

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

3 3433 07438874 9

Philology (Classical)

M N E M O S Y N E.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA

SCRIPTORUM

C. G. COBET, C. M. FRANCKEN, H. VAN HERWERDEN,
S. A. NABER, J. J. CORNELISSEN, ALII.

COLLEGERUNT

C. G. COBET, H. W. VAN DER MEY.

NOVA SERIES.
VOLUMEN TERTIUM DECIMUM.

LUGDUNI-BATAVORUM
E. J. BRILL.

LIPSIAE,
O. HARRASSOWITZ.

1885.

-5393-

PROY WIM
CLUB
ASTOR

INDEX.

	Pag.
Ad Galenum, scripsit C. G. COBET (<i>Continuantur ex Tom.</i> XII pag. 449)	1—14.
Herodotea, scripsit H. VAN HERWERDEN (<i>Continuantur ex</i> Tom. XII pag. 432)	15—42.
Ad Diodorum Siculum. H. W. v. D. M.	42.
Ad Ciceronis Palimpsestos, scripsit C. M. FRANCKEN (<i>Con-</i> <i>tinuantur ex Tom. XII pag. 404</i>).	43—54.
Ad Diodorum Siculum. H. W. v. D. M.	54.
Observationes Criticae in Herodotum, scripsit S. A. NABER.	55—81.
Monendum de Herodoti editionis meae vol. I. H. VAN HERWERDEN	82—83.
Ad Lucianum, scripsit K. G. P. SCHWARTZ	84—111.
Ad Diodorum Siculum. H. W. v. D. M.	111.
Ad Dionysii Halicarnassensis Antiquitatum Romanarum librum primum, scripsit K. G. P. SCHWARTZ	112—114.
Ad Frontonem, scripsit J. J. CORNELISSEN.	115—134.
Herodotea, scripsit H. VAN HERWERDEN (<i>Continuantur ex</i> Tom. XIII pag. 42)	135—175.
Ad Tibullum, scripsit C. M. FRANCKEN.	176—176.
Ad Taciti Annal. XII. 38. J. J. C.	187.
Disquisitiones de Pronominum Personalium formis Home- ricis, scripsit J. VAN LEEUWEN Jr.	188—221.
De Apulei Apologia, scripsit J. VAN DER VLIET.	222—227.
Ad Sophoclis Antigonom, scripsit J. J. HARTMAN.	227—228.

	Pag.
Ad Galenum, scripsit C. G. COBET (<i>Continuantur ex Tom.</i> <i>XIII pag. 14</i>)	229—257.
Ad Dialogum de Oratoribus, scripsit J. J. CORNELISSEN .	258—262.
Observationes Criticae in Flavium Josephum, scripsit S. A. NABER	263—284.
Epigraphica, scripsit H. VAN HERWERDEN	285—287.
Ad Ciceronis Palimpsestos, scripsit C. M. FRANCKEN (<i>Con-</i> <i>tinuantur ex Tom. XIII pag. 54</i>)	288—313.
De Cassii Dionis libris manu scriptis, scripsit U. PH. BOIS- SEVAIN	314—345.
Ad Galenum, scripsit C. G. COBET (<i>Continuantur ex Tom.</i> <i>XIII pag. 257</i>)	347—351.
Observationes Criticae in Flavium Josephum, scripsit S. A. NABER (<i>Continuantur ex Tom. XIII pag. 284</i>) . .	352—399.
Disquisitiones de Pronominum Personalium formis Home- ricis, scripsit J. VAN LEEUWEN Jr. (<i>Continuantur ex</i> <i>Tom. XIII pag. 221</i>)	400—428.
Ad Lucianum, scripsit K. G. P. SCHWARTZ (<i>Continuan-</i> <i>tur ex Tom. XIII pag. 111</i>)	429—449.
Ad Dionysii Halicarnassensis Antiquitatum Romanarum librum primum, scripsit K. G. P. SCHWARTZ	450—456.
Addendum ad pag. 345, scripsit U. PH. BOISSEVAIN . .	456—457.
Sallustiana, scripsit T. P. POSTGATE	458.

AD GALENUM.

(*Continuantur ex Tom. XII. pag. 448.*)

Tom. XI. pag. 242: Διδῶρος δ γραμματικὸς εἴ ποτε κατὰ
τινα περίσσειν ΓΡΑΜμάτων ἐπὶ πλεόν ἄσιτος διετέλεσεν ἐπιληπ-
τικὸς ἐσπᾶτο. Interpres: „*si quando in quodam ludo litterario*
existens famem diutius sustineret.” Pro inepto γραμμάτων resti-
tue ΠΡΑΓμάτων. Frequens admodum in libris Mss. haec con-
fusio est. Cf. Tom. VII. pag. 889: πολλοὶ ὑπὸ πολλῆς περι-
στάσεως πραγμάτων ἀποστεροῦνται τῆς περὶ τὰ κάλλιστα
στοιχείας.

Tom. XI. pag. 299: οἶδ’ ἄ ποτε παρακληθεὶς ὑπὸ τινος οἰκοῦν-
τος ἐν προαείῳ τῆς Ῥωμαίων πόλεως ἀνδρὸς πλουσίου. pag. 300:
αὐτὸν μὲν οὐκ ἔφη (leg. αὐτόC μὲν οὐκ ἔφHN) δύνασθαι συνεχῶς
εἰς τὸ προαεῖον ἵέναι, χρῆζειν δὲ τὸν ἄνθρωπον ἄχρι τῶν τριῶν
ἡμερῶν — ὑπ’ ἐμοῦ θεωρεῖσθαι. pag. 301: κατὰ δὲ τὴν ἐξῆς
ἡμέραν ἔωθεν ἀπαντήσας τῷ πλουσίῳ κατὰ τι χωρίον ἔνθα τῶν
ὀχημάτων ἀποβαίνειν εἰσὶν εἰθισμένοι, προσαγορεύσαι αὐτῷ
(leg. αὐτόν).

Colligas e verbis ἔνθα τῶν ὀχημάτων ἀποβαίνειν εἰσὶν εἰθισ-
μένοι privatis ius non fuisse vehiculo in Urbe uti in tanta ho-
minum celebritate. Erat igitur certus locus ubi de curru esset
descendendum.

Post pauca pag. 300 editur: ἡκέ τέ που ὥρας πέμπτης καὶ
ἀφ’ ἡμέτHN τὴν πρώτην ἀφαίρεσιν εὐθέως αἵματος λίτρας τρεῖς.

Interpres: *prima protinus detractioe tres sanguinis libras EXHAUSI.*
Non videt ἀΦηρέθH esse scribendum.

Tom. XI. pag. 318: αἱ βδέλλαι οὐ τὸ ἐν τῇ βάθει ἔλκουσιν αἷμα ἀλλ' αὐτὸ τὸ παρακείμενον τῇ σαρκὶ ΕΙCμύζουσιν. Confusa sunt, ut assolet, IC et K et corrigendum est ἘCμύζουσιν, *exungunt*.

Tom. XI. pag. 337: μαθεῖν μὲν παρ' οὐδενὸς ἔφη τὴν πύαν, ἀλλ' ἥπαρ ποτε χοίρειον εἰς τι προάσειον κομίζων ΠΗΞάσης τῆς γαστρὸς ἀποθέσθαι κατὰ βοτάνης αὐτό. Mendum est in *πηξάσης*. Corrige ἘΠΕΙΞάσης τῆς γαστρὸς, ut apud Lucianum *de morocede conductis* cap. 18: τῆς γαστρὸς ἐπειγούσης.

Tom. XI. pag. 340: Ἐναγχος οὖν τις ἰδιώτης οὐκ ἄφρων ἐξ-
ανθημάτων αὐτῷ — γενομένων ἤκεν ὡς τὸν ἱατρὸν ἀξιῶν ὅτι
τάχιστα καθαρθῆναι. τοῦ δὲ φλεβοτομεῖσθαι μᾶλλον αὐτὸν κελεύ-
οντος, οὐ μαίνου, ἔφη, τῷ γὰρ διεφθαρμένῳ συνεκκενοῦσθαι τὸ
χρηστὸν εὖλογον ὑπάρχει.

Pro absurdo οὐ μαίνου emendandum est οὐ μὲν οὖν. Erat in
libro vetusto OTMENOŦ et OTMAIONŦ.

Tom. XI. pag. 461: εἰ μὲν οὖν ἀποσητέον ἐς τὰς αἰσθήσε-
σιν οὐδεμίαν ἔχομεν· ἀπόδειξιν οὐθ' ἡμεῖς ὧν νῦν εἰρήκαμεν οὔτε
Ἐμπεδοκλῆς ὧδ' γράφων

ἥελιον μὲν θερμὸν ὄραν καὶ λαμπρὸν ἀπάντη.

Perspicuum est ἀπίσητέον τὰς αἰσθήσεσιν emendari oportere,
scisidus non est creandum.

In vicinia notabilis locus est: τινὲς τὸν Ἀναξαγόραν ἐπικα-
λοῦνται μάρτυρα περὶ τῆς χιόνος ἀποφηνάμενον ὡς οὐκ εἴη λευκή.

Tom. XI. pag. 541 ubi dicit quibus posissimum lectoribus
soribat ἐπεί, inquit, μὴ δυνατόν ἐστιν ἀπάντων σοχάζεσθαι τῶν
ἀνεγνωσμένων ἀνομοίων ὑπαρχόντων οὐ τὰς φύσει μόνον ἀλλὰ
καὶ τὰς ἡλικίαις.

Reponendum τῶν ἀναγνωσκομένων, *eorum qui lico-
turi sunt*.

Notanda sunt quae Galenus Tom. XI. pag. 690. scribit de mari mortuo: τὸ τῆς ἐν Παλαισίῃ Συρίᾳ λίμνης ὕδωρ, ἣν ὀνομάζουσιν οἱ μὲν θάλασσαν νεκράν, οἱ δὲ λίμνην ἀσφαλτῖτιν, ἔστι μὲν γευομένοις οὐχ ἀλυκὸν μόνον ἀλλὰ καὶ πικρόν. et pag. 691: οὗδ' εἰ βούλοιο κατὰ τοῦ βάθους καθεῖς ἑαυτὸν φέρεσθαι κάτω ληθείης ἂν· οὕτως ἐξαίρει τε καὶ κουφίζει τὸ ὕδωρ et pag. 693: φαίνεται ἐν ἐκείνῳ τῷ ὕδατι μήτε ζῶον ἐγγιγνόμενον μήτε φυτόν, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς αὐτὴν ἐμβαλλόντων ποταμῶν ἀμφοτέρων μεγίστους καὶ πλείους ἔχοντων ἰχθύας καὶ μάλιστα τοῦ πλησίον Ἰερικῶντος, ὃν Ἰορδάνην ὀνομάζουσιν, οὐδεὶς τῶν ἰχθύων ὑπερβαίνει τὰ σώματα τῶν ποταμῶν· καὶ εἰ συλλαβῶν τις αὐτοὺς ἐμβάλοι τῇ λίμνῃ διαφθειρομένους ὀψεται ταχέως.

Deridens Galenus Tom. XI. pag. 796 ineptias grammaticorum, herbarum figuras describentium quas ne per somnium quidem vidissent ita scribit: Ἀνδρέου δὲ καὶ τῶν ὁμοίως ἀλαζόνων ἀφίσσασθαι χρὴ καὶ πολὺ μᾶλλον ἔτι Παμφίλου τοῦ μηδ' ἔναρ ἑωρακότος ποτὲ τὰς βοτάνας, ὧν τὰς ἰδέας ἐπιχειρεῖ γράφειν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων, ὥσπερ ὁ Ταραντίνος Ἡρακλείδης εἵπαζεν αὐτοὺς, ὁμοιοῦνται τοῖς κήρυξιν εἰσιν ὅσοι τὰ τῆς ἰδέας γνωρίσματα κηρύττουσιν ἀποδεδρακότος ἀνδραπόδου αὐτοὶ μηδεπώποτε θεασάμενοι. λαμβάνουσι μὲν γὰρ τὰ γνωρίσματα παρὰ τῶν εἰδόντων, λέγουσι δὲ ὡς ἐπωδὴν αὐτὰ (ἀ del.) μηδὲ εἰ παρεστῶς ὁ κηρυττόμενος τύχοι διαγνῶναι δυνάμενοι. Deinde ita pergit: ἐγὼ μὲν γὰρ ἐμμεφόμενῳ τοῖς πρώτως (leg. πρώτοις) γράψασι τὰς ἰδέας τῶν βοτανῶν ἄμεινον ἡγούμενος αὐτόπτην γενέσθαι παρ' αὐτῷ τῷ διδάσκοντι τὸν μανθάνοντα καὶ μὴ τοῖς ἐκ [τοῦ del.] βιβλίου κυβερνήταις ὁμοιωθῆναι. Dele articulum. Proverbium est κρατηγὸς ἐκ βιβλίου et κυβερνήτης ἐκ βιβλίου.

Tom. XI. pag. 808: τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη τοῦ θάμνου (τοῦ ἄγνου) ταῦτ' αὐτὸ τοῦτο δύναται δρᾶν ὥς οὐ μόνον ἐσθιόμενα καὶ πινόμενα πρὸς ἀγνείαν πεπίστευται συντελεῖν ἀλλὰ καὶ ὑποσρωννύμενα. Ταῦτ' ἄρα καὶ τοῖς Θεσμοφορίοις αἱ γυναῖκες Ἀθήνησιν ὑποσρωννύουσιν ἑαυταῖς ὄλον τὸν θαμνόν. Cf. Scholia Veneta ad Iliad. A. 106.

Tom. XI. pag. 838: εἰρηται μὲν — ἐπὶ πλέον, εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν ἐν κεφαλῇ.

Legendum ἐν κεφαλαίῳ. In libris antiquioribus eodem compendio scribitur κεφαλή et κεφάλαιον.

Tom. XII. pag. 8: τέτταρας ἔδοξε ποιήσασθαι τάξεις· πρώτην μὲν τὴν ἀσαφῆ πρὸς αἰσθησιν ὡς λόγου δεῖσθαι τοῦ Φωράσαντος. Perspicuum est requiri futurum τοῦ Φωράσαντος.

Acerbe reprehendit Galenus Pamphilum grammaticum scribentem de rebus, quas non noverat Tom. XII. pag. 31. ὁ θαυμασιώτατος Πάμφιλος ὥσπερ τὰ ἄλλα πάντα ληρεῖ περὶ ὧν οὐκ οἶδε γράφων οὕτω καὶ ταῦτα ἄμω συνέχεεν ἐς ταυτόν et Tom. XI. pag. 793: ὁ δὲ Πάμφιλος — εὐδηλὸς ἐστὶ καὶ αὐτῶν ὧν γράφει γραμματικὸς ὧν καὶ μήθ' ἑωρακὼς τὰς βοτάνας, ὑπὲρ ὧν διηγείται, μήτε τῆς δυνάμεως αὐτῶν πεπειραμένος et Tom. XI. pag. 792: τὴν περὶ τῶν βοτανῶν πραγματείαν ποιούμενος — εἰς τε μύθους γραῶν ἐξετράπετο καὶ τινὰς γοητείας Αἰγυπτίας ληρώδεις — ἡμεῖς δὲ οὔτε τούτων οὐδὲν οὔτε τὰς τούτων ἐτι ληρώδειC μεταμορφώσεις ἐροῦμεν. Perspicuum est ἐτι ληρωδεCΤΕΡΑC requiri.

Memorabilis locus est apud Galenum Tom. XII. pag. 171. de insula Lemno et duabus in ea urbibus: τὸ δεύτερον ἐξ Ἀσίας εἰς Ῥώμην ἀφικέσθαι (add. βουλόμενος) περὶ πορευόμενος διὰ Θράκης τε καὶ Μακεδονίας ἐπλευσα πρότερον ἀπὸ Τρωάδος Ἀλεξανδρείας εἰς Λήμνον ἐπιτυχὼν εἰς Θεσσαλονίκην ἀναγομένου πλοίου συνθεμένῳ (leg. συνθέμενον) τῷ ναυκλήρῳ παραβάλλειν πρότερον τῇ Λήμνῳ· ὁ δὲ προσέσχε μὲν, οὐ μὲν ἤ γ' ἐχρῆν πόλει namque, inquit, omnino nesciebam duas esse in insula urbes sed putabam unam esse insulae cognominem ut in ceteris insulis Samo, Chio, Co, Andro et Teno. ὡς δ' ἀποβὰς τῆς νεῶς ἐγνων Μύριναν μὲν ὀνομάζεσθαι τὴν πόλιν, εἶναι δὲ οὔτε κατὰ Φιλοκλήτην οὔτε κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἡφαιστου λόφον ἐν τῇ χώρᾳ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἀλλ' ἐν ἑτέρᾳ τῇ Ἡφαιστιάδι καλουμένῃ — ἀνεβηλόμεν εἰσαὐθις ὅταν ἀπὸ Ῥώμης εἰς Ἀσίαν ἀφίκωμαι θεάσασθαι τὴν Ἡφαιστιάδα. Deinde diligenter iter describit: ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διαβαλὼν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ σχεδὸν δλην αὐτὴν ὁδοιπορήσας (via Egnatia) ἐν Φιλίπποις ἐγενόμεν, ἥπερ ἐστὶν ὁμορος τῇ Θράκῃ πόλις, ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν πλησίον θάλατταν εἰκοσιν ἐπὶ τοῖς

ἐκπὸν ἀπέχουσιν εἰς τὰ κατελθὼν ἔπλευσα πρότερον μὲν εἰς Θάσον ἐγγύς του διακοσίους σταδίους, ἐκείθεν δὲ εἰς Λήμνον ἑπτακοσίους, εἴτ' αὐθις ἀπὸ Λήμνου τοὺς ἴσους ἑπτακοσίους εἰς Ἀλεξανδρείαν Τριτάτῃ. et post pauca: ἐν — τῇ Λήμνῳ κατὰ μὲν τὸ πρὸς ταῖς ἀστυλαῖς μέρος αὐτῆς ἐσιν Ἡφαιστιάς, κατὰ δὲ τὸ πρὸς ταῖς δυσμαῖς ἡ Μύρινα.

Describuntur a Galeno Tom. XII. pag. 238 sqq. metalla in insula Cypri, quae a Procuratore Caesaris (ἐπίτροπος) exercebantur per damnatos et ad metalla datos compedibus vinctos (πεδῆται). Ex loco longiore haec tantum adscribo pag. 240: ἐμοὶ δ' ὅτε κατέβην ἐπὶ τὸ πέρας τοῦ ὀρύγματος — ἡ ὁδὸς τοῦ αἵματος ἐφαίνετο πνιγνὴ καὶ δύσφορος. — ταῦτ' ἄρα καὶ γυμνοὶ καὶ μετὰ σπουδῆς τοὺς ἀμφορέας ἀνεκόμεζον οἱ πεδῆται καὶ πλείω χρόνον οὐχ ὑπέμενον ἐνδιατρίβειν, ἀλλὰ ταχέως ἀνέτρεχον ἐκατέρωθεν ἐν τοῖς τοίχοις τοῦ ὀρύγματος λύχων καιομένων ἐκ συμμετρῶν διαστήματος, οἳ τινες οὐδ' αὐτοὶ χρόνον ἐξήρκουν μακρὸν ἀλλ' ἐσβέννυντο τάχις.

Tom. XII. pag. 252: ἰατροὺς τις ἐσῴτας ἐπὶ βωποπώλαις θεασάμενος δύο προσεκόμισεν αὐτοῖς μέλι πιπράσκων δῆθεν. οἱ δ' ἐγεύσαντό τε καὶ περὶ τῆς τιμῆς διελέγοντο καὶ ὡς ὀλίγον αὐτῶν δίδόντων ὁ μὲν σκεύσας ἐχωρήθη, τῶν δ' ἰατρῶν οὐδέτερος ἐσώθη. Barbarum est ἐχωρήθη, sed confusa sunt ut passim alibi H et IC et emendandum σκεύσας ἐχωρίCθη. Χωρίζομαι autem apud Graeculos idem est quod ἀπέρχομαι.

Memorabilis admodum Galeni locus est Tom. XII. pag. 254, quem quamquam longiorem non gravabor describere iis, quibus Galeni inspiciendi non est copia. αἱ σάρκες τῶν ὕων ἐλίκασιν ταῖς τῶν ἀνθρώπων. ἴσμεν γοῦν ἤδη πολλοὺς ἀλόντας πανδοκίας τε καὶ μαγειροῦς ἐν τῇ πιπράσκειν ὡς ὕειν τὰ τῶν ἀνθρώπων κρέα, καίτοι τῶν ἐσθιόντων αὐτὰ διαφορᾶς οὐδεμιᾶς οὐδεὶς ᾗσθάνετο. ἀλλὰ καὶ διηγουμένων τινῶν ἤκουσα πρὸς τῶν ἀνθρώπων ἐδηδοκέναι μὲν ἐν τινὶ πανδοκείῳ ζωμὸν δαψιλῇ μετὰ κρεῶν ἡδίστων, ἥδη δὲ ἐμπεπλησμένην εὔρειν ἐν αὐτῇ δακτύλου μέρος τὸ πρόσω κατ' αὐτὸν τὸν ὄνυχον, φοβηθέντες δὲ τοὺς ἐν τῇ πανδοκείῳ μὴ καὶ αὐτοὺς φάγωσιν ὡς πηλομένοι τοῦ πράγματος αὐτίκα μὲν ἐξελεῖν, ἐμέσαντες δὲ τὰ

ἐδηδεσμένα τῆς ὀδοιπορίας ἔχουσιν. καὶ μέντοι καὶ Φωραθῆναι τοὺς κατὰ τὸ πανδοκεῖον οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον ἔφασαν ἐφ' οἷς ἔσφατον ἀνθρώπους. Cf. Tom. VI. pag. 663: τῆς δὲ ὕδς σάρκος πρὸς τὴν ἀνθρώπου ὀποιότητα καταμαθεῖν ἔνεστι καὶ τοῦ τινὰς ἐδηδοκότας ἀνθρωπείων κρεῶν ὥς χοιρείων οὐδεμίαν ὑπόνοιαν ἐσχηκέναι κατὰ τε τὴν γεῦσιν αὐτῶν καὶ τὴν ὁσμὴν. ἐφωράθη γὰρ ἤδη τοῦτο γεγονός ἐπὶ πονηρῶν πανδοκῶν καὶ ἄλλων τινῶν. Pag. 348 scripsit Romanorum principes carnibus humanis vesci vetuisse: *nonnulli sunt, inquit, legibus vetita: peri ὧν οὐκ οἶδα πῶς ἔγραψεν ὁ Ξενοκράτης ἄνθρωπος οὐ πάλαι γεγονός ἀλλὰ κατὰ τοὺς πάππους ἡμῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας ἀπηγορευτικὰς ἀνθρώπους ἐσθίειν.*

Tom. XII. pag. 260: εἰ δὲ τις βούλεται πειραθῆναι, σαφῶς οἶδα καταγινωσκόμενον αὐτῶν τῶν γραψάντων τὰ τοιαῦτα. *Legge: σαφῶς οἶδα καταγινωσκόμενον αὐτὸν τῶν γραψάντων. Vides quam nihil cogitent qui olim libros veteres describebant, nonnumquam et illi qui post renatas literas scripta veterum in lucem edebant.*

Anilis superstitionis exemplum est apud Galenum Tom. XII. pag. 314. Galenus aegro remedium praescripserat: ὁ δὲ αὐτός τε γὰρ ἦν ἔμπειρος οἰωνῶν ἐχρήσατό τε φίλῳ θαυμασῶς κατορθοῦντι τὸ μάθημα καθίσας ἐπ' ὄρνισιν ἅμ' ἐκείνῳ προὔτραπη μιμήσασθαι τὰ διὰ τῆς πείρας ἐγνωσμένα.

Tom. XIII. pag. 116: χαλεπώτατόν ἐστι μετασῆναι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοὺς φθάσαντας αἰρέσει δουλεύειν. — αἱ γὰρ ψευδεῖς δόξαι προκαταλαμβάνουσιν τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων οὐ μόνον κωφοὺς ἀλλὰ καὶ τυφλοὺς ἐργάζονται τῶν τοῖς ἄλλοις ἐναργῶς δρωμένων.

Pro μετασῆναι loci sententia postulat μετασῆσαι.

Tom. XIII. pag. 267: ἡ τοῦ Φίλωνος (ἀντίδοτος) ἐνδοξος ἐγένετο. περὶ ἧς αὐτὸς ἐποίησε τάδε τὰ ἐλέγια.

Ταρσέος ἱητροῖο μέγα θνητοῖσι Φίλωνος
εὖρεμα πρὸς πολλὰς εἰμι παθῶν ὀδύνας.

Sero nati hi poëtae ita utuntur vetere lingua epica, ut vitia et errores aequalium admisceant. Ex nota analogia veteres dice-

bant εὔρημα — εὔρεσις, ut βῆμα — βάσις, τῆμα (σύστημα, διάστημα) — τάσις, θῆμα (ἀνάθημα) — θέσις, Φῦμα — Φύσις, κῆμα — κρίσις, κλῖμα — κλίσις, πῶμα — πόσις et alia plura.

In his omnibus Graeculorum συνήθεια longam vocalem in breuem convertit εὔρεμα, κῆμα, πόμα cett. et poëtastri promiscue utuntur formis antiquis et novis. Est carmen Andromachi τοῦ ἀρχιατροῦ ad Neronem Tom. XIV. pag. 32:

Κλῦθι πολυθρονίου βριαρὸν σθένος ἀντιδότοιο

Καῖσαρ, ἀδειμάντου δῶτορ ἐλευθερίας

Κλῦθι, Νέρων.

Andromachus promiscue aut πῶμα dicit pag. 36:

ἡ μογερὸν κυανοῦ πῶμα λάβοι θανάτου.

aut πόμα, ut pag. 33:

αἰμόρρους τοιῷ δαμναμένη πέματι.

similiterque ceteri poëtae id genus.

Philo melior medicus quam poëta utitur de industria oratione obscura et caliginosa σκοτεινῇ καὶ αἰνιγματώδει. Sapientibus id est doctis scribere se dicit, non σιμῖσι id est indoctis:

γέγραμμαι δὲ σοφοῖσι, μαθὼν δὲ τις οὐ βραχὺ μ' ἔξει

δῶρον ἐς ἀξυνέτους οὐκ ἐπόθησα περᾶν.

imitatur notum epigramma, in quo Thucydides sic loquitur:

ὦ φίλος, εἰ σοφὸς εἶ λαβέ μ' ἐς χέρας, εἰ δὲ πέφυκας

νηῖς Μουσῶν ῥίψον ἃ μὴ νοεῖς.

Itaque Galenus obscuri carminis explanationem (ἐξάπλωσιν) subiungit docetque φρένας ἀνέρος significare πέντε δραχμὰς φρένας ἀνέρος εἰπὼν τὰς αἰσθήσεις οὐσας πέντε. quis umquam haec excogitare potuisset? Post pauca: τὸ εὐφόρβιον αἰνιγματωδῶς ὁμοίως τούτοις κέκληκεν εἰπὼν καὶ τρίτου ἐν Τρώεσσι Μενoitιάδαο Φωνῆος. Nempe ὁ ποιητὴς ἐποίησε λέγοντα τὸν Πάτροκλον·

ἀλλὰ με μοῖρ' ὀλοή καὶ Λητοῦς ἔκτανεν υἱός,

ἀνδρῶν δ' Εὐφορβος.

Itaque tertius Patrocli interfector est sive Εὐφορβος sive εὐφόρβιον, quod idem est. Omitto plura eiusdemmodi, sed mirificum est quod de opio canit: scribe ΠION et praefige articulum masculini generis 'Ο, et sic fiet ὄπιον et ὀπιον. Ἐπεὶ, inquit, τὸ ὄνομα ἐκ τῆς Ο Φωνῆς καὶ τῆς ΠION σύγκειται διὰ τοῦτο ἔφη·

ΠION δὲ γράψας ἄρθρον βάλε πρῶτον ἐπ' αὐτῷ ἄρρεν.

Haud vidi magis. Unum addam: quum vellet dicere *mel* dixit:
νᾶμα δὲ θυγατέρων ταύρων ex noto Archelai versiculo:

ἴππων μὲν σφῆκες γενεή, ταύρων δὲ μέλισται.
 quem imitatur Nicander Ther. 741:

ἴπποι μὲν σφηκῶν γένεσις, ταῦροι δὲ μελισσῶν.

Quod scribit Tom. XIII. pag. 271 de euphorbio: τὸ εὐφόρ-
 βιον — ὁπὸς ἐστὶ φυτοῦ τινὸς ἀκανθώδους ἐν τῇ τῶν Μαυρουσίων
 γῇ Φυομένου θερμότατος τῇ δυνάμει καὶ γέγραπται περὶ αὐτοῦ
 βιβλιδίον τι σμικρὸν Ἰδβζ τῷ βασιλεύσαντι τῶν Μαυρουσίων, com-
 ponendum est cum testimonio Plinii H. N. XXV. 38: invenit
 (herbam) et patrum nostrorum aetate rex Iuba, quam appella-
 vit Euphorbiam. — Iubae volumen quoque exstat de ea herba
 et clarum praeconium. Invenit eam in monte Atlante.

Tom. XIII. pag. 271: εἰώθασι πολλοὶ καὶ χωρὶς ποιητικῆς ἐν
 τῷ βίῳ λέγειν· Μὰ τὸν ἐν Περγάμῳ Ἀσκληπιδόν, μὰ τὴν ἐν Ἑφέ-
 σῳ Ἀρτεμιν, μὰ τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα, μὰ τὸ ἐν Ἐλευσίνι
 πῦρ, ubi imprimis animadvertendum τὸ ἐν Ἐλευσίνι πῦρ.

Damocratis versiculos Tom. XIII. pag. 350:

*Φύεται δὲ πολλὴ πανταχοῦ, μάλισα δὲ
 παρὰ τοῖς παλαιοῖς μνήμασιν, τοίχοις τε καὶ
 παρὰ ταῖς ὁδοῖσι ταῖς πάλαι τετριμμέναις,
 παρ' αἷς γεωργὸς λήϊ' οὐποτ' ἤρσεν κτέ.*

Latine vertit Plinius H. N. XXV. 49: nascitur maxime circa
 vetera monumenta parietinasque et inculta iumentum. etc.

Memorabilis Galeni locus est Tom. XIII. pag. 363 de ingenti
 incendio quo et alia multa et Pacis templum conflagravit: δυοῖν
 μὲν — τῶν πρώτων βιβλίων ἐκδοθέντων, ἐγκαταλειφθέντων δὲ ἐν
 τῇ κατὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν ἀποθήκῃ μετὰ τῶν ἄλλων ἡνίκα τὸ τῆς
 Εἰρήνης τέμενος ὅλον ἐκαύθη καὶ κατὰ τὸ παλάτιον αἱ μεγάλαι
 βιβλιοθήκαι. Cf. Dionem Cassium LXXII. 24: πῦρ νύκτωρ ἄρθεν
 ἐξ οἰκίας τινὸς καὶ εἰς τὸ Εἰρηναῖον ἐμπεσὼν τὰς ἀποθήκας (in
 via sacra) τῶν τε Αἰγυπτίων καὶ τῶν Ἀραβίων φορτίων ἐπενεί-
 ματο, ἐς τε τὸ παλάτιον μετεωρισθὲν εἰσῆλθε καὶ πολλὰ πάνυ
 αὐτοῦ κατέκαυσεν ὥς τε καὶ τὰ γράμματα τὰ τῇ ἀρχῇ προσήκοντα

βλῆναι δεῖν πάντα φθαρῆναι. Galenus Tom. XIV. pag. 66: ἀπε-
θέμην — κατὰ τὴν ἀποθήκην, ἐν ᾗ πάντα μοι τὰ τιμωλφέστατα
κτῆματα περιείχετο· κατακαυθείσης δ' αὐτῆς ὅποτε καὶ τὸ τῆς
Εἰρήνης τέμενος ἐκαύθη, καὶ τῶν ἄλλων — πᾶν ὅσον ἐκεκτῆμην
ἀπόλετο.

Imprimis notatu dignus est locus Galeni Tom. XIX. pag. 21:
οἱ βέσπκνοι — οὐδὲ τοῦ σκόπτειν ἀπείχοντο, καθ' ἑκάστην ἡμέραν
εἰς τὸ τῆς Εἰρήνης τέμενος ἀφικνούμενοι καθότι καὶ πρὸ τοῦ καυ-
θῆναι πᾶσιν ἦν ἔθος ἀθροίζεσθαι τοῖς τὰς λογικὰς τέχνας μετα-
χειριζομένοις.

Tom. XIII. pag. 363: πότῃρα ἐφετηκώς τις αὐτοῖς προστάττει
καθέπερ ἐν τῇ τραγωδίᾳ

Σὺ μὲν βάδιζε τὰς ἐπ' Ἰνάχου βόας,
οὐ δ' ἀμφὶ Θήβας σείχε τὰς Καδμηίδας.

Prior versus eodem modo scriptus affertur a Diogene Laërtio
in Zenone, tamen alit vitium et reponendum:

Σὺ μὲν βάδιζε THN ἐπ' Ἰνάχου βόας.

Galenus quum ineunte anno aetatis XXIX in patriam Per-
gamum rediisset Pontifex Maximus ei curam gladiatorum in
ludis vulneratorum commisit. Tom. XIII. pag. 599: δόξαν δ'
οὐκ εἶδ' ὅπως τῷ κατὰ τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχιερεῖ τὴν θεραπείαν
ἐγχειρῆσαι μοι (leg. ἐγχειρίσαι μοι) μόνῳ τῶν μονομάχων καίτοι
νέφ τὴν ἡλικίαν ὄντι. τοῦ γὰρ ἐνάτου καὶ εἰκοσοῦ ἔτους ἡρχόμεν.
σι pag. 600: κατὰ τύχην πολλῶν τεθνεώτων ἐν τοῖς ἐμπροσθεν
ἔτεσιν ἐμοῦ (leg. ἐπ' ἐμοῦ) δὲ οὔτε τῶν ὡς εἶρηται τετραμένων
ἀποθανόντος τινὸς οὐτ' ἐξ ἄλλου τραύματος ὃ μετὰ τὸν ἐγχειρί-
σαντά μοι τότε τὴν θεραπείαν δεύτερος ἀρχιερεὺς ὁμοίως καὶ αὐτὸς
ἐπίσειυσε τὴν ἐπιμέλειαν τῶν μονομάχων μετὰ μῆνας ἑπτὰ μέσους.
ὃ μὲν γὰρ πρῶτος περὶ τὴν Φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν, ὃ δὲ δεύτερος
ἀκμάζοντος τοῦ ἥρος ἡρχιερεύσατο· πάλιν δ' ἐπὶ τούτῳ σωθέντων
ἀπάντων ὃ τρίτος καὶ ὃ τέταρτος καὶ ὃ πέμπτος ὡσαύτως ἐνεχεί-
ρισάν μοι τὴν θεραπείαν τῶν μονομάχων. Cf. Tom. XVIII. 2.
pag. 567: καὶ μάστιγα ἐν θέρει καθ' ὃν καιρὸν ἀεὶ παρ' ἡμῖν ἐν
Περγάμῃ τῶν ἀρχιερέων τὰς καλουμένας μονομαχίας ἐπιτελούντων
τοὺς κάκιστα τραυθέντας ἰθεράπευσα.

Colligimus ex his locis binos quotannis Pergami Pontifices Maximos creari eosque gladiatores populo dare solere.

Pontifices Maximi Aesculapii erant Aesculapii, ut arbitror.

Notabilis locus est Tom. XIII. pag. 604: οὐδ' οἱ κατὰ τὸν Γερμανικὸν πόλεμον ἰατροὶ ἔχοντες ἐξουσίαν ἀνατομῆς σωμάτων βαρβαρικῶν ἔμαθον τι πλεον ὢν οἱ μάγειροι γιγνώσκουσιν. et post pauca: ἡ διὰ τῶν ἀνατομικῶν συγγραμμάτων μάθησις ἔοικε τοῖς κατὰ τὴν παροιμίαν λεγομένοις ἐκ βιβλίου κυβερνήταις.

Tom. XIV. pag. 6: τὴν σκευασίαν μὲν οὖν αὐτὴν κλῆν ἄπαξ τις ἮΔΗ ὁρμιδὲς ἄνθρωπος εὐκόλως μαθήσεται.

Perspicuum est κλῆν ἄπαξ τις ΊΑΗΙ (Ἰδῆ) scribi oportere. Producam tamen testem Galenum pag. 82: εἴρηται μοι καὶ πρόσθεν ὥς ἄπαξ μὲν τις ἰδὼν σκευαζόμενον τὸ φάρμακον οὐκέτι δαήσεται θεάσασθαι δεύτερον.

Galenus Tom. XIV. pag. 31: τὰ βιβλία τὰ κατὰ τὰς βιβλιοθήκας ἀποκειμένα τὰ τῶν ἀριθμῶν ἔχοντα σημεῖα ῥαδίως διασρέφεται τὰ μὲν πέντε (Ε) ποιοῦντων ἐννέα (Θ) καθάπερ καὶ τὸ Ο τὸ δὲ ΙΓ (lege τὸ Ο Θ, τὸ δὲ Γ Ι) προσθέσει μιᾷς γραμμῆς ὥσπερ γε καὶ ἀφαιρέσει μιᾷς ἐτέρας· διὰ τοῦτο ἐγὼ καθάπερ ὁ Μενεκράτης ἔγραψε βιβλίον ἐπιγράψας Ὀλογράμματα (lege ὈλογράμματОС) αὐτοκράτορος καθότι τὰ μὲν Ζ διὰ δυοῖν γέγραπται συλλαβῶν (ζῆτα) οὐ διὰ τοῦ Ζ μόνον τὰ δὲ Κ διὰ τριῶν (ἐκοσι) οὐ διὰ τοῦ Κ μόνον, τὰ δὲ Λ διὰ τεττάρων (τριᾶκοντα) οὐ διὰ τοῦ Λ μόνον καὶ ἄλλα ὁμοίως, οὕτω ποιήσω καὶ αὐτός. Tom. XIII. pag. 995: erat liber Menecratis, cui titulus Αὐτοκράτωρ Ὀλογράμματος αὐτοκράτωρ μὲν ἐπειδὴ τούτῳ προσπεφώνηται, Ὀλογράμματος δὲ διότι χωρὶς χαρακτῆρων ὅλαις ταῖς συλλαβαῖς γέγραπται Β καὶ Γ καὶ Δ καὶ Ε (lege δύο καὶ τρία καὶ τέτταρα καὶ πέντε) — τοῦτο δ' ἔπραξεν ὁ Μενεκράτης ἐπειδὴ πολλάκις — ἀμαρτάνεσθαι συμβαίνει κατὰ τὰς γραφὰς — τὸ μὲν Ο γράμμα Θ ποιοῦντων διὰ μέσης τῆς τρογγύλης γραμμῆς ἐλκυσθείσης ἐτέρας ἐγκαρσίας, τὸ δὲ ἰῶτα γράμμα (lege γάμμα) προστεθείσης ἐτέρας ὁμοίως ἐγκαρσίας ὥσπερ καὶ ἀποξυσθείσης μιᾷς γραμμῆς ἐκ τοῦ γάμμα (lege γάμμα) καὶ ῥῶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἰῶτα καταλείπεσθαι συμβαίνει. et pag. 996: ἀλλ' οὐδὲν γε

πλέον εἰργάσατο πρὸς τὸν ἐξῆς χρόνον ὁ Μενεκράτης τῶν ἐγγραφομένων (lege ἐΚγρ.) αὐτοῦ τὴν βιβλον οὐχ ὀλογραμμάτους τὰς προσηγορίας τῶν ἀριθμῶν γραφόντων ἀλλὰ διὰ τῶν δηλούντων αὐτὰ γραμμάτων. εἰκότως οὖν ἠὲδοκίμησε τὰ Δημοκράτους βιβλία τῶν φαρμάκων εἰς μέτρα γραφέντα. Sed ne hoc quidem profecit: editur pag. 1048 ex Democrate:

τερμινθίνης τε τῆς διαυγοῦς Δ

μέλιτος καλοῦ τε προσφάτου πάλιν I.

pro τέτταρα et δέκα, et sic passim alibi scribitur.

Incredibile dictu est quam lepidis versiculis aridum hoc argumentum venustus homo vestiverit ut pag. 996.

εἰπόντες οὖν ἔμπροσθε πῶς τὰ τραύματα

δίχα φλεγμονῆς μένοντα κολληθήσεται,

ἐξῆς ἐροῦμεν πῶς τὰ φλογμαίνοντ' ἔγαν

δυνατὸν θεραπεύειν φαρμάκοις ἴσαι καλῶς.

Nempe Graeci non tantum, ut Menander dixit:

μετὰ λογισμοῦ πάντα πράττουσιν τινος

sed etiam μετὰ χάριτος.

Tom. XIV. pag. 45: κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους οὐ ΚΑτὰ πολὺ τῆς τῶν Πλειάδων ἐπιτολῆς.

Imo vero οὐ ΜΕτὰ πολὺ.

Tom. XIV. pag. 69: Κοῖντου τῶν εὐτραπέλων λόγων ἓνα non est quod Interpres dedit: *imperitam orationem unam*, namque λόγοι εὐτράπελοι sunt *dicta* sive *bona dicta* sive *facetiae*, quibus multum uti Quintum saepe Galenus narrat.

Tom. XIV. pag. 211: Ἀνδρόμαχος — τὸ ἀρχεῖν ἡμῶν διὰ τὴν ἐν τούτοις ὑπεροχὴν ὑπὸ τῶν κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν βασιλέων ἢ πεπικευμένων. Dormitavit Interpres qui vertit: *itaque praecellere ipsorum poetratibus* — *illius tempestatis reges meo quidem iudicio crediderunt*. Sententia est Ἀνδρόμαχος ἀρχίατρος ἦν. Tom. XIV. pag. 2: Ἀνδρόμαχος ὁ Νέρωνος ἀρχίατρος. Similiter dixit Tom. XIV. pag. 613: Ἀντιγένης εἰς τῶν Κοῖντου μαθητῶν — τραπεύειν τῶν ἰατρῶν πεπικευμένος.

Post pauca scribe: Κρῆς γὰρ τὸ γένος ἦν (Andromachus) καὶ ἰατρός ἦν τὴν Κρήτην ὡς ἄλλα πολλὰ τῶν βετανῶν οὕτω καὶ ὩC

(pro εἰς) τι φάρμακον ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις ἐνεργεῖν τὸν τοιοῦτον ἄνδρα.

Quod Romani appellant *Troiam ludere* de eo sic scribit Galenus Tom. XIV. pag. 212: ἐφ' ᾧ δὴ καὶ τοὺς εὐγενεστάτους παῖδας ἱππεύοντας εὐρύθμως καὶ χορεύοντας ὥσπερ τοῖς ἵπποις ἔδει τινὰ τῶν μυστηρίων καὶ αὐτοὺς ἐπιτελεῖν.

Tom. XIV. pag. 235: (Cleopatra) ἐλομένη μᾶλλον ἔτι βασίλισσα οὕσα ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι ἤπερ ἰδιώτης Ῥωμαίος Φανήναι. Scrib. ἰδιώτης.

Tom. XIV. pag. 239 ex Nicandro:

οἱ δὲ πατέρες λώβην μετεκίαθον αὐτίκα τυτθοὶ
γενόμενοι ἐχιῆες.

Nihili vocabulum est ἐχιῆες. Emenda ἐχιΔῆες nota analogia ut in λυκιδεύς, αἰτιδεύς, λεοντιδεύς, ἀλωπεκιδεύς. Iocose Cratinus *furis filium κλεπτιδέα* appellavit.

Fabella esse videtur sine auctore ac sine fide qua Hippocrates narratur Tom. XIV. pag. 281 grassante Athenis pestilentia ignes tota urbe iussisse accendi, in eosque sarta et flores et unguenta coniici, ut aër purgaretur. Per triennium ea lues grassata est tota urbe, deinde, uti fit, sine medicorum opera desaevit et sedata est.

Huiusmodi fabellas Galenus pro veris habere solet. Serio narrat pag. 567. Pythagoram *Samiūm Senem* centum et septemdecim annos vita explevisse.

Acerbe queritur Galenus Tom. XIV. pag. 598 de medicorum aequalium nequitia: ἀφ' οὗ γὰρ οἱ τὸ δοκεῖν μᾶλλον ἢ εἶναι σπουδάσαντες οὐ κατὰ τὴν ἰατρικὴν μόνον ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας τέχνας ἐπλεόνασαν, ἡμέλῃται μὲν τὰ κάλλιστα τῶν τεχνῶν, ἥσκηται δ' ἐξ ὧν ἂν τις εὐδοκίμησειε παρὰ τοῖς πολλοῖς, εἰπεῖν τι καὶ πρᾶξαι πρὸς ἡδονήν, κολακεύεσθαι, θωπευτικῶς προσαγορεύειν ἐκάστης ἡμέρας, τοὺς πλουτοῦντάς τε καὶ δυναμένους ἐν ταῖς πόλεσι συμπροέρχεσθαι, παρζυπέμπειν προερχομένους οἰκάδε, δορυφορεῖν ἐν τοῖς δείπνοις, βωμολοχεύεσθαι.

Perinepte haec divisa sunt. Quis non rideat ad δορυφορεῖν ἐν τῇς δειπνοῖς? Interpres: „in coenis laetus eorum cingere"! At ta sic ea distingue: θεωπευτικῶς προσαγορεύειν ἐκείνης ἡμέρας τοὺς πλετοῦντάς τε καὶ δυναμένους ἐν ταῖς πόλεσι, συμπορεύεσθαι, παρπέμπειν, προερχομένους οἵκαδε δορυφορεῖν, ἐν τοῖς δειπνοῖς βωμολοχεύεσθαι. Quotidie, inquit, solentiores euni salutatum, una in publicum produnt, prosequuntur, domum abeuntes deducunt, in convivio acutas agunt.

Praeterea scribendum κολακεύειν pro κολακεύεσθαι.

Tom. XIV. pag. 603: — ὑποπτήσσοντα λαγὼ βίον ζῆν αἰετρίμοντα καὶ τι πείσεσθαι προσδοκῶντα. Flosculum ex Demosthene decerpit pag. 314. 25: λαγὼ βίον ἐξῆς δεδιῶς καὶ τρέμων καὶ αἰετρίμωσθαι προσδοκῶν.

Tom. XIV. p. 608: καὶ γὰρ ἐπέπτεστο — ἐκιδάξαι καὶ τὰ τῆς ἱατρικῆς. Emenda ἐπέπτεστο.

Tom. XIV. pag. 624: Χαριλαμποῦς τοῦ κοιτωνητοῦ. Cubicularius olim vocabatur κατευναστής, deinde apud Graeculos κοιτωνίτης, ut emendate scribitur pag. 652: Πειθολάφ τῷ κοιτωνίτῃ.

Tom. XIV. pag. 648: ἄφνω τῆς Ῥωμαίων πόλεως ἐξῆλθον — ἕνα καταλιπὼν οἰκίτην — ὃ προσέταξα — τῶν ἐκ τῆς ΒΗβούρας κερκότων παραλαβόντα τινὰ πωλῆσαι τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν.

Corrige ἐκ τῆς ΣΙβούρας.

Tom. XIV. pag. 648: ἀφικόμενος δὲ ὄρισα κατὰ τὴν πρώτην ἀναγενομένην ναῦν ἐς Δυρράχιον διαπεραιωθῆναι.

Stulto errore sic scribitur pro ἀναγομένην, ut Tom. XII. pag. 171: ἐπιτυχὼν εἰς Θεσσαλονίκην ἀναγομένου πλοίου.

Tom. XIV. pag. 654: ὃ γὰρ ἔκατος βούλεται δηλονότι τοῦτο καὶ οἶται γενήσεσθαι. Decantatum hoc est Demosthenis dictum pag. 33, 25: ὃ γὰρ βούλεται τοῦθ' ἔκατος καὶ οἶται.

Nihil est in libris frequentius quam ut in verbis liquidatis futuri forma in praesentis formam convertatur. Tom. XIV.

pag. 656: τῶν ἰατρῶν — πεμπόντων δι' ὅλης ἡμέρας τοὺς γνωστομένους τε καὶ ἀγγέλλοντας αὐτοῖς τὸ γενησόμενον, imo vero ἀγγελοῦντας.

Tom. XIV. pag. 657: αὕτη ἡ πρόρρησις εἰ καὶ θαυμαστὴ τοῖς πολλοῖς τούτοις ἰατροῖς ἔταξεν, ἀλλ' οὐ τοιαύτη γε κατ' ἀλήθειαν ἦν. Perspicuum est Galenum scripsisse: εἰ καὶ θαυμαστὴ — ἔδοξεν.

Galenus non minus quam Lucianus insectatur vitia et flagitia eorum qui quum nihilo essent meliores quam caeteri magno fastu se philosophos esse iactabant. Ante omnia memorabile est quod scribit de M. Aurelio Antonino principe Tom. XIV. pag. 660: M. Aurelius διετέλει περὶ ἐμοῦ λέγων αἰεὶ — τῶν μὲν ἰατρῶν πρῶτον εἶναι, τῶν δὲ φιλοσόφων μόνον. ἐπεπειρατο γὰρ ἤδη πολλῶν οὐ μόνον φιλοχρημάτων ἀλλὰ καὶ φιλονίκων καὶ φιλοδόξων καὶ φθονερῶν καὶ κακοήθων.

Ergo in hoc beatissimo philosophiae regno (ut quibusdam videtur) duo tantum erant philosophi M. Aurelius et Galenus, caeteri nequitiam suam splendido philosophiae nomine obtegebant. Tom. XIV. pag. 656: φιλοσοφίᾳ μηδεὶς ἰδιώτου βέλτιον βιοῦντες ὀνομάζουσιν ἑαυτοὺς ὀνόματι σεμνῷ τῷ φιλοσοφίας.

Tom. XIV. pag. 685: τέχνη γὰρ ἐστὶ σύστημα ἔγκρατῶν ψυχῶν — συγγεγυμνασμένων πρὸς τι τέλος νεουσιῶν χρήσιμον τῷ βίῳ.

Corrigendum: σύστημα ἔκ κρατῶν ψυχῶν. Lucianus de Para-sito cap. IV: τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐκ κρατῶν ψυχῶν ἔγκρατῶν νεουσιῶν (scrib. CTγγ.) πρὸς τι τέλος εὐχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ.

C. G. COBET.

HERODOTEΑ.

SCRIPSIT

H. VAN HERWERDEN.

(*Continuantur ex Tom. XII. pag. 432.*)

V. 1, 4 ὡς ἐπαιώνιζον. E praegressa narratione liquido constat Iones non aliter dixisse quam παιωνίζειν, cum Atticorum veterum sit παιανίζειν. — In praegressis § 2 ἐπολεον [οἱ Παλονες] ταῦτα turpiter interpolatum est nomen proprium, quod iam positum erat in sententiae initio.

V. 5, 1 ἐπεὶ δὲ ὅν τις αὐτῶν ἀποθάνῃ, κρίσις γίνεται μεγάλη τῶν γυναικῶν καὶ φίλων σπουδᾷ ἰσχυραὶ περὶ τοῦδε, ἥτις αὐτέων ἐφιλέτο μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός· ἥ δ' ἐν κριθῇ καὶ τιμηθῇ, ἐγκωμισθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σφάζεται ἐς τὸν τάφον κτῆ. Verba ἥ δ' ἐν κριθῇ Ciceronis ad exemplum Tusc. V 27 simile Indicarum mulierum certamen enarrantis, veritas: *quae ante est victrix*. Nam κρῖνειν τινὰ noto usu significat *victoriam* sive *praemium alicui tribuere*. Sed multum dubito ipsum scriptorem his addidisse verba otiosa καὶ τιμηθῇ, quae nescio an glossatori debeantur. Ferrem ἥ δ' ἐν κριθῇ, τιμηθεῖσα καὶ ἐγκωμισθεῖσα κτῆ.

V. 9 init. Τὸ δὲ πρὸς βορέῳ τῆς χώρας ἐστὶ ταύτης οὐδεὶς ἔχει

φράσαι τὸ ἀτρεκέες οἵτινές εἰσι ἀνθρώπων οἰκέοντες [αὐτήν], ἀλλὰ κτέ. Prorsus incogitanter nescio quis post οἰκέοντες addidit pronomen, quod non habet quo referatur. Manifesto enim iungendum: τὸ πρὸς βορέῳ τῆς χώρας ἔτι ταύτης — οἰκέοντες.

V. 12 πρῆγμα τοιόνδε — Ἀσίην. Ἦν Πίγρης καὶ Μαντύης ἄνδρες Παίονες, οἱ — ἀπικνέονται ἐς Σάρδις κτέ. Delet Cobetus ἦν et οἱ. Considerandi tamen sunt loci similes V 71 ἦν Κύλων τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης· οὗτος — ἐπειρήθη. V 104 Ἦν Ὀνήσιλος — παῖς. Οὗτος ὦν ἦρ — κατηγορέετο. Cf. I 7 et quidam alii.

V. 15 οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι συναλίσθαι τοὺς Παίονας καὶ τὴν πρὸς θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσσοντας κτέ. Non possum dare Cobeto Infinitivum suspensum e verbo πυθέσθαι alienum esse ab usu Herodoti. Saepius enim ea structura usus est et exemplum reperies in ipso huius capituli initio: Πυθόμενοι — τοὺς Πέρσας ἰέναι. Cf. supra cap. 9, 2. Sed tamen male me quoque habet structurae h. l. inaequalitas. Rectius sane haberet συναλισθέντας, Aldinae editionis scriptura, quam probat Cobetus, sed quia omnes codices in Infinitivo conspirant, fortasse verius statuemus sciolum verba συναλίσθαι et καὶ interpolasse ex iis quae paullo ante sic scripta praecedunt: οἱ Παίονες — ἀλίσθέντες ἐξεστρατεύσαντο πρὸς θαλάσσης κτέ.

V. 20 γυναῖκας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε ἐς τὴν γυναικίην, αὐτὸς δὲ [δ' Ἀλέξανδρος dele] ἴσους τῇσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἄνδρας — σκευάσας κτέ. Male γυναῖκας caret articulo, sed haud optime, ut mea quidem fert sententia, Herodoto succurreres corrigendo τὰς μὲν γυναῖκας, sed melius habebis γυναῖκας pro deperditi articuli interpretamento, eoque deletο rescribes: τὰς μὲν ἐξελθούσας κτέ. Proxime enim praecedit γυναῖκας ταύτας, et sic melius explicatur causa corruptelae.

V. 21 δοὺς δὲ ταῦτα κατέλαβε [δ' Ἀλέξανδρος] Βουβάρη. Deleto otioso nomine gratius minore intervallo seiunguntur δοὺς et Βουβάρη.

V. 23 init. male repetitum esse ἀπίκτο datum mihi iri spero.

V. 29 ὥς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ, ἄλλην ποιησάμενοι ἀπέδεξαν. Formula ὥς τάχιστα Atticis tam quam *celerissime* significat quam *simulas*, Herodotus constanter ita distinguit ut, ubi altera significatio obtineat, utrumque vocabulum uno pluribusve aliis seiungat. Multa dabit exempla, quibus plurima addi possunt, Schweighaüser in lexico s. v. ταχύς. Hic igitur requiritur ὥς κατέβησαν τάχιστα κτέ.

V. 31 καὶ τοὶ ταῦτα ποιήσαντι τοῦτο μὲν ἐστὶ ἐτοῖμα παρ' ἡμῶν χρήματα μεγάλα κτέ. Procul dubio legendum: ποιήσαντι — ἐστὶ ἐτοῖμα „si feceris parata erunt” ut in extremo capite optime scribitur: ἀντὶ δὲ ἑκατὸν νεῶν διηκόσιαί τοι ἐτοῖμοι ἔσονται.

V 31 extr. Σὺ ἐς οἶκον τὸν βασιλεὺς ἐξηγητὴς γίνεαι πρηγμάτων ἀγαθῶν. Immo vero ἐξηγητὴς, i. e. *auctor*. Quid sit Herodoto, ut reliquis omnibus, ἐξηγητὴς, quem opus sit doceant loci III 31, 3 ἐξηγηταὶ τῶν πατρίων θεσμῶν, i. e. *interpretes* et I 78 ἔπεμπε θεοπρόπους ἐς τοὺς ἐξηγητὰς Τελμησσέων, i. e. *prodigiorum interpretes*, sive *coniectores*.

V. 33 Abblauditur mihi Valckenaerii coniectura: σοὶ δὲ καὶ τούτοις [τοῖσι] πρῆγμα[σι] τί ἐστι; ut dittographia haec verba perdiderit. Cf. infra 84 extr. — In extrema parte capitis H. more suo et antiquorum scripsisse videtur τὴν ἐωυτοῦ κατο- <κα>χὴν τὴν ἐν Σούσοις.

V. 34 extr. τοῦ πλεῦνός τε εἰδέτο ἢ πολιορκίῃ. Expectabam τ' εἶτι εἰδέτο κτέ.

V. 36 med. ὅπως ναυκρατεῖς τῆς θαλάσσης ἔσονται. Merito non ferens vitiosam formam, Cobet corrigit ναυκράτορες, delete τῆς θαλάσσης. Fortasse recte, sed non satis expedito quo pacto alicui venire potuerit in mentem adscribere τῆς θαλάσσης. Num forte verba illa vitiosa ναυκρατεῖς τῆς θαλάσσης sunt scioli interpretamentum genuini vocabuli θαλασσοκράτορες, quo H. etiam infra usus est cap. 83?

In fine huius capituli vitiosa interpunctione factum ut abundare videantur vocabula *ἔδν ἐνθαῦτα* in his: *ἵνα τε αὐτῶν πλώσαντα ἐς Μυοῦντα ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ τῆς Νάξου ἀπελθόν, ἔδν ἐνθαῦτα, συλλαμβάνειν πειρᾶσθαι τοὺς — στρατηγούς.* Deletis virgulis arctissime iungenda sunt verba *τὸ — ἐνθαῦτα*, et vertendum, *qui* (exercitus) *Ναπο γενομενος ἰδί* (Myunte) *erat.*

V. 33 τοῦτον δῆται διὰ θαλαμῆς διελόντας τῆς νεὸς κατὰ τοῦτο, ἔξω μὲν κεφαλὴν ποιεῦντας, ἔσω δὲ τὸ σῶμα. Qui h. l. tentarunt omnes propter sequens ποιεῦντας pro corrupto διελόντας reponunt praesens conicientes διελάνοντες, διείροντες vel διέλκοντες, non reputantes aoristo tamen opus esse, si quidem hominem vincere non poterant antequam per foramen traxerant. Equidem conieci *διέντας*, delete ποιεῦντας.

V. 40 καὶ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐσάγαγε γυναῖκα τεκνοποιόν. Ut Graeca sit oratio una addita littera corrigatur *ἐσαγάγεο*. Constanti enim usu dicitur *ἄγεσθαι* et *εἰσάγεσθαι* (εἰς τὴν οἰκίαν) *γυναῖκα, πορεῖν* (domum) *ducere*, numquam *ἄγειν* aut *εἰσάγειν*. E nostro cf. cap. 89 sq. et VI 61.

V. 41 Probanda videtur Steinii correctio ἡ ὕστερον ἐπεσελθοῦσα γυνή, quod hic legerit Pausan. III 3, 9, pro ἡ ἐσύστερον ἐπελθοῦσα γυνή. Praeterea nescio an mox quoque corrigendum sit τῆς ἐπ(ε)ελθούσης γυναῖκος. Namque ἐπελθεῖν est *supervenire*, ἐπεσελθεῖν *post alium intrare domum*, quod est huius loci. Verba spuria καὶ τὸ δεύτερον ἐπελθοῦσα γυνή damnare occupavit Cobetus.

V. 42 ἀπίει (Dorieus) ἐς τὴν Λιβύην τὰ πλοῖα· κατηγέοντο δὲ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι. ἀπικόμενος δ' ἐς Κίνυπα οἰκισε χώρον κάλλιστον τῶν Λιβύων παρὰ ποταμόν. Turbatum esse satis apparet. Steinius satis violenter Κίνυπα mutat in Λιβύην et supplet παρὰ <Κίνυπα> ποταμόν. Lenius poteris retinere Κίνυπα et supplere παρὰ <τοῦτον τὸν> ποταμόν. Deinde expectes ἐξελαθείς δὲ ἐνθεῦτεν τρίτῳ ἔτει ὑπὸ — Καρχηδονίων ἀπίκετο <ὀπίσω> ἐς Πελοπόννησον, ut I 62 init. VI 5 med. VII 57 et saepe alibi, aut insertum πάλιν ante ἀπίκετο, ut II 122 aliisque locis. Saepe tamen apud nostrum post verba composita cum ἀπὸ hanc notio-

nem omissam videbis. Sic v. c. V 98 extr. ἀπίκοντο ἐς Παιονίην. VI 24 med. ἐς Σικελίην ἀπίκετο, VII 31 extr. ἀπίκετο ἐς τῶν Λυδῶν τὸ ἄστυ, ubi ἀπικνεῖσθαι est *redire*. Similiter ἀποκαλῖν positum videbis sensu *revocandi* III 53 et IV 203, nisi forte utrobique verius est ἀνακαλεῖν. Cf. Mnem. XII, 408; ἐπέπλεε est *retro navigabat* VII 130 extr., alibi, ubi dare potuerat ἀπονοσήσαντες, quod verbum ei est in deliciis. Cf. I 42. 83. 111. II 33. 161. III 124. IV 33. 76. 159. 205. VI 92—136. al. A verbis eo sensu in Attica usitatis ἐπανιέναι et ἐπανήκειν fere abstinuisse videtur. Semel VII 138 legitur ἐπάνειμι ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον, sed ἄνειμι eodem sensu legitur I 140 et VII 239, nescio an verius.

V. 43 ἐκ τῶν Λαῖου χρησμῶν. Quae oracula cum nulla umquam fuerint conieci Βάκιδος, sed post Valckenaerium. Bacis erat teste schol. Pac. 1071 ἀνὴρ Ἑλεώνιος, ut Antichares, qui his oraculis usus esse dicitur ab Herodoto. Lenius quidem, sed non probabilius me iudice Dobraeus Adv. I 31 Λάσου, cll. VII 6. 94.

V. 44 extr. τὰ ἱρὰ οὐ προεχώρει [χρηστά] θυομένῳ. Deleatur emblemā.

V. 49, 4 ἔχοντες — κυρβάσις ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι. Herodotus et Attici de coronis, pileis, galeis, et quovis capitis tegmine usurpant praepositionem περί, quam hi cum accusativo, ille cum dativo iungere assolet. Praepositionem apud utrosque propter sequiorum usum ἐπί adhibentium saepissime oblitteratam fideliter libri et alibi frequentissime servarunt et VII 61 init. περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον τήρας.

V. 49, 4 extr. corrigendum puto τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν χροῖτε, pro εχοῖτε, *potestini*.

V. 49, 6. Ad reliquorum exemplum supplendum: Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι <οἷδε> κτέ. Nam Aristagoras Cleomeni ἔλεγε ταῦτα δεικνύς ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετμημένην. Ut vero deinde scribamus τούτοις δὲ πρόσουροι <οἷδε> Κίλικες opus non esse videtur, propterea quod sequitur κατήκοντες ἐς θάλασσαν τήνδε.

V. 57. ἦσαν Φοίνικες τῶν σὺν Κάδμῳ ἀπικομένων [Φοινίκων].
Deleatur nomen.

V. 57 extr. πολλῶν τεων καὶ οὐκ ἀξιαπηγμάτων ἐπιτάξαντες
ἐργεσθαι. Sententiam restituit tam Cobetiana coniectura δαλίων
quam Madvigiana <οὐ> πολλῶν, quam equidem praetulerim. In-
credibile dictu est quoties librarii negationem neglexerint. Qua
de re cum alibi saepe monui, tum luculentum nuper exem-
plum attuli ad Herod. IV 130 et novum infra afferam ad VI
110. Ipse Cobetus VI 52 corrigit <οὐ> βουλομένην.

V. 58 ἄλλα τε πολλὰ (Phoenices) οἰκίσαντες ταύτην τὴν
χώρην ἐσθήγαγον διδασκάλια κτέ. Loci ratio postulat οἰκίσαντες.

V. 59 Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδμήϊα γράμματα ἐν τῇ τοῦ Ἀπόλ-
λωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβῃσι τῇσι Βοιωτῶν ἐπὶ τρίποσι τρισὶ
ἐγκεκολλημένα. Quid sit ἐγκολάπτειν ἐπὶ τρίποδι, non assequor.
Verba ἐγκολάπτειν, ἐντάμνειν, ἐγγράφειν similia iunguntur aut
cum simplici dativo, aut cum praepos. ἐν et paullo rarius cum
praep. εἰς. Quare aut expungatur praepositio cl. I 93, aut cor-
rigatur ἐν cl. II 106.

V. 63. Lacedaemonii Anchimolio duce classe venerant in Atti-
cam expulsuri Pisistratidas. Hi vero immittunt iis Thessalorum
equitatum, qui multos Lacones, in quibus ipsum ducem, occi-
dunt, τοὺς δὲ περιγενομένους αὐτῶν ἐς τὰς νέας κατέρξαν.
Cum κατέργειν sit *includere* et *prohibere*, artificiose, i. e. pes-
sime, duce Schweighäusero interpretantur: *in naves compulerunt*
et ibi coercuerunt, ascensione prohibuerunt. Equidem punctum
temporis non dubito quin H. scripserit una addita literula κα-
τηράξαν, *praecipites compulerunt in naves*, prorsus ut scripsit IX
69 extr.: τοὺς λοιποὺς κατήραξαν ἐς τὸν Κισαιρῶνα.

V. 64. οἱ δὲ περιγενόμενοι ἀπαλλάσσοντο ὡς εἶχον ἰθὺς ἐπὶ
Θεσσαλίας. Pro ἰθὺς Stein substituit εὐθύς, formam non Hero-
doteam. Debuit saltem ἰθέως, ut est VI 17 δ δὲ ἰθέως ὡς
εἶχε ἐπλωε ἐς Φοινίκην. Magis tamen mihi arridet Wesselingii
coniectura ἰθύ, modo simul deleatur praepositio ἐπὶ, quae recte

abest I 207. IV 120. 136. VI 95. VIII 38. IX 69. Idem nescio an nostro reddendum sit II 119 *οἷχετο Φεύγων τῇσι πησὶ ἐπὶ Λιβύης*, ubi Plutarchus Mor. p. 857 h. l. laudans habet *ἰθὺ ἐπὶ Λιβύης*, unde corrigendum suspicor *ἰθὺ Λιβύης*.

V. 67 *ἐλθὼν — ἐχρηστηριάζετο, εἰ ἐκβάλοι τὸν Ἄδρηστον*. Dobree *ἐκβάλλω* requirit. Coniunctivum requiro et ego sed rectissime habet Aoristus *ἐκβάλλω*, ut ipse Dobree VI 135 optime correxit *ἐπεμπον δ' ἐπειρησομένους εἰ καταχρήσονται τὴν ὑποζάκορον* pro *καταχρήσονται*. Sic VIII 36 recte libri *ἐμαντεύοντο — εἴτε κατορύξωσι εἴτε ἐκκομίσωσι*. In quaestione directa dicendum erat: *ἐκβάλω Ἄδρηστον*; eumque modum Herodotus servare solet in quaestione indirecta etiam post tempora historica. Quando vero post *ἐπειρωτῶν* similiaque sequatur optativus docet inter plurimos locos V 73 *ἐπειρώτα τίνες ἔδοντες — θεοί αὐτο Περσέων σύμμαχοι γενέσθαι*. Cf. me C. C. p. 29 sq. ad. I 46 sq. ubi hodie non dubito quin verum sit *ἐπιχειρέω*. Quod noster I 53 variandae orationis causa scripsit (modo scripserit *εἰ στρατεύεται — καὶ εἰ — προσθέοιτο*), non eam habet vim ut mutem sententiam.

V. 67 In oraculo dato Clistheni: *Ἄδρηστον μὲν εἶναι Σικυωνίων βασιλέα, ἐκείνῳ δὲ λευστῆρα* ignotum obscurumque vocabulum, quod agnoscunt grammatici, antiquitus depravatam esse suspicor. Nisi fallor, Pythia Clisthenem ignominiose appellavit *ληιστῆρα*.

V. 72 prope init. *ἀντισταθείσης δὲ τῆς βουλῆς καὶ οὐ βωλομένης πείθεσθαι*. Aoristus passivus *σταθῆναι* pro *στῆναι* relinquendus est tragicis, reddendumque nostro *ἀντιστάσεως*. De hoc ipso composito cf. VI 117. VII 53.

V. 73 *τὰ ἐπτακόσια ἐπίσια τὰ διωχθέντα ὑπὸ Κλεομένους*. Quia significat *ἐκπεσόντα* expectes *ἐκδιωχθέντα*. Cf. Thuc. I 24. Dem. 32, 6. al. Ac facile sane post simillimos ductus litterarum *δε* excidere potuit praepositio *ἐξ* quam saepe cum *διὰ* confundi constat. Attamen infra quoque cap. 92 bis *διώκειν*

usurpatum videbis pro ἐκδιώκειν, quod compositum in nostra Herodoti recensione extare non videtur.

V. 73 καὶ καὶ γῆς οἰκημένοι. Immo κοῦ γῆς, ut recte legitur cap. 13 τῖνες δὲ — εἰσι καὶ κοῦ γῆς οἰκημένοι. H. καὶ eodem sensu usurpat quo Athenienses κοῖ.

V. 76 οὗτος δ' εὖλος ἐπὶ Κόδρου βασιλεύοντος Ἀθηναίων δρθῶς ἂν καλέοιτο. Exscribere lubet quae de hoc loco mecum in commentariolis meis olim disputavi: STEIN „Dieser Zug darf wohl als unter der Regierung des Kodros geschehen bezeichnet werden.“ Si haec revera est Herodoti mens, scribendum fuerit οὗτος δ' στόλος δ' ἐπὶ Κόδρου δρθῶς ἂν καλέοιτο. Non magis abesse potest aut articulus aut participium quale est γενόμενος, si admittimus Naberi coniecturam δρθῶς <πρῶτος> ἂν καλέοιτο. [Idem sensit Cobetus, satis audacter Mn. XII p. 142 corrigens οὗτος δ' εὖλος — <γενόμενος πρῶτος> δρθῶς ἂν καλέοιτο]. Quid vero, si interpretamur: haec expeditio a Codro rege Atheniensium, i. e. a Codri regno (nam sin minus Graecus sermo requireret τοῦ βασιλεύοντος) merito nomen accipiat? Herodoto enim nihil tritius est quam καλέσθαι, κληθῆναι, κεκληῖσθαι, οὐνομα ἔχειν, τὴν ἐπωνυμίην ποιέεσθαι (ἔχειν), γενέσθαι et similia ἐπὶ τινος, ubi scriptores Attici usurpant praepositionem ἀπὸ. Cf. Schweigh. Lex. v. ἐπί. Ab hac interpretatione prope abfuit Steinius annotationi suae subiungens verba „Deutsch etwa *Kodros-zug*.“

V. 77 ἐκ τειχέων περιπεφλετισμένων. Iniuria Valckenaerius requirebat περιπεφλοῖσμένων. Nam περιφλοῖζειν verbum Graecum non est, et περιφλοῖζειν, unde περιφλοῖσμός habet Theophrastus, gaudet notione multum diversa. Hoc unum ambigi possit, utrum hic corrigendum sit περιπεφλετισμένων an Aristophani Nubb. 395 una inserta literula reddendum sit περιφλ(ε)ύει. Ut hoc non illud credam facit cum cognatum verbum φλέγειν tum praesertim quod verbum simplex φλύειν longe alia gaudet notione. Similiter autem libri variare solent in φυγεῖν et φεύγειν, ἄφυκτος et ἄφευκτος, τυκτός et τευκτός, νυστάζειν et νευστάζειν, aliis.

V. 77° extr. In *Inscr. Att.* (Kirchh.) I 334 ex vetere epigrammate non nisi paucae litterae (v. 2 ΕΝΑΙΟΝΕΡΓΜ et v. 4 ΠΠΟΣΔΕ) servatae sunt, ita ut ex reliquiis sciri nequeat quid olim vs. Stio lectum fuerit

δεσμῷ ἐν ἀχλυόεντι σιδηρέῳ ἔσβησαν ὕβριν.

Peringeniosa vero et certa coniectura Heckerus noster olim ex libri C lectione ΑΧΝΤΘΕΝΤΙ (in AB est ΑΧΝΤΝΘΕΝΤΙ) reperit veram scripturam ἀχνυόεντι comparata glossa ἀχνύ; = ἄχος apud Etym. M. p. 165, 1 qui citat versum

τῆς δ' ὀλυφυρομένης ἀμφ' ἀχνύι εἴβεται αἰών.

Itaque ἀχνυόεντι valet ἀλγινόεντι, quo poeta, si libuisset, uti potuisset. Emendatione iam olim recepta a Duebnero in Anth. Pal. VI 343 tandem frustratur Herodotus. — In praegressis hoc agens animadvertes interpretes bis de suo addidisse οἱ Ἀθηναῖοι.

V. 79 ἀλὴν ποιησάμενοι Cf. I 125 ἀλὴν ἐπισήσατο. Attici contra in ea re usurpant verbum activum ποιεῖν ἐκκλησίαν, σύλλογον cett.

V. 83 στάδια δὲ μάλιστα καὶ ἀπὸ τῆς πόλιος ὡς εἴκοσι ἀπέχει. In talibus constanter Herodotus dicit μάλιστα καὶ, ut de tempore καὶ μάλιστα. Loco II 127 supplendum: μάλιστα <καὶ> ἐς ἑκατὸν πῶδας ὑψηλοῦ.

In extremo capite verba ἦσαν δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι αἰτιαῦται ἱεροεργίαι· εἰσὶ δὲ σφι καὶ ἄρρητοι [ἱεροεργίαι] liberanda sunt substantivo otioso et κακοφάνως repetito.

V. 85. Ἀθηναῖοι μὲν νυν λέγουσι μετὰ τὴν ἀπαίτησιν ἀποσταλῆναι τριήρεϊ μὴ τῶν ἀστῶν τούτους, οἳ ἀποπεμφθέντες ἀπὸ τοῦ κοινοῦ καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἴγιναν τὰ ἀγάλματα ταῦτα ὡς σφετέρων ξύλων ἴοντα ἐπειρῶντο ἐκ τῶν βάρων ἐξανασπᾶν, ἵνα σφέα ἀνακομίσωνται. Vehementer a librariis hic turbatum esse cum apparet ex prava sententiae conformatione tum e scripturarum discrepantiis, nam pro τούτους B³ r¹ habent τουτέων et pro ἐπειρῶντο AB¹ Cd πειρᾶν, quo recepto et admissa Steinii coniectura διηκοσίους pro τούτους Madvigius correxit: — ἀποσταλῆναι τριήρεϊ μὴ τῶν ἀστῶν διηκοσίους, οἷα ἀποπεμφθέντας ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, καὶ ἀπικομένους — πειρᾶν κτέ. In

qua correctione nihil sane desiderarem, si plane abessent verba οἱ ἀποπεμφθέντες, quorum correctio me iudice male cessit Madvigio. Et participium quidem delevit quoque Steinius coniciens in ed. exeget.: τῶν ἀστῶν τριηκοσίους ἀπὸ τοῦ κοινοῦ· οἱ ἀπικόμενοι — ἐπειρέοντο κτέ., in qua coniectura non fero narrationem per structuram relativam. Quare nescio an Madvigio obtemperandum sit, ita tamen ut deleantur verba οἱ ἀποπεμφθέντες, quorum interpolandorum falsam scripturam ἐπειρῶντο causam fuisse suspicor. Apposite Steinius contulit VIII 135 ἔπεσθαι οἱ τῶν ἀστῶν αἰρετοὺς ἄνδρας τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ et de numero trieretarum VII 114. VIII 17.

V. 87 extr. ἄλλω μὲν δὴ οὐκ ἔχειν (Ἀθηναίους) ὅτε φημιώσωσι τὰς γυναῖκας, τὴν δὲ ἐσθῆτα μετέβαλον αὐτέων ἐς τὴν Ἰάδα. Miror neminem vidisse Herodotum in hac Argivorum narratione necessario scripsisse μεταβαλεῖν, quod facile labem concepit e sequentibus: μετέβαλον ὦν ἐς τὸν λίνον κιθῶνα. Namque mutatae structurae in praegressis: περιγενέσθαι μέντοι οὐδὲ τοῦτον τὸν ἕνα ἄλλ' ἀπολέσθαι τρόπον τοιῷδε. κοιμισθεῖς γὰρ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγειλε τὸ πάθος· πυθομένας δὲ τὰς γυναῖκας — εἰρωτᾶν κτέ. longe alia ratio est. Structura enim est paratactica pro ὅτε γὰρ — ἀπήγγειλε, τὰς γυναῖκας — εἰρωτᾶν.

V. 89 extr. τριήκοντα δὲ ἔτεα οὐκ ἀνέσχοντο ἀκούσαντες ὅπως χρεῶν εἷη ἐπισχεῖν πεπονθότα· πρὸς Αἰγινητέων ἀνάρσια. Hic quidem non eadem venia parata est voculae ὅπως, quam bene ei tribuit Schweighäuser in lexico pag. 143 in locis III 115 et 116, nec dubito quin corrigendum sit ὥς. Fortasse natum est ὅπως ex ὥς, suspenscr. var. lect. ὅτι. Inversa ratione subinde ὥς in ὅπως corrigendum est.

V. 91 κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος ἀσθενὲς καὶ πειθαρχήεσθαι ἐτοῖμον. Confidenter emendo πειθαρχήειν, quod vitium suscepisse suspicor e praegresso πειθεσθαι. Quis quaeso ferret στρατηγεῖσθαι scriptum pro στρατηγεῖν, μοναρχεῖσθαι pro μοναρχεῖν, δημαρχεῖσθαι pro δημαρχεῖν, δημαγωγεῖσθαι pro δημαγωγεῖν, similia?

In sequentibus nescio an corrigendum sit: δόξαν δὲ φύσας

αὐξάνεται, ὥς γε (pro ὥστε) ἐκμεμαθήκασι μάλιστα μὲν οἱ παρ-
οικοι (pro περίοικοι) αὐτῶν (Atheniensium) Βοιωτοὶ καὶ Χαλκι-
δῆες. Hi enim erant Atheniensium finitimi, non circum eos
habitant. Cf. Thuc. III 113. Herod. VII 235. Eur. Andr.
42 al. et verbum παροικίζειν Her. IV 180. — Sequitur: τάχα
δέ τις καὶ ἄλλος ἐκμαθήσεται ἀμαρτῶν· ἐπεῖτε δὲ ἐκεῖνα ποιή-
σαντες ἡμάρτομεν. Licet fieri possit ut τις καὶ ἄλλος spectet
praesertim Corinthios (cf. 93 init.), loci tamen compositio non
fert additum ἀμαρτῶν, quod sciolus adscripsisse videtur propter
sequens ἡμάρτομεν. Necessario enim ἐκμαθήσεται eodem pertinet
quo ἐκμεμαθήκασι, nempe ad verba δόξαν δὲ φύσας αὐξάνεται.

V. 92, ε' ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην Κύπελος οὖνομα ἐτέθη.
Ita loquuntur Athenienses, sed Herodoti est ἐπί, quod nescio
an hic et aliis quibusdam locis restituendum sit.

V. 92 extr. οὐκ ὦν παύσεσθε ἀλλὰ πειρήσεσθε — κατὰγοντες
Ἰππῖν; ἴστε ὑμῖν Κορινθίους γε οὐ συναινέοντας. Cum pro-
tasis, ut recte ait Cobetus, valeat ἢν μὴ παύσησθε κτέ, con-
sentaneum est, συναινέοντας futurum esse, non praesens, prorsus
ut in Homericō quod imitatur ἔρδ', ἀτὰρ οὐ τοι πάντες ἐπαι-
νίσμεν θεοὶ ἄλλοι verbum ἐπαινέμεν futuri vicem explere ar-
bitror. Cf. quae *Comm. Crit.* p. 30 disputavi de verbis οἷχετο
χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ εἰ αἰρέει V. 43 1, licet ibi tamen
malim αἰρήσει.

V. 97 ἐπελθὼν δ' ἐπὶ τὸν δῆμον δ' Ἀρισταγόρης ταῦτά ἔλεγε
τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ
πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὥς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ κομι-
ζουσι, εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴησαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε
κτέ. Non accurate haec respondent loco V 49, quo respicitur.
Ibi enim legimus: οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοι εἰσι, ὑμεῖς τε
τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι, ἣ τε μάχη
αὐτῶν ἐστὶ τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχον-
τες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ (l. περὶ) τῇσι κεφα-
λήσι· οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναι εἰσι. Quae verba aut lacuna labo-
rant, nihil enim ibi de *clipeo* quo Persae careant dictum est,
aut altero loco verba ὥς — εἴησαν sunt interpolata, quod mihi

quidem veri videtur similis, quoniam περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ non magis quidquam repetitum est. Persae autem *pro hastis* (δούρασι) ἢ αἰχμαῖσι βραχέεσι et *pro clipeis* cratibus vimineis (γέρροις) interpolatorem docere potuit locus VII 61. Electa autem interpolatione apparet pro ταῦτα reponendum esse ταῦτά.

V. 98. Nuntius missus ab Aristagora ad Paeones sic loquitur: ἄνδρες Παῖονες, ἔπεμψέ με Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτεω τύραννος σωτηρίην ὑμῖν ὑποθησόμενον, ἥνπερ βούλησθε πείθεσθαι. Quia ὑποτίθεσθαι est *consilium dare, monere, suadere*, iure expectes σωτήριόν τι ὑμῖν ὑποθησόμενον, i. e. *datum salutare vobis consilium*.

V. 103 ἐκπλώσαντές τε (Iones) ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον Καρίας τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι σύμμυχον εἶναι· καὶ γὰρ τὴν Καῦνον πρότερον οὐ βουλομένην συμμαχεῖν, ὥς ἐνέπρησαν τὰς Σάρδεις, τότε σφι καὶ αὕτη προσεγένετο. Non est Accusativus Καῦνον — βουλομένην pro Nominativo error Herodoti, quod putat Steinius, sed lenissime corrigendum: καὶ γὰρ τὴν Καῦνον (scil. προσεκτήσαντο), πρότερον οὐ βουλομένην συμμαχεῖν· ὥς <δ> ἐνέπρησαν τὰς Σάρδεις, τότε σφι καὶ αὕτη προσεγένετο.

V. 104 ἐνθαῦτά μιν Φυλάξας ἐξελθόντα τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμινίων [ὁ Ὀνήσιλος] — ἀπεκλήισε τῶν πυλῶν. Quia Onesilus est praegressorum subiectum, nulla opus est nominis iteratione. Simili de causa V 118, 3 et 126 extr. magistellis tribuo nomina οἱ Κᾶρες et ὁ Ἀρισταγόρης.

V. 106 ἀλλ' εἴπερ τι τοιοῦτο οἶον σὺ εἴρηκας πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἐωυτοῦ βαλλόμενον πεποιηκέναι. Requiro ἐπρηξε vel πέπρηχε aut mox ποιέειν et βαλλόμενον, ut est III 155 ἐπ' ἐμεαυτοῦ βαλλόμενος ἐπρηξα et III 71. Eadem correctione indiget locus IV 160. Ita iam scripseram, cum subito me advertit soloecismus: ἴσθι αὐτὸν — πεποιηκέναι pro legitimo participio. Inspectis autem codicum scripturis video partem eorum pro πεποιηκέναι exhibere πεπρηχέναι, quales discrepantiae reperiri solent in magistellorum sup-

plementis. Scilicet neutra lectio genuina est, eaque deleta tam κρήσσει quam βαλλόμενον bene habet. Dederat Herodotus: ἀλλ' εἴπερ τι τοιοῦτο οἶον σὺ εἶρηκας κρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐκ' ἐωυτοῦ βαλλόμενον, scito cum proprio uli consilio. Et praesens κρήσσει confirmatur sequentibus ὅπως τι Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος νεώτερον κρήσσουσι κτέ.

V. 128. Vere quidem Cobetus libri Vti partem ultimam inde a capite 109 eximie traditam esse a librariis, sed tamen aegre mihi persuadeo tam obscure scribere potuisse clarissimum scriptorem quam hodie scripta leguntur ipsa ultima huius libri verba, quae sic habent: ἐκ δὲ ταύτης (e Thracia) ὁρμεόμενος ἀπόλλυται ὑπὸ Θρηίκων αὐτὸς τε [ὁ Ἀρισταγόρης] καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ, πόλιν περιπατήμενος καὶ βουλομένων τῶν Θρηίκων ὑποσπόνδων ἐξίέναι. Non enim ex hac Thracum voluntate apparet, opinor, qui fieri potuerit ut et urbem relinquerent et obsidentes securos opprimerent conficerentque. Dicendum fuerat inter utrosque convenisse, ut Thracibus ὑποσπόνδους ἐξίέναι liceret, nec fere dubito quin Herodotus scripserit καὶ συνθεμένων τῶν Θρηίκων ὑποσπόνδων ἐξίέναι. Pepigerant id Thraces, sed pactione violata Aristagoram suosque occiderunt. Quam autem obscure habeat vulgata vel inde apparet quod quibusdam placuit haec versio: cum oppidum aliquod obsideret, reiectis conditionibus, quibus Thraces excedere oppido voluerant.

AD LIBRUM VI.

VI. 1 ὁ δὲ (Hippias) οὔτε εἰδέναι ἔφη, ἐθώμαζέ τε τὸ γεγονός ὥς οὐδὲν δῆθεν τῶν παρεόντων πρηγμάτων ἐπιστάμενος. Nescio an verius sit: ὁ δὲ οὔτε εἰδέναι ἔφη θωμάζειν τε τὸ γεγονός, ὥς κτέ.

VI. 5 init. Ἰστιαῖον δὲ ταύτης ἀποσφαλέντα τῆς ἐλπίδος Χῖοι κατήγον ἐς Μίλητον αὐτοῦ [Ἰστιαίου] δεηθέντος. Nomen proprium inepte abundat.

Post pauca sequitur τιτρώσκεται (Histiaeus) τὸν μὲρδν ὑπὸ τευ τῶν Μιλησίων. Quotusquisque est qui ignoret Herodoti esse scribere ὑπὸ τῶν τευ Μιλησίων? Mox supervacua reci-

denda in verbis ἐνθεῦτεν δέ, οὐ γὰρ ἔπειθε τοὺς Χίους ὥς ἐαυτῷ δοῦναι νέας, διέβη ἐς Μυτιλήνην καὶ ἔπεισε Λεσβίους [δοῦναι οἱ νέας].

VI. 8. Deletis magistellorum supplementis scribatur: εἶχοντο δὲ τούτων Πριηνέες δώδεκα νηυσὶ καὶ Μιούσιοι τρισὶ [νηυσὶ], Μιουσίων δὲ Τήιοι [εἶχοντο] ἑπτακαίδεκα [νηυσὶ], Τήλων δὲ [εἶχοντο] Χίοι ἑκατὸν [νηυσὶ].

VI. 9 οὐδὲ βίαιότερον ἔξουσι οὐδὲν ἢ πρότερον εἶχον. Cf. III 15 τοῦ λοιποῦ διαιτᾷτο ἔχων οὐδὲν βίαιον, ubi Mnemos. XII pag. 406 iniuria pro ἔχων tentavi πάσχω.

VI, 11, 1 ἐπὶ ξυροῦ γὰρ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πρήγματα. Quid sibi velit in hac formula verbum ἔχεται numquam potui intelligere, cumque praeter Homeri locum K 173 omnes eius imitationes quas ad h. l. recenset Valckenaerius conspirent in verbo ἴστασθαι, facilis est suspicio Herodoto quoque restituendum esse ἴσταται. Nisi forte verum vidit Gentius Mnemos. a. 1857, pag. 439 leniter sane proponens ὀχέεται, cl. Arist. Eq. 1244 et Gerytadis fr. ap. Ath. XII C.

VI. 13. In eandem cum Cobeto incideram suspicionem verba ἐδέκοντο τοὺς λόγους transponenda esse post Συλοῦντος, ita tamen ut non tantum λόγους post ἔπεμπε, sed simul otiosum nomen δ Αἰάκης delerem.

VI. 14 init. ὥς δὲ καὶ ἀγχοῦ ἐγένοντο. Constanter H. ἀγχοῦ, ἀγχοτάτω et ἀγχιστα, nusquam ἐγγύς ἐγγυτέρω ἐγγυτάτω usurpat. Quare valde mihi suspecta est scriptura II 121 a) οὐδ' ἐγγύς ἐλθεῖν.

VI. 16 πανδημεὶ libri et editiones. Unice verum esse πανδημί, sed contra ἀμαχεί sim. probe constat ex titulis antiquis.

VI. 15 extr. μετ' ὀλίγων [συμμάχων] et τῶν σφετέρων [νεῶν] τὰς πλεῦνας.

VI. 19. In oraculi vs. 2 pro πολλοῖσιν corrigendum esse aut ὄρνισιν aut οἰωνοῖς demonstrare conatus sum Comm. Crit. p. 11 sq.

VI. 17 ὁ δὲ ἰδέως ὡς εἶχε ἐπλωεῖς ἐς Φοινίκην. Huius abundantiae (nam ὡς εἶχε ponitur pro εὐθύς) aliud exemplum apud nostrum non repperi. Quare ἰδέως genuinum esse non spondeo.

VI. 22 Σαμίῳ δὲ τοῖσι τι (Vat. τε) ἔχουσι τὸ μὲν ἐς τοὺς Μήλους ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν σφετέρων ποιηθέν οὐδαμῶς ἤρεσκε, ἴσκει δὲ — ἐς ἀποικίην ἐκπλώειν. STEIN „den Besitzenden, Vermögenden“ *ungewöhnlich für τοῖσι ἔχουσι. Sache und Zusammenhang lassen τοῖσι περιεῶσι oder auch τριηράρχοισι* (cap. 14) *angewandter erschließen*. Neutra coniectura probabilis. Non solos trierarchos, sed plurimos Samios in Siciliam navigasse prodit sequens narratio, nec vero omnes qui post pugnam ad Laden *superfuerunt* eo se contulisse, sed partem eorum Sami remansisse apparet e capite 25. Contra valde mihi quidem probabile videtur profectos esse solos locupletiores, sed cives tenuiores, qui parum curare soleant rerum conversiones, patriam non reliquisse. Quare, si quid novandum sit, potius aut cum Valckenaerio legatur *παχέισσι*, aut lenius, praeunte Schweighäusero, deleatur vocola ri. Fieri tamen potest ut scriptor eam vocolam de industria addiderit quo significaret non solum divites sed omnino eos quibus aliquid esset pretiosi novas sedes petivisse. Quod si ita est, melius fortasse ponas hos accentus: τοῖσι τι ἔχουσι.

VI. 31. Ὁ δὲ ναυτικός στρατὸς ὁ Περσέων χειμερίσας περὶ Μίλητον, τῷ δευτέρῳ ἔτει ὡς ἀνέπλωσε, αἰρέει εὐπετέως τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ ἡπείρῳ κειμένας, Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον. Ὅπως δὲ λάβοι τινὰ τῶν νήσων, ὡς ἐκάστην αἰρέοντες οἱ βάρβαροι ἐσαγάνευον τοὺς ἀνθρώπους. Quoniam prorsus idem significat ὡς ἐκάστην αἰρέοντες (οἱ βάρβαροι) quod ὅπως λάβοι (ὁ ναυτικός στρατὸς ὁ Περσέων) τινὰ τῶν νήσων, in quibus verbis τῶν νήσων non satis accurate dictum est pro τῶν νήσων τούτων, suspicionem premere nequeo verba ὅπως — νήσων fluxisse ex antiqua illorum verborum interpretatione et Herodotum dedisse his omisiss: ὡς <δ> ἐκάστην αἰρέοντες κτέ. Non autem persuasit mihi Cobet corrigens αἵρεον, qui si haesit in participii praesentis usu pro praeterito, non video cur admisit imperfectum αἵρεον pro aoristo εἶλον, nam ipse vertit *ut quamque OPERANT*, ut taceam ita saltem expectari optativum αἰρέοιεν, quemad-

modum I 29 legitur ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο, quem locum ipse attulit. Hic vero ὡς ἕκαστος non aliter dictum videtur quam I 114 et saepissime alibi. Quod vero attinet ad participii praesentis pro praeterito usu, saepissime tam apud Atticos quam apud Herodotum participium praesens reperitur, ubi sermo est de re saepius repetita et praesertim quidem ubi mores et consuetudines describuntur, quibus locis paene omnibus Cobetus restitui iubet Aoristos. Si tantummodo ageretur de levibus quibusdam discrepantiis, in quibus nulla omnino est codicum auctoritas, velut in scribendo γενόμενοι pro γινόμενοι, πιθόμενοι pro πειθόμενοι, ταμόντες pro τάμνοντες, Φυγόντες pro Φεύγοντες, aliaque eiusmodi, viro summo obloqui non auderem, sed non ita rem comparatam esse docebunt exempla nonnulla, a quorum correctione prudens manum abstinuit, ex ipso Herodoto mihi collecta, quaeque facili negotio augeri possunt:

I. 203 φύλλα — τὰ τρίβοντάς τε καὶ παραμίσγοντας ὕδωρ ζῶια ἐωυτῶν ἐς τὴν ἐσθῆτα ἐγγράφειν. Quis rescribere audebit τρίψαντάς τε καὶ παραμίξαντας?

II. 41 θάπτουσι δὲ τοὺς ἀποθνήσκοντας βούς τρόπον τόνδε et in eodem capite κατὰ ταῦτά δὲ τοῖσι βουσί καὶ τᾶλλα κτήνεα θάπτουσι ἀποθνήσκοντα.

III. 38 ἐπὶ κόσφῳ ἂν χρήματι βουλοίατο τοὺς πατέρας ἀποθνήσκοντας κατασιτέεσθαι; et mox ἐπὶ τίνι χρήματι δεξαίαιτ' ἂν τελευτέοντας τοὺς πατέρας κατακαίειν πυρὶ;

II. 136 κοντῷ γὰρ ὑποτύπτοντες ἐς λίμνην, ὃ τι πρόστχοιτο τοῦ πηλοῦ τῷ κοντῷ, τοῦτο συλλέγοντες πλίνθους εἴρυσαν κτέ.

III. 128 ἀπικόμενος δὲ καὶ Ὀροίτῳ ἐς ὄψιν ἐλθὼν τῶν βιβλίων ἐν ἕκαστον περιαιρέομενος ἐδίδου τῷ γραμματιστῇ.

III. 143 μεταπεμπόμενος ἕνα ἕκαστον — συνέλαβέ σφεας καὶ κατέδησε κτέ.

IV. 23 τοῦτο (τὸ ἄσχυ) καὶ λείχουσι καὶ γάλακτι συμμίσγοντες πίνουσι.

Ubi vero huiusmodi exstant exempla, satius erit manum abstinere a locis, qualis hic est (V. 4) κατὰ δὲ τὸν γινόμενον σφι καὶ ἀπογινόμενον ποιεῦσι τοιάδε· τὸν μὲν γινόμενον περιζόμενοι οἱ προσήκοντες δλοφύρονται — τὸν δ' ἀπογινόμενον παίζοντες τε καὶ ἡδόμενοι γῇ κρύπτουσι. Sed haec quidem hactenus.

Quod attinet ad explicationem τοῦ σαγηνεύειν, quae sequitur apud H., fides historico haberi nequit scribenti ἀνὴρ ἀνδρὲς ἀψάμενος τῆς χειρὸς ἐκ θαλάσσης τῆς βορρῆς ἐπὶ τὴν νοτίην διήκουσι, quasi vero nulli montes, torrentes, fossae, arbores, aedificia obstiterint. Cum grano salis, quod aiunt, hunc everrendi morem accipiendum fuisse vix est quod moneam.

VI. 32 duplici vitio laborant verba ἐνθαῦτα Περσέων οἱ στρατηγὶ οὐκ ἐψεύσαντο τὰς ἀπειλὰς τὰς ἐπηκείλησαν τοῖσι Ἴωσι στρατοπεδευομένοις ἐναντὶα σφίσι. Corrigendum ἐστρατοπεδευμένοις ἀντὶα σφίσι. Nam sensu loculi et proprio noster constanter abstinere a forma composita ἐναντίος. Calidius Comm. Crit. pag. 46 hoc compositum prorsus Herodoto abiudicavi, nam sensu translato noster eo prorsus sic utitur ut Attici, dicens γνώμην ἐναντίην, non ἀντίην, similiaque.

VII. 33 Χερσόνησος — Σηλυμβρίη — Προκόννησος. Nihili sunt variae lectiones Σηλυβρίη et Προκόννησος vel Προικόννησος. De Selymbria vide *Lapidum de dial. Att. test.* p. 34 sq. Quod attinet ad Προκόννησος, constat omnia nomina propria composita cum νῆσος semper liquidam duplicasse, uno excepto eo quod est Χερσόνησος, quod eadem constantia una liquida exarari solet. Cf. *Lap. test.* p. 33. 39. Multo absurdior error est scriptura Προικόννησος, quae ante Cobeti Hellenicorum editionem secundam Xenophontis libros foedabat. — In vicinia solus codex Vaticanus servavit veram lectionem Καλχηδόνιοι pro Χαλκηδόνιοι, de quo vitio quantumvis antiquo pluribus egi in eodem libello pag. 18.

VI. 34 extr. ἰόντες δὲ οἱ Δόλογοι τὴν ἱρὴν ὁδὸν διὰ Φωκίων τε καὶ Βοιωτῶν ἦσαν· καὶ σφεας ὡς οὐδεὶς ἐκάλεε, ἐκτράπνται ἐκ' Ἀθηνάων. Si ἐκτράπνται sanum esset, viam sacram reliquissent Doloncorum legati. At apparet eos ea ipsa via, quae Athenis ducebat Eleusin et inde Delphos, iter fecisse Athenas; nam Miltiadem ad illam viam in Laciadarum demo habitasse novimus e Plutarchi vita Cimonis, cap. 4. Quare procul dubio abiecta praepositione, quam dittographia natam esse suspicor e praegresso verbo ἐκάλεε, corrigendum est τράπνται ἐκ' Ἀθηνάων.

VI. 35 Φιλαίου τοῦ Λίαντος [παιδός]. Ultima vox contra Herodoti morem adscripta a magistellis.

VI. 35 ἐπειρησόμενος τὸ χρηστήριον εἰ ποιοίη (Vat. ποιοῖ) τάπερ αὐτοῦ — προσεδέοντο. Praefero equidem Dobrei et Dindorfii correctionem ποιέη alteri ποιέσι, cui subscribit Cobetus, quia coniunctivum in talibus optativo longe praeferre solet Herodotus. Cf. quae dixi ad V 67.

VI. 36 ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσθμοῦ [τούτου] ἡ Χερσόνησος ἔσω πᾶσά ἐστι σταδίων εἴκοσι καὶ τετρακοσίων τὸ μῆκος. Recte pronomen abest a codice Vaticano.

VI. 37. Suspecta habeo cum Nabero verba otiose repetita πίτυος τρόπον ἐκτρίψειν.

VI. 41 καὶ ὥσπερ ὁρμήθη ἐκ Καρδίας πόλιος, ἔπλωε κτέ. De ὥσπερ usurpato pro ὥς temporali vehementer dubito.

Eodem capite interpretamento liberentur verba τὴν δὲ αἰ πέμπτην [τῶν νεῶν] quod post σὺν τῇσι τέσσαρσι τῶν νεῶν et turpiter abundat et auribus grave est.

VI. 43 init. τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν. De dimittendis imperatoribus non usurpari solet a veteribus καταλύειν, sed παραλύειν, ut ipse noster scribit V 75 παραλυομένου δὲ τούτων τοῦ ἐτέρου καταλείπεσθαι καὶ τῶν Τυνδαριδῶν τὸν ἕτερον et VI 94 Μαρδόνιον Φλαύρως πρήξαντα τῷ στέλῳ παραλύει τῆς στρατηγίας. Cf. VII 38. Contra καταλύειν dicitur τὸν δῆμον, τὴν βουλὴν, τὴν βασιλείαν, τοὺς νόμους, similia, i. e. abrogare, et de regibus ac tyrannis καταλύειν τινὰ τῆς ἀρχῆς, τῆς βασιλείας, τῆς τυραννίδος. Nullus igitur dubito quin correctum oporteat τῶν ἄλλων παραλελυμένων στρατηγῶν ἐκ βασιλέος κτέ.

VI. 49 οἳ τε δὴ ἄλλοι νησιῶνται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ καὶ δὴ καὶ Αἰγινῇται. ποιήσασι δὲ σφι ταῦτα ἰθέως Ἀθηναῖοι ἐπακέατο, δοκούντες τε ἐπὶ σφίσι ἔχοντας τοὺς Αἰγινῆτας δεδωκέναι, ὥς ἅμα τῷ Πέρσῃ ἐπὶ σφέας στρατεύωνται.

Plerique libri *ἐπέχοντας*, quod dudum merito abiectum est ab omnibus. In libro Vaticano est *ἔχοντες*, et duo codices minoris momenti Ps cum ed. Aldina exhibent, quod Eustathius quoque legit ad Od. p. 1856 *ἔχοντας*, quae lectio hodie vulgo recepta est. Cum tamen nullo exemplo demonstrari possit Graece dici *ἔχειν ἐπὶ τινι adversus aliquem tendere* (sic enim interpretatur Schweighäuserus), variantibus praesertim libris praestat conicere Herodotum scripsisse *δοκούντες τε ἐπὶ σφίσι ἐκόντας τοὺς Αἰγινήτας δεδωκέναι*, non *ἰνυίτος*, sed de industria. Ita verba *ὡς — στρατεύονται* faciunt epexegeta formulae *ἐπὶ σφίσι, adversus se, in suum damnum*. Mihi quidem nihil videtur hac correctione evidentius.

VL 50 extr. εἶρετο Κρίον, ὅτι οἱ εἶη [τὸ] οὐνομα · ὁ δὲ οἱ τὸ ἦν ἔφρασε.

Male spernitur libri Vaticani lectio *ὅτι οἱ εἶη οὐνομα*. Oratio directa *τί οὐνομά τοι ἐστὶ*; Paullo ante scripserim *ὅς οὐκ ἔφη αὐτὸν οὐδένα ἀπάξειν χαίροντα Αἰγινήτων pro ἄξειν*. In fine vero capitis Naberus iniuria delet verba *ὡς συνοισόμενος μεγάλῳ κακῷ*, quae colorem habent ita Herodoteum ut interpreti tribui non posse videantur.

VL 51 Alterum *ὑποδεεγέρης* abesse malim.

VL 52 *Λακεδαιμονίους δὲ τοὺς τότε ἐόντας βουλευσαι κατὰ νόμον βασιλέα τῶν παιδων τὸν πρεσβύτερον ποιήσασθαι*. Verba *τοὺς τότε ἔοντας* tam ridicule abundant (de quibus enim aliis quaeso haec dici potuerunt?) ut monstrum hic ali nullus dubitem. Delenda non esse vix opus est dicere, quis enim tale quid adscripturus erat? Quid autem dederit H. colligi fere inde potest quod non de Lacedaemoniis in genere haec dici potuerunt sed de solis ephoris. Nisi igitur omnia me fallunt scriptum reliquerat *τοὺς τότε <ἐν τέλει> ἔοντας βουλευσαι κτέ.*, in quam suspicionem iam ante me Steinium cll. III 18 et IX 106 incidisse nunc laetus animadverto.

Sed etiam in ipsis sequentibus turbatum esse video. Quid enim sibi volunt verba *ἢ καὶ πρὸ τούτου* in his: *οὐκ ὦν δὴ σφας ἔχειν ἰσχυρότερον ἔλονται ὥστε καὶ ὁμοίων καὶ ἴσων* (ex-

pectes καὶ ἴσων καὶ ὁμοίων) ἰόντων· οὐ δυναμένους δὲ γυνῶναι ἢ καὶ πρὸ τούτου, ἐπειρωτᾶν τὴν τεκοῦσαν. Parum lucraremur scribendo <μᾶλλον> ἢ καὶ πρὸ τούτου, cum quia antiqua Graecitas postulat πρὸ τοῦ sive προτοῦ, tum vero imprimis quod de nullo dum ephorum experimento quo veritatem cognoscerent sermo fuit. Restat igitur ut ea verba habeamus pro insulso emblemate, qualia tam multa Herodoti orationem deturpant. Quibus deletis, verbis οὐ δυναμένους δὲ γυνῶναι resumitur de more superior oratio οὐκ — ἔλονται. Fieri autem potest ut illud emblemata non huc pertineat sed olim in margine adscriptum fuerit infra verbis οὐδὲν ἔσσαν.

Ibidem § 6 procul dubio supplendum est: ἐνθαῦτα δὴ τοὺς Σπαρτιήτας — φυλάξαντας τὴν μητέρα τῶν Ἀριστοδήμου παιδῶν λαβεῖν κατὰ ταῦτά <αἰεὶ> τιμέουσιν τὸν πρότερον καὶ σιτίοις καὶ λουτροῖσι. Inter litteras A et TI facile elapsa est necessaria vox ΑΙΕΙ, quae a librariis servata est in praegressis: καὶ ἦν μὲν κατὰ ταῦτά φαίνεται αἰεὶ ποιεῦσα, κτέ.

VI. 57 init. ταῦτα μὲν τὰ ἐμπολέμια κτέ. Aequè pravum est ἐμπολέμιος, atque ἀντιπολέμιος pro ἀντιπόλεμος. Reponatur ἐμπόλεμα, quod hic legit Diogenianus. Hesychius: ἐμπόλεμα: τὰ εἰς πόλεμον εὐθετα. — In eodem capite non intellego in verbis: νευμηνίας δὲ ἀνὰ πάσας καὶ ἐβδόμας ἰσαμένου τοῦ μηνὸς διδοσθαι ἐκ τοῦ δημοσίου ἱρήιον τέλεον ἑκατέρῳ ἐς Ἀπόλλωνος, καὶ μέδιμνον ἑλφίτων καὶ οἶνου τετάρτην Λακωνικὴν, quid sibi velit ἐς Ἀπόλλωνος in aedem Apollinis. Non melior est codicis Romani lectio ἐς Ἀπόλλωνα, nisi quod propius abest a vera scriptura, quam suspicor fuisse ἐς Ἀπολλώνια, ad Apollinis (huic enim primo et septimo cuiusque mensis die immolabatur) festum celebrandum.

VI. 57, 5. Non hercle inepta est Naberi suspicio Spartanorum reges non iudicasse de viis publicis (ὀδῶν) sed lites ad fiscum pertinentes <πρὸς> ὀδῶν δημοσίαν περί, et plane mihi persuasit Cobetus spretis grammaticorum testimoniis pro πατρούχου substituendum esse παμοῦχος. Sed mihi quidem non persuasit vir praeclarus in capite sequenti depravata esse verba ἐπεὶ αὖν οὖν τοῦτο γένηται (mortuo rege) ἀνάγκη ἐξ οἰκίης ἐκάστης

ἐλευθέρους δύο καταμιαίνεσθαι, ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα. μὴ ταῖταισι δὲ τοῦτο ζημίαι μεγάλαι ἐπικέεται. „Absurdum est, ait Cobetus Var. Lect. 188, verbum καταμιαίνεσθαι. Namque sive *conspurgari* significat, ut solet, sive paullo acrius est quam μαινεσθαι, pollui piaculo quolibet, non est honoris genus magis stolidum et ab natura ingenii humani et Graecorum moribus magis alienum et abhorrens, cett.”

Nonne καταμιαίνεσθαι, ut hoc utar, recte diceretur senex Priamus, de quo Hectorem lugenti est apud Homerum Ω 163 sqq.:

ἄμφι δὲ πολλὰ

κόπρος ἔην κεφαλῇ τε καὶ αὐχένι τοῖο γέροντος,
τὴν ἅ καυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἑῷσιν?

Cf. X 414.

„Spartani” ita pergit vir eximius „concidebant sibi brachia et eliciebant cruorem et sic regem mortuum honorabant, ut Galli Cybelen, quod Graecis moribus est conveniens admodum, in luctu sibi unguibus aut ferro lacerare corpus aut genas dilaniare et vultum.” De unguibus concedo, de ferro nego. Graecorum est κόπτεσθαι s. τύπτεσθαι (κατακόπτεσθαι est sequiorum) et καταμύττεσθαι sive καταδρύπτεσθαι, sed τὸ κατατάμνεσθαι et τὸ περιτάμνεσθαι τοὺς βραχίονας (cf. Her. IV 71) relinquebant, nisi fallor, barbaris et fanaticis. Nec tandem video, quo iure Cobetus hunc morem humaniorem iudicet quam molestam quidem et spurcam sed innoxiam illam consuetudinem coeno, ut apud Homerum, aut pulvere vel cinere conspergendi et contaminandi corporis.

Mnem. XII p. 158 argumenta partim repetuntur, non corroborantur. Retinebo igitur traditam lectionem.

VI. 58 extr. ἐπεὰν δὲ θάψωσι, ἀγορὴ δέκα ἡμερῶν οὐκ ἴσταται σφι, οὐδ’ ἀρχαίρεσιν συνίξει, ἀλλὰ πενθέουσι ταύτας τὰς ἡμέρας. Comitibus magistratibus creandis non nisi semel quotannis habebantur, itaque parum probabile videtur H. haec commemorasse, cum praesertim vox ἀγορὴ comitia iam complectatur. Contra iure expectes eo tempore nec senatum convenisse nec magistratuum collegia, nec fere dubito quin vox ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΗ ex duorum vocabulorum laciniis ΑΡΧΑΙ et ΓΕΡΟΤΕΣΙΗ coaluerint fueritque haec historici manus: οὐδ’ ἀρχαὶ <οὐδὲ γε>ρουσίη συνίξει κτέ.

VI. 61 τῷ προσεκέετο τῶν ἀστῶν μάλιστα [δ' Ἀρίστων]. Male abundat nomen proprium.

VI. 61 ὑπερβε τοῦ Φοιβηίου [ἱεροῦ]. Templum Apollinis e certa analogia dicitur Φοιβήιον = Φοίβειον, ut Iunonis Ἥραιον, Mercurii Ἑρμαῖον, Pandrosi Πανδρόσειον, cetera, itaque ἱεροῦ est in-sitivum.

VI. 62 ἀναγκαζόμενος μέντοι τῷ τε ὄρκῳ καὶ τῆς ἀπάτης τῇ παραγωγῇ ἀπείει ἀπάγεσθαι. Nonne praestat ἐπείει, per-mittlebat? Cf. III 113, VII 161. Alia est ratio locorum III 25, 6. VII 121. al. Sed aptius videtur praesens, quare legatur ἐπείει. In praegressis supplendum puto ἐπὶ τούτοις δὲ <σφίσι αὐτοῖς> ὄρκους ἐπήλασαν. Cf. I 146.

VI. 63 καὶ ἐπὶ δακτύλων συμβαλλόμενος τοὺς μῆνας εἶπε. Facta demum computatione locutus est Ariston, itaque συ-βαλλόμενος, ut recte libri habent praeter Vaticanum. Idem valet de capite 65, ubi perperam editur ὁ δὲ συμβαλλόμε-νος τοὺς μῆνας ἀπώμοσε Φᾶς κτέ.

VI. 64 init. διὰ τοῦτο μὲν οἱ τὸ οὔνομα [Δημόρητος] ἐτέθη. Spurious esse Δημόρητος apparet ex addito articulo vocis οὔνομα. Paucis versibus ante legitur: Δημόρητον δὲ αὐτῷ οὔνομα ἔθετο διὰ τῶδε.

VI. 69 νυκτὶ δὲ τρίτῃ [ἀπὸ τῆς πρώτης] ἤλθέ μοι φάσμα. Dele puerile additamentum.

VI. 74 necessario supplendum ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει λέγεται <τε> εἶναι ὑπ' Ἀρκάδων τὸ Στυγὸς ὕδωρ, καὶ δὲ καὶ ἐστὶ τοιόνδε τι. Praecedens syllaba TAI propter soni similitudinem voculam τε absorpserat.

VI. 72 extr. ἔφυγε δὲ ἐς Τεγέην καὶ ἐτελεύτησε ἐν ταύτῃ. Praepositionem ἐν habeo suspectam, quam quis addiderit igno-rans ταύτῃ esse adverbium. Quis v. o. Latine dicat: *Romam fugit ei in ea (pro ibi) mortuus est*? Recte diceretur *in ea urbe*, et Graece ἐν ταύτῃ τῇ πόλει.

VL 76 ἐς χάσμα ἀφανές ἐκδιδοῦσαν. Quod Cobetus, cl. Empedocle ap. Sext. Emp. p. 213, 23 Bekk., Herodoto reddidit ἀχανές, ipse Pindaro fr. 207 (Bgg.) restitui corrigens Τάρταρου — ἀχανέος pro ἀφανέος. Cf. *Studia Crit. et episcr. in Pindarum*, Trai. a. Rh. ap. Beyers 1884, pag. 67.

VL 79 κατὰ πεντήκοντα δὴ ὧν τῶν Ἀργείων ὡς ἐκάστους ἐκκαλούμενος ὁ Κλεομένης ἔκτεινε. Praepositionem κατὰ hic non esse distributivam, sed significare *forte* et apparet ex adiecto ὡς ἐκάστους et bene intellectum est ab omnibus. Cum tamen *singulos* Argivos evocasse Cleomenem probabile est, corrigendum puto ὡς ἑκάστον, cuius scripturae vestigium superest in codice Romano ὡς ἐκάστοτ exhibenti.

VL 79 ἀναβὰς ἐπὶ δένδρος. Miror Dindorfium cum ceteris sic edidisse, posteaquam recte in commentatione p. XXXIV B agnovit δένδρεον reponendum esse, quippe qua forma HomERICA Herodotus sola usus sit. Ceterum quod ibi dicit in plerisque libris esse δένδρου, id minime confirmatur Steinii annotatione critica, unde apparet sic legi in uno Cantabrigiensi, et δένδρον in Florentino (d).

VL 82. Νοστήσαντα δέ μιν ὑπὲρ γον οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τοὺς ἐφόρους. Requiro Aoristum ὑπὲρ γαγον.

VI. 86 α). Εἰμὶ μὲν Μιλήσιος, ἦκω δὲ τῆς σῆς, Γλαῦκε, δικαιοσύνης βουλούμενος ἀπολαῦσαι. Ὡς γὰρ δὴ ἀνὰ πᾶσαν μὲν τὴν ἑλλην Ἑλλάδα, ἐν δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην τῆς αῆς δικαιοσύνης ἦν λόγος πολλός, ἐμεαυτῷ λόγους ἐδίδουν κτέ. Vocola δὲ, cuius in sententiae initio nulla vis est, necessaria est in huiusmodi periodo post ἐν δὲ. Corrigatur igitur: Ὡς γὰρ ἀνὰ — Ἑλλάδα, ἐν δὲ δὴ καὶ περὶ Ἰωνίην. E plurimis locis cf. VI 11. 50. 70. Infra VII 2. 38. supple: Δὴλά μοι πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλλοις τεκμηρίοις, ἐν δὲ <δὴ> καὶ τῷδε κτέ. Aliquoties iam eam voculam, quam post δέ saepius excidisse nemo mirabitur, revocavit Naberus, velut II. 43, 2, ubi legitur in sola ed. Aldina.

Pergit sic scriptor: ἐμεωυτῷ λόγους ἐδίδουν καὶ ὅτι ἐπικίνδυνός ἐστι αἰεὶ κοτε ἢ Ἰωνίη, ἢ δὲ Πελοπόννησος ἀσφαλέως ἰδρυμένη, καὶ

διότι χρήματα οὐδαμῇ τοὺς αὐτοὺς ἐστὶ δρᾶν ἔχοντας. Apud antiquos et probos scriptores διότι semper et ubique significat *propterea quod*. Hic litterae ΔΙ dittographia natae videntur e praegressa vocula καΙ, idemque accidit II 48, 2 et IX 7 B, ubi in codice Vaticano recte scriptum est καὶ ὅτι. Restant loci II 50 init., ubi praecedit Ἑλλάδα et VI 75 prope fin., ubi praegressum est λέγουσι. Nescio igitur an Herodoto quoque hic usus sit abiudicandus. Recte habet διότι VI 105 med. quia ibi revera valet δι' ὅτι ut fortasse rectius edidit Stein.

In huius capituli initio (α') sine controversia corrigendum est: ἔλεξε σφι Λευτυχίδης τάδε· ὦ Ἀθηναῖοι, ποίετε μὲν ὁκότερα βούλεσθε αὐτοί· καὶ γὰρ ἀποδιδόντες ποιήσατε (pro ποίετε, quod corruptela natum e praegresso imperativo) ὅσια, καὶ μὴ ἀποδιδόντες τὰ ἐναντία τούτων.

VI. 94 init. ὁ δὲ Πέρσης τὸ ἑωυτοῦ ἐποίησε κτέ. Quia ὁ Πέρσης est rex Persarum Darius, mox male abundat nomen proprium ὁ Δαρεῖος in verbis ἅμα δὲ βουλόμενος [ὁ Δαρεῖος] — καταστρέφεσθαι κτέ.

VI. 95 ἐσβαλλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας, καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες [ἐς τὰς νέας] ἔπλων ἐξακοσίῃσι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίαν. Verba ἐς τὰς νέας boni libri B¹ R omittunt, nescio an recte. Nam cum ἐς ταύτας referatur ad αἱ ἵππαυγοὶ νέες in praegressis, si scriptor necessarium duxisset aliquid addere, addidisset, opinor, ἐς τὰς τριήρας. Veruntamen quia ipsa res loquebatur, non in hippagines pedestrem exercitum coniectum esse et sequebantur verba ἔπλων ἐξακοσίῃσι, de industria ea omisit.

VI. 97, 2 ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μὴδὲν σίνεσθαι μήτε αὐτὴν τὴν χώραν μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. Sic IV 184 αὐτοὺς τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν χώραν αὐτῶν et VII 11 extr. αὐτοὶ τε ἄνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν. — Ceterum ex inscriptione Deliacā in „Bulletin de corr. Hell.” VI 1—3 p. 152 apparet Datidem non tantum templo Deliacō pepercisse, sed etiam dedicasse ibi donaria. Recenset enim is titulus inter templi

donaria χρυσῶν πρὸς τῷ τοίχῳ, Δάτιδος ἀνάθημα, ἰλίων δράχμῃ ΔΔΔΓΓ.

VL 98 Ἀρταξέρξης μέγας ἀρῆιος. Depravata haec esse facile concedo Steinio, sed cum analogia peccat quod substituendum putat μεγαλαρῆιος. Corrigatur μέγα ἀρῆιος. Ceterum Herodoto hanc notulam abiudicandam esse bene perspectum est.

VL 100 med. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν — ἄλλοι δὲ [αὐτῶν]. Dele pronomen male repetitum.

VL 102 ἔπλεον ἐς τὴν Ἀττικὴν κατέρχοντες τε πολλὸν καὶ δοκίοντες ταῦτ' αὐτοὺς Ἀθηναίους ποιήσιν, τὰ καὶ τοὺς Ἐρετρίεας ἐποίησαν. Depravatum esse κατέρχοντες constat, sed verum neque repperit Dietsch coniciens κατοργέοντες, quod non significat *superbientes*, sed *υπερακμάζοντες* interprete Photio in lexico, neque Madvig proponens καταγρόντες. Utroque verbo longe aptius videtur κατηλογέοντες, *valde spernentes* Athenienses.

VL 104 καὶ ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἀγαγόντες ἐδίωξαν. Pronomen cum codice Romano bene expunxit Cobetus, sed nostri usus suadet ὑπαγαγόντες. Cf. VI 72. 82. 136. IX 93.

VL 106 ἦν γὰρ ἱσαμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ οὐ πλήρους ἔντος τοῦ κύκλου. Quam dudum in commentariolis meis scripseram coniecturam: εἰνάτη· <οἱ> δὲ οὐκ κτέ. nunc summi critici calculis et *συνεμπτώσει* (Mnem. XII 166 sq.) comprobata esse laetus video. Plutarch. Mor. pag. 862 haec describentem omisiisse εἰνάτη, ut verum fateor, ita coniciens ignorabam. Alteram autem addidi coniecturam, nec ipsam improbabilem: ἦν — εἰνάτη, οὐδὲ (pro δὲ οὐκ) ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν κτέ.

VI 107 ὤρμιζε οὗτος. Pronomen abundat, sed etiam minus fero abundantiam in sequentibus οἷα δὲ οἱ πρεσβυτέρῳ ἔδντι τῶν θόντων οἱ πλεῖνες ἐσειόντο· τούτων ὦν ἕνα [τῶν θόντων] ἐκβάλλει ὑπὸ βίης βήξας. In Hippiae verbis: Ἡ γῆ ἥδε οὐκ ἡμετέρη

ἔστι οὐδὲ μιν δυνησόμεθα ὑποχειρίην ποιήσασθαι· ὁκόσον δέ τι μοι μέρος μετῆν, ὃ δδὼν μετέχει nescio an necessarium sit ὁκόσον γάρ τι κτέ.

VI. 108 Φθαίητε γὰρ ἂν πολλάκις ἑξανδραποδισθέντες ἢ τινα πυθέσθαι ὑμέων. Alibi post Φθάειν sequi solet πρὶν ἢ, velut mox 116, vel πρότερον ἢ.

VI. 110 προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκὲ κύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἢ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς ἑκάστου αὐτῶν ἐγένετο πρυτανίῃ τῆς ἡμέρης Μιλτιάδῃ παρεδίδουσαν· ὃ δὲ δεκόμενος οὔτι κω συμβολὴν ἐποιέετο, πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανίῃ ἐγένετο. Vertunt, haud dubie recte: „At ille *quatinvis acciperet*, non tamen prius commisit proelium quam legitimus ipsius dies adesset.” Subit mirari quid Miltiadem impulerit, ut oblatam sibi identidem ab aliis praetoribus summam imperii acciperet, si tamen ea non uti statuisset, itaque non dubito quin dictus sit ab Herodoto illam non accepisse, et hic quoque ut saepe perierit negatio. Corrigatur igitur: ὃ δὲ <οὐ> δεκόμενος οὔτι κω συμβολὴν ἐποιέετο κτέ. Bene attendendum ad imperfecti usum *παρεδίδουσαν*, *tradere volebant*, *offerebant*.

VII. 113 ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι (Graeci) πῦρ τε αἴτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. Magis ad rem fuisset: πῦρ τε ἀγίνεον κτέ. Ἀγινέειν de rebus dictum reperies III 89. 97. VII 25.

VI. 116 Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ποδῶν εἶχον [τάχιστα] ἐβώθεον ἐς τὸ ἄστυ. Interpretamentum ante Cobetum deleuit Naber. Recte abest IX 59.

VI. 117 Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ κτέ. Genuina esse dubito verba ἐν Μαραθῶνι cum Valckenaerio et Mehlero et Cobeto.

VI. 117 Cum iis quae Cobet ad h. vs. annotavit cf. II 142: οὕτω ἐν μυρίοις τε ἔτεσι καὶ χιλίοις καὶ τριηκοσίοις τε καὶ τεσσαράκοντα ἔλεγον κτέ.

VL 119 καὶ γὰρ ἀσφαλτον καὶ ἄλας καὶ ἔλαιον ἀρύσσονται ἐκ αὐτοῦ (sc. τοῦ Φρέατος) τρόπῳ τοιῷδε· ἀντλέεται μὲν κηλητήρ κτέ. Solito minus felix fuit Cobetus Mnem. XII p. 168 coniciens ἀρύσσονται, nam neque e puteo quidquam effoditur (puteus ipse foditur), neque non apparet e sequenti descriptione de *hauriendo* sermonem fuisse. Omnes autem veritatis numeros habet Dindorfii emendatio ἀφύσσονται. Supernatare asphaltum et oleum notum est.

VL 134. Ἐς μὲν δὴ τοσούτο τοῦ λόγου οἱ πάντες Ἕλληνες λέγουσι, τὸ δ' ἐντεῦθεν δὲ αὐτοὶ Πάριοι γενέσθαι ᾧδε [λέγουσι]. Ne forte post πάντες putes excidisse ταῦτά cf. II 142 init. Aliud scoli supplementum commemorare neglexi supra cap. 125: ἐνδὺς κιθῶνα μέγαν καὶ κόλπον πολλὸν καταλιπόμενος [τοῦ κιθῶνος]. Sed talibus ineptiis ad hunc usque diem scatent editiones Herodoti.

VL 134 ὑπερβορῶντα δὲ ἵεναι ἐπὶ τὸ μέγαρον [ὅτιδὴ ποιήσοντα ἱεῖς], εἴτε κινήσοντά τι τῶν ἀκινήτων εἴτε ὀτιδῆποτε πρήξοντα. Deleatur inepta dittographia.

VL 135 τὰ ἐς Ἑρσενά γόνον ἄρρητα ἱρά ἐκφύνασαν Μιλτιάδῃ. Valde mihi suspectum est γόνον, quia Graecis *sepus* non γόνος audit, sed γένος, et Ἑρσην γόνος Herodoto esse solet *εὐβολέας* *παύλα* et usurpari in formula ἄπαις Ἑρσενος γόνου. Optime haberet τὰ ἐς Ἑρσενά (v. Ἑρσενας) ἄρρητα ἱρά.

VL 137 ἐπεῖτε γὰρ ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους τὴν χώραν, τὴν σφίσι αὐτοῖσι ὑπὸ τὸν Ἑμπεδοκλῆν εἶδον οἰκῆσαι (ἐνοικῆσαι Naber) — ἐξεργασμένην εὖ — λαβεῖν φθόνον κτέ. Non satis est cum Dindorfio delere αὐτοῖσι, sed cum pronomen spectet non ipsos Athenienses, sed Pelasgos, manifesto ferri nequit pronomen reflexivum, et reponendum τὴν σφι ὑπὸ κτέ. deleto aut pronominis personalis glossemate αὐτοῖσι, aut quod longe malim τὴν σφι αὐτοὶ — εἶδον. Et αὐτοὶ iam proposuit Reiskius.

VL 138, 3. Μαθόντες δὲ ταῦτα οἱ Πελασγοὶ ἑαυτοῖσι λόγους εἶδον. Ferrarus est et nescio an vitiosus in hac formula numerus pluralis pro singulari λόγον, qui apparet I 33. 97.

209. II 45. IV 102. V 75. 68. VIII 9, ut etiam Atticorum est λόγον (non λόγους) δίδοναι, ἀποδίδοναι, ὑπέχειν, αἰτεῖν, ἀπαιτεῖν, ἀποφέρειν, εἰς λόγον κατίστασθαι, cum contra, ut fert rei natura, dicant εἰς λόγους (non λόγον) ἔλθεῖν, ἀφικέσθαι τινί. Correxerim igitur hoc loco et III 76 et VI 86a) λόγον pro λόγους.

Priusquam reliquos Herodoti libros corrigere pergam, moneo, iniuria me vol. XII p. 409 tentasse verba III 68 ὁμοῖς τῷ πρώτῳ Περσέων, et pag. 410 I 24 ἢ αὐτὸν διαχρᾶσθαι μιν. Ibidem pag. 416 (ad III 136) χρημοσύνης est vitium typographicum pro χρησμοσύνης.

(Continuabitur.)

AD DIODORUM SICULUM.

Lib. XXX. 11 (Vol. II p. 487 ed. Didot).

Ὅς γενηθεὶς τούτου Φρονιμώτερος ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην, οὐ μὴν ἐποίησε τὸ προσταχθέν, νομίζων Φίλιον τοῖς ὅλοις κρατεῖν Ῥωμαίοις.

Immo τοῦ στόλου κρατεῖν. Interpres recte vertit: sperans gratum fore Romanis, si classe potirentur.

Lib. XXXI. 8 (ibid. p. 496).

Καὶ πρῶτος μὲν Ἀνίκιος καὶ Ὀκταούιος ὁ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἡγησάμενος ἀνὰ μίαν ἡμέραν ἐκάτερος ἐθριάμβευσεν, ὁ δὲ σοφώτατος Αἰμίλιος ἐπὶ τρεῖς.

Aemilius honore, dignitate, gloria ceteros antecedens erat σεμνότατος.

H. W. v. D. M.

AD CICERONIS PALIMPSESTOS.

(Continuantur ex Vol. XII pag. 404.)

30. Durissimis numeris versus est Ennii ex Iphigenia:
„quod est ante pedes nemo spectat, caëli scrutantur plagas”

Paulo melius:

„ante pedes quod nemo spectat, caeli scrutantur plagas”.

i. e. quoniam homines non satis suas res curant, rell., quod melius monito et generali sententiae convenit quam vulgata. Idem versus sine varietate est de Divin. II. 30. Acute, sed haud scio an minus apte Fleckeisen: „noenu spectant”. — Ibidem sub fin. vulgatam lectionem: quod si studia Graecorum vos tanto opere delectant, sunt alia liberiora et *fusa* latius, quae vel ad usum vitae vel etiam ad ipsam rem publicam conferre possumus” *fusa* contra codicis et C. F. W. Muelleri lectionem *transfusa* defendo. Sunt alia studia non ita materie adstricta sed latius vagantia (*fusa*), ut ad vitam quoque possint adhiberi. *Trans* hoc loco alienum est (diversum est § 60 sub f. „si in plures translata res sit”). *Fusa latius* = latius patentia Or. II. 67: „si illam quoque partem quaestionum oratori volumus adiungere vagam et liberam et late patentem.” — Paulo post § 31 nihil est, cur a lectione codicis recedatur „sed quaero, quae tu esse maiora *intellegis*?” Pro Rosc. Am. 119: „quaero abs te: iine qui postulabant indigni erant?” Cluent. 112: „tu — quaero, quid tum esse existimas iudicatum?” et multa alia congesta a Margueto, IV p. 2, b.

31. „Dicam mehercule (quae ego maiora esse intellegam) et contemnere a te fortasse, cum tu ista caelestia [de Scipione quaesieris], ego autem haec, quae videntur ante oculos esse, magis putem quaerenda.”

Nihil attinebat quaestionem Scipioni propositam esse; eo quod Tubero quaesiverat a Scipione, quid ei videretur de duobus solibus, non erat Laelius contemnendus.

32. „Solem alterum ne metueritis: aut enim nullus esse potest, aut sit sane, ut visus est, modo ne sit molestus; *aut* scire istarum rerum nihil, aut etiamsi maxime sciamus, nec meliores ob eam scientiam nec beatiores esse possumus.”

Aut ante *scire* alieno loco insertum est, cum alicubi in proximis omissum, in margine positum esset et vitio bis positum; non videtur ex *nam* corruptum, ut Kayserus iudicat; melius esset, etsi non necessarium, fulcrum aliquod veluti „scire *quidem*.” Maiorem difficultatem habent superiora: vix recte per disiunctiva *aut* — *aut* copulantur membrum affirmativum (*esse potest*) et concessivum (*sit sane, modo ne sit molestus*). Desidero ad leniendam asperitatem oppositionis: „aut enim nullus *est*, *aut* *si* esse potest, sit sane ut visus est, modo ne sit molestus.” Hic quoque turbatum est *aut* altero suo loco omisso, deinde male ante *sit* posito, quo facto reliqua secuta sunt.

33. „Non committam, ut sit inlustrior illa ipsa res, de qua disputem, quam oratio mea.”

Notat vitium philosophorum et Iconss., qui multis cautionibus et exceptionibus rem quam explicant obscurant, a quo ipse prope aberat § 38 init. et Crassus de Orat. I. 187: „nihil est enim, quod ad artem redigi possit, nisi ille prius, qui illa tenet, quorum artem instituere vult, habeat illam scientiam, ut ex iis rebus, quarum ars nondum sit, artem efficere possit”. Ita fit ut definitio sit ipsa re obscurior. Trita via incedens dixisset: „non committam ut sit obscurior mea oratio (sive definitio) quam res”, exquisitius dixit: „non committam ut sit inlustrior res quam oratio”, probe curabo, ut nemo hoc mihi possit obiicere. Nihil igitur opus mutatione est. Ad definitionem rei publicae § 39 „coetus multitudinis iuris consensu et

utilitatis communione sociatus" cf. Augustinus, de Civ. Dei XIX. 21, ubi totidem verbis haec repetuntur et explicantur. Alia afferunt Moser. et Villemain. „Coetum multitudinis" invenies ipsius Augustini verbis commemoratum l. l. c. 24. „Consensum iuris" non interpretor pactum aliquod de iure constituendo sed communem voluntatem iuris observandi.

42. Atque horum trium generum (monarchiae, aristocratiae, democratiae) quodvis — non perfectum illud quidem neque mea sententia optimum, sed tolerabile tamen *et* aliud alio possit esse praestantius".

Lego: „sed tolerabile, ut tamen aliud alio", rell. Non enim acquiescendum in simplicissima emendatione: „tolerabile tamen ut" rell.; membrum restrictivum requiritur, ut senserunt Hauptius, Osannus, Halmius („optimum est, tolerabile tamen, sed et aliud" aut „sed aliud ut" rell.)

44. De tribus formis rei publicae verba faciens Scipio: quae genera primum sunt in iis singula vitiis, quae ante dixi, deinde habent perniciose alia vitia".

Nondum habent ea „alia perniciose" sed eo facile perveniunt: „habent perniciose alia vicina". Sequitur autem: „nullum est enim genus illarum rerum publicarum, quod non habeat iter ad finitimum quoddam malum praeceps ac lubricum". Habent quasi in vicinia perniciose quaedam, ad quae propterea facile delabuntur. In proximis speciose G. Hermannus emendabat: „ad invitandam animi licentiam" sed non opus: bono regi subest ad immutandi animi licentiam Phalaris, i. e. in promptu est, quocum se comparet, malus, ut licere sibi putet animum mutare.

45. Initio sic supplendum: „iam illa immoderata libertas status est rei publicae deterrimus et ex hac vel optimatum vel factiosa (opt. factio vel?) tyrannica —".

47. Aequalitas non est in populi imperio; alii enim sunt qui dant, alii qui accipiunt: „ferunt enim suffragia, mandant imperia magistratus ambiuntur rogantur set ea dant magis, quae etiam si nolint, danda sint, et quae ipsi non habent, unde alii petunt".

Non tantum *magis* sed etiam *magistratibus* spurium esse videtur: in margine scriptum erat *magistratibus* (mandant imperia sc. magistratibus) quod truncatum in *magis* aut *magistratus* duobus locis insertum est; *magistratus* impedit sine utilitate sententiam. *Magis* iam ab aliis eiectum est. Similia corruptionis exempla sunt supra § 25: „Cum quod cum disputando docuisset”. § 31 INVIDISSCIPUIS INITIONIS i. e. „invidi Scipionis initiis”, ubi litterae ON in margine scriptae alieno loco (post INITI, non, ubi debebant, post SCIP) insertae sunt. In palimpsesto Scauriana § 34 certum vitiose duobus locis positum, cf. Mnem. N. S. XI. p. 381. Frequentissimum hoc mendum est in Vindobonensi Livii decadis quintae: XLII. 25. 8 „sustinenti res a pop. Rom. gestas res scribere.” Ib. 26. 4 „ubi evaserunt possent ut extra vallum, ut pandere aciem et exaequari cornibus hostium quibus circumibantur possent ita” ubi possent ut bis posita, priore loco perperam. XLII. 12. 8 „eum — eos domesticos apparatus belli habere non ut externis non egeat.” XLIII. 12. 9 „Macedonia maxime cura praebat. In classem cura mille socii . . scribi iussi.” XLII. 26. 1 „magis e re p. visum erat conprimi ac sedari exasperatos ac Ligures” ubi frustra ante alterum ac (interpolatum) Madvigius nomen gentis excidisse putat. Cic. de Fin. v. 21 (c. 8) in Erf. „quattuor defensae quattuor.” Cf. etiam Madv. Emend. Liv. ¹ p. 492.

50. „Cur enim regem appellem, Iovis optimi nomine, hominem dominandi cupidum aut [imperii singularis] populo oppresso dominantem, non tyrannum potius? Tam enim esse clemens tyrannus quam rex importunus potest”.

Rex non est abiiciendum. Omnes, inquit, imperantes tyrannos appellari convenit, nam quod ita boni imperantes tyranni dicantur, non prohibet quo minus eos hoc nomine dicamus, existunt (sunt) enim tam clementes tyranni quam importuni reges; ut rex, quamvis malus, rex tamen dicitur, sic bonus tyrannus tamen tyrannus dicatur. Vulgo auctore Madvigio *rex* inducitur. *Imperii singularis* post *dominandi* nihil novi infert et ipso loco, quem tenet, suspectum est. Sub finem paragraphi „qui enim iudicatur iste optimus?” expressa videntur e Graeco: τῷ γὰρ κρίνεται ὁ ἀριστος ἐκείνος; *Optimus* ille, quem volunt,

unde cognoscitur? Nonius *qua*, codex *quid* (pro *qui*), utrumque ex correctione. Nonii locus est 239. 8: „*aemulus* similitudinem vitae vel instituti sequens. M. Tullius de republica I: *qua* enim indicatur iste optimus? doctrina artibus studiis *audio quando* lacunosus est in fine: fortasse *aemulos aequando*.”

51. Nam divitiae, nomen, opes vacuae consilio et vivendi atque aliis imperandi modo, dedecoris plenae sunt et insolentis superbiae”.

Mosero desideranti „vacuae *iusto* vivendi” obiecit Orellius id iam inesse in *modo*, quod non significet *Weise* sed *Maass*. Iniuria si quid video. Modum ponere e. g. cupiditatibus significat: non nimis extendere, circumscribere cupiditates; „sit modus laborum” significat finias labores aliquando. Modum habere vivendi, ad eam normam dictum, esset: ne fueris nimis vivax, noli nimis diu vivere, quod praeceptum qui dat, tam stultus est quam qui ei obsequitur. Aliud esset: sit modus cupiendi longam vitam. *Modus* igitur h. l. non significat modulum; non sine causa haeserunt Moserus („iusto vivendi”) et Osannus („iubendi” pro „vivendi” substituens). Requiritur quod *aliis* opponatur; nam id vocabulum nunc abundat: offensio tolletur, si pro *VIVENDI* substitueris *SUI REGENDI*, nec regere possunt se ipsos nec aliis imperare. Aliquot litterae exoiderant .UI...*RNDI*, unde *VIVENDI*.

52. „quibus (optimatibus) rem publicam tuentibus beatissimos esse populos necesse est, vacuos omni cura et cogitatione, aliis permisso otio suo, quibus id tuendum est neque committendum ut sua commoda populus negligi a principibus putet.”

Populus *σχολήν ἀγει πρὸς τὰ ἑαυτοῦ*, liber esse vult a cura publica ut suis rebus vacet, res igitur committit paucis moderatoribus, quibus id agendum est, ut populus in otio et quiete permaneat. Hoc quam moleste dicatur „permittere alicui otium suum” quisque videt; puto: „aliis permisso *negotio* suo.” Ceterum Graecum fontem in hac disputatione odorari videor, etiam in verbis „quo nihil potest esse moderatius” *οὐ οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς κἄσιν ἐπιτηδεύτερον* (vel *εὐκαιρότερον*). Videri possunt ex paulo longiore demonstratione sumpta, quo τὸ μέσον ἀριστα κείμενον ἐκτεταμένον, eoque ipso ad temperationem aptissimum esse demon-

strabatur. Certe id me retinet ne quidquam mutem. Eum colorem agnosco quoque in proximis: „*praecipue* multis multa tribuunt” ubi formulam adverbialem (καθ' ὑπερβολὴν vel sim.) adverbio reddidit; melius, opinor, esset: „*praecipua* multa multis tribuit”; saepe unum prae reliquis extollit, eique quasi per exceptionem concedit. Ipse Scipio se argumenta aliena proferre ibidem significat: haec fere, rell.

54. Halmius pro lectione codicis *quid* dedit *quod* in his: „Tum Laelius: Quid tu, inquit, Scipio, e tribus istis *quod* maxime probas? s. Recte quaeris, *quod* (*quid* 2^a m.) maxime e tribus,” rell. Videtur suppleto aliquo substantivo *ista* et *quod* pro adiectivis habuisse, nam *quod* interrogativum non potest substantive, ut aiunt, poni. Nullum tamen substantivum est in proximis, quod suppleatur; *quid* scribendum.

Ibidem tentavi: „occurrit nomen quasi patrum regis, ut ex se natis, ita consulentis suis CIVIBUS ET AOSCŌ

SERVANTISSTU

diosiusQUĀ

poenIENTIS

egestatem

q. levantis

suissumptib.

itaquerelior

OSSUSTENTARI

unius optimi et summi viri diligentia,” i. e. et eos conservantis studiosius quam punientis, egestatemque levantis suis sumptibus; itaque reliquos sustentari unius optimi et summi viri diligentia” (sc. occurrit). „Studiosius quam redigentis in servitutem” (Mai) „in paucitatem” (Crenzer) eo displicent quod sic aliquatenus bonus rex illa nefaria facere significatur, quod Halmii quoque supplemento *in egestatem* opponi potest. Du Rieu in penultimo versu ante v ultimam agnovit g, quod non redarguitur Detlefseni testimonio, qui lineam eo loco vidit: ego c substitui quoniam „idem vestigium quod leviuscule passim ceruitur ad c, x et g ducere” saepe constat. Cf. du Rieu p. 8.

Notabile exemplum corruptionis in eadem paragrapho est: „quem (Iovem) unum omnium deorum et hominum regem esse omnes docti indoctique (1^a m.: omnes doctique) *expoliri* consentiunt”, non tam quia vera loci forma hinc restitui possit, quam quod ad cognoscendam codicis rationem pertinet. Quae ex illo vocabulo fecerunt viri docti (*pariter*, natum secundum Haupt. Herm. IV. 148 ex *ex parili*, *doctrina expoliti uno ore*) parum probabilia sunt; praestaret utique *et populi toti* (EXPOPULITORI); sed apparet hic maior ex litteris partim evanidis nata corruptela, quae ex archetypo codicis fluxisse videtur, quoniam a manu secunda non sublata est; talia sunt in hoc libro rara. Similiter § 55: „hac (libertate) omnes *caretaere* sive regi sive optimatibus serviant” quod nihil est aliud nisi casu natum monstrum ex *carere*; librarii oculus inciderat in *caritate* paulo ante lectum, scriptis litteris *carita* errorem suum animadvertit et *-ere* addidit oblitus delere litteras *ita*. Fortasse illud *expoliri* similiter natum est ex proximis (c. 35 fin.), dittographia vocabuli *expediri*. Interpretamentum in margine scriptum erat § 60 „eam consilio sedari volebat”, quod removit Halm.

56. Intricator sententia. Hoc vult: sive popularem sequimur opinionem sive sapientes, unus est caeli terraeque gubernator, monarchiam utrique tacite probant; magnum hoc ad singulare imperium probandum momentum habet. Exprimit hoc per sententiam disiunctivam (*sive — sive*) sic ut utrumque disiunctionis membrum suam apodosin habeat; sive principum sententia persuasi crediderunt populi unum esse Iovem, magna est eius sententiae auctoritas, sive est illa de Iove opinio populi error, audiendi sapientes, qui unum quoque gubernatorem dicunt. Verba *ita consensisse gentes* epexegesis continent: magna auctoritas haec est, quod nempe consenserunt gentes. Inficetum autem additamentum est: „si quidem omnis multos appellari placet”. Nec illis vocabulis omissis quidquam desideratur. Vide modo: „Sive haec ad utilitatem vitae constituta sunt a principibus rerum publicarum, ut rex putaretur unus esse in caelo, qui natus, ut ait (*ille* add. Dobree), totum Olympum converteret idemque et rex et pater haberetur omnium, magna auctoritas est multique testes, ita consensisse gentes, decretis videlicet

principum, nihil esse rege melius, quoniam deos omnis censent (censerent? sc. principes) unius regi numine; sive haec in errore imperitorum posita esse et fabularum similia didicimus, audiamus," rell. Quod consenserunt, consensus ipse, magna auctoritas est. Verba „si quidem omnis multos appellari placet" ferrem in scriptore Platonis simili, sic ut ab altera colloqui persona (h. l. a Laelio) haec interponerentur (ἀληθες, εἴ γε ἅπαντας πολλοὺς κλητέον) post quae a priore oratio continuaretur, hac sententia „multos recte dicis, si modo omnes multos dicere potes, nam omnes consentiunt". Sed tale quid in Cicerone, libere loquente nec convertente, non fero. Onerant ista mirifice sententiam et interpolationi debentur, cuius aliquot exempla in hoc codice. Conferendus locus § 51, quem nemo post Madvigium defendet, qui docuit vere *eo nomine* ibi esse interpolatum; porro § 59 de qua ad 65 quaedam dicam.

Ib. „sive haec in errore imperitorum posita esse et fabularum similia didicimus, audiamus communis quasi doctores eruditorum hominum".

Communes doctores non sunt eruditorum tantummodo, nec *eruditi* potissimum docendi. Non dubito reponere: audiamus communis quasi doctores *et eruditores* hominum". *Eruditor* non esse ignotum vocabulum, lexica docent.

59. Archytas iratus propterea, quod iratus esset, servum delinquentem non occidit, ita illum compellans: „O te infelicem, quem necassem iam verberibus, nisi iratus essem". Legendum „o te felicem", felix erat eo quod Archytas iratus esset et nihil ab irato faciendum esse putaret. „Ergo Archytas iracundiam videlicet dissidentem a ratione seditionem quandam *ABANIMOREDUCEBAT*". Sic manus prior; altera deleta *ab* superscripsit MI supra NIM, VE supra OR, quod interpretatur Halmius recte: *animi movere ducebat*, a quo non erat desciscendum; Baiterus cum Weissenbornio: „ab animo removendam censebat", Reisig „animi vere ducebat" quod ipse olim probavi, sed dies diem docet: *vere* enim a sententia alienum, quamvis probatum ab Hauptio et C. Muellero; si iudicio Laelii indigeret dictum Archytae, posset plane omitti, non Laelius Archytae sed contra

Archytas Laelio auctoritatem conciliat. Legatur igitur: „iracundiam, videlicet dissidentem a ratione, seditionem quandam *animo* movere ducebat”.

60. Minus recte dictum videtur sub finem paragraphi: „imperium, quod quidem, nisi unum sit, esse nullum potest”. Populi et optimorum imperium unum est, si concordii animo agunt; requiro: „nisi *unius* sit”.

61. Hand scio an peccatum sit hac et 63 paragrapho mutato ordine verborum; praefero: „adducor, inquit, propemodum ut assentiar” (vulgo: *ut propem.*), et „noster populus in pace et domi imperat ipsis magistratibus et minatur, recusat, appellat, provocat” pro eo quod in codice est „imperat et ipsis magistratibus minatur”. Nisi forte praestat *et* omittere. Paulo gravius est: „licet enim lascivire, dum nihil metuas, ut in navi ac saepe etiam in morbo levi”. Recte dictum esset: „ut saepe in navi atque etiam in morbo [levi]” aut „in navigatione placida (quieta) atque etiam in morbo levi” sed non id quod nunc legitur. Excidit aliquid, fortasse post *navi*: *tranquillo*, quod constat absolute adverbii more poni. Proverbium apud Senecam epist. 85. 34 „tranquillo, ut aiunt, quilibet gubernator est”.

Soloeum est § 64: „non eros nec dominos appellabant eos, quibus iuste *paruerunt*, denique ne reges quidem, sed patriae custodes, sed patres, sed deos”. Dici potest: appellaverunt, quibus *paruerunt*” vel „appellabant, quibus parebant, *paruerant*”. Hoc postremum restituendum.

Cum nexu rerum pugnat § 65 futurum exactum: „est omnino cum de genere illo rei publicae, quod maxime probo, quae sentio *dizero*, accuratius mihi dicendum de commutationibus rerum publicarum”. De eo enim non *dicturus est*, sed iam *disit*, et statim ad mutationes transit. Scribendum est *dixerim*. Non minus certum est requiri paulo post: „tyrannus deterrimum genus, *sed* finitimum optimo” non *et* quod ex *set*, semel posita, natum est. Post pauca: „*sin* quando aut regi iusto vim populus attulit” scribendum videtur pro *si*. Cf. Orat. III. 95. Non minus hoc loco id necessarium est, quam paulo ante: „*sin*

per se populus interfecit aut eiecit tyrannum". Non est triper-
tita oratio (si optimates oppresserunt, sin per se populus inter-
fecit, sin quando regi vim attulit), sed alteri oppositionis prioris
membro („si per se populus interfecit", rell.) novum oppositum
adiungitur. Ceterum *si aliquando* posuit Cic. Off. I. 139 non
notabili discrimine, *si quando* de more supra 59 „si quando si
forte tibi visus es irasci alicui", ubi recte cum Steinackero
si forte eiciunt plerique; Creuzerum, Moserum, C. Muellerrum
si forte defendentes non assequor, quorum illi loquacem aliquam
humanitatem in his detexerunt, Muellerus dubitationem, quae
non magna sit in *si quando*, corroboratam esse putat illo addi-
tamento. Demonstratum est supra interpretamentis non liberum
esse Bobiensem nostrum, quibus hoc quoque adscribendum.

In loco de quo modo agebam „deterrimum genus sed finiti-
mum optimo" (65) haesit quoque Muellerus, acute coniciens,
optimum genus huc migrasse e superiore versu, ubi scriptum
fuerit: „cum rex iniustus esse coepit, perit illud ilico genus
finitimium optimo", optimum enim esse genus mixtum e tribus,
quod appareat ex 50: „recte quaeris, quid maxime e tribus
(probem), quoniam eorum nullum ipsum per se separatim (recte
Muell., vulgo — *tum*) probo, anteponoque singulis illud, quod
conflatum fuerit ex omnibus". Equidem sic statuerim: Scipio,
si res ipsa (in abstracto, ut aiunt) spectatur nihil praeclarius
invenit quam regem, dei summi imaginem, perfectum illum,
quoniam tamen is reapse non invenitur, mixtum genus probat,
non unum quodque, sed quale Roma habebat (cf. liber II et
infra 70). Regia forma regiminis tyrannidi, utpote monarchiae,
finitima est.

67. Canes etiam et equi, aselli denique liberi sic incurrant,
ut iis de via decedendum sit".

Corrige: „*liberis* sic incurrant". Plat. Rep. VIII. 563. C, unde
haec expressa sunt, κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐμβάλλοντες τῷ αἰεὶ ἀπην-
τῶντι, ἐὰν μὴ ἐξίστηται. — Quod in codice est pro *liberi* sic:
LIBERISINTSIC existit e correctione INT i. e. *inter* alieno loco
inserta; voluit enim corrector archetypi pro *incurrant*: *intercur-*
rant, quod aequè recte dictum esset sed non respondet verbo
Platonico.

Demonstravit Vahlenus, *Hermæ* vol. XV (1880) p. 266 Zelli emendationem auctorem in verbis § 68 „ut iam ad sermonis mei *morem* revertar” non sufficere. Nam non minus in proximis quam in superioribus Cicero Platonem auctorem habet; cf. modo 563. E apud Platonem: ταύτόν, ὅπερ ἐν τῇ διλογίᾳ νόημα ἐγγενόμενον ἀπώλεσεν αὐτήν, τοῦτο καὶ ἐν ταύτῃ πλέον τε καὶ ἰσχυρότερον ἐκ τῆς ἐξουσίας ἐγγενόμενον καταδουλεύεται δημοκρατίαν cum proximis apud Ciceronem: „nam ut ex nimia potentia principum oritur interitus principum, sic hunc nimis liberum populum libertas ipsa servitute afficit”. Plato ibi respicit ad disputationem de principum interitu p. 555. B, quam Cicero non convertit. Sed hoc quidquid est, Platonem h. l. exprimit, deinceps etiam: „sic omnia nimia, cum vel in tempestate vel in agris vel in corporibus laetiora fuerunt, in contraria fere convertuntur”. Plato: καὶ τῷ ὄντι τὸ ἄγαν τι ποιεῖν μεγάλην φιλεῖ εἰς τὸναντίον μεταβολὴν ἀνταποδιδόναι, ἐν ὥραις (tempestate) τε καὶ ἐν φυτοῖς καὶ ἐν σώμασιν. Apud Ciceronem: „nimisque illa libertas in nimiam servitutem cedit (MS. cadit)”; apud Platonem 564. A: ἡ γὰρ ἄγαν ἐλευθερία ἔοικεν οὐκ εἰς ἕλλο τι ἢ εἰς ἄγαν δουλείαν μεταβάλλειν (unde apparet ἄγαν ante δουλείαν, iure suspectum, tamen iam a Cicerone lectum esse). *Reverti* igitur ad Platonem se Scipio dicere non potest, ubique sequitur e vestigio Platonem; nec ad *morem* suum: quod enim ex sua persona vulgo loquatur, non est magis mos Scipionis quam cuiusvis. Cum tamen nihil aliud intersit inter priora et posteriora, quam quod illa directe, haec indirecta oratione („ait ille *existere*”), initio certe, proferuntur, haec videtur sententia requiri: ut meis rursus verbis utar. Non vult iam abruptum identidem orationem sed solus verba facere: „ut iam ad sermonis mei tenorem revertar”. Tenor est cursus perpetuus, non abruptus. „Uno tenore” frequens apud Livium. Cic. Or. 21: „isque uno tenore, ut aiunt, in dicendo fluit”. Vergilio, Ovidio, Quinctiliano, aliis usurpatur: significat modo perpetuitatem, modo proprietatem, quo modo alibi signif. *filum*.

68. Vix recte dicitur: „sic tanquam pilam rapiunt inter se rei publicae *statum* tyranni ab regibus”. Non tanquam praedam regiminis formam alteri alteris eripiunt, sed regimen ipsum.

Status, opinor, recte tantummodo dicitur de condicione quieti; non magis statum eripere ferendum videtur, quam ferendum esset condicionem eripere. Metaphora satis me iudice id ostendit, veluti in „de statu aliquem deicere”, ubi apparet a luctatoris ad certamen parati et firmiter solo insistentis habitu hoc sumtum esse. *Rei publicae* in codice semper scribitur *reip*. Cf. du Rieu ad I. 4. Pro *REIPSTATUM* conicio *PRINCIPATUM*.

Sub finem libri § 71 iure Vahlenus Steinackeri lectionem *tu* pro *tuum* defendit, nullaque praeterea mutatione opus esse statuit. Si Cicero scripsisset: „(cumulate hoc effecero). Tum Laelius, tu vero, inquit; ac tuum quidem conficies munus; quis enim te potius”, rell., nemo haereret; sed omitti posse illud *conficies* aut *efficies* apparet. Sed *Scipio* insertum post *inquit*, durum est et minime necessarium ¹⁾.

1) Dum plagulas corripo, video *tenorem* § 68 iam esse occupatum ab Heinrichio, sed iniuria spreto. Bonae emendationes etiam nolentibus nobis sponte in animum recurrunt.

C. M. FRANCKEN.

AD DIODORUM SICULUM.

Lib. XXVIII. 3 (Vol. II p. 474 ed. Didot).

Τοίγαρ οὖν ὥσπερ ἀπὸ παραγραφῆς τῶν ἰδίων πράξεων ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐώρων τὰς αὐτῶν βασιλείας ὑπὸ τοῦ δαιμονίου προαγομέναις.

Quid est ἀπὸ παραγραφῆς τῶν ἰδίων πράξεων? Sententia postulat περιγραφῆς. Interpres vertit: *proul eorum factis conveniebat*. Potius verterim: *velut ipsorum factis commutationem rerum ad suam speciem adumbrantibus*.

H. W. v. D. M.

OBSERVATIONES CRITICAE

IN

HERODOTUM.

SCRIPTISIT

S. A. NABER.

Apud Herodotum I 7 viginti duo Heraclidae Sardibus imperium Lydorum tenuisse dicuntur usque ad postremum regem Candaulem, cui Mermnadae successerunt. Ipsa verba quae me adverterunt, haec sunt: ἄρξαντες [μὲν] ἐπὶ δύο [τε] καὶ εἴκοσι γυνεὺς ἀνδρῶν, ἕτεα πέντε [τε] καὶ πεντάκοσια, παῖς παρὰ πατρός ἐκδεκόμενος τὴν ἀρχὴν μέχρι Κανδαύλειω. Non intercedo quominus eliminentur tres particulae, quas Cobetus notavit *Μετ.* XXII 72, sed debemusne patienter ferre spatium illud annorum 505, per quod Heraclidae regnavisse dicuntur? Ut qui plurimum minimumque tradunt, Agron, qui primus regnum obtinuit, πέμπτος ἀφ' Ἡρακλείους vixit fere tempore belli Trojani et Herodotus quum scribebat de rebus tam vetustis, necessario rotundos numeros usurpare debuit. Sensit eam difficultatem Rudolfus Schubertus, qui nuper Lydorum res illustravit isque perscripsit p. 8 Gutschmidii sententiam, quam doctam et acutam esse video, sed veram esse nego. Fuerunt, inquit, ab Agrone usque ad ultimum regem Croesum reges 27, quorum quinque postremos de Mermnadarum gente fuisse novimus. Hos

regnasse Herodotus censuit annos $27 \times 25 = 675$; scribit autem ipse quinque Mermnadas Lydis imperavisse per annos 170 itaque sequitur Heraclidis adsignandos esse annos $675 - 170 = 505$.

Hic primum offendit, quod in eadem computatione Mermnadae modo regnavisse dicuntur annos $5 \times 25 = 125$, modo 170. Deinde causa non apparet, cur Herodotus singulis regibus annos vicenos quinos dederit, quum alibi scribat II 142: *γενεὰ τρεῖς ἀνδρῶν ἑκατὸν ἔτεα ἐξί*. Paulo melius haec constitui possunt, ut etiam causam intelligamus, cur Herodotus spatia contraxerit et regnum Heraclidarum duobus fere saeculis brevius fecerit. Quod in tali re satius est, rotundos numeros ponam. Captae Sardes fuerunt et Croesus imperio exutus est anno 550; itaque secundum Herodotum Candaule interemto Gyges rerum potitus est circa annum $550 + 170 = 720$. Hercules autem vixit nongentis fere annis ante Herodotum, cf. II 145, itaque circa annum 1350. Sic videmus ab Hercule usque ad Gygem annos elapsos esse $1350 - 720 = 630$. Fuit autem Candaules vicesimus sextus ab Hercule itaque singulis regibus ultra 25 annos tribui non poterunt, nam $25 \times 25 = 625$. Consequitur regnavisse Heraclidas ab Agrone usque ad Candaulem per annos $22 \times 25 = 550$, unde officio corrigendum esse *πεντήκοντα καὶ πεντακόσια* pro *πέντε καὶ πεντακόσια*. Itaque Agron vixit circa annum $550 + 720 = 1270$ eumque Herodotus fecit supparem Trojani belli, quod fuisse scribit octingentis annis ante se, hoc est circa annum 1250. Quod in omnibus codicibus scribitur *πέντε τε καὶ πεντακόσια* addita particula, nam in verbis quae proxime praecedunt *δύο τε καὶ εἴκοσι*, supervacanea vocula in codice Romano omittitur, est hoc quoque fortasse verae scripturae indicium.

Addere juvat correctionem Plutarchi, cuius locum Schubertus attulit p. 32. Quod legitur in Quaest. Graec. 45, erat fatale signum imperii Lydorum securis, quam olim Omphalae dederat Hercules. Hanc securim gesserunt omnes reges *ἄχρι Κανδαύλης ἀπαξιώσας ἐν τῶν ἑταίρων φορεῖν ἔδωκεν*. *Ἐπεὶ δὲ Γύγης ἀποστὰς ἐπολέμει πρὸς αὐτόν, ἦλθεν Ἄρσηλις ἐκ Μυλήων ἐπίκουρος τῷ Γύγῃ μετὰ δυνάμεως καὶ τὸν τε Κανδαύλην καὶ τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ διαφθείρει*. Cuinam sodali securim tradiderat Candaules? Ipsi Gygi, opinor, qui propterea rege interemto rerum potitus

est. Itaque Arselis qui Gygi auxilio venerat, non superavit τὸν πεικανδαύλην καὶ τὸν ἑταῖρον, sed τὸν τε Κανδαύλην καὶ τὸν ἑταῖρόν. Videane correctionis lenitatem? (ΕΤΑΙΡΟΝ — ΣΤΡΑΤΟΝ).

I. 8: ἄμα δὲ κιθῶνι ἐκδυομένῳ συνεκδύεται καὶ τὴν αἰδῶ γυνή. Placet ἐκδυομένῃ.

Recte legitur I 13: ἀνείλε δὴ τὸ χρηστήριον καὶ ἐβασίλευσε ὅττω Γύγης, sed quod additur: τοσόνδε μέντοι εἶπε ἡ Πυθίη ὡς Ἑρacles τίσιν ἦξει, lego: ἐπέειπε. Sic solet Herodotus, vide modo I 123, 214, II 35, IV 65, alibi.

De Arione legimus I 24: τοῦτον τὸν Ἀρίωνα λέγουσι, τὸν πολλὸν τοῦ χρόνου διατρίβοντα παρὰ Περσῶν, ἐπιθυμῆσαι πλῆσαι ἐς Ἰταλίην. Nonne supervacaneum est verbum ἐπιθυμῆσαι? Rectius pro θελήσαι legeretur ἐπιθυμῆσαι in verbis quae continuo insequuntur: ἐργασάμενον δὲ χρήματα μεγάλα θελήσαι ὁπίσω ἐς Κόρινθον ἀφικέσθαι. Sed unde vitium natum? Nisi fallor, neque ἐπιθυμῆσαι neque θελήσαι scriptor dederat, sed ἔλπειν, sicuti scribitur I 204: ὅκῃ γὰρ ἰθύσειε στρατεύεσθαι. Haud ita raro apud Herodotum vocabula Ionica evanuerunt et cesserunt communi omnium dialecto.

Sequitur in eodem capite de Periandro eum nautas interrogasse εἴ τι λέγοιεν περὶ Ἀρίωνος, ubi praefero: εἴ τι λέγειν ἔχοιεν. Non est operae pretium ex Herodoto locos excitare, ubi simile quid legitur; praestat fortasse duos locos afferre, qui similiter affecti sunt. Apud Plutarchum est in vita Thesei c. 33: οὐδὲν γὰρ ἠξίωσαν ἀλλ' ἡ μυθεῖναι μηδὲν ἤττον Ἑρακλέους τῇ πόλει προσήκοντες, ubi malo προσήκειν λέγοντες. Itidem apud Strabonem II p. 79 Cas.: ἀλλὰ φησι τὸ πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ μέρος μὴ ἔχειν πόσον ἐστὶ, ubi coniicio: ἔχειν λέγειν.

Ibidem legimus Taenari esse Arionis simulacrum, conspicitur ibi, inquit, ἐπὶ δελφίνος ἐπεὶ ὦν ἄνθρωπος. Quis ita loquitur? Feremusne ἐπεὶ ὦν pro ἐπικαθήμενος? Non ἐπεὶ ὦν sed ἐπεσεώς recte legitur IX 81: ὁ τρίπους δ' ἐπὶ τοῦ τρικαρήνου ὄφιος ἐπεσεώς. Reponam: ἐπὶ δελφίνος ἰππεύων ἄνθρωπος. Vide hoc verbum ἰππεύειν apud Xenophontem Ephes. p. 336. 26: παί-

ζοντες Ἐρωτες οἱ μὲν Ἀφροδίτην θεραπεύοντες, οἱ δὲ ἰκπεύοντες ἀναβάται ζρουθοῖς.

I. 25: ὑποκρητηρίδιον σιδήρεον κολλητόν· lege σιδηρο-
κόλλητον. cf. *Mnem.* XVI 204.

Legimus I 27 Croesum κάρτα ἡσθῆναι τῷ ἐπιλόγῳ. Fabu-
lam Bias narrarat et multo melius intelligerem: τῷ ἀπολόγῳ.

Solon I 29 ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα κατὰ θεωρίας πρόφασιν. Dele
praepositionem κατὰ, sicuti recte legitur ex Homeri imitatione
V 33: ἔπλωε πρόφασιν ἐπ' Ἑλλήσποντον.

Mire Croesus Solonem interrogasse dicitur I 30, εἴ τινα ἤδη
πάντων εἶδε ὀλβιώτατον. Repono: ὀλβιον οὕτω, sicuti recte
scribitur III 35: τίνα ἤδη εἶδες πάντων ἀνθρώπων οὕτω ἐπίσκοπα
τοξεύοντα;

Postquam Adrastus Croesi filium interfecit I 43, statim excur-
rit nescio quis Sardes τήν τε μάχην καὶ τὸν τοῦ παιδὸς μῦθον
ἐσήμηνέ οἱ. Sed pugna ibi nulla fuerat: an rescribemus πλάνην?

De urna aurea quam Croesus Delphos miserat, legimus I 51:
ἐπιγέγραπται Λακεδαιμονίων Φαμένων εἶναι ἀνάθημα οὐκ
ὀρθῶς λέγοντες. Infelix est Madvigii suspicio in *Advers.*
p. 313 qui reponit Φάμενον et λέγον. Melius certe Cobetus in
Variis Lectionibus p. 409 = *Mnem.* XXII 77, contendit quae-
dam lacuna absumpta esse itaque supplet: ἐπιγέγραπται Λακε-
δαιμονίων· (διὰ δὲ ταύτην ἐπιγραφὴν Δελφοὶ Λακεδαιμονίων φα-
σιν) εἶναι ἀνάθημα οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. Quod in oculos incurrit,
narrat Herodotus quae ipse Delphis audiverat et in vulgus notum
erat inscriptionem mala fraude suppositam fuisse. Hinc addit:
ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο Κροίσου, ἐπέγραψε δὲ τῶν τις Δελφῶν Λακε-
δαιμονίοισι βουλούμενος χαρίζεσθαι, τοῦ ἐπιστάμενος τὸ οὖνομα οὐκ
ἐπιμνήσομαι. Non perhibebant Delphi Lacedaemoniorum esse
donarium, nam mussitabant etiam inter se nomen eius, cuius
turpissima fraus male latebat. Haec causa est, cur minus mihi
placet Cobeti supplementum. Potius dixerim interpolata esse

verba φημένον εἶναι ἀνάθημα et scribam: ἐπιγέγραπται ΛΑΚΕ-
ΔΑΙΜΟΝΙΩΝ, οὐκ ὀρθῶς ἔχον. Sic reliqua rectissime addi
potuerant.

Agit Herodotus I 57 de dialecto, qua Pelasgi antiquitus usi
sunt: εἰ τοῦτοισι τεκμαιρόμενον δεῖ λέγειν, ἦσαν οἱ Πελασγοὶ
βάρβαρον γλῶσσαν ἰέντες. Facit conjecturam, uti vides, et in
tali argumento est moris ita dicere: εἶησαν ἔν. Egi de hoc
loco *Μnem.* IV 9 et locos addidi, quibus eodem modo Herodo-
tus locutus est, sed nunc quoque accidit quod saepe alias, nam
nihil horum Steinio probare potui.

De Lycurgo scribitur I 65: μετέθηκε τὰ νόμιμα πάντα καὶ
ἐφύλαξε ταῦτα μὴ παραβαίνειν. Contendit Steinius coll. V 92
scribendum esse παραβαίνεσθαι. Si quid est mutandum, viden-
dam est num forte praestet: ἔταξε ταῦτα μὴ παραβαίνειν.
Sed nihil definio.

Non sane exagitavit Solon τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖσι δοκέοντας
ἡβίους εἶναι. Scripsissem equidem: κάρτα.

Contendit Steinius I 98 et alibi perpetuo, ἔσσοῦσθαι Ionum
esse, sed adjectivum ἦσσαν esse scribendum, quum ἔσσαν in
codicibus nusquam compareat. Fieri potest ut contra omnium
codicum consensum nihil mutandum sit, quamquam mirum sit
ἦσσαν iis potuisse placere, qui tamen pronunciarent ἔσσοῦσθαι,
sed confiteor multa esse ejusmodi, quorum rationem haud ita
facile perspicere possis. Velimus nolimus interdum analogiam
fidam ducem deserimus et inviti paremus caeco auctoritatis im-
perio. Scribimus tamen κρέσσαν et μέζων, quia sic voluere
librarii. Quid autem θᾶσσαν (I 159, III 155, VIII 98), ᾶσσαν
(III 52, IV 3, VII 233) et μάλλον? Nonne Ionice scribendum
est θάσσαν, ᾶσσαν et μάλλον, si quidem Ionica sunt κρέσσαν et
μέζων? In ea certe re nihil attinet codices interrogare.

Fuit Cyaxares I 103 ἀλκιμώτερος τῶν προγόνων, qui tamen
non dicitur omnibus suis maioribus fuisse fortior, sed aliquanto
plus pollebat quam pater Phraortes vel avus Deiocēs. Itaque
fuit ἀλκιμώτερος τῶν προγενομένων. Vide discrimen II 156,

ubi Aeschylus dicitur nescio quid in tragoedia novavisse *μῦθος δὴ ποιητέων τῶν προγενομένων*.

Magos audimus I 120: *παρὰ σμικρὰ καὶ τῶν λογίων ἡμῶν ἐνὶ καχώρηκε*, deinde addunt: *καὶ τὰ γε τῶν ὀνειράτων ἐχόμενα ἐς ἀσθενὲς ἔρχεται*. Interpretatur Steinius: *und nun die Träume gar kommen auf vollends Bedeutungsloses hinaus*. Deinde addit explicationem: *Dies Urtheil ist nicht so allgemein gemeint als es ausgedrückt ist, die Einschränkung des vorhergehenden Satzes (ἐνία) wird auch hier vorausgesetzt*. Sed hoc si probabimus, quomodo itidem probabimus illa: *τὰ τῶν ὀνειράτων ἐχόμενα · die Umschreibung soll den vollen Umfang des Begriffs allgemein ausdrücken*. Quid erit sibi ipsi contradicere nisi hoc est? Sed jam satia apparet supplendum esse *ἔσθ' ὅτε*) vel simile quid.

I 125: *ὁ Κῦρος ἐφρόντιζε ὅτεω τρόπῳ σοφώτατῳ Πέρσας ἀναπέσει ἀπίσασθαι*. Requiro: *σοφώτατα* · deinde Cyri verba sunt in eodem capite: *ὦ Πέρσαι, προαγορεύω ὑμῶν παρεῖναι ἔκαστον ἔχοντα δρέπανον*, sed tempus indicare debuit et supplebo: *προαγορεύω ὑμῶν (αὐρίον) παρεῖναι*.

Fabula refertur I 141, *ἄνδρα αὐλητὴν ἰδόντα ἰχθῦς ἐν τῇ θαλάσῃ αὐλέειν, δοκούντά σφας ἐξελεῦσεσθαι ἐς γῆν*. Mirabar verbum *ἐνίαι* de piscibus usurpatum et diu erat ex quo correxeram *ἐξαλέεσθαι* nec tamen ausus fuisset suspicionem quippe nimis incertam cum lectoribus communicare, nisi invenissem apud Furiam fabulam 34: *νομίζων πρὸς ἡδυφωνίαν τοὺς ἰχθύας ἐξάλλεσθαι*. Admirabilis ibi piscator est *ἀλειὺς ἀλειευτικῆς ἀπειρος*, qui *αὐλητικῆς ἐμπειρος* fuit, vide apud Halimium fabulam 27, ubi piscator *ᾧς ἐπὶ τινος προβλήματος πέτρας ἦδε*, sed requiro *προβλήτορος*. In eodem Herodoti capite infantia est ita dicere: *τοῖσι δὲ λοιποῖσι Ἴωσι ἔδοξε κοινῶ λόγῳ πέμπειν ἀγγέλους ἐς Σπάρτην, δεησομένους Ἴωσι τιμωρέειν*. Corrige: *σφίσι*.

Scribendum est I 155: *Κροῖσε, τί ἔσαι τὸ τέλος τῶν γινομένων τούτων; ἐμοὶ οὐ παύσονται Λυδοὶ πρήγματα παρέχοντες*. In nostris editionibus interpungitur post pronomen *ἐμοί*.

I. 162: ἀνδρῶν τραπεζῇ· lege ἀνοσίῳ. Cf. *Mnem.* XII 349.

In eodem capite non concoquo: ὅπως τειχίῃρας ποιήσεις, τὸ ἐθεύτεν χώματα ᾧων πρὸς τὰ τείχεα ἐπόρθεις. Necessarium est reponere ἐπολιόρκει. Vulgatam Steinus excusare conatur et laudat Diodorum Sic. XV 4: τὴν πόλιν ἐπόρθουν κατὰ γῆν ἔεικ καὶ κατὰ θάλασσαν. Incredibile videtur esse hodie qui his verbis lectis non statim corrigant ἐπολιόρκουν. Absurdum est putare urbis *expugnationem* ab *obsidione* nihil differre; idem cur minus absurdum erit cum Graece loquaris?

Herwerdenus in *Comment. Crit.* p. 21 recte demonstrat corruptum esse verbum κατιρῶσαι I 164, ubi significat Harpagus contentum se fore dummodo Phocaeenses velint προμαχεῶνα ἔνα μῦνον τοῦ τείχεος ἐρεῖψαι καὶ οἶκημα ἐν κατιρῶσαι. Latet autem quod solum latere potest καταπρῆσαι.

Legimus I 187 quid Nitocris regina sepulcro suo insculpendum curarit. Δαρείῳ δὲ καὶ δεινὸν ἐδόκει εἶναι τῇσι πύλῃσι ταύτης μηδὲν χρᾶσθαι καὶ χρημάτων κειμένων καὶ αὐτῶν τῶν χρημάτων ἐπικαλεομένων. Ipsa erat inscriptio quae eum ad spoliandum invitare videbatur. Lego: τῶν γραμμάτων ἐπικαλεομένων.

I 193: ἡ Βαβυλωνίη χώρα κατατέμνεται ἐς διώρυχας. Id quomodo dicendum sit, vide I 180: κατατέμνεται τὰς ὁδοὺς ἰθέας. II 147: δωδεκα μοῖρας δασάμενος. Alio sensu dictum est II 147: αἱ λιθοτομαὶ αἱ ἐς τὰς πυραμίδας κατατμηθεῖσαι.

Apud Babylonios aegroti efferuntur in forum I 197; deinde medicum agit quicumque αὐτὸς τοιοῦτον ἔπαθε ὁκοῖον ἔχει δ κίμων ἢ ἄλλον εἶδε παθόντα· ταῦτα προσιόντες συμβουλευούσι καὶ παραινέουσι, ἅσσα αὐτὸς ποιήσας ἐξέφυγε ὁμοίην νοῦσον ἢ ἄλλον εἶδε ἐκφυγόντα. Ipsa rei ratio suadet, ut bis οἶδε rescribamus. Argumento sunt quoque aoristi παθόντα et ἐκφυγόντα nec quidquam cuiquam prodest ut medicus fiat vidisse τοὺς τι παθόντας.

Supple Croesi verba ad Cyrum I 207: εἰ μὲν ἀθάνατος (αὐτὸς) διέεις εἶναι καὶ στρατιῆς τοιαύτης ἄρχειν.

In secundo libro c. 47 praeter constantem morem scribitur: *θυσίῃ δὲ ἥδε τῶν ὑἄν τῇ Σελήνῃ ποιέεται*, nam ὧδε requiro et in extremo capite supple: *οἱ δὲ πένητες αὐτῶν σαιτίνας πλάσαντες ὕς καὶ ὀπτήσαντες ταύτας (οὔτῳ) θύουσι*. Itidem οὔτῳ periisse videtur IX 102: *διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρρα οὔτοι φερόμενοι ἐσέπesson ἐς τοὺς Πέρσας*, nam ibi quoque placet οὔτῳ φερόμενοι.

Solemnam corruptelam odoror II 51: *Ἀθηναίοισι γὰρ ἤδη τῆν καῦτα ἐς Ἑλλήνας τελέουσι Πελασγοὶ σύνοικοι ἐγένοντο ἐν τῇ χώρῃ, ὅθεν περ καὶ Ἑλληνες ἤρξαντο νομισθῆναι*, praefero enim ὀνομασθῆναι.

Miro errore legitur de Phoenissa muliere, quae Dodonam advecta fuit II 56: *ἔπειτα δουλεύουσα αὐτόθι ἰδρύσασθαι ὑπὸ Φηγῶ πεφυκυίῃ Διδὸς ἱρόν*. Steinio hoc satis credibile videtur itaque interpretatur: *unter einer natürlichen wirklichen Buche (oder vielmehr Speiseiche) in Gegensatz zu der bildlich aufzufassenden Taube*. Non placuit hoc Herwerdeno, qui putavit se simplici verborum transpositione offensionem declinare posse itaque commendavit: *ὑπὸ Φηγῶ αὐτόθι πεφυκυίῃ*. Sed fuitne ea aedes sub unius arboris ramis contexta? Aut aedes perparva aut arbor ingens fuerit necesse est. Praeterea in tali re quam inutiliter additur participium *πεφυκυίῃ*! Aliud nisi fallor latet: nempe *ὑποφῆτις πεφυκυῖα* vel si id mavis *γεγονυῖα*. Eo quoque referuntur verba quae continuo sequuntur: *ὥσπερ ἦν οἰκὸς ἀμφιπολεύουσαν ἐν Θήβῃσι Διδὸς ἱρόν*. Plane inutiliter hic fit quercus mentio.

Mycerinum legimus II 133: *εὐπαθέειν ἐς τε τὰ ἔλεια καὶ τὰ ἄλσεα πλανώμενον*, sed quomodo conjungere potuit Herodotus paludum et nemorum mentionem? Vicina loca fuisse dixeris et si bene intelligo quae alibi traduntur de fanis Aegyptiorum, veluti quae inveniuntur II 171, Mycerinus crebro adire solebat *τὰ τε τεμένεα καὶ τὰ ἄλσεα*. Eadem vocabula conjuncta invenio VI 79: *ταῦτα δὲ κως ἐλελήθει τοὺς πολλοὺς τοὺς ἐν τῷ τεμένει· ἄτε γὰρ πυκνοῦ ἐόντος τοῦ ἄλσεος, οὐκ ὤρεον οἱ ἐντὸς τοὺς ἐκτός*.

Non est operae pretium ea repetere quae etiam hodie mihi recte disputavisse videor in Mnemosynes veteris tertio et quarto volumine, sed non dissimulabo me non intelligere, cur Steinius, qui inde pusilla quaedam ac fere minuta probavit et in marginem majoris editionis transtulit, pleraque omiserit, quae tamen aut certa esse dixeris aut minimum improbabilia. Veluti II 161 Apries dicitur post Psammetichum fuisse εὐδαιμονέστατος τῶν πρότερον βασιλέων. Ille tamen rex est qui strangulatus diem obiit ipseque Psammetichus variam fortunam si quis alius expertus est. Mihi autem videbatur et hodie quoque videtur omnium regum post Psammetichum Apries fuisse δαημονέστατος. Nimirum τῶν πρότερον βασιλέων, nam palmam uti aequum est omnes Amasi dabant. Addidi praeterea superlativum δαημονέστατος legi in Xen. Cyrop. I 2. 12 et cum εὐδαιμονέστατος reperi confusum fuisse δαημονέστατος Xen. Anab. I 9. 5. Itaque ne hodie quidem post tot annorum intervallum video quid contra dici possit. Quod Steinius laudavit VII 164, id quorsum pertineat, vix apparet.

De Amasi legimus II 162: ἐπάρας (add. τὸ σκέλος cum Cobeto) ἀπεματάισε καὶ τοῦτό μιν ἐκέλευε Ἀπρίῃ ἀπάγειν. Itane? jubeturne Patarbemis ἀπάγειν crepitum ventris? Hoc quidem est ἐκ τῶν ἀδυνάτων. Sed quod responderat peculiari modo ac contumeliae pleno, id Amasis jussit regi Patarbemin ἀπαγγέλλειν. Hoc intelligo.

Aegyptii qui Memphin tenebant, ut est III 13, obtruncant legatos Persarum: τοὺς ἄνδρας κρεουργηδὸν διασπάσαντες ἐφύρεον ἐς τὸ τεῖχος. Hoc quidem nimis ridiculum. Reliquerunt opinor mutilata membra ὥς ὅτι φοβερώτατον τοῖς πολεμίοις εἶη ὄραν, ut utar Xenophontis verbis Anab. III 4. 5. Illi autem inexpiabili facinore admissio ἐφρούρεον τὸ τεῖχος. Deinde statim sequitur obsessam urbem et expugnatam fuisse.

Supple III 14: βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ (ἀφθόνη) παρήσαν, cf. III 66 et alibi. Mox in eodem capite: τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν περικατημένων αὐτὸν κλαιδόντων, malo ἀνακλαιδόντων, cuius compositi in hoc argumento perfrequens usus est.

Verba Cambysis sunt ad Psammenitum III 14: δεσπότης δὲ Καμβύσης εἰρωτᾷ διότι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα δρέων κεκακωμένην οὔτε ἀνέβωσας οὔτε ἀνέκλαυσας. Ex constanti more scribendum est: εἰρωτᾷ τὰδε· τί δὴ κτε. Cf. III 122, alibi. Itidem suppleo IX 21: ὁ κήρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τὰδε· (Τὰδε) Μεγαρίεις λέγουσι.

III. 15: τὸν μὲν δὴ παῖδα εὖρον οὐκέτι περιέοντα ἀλλὰ πρῶτον κατακοπέντα. Nil tale jusserat rex Persarum et satis est προκατακοπέντα.

III. 22: ἔφη οὐδὲν θαυμάζειν εἰ σιτεόμενοι κόπρον ἔτεα ὀλίγα ζώουσι. Lege: καρπὸν σαπρόν. Cf. *Mnem.* XVII 357.

Vitium video III 28: ὁ δὲ Ἄπις γίνεται μόσχος ἐκ βεδς ἥτις οὐκέτι οἷη τε γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βαλέσθαι γόνον· etiam sententia apparet et res nota est, vaccam quae Apidem peperit, postea taurum non admisisse, sed remedium certum quaero. Probari fortasse debet: ἥτις οὐκέτι εἴηται ἐς γαστέρα ἄλλον βαλέσθαι γόνον. Postquam ΕΙΗΤΑΙ abiit in ΟΙΗΤΕ, interpolatum fuit γίνεται. Non multum dissimile vitium est VIII 94: in pugna apud Salamina divinitus apparuerunt qui Corinthiis narrarunt: ὥς αὐτοὶ οἱοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι ἀποθνήσκειν ἢ μὴ νικῶντες φαίνονται οἱ Ἕλληνες. Hic Cobetus *Mnem.* IX 289 expunxit particulam τε itaque restituit loci sententiam, sed paulo facilius poteris fortasse rescribere: ὥς αὐτοὶ ἐτοῖμοι εἶεν.

Saepe dum scribimus quidvis pro quovis nobis excidit et interdum correctiones quantumvis necessariae non commendantur ductuum similitudine nec requirere debemus παλαιογραφικὴν τινα πειθανάγκην, quae nulla esse potest. Veluti in epistula Amasis ad Polycratem III 40: ἀπόβαλε οὕτω ὅπως μηκέτι ἤξει ἐς ἀνθρώπους, scribendum est ἐς ὀφθαλμούς. Sic infra III 52: ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπεται, nempe Periander.

Patris ad Phaedymentem verba sunt III 69: ἀφασον αὐτοῦ τὰ ὧτα καὶ ἦν μὲν φαίνονται ἔχων, νόμιζε σεωυτὴν Σμέρδι τῷ Κύρου συνοικεῖν, ἦν δὲ μὴ ἔχων, σὺ δὲ τῷ μάγῳ Σμέρδι. Nihil est σὺ δέ· quid si latet συνεύδειν?

Non admodum dissimile remedium est quo utar III 71: ἴτε ἡμῖν ὅτι ἦν ὑπερπέρσῃ ἢ νῦν ἡμέρῃ, ὥς οὐκ ἄλλος φθὰς ἐμεῦ κατήγορος ἔσται. Nemo dicet quid significet ἢ ἡμέρῃ ὑπερπίπτει. Sententiae optime convenit ἦν ὑπέσπερος ἢ ἢ νῦν ἡμέρῃ. Secutus est scriptor eandem analogiam quae est in adjectivo ὑπηγότος.

Quod legitur III 74: ὑπισχνύμενοι πάντα οἱ μυρία δώσειν, hoc quid sit e multorum locorum collatione satis ostendisse mihi videor ad Ephippi comici fragmentum *Mnem.* XIX 250. Post, uti fit, etiam alii loci sese mihi obtulerunt. Quanto opere delectarentur veteres ea omnium numerorum paritate, primum cognoscat mihi quis ex Lampridio in Vita Heliogabali c. 22: Sortes sane convivales scriptas in cochlearibus habuit tales, ut alius exierit decem camelos, alius decem muscas, alius decem libras auri, alius decem plumbi, alius decem struthiones, alius decem ova pullina, ut vere sortes essent et fata tentarentur: quod quidem et ludis suis exhibuit, cum et ursos decem et decem glires et decem lactucas et decem auri libras in sorte habuit. primusque hunc morem sortis instituit *quem nunc videmus*. De eodem Imperatore legimus c. 29: Habuit et hanc consuetudinem ut octo calvos rogaret ad coenam, item octo luscos et item octo podagrosos, octo surdos, octo nigros, octo longos et octo pingues. Et haec quidem ille risus captandi causa. Julius autem Capitolinus in Vitis Maximi et Balbini c. 11 serio scribit, quam hecatomben Romani tunc temporis appellarint. Hecatombe autem, inquit, tale sacrificium fuit: centum arae uno in loco cespititiae extruuntur et ad eas centum sues, centum oves, (*suppleo* centum boves, *ut suovetaurilia fiant*) mactantur; jam si imperatorum sacrificium sit, centum leones, centum aquilae et cetera huiusmodi animalia centena feriuntur. Quod quidem etiam Graeci quondam fecisse dicuntur, cum pestilentia laborarent et a multis Imperatoribus id celebratum constat. Nempe ex Oriente ille mos in Graeciam perlatum fuit indeque etiam Pausanias post pugnam apud Plataeas accepit decem ancillas, decem equos, decem talenta, decem camelos, cetera. Etiam Darius Mandrocle, qui pontem fecerat, *ἔδωρήσατο πᾶσι δέκα*. Chosroes Persarum rex ab Imperatore Heraclio tributum nomine exegit mille talenta auri, mille argenti, mille vestes sericas, mille

equos et mille virgines. Denique Gibbonem adscribere licebit, quia lepidus locus est: *Ibrahim, prince of Shirwan or Albania, kissed the footstool of the Imperial throne of Timour. His peace-offering of silks, horses, and jewels, were composed, according to the Tartar fashion, each article of nine pieces; but a critical Spectator observed, that there were only eight slaves. „I myself am the ninth”, replied Ibrahim, who was prepared for the remark, and his flattery was rewarded by the smile of Timour.*

III 88: γάμους τοὺς πρώτους ἐγάμει Πέρσῃσι ὁ Δαρεῖος. Supplendum est: παρὰ Πέρσῃσι. Ipse Steinius jam contulit I 115: πρώτου παρ' ἐμοί et IX 24: λογιμωτάτου παρὰ Πέρσῃσι.

Indi piscibus vescuntur III 98, τοὺς αἰρέουσι ἐκ πλοίων καλαμίνων ὀρμεώμενοι. Mirum ni latet ὀρμιενόμενοι, vocabulum quantum novi alibi non lectum, sed fictum secundum analogiam.

Offendit me adjectivum ἄλλοισι plane inutiliter additum III 110: ἐπεὶ κατὰ δέσονται βύρσῃσι καὶ δέρμασι ἄλλοισι πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον. Novi quidem Herodoti lacteam ubertatem, sed fines sunt quos nemo transgreditur, nisi qui ineptus esse velit. Commendo: δέρμασι αἰγείοισι. Nempe corpus tegunt βύρσῃσι, faciem autem δέρμασι αἰγείοισι, opinor quia ἀπαλώτερα sunt, cf. Genes. 27. 16. Contra caprae male irrepserunt c. 112: τῶν γὰρ αἰγῶν τῶν τράγων ἐν τοῖσι πώγωσι εὗρίσκεται ἐγγινόμενον οἶον γλοιδὸς ἀπὸ τῆς ὕλης. Hoc quoque Steinius excusat, scribit enim: τῶν τράγων *Zusatz zur Bestimmung der Species, der Ziegenböcke*. Non credo: scribendum τῶν γὰρ τράγων. Dittographia orta est ex similitudine ductum ΤΡΑΓΩΝ et ΓΑΡΑΙΓΩΝ.

Democedes medetur regi Dario III 130: Ἑλληνικοῖσι ἰήμασι χρεόμενος καὶ ἥπια μετὰ τὰ ἰσχυρὰ προσάγων. Graecus medicus adhibet Graeca medicamenta: non est hoc admodum notabile. Sed ad sedandam inflammationem utimur λεαντικοῖσι ἰήμασι (ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣΙ — ΛΕΑΝΤΙΚΟΙΣΙ).

III 134: ταῦτα ὀλίγου χρόνου ἔσαι τελεόμενα. Malo: τε-

τελεισμένα. Ab Homero Herodotus hoc mutuatus est. Praeterea in eodem capite scribendum ἄμα τούτῳ, non δμοῦ· cf. *Met.* XVI 408. Etiam V 1: νῦν ἂν εἴη ὁ χρησμός ἐπιτελειόμενος ἡμῖν, fortasse legendum: ἐπιτετελειόμενος.

III 136: τὰ πολλὰ αὐτῆς καὶ οὐνομαστὰ θησάμενοι, placet Codicis Romani lectio: οὐνομαστὰτα.

In obsidione Babylonis, ut est III 150, γυναῖκα ἑκατος μίαν προσεξαίρετο τὴν ἐβούλετο, τὰς δὲ λοιπὰς ἀπάσας ἀπέπνιξαν. Commendo: προσεξαίρετο.

Herodotus narrat III 159, quid capta urbe Darius fecerit ἴνα σφί γενὴ ὑπογίνηται. Dicendum hoc est ἐπιγίνηται. Sic ἐπιτρέφειν legitur IV 3: τῶν γυναικῶν ἐπετράφη νεότης, II 121: τῶν ἐπιτραφέντων βασιλέων, II 49: οἱ ἐπιγενόμενοι τούτῳ σοφισαί, I 123: Κῦρον δρέων ἐπιτρεφόμενον, alibi.

Vix mihi persuadeo Herodotum scribere potuisse IV 9: τὴν ἃ φάναι ἐωυτὴν ἔχειν. Scio quidem quomodo haec scriptura defendi ac quodammodo excusari possit; malo tamen: τὴν δὲ φάναι οἱ αὐτὴν ἔχειν, sicuti recte editur IV 43: φᾶσά οἱ αὐτὴ μέζω ζημίην ἐπιθήσειν.

Difficilis locus est de cannabi IV 75: Ταύτης ὧν οἱ Σκύθαι τῆς καννάβιος τὸ σπέρμα ἐπεὰν λάβωσι, ὑποδύνουσι ὑπὸ τοῦς πόλους καὶ ἔπειτα ἐπιβάλλουσι τὸ σπέρμα ἐπὶ τοῦς διαφανέας λίθους· τὸ δὲ θυμιάται ἐπιβαλλόμενον καὶ ἀτμίδα παρέχεται τοσαύτην, ὥς ἑλληνικὴ οὐδεμία ἂν μιν πυρὶν ἀποκρατήσῃ. Haec intelligo et etiam illa intelligo: τοῦτό σφί ἀντὶ λουτροῦ ἐστὶ· οὐ γὰρ δὴ λούονται ὕδατι τὸ παράπαν τὸ σῶμα. Hoc de viris traditur, mulieres autem pigmento corpora oblinunt, quod ἀπαίρεσαι τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ γίνονται καθαραί. Haec, inquam, intelligi possunt; sed quid est illud quod interponitur: οἱ δὲ Σκύθαι ἀγάμενοι τῇ πυρὶν ὠρύονται. Inaudita est constructio verbi ἀγασθαι eaque etiam Valckenaerio offensioni fuit. Deinde quid est ὠρύονται? Talem vim in cannabi inesse narrant; fac ita esse: nunc tamen cum sicca sudatio describitur, non locus est

illis ululatibus et si quid tale Herodotus obiter voluisset memoriae prode, scripsisset multo apertius, sicuti supra fecit I 202, ubi narrat quomodo Massagetae ex suffimentorum quem imbibunt odore, ad rabiem usque excitentur. Perscribit Valckenaerius multas aliorum conjecturas *ἀρύονται*, *πυριῶνται*, *δριγνῶνται*, ipsi *ρύπτονται* placet. Nihil horum Steinio dignum fuit visum quod commemoraretur et putare videtur *ἀρύονται* sic satis bene explicari posse. Haud male ad loci sententiam Valckenaerius *ρύπτονται* scripsit, etiamsi ab participio *ἀγόμενοι*, sapienter fortasse, manus abstinuerit. Fieri potest ut tam illustre exemplum sequi deberem idque sequerer, nisi satis lenis mutatio sese mihi obtulisset. Quid si Herodotus scripsit: *οἱ δὲ Σκύθαι διαινόμενοι τῇ πυρὶ χρίονται καὶ τοῦτό σφι ἀντὶ λουτροῦ ἐστὶ*. Nempe *χρίονται* non *ἀλείφονται*, nam *ἀλείφεισθαι* proprium est voluptariorum et mollium, *χρίεσθαι* autem etiam sobriis interdum convenit, quae est Magni Adversoris observatio ad Athenaeum p. 976, qui Ulementem sequitur Paedagog. p. 211 Pott.: *διαφέρει δὲ ὅλως τὸ μυραλοιφεῖν τοῦ μύρῳ χρίεσθαι· τὸ μὲν γὰρ θηλυδριῶδες, τὸ δὲ χρίεσθαι τῷ μύρῳ καὶ λυσιτελεῖ ἔσθ' ὅτε. Κανναβισθῆναι* appellant, quod Scythae faciunt: verbum Hesychius interpretatur: *πρὸς τὴν κάνναβιν ἐξιδρῶσαι καὶ πυριασθῆναι*, nec quidquam addit, uti vides, de ululatibus quos tollunt. Est quoque operae pretium addere quod Strabo III p. 154 habet de Lusitanis, qui *Λακωνικῶς διάγουσι, ἀλειπτηρίοις χρώμενοι δις καὶ πυρίαις ἐκ λίθων διαπύρων καὶ ψυχρολουτοῦντες*.

Lenis denique mutatio est pro *ἀρύονται* rescribere *χρίονται*. Sic *Mnem.* XIX 37 apud Lucianum de Merc. cond. c. 27 pro *οὔτε ᾧ δὲν ἔχεις μόνος* necessaria uti arbitror correctione rescripsi: *οὔτε χιόν' ἔχεις μόνος*. Ceterum libenter mea facio Valckenaerii verba: Quando vera vel adinventata vel adfirmata fuerit lectio, mea cum reliquis refutari poterit conjectura.

IV. 94 mittunt Thraces hominem qui se devovit cum mandatis ad Zalmoxin: *ἐντέλλονται δ' ἔτι ζῶντι*. Aut haec verba spuria sunt aut nullae apud Herodotum interpolationes argui possunt. Itidem interpolationes notavi sequenti capite: *οὐ τῷ ἀσθενεστάτῳ σοφιστῇ [Πυθαγόρῃ] et οἱ δὲ μιν [ἐπόθεον τε καὶ] ἐπένθειον ὡς τεθνεῶτα*.

IV. 103 immolant Tauri τοὺς τε ναυηγούς καὶ τοὺς ἂν λάβωσι Ἑλλήνων ἐπαναχθέντες. Ferrem fortasse hoc participium et probarem Steinii explicationem: *Sie waren sowohl Strand- als See-räuber*, nisi viderem in codice Romano ἐπαναχθέντας inveniri. Ducit hoc ad: τοὺς ἂν λάβωσι Ἑλλήνων πλανηθέντας. Tum naufragos immolant tum eos qui erroribus acti sed navigiis salvis ad Chersonesi litus appulerunt. Ipsi mari non utuntur.

IV. 110 dicuntur Amazones forte in navigio captae ἐπιθέμεναι ἐκρόψαι τοὺς ἄνδρας. Malo: κατακρόψαι.

IV. 111. Amazonas illas Scythae εἶδόντων εἶναι ἄνδρας τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχοντας. Nonne legendum: τὴν πρώτην ἡλικίην?

De vitio constat IV 119: ἦν μέντοι ἐπὶ καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἔρχετο ἀδικέων καὶ ἡμεῖς οὐ πεισόμεθα. Dudum est ex quo Cobetus conjecit: οὐ περισφόμεθα. Etiam facilius fortasse poteris: καὶ ἡμεῖς ὑποσφόμεθα.

IV. 142: ἀνδράποδα φιλοδέσποτα καὶ ἄδρησα μάλιτα, malo φιλοδεσποτώτατα.

De Libyssis legimus IV 168: τὰς κεφαλὰς δὲ κομέουσαι, τοὺς φθεῖρας ἐπεὶ ἂν λάβωσι τοὺς ἐωυτῆς ἐκάσῃ ἀντιδάκνει καὶ οὕτω ἵπτει. Haec incommode cohaerent ac ferrem demum, si omnibus qui capillos promitterent id necessario accideret quod Antiocheni jecerunt in Imperatorem Julianum. Hic uti poterimus eadem correctione qua Valckensarius subvenit VII 209: τὰς κεφαλὰς δὲ σμῶσαι: hoc bene se habet, non σμώμεναι, nam amica amicae hoc officium praestat. Idem etiam hodie fit apud barbaras gentes in finibus Liberianorum, quod ex Buttikoferi Itinere intellexi; tam enim firma est inter illas ornatrices amicitia, non τοὺς ἐωυτῆς ἐκάσῃ, sed altera alterius ΚΑΠΤΕΙ—φεῦ τῆς ὑγιᾶς. Buttikoferi Iter ante paucos menses Amstelodami prodiit et vide ibi p. 66.

V. 30: εἶδόντο τοῦ Ἀρισταγόρου, εἰ κως αὐτοῖσι παράσχοι δύναμιν τινα καὶ κατέλθοιεν εἰς τὴν ἐωυτῶν. Leger: ὥς.

V. 41: ὅπ' ἀπιστίας οἱ ἔφοροι τίκτουσαν τὴν γυναῖκα π' ἐριζόμενοι ἐφύλαξαν. Adversus omnem fraudis suspicionem satis erat adsidere et malo: παριζόμενοι.

Dorieus in Peloponnesum rediit V 42; hoc Graece dici non debet: ἀπίκετο ἐς Πελοπόννησον. Contuli V 94: ἀνεχώρει ὀπίσω ἐς Σίγειον, V 107: παραγίνεσθαι ὀπίσω ἐς τὰ Σοῦσα, VI 24: ἀπίκετο ὀπίσω παρὰ βασιλέα, VI 92: ἀπενόησαν ὀπίσω, VI 118; ἀπίκατο οἱ Δῆλιοι ὀπίσω ἐς τὴν νῆσον. Vides igitur quid inserendum sit.

V. 50: ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν. Malo; ἀπάγειν.

V. 67: τά τε δὴ ἄλλα οἱ Σικυῶνιοι ἐτίμεον τὸν Ἀδρησον καὶ δὴ πρὸς τὰ πάθεα αὐτοῦ τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιρον. Lege: καὶ δὴ καί. Plurimum miror nondum restitutam fuisse locutionem, quae tam crebro invenitur.

Passiva forma aoristi non ferenda videtur V 72: ἀντισταθείσης δὲ τῆς βουλῆς καὶ οὐ βουλομένης πείθεσθαι. Cogitavi de ἀντιταχθείσης, sicuti V 102: ἀντετάχθησαν οἱ Ἴωνες et VII 103: βασιλέα πρέπει πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντιτάσσεσθαι. Etiam VII 105: ὑπαρχον τὸν ὑπὸ Δαρείου σταθέντα καταπαύσας, dici id solet nisi fallor ταχθέντα.

Primum recte legitur V 74: οἱ Βοιωτοὶ Οἰνόνην αἰρέουσι καὶ Ῥσιᾶς, δήμευς τοὺς ἐσχάτους τῆς Ἀττικῆς, deinde sequitur: Καλκιδέες τε ἐπὶ τὰ ἕτερα ἐσίνοντο ἐπιόντες χώρους τῆς Ἀττικῆς. Quis ita loquitur: ἐπιόντες χώρους? Neque opus fuit tam indefinite loqui, nam apparebat a quanam parte Chalcidenses fecissent in Atticam invasionem. Quid requiram, ostendent loci qui sequuntur: VI 108: ὑπερβάντες οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι ἔθηκαν Πλαταιεῦσι εἶναι οὖρους et VII 30: ὀρμεώμενος ἐπὶ τοὺς οὖρους τῶν Φρυγῶν. Hinc legendum: ἐπιόντες τοὺς οὖρους τῆς Ἀττικῆς.

Facili opera interpolatio argui potest V 82. Narrat Herodotus: ἐδέοντο ὧν οἱ Ἐπιδαύριοι Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦναι ταμέσθαι,

ἱροτάτας δὴ ἐκείνας νομίζοντες εἶναι. Deinde additur: λέγεται δὲ καὶ ὥς ἐλαῖται ἦσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἢ ἐν Ἀθήνῃσι. Tria postrema verba Cobetus deleuit Var. Lect. p. 418: Non est hercle, inquit, vetus scriptor Ionicus qui haec addidit, sed sciolus qui credebat oleas illas *in urbe* nasci. Herodotus saltem ἐν τῇ Ἀττικῇ dixisset. Longius progrediendum est, uti arbitror; tota adnotatio delenda est. Tam stulta fabula ipais Graecis veteribus numquam probari potuit et si qui forte probavissent, Herodotus non retulisset in historiam quod omni fide destitutum esset. Ut alia taceam, norat certe quam multa in Graecia loca ab olivetis nomen haberent et meminerat se legere apud Homerum: τῷ δὲ καθεζομένῳ ἱερῆς παρὰ πυθμὲν' ἐλαίης. Petierunt oleam ab Atheniensibus Epidaurii ἱροτάτας δὴ ἐκείνας νομίζοντες εἶναι. Haec justa causa est.

Significant Spartani V 91 se Hippiam in patriam reducere velle, ἵνα κοινῷ τε λόγῳ καὶ κοινῷ νόμῳ ἐσαγαγόντες αὐτὸν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀποδῶμεν τὰ καὶ ἀπειλομένα. Aoristus hic dispiacet et ἐπαναγόντες hoc dicitur.

Nondum a quoquam intellectum fuit quod de Melissa Corinthii narrarunt V 92. Evocata post mortem uxor Periandri quæstæ est se algere cum nuda esset: τῶν γὰρ οἱ συγκατέθεψε εἰμάτων ὄφελος εἶναι οὐδὲν οὐ κατακαυθέντων. Inaudita querela est, quam tum demum intelligere posseamus, si Melissa omni veste detracta in rogum imposita fuisset. Sed ricinia cum cadavere comburantur; jam nullus eorum usus est; itaque Melissa quæstæ est εἰμάτων ὄφελος εἶναι οὐδὲν συγκατακαυθέντων. Tam hoc est apertum, ut credam etiam alios fere necessario in eandem suspicionem incidisse; sed retinuit eos quod mox sequitur. Nempe Periander spoliatis nobilibus matronis — convenerant autem festo die et κόσμῳ τῷ καλλίσῳ χρέμεναι — pretiosissimas vestes συμφορήσας ἐς δρυγμα Μελίσσῃ ἐπευχόμενος κατέκαιε. Itaque his vestibus misera Melissa non magis uti potuit; nuda mansit ut erat nec video quomodo ejus ira placata sit. Deinde vestes in fossam, δρυγμα, collatae ne cremari quidem possunt, dum fumus omnia obstat et aer intercluditur. Quid igitur Periander? Nempe κόσμον τὸν κάλλιστον, hoc est aurea ornamenta quæ

detraherat, non κατέκαιε sed συμφορήσας ἐς δρυγμα κατεκλήιε (KATEKAIE—KATEKAHIE). Hoc magis decebat hominem avarum, qui tunc hoc agebat ut παρακαταθήκην ξεινικὴν interciperet. Nisi ridiculum foret, calumnias illas Corinthiorum ad historicam veritatem exigere, adderem nos nosse etiam quid deinde factum sit. Narrat Ephorus apud Diogenem Laertium, ὃς εὖξαιτο εἰ νικήσειεν Ὀλύμπια τεθρίππων, χρυσοῦν ἀνδριάντα ἀναθεῖναι· νικήσας δὲ καὶ ἀπορῶν χρυσίου, κατὰ τινα ἑορτὴν ἐπιχώριον κεκοσμημένους ἰδὼν τὰς γυναῖκας, πάντα ἀφείλετο τὸν κόσμον καὶ ἔπεμψε τὸ ἀνάθημα. Vide praeterea quid Didymus de ea statua tradat apud Photium in v. Κυψελιδῶν ἀνάθημα. Voluit scilicet τῆς τρυφῆς καὶ τοῦ θράσους ἐπισχεῖν τοὺς Κορινθίους, illi autem maledicendo et mentiundo omnem modum excesserunt.

V. 103: οἱ Ἀθηναῖοι ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας οὐκ ἔφασαν τιμωρήσειν σφί. Lege: τιμωρήσειν ἔτι et cf. Steinium.

VI. 10: ἐωυτοῖσι ἑδόκεον μούνοισι ταῦτα τοὺς Πέρσας ἐξαγγέλλεσθαι. Repone ἐπαγγέλλεσθαι, quod recte legitur superiore capite.

De vitio constat in Apollinis oraculo VI 19:

καὶ τότε δὴ, Μίλητε κακῶν ἐπιμήχανε ἔργων
πολλοῖσιν δειπνόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γενήσῃ.

Hic merito omnibus displicuit πολλοῖσιν, sed quid rescribendum est? Vulturum vel canum mentionem factam fuisse dixeris itaque Herwerdenus δρῖσιν correxit; potuerat etiam οἰωνοῖς scribere; diceres enim poetam in Iliade legisse οἰωνοῖς τε δαῖτα, quam scripturam Nauckius tuetur. Sed primum literarum ductus haud satis respondent; deinde navali proelio Iones victi fuerunt, quam ob rem etiam pisces nominari potuerunt, cf. Iliad. φ 126. Pisces autem ἔλλοι interdum dicuntur, veluti Soph. Ai. 1297: ἐφῆκεν ἔλλοις ἰχθύσιν διαφθοράν. Quid si restituendum est ἔλλοιςιν δειπνον?

VI. 23: Σκύθην δ' Ἰπποκράτης πεδήσας. Lege: ἐν πέδῃσι δήσας. Hoc certe obtinuisse mihi videor *Mnem.* III 488.

VI. 52: *τούτους ἀνδρωθέντας αὐτοὺς τε ἀδελφεοὺς ἔδοντας* *λήγουσι διαφθόρους εἶναι τὸν πάντα χρόνον.* Melius intelligam: *αὐτὰδελφεοὺς ἔδοντας.* Dixi de hujusmodi compositis *Mnem.* XIX 251.

Quod legitur VI 57: *πατρούχου παρθένου*, credebamus Cebetum vere emendasse *παμούχου*. Tamen ea suspicio stare non potest, postquam in Cretica Inscriptione quae ante paucos annos Gortynae eruta fuit, inventum est adjectivum *πατρῶχος*. Velis nolis concedendum est Roehlio, apud quem ea inscriptio 475ma est inter antiquissimas quas edidit, Ionicam formam *πατρωιῶχος* Herodoto reddendam esse. Adeo in re critica difficile est cavere ne falsa specie decipiamur.

Damarati sunt ad matrem verba VI 68: *εἴ περ πεποίηκας τὶ τῶν λεγομένων, οὐ μούνη δὴ πεποίηκας, μετὰ πολλῶν δέ.* Itaque apparet laxatam Lycurgi disciplinam fuisse, quum multae nobiles matronae adulterii argui possent. Sed praeterea malim: *εἴ περ πεποίηκας τὶ τῶν ψεγομένων.* Inspice locum et si accurate expenderis, videbis mutationem plane necessariam esse, ne multas fuisse Spartae rex dixerit, quae in ea domo peperissent, in qua non concepissent. Concedo non Liviam solam hoc fecisse, sed multos non fuisse arbitror tam beatos ut *τρίμηνα παῖδια* haberent. De iis quae statim sequuntur cum cura egi *Mnem.* IV 20.

Notus locus est VI 109: *τῶν μὲν οὐκ ἔόντων συμβαλεῖν, τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευδόντων.* Miltiades ipse fuit de praetorum numero; hinc malo: *τῶν δὲ ἐν δὲ καὶ Μιλτιάδεω.* Simili correctione utar VII 10. Verba sunt Artabani ad Mardonium: *οἱ σοὶ ταῦτα πασχόντων, σὺν δὲ σφί καὶ σύ, ἦν ἀπονοστήσης.* Dicitur hoc nisi fallor, *ἐν δὲ σφί καὶ σύ.*

Ridicula in paucis interpolatio latet VI 112: *πρῶτοι δὲ ἀνέ-
τηντο ἐσθῆτά [τε] Μηδικὴν δρέοντες [καὶ τοὺς ἀνδρας ταύ-
την ἐσθῆμένους].* His deletis quam recte continuo sequitur: *τίς δὲ ἦν τοῖσι Ἕλλησι καὶ τὸ οὖνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι.*

Quid tandem latet VI 129: ἡ κυρὴ ἐγένετο τῶν ἡμερῶν τῆς τε κατακλίσιος τοῦ γάμου καὶ τῆς ἐκφάνσιος αὐτοῦ Κλεισθέ-
νεος? An ἰσιήσιος? Mutatio non tam est violenta quam primo
aspectu videtur; sed alii judicent.

VII. 9: δεινὸν ἂν εἴη πρᾶγμα εἰ Σάκας μὲν κατασρεψάμενοι
ἔχομεν, Ἑλληνας δὲ ὑπάρξαντας ἀδικίης οὐ τιμωρησόμεθα.
Vix opus est dicere cur placeat τιμωρησοίμεθα.

Respondet Xerxes VII 11: καλὸν προπεπονθότας ἡμέας τιμω-
ρεῖν ἤδη γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν τὸ πείσομαι τοῦτο μάθω
ἐλάσας ἐπ' ἄνδρας τούτους. Nonne verum est πάθω?

VII. 16: τὴν θάλασσαν πνεύματά φασι ἀνέμων ἐμπίπτοντα
οὐ περιορᾶν φύσι τῇ ἐωυτῆς χρῆσθαι. Expuncto inutili verbo
φασι, lego περιορᾷ. Addam I 138: αἰσχιζον δὲ αὐτοῖσι τὸ
ψεῦδесθαι νενόμισται, δεύτερα δὲ τὸ ὀφείλειν χρέος, πολλῶν μὲν
καὶ ἄλλων εἵνεκεν, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι τὸν ὀφεί-
λοντα καὶ τι ψεῦδος λέγειν, ubi mutato accentu rectius scriberet
participium φᾶσι.

De fossa quam Phoenices duxerunt, legimus VII 23: κάτω
δὴ ἐγένετο καὶ ἐξισοῦτο τοῖσι ἄλλοις τὸ ἔργον. Lege: ἐξί-
σωτο.

VII. 35: ἐνετέλλετο δὴ ὧν βαπίζοντας λέγειν βάρβαρά τι
καὶ ἀτάσθαλα. Sicuti legitur VIII 109: ἀνόςιον τε καὶ ἀτάσθα-
λον, sic nunc malo: μέρμερά τε καὶ ἀτάσθαλα, nam quos
βάρβαροι βάρβαρα λέγουσι, id numquam cujusquam indignatio-
nem commovere potuit.

VII. 89: οὔτοι μὲν οὕτω ἐσάλατο. Haec est Dobraei scrip-
tura et Codices habent ἐσαλάδατο vel ἐσελάδατο. Ducit ho-
potius ad ἐσολίδατο.

VII. 100: ἐπειρωτέων ἐκάσας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπο-
γραφόμενος. Verum videtur quod Codex Romanus habet ὁμοίω-
ως. Deinde τὰς πρῆρας ἐς γῆν τρέψαντες, praefero τρέψαντες

Quum Graecos laudat Damaratus coram Xerxe rege, non potuit oblivisci Atheniensium et Marathoniae pugnae itaque vitium inest in his verbis: αἰνέω μὲν νυν πάντας τοὺς Ἕλληνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Δωρικοὺς χώρους οἰκημένους. Quam ridiculum foret omnes Hollandos laudare velle quotquot Frisiam incolunt, neque erat cur Damaratus exsul Dorienses Ionibus anteponeret. Audendum aliquid est: laudavit Spartanus πάντας τοὺς Ἕλληνας ἐκείνους τοὺς πέραν Δορίσκου οἰκημένους. Nunc quoque videmus odiasse Herodotum Iones qui Asiae oram incolebant.

Aliquid excidit in Xerxis verbis VII 103: δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας πλήθει χαλεπῶς ἂν Ἕλληνας Πέρσῃσι (μοῦνους) μῶνισι μάχεσθαι.

Damaratus et alia respondet et haec VII 104: ἔπειτα σφί δεσπίτης νόμος, τὸν ὑποδειμαίνουσι πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ τέ. Ludicrum in tali re compositum est ὑποδειμαίνουσι: repone: οὗτοι δειμαίνουσι.

VII. 129: αὐτοὶ μὲν νυν Θεσσαλοὶ Φασὶ Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὴν αὐλῶνα· lege αὐτόν, nam Herodotus mente tenebat illud: αὐτὸς δ' Ἐννόςιγαιος ἔχων χεῖρεσσι τρίπιναν. Fortasse etiam VII 158: αὐτοὶ δὲ ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος, praestat αὐτοῦ.

VII. 139: ἐνθαῦτα ἀναγκαίῃ ἐξέργομαι γνώμην ἀποδέξασθαι ἐπιφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δὲ οὐκ ἐπιτήρητα. Requiro Ἑλλήνων et notum est quid corruptelae ansam dederit, cf. *Mnem.* XVIII 52. Deinde sequitur: εἰ τοίνυν κατὰ τὴν θάλασσαν μηδεὶς ἠντιοῦτο Ἡέρξῃ, ubi ἠντιώτο necessarium est.

In Romano Codice recte scribitur VII 145 χρημάτων καταλλέσσεσθαι, non χρημάτων πάντων. Deinde φρονήσαντες abundat in hisce: ἐβουλεύσαντο πέμπειν ἀγγέλους, φρονήσαντες ἢ πως ἐν γένοιτο τὸ Ἑλληνικόν.

Ἀγείρειν et ἐγείρειν confusa sunt VII 148, ubi editur: τὰ ἐκ τῷ βαρβάρου ἐγείρομενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

Constructio laborat VII 149: ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν βουλὴν ὑποκρίνασθαι, σπουδὴν δ' ἔχειν σπουδᾶς γενέσθαι τριηκοντούτιδας, καίπερ τὸ χρηστήριον φοβεομένοισι. Conjecit Steinius φοβεόμενοι idque adeo in textum intulit minoris editionis; equidem dixerim requiri accusativum φοβεομένου. Non enim abutendum est ad nominativum excusandum iis locis qualis est IV 15: Μεταποντίνοι φασὶ αὐτὸν Ἀριεῖν — φάναι σφι τὸν Ἀπόλλωνα ἀπικέσθαι ἐς τὴν χώραν καὶ αὐτὸς οἱ ἔπεσθαι. Nec praeterea ejusmodi anomaliae per conjecturam restitui debent, etiam si nemo eas sede moveat, sicubi in libris occurrant.

Verba sunt Persarum ad Argivos VII 150: οὔτε ἡμέας οἰκὸς ἐπὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους σφατεύεσθαι, οὔτε ὑμέας ἡμῖν ἀντιξόους γενέσθαι, ἀλλὰ παρ' ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας κατῆσθαι, sed quanto elegantius erit: ἡσυχίην ἔχοντες κατῆσθαι. In eodem capite in bimembri sententia bis μεταίτεειν legitur prius necessario expungendum est. Longum locum describere non opus est.

Ἐέρξης ἀπέπεμψε ταῦτα λέγοντα κήρυκα, VII 151. Nonne ἀγγελεῖντα? Deinde Herodotus ponit eam sententiam quam Horatius ornavit in prima satira: ἐγκύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ ἀσπασίως ἔκαστοι αὐτῶν ἀποφεροίωτο ὀπίσω τὰ ἐσθνεύοντο. Atqui licet esse beatiss. Sed delendum κακὰ.

VII. 172: Θεσσαλοὶ ὑπ' ἀναγκαίης τὸ πρῶτον ἐμῆδισαν ὡς διέδεξαν ὅτι οὐ σφι ἦν δανε τὰ οἱ Ἀλευάδαι ἐμνηχανέοντο. Lego καὶ διέδεξαν.

VII. 178: οἱ Ἕλληνες ἐβοήθειον διαταχθέντες. Imo: διχαταχθέντες.

In Codice Romano recte legitur VII 183: ταῦτα πυνθάνοντα διὰ πυρσῶν, sed editur hodie, quae multorum Codicum lectio est, παρὰ πυρσῶν, ridicule uti vides, nam frustra est Steinius, qui interpretatur παρὰ, als sollte ein personaler Begriff (πυρσεύοντων) folgen. Intelligimus autem unde vitium natum sit, nam duo codices παρὰ Περσῶν habent itaque praepositio

mutata fuit, postquam *πυρσῶν* stulte admodum in *Περσῶν* abierat. Contra *Περσῶν* factum est *πρίσβων* Schol. Arist. Acharn. 649 et *πρεσβευτῶν* apud Charitonem p. 124. 23. Est autem impri-
mis memorabile nunc certe veram lectionem servatam esse in
solo codice Romano. Scire pervelim quid contra afferre possit
Steinius, cuius disputatio in Bursiani Annalibus XXX p. 186
hodie in manus meas pervenit.

VII 194: *ἔμελλε οὐ τὸ δεύτερον διαφυγὼν ἔσεσθαι*. Neces-
sarium est *περίεσεσθαι*. Similes corruptelas examinavi *Mnem.*
III 486.

Persuasum Graecis erat, VII 203, εἶναι θνητὸν οὐδένα οὐδὲ
ἔσεσθαι τῷ κακῷ ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθῃ. Malo: *γε-
νέσθαι*. Sic demum in sequentibus ratiocinatio recte constabit.
Sed quid tandem latet sub *πεσεῖν ἄν*?

Quam ridicule VII 218: *καταρρωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι
ἀπεδαιμόνιοι*. Expunge: *οἱ Φωκέες*. Ecquis contradicet?

Xerxis est sententia VII 237: *ὅτι πολιήτης μὲν πολιήτη εὖ
τρήσονται φθονεῖ καὶ ἔσι δυσμενὲς τῇ σιγῇ*. Num hoc intelli-
gis? Num probas Steinium qui ita adnotat: *durch sein Schwe-
gen, wo er rathend und warnend sich äussern sollte?* Nonne verius
est τῇ φύσει?

VIII. 2: *οἱ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἣν μὴ δ Λάκων ἡγεμονεύη,
Ἀθηναίοισι ἔψεσθαι ἡγεομένοισι*. Equidem scripsissem: *ἄλ-
λοισι ἔψεσθαι*.

De Euboeensibus legimus VIII 20: *οὔτε ἐξεκομίσαντο οὐδὲν
οὔτε προσεδάξαντο vel προεδάξαντο*, quae est Romani
Codicis scriptura. Mihi quidem hoc egregie displicet, nec satis
est praesidii ad vulgatam tuendam in I 190. Commendo *προ-
εβλάξαντο*. Etiam V 34 *ἐφράξαντο* abiit in *ἐσάξαντο*. Scho-
lion est ad Iliad. Ψ 659: *ἡ διπλῇ, ὅτι ἰσαριθμούς τοῖς ἐπάθλοις
ἡγιστάς καλεῖ, καὶ τοῦτο ἐπὶ πάντων τὰ ττει*. Lege: *φυλάττει*.

VII. 24: ἦσαν δὲ καὶ δύο μυριάδες. Lege: ὧς. Sed leve hoc esse dices, itaque vide ibidem paulo gravius vitium. Interrogati Arcades quidam coram rege Persarum de praemio, quod Olympicis ludis daretur, εἶπον τῆς ἐλαφίης τὸν διδόμενον σέφανον. Participium διδόμενον hic nemo feret. Repone: ἀοίδιμον (ΔΙΔΟΜΕΝΟΝ — ΑΟΙΔΙΜΟΝ). Vide quomodo Muretus correxerit Plat. Rep. II 364 C.

Sacerdos Apollinis VIII 37 videt ante aedem ὅπλα προκείμενα ἔσθαι ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξηγηγμένα ἱρά· primum non opus erat dicere ἱρά esse illa arma; ἱρόν enim erat quidquid in penetralibus asservabatur. Deinde si ἱρά praecessit, quam inutiliter sequitur: τῶν οὐκ ὄσιον ἦν ἄπτεσθαι ἀνθρώπων οὐδενί. Sed ὅπλα fuerunt ἀρήγῃα ipseque Herodotus mox eodem illo adjectivo utitur.

VIII. 60: τότε μὲν ἡπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο, requiritur τοῦτο et in illis quae sequuntur: παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορεῖν, facile persuadebatur verum esse κακηγορεῖν.

VIII. 69: καταδόξας πρὸς μὲν Εὐβοίῃ σφέας ἐτελοκακείν ὡς οὐ παρεόντος αὐτοῦ, τότε δὲ αὐτὸς παρεσκεύαστο θηήσασθαι ναυμαχέοντας. Expuncto παρεσκεύαστο legendum est θηήσασθαι.

Oraculum est VIII 77:

διὰ Δίκην σβέσσει κρατερὸν Κόρον, Ἵβριος υἱὸν

δεινὸν μαιμώνοντα, δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα πιθέσθαι.

Absurda scriptura est; intelligam δοκεῦντ' ἅμα πάντ' ἐφεκίσθαι, sed ejusmodi corruptelae numquam prorsus certa ratione sanari poterunt.

Contra satis certum mihi videtur VIII 80 supplendum esse ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο (ποιεῦμένα) τὰ ποιεῦμένα ὑπὸ Μήδων.

Notissima ellipsis restituenda videtur VIII 80: ἦν μὲν πεθόνται, [ταῦτα δὲ τὰ κάλλιστα], ἦν δ' αὐτοῖσι μὴ πῖσά γε νηται, ὁμοῖον ἡμῖν ἔσαι.

VIII. 83: τὰ ἔπεα ἦν πάντα κρέσσω τοῖσι ἡσσοσι ἀντιτιθέ-
μεν. Lege: τὰ κρέσσω.

Dicitur rex VIII 88 θηούμενος μάθειν Artemisiae navem ἐμ-
βλοῦσαν. Hic mihi artificis illius in mentem venit, qui
Mare Rubrum pinxerat, postquam Israelitae jam transierant et
Aegyptii fluctibus erant mersi. Vides quam necessarium sit ἐμ-
βλοῦσαν. Deinde ex aulicis unus, δέσποτα, inquit, ὁρᾷς
Ἀρτεμισίην ὥς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε.
Sed lege: ἦ καί.

Nondum intellectum fuit, quantum video, cujusmodi λαμπα-
δηφορία fuerit, quam Graeci festis diebus celebrabant. Non in-
tellexit certe Muretus quem Stallbaumius laudat ad Plat. Rep.
I 328 A: „Qui curriculum suum confecerant, ordine aliis lam-
padas tradebant. Unde illud elegantissime dictum a Platone
Legg. VI 776 B: γεννῶντάς τε καὶ ἐκτρέφοντάς παιδας, καθά-
τερ λαμπάδα τὸν βίον παραδίδόντας ἄλλοις ἐξ ἄλλων, quem
locum sic expressit Lucretius II 78:

Inque brevi spatio mutantur secla animantum,

Et quasi cursores vitae lampada tradunt”.

Rectius secundum Stallbaumium Schleiermacherus: *Das ἀγώ-
νισμα scheint nicht gewesen zu sein, mit der brennenden Fackel
an irgend einem Ziele anzukommen, sondern nur sich ihrer noch
brennend zu entledigen.* Absurda ludi lex et repugnat Herodoti
auctoritas VIII 98, ubi describit quomodo nuncii per imperium
Persarum celerrime perferrentur. Ὁ μὲν δὲ πρῶτος δραμὼν παρα-
δίδει τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὃ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δ’
ἐνθεῦτεν ἤδη κατ’ ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατὰπερ
Ἑλλησι ἡ λαμπαδηφορίη τὴν τῷ Ἡφαιίσῳ ἐπιτελεῖουσι. Non est
difficile conjicere cuiusmodi hoc ludicrum fuerit. Quot erant
faces, tot erant factiones juvenum, qui in stadio certis inter-
vallis dispositi stabant, coloribus opinor aliisve insignibus con-
spicui. Acceptam facem unusquisque portare debebat ad proxi-
mam stationem ibique tradere adulescenti suae factionis. Vincebat
factio, cujus accensa fax prima pervenerat ad metam. Ars erat
et currendo reliquos superare et cursum mature inhibere, nam
si quis successorem suum, dum omni impetu ferebatur, prae-

tervolasset, ejus factio victoriae spe excoidebat. Relegat mihi quis locos quos supra descripsi. Ne hoc quidem fortuitum est, quod scribit Lucretius, *brevi spatio* animantium secula mutari. Aptissimam comparisonem esse vides.

VIII. 99: ἦσαν ἐν θυσιῇσι τε καὶ εὐπαθείησι. Hanc scripturam Steinius non fuisset tutatus, si cogitavisset de lenissima mutatione ἐν εὐθυμίῃσι τε καὶ εὐπαθείησι.

In Artemisiae verbis VIII 102: σὺ δὲ πυρώσας τὰς Ἀθήνας ἀπελᾶς· lege ἀπέλασον.

Perhibent Andrii VIII 111 θεοὺς δύο ἀχρήστους αἰεὶ Φιλοχωρεῖν Πενίην τε καὶ Ἀμηχανίην. Verius est ἐμΦιλοχωρεῖν.

Persae e Graecia profugi corticibus et foliis arborum aegre vitam sustentabant, VIII 115, ταῦτα δ' ἐποίησεν ὑπὸ λιμοῦ. Utrum Herodotus hoc scripsit an ludimagister? Equidem non ambigam.

VIII. 119: ἐν μυρίησι γνώμησι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξουν. Ipsa rei natura ducit ad futurum: οὐκ ἔξω. Non vacat longam periodum describere.

VIII. 138: πέμπει ἐπ' αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας. Nonne melius ὧς ἀπολέοντας?

VIII. 144: παρέσαι ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέραν. Plane necessarium est ἐσβαλέων.

Mardonius vastabat agros Thebanorum, IX 15, οὔτι κατ' ἐχθος αὐτῶν ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μεγάλης ἐχόμενος βουλόμενος ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι. Haec est lectio Codicis Romani et duorum aliorum qui cum hoc libro saepe conspirant; reliqui omittunt βουλόμενος, sed praestat eliminare alterum participium ἐχόμενος.

Equites Persarum in castra redeunt, δέισαντες μὴ καὶ σφίσι

γίνεται τρώματα, IX 18. Qui hic primus *vulnera* invexit, naciebat, opinor, quid esset τρώμα.

Auxilium implorant Megarenses IX 21: ἐς τὸδε λιπαρὴν τε καὶ ἀρετὴν ἀντέχομεν καὶ περ πιεζόμενοι· νῦν τε ἴσε ἡμέας ἐκλήψοντας τὴν τάξιν. Placet: ἀντέχομεν.

IX. 27: ἡμῖν πατρώϊόν ἐστι πρώτοις εἶναι μᾶλλον ἢ Ἀρκάσι. Solet Herodotus scribere: μᾶλλον ἢ περ Ἀρκάσι.

Monstrum est quod legitur IX 33: Τισαμενὸν Λακεδαιμόνιοι ἐποιήσαντο λεωσφέτερον. Scribit Cobetus Var. Lect. 425: πλιήτην σφέτερον, recte ad sententiam; sed non apparet unde vulgata lectio orta sit. Olim conjeceram *Mnem.* III 489: ἐποιήσαντο λεωσι σφέτερον. Ad rem cf. Rutgers. Jul. Afric. fast. p. 35.

Suppleo IX 38: ἐπιρρεόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ (αἰεὶ) γινόμενων πλεύνων.

Artabazi sententia est, IX 41, Graecorum proceres pecunia corruptos παραδώσειν τὴν ἐλευθερίην μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας. Fere necessarium est ἀνακινδυνεύσειν et praeterea malo προδώσειν. Patriae proditores προδῶται sunt, uti arbitror, non παραδῶται.

Οὐδένες ἄρα ἰόντες ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἑλλήσι ἐναπεδεικνύατο, IX 58. Mardonii verba sunt, in quibus insititium est Ἑλλήσι.

Particula γε periit IX 60: ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς (γε) τοξότας ἐποκέμψαντες χάριν θέσθε.

Denique IX 64 librarius omisit longam seriem regum Spartanorum et adnotavit: Τῶν δὲ καθύπερθε οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἴρηται ἐς Λεωνίδα· αὐτοὶ γὰρ σφι τυγχάνουσι ἰόντες. Et in fine capituli: συνέβαλε πολέμου ἰόντος Μεσσηνίοισι πᾶσι, restitutam ἀποκαῖσι. Eadem medicina Xenophontem sanavit Madvigius in Advers. p. 357.

Amstelodami

d. 28. m. Febr. 1884.

MONENDUM DE HERODOTI EDITIONIS MEAE VOL. I.

Satisfacere debeo NABERO nostro de iniuriis, quas certa quadam de causa nimium festinans primi Herodoti mei voluminis editionem imprudens ei intuli, aliquanto rarius quam par fuerat eius emendationibus (factis in Mnemosyne a. 1853 et 1854) recipiendis aut commemorandis, licet ea negligentia et Herodoti lectoribus et mihi plus quam illi nocuerim. Cuius paene incredibilis (quidni enim fatear?) socordiae causa hinc repetenda est, quod olim illarum emendationum partem in margine mei exemplaris annotaveram, postea vero in edendo occupatus omnes me annotasse putavi: quam rem aliter se habere eheu non nisi sero animadverti. Hinc quoque factum est ut subinde aut mihi aut Cobeto correctiones dudum ab illo propositas tribuerem.

Scito igitur editionis meae lector a Nabero olim occupatas esse emendationes receptas mihi I 73, 14. 181, 14. 207, 7. 225, 4. II 1, 5. 125, 5, deinde me dolere quod mea ipsius culpa non cognoverim hanc viri acutissimi coniecturas:

I, 1, 9 οἰκίσαντες — καὶ νῦν <ἔτι>.

„ 4, 14 τὴν <μὲν> γὰρ.

„ 10, 10 παρ' ἅπασιν τοῖσι.

- I, 24, 29 εἴ τι λέγειν ἔχοιεν περὶ Ἀρίονος.
 „ 33, 3 sq. μετεῖς <ἐς> τὴν τελευτὴν — ὀρᾶν.
 „ 66, 18 πέδας ἔλκοντες
 „ 74, 19 Ἀλυάττην γὰρ ἀνέγνωσαν.
 „ 87, 20 merito praeferit libri R et al. lectionem δαίμονι.
 „ 122, 12 [τὰ] πάντα.
 „ 134, 1 συντυγχάνοντες (glossema οἱ συντυγχάνοντες delevi cum Dietschio).
 „ 137, 10 [Φασι].
 II, 18, 10 καὶ οὐδὲν (cum parte codd.) ὁμολογεῖν αὐτοῖσι
 <κατὰ γλῶσσαν> cl. I 142.
 „ 20, 3 quod post δύο cum Dietschio omisi glossema τῶν
 ὀδῶν del. Naber.
 „ 20, 8 ἐργάζεται <αἰεῖ>.
 „ 124, 10 ἐπέταξε.
 „ 148, 5 μέζω <ἔτι>.

Has igitur viri doctissimi coniecturas in praefatione voluminis
 exaudi, in quo edendo occupatus sum, accurate recensebo simul
 cum Heroldi, Gomperzi, aliorum (nam sensim mihi succres-
 cunt subsidia, quibus principio nimis me destitutum fuisse
 intellego) inventis. His vero omnibus in parte nondum edita
 diligenter me usurum esse spondeo.

H. VAN HERWERDEN.

AD LUCIANUM.

Somnium cap. 2. διδάσκει παραλαβὼν λίθων ἐργάτην εἶναι καὶ συναρμοστὴν καὶ ἔρμολόφον. Assentior Herwerdeno (vide *Mnem.* Vol. VII pag. 206) εἶναι spurium esse indicanti; cf. *Icaromen.* cap. 5 ἡξίου μετεωρολέσχης διδάσκεισθαι. Exemplum huius usus afferam ex Platone, ut mendo liberem. Editur *Rep.* IV 422 E καὶ τοὺς υἱεῖς ἢ ἄλλους οὓς ἂν διδάσκη χεῖρους δημιουργοὺς διδάξεται. Quodsi revera ita scripsit philosophus, ne ipse quidem, quid inter διδάσκειν et διδάσκεσθαι intersit, satis perspectum habuisse censendus erit. Sed bonum factum quod praecedens διδάσκη fraudem arguit; itaque noli dubitare, quin διδάξεται scribarum incuria irrepserit πρό διδάξει. Apud sequiores activi et medii formas promiscue adhiberi ex ipso Luciano apparet, de cuius usu verissima ad hunc ipsum locum admonuit Fritschzius. Quamquam huic quoque licentiae 'sunt certi denique fines': et scribis, non Luciano, est imputandum quod in *Vit. Auct.* cap. 3 emptori interroganti: τί με διδάξεις; Pythagoras respondens inducitur: διδάξομαι μὲν οὐδέν. Ex rei natura in talibus iisdem formis omnes in colloquendo utimur. Rescribe: τί με διδάξεις;

Quod post pauca legitur ἀνθρώπους ἀνέπλαττον εἰκότως, desidero exemplum apud bonae notae scriptorem, ubi verbum quod est εἰκότως eo sensu usurpatur. In promptu quidem est coniiicere εἰκότας, sed ne hoc quidem satis placet; aliud lateri suspicor. In fine dele languidum illud et iners additamentum ἀπ' ἐκείνης γε τῆς πλαστικῆς.

Cap. 6. ἦν δὲ ἡ μὲν ἐργατικὴ καὶ ἀνδρικὴ [καὶ] αὐχμηρὰ τῇ

κίμην, τὸ χεῖρα τύλων ἀναπλέως κ. τ. λ. Delendum est illud καὶ ἐργατικὴ καὶ ἀνδρική ad totum corporis habitum et speciem universam pertinent; inde deinceps singula, quae hanc speciem efficiunt, per asyndeton enumerantur.

Cap. 9. τὴν μὲν τέχνην ἅπαντες ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι δὲ ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν ἔχοι, εὖ ξαίτ' ἂν ὁμοίος σοι γενέσθαι· οἷος γὰρ ἂν ᾗς, βάναισος καὶ χειρῶναξ καὶ ἀποχειροβίωτος (l. βίωτος) νομισθῇ. Recte cogitantibus displicebit illud ἰδόντων. Quid enim ad hanc de sculptoribus opinionem facere putandum est, utrum quis eorum opera conspexerit necne? *Artificium* ipsum contemnitur ab iis, qui nullam artem lucri causa se exercere gloriantur. Quapropter reponendum arbitror: τῶν ἰδιωτῶν. Saepissime ἰδιῶται opponuntur opificibus et δημιουργοῖς. Cf. Plat. Theages 124 C: τῶν τε δημιουργῶν καὶ ἰδιωτῶν et Sophist. 221 C: πότερον ἰδιώτην ἢ τινὰ τέχνην ἔχοντα θετέον εἶναι τὸν ἀσπαλιευτήν et, qui locus imprimis huc facit, Protag. 312 B: τούτων γὰρ ἐκάστην οὐκ ἐπὶ τέχνην ἔμαθες, ὡς δημιουργὸς ἐσόμενος, ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ, ὡς τὸν ἰδιώτην καὶ ἐλεύθερον πρέπει.

Cap. 12. ὁ δὲ Σωκράτης καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῇ Ἑρμογλυφικῇ ταύτῃ τραφεῖς, ἐπειδὴ τάχιστα συνῆκε τοῦ κρείττονος καὶ δραπέτευσας παρ' αὐτῆς ἠτομόλησεν ὡς ἐμέ, ἀκούεις ὡς παρὰ πάντων ᾄδεται. Mirificum hoc est: *Audis, quantopere Socrates (nunc, Luciani tempore) ab omnibus celebretur, simul atque Slatuaria relicta ad Eruditionem transfugerit.* Facile evincam legendum esse: ὁ δὲ Σωκράτης ὃς καὶ αὐτὸς ὕ. τ. τ. ἐπειδὴ τάχιστα συνῆκε τοῦ κρείττονος [καὶ] δραπέτευσας κ. τ. λ. Nemo non videt copulam multo melius abesse. Cf. etiam locus simillimus in Nigrino cap. 28: ἔνα καὶ αὐτὸς εἶδον ὃς καὶ (del. cum Fritzsche) γευσάμενος τῶν παρ' ἐκείνοις κακῶν, ἐπειδὴ τάχιστα λόγων ἀληθῶν ἐπῆκουσεν, ἀμεταστρεπτὶ φεύγων ὡς αὐτὸν ἀφίκετο (l. ἀφίκτο) καὶ δῆλος ἦν ῥᾶον (ἤδη inserto) διακείμενος.

Cap. 13. Pro σχῆμα εὐπρεπές malim fere σχῆμα ἐκπρεπές respectu habito eorum quae leguntur in cap. 11: ἐσθῆτα τοιαύτην ἀμπεχόμενος — δείξασα τὴν ἑαυτῆς· πάνυ δὲ λαμπρὰν ἰσόρει. Multo certius etiam in Amoribus cap. 16 ἐκπρεπές

restitues, ubi nunc satis absurde editur: πᾶν ὅτι κειμήλιον εὐπρεπὲς οἶκοι Φυλάττοιο, τοῦτ' ἦν ἀνάθημα τῆς θεοῦ. Quasi vero κειμήλιον ἀπρεπὲς cogitari possit†

Promethæus es in verbis cap. 2: οἱ ἐς τὰ πλήθη παρίοντες καὶ τὰς τοιαύτας τῶν ἀκροάσεων ἐπαγγέλλοντες. Sanum non est ἐπαγγέλλοντες; nam *profiteri* apud omnes summa constantia ἐπαγγέλλεσθαι dicitur, nunquam ἐπαγγέλλειν, ut apud Nostrium in Vit. Auct. cap. 7 τίνα τὴν ἀσκησιν ἐπαγγέλλεται; Fieri potest, ut participium perperam ad prægressum παρίοντες sit accommodatum; fieri potest, ut aliud lateat; sed vulgatam recte habere nego. Quaerant acutiores! Mox post ἔμπροσθεν insere ἡμῖν et revoca λέγεις pro λέγοις.

Ibid. εἴ γε σοι σοῦτο βούλεται [εἶναι] ὁ Προμηθεύς. εἶναι sciolo deberi multi loci demonstrant, ubi recte omittitur; v. c. D. Mort. XXVIII. 2; Hermot. cap. 15, caett. In fine pro μικρόν τις λίθον repono λιθίδιον, ut est in Hist. cap. 4: πρὸς μικρόν τι λιθίδιον προσπαίσαντα.

Cap. 3 ἐννοήσας αὐτοὺς ἀνέπλασε. Iam indicavi (vide Mnemos. Vol. X p. 248) αὐτός verum esse; nunc insuper ἐπινότησας requiro. Gravius peccatum est in sequentibus: τοιαῦτα ζῶα μορφώσας καὶ διακοσμήσας, ὥς εὐκίνητά τε εἶη καὶ ὀφθῆναι χαρίεντα. Manifestum est corrigendum esse ὥς vel ὥστ' εὐκίνητά τε εἶναι. Innumeris paene locis confusa sunt εἶη et εἶναι; sed nusquam, quod sciam, cum maiore sententiae detrimento quam apud Plutarchum in Comparatione Thesei et Romuli. Legitur ibi, versus finem: ἡ μέντοι μήτηρ ἡ Θησέως οὐκ ἐκινδύνευσεν, ἀλλ' ἔπαθε τὰ τῆς Ἑκάβης, ἐγκαταλιπόντος καὶ προεμένου τοῦ παιδός, εἶγε μὴ πέπλασται τὰ τῆς αἰχμαλωσίας, ὥς ἔδει γε καὶ τοῦτο ψεῦδος εἶναι καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων. Sensus ultima vacant. Scin' quid legendum sit? ὥς εἴθε γε καὶ τοῦτο ψεῦδος εἶη καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων. Velim, sit, ut et hoc mendacium esset et pleraque alia. Ἐν παρέργῳ aliud vitium tolle, quod idem hoc caput obsidet. Dicitur de Romulo Sabinos et Romanos arcissimo foedere coniungente: οὕτω συνέμιξεν ἀλλήλοις τὰ γένη καὶ πάρεσχε πηγὴν τῆς εἰσαυθις

εὐνοίας καὶ δυνάμεως τοῖς πράγμασιν. Quid est ἡ εὐνοία τῶν πραγμάτων? Nihil prorsus. Lege εὐροίας et Plutarchi manum restitua.

Ibid. Labem concepit quod libri exhibent: μηδὲ ἔχει τις λέγον ἀρχαιότερόν τι τοῦ πλάσματος, οὐ τοῦτο ἀπόγονόν ἐστιν. Haec si intelligere vis ita capienda sunt, ut τοῦ πλάσματος et τοῦτο ad unum idemque figmentum referantur. Nihil antiquius hoc figmento, cuius hoc (figmentum scil.) progenies est. Balbutire hoc est, non loqui. Non novi lenius remedium quam ut pro τοῦ πλάσματος πλάσμα reponatur. Scribae post comparativum inconsiderate genitivum invexerunt.

Non uno vitio laborat initium cap. 4: Πτολεμαῖος δύο καινὰ ἐς Αἴγυπτον ἄγων καμηλόν τε παμμέλειαν καὶ δίχρωμον ἄνθρωπον ἐς τὸ θέατρον συναγαγὼν τοὺς Αἰγυπτίους ἐπεδείκνυτο αὐτοῖς ἄλλα τε πολλὰ καὶ τὸ τελευταῖον καὶ ταῦτα [τὴν κάμηλον καὶ τὸν ἡμίλευκον ἄνθρωπον]. Pro ἄγων nemo non videt ἀγῶν requiri; et quam pueriliter quae uncinis inclusi ex praegrassis iterantur! Sed praeterea mendosum est ἐπεδείκνυτο. Qui aliis spectaculum praebet, in quo ipse nullas partes agit, ἐπιδείκνυσι, qui de suo aliquid exhibet aut artem ostentat, ἐπιδείκνυται. Itaque rectissime in hac ipsa scriptiuncula dicitur cap. 2: εἶδωλα ἅττα ἐπιδεικνύμεθα et cap. 5 τοῖς ζωγράφοις ἐπιδεικνυμένοις τὰς παροινίας αὐτῶν et in Pisc. cap. 33 de actore τὸν Δία ἐπιδείξασθαι. Sed quis, ut hoc utar, in Timone cap. 27 εἰ τις αὐτοῖς ὅλον ἀπογυμνώσας ἐπέδειξέ με pro ἐπέδειξε ferret ἐπεδείξατο? Itaque ne hic quidem ferendum ἐπεδείκνυτο pro ἐπεδείκνυ sive ἐπεδείκνυνεν. Passim haec confundi Cobetus saepius ostendit.

Cap. 6. Ὡς τε τὸ τῶν μουσικῶν τοῦτο, δις διὰ πασῶν εἶναι τὴν ἁρμονίαν [ἀπὸ τοῦ ὀξυτάτου ἐς τὸ βαρύτατον]. Nunc adeo ipse sua proverbialia interpretatur Lucianus! Simile quiddam usu venit in fine Zeuxidis, ubi haec leguntur: ἀλλὰ χρὴ πάντα μὲν κάλῃ κινεῖν, πάντα δὲ πράττειν καὶ λέγειν. Glossemate resecto eadem opera μὲν intercidet.

Nigrinus. In epistola pro ἐκ εἰ κομίζοι corrige ἐκ εἰσε κομίζοι.

Cap. 2. ἀντὶ δὲ ἀνοήτου τε καὶ τετυφωμένου γενέσθαι μετριώτερον. Nihil minus Luciani πτοήσῃ convenit quam hic comparativus, qui pervulgato errore pro superlativo irrepsit. Praeterea paene necessarium videtur γεγενῆσθαι.

Cap. 2. καὶ ἡϋδάμην σέ τινα σπουδαίῳ ἐπιτυχεῖν. Verius puto ἐντυχεῖν. Notum est discrimen.

Cap. 4. ἔτι τε χρυσοῦ καὶ πορφύρας καὶ τῶν πάνυ περιβλεπτῶν τοῖς πολλοῖς. Vix aliter scripsisse potest quam καὶ τῶν ἄλλων τῶν πάνυ περιβλεπτῶν. Simili remedio utendum cap. 29, ubi lege καὶ πολλῶν ἤδη καὶ τῶν σπουδαίων εἶναι δοκούτων ἐπήλειπται pro πολλῶν ἤδη σπουδαίων.

Post pauca locum non optime cohaerentem ita constitue: ἄρτι μὲν ἐλυπούμην, ἐληλεγμένων μοι τῶν φιλάτων ἄρτι δ' αὖ τὰ μὲν ἐδόκει μοι ταπεινὰ καὶ καταγέλαστα, ἔχαιρον δὲ [αὖ] ὥσπερ ἀναβλέπων. Pro αὖ τὰ librarii uno tenore αὐτά dederunt et loci concinnitatem turbarunt. αὖ, quod in altera parte sententiae eieci, in multis libris abiit in ἄν, quod Fritzsche, viro acutissimo, placuisse vehementer miror. Nullus hic locus est gaudio identidem concepto. Ad id quod reposui cf. huius libelli cap. 2 καταλαμβάνω τὸν μὲν ἐν χειρὶ βιβλίον ἔχοντα; et passim sic scribitur.

Cap. 9. ὥστε καὶ ἐνδεέστερόν τι δοκῶ λέγειν, ἐκεῖνο μὲν ἔστω πρόχειρον, ὥς ἄμεινον ἦν καὶ ἄλλως ὁ ποιητὴς ἴσως διεξήει. Qui hanc lectionem tuetur, non facile expediet, qua de re hoc praedicetur, *meliozem eam fuisse*. Apparet quidem de Nigrini disputatione hoc dici; sed talia subaudiri posse quis serio affirmet? Una literula dempta scribe ὥς ἄμεινον ἦ καὶ ἄλλως ὁ ποιητὴς ἴσως διεξήει, et optimam lucraberis sententiam hanc: quae ipse poëta disseruerat non *meliora* tantum erant, sed etiam fortasse *diversa*, ita ut mea oratio non solum *verbis*, sed etiam *rebus* fortasse ab ipsius oratione aberret.

Cap. 11. μικρὸν φθίγγονται καὶ ἰσχνὸν καὶ γυναικῶδες [καὶ] τῆς Ἑκάβης ἢ Πολυξένης πολὺ ταπεινότερον. Expunge copulam; non enim tamquam quartum quoddam haec adduntur, sed ad rem exemplo illustrandam.

Cap. 13. *Miror neminem, quod sciam, haesisse in his: ἡσυχῇ ἐν ὑπεφθέγγετο προσποιούμενος λαμβάνειν, ὥσπερ οὐ πρὸς ἐκείνων ἀποτείνων.* Aut ego egregie fallor aut haec verba nihil aliud significant quam *latere se simulans*, cum tamen sententia manifesto requirat *latere se velle simulans*; quae etiam erat causa cur voce submissa loqueretur. Hic sensus Graecis non inerit nisi aut ἐθέλσειν aut πειρᾶσθαι suppleveris. Quae mox sequuntur εἰρ ἤδη melius per interrogationem efferentur: *num iam ver est?* quod est subsannantis.

Cap. 17. *τί καὶ πράξειν διέγνωκας.* Aut πράττειν aut πρᾶξαι reponere; nam γινώσκειν et διαγινώσκειν cum futuro non coniunguntur. Exempla passim sunt obvia, ut in hoc ipso dialogo cap. 15 λατρεύειν διέγνωκε. Mox in cap. 18 in. corrige προθέμενος pro προτιθέμενος.

Cap. 20. *καίτοι μαρτυρομένης τῆς Τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμολογούσης μηδὲν αὐτῶν εἶναι βέβαιον.* Quanto aptius hoc dictum esset, si haec participia inter se transponere liceret!

Cap. 21. *οἱ πλουτοῦντες αὐτοὶ καὶ τὰς πορφυρίδας προβαλόντες.* In αὐτοὶ καί, quod sine ulla vi additur, pellucet αὐτίκα, vel statim.

Cap. 22. *Κύνες καὶ κόλακες καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένοντες.* Commendo κόρακες, quod et acrius est convicium et melius cum canibus coniungitur et saepissime de scurris et adulatoribus et parasitis apud omnes adhibetur, ut in Timone cap. 8 κόραξι καὶ λύκοις χαριζόμενος et cap. 48 κοράκων οὐδὲν διαφέροντας.

Cap. 23. *μηδὲν ὀφελος εἶναι περικαλλοῦς οἰκίας τῷ οἰκοῦντι μηδὲ χρητοῦ καὶ ἐλέφαντος, εἰ μὴ τις αὐτὰ θαυμάζοι.* Aut delenda sunt verba τῷ οἰκοῦντι, quibus facile caremus, aut post ἐλέφαντος τῷ κερκτημένῳ vel simile quid inserendum; nam patet χρητοῦ καὶ ἐλέφαντος cum τῷ οἰκοῦντι nullo modo coniungi posse. In proximis supple ἐχρῆν (μὲν) οὖν νῦν δέ. Iterum

excidit necessarium μέν in cap. 31: τὸ (μέν) σπάνιον ἀγαπῶντας, τὸ δ' ἐν καιρῷ ὑπερφηφανοῦντας.

Cap. 31. τούτους γὰρ εἶναι τούτους [εἶναι]. Sententiam relege et videbis εἶναι male atundare.

Cap. 32. ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς γνώμης κάκεινο ἔλεγεν ἀτεχνῶς τοῦ Μώμου τὸν λόγον μιμησάμενος. Nihil quidem in his inest, quod reprehendas; sed tamen suspicari licet Lucianum dedisse ἔψεγεν. Cf. quae sequuntur ἐμέμεφετο et ἤτι᾿ατο.

Cap. 36. καὶ ἄπτονται μὲν καὶ οὗτοι τῆς ὁδοῦ, τὰ δὲ βέλη αὐτῶν οὐ μένει ἐν τῷ σκοπῷ, ἀλλ' ὑπὸ τῆς σφοδρότητος διελθόντα καὶ παροδεύσαντα κεχηνυῖαν μόνον τῷ τραύματι τὴν ψυχὴν ἀπείλιπεν. Nihil est τῆς ὁδοῦ neque multum proficimus Fritzscheii coniectura τῶν ὄρων suppleri iubentis. Melius haec verba exulabunt; ἄπτεσθαι optime absolute hoc sensu ponitur; quod non intelligens sciolus aliquis τὸ ἐπελθὼν supplevit. Sed non minor offensio superest in illo παροδεύσαντα. Inepte enim sagittae uno eodemque tempore et scopum *penetrare* et *praeterire* dicuntur. Intelligerem καὶ πέρα ὁδεύσαντα: *scopo transire ultra progressae*; quibus aptissime opponuntur quae leguntur in cap. 37: διακόψαν ἄχρι τοῦ διελθεῖν.

Iudicium Vocalium cap. 2. ὥστε ἐφ' οἷς ἡσύχασα πολλάκις, οὐκ ἀγαπῶν ἀλλ' ἤδη καὶ πλείω προσβιάζεται. Quenam haec orationis est scabrities? Pro ἀλλ' emenda ἄλλ' et verte: *alia atque adeo plura*. In fine post ἀριθμεῖσθαι adde ἔτι.

Cap. 4. ἐπέπαυτο δ' ἂν (τὸ γάμμα scil.) καὶ πρὸς τὸ λάμβδα μαχόμενον τὸ μόγις ἀφαιρούμενον αὐτοῦ. Nihil erat, opinor, qua de causa τὸ γάμμα τὸ μόγις ad se traheret, nisi forte se ipsum compilare statuerat. Satis evidens est μόλις requiri. Vide infra, cap. 8, ubi τὸ σῖγμα de iniuriis τοῦ ταῦ querens: ἀφείλετο δέ μου φάσσαν ἄμνησσαις καὶ κοσσύφοις et cap. 9 τὸ ζῆτα incusans καὶ πᾶσαν ἀφελομένῳ Σμύρναν. Quis ibi ferret φάτταν aut Ζμύρναν? Eodem modo peccatum est in fine cap. 9, ubi reponε τὰς μυρσίνας et ἐπὶ κόρσης. In fine cap. 8 Ἑρμῆσδον optime restituit Herwerdenus pro Ἑρμηττόν.

Cap. 6. τὸ δέ γε ταῦ τοῦτο ἐτόλμησεν ἀδικεῖν με πλείω τῶν πρότε βιασασμένων, ὀνομάτων μὲν καὶ ῥημάτων ἀπελάσαι πατρῶν (an πατρίων?), ἐκδιῶξαι δὲ ὁμοῦ συνδέσμων καὶ τρήσεων. Clamat sententia participia esse restituenda: ἀπελάσαν et ἐκδιῶξαν.

Cap. 8. εἶτα ἀπερυθριάσαν καὶ βασίλιτταν ὀνομάζειν. Supple καὶ τὴν βασίλισσαν βασίλιτταν ὀνομάζειν, ut paucis interpositis: καὶ τὰ σῦκα τῦκά τις ὀνομάσῃ.

Cap. 9. τῷ ξῦ πᾶσαν παραβάντι συνθήκην καὶ τὸν συγγραφέα τῶν τοιούτων ἔχοντι Θεουκυδίδην σύμμαχον. Inaudita verborum traiectione pro eo quod loci ratio requirit: καὶ τὸν συγγραφέα ἔχοντι Θεουκυδίδην τῶν τοιούτων σύμμαχον.

Cap. 10. τοῦ θῆτα κρούοντος καὶ τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας γίλλοντος. Hemsterhusius: κρούοντος τὴν κεφαλὴν καὶ τ. τ. τ. Possis etiam lenius: τοῦ θῆτα δακρύοντος καὶ τῆς κεφαλῆς. Cf. locum plane gemellum in Peregr. c. 6: ἐδάκρυε μάλα γιλοῶς καὶ τὰς τρίχας ἐτίλλετο. In fine huius capituli supple: ἢ τίς (ἄν) ἐξαρκέσειε.

Timon cap. 3. ὑετοί τε βαγδαῖοι [καὶ] βίαιοι. Sua redde interpreti. Vide Photium in voce, qui admonet proprie de imbris eam usurpari. Inter sequiores Plutarchus imprimis vocabulo delectatur.

Cap. 4. ἀλλ' ὁ γενηαῖος [καὶ] Γιγαντολέτωρ καὶ Τιτανοκράτωρ. Expunge importunam copulam. γενηαῖος, ut passim, ironice adhibetur.

Cap. 7. τί παθὼν τοιοῦτός ἐστιν, αὐχμηρὸς, ἄθλιος καὶ σκαπανεύς καὶ μισθωτός. Tento: τί παθὼν τοιοῦτός ἐστιν ὁ ἄθλιος; αὐχμηρὸς καὶ σκαπανεύς καὶ μισθωτός.

Cap. 9. καὶ μὴν οὐ παροπτέος ἀνὴρ οὐδὲ ἀμελητέος· εἰκότως γὰρ ἡγανᾶκτει δυστυχῶν· ἐπεὶ καὶ ὅμοια ποιήσομεν τοῖς

καταράτοις κόλαξιν ἐκείνοις ἐπιλελησμένοι ἀνδρὲς τοσαῦτα . . . καύσαντος ἡμῖν ἐπὶ τῶν βωμῶν. Mihi hic locus aliter capiendus videtur atque capi solet et ita refingendus: εἰκότως γὰρ ἂν ἡ γανᾶ κτει διστυχῶν, εἰ καὶ ἡμεῖς ὁμοία ἐποιήσαμεν τοῖς κ. τ. λ. Per totum hoc caput id agit Iuppiter, ut ostendat non aliqua sua culpa factum esse, quod Timon ad turpissimam illam egestatem esset delapsus. 'Iure, inquit, nobis suscenseret, si nos quoque, obliti tot sacrificiorum, eadem fecissemus quae scelerasti isti assentatores. Verum tamen (πλήν) non ita se res habet, nulla nostra incuria hoc factum est; sed propter innumera negotia, quibus destituti fuimus ne oculos *conicere quidem* in Atticam vacavimus'. Nunc demum omnia recte et ordine procedunt. Quodsi non probas, in promptu quidem est pro ἡ γανᾶ κτει, quod prorsus absonum est, praesens rescribere; sed ne sic quidem constabit sententia: 'Iure indignatur, quando quidem eadem facturi sumus'.

Cap. 12. καὶ μονονουχὶ δικράνοις ἐξεώθει με τῆς οἰκίας καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χειρῶν ἀπορριπτοῦντες. Sententiam claudicare post Faberum etiam perspexit Herwerdenus, qui proposuit: καὶ καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χειρῶν (sc. ἀπορριπτοῦντες) ἀπερρίπτει. Sed haec ipsa viri egregii correctio mihi viam monstravit ad leniorem emendationem: ἐξεώθει με καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χειρῶν ἀπορριπτῶν, quam si magistro summe venerando probavero, gaudebo. In aperto est, unde vulgata originem duxerit.

Cap. 14. καθάπερ τὴν ἐν τῇ Φάτνῃ κύνα (τὴν insere) μήτε αὐτὴν ἐσθλοῦσαν. Alludit ad fabellam omnibus notam.

Cap. 15. οὐδὲν ἀδικοῦντά με ὑπὸ τοσούτοις δεσμοῖς κατασέποντας, οὐκ εἰδότες ὡς μετὰ μικρὸν ἀπίασιν ἄλλω τινὶ τῶν εὐδαιμόνων με καταλιπόντας. Sed nemo mortalium hoc ignorat; poterat dicere: *non cogitantes, nihil morantes* vel simile quid; *nescientes* non poterat. Scribe εὔ εἰδότες, quod acerbè et contemptim dicitur, *licet optime scirent*; propter hoc ipsum in praegressis ἀνόητοι audiunt; nam si perpetuam bonorum possessionem sperabant, minus stulti essent omnibus modis ea custodientes et conservantes.

Cap. 16. μάλλον δὲ αὐτὸς ἀπάγοι μοιχευθισομένην ἀνοίγων τὰς θύρας καὶ μαστροπεύων καὶ πάντας ἐπ' αὐτὴν καλῶν. Habet nonnihil molestiae illud ἀπάγοι; patet enim ex sequentibus nusquam gentium a marito uxorem illam νῆαν καὶ καλὴν ἀβδύσι, sed potius adulteros ab eo domum admitti atque adeo advocari. Cogitavi de προάγοι, quod de eiusmodi lenociniis est verbum legitimum.

Cap. 18. Suspectum mihi est οὕτως εὐρύτερον pro eo, quod omnibus usitatum est, τοσοῦτω. Praecedens ἐπιρρέοντος syllabam τος hausisse videtur.

Cap. 28. κάμει τὸν πάντων ἐκείνων πατέρα [τῶν εἰσεληλυθόντων ἐκείνῳ]. Dele puerile additamentum.

Cap. 34. ἀλλ' οὐ χαίροντες ἄπιτε μισροὶ πάντες ὄντες. Herwerdenus: ἀλλ' οὔτι χαίροντές γε, μισροὶ πάντες ὄντες. Sed eadem opera pro πάντες, quod de duobus dictum probari nequit, repono πάντως.

Cap. 36. τέλος δ' ἄφνω καταλιπὼν οὕτως ἀπίστως καὶ προδοτικῶς. Οὕτως non improbo; sed vide an Lucianus potius dedit δ αὐτός, quod amare dicitur ad perfidiam perstringendam.

Cap. 37. ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἱκανὸν [ἦν] πάντα ἀνθρώπους ἡβηδὸν εἰμῆζειν ποιῆσαι. Sententiae officit ἦν, quod more Luciano posittum nihil aliud significaret quam: mihi satis esset vel fuisset. Manifesto autem hoc sibi vult Timon: Plutonem rursus ad Iovem abduc, si videtur; nihil eius ope indigeo; mihi enim sufficit omnes homines plorare iubere. Cf. Prom. es in verbis cap. 1: ὡς ἔμοιγε ἱκανόν, εἰ μὴ πάνυ σοι γῆϊνα ἔδοξε et rursus cap. 3: ἐμοὶ δὲ οὐ πάνυ ἱκανόν, εἰ καινοποιεῖν δοκοῖην. Ceterum illud ποιῆσαι ita capio, ut cum vi quadam comica παρὰ προσδοκίαν pro κελεῦσαι subito inferatur. Reliquis sufficiat omnes homines plorare iubere; osori generis humani non item; non contentus erit, nisi omnes vapulent et aerumnas suas lamententur.

Cap. 38. *ἐχρῆν μὲν ἴσως καὶ μακρὰ εἰπεῖν, οὕτω πολλὰ ὑπὸ σοῦ κατηγορηθέντα.* Cobetus (V. L. p. 82), *negans κατηγοροῦμαι vel κατηγορήθην dici posse pro κατηγορήται μου, πρὸς οὕτω πολλὰ restituit.* Et Attico more ita dictum oportuisse, haud sane infitior; qui tamen an a Luciano ubique observatus sit, dubitare licet collato loco ex Necyom. cap. 13: *τὸν γάρ τοι Διονύσιον πολλὰ τε καὶ δεινὰ καὶ ἀνόσια ὑπὸ τε Δίωνος κατηγορηθέντα καὶ ὑπὸ τῆς σκιᾶς καταμαρτυρηθέντα.* Itaque potius statuendum videtur Lucianum nonnunquam in his titubasse.

Cap. 39. *Lege ἐς ὅσα με πράγματα ἐμβαλεῖς pro οἷα et ἐμβάλλεις*, ut arguunt quae statim sequuntur *τοσαύτας φροντίδας ἀναδέξομαι*; et in cap. 40 in. *restituere εἰ καὶ pro καὶ εἰ*; et post pauca *πάρασχες σεαυτὸν pro πάρασχε*.

Cap. 44. *ἐπεψήφισε τῇ ἐκκλησίᾳ [Τίμων] ὁ αὐτός.* Expunge glossema, quod similiter irrepsisse videtur in c. 46: *οὐκ ἐγὼ ἔλεγον ὥς οὐκ ἀμελήσουσιν [Τίμωνος] ἀγαθοῦ ἀνδρὸς οἱ θεοί; χαῖρε Τίμων εὐμορφότατε.*

Cap. 45. *πότερον οὖν ἀπελαύνω αὐτούς . . . ἢ παρανομήσομεν.* Evidens mendum pro *παρανομήσωμεν*.

Cap. 46. *μηδαμῶς · ἀλλὰ σύ γε πάντως τὸ τραῦμα ἴασαι.* An fuit fortasse: *μηδαμῶς σύ γε · ἀλλὰ πάντως*? Notum est illud *μη σύ γε* tragicorum, ut apud Eur. Ion. 419:

μη σύ γ' · ἀλλ' ἐπεὶ κρατεῖς,

ἀρετὰς δίδωκε.

et Soph. O. C. 1441:

μη σύ γ' · ἀλλ' ἐμοὶ πιθεῖ.

et alibi.

Cap. 47. *μισθὸν τοῦ ἐπαίνου, ὁπότε ᾔσαντά με πάντων σιωπῶντων ὑπερεπήνεσεν. ὁπότε* huius loci non est; emenda *ὅτι ποτέ*.

Cap. 48. *Supplendum καθ' ὃδὸν ἤδη πλησίον (ὧν).* Mox non concoquo *ἔσται ταῦτα pro ἔστι ταῦτα, est sane ut dicis.* Melius

futuram restitueris in cap. 49: ὁ ῥήτωρ Δημέας προσέρχεται ψή-
φισμα ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ συγγενὴς ἡμέτερος εἶναι λέγων.
Auguratur id quod futurum erat, ut rabula iste se propinquum
esse Timonis mentiretur; vide cap. 51 in fine. Repone λέξων.

Cap. 56 οὐ κατὰ ταῦτὰ τοῖς πολλοῖς τούτοις ἀφίγμαι, ὥσπερ
εἰ τὸν πλοῦτόν σου τεθηπότες συνδεδραμήκασι. Mirum nī
scripserit, quod omnes in tali re scripturi fuissetis, οὔπερ.
Mox dele articulum male repetitum post πλοῦτος et pro πεί-
βοιο scribe πίθοιο et cap. 57 δ' οὖν pro γοῦν.

Halcyon c. 2. ἐπὶ τῇ τούτων νεοττίᾳ [καὶ] τὰς ἀλκυονίδας ἡ-
μέρας ὁ κόσμος ἄγει. Aut delendum est καὶ aut mutandum in
ἀεὶ. Paullo post requiro καὶ (ἡ)χθὲς δὲ τοιαύτη τις ἦν et ὥς
ἔξ ἡνίθων γυναικὲς (τινὲς) ποτε ἐγένοντο.

Cap. 3. ἄγνωστον οὔσαν καὶ ἄπιστον καὶ ἀόρατον. Senten-
tiae melius congrueret ἄπυστον: facullas nostra humana multa
neque novit neque fando audivit neque vidit.

ib. σύχνα μὲν [καὶ] δι' ἀπειρίαν, σύχνα δὲ καὶ διὰ νηπιότητα
φρενῶν. Creberrime sic peccatur.

Cap. 4. τῷ δαιμονίῳ εὐχερῇ τυχόν [ἴσως] ἅπαντα. Num quid
interest inter τυχεόν et ἴσως?

Cap. 5. Supple διὰ τῶν τεχνῶν τούτων (τῶν) οὕτως πολυμη-
χάνων.

Prometheus. 2. Τοῦτο φῆς, ὃ Προμηθεῦ, ἀντὶ σοῦ ἀνασκολο-
πισθῆναι αὐτίκα μάλα παρακούσαντας τοῦ ἐπιτάγματος; ἢ οὐχ
[ικανὸς εἶναι, fortasse delenda cum Herwerdeno] σοὶ δοκεῖ ὁ Καύ-
κισος καὶ ἄλλους ἀνχωρῆσαι δύο προσπατταλευθέντας; Si
haec vera est lectio, dormitavit bonus Lucianus; nam si *Pro-*
methei vice in crucem acti erant Mercurius et Vulcanus, non
exputo qua ratione Caucasus dici possit idoneus esse, qui *alios*
diam duo capiat adfixos. Potest tamen ut pro ἀντὶ legendum
sit ἀντίον.

Cap. 8. Lege: τὸ καταλειπόμενον ἔσται μέθῃ pro ἔστι et
cap. 10 ἀνέτιμήσατο; etenim si optativus recte haberet, etiam
ἡ περιλιχμήσατο erat dicendum, non περιελιχμήσατο.

Cap. 12. τὸ θεῖον μόνον καὶ [τὸ] ἐπουράνιον γένος. Tolle articulum. Una eademque res notatur.

Cap. 14. εἰ μὲν ἐμαυτῷ μόνῳ κτῆμα τοῦτο ἐπλασάμην, ἐπλεονέκ-
τουν ἴσως, νυνὶ δ' εἰς τὸ κοινὸν φέρων κατέθηκα ὑμῖν αὐτοῖς.
Ante ἴσως supple ἔν, quod abesse nequit et ex codice B recipe
αὐτοῦς.

Cap. 17 ὁ δὲ μάλιστα με ἀποπνίγει [τοῦτ' ἐστίν] ὅτι μεμφό-
μενοι ἐρᾷτε αὐτῶν. Contra morem Luciani haec adduntur.
Mox scribe σάτυροι ἢ κύκνοι γενόμενοι. Rursus tenemus interpo-
latorem in hisce: ἢ ἀσύνετον καὶ θηριῶδες ἔδει καὶ ἄγριον ἀπερ-
γάσασθαι τὸ ζῶον; καὶ πῶς ἂν ἡ θεοῖς ἔθυσαν ἢ τὰς ἄλλας ὑμῖν
τιμὰς ἀπένειμαν [οὐχὶ τοιοῦτοι γενόμενοι]; Non poterat stultius.

Cap. 18. ὅπου γε καὶ εἰ τὸ πᾶν τοῦτο πῦρ ὑφελόμενος. Non
facile dixeris quid τοῦτο sibi velit. Coniicio τοῦτου, Vulcani
scilicet. Cf. supra cap. 5 ὅς τὸ πῦρ ὑφελόμενος ψυχράν μοι
τὴν κάμινον ἀπολέλοιπας.

Cap. 19. ὁρῶ δέ γε ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας [τῷ καπνῷ] καὶ
[τὴν] εὐωχίαν ταύτην ἠδίστην οἰομένους, ὁπόταν ἐς τὸν οὐρανὸν ἡ
κνῖσα παραγίγνηται "ἐλίσσομένη περὶ καπνῷ". Satis est haec in-
dicare. In proximis praetulerim μηκέτι καταλάμπειν αὐτούς
pro μὴ καταλάμπειν.

Deorum Dialogi.

I. 2. οὐ γὰρ ἀγνοήσεις αὐθις ἐνθα ὁ Καύκασός ἐστιν. Non
antea hoc ignorarat Iuppiter. Repone εἰσαὐθις, *alias, postea*.
Haplographia praepositionem absorpsit.

II. 1. οὐδὲν ἐστὶν ὁ μὴ πεποίηκός με. Constans usus requirit
ὅτι μή. Haud absurde tamen suspiceris illud ipsum in voce
ἐστὶν latere, quippe quae in hac formula tantum non ubique
omittatur. Cf. Alex. 30 in. οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἄλλος πρὸ ἄλλου
ἡπείλετο. et passim.

III. Pro καὶ νὸν ἄλλο τι δεινόν, quod ferri non potest, sim-

phicissimum erit rescribere κακόν. In fine dialogi post ἐκεῖνον insere μέν.

IV. 3. ἐπεῖνα πάντα χαίρειν ἔα καὶ ἐπιλάβου αὐτῶν [τοῦ τε ποιμῆνι καὶ τῆς Ἰδῆς]. Expunge languidum interpretamentum. In fine ex FL scribendum erat ἕξεις κἀνταῦθα τὸν συμπαιξόμενον pro ἕξεις.

4. πίνωμεν τὸ νέκταρ. Γαν. ἡδίων; ὦ Ζεῦ, τοῦ γάλακτος; Post ἡδίων supple δν, quod commode abesse non potest. Sequitur: εἶσει μετ' ὀλίγον καὶ γευσάμενος οὐκέτι ποθήσεις τὸ γάλα. Multum arridet γεύσει μετ' ὀλίγον.

V. οὕτως ἡ πόρις οἰνοχόων, καὶ ἀπηγορεύκασιν ἄρα ἢ τε Ἥβη καὶ ὁ Ἥραιστος διακονούμενοι; In aliis est ἀπηγορεύκει. Loci ratio et praecedens imperfectum commendant ἀπηγορεύεσαν. Versus finem pro ὁ βασιλεὺς καὶ ἀπάντων πατήρ restitue ὁ βασιλεὺς ἀπάντων καὶ πατήρ.

4. Μέμνησο γοῦν. Rectius F δ' οὔν. Post pauca ἄρτι τὴν τυράγραν ἀποτεθειμένον. Quis hic locus est *perfecto*? Unus codex rectum servat: ἀποθέμενον.

VI. 1. Ἥρα. Τὸν Ἰξίονα τοῦτον, ὦ Ζεῦ, ποῖόν τινα τὸν τρόπον ἡγεῖ ἄνθρωπον εἶναι;

Ζεὺς. Χρηστόν, ὦ Ἥρα, καὶ συμποτικόν. Ita haec distinguere praestat quam, ut vulgo fit, post ἡγεῖ Iovem respondentem inducere.

2. in fine: σὺ δ' αὐτὸς ὄρα ὅπως μέτει τὸν ἄνδρα. Sexcenties, ubi ὄπως cum futuro coniunctum *iubentis* aut *vetantis* est, ὄρα, σάπει, φρόντιζε atque alia ejusmodi a librariis temere inferciuntur, quae nimis patienter ferunt viri docti. Ad nostrum locum egregie facit Aristophaneum illud Equ. 456

χάπως κολᾷ τὸν ἄνδρα.

4. τί γὰρ ἂν καὶ πάθεις δεινὸν ἀπὸ τοῦ πλάσματος; Mendum e tralaticiiis pro ὕπερ.

5. οὔτε γὰρ [ἡ] νεφέλη ποτὲ ἦρα γένοιτ' ἂν οὔτε σὺ νεφέλη.
Generalis est sententia, itaque tolle articulum.

VII. 1. ἐκείνο τὸ βρέφος, ὃ ἠφαιστε, ἡ μέγα ἀγαθόν; Quid sibi vult ἡ? Nihil prorsus. Emendetur: ἐκείνο βρέφος, ὃ ἠ., ἡ μέγα ἀγαθόν; quod eodem modo dictum est ac supra in Dialogo secundo: σὺ παιδίον δ' Ἔρω, ὃς ἀρχαιότερος εἶ πολὺ Ἰαπετοῦ;

3. ὁ δὲ καὶ διακονεῖσθαι (ἤδη) ἡμῖν ἐθέλει. ἤδη salva sententia abesse nequit.

VIII extr. πλὴν οἶδα ὅτι ἀδυνάτων ἐρᾷς. Pro οἶδα expectaveris ἴσθι. Non tamen spernendum quod in F verba οἶδα ὅτι desiderantur; recte, opinor.

IX. 1. ὁμῶς προσάγγειλον αὐτῷ. Multo usitatius hac significatione est εἰσαγγέλλειν. cf. Nigr. 2: τοῦ παιδὸς εἰσαγγέλλαντος, et passim apud omnes. Perpetuo εἰς et πρὸς confundi nemo ignorat. Mox ex AB revoca ἐπεσήμαινεν pro ἐπεσήμανεν. Alii quidem codices ἐπεσήμηθεν. Sed imperfectum aptius est; cf. supra ἐλελήθει et mox εἶχεν.

2. ταύτη συνελθὼν ἐγκύμονα ἐποίησεν. Magis placet ταύτην. Sequitur ὥς δ' ἐπέσθη καὶ ἤκεν ἔχων καὶ τὸν κεραυνόν. Aut delenda est copula, praeter sententiam adhaerens, aut lacuna statuenda quam sic explere licet ἔχων τὴν αἰγίδα καὶ τὸν κεραυνόν. Semele petiverat ut cum *Ionitridus* et fulminibus Iuppiter ad se veniret. Cf. Dial. III. 2: μὴ ἐπίσειε τὴν αἰγίδα μηδὲ τὸν κεραυνόν φέρε. Praeterea scribe ἐπτάμηνον ὅν et ὑπὸ τῶν ὠδίνων, non ἀπὸ.

X. 1. δεῖται δέ τι. Melius scribetur δεῖται δ' ἐς τι.

2. Ex L. recipe ἐκοινώνει pro ἐκοινώνησε. Cf. supra οὐδ' ἀπολιπὼν ἂν.... ἐκοιμήτο.

XII. 1. τί ταῦτα, ὦ Σελήνη, φασὶ ποιεῖν σε; Lege τίνα: quid istuc est, quod facere te autumat? Quod nunc editur, significat: Cur haec te facere, o Luna, perhibent?

XII. 1. τὸν Δία πολύμορφον ἐπιδεικνύεις, ἀλλάσων ἐς ὅτι ἂν τι θεῶ. Immo ἀποδεικνύεις, reddis.

XIII. 1. Ἄσκ. Εὖ λέγεις, ὅτι σου τὰ ἐγκαύματα ἰασάμην. Inconsulte sprete est optima codicis F scriptura οὐ λέγεις, sicut et ipse in margine adscripseram. Vulgatam intelligi posse nego; hoc dicere debet Aesculapius: Conviciis me petis, sed beneficia mea memorare supersedes.

XIV. 1. ἀλλὰ ἐρώμενον πενθῶ. Excidit articulus: τὸν ἐρώμενον, *amatum meum*. Contrario errore peccatum est in § 2 καὶ τὸν τάφον μὲν ἐχυσάμην ἐν Ἀμύκλαις, ubi dele τὸν et una opera expunge μὲν, cui nihil respondet.

XV. 3. Ad ea, quae de Martis et Veneris amoribus et de minis Vulcani Mercurius narraverat, Apollo respondet: οὐκ οἶδα· εὐξαίμην δ' ἂν αὐτὸς ὁ ξυλληφθῆσόμενος εἶναι. Festive! Sed quid sibi vult οὐκ οἶδα sic nude positum? Mihi quaedam excidisse videntur in hunc fere modum supplenda: ἀλλ' εἰ μὲν Ἥκεια ἐρῶ οὐκ οἶδα· εὐξαίμην δ' ἂν κ. τ. λ.

XVI. 1. ἐς τὴν Σκυθίαν ἀπελθοῦσα πάντες ἴσασιν οἷα ἐσθλεί ξενοκτονοῦσα καὶ μιμουμένη τοὺς Σκύθας αὐτοὺς [ἀνθρωποφάγους ἦτας]. Quod scite et εἰρωνικῶς dea subirata innuerat, magistellus frigida annotatiuncula lepore privavit. Acumen omne inest in illo: οἷα ἐσθλεί ξενοκτονοῦσα.

XIX. 2. Ἔρ. εἶτα καὶ ἰδίον τινα ἔρωτα ἐρᾷ. Ἄφρ. Τίνος, ὃ τέκνον; Ἔρ. Θήρας καὶ ἐλάφων καὶ νεβρῶν, αἰρεῖν τε διώκουσα καὶ κατατοξεύειν καὶ ὅλως πρὸς τῷ τοιούτῳ ἐστίν. Horatio dicere licuit: *Non ego te frangere persequor*, sed non facile mihi persuadeo haec Graece ita verti posse: οὐ διώκω σε διασπάσασθαι. Scribendum arbitror διώκουσαν. Cum ἔρωτα ἐρᾷ haec coniungenda sunt in hunc modum: Amore quodam et ipsa tenetur venationis et cervorum et hinnulorum ut persequendo eos capiat et telis configat. Praeterea scribe: καὶ ὅλη πρὸς τῷ τοιούτῳ, ut in Dial. XII. 2: ὅλη οὖσα ἐν τῷ Ἄττῃ et Hermoth. cap. 2: ἵλος εἰ ἐν τῷ πράγματι et De Domo 18: ὅλος πρὸς τοῖς ἰρωμένοις ἐστίν et multis aliis locis.

XX. 1. ἐγὼ ἀπωθοῦμαι τὴν δίκαιαν ἐπ' Ἰσῆς τε ὑμᾶς ἀγαπῶν καὶ εἰ γε οἶδν τε ἦν, ἡδέως ἂν ἀπάσας νεκροκυίας εἰδόν. Quae ad haec verba iamdudum in editione mea adnotaveram: an ἰδών? nunc video in Codice M exstare. Vulgatam vitiosam esse vel illud ἐπ' Ἰσῆς τε satis arguit.

4. Ἀθ. Τί οὖν; ἀγαμός ἐστιν;

Ἑρμ. Οὐ δοκεῖ.

Subabsurdum hoc est: Non videtur caelebs esse; quasi hoc dubium esse posset! Corrige: οὐ δοκῶ, *haud puto*. Post pauca pro οὐκ Ἀφροδίτης τὰ τοιαῦτα reponere quod in talibus sollemne est τὸ τοιοῦτο.

5. ἐγὼ δὲ καὶ τὴν Ἰδην ὀρώ. Post Ἰδην excidit paene necessarium ἥδη.

7. οὐ γὰρ ἐπιτήδεια ὀρεσκολεῖν, οὕτω γε οὔσαι καλαί. καλαί vix aptum est. An ἀπαλαί?

8. κἂν ἐπ' ἄλλο μεταβῇ (ἢ ὄψις sc.), κάκεινο καλὸν ὀρεῖ καὶ παραμένει καὶ ὑπὸ τῶν πλησίον παραλαμβάνεται. Non potest visus uno eodemque tempore immorari et a proximis abstrahi. Lenissima correctione reponere: καὶ παραμένει εἰ καὶ ὑπὸ τῶν πλησίον παραλαμβάνεται, et immoratur, divelli nequit, etiamsi proxima, utroque non minus pulchra, oculos ad se trahant.

11. Παρ. σὺ δέ, ὦ Ἥρα, περιμένε. Ἥρα. Περιμενῶ. Sed notio expectandae ab hoc loco aliena; ceterae discedant; tu mane! Bis reponere παρα.

15. τοῦτ' αὐτὸ ἀπιστον εἶναι μοι δοκεῖ, τὸ ἀπολυποῦσαν τὸν ἄνδρα ἐθελῆσαι βαρβάρῳ συνεκπεῦσαι. Itaque iam Troiam navigaverat Helena!! Manifestum est ἂν excidisse, ἐθελῆσαι ἂν.

XXIV. 1. οὐ γὰρ ἱκανά μοι τὰ τῆς ἡμέρας ἔργα..... ἀλλ' ἔτι καὶ νυχθίκᾳ συνδιαπράττειν μεμερισμένον. Supple, quod subaudiri nequit: δεῖ μὲ μεμερισμένον.

XXV. 2. ἀλλ' ἐκεῖνός τε ἤδη ἔχει τὴν δίκην καὶ μοί, ὦ Ζεῦ, ἰκανὸν τὸ πένθος. *Et mihi luctus sufficit! Facile credimus; sed non conveniunt haec roscum deprecanti.* Excidit aliquod vocabulum, in quo inest *surplicii* notio. Aptum foret ἐπιτίμιον, καὶ ἰκανὸν ἐπιτίμιον τὸ πένθος.

3. ἐκείνον μὲν αἱ ἀδελφαὶ θαπτόμεσαν . . . ἤλεκτρον ἐκ' αὐτῷ δακρύουσαι, καὶ αἰγυριοὶ γενέσθωσαν ἐπὶ τῷ πάθει. Quid hoc? Iam antequam in populos conversae erant, Phaethontis sorores lacrimabant electrum?! *Pumiceos* oculos ex Plauto novimus; nunc etiam *scisciae* quibusdam fuisse apparet. Melius erit haec ita transponere: καὶ αἰγυριοὶ γενέσθωσαν ἐπὶ τῷ πάθει ἤλεκτρον ἐκ' αὐτῷ δακρύουσαι.

Dialogi Marini.

I. 2. Ante αἰγιάλος adde articulum. Mox legitur: εἰ ποιμένα καὶ ἐνδεεὶ τὴν ὕψιν καλὴ ἔδοξας. Verum videtur: εἰ π. καὶ τοῦτ' εἰ. τ. ὅ,

4. ψυχύνετο εἰ φανεῖη. Syntaxis requirit φανεῖτο.

II. 2. ὁ δὲ ἀποξύνας τὸν μόχλον. Sed nulla praecedit *vectis* mentio. Aut expunge articulum aut scribe τινά.

3. ἐθήρων, μὴ παρὰ τὰ πρόβατα. Immo παρὰ τὰς.

III. 1. γυναικὸς ἢ νύμφης ἑρᾶς ἢ καὶ τῶν Νηρηίδων αὐτῶν μῆας. Magis placet τούτων; cf. Dial. Mar. XI. 1. διὰ τὸν ταύτης οὐδὲν τῆς Θέτιδος.

V. 1. Λογὴ παρὰ τὸ δαῖπνον (τὸ) ἐν Θετταλίᾳ et 2 ἐπελέξατο ἀπὸ γεγραμμένα.

VI. 2. ἐγὼ μὲν λοχήσω ἐνταῦθά που, σὺ δὲ ἀποσκόπει. Siglae praepositionum, ut solet, confusae; repone κατασκόπει, *speculatorem age!*

3. Τριτ. Ποσειδῶν ἐστι. Ἄμ. Τί Ποσειδῶν λέγεις; Corri-

gunt Ποσειδῶνα vel Ποσειδῶ; perperam. Expunge τὶ ex dittographia natum, et verte: *Neptunus est. Quid ais? Neptunus?*

VIII. 1. καὶ νῦν σὺ τὸν καθαφθὸν ταυτοὶ τὸν ἐκ Μηθύμνης ἀναλαβὼν ἐξενήξω ἐς Ταίναρον αὐτῇ σκεύῃ καὶ κιθάρᾳ. Non possunt hoc modo divelli quae arctissime cohaerent ἀναλαβὼν et αὐτῇ σ. κ. κ. Fieri potest ut legitimum verborum ordinem turbarint librarii; quod quam saepe apud Lucianum vel cum sententiae detrimento acciderit testes sunt libri manuscripti. Sed alia mihi subnata est suspicio; apud Herodotum (I. 23) de eadem re legitur: Ἀρίωνα ἐπὶ δελφίνος ἐξενείχθεντα ἐς Ταίναρον. Eandem locutionem Lucianum, cui haec obversabantur, adhibuisse, non omni caret probabilitate. Adde, quod ἐξενήξω ex fine dialogi huc migrare potuerit et genuinam lectionem ἐξήνεγκας supplantare.

2. ὁ Περιανδρος ἔχαιρεν αὐτῷ καὶ πολλάκις μετεπέμπετο [αὐτὸν] ἐπὶ τῇ τέχνῃ. Talia tam brevi intervallo a scriptore paullo elegantiore non repetuntur. Dele αὐτόν. Mox interpolatori redde ἐς τὴν Μήθυμναν. Sequitur ἐπιβάς πορθμείου τινὸς κακούργων ἀνδρῶν ὡς ἔδειξε πολὺν ἄγων χρυσὸν τε καὶ ἄργυρον. Hoc ferri posse non nego; sed multo magis mihi placeret: ὡς ἔδειξαν, ut *eueniu paluit*; cf. Toxar. c. 12: ἄπιστος μὲν πρὸς Φιλίαν, ὡς ἔδειξε.

X. 2. τὸν δράκοντα δέ, ὃς νῦν ἐξοιστρεῖ αὐτὴν Φοβῶν. Miror post acre verbum ἐξοιστρεῖν languidum illud *terrificans* additum. Venit in mentem σοβῶν, *agilans, persequens*. Cf. Catapl. c. 3 ὥς περ τι αἰπόλιον αὐτοὺς τῇ ῥάβδῳ σοβῶν.

XII. 1. ἐπειδὴν πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἀποσπάσωσιν. ἀπὸ additiciū esse, ipse evincet Lucianus; cf. D. D. 5 ἀποσπάσαμεν τῶν ἀστέρων; Charon c. 21 ἀποσπάσαντες τῶν πολλῶν. Iterum peccatum est De Domo c. 12 πολὺ [ἀπὸ] τῆς γῆς ἀποσπάσαι.

XIII. 2. ἐχοῖν σε προαρπάσαι τὸν ἔρωτα. Manca sententia erit nisi ἐμόν addideris, τὸν ἐμόν ἔρωτα.

XIV. 1. ἀπέκτεινεν ἐπιών. Codices aliquot ἐπιόν. Rectissime. Vide infra 3 τὸ κῆτος ἐπ' ἡμῖν et de Domo c. 22 καὶ τὸ μὲν ἐπεισι.

Dialogi Mortuorum.

II. 2 ὡς οὐδὲ παυσομένου μου. Verum est οὐδέν.

III. 1. Ἀμφίλοχος μὲν οὗτος ἂν εἰδείη ὅτι αὐτῷ ἀποκριτέον. Magis placet αὐτός.

2. εἰ μὴ ἐς Λεβάδειαν γὰρ παρέλθω καὶ ἐσταλμένος ταῖς ἡμέραις . . . ἐσερπύσω διὰ τοῦ στόματος. γὰρ sensu vacat. Ferri poterat ἄρα. Pro παρέλθω melius scribetur παρελθών.

IV. 2. οἱ δὲ πλείστοι αὐτῶν διὰ χρήματα ἤκουσιν ἐπιβουλεύοντες ἀλλήλοις. Perquam ridicule mortui (nam de his loquitur Mercurius) sibi invicem *propter opes insidiari* dicuntur! Itaque etiam apud inferos sunt hereditariae, et mortuis, ne per scelus opprimantur, erit cavendum! In promptu erit reponere ἐπιβουλεύσαντες; sed ne hoc quidem sententiae congruit. Agitur in praegressis de iis, qui ab uxoribus aut a filiis veneno sunt interempti: ἢ φαρμάκῳ τις ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀποθανὼν ἢ ὑπὸ τῆς γυναίκος. Maxima pars tamen est eorum, qui propter divitias insidiis sunt petiti: διὰ χρήματα ἤκουσιν ἐπιβουλεύθοντες. Postquam ἐπιβουλεύθοντες in ἐπιβουλεύοντες abierat, ut sententia constaret, ἀλλήλοις corrector aliquis addidit.

V. 2. καὶ ὅλως ἀεὶ θανόντι ἰοικῶς ἔρρωται πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. Herwerdenus θανατῶντι coniecit, recte opinatus θανόντι pro ἀποθανόντι in pedestri oratione ferri non posse et ἀεὶ absonum esse. In qua coniectura acquiescerem, si θανατῶν etiam de *deceperitis* et *moribundis* neque solum de *mori cupientibus* usurparetur. An fortasse in ΑΕΙΘΑΝΟΝΤΙ latet ΑΘΘΕΝΟΤΝΤΙ, ἀσθενούντι; quod non male verbo ἔρρωται opponitur?

VI. 2. εἰδέναι ἐχρῆν, πότε καὶ τεθνήξεται τῶν γερόντων ἕκαστος,

ἵνα μὴ μάτην [ἀν] ἐνίους ἐθεράπευον. Rectissime Herwerdenus particulam expunxit. Sed praeterea scribe ἐθεραπεύομεν. Relege locum et videbis non de se ipso solum, sed de omnibus captatoribus haec dicere Terpsionem.

3. τί παθόντες ἀλλοτρίοις ἐπιχαίνετε; Vix credo Lucianum vocabulo tam ἀδοκίμῳ usum esse. Quod B O exhibent ἐπιχαίρετε manu ducit ad ἐπιχειρεῖτε.

4. Dele ἀγρυπνῆσαι καὶ φροντίδες.

5. ἅπαντες προελεύσονται αὐτοῦ. Emenda προαπελεύσονται. Cf. D. M. V. 1 οἱ δὲ προαπίτῳσαν αὐτοῦ et XI. 1 εἰ προαπέλθοι αὐτοῦ.

IX. 2. τὸ μὲν πρῶτον ἅπαντα ἐδυνάμην· ἔτι καὶ παῖδες ὥραῖοι ἦσαν πολλοί. Mutata interpunctione scribe ἅπαντα ἐδυνάμην ἔτι· καὶ παῖδες ὥραῖοι (μοι) ἤ. π. Virum oportet fuisse vere ἰσόθεον Polystratum, qui omnia poterat, θεοὶ δέ τε πάντα δύνανται. Potius credo ei vegetam fuisse senectam ut omnibus vitae commodis frui ei liceret, sensibus nondum per aetatem hebescentibus; quod nos vernaculo sermone dicimus: *hij heeft al zijn vermogens nog*. Praeterea μοι abesse non potest.

X. 1. ὅς ἂν μὴ φιλὸς ἦ καὶ τὰ ἐπιπλα, ὥσπερ ἔφην, ἀποβαλὼν. Iterum καὶ contra loci sententiam irrepsit.

6. βαρύνει γὰρ καὶ ταῦτα μνημονεύμενα. Immo βαρυνεῖ. Cf. supra βαρήσει. Eodem modo peccatum est c. 9 καὶ τίς δ' ἀποκείρων ἔσται; Lege δ' ἀποκερῶν.

XI. 1. τὰ τάλαντα ποτὲ μὲν ἐπ' ἐκεῖνον, νῦν δ' ἐπὶ τοῦτον ἔρρεκε. Multo usitatius est quod ex Marciano Sommerbrodtius adnotavit: ποτὲ μὲν ἐπὶ τοῦτον, ποτὲ δ' ἐπ' ἐκεῖνον. Mox ex eodem recipe ὦ Κράτης pro ὁ Κράτης et expunge καὶ post κτήματα cum Struvio.

XII. 1. σὺ δὲ πρῶτος ὁ Λίβυς λέγε. Mendose pro πρότερος. cf. Catapl. 27 προτέρα δὲ σὺ ἢ Κλίνη λέγε.

2. καὶ Γαλατῶν ἐκράτησα [τῶν ἐσπερίων]. Agnosco sciolum, ne quis Hannibalem Gallograecos devicisse putaret sollicitum.

3. ἀποστὰς τῶν πατρίων. Ridicule pro πατρίων.

6. Ἰταλίαν λαβὼν καὶ τὰ μέχρι Γαδείραν ὑπαγόμενος. L. ὑπαγόμενος.

7. ὁ νενικηκὼς ἐμαυτὸν παραβάλλειν ἀξιῶ. Supple ὁ νενικηκὼς αὐτὸν ἐμ. π. ἀ.

XIII. 3. Lege θέψειν (μ') ἐκεῖ.

5. ὁ σοφός; ἀπάντων ἐκεῖνος κολάκων ἐπιτριπτότατος ὢν; Verum videtur: σοφὸς ἐκεῖνος, ἀπάντων κ. τ. λ. Post pauca scribe τοῦτον (τὸν πλοῦτον, sc.) pro τοῦτο et ἄνθρωπος pro ἄνθρωπος.

XV. 1. ὅποτε ἔφη βούλεσθαι ἐπάρουρος ὢν. Supple βούλεσθαι ἄν, ut apud Homerum est: βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἔων, et loci ratio postulat. ibid. ταῦτα μὲν οὖν ἀγεννῇ τινα Φρύγα δειλόν. ἴσως ἐχρῆν λέγειν. Cobetus δειλόν expunxit tamquam glossema vocis ἀγεννῇ; sed haec vox, omnibus usitatissima, vix interpretatione egere videtur. Si licet coniecturam paullo audaciorem proferre, suspicor Lucianum dedisse ἀγεννῇ τινα Φρύγα ἢ Λυδόν. Saepissime, ubi de ignavis et timidis sermo est, *Lydi* et *Phryges* coniunguntur, ut in notissimo versiculo apud Aristoph. Av. 1244:

πότερα Λυδὸν ἢ Φρύγα

ταυτὶ λέγουσα μορμολύττεσθαι δοκεῖς;

et apud Eurip. Alc. 675:

ὦ παῖ, τίς αὐχεῖς πότερα Λυδὸν ἢ Φρύγα

κακοῖς ἐλαύνειν ἀργυράνητον σέθεν;

2. εἰ καὶ ὅτι μάλιστα οἱ ἄνω βαψφδήσουσι· μετὰ νεκρῶν. Post βαψφδήσουσι exeidit με; causa in aperto est.

3. ἡ κοινωνία τοῦ πράγματος καὶ τὸ μὴ μόνον αὐτὸν πε-

ποθέναι. Paullo rectius haberet αὐτό. Contra in c. 4. ταύτ χειρὺς ἐστὶ καθ' ἡσυχίαν αὐτὸ πάσχοντες sententia ducit a ταύτ; cf. Prom. es in verbis c. 3 in fine: πολὺ ἀμορφότερα τ μετὰ τοῦ ξένου ταύτὸ πεποιηθῆτα.

XIX. 1. ἡμιτελῇ μὲν τὸν δόμον καταλιπὼν, χήραν τε τὴ νεύγαμον γυναῖκα. Vitiose pro δέ.

2. ἀποκρινοῦμαι δικαιοτέρα. L. δικαιοτάτα.

XX. πάντων ἂν εἴη τοῦτο τὸ γνῶρισμα. Articulus in Codic Marciano abest; recte. Ex eodem recipe σποδοῦ ἀνάπλεω pro πλέως.

XXI. 2. Lege ἐπέπερ ἀναγκαῖον (ὅν) αὐτὸ εἶρα et ὅπως πε πάντων γε τῶν τοιούτων (ταύτ) εἰπεῖν ἂν ἔχοιμι.

XXII. 1. Μάτην οὖν ἔσει πεπλευκῶς τοσοῦτον πλοῦν. Qu haec explicare conantur, ita capiunt: frustra tam longam navigationem susceperis; nisi enim vecturam solveris, in vitam tibi erit redeundum. Verum huic interpretationi, ut cetera ta ceam, obstinate renituntur quae paucis interpositis Menippo hoc ipsum petenti: οὐκοῦν ἄπαγέ με αὐθις ἐς τὸν βίον respondet Charon: χάριεν λέγεις, ἵνα καὶ πληγὰς ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῖ Αἰακοῦ προσλάβω. Itaque luce clarius est eum non ea minitari posse, quae ipse fateatur sibi nullo modo licere. Veram lectionem aperiet collatus locus haud dissimilis in Bis Accusato c. 23, ubi Mercurius, senibus patrocianans nulla mercede accepta, cum causa in iudicium non venisset, a Iustitia dimissis: μάτην οὖν ἀνεληλυθότες ὥσι γέροντες ἄνδρες οὕτω μακρὰν τὴν ἀνάβασιν. Prorsus eodem modo Charon cum Menippo de portorio exprostat: Μάτην οὖν ἔσομαι πεπλευκῶς τοσοῦτον πλοῦν; quibus optime Menippus respondet: ὁ Ἑρμῆς ὑπὲρ ἐμοῦ σοι ἀποδότω.

3. ἀγνοεῖς, ὦ Χάρων, ὅντινα ἄνδρα διεπύρρμευσας. Si ὅντινα recte se haberet, molestum illud ἄνδρα expellendum esset; sed ex sequentibus quoque apparet οἶδόν τινα ἄνδρα reponi debere.

XXIII. 1. *Lego οὐδέν σε ἀνελεῖν δεήσει.*

3. *νεανίαν εὐθύς καλὸν ἀπεργάσασθαι αὐτόν, οἷος ἦν ἐκ τοῦ πατρὸς.* Verum videtur αὐθις et ἤν. *ἦν.*

XXVII. 2. *Ἰσμηνοδώρος δ' ἡμέτερος.* Corrige *ἡμετέρειος* et mox ὑπὸ τινῶν ληστῶν pro ὑπὸ τῶν.

3. *γῆραις γὰρ ἤδη (ἦν),* quod abesse nequit.

7. *τὰ χρήματα ἐφύλαττε τοῖς οὐδὲν προσήκουσι κληρονόμοις.* Multo magis placeret *κληρονομεῖν.*

XXVIII. 2. *οὐδὲν χαλεπὸν, ὧ Τειρεσία. πλὴν ἀπόκριναι, εἴ σοι ῥέδιον.* Manifestum est *ἐπεὶ* requiri.

XXX. 2. Scribendum *ὑπηρέτει;* cf. infra *διάκονος γὰρ δ' ἐμίσας ἦν.*

Μερίρρις:

Cap. 1. *οὐ γὰρ ἂν οὕτως ἐμμέτρως ἐρραψώδεις πρὸς ἄνδρας φίλους.* Merus describentium error pro *ἄνδρα φίλον*; nam unus Philonides adest et mox legitur *φίλῳ ἀνδρί.*

Cap. 4. *ἔδοξε μοι ἐλθόντα παρὰ τοὺς φιλοσόφους ἐγχειρίσαι τε ἐμαυτὸν καὶ δεηθῆναι αὐτῶν χρῆσθαι μοι ὅτι βούλοιντο καὶ τινὰ ὁδὸν ἀπλὴν καὶ βέβριον ὑποδείξαι τοῦ βίου.* Quanto aptius haec ita transponentur: *ἐγχειρίσαι τε ἐμαυτὸν χρῆσθαι [μοι] ὅτι βούλοιντο καὶ δεηθῆναι αὐτῶν ὑποδείξαι κ. τ. λ.*

Cap. 4. *ὁ δὲ τις ἐμπαλιν ἀγαθὸν εἶναι καὶ τὸν πλοῦτον αὐτὸν ἀπεφαίνεται.* Immo *ἀπέφαινε*, non *πραεδικαβὰι*, sed *probare intendebat*. Cf. Icaromen. c. 9 *οἱ δὲ ἐμπαλιν πολλοὺς τε αὐτοὺς ἀπέφαινον.* In fine: *ἐπασχον τοῖς νυστάζουσι τούτοις ὅμοιον.* Necessarium est *ἐπασχόν τι.*

Cap. 6. *ἔτι μᾶλλον ἐδυσχέραινον ἡρέμα παραμυθούμενος ἐμαυ-*

τόν. Haec frontibus adversis secum pugnant. Suspikor inter
ἐδυσχέραινον et ἡρέμα καί τοι scribarum incuria periisse.

Cap. 9. Lege: ὅσα πρὸς τὴν τελευτὴν (ἦν) χρήσιμα.

Cap. 12. ὁ δέ..... εὐδαίμονας ᾤετο καὶ μακαρίους ἀπο-
φαίνειν. Emenda ἀποφανεῖν.

Cap. 16. τὸν δὲ Μαιάνδριον τέως ἐν τοῖς οἰκέταις κομπεύοντα
τὴν τοῦ Πολυκράτους τυραννίδα μετενέδυσε. Vehementer
displicet haec *tyrannidis* mentio, qua venustissima illa *πομπᾶς*
imago subito abrumpitur et ex scaena derepente ad vitam revo-
camur. Non invenio quod magis huic loco conveniat, quam
τὴν τοῦ Πολυκράτους πορφυρίδα. Rem tantum non extra du-
bium ponunt quae continuo sequuntur καὶ μέχρι μὲν τινος εἶασε
χρῆσθαι τῷ σχήματι.

Charon.

Cap. 3. συγκαμεῖν δέ τι καὶ ὑπουργῆσαι καὶ σὲ δεῖ. Expec-
tabam δεήσει.

Cap. 4. τὸν Ἀτλαντα δηλαδὴ εἰδότε, ὃς τὸν πόλον εἰς ἃν φέρει.
Sententiae melius convenit ὅτι. *Mior haec tibi portentosa videri*
cum praesertim scias Atlantem totum coelum humeris sustinere.

Cap. 7. ὥστε σὺ τὸ ἐπὶ τούτῳ προσδίδασκέ με. Sed nihil
adhuc eum docuerat. Repone προδίδασκε.

Cap. 8. ὅτι τὸν ταῦρον ἀράμενος. Malim fere τὸν ταῦρον του-
τονί. Cf. 13 τὴν ἐπὶ τοῦ ἵππου τούτου.

Cap. 10. Χάρ. Φησὶν οὗτος κ. τ. λ. Aut haec, expunctis ver-
bis φησὶν οὗτος, in quibus mirifice variant codices, Soloni
sunt continuanda, aut, si quid video, *Mercurio* potius tribuenda.
Unde enim hanc notitiam τῶν ὑπὲρ γῆς ad Charontem pervenisse
putemus? Adde quod *Mercurius* per totum hunc dialogum ma-
gistrum et interpretem agit, non Charon.

Cap. 11. δε καταγελᾶ τοῦ Κροίσου καὶ τῆς μεγαλαυχίας τοῦ βαρβάρου. Hoc est: qui *Croesum* deridet et *isotantiam* *Onesi*; nam nihil aliud est ὁ βάρβαρος. Quis umquam sic loquitur? Verum arbitror τῆς βαρβαρίου. Cf. de Domo c. 5 κατὰ Περσικὴν ἀλαζονείαν ἢ βασιλικὴν μεγαλαυχίαν.

Cap. 12. τὸν δὲ χρυσὸν αὐθις ὀπίσω ἀνακαλεῖν. Mire hoc dictum est: *aurum* revocare pro *iis*, qui *aurum* portant. An fuit fortasse ἀναλαβεῖν? Mox glossatorem sapiunt [κτῆμα καὶ] ἔρμαιον.

Cap. 13. ὅταν αὐτὸν δέῃ ἀλόντα ἐπὶ τὴν πυρὰν ὑπὸ τοῦ Κύρου ἀναχθῆναι. Expectabam ἀλόντα ὑπὸ τοῦ Κύρου. Sed potius videtur inutilis magistelli adnotatiuncula; cuiusnam iussu futurum esset ut rogo imponeretur, satis apparet ex sequentibus: Κροῖσον μὲν ἀλῶναι ὑπὸ Κύρου.

Cap. 16. οὗτος δέ..... ἦν καὶ πέσῃ ἀψοφητὶ κείσεται, μάλιστα καὶ τοῖς γείτοσιν ἐξακουσθέντος τοῦ πτώματος. Satis evidens error pro πεσεῖται.

Cap. 17. ἔξων τε ἂν σωφρονέστερον καὶ ἥττον ἡνιῶντο ἀποθαινόντες. Contra mentem scriptoris sic legitur; nam et praegressa et sequentia luculenter ostendunt non de dolore *post mortem* hic agi, sed de *iis* qui inviti et reluctantes ex vita discedant. Nihil aliud huic loco convenit quam ἀποθνήσκοντες.

Cap. 18. Putidissimum emblemata deturpat pulcherrimum locum de miseriis regum. Regibus, αἰτ, πλείω τῶν ἡδέων τὰ ἀναιρὰ εὐρήσεις προσόντα, φόβους καὶ ταραχὰς καὶ μίση καὶ ἐπιβουλὰς καὶ ὀργὰς καὶ κολακείας· ἰὼ πένθη καὶ νόσους καὶ πάθη ἐξ ἰσοτιμίας δηλαδὴ ἔρχοντα αὐτῶν. Ad ἐξ ἰσοτιμίας adscripserat nescio quis: τούτοις γὰρ ἅπαντες ξύνεισιν, quod nunc ridicule post κολακείας interpositum Charontis orationem discerpit.

Cap. 19. Rectissime B importunum αὐταὶ ἀντὶ ὑπερφυσώμεναι omittit.

Cap. 20. καὶ τοιοῦτοι ὄντες. *Malim καί τοι τοιοῦτοι ὄντες. Attamen, etiamsi eiusmodi sint.*

Ibid. ἀλλ' ἀνάγκη τὸν μὲν γυμνὸν οἶχασθαι, τὴν οἰκίαν δὲ *Dominus ipse opponitur aedibus et ceteris bonis; itaque ledger dum αὐτὸν μὲν.*

Cap. 21. *Lege οἶδόν τι περ pro οἶδόν περ. Post pauca ὅτι γὰρ παρ' ὑμῖν ἡ Λήθη δύναται, τοῦτ' ἐνταῦθα ἡ ἀγνοία ἐργάζεται. Quanto elegantius δύναται abesset!*

Cap. 29. E. Reitziana revoca ἔστι pro εἰσι et πεπιστεύκας δ' οὖν pro γοῦν.

Cap. 23. An καταλέλειπται?

Cap. 24. τὸν ἐπιγράφοντα. *Expunge τὸν, rectissime omisum in A.*

De Sacrificiis.

Cap. 1. οὕτως ἄρα βαθύως καθίκετο αὐτῆς ἡ τῶν ἱερῶν διαμαρτία. *Sententiae et voci ἄρα magis convenit καθίκετο.*

Cap. 2. Supplendum εἶγε (ἔτι) ἀπομνημονεύει.

Cap. 5. ἐς τὰ ἀφροδίσια κεχυμένος. L. ἐκκεχυμένος.

Ibid. Post Πρωτέως excidit necessarium ὦν.

Ibid. κῆτα ἐξέτεκε τῆς ὠδίνος ἐνστάσης. *Ridiculus error pro ἐξέτεκε. De hac ipsa re D. D. IX. 2 καὶ νῦν τρίτῳ ἤδη μηνὶ ἐξέτεκεν αὐτό.*

Cap. 6. τὸν ἀετὸν τὸ ἥπαρ κολάψοντα. *Immo ἐκκολάψοντα. Cf. Prom. 9 τὸ ἥπαρ ἐκκολάπτειν.*

Cap. 7. πρὸς τὸν Ἐνδυμῶνα κατιούσῃ. *Usitatius est παρά. Cf. D. D. XI. 1.*

Cap. 8. καὶ ὅτι μὲν χαλκοῦς ἔστι τὰ ἔξω, καὶ πρὸς ἡμῶν

τῷ Ὀμήρῳ λέγοντος ἠκούσαμεν. Sensus cassum hoc est. Scribe τὰ ἔξω καὶ πρὸς ἡμῶν: *pars exterior et terram spectans.*

Cap. 9. Lege καὶ τὸ αἷμα πίνοντες (τὸ) τοῖς βωμοῖς περιχεόμενοι.

Cap. 11. καὶ τὸν Ἑρμῆν ὑπηγήτην. Hic quoque ut apud Platonem in initio Protagorae restituendum videtur πρῶτον ὑπηγήτην.

Cap. 12. L. ἵνα μὴ.

Cap. 13. καὶ τὸν Πᾶνα ὄλον τράγον καὶ ἱβὶν τινα καὶ κροκόδειλον ἕτερον καὶ πίθηκον, Intercidit vocabulum ad sententiam prorsus necessarium. Lege καὶ ἱβὶν τινα θεδόν.

K. G. P. SCHWARTZ.

(Continuabitur).

AD DIODORUM SICULUM.

Lib. XXII. 16. (Vol. II. p. 437 ed. Didot).

Ἐντεῦθεν καταπλεύσας τὸν πορθμὸν καὶ διάρας Σικελίαν κατήμν εἰς τὴν Τυρομένιον.

Transpone: διάρας τὸν πορθμὸν καὶ καταπλεύσας (εἰς) Σικελίαν. Simili transpositione restitutus est locus lib. XXXI. 24. (Vol. II p. 500 ed. Didot): Καὶ ποτὲ μὲν ἀποτιθέμενος τὸ ποτήριον, ποτὲ δὲ ῥίπτων τὸν ψωμόν, ἀνεπήδα καὶ μετανίστατο. Antea legebatur: κ. π. μ. ἀπ. τὸν ψωμόν, π. δ. β. τὸ ποτήριον.

Lib. XXIX. 14. (Vol. II p. 479 ed. Didot).

Οἱ πᾶσιν ἡ σύγκλητος ἀγαθὰς ἐλπίδας ὑπογράφουσα ἔφησε ἅκα πρεσβευτὰς ἀποστέλλειν εἰς τὴν Ἀσίαν τοὺς μετὰ τῶν στρατηγῶν ἅπαντα ἔξοντας. Immo: ἀποστελεῖν τράξοντας.

H. W. v. D. M.

AD DIONYSII HALICARNASSENSIS

ANTIQUITATUM ROMANARUM LIBRUM PRIMUM.

Pag. 3. εἴτε περιουσίαν ἀποδείξασθαι τῆς περὶ λόγους δυνάμει
βουλόμενοι. Corrige ἐπιδείξασθαι, *ostentare*.

Pag. 14. καὶ οἱ γε κακοηθέστεροι κατηγορεῖν εἰώθασι τῆς τύχης
κατὰ τὸ φανερόν ὡς βαρβάρων τοῖς πονηροτάτοις τὰ τῶν Ἑλλή-
νων ποριζομένης ἀγαθὰ. Quis umquam vidit πορίζεσθαι
hoc sensu usurpatum? Repone χαρίζομένης. Et in iis quae
continuo sequuntur: καὶ τί δεῖ περὶ τῶν πολλῶν λέγειν; qui-
bus in proximis opponuntur τῶν συγγραφέων τινές. Cf.
etiam quae praecedunt p. 13 τοὺς πολλοὺς ἐξηπατήκασι.
Editur: περὶ τῶν ἄλλων. Nihil hac confusione frequentius.

Pag. 14. ταύτας τὰς πεπλανημένας ὑπολήψεις ἐξελεῖσθαι τῆς
διανοίας τῶν πολλῶν προαιρούμενος καὶ ἀντικατασκευάσαι τὰς
ἀληθεῖς. Necessarium videtur ἀντεγκατασκευάσαι.

Pag. 18. ἕκαστος ὀλίγα καὶ οὐδὲ αὐτὰ διεσπουδασμένως. Non
aliter dicitur quam οὐδὲ ταῦτα.

Pag. 27. τοὺς Ἀβοριγῖνας οἱ μὲν αὐτόχθονας Ἰταλίας [γένος
αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ γενόμενον] ἀποφαίνουσιν. Pueris talia sunt relin-
quenda.

Pag. 32. ἀνακαθήρας τὸ βάρβαρον ἐκ μέρους τινὸς αὐτῆς.
Mirum ni scripserit ἀνακαθηράμενος. Obversabatur ei Pla-
tonicum illud in Menexeno p. 241 D: ἀνακαθηράμενοι καὶ

ἐξελάσαντες πᾶν τὸ βάρβαρον ἐκ τῆς θαλάττης, ubi si quis iuane interpretamentum καὶ ἐξελάσαντες de medio sustulerit, bene de philosophi oratione erit meritus.

Pag. 49. καὶ τὸ μὲν ἐν τῷ Σπινῆτι καταλειφθὲν γένος τῶν Πελασγῶν οὕτως ἐφθάρη. Error manifestus pro μέρος.

Pag. 52. ἐξηγούμενοι τὸ λόγιον. Vitium e tralaticiis pro διηγούμενοι.

Pag. 53. τοῦτο δ' ἦν ὥσπερ γάμμα διτταῖς ἐπὶ μίαν ὁρθὴν ἐπιζευγνύμενον ταῖς (dele cum Dawesio) πλαγίαις. Quis hic locus est *praesenti* aut *imperfecto*? Scribe ἐπεζευγμένον.

Pag. 55. In paucis manifestum est emblemata, quo hic locus est deturpatus. Enumerat Dionysius monumenta et reliqua indicia, quibus Pelasgos quondam partem Italiae habitasse arguitur. Deinde pergit: πάντων δὲ περιφανέστατον μνημεῖον τῆς ἐν Ἀργεὶ ποτὲ οἰκήσεως τῶν ἀνθρώπων ὃ τῆς Ἥρας νεὼς (ὃ adde) ἐν Φαλερίῳ ἐσκευασμένος. Ad ἀνθρώπων nescio quis adscripsit: ἐκείνων οἱ τοὺς Σικελοὺς ἐξήλασαν, sumptum ex fine pag. 53: ἕως ἐξήλασαν αὐτοὺς ἐκ τῆς σφετέρας; quod nunc ridicule in ipsius Dionysii oratione circumfertur.

Pag. 59. πόλεις τε πολλὰς μὲν παραλαβόντες, ἄλλας δ' αὐτοὶ κατασκευάσαντες. Ita haec constituit Kiesslingius. Sed debebat πόλεις τε πολλὰς τὰς μὲν παραλαβόντες, ἄλλας δ' α. κ.

Pag. 65. ἥ τε ἀνάγκη ἱκανὴ οὖσα τοῖς ἀπορουμένοις βίου τόλμαν παρασχεῖν. Suspicio fere interpretamentum genuinam lectionem exturbasse et scriptoris manum hanc fuisse: ἥ τε ἀνάγκη δεινὴ οὖσα τοῖς ἀπορουμένοις βίου τόλμαν παρασχεῖν. Nempe δεινὸν per ἱκανόν explicare solent magistelli, ut in loco nostro haud dissimili pag. 1562: δεινὴ γὰρ ἡ ἀνάγκη καὶ ὁ περὶ τῶν ἐσχάτων κίνδυνος [ἱκανός] θάρσος ἐνθελθαί τινι καὶ μὴ προὔπαρχον φύσει, ubi optime Cobetus 'inolestum et ineptum ἱκανός' eiecit (vid. Obs. ad D. 4. p. 159).

Pag. 84. Πάλλαντι δὲ οὐδὲν οἶδα τούτων γιγνομένων. Requiro εἶδον. Cf. in praegressis: καὶ βωμοὺς ἐθεασάμην ἰδρυμένους.

Pag. 108. καὶ τῆς λείας ὅση ἐπέτυχεν ἀφυλάκτῳ περιβαλλόμενος ἀπήλασεν. Pervulgato errore pro περιβαλλόμενος.

Pag. 109. στρατηγικὸν γὰρ δὴ καὶ τοῦτο τῶν Ἡρακλέους ἔργων καὶ οὐδενὸς ἥττον θαυμάζεσθαι ἐπιτῆδειον. Transpone καὶ τῶν Ἡρακλέους ἔργων [καὶ dele] οὐδενὸς ἥττον θαυμάζεσθαι ἐπιτῆδειον.

Pag. 118. δεξιόμενος δὲ ταῦτα Αἰνείας [καὶ] νομίσας ἐκ τῶν ἐόντων κράτιστα εἶναι. Non poterat καὶ infelicius interponi.

Pag. 142. ἔνθα ὑπὸ καμάτου [μοχθήσασα] ^{καί}καί,ζεται. Multa de hoc genere iam explosit Cobetus, quem cf. Obs. pag. 18.

Pag. 147. Aeneas ad Latinum cum Troianis expostulantem quod agros suos vastavissent: ἐποριζόμεθα δὲ ἐκ τῆς χώρας ὧν δεῖ (l. ἔδει) δυστυχέστερον μᾶλλον ἢ εὐπρεπέστερον. Ad veniam captandam haec dicuntur; sed nulla his inest peccati excusatio. Immo plane contrarium dicere debebat: δυστυχέστερον μᾶλλον ἢ ἀπρεπέστερον; magis infortunio coacti quam licentius agentes. Post pauca inserte necessarium μὲν: τὴν (μὲν) ὑμετέραν γῆν . . . τὴν δὲ τῶν πολεμίων.

Pag. 170. Τίμαιος δὲ συγγραφεὺς ὧδε ἀποφαίνεται. Mendose pro ἀποφαίνει, auctor est, tradit, refert; quo nihil apud Dionysium est tritius.

Pag. 225. εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ μητροπάτορος, ὅτῳ ἂν προτέρῳ κρείττους ὀρνίθες ἐπισημήνωσι, τοῦτον ἄρχειν τῆς ἀποικίας. γένους δὲ ὀρνίθων ἐνδὸς ἀμφοῖν ὀφθέντος ὁ μὲν τῷ πρότερος, ὁ δὲ τῷ πλείους ἰδεῖν ἐκρατύνετο. Quae in hunc modum refinge: εἰρημένον γὰρ αὐτοῖς [ἦν dele] τοῦτον ἄρξειν τῆς ἀποικίας, γένους δὲ ὀρνίθων ἐνδὸς κ. τ. λ.

K. G. P. SCHWARTZ.

AD FRONTONEM.

M. Cornelii Frontonis et M. Aurelii
Imperatoris Epistulae. Post Angelum Ma-
ium cum codicibus Ambrosiano et Vaticano
iterum contulit G. N. du Kien, recensuit
Samuel Adrianus Naber. Lipsiae, in aedi-
bus B. G. Teubneri, MDCCCLXVII.

EPIST. AD M. CAES. ET INVIO. I. 3, p. 6 *ne cotidianis quidem*
istis officiis circa te praeter ceteros fungitur . . . nam neque domum
vestram diluculo ventitat, neque cotidie salutat, neque ubique comi-
tatur, nec semper spectat.

Pro *spectat* Heindorfius dedit *expectat* sc. dum prodeat in
publicum patronus, quem comitetur. Potius legerim *neque*
semper sectatur. Sectari et prosequi coniuncta leguntur Dial.
de Orat. 34.

EPIST. 4, p. 9 *non enim ille* [i. e. Ulixes] *perfecto εικοστῷ*
δεσμῷ ἔπειτα venisset εἰς πατρίδα γαίαν, neque in isto lacu tam
diu oberrasset, neque alia omnia, quae Ὀδυσσεῖαν faciunt, per-
perius esset, nisi γλυκὺς ὕπνος ἐπήλυθε κεκμηῶτα.

Ad vv. *in isto lacu* Buttmannus annotavit: „nimirum sinu
inter Italiam et Siciliam”, qua interpretatione vix quidquam
vidi ineptius. Coniicio *infestis locis . . . oberrasset.* Cf. auct.
belli Alexandr. 61: in regionibus alienis et sibi infestis. —
Curtius VI. 5. 17: ignotis locis plerique oberrabant.

EPIST. 8, p. 23 *qua aetate ego vixidum quicquam veterum lectio-*
num attigeram, deorum et tua virtute profectum tantum in eloquen-
tiā adscensus es, quantum senioribus ad gloriam sufficiat.

Pro *lectionum* Naberus recte commendat *lectione*. Post *deorum* autem excidisse vocabulum satis, opinor, manifestum est. Legerim *deorum* <*ope*> et *tua virtute*.

LIBER II. EPIST. 1, p. 25 *Hadrianum autem, quod bona venia pietatis tuae dictum sit, ut Martem Gradivom, ut Ditem Patrem propitium et placatum magis volui, quam amavi.*

Malim *magis colui, quam amavi*. Hadrianum vivum ut Martem Gradivom, mortuum ut Ditem Patrem veneratus est, non vero tamquam imitem et iratum, qualis vulgo cogitari solebat, sed propitium potius et placatum. — Cf. proxime seqq.: *quem tantopere venerabar, non sum ausus diligere.*

EPIST. 3, p. 28 *o me hominem beatum huic magistro traditum! o ἐπιχειρήματα! o τάξις! o elegantia! o lepos! o venustas! o verba! o nitor! o argutias! o charites! o ἀκρίσεις! o omnia!*

Inter nomina, quae sermonis virtutes et ornamenta significant, vix ferendum videtur frigidum et insulsum illud *o verba*. De vera lectione dubito. Coniici possit *o verba o nitor* depravatione natum esse ex antiqua et genuina scriptura *o urbanitas*.

EPIST. 5, p. 30 *omnia ad usum magis quam ad voluptatem, quaeque magis laudare oporteat, amare non libeat.*

Immo potius *quam vis laudare oporteat*.

EPIST. 6, p. 31 *encomiographos istos audimus, graecos scilicet, sed miros mortales, ut ego, qui a graeca litteratura tantum absum, quantum a terra Graecia mons Caelius meus abest, tamen me sperem illis comparatum etiam Theopompum aequiperare posse.*

Scriptis nimirum M. Aurelius encomiographos illos, etsi graecos, de quibus magna sperare aequum esset, tamen minime divinos homines esse arteque excellentes, sed „*miseros mortales*“, δειλοὺς βρότους, nihil vulgo praestantes. Ad iocum convertit verba ex Vergilio nota. Cf. Aen. II. 268; XI. 182.

EPIST. 12. p. 35 *deinde ibi in via sic oves multae conglobatae adstabant, ut locus solitarius, et canes quattuor, et duo pastores, sed nihil praeterea.*

Malim ut <*fit*> *locis solitariis*.

LIBER III. EPIST. 2. P. 41 *utrumque enim vestrum pro suis
quaque meritis diligo: et scio illum quidem in avi mei P. Calvisii
domo eruditum, me autem apud te eruditum.*

Pro priore *eruditum* Naberus commendat *educatum*; praetule-
rim *nutritum*. Cf. Hor. Ep. II. 2. 41 Romae nutriri mihi con-
tigit atque doceri; Suet. Nero. 6 paene inops atque egens apud
amitam Lepidam nutritus est, sub duobus paedagogis.

EPIST. 3. P. 42 *quin nihil extra causam dicere debeam, quod
Heroden laedat, non dubito; sed ea quae in causa sunt; autem
sunt atrocissima; quemadmodum tractem, id ipsum est quod addubito.*

Abiecto altero *sunt* haec ita scribenda censeo *sed ea quae in
causa — sunt autem atrocissima — quemadmodum tractem* seqq.

EPIST. 7. P. 45 *quom tu quiescis et quod commodum valetudini
nil facis, tum me recreas. Et libenter et otiose age. Sentio ergo
recte fecisti, quod brachio curando operam dedisti.*

Nihil hic intelligo. Intelligerem, si scriptum esset *tum me
recreas et libenter et otiose age*<re me> *sentio. Ergo recte fe-
cisti cett.*

EPIST. 8. P. 45 *imaginem, quam tu quaerere ais, meque tibi
socium ad quaerendum et optionem sumis, num moleste feres, si in
tuo atque in tui patris sinu id futurum quaeram?*

Extrema omni sensu carent. Coniicio *si in tuo atque in tui
patris sinu effutire quaeram?*

EPIST. 9. P. 48 *postremo omnis omnium populorum praesides
deos, atque ipsum lucum, qui Capitolium montem strepit,
quaeso tribuat hoc nobis, ut istum diem, quo mihi natus es, tecum,
firmo te lactoque, concelebrem.*

Omnia hic obscura. De luco illo in Capitolii vicinitate nihil
quidquam, opinor, memoriae traditum est. Quid sit *lucus mon-
tem strepens* ignorare me fateor. Mira praeterea res est *lucum*
precari ut aliquem hospitem et incolumem servet. — Bonum
factum est quod melioris lectionis vestigia ipse palimpsestus
offert, in quo non *lucum* legitur, sed *locum*. Scribendum igitur

erit *omnis . . . deos, atque ipsum Iovem*. In sequentibus haereo Post *Capitolium* ineptissime legi *montem* nihil sane demonstrare opus est. Incidit mihi *atque ipsum Iovem, qui Capitolium nostrum servat*, i. e. habitat et custodit. Videant acutiores. — Pro *tecum firmo te et lacto* dederim *tecum firmato et lacto*.

EPIST. 13, p. 50 *nec est, Domine, quod mihi tristior sis, cui omnino veritus sim ne tibi litterae meae crebriores oneris essent*.

Immo, opinor, *qui . . . veritus sim ne tibi litterae . . . oneri essent*.

EPIST. 15, p. 52 *haec sunt profecto quae tu putas obliqua et insincera et anxia et verae amicitiae minime accommodata*.

Quomodo *anxia* rite explicari possit non video. Corruptela satis certa est, incerta corrigendi ratio. Nil succurrit, quod magis placeat quam *astuta*. Cf. Cic. de Off. III. 13. 57.

EPIST. 18, p. 56 *vale, mi magister suavissime, amice amicissime, quoi sum debiturus quidquid litterarum sciero*.

Praestat fortasse *anime amicissime* coll. Ep. II. 13, p. 36: *semper mi vale, animus meus*.

EPIST. 19, p. 56 *qualem mihi animum esse existimas, quom cogito quam diu te non vidi et quam ob rem non vidi et fortassis pauculis te adhuc diebus, cum te necessario confirmas, non videbo*.

Emendandum erit *cum te necessario contineas*. Apud argenteae aetatis scriptores se continere significat domi manere. Exempla lexica dabunt. Cf. Epist. 20 init.: *lectulo me teneo*. — Coniunctivum h. l. desiderari satis manifestum est.

LIBER IV. EPIST. 3, p. 63 *insperatum autem atque inopinatum vero appello, quod praeter spem atque opinionem audientium aut legentium promitur*.

Pro *vero* omnino scribendum *verbum*.

IBID. i. f. *namque multo satius est vulgaribus et usitatis quam remotis et requisitis uti, si parum significet*.

Immo, credo, si paria significant. Cf. Ep. 12. p. 73 tametsi paria sint, graviora tamen videntur.

EPIST. 4, P. 66 *postquam vehiculum inscendi, postquam te salutari, iter non adeo incommodum nos fecimus, sed paululum pluviae aspersi sumus.*

Tolle ineptum soloecismum scribendo *paululum pluviae experti sumus.*

EPIST. 4, P. 67 *praeterea istas uvas multo commodius passas quam puberes manducare: nam profecto malim eas pedibus calcare quam dentibus comesse.*

Pro *puberes* requiro *nuperas* i. e. recentes, virides.

EPIST. 5, P. 68 *clivom tamen satis arduum successimus: inde post meridiem domum recepimus.*

In Codice prima manu scriptum est *posteridie*. Vera lectio et genuina videtur *inde nos meridie domum recepimus.*

IBID. *sed ego orationibus his perlectis, paululum misere scripsi, quod lymphis aut volcano dicarem: ἀληθῶς ἀτυχῶς σήμερον γέγραπται μοι, venatoris plane aut vindemiatoris studiolum, qui iubilis suis cubiculum meum perstrepunt, causidicali pro sum odio et taedio.* Extrema spissis nebulis involuta sunt. Nescio an aliqua lux affulgeat, si primum illud *studiolum* eieceris, ut in margine olim adscriptum, ad *cubiculum* illustrandum (cf. Murat. inscr. 937, 13; du Cange Gloss. in v.: STUDIOLUM: cellula, museum, conclave, ubi studetur), deinde reliqua ita fere correxeris: *venatores plane ac vindemiatores, qui iubilis suis cubiculum meum perstrepunt, causidicali prosecutus odio et taedio.* Scripsit autem hanc epistolam Caesar in secessu rustico.

EPIST. 5, P. 69 *certe homo aliqui pituitosus, hodie tamen nullo maculentior mihi esse videor.*

Pro certe malim *etsi*.

IBID. *itaque oleum in caput infundam et incipiam dormire; nam*

in lucernam hodie nullam stillam inicere cogito: ita me equitatio et sternutatio defetigavit.

Pro et incipiam legerim ut incipiam. — Praeterea non leviter offendit v. *equitatio*. In superioribus enim, ubi diei peracti accurate rationes reddit M. Aurelius, equitationem ne verbo quidem commemoravit. Coniicio *emunctio et sternutatio*.

EPIST. 12, P. 74 *scis ut in omnibus argentariis mensulis, perguleis, taberneis, protecteis, vestibulis, fenestris, usquequaque, ubique imagines vestrae sint volgo propositae.*

Satis apparet ubique inducendum esse.

EPIST. 12, P. 75 *sed heus tu videbis, ne delator existas, neve indicio pareas apud filiam, quasi vero ego te quam illam magis diligam.*

Corrigas, quaeso, *neve indicia facias.*

EPIST. 13, P. 75 C. *Aufidius animos tollit, arbitratum suum in oelum fert.... iudicem se quam oratorem vult laudari: cum rideo despicit: facile esse ait oscitantem iudici assidere, ceterum quidem iudicare praeclarum opus. Haec in me. Sed tamen negotium belle se dedit.*

Frontoni pro *sededit* reddendum est *expedit*, i. e. confecit. Cf. Cic. Ep. ad Fam. XIII. 26. 2.

EPIST. 23 (38), P. 82 *quando id factum? et an Romae? Num illud dicis in Albano factum sub Domitiano? Praeterea in hac materia diutius laborandum est, ut factum credatur, quam ut irascatur.*

Pro inepto *irascatur* Schopenus dedit *augeatur*. Nescio an propius ad Codicis vestigia accedat *coarguatur*.

IBID. ἀνίδανος ὑπόθεσις videtur mihi, quod plane *baluceis, alem* petieram.

Annotat Naberus: „ita evidentem Codex. Sed quid hoc monstri est?... Latet, ut videtur, vocabulum Graecum”. Mihi in mentem venit nisi quod plane talis est, qualem petieram.

EPIST. 27 (42), p. 83 *ego commodius me habeo; tamen ulcus-
culum adhuc altius est.*

An potius *altum est*, vel *alitur*? Cf. Lucr. III. 68: haec
vulnera vitae Non minimam partem mortis formidine aluntur;
Verg. Aen. IV. 2; Nep. Att. 21. 6: alere morbum.

EPIST. 35 (49), p. 86 *Sacnius Pompeianus in plurimis causis a
me defensus, postquam publicum Africae redemit, plurimis causis
rem familiarem nostram adiuvat.*

Frontonem scripsisse crediderim *plurimis modis adiuvat*, libra-
rium vero, cuius oculi ad praecedentia aberrarint, addidisse
plurimis causis.

EPIST. 42 (57), p. 88 *plurimos natales dies liberum tuorum
prosperis tuis rebus ut celebres, parentibus probatus, populo accep-
tus, amicis probatus, fortuna et genere et loco tuo dignus, omni
vita mea redemisse cupiam.*

Annotat Maius „vix dubito quin hic vel supra librarius pec-
caverit bis inculcando *probatus* pro alio vocabulo”. Forsitan
amicis pergratus haud inepte legeris.

Deinde ita pergit Fronto *non hac modo exigua vita, quae mihi
superest, sed illa etiam quam vixi, si quo modo integrum redigi,
ac pro te tuisque ac liberum tuorum commodis in solutum dependi
potest.*

Adscribit Maius „ita evidenter Codex. Ceteroqui malim *in
solidum*”. Vera lectio est *in solutum dependi potest*. Pendere,
dare in solutum s. pro soluto significat transferre aliquid in
creditorem, in liberationem debiti. Cf. Forcellinus in. v. qui
testes citat Senec. Benef. II. 26; Ulp. Dig. 46. 3. 45.

EPIST. 49 (64), p. 90 *id ut quam primum eveniat et dolor
plantae quiescant, di invent.*

Iuvare-ut dubito num usquam praeter h. l. legatur. Legen-
dum existimo *di dūint*, quod a Frontone, veterum scriptorum
sedulo imitatore certe haud absonum est.

EPIST. 57 (72), p. 92 *desisse febriculam colligo ex litteris tuis.*

Nunc, mi magister, quod ad fauces adinet, brevi temperantia appelletur, et mihi at plenior nuntius veniet.

Haereo in *appelletur*, quod sine dubio corruptum. Nomen aliquod excidisse videtur, ita ut fere legendum sit *brevi temperantia <morbus> depelletur*; cf. Cic. Fam. VII. 26. 2 i. f. vel *avelletur* coll. Cic. Tusc. IV. 24: *inhaeret in visceribus illud malum existitque morbus et aegrotatio, quae avelli inveterata non possunt.* — Sequentia emendavit Schopenus scribendo *et mihi a te lenior nuntius veniet*, quod probo, nisi quod pro *lenior* malim *laetior*. Sic *laetiora* quoque scribendum videtur Epist. 10 (25), p. 80: *Gratia leviora omnia nuntiat.*

EPIST. 59 (74), p. 93 *sed re vera illa res maxime mihi animum a studiis depulit, quod, dum nimium litteras amo, tibi incommodus apud Porcium fui, ut res ostendit.*

Adscripsit Maius: „Codex: *portum*, sed videtur emendatum *Porcium*“. Veram lectionem *portum* iudico. Per *portum* enim Aurelius Centumcellas intelligit. Ad villam ab Hadriano ibi aedificatam, quam tunc habitabat, Frontonem suum invitarat, qui ex tepido cubiculo ad mare progressus, haud leviter perfrixerat. Cf. quae supra leguntur: quis enim tibi alius dolorem genus, quem scribis nocte proxuma auctum, quis alius eum suscitavit, nisi Centumcellae, ne me dicam?

EPIST. AD ANTONIN. IMP. ET INVIO. I, 1, p. 94 *vale et perennem multis annis bonam valetudinem, mi magister optime, laetissimus incolumitate filiae, nepotum, generi.*

Totam sententiam claudicare vides. Coniicio *et perpetem multis annis bonam <serva> valetudinem*. Adiect. *perpes* sermoni Frontonis, hominis docti et antiquarii, accommodatissimum est.

IBID. *Peto a te — sed impetratum sit — ne te ob diem natalem Cornificiae Lorium vexas. Dis volentibus Romae paucis diebus nos videbis.*

Priora non intelligo. Intelligerem *ne ob diem natalem Cornificiae Lorium vexteris*. Rogat Antoninus Frontonem ut valetudini consulat, neve iter difficile (cf. p. 101) ad villam suam in Etruria faciat, ut filiae diem natalem sibi gratuletur. —

Fortasse quum in veteri exemplari scriptum esset *vecteris*, *te* suo loco migravit et *vecris* in *vezes* abiit. — De verbo cf. Ep. 40 (55), p. 88: *oras vehiculo vectari destino*.

Epist. 2, p. 95 *nam ubi primum coepisti rursus velle, nihil officit interdum noluisse*.

Immo, puto, *prorsum velle*.

Epist. 2, p. 96 *ille meus Rusticus romanus, qui vitam suam pro unguiculo tuo libenter dederit atque devoverit, de ingenio tamen invitus et tristis aegre concedebat*.

Nisi fallor, *tristis* in marginem ablegandum erit.

Epist. 2, p. 97 *nimirum quisquam superiorum imperatorum; superioribus enim te comparare malo, ne viventibus compararem; quisquam illorum his figurationibus uteretur, quae Graeci schemata vocant?*

Corrige *sodes num quisquam s. i.; superioribus . . . ne viventibus comparem; <num> quisquam illorum . . . uteretur, quae . . . vocant?*

Epist. 2, p. 99 *sed haec certo loco ac tempore pluribus vel scribemus ad te vel coram colloquemur*.

Præstulerim *sed haec apto loco a. t.*

Epist. 3, p. 101 *nam etiam voculas quoque eorum [i. e. filiorum gemellorum tuorum] audiui tam dulcis, tam venustas, ut orationis tuae lepidum illum et liquidum sonum . . . in utriusque pipulo agnoscerem. Priora vix sana sunt. Suspicio in nam etiam latere nativas*.

Epist. 5, p. 102 *dein senatus dies intercessit, et in senatu labor eo gravior perceptus, quod cum gaudio simul altius penetraverat, ita ut cum sole ventus*.

Immo, opinor, *cum gaudio simul luctus*.

Ibid. et p. 103 *egone qui indolem ingenii tui in germine etiam tum et in herba et in flore dilexerim, nunc frugem ipsam maturae*

virtutis nonne multo multoque amplius diligam? Tum ego stolidissimus habear agrestium omnium omniumque aratorum, si mihi cariora sint sata messibus.... Assae nutricis est infantem magis diligere quam adultum; suscensere etiam pubertati stulta nutrix solet, puerum de gremio sibi abductum et campo aut foro traditum. Litteratores etiam isti discipulos suos, quoad puerilia discunt et mercedem pendunt, magis diligunt.

Elegantissimus hic locus turpi dedecoratur emblemate. Fronto ut stolidos aratores, ita stultas nutriculas reprehendit. Ludi magister autem nescio quis ut doctrinam suam ostentaret in vocc. *assa nutrix*, adscripsit illa *assae.... adultum*, frigida et supervacanea. In seqq. pro *campo aut foro* legerim *campo ac foro*; pro *isti insciti*; litteratores enim insciti stolidis agricolis stultisque nutricibus recte respondent.

IBID. *lucebat in pueritia tua virtus insita, lucebat etiam magis in adolescentia: sed ita ut cum serenus dies inluculascit lumine incohato. Nunc iam virtus integra orbe splendido exorta est et radiis disseminata est.*

Corruptelae suspicionem movet *disseminata*, quod sparsa s. divulgata significat itaque ab hoc loco alienum est. Magis placeret *discriminata*, pro eo, quod usitatus est, *distincta*. Corona radiis distincta legitur apud Florum, IV. 2. 91. Praecedentia ita mutanda sunt, ut legatur *virtus integro orbe splendide exorta et radiis discriminata est*. In margine Codicis legitur *ego te ad meridiem* [provoco], ubi ille *integro orbe calor altus est*.

LIBER II. EP. 1, P. 104 *parvulae nostrae nunc apud Matidiam in oppido hospitantur: igitur vespera ad me ventitare non possunt.*

Ad in Naberus annotat: „duo verba evanida. Multum dubito an Maius recte legerit”. — Me offendit *hospitantur*, quo verbo argenteae aetatis scriptores translata tantum significatione usi videntur. Olim scriptum esse suspicor *apud Matidiam hospitio utuntur vel in hospitio deversantur*.

Proba et genuina forma nominis proprii, quod legitur pp.

111 et 137, *Demonstratus* est, non *Demonstratus*. Littera n prave insertum saepius talia monstra verborum peperisse exempla docent, quae affert Corssen, Ausspr. u. Vokal. I. p. 255: Onensimus, Atlans, Dymans, praenstantissimus cett. — Ipse Fronto habet p. 235: manlui; pp. 17, 30, 88 et 132 desideratissimus passive; p. 212 epigrammantis.

EPIST. AD VERUM IMP. AUREL. CAES. LIB. I. EP. 1, p. 114 *historiam quoque scripsere Sallustius structe, Pictor incondite, Claudius lepide, Antias invenuste, Sisenna longinque.*

Quid sit *longinque scribere* non capio. Vera lectio videtur *concinne*. Cum hoc Frontonis, antiquarii et vetustiorum verborum sectatoris, de Sisennae scribendi generis iudicio minime pugnant quae leguntur apud Ciceronem in Bruto (74, 259), ubi in eodem reprehenditur quod „quasi emendator sermonis antiqui quum esse vellet, non deterreri potuit quominus inusitatis verbis uteretur”.

EPIST. 3, p. 116 *equidem multum fratrem meum obiurgavi, cur me non revocavit: neque culpam abnuere ausus est. Quantum, oro te, fuit ante mihi significare, te ad fratrem meum venturum esse, velle me quoque visere?*

Malim *quantum* o. t. fuit. Cf. ad amicos II, 7, p. 197.

LIBER II. EPIST. 1, p. 120 *recepi recepi habeoque teneoque omnem abs te cumulatam parem gratiam.*

Quia, quae cumulata gratia dicitur, eadem par dici nullo modo potest, pro *parem* scribendum est *plane*.

EPIST. 1, p. 121 *in ea tu parte litterarum tuarum, ut fratrem amantem decuit, sententiis magis crebris et dulcibus usus es.*

Difficile dictu est, quomodo crebrarum sententiarum usu pro fraterni amoris documento haberi possit. Corrige igitur *lentibus* i. e. mitibus et placidis.

EPIST. 1, p. 122 *quid agerem tum inter duos ambos meos? petito remne an unde peteretur, magis laudarem? Antoninus erat cum imperio obsequens; tu autem, Luci, cum obsequio eras pra e*

amore imperiosus. Eas ego orationes ambas cum dextra laevaque manu mea gestarem, amplior cett.

Pro ambo scribendum *amicos*. Illa *prae amore*, quae congruentiam et aequalitatem in contrariis mire turbant, suo loco restituenda sunt. Legerim igitur *eas ego orationes ambas cum pari amore dextra laevaque manu mea gestarem*.

EPIST. 1, P. 124 *quasi phrenitis morbus quibus implicitus est, aliena eloquentes imperitabant.*

Recte dicitur implicor morbo, s. in morbum, non morbus mihi implicatur. Corrige *quasi phrenesi quivis implicitus esset*. Codex: pr. m. *phretis*: sec. m. *phrenetis*. Phrenesis et phrenitis perinde dicitur. Ineptum additamentum *morbus* ludi magistro debetur.

EPIST. 1, P. 126 *litterae.... breves nec ullam rerum gestarum expeditionem continentes.*

Immo vero *expositionem*. Cf. auct. ad Herenn. I, 3 *narratio et rerum gestarum expositio*.

EPIST. 1, P. 128 *his te consiliis, Imperator, a prima pueritia tua non circus profecto nec lorica, sed libri et litterarum disciplina inbuebant.*

Malim non clipeus p. nec lorica.

IBID. *milites Antiochiae adsidue plaudere histrionibus consueti, saepius in nemore vicinae ganeae quam sub signis habiti.*

Pro inepto *nemore* corrige *nidore*. Cf. Cic. in Pis. 6 *paulisper stetimus in illo ganearum tuarum nidore*.

IBID. *huiusmodi milites quibus imperiis contineres et ad frugem atque industriam converteres, nonne te Hannibalis duritia, Africani disciplina, Metelli exempla historiis perscripta docuerunt.*

Vix dubito quin *exempla* corruptum sit. Quae vera sit lectio affirmare non ausim. Extrema in milites severitas et saevitia Q. Metelli Macedonici saepius ab historicis commemorata est; cf. Val. Max. II. 7. 10; Frontinus Strategem. IV. 1. 23. Perperam Maius existimavit Q. Metellum Numidicum h. l. Frontonem cogitasse.

EPIST. 4, P. 132 *quamquam me diu cum ista valetudine vivere iampridem pigeat taedeatque, tamen cett.*

Legerim diu a missa valetudine. Cf. Cic. Ep. Fam. IX. 18. 3 valetudinem intermissis exercitationibus amiseram.

EPIST. 6, P. 133 *acceptis litteris tuis . . . bona spes mihi ostentata est, quod . . . post abstinentiam tridui et sanguinem satis strenue et prompte demissum, liberatum . . . te periculo . . . nuntiabas.*

Legendum est *prompte missum*. *Mittere sanguinem* dixisse Romanos, non *demittere*, neque *emittere* ad h. l. indicavit Ecksteinus, qui praeter Celsum (II, 10), Ciceronem testem citare potuerat: ad Att. I. 16: 11.

IBID. *et nunc exspecto cognoscere ex tuis litteris, quantum medici isti dies promoverint ad vires reficiendas.*

Pro inepto *exspecto* legas *expeto*. Saepius haec verba a libris confusa sunt; cf. Symmachi Epist. I. 34 (28) i. f.

EPIST. 7, P. 134 *ubi meis ego uti manibus per valetudinem non possem, manu sua cibos ad os meum adferret.*

Malim *prae valetudine*.

EPIST. 8, P. 136 *probasti me laudastique consilium, neque tamen triduo amplius vel quatruiduo id a te obtinere potuisti, ut mihi verbo salutem responderes.*

Sana erit sententia, si pro inepto *salutem* substitueris *saltem*.

IBID. *quotiens tu me manibus tuis sustinuisti, adlevasti aegre adsurgentem . . . ? quam hilari vultu semper placato tu nos adfatus es ?*

Annotat Naherus: „*Maius: placatissimo nos; Codex: pla* Excidere decem litterae. Hinc coniecit amicus quod dedi in textu". Equidem potius suppleverim *placidoque ore adfatus es ?* Quam saepe vultus et os coniuncta legantur multis exemplis docet Doederlinus, Synon. IV. p. 321.

AD M. ANTONINUM DE BLOQUENTIA. EP. 1, P. 139 *ne frustra*

neve temere verborum strues acerventur, sed ut certo ac sollerti termino uniantur.

Immo potius finiantur.

EPIST. 1, P. 140 *in primis oratori cavendum, ne quod novum verbum ut aes adulterinum percutiat, ut unum et id verbum vetustate noscatur et novitate delectet.*

Maïus pro id coniecit idem; Ecksteinus: *ut una id verbum et vet. nosc.* Vitium altius sedere videtur. Legerim interpungendi signo post percutiat posito *ut nummus ita et verbum seqq.*

EPIST. 1, P. 141 *considera igitur, an in hac secunda ratione officiorum contineatur eloquentiae studium.*

Contextus postulat ut legatur *in hac sequenda ratione.*

EPIST. 4, P. 154 *in eos quoque meus magister Dionysius tenuior et compositam fabulam protulit de disceptatione vitis et arboris ilicis.*

Suspicio in tenuioret latere ingeniose. Insulsum arboris ludi magistro reddendum erit.

AD M. ANTONINUM DE ORATIONIBUS, P. 155 *rursus fazo magistrum me experire. Neque ignoras omnem hanc magistrorum vanam propemodum et stolidam esse.*

Adscribit Naberus „excidit substantivum. Maïus supplet turbam. Heindorfius: *ordinem hunc magistrorum vanum — et stolidum esse. Orellius: nationem vanam*”. — Equidem nescio an ante vanam excidissem manum probabilius sit.

IBID. *confusam eam ego eloquentiam, catachannae ritu, partim igneis (iligneis O. Jahn) nucibus Catonis, partim Senecae molli-bus et febriculosus prunulis insitam, subvertendam censeo radicitus, immo vero Plautinotrato verbo, erradicatus.*

Scribas quaeso *Plautino <mu>tuato verbo.* Non intelligo porro *febriculosus*, numquam enim audiavi prunulas comesas febrim excitare. Fortasse legendum est *vermiculosus*. Cf. Pallad. XII. 7. 14: *poma vermiculosa.*

IBID. P. 156 *sententias eius tolutares video nusquam quadripedo concito cursu tenere, nusquam pugnare.*

Deleto concito, in quo ludi magistri manus facile agnoscitur, scribe *quadripedo cursu <con>tendere.*

IBID. P. 157 *ut histriones, quom palleolatim saltant, caudam cyeni, capillum Veneris, Furiae flagellum eodem pallio demonstrant: ita isti unam eandemque sententiam multimodis faciunt, rentilant, commutant, convertunt.*

Pro *cyeni* legendum esse *Glauci*, antea monui coll. Velleio, II. 33. Nec poenitet. Sed errasse me video quum ex *multimodis* elicerem *multimodis* dispandunt. Neque tamen placet quod pro inepto faciunt dedit Orellius: *iaciunt*. Vera lectio est *quatiunt*. Cf. Plaut. Epid. III. 3. 51.

IBID. *omnis ibi Fortunas antiatis, prae nestinas, respicientis, balnearum etiam [Fortunas omnis] cum pennis, cum rotis, cum gubernaculis reperias.*

Verba, quae uncis inclusi, expungenda sunt. Pro *balnearum* lege *balnearem*. Cf. Tit. ap. Henzen-Orell. n. 5796, 5797 et Anthol. Lat. n. 899: *Fausta novum domini condens Fortuna lavacrum Invitat fessos huc properare viros.*

IBID. P. 158 *addas licet „et carmina nota tubarum”. Sed et loricas et conos et enses et balteos et omnem armorum suppellectilem sequere.*

Pro *sequere* Niebuhrinus dedit *exequere*. Inepte, opinor. Praestat nimirum *suggere*. Cf. Aen. X. 333 *suggere tela mihi.*

IBID. P. 161 *scabies, porrigo ex eiusmodi libris concipitur. Lege scabies <et> porrigo.*

Fortasse Frontoni obversatus est locus Lucilianus (apud Nonium, p. 160. 20): *tristem et corruptum scabie et porrigini' plenum.*

EPIST. AD ANTONINUM PIUM, 2, P. 163 *pro trita et assidua ibi materia legatur trita et assueta t. m.*

EPIST. 2, P. 164 *neque enim hoc committam, ut te iustissim laude fraudem, dum metuo, ne insolenter laudes meas lauden*

Recte dicitur laudibus aliquem laudare, sed laudes alicui laudare vereor ut ferri possit. Scribendum videtur *ne i. laude meas cantem. Pro laude fraudem malim laude defraudem* vel potius *defrudem*.

EPIST. 3, P. 165 *tuae clementiae est, Imp., unicam homini verborum culpam cum ceteris eius recte factis ponderare.*

Immo potius *crebris*, ut unicam suum habeat antithetum.

IBID. P. 165 *haud sciam an qui dicat debuisse me amicitiam cum eo desinere, postquam cognoveram gratiam eius apud animum tuum imminutam.*

Pro *desinere*, inusitate scripto, malim *dirimere* i. e. *divellere, dirumpere, discindere.*

Pro *proximo superiore anno*, quod legitur EPIST. 9, p. 170, malim *proxime superiore anno.*

EPIST. AD AMICOS. I. 4, P. 176 *perspicias pro tua prudentia intelligentiaque summa maiorem fama, luculentissimum verborum apparatu, maxima frequentia sententiarum.*

Illa *summa maiorem fama* Heindorfii coniecturae debentur, qua infeliciores vix quaequam excogitari possit. Manifesto autem verba desiderantur, quae ad oratoriam Aquilini facultatem significandam pertinent. Codex habet *summa minorem fama*. Quid in *fama* lateat non exputo. Maxime arridet *facilitatem*. Scripserim igitur *summam in ore facilitatem* coll. Quint. X. 7. 26: *oris facilitas* et I, 1, 37: *os facile*. Sequentia ita corrigenda sunt ut legatur *luculentissimum v. apparatus, maximam frequentiam s.* — Codex habet *frequentiam*.

EPIST. 6, P. 178 *numquam cessavit... fabulas nectere itinerum tuorum et disciplinae ad priscum morem institutae ac retentae..., prorsus ut nullus miles Plautinus de suis quam hic de tuis virtutibus gloriose praedicaret: nisi quod Plautus de suo milite cum lepore, hic de te cum amore et cum summa fide.*

Corrigendum puto ut minus miles <ille> Plautinus....
gloriose praedicaret. Solum nimirum Pyrgopolinice[m] cogitavit.

EPIST. 12, p. 182 de Victorini sui filiolo haec scribit: *uvam acidissimus est; primum denique hunc cibum degluttivit, nec cessavit per totos paene dies aut lingua lambere uvam aut labris saviari ac gingivis lacerare ac ludificari.*

Risum movet *degluttivit*, quod, quum de fera bestia avidè praedam devorante recte dicatur, ab infantulo uvam lambente et saviante prorsus alienum puto. Scribas quaeso *degustavit*.

EPIST. 14, p. 183 in oratione Bithyna.... *multa sunt nova addita, ut arbitror, non inornate.*

V. *inornate* Maio debetur. Codex habet C. ONUT. Haud scio an praestet *non incondite*. Cf. Cic. de Or. III. 44. 175 et ipse Fronto, p. 114.

EPIST. 15, p. 184 *dixeram.... satis me diligenter in ista oratione coniecturam, quae in crimine mandatae caedis verteretur, divisisse argumentis ac refutasse.*

Pro *divisisse* sententia flagitat *diluisse*. Cf. Gell. II, 7. 14: *refutari ac dilui*; Id. XVIII. 13. 6: *diluere ac refellere*.

EPIST. 24, p. 188 *neque enim cum alio ullo tanta mihi familiaritas est aut tantus usus studiorum bonarumque artium communicandi.*

Immo, si quid video, *communicatio*.

LIBER II, EPIST. 4, p. 191: *fecisti... pro tua perpetua consuetudine et benignitate, quod Fabianum... tutatus es.*

Contextus postulat *mansuetudine et benignitate*.

EPIST. 7, p. 192 *sicut eos qui dicta factaque tua... maximis laudibus ferunt, laetus ac libens audio, ita si quis quid remurmurat aut deprecatur, multo scrupulosius ausculto.*

Pro *deprecatur*, quod ab hoc loco prorsus alienum, *detrectat* legerim. Laudibus ferre et detrectare enim recte inter se opponuntur.

EPIST. 7, p. 193 *fuertntne omnes et sunt ad hoc locorum, quibus unquam scriptus publicus Concordiae latus est, decuriones?*

Immo, opinor, *datus*. Munera publica et honores alicui non feruntur, sed dantur.

EPIST. 7, p. 195 *leges pleraeque poenam sanciverunt, ne quis arborem felicem succidisset.*

Pro *ne* scribendum *si*. Cf. Cic. ad Att. X. 1. 2 Solon capite sanxit, si quis in seditione non alterius utrius partis fuisset.

EPIST. 7, p. 197 *seni septuaginta annos egresso insignem maculam infligis, quando, oro te, abolendam? Quantulum enim vitae reliquum est ad exuendam infamiam et pristinam dignitatem sperandam. Hoc quod vocas interim, quanti sperabit? . . . Etiam soli . . . centi verbum est interim occi . . . confestim.*

Videtur Fronto scripsisse *aptum soli <nas>centi verbum est 'interim', occi<duo> 'confestim'*. Qua imagine usus est, ut ostenderet iuvenes, qui spem longae vitae sibi propositam existiment, fiduciae plenos futura prospicere, retardationesque et moras aequiore animo tolerare, a senum vero natura, qui vergentibus annis *δυσέλπιδες* esse soleant, dilationem et procrastinationem aliena esse.

EPIST. 7, p. 198 *Proculus homo ingenio ad cetera remisso et delicato, sed in sententiis dicundis ad puniendum paulo vehementior et infestior.*

Annotat Naberus „Cod. ut amico quidem videbatur: *dicundis ad . uniendum paulo ut inor et infest . . .* Maius scribit [*paulo duri*]or, quod non sufficit ad spatium explendum". Lacunas supplere tentavi scribendo *ad puniendum paulo inclinatio et intentio*.

EPIST. 8, p. 199 *eo fit, ut ad me decurrant plurimi qui tuam gratiam cupiunt.*

Praetulerim *qui tuam gratiam captant*.

PRINCIPIA HISTORIAE, p. 202 *ut magnis rebus gestis historia*

non indiligenter scripta nonnihil studii et rumoris auctura sit.
Immo potius additura.

IBID. P. 203 *Cato... primam latini nominis subolem et Italicarum originum pueritias inlustravit.*

Corrigas velim *primitias*. Cf. Stat. Theb. VI. 145; Sil. Ital. III. 411.

LAUDES FUMI ET PULVERIS, P. 212 *ut novissimos in epigrammatis versus habere oportet aliquid luminis, sententia clavi aliqua vel fibula terminanda est.*

Præstulerim *acuminis*. Cf. Cic. de Or. II. 244. Acumen, non lumen, opinor, cum clavi vel fibula recte comparatur.

IBID. P. 213 *iocularia austere, fortia hilariter dicenda.*

Pro *fortia* legendum erit *seria*, ut contentio restituatur.

DE BELLO PARTHICO, P. 217 (Mars) *semper et ubique aerumnas adoris terroresque nostros triumphis commutavit.*

Corrige *aerumnas, sudores, terroresque nostros.*

IBID. P. 219 *tum Polyocrates litteras ordine de casu et postliminio anulî perscriptas ad regem Anasim mittit.*

Pro *casu* legerim *iactû*.

IBID. P. 220 *quamvis... IEACTCI. RUGES tauri subigi iungendo domarique potuere.*

Coniicio *quamvis feri facieque truces tauri.*

IBID. P. 221 *in ea pugna Scipio quantum hominum Poenorum Afrorumque cepit, aut occidit, aut in deditionem accepit, si eorum linguas resecari imperasset, navem onustam linguis hostium Romanis inegisset.*

Pro *inegisset* scribendum *direxisset*. Cf. Nep. Chab. 4.

DE FERIS ALSIENSIBUS, P. 225 *oculi coniugio.. durant, qui uno obnixi obtutu interissent.*

Naberus recte monet absurda esse, quae h. l. leguntur. Veram lectionem existimo *oculi convivendo durant.*

IBID. *Hortus, qui crebro pangitur, ope stercoris indiget, herbas et holuscula nihili procreat.*

Legas ope stercoris <si> indiget.

IBID. P. 226 *Iam vero pater vester [i. e. Antoninus Pius] divinus ille vir.... omnes omnium principum virtutes supergressus, tamen et palaestram ingressus est et hamum instruxit et scurras risit.*

Coniicio et theatrum introiit et scurras visit. Cf. Plaut. Capt. V. 1. 2: *commode eximus ludos visere.* — *Theatrum legitur in margine.*

IBID. P. 227 *ne cum animo tuo reputes cotidiano te mendacio adstringi, cum te diem cognitioni dare ais et nocte cognoscis.*

Immo, opinor, tecum animo tuo reputes.

IBID. P. 228 *noctes diesque negotiis exercebant, horam otio nullam impertibant.*

Corrige negotiis <se> exercebant.

IBID. P. 229 *non enim te solis et talari ornatu ad pupulas hominum et palpebras incurrere oportet (aut) curruli strepitu et cum fremitu equestri, sed placide et clementer pinnis teneris in modum hirundinum advolare, non ut columbae alis plaudere.*

Pro solis potius scribendum soleis. Cf. T. Castricius apud Gell. XIII. 22 (21), 1: *soleatos.. vos, populi Romani senatores, per urbis vias ingredi nequaquam decorum est.* — *Pro inepto teneris, Orellius dedit tentis; equidem malim exertis.*

DE NEPOTE AMISSEO, P. 235 *potius duxi neglegi quam blandiri, tacere quam fingere, infrequens amicus esse quam frequens adsentator. Pauca petii, non pauca merui.*

Ultimum verbum cum loci sententia, qui summam animi modestiam et demissionem spirat, male congruit. Scribendum puto non pauca renui.

Scr. m. Oct. a. MDCOCLXXXIV.

J. J. CORNELISSEN.

HERODOTEA.

SCRIPSIT

H. VAN HERWERDEN.

(Continuantur ex Tom. XIII. pag. 42.)

Pauca notanda mihi restant in libris V et VI, quae digito monstrare suffecerit. Nimirum V, 30 tria me adverterunt interpretamenta: τῶν τὴν πόλιν ἔχόντων [Ναξίων], tum τῶν δ' ἐπιθαλασσίῳν [τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ] ἄρχει πάντων, deinde τῶν γὰρ νήσων [τούτων τῶν Κυκλάδων] οὐδεμία κω ἦν ὑπὸ Δαρείῳ, quae verba interpolata videntur e cap. 31, ubi legimus Πάρον καὶ Ἄνδρον καὶ ἄλλας τὰς Κυκλάδας καλεομένας.

V 31 dubito an potius requiratur καὶ τοὶ ταῦτα ποιήσονται τοῦτο μὲν ἔστι ἐτοῖμα παρ' ἑμοὶ χρήματα μεγάλα κτῆ. Τίδ' ἡσὸ facturo = εἰ ταῦτα ποιήσεις, pro ποιήσαντι.

V 34 forsitan praestat τοῦ πλεῦνος τ' ἐνεδέετο <ἔτι> ἡ πολιρκίη.

V 44 extr. χρηστὰ iam ante me Kruegerum expunxisse video, sed insuper requiro θυομένῳ ἐπὶ ΚρότωνΙ pro ΚρότωνΑ, ut IX 33 recte legitur θυομένῳ οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ, et dicitur quoque ἐπιθύεσθαι τοῖς πολεμίοις. Xenophonti quoque Anab. VII 8, 21

reddatur, si forte nondum redditum est, ἐκ' αὐτῷ (pro αὐτὸν) τεθυμένος.

V 53 εἰ δὲ — ὁ παρασάγγης δύναται τριήκοντα σάδια, ὥσπερ οὗτος γε δύναται ταῦτα, κτέ. Nisi forte ταῦτα vitio prognatum est ex praegresso TAI, sine damno enim abesse potest, τοσαῦτα scribendum puto.

V 56 extr. ἀπειπάμενος τὴν ὄψιν ἐπεμπε τὴν πομπήν. Collato Euripidis notissimo loco in Hecuba conieci ἀποπεμψάμενος, sed est quo librorum lectionem tuearis.

V 68 iam ante me Kruegerum κατήραξαν pro κατέρξαν reperisse sero vidi.

V 72 spuria esse suspicor verba otiosa μέλλων δὲ αὐτὴν κατασχέειν.

V 98 σωτηρίην - ὑποθησόμενον temere tentabam.

V 106 τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέσθαι [τῆς συλλογῆς] ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι.

V 110 ἀντιτάσσοντες adscripsisse aliena manus videtur propter sequens ἀντέτασσαν.

V 112 extr. ὁ στρατηγὸς τῶν Περσέων interpolatori deberi arbitror.

Librorum scripturae patrocinium suscipiam contra Naberum, cui multa scite observata sunt in Herodoto Mn. vol. XIII, p. 71 sq. contendenti V 92 η) Herodotum scripsisse τῶν γὰρ οἱ συγκατέβαψε εἰμάτων ὄφελος εἶναι οὐδὲν συγκατακαυθέντων pro οὐ κατακαυθέντων et deinde κατεκλήιε pro κατέκαιε.

Lenissimae sane mutationes, sed ut mihi quidem persuasum est, non tantum non necessariae sed plane perversae. „Inaudita querela est (inquit) quam tum demum intelligere possemus, si Melissa omni veste detracta in rogam imposita fuisset”. Sed

enim ex ipso usu verbi *συγκαταθάπτειν* iam apparet *non crematas* fuisse Melissae vestes, itaque falsam esse coniecturam *συγκατακαυθέντων* et veram codicum scripturam *οὐ κατακαυθέντων*. Si igitur vestes combustae non fuerunt, probabile est pervetusto more, de quo consulatur W. Helbig in praeclaro opere „*das Homerische epos aus den Denkmälern erläutert*“ p. 89 sqq., ne Melissae quidem corpus concrematum fuisse sed integro cadavere humatum. Sic facile intelligitur queri Melissae umbram, quae statim defunctae corpus reliquisset, nullum sibi usum esse vestimentorum, quippe quae cum corpore suo humi condita in sepulcro manerent, nec combusta animam suam in inferos descendentem comitari non potuissent. Fieri potest ut vetusta fabella ostendat nobis argumentationem eorum qui antiquissimum illum et rariorem sepeliendi morem improbarent. Utut est, combustis deinde iussu Periandri matronarum Corinthiarum quas ei detraxerat vestibus non nuda mansit, ut Nabero videtur, Melissae umbra, sed etiam calidior facta est et ornatior quam se fore speraverat, meliusque sic eius ira placari potuit quam *condendis aureis ornamentis in fossa*, ut Naberus! adscita sua coniectura *κατεκλήιε* sequentia interpretatur. Praeterea *κόσμον τὸν κάλλιστον* non *aurea ornamenta* sed *pulcherrimas vestes* significare manifesto docet praegressum verbum *ἀπέδυσε*, ut taceam eo sensu quo Naberus voluit aptius esse *κατέκρυπτε* quam *κατεκλήιε*, nam in fossa aliquid *κατακρύπτομεν*, in arca *κατακλόμεν*. Tandem argutari mihi videtur vir ingeniosus scribens, vestes in fossam collatas ne cremari quidem posse, dum fumus omnia obtineat et aer intercludatur. Quod ita verum foret, si ante cremationem fossa superne clausa fuisset, sed in patenti fossa satis larga et non nimis profunda, praesertim addita materie vim flammae alenti, contra esse apparet. — Disputatio de cremando facit ut meminerim loci I 164 ubi in comm. Crit. p. 21 demonstravi corruptum esse verbum *κατιρᾶσαι*, sub quo nunc Naberus Mn. XIII p. 61 dicit solum latere posse *καταπρῆσαι*. De eodem verbo et ego cogitaveram sed statim abieci intelligens, si in urbe aliqua *unum* aedificium solo aequandum sit, stultum esse ea uti diruendi ratione, qua periculum nascatur ceteris aedibus ne simul pereant. Cogita velim Herodoti narrationem de Sardium incendio. Aliud igitur latere certum est. —

Loco III 28 non intellego vim perfecti εἴηται (Ionum est εἴηται), quod Naberus proposuit pag. 64. Nec tanto molimine opus est. Corrigo: ἤντινα οὐκέτι ὁσίη γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βάλλεσθαι γόνον. Cf. v. c. II 45. 171. Cum ex ΟCΙΗ factum esset ΘΙΗ, necessario ἤντινα mutarunt in ἤτις.

VI 21 ποιήσαντο et καὶ recte omittere videtur Longinus.

VI 32 interpreti tribuerim verba ἐξέταμνον καὶ.

VI 35 lege ἐσθῆτα οὐκ ἐπιχωρίην (pro ἐγχωρίην) ἔχοντας cll. I 195. VII 72. 74. 79. 91.

VI 44 verba τῆς περὶ τὸν Ἄθων abesse malim.

VI 94 suspecta habeo verba μεμνησθαι τῶν Ἀθηναίων.

VI 97 καταγνόντες [κατ'] ἐμεῦ?

VI 108 bis dele οἱ Πλαταιῆες.

VI 115 lege συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξειν (pro ἀναδέξαι) ἀσπίδα. Cf. IX 7.

VI 136 Μιλτιάδην ἐδίωκε τῆς Ἀθηναίων ἀπάτης εἵνεκεν. Notum est in iure Attico crimen τῆς ἀπάτης τοῦ δήμου. Nescio autem an male abundet vox εἵνεκεν.

Dicam cur mihi quidem non persuadeat lenis Naberi coniectura (p. 72) ἐλλοῖσιν pro depravato πολλοῖσιν in Apollinis oraculo VI 19. Nempe clades illa navalis communis erat Milesiis cum reliquis Ionibus omnibus; sed laudato ab Herodoto oraculo haud dubie respicitur priva Miletī calamitas, excisa urbs et ἀνδραποδισθεῖσα a Persis. Cap. 18 Miletum αἰρέουσι κατ' ἄκρης ἔκτῳ ἑτεῖ — καὶ ἡνδραποδίσαντο τὴν πόλιν ὥς ε συμπεσεῖν τὸ πάθος τῷ χρηστήρῳ τῷ ἐς Μίλητον γενομένῳ, ad quae verba non satis attendit Naberus.

Teneo igitur quod in *comm. Crit.* suasi δρυσιν, cui non praefero οἰωνοῖς cum quia a tradita scriptura longius distat, tum

quod in vetusta poesi forma dativi in OIC pro OICI suspecta est. Facio enim cum Nauckio aliisque qui contraria apud Homerum exempla depravata esse statuunt.

His disputatis transeo ad librum VII.

VII 1 med. πολλῶ πλέω (γρατὴν) ἐπιτάσσων ἐκάστοις ἢ πρότερον παρεῖχον. E constanti in talibus usu corrigatur παρεῖχοντο. Plurima exempla reperies cap. 60—99. In capite 60 similiter scribendum: Ὅσον μὲν νυν ἕκαστοι παρεῖχοντο πλήθεις ἀριθμὸν κτέ. Quid intersit inter utramque verbi formam optime declarat locus VIII, 1: Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἐπὶ — ἐκατόν — καὶ Καλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι, Ἀθηναίων παρεχόντων.

VII 6 εἰ μὲν τι ἐνέοι (sc. τοῖς χρησμοῖς) σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῃ. Oraculis nihil inesse poterat, quod cladem afferret barbaris, sed inesse poterat quod spectaret cladem aliquam futuram. Itaque corrigatur ἐνέοι <ἐς> σφάλμα φέρον. Cf. I 120. VIII 137. IX 33: οὐκ ἐς γυμνικοὺς ἀλλ' ἐς ἀρήλους ἀγῶνας φέρον τὸ μαντήιον. VI 19. al. Contrario errore cum parte librorum I 10 et III 123 ἐς αἰσχύνην φέρει (φέροντα) legi iudicavit Valckenaer.

VII 8 α extr. φροντίζων δὲ εὐρίσκω ἅμα μὲν κύδος ὑμῖν προσγινόμενον χώρην τε τῆς νῦν ἐκτήμεθα οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαυροτέραν, παμφορωτέραν δέ, ἅμα δὲ τιμωρίην τε καὶ τίσιν γινομένην. Quid in tali sententia intersit inter τιμωρίην et τίσιν me quidem latet. Sed omnes habet veritatis numeros sprete ab omnibus lectio codicis Vaticani: ἅμα δὲ καὶ τιμωρίην τίσι (i. e. Graecis) γινομένην. Quam autem recte ὁ ἀδικῶν graece dicitur τυγχάνειν δίκης et τιμωρίας, tam recte, opinor, dicitur τιμωρία αὐτῷ γίνεσθαι. Noto vero usu τίς et τινὲς dicuntur adversarii qui non nominati cum odio significantur. Eleganter Persis Xerxes dicit ex hoc bello praeter gloriam dicionis incrementum, Graecis contra poenas redundaturas esse. Mox sub γ) legitur: πυνθάνομαι ὥδε ἔχειν, οὔτε τινὰ πόλιν ἀνδρῶν οὐδεμίαν οὔτε ἔθνος οὐδὲν ἀνθρώπων ὑπολείπεσθαι manifesto aut τινὰ aut οὐδεμίαν expungendum est. Hoc nescio an praestet quia loco IV 32 Ὑπερβορέων δὲ πέρι ἀνθρώπων οὔτε τι σκύθαι λέγουσι

οὐδὲν οὔτε τινὲς ἄλλοι κτέ. antiquissimi codices ABC omittunt οὐδέν. Similiter igitur corrigendi videntur loci IV 119 ἡμεῖς δὲ οὔτε τι τότε ἡδικήσαμεν τοὺς ἄνδρας τούτους [οὐδέν] οὔτε νῦν πρότεροι πειρησόμεθα ἀδικεῖν. IV 197 καὶ τούτων οἱ πολλοὶ βασιλέος τοῦ Μήδων οὔτε τι νῦν οὔτε τότε ἐφρόντιζον [οὐδέν]. Eadem est ratio loci VIII 20 οὔτε τι ἐξεκομίσαντο οὐδέν οὔτε προσεσάξαντο, ubi tamen ambigas utrum οὐδέν eliminandum sit an vocula τι, quam codex Vaticanus omittit. Amat vero Herodotus post negationem servare positivam notionem, quam Athenienses in negativam commutare assolent, neque igitur mirandum ludimagistros in opere frequentissime ut videtur in scholis lectitatem eam discrepantiam sedulo notasse.

VII 10 init. Ἀρτάβανος - πάτρας ἐὼν Ξέρξη, τῷ δὲ καὶ πίνυος ἐὼν ἔλεγε τάδε. Merus librarii error videtur ἐὼν repetentis e praegressis pro ἦν, nec structuram tuetur ullus locus ex iis quos laudavit Steinius. — Sequitur Ὁ βασιλεῦ, μὴ λεχθαισέων μὲν γνωμέων ἀντίων ἀλλήλησι οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω αἰρεόμενον ἐλέσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρᾶσθαι. Permire dictum αἰρεόμενον ἐλέσθαι. Suspicio: αἰρεόμενον ἐπέπεσθαι, ut infra legitur sub γ) καὶ τότε γε εἰ Ἰστιάος ὁ Μιλήτου τύραννος ἐπέσπετο τῶν ἄλλων τυράννων τῇ γνώμῃ κτέ. Ibidem sub η) extr. ὁ μὲν γὰρ διαβάλλων ἀδικεῖ οὐ παρεόντος κατηγορέων, ὁ δὲ [ἀδικεῖ] ἀναπειθόμενος. Deleatur verbum sine vi repetitum.

VII 11 ἀλλὰ ποιεῖν ἢ παθεῖν προκείται ἀγών κτέ. Concinnius est πάσχειν. — In fine capituli requiritur κατεστρέφωτο οὕτω ὥς ε (pro ὥς) — ἐπώνυμοι τοῦ κατασφραγμένου καλέονται.

VII 15 init. ἐγὼ τὸ παραυτίκα μὲν οὐκ ἐφρόνεον <εὔ> εἶπαι ἐς σὲ μάταια ἔπη. Sic legendum addita vocula necessaria, quae non desideratur cap. 16 init.: Ἴσον - κέκριται, φρονέειν τε εὔ καὶ - πείθεσθαι.

VII 15 νῦν δὲ καὶ διαπειλῆσαν οἴχεται. Veteres et probati scriptores usurpant ἀπειλεῖν et διαπειλεῖσθαι, non διαπειλεῖν. Optime codex Vat. καὶ δὲ ἀπειλῆσαν, eidemque codici II 121 γ, extr. debetur vera scriptura ἀπειλέειν pro διαπειλέειν.

VII 17 ἐνδὺς δὲ τὴν Ξέρξῃ ἐσθῆτα καὶ ἰζόμενος ἐς τὸν θρόνον
ὤς - κοῖτον ἐποιέετο. Rectius fortasse Aoristum ἰζόμενος habet
codex Romanus.

VII 22 med. Ὁ γὰρ Ἀθως ἐστὶ οὖρος - οἰκημένον [ὑπ' ἀνθρώ-
πων] Dele fatuum emblemata; quasi vero ab aliis quam ab ho-
minibus incolī potuerit. Cf. infra 115.

VII 23 οἱ μὲν κατώτατα ἐσεῶτες. Lege κατωτάτω, ut
recte subsequitur ἀνωτάτω. Turpi errore quem non dudum
correctum esse miror mox scribitur τὸ μὲν ἄνω στόμα τῆς διώρυ-
χας ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσον εἶδε αὐτὴν τὴν διώρυχα γενέσθαι
pro ὅσῃ. Praeterea autem expectabam τὸ μὲν [ἄνω] στόμα et
in praegressis ἄτε γὰρ τοῦ τε ἄνω [στόματος] καὶ τοῦ κάτω τὰ
πρὸς μέτρα ποιευσμένων. Nam orificium fossae aut στόμα dici
potuit aut τὸ ἄνω τοῦ δρύγματος, sed quid sit ἄνω στόμα aut
κάτω στόμα haud satis assequor.

VII 25 [ἐκ] τῆς Ἀσίης πανταχόθεν. Genetivus pendet ex ad-
verbio.

VII 26 ἵνα πηγαὶ ἀναδιδούσι Μαιάνδρου ποταμοῦ καὶ ἐτέρου
ὧς ἐλάσσονος [ἢ Μαιάνδρου], τῷ ὀνόματι τυγχάνει ἐν Καταρρήκτης.
Dele emblemata.

VII 27 χρήματά τε ἐπηγγέλλετο [βουλόμενος] ἐς τὸν πόλεμον
[ταμίειν]. Seclusa non addidisse H. persuasum mihi est, tan-
tummodo dubito utrum ἐς τὸν πόλεμον addiderit neque. Similiter
interpolatus videtur locus VI 139 καὶ δίκας ἐπηγγέλλοντο [βου-
λόμενοι δίδοναι] παντὸς τοῦ ἀδικήματος.

VII 28 supple οὔτε σκήφομαι τὸ μὴ <οὐκ> εἰδέναι τὴν ἐμε-
νωτοῦ οὐσίην.

VII 29 σὺ δὲ καὶ ἐξείνισας μεγάλως στρατὸν τὸν ἐμὸν κτῆ.
Δὲ μεγαλωστί, ut est V 67 ὑπεδέξατο αὐτὸν μεγαλωστί,
et II 161 μεγαλωστί κάρτα τιμᾶν? Mox παρ' ἐμενωτοῦ
αὐτοῦ τὰς ἐπὶ χιλιάδας, ἵνα μή τοι ἐπιθέςῃς ἔωσι αἱ τετραπόσιαι

μυριάδες [ἐπὶ χιλιάδων], ἀλλ' ἢ τοι ἀπαρτιλογίῃ ὑπ' ἐμὸ πεπληρωμένη. Melius me iudice aberunt verba separata.

VII 32 βουλόμενος ὧν αὐτὸ τοῦτο ἐκμαθεῖν ἀκριβῶς ἔπεμπε. Fortasse non casui tribuendum quod omnes codices praeter R, qui vocem plane omisit, habent ἀκριβῶς, non ἀκριβέως. Nempe Herodotus qui numquam eo vocabulo utitur more suo scripserat ἀτρεκέως, quae Ionica vox cessit glossemati Attico ἀκριβῶς. Hesychium inspiciens leges: ἀτρεκέως· ἀληθῶς, ἀκριβῶς. Ne forte cum Cobeto contendas nullum pati verbum ἐκμαθεῖν additamentum, satisfaciet Herodotus VII 10 η extr. scribens: πρὶν ἢ ἀτρεκέως ἐκμάθῃ. Cf. etiam c. 39 εὔ νυν τόδ' ἐξέπιστασο.

VII 30 init. Ἄναυα δὲ καλεομένην Φρυγῶν πόλιν παραμειβο-
μενος — ἀπίκετο. Immo παραμειψάμενος. Optime contra
habet participium -praesentis infra 42 ἐπορεύετο — παρα-
μειβόμενος.

VII 36 ἐξεύγνυσαν δὲ ὧδε (naves)· πεντηκοντέρους καὶ τριή-
ρας συνθέντες, ὑπὸ μὲν τὴν πρὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐξήκοντα
[τε del.] καὶ τριηκοσίας, ὑπὸ δὲ τὴν ἐτέρην τεσσαρεσκαίδεκα καὶ
τριηκοσίας, τοῦ μὲν Πόντου ἐπικαρσίας τοῦ δὲ Ἑλλησπόντου κατὰ
ρόον, ἵνα ἀνοκωχεύῃ τὸν τόνον τῶν ὀπλων, συνθέντες δὲ ἀγκύρας
κατήκαν περιμήκεας, τὰς μὲν πρὸς τοῦ Πόντου τῆς ἐτέρης τῶν
ἀνέμων εἵνεκεν τῶν ἔσωθεν ἐκπνεόντων τῆς δὲ ἐτέρης τῆς πρὸς
ἐσπέρης τε καὶ τοῦ Αἰγαίου εὗρου τε καὶ νότου εἵνεκεν. Misere
laborat loci compositio et valde durum imo absonum est cum
Steinio τῆς ἐτέρης aliter accipere quam praeegressum τὴν ἐτέρην
et intelligere χειρός. Recte haberet τὰς μὲν πρὸς τοῦ Πόντου
τῶν ἀνέμων εἵνεκεν τῶν ἔσωθεν ἐκπνεόντων, τὰς δὲ πρὸς ἐσπέρης
τε κτέ., recte etiam fortasse: τὰς μὲν τῆς ἐτέρης τῆς πρὸς τοῦ
Πόντου — ἐκπνεόντων, τὰς δὲ τῆς πρὸς ἐσπέρης κτέ. Cf. VII 56.

VII 37 ὁ στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίων ὁρμᾶτο ἔλawn ἐς Ἀβυδὸν·
ὁρμημένῳ δὲ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν — ἀφανὴς ἦν κτέ. Requiro
ὁρμητο, nam praesens et imperfectum huius verbi apud H. sig-
nificare solent *proficisci*, perfectum et plusquamperfectum in-

stituere, aggredi, parare, quod est huius loci, et male inter se respondent *δρμάτο* *οτ δρμημένω*. Ceterum structuræ cum Participio futuri pro Infinitivo alterum exemplum ignoro.

VII 37 *καὶ εἶρετο τοὺς μάγους τὸ θέλει προφαίνειν*. Præferenda videtur librorum ABC scriptura *θέλει*, quia post verba rogandi noster paucis locis exceptis, de quorum sanitate dubito, usurpavit optativum in quaestione indirecta, sive pronomine interrogativo utitur sive articulus eius vice fungitur.

VII 39 *εὖ νῦν τόδ' ἐξεπίτασο, ὥς ἐν τοῖσι ὡς τῶν ἀνθρώπων αἰκίει ὁ θυμός, ὃς χρηστὰ μὲν ἀκούσαC τέρψιος ἐμπιπλέει τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ τοῦτοισι ἀκούσας ἀνοιδέει*. Ecce vera lectio: *ὃς χρηστὰ μὲν ἀκούσαCI τέρψιος ἐμπιμπλῃ* (ut *ιστῃ*) *τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ τοῦτοισι ἀνοιδέει*. Emblemata igitur vetusto mendo *ἀκούσας* pro *ἀκούσας* posterius est. Non vereor ne quis mihi occinat illud *νόος δρῃ καὶ νόος ἀκούει* κτέ., in quo huiusmodi loco nullum esse praesidium unusquisque intelleget.

VII 44 extr. *ἐπεὶ δ' — ἐνίκων [Φοίνικες] Σιδώνιοι, ἦσθη τε τῇ ἀμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ*. Deleto glossemate transpone *ἦσθη τῇ τε ἀμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ*.

VII 52 med. *οἱ δὲ δικαιοσύνην καὶ πιστότητα ἐνέδωκαν*. Nihil proficetur comparanda diversissima locutione *μαλακὸν ἐνδιδόναι* *μηδέν*. Conieci *ἐνεδέξαντο*.

VII 50 init. *Εἰ γὰρ δὴ βούλοιο ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπεCφερομένῳ τρήματι τὸ πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεσθαι*. Immo vero *ἐπιCφερομένῳ*, *imminentī*, ut recte legitur I 209 *καὶ μοι πάντα προδεικνύσι τὰ ἐπιCφερόμενα*, scil. dii. Veræ lectionis fortasse vestigium servat cod. R scriptura *ἐπειCφερόμενα*, nata ex *ἐπισCφερόμενα*, quod est calami lapsus pro *ἐπιCφερόμενα*, cum vix dignoscantur ductus litterarum *φ* et *σφ*.

VII 53 *Ἀρτάβανον ἀποσείλας ἐς Σοῦσα*. Male quibusdam placuit Vaticani scriptura *ἀπολύσας*, quo verbo H. non utitur, ubi sermo est de missione a militia aut ab imperio, sed *παράλυσιν*.

VII 54 τῇ δὲ ὑπεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον [ἐθέλοντες] ἰδέσθαι ἀνίσχοντα. Quicumque de suo adscripsit ἐθέλοντες non intellexerat veterem structuram verborum expectandi ab Homero inde usitatum. Supra V 35, 2 ἀνέμεινε ἀναφῦναι τὰς τρίχας. VIII 15, 1 οὐκ ἀνέμειναν ἔτι τοὺς Ἕλληνας μάχης ἄρξαι. VIII 56 οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα. Thuc. IV 134 οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν γενέσθαι. Xenoph. Anab. III 1, 14. 24 al. Prorsus ut hoc loco Aesch. Eum. 680 μένω δ' ἀκούσαι κῶς ἄγῶν κριθήσεται. Thuc. III 26, 3 ἐπιμένοντες — πεύσεσθαι, ubi sequitur futurum, quia ibi ἐπιμένειν significat προσδοκᾶν. Sed fortasse eadem litura loco nostro delendum est: ἰδέσθαι.

Post pauca sequitur: ἡ (συντυχίῃ) μιν παύσει καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκείνης γένηται. Non praegressa negatione, requiro πρότερον ἢ — γενέσθαι. Tum malim τὴν <τε> Φιάλην — καὶ χρύσειον κρητῆρα κτέ.

VII 55 extr. ἐς τὴν ἀπεναντίον. Herodoti est ἀπαντίον, ut καταντίον et ἀντίον.

VII 64 init. Σάκαι δὲ [οἱ Σκύθαι]. Emblemata quod ipso articulo arguitur sumtum est e sequentibus τοὺτους δὲ ἐόντας Σκύθας Ἀμυργίους Σάκας ἐκάλεον. Aliud glossema ἀξίνας in sqq. iam non fefellit Naberum.

VII 64 init. Corrige et supple: Βάντριοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀγχοτάτω (pro ἀγχοτάτα) τῶν Μηδικῶν <τιήρας> ἔχοντες, quod ni feceris non habebit τῶν Μηδικῶν quo referatur. Cf. 73 Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τῆς Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον. 74 Λυδοὶ δὲ ἀγχοτάτω τῶν Ἑλληνικῶν εἶχον ὄπλα. 81 ἀγχοτάτω τῶν Μηδικῶν εἶχον ἐσθῆτά τε καὶ ὄπλα. Ad τιήρας vide 61 init. et 62 init.

VII 67 σισυρνοφόροι. Aldina σισυροφόροι. Sed cf. IV 109 extr., ubi optimi libri ABR conspirant in σισύρας. Eratosthenes apud Schol. Plat. Eryx. 400 sic distinguit ab σίσυρα, ut hoc sit ἐξάστρον ἐξ αἰγείων δερμάτων τετριχωμένων, illud τὸ ἐκ τῶν κωδίων βαπτόμενον ἀμπεχόνιον. Cf. Schol. ad Av. 122. Poll. VII 70. Sed vanum esse discrimen docet fr. Aeschyleum

ap. Poll. X 186

κατὰ τῆς σισύρυνης τῆς λεοντείας <δοῶς>.

VII 69 πρὸς δὲ αἰχμᾶς εἶχον, ἐπὶ δὲ κέρας δορκάδος ἐπῆν
ἔξυ πεποιμένον τρόπον λόγχης. Recte habent ἐπὶ δὲ αὐτέων —
ἐπῆν, sed omisso pronomine requiritur ἐπὶ δὲ — δορκάδος ἦν,
vel potius ἐπὶ δὲ ἦν κέρας δορκάδος per tmesin.

VII 70 προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον ἐπὶ τῆσι κεφαλῇσι.
Immo περὶ, quod in sqq. saepe servatum est, sed vix minus
frequenter vitiatum. Cf. 72. 74. 75. 76. 79. 84. 88 ubi resti-
tuendum περὶ.

VII 86 ὧς δ' αὐτως Κάσπιοι καὶ Παρικάνιοι ἐσσεάχατο [ὁμοίως]
καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Iungendum ὧς δ' αὐτως καὶ ἐν πεζῷ ut paullo
ante in verbis Βάκτριοι δὲ ἐσκευάδατο ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ.
Unde apparet insitivum esse ὁμοίως, quod vitiose repetitum est
e praegressis καὶ Κάσπιοι ὁμοίως.

VII 88 ἐπὶ συμφορὴν περιέπεσε ἀνεθέλῃτον. Absurda
scriptura, sed non melior est lectio codd. PR ἐπὶ συμφορὴν
ἐνέπεσε Cl. VI 16 extr. οὗτοι τοιαύτης περιέπεσαν τύχῃσι corri-
gam συμφορῇ περιέπεσε ἀνεθέλῃτῳ. Lenius quidem possis
sed dubito num Herodoti usui convenienter ἐς συμφορὴν ἐνέπεσε
ἀνεθέλῃτον.

VII 89 περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας εἶχον ἀγχοτάτω πεποι-
μένας τρόπον τὸν Ἑλληνικόν. Requiritur τρόπου τοῦ Ἑλλη-
νικοῦ. Cf. 73. 80. 85. Nam mos Atticus adverbialiter utendi
vocula ἐγγύς in significando tempore, ἔτη ἐγγύς τριακόσια, ἐγγύς
ἰσδομήκοντα ἔτη γεγυνώς, ἐγγύς ἐνιαυτόν huc non pertinet.

VII 96 extr. Optime R: ἐπεὶ στρατηγοὶ γε (pro τε) οἱ τὸ πᾶν
ἔχοντες κράτος καὶ ἄρχοντες τῶν ἐθνέων ἐκάσων, ὅσοι αὐτῶν ἦσαν
Πέρται, εἰρέαται μοι. Ex codicis C scriptura εἰρέαται μοῦνοι,
non male coniecieris εἰρέαται μοι· μοῦνοι. Nam μοι post In-
dicativum εἴρηται non magis H. solet omittere, quam addere
solet Imperativo εἰρήσθω, qua de re alibi monui.

VII 100 init. ἐπεθύμησε (Xerxes) αὐτός σφεας διεξελάσας θεήσασθαι. Qui quaeso hoc fieri potuit? Audacter emenda διεξελαύνων, aut dele participium non necessarium ob sqq.: μετὰ δὲ ἐποίησε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπ' ἄρματος παρ' ἔθνος ἐν ἑκαστον ἐπυνθάνετο κτέ.

VII 101 extr. Φᾶς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι [ἢ πρότερον ἦν]. Tollatur iners supplementum.

VII 102, 1 ἀρετὴ δὲ ἑπακτός ἐστι, ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἰσχυροῦ. Requiro ὑπό. — Ibidem § 2 αἰνέω μὲν νυν πάντας τοὺς Ἕλληνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς [Δωρικούς] χώρους οἰκημένους, ἔρχομαι δὲ λέξων — περὶ Λακεδαιμονίων μόνων κτέ. Valde suspectum habeo vocabulum Δωρικούς cum quia Xerxes Demaratum cuius haec est oratio de omnibus Graecis Graeciam proprie sic dictam incolentibus interrogaverat, non de solis Peloponnesiis, tum quod ipse Demaratus paullo ante de tota Graecia dixerat τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφός ἐστι κτέ. Quare dubium non est quin ἐκείνους τοὺς χώρους spectet Graeciam universam et Δωρικούς sit perversum scioli interpretamentum. Alia tentat Naber supra pag. 75.

VII 103 καὶ τοιεν ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἰόντες. Verum videtur μάστιξι. Cf. VII 35. 56. Mox in verbis δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας πλήθει χαλεπῶς ἂν Ἕλληνας Πέρσῃσι μούνοισι μάχεσθαι vide an literae sic dirimendae sint ut scribatur καὶ ἂν (κᾶν) ἰσωθέντας. Graeci ἰσοῦν et ἐξισοῦν dicere solent, sed ἀνισοῦν perrarum est. Duplicatae particulae ἂν exempla dabit Schweighäuserus in lexico p. 32 B.

VII 104, 3. οἱ Ἑλλήνων ἑκαστός φησι (Cob. Φασι) τριῶν ἄξιος εἶναι. Naber coniecit ἀντάξιος. Cf. II 146. VII 103. Si vere, idem vocabulum restituendum I 32 et VII 21. Cum verbis sequentibus ἔπεισι γὰρ σφι δεσπότης νόμος τὸν ὑποδειμαίνουσι πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ σέ componatur Periclis dictum apud Thuc. II 37, 3 τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανο-

μοῦμεν τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀπροάσει καὶ τῶν νόμων. Cf. Soph. Ai. 1073.

VII 106, 1. ὥς δὲ καὶ Ἀρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω τοῖσι Μασκα-
μείοισι ἐγγόνοισι. Huius patronymici usus in pedestri oratione
tanta est insolentia — nihil enim huc facit quod semel Plato
Iudibundus (Gorg. 482) dixit ὁ Κλεινίειος — ut merò errore li-
brarium sequentis vocabuli terminatione deceptum sic scripsisse
arbitrer pro Μασκάμειω ἐγγόνοισι. — In capitis fine ubi legi-
tur τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ [Μασκάμην] οὐδαμῶς κω ἐδυπόθησαν ἐξε-
λεῖν πολλῶν πειρασαμένων absurdissime sciolus interpolavit Μασ-
κάμην, nam totum locum perlegens facile senties τὸν ἐν Δορίσ-
κῳ non esse solum Mascamen, sed τὸν αἰεὶ ἐν Δορίσκῳ ὑπαρχον
ἶοντα, filios enim patri successisse docent verba ὥς δὲ καὶ —
ἐγγόνοισι. Et sic demum intellegi poterunt verba: διὰ τοῦτο
δὲ οἱ τὰ δῶρα πέμπεται παρὰ τοῦ βασιλεύοντος Αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι.
Non fuit credo Mascames immortalis. Emblema autem recte abest
a verbis praegressis πλὴν τοῦ ἐν Δορίσκῳ (sc. ὑπάρχου).

VII 108, 2. Λίσσος — ὅς τότε οὐκ ἀντέσχε τὸ ὕδωρ [παρέχων]
τῷ Ξέρξεω στρατῷ ἀλλ' ἐπέλιπε. Emblema abest a loco gemino
58, 3 Μέλανα ποταμὸν οὐκ ἀντισχόντα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον
ἐλλ' ἐπιλιπόντα. Ad rem cf. Claudianus de Laudibus Stiliconis
(ed. Jeep.) I 170: *Denique felices aquilas quocumque moveres* /
arebant tantis epoti milibus amnes et alibi: *Haud aliter Xerxem*
totò simul orbe secutus / *narratur paruisse vagos exercitus amnes.*

VII 109 ἐς τὴν (λίμνην) ποταμοὶ δύο εἰσιεῖσι τὸ ὕδωρ. Vul-
gata debetur Schweighaüsero pro librorum lectionibus εἰσεῖσι vel
εἰσεῖσι. Usus tamen postulat ἐξεῖσι, ut ἐκδιδόναι (non ἐσδιδόναι).
Cf. I 6. 180. II 17. VI 20. VII 124 al. De fluvio aquam suam
in alium fluvium infundenti sollemne est ἐσβάλλειν. Cf. IV 48.
49 (bis) 57 et I 179 ubi abundat τὸ ῥέεθρον ut hic τὸ ὕδωρ,
sive Herodotus addidisse putandus est sive potius eius interpres.

VII 111 ἀλλὰ διατελέουσι τὸ μέχρι ἡμεῦ αἰεὶ ἶόντες
ἐλευθεροί. Abest post διατελέειν vocola abundans αἰεὶ VI 52 extr.
117, 2. VII 153, 3, alibi. Sed cf. Philemonis fr. 57 ed. Kock.

VII 116 extr. *ἔθωρήσατό σφεας ἐσθῆτι Μηδικῇ, ἐπαίνεέ τε ὁρέων αὐτοὺς προθύμους ἐόντας κτέ.* Requiro Aoristum *ἐπαίνεσε* τε κτλ.

VII 120 *Ἔνθα δὴ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτῃσιν ἔπος εὖ εἰρημένον ἐγένετο κτέ.* Permiſſe dictum. An *ἐλέγετο*, *commemorabatur*? — In fine capitis receptam oportuit certam Schweighauseri emendationem *κάκιστα πάντων ἀνθρώπων ἐκτρίβῃναι* pro *διατρίβῃναι*, quod nihil significat.

VII 125 transpone: *θωμάζω δὲ τὸ αἷτιον ὅτι κοτὲ ἦν τὸ ἀναγκάζον τῶν ἄλλων ἀπεχομένων τοὺς λέοντας τῆσι καμήλοισι ἐπιτίθασθαι* pro *τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον*, sed potius dele *τὸ ἀνάγκάζον*.

VII 126 *ὅ τε δι' Ἀβδήρων ῥέων ποταμὸς Νέσος καὶ ὁ δι' Ἀκαρνανίης [ῥέων] Ἀχελῷος.*

VII 127 *οὐκ ἀντέχρησε τῇ στρατιῇ πινόμενος.* Cf. infra 187. Vide ne utrobique *ἀπέχρησε* sit vera lectio, cui varia scriptura *ἀντίσχε* perniciosam attulerit.

VII 129 *οὔτε οὐνομάζεσθαι κατάπερ νῦν, ῥέειν τε οὐδὲν ἕσσον [ἢ νῦν].* Sententiae tam inutile quam auribus grave est additum *ἢ νῦν*.

VII 130 ext. deleatur nomen *ὁ Ξέρξης*.

VII 134 init. *τοῖσι δ' ὧν Λακεδαιμονίοισι μῆνις κατέσκηψε Ταλθυβίου.* Ex dativo apparet H. dedisse *ἐγκατέσκηψε*. Cf. Thuc. II 47. Aesch. Pers. 514. Soph. Tr. 1087 et *ἐνσκήπτειν* Herod. I 105. Sin minus, scripsisset *ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους* ut cap. 137 et VIII 65. Post pauca § 3 lege *ἀχθομένων δέ <τε> καὶ συμφορῇ χρεομένων Λακεδαιμονίων*, ut solet noster in synonymis.

VII 135 *δεδοξώσθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι ἀγαθοί.* Cf. IX 48. Quod voluit Naber *δεδοξώσεσθε* nec sententia requi-

ritur, neque est forma Herodotea. Utitur enim in talibus periphrasi δεδοξωμένοι ἔεσθε. Rectissime vero idem vir doctus ἑκάτερος deinde correxit pro ἑκαστος.

VII 136 init. τῶν δορυφόρων κελεύοντων — προσκυνέειν βασιλέα [προσπίπτοντας] οὐκ ἔφασαν (οὐδ' insere cum Valckenaerio) ὡθεόμενοι — ἐπὶ κεφαλὰν ποιήσιν ταῦτα οὐδαμὰ κτέ. Reddatur προσπίπτοντας interpreti.

VII 137, 3 δῆλον ὃν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα [ἐκ τῆς μήνης] Deleatur emblemata. Nam ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα Herodoto significat ὅτι ἐκ τῆς μήνης ἐγένετο, idque magistellus glossemate suo indicare voluit. Cf. capituli initium et 134.

VII 140 in oraculo vs. 10 conieci ἀκροτάτης κορυφῆσι pro ἀκροτάτοις ὀρέφοις in *Comm. Crit.* pag. 12, ut vs. 9 οἷ respiciat ἀθανάτων, i. e. horum signa, non νηούς.

VII 141 post ἰκετηρίας λαβοῦσι deleatur fatuum emblemata ὡς ἰκέτας. Ibidem § 2 ἀλλ' αὐτοῦ τῆδε μενέομεν, ἔς' ἂν καὶ τελευτήσωμεν. Scilicet Apollini minantur Atheniensium legati, si melius responsum dederit, cadaveribus suis sacram ipsius sedem contaminaturos esse. Dignus est qui comparetur locus Euripidis Iph. Taur. 970 sqq., ubi prorsus ut apud Herodotum Apollo minis (Orestis) cedit.

VII 142 init. dele οἱ θεόπροποι. Deinde haereo in verbis: οἱ μὲν δὲ κατὰ τὸν Φραγμαδὸν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. Nihil enim proficitur comparanda cum Steinio formula quae huc non pertinet κατὰ τοῦτον εἶναι. Ferri posset εἶναι (significare) sine κατὰ, sed nemo praepositionem erat additurus. Quapropter suspicari malim olim fuisse αἰνίχθαι, quo verbo noster usus est V 56. Cf. Ar. Eq. 196 χρησμός ἡνιγμένος. De usu praepositionis κατὰ cf. Schweighauserus in lexico s. v. pag. 10 A (7).

VII 144 ἐμελλον λάξεσθαι ὀρχηδὸν [ἑκαστος] δέκα δραχμάς. Interpretamentum delere occupavit Cobetus. Quis latine ferat

virilim singuli praeterquam locis, qualis est Taciti Ann. XI 24 *ut non modo singuli virilim sed terrae, gentes* in nomen nostrum coalescerent, ubi subiectum abesse non potest? In codice Florentino (d) legitur pro *δρχηδόν ἡβηδόν*, cuius scripturae originem prodit Hesychii glossa *δρχηδόν· ἡβηδόν*. In fine capitis requiro: τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα μεγάλα ἐλέγετο εἶναι, <καὶ> οὐδαμῶν Ἑλληνικῶν ὅτεων (Cobet pro τῶν) οὐ πολλὸν μέζω. Vocula καὶ in talibus respondet vocabulo Latino *immo*, nec abesse potest.

VII 145 τοὺς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. Requiro πρὸς. Cf. Comm. Crit. p. 44.

VII 147 extr. Οὐκ ὦν καὶ ἡμεῖς [ἐκεῖ] πλώμεν ἐνθαπερ καὶ οὗτοι. Soloece sic editur pro ἐκεῖσε, sed nescio an melius vocula expungatur quam corrigatur.

VII 150 init. ὥς Ξέρξης ἔπεμψε κήρυκα ἐς Ἄργος πρότερον ἢ περ ὀρμήσθαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. *Paro*, *instituo* (aliquid facere) Herodoto est ὀρμηκαί, non ὀρμέω (ὀρμῶ), itaque legendum ὀρμήσθαι.

VII 151 extr. Ἀργείους δὲ — εἰρωτᾶν Ἀρτοξέρξην, εἰ σφί ἐτι ἐμμένει τὴν — Φιλίην συνεκεράσαντο. Non tantum συμμένει corrigendum (quod Cobetus quoque suadet), sed praeterea εἰ σφίσι, nam cum Ἀργείους sit sententiae subiectum, manifesto requiritur pronomen reflexivum. In sequentis capitis fine πᾶν δὴ βουλευμένοι σφί εἶναι πρὸ τῆς παρεούσης λύπης e Plutarcho Herodoto reddendum βουλευμένοι σφίσι.

VII 153 init. τοῦ δὲ Γέλωνος τούτου πρόγονος οἰκήτωρ ὁ ἐν Γέλῃ κτέ. Reiske delet articulum, Schaefer corrigit ἐὼν Γέλῃς, ego scribam οἰκήτωρ ἐὼν ἐν Γέλῃ cl. Demosthene, Callipp. § 2. Nihili est quod Dietsch edidit Οἰκήτωρ (sic) ὁ ἐν Γέλῃ.

In extremo capite legitur: τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς τοῦ ἅπαντος ἀνδρὸς νομίζω γίνεσθαι. Articulus minime defenditur locis I 91 et III 64 allatis a Steinio, siquidem numero plurali pronominis ἅπας rectissime additur. Sed τοῦ ἅπαντος nihil aliud significare potest quam *totius*. Cum Cobeto coniciebam πρὸς

παντὸς vel πρὸς τοῦ τυχόντος (possis etiam ἐπιτυχόντος cl. II 3), sed utroque nostrum lenius Valckenaer τοῦ ἐπιόντος, cl. Soph. O. R. 401, quod si loco Herodoteo confirmari posset recipere.

VII 154 prope fin. recipiam e R τῶν δὲ εἶπον (l. εἶπα) πολλῶν πασέων (pro τούτων) πλὴν Συρηκοσέων οὐδεμία πέφευγε (l. ἀπέφυγε cum Eltizio) δουλοσύνην.

VII 157 σὺ δὲ δυνάμις τε γὰρ ἦκεις μεγάλης. Perperam Dietschius recepit infelicem Reiskii, quam recoxit Classen, conjecturam μεγάλως. Quanto melius Valckenaer <εὔ> ἦκεις delete glossemate μεγάλως! Scribere potuerat etiam δυνάμις τε γὰρ ἦκεις (vel ἀνήκεις) ἐς τὰ μέγιστα. cf. VIII 111, nec inepte conicias ἦκεις <ἐς>μέγιστα.

VII 158, 2 οὔτε ἐμεῦ εἵνεκεν ἤλθετε βωθέσοντας οὔτε τὸν Δωρίκος φόνον ἐκπρηξόμενοι. Constanter Herodotus (et sic fere Attici) propter verbi compositionem ex βοή et θέω (cf. Βοηθός) non futuri sed praesentis participium iungere solet cum verbis eundi et praesentiae. V 86, 5 παρῆναι βωθέοντας. VI 20, 1 παραγίνονται βωθέοντες. VI 23, 4 ἦκε βωθέων. VI 88 pr. fin. ἦκειν βωθέοντας. VI 108, 1 ἐπῆλθον βωθέοντες, ibidem § 7 ἦκον — βωθέοντες. VII 198 extr. τὸν βωθέοντα τῷ Ἡρακλεῖ καιομένη λόγος ἐστὶ ἀναφανῆναι. Facile autem nostro loco sequens futuri participium librariorum potuit inducere in errorem. Legatur igitur ἤλθετε βωθέοντες. — Post pauca ne quis in verbis ἐπὶ τὸ ἀμεινον κατέστη coniciat μετέστη (cl. I 118 τῆς τύχης εὖ μετεσεώσης) inspiciat locos VI 105. 158 et VII 132.

VII 163 ταύτην μὲν τὴν ὁδὸν ἡμέλεισε, ὃ δὲ ἄλλης εἶχετο. Barbaram huius loci structuram, in quo ne verbi quidem notio apta est, emendavi in mea Ionis Euripidei editione, pag. 34 pro glossemate substituens genuinam vocem μετῆκε, collatis glossis Hesychii μεθήμεσύνη· ἀμέλεια. μεθήμων· ἀμελής. μεθῆς· ἀμελήσης. Emendatio mea latuisse videtur Cobetum Mn. XII p. 261.

VII 165 post med. [δ Τήριλλος].

VII 168, 3 μόγεις δὲ ἀναχθέντες προσέμιξαν (Coreytrasi) τῇ Πελοποννήσῳ καὶ περὶ Πύλον καὶ Ταίναρον γῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνοκώχευον τὰς νέας κτῆ. Pluribus olim in Mnemosyne ostendi Herodotum scripsisse περὶ Τύλον sive περὶ Οἴτυλον, cll. Hom. B 585 et Strab. VIII 360. Sic demum praetexere potuerunt, (cf. § 5) ὑπ' ἐτησιέων ὑπερβαλεῖν Μαλέην οὐκ οἶοι τε γενέσθαι.

VII 169, 1 Πέμπαντες κοινῇ θιοπρόπους ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπειρώτεον εἴ σφι (l. εἰ σφίσι) ἄμεινον ΓΙΝεται τιμωρέουσι τῇ Ἑλλάδι. Omnino requiritur futurum, sive fuit ἔσται (ut 220 med. variant libri inter falsam lectionem γενέσθαι et veram ἔσεσθαι) sive ΓΕΝΗCεται, sive, quod Herodoti usus praesertim commendat, CTNOICεται. Cf. IV 15. V 82. 114.

VII 180 διαδέξιον ποιούμενοι τὸν εἶλον τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ κάλλιστον. Vix aliud H. scribere potuit quam οἶωνόν vel ὀρνίθα δέξιον.

VII 181 supple: ὥς δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε ἀλλ' ἦν <ἔτι> ἔμπνοος.

VII 190 extr. requiro <τοῖσι> εὐρήμασι vel εὐρήμασι <τούτοις> μέγα πλούσιος ἐγένετο.

VII 193 extr. ἐν τούτῳ ὧν ὄρμον οἱ ἑρέξεω ἐποιεῦντο. Minus usitate pro οἱ ἑρέξεω <στρατιῶται> vel οἱ στρατιῶται οἱ ἑρέξεω (cf. VIII 17), aut οἱ ἀμφὶ ἑρέξην (cf. VIII 25). Nihil tamen mutandum. Cf. IX 99.

VII 194, 2 [ὁ Σανδώκης] ἐπὶ χρήμασι ἄδικον δίκην εἰκάσε.

VII 196 τῆς Θεσσαλίας Ἰππου mero calami lapsu scriptum est pro Θεσσαλῆς vel Θεσσαλικῆς, ut voluit iam Bekker, cum proxime praecesserit διὰ Θεσσαλίας.

VII 203 ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν [ἀν]. Usitatio locutio est τῆς δόξης ἐκπίπτειν. Apud Thuc. VIII 81, 3 καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρ-

χαυῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοισιν obsecutus sum Popponi delenti prae-positionem, quae ferri possit si legatur πίπτοισιν. Cf. proverbium ἀπ' ἡνὸς πεσῶν, in quo alluditur formulae ἀπὸ νοῦ πεσῶν.

VII 205 καὶ δίδῳτι πρότερος ἐγεγόνει Κλεομβρότου — καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. Loci ratio postulat καὶ δὴ καὶ <ὅτι> κτέ., aut transponendum δίδῳτι καὶ κτέ. In extremo capite legitur: παρεκάλεε ὧν ἐς τὸν πόλεμον ἐθέλων εἰδέναι, εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην· οἱ δὲ ἄλλοφρονέοντες ἔπεμπον. Divisim scribe e codice Vaticano ἄλλα φρονέοντες, i. e. alia mente, aliter sentientes, nam ἄλλοφρονέειν est nostro alienata esse mente. Cf. V 85 et Hom. H. Ψ 698. Od. κ 374. Infra IX 54 ἄλλα φρονέειν καὶ ἄλλα λέγειν. Ἀλισπαῖο ἀνίμο εἶσε sequioribus (velut Diodoro XVII 4) est ἄλλοτριφρονέειν.

VII 220 in oraculo vs. 4 οὔρον pro οὔρος scribendum videri iam monui *Comm. Crit.* p. 12 sq.

VII 223 extr. suppleverim: ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου· ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντά σφι (l. μέλλοντα σφι(σι)) ἴσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιόντων τὸ οὔρος, <οἱ Λακεδαιμόνιοι> ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους κτέ. Cf. ad h. l. Dobreum in *Advers.* Praeterea vide num sana sint verba τῶν περιόντων τὸ οὔρος, quia Persae duce Ephialta non circumdabant montem, sed per montem διὰ τοῦ οὔρεος. Cf. 213 κατὰ ῥάχιν τοῦ οὔρεος (216). Nihilominus in capite 214 bis scriptum est περιγησάμενοι (et περιγησάμενος) τὸ οὔρος, itaque nisi ter expungere volumus τὸ οὔρος, restat ut interpretemur *circumire et circumducere per montem*.

VII 226 πυθόμενον πρὸς τευ τῶν Τρηχινίων. Transpone πρὸς τῶν τευ Τρ.

VII 229 εἰ μὲν νυν ἦν μοῦνον Ἀριστῶδημον ἀλγήσαντα ἀπονοῆσαι ἐς Σπάρτην —, δοκέειν [ἐμοί] οὐκ ἂν σφι (Aristodemo et Euryto) Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι κτέ. Non suam sed aliorum sententiam Herodotum enarrare apparet, itaque rec-

tissime ἐμοί omittit cod. Vaticanus, quo deleto simul recte habet infinitivus δοκέειν; sed haereo in vocula ἦν, quod quis umquam sic usurpavit? Ni egregie fallor, corrigendum: εἰ μὲν νυν <συν>ἦν<εἰκε> — ἀπονοστῆσαι. Cf. VII 4, 10 aliosque locos bene multos.

VII 236 extr. οὐδὲν τὸ πάρεον τρῶμα ἀνιέϋνται. Pessime Stein probat Vallae versionem: *impendentem sibi cladem haudquam devitabunt*. Τὸ παρεὸν τρῶμα non est *impendens*, sed *prae-sens* (cf. v. o. VIII 20 extr.) *clades*, quam Lacedaemonios reparaturos esse negat Achaemenes. Optime Reiskius ἀκέονται, sed etiam melius Cobetus ἀκέονται, coll. I 167. V 91.

VII 237 Eximantur turpia emblemata e verbis: ὅτι πολιήτης μὲν πολιήτῃ εὖ πρήσσοντι φθονέει καὶ ἔστι δυσμενὴς [τῇ σιγῇ], οὐδ' ἂν συμβουλευομένου [τοῦ ἀστοῦ πολιήτης ἀνὴρ] τὰ ἄριστα οἱ δοκέοντα εἶναι ὑποθέοιτο, εἰ μὴ πρόσω ἀρετῆς ἀνήκοι. Possumus sane τὴν δυσμένειαν δεικνύναι τῇ σιγῇ, sed quid sit δυσμενῇ εἶναι τῇ σιγῇ me quidem latet. Τῇ φύσει nuper proposuit Naber.

VII 238 supplē: δὴλά μοι πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοις, ἐν δὲ <δὴ> καὶ τῷδε οὐκ ἦκιστα γέγονε κτέ.

AD LIBRUM VIII.

VIII 3 extr. Athenienses πρόφασιν τὴν Πausανίῳ ὕβριν προῖσχύμενοι ἀπείλοντο τὴν ἡγεμονίην τοῖς Λακεδαιμονίοις. Temere Stein „H. scheint also den Vorwurf der ὕβρις nicht als begründet anzuerkennen“. Hoc neutiquam ex Herodoti verbis effici potest. Quid enim vetat tamquam praetextu uti re non ficta sed vera? Innuit scriptor Atheniensibus suam potentiam magis cordi fuisse quam sociorum salutem libenterque arripuisse occasionem, quam ipsis praeberet Pausaniae insolentia.

VIII 5 extr. Unus ex deterioribus libris Florentinus (d) pro ἐκέρδῃNe exhibet ἐκέρδῃZen, quam formam omnes libri et editiones habent IV 152 μέγιστα ἐκ φορτίων ἐκέρδῃZαν. Tametsi pro ea militare videtur κερδήσεσθαι his sine varietate

lectum III 72 suspecta tamen est ob usum sequiorum; nam faex Graeculorum ea usa est et multo quidem frequentius quam ex exemplis quae Lobeckius ad Phryn. Parerg. c. 5 p. 740 collegit suspiceris. Persaepe ut hoc utar apparet in Ioannis Chrysostomi scriptis. Recte igitur ἐκέρδηνε receptum videtur ab editoribus et nescio an sine libris restituendum sit IV 152. Atticis autem relinquendum quod VIII 5 codex Romanus obtulit ἐκέρδανεν.

VIII 8 init. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ [ἐν ᾧ οὗτοι ἀριθμὸν ἐποίητο τῶν νεῶν]. Qui ἐν τῷ corrigunt non H. emendant sed magistellum, qui haec adscripsit e capitis 7 fine.

VIII 10 Mutata interpunctione et transposita vocula τὲ scribatur: ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἴωνων ἦσαι εὐνοοὶ τοῖσι Ἑλλήσι ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο, συμφορὴν [τε] ἐποιεῦντο μεγάλην δρέοντές <τε> τιμωρομένους αὐτοὺς καὶ ἐπιστάμενοι ὥς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονοστήσει. Vulgo inciditur post Ἑλλήσι et post μεγάλην.

VIII 13 init. suppl. <δ> χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ.

VIII 20 In Bacidis oraculo vs. 2

Εὐβοίης ἀπέχθειν πολυμηκάδας αἶγας

male spernitur libri Cantabrigiensis lectio πολὺν μὴ καδάδας. Nihil erat cur Bacis constans caprarum epitheton mutaret. Sequitur: τούτοις δὲ οὐδὲν τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοις ἐν τοῖσι τότε παρεούσι τε καὶ προσδοκίμοις παρῇ σφι (Euboeensibus) συμφορῇ χρᾶσθαι πρὸς τὰ μέγιστα. Corrigatur ἐς τὰ μέγιστα, ut est infra 144 τιμωρέειν ἐς τὰ μέγιστα.

VIII 21 εἰ παλήσειε ὁ ναυτικὸς στρατός. Ingeniose Valckenaeus εἰ τιπταίσειε. Veruntamen satius est non tangere. Hesychius: τελέσειε· διαφθαρείη· ἐπάλλησεν (l. ἐπάλησεν)· διεφθάρη· τεπαλημέναι· βεβλαμμέναι, unde apparet antiquitus verbum τελέειν cuius origo nos latet, pluribus locis lectum fuisse.

VIII 27 τὸν ἄν μὴ λευκανθίζοντα ἰδῶνται. Verbum λευκανθίζειν praeterquam h. l. apud solos sequiores legitur. Anti-

quum sane est λευκανθής, quo Pindarus et Sophocles usi sunt, sed si veteres inde verbum λευκανθίζειν formarint, expectes id notionem habere transitivam, ut εὐτρεπίζειν. Num forte λευκανθέντα dederat Herodotus?

VIII 32 ἐς Ἀμφισσαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρισαίου πεδίου οἰκομένην. Herodoti usus postulat οἰκημένην, ut recte scriptum v. c. VII 153 ἐς Μαντώριον πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλης οἰκημένην.

VIII 34 Παραποταμίους δὲ παραμειβομένοι οἱ βάρβαροι ἀπικοντο ἐς Πανοπέας. Sic quidem id facere non potuerunt, sed παραμειψάμενοι.

VIII 41 in. τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. Cobetus vult τὰ τε τέκνα κτέ. Persaepe tamen sic Herodotus, velut VI 19 ὁ γῆρας τε καὶ. VI 19 τὴν ἀρχὴν τε καὶ. VI 128 τὰς πάτρας τε καὶ. Ad huius loci exemplum VIII 4 malim: ἔστ' ἂν αὐτοὶ <τὰ> τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται.

VIII 43 Ἐσρατεύοντο δὲ οἷδε· ἐκ μὲν Πελοποννήσου Λακεδαιμόνιοι ἑκκαίδεκα νέας παρεχόμενοι, Κορίνθιοι δὲ τὸ αὐτὸ πλήρωμα [παρεχόμενοι] τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Σικυώνιοι δὲ πεντεκαίδεκα [παρείχοντο] νέας, Ἐπιδαύριοι δὲ δέκα κτέ. Nihil opus est missillis fulcris orationis, quae magistellorum interpolavit cacozelia.

VIII 49. Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ τῶν εἰρημένων πολλῶν. Nescio an verius sit οἱ στρατηγοὶ <οἱ> ἀπὸ τῶν — πολλῶν, ut 50 init. τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν.

VIII 60 init. Τότε μὲν ἡπίως [πρὸς] τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο. Soloecismum tolle deleta praepositione, quae debetur dittographiae praecedentium litterarum aut sequentibus πρὸς δὲ τὸν Εὐρύβιδην ἔλεγε. Recte habet cap. 58 init. οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος.

VIII 72 extr. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βωθήσαντες καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι. Transponatur οἱ ὑπεραρρωδέοντες καὶ βωθήσαντες τῇ Ἑλλάδι.

VIII 80 ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ
πίστω [ὡς οὐ ποιούντων τῶν βαρβάρων ταῦτα]. ἀλλὰ σφι σήμνηνον
αὐτὸς παρελθὼν ὡς ἔχει. Deleatur fatuum emblemata.

VIII 82 τριήρης — ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν. Scio
interdum φέρειν et composita Graece usurpari pro ἀγγέλλειν et
compositis. Sed cum nullum eius usus novi apud nostrum
exemplum, tum aptius videtur ἔφαινε. Saepissime autem
utrumque verbum a librariis confundi norunt omnes.

VIII 86 ἄτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόν-
των κατὰ τάξιν. Cobetus delet κατὰ τάξιν. Sed quid fiet
loco IX 59 extr. οὔτε κόσμῳ οὔδενι κοσμηθέντες οὔτε τάξι?

VIII 92 extr. supplendum: ταῦτα μὲν ἦν σὺν <τῇ> νηϊ ἐμ-
βαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέριψε ἐς Θερμιοκλέα. Ante NHI facile
excidit THI.

VIII 93 extr. E constanti Herodoti consuetudine suppleatur
ὡς πρότερόν <μοι> εἶρηται. Contra Imperativus εἰρήσθω prono-
mine carere solet, qua de re ante monui.

VIII 94 ὡς αὐτοὶ οἱοί τε εἶεν ἀγόμενοι δμηροὶ ἀποθνήσκειν.
Cobetus coniecit οἱοί εἶεν, quo H. sic non utitur. Verum vide-
tur ἐτοῖμοι εἶεν — ἀποθνήσκειν, qualia multa leguntur apud
nostrum. Vid. Schweighauseri lexicon. s. v. Possis etiam ὡς
αὐτοὶ ἄρτιοι εἶεν, ut loquitur IX 27. 48 et 53.

VIII 100 init. καὶ περὶ Πέρσας μὲν ἦν ταῦτα τὸν πάντα
μεταξὺ χρόνον γενόμενον, μέχρι οὗ Ἑρέξης αὐτὸς σφεαC ἀπικό-
μενος ἔπαυσε. Immo vero σφεα, quod referendum ad prae-
gressum ταῦτα, scil. Persarum luctum et eiulatus.

VIII 106 ἦν κομίσας τοὺς οἰκέτας οἰκὴν ἐκείνην. Non est
Herodoteae neque omnino antiquae Graecitatis pro ἐκεῖ, quod
substituatur.

VIII 109 ὃς καὶ τὴν θάλασσαν ἀπεμασίγωσε πίδαC τε κατ-

ἤ κε. Desiderabitur notio ἐς αὐτήν, nisi mecum una addita littera reposueris πέδας τ' ἐγκατῆκε.

VIII 115 init. ἀπικνέεται ἐς τὸν πόρον τῆς διαβάσιος. Cum πόρος iam per se ab Herodoto vocari soleat pons quo Xerxes Hellespontum iunxerat, miror cur addiderit τῆς διαβάσιος, et vereor ne aliena manus ea verba adscripserit. Cf. IV 136. cl. 140. VIII 111, cl. 115. Nec Genetivi rationem omnino intelligo.

VIII 118 med. τὸν βασιλέα εἰρέσθαι — εἴ τις ἐστὶ σφι σωτηρίη. Oratio directa foret ἔστι τις ἡμῖν σωτηρίη, itaque corrigendum εἴ τις ἐστὶ σφίσιν σωτηρίη. Idem vitium saepius tollendum velut infra cap. 136. Nisi forte mavis cum codice C expungere σφι.

VIII 120 init. Φαίνεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ ἀπικόμενος ἐς Ἀβδῆρα, καὶ ξεινίην [τέ] σφι συνθέμενος καὶ δωρησάμενος αὐτοὺς ἀπινάκη τε χρυσέῳ καὶ τήρῃ χρυσοπάσῳ. Manifesto non pendent participia συνθέμενος et δωρησάμενος a φαίνεται, sed continent duplex argumentum, unde appareat Xerxem redeuntem e Graecia venisse Abderam itaque terrestri itinere usum esse. Mox requiro πρῶτον ἐλύσατο <αὐτοῦ> τὴν ζώνην scil. *Abderae*, quae notio omitti non potuit. Optime igitur subvenit liber Romanus omittendo voculam τέ. In fine capituli ex eodem codice corrigendum τὰ δὲ Ἀβδῆρα ἱδρυται πρὸς τοῦ Ἑλλησπόντου μᾶλλον τοῦ Στρυμόνος καὶ τῆς Ἡϊόνος. Nam sensus est ἡ ὁ Στρυμὼν καὶ ἡ Ἡϊὼν, quod significare nequit vulgata scriptura ἡ τοῦ Στρυμόνος κτέ.

VIII 123 ὥς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διενέμοντο τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων, ἐνθαῦτα κτέ. Aperte requiritur futurum κρίνοντες. In ipsis sequentibus rectissime habet κρίνοντες.

VIII 129 αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτειδαίηται τῆς τε βηχίης [καὶ τῆς πλημυρίδος] καὶ τοῦ Περσικοῦ πάθους γενέσθαι τότε κτέ. Nihil aliud est πλημυρίς quam βηχίη, cuius vocis minus cognitae sequioribus illud est interpretamentum, itaque in marginem rele-

ganda sunt vocabula seclusa. Nunc video idem iam placuisse Valckenaerio.

VIII 130 *Μαρδόνιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχειμάζει*. E constanti Herodoti consuetudine corrige *ἐχειμέριζε*, quo verbo saepe utitur.

VIII 135 bis post τὸν Εὐρωμέα (ut recte Stein correxit Εὐρωμέα) interpolatum est Μῦν ex cap. 163. Solet autem Herodotus saepe pro nomine proprio usurpare nomen gentile cum articulo. Vide v. c. VI 52 τὰς τοῦ Μεσσηνίου ὑποθηκάς. Similem interpolationem noto IX 5 τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον [Μουρυχίδην] et 16 τοῦ Ὀρχομενίου [Θερσάνδρου].

VIII 136 τούτων (Athenienses dicit) δὲ προσγενομένων κατ' ἡλιξε εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσιν. Verbum κατελπίζειν pro ἐλπίζειν est sequioris Graecitatis neque ante Polybium reperitur. Herodoto reddatur τούτων δὲ προσγενομένων καὶ ἡλιπιξε εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσιν.

VIII 137 ἦσαν δὲ τὸ πάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι [οὐ μόνον ὁ δῆμος]. Manifesto spuria sunt verba seclusa, nec de ea re dubitare debebat Stein. Praeter formam μόνον documento est ὁ δῆμος perperam dictum pro οἱ δῆμοι. Cum eodem mox suspecta habeo verba τοῦ θητὸς Περδίκκew, vel τ. ὁ τοῦ Περδίκκew, ut habent alii. Cf. infra 138 init. et prope finem huius capituli ὁ δὲ παῖς, in quorum verborum vicinia legitur ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε καὶ Ἀέροπος [οἱ πρεσβύτεροι] ἔτασαν ἐκτεκληγμένοι, a quibus melius aberunt vocabula οἱ πρεσβύτεροι. — Paullo post in verbis ἐς τὸν κόλπον τρις ἀρυσάμενος τοῦ ἡλίου, ἀπαλλάσσετο scire pervelim quid sit in tali re ἀρύεσθαι. Non dubito quin Herodoto reddendum sit ἀφυσάμενος, quod verbum supra VI 119 Dindorfius egregie nostro reddidit pro forma non Graeca ἀρύσσονται.

VIII 140 extr. μὴ βούλεσθε παρισσούμενοι βασιλεῖ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρας κτέ. Non est στέρεσθαι, quod putabat Schweitz in lexico idem quod στερεέσθαι, sed quod ἐστερῆσθαι, *privatum*

esse. Suspectum tamen quod forma illa Atticis usitatissima nusquam alibi apud nostrum apparet, quare vereor ne scriptum reliquerit *ἑστερήσθαι*. Perfectum et alibi saepe reperies et VI 13. 21. 86, γ. VII 3.

VIII 142 extr. *Ἐspectes τύραννος γὰρ ἐὼν τυράνῳ <ἀρχήν> συγκατεργάζεται. Cf. I 162 δ τῷ Κύρῳ τὴν βασιλικὴν συγκατεργασάμενος.*

AD LIBRUM IX.

IX 1 τοῖσι δὲ Θεσσαλίας ἡγεομένοισι οὔτε τὰ πρὸ τοῦ πεπρημένα μετέμελε οὐδέν, πολλῇ τε μᾶλλον ἐπ' ἦγον τὸν Πέρσην κτέ. *Emenda ἐν ἦγον, incitabant, impellebant, instigabant. Cf. IV 79. 145. V 49. 79. 90. 104.*

IX 2 κατὰ μὲν γὰρ τὸ ἰσχυρὸν Ἕλληνας δμοφρονέοντας — χαλεπὰ εἶναι περιγίνεσθαι καὶ ἅπασιν ἀνθρώποισι. Verbum *περιγίνεσθαι*, cum iungi nequeat cum Accusativo Ἕλληνας δμοφρονέοντας, aut depravatam est ex *παρίστασθαι*, aut ante id sumenda est lacuna. Possis *χαλεπὰ εἶναι <νικᾶν τε καὶ> περιγίνεσθαι*. Cf. infra 27 *περιγεγόμεθα καὶ* (malim *τε καὶ*) *ἐνίκησαμεν ἔθνεα ἔξ [τε dele] καὶ τεσσεράκοντα*.

IX 5 Ἀθηναῖοι δὲ — περισάντες Λυκίην κατέλευσαν [βάλλοντες], τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον [Μουρυχίην] ἀπέπεμψαν ἀσινέα.

Absurde additum *βάλλοντες*, quasi alio modo id fieri potuerit! Cf. fin. cap., ubi recte abest, ut IV 167. V 38. IX 120. De nomine male addito vid. ad VIII 135. Non magis pepercerunt ludimagistri ipsis sequentibus: *γενομένου δὲ βορύβου [ἐν τῇ Σαλαμῶνι περὶ τὸν Λυκίδην], πυθάνονται τὸ γινόμενον αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηναίων, διακελευσασμένη δὲ γυνὴ γυναικὶ καὶ παραλαβοῦσα ἐπὶ τὴν Λυκίδην οἰκίην ἤισαν αὐτοκέλεες καὶ κατὰ μὲν ἔλευσαν αὐτοῦ τὴν γυναῖκα κατὰ δὲ τὰ τέκνα*. Quae seclusi ita tantum recte adderentur, si Atheniensium mulieres et liberi non ipsi quoque tum fuissent in insula Salamine, ubi haec omnia accidisse narrantur. Impediunt eiusmodi scholia clarissimi scriptoris intelligentiam, quare furcis expellenda sunt.

IX 9 in. Supple τέλος δὲ τῆς τε ὑποκρίσιος καὶ <τῆς> ἐξόδου τῶν Σπαρτιητέων ἐγένετο τρόπος τοιοῦτος. Mox insigni errore Dielsch edidit δυνάμενος ἐν Λακεδαιμόνι μέγιστα ξείνων, licet omnes codices exhibeant quod unice Graecum est μέγιστον. Post pauca exulat nomen proprium ὁ Χίλεος temere repetitum. Tum suppleatur: Ἀθηναίων ἡμῖν <μὲν> ἐόντων μὴ ἀρθρίων τῷ ἔε βαρβάρῳ συμμάχων κτέ.

IX 10 extr. προσαιρέεται δὲ ἐκιντῷ Πausanίης Εὐρυάνακτα τὸν Ἀριέος, ἄνδρα οἰκίης ἐόντα τῆς αὐτῆς. Miror contra Herodoti scribendi consuetudinem additum ἄνδρα. Cf. VI 35. I 107. II 172.

IX 11 extr. ὥς ἐν θώματι γενόμενοι (legati) ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην διώκοντες, σὺν δὲ σφι τῶν περιόικων [Λακεδαιμονίων] λόγους πεντακισχίλιοι [ὑπλῖται τῷτὸ τοῦτο ἐποίησαν]. Verba extrema omissa a Valla recte in edit. exegetica seclussit Steinius. Sed praeterea post περιόικων delendum est glossema Λακεδαιμονίων, cl. VI 58.

IX 13 init. Μαρδόνιος δὲ οὐδαμῶς ἔτι πρόθυμος ἦν μένειν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὥς ἤκουσε ταῦτα. πρὶν μὲν νῦν ἢ πυθέσθαι, ἀνεκχευε (l. ἀνοκώχευε) ἐθέλων εἰδέναι κτέ. Expectes πρὶν μὲν γὰρ ἢ πυθέσθαι κτέ. Pergit scriptor: ἐθέλων εἰδέναι τὸ παρ' Ἀθηναίων, ἵκοιεν τι ποιήσουσι καὶ οὔτε ἐπήμαινε οὔτε εἰσινετο γῆν τὴν Ἀττικὴν. Suspectum est ἐπήμαινε, quod nihil differt ab εἰσινετο. An ἐπήλαυνε? Sed vide potius ne supplendum sit καὶ οὔτε ἐτήμαινε <αὐτοῦς> οὔτε εἰσινετο γῆν τὴν Ἀττικὴν.

IX 16 καὶ σφῶν οὐ χωρὶς ἑκατέρους κλῖναι. Requiri Aoristum Passivum intellexerunt Reiske et Dindorf, ille reponens κλιθῆναι, hic κλινῆναι. In Attico scriptore sane κλινῆναι scribendum foret, sed Herodotum dedisse κλιθῆναι probabile est propter κλιθέντες I 211, 7 et κατακλιθέντας II 121, 79. Ex Ionica dialecto forma κλιθῆναι transiisse videtur εἰς τὴν κοινήν.

IX 21 med. ἔχοντες στάσιν ταύτην ἐς τὴν ἔσημεν ἀρχήν. Vix Graecum est εἶναι ἐς στάσιν. Corrigendum puto τάξιν. Paucis intermissis νῦν τε εἰ μὴ τινὰς ἄλλους πέμψετε διαδόχους [τῆς

τάξιος], ἴσε ἡμέας ἐκλείψοντας τὴν τάξιν. *Leleatur emblemata.*

IX 22 med. ἐνεσκεύαστο γὰρ οὕτω. Attice sic dicitur, sed constanter H. eo sensu utitur verbo simplici, itaque corrigendum ἐσκεύαστο. Centena sunt exempla. — In extremo capite expectabam ὥς σφεας οὐδεὶς ἦν ὁ τάξων pro τάσων, ut Arist. Pac. 613

οὐκέτ' ἦν οὐδεὶς ὁ παύσων, ἥδε δ' ἠφανίζετο
et ubi non?

IX 23 οὕτω δὴ οὐκέτι οἱ ἱππότες ὑπέμενον — ἀλλὰ πρὸς ἐκείνους ἄλλους προσαπώλεσαν [τῶν ἱππέων]. Stipes sit oportet, qui monendus sit equites amisisse ex suo numero equites, non pedites! Talia editores tolerare!

IX 33 ἀλλὰ δεῖν ἔτι καὶ τὸν ἀδελφεὸν — γίνεσθαι Σπαρτιήτην ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι λόγοις τοῖσι καὶ αὐτὸς [γίνεται]. Magistelli supplementum vel eo deprenditur, quod sententia saltem postularet τοῖσι καὶ αὐτὸς ἂν γίνοιτο. Sed loci eadem ratio est quae infra cap. 55 extr. ἐχρήζετ' ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων — ποιεῖν περὶ τῆς ἀπόδου τάπερ ἂν καὶ σφεῖς.

IX 38 ἐπιρρεόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ γινομένων πλεύνων κτέ. Misere languent verba καὶ — πλεύνων, nisi additur αἰεὶ, quod facile elabi potuit post ΚΑΙ. [Sic Naber quoque]. Sed fieri potest, ut vocula illa huc transponenda sit e sqq. λέγων ὥς ἐπιρρέουσι οἱ Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, ubi minus est necessaria.

IX 41 τούτου μὲν (Artabazi) ἡ αὐτὴ ἐγίνετο καὶ Θηβαίων γνώμη ὥς προειδὸς πλεῦν τι καὶ τούτου. Μαρδονίου δὲ ἰσχυροτέρη τε καὶ ἀγνωμονεστέρα καὶ οὐδαμῶς συγγινώσκομένη. Ipse Mar-donius dici poterat οὐδαμῶς συγγινώσκεσθαι, non hercle eius sententia. Corrigatur συγγινώσκομένου. Cf. plurima exempla apud Schweighäuserum s. v., qui neglexit locum IV 126 εἰ δὲ συγγινώσκει εἶναι ἕσων. Semper verbum usurpatur de personis.

In fine capitis βιάζεσθαι locum cedat formae Ionicae et Herodoteae βιάσθαι, nisi forte latet κατῆσθαι (otiose) *desiderare*, quod sententiae aptissimum. Cf. III 134. IX 56. IV 196.

IX 45 ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάλληται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος [καὶ μὴ ποιέηται] λιπαρέετε μενέοντες. Verba otiosa quae inclusi genuina esse dubito.

IX 47 ὥς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γενόμενον ὁ Πausanίης — ἵπισιν ἤγε τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δέξιον κέρας· ὥς δ' αὐτῶς καὶ ὁ Μαρδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου. Recte codex Romanus ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, scil. ἤγε τοὺς Πέρσας. Etiam malim: ὥς δ' αὐτῶς καὶ ὁ Μαρδόνιος <τοὺς Πέρσας> ἐπὶ τὸ εὐώνυμον.

IX 54 init. καὶ οὐ μὲν παρηγορέοντο Ἄμομφάρετον κτέ. Ita Bekkerus correxit pro παρηγόρεον, cl. 55 init. ὥς γὰρ δὴ παρηγορέοντο τὸν Ἄμομφάρετον, ubi Cobetus lenius sane reponit παρηγόρεον. Pro Bekkero tamen facit usus nostri, qui verbo Activo, quod Athenienses usurpant, non utitur. Media forma praeterea usus est V 104 et VII 13, quos locos nulla premit suspicio.

IX 56 init. καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάσσετο ἐς τοὺς Ἀθηναίους. τοὺς δὲ ἐπεὶ ἀνακρινόμενους πρὸς ἑαυτοὺς ἠὼς κατελάμβανε κτέ. Admodum suspectum habeo ἀνακρίνεσθαι usurpatum pro κρίνεσθαι, i. e. disceptare, rixari, quomodo noster cum aliis omnibus dixit III 120 κρινόμενων δὲ περὶ ἀρετῆς, et Aristophanes noto loco τίως μὲν οὖν ἐκρινόμεθ', εἴτα τῷ χρόνῳ κοινῇ ξυνέβημεν. Cf. V 5 κρίσις γίνεται μεγάλη γυναικῶν περὶ τοῦδε et VII 26 ἐς κρίσιν τούτου περὶ ἰλθόντες. Quo magis dolendum est deficere nos codicis Romani testimonium, qui lacuna laborat hoc ipso verbo finita. Optime enim ille liber subvenit loco VIII 69 ἐτέρποντο τῇ ἀνακρίσει substituendo τῇ κρίσι, quod recte praetulit Schweighäuserus, quemadmodum alio loco III 53 οὐδὲ ἀνακρίσιος ἠξίωσε exhibet ἀποκρίσιος quod leviter depravatum est ex ὑποκρίσιος, proprio Ionibus vocabulo. Correxerim igitur τοὺς δὲ ἐπεὶ κρινόμενους κτέ.

IX 57 init. Ἄμομφάρετος — περιείχετο αὐτοῦ μένοντας μὴ ἱλλεῖν τὴν τάξιν. An περιείχετο <τοῦ> αὐτοῦ — τάξιν? Cave facias, nam περιέχασθαι sequitur analogiam verborum cupiendi quae genitivum regentia construuntur cum Infinitivo sine articulo.

τῇ καὶ Δήμητρος Ἐλευσίνης ἱρὸν ἦσται. Codex Vaticanus Ἰστα. Permira forma pro Ἰδρυται, quam veterum lexicographorum nemo commemoravit. Num forte merum scribendi vitium pro ἐσται?

IX 58 pr. init. Ὡ παῖδες Ἀλεύεω ἔτι τί λέξετε τάδε ὁρόντες ἐρῆμα; Quis quaeso umquam ita locutus est? Corrige τί ἔτι λέξετε κτῆ. Vitii originem fortasse aperit codex Laurentianus (C) omittens voculam τ/ quam superscriptam a correctore alieno loco librariorum reposuisse suspicor.

Post pauca legitur ὅτι οὐδένες ἄρα ἔόντες ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἑλλησι ἐναπεδεικνύατο. In Comm. crit. corripiebam οὐδαμοί, sed multo probabilius Cobetus ὅτι οὐδὲν ἄρα ἔόντες κτῆ., quam emendationem recipere non dubitabo.

IX 59 extr. καὶ ἐδίωκον ὡς ποδῶν ἕκαστος εἶχον (εἶχε Cob.), οὔτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες οὔτε τάξι. Cf. ad VIII 86. Num forte [οὔτε] κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες [οὔτε τάξι]? At recte Steinius „κόσμος betrifft die Gliederung und Ordnung der einzelnen „Regimente (τέλεια), τάξεις ihre Stellung und Aufgabe innerhalb des ganzen Heeres“.

IX 60 προεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε [οἱ Λακεδαιμόνιοι] καὶ ὑμεῖς [οἱ Ἀθηναῖοι] ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα διαδράντων. νῦν ὧν δέδοκται τὸ ἐνθεῦτεν [τὸ] ποιητέον ἡμῖν. Praeter nomina propria quae male seduli lectores addiderunt, expungatur cum codice Romano vocula τὸ perperam repetita. Nam licet iungendo τὸ ἐνθεῦτεν grammatica constet, grave tamen est auribus repetitum τὸ. Praeterea recte Cobetus corrigere videtur δέδεκται.

IX 61 ἀπίεσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως. Cf. I 207, 33 τῶν προβάτων ἀφειδέως πολλὰ κατακόψαντας. Vereor ne utrobique πολλὰ sit glossatoris qui genetivi rationem non satis intellexerit. — Quod in vicinia legitur οὐ γὰρ σφι ἐγίνετο τὰ σφάγια χρησά ibi suspicione non caret additum χρησά, quod saepe in hac formula omittitur. Cf. Cobet Mnem. 1857, 292, 409 sq. Si tamen spurium est saepius hoc simileve sup-

plementum est delendum. Nam reperitur praeterea cap. 62, et supra cap. 36 scribitur: τοῖσι μὲν νυν Ἑλλήσι καλὰ ἐγίνετο τὰ ἱρὰ ἀμυνομένοισι — Μαρδονίῳ δὲ — οὐκ ἐπιτήδεα ἐγίνετο τὰ ἱρὰ, ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τούτῳ καλὰ, ex quibus verbis si bis καλὰ et semel ἐπιτήδεα deleveris, nihil deerit sententiae. Etiam magis suspectum propter vim verbi προχωρεῖν est χρησά V 44 extr. ἐπεὶ οἱ τὰ ἱρὰ οὐ προσχώρει χρησά θυομένῳ ἐπὶ Κρότωνα (Κρότωνι?). IX 36 Τοῖσι μὲν νυν Ἑλλήσι καλὰ ἐγίνετο τὰ ἱρὰ ἀμυνομένοισι. et 37 init. Μαρδονίῳ δὲ προθυμομένῳ μάχης ἄρχειν οὐκ ἐπιτήδεα ἐγίνετο τὰ ἱρὰ, ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τούτῳ καλὰ. Scrupulum tamen incit locus IX 45 λέγω δὲ ὧν ὅτι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι, ubi rarissimum vocabulum nemo glossator additurus erat.

IX 62 λήματι μὲν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔσσονες ἦσαν οἱ Πέρσαι, ἀνοπλοὶ δὲ ἐόντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες [ἦσαν] καὶ οὐκ ὁμοῖοι τοῖσι ἐναντίοις σοφίην. Deleto ἦσαν, mente supplendum est ἔσσονες ἦσαν.

IX 66 init. λειπομένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέος. Immo ὑπὸ. In capitis fine deleatur τεῖχος post Θηβαίων male repetitum.

IX 67 init. καὶ δὴ οὗτοι μὲν (Artabazi copiae) ταύτῃ ἐτράποντο τῶν δὲ [ἄλλων] Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελοκακόντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμαχέσαντο. Nulla est in libris manuscriptis frequentior varietas quam ἄλλοι Ἕλληνες pro Ἑλληνες. Hic inepte additur cum Artabazi milites Graeci non essent sed Persae, nec quasi-pleonastici usus vocabuli ἄλλος, quo fere significat praeterea, ullum reperiatur apud nostrum exemplum.

IX 68 αἰεὶ τε [πρὸς] τῶν πολεμίων ἄγχιστα ἐοῦσα. Genetivus pendet ab ἄγχιστα, quare exulato praepositio.

IX 69 init. Οἱ μὲν δὴ νικῶντες εἶποντο τοὺς Ἐβέρξω διάκοντές τε καὶ φονεύοντες, ἐν δὲ τούτῳ τῷ γινόμενῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοις Ἑλλήσι κτέ. Fortasse non temere Wesseling ell. VI 114 et VII 224 pro φόβῳ coniecit πόνῳ. Nusquam enim quod sciam Herodotus more Homérico φόβος de fuga usur-

pavit. Sed quidni probamus φόνῳ quod habet Mediceus a manu secunda?

IX 70 init. Supplendum suspiceris: Οὔτοι μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ λόγῳ <γενόμενοι> ἀπώλοντο, ut active dicitur ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιεῖσθαι τινα aut τι. Cf. III 50. VII 14. 57. Vide etiam IV 135 τῶν ἦν ἐλάχιστος ἀπολλυμένων λόγος. VII 223 ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. VIII 102 Μαρδονίου δέ, ἦν τι πάθῃ, λόγος οὐδεὶς γίνεται.

IX 74 γενομένης δὲ Φυγῆς τῶν ἐναντίων ἐδέδοκτο τὴν ἄγκυραν ἀναλαβόντα οὕτω διώκειν. Deest necessarium pronomen. Supplendum ἐδέδοκτό <οἱ> τὴν ἄγκυραν κτέ.

IX 76 extr. ὃς ἐμοὶ ξείνος μάλιστα τυγχάνει ἐὼν τῶν περὶ ἐκείνους τοὺς χώρους οἰκημένων. Cur hic non scribitur ξείνος (ἐς) τὰ μάλιστα, ut II 147. 148. IV 104. V 91. VIII 79, alibi? Quia τὰ μάλιστα est superlativus absolutus, μάλιστα relativus, nisi fallor.

IX 77 init. μαθόντες δὲ ὅτι ὕστερον ἤκουσι τῆς συμβουλῆς, συμφορὴν ἐποιεῦντο μεγάλην ἄξιόι τε ἔφασαν εἶναι σφέας ζημιῶσαι. Soloecam scripturam nullo negotio corrigas scribendo: ἄξιόι τε ἔφασαν εἶναι σφέας ζημιοῦσθαι, quibus nihil est sanius aut planius.

IX 78 extr. Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκοπίσας τιμωρήσεται ἐς πάτρων τὸν σὸν Λεωνίδην. Male sanam scripturam esse facile persuasit mihi Cobetus de hoc loco disputans Mn. XII p. 388, sed miror virum praeclarum latuisse lacunam esse inter τιμωρήσεται et ἐς πάτρων. Possis v. c. Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκοπίσας τιμωρήσεται <ἀντὶ τῆς λύμης τῆς πρὸς αὐτοῦ γεγενημένης> ἐς πάτρων τὸν σὸν Λεωνίδην. Nempe Μαρδόνιον pendet a τιμωρήσεται, verba ἐς πάτρων κτέ. a verbis elapsis.

IX 85 init. Ἄλλ' ὁ μὲν (sc. Mardonius) τρέφῃ τοιοῦτῳ ἐτάφῃ. κτέ. Monstrum alunt verba ΤΡΟΠΩΙΤΟΙΟΤΤΩΙ, nam

in praegressis non agitur de modo quo sepultus sit Mardonius, sed diserte Herodotus negat se scire a quonam sit humatus: ὑπ' ὅτευ μὲν ἀνθρώπων τὸ ἀτρεκέ: οὐκ ἔχω εἶπαι, πολλοὺς δὲ τινας, ἥδη καὶ παντοδαποὺς ἤκουσα θάψαι Μαρδόνιον. Non potuit igitur aliter scribere quam sic Ἄλλ' ὁ μὲν ΠΡΟΣ ΟΤΕΤΔΗΚΟΤΕ (πρὸς ὀτευδήκοτε) ἐτάφη. Supra I 86 ἀκροθίνια καταγιεῖν θεῶν ὀτεψδή. III 121 init. οἱ δὲ ἐλάσσονες λέγουσι πέμψαι Ὀροίτεια ἐς Σάμον κήρυκα ὀτευδὴ χρήματος δεησόμενον. VI 134 εἶτε ὀτιδῆποτε (l. ὀτιδήκοτε) πρήξοντα. Nunc video Krügerum delere haec verba cum praegressis inde ab initio cap. 93. — Prope finem deleatur τάφοι male repetitum post ἐόντες.

IX 86 init. ἐξαίτεειν αὐτῶν τοὺς μηδίσαντας, ἐν πρώτοις δὲ [αὐτῶν] Τιμηγενίδην καὶ Ἀτταγῖνον. Expunge pronomem.

IX 93 vers. fin. ὅτι ἀδίκως τὸν Φύλακον τῶν ἱρῶν προβάτων [Εὐνήιον] τῆς δψιος ἐξέρησαν. Nomen et per se otiose additur et in deorum ore prorsus ineptum est. Idem nomen expungendum esse initio capitis 95 ipsa sede arguitur.

IX 94 med. Supple: τούτων δὲ ἔφη ἐπήβολος γενόμενος τοῦ λιποῦ <ἄν> ἀμήνιτος εἶναι κτέ. Cur vocula exciderit vides.

IX 98 vers. fin. αὐτὸς δὲ οὗτος ἐὼν τυγχάνει νόος τοῦ πρήγματος (κηρύγματος Stein probabiliter) καὶ ὁ Θεμιστοκλέος ὁ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ. Expectabam: αὐτὸς δὲ τούτου ἐὼν τυγχάνει νόος τοῦ κηρύγματος καὶ τοῦ Θεμιστοκλέος ἐπ' Ἀρτεμισίῳ (sc. κηρύγματος). Codices non variant nisi quod prius ὁ omittit Vaticanus. Krueger haec verba delet et sequentia usque ad capitis finem, fortasse recte.

IX 106 init. τὰς νέας ἐνέπρησαν καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὴν λῆην προεξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυροὺς τινὰς χρημάτων εὖρον. Male verba καὶ — εὖρον reliquis sic adhaerent, quasi incensa munitione thesauros illos reppererint, quos procul dubio ante incendium cum reliqua praeda avexerunt. Ambigo corrigamne εὐρόντες, an καὶ <γὰρ> — εὖρον. Ad rem cf. VII 190 θησαυροὺς τε τῶν Περσέων εὖρον, ἅλλα τε χρύσεια ἄφατα

χρήματα περιβάλλετο. — Insuper ex usu nostri expectes τὰς <τε> νέας — καὶ τὸ τεῖχος εἰ μοι τό <τε> τεῖχος καὶ τὰς νέας. In sequentibus: ἀδύνατον γὰρ εἶναι τὸ σφί εἶναι [ἑαυτούς τε] Ἴωνων προκατῆσθαι φρουρέοντας τὸν πάντα χρόνον, καὶ ἑαυτῶν μὴ προκατημένων Ἴωνας οὐδεμίαν ἐλπίδα εἶχον χαίροντας πρὸς τῶν Περσέων ἀπαλλάξειν colorem Graecum non habent vocabula seclusa, quae quin spuria sint nullus dubito.

IX 101 ἦν δὲ ἀρρωδίη σφί (Graecis victoribus ad Mycalen) πρὶν <ἢ adde> τὴν φήμην ἰσαπικέσθαι, οὐτὶ περὶ σφέων αὐτῶν οὕτω ὡς περὶ τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πταίσῃ ἢ Ἑλλάς. Quod saepe accidit in codicibus, ut ante Ἑλληνες excideret ἄλλοι, hic quoque factum est. Nam manifesto requiritur περὶ τῶν <ἄλλων> Ἑλλήνων. Exemplo sit locus IX 69 init. ubi reliqui codices recte obtulerunt τοῖσι ἄλλοις Ἑλλησι, codex Romanus vitiose τοῖσι Ἑλλησι. Perfrequens est, si recte memini, ea varietas in oratorum codicibus.

IX 102 med. οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συχνὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος. Corrigatur ἀμυνόμενοι. Soli Parthi ἀμυνόμενοι ἔφευγον.

IX 107 ὁ δὲ ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιούμενος σπᾶται ἐπὶ τὸν Μασίτην τὸν ἀκινάκεια [ἀποκτεῖναι ἐθέλων]. Scire velim quo alio consilio id faceret. Omnia insunt in illis σπᾶται ἐπὶ τὸν Μασίτην τὸν ἀκινάκεια et interpretem valere iubemus, reddito eidem Ἀρταῦντεω, quod nomen interpolatum post verba ὅπισθε ἑστειὼς αὐτοῦ facit, ut pronomēn αὐτός contra sententiam significet non *is*, sed *ipse*. — Post pauca legitur ὁ δὲ Ξειναγόρης ταῦτα ἐργάσατο χάριτα. Eadem forma pro χάριν legitur quoque sine varietate VI 41 δοκέοντες χάριτα μεγάλην καταθήσασθαι, sed VII 110 omnes libri habent ἔχειν σφί μεγάλην χάριν, et nescio an χάριν ubique verum sit. Cf. IX 79 extr. et 107. Nempe χάριτα ne apud Homerum quidem legitur, sed dicit θεσπεσίην et μενοεικέα χάριν. Codices Euripidei bis obtulerunt, sed utrobique correctum est. Apud Anthologiae tantum poetas certa est et, ni egregie fallor, est forma Alexandrina.

IX 108 init. οὐδὲ βίην προσέφερε προμηθεύμενος τὸν ἀδελφεὸν Μασίστην. Difficile est credere verbum προμηθεύσθαι constructui posse cum Accusativo, idque eo difficilius quod II 172 recte legitur genetivus τιμᾶν τε καὶ προμηθεύσθαι ἑαυτοῦ ἐκέλευε. Audacius videri possit corrigere τοῦ ἀδελφεοῦ Μασίστῳ, sed cum Masistae nomen, quod proxime praegressum est, spurium videatur, non est gravis mutatio προμηθεύμενος τοῦ ἀδελφεοῦ deleto nomine proprio quod loco iam corrupto adscriptum videtur. Paucis interpositis corrige: ἐπεὶ δὲ ἐκεῖσέ τε ἀπίκετο pro ἐκεῖ.

IX 109 extr. ἀλλὰ πόλις τε εἶδον καὶ χρυσὸν ἄπλετον καὶ στρατὸν, τοῦ ἔμελλε οὐδεὶς ἄρξῃν ἀλλ' ἡ ἐκείνη· Περσικὸν δὲ κάρτα [ὁ στρατὸς] δῶρον. Verba Περσικὸν — δῶρον potest esse lectoris annotatio, sed si genuina sunt, certe abiciendum est ὁ στρατός, in quo absonus est articulus et hoc quoque suspectum quod incertam habent ea verba in libris sedem.

IX 111 extr. Οὔτε γὰρ ἂν τοι δοίην θυγατέρα τὴν ἐμήν γῆμαι. Sic libri praeter R, qui exhibet οὔτε γὰρ ἂν τοι δοίην ἐτι θυγατέρα τὴν ἐμήν γυναικα. Utraque scriptura interpolata esse potest, nisi quod necessarium ἔτι accipiendum est a codice Romano. Scripserat fortasse Herodotus: οὔτε γὰρ ἂν τοι δοίην ἐτι θυγατέρα τὴν ἐμήν, οὔτε ἐκείνη πλεῦνα χρόνον συνοικήσεις, ut est supra in eodem capite ἀλλὰ τοι ἀντ' αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα τὴν ἐμήν, non addito neque γῆμαι neque γυναικα, quae magistellorum supplementa esse possunt; si tamen alterum genuinum est, praetulerim γυναικα, quia etiam I 107 scriptum video: ταύτην Μήδων οὐδενὶ δίδοι γυναικα, ὁ δὲ Πέρσῃ δίδοι, et verbis quae modo attuli praecedunt haec: γυναικὶ δὲ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικήσεις μὴ συνοίκες, ita ut ibi audiendum sit γυναικα.

IX 116 med. Ταῦτα λέγων εὐπετέως ἔμελλε ἀναπαίσειν Ἑρξῆι [δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον] κτῆ. Turpiter haec verba interpolata sunt e praegressis. Herodotus saltem scripsisset δοῦναι οἱ τὸν τοῦ ἀνδρὸς οἶκον.

IX 119 extr. καὶ συνδήσαντές σφεας οἱ Ἕλληνες ἡγαγον

ἐς Σησόν, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ Ἀρταύκην [δεδεμένον] αὐτὸν τε καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ. Deleto δεδεμένον prorsus idem dicitur sed haud paullo melius. Tum more nostri scribatur: καὶ τῶν τε φ Φυλασσόντων λέγεται κτέ. pro τε φ τῶν.

IX 120 init. νεάλωτοι. Rectius R νεάλωτοι, formatum ut νεαλῆς et αἰχμάλωτος. Post pauca editur: νῦν ὧν ἄποινα οἱ τάδε ἐθέλω ἐπιθεῖναι, ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον ἐκ τοῦ ἱροῦ, ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ θεῷ, ἀντὶ δ' ἑμεινυτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς ἀποδώσω τάλαντα διήκσια Ἀθηναίοισι περιγενόμενος. Probatur a multis lenis Pauwii correctio μοι pro οἱ, sed vel sic perdura est loci compositio. Vide ne ἐπιθεῖναι sit varia lectio verae scripturae καταθεῖναι, et H. ceteris omissis dederit: νῦν ὧν ἄποινά οἱ (Protesilao) τάδε ἐθέλω καταθεῖναι, ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον ἐκ τοῦ ἱροῦ ἑκατὸν τάλαντα τῷ θεῷ, ἀντὶ δ' ἑμεινυτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς διήκσια Ἀθηναίοισι περιγενόμενος.

IX 122 Ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην δίδοι, ἀνδρῶν δὲ σύ, Κύρε, κατελὼν Ἀσυσάγεια, φέρε, γῆν γὰρ ἐκτῆμεθα ὀλίγην καὶ ταύτην τρηχέαν, μετανασάντες ἐκ ταύτης ἄλλην ἔχωμεν ἀμείνω. Rectius σχῶμεν codex Romanus. Sed praeterea expectabam: Ἐπεὶ Ζεὺς <ἰθύνων μὲν> Πέρσῃσι κτέ.

Decantati Gallici poetae dicti memor, veritatem parere opinionum contentionem, finem his annotatiunculis imponam digladiando paullisper contra alias quasdam quas nondum tetigi nuperrime propositas a Nabero coniecturas, ex quibus cum aliae valde mihi placent tum quae scripsit de locis I 29, I 155 et I 207, quos in editione mea a me iam emendatos reperire potuerat. Sed ea de quibus inter nos convenit commemorare nihil attinet: utilius erit significare ubi ab amico dissentiam.

I 24 extr. ἐπὶ δελφῖνος ἐπεὶ ὧν ἄνθρωπος. Naber coniciens ἰσπεύων exclamat „Quis ita loquitur?” Respondeo: cum alii, tum, ne desit exemplum quod huc imprimis pertineat, Pausanias II 3, 4: καὶ ἐπὶ δελφῖνός ἐστιν ὁ Παλαίμων. Cf. VI 12, 1. IX 30, 2.

I 25 ὑποκρητῆριδιον σιδήρεον κολλητόν. Naber coniecit σιδηρο-
κόλλητον. Sed cf. Pausan. X 16, 1 sq.

I 30 εἴ τινα ἤδη πάντων εἶδε δολβιώτατον. Naber coni.
δολβιον οὕτω. Sed ne sic quidem me iudice recte quadrat
Solonis responsum Τέλλον Ἀθηναίων, quia docet narratio Solo-
nem Tellum non habere *aequae felicitatis* atque Croesum, sed illum
πάντων δολβιώτατον, hunc ne δολβιον quidem. Manifesto rescri-
bendum: τίνα δὲ πάντων κτέ. ut edendum curavi.

I 43 τήν τε μάχην καὶ τὸν τοῦ παιδὸς μόνον ἐσήμενέ οἱ.
Temere Naber corrigere mihi videtur πλάνην, quod ne satis
quidem intellego. In editione mea contuli cap. 39 extr. ἐπείτε
ἐν οὐ πρὸς ἄνδρας ἡμῖν γίνεται Ἡ ΜΑΧΗ μέτετε με, ubi cogi-
tando supplemus ἀλλὰ πρὸς θηρίον.

I 65 μετέστησε τὰ νόμιμα πάντα καὶ ἐφύλαξε ταῦτα μὴ
παραβαίνειν. Naber coniecit ἔταξε. Sed verbum simplex num-
quam sic utitur Herodotus, et melius coniecisset ἐπέταξε.
Collato loco VI 21 extr. possis: καὶ ἐπέταξε ταῦτα μὴδένα
παραβαίνειν. Sed fieri potest ut ἐφύλαξε retinendum sit inter-
pretandumque *lege canit*.

I 103 οὗτος λέγεται πολλὸν ἔτι γενέσθαι ἀλκιμώτερος τῶν προ-
γόνων. Non scripsit H. πάντων τῶν προγόνων, sed intellegi
voluit quos modo nominavit Cyaxaris patrem et avum Phraor-
ten et Deiocen, itaque nihil opus est Naberi coniectura προγε-
γμένων, quod praeterea non addito βασιλέων nimis fuisset ob-
scurum.

I 141 δοκούντά σφεας (τοὺς ἰχθύς) ἐξελεύσεσθαι ἐς γῆν.
Naber coniecit ἐξαλέεσθαι, quod ἐξέρχομαι de piscibus dici ne-
queat. Non advertisse videtur virum subinde nimis suspicacem,
paucis post versibus de iisdem dici ἐκβαίνειν.

I 162 ὅπως τειχίρεας ποιήσεις, τὸ ἐνθεῦτεν χῶμα χῶν πρὸς τὰ
τείχεα ἐπύρθεε. Necessarium Nabero videtur reponere ἐπο-
λίρπεε. Quidni vertere licet *vastare aggrediebatur*?

II 56 ἔπειτεν δουλεύουσα αὐτόθι ἰδρύσασθαι ὑπὸ Φηγῶ πε-

Φυκίῃ Διὸς ἱρόν, κτέ. Naber vult ὑποφῆτις πεφυκυῖα, sed (quod ipse sensisse videtur adscribens „vel si id mavis γεγонуῖα") πεφυκυῖα pessime dictum foret. Ne γεγонуῖα quidem recte haberet, quoniam post templum conditum demum mulier facta est Iovis ὑποφῆτις. Si difficultas aliqua est in ὑπὸ Φηγῶ, cuius arboris mentio paene necessaria videtur, nullo negotio conicias ἐπὶ Φηγῶ, sed quid sit cur quercum illam peraltam et antiquissimam aedem satis humilem fuisse negemus equidem prorsus non video. Meam transpositionem πεφυκυῖα αὐτόθι, in qua πεφυκυῖα abundare nego, si non admittis, cum Valckenaerio scribere possis εὖ πεφυκυῖα, et nescio an haec coniectura praestet, quia sic arborem proceram fuisse ipse scriptor significaverit. Ceterum cf. Pausan. II 28, 3.

II 161. Iure Naber vituperat Steinium quod multas ipsius coniecturas certas aut probabiles silentio praetermiserit, dubito tamen num hic iniuria spreverit, ut Nabero videtur, coniecturam δαημονέσατος pro εὐδαιμονέσατος, quam et ipse in editione mea sciens non commemoravi. Nempe de industria scriptor pristinam Aprii felicitatem, qui per XXV annos regnavit, opponit sequenti viri infortunio.

Ἦν Οἰδίπους τὸ πρῶτον εὐδαιμὼν ἀνὴρ,
εἴτ' ἐγένετ' αὖθις ἀθλιώτατος βροτῶν.

Sermonem hic non esse de εὐδαιμονία, qualem Solon in colloquio cum Croeso volebat, non est quod moneam. Scire autem velim unde appareat Apriem fuisse δαήμονα et quidem τῶν πρῶτον βασιλέων δαημονέσατον.

Non intellexisse mihi videtur amicus scurrilis sane et plus Aegyptiaci quam Attici salis habentis ioci rationem, qualem lascivorum puerorum more permisit sibi Amasis, qui Patarbemi, quem Apries iusserat ζῶντα ἀγαγεῖν παρ' ἑαυτὸν, secum ire iubenti ἀπεματᾷσε, καὶ τοῦτο μιν ἐκέλευε Ἀπρίῃ ἀπάγειν. Nempe Patarbemi dicenti ἐκέλευσέ με βασιλεὺς παρ' ἑαυτὸν ἀγαγεῖν σε Amasis ἀποπαρδῶν respondit: ἀντ' ἐμοῦ ἀγαγε τοῦτο. Nam corrigendum videtur aut ἀγαγεῖν pro ἀπάγειν, aut utrobique ἀγειν, ut priore loco exhibet recentior sed eadem melior codicum familia. Contra rescripto cum Nabero ἀπαγγέλλειν perit omnis dieterii aculeus.

III 28 ὁ δὲ Ἄπις γίνεται μόνος ἐκ βοδὸς ἣτις οὐκέτι οἷη
 τε γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βαλέσθαι γόνον. Locum deprava-
 tum esse concedo Nabero, sed minus feliciter coniecisse mihi
 quidem videtur ἣτις οὐκέτι εἴηται (ἔηται?) ἐς γάστρα κτῆ. Mani-
 festo enim Perfectum aptum non est, et si legimus ἐᾶται, etiam
 magis evanescit coniecturae evidentia. Equidem nescio an OIH
 leviter depravatum sit ex OCIH et Herodotus scripserit: ἦν-
 τινά οὐκέτι δσίη γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βαλέσθαι γόνον,
 cl. cap. 45 κτήνεα θύειν οὐκ ἐστὶν δσίη.

III 69 e praegressis supple: ἦν δὲ μὴ ἔχων (ὥτα φαίνονται),
 οὐ δὲ (νόμιζε σεαυτὴν συνοικεῖν) τῷ Μάγῳ. Nihil opus Naberi
 coniectura συνεύδειν.

III 71 ἦν ὑπερπέσῃ ἢ νῦν ἡμέρη = ἦν ὑπερβληθῇ ἢ νῦν
 ἡμέρη ex noto usu verbi πίπτειν et compositorum. Nihil igitur
 indigemus Naberi coniectura ὑπέσπερος, cuius vocabuli praeterea
 nulla exstat auctoritas.

Haec igitur et pauca quaedam alia, de quibus ubi opus erit
 in editione mea monebo, non mihi persuasit amicus. Sat multa
 tamen restant quae verissime corrigere mihi videtur. Nunc,
 licet hunc scribendi mihi terminum supra statuerim, breviter
 significabo paucas meas quas nondum cum lectore communicavi
 coniecturas. Legerim igitur:

I 33, 1 Ταῦτα λόγων τῷ Κροίσῳ οὕτως οὔτε ἔχαριζετο, οὔτε
 *** λόγου μιν ποιησάμενος οὐδενὸς ἀποπέμπεται. Lacuna hausit
 verba ἐπειθέ μιν· ὁ δὲ aut aliquid simile. Iusto violentius Din-
 dorf, deleto priore οὔτε, alterum mutavit in ὁ δέ.

I 46, 14 ἐς τὰ ἀπέπεμψε μαντευσομένους Κροῖσος. Nam
 μαντευσόμενος pugnat cum constanti nostri more scribendi.

I 88, 2 ἀγχοῦ pro ἐγγύς, quod non est Herodoteum.

I 111, 6 ὁ μὲν <περὶ> τοῦ τόκου τῆς γυναικὸς ἀρρωδίων, aut
 sine praepositione τὸν τόκον.

I 123, 2. Κύρω δὲ ἀνδρωμένω pro ἀνδρευμένω.

I 187, 13 καὶ χρημάτων <ἐπι>κειμένων, so. τῇσι πύλῃσι, et paullo post τῇσι δὲ πύλῃσι ταύτησι <οὐδεῖς> οὐδὲν ἐχρᾶτο.

I 189, 8 οὖρεσι <εἰσι>, ῥέει.

II 18, 10 καὶ οὐκ ὁμολωσσεῖν αὐτοῖσι pro ὁμολογέειν.

II 29, 5 ταύτη ὧν δεῖ τὸ πλοῖον διαδήσαντας ἀμφοτέρωθεν κατὰ περ βοῦν <παρέλκοντας ἐκ γῆς> πορεύεσθαι. Cf. II 96, 13 sq.

II 46, 9 γράφουσι <τε καὶ γλύφουσι>. Cf. vs. 5.

II 142, 16 ἕξω (pro ἕξ) ἠθέων τὸν ἥλιον ἀναστῆναι.

VI 129 ἡ κυρὴ ἐγένετο τῶν ἡμερέων τῆς κρίσιος τοῦ γάμου pro κατακλίσιος.

VII 47 extr. δειματός εἰμι ὑπέρπλεος οὐδ' ἐντὸς ἐμεωυτοῦ. pro ὑπόπλεος.

VII 115 extr. τὴν δὲ δδὸν ταύτην — οὔτε συγχοῦσι α συγχοῦν pro συγχέουσι. Cf. I 68, 13.

VII 119 extr. λείποντες οὐδὲν ἀλλὰ πάντα φερόμενοι, huc transposito πάντα, quod in praegresso vs. legitur post τὰ ἐπιπλα.

VII 125 ἐκλιπόντες pro καὶ λιπόντες.

VII 126 extr. ποταμῶν <μούνῃ> vel ἐν <μούνῃ> τῇ μεταξὺ.

VII 140 extr. κακοῖς δ' ὑποπίτνατε θυμόν pro ἐπικίδνατε.

VII 142 τὰ δύο <ἔπεα> τὰ τελευταῖα.

VII 147 παραδώσειν [σφέας] τὴν ἰδίην ἐλευθερίην et malim προδῶσειν, quod requirit Naber simillimo loco IX 41: Contra

Π 131, 6 scriptum malo ἀμφιπόλων τῶν παραδουσέων τὴν θυγατέρα τῷ πατρὶ.

VII 153 κτησαμένου <τοῦτο τὸ γέρας> τρόπο τοιῷδε.

VII 161 ὅκως (pro ὡς) δὲ στρατηγήσεις αὐτῆς γλίχεται.

VII 213 non satis est delere τῶν Ἀμφικτυόνων, sed verba τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων, prave dicta pro τ. Ἀ. τῶν — συλλελεγμένων, sunt explicatio etymologica nominis Πυλαγόρων et quantocius delenda, ut iam Reiskium intellexisse nunc video.

VIII 2 init. spuria sunt verba otiosa εἶρηται δέ μοι καὶ ὡς (corrīgunt ὅσον vel ὅσοι) τὸ πλῆθος ἑκαστοὶ τῶν νεῶν παρείχοντο.

Haec et alia plurima in editione notabo, primo semper auctori redditurus, si quid ab alio ante me repertum esse animadvertero.

Scripti maiore ex parte

m. Octobri a. 1884.

AD TIBULLUM.

Qui post longam intercapedinem ad Tibullum animum convertit, etiamsi non ad suos amores, certe tamen ad amores redit; id, quod gratum esse subinde, ne seni quidem fateri turpe. Me nunc invitat ad Tibulli lectionem EDUARDUS HILLER, recenti editione (apud B. Tauchnitz, 1885), quae cum nitatur copiis Baehrensianis, minime tamen eam aequiparat nec vero comparem se ei promittit, sed tutum se ducem praebet si quis purum a recentiorum coniecturis et figmentis cognoscere poetam cupiat. Prudenti iudicio ductus in editione, quae annotationem in margine non admittebat, ordinem versuum in codicibus traditum intactum servavit editor; nam nec Ribbeckii in una, nec Baehrensii in pluribus elegiis permutationes, ut taceam iam de iis, quae Lachmanno aetate antecesserant, tanto assensu exceptae sunt, ut de iis apud doctos fere constet; immo sine novis melioribusque subsidiis non licet sperare fore ut editores ad consensum perveniant. Veri ordinis restituendi conatus multis obstructus est impedimentis: magna simplicitate ac dictionis flumine se commendant singula, universi carminis nexus est saepe obscurus, ut Tibullus festinanti lectori planus esse videatur, intelligenti et docto intricatus sit, et, qualem quidem accepimus, vix sibi constans. Sic elegia octava libri primi plura continet pugnantia secum et contraria. Puellam compellat T. vetulam v. 9—16:

9 quid tibi *nunc* mollis prodest coluisse capillos? —

12 frustra *iam* vestes, frustra mutantur amictus —

14 illa ¹⁾ placet, quamvis inculto venerit ore,
sed paulo post florentem, 47, sqq.:

at tu, dum primi floret tibi temporis aetas,
utere, non tardo labitur illa pede.

Initio alloquitur aliquam, quae dissimulat amorem, 1—8:

desine dissimulare: deus crudelius urit

quos videt invitos succubuisse sibi,

et statim eadem placendi artes exercet, 9—16:

9 quid tibi nunc mollis *prodest* coluisse capillos?

itaque lucrum aliquod sive commodum sectatur. Modo ad se
ipsum conversus miserum amore, 17—26:

17 num te carminibus, num te pallentibus herbis

devovit tacito tempore noctis anus?

haec enim necessario dicuntur de eo, qui manifesta indicia concepti furoris ostendit eoque displicet, quod non cadit in puellam, quam paulo ante significaverat, sed in ipsum poetam; sed sive se, sive alium amatorem vult, *miserum amore* dicit:

25 sed corpus tetigisse *nocet*, sed longa dedisse

oscula, sed femori conseruisse femur.

Modo, et statim quidem, exsecratur formosam, quae *non*
amet et a nuptiis (Plautinis volo) sit aliena,

39 non lapis hanc gemmaeque iuvant, quae frigore sola

dormiat et nulli sit cupienda viro.

In alio carmine (veluti I. 4) ad iustum sententiarum progressum aliqua desunt, in alio volens sciensque sibi ipse infelix amator obloquitur, castitatis se Deliae custodem pollicitus, simul maritum eius monens, ut caveat a se amatore (I. 6).

Fieri vix posse videtur, ut traditum ubique ordinem hodie aliquis defendat. Quamquam novimus Dissenius quid explicarit et implicarit, quid legerit in Tibullo suo, quid legere se crediderit. Velut in carmine illo octavo bellum est hoc p. 171 ad vs. 25, sq.: „cum Pholoe nequitias leviores [?] permetteret „Marathio [a Marathio sine dubio D. accepit], hic impudenter „tactu puellae propiore et diuturniore ingentem cupiditatem sibi „accenderat, cuius temeritatis nunc poenas dat. Poetam puta „hoc non sine irrisione significare”. Irrisionis tamen non est ea

1) *illa* non habet quo referatur; fortasse *bella*.

vox. Sequuntur exempla quaedam ad illustranda verba *femori conseruisse femur*: „Et *cubare ad latus* Ovidius Heroid. II. 58 „dicit *lateri conseruisse latus*, quamquam ibi de lecto coniugali „sermo. Tamen etiam illic abest concubitus significatio. Atque „haec hactenus”. Opinor haec satis superque. Et tamen D. recte sentiebat cohaerentiam partium esse quaerendam; nam cuiuscunque operis argumentum esse debere „simplex duntaxat et unum”. Scilicet Dissenio iudice iam ab initio Marathum alloquitur poeta, puerum, qui amorem Pholoes (69) dissimulaverit; puduisse eum amorem coram Tibullo fateri, quoniam Tibullum ipse cupidum sui olim aspernatus esset; inde nimirum irrisionem natam esse: „quid tibi nunc prodest coluisse capillos?” Ergo Marathus olim aspernatus nunc spernitur et irridetur. Sic divinat Dissenius. Tamen Tibullus idem satis generosus est, nam cum Marathus *παῖς ὧς πρὸς μάρτηα* in eius sinum confugisset, conciliat ei olim spretus amator non se, sed Pholoen, 67, sqq.:

desistas lacrimare puer:

oderunt, Pholoe, moneo fastidia divi.

Apae ineptias audio aliquem exclamantem. Sed non haec excito ut irrideam, tantum ut ostendam, quo perveniendum sit si hoc carmen integrum esse existimes. Ut partium cohaerentiam efficeret iustasque et plenas sibi et lectoribus rationes daret rerum affectuumque, unde haec octava elegia nata sit, Dissenius vim fecit verbis poetae, et facere coactus est. Non vidit puellam (v. 13) opponi non puero, sed puellae alicui, quam alloquatur poeta. Comtus qui describitur est muliebris, non pueri: mutatur saepe comae dispositio (10), mutantur vestis et amictus (13). Porro tanquam fatali aliquo malo correptus describitur Marathus v. 17, sqq., cum potius amor, quo Marathus nunc arderet, poetae, olim spreto amatori, causa exultantis gaudii esse deberet. Omnino tale artificium nihil proficit.

Non puto editorem quod in his similibusve quidquam ei cum Dissenio commune esset, omne iudicium turbati ordinis et lacunae omisisse, sed quod probe sciret, quam incertum esset remedium; diligenter autem in annotatione critica praemissa non tantum lectiones codicum et emendationes post Lachmannum factas consignavit, sed etiam varios conatus restituendi genuinum versuum ordinem. Ut tamen ex his conaminibus aliqui

fructus ad lectores redundaret, potuisset iudicium defectus adhiberi. Ex offensione multorum interpretum efficitur satis certo ubi aliquid laxati sit: convenit plerumque de locis, ubi filum abruptitur: hoc certe poterat notari. Plura sunt saepe remedia proposita, ex quibus, quoniam palaeographicam probabilitatem habere non possunt, non oportet unum aliquod eligere, quod in manu poetae scilicet repraesentanda sequare; sed aliquid est *διόγνωσιν* facere, etiamsi *θεραπεύειν* adhibere non possis. Si status composita est ex fragminibus male consutis, nihil antiquius erit, quam caput et manum male agglutinata separare, etiamsi perfectam statuam non possis redintegrare. Carmen, quale est illud, de quo modo dicebam, poterat, ut hoc utar, in partes dividi, ne frustra lectores laborarent, ut invenirent vinculum, quod reapse nullum est.

In altera parte elegiae, quam dixi, vs. 40—78 sententiarum tenor non abruptitur. Id retentis numeris vulgaribus poterat a reliquo carmine separari. Similiter distinxerim interstitio et maiuscula littera (v. 18) versus 1—17 a sequentibus. Reliqua v. 18—39 non sunt ita expedita. Hoc dicit poeta: Qua feror amentia? amor me constrinxit et perdidit, dum pulcrum amplector. Nec tamen tu, quam amavi, quoniam amor multa subsunt mala, propterea amare desinas, neve credideris te perdituram puerum aetate ad amorem natum: Venus odit fastum et duritiam puellarum; sis puero facilis et ama sine pretio: satis est esse felicem; Venus ipsa puerum amplexa est; ei quae non ardet amore ¹⁾ nec amabilis est, nihil prosunt dona pretiosa.

Ita quidem omnes illi versus (18—40) unum fragmentum efficiunt, modo v. 34 *ac* legamus pro *at*, mihi utique id necessarium videtur. Quod autem primum carmina magica inouset poeta, deinde statim reiiciat sententiam propositam (23); quod amorem tanquam fatum aliquod deprecetur (17), statim autem puellae suadeat, ut tamen dilectum sibi puerum amore foveat (27, seq.) nemo, qui probe Tibullum noverit, alienum esse existimabit ab ea animi mutabilitate, quae alibi quoque deprehenditur: potest aliquis uno in carmine dicere ea, quae homo omni

1) *Quae frigore sola dormiat; frigus ea sententia h. l. dictum, qua apud Horatium Sat. II l. 62: „maiorum ne quis amicus frigore te feriat”, ubi eff. intpp.*

affectu vacuus et sedatus contenderet non convenire inter se, nec tamen desinit esse poeta; modo vota, sententiae, exclamationes, omnino quidquid dicitur ex uno eodemque animi affectu profiscantur. Nec hoc prohibet, quominus una tamen sententia in toto carmine dominetur. Dubium me iudice non est, quin 17—34 cohaereant. Siquis v. 35 *at* pertinacius defenderit, huic auctor sum, ut v. 35—40 tamquam fragmentum separatim a 34 et 41 exprimendum curet, sed habebit sic particulam temere alicunde abscissam, quae huc forte fortuna aberraverit. Illa de Venere quae dicuntur pertinent ad Adonidem, aut alium quendam puerum, qui metu plenus in sinum Veneris fugerat et ab hac fovetur. Itaque defendo *timet* et *conserit* v. 35 (Venus invenit puero concumbere)

dum *timet* et teneros *conserit* usque sinus,

alii *timet*, *conserere*, alii maiora etiam moliantur; contra v. 39 perplexa sententia est, melior haec esset conformatio verborum: non lapis, non gemma Venerem iuvant „*nec* frigore sola dormiat et nulli sit cupienda viro”, in quibus *nec ulli* non est necessarium: „sola dormit et nulli est cupienda viro” fit per negationem: „non illa sola dormiat et nulli sit c.” *Et* — viro explicant proxime superiora, non adaequatum superiori continent membrum. A *nec*, *neque* transitur facile omissione litterarum ad *que quae*. Sed de hoc quidquid videbitur, illud nemo negabit iniuriam nullam fieri poetae et emolumentum parari legenti, si editor, ubi defectum cohaerentiae animadvertat, eius defectus indicium aliquod det. Similiter el. 4 post v. 14 lacunam notarem, si mihi Tibullus esset edendus. Complectitur subinde una elegia in codicibus duo aut tria carmina aut fragmenta, quae ad eandem rem pertinent et propterea iuxta posita iniuria in unum conflata sunt, ut factum videtur II 3. Apud Propertium saepe alienum a loco fragmentum in mediam quandam elegiam aberravit aut ab initio positum est, aut duo carmina continuantur, quae separanda erant; in eo poeta haec notantur, et distinguuntur spatiis male cohaerentia, quod quantum prosit ad intellectum noverunt qui BÄHRERII editionem pervolvunt. Et fortasse saepius etiam conflata est apud Propertium elegia quam notatur; certe II 18 quatuor versus primi separandi videntur a reliquis, quibuscum nunc cohaerent:

Assiduae multis odium peperere querellae:

frangitur in tacito femina saepe viro.

Si quid vidisti, semper vidisse negato:

aut si quid doluit forte, dolere nega.

Haec sunt absoluta; breve praeceptum sed perfectum quasi epigramma aliquod. Sequitur iam v. 5—22 excusatio aetatis proposito exemplo Aurorae, quae senem Tithonum amet, et imprecatio in fastidiosam puellam quae, ipsa anus paene, iuvenem poetam spernat, praeciso sane initio:

Quid? si iam canis aetas candesceret et mi

iam faceret scissas languida ruga genas?

nec tamen propterea cum superioribus iungendo; nihil enim argumento convenit. Quod ad materiam posterius carmen integrum est. Ceterum subinde in hoc genere poesis cavendum est, ne pro fragmento habeamus id, quod poeta ipse imperfectum reliquit; coniicit in chartas id quod animum angit aut acute dictum aut monitum breve, ex quibus qui edunt „veneriam vident corollam”, dum posterius facile obliviscuntur, quomodo ille quasi *στέφανος* compositus sit, et perfectum artificium desiderant. In recentioribus quidem poetis similia non desunt.

De emendationibus recipiendis suum cuique iudicium sit; neque enim „voto vivitur uno”, aliud postulat is, qui se ad emendandum librum parat, *quemadmodum ex antiquitate ad nos pervenit*, aliud, qui cupit cognoscere, quomodo adhuc emendatus sit et legere potius poetam, quam aenigmata ipse solvere. Prioribus satisfactum voluit Hillerus; tamen quibusdam locis, quos in confesso est esse corruptos, vel in hac editione me iudice poterat hic illic probabilis emendatio recipi, etsi sponte concedo minus in ea libertatis dari, quam in Weidmannianis iis, quae continent in margine lectionem codicum, si ea in verbis scriptoris sit relicta; talis editio potest in plerisque auctoribus omnium usibus satisfacere.

Subiungo annotationem unam et alteram ad singulos locos.

El. I 1 male vineta sunt 1—50 et 51—78, cf. Reisig R. M. 1878 p. 47.

Ib. 74 frangit aliquis portam et *inserit* rixas. In portam? Tam ridicula ambiguitas vitanda est: dudum correctum *conseruisse*.

I 2. 19 puella (tanquam mus) *derepit* lecto; num nos philologi, ut auctoritati Frisingensium excerptorum satisfiat, omnem elegantiam abieciamus? Non ita. Hoc est illud, quod dicebam de genere editionis: emendatio non certa videbatur editori; dedisset fortasse *decedere* si in margine animadvertere potuisset Fris. habere *derepere*. —

Ad I. 2. 71 Ommerenus in margine mei exemplaris adscripsit: „lectio libri Itatiani debet admitti *contectus*. Schrader, Emend. lib. p. 112 in fine.” Res non dubia videtur, sed editur adhuc *contextus* (ergo: „dux contextus auro”).

I. 2. 71 haec nobis offertur sententiae conformatio: si modo tecum possim iungere boves et pascere, et dum te liceat retinere lacertis, somnus etiam (et) inculta humo sit mollis mihi. Sed duae sententiae sunt bipertitae: si cum Delia *sim* (ea me comitetur), possum arare et pascere; si Deliam possim amplecti, vel humi molliter cubare possim. Ut quam proxime ad libros accedam corrigo:

ipse boves mea, *sim* tecum modo, Delia *possum*
iungere,

placeret magis hic ordo; „i. b. modo *sim* t. mea”. Cum Baehrensio „in inculta — humo” scribo. — Ib. 88 „non *in* me saeviet usque deus” probro.

I. 4. 28. Non defendo hoc loco quae olim proposui; non enim necesse, quoniam non impugnantur, sed Rigleri emendationem facilem et elegantem a me olim commendatam vellem receptam: „non *segni* stat remeatque dies” pro *segnis*; ex duabus s una omissa; „si tu *segnis* eris, non tibi morabitur dies”. „Parallelismus” hoc paene postulat: „si tardueris (tardus eris) transibit aetas, *segni* dies non stat”.

Ib. 45. Non paruerim cum Hillero auctoritati cod. V. m. 2, quamvis Ritschelio probatae „(quamvis) venturam *admittat* nuber eurus aquam”. *Admittere* falsam rei quasi imaginem ob oculos ponit: custodis, qui aliquamdiu retinet, deinde repagula removet. Non eurus *admittit* imbres, *ciere* potest, ut Scaligero visum (*cieat*).

Ib. 54. Amatus puer pugnabit, „sed tamen *apta* (oscula) dabit”. Ridicule. Baehrens: „sed tibi rapta dabit”. — „Rapta, tamen dederit” conieci usu noto coniunctionis *tamen*, relatae ad unum vocabulum („quamvis rapta, tamen”). Plaut. Capt. 390 (Brix), 401, Rud. 1124, Poen. 1084; Cic. pro Tull. 43, fin. quodammodo comparari potest. Peerlkamp ad Hor. Carm.² I. 15 p. 60. Emendatio sane incerta. Ceterum non ad Hilleri potissimum editionem haec pertinent (qui nil aliud pro instituto suo dare potuit quam *apta*), non magis quaedam in infra scriptis.

I. 5. 11 „*ipseque* te circum”, coniiciens simul „*ipseque* ter lectum”, dedit Hillerus secundum lectionem *ter*, incerti auctoria. *Que* post & habet Tibullus I. 3. 34 (reddereque antiquo), I. 6. 48 (sanguineque effuso) et I. 8. 10 (saepeque); duobus locis ex tribus *que* eliditur, ut vides; tertio I. 8. 10 ex G et Par. Baehr. recepit *saepe et*, ut iam durum illud *ipseque* dubium evadat et fortasse sit legendum *ipse ego*. Lex Harantiana de *que* (licet enim sic dicere) exstat in Revue de Philologie 1880 p. 25—29. In Ciceronis de Rep. II. 4 invenitur *laboreque* et fortasse plura, nam de Ciceronis philosophicis, ibi quidem, non exposuit Harantius. — Ib. 27 *fructibus* a G, quem Hiller minoris facit quam Baehrens, oblatum praefero prae *vitibus*; illud latiori significationi verbi *agricolae* melius convenit. — 30 Num „*me* iuvet in tota, *me* nihil esse domo” pro *ac*, *at*, *et*? — 34 „gerere epulas” restituit editor pro *ferre*; non est sermo de cura epularum, sed de afferendis; *gerere* iure credo improbatum est Burmanno. — 49. In coniunctivo scribitur *edat*; ingens numerus est locorum ubi boni codd. habent *edim*, *edis*, *edit* in coniunctivo, quod eo maiorem vim habet, quod confusio cum coniunctivo verbi *edam edo edidi* tam facilis erat, ut mirum sit veram illam formam *edim* toties salvam evasisse; Tibulli quidem codicum novitiorum auctoritas in hac quaestione non magnum habet momentum; ubique puto *edim*, *edis*, *edit* vera esse. Locos affert Neue² II. 441 — V. 57 *evenient* scripserim collatis V. 47 et II. 1. 25: „eventura precor”. — 64 nondum satis explicatum „subicietque manus”, Dissenius certe non satisfacit.

I. 6. 3 contra recto sensu ductus idem „quid mihi tecum?” „quid tibi rei mecum?” „quid tibi mecum commercii est?” defendit, improbat „quid saevitiae tibi mecum est?” Hoc non est latinum pro „cur saevus es in me?” *Saevitia* est affectio eius qui iniuria praestare se reliquis et in eos multa sibi licere opinatur, Franco-Gallorum *fierlé*, ut apparet ex sequentibus: „an gloria magna est”, rell. Itali: „quid tibi saeve puer mecumst?” Fortasse non *saevitiae* sed *mecum* corruptum: „quid tibi saevitiae puer est?” i. e. quae tua saevitia est? — V. 35 et 36 loco alieni sunt.

I. 8. 61. Quid prosunt artes si spernit — vel cum promittit, sed fallit „est mihi nox multis evigilanda malis”. Horrida constructio. Num „et mihi nox multis *est* vigilanda malis”?

II. 5. 15 Te duce Romanos numquam frustrata Sibylla,
abditae quae senis fata canit pedibus.
Vix, opinor, ante relativam sententiam *est* omittitur; leg. *Sibyllast*.

Ib. 79. Rationem non habet plusquamperf. „haec fuerant olim”; concessivus contra *fuerint* de incredibilibus illis monstris aptus est. Non assequor cur hac sententia soloecum *erit* pro *eat* rursus restitutum sit.

II. 4. 2. Scaliger: „*quae tulit hesternae*. Longe melius liber noster: *quae tulit extrema*” et sic re vera adscribitur in eius exemplari: „v extrema”. Est is liber v non antiquissimus Cuiacii sed tamen Scaliger eo „meliozem exstare non putabat” (Vid. Castigg. p. 125), nimirum praeter fragmentum Cuiacii III. 4. 65 et porro. Allatis quibusdam locis, ut appareat quarta vigilia oblata somnia veriora esse, provocat ad v. 21, sq. ut *extrema* defendat. Iure opinor, nec credo *hesterna nocte* de postrema a. proxima dici posse.

IV. 1. 44. Libra, si altera utra lanx gravior est, h. l. dicitur *natare*; saepius animus, oculi, homines *natare* dicuntur, de quo cf. Heindorf. ad Hor. Sat. II. 7. 6, sed de balance nescio cur

proprium vocabulum usurpare noluerit poeta, quamvis versificator. Neque enim de perpetuo motu staterae modo huc modo illuc motae antequam ad aequilibrium perveniat sermo est, sed de lance una nimio pondere depressa et vergenti; fortasse:

alterno instabilis *nutat* depressior orbe.

IV. 1. 93. De Messallae arte equitandi: (quis possit)

inque vicem modo directo *contendere passu*

seu libeat, curvo brevius convertere gyro.

Contendit quis *passu* suis cruribus, non equi; fortasse *contendere prosum*. Pro *convertere* proximo versu libri *contendere* rursus; Broekhusius *compellere*. Obiectum *ecum* non poterat omitti. Fortasse *curvom* (nam sic, non *curvum* scribebant) truncatum una littera traxit *gyrum* scribendumque: „*curvom* brevius convertere *gyrum*”.

IV. 6. In fine huius suavissimi carminis versus:

si (sis) iuveni grata, veniet cum proximus annus,

hic idem votis iam vetus esset amor

vereor ut integritati possint restitui. Pro *esset adsit* codices correcti. Sed Scaliger, qui ad hunc librum Cuiacianum veterem adhibuit, in contextu habet *adsit* cum hac nota: „liber infimae vetustatis *esset amor*. Quod retinendum est”. Unde apparet veterem Cui. *adsit* habuisse. Idem in contextu *sic iuveni* sed in lemmate *sit i.* fortasse operarum vitio. Ego talem sententiam desidero: sic iuveni gratae, veniet cum proximus annus, his palam votis arbiter adsit Amor. Nam et *vetus* (cum Baehrensio) improbo et requiro dissimulationi oppositam apertae confessionis in proximum annum veniam. Sed, ut dixi, despero de emendatione certa.

IV. 7. Produnt Sulpiciae carmina subinde manum parum exercitatam; sic initium huius carminis operose compositum:

Tandem venit amor, qualem texisse pudore

quam nudasse alicui sit mihi fama magis.

Contra sententiam necessariam sic dedit H., si quid video. „Utinam potius fama contingat mihi hunc amorem texisse (pudore), quam cuiquam significasse”. Haec qui dicit fatetur

amorem illum esse talem, quem fateri pudeat. De pudendo amore autem loqui Sulpicia non potest. Non sermo est de omni amore sed de certo. *Pudore* qui praefert proximo versu melius scribet, aut potius scribere debet: „fama minor”. Minor fama mihi sit, si hunc amorem pudore abscondam, quam si confitear. Honestam filiam dissimulare decet amorem, sed hic amor talis est, ut eo gloriari possim. Sed *minor* est Italarum; *pudori* et *magis* satisfacere videntur. Pudori sit (ἐῖς δὲ) mihi magis prior fama (quod abscondiderim amorem) quam altera (quod prodiderim). Scaliger *fama* commatibus includens pro vocativo videtur habuisse. Ceterum haec poematia IV. 7 festinanter scripta et in chartam quasi coniecta non prohibent quominus longiora illa (8, 5) manifesto maiore cum cura elaborata eidem auctori adscribamus, nimirum iuveni; subinde tirones, qui stilum nondum destinaverunt, admodum sui dissimiles sunt, praesertim in iis, quae non ad publicam notitiam componuntur. Multa praeterea in parvis illis epistoliis sine dubio depravata sunt.

IV. 8. v. 5, 6:

Iam nimium Messalla mei studiose quiescas

Neu tempestivae saepe propinque viae.

Non invenit sine dubio Scaliger, dum explicat: intempestivae. Hillerus recepit Baehrensii coniecturam „neu t. perge monere viae”; Riglerus: „non t., quae procul urbe, viae”; Ungerus: „saeve propinque”. Non valde diversa sunt *sepe* et *pce*; a lectione *non* proficiscens lego:

„non tempestivae parce, propinque, viae”.

Messalla propinquus erat Sulpiciae, ut notum.

v. 8 „arbitrio quamvis non sinis esse meo”. *Quamvis* verum esse non potest; fac enim dici posse „sinere alicuius arbitrio” pro *relinquere*, quod Scaliger in annotatione festinatus scripta commendavit, tamen oppositio nulla est hoc loco. Illud *vis* igitur manifesto ad locum mutilum explendum insertum est. Duae viae emendandi adsunt, prout *quam* ex *quantum* aut ex *quom*, i. e. *quoniam* exstitisse putabis: arbitrii quam tu (inde *quantum*, *quam*) non sinis esse sui” in quo forma genetivi insolita (*arbitrii*), aut „arbitrium quoniam non sinis esse meum”. Hoc verum videtur. „Arbitrio meo res est” videntur editores

probandum putasse, mihi secus videtur; latinum est „vivere, facere aliquid arbitrio meo” sed res est „arbitrii mei”. — Carmen 9 (Scis iter) est poetae, sive Tibulli sive alius, ad Cerinthum de die natali Sulpiciae; si haec Sulpiciae ipsi adscribas, intolerabilis arrogantiae sunt extremi versus:

omnibus ille dies nobis natalis agatur,

qui necopinanti nunc tibi forte venit.

Itaque v. 2 scribendum *suo* (puellae licet suo natali Romae esse).

M. Decembri 1884.

C. M. FRANCKEN.

AD TACITI ANNAL. XII. 38.

MEMOS. N. S. XII. p. 225, locum corruptum *ac ni cito nuntiis ex castellis proximis subventum foret copiarum obsidioni, occubissent* emendare tentavi inserendo *missis* inter *proximis* et *subventum*. Monuit me nuper v. d. BEUZEKAMP, Gymnasii Sneconi corrector, per epistolam humanissime scriptam, nomen in — *is* exiens, quater repetitum, quia aures non leviter offendat, Tacito minime obtrudendum esse. Vera esse quae obiecit vir doctissimus facile agnosco. Quod tamen, dubitanter sane, coniecit *nuntiis*, tamquam dittographiam praecedentium vv. *ni cito*, expungendum esse non magis mihi placet quam quod ipse protuli. Probabilius existimo Tacitum scripsisse *ac ni ocius ex castellis proximis s. f.* — Vv. *ni cito*, tamquam glossema, magistello erunt reddenda. Ex *n* *ocius* facili negotio *nociis*, *nunciis*, *nuntiis* oriri potuit.

J. J. C.

DISQUISITIONES

DE PRONOMINUM PERSONALIUM FORMIS HOMERICIS.

SCRIPSIT

J. VAN LEEUWEN JR.

I. DE PRONOMINUM PERSONALIUM NUMERO SINGULARI.

§ 1. *De pronominum με, σε, τε, μοι, σοι, τοι, τοι elisione.*

In carminibus Homericis certissima reperiuntur testimonia, dativi vocalem *iota*, quae apud posteros non eliditur, frequenter olim elisionem passam fuisse.

Quis enim, ut hoc utar, dubitet quin τῷ ὄρνιθ' (K 277) pro ὄρνιθι stet, vel ἡματ' ὀπωρινῶ (Π 385) pro ἡματι. Addantur alia quaedam exempla: ἀσπίδ' ἐνὶ κρατερῇ (Γ 349, P 45), ἀστέρ' ὀπωρινῶ (E 5), κήρυκ' Ἡπυτιδῇ (P 324), θίν' ἐνὶ Φυκιόεντι (Ψ 693), θυγατέρ' ἰφθίμῃ (κ 106 = ο 364), οὐδὲ Ποσειδάων' οὐδὲ γλαυκῶπιδι κούρῃ (Ω 26), ἄμ' Ἑκτορ' ἴσαν καὶ αἰμύμονι Πουλυδάμαντι (M 88), χρυσεὶν κερκίδ' ὕφαινε (ε 62), χεῖρ' ἐπιμασσάμενος φάρυγος λάβε δεξιτερῇφι (τ 480), ὧς Ὀδυσῆ' ἀσπαστὸν ἐφέεσατο γαῖα καὶ ὕλη (ε 398, item ν 35). Etiam λίπ' ἐλαίῳ (K 577 etc.) et ἰθμάθ' ὁμοῖται (E 778) certa duxerim exempla dativi elisi ¹⁾.

1) Etiam apud posteriores interdum haec elisio occurrit, rarissime tamen; e. g. in Sophoclis epigrammate apud Athenaeum XIII, 604 f: σοὶ δὲ φιλοῦνθ' ἐτέρων προφιλοῦντι; apud Moschum IV, 85 ἡμῶς ὑπὸ ἡπατ' ἔχουσα.

Facile tamen intelligitur, posteros hanc elisionem, quae durior ipsis videretur et a vitae quotidianae usu abhorreret, nonnisi invitos in antiqua poësi perpessos fuisse, et sicubi eam evitare possent evitasse; sive aliter verba collocando, sive voculam aliquam inserendo, sive contrahendo quae elidenda erant ¹⁾, sive ad violentius etiam remedium confugiendo, quale est illud quod proponitur in schol. ad P 324:

κῆρυκ' Ἡπυτιδῆ] διὰ μέτρον συσταλτέον τὸ ρῦ, ut κῆρυκι scilicet recitaretur potius quam κῆρῦκ' ²⁾.

1) Sic locis gemellis modo indicatis ε 398 et ν 85 nonnulla manuscripta non Ὀδυσσῆ exhibent sed Ὀδυσσεύ, etsi nominum in -εύς nunquam contrahi ultimas syllabas apud Homerum, nemo necit.

Porro hac pertinent creberrimi loci ubi nominum in -ας vel -ας dativus in -αι vel -ε exire videtur; constanter enim subiicitur syllaba a litera vocali incipiens. Ut uno exemplo defungar, vocabuli unitatissimi ὕγχιος dativus apud Homerum est ὕγχιδι; sed ὕγχις (trochaice enunciandum) his locis legitur: H 289 ὕγχις Ἀχαιῶν, K 848 ὕγχις ἐπαδόντων, ε 38 ὕγχις ἱεραιόμενοι, ε 408 ὕγχις ἐπαί, ε 488 ὕγχις ἱμῶ, P 465 ὕγχις ἐφορμῶσθαι, T 49 ὕγχις ἐραιομένων, T 218 ὕγχις ἔγχε, κ 170 ὕγχις ἱεραιόμενος, ξ 220 ὕγχις ὕλεσκον. Satis apparet igitur, non ὕγχις sed ὕγχις olim fuisse pronuntiatum, neque dubitaverim ita scribere.

Dedum hoc notum esse putarem, nisi novissimum certe Iliadis editorem Christium id latere, ex eius Prolegomenis (pag. 173) intelligerem. Quapropter indicatae sunt in hac adnotatione paucae exceptiones quas observavi:

οἶδαι Ω 527, Ε 734, Θ 885, T 92, Ψ 719; ex quibus quinque locis duo tamen, Ε 734 et Θ 885, verborum transpositione facile sanari possunt:

πέπλον μὲν κατέχρυσεν ἱανὸν πατρός ἐπ' οὔδει,

corrigi πέπλον μὲν χρῶνεν κατέχρυσεν ἐπ' οὔδει πατρός, ut simul alpha in vocabulo ἱανὸν corripri possit. Caeterum uterque versus Alexandrinis spurius videbatur.

Porro legitur παιδάγαι γ 91 (forte πόνται), φάει P 647, ταίχαι X 299 (forte τέρχαι; vide var. lect. ad M 333).

Pro οὐ τι τάχιστα γα Ψ 515 non dubito quin, deleta τι, legendum sit οὐ τάχιστα γα, et Z 126 pro σὺ θέρσει longe praestat θέρσει σὺ.

Denique Θ 568 et φ 246 pro σέλα πυρός corrigatur πυρός σέλα'.

Alia exempla quantum scio non reperiuntur in carminibus Homericis. Digna sunt quae conferantur scholia ad Λ 385 et T 259; quae tamen in fine huius praelongae adnotationis non exscribenda et tractanda videntur.

2) Larocheus tamen illud κῆρυκι probat; cuius verba haec sunt „nach den von Herodian παρὶ διχαρόνι angeführten mannichfachen Ausnahmen . . . entfällt jeder Grund die Ueberlieferung anzutasten" (Append. editionis in usum Scholarum). Quae verba sunt sine sensu, nam traditio in his nulla est omnino neque esse potest, cum elisio olim non indicaretur scripto. In titulo quodam ex Imbro insula (Corp. Inscr. Graec. 2156) legitur:

ΚΗΡΤΚΙΑΘΑΝΑΤΩΝΕΡΜΗΙΣΤΗΕΑΜΜΕΛΓΟΡΑΩΙ,

Magis etiam ingrata iis erat diphthongus *-oi* elisa; quem morem cum tollere non possent, arctissimis certe finibus circumscribere conati sunt; quin maluerunt interdum veteribus poetis vocabula obtrudere inaudita, quam admitterent elisiones quales posterior aetas evitabat.

Supersunt tamen hodie quoque complusculi versus HomERICI, ubi *μ', σ', τ'* pro *μοι, σοι, τοι* legitur; ex. gr.:

Z 165: *ὅς μ' ἔθελεν Φιλότῃτι μιγήμεναι οὐκ ἔθελ' οὐσῃ,*

I 678: *τεῖπ' ἄγε μ', ὃ πολύαιν' Ὀδυσσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν.*
Plures indicavit Cobetus in Mnemosyne anni 1875 pag. 362, cuius verba liceat adicere: „non est quidem haec *συναλοιφή* frequentissima, sed decem tamen testimoniis certis firmiter sta-

id est:

κῆρυκ' ἀθανάτων Ἑρμῆ στήσαν μ' ἀγοράει:

an hic quoque *κῆρυκ'* recitaturi sumus?

Participium *ἀρθείς* pro *ἀρθείς* s. 398 eandem nisi magnopere fallor habet originem. In codicibus legitur

μεγάλου ὑπὸ κύματος ἀρθείς,

sed Rhianus et Aristophanes habebant *ἐπ'* in suis editionibus, quae praepositio melius quam *ὑπὸ* sensui est accommodata. A poeta igitur profectum esse arbitror:

μεγάλου ἐπὶ κύματι ἀρθείς.

Neque mera est suspicio olim dativum hoc loco lectum fuisse, sed effici id potest ex oraculo quodam de Homeri natalibus apud Pausaniam X, 24, 8, quod totum ex versiculis Homericis est consutum; ibi autem legitur:

Κύπρον δὲ προλιπὼν, διεροῖς θ' ὑπὸ κύμασιν ἀρθείς.

Casterum hic quoque *ἐπ'* legendum esse pro *ὑπὸ*, sententia clamat.

Quo uno versu praeterea legitur *ἀρθείς* N 68 (nam *ἔρπον* II 211 ad *ἀραρίσκου* est referendum neque igitur huc pertinet), simile vitium subesse suspicor; probabilem tamen emendationem non invenio.

Etiam β 50 hic commemorandus est:

μητέρι μοι μνηστῆρας ἐπέχραον οὐκ ἔθελ' οὐσῃ.

Admodum enim insolite dativus pronominis personalis pro dativo possessivi est adhibitus; quanto simplicius dicere poterat poeta *μητέρ' ἐμῇ*: quidni igitur dixerit?

Consimilis est error Σ 458: *οὐκ ἐμῷ ὠκυμῶρι*, ubi scholia ex Aristarchi, si credere fas est, praecepto per crasin proferri iubent *ἐμὸν ὠκυμῶρι*, quod nihil est; Bentleius dedit *οὐ μοι ὠκυμῶρι*, sed ne hac quidem correctione indigemus, si modo per elisionem proferamus *οὐ' ἐμῷ ὠκυμῶρι*.

Denique H 272 indicatus esto, ubi vetus poeta non dederat quod vulgata praebet *ἀσπίδι ἐγχεριμφοίς*, sed *ἀσπίδι' ἐνιχεριμφοίς*, ut verissime monebat Aristarchus teste schol.; scimus innumeris fere locis praepositionem *ἐν'* in *ἐν* esse decurtatam, sed vix uno alteroque versu Homericō breviorē illam formam tolerandam esse.

bilita". Decem quos vir magnus dicit versus, leguntur A 170¹⁾, Z 165, I 673, K 544, N 481, P 100, Ψ 579, α 60, δ 367, ψ 21. Fortasse addi potest Φ 585:

νηπύτι, ἣ τ' ἔτι πολλὰ τετεύχεται ἄλγε' ἐπ' αὐτῇ.

Etiam T 213, ubi vulgo editur

τό μοι οὐ τι μετὰ Φρεσὶ ταῦτα μέμνηε,

veram scripturam suspicor servatam esse in Cant. et Vat., qui τῷ exhibent; nam haud raro quidem in Homericis τὸ reperitur sensu *quapropter*, e. g. Γ 176 τὸ καὶ κλαίονσα τέτηκα (vid. praeterea Ψ 547, θ 332 etc.), sed talibus locis non additur alterum pronomen, ut hic ταῦτα. Itaque scribamus:

τῷ μ' οὐ τι μετὰ Φρεσὶ ταῦτα μέμνηε.

Quod autem Attice passim dicitur *τουτί μ' ἀρέσκει*, οὐ μ' ἀρέσκει et similia, hanc quoque formulam ex elisione dativi μοι esse explicandam, efficio ex locis Aristophaneis quibus verbum ἀρέσκειν *placere* occurrit. En cunctos:

Acharn. 189: οὐκ ἀρέσκουσιν μ'

Equit. 359: τὰ μὲν ἄλλα μ' ἤρεσας λέγων

Vesp. 776: τουτί μ' ἀρέσκει

„ 1339: τάδε μ' ἀρέσκει

Thesm. 406: τὸ χρῶμα τοῦτό μ' οὐκ ἀρέσκει

Plut. 353: καὶ μ' οὐκ ἀρέσκει.

Item Soph. Ai. 584: οὐ γὰρ μ' ἀρέσκει.

Eur. Hipp. 106: οὐδεὶς μ' ἀρέσκει.

Contra Equit. 1311: ἦν δ' ἀρέσκει ταῦτ' Ἀθηναίοις

Vesp. 818: τὰ δ' ἄλλ' ἀρέσκει μοι

Pac. 1143: ἐμπιστὶν ἔμοιγ' ἀρέσκει

Eccles. 710: ταῦτ' ἀρέσκει σφῶν;

Videmus aut μ' legi aut dativum, non vero accusativum plene perscriptum. (Item Av. 86 μ' οἴχεται, cf. praeterea Eur. Med. 57, Iph. Aul. 491.) Cui regulae cum unus obstat locus Ran. 103, vitii suspectus est:

σὲ δὲ ταῦτ' ἀρέσκει,

1) Hic versus quod incolumis evasit, felici debetur errori. Putaverunt enim grammatici litteras ΟΥΔΕΣΟΙΟΛΩ, in vetustis exemplaribus inventas, pronunciandas esse *οὐδέ σε δὲ*, cum *οὐδέ σ' δὲ* verum esset. Istud vero *σοι δὲ* in hodiernam editionem reducere velle imperitiae est, quo magis miror Thierschio, quin adeo novissimo editori Christio, haud aspernandam visam esse illam lectionem. Conferantur quae infra pag. 302 ad K 105 sunt observata de forma *δὲ*, *δομαι*.

ita ut coniicias, σοι ταῦτ' aut ταῦτ' οὖν σ' esse legendum, cum praesertim sequens quoque versus corruptus ad nos pervenerit; vitium tamen est antiquum, nam σὲ δὲ citatur in schol. Soph. El. 147. De Lysistratae versu corrupto 509 tacere praestat.

Tertiae vero personae dativus φοι ubi per elisionem pronunciandus erat, evanescente litera aeolica prorsus obliterabatur. Uno tamen et altero loco exitium effugit. Sic ο 105 cum apud omnes fere, metro invito, legatur ἐνθ' ἔσαν (f)οι πέπλοι, in codice Marciano verus verborum ordo servatus est ἐνθα οἱ ἔσαν πέπλοι, id est ἐνθα f' ἔσαν πέπλοι.

Nec non ι 360, ubi vulgo editur:

ὧς Φάτ', ἀτάρ φοι αὐτίς ἐγὼ πόρον αἶθοπα φοῖνον,
vera scriptura servata esse videtur in Marciano (aliisque codd. apud Laroichium enumeratis):

ὧς ἔφατ', αὐτάρ οἱ αὐτίς ἐγὼ πόρον αἶθοπα φοῖνον,
id est αὐτάρ f' αὐτίς.

Neque E 310:

ἀμφὶ δὲ ὅσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε,
ad immanem hiatum, quem codices exhibent, explendum conjectura opus est; Eustathius enim hanc suppeditat lectionem: ἀμφὶ δὲ οἱ ὅσσε, id est ἀμφὶ δὲ f' ὅσσε. Idem de loco paralelo (fortasse spurio) dictum esto, Λ 356.

Fortasse etiam E 4 non legendum est

δαῖτε φοι ἐκ κόρυθος τε καὶ ἀσπίδος ἀκάρματον πῦρ,
sed id ipsum quod Ambr. et Eustath. praebent:

δαῖτε δὲ οἱ ἐκ κόρυθος,
quod illi putabant pronunciandum esse δαῖτε δ' οἱ, cum tamen veteres poetae recitassent δαῖτε δὲ f'.

Porro huc in censum venit Θ 408:

αἰεὶ γάρ μοι ἔωθεν ἐνικλᾶν ὅττι κε φείπω,
cui respondet versus 422:

αἰεὶ γάρ φοι ἔωθεν ἐνικλᾶν ὅττι κε φείπη.

Nihil enim est ἔωθεν pro εἰωθεν, nec usquam alibi nisi his locis gemellis reperitur. Omnino restituenda est verbi forma sincera, quam error τῶν μεταχαρακτηρισάντων offuscavit; satis enim antiquum esse mendum ex Etymol. M. pag. 306, 50 apparet. Scribatur:

αἰεὶ γάρ μ' εἶωθεν

et αἰεὶ γάρ τ' εἶωθεν.

Iure igitur nostro hos duo versus inter certa exempla elisionis pronominum *τοῖ* et *μοῖ* recensebimus. Quibus consimilis est Hymn. Vener. 9:

οὐ γάρ οἱ εὐαδεν ἔργα πολυχρύσου Ἀφροδίτης,

corrigē: οὐ γάρ τ' ἔργαδε ἔργα.

Nec non huc pertinent *μοῖ* ἔποντο (ι 159 etc.), *τοῖ* ἔποντο (Λ 228 etc.) simm., ubi illi, qui mecum augmentum minime supervacaneum ducunt in formis Homericis, praeferent fortasse μ' εἶποντο, τ' εἶποντο. Sed hoc alius est disputationis; nunc solus adhuc commemoratus esto versus Ω 757:

νῦν δέ μοι ἐρσῆεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι | κεῖσαι.

Vix credibile videtur, hoc loco vocis ἐρσῆεις neglectam fuisse litteram primam, cum in eodem libro vs. 419 legatur οἶον ἐερσῆεις κεῖται, et plenior ea forma hic quoque facillime possit revocari:

νῦν δέ μ' ἐερσῆεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι
κεῖσαι¹⁾.

Levia sunt menda quae modo indicavimus, et nullo negotio possunt sanari. Sed etiam graviores corruptelae complures ex eodem fonte manarunt; quod ante omnia conabor ostendere.

Initium fiat a voce cui caput est abscisum, ut pronominis *μοῖ* elisio posset vitari. Versum specto K 285, ubi sic balbo ore Diomedes Minervae auxilium implorasse fertur:

σπεῖδ μοι, ὥς δτε πατρὶ ἄμ' ἔσπεο Τυδείϊ δίφ.

At non hoc dixit, neque ita πλατειάζουσιν dea aurem praebeisset; sed dederat poeta:

ἔσπεδ μ', ὥς etc.

Apud Homerum enim aoristus ἐσπόμην, natus ex σεσεπόμην, reduplicationem suam servat per omnes modos; legitimae igitur apud eum sunt formae ἐσπέσθαι, ἔσπεο, ἐσπόμενος, nec dubium est quin Aristarchus, cui merito editores Larochius et Christius

1) Non ἐέρση, ἐερσῆεις HomERICA sunt, sed ἐέρση, ἐερσῆεις. Forma trisyllaba ἐέρση etiam Pindaro in usu est: Nem. 3, 135; 7, 116; 8, 68. Item Theocr. II 107.

Pro λῶτον θ' ἐρσῆεντα X 348 lege λῶτον ἐερσῆεντα, deleta particula τε quae prorsus est supervacanea et mero scribarum errori deberi videtur (ΘΕΡ - ΕΕΡ).

obsequuntur, vere iudicaverit (Schol. K 246): ἀνάγκη πᾶσα... δασύνειν καὶ τὴν μετοχὴν καὶ ἀπὸ τοῦ ἑ ἄρχεσθαι, quod si verum est de participio, non potest falsum esse de infinitivo dictum vel de imperativo. Lege igitur cum Alexandrinis τοῦτου γ' ἰσπομένοιο K 246; participium ἰσπόμενος etiam N 570 occurrit, infinitivus ἰσπέσθαι δ 38 etc.; ipsa MSS. fere constanter prae fixum habent ἑ-, ut accurate exposuit Larochius ad E 423 in Appendice editionis in usum scholarum ¹⁾. Tribus tantummodo locis Homericis formas sine ἑ- traditas accepimus, nempe E 423 ἄμα σπῖσθαι ubi corrige ἄμ' ἰσπέσθαι, χ 324 Φίλην σπῖσθαι καὶ τέκνα τεκέσθαι, forte Φίλην ἰσπέσθ' ἰδὲ, et versu quo de agimus K 285, ubi monstruosum illud σπειο invenitur, cui nihil per totum Homerum simile occurrit ²⁾.

Iam exhibebo vocabulum quod medium est intercisum. Antiqua est vox ἐπιτάρροθος, quae in deorum lingua idem significat quod posterioris aevi mortales vocabulo βοηθός indicare solent. En locos ubi occurrit: M 180 θεοὶ... ἐπιτάρροθοι, Λ 366 et T 453 τις... θεῶν ἐπιτάρροθος, E 808 et 828 Ἀθήνη ἐπιτάρροθος, P 339 Ζῆνα... ἐπιτάρροθον, Φ 289 Ποσειδάων καὶ Ἀθήνη ἐπιταρρόθω ³⁾. In originem vero Olympici huius vocabuli inquirere mihi quidem nefas videtur; nesciverunt veteres grammatici, nescire video hodiernos, et in perpetuum opinor nescient. Illi tamen malebant de etymo nugari quam ignorantiam profiteri. Quid igitur designaverint videre est in Etymologico Magno: ἐπιτάρροθος] βοηθός ἰσχυρός, σύμμαχος. παρὰ τὸ ῥόθος (ῥοθῶ

1) Ex aliis poetis adnotata sunt: Pind. Olymp. 8, 15 ὕπηγται, Olymp. 9, 123 et Pyth. 10, 26 ὕποπτο, Isthm. 5, 25 ἰσπέσθαι. Orph. Lithic. 100 ἰσπέσθαι, 143 ἰσπομένην. Apollon. Rh. I 103 ἰσπόμενον, 470 ἰσπομένοιο, III, 35 ἰσπομένην, 615 ἰσπομένης, IV, 434 ἰσπομένην. Callimach. h. Apoll. 55 ἰσπόμενοι, Mosch. II, 143 ἰσπομένην.

2) Una quae quadamtenus conferri potest forma ἔρειο (vel ἐρεῖο) Λ 611 mihi quidem suspectissima est; fortasse in infinitivum ἐρέσθαι est mutanda. Ridicule autem Apollonius Rhodius III, 1035, binis formis pseudo-Homericis σπειο et ἔρειο pellectus ut videtur, in hexametri exitu scripsit μαιλίσσειο pro μαιλίσσειο. Quod isti homini perplacuisse non est quod miremur; sed indignor quod Schaeferus adscripsit: sincera est forma....; imperativus est ionicus μαιλίσσειο: INSERTO OB METRUM ι, μαιλίσσειο"; et deinde, oeu exempla ex magna copia selecta, affert K 285 et Λ 611: nullum tamen praeter duos hos versiculos afferre poterat, quod sciam.

3) Legitur etiam in notissimo oraculo apud Herod. I 67.

τὸ παρορμῶ) γίγνεται ἐπίρροθος· καὶ πλεονασμῷ τῆς τὰρ συλλαβῆς ἐπιτάρροθος, ὃ ἐν τῷ βοηθεῖν πρόθυμος καὶ παρορμῶν.

Idem legimus in Schol. A 366: πλεονάζει ἡ τὰρ, ὡς ἐν τῷ ἀπαρτηρός. Idem in Schol. M 180; idem apud Apollonium in voce ἐπιτάρροθοι] οἱ τοῖς κυσὶν ἐπιρροθοῦντες.

A voce igitur ῥόθος derivaverunt, et literas τὰρ abundare scilicet censebant ¹⁾. Quae vero abundant, sine detrimento possunt abici: — abiciantur ergo sicubi metrum hac medela sublevari possit! Abiecerunt homines, quos inane veriloquii studium a sana ratione deduxerat, et dum versuum numeros restituere sibi videntur, vocem antiquam misere mutilaverunt. Poeta enim cum Δ 390 dixisset:

τοίη γ' ἐπιτάρροθος ἦεν Ἀθήνη,

et Ψ 770:

κλυθὶ θεά, ἀγαθή μ' ἐπιτάρροθος ἐλθὲ ποδοῖν,

illi, ut elisio vitaretur, delicatis ipsorum auriculis parum grata, scripserunt οἱ ἐπίρροθος et μοι ἐπίρροθος, et usque ad nostra tempora illud monstrum propagatum est ²⁾.

Si quis hanc explicationem audaciorē ratus credere mihi recuset, auctor ei sum ut cum versu supra citato Δ 390 con-

1) Talia deliramenta apud grammaticos minime rara esse quis nescit. Sic Apollonius Dyscolus, ut unum saltem exemplum afferamus, in primo introitu operis de Syntaxi haec praecipit: τὸ ὕδωρ τῆ δ πλεονάζει, τοῦ ὕειν ἐγκαιμένου, καὶ τὸ α̅ ἐν τῇ ἀλλαγῇ, et paucis interiectis ex θέλω syllabae detractioe λῶ fieri docet; quin maius quiddam molitus, mox (pag. 13) statuit ὡς ἕνεκα τῆς εὐρέσεως τῶν στοιχείων πάντα τὰ στοιχεῖα παρὰ τὸ ἀλφεῖν ἑδύνκτο μὲν ὀνομασίᾳ χρῆσασθαι τῇ τῷ α̅.

2) Nusquam alibi ἐπίρροθος invenitur apud veteres epicōs, excepto uno versu Homēo Oper. 560:

μακραὶ γὰρ ἐπίρροθοι εὐφρόναι εἰσι

longae noctes sublevant tibi inopiam. Ubi tamen vocabulum εὐφρόνη, ab epico sermone alienum, argumento est, admodum recentem esse hunc hexametrum.

Contra Apollonio Rhodio in deliciis fuit vocabulum ἐπίρροθος sensu βοηθός. Inter legendum adnotavi hos versus:

II 225: ἔσχω δ' οὐ τίνα μῆτιν ἐπίρροθον.

II 1061: μῆτιν πορσύνειμεν ἐπίρροθον.

II 1069: πάντεςσι δ' ἐπίρροθος ἦνδανε μῆτις.

II 1193: ἐπίρροθοι ἔμμι πέλεσθε.

III 184: μῆτις ἐπίρροθος ἔσται.

III 559: ἃ Κίπριν καλέουσιν ἐπίρροθον ἔμμι πέλεσθαι.

IV 1045: αὐ νηός, αὐ πύργον ἐπίρροθον.

ferat locum parallelum E 808¹⁾, et ipsi Sapientiae deae credet, iisdem ibi verbis sed paulo aliter dispositis idem narranti:
τοίη τοι ἐγὼν ἐπιτάρροθος ἦα²⁾.

Nihilo melioris notae duxerim dativum *μάστι* pro *μάστιγι*, quem Ψ 500 legimus:

μάστι δ' αἰὲν ἔλαυνε.

1) Versum E 808 spurium et ex Δ 890 fictum esse, Aristarchus censebat, ut Aristonici ad Δ 890 adnotatio ostendit: *ὁ ἀστερίσκος, ὅτι ἐνταῦθα ὕγιος τέτακται, ἐν δὲ τῷ τῆς Ἀθηνῶς πρὸς τὸν Διομήδην λόγῳ οὐκ ἔστι.* Unde efficio. non Aristarcheam esse lectionem *ἐπίρροθος*, sed utrobique eum *ἐπιτάρροθος* dedisse et in veteribus libris invenisse.

2) Caeterum minime nego, extitisse adiectivum *ἐπίρροθος*, extitit enim procul dubio in *tragicorum* lingua, sed sensu a locis Homericis plane alieno. Est vocabulum *ῥόθος* (Aesch. Pers. 406, 462), et inde derivatum adiectivum *ῥόθιος* (s 412), quae proprie de *aestu fluctuum* adhibentur; etiam de *ventorum susurrus* poetice dicitur *ῥόθιον* (e. g. in Phaëthontis Euripidei fragmento 775 lin. 84), et hinc ad *multitudinem frementem* transfertur (Eur. Androm. 1096); *κώπη ῥόθιος* remigium stridulum legimus in Aeschyli Persis 896.

Hinc derivata sunt: *κῆμα καλλιῥόθιον* *refluus aestus* s 430, i 485.

πύρος, ὥσπερ ἀλῖρροθος *fretorum angustias* Aesch. Pers. 367, Soph. Ai. 413, Eur. Hipp. 1205.

φροῖμα πολύρροθα *late resonantia prooemia*, de populi moesti et irati clamoribus, Aesch. Sept. 7.

λόγοι ταχύρροθοι *festinantis multitudinis strepitus* Aesch. Sept. 285.

Ab eadem stirpe etiam verba formantur *ῥόθειν fremere, indignabundum vel minacem clamitare* Soph. Antig. 259, 290; *ῥοδιάζειν strepere* Aristoph. Ach. 807, fragm. 60; *διαρροθεῖν divulgare* Aesch. Sept. 192, *δρορροθεῖν assentiri (= συμφανεῖν)* Soph. Antig. 586, Eur. Or. 530, Arist. Av. 851, *κακορροθεῖν conviciis insectari* Eur. Alc. 707, Hippol. 340, fragm. 713, Arist. Acharn. 577, Thesmoph. 896. Denique *ἐπιρροθεῖν* invenitur Aesch. Choëph. 427, 458 (*circumsonare*), Soph. Trachin. 264 (*probra iactare*), Eur. Or. 901, Hec. 553, Phoen. 1238 (*fremitu assentiri*).

Adiectivum autem *ἐπίρροθος* tribus locis legi. Aesch. Sept. 368: *αἰθῆς καπλῆς* *mulieribus novorum dominorum amplexus (νύκτερον τέλος) sunt patiendi,*
παγκλαύτων ἀλγίων ἐπίρροθον.

id est in *luctus derisionem*.

Soph. Antig. 418: *ἐγερῶ κύνων ἄνδρ' ἀνὴρ ἐπιρρόθοις* | *κακώσιν αἷτερ αἰτέρων* *minacibus verbis escitantes.*

Soph. fragm. 517: *ποσ* *feminae foras e domo paterna protrudimur,*
αἰ δ' εἰς ἀθήν δώμαδ', αἰ δ' ἐπίρροθα.

aliae in domus ignotas, aliae in probroas.

Itaque, ut loci allati aperte ostendunt, adiectivum (non substantivum) *ἐπίρροθος* veteribus — nam Apollonium Rhodium tali in re quis curat — significabat idem quod *ἐπιψογος*, *contumeliosus*, et, id quod modo dicebam, a locis gemellis Homericis Δ 890 et Ψ 770 prorsus est alienum.

Miffica hac forma melius opinor carebimus, cum praesertim et alibi apud Homerum et in vicinia (vs. 642) constanter *μάστιγι* occurrat. Levissima igitur vel potius nulla mutatione restituamus:

μάστιγ' αἰὲν ἔλαυνε,

nihil enim copula δὲ hoc loco opus est. Sanam scripturam servat qui *μάστιγι* (quod *μάστιγι* pronunciandum censebant, ut κήρυκι P 324) exhibet codex Townleianus. Sine dubio monstruosum illud *μάστι* iterum legeretur versu 642, nisi illo loco augmentum potuissent delere veteres grammatici; antiquus tamen poeta ibi quoque ni fallor voluerat per elisionem pronunciari *μάστιγ' ἐπέλευε*, item Ω 326 ¹⁾).

Eiusdem farinae est aoristus ἤξε Ψ 392:

ἵππειον δέ τοι ἤξε θεὰ ζυγόν,

immo *ἵππειον δέ τ' ἔταξε θεὰ ζυγόν.*

(Altero loco ubi portentosum illud ἤξε comparet, τ 539, a Cobeto dudum correctum est *πᾶσι κατ' αὐχέν' ἔταξε* pro *αὐχένας ἤξε*.)

Haec igitur vocabula detruncata sunt. Iam proferatur vox a veteribus Procrustis ultra legitimam mensuram protracta. Bene notum adverbium in lingua HomERICA est *ἄγχι*, quod cum comparativo *ἄσσω* et superlativo *ἄγχιστα* et composito *ἄγχιλον* eodem sensu adhibetur quo posteriores *ἐγγύς* dicebant. Persona subiungi solet in dativo. Exempli gratia:

Z 405: *Ἀνδρομάχη δέ τοι ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα.*

T 283: *ταρβήσας δ' τοι ἄγχι πάγη βέλος.*

T 449: *ἦ τέ τοι ἄγχι | ἦλθε κακόν.*

Ψ 447: *μᾶλλον ἐπεδραμέτην, τάχα δέ σφισιν ἄγχι γέγοντο.*

Eadem constructio est voci *σχεδόν*; e. g.:

Φ 64: *ὁ δέ τοι σχεδὸν ἦλθε τεθιπῶς.*

Ecce vero altera forma in Homericis apparet *ἄγχοῦ*, et hic illie *ἄγχοῦ*. Adverbia vero in *-οῦ* pro *-όθι* desinentia senioris aetatis esse videntur. Quod tamen Nauckius, verissima hac observatione motus, *ἄγχοῦ* scripsit sicubi textus *ἄγχοῦ* exhi-

1) Accusativus *μάστιν* legitur o 182:

ἦ, καὶ ἐφ' ἵππου μάστιν βάλεν· αἱ δὲ μάλ' ὄνα.

Levissima tamen correctione potest *μάστιγα* restitui:

μάστιγ' ἔβαλ'· αἱ δὲ μάλ' ὄνα.

bet, fefellit eum ratio; non magis enim Homericum est ἀγχοῖ quam ἀγχοῦ.

Quid igitur est rei? Illud ἀγχοῦ nusquam reperitur nisi in versus introitu, et semper fere in locutione:

ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος vel ἰσταμένη.

Cum vero sic desit indicatio personae cui quis prope adstet, certum duco, olim recitatum fuisse:

ἄγχι δέ γ' ἰστάμενος vel ἰσταμένη.

Evanescente litera aeolica, hiatus oriebatur non tolerandus, et ἀγχι δ' ἰστάμενος pronunciare coeperunt; tum vero vetustae formae ἄγχι, quae metrum violare videbatur, substituta est longior et recentior ἀγχοῦ¹⁾.

Correctione indicata egent versus B 172, 790, Γ 129, Δ 92, 203, E 123, Λ 199, Ν 462, 768, Ξ 356, Ο 173, 243, Π 537, Ρ 684, Σ 169, Χ 215, 228, Ω 87, δ 25, ε 159, ο 9, ρ 349, 552, χ 100, Hymn. Cerer. 347. Miror autem Duentzerum, cum moneret ἀγχοῦ ἰστάμενος dici in Homericis et ἄγχι στάς, id est, cum praesentis participio iungi ἀγχοῦ, cum aoristi ἄγχι, (ut ex Ebelingi Lexico Homérico didici), non suspicatum fuisse mero errori deberi ridiculam illam discrepantiam.

Tres adhuc restant in Iliade versus, in quibus ἀγχοῦ vel ἀγχοῖ occurrit:

Ω 709: ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι. Lege
ἄγχι δέ γοι.

Ψ 762: πηνίον ἐξέλκουσα παρὲκ μίτον, ἀγχοῖ δ' ἴσχει. Lege
ἄγχι δέ γ' ἴσχει. Videantur duo versus praecedentes.

Ξ 412: στήθος βεβλήκειν ὑπὲρ ἄντυγος, ἀγχοῖ δειρῆς. Hoc vero loco suspicor legendum esse ἐγγύθι, cui adverbio genitivus loci passim adiunctus invenitur apud Homerum, cum ἄγχι in Iliade constanter personae dativum adsciscat, ut vidimus.

In Odyssea denique quatuor locis ἀγχοῖ invenitur:

ζ 5: ἀγχοῖ Κυκλώπων, ἀνδρῶν ὑπερηνορέωντων (Libri ἀγχοῦ).

ρ 526 } ἀγχοῖ Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐνὶ πίοιι δῆμῳ (Libri ἀγχοῦ).
τ 271 }

1) Magnopere favet meae opinioni Schol. x 377:

ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη] ἔνιοι δὲ ἄγχι παρισταμένη", unde apparet varia fulera metro ruenti a posterioribus fuisse admota.

ν 103: ἀγχῶθι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον ἡεροειδές.

Qui versus non tentandi esse videntur; frequenter enim in Olyseea ἀγχι cum genitivo iungitur, e. g. θ 95 ἡμενος ἀγχ' αὐτοῦ. Fortasse tamen his quoque quatuor locis, ut Ξ 412, ἐγγύθι est legendum; quod si probari posset ¹⁾, prorsus ex Homericis eliminatae forent formae ἀγχῶθι et ἀγχεῦ.

Ecce altera vox cui cauda succrevit ex pronomini suppressione. Notissimum est vocabulum πτολίπορθος, et ex linguae Graecae legibus rite formatum; atqui binis locis vicinis comparet πτολίπόρθιος, „in caesura bucolica metri causa per paraschematismum positum”, ut legitur in Ebelingi Lexico Homérico. Si quis tamen non patitur sesquipedalibus verbis sibi imponi, sed ipsa poetae verba evolvit, facile intelligit utrumque versum levem requirere correctionem, ut sententiae simulque legibus etymologicis satisfiat.

Priore loco Ulyxes Cyclopem occaecatum ita irridet (ι 502):

Κύκλωψ, αἶ κέν τις σε καταβνητῶν ἀνθρώπων
ὀφθαλμοῦ εἴρηται ἀφεικελὴν ἀλαωτύν,
φάσθαι Ὀδυσσεῖα πτολίπόρθιον ἐξαλαῶσαι,
οὐδὲν Λαέρτew, Ἰθάκῃ ἐνὶ τοικί' ἔχοντα.

quae verba oraculo fallaci sunt simillima, nam significant potius Ulyxem a Polyphemo occaecatum esse quam ab Ulyxe Polyphemum. Quem vero Ulyxes occaecaverit nisi dicat Polyphemus, non intellecturi sunt opinor caeteri Cyclopes, homines ut scimus minime sagaces; dicat igitur:

φάσθαι Ὀδυσσεῖα πτολίπορθόν σ' ἐξαλαῶσαι.

Alter vero versus vix corruptus dici potest:

ι 530: δὲς μὲ Ὀδυσσεῖα πτολίπόρθιον οἴκαδ' ἰκέσθαι,
immo πτολίπορθον τοῖκαδ' ἰκέσθαι. In compluribus Codd. h. l. πτολίπορθον legitur. Satis mirari nequeo quod Nauckius huic levissimae correctioni praetulit audacissimam mutationem πτολίπόρθιον ἀπονέσθαι.

Hisc exemplis praemissis, quae sufficere spero ad demonstrandum, non exilem errorum fontem esse in pronominum

1) In Etymol. M. p. 115, 1 pro ἀγχῶθι ν 103 revera ἐγγύθι affertur.

monosyllaborum elisione, locos quibus haec observatio prodesse videtur ex ordine recensebo.

Primo illos versus proferam, quos quidem observaverim, ubi ACCUSATIVUS inserendus esse videtur. Non dubito quin multi me fugerint; complures autem, de quibus anceps videbatur esse iudicium, sciens praetermisi; denique probe mihi conscius sum, haud pauca me prolaturum esse quae dudum observata fuerint, sed in huiusmodi disputatione vitari id neque potest neque debet. Plerosque autem locos nonnisi breviter indicabo, ne haec disputationis pars ultra iustum modum excrescat.

Α 24 sq.: ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι γὰνδανε θυμῷ,
ἀλλὰ κακῶς <τ'> ἀφίει. — Item vs. 379.

Α 113: καὶ γὰρ γε Κλυταιμνήστρης προβέβουλα (Libri γὰρ β).

Α 195: πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη. Legendum videtur
πρὸ δέ τ' ἦκε, ut paucis versibus interpositis (vs.
208) πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη.

Α 299: ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες. Pro insulto γε sententia
γε requirit.

Α 406: τὸν καὶ ὑπέδρευαν μάκαρες θεοὶ οὐδέ τ' ἔδησαν. Ne
verba sine sensu poeta loquatur, scribendum est
οὐδέ τ' ἔδησαν: hunc (Briareum) dii timuerunt, neque
igitur cum (Iovem) in vincula coniecerunt.

Α 501: δεξιτερῇ δ' ἄρ' ὑπ' ἀνθερωῶνος ἐλοῦσα. Illud ἄρ' melius
aberit, et defuit olim teste Eustathio; nonne δέ τ'
est scribendum?

Γ 385: χεὶρ δὲ νεκταρέου ρεανοῦ <τ'> ἐτίναξε λαβοῦσα.

Simillimus est versus Π 9, et simillimam corruptelam perpes-
sus est:

ρειανοῦ ἀπτομένη, καὶ τ' ἐσσυμένην κατερύκει. Scribamus:
ἀπτομένη ρεανοῦ, καὶ <τ'> ἐσσυμένην κατερύκει.

Δ 12: καὶ νῦν <τ'> ἐξεσάωσεν δίδμενον θανέεσθαι.

Δ 315: ἀλλὰ σε γῆρας τείρει ὀλοῖον· ὥς ὀφελὲν τις
ἀνδρῶν ἄλλος ἔχειν, σὺ δὲ κουροτέροισι μετεῖναι.

Deest obiectum. Fortasse igitur ὥς ὀφελὲν τὸ vera est lectio;
lenior tamen medela ad manum est: ὥς <τ'> ὀφελὲν τις. Accu-
sativum enim γε etiam ad vocabula neutri generis referri posse,
inde tute effeceris quod μιν satis frequenter eo sensu positum

reperitur; e. g. Δ 143 μιν refertur ad παρήιον, T 287 ad χερμαδίων, X 286 ad ἔγχος, Φ 125, 338 ad τόξον¹⁾).

Quinque mihi praeter hunc observati sunt versus Homerici, quibus *r'* sensu αὐτό videtur inserendum esse:

Δ 437: πάντα δ' ἀπὸ πλευρῶν χροά τέργαθεν, οὐδέ <*r'*> ἔασε

Παλλὰς Ἀθηναίη μιχθήμεναι ἔγκασι φωτός.

Ad ἔγχος referendum est *r'*, pro quo libri τ' exhibent.

P 58: βόθρου <*r'*> ἐξέστρεψε καὶ ἐξετάνυσσ' ἐπὶ γαίῃ.

Ad ἔρνος pertinet *r'*, vulg. τ'.

T 346: λεύσσω τῷ <*r'*> ἐφέηκα κατακτάμεναι μενεαίωνων.

Ad ἔγχος spectat *re*.

ε 349: ἄψ ἀπολυσάμενος βαλλέειν <*r'*> ἐς τοίνοπα πόντον.

ε 461: αἶψα δέ <*r'*> Ἴνῳ | δέξατο χερσὶ φίλησιν.

Vulg. δ' ἄρ'. Hoc loco et praecedenti ad κρήδεμνον referendum est *re*²⁾.

Δ 524: ὃ δ' ἐπέδραμεν ὅς <*r'*> ἔβαλέν περ. Codd. ὅς β'.

E 139: ἔπειτα δέ <*r'*> οὐ προσαμύνει. Codd. δέ τ'.

E 334: ἀλλ' ὅτε δὴ <*r'*> ἐκίχανε. Codd. δὴ β'.

E 514 sq. (= H 307 sq.) τοὶ δ' ἐχάρησαν

ῶς <*r'*> ἔτιδον ζφόν τε καὶ ἀρτεμέα προσιόντα.

E 621 sq. οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἄλλα δυνήσατο τεύχεα καλὰ

ῶμοιόν <*r'*> ἀφελέσθαι. — Item N 511, Π 560.

E 871: καὶ β' ὀλοφυρόμενος τέπεα πτερδόντα προσηύδα.

Omnino legendum est καὶ <*r'*> ὀλοφυρόμενος, ut in prima persona saepius καὶ μ' ὀλοφυρόμενος vel -μενοι vel -μένη legitur (x 265, 324, 418, λ 154, 616). Eadem correctione indigent A 815, Σ 72, β 362, π 22, ρ 40, Hymn. Cerer. 248. Nascentem corruptelam videre est λ 472, qui versus cum in Marciano optimo sic scriptus sit:

καὶ μ' ὀλοφυρομένη τέπεα πτερδόντα προσηύδα.

in plerisque codicibus deterior lectio reperitur καὶ β', quam miror in editiones receptam esse.

1) Item νιν = αὐτό Eur. Iph. Taur. 1200 sq.

2) Etiam φ 41 pro φόρει δέ μιν ἥς ἐπὶ γαίης verissime correctum est δέ *re* γῆς. Ad τόξον ibi μιν vel *re* est referendum. Profecto igitur temere illi qui totam narrationem de Ulyxis arcu φ 15—41 Homero abiudicant (Kirchhoff Odyss. p. 528) spuriam esse vel inde effici posse contendunt, quod hoc versu digamma sit neglectum. Quibus ut credituri simus, certiora oportet proferantur argumenta.

E 899: ὡς φάτο, καὶ Παιήον' ἀνώγειν ἰήσασθαι. Verba sine sensu ni restitueris ἀνώγέε <ρ> ἰήσασθαι.

Z 145: Τυδείδῃ μεγάρυμε, τῇ γενεῇν ἐρεΐνεις. Hic quoque desideratur obiectum: τῇ γενεῇν <μ> ἐρεΐνεις. Conf. α 220:

ἐπεὶ σύ με τοῦτ' ἐρεΐνεις.

Z 158: ὅς <ρ> ἐκ δήμου ἔλασσεν. Codd. ὅς β'.

Z 167: κτεῖναι μὲν <ρ> ἄλλεϊνε. Codd. μὲν β'.

Z 176: καὶ τότε μιν ἐρέεινε. Ne metrum ruat videtur scribendum esse καὶ τότε δὴ ρ' ἐρέεινε¹).

Z 179: πρῶτον μὲν ῥα Χίμαιραν ἀμαιομακέτην <ρ> ἐκέλευσε πεφνέμεν.

Θ 373: ἔσται μὲν ὅτ' ἂν αὐτε Φίλῃν γλαυκῶπιδα ρεῖπῃ.

Longe malim ὅτε μ' αὐτε.

I 120 (et T 138): ἄψ ἐθέλω <ρ> ἀρέσαι δόμεναι τ' ἀπερείσι' ἄποινα.

K 55: ἐγὼ δ' ἐπὶ Νέστορα δῖον

εἶμι καὶ δτρυνέω <ρ> ἀνστήμεναι.

K 105: Verbum οἶμαι apud Homerum constanter pronunciari δῖω vel δῖομαι, notissimum est. Nonnullis tamen versibus οἶω legitur, semper fere in exitu hexametri, et ita ut levi correctione antiqua forma possit restitui. Hoc quidem loco pro ἀλλά μιν οἶω quivis reponat ἀλλά ρ' δῖω. Eadem correctione sanari possunt P 709 et Ω 727²).

1) Contrarium vitium reperitur Δ 351, ibi enim δὴ non periit sed in locum nominis intemptive se insinuavit:

πῶς δὲ φῆς πτολέμοιο μεθίμεν;

nullo pacto ἐμέ potest deesse; itaque legendum arbitror:

πῶς ἐμὲ φῆς πτολέμοιο μεθίμεν;

2) Transponenda ni fallor sunt verba Φ 533 (et Ψ 310?):

νῦν οἶω λόγι' ἔσσεσθαι, immo νῦν λόγι' ἔσσεσθαι δῖω.

Item I 315: Ἀγαμέμνονα πεισμένον οἶω, lege πείσειν Ἀγαμέμνον' δῖω. Ceteri loci hi sunt:

E 252: οὐδὲ σὲ πεισμένον οἶω, ubi alii με exhibent; videtur corrigendum esse σὺ πείσσεσθαι δῖω.

O 298: τὸν δ' οἶω καὶ μεμαῶτα, fortasse δῖω δέ γε καὶ μεμαῶτα.

T 71: ἀλλά τιν' οἶω, lege ἢ τιν' δῖω.

T 363: οὐδέ τιν' οἶω, immo οὐ τιν' δῖω.

Pro οὐκ οἶομαι εἶναι κ 193 procul dubio restituendum et dudum restitutum est οὐκ ἔμμεν' δῖω.

Λ 246: δὴ τότε <τ> Ἀτρεΐδης Ἀγαμέμνων ἐξενάριξε. Vulgo τότε γ'.

Λ 434: ὧς φειπὼν οὔτησε κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐρίσῃν.

Potestne excogitari causa cur pronomen poeta suppresserit? Nulla potest, opinor; restituatur ergo. Praeterea aoristum οὔτησε, qui iuxta cum οὔτασε et οὔτα hic illic occurrit, natum esse puto ex eodem errore quo ἡτίμησα, μαχήσομαι et similia. Scribendum igitur videtur:

ὧς φειπὼν τ' οὔτασε κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐρίσῃν.

Item locis parallelis P 43, Φ 400. Ad correctionem tuendam multum valere arbitror versum simillimum, sed ita conformatum ut pronomen non potnerit excidere, τ 452:

τὸν δ' Ὀδυσσεὺς οὔτησε τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὤμον.

Cognatus est versus N 651:

καί <τ> ἔβαλε γλουτὸν κατὰ δεξιόν. Vulgo καί β'.

Λ 690: ἐλθὼν γάρ <τ> ἐκάκωσε. Vulgo γάρ β'. — Item P 600:

δ γάρ <τ> ἔβαλε σχεδὸν ἐλθὼν. Vulgo γάρ β'.

N 182: Τεῦκρος δ' ὠρμήθη μεμαῶς <τ> ἀπὸ τεύχεα δῦσαι.

N 619: τεύχεά <τ> ἐξενάριξε. Conf. supra Λ 246. Vulgo τεύχεά τ'. Eandem correctionem requirunt P 537 et Φ 183.

Ξ 223: μειδήσασα δ' ἔπειτα ἐνῶ <τ> ἐνικάτθετο κόλπῳ.

Ξ 240: τεύξει <τ> ἀσκήσας.

Ο 290: ἀλλὰ τις αὐτε θεῶν ἐρρύσατο καί <τ> ἐσάωσε.

Ο 458 vsq.: Τεῦκρος δ' ἄλλον δίστδν ἐφ' Ἑκτορι χαλκοκορυστῇ αἰνυτο, καί κεν ἔπαυσε μάχην ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν, εἴ μιν ἀριστεύοντα βαλὼν ἐξείλετο θυμόν· ἀλλ' οὐ λῆθε Διὸς πυκινὸν νόον etc.

Mire languere versum tertium, dudum observatum est. Unde vero est natus? Zenodotus legebat μάχης, et hanc veram esse lectionem perquam verisimile duco. Scribamus igitur:

καί κέ <τ> ἔπαυσε μάχης ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν, ἀλλ' οὐ λῆθε Διὸς πυκινὸν νόον.

Exciderat pronomen τε, deinde μάχης in μάχην corruptum est, haec autem corruptela in lucem protulit versum spurium 460.

Π 178: δε <τ> ἀναφανδὸν ὅπυιε πορὼν ἀπερείσι' ἔεδνα. Vulg. δε β'.

Π 409: ὧς <f> εἶλκ' ἐκ δίφροιο κεχηνότα δουρὶ Φαιεινῷ.

Π 545: μὴ <f> ἀπὸ τεύχε' ἔλονται (Cobet in Mnemosyne 1874 p. 203).

Ρ 478: νῦν <f> αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει.

Σ 388: ὧς ἄρα φωνήσασα πρόσω <f> ἄγε διὰ θεάων.

Τ 340: ὧς φειπὼν λίπεν αὐτόθ', ἐπεὶ διεπέφραδε πάντα.

Lege ὧς φειπὼν <f> ἔλιπ' αὖθι.

Τ 377: ἀλλὰ κατὰ πληθύν<fe> καὶ ἐκ φλοίσβοιο δέδεξο. Vulgo πληθύν τε.

Φ 179: ἀλλὰ πρὶν <f> Ἀχιλεὺς σχεδὸν ἄορι θυμὸν ἀπέγρα.

Φ 299: αὐτὰρ ὁ βῆ, μέγα γὰρ <fe> θεῶν ὤτρυνεν ἐφ' ἐταμῆ.

Vulgo γὰρ ῥα.

Φ 576: εἴ περ γὰρ φθάμενός μιν ἦ οὐτάσῃ ἢ βάλῃσι.

Notum est, vocem ἦ non corripi apud Homerum ante vocalem, nec causa latet, plenior enim huius particulae forma est ἡέ, ita ut rectius fortasse, addito elisionis signo, scriberetur ἦ. Itaque nostro loco e metro vitiatō colligimus, hanc veram esse scripturam:

εἴ περ γὰρ φθάμενός γ' ἦ οὐτάσῃ ἢ βάλῃσι.

Φ 591: καὶ <f> ἔβαλε κνήμην. Vulgo καὶ ῥ'.

Φ 596: οὐδέ <f> ἔασεν Ἀπόλλων κῦδος ἀρέσθαι. Vulgo οὐδέ τ'.

Φ 604: δόλφ δέ <f> ἔθελγεν Ἀπόλλων. Vulgo δ' ἄρ'.

Χ 481: ὧς μὴ <μ> ὄφειλε τεκέσθαι. In vetustis libris erat ΗΟΣΜΕΜΕΟΦΕΛΕ; alterum ME quam facile excidere potuerit, patet.

Ψ 695: χερσὶ λαβὼν <f> ὥρθωσε.

Ψ 725: ὧς φειπὼν <f> ἀνείρει.

Ψ 730: κίνησεν δ' ἄρα τυτθὸν ἀπὸ χθονός, οὐδέ <f> ἄειρε.

Vulgo οὐδέ τ'.

Ψ 743: ἐπεὶ Σιδόνες πολυδαίδαλοι εὖ <f> ἥσκησαν.

Ψ 762: ἄγχι δέ <f> ἴσχει. Vulgo ἀγχιόθι δ' ἴσχει. Videantur quae pag. 197 de formis ἄγχι, ἀγχιόθι, ἀγχιού observata sunt.

Ω 83: εὖρε δ' ἐνὶ σπέει γλαφυρῷ θέτιν, ἀμφὶ δέ <f> ἄλλαι ἦσθ' ὀμηγερέες αἶλαι θεαί. Vulgo δέ τ' vel δ' ἄρ'.

Ω 102: καὶ <f> εὖφρηνε γέπεσσι. Vulgo καὶ ῥ'.

Ω 154: ὅς <f> ἄξει ἥός κεν ἄγων Ἀχιλῆϊ πελάσση. Conferatur versus 183, et videatur de hoc loco perquam notabili Cobetus in Mnemosyne anni 1874 p. 203.

Ω 337: ὧς μὴ τίς γε εἶδῃ (Bentleius, item Cobetus ll. p. 204).

α 167: εἴ πέρ τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων | Φῆσι <τ'> ἐλεύσεσθαι.

α 204: οὐδ' εἴ πέρ τε σιδήρεα δέσματ' ἔχῃσι (Cobet. II. p. 204, vulgo εἴ πέρ τε).

δ 419 et 459: ὑμεῖς } δ' ἀστεμφέως { ἐχέμεν.
 ἡμεῖς } { ἔχομεν.

Adverbium ἀστεμφέως nonnisi his gemellis locis legitur, qui unius instar sunt. Rara esse apud Homerum adverbia in -ως formata, et constanter fere adverbii loco adhiberi adiectivi formam neutrius generis, quis est qui nesciat? Itaque hoc loco expectaveris ἀστεμφές, ut Γ 219 legitur ἀλλ' ἀστεμφές ἔχεσ-κεν. Quae legitima forma facile potest restitui, addito quo aegre caremus pronomine τε: ὑμεῖς δ' ἀστεμφές τ' ἐχέμεν, et: ἡμεῖς δ' ἀστεμφές τ' ἔχομεν.

δ 732: εἰ γὰρ ἐγὼ πυθόμην ταύτην <τ'> ὀδὸν ὀρμαίνοντα.

ε 146: οὕτω νῦν <τ'> ἀπόπεμπε.

ε 321: τείματα γὰρ <τ'> ἐβάρυνε. Vulgo γὰρ β'.

η 17: κερτομέοι τε τέπεσσι καὶ ἐξερέοιθ' ὅ τις εἴη. Vulgo τ' ἐπέεσσι.

η 256: ἐνδυκέως ἐφίλει τε καὶ ἔτρεφεν ἠδὲ <μ'> ἔφασκε | θησέ-μεν ἀδάνατον. Item ψ 335: καὶ ἔτρεφεν ἠδὲ <τ'> ἔφασκε | θη-σίμεν ἀδάνατον.

θ 340: δεσμοὶ μὲν τρὶς τόσσοι ἀπείρονες ἀμφὶς ἔχοιεν. Longe praefero ἀμφὶ μ' ἔχοιεν, nam ἀμφίς apud Homerum non circum significat sed separatim, diverse.

ι 380: καὶ τότε' ἐγὼ <τ'> ἄσπον φέρον ἐκ πυρός.

ι 414: ὣς <τ'> ὄνομ' ἐξαπάτησεν ἐμὸν καὶ μῆτις ἀμύμων (Naberus in Quaest. Hom. p. 136).

ι 520: αὐτὸς δ' αἶ κε θέλη <μ'> ἰήσεται. Vulgo αἶ κ' ἐθέλησ'. — Ex vetusta literae sigma forma, literae M consimili, qualis in antiquissimis cernitur inscriptionibus, huius versus corruptela, itemque versus modo tractati θ 340, explicanda esse videtur.

κ 76: ὣς φειπὼν <μ'> ἀπέπεμπε δόμων βαρέα στενάχοντα.

λ 101: οὐ γὰρ δῖω | λήσειν ἐννοσίγαιον. Deest σ', itaque Naberus Quaest. Hom. 136 λήσειν σ' scripsit. Longe tamen praefero formam trisyllabam, quam Nauckius in textum recepit, λησέμεν, itaque οὐδὲ σ' δῖω suspicor esse legendum; si tamen necessaria sit correctio, quam nescio an dissuadeat versus 128.

λ 339: τῷ μὴ ἐπειγόμενοι <τ'> ἀποπέμπετε.

μ 44: ἀλλὰ <τε> Σειρήνες λιγυρῇ θέλγουσιν αἰοδιῷ. Vulgo ἀλλὰ τε.

ξ 49: εἶσε δέ <f> εἰσαγαγών. Vulgo εἶσεν δ' εἰσαγαγών, parum modulate, quoniam litera paragogica ν non solet inseruire syllabis in thesi producendis.

ο 16: ἦδη γάρ <fe> πατήρ τε κασίγνητοί τε κέλονται

Εὐρυμάχῳ γήμασθαι. — Pro fe cod. alii βα, alii τε.

π 22—24: καί <f> ὀλοφυρόμενος τέπεα πτερόεντα προσηύδα·
ἦλθες Τηλέμαχε, γλυκερὸν Φάος. οὐκέτ' ἐγὼ γε
δψεσθαι <σ> ἐφάμην.

Codices pro f' exhibent β' (de qua correctione videantur quae pag. 201 ad E 871 sunt observata), et versu secundo οὐ σ' ἔτ' ἐγὼ γε. Caeterum Φάος (τέκος?) quoque suspectum est. — Eadem valent de loco parallelo ρ 40—42.

ρ 35: καὶ κύνεόν <f> ἀγαπαζόμεναι.

Item χ 499; et φ 224 καὶ κύνεόν <f> ἀγαπαζόμενοι.

ρ 576: οὐ σύ <f> ἄγεις Εὖμαιε; Vulgo σύ γ'. Hic locus ex iis est de quibus vix quisquam admonitus dubitare possit.

φ 128: καὶ νύ κε δὴ <f> ἐτάνυσσε. Vulgo δὴ β'.

χ 91: ἀλλ' ἄρα μιν φθῇ. Dūrus versus exitus. Longe malim ἀλλ' ἄρα f' ἔφθῃ.

Iam afferantur versus ubi DATIVUS pronominis, μοι, σοι vel τει, per elisionem pronunciandus, excidit sed facile potest inseri.

A 446: ὣς τειπῶν <f> ἐνὶ χερσὶ τίθει. — Item Ψ 624, 797, γ 51, θ 406, ο 120.

B 10: πάντα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορευέμεν ὥς <σ> ἐπιτέλλω.

Simillimi sunt quatuor loci qui sequuntur:

E 319: οὐδ' υἱὸς Καπανῆος ἐλήθετο συνθεσιδῶν

τάων ᾧς <f> ἐπέτελλε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.

K 72: ὣς τειπῶν ἀπέπεμπεν ἀδελφεόν, εὖ <f> ἐπιτείλας.

Λ 768: πάντα μάλ' ἐν μεγάροισιν ἀκούομεν ὥς <σ> ἐπέτελλε.

Λ 840: ὃν Νέστωρ <μ> ἐπέτελλε γερῆνιος.

E 309: ἔστη γυνὴ ἐριπὼν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ

γαίης· ἀμφὶ δέ <f> ἔσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε.

Veram lectionem praebet Eustathius, ut indicavit Herwerdenus Quaest. Epic. p. 6. Eadem correctione indiget locus parallelus Λ 356 (conf. supra pag. 192). Sed grave mendum, quod utrum-

que adhuc locum inquinat, nisi simul tollere conarer, culpandus essem; quid enim sit legendum repperisse mihi videor. Nihil est *ἐρείσατο γαίης*, et Nauckius adnotat „*γαίης* vix recte dictum". Non tamen in hoc vocabulo corruptela latet sed in *ἐρείσατο*, quod corrigendum est in *ἐδράξατο*. Dudum hoc suspicatus fueram, sed coniecturam proponere nolebam, donec incidi in locum Theocriteum XXV, 145, qui tam manifestam dictionis homericæ continet imitationem, ut sufficere videatur ad emendationem meam tuendam:

τοῦ μὲν ἀναξ προσιόντος ἐδράξατο χειρὶ παχείῃ
σκαίου ἄφρ κέρπος.

Homerus nostris igitur locis idem dixit quod alibi *ἔλε γαίαν ἔγιστῳ*. Haud alienum autem esse ab eius lingua verbum *δράσ-
τεσθαι*, documento est participium *δεδραγμένος*, quod legitur N 393 et Π 486, in locutione: *κόνιος δεδραγμένος αἵματοέσσης*.

Sed redeamus ad disputationis nostræ argumentum. Similis locis E 310 et Λ 356 est Λ 417:

ἀμφὶ δέ <f> αἵσσονται. Vulgo δέ τ'.

Z 25: *ποιμαίνων <f> ἐπ' ὅεσσι μίγῃ φιλότῃ καὶ εὐνῇ*.

Θ 147: *ἀλλὰ τόδ' αἶνδ' ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἰκάνει*. Home-
ricum arbitror *ἀλλὰ τό <μ> αἶνδ' ἄχος* etc., ut Δ 169 legimus:
ἀλλὰ μοι αἶνδ' ἄχος σέθεν ἔσσεται.

Idem quod de Θ 147, valet de locis parallelis O 208, Π 52,
ι 274, quorum ultimus prae caeteris aptus videtur ad com-
mendandam quam proposui correctionem.

I 459: *ἀλλὰ τις ἀθανάτων παῦσεν χόλον. ὅς <μ> ἐνὶ θυμῷ
δήμου ἔθηκε φάτιν καὶ ὄνειδεα πόλλ' ἀνθρώπων*.

Plutarchus, qui solus hunc versum nobis asservavit, altero loco
ζ β' affert, altero δς γ'. Eodem vitio laborant α 200 et ο 172:

*αὐτὰρ νῦν τοι ἐγὼ μαντεύσομαι ὥς <μ> ἐνὶ θυμῷ
ἀθάνατοι βάλλουσι καὶ ὥς τελέεσθαι δῶ*.

N 325: *ποσὶ δ' οὐ πῶς <f> ἔστιν ἐρίζειν*.

Ξ 237: *αὐτίκ' ἐπεὶ κέ <f> ἐγὼ παραλέξομαι ἐν φιλότῃ*.

Π 58: *τὴν ἄψ ἐκ χειρῶν <μ> ἔλετο κρείων Ἀγαμέμνων*.

Item loco parallelo Σ 445: *τὴν ἄψ ἐκ χειρῶν <f> ἔλετο κρείων
Ἀγαμέμνων*.

Π 509: ὠρίνθη δέ τοι ἦτορ ὃ <τ'> οὐ δύνατο προσαμῦναι. Vulgo ὃ τ'. Conferatur B 238.

Τ 466: νήπιος, οὐδὲ τὸ ρεῖδε' ὃ <τ'> οὐ πείσεσθαι ἔμελλε. Item loco parallelo γ 146.

Φ 490: δεξιτερῇ δέ <τ'> ἅπ' ὤμων αἶνυτο τόξα. Vulgo δ' ἄρ'.

ο 470: αὐτὰρ ἐγὼ <τ'> ἐπόμην ἀσιφροσύνῃσι.

ρ 568: οὔτε τι Τηλέμαχος τό <μ'> ἐπῆρκεσεν οὔτε τις ἄλλος. Vulgo τό γ' vel τόδ'. Verbum ἐπαρκεῖν non nisi hoc versu et B 873 legitur; altero quoque illo loco additur dativus personae.

ω 200 paene iis versibus potest annumerari in quibus certum extat testimonium dativi τοι elisi. Contextus afferatur (196—202):

τῷ τοι κλέος οὐ ποτ' ὀλεῖται
 ἤς ἀρετῆς, τεύξουσι δ' ἐπιχθονίοισιν αἰοιδῇ
 ἀθάνατοι χαρίεσσαν ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ,
 οὐχ ὥς Τυνδαρέω κούρῃ κακὰ μήσατο γέργα,
 κουρίδιον κτείνασα πόσιν, στυγερῇ δέ <τ'> αἰοιδῇ
 ἔσσετ' ἐπ' ἀνθρώπους, χαλεπὴν δέ τε Φῆμιν ὅπασσε
 θηλυτέρῃσι γυναιξί, καὶ ἧ κ' εὐεργὸς ἔησι.

Videmus sibi oppositos esse dativos Πηνελοπείῃ et τ' (οι): deme alterum et perit loci concinnitas. Codices δέ τ' exhibent, Eustathius vero τ' omittit. In vicinia iterum τοι elisum occurrit, vs. 208: ἐνθα τ' ξεν τοῖκος, de quo loco infra (pag. 212) dicetur.

ω 520: ὧς φάτο, καὶ <τ'> ἐμπνευσε μένος μέγα Παλλὰς Ἀθήνη. Libri β'.

Tertius catalogus instituendus est locorum quibus dativus pronominis μοι, σοι, τοι, per elisionem pronunciandus, corruptelae extitit causa. Haec enim elisio ut evitaretur, haud raro eiectae sunt voces aut decurtatae, ut supra conatus sum ostendere; sed saepius etiam poetae verba alio ordine disposita sunt. Verborum autem literarumve ordinem hic illic perturbatum esse in hoc scriptore, ut in alio quolibet, satis constat neque mirandum est; et multi versus a viris doctis sanati sunt vocabulorum traiectione, quae inprimis literae aeolicae solet esse salutifera. Hoc quoque loco liceat tria exempla proferre, nondum quod sciam indicata.

Satis festivum est quod eruisse mihi videor X 322. Meras tenebras illo loco textus receptus legentibus offert. Achilles dum

Heclorem obtruncaturus hastam dextra librat, oculis petit locum in adversarii corpore quem non protegant arma:

τοῦ δὲ καὶ ἄλλο τόσον μὲν ἔχε χροά χάλκεα τεύχη
καλά, τὰ Πατρόκλοιο βίην ἐνάριξε κατακτάς·

Φαίνεται δ', ἥ κληῖδες ἀπ' ὤμων αὐχέν' ἔχουσι etc.

Quid sit καὶ ἄλλο τόσον, haud facile quisquam explicaverit; „verba vitiosa” vere monet Nauckius. Et tamen nihil abundat nec deest quicquam, sed literae aliquot loco motae sunt. Poeta enim dederat:

τοῦ δ' ἔκτοσθ' ἄλλον μὲν ἔχε χροά χάλκεα τεύχη,
plane ut K 334 legimus:

ῥέσσατο δ' ἔκτοσθεν ῥινόν.

Apparet igitur, literas ΔΕΚΤΟΘΕΑΛΛΟΝ casu ita turbatas fuisse, ut inde ΔΕΚΕΑΛΛΟΤΟΘΕΝ fieret, quod corruptum est in ΔΕΚΑΙΑΛΛΟΤΟΘΟΝ.

Duae literae vicinae locum inter se permutaverunt H 447. Neptunus hominibus propter nimiam sollertiam succensens apud Iovem fratrem conqueritur:

Ζεῦ πάτερ, ἥ ῥά τις ἐστὶ βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν
ὅς τις ἔτ' ἀθανάτοισι νόον καὶ μῆτιν ἐνίψει;

Haec nullum sensum praebent idoneum; futurum enim ἐνίψειν, a verbo ἐνίπτω sive ἐνίσσω vituperare, in hanc sententiam non quadrat. Requiritur verbum dicendi: *ecquis mortalium posthac consilia sua cum diis est communicaturus?* id est, eos consulturus est de eventu eorumque opem est imploraturus? Quod sensit scholiasta cum adnotaret: ἐνίψει] κυρίως μὲν ἐπιπλήξει διὰ λόγων, νῦν δὲ ἀντὶ τοῦ ἐρεῖ καὶ λείξει. Hanc vero significationem ut vocabulum male mulcatum recuperet, restituendum est ἐνίσπη. Subiunctivum ab Homero hoc loco adhiberi, nemo mirabitur; notissimus autem est verbi ἐνέπω aoristus ἐνίσπον, cuius subiunctivus etiam A 839 legitur:

ἔρχομαι, ὅφρ' Ἀχιλλῆϊ δαΐφρονι μῦθον ἐνίσπω,

et ibi quoque, quod sufficere puto ad stabiliendam correctionem quam proposui, in lectionis varietate ἐνίψω occurrit. Confidenter igitur scribo:

ὅς τις ἔτ' ἀθανάτοισι νόον καὶ μῆτιν ἐνίσπη.

In Odyssea quoque quatuor locis legitur ἐνίσπη: γ 327, θ 101, 251, ρ 529, et prima persona ἐνίσπω ι 37, cum varia lect. ἐνίψω. Quam vero correctionem versui H 447 afferendam esse

modo vidimus, illa indigent etiam Telemachi verba β 137:

ὥς οὐ τοῦτον ἐγὼ ποτε μῦθον ἐνίψω,

immo ἐνίσπω. Nam optime in Scholiis ad hunc versum ἐνίψω explicatur per ἐπιπλήξω, λοιδορήσω, sed ex ipsa hac interpretatione apparet, verbum illud hinc alienum esse; Telemachus enim nihil dicit potestve dicere nisi: *tale igitur verbum nunquam sum prolocuturus*. Subiunctivo autem, quem deliberantis dicunt, haud infrequenter in Homericis invenitur praefixa negatio οὐ; exemplo sint duo versus notissimi:

Α 262: οὐ γὰρ πῶ τοίους ἰδὼν ἀνέρας οὐδὲ ἰδῶμαι.

π 437: οὐκ ἔσθ' οὗτος ἄνθρωπος οὐδ' ἔσσεται οὐδὲ γένηται.

De versu vero λ 148, quo uno restat ἐνίψω sensu *dicendi*, quid statuam anceps haereo ¹⁾.

Tertium quod dicebam exemplum legitur H 64. Ibi vocabulorum permutatio monstrum peperit alibi nusquam visum:

μελάνει δέ τε πόντος ὑπ' αὐτῆς.

Verbum μελάνειν nulum est nec esse potuit; μελαίνω notissimum est et nostro quoque poetae usitatum:

Ε 354: μελαίνεται δὲ χροὰ καλόν,

Σ 548: ἡ δὲ μελαίνεται' ὀπισθεν ²⁾.

Quidni igitur nostro quoque loco:

πόντος δὲ μελαίνεται' ὑπ' αὐτῆς ³⁾.

1) Vetustam esse verborum ἐνίπτειν et ἐνέπτειν confusionem, apparet ex Apollonio Rhodio, hic enim futuro ἐνίψω sensu *loquendi* plus semel utitur (I 1257, III 475, 780, IV 810); putavit igitur vere Homericam hanc esse formam.

2) μελάνθησάν γε μὲν αἶθε Hes. Scut. 300.

3) Neque Aristarchum credo scripsisse μελάνει. Vide schol. A¹ et Victor. et inprimis Aristonici verba: ἡ διπλή, ὅτι ἂν μὲν γράφηται πόντος ὑπ' αὐτοῦ, ἔσται μελαίνεται ὁ πόντος ὑπὸ τοῦ Ζεφύρου, ἂν δὲ πόντος ὑπ' αὐτῆς, ἔσται μελαίνει δὲ πόντον ὁ Ζεφύρος ὑπὸ τῆς φρίκης. Itaque Aristarchus si quid video haesitavit inter πόντον δὲ μελαίνει et πόντος δὲ μελαίνεται', in Veneto B vero et in Lipsiensi scholion hoc ad vitiosam lectionem est interpolatum.

Erroris satis tamen antiquum esse, apparet ex Apollonii Rhodii versu IV 1574; indefessus enim formarum obscurarum et obsoletarum indagator hanc quoque non praetermisit, sed elegantissimam ratus opinor, in opus suum musivum transtulit:

βένθος ἀκίνητον μελάνει vel μελανεῖ, ut α μελανεῖν.

In Callimachi epigrammate 56 similis legitur forma, ex eodem ut equidem arbitror fonte nata turbido; cuius epigrammatis haec sunt prima verba:

τὸν τὸ καλὸν μελανεῖντα Θεόκριτον εἶπα.

Ad quam correctionem tuendam magni pretii est scholion mutilatum ad λ 221, de quo conferatur Cobetus in Mnemosyne 1873 pag. 13. Ex hoc enim scholio discimus, loco laudato pro vera lectione δάμνατ' ἐπεὶ ab aliis δάμναται ὡς lectum fuisse, ab aliis δαμνᾷ ἐπεὶ. Nec sine utilitate conferri potest Z 149:

ὥς ἀνδρῶν γενεὴ ἣ μὲν φύει, ἣ δ' ἀπολήγει,

nam hoc quoque loco activa forma substituta est formae mediali, per elisionem pronunciandae; SUCCRESCIT altera aetas, altera evanescit: omnino igitur scribendum est φύει θ', nisi quis scholiastis credat, eodem redire φύειν et φύεσθαι. (Non minus mirabilia legi possunt in Heynii editione V pag. 213)¹⁾.

Plura exempla colligere supersedeo. Quae attuli spero sufficere ad id quod volebam vincendum. Talia enim si etiamnunc supersunt in textu qui ad nos pervenit monstra informia, horribilia visu, non audaciae est profecto, verborum traiectiones tentare sicubi spes sit metro aut sententiae hac via posse subveniri.

Initium igitur faciamus ab A 294:

εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπείξομαι ὅττι κε γέλῃς.

Verbum γέλκειν nullo loco Homérico caret digammate nisi hoc uno; veram igitur scripturam esse ὑπογέλξομαι apparet, quam restituere licet si verbis aliter dispositis scribimus:

εἰ δὴ πᾶν ἔργον σ' ὑπογέλξομαι, ὅττι κε γέλῃς²⁾.

Simillimo ni fallor vitio laborat A 443:

παῖδά τε σοὶ ἀγέμεν, Φοῖβ' ὅ' ἱερὴν ἐκατόμβην

ῥέξαι ὑπὲρ Δαναῶν.

Non uno nomine displicet hiulcum illud σοὶ ἀγέμεν, pro quo aoristum potius expectaveris. Ex versu Ψ 50 medela videtur petenda esse:

1) Notata dignum, apud Mimnermum fr. 2 eandem occurrere errorem:

ἡμῖς δ' οἷά τε φύλλα φύει πολυανθέος ἄρῃ

ἄρος, ὅτ' ἀψ' αἰγῆς αὔξεται ἡελίου,

ταῦτ' ἵκελοι etc.

Corrupta tamen haec esse constat inter omnes; ἄρῃ cum Schneidewino legendum esse videtur.

2) Nauckius correxit εἰ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπογέλξομαι, eamque coniecturam a Christio rideo in textum esse receptam, in qua tamen minus placet syllaba -ον producta, cum non desinat in ea oratio.

ὕλην τ' ἀξέμεναι παρά τε σχέμεν ὅσο' ἐπιφεικές.

Eandem igitur aoristi quem *mixtum* dicunt formam hoc loco restituendam esse suspicor:

παῖδά τέ σ' ἀξέμεναι, Φοῖβω θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
ρέξαι ὑπὲρ Δαναῶν.

Z 101: *μαίνεται οὐδὲ τίς οἱ δύναται μένος ἀντιφάρειν.*

Qui non credit, pronomini primam literam a poeta interdum abiici, fortasse verba magis laudet ita collocata:

*μαίνεται, οὐδὲ μένος δύναται τίς γ' ἀντιφάρειν*¹⁾.

Z 289: *ἐνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι.*

Quod de proxime praecedenti loco, de hoc quoque valet. Scribendum est *ἐνθα γ' ἔσαν πέπλοι*, quae non est mea, neque doctissimi van Gendt, qui idem olim proposuit, coniectura, sed lectio in Codice Marciano reperta loco parallelo o 105; quo magis miror, ab editoribus sperni manifestam hanc correctionem. Eadem verborum collocatio est o 556:

ἐνθα τοι ἦσαν ὕες μάλα μυρίαί.

Haec medicina proderit etiam ni fallor versui ω 208:

ἐνθα τοι οἶκος ἔεν, περὶ δὲ κλίσιον θέε πάντη,
immo *ἐνθα γ' ἔεν τοῖκος.*

I 305: *οὐ τινά φησιν ὁμοῖον*

τοῖ ἔμεναι Δαναῶν, οὐς ἐνθάδε νῆες ἐνείκαν.

Mire collocatum *τοι* in versus introitu, nec facile adducor ut credam hoc a poeta profectum esse, cum praesertim molestissimus sequatur hiatus; quae cuncta vitabimus scribendo:

ἐκ Δαναῶν γ' ἔμεναι.

Λ 33: *ἦν πέρι μὲν κύκλοι δέκα χάλκεοι ἦσαν,*

ἐν δὲ τοι ὀμφαλοὶ ἦσαν ἐφείκοσι κασσιτέροιο

λευκοί, ἐν δὲ μέσοισιν ἦν μέλανος κυάνοιο.

Haec absurda esse, dixeris inter omnes constare; umbo enim clypei unus est, nec plures esse possunt; si vero clypeum nobis

1) Bentley *οὐ τίς τοι δύναται μένος ἀντιφάρειν*, in qua tamen lectione copulam desidero.

ingimus *bullis* exornatum, at ab eiusmodi bullis alienissimum est nomen *umbilicorum*, cuius nominis potestas non nisi in tales res transferri potest quae in orbis alicuius centro sint positae quemadmodum in medio ventre umbilicus cernitur. Sic Ogygia *ἰμψαλὸς θαλάσσης* (α 50) appellatur et Pytho saepe *δμφαλὸς γῆς*; audit; *iugum* quoque Ω 269 *δμφαλδεν* dicitur quia medium habet umbonem; item *volumen* suum habet *δμφαλόν*, *umbilicum*, aptissime sic vocatum quia cernitur in medio latere cylindri quem liber involutus efficit; quicquid vero non in medio circulo collocatum nec unicum est, non magis umbilici nomen usurpare potest quam ventri plures possunt esse umbilici:

οὐκ ἀγαθὸν πολυδμφαλίη, εἰς δμφαλὸς ἔστω!

Vix igitur dubium videtur quin graviter hic locus sit corruptus; quam suspicionem auget verbum *ἔεν* subiecto destitutum. Barnesius pro *ἔεν* substituebat *ἔεις*; sic lucratur sane subiectum, sed umbilici isti pergunt foedare quem ornare scilicet dicuntur clypeum¹⁾.

Turbata esse vocabula efficio ex scholiastae verbis: *λευκοῖ] δῆ-
τωνήτεον, ἵνα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν (lege δμφαλῶν) κέηται. εἰσὶ δὲ
ἂν περισπῶσιν, ἵνα γενικὴ γένηται, ἐπίθετον τοῦ κασσιτέρου. Licet
autem restituere veterem scripturam λευκοῖτο, quam dum impug-
nat scholiasta, olim extitisse testatur; licet ἔεν, quod textus
praebet, servare, si sic disponimus verba:*

περί μὲν κύκλοι δέκα χάλκεοι ἦσαν,
ἐν δὲ τ' ἔσαν λευκοῖτο ἐφέκοσι κασσιτέρω,
δμφαλὸς ἐν μέσσοισιν ἔεν μέλανος κυάνοιο.

*Clypei oram obibant decem circuli ex aere, et intra hos viginti ex
candido stanno, in medio erat umbo ex nigro cyano. Clypeus igitur
simili ornatu splendet atque thorax, quem paucis versibus
ante poeta descripsit (vs. 24 sqq.):*

1) Naper W. Helbig in egregio libro *das Homerische Epos aus den Denkmälern
erläutert* (pag. 226) contendit, clypeum quendam, Agamemnoneo simillimum, in
Scandinavia esse repertum, „cuius centrum maior umbilicus protegat, cinctus non-
nullis minoribus“. Unum tamen addere neglexit, unde effecerit, bullas illas vel
aninas, quae circum umbonem cernuntur, ipsas quoque *umbilicorum* nomine fuisse
designatas; nam hoc ipsum nego credibile esse, lubens caeteroquin vel sine testi-
monio concedens, diversis ornamentis potuisse variegari et olim variegata fuisse
herorum arma.

τοῦ δ' ἦτοι δέκα οἶμοι ἔσαν μέλανος κυάνοιο,
 δώδεκα δὲ χρυσοῦ καὶ ἐρείκοσι κασσιτέροιο,
 thorax vero rectis striis iuxta ductis variegatus est ¹⁾, clypeus
 orbibus quorum alter alterum complectitur.

N 643: *ἔνθα τοι υἱὸς ἔπαλτο Πυλαιμένεος βασιλῆος.*
 Verbum ἄλλομαι a litera consona in lingua HomERICA incipere,
 ex multis locis constat; corrige igitur:

ἔνθ' υἱὸς γ' ἐπίαλτο.

Simillimo vitio eiusdem libri versus 531 laborat:

Μηριόνης δ' ἐξαυτίς ἐπάλμενος,

ubi olim ni fallor lectum fuit:

Μηριόνης δ' αὐτίς γ' ἐπιάλμενος,

itemque 529 *τύψ' ἐπιάλμενος* (vulgo *τύψεν ἐπιάλμενος*).

Ψ 107: *καὶ μοι ἕκαστ' ἐπέτελλε.* Ne prima litera vocis *ῥέκαστος*
 delitescat, transponamus verba:

καὶ μ' ἐπέτελλε ῥέκαστα.

Ψ 865: *μέγῃ γάρ οἱ τό γ' Ἀπόλλων.*

Immo: *τὸ γάρ γ' ἐμέγῃ γεν Ἀπόλλων* ²⁾.

Ω 53: *μὴ ἀγαθῷ περ ἔόντι νεμεσσηθῆωμέν οἱ ἡμεῖς.*
 Optime Hermannus *νεμεσσηθείομεν* (-θήομεν) restituit; pronomen
 vero *οἱ* non delendum erat, sed si quid video in versus initium
 traiciendum, ut ostendit hiatus post *μὴ*. Scribamus igitur:
μὴ γ' ἀγαθῷ περ ἔόντι νεμεσσηθήομεν ἡμεῖς.

β 379: *αὐτίκ' ἔπειτ' αἱ οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἄφυσσε.*
 Nonne *τοῖνον γ' αὐτίκ' ἔπειτα ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἄφυσσε*?

ζ 60: *καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ ἔοικε.* Immo *καὶ σ' αὐτῷ δὲ ῥέτοικε.*

Denique addatur ν 389, etsi non verbis transponendis sed alio

¹⁾ Conf. Helbig II. pag. 282.

²⁾ Parum recte Heyne *μέγῃ γάρ οἱ τό γ' Ἀπόλλων*, quem tamen Christius secutus est. Non δὲ sed γὰρ requiri, docet contextus.

remedio, quod acute excogitavit amicus meus Hartmannus, est sanandus:

αἱ κέ μοι ὧς μεμαυῖα παρασταίης, γλαυκῶπι.

Cum non protasis haec sit sed sententia per se absoluta, manifestum est vitium latere. In precibus autem non *αἱ κέ* sed *αἱ γάρ* requiritur, itaque non dubito quin cum illo viro docto legendum sit:

αἱ γάρ μ' ὧς μεμαυῖα παρασταίης, γλαυκῶπι.

§ 2. De genitivi singularis formis.

De formis *ἐμεῖο σεῖο τεῖο* nihil est dubium; etsi ultima non nisi uno loco (Δ 400) occurrit.

Breviores quoque formae *ἐμέο σέο τέο* nihil habent notabile; prima superest K 124 nec usquam alibi.

Neque de *ἐμέθεν σέθεν τέθεν* habeo quod observem.

Sed dubitationem legitimam movent formae contractae *ἐμεῦ, μεῦ, σεῦ, τεῦ*. A contractionibus enim adeo abhorret lingua homerica, ut vix ullae, quae quidem vitari poterant, in ea sint ferendae. Operae igitur pretium est advertisse, *contractas has formas semper fere reperiri ante vocalem*, ita ut ultro se offerat suspicio, non veram hanc esse contractionem, sed olim pronomina illis locis *per elisionem* fuisse pronunciata.

Colligamus locos cunctos, si modo Seberus sit dux cui confidi possit; nam sine eius auxilio vix pedem in talibus quaestiunculis licet promovere.

Initium fiat ab *ἐμεῦ*.

Quod in *ἐμεῖ'* potest corrigi A 541, I 426, T 62, 273, T 349, Φ 398, ρ 43, σ 268. Ex ipsa librorum MSS. auctoritate *ἐμεῖ'* scribere licet duobus locis, Ψ 789 et θ 462, et notabile exemplum rationis perversae, qua haud raro de quaestionibus homericae iudicatur, praebent Thierschius et Laroehius, qui verae huic scripturae, ubique restituendae, de suo substituant *ἐμεῦ*.

In *ἐμέ'* mutari potest *ἐμεῦ* I 494, X 236, α 313, δ 370, ε 165 = τ 311 (sed his locis gemellis pro *ἐξ ἐμεῦ, ὧς ἄν τις συναντόμενος μακαρίζοι* praestat *ἐξ ἐμέθεν, ὧς τις σε* etc., nam ε abundat), τ 93.

Est tamen ubi nonnisi leviter immutato contextu pro *ἔμευ* possit restitui forma legitima. Quorum locorum qui primus in censum venit manifesto corruptus est:

A 88: οὐ τις ἔμευ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
σοὶ κοίλῃς παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει.

Nam Homericum non est ζῆν sed ζῶειν, nec usquam nisi hoc uno versu, qui duplici igitur de causa suspectus est, legitur praeterea in versu sequenti dativi pluralis formam novician *κοίλῃς* pro *κοίλῃσι* adhibitam videmus. Ad inveniendam medellam mihi videtur adeundus esse π 438 sq.:

ὅς κεν Τηλεμάχῳ σὺ υἱεῖ χεῖρας ἐποίσῃ
ζῶντός γ' ἐμέθεν καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο,

manifesta enim in his est imitatio loci ex Iliade modo allati quem igitur olim sic recitatum fuisse suspicor:

οὐ τίς σοι παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
ζῶντός γ' ἐμέθεν καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο.

Sin quis audacior hanc censeat coniecturam parumque probabilis, hoc tamen mihi concedat necesse est, non servatam esse in vulgata dictionem vere homericam, neque pro forma *ἔμευ* igitur hunc locum posse militare.

Longe facilius correctio in promptu est A 453:

ἔμευ πάρος ἔκλυες, immo ἐμέτο πάρος κλύες,
et τ 325: ἔμευ σὺ ξεῖνε, immo ἐμέτο, ξεῖνε, ipsis libris MSS viam indicantibus, quorum complures σὺ omittunt.

X 454 non difficilior est sanatu:

αἱ γὰρ ἀπ' οὐατος εἴη ἔμευ γέπος. Lege ἐμοῦ.

Et simili modo corrigi potest E 896:

ἐκ γὰρ ἔμευ γένος ἐσσί. Lege ἧ γὰρ ἐμὸν γένος ἐσσί.

Binis autem locis ἐμέθεν pro ἔμευ restituendum esse videtur:

I 335: κεῖται ἔμευ. Lege κεῖτ' ἐμέθεν.

Ω 429: δέξαι ἔμευ πάρα. Lege δέξ' ἐμέθεν πάρα (δέξ' = δέξο ut T 10).

Uno denique loco verborum requiritur traiectio:

δ 746: ἔμευ δ' ἔλετο μέγαν ὄρκον. Lege μέγαν δ' ἔλεθ' ὄρκον ἐμέτο.

Iam videamus an idem quod de *ἔμευ*, valeat de forma enclitica *μευ*, nempe *μεο* vel *με'* ubique pro ea restitui posse.

Pro *μευ* legi potest *με'* A 37, 451, Z 334, H 235, I 262, 355, P 29, Ψ 648, ζ 325, κ 311, 400, 455, 481, ο 172, 318, π 259, σ 129, χ 357, ω 265.

Pro *μευ* substituere licet *μεο* I 345, N 626, ε 170, μ 379, ρ 397, ψ 230; quod autem *μεο* nusquam comparet in textu Homérico, ita ut haec forma ex sola analogia sit formanda, id profecto mero casui est tribuendum, cum *τεο* et *ρεο* passim reperiantur.

Quae vero frequenter occurrit dictio *κέκλυτέ μευ*, ita adhibita ut neque plena genitivi forma substitui possit neque elisa, a via quam institimus nos depellere non debet. Omnino enim puto, dativum *μοι* esse scribendum iis locis, ut hic illic in ipsis Codd. legitur, e. g. E 115, K 278; neque credibile est, ex usu recentiorum poetarum in textum Homericum illatum esse illud *μοι*, quod contendit Laroehius; videmus enim metrum *μοι* admittere, respuere *μευ*.

Loci autem, ubi vitiosum illud *κέκλυτέ μευ* legitur, hi sunt: Γ 86, 304, 456, H 67, 348, 368, Θ 5, 497, Τ 101, β 25, 161, 229, κ 189, μ 340, ρ 370, 468, σ 43, 351, υ 292, φ 68, 275, ω 443, 454.

Paucissimi qui supersunt versus nostrae regulae repugnantes facilem habent emendationem:

A 273: καὶ μὲν μευ βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μύθῳ. Lege καὶ μὲν βουλάων deletο otioso *μευ*, ita ut simul antiquior et longe frequentior forma genitivi pluralis in *-ῶν* restituatur.

T 137: ἀλλ' ἐπεὶ ἀσάμην καὶ μευ φρένας ἐξέλετο Ζεὺς. Lege καὶ με φρένας ἐξέλετο Ζεὺς (quod Laurentianus D exhibet).

Ψ 70: οὐ μὲν μευ ζώντος ἀκήδεες, ἀλλὰ θανόντος. Lege οὐ μὲν ζώντός με' ἀκήδεες ἀλλὰ θανόντος, qua verborum colloca-tione suum sibi locum recuperat participium *ζώντος*, cum vi pronunciandum.

ε 311: τῷ κ' ἔλαχον πτερέων καὶ μευ κλέος ἦγον Ἀχαιοί. Lege καὶ ἐμὸν κλέος. Item ι 20: ἀνθρώποισι μέλω καὶ μευ κλέος οὐρανὸν ἵκει. Lege καὶ ἐμὸν κλέος.

κ 485: οἱ μευ φθινύθουσι φίλον κῆρ. Lege οἱ ἐμὸν φθ.

ο 467: οἱ μευ πατέρ' ἀμφεπένοντο. Lege οἱ ἐμὸν π.

Ultimis tamen duobus locis etiam *μοι* legi potest, utrumque

enim recte dicitur, quo magis miror id unum quod *non* recte dicitur in utrumque locum irrepsisse.

Sine dubio vero dativus est restituendus π 92:

ἢ μάλα μευ καταδάπτει ἀκούοντος φίλον ἦτορ,
immo μοι... ἀκούοντι producto dativi iota finali, ut frequenter apud Homerum.

Subducantur rationes:

Legitur in textu Homérico		ἐμεῖο	locis	49
		ἐμέο	"	1
		ἐμεῖ'	"	2
praeterea pro ἐμεῦ scribi potest		ἐμεῖ'	"	8
		ἐμέ'	"	7
et pro μευ corrigere licet		με'	"	19
		μεο	"	6
				92

His autem centum fere locis oppositi sunt octo ubi ἐμεῦ, octo ubi μευ invenitur, sed vidimus omnes facillimam habere emendationem, denique in locutione κέκλυτέ μευ nostrum esse statuere utrum μευ an μοι sit praeferendum, cum textus Homericus utrumque exhibeat, et posterius igitur esse elegendum.

Itaque cum neque ἐμεῦ neque μευ usquam ita positum reperiatur ut necessario ferendum sit, has solas formas Homero vindicandas esse iam constat ut spero:

ἐμεῖο, ἐμέο, et enclitice μεο, quae elisione decurtari possunt in ἐμεῖ', ἐμέ', με'.

Transeamus ad secundae personae formas σεῖο, σέο, σεῦ, quarum duae primae 54 locis inveniuntur, tertia autem, si vera sunt quae de ἐμεῦ et μευ disputavimus, sana esse non potest. Neque ad eam corrigendam codicum ope destituti sumus, nam hi binis locis Z 454 et hymn. 34, 19 σεῖ' exhibent pro σεῦ (conf. etiam Schol. A 841); quod tamen indicium spernunt Thierschius et Larochius, et potius utrobique Homero obtrudunt σεῦ, quam secundum duos illos versus, forte fortuna intactos, corrigant alios qui vitiosi ad nos pervenerunt.

Potest autem σεῦ in σεῖ' mutari Γ 206, Z 409, 411, Σ 77, X 432, Ω 371, ο 19.

In σέ' mutari potest B 27, 64, E 811, H 111, Θ 482, Ξ 95,

309, 327, Π 31, 621, Ρ 173, Σ 333, Τ 334, Ω 174, 767, 278, Ξ 493, τ 489.

Plene *σέο* scribere licet pro *σεῦ* Φ 475 et ι 405 (ubi tamen *τεῖα* malim).

Sex vero loci repugnant:

Τ 185: *χαίρω σεῦ Λαερτιάδῃ τὸν μῦθον ἀκούσας.*

Ω 750: *οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοισι περ αἴσῃ (σεῖο δ' ἄρ' οἱ?)*

754: *σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ (σὴν?)*

ν 231: *καὶ σεῦ φίλα γούναθ' ἱκάνω.*

τ 108: *σεῦ κλέος* (Lēge σὸν. Etiam sequens versus corruptus est).

τ 215: *σεῦ ξεῖνε* (σέ? exhibetur hoc in nonnullis MSS.).

Quibus locis etsi non omnibus ita subvenire possum ut et mihi satisfaciam et sperare ausim alios quoque mea inventa probaturos esse, id tamen certum duco formam *σεῦ* Homero prorsus esse abiudicandam, nihil enim valent loci duo vel tres ad infringendam regulam ex octoginta aliis locis constitutam, ut ostendet qui sequitur computus:

	extat	<i>σεῖο</i>	locis	31
		<i>σέο</i>	"	23
		<i>σεῖ'</i>	"	2
pro <i>σεῦ</i>	legi potest	<i>σεῖ'</i>	"	7
		<i>σε'</i>	"	18
		<i>σέο</i>	"	2
				<hr/> 83

Itaque Homerica nobis sunt sola *σεῖο* et *σέο* vel enclitice *σεο*, quae elisione decrescere possunt in *σεῖ'* et *σέ'* vel *σε'*.

Quod autem uno loco, eoque dubio, occurrit *τεοῖο* Θ 37 (= *468) videtur cum Dronkio in *τεεῖο* esse corrigendum, cuius formae, etsi alibi non obviae, melius tamen quam formae *τεοῖο* explicari potest origo.

Tertiae personae genitivus *τεῖο* non nisi uno loco legitur Δ 400; aliquanto frequentius est *ρέο*, id quoque tamen satis rarum, locis enim duodecim invenitur; quibus decimus tertius accedat O 165, ubi nunc sine ulla necessitate *ρευ* exhibetur. Altero loco quo contracta forma *ρευ* occurrit, Ξ 427, in *ρε'* mutari potest et omnino est mutanda; etiam Τ 384, ubi libri

plerique exhibent δ' εἰ αὐτοῦ, vera lectio est δὲ τέ' αὐτοῦ ¹⁾).

Corollarii instar huic nostrae disputationis particulæ subiungo quæ de genitivo pronominis interrogativi et indefiniti τίς observari possunt; de hac enim vocula, ut quæ eodem modo sit conformata, prorsus eadem regula valere debet et valet.

Legitur τέο B 225, Ω 128, δ 463, et semel τεο π 305.

Potest restitui τέο pro τεῦ ο 509 et ω 257, et encliticum τεο pro τευ Σ 192, δ 264, Ψ 331, itemque οὐ τεο pro ὅττευ ρ 121.

In τέ' posset corrigi τεῦ Σ 192, nisi corruptus esset locus: τοῖδα τεῦ ἂν κλυτὰ τεύχεα δύω. Legendum videtur τοῖδ' ὅττευ κλυτὰ τεύχεα δύω, nam τεῦ (τέ') ἂν tolerari non potest.

In τέ' mutetur τευ B 390, E 897, N 559, T 262, γ 348, ζ 68, 192, ι 497, ξ 510, ρ 115, φ 210, 306.

N 252 pro ἡέ τευ ἀγγελίης μετ' ἔμ' ἤλυθες omnino duce Nauckio, cui viam praeiverat Bentleius, est corrigendum ἡέ τιν' ἀγγελίην μετ' ἔμ' ἤλυθες, nam nomen ἀγγελίης pro ἀγγελος nunquam nisi in grammaticorum cerebro extitit. Denique τ 109 pro τευ ἦ quid sit legendum incertum est, vitiosa esse verba, certissimum. Neuter tamen locus nostrae regulæ repugnaret si sanus esset.

Legitur igitur forma bisyllaba locis 4

restitui potest locis 6

et per elisionem proferri potest locis 15

25 -

Qui vero obstant loci tres sunt numero; nempe B 388 ἰδρώσει μὲν τευ τελαμῶν ἀμφὶ στήθεσφιν (lege τεο μὲν?), ω 257 τεῦ δμῶς ἔσθ' ἀνδρῶν versus initio, denique ρ 421 = τ 77 τοῖω ὁπίως; εἰο καὶ ὅτευ κεχρημένος ἔλθοι quæ verba nemini opinor sana videbuntur; fortasse spuria sunt.

1) Assentientem me habiturum esse Christium, sperare licet ex iis quæ in doctis suæ editionis prolegomenis pag. 138 de σευ et τευ observat; quamquam mirifice errat cum dicit „contracta forma SECUNDÆ ET tertiæ personæ FERRARO occurrit, et TRIBUS quibus occurrat locis (κ 427, T 384, Γ 206) contracta forma elisæ cedere potest, quarto autem loco O 165 lectio deteriorum codicum εἰο praeferenda esse videtur“. Apertum enim est eum plus *triginta* locos negligere, quos supra indicavi; ita ut suspiceris casu permixta esse quæ vir doctus de σευ et quæ de τευ in schedis adnotavisset.

§ 3. *De dativi singularis formis.*

Quae de formarum *μοι*, *σοι* vel *τοι*, *ροι* elisione observanda erant, cuncta in § 1 sunt occupata; illuc igitur lector benevolus ablegatus esto.

Superest rogandum qui fiat ut secundae personae dativus in Homericis, si addatur accentus, sit *σοί*, sin enclitice proferatur a litera *τ* incipiat: *τοι*. Quod prorsus sane mirabile est et explicari posse nego, neque credere possum veteres poetas revera ita locutos fuisse. Vix tamen sanae mentis mihi videretur si quis hodie alterum utrum mutare vellet, neque equidem scio utram formam, si daretur optio, in Homero praeferendam ducerem. Praestat igitur, hanc quaestionem intactam relinquere.

Tertia forma dativi in secunda persona semel et iterum occurrit, nempe *τεῖν*, *Λ* 201, *δ* 619, 829, *λ* 560, *ο* 119, item in oraculis apud Herodotum *V* 60 sq., nec usquam alibi. Suspiciari tamen licet hic illic vetustam hanc vocem locum cessisse recentiori formae *σοι*. Exempli gratia *β* 126 aliquanto modulatio fieret versus si pro *αὐτὰρ σοί* legeretur *ἀλλὰ τεῖν*; item *λ* 252 pro *ἐγὼ τοί εἰμι* Nauckius suspicatur *ἐγὼ τεῖν εἰμι* esse legendum; nec non *λ* 371 *οἳ τοι ἄμ' αὐτῷ* | *Φίλιον εἰς ἄμ' ἔποντο*, in quibus ridicule iteratur *ἄμα*, suspicor *τεῖν* esse restituendum: *οἳ τεῖν αὐτῷ Φίλιον εἰς ἄμ' ἔποντο*. Sed etiam alia possunt conici, itaque hanc quoque quaestionem utpole incertiorrem missam faciamus. Apud Pindarum brevior (contracta?) forma *τιν* reperitur aliquoties, e. g. *Olymp. XI* 114, *XII* 4, etc.

(*Continuabitur.*)

L. APULEI APOLOGIA.

edidit G. Krueger. Berolini apud Weidmannos 1864.

c. I. *Nam, ut meministi, dies abhinc quintus an sextus est, cum me causam pro uxore mea Pudentilla adversus Granios agere aggressum de composito nec opinantem patroni eius incessere maledictis et insimulare magicorum maleficiorum ac denique necis Pontiani privigni mei coepere. Quaeritur: cuius patroni? „Scilicet Graniorum” Casaubonus respondet et legit: *patroni eorum*. In proximis vero orator narrat, se ultro „eos” ad accusandum provocasse, „ibi vero” Aemilianum terga dedisse et suae temeritati latebras quaesisse. Igitur et Aemilianus eorum fuit, qui illa maledicta et crimina iactabant, i. e. fuit unus ex iis, qui causam Graniorum adversus Pudentillam agebant. In optimo libro manu scripto F (codex Laurentianus 68. 2.) legitur *patroni**

.....que
Suspisor eosdem, qui in causa Apuleiana Aemiliano adsunt, una cum ipso etiam causam Graniorum egisse et Aemiliani nomen e loco nostro excidisse, ut fuerit: *cum me — nec opinantem AEMILIANUS patronique eius incessere maledictis et insimulare — coepere*. Ita demum optime mox sequetur: *Ibi vero Aemilianus — quaerere ocepit ex diffidentia latibulum aliquod temeritati*. „Patroni Aemiliani” memorantur c. V.

c. II. *quod tu cum sollertissime animadvertisses et idcirco cum denuo iussisses proprio nomine accusationem delatam sustinere, pollicitus ita facturum, ne sic quidem quitus est, ut cominus ageret percelli, sed iam et adversus te contumaciter eminus calumniis velitur. Lego: et adversus te contumax.*

c. XVI. *Videnturne vobis debere philosophi haec omnia vestigare et inquirere et cuncta specula vel uda vel suda soli videre? Immo soli NON videre?*

c. XVII. *De patria mea vero, quod eam sitam Numidiae et Gaetuliae in ipso confinio meis scriptis ostendi dicis, quibus memet professus sum — Seminumidam et Semigaetulam: non video, quid mihi sit in ea re pudendum, haud minus quam Cyro maiori, quod genere mixto fuit Semimedes et Semipersa. Repone: haud MAGIS quam Cyro maiori.*

c. XXXIII. *Sed profiteor me quaerere et cetera, non piscatori- bus modo, verum etiam amicis meis negotio dato, quicumque minus cogniti generis piscis inciderit, ut eius mihi aut formam commemorent aut ipsum vivum, si id nequierint, vel mortuum ostendant. Veri est simile Apuleium naturae piscium noscendae studiosum, maluisse ipsa piscium vel viva vel mortua corpora inspicere, quam formas ab amicis „commemoratas” cognoscere. Verba sunt autem transponenda: amicis meis negotio dato, ut mihi aut ipsum vivum vel mortuum ostendant, aut, si id nequierint, eius mihi formam commemorent.*

c. XXXXI. Similis error turbat ultimam partem capitis 41. Accusatur Apuleius magicis artibus, veneno piscibus extracto, mulierem delenivisse eo in tempore, quo me non negabunt in Gaetuliae mediterraneis montibus fuisse, ubi pisces per Deucalionis diluvia reperiantur: quod ego gratulor nescire istos, legisse me Theophrasti quoque περὶ θαλασσιῶν καὶ βλητικῶν et Nicandri θηριακά. ceterum me etiam veneficii postularent, ut qui hoc negotium ex lectione et aemulatione Aristoteli nactus sim. Aptius et lauculentius locus sic legetur: eo in tempore, quo me non negabunt in Gaetuliae mediterraneis montibus fuisse, ubi pisces post Deucalionis diluvia NON reperiantur. Ceterum SI SCIRENT, quod ego gratulor nescire istos, legisse me Theophrasti quoque περὶ θαλασσιῶν καὶ βλητικῶν et Nicandri θηριακά, me etiam veneficii recum postularent, ut qui hoc negotium ex lectione et aemulatione Aristoteli nactus sim. I. e. qui me magiae postulant, quod Aristotelem imitatus piscium naturam curiosius scrutari

soleo, si scirent me Theophrasti et Nicandri quoque legisse libros, meum ut venefici quoque nomen deferrent.

Eiusdem capituli initio verba ab editore aliquanto necligentius sunt divisa. Vitio datur Apuleio quod piscem proscidit: '*piscem*', inquit, '*proscidisti*'. hoc quis ferat philosopho crimen esse, quod lanio vel coquo non fuisset. '*piscem proscidisti: quod crudum*': id accusas? si cocto ventrem ruspärer — eam rem non putares accusandam. Distingue: '*piscem, proscidisti*': quod crudum, id accusas?

c. XXXXIII. *Verum enimvero ut (lege cum Colvio utut) ista sese habent, si qua fides hisce rebus impertienda est, debet ille nescio qui puer providus, quantum ego audio, et corpore decorus atque integer deligi et animo sollers et ore facundus, ut in eo aut divina potestas quasi bonis aedibus digne diversetur, si tamen ea pueri corpore includitur, NEC ipse animus-expergitus cito ad divinationem suam redigatur, quae ei prompte insita et nulla oblivione saucia et hebes facile resumatur. Pro NEC nunc editur AN.*

c. LXXIII. Narrat Apuleius Pontianum filium Pudentillae ipsum se maritum matri conciliasse, sibi que aperuisse: *consilium sibi esse, si ego non nolim, matrem suam, cui plurimi inhient, mecum coniungere, mihi quoniam soli ait omnium rerum confidere sese et credere, ni id onus recipiam, quoniam non formosa pupilla sed mediocri facie mater liberorum mihi offeratur. sin haec reputans formae et divitiarum gratia me ad aliam condicionem reservarem, neque pro amico, neque pro philosopho facturum.* Locus manifeste mendosus, cui aliter^s alii, plerumque satis violenter mederi conati sunt. Editor: „*quoniam seclusi*; cf. Plaut. Asin. II. 4. 53; verba: *mihi soli ait - credere* traicienda sunt post interpretatur". Non assentior; nil videtur mutandum, distinctio tantum sententiarum tollenda et locus in hunc modum scribendus: *aperitque consilium sibi esse, si ego non nolim, matrem suam, cui plurimi inhient, mecum coniungere, mihi quoniam soli ait rerum omnium confidere sese et credere, ni id onus recipiam, quoniam non formosa pupilla sed mediocri facie mater liberorum mihi offeratur — SI (sin erat editoris) haec reputans formae et divitiarum gratia me ad aliam condicionem reservem* (pro reser-

varem propter praesentia, quae praecedunt *nolim, inhient, recipiam*), *neque pro amico, neque pro philosopho facturum.*

c. LXXIII. *Confiteor enim — cum* (Pontianum) *postquam uxorem duxerit a compecti fide descivisse ac derepente animi mutatum, quod antea nimio studio festinarat, pari pertinacia prohibitum esse, denique ne matrimonium nostrum coalesceret, quidvis pati, quidvis facere paratum fuisse, quamquam omnis illa tum foeda animi mutatio et suscepta contra matrem simultas non ipsi vitio vortenda sit, sed socero eius e. g. s. Illa tum — mutatio interpretantur: pristina, quae prius fuerat; nulla vero temporis indicatio requiritur, cui pronomen ille sufficit. Scribe: omnis illa tam foeda animi mutatio.*

c. LXXVIII. *Quodsi etiam animo ita putavit, idcircone magus habear, quia hoc scripsit Pudentilla? Acidalius pro animo scribit omnino; levius emendabis, si scripseris ex animo.*

c. LXXX. Absurde facit et ipse sibi obloquitur, qui dicit se tacere „ita vel magis hoc repugnat: ‘ego insanio’ quod verum non est, nisi insciens dixerit: porro sanus est, qui scit quid sit insania, quippe insania scire se non potest, non magis quam caecitas se videre. Editor: insciens scripsi, sciens F Q V. Melius libris obtemperabimus. Syllogismus est:

Si quis quid dicit, verum non erit, nisi sciet, quid dicat,

Si quis dicit ‘ego insanio’, verum non erit, nisi sciet, quid sit insania,

Atqui qui scit quid sit insania, sanus est,

Si quis ergo vere dicit ‘ego insanio’ sanus est.

Conclusio est absurda, sibi repugnat, quod hoc loco requiritur.

c. LXXXV. *tunc, ultime, parentis tuae animum in istis (?) scrutaris, oculos observas, suspiritus numeras, adfectiones exploras, tabulas intercipis, amorem revincis? tunc, quid in cubiculo agat, perquiris, [ne] mater tua? ** non dico amatrix, sed nec (codices: ne) omnino femina est. Ita locus hodie legitur. Kruegerus adnotat: ne seclusi: nae Scriverius || post tua aliquot verba interdime putat Iahnus | non dico secludi vult Casaubonus | nec*

Iahnus: ne FQV: enim Bosscha. Omnes istae virorum doctorum coniecturae parum lucis loco afferunt. Equidem nil fere mutaverim, duo tandem vocabula addiderim: *Tunc, quid in cubiculo agat, perquiris, tunc POSTULAS ne mater tua, non dico amatrix, sed ne omnino femina sit?* Verba sequentia, quae hodie ita leguntur: *ne tu in ea cogites, nisi unam parentis religionem, paullulum immutanda suspicor, ut haec sint: NAM tu in ea NIHIL cogitas, nisi unam parentis religionem!*

c. LXXXXIII. Praedicat orator innocentiam et abstinentiam suam. Quum uxorem duxisset Pudentillam, omnia fecit, ut matri filiorum amorem conciliaret. „*Age vero, si avaritiae causa mulierem concupissem, quid mihi utilius ad possidendam domum eius fuit, quam similitatem inter matrem et filios serere, alienare ab eius animo liberorum caritatem, quo liberius et artius desolatam mulierem solus possiderem? fuitne hoc praedonis quod vos fingitis? ego vero quietis et concordiae et pietatis auctor, conciliator, favior non modo nova odia non servi (malim cum Elmenhorstio: sevi, propter id quod sequitur: extirpavi) sed vetera quoque funditus extirpavi.* Quaestio: *fuitne hoc praedonis quod vos fingitis?* prorsus est absurda: hoc quod fingunt accusatores? i. e. avarum et pecuniae Pudentillae cupidum fuisse Apuleium, procul dubio praedonis est. Lego: *fuit (ἀν ἧν) hoc praedonis QUEM vos fingitis!*

c. LXXXXVI. *Putas me acta apud Avitum, non ipsius litteras legisse quid? possesne vel quisquiliis in isto negotio accusare? Libri: quid posses vel quas quis in isto negotio accusare? Colvius: quisquis.* Verum videtur: *Quid posses vel TU, VEL QUISQUIS in isto negotio accusare?*

c. LXXXXVII. *Pontianus enim filiam Rufini (sc. uxorem suam) mali compertam non modo heredem non reliquit, sed ne honesto quidem legato impertivit, quippe qui ei ad ignominiam lintea adscribi ducentorum fere denariorum iusserit, ut intelligeretur iratus potius exterminasse eam, quam oblitus praeterisse. Exterminasse est coniectura Colvii, libri: estimasse extimasse vel extemasse. Mihi quidem nil aptius videtur quam: exheredasse.*

c. LXXXVIII. Obicit Apuleius Aemiliano et Rufino, quod filium iuniorem Pudentillae corrumpant et ad vitam flagitiosam adliciant. „*In ludo quoque gladiatorio frequens visitur, nomina gladiatorum et pugnas et vulnera plane quidem ut honestus puer ab ipso lanista docetur. Ultima sensu vacua, conicio: plane quidem ut TIRO honestus puer ab ipso lanista docetur. Quanquam puer honesto loco ortus tamen tamquam infimae condicionis homo, tiro gladiatorius, ab ipso lanista instituitur.*

c. CI. *ipse iam, ut libet, matrem suam de cetero exoret: mihi, ut ultra pro eo deprecet, locum non reliquit. ipse iam ut sui potens ac vir (sumserat autem togam virilem) acerbissimas literas matri dictet et iram eius deleniat: qui potuit perorare, poterit exorare.* Mirum, hercle, modum irae cuiusvis deleniendae dictando litteras acerbissimas! Hildebrandius; „*Locus obscurior est. Bosscha emendabat acceptissimas, ego amantissimas; at ulcus altius mihi sedere videtur, quum etiam dictet displiceat*”. Neque mihi placet, atqui restituendum censeo: *acerbissimas litteras matri dictatas excuset et iram eius deleniat.*

Haarlemi.

J. VAN DER VLIET.

AD SOPHOCLIS ANTIGONAM.

395 sq.

μισῶ γε μέντοι χῶταν ἐν κακοῖσι τις
ἀλούς, ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλει.

Non uno nomine haec displicent. Locutus est Creon de iis, qui vultu et ore conscientiam suam produnt; quibus nunc opponit eos, qui deprehensi malefactum suum falsa specie exornare non verentur. Dicere autem se illos quoque odisse nimis languidum est. Deinde non satis ita fit perspicuum Creontem se ab Ismene absenti ad praesentem Antigonam convertere. Sed omnium minime hoc ferendum, quod desideratur id, ad quod referri possit

Antigonae dictum θέλεις τι μείζον ἢ κατακτεῖναι μ' ἐλών; quae verba nullum sensum praebent nisi in Creontis quoque ultimis verbis aliquis comparativus insit. Hisce de causis non dubito quin poëta sic fere scripserit:

μισῶ γε μέντοι μᾶλλον εἴ τις ἐν κακοῖς
ἀλοῦς, ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλει.

790

καὶ σ' οὐτ' ἀθανάτων φύξιμος οὐδεὶς
οὐθ' ἀμερίων ἐπ' ἀνθρώπων· ὁ δ' ἔχων μέμνηεν.

Corruptum esse ἀμερίων ἐπ' ἀνθρώπων nemo negat. Clavum clavo expellit Nauckius legendo σέ γ' ἀνθρώπων, nam verbo ἀθανάτων nihil recte opponitur quam simplex genitivus, ab οὐδεὶς pendens. Causam morbi nondum perspexisse videntur viri docti; quam equidem latere censeo in antistrophico versu. Quid enim facilius fieri poterat, quam ut ἄμαχος γὰρ ἐμπαίζει nasceretur ex ἄμαχος δ' ἐμπαίζει? Quam saepe particulae γὰρ et δὲ confunduntur. Lege ergo:

οὐθ' ἀμερίων ἀνθρώπων, ὁ δ' ἔχων μέμνηεν,

et in antistrophā

θεσμῶν· ἄμαχος δ' ἐμπαίζει θεός Ἀφροδίτα.

Accedit quod ita versus evadit multo modulator.

1192 sq.

ἐγὼ Φίλην δέσποινα καὶ παρὼν ἐρῶ,
κοῦδὲν παρήσω τῆς ἀληθείας ἔπος.

Schneidewin: Der Bote kann genau berichten, weil er dabei war als Augenzeuge, und er will es *ihm* u. s. w. Hunc sensum requiri non nego, sed quis eum ex hac lectione eliciat! Veram lectionem reppererit, qui meminerit nullum in poëtis frequentius esse vitium, quam in fine versuum falsa vocabula substituta pro iis quae, charta detrita, vel tota vel partim evanuerant. Pro ἔπος enim legendum est ἐλών.

J. J. HARTMAN.

AD GALENUM.

(Continuantur ex Tom. XIII. pag. 14).

Tom. XV. pag. 22: *Artemidorus Capito*, inquit, *lectionem veterem audacter mutavit*. ἐπειδὴ οὔτε βιβλίον ἤυρισκεν ἀνδρὸς παλαιῦ τὴν γῆν μόνην εἰπόντος εἶναι σοιχεῖν, οὔτε παρὰ τοῖς μάλα τὴν τοιαύτην ἱστορίαν ἀναλαξαμένοις ἀνδράσι τοῖς περιπατητικῶς ἱσορούμενον τῆς δόξης ταύτης προθεῖναι τινα, τὴν λέξιν ὑπὲρ λέξε τολμηρῶς. In his προθεῖναι manifesto mendosum est et reponendum: τῆς δόξης ταύτης προCTHναι.

Memorabilis locus est apud Galenum Tom. XV. pag. 24 de interitu librorum veterum et imprimis notandum quod scribit: τί θαυμαστὸν ἀπολέσθαι (τὰ add.) τῶν ἀλλοκότους δόξας γραψάντων ὅπου γε καὶ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις εὐρίσκονται τινες εὐδοκίμως ἠγνισμένοι κωμικοὶ τε καὶ τραγικοὶ ποιηταὶ δράμασιν οὐκέτι διασῶμενοι. Unde est illud in Didascaliis non infrequens: οὐ σώζεται.

Tom. XV. pag. 25: εἰ τὰς τῶν παλαιῶν ἰατρῶν δόξας ἐθέλοις ἱστοῆσαι πάρεσί σοι τὰς τῆς ἱατρικῆς συναγωγῆς ἀναγνῶναι βίβλους ἐπιγεγραμμένας μὲν Ἀριστοτέλει, ὁμολογουμένας δὲ ὑπὸ τοῦ Μένανος — γεγράφθαι. Consuetudo Graecorum postulat: ἐπιγεγραμμένας μὲν Ἀριστοτέλει. Scribebatur ἀριστοτῆ, unde error natus est.

Spurium esse quidquid sub Pythagorae nomine ferebatur diserte testatur Galenus Tom. XV. pag. 67: ὅπου γὰρ καὶ συγ-

γράμματα πλείσα παλαιῶν ἀνδρῶν οὐκέτι σώζεται, πολὺ δὴ μᾶλλον οὐδὲ τὰς ἀγράφους δόξας εἰκὸς εἶναι αὐτῶν διασώζεσθαι καὶ μάλιστα ὅτι μὴδ' ἔγραψαν ἔνιοι σύγγραμμα μὴδέν, ὥσπερ Σωκράτης καὶ Πυθαγόρας καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνδόξων ἱατρῶν Κρίντος.

Tom. XV. pag. 167: ὁμοῖόν τι μοι δοκοῦσι πεπονθέναι οἱ πολλοὶ τῶν ἐξηγητῶν — τῷ νοσοῦντι μὲν ὑδερικῶς ἀνθρώπῳ, παρωνυχίαν δὲ αὐτοῦ θεραπεῦσαι Φιλότιμον τὸν ἱατρὸν ἀξιοῦντι.

Iam antea ostendi latere in his nomen nobilissimi medici et scribendum esse Φιλότιμον τὸν ἱατρὸν.

Tom. XV. pag. 171 vitiosa interpunctio obscurat hunc locum: τῶν πλείστων ἐξηγητῶν ἔτι καὶ τοῦτ' ἂν τις θαυμάσειεν ὅτι τὰ προγεγραμμένα πάντα ἐπαινοῦντες αἰεὶ θαυμασιῶς εἰρῆσθαι, τὸ δὲ τι τάνδρῃ καὶ δαιμονίως, τὸ δὲ τι καὶ θείως, τὸ δὲ τι νῦν ἐξαίφνης ἐκείνων ἀπάντων ἐπελάθοντο. Haec ita distinguenda sunt: θαυμασιῶς εἰρῆσθαι τὸδε τι τάνδρῃ, καὶ δαιμονίως τὸδε τι, καὶ θείως τὸδε τι, νῦν ἐξαίφνης ἐκείνων ἀπάντων ἐπελάθοντο.

Galenus narrat Tom. XV. pag. 185, Germanos non esse flavos, ut vulgo dicebatur sed rufos. χρώμενοι δὲ ἐνίοτε τοῖς ὀνόμασιν οὐκ ἀκριβῶς ἔνιοι τῶν βιβλία γραφόντων τὴν τῶν πραγμάτων διδασκαλίαν ταρασσουσιν. οὕτω γοῦν τινὲς ὀνομάζουσι τοὺς Γερμανοὺς ξανθοὺς καίτοι γε οὐκ ὄντας ξανθοὺς, ἐὰν ἀκριβῶς τις ἐθέλῃ καλεῖν, ἀλλὰ πυρροὺς.

Tom. XV. pag. 215: — ὥς ἐπὶ πολλῶν ἄλλων, ἐν οἷς οὐδὲν τοιοῦτον προστεθέντος τοῦ συγγραφέως ἀποφαίνονται τολμηρότατοι ὅτι τὸ ἐπελθὼν αὐτοῖς οἱ ἐξηγηταί. Apparet scribendum esse: προστεθέντος τοῦ συγγραφέως εἰ ἀποφαίνονται τολμηρότατοι.

Non intellexit Galenus Homeri locum Tom. XV. pag. 883. scribens: οἱ μνηστῆρες τοὺς σιάλους ἥσθιον, τοὺς γὰρ ὑπὲρ τοὺς τελείους οὕτως ἀνόμαζον. et post pauca: οἱ μνηστῆρες — ἀναισθητότατοι πάντων ἦσαν εἰς διάγνωσιν εὐπέπτων τε ἅμα καὶ ἥδιον ἐδεσμάτων, ὥσπερ καὶ τῷ τὰς γαστέρας τῶν αἰγῶν ἐσθίειν τὰς ἐμπλησθείσας αἵματος καὶ λίπους, οὗ δυσπεπτότερον τί ἂν εὖροις ἐδεσμα.

ἔσθιε νῦν, ὦ ξεῖνε, τὰ δὴ δμώεσσι πάρεςι

χοίρε, ἀτὰρ σιάλους γε σύας μνηστῆρες ἔδουσιν

sed illa petulans et proterva iuventus

non tantum Veneris quantum studiosa culinae

optimas et dulcissimas carnes sibi reservaverat nec Galenus τοὺς σιάλους recte interpretatur. Conf. Tom. XII. pag. 259: τροφῇ χρῶνται — τῷ τῶν αἰγῶν αἵματι οἱ κατὰ τοὺς ἀγροὺς ἐμπιμπάντες αὐτῶν τὰς γαστέρας ἅμα τῇ πιμέλῃ καθάπερ Ὀμηρος ἔφη τοὺς μνηστῆρας.

Indoctos et futes grammaticos redarguit Galenus Tom. XV. pag. 455: τοὺς οἰομένους μηδέπω χόνδρον εἶναι κατὰ τοὺς Ἱπποκράτους χρόνους ἀγνοοῦντας ἐλέγξεις ἐκ τοῦ τῶν παλαιῶν καμικῶν ἐνλούς ἐμνημονευκέναι χόνδρου καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Ἱπποκράτην κατὰ το Περὶ διαίτης ὑγιεινῆς, παντρε, inquit, etsi ille liber non est Hippocratis tamen veterem aliquem medicum habet auctorem aut antiquiorem Hippocrate aut aequalem. Χόνδρος et apud antiquos Comicos et apud recentiores non est infrequens. Apud ipsum Galenum Tom. VI. pag. 541 exemplum est ex Aristophane: τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ τῶν ἀράκων ὀνόματος διὰ τοῦ Κ γεγραμμένην εὐρίσκομεν ἐν ταῖς Ἀριστοφάνους Ὀλκάσιν ἐνθα φησὶν ἀράκους πυροὺς πτισάνην χόνδρον ζεῖας αἶρας σεμίδαλιν.

Tom. XVI. pag. 95: παρὰ καιρὸν οὐ δύνανται τὰς σφοδράς καὶ νεανίας ποιεῖν. Admirabilis est emendatio nescio cuius, qui videt in ΚΑΙΝΘΑΝΙΑC latere κενεαγγίας, catinapitiones. Probam formam esse κενεαγγίην, non κενεαγγεῖην, recte monet Dindorf. ad ST. TH. et vetus hoc mendum declarat.

Antiqua scriptura ΚΕΝΘΑΓΓΙΑC in καινεαγγίας conversa est. Deinde criticus τοῦ πονηροῦ κόμματος substituit duo vocabula Graeca καὶ νεανίας.

Tom. XVI. pag. 327. Legebatur in Hippocratis libro περὶ χυμῶν (pag. 316 Galeni): ἐκ τῶν ἡθέων φιλοπονίῃ ψυχῆς ἢ ζητιῶν ἢ μελετῶν ἢ ὀρέων ἢ λέγων ἢ τι ἄλλο οἶον λῦπαι, δυσοργησῖαι, ἐπιθυμίαι, quamquam haec omnia sunt ἀδιανόητα et sensu cassa tamen sedulo ea Galenus interpretatur scilicet et reprehendit pag. 327 τοὺς ἐξηγητὰς πολυειδῶς μεταγράψαντας

τὴν ῥῆσιν ἄλλον ἄλλως. Namque, inquit, εἴπερ ὅλως ἀποχωρεῖν τις τολμᾷ παλαιᾷς γραφῆς κατὰ τι πιθανὸν χρὴ τοῦτο πράττειν. Egregium sane hoc praeceptum est sed prorsus inutile. Subirascitur autem Galenus antiquo interpreti Glauciae, qui de suo negationem inseruerat: — Φιλοπονίη ψυχῆς ΜΗ ζητέων ἢ μελετέων. Exclamat autem: εἰ δὲ ἔξῃσι προστιθέναι τοῖς καταφατικῶς εἰρημένοις τὰς ἀποφάσεις, ἅπαν οὖν (leg. ἂν) οὕτω τις διαφθεῖρη (leg. διαφθείροι) δόγμα καὶ μηδεμίαν γνώμην τῶν παλαιῶν βεβαίαν φυλάττη (leg. φυλάττοι). Quasi non sint complures loci et apud alios et apud ipsum Galenum, ubi negatio (οὐ — μή) vel inepte abundet vel stulte omissa sit.

Notus Aristophanis versiculus in Pluto de Apolline:

ὃς θεσπιῶδεϊ τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου
obversabatur Galeno quum scriberet Tom. XVI. pag. 457: ἐκεί-
νος (L. Martius gravi morbo Galeni arte liberatus) τὴν ἐμὴν
φωνὴν ἐκ τρίποδος χρυσηλάτου εἶναι καὶ νῦν φησίν.

Tom. XVI. pag. 481: ἐγὼ δ' οὐ βούλομαι νῦν διατρίβειν ἐν
Φλυαρίαις — μάλλον δὲ ἀπάδειν πρὸς τὸ τέλος προθυμοῦμαι.
Turpe mendum pro σπεύδειν πρὸς τὸ τέλος.

Quam vetusta vitia etiam in optimis libris olim inoleverint declarat locus Galeni Tom. XVI. pag. 636, ubi Rufus Ephesius increpat Zeuxidem antiquissimum Hippocratis interpretem, cui scripturae vitium imposuerat: Ζεῦξις, inquit, κατὰ πολὺ διαφεύγων τὸ ἀσύνητον ἐνταῦθα διαπέφηνεν· ἐπιπεσὼν (lege περιπεσὼν) γὰρ ἀμαρτήματι ἐφύλαξεν αὐτό. Retinuerat enim mendosam lectionem ΟΤΡΑ ΔΕ ΠΕΠΟΝΑ (οὔρα δὲ πέπονα) pro ΟΤΡΑ Δ. ΕΠΙΠΟΝΑ (οὔρα δ' ἐπίπονα).

Tom. XVI. pag. 819: ἐν ἅσας τοῖς ἄλλοις ἀντιγράφοις εὔρον
ΕΚΤΡΟΦΩΔΕΩΝ — ὅτι μὴ τοῖς Διοσκορίδου καὶ Καπίτωνος.
οὔτοι γὰρ ἔγραψαν ΕΚΤΡΟΦΩΔΕΩΝ. — αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Διο-
σκορίδης τὰ Στροφώδεα οὔρα λέγεσθαι φησι τὰ ἔχοντά τινα ἐν
αὐτοῖς ἐμφερόμενα πεπηγότα παρὰ τὸ ΔΙΑΣτρέφεισθαι, ὃ ἐς πύ-
γυσθαι, γεγονότος τοῦ ὀνόματος. ἴσμεν γὰρ ὅτι καὶ ὁ ποιητὴς
εἶπε τὸ δὲ τὸ καὶ περιστρέφεται κυκλωδῶς, δηλοῦν τὸ περιπύγνυται.

Foedissime haec corrupta sunt sed Homeri versiculus tamquam filum Ariadnes ex hoc labyrintho nos educet. Pro τὸ καὶ verum est ὩΚΑ, pro περιCτρέφεται περιΤρέφεται et κυκΟΩΝΤΙ pro κυκλωδῶς, Piad. E 902:

ὥς δ' ὅτ' ὁπδὲς γάλα λευκὸν ἐπειγόμενος συνέπηξεν
ὕγρὸν ἐόν, μάλα δ' ὥκα περιτρέφεται κυκλῶντι.

Iam reliqua omnia certa correctione restitui possunt: δ Διο-σκριδῆς τὰ Τροφώδεα οὔρα — παρὰ τὸ Τρέφεσθαι, ὃ ἐστὶ πηγνυ-σθαι κτέ. Notissima sunt ex Homero θρέψας pro πήξας, περι-τρέφεται pro περιπήγνυται, et περιτρέφετο pro περιεπήγνυτο. Odyss. I 246:

ἤμισυ μὲν θρέψας λευκοῖο γάλακτος
et Ξ 477:

καὶ σακέεσσι περιτρέφετο κρύσαλλος
et Ψ 237:

πολλὴ δὲ περὶ χροῖ τέτροφεν ἄλμη.

Dioscorides igitur suspicatus est τὰ οὔρα τὰ ἔχοντά τινα ἐν αὐτοῖς ἐμφερόμενα ΠΕΠΗΓΟΤΑ ab Hippocrate τροφώδεα appella-
ta fuisse idque audacter, ut solet, recepit in textum. Nihil enim est in his satis certum et exploratum. Triplex enim circumfertur scriptura ἐκ τροφιωδέων apud Erotianum, ἐκ τεφρω-
δέων: ἐκ τεφροειδῶν apud Hesychium, et ἐκ σροφωδέων in optimis Hippocratis Codicibus. Cf. Klein ad Erotianum v. Τροφιωδέων: σποδοειδῶν. Quae sit ex his vera lectio et an omnino ulla sit in his vera quis dicat?

Latet adhuc apud Hippocratem alicubi glossa ab Erotiano servata:

Τεθραμμένον: πεπηγότα. θρέψαι γὰρ Ἀττικοὶ τὸ πήξαι
ἔλιγον καὶ τροφαλίδα τὸν πεπηγότα τυρόν.

Tom. XVII. 1. pag. 2 ubi dixit qui morbi σποραδικοὶ appel-
lentur ita pergit: πολλάκις γὰρ οἱ Ἕλληνες τὸ σπείρειν αὐτὸ
τοῦ διασπείρειν καὶ ἀπ' ἀλλήλων διαχωρίζειν ἔλαβον
καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον Θεουκυδίδης περὶ τῶν νεανίσκων· ἦρος
δὲ ἄλλοι ἐν τῷ ἄλλῃ τῆς πόλεως μέρει σποραδικοὶ ἀπολώλασιν.

Quam monstrose haec corrupta sint declarat locus Thucydi-
dis II. 4. ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως σποράδην ἀπώλλυντο.

Tom. XVII. 1. pag. 9: ἄπτεται ἡ νόσος — καὶ τῶν θαρησ-
σομένων καὶ τῶν ὑδροποτεόντων καὶ τῶν μᾶζαν ἐσθιόντων καὶ τῶν
ἄρτον σιτεόντων. Barbarum est σιτεῖν pro σιτεῖσθαι. Vera lectio
est ἀρτοσιτεόντων.

Tom. XVII. 1. pag. 9: ὑπὸ τούτων τῶν νοσημάτων [οἱ] πλείους
ἀπόλλυνται ἢ ὑπὸ τῶν ἄλλων τῶν συμπάντων.

Dele articulum; sententia loci requirit *plures*, non *plerique*.

Saepe Galenus queritur de mendosis Hippocratis Codicibus,
veluti Tom. XVII. 1. pag. 196: ἐγχωρεῖ δὲ κατ' ἀρχὴν εὐθύς
ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου τὴν λέξιν ἀμαρτηθεῖσαν φυλαχθῆναι καθά-
περ καὶ ἄλλαι πολλαὶ τοῦτο πεπόνθασιν παρὰ τε τῷ Ἱπποκράτει
καὶ ἄλλοις οὐκ ὀλίγοις. et pag. 524: οὐκ οἶδ' ὅπως ἐδυσύχησε
καὶ τοῦτο τὸ βιβλίον ὥσπερ καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν Ἱπποκράτους
τὰ μὲν ἄλλως δισκευασμένα, τὰ δὲ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένοις
παρακείμενόν τι ἔχοντα et pag. 909: γέγραπται μὲν οὖν τοῦτο
κατὰ πολλὰ τῶν ἀντιγράφων, ὁρθῶς δὲ ἐν τοῖς κατὰ Διοσκορίδην
οὐ γέγραπται. Φαίνεται μὲν γὰρ ὡς (ἐκ' add.) ἐξηγήσει προσγρα-
φὴν ὑπὸ τινος, αὐθις δὲ εἰς τοῦδαφος ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου μετα-
τεθεῖσθαι.

Quae sint autem δισκευασμένα in scriptis Hippocratis lucu-
lenter demonstrat Tom. XVII. 1. pag. 109. Duo breves libelli
sub Hippocratis nomine ferebantur, quo tempore reges Pergami
et Aegypti librorum veterum emendorum studio inter se certa-
bant. Itaque nescio quis ut esset liber vendibilior utrumque
libellum additis quibusdam alienis in unum coniunxit. Tom.
XVII. 1. pag. 9: τούτου τοῦ βιβλίου τὸ μέρος τὸ πρῶτον εἰς
διακοσίους καὶ τεσσαράκοντα εἴχους ἐξήκει. et pag. 10: ἐπὶ τέλει
πρόσκειται διὰ εἴχων ὡς δέκα περὶ τῶν ἐγκεφάλου νόσων, et post
pauca: τὸ ὅλον βιβλίον ἐκ πολλῶν δισκεύεσθαι καὶ σύγκειται σχη-
δὸν εἰς ἑξακοσίους εἴχους — ἐκτεταμένον. Luculentus imprimis
locus est de mendis librorum veterum Tom. XVIII. 2. pag.
778: τὰ μὲν αὐτοῦ τοῦ γράψαντος αὐτὸ (τὸ βιβλίον) παρὰ γράμ-
ματος ἑνὸς ἢ δυοῖν ἀφαίρεσιν ἢ πρόσθεσιν ἢ ὑπέλλαξιν ἀμαρτὴν-
τος οἷα πολλὰ συγγράφουσιν, τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου βιβλιογρά-
φου διὰ τὸ τινὰ μὲν ἀσαφέσι γράμμασι γεγραφέντος (lege γράμμασι
γεγράφαί ὑπ') αὐτοῦ τοῦ συνθέτου, — τινὰ δὲ τοῦ χάρτου κο-

έντος ἢ κατὰ τινα ἑλλην περίεσιν ἀπολομένου του γράμματος ἢ συγχυθέντος· ἴσως δέ τινων καὶ κατὰ τὸν ὀνομασθέντα μεταγραμματισμὸν ἀμαρτηθέντων ἐκ τινων μεταβαλλόντων ἐκ τῆς παλαιᾶς γραφῆς εἰς τὴν ὑτέραν (ὑστερον) γεγραμμένην (lege τὰ γεγραμμένα) πρὸς τοῦ παλαιοῦ ΠΛΗΘΟΣ ἈΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ἐκ τούτων ἀπάντων ἐν πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων ἡθροίσθη. In his imprimis memorabile est quod scribit περὶ μεταγραμματισμοῦ καὶ τῶν τὰ γεγραμμένα πρὸς τοῦ παλαιοῦ μεταβαλλόντων ἐκ τῆς παλαιᾶς γραφῆς εἰς τὴν ὑστερον. Ergo Hippocratis libri olim Ἀττικοῖς γράμμασι scripti fuerunt et postea ut Homeri carmina μετεχαρακτηρίσθησαν, id est Ἰωνικοῖς γράμμασιν ἀντὶ τῶν Ἀττικῶν exarati sunt. Cf. quae scripsimus in *Miscell. Crit.* pag. 289 sqq. Memorabilis imprimis in hanc rem locus est Tom. XVII. 2. pag. 110 ubi apud Hippocratem legitur: σκῆψις μὲν ἐφ' οἷσι γινόμενα ῥύεται τούτων προγενόμενα κωλύει, quae verba omni sensu cassa neque intellexit umquam quisquam neque intellecturus est. Ridicule interpres: „*decubitus quidem, in quibus facta solvi, haec ante facta prohibet*” μανθάνεις; non opinor. Itaque Galenus infelix corrector ad emendandum se accingit et pro σκῆψις reponit σκεψις et ita pergit dicere: γραφόντων γὰρ τῶν παλαιῶν τὸν τε τοῦ Η Φθόγγον καὶ τὸν τοῦ Ε δι' ἐνὸς χαρακτήρος, ὃς νῦν μόνος σημαίνει τὸν ἕτερον Φθόγγον τὸν Η (lege Ε) πολλὰ γέγονεν ἀμαρτήματα τῶν ἐγγραφομένων (lege ἐΚγρ.) οὐ κατὰ τὴν γνώμην τῶν γραψάντων τὴν μετὰθεσιν τῶν γραμμάτων ποιησαμένων. Διὸ καὶ προσέχειν ἀκριβῶς χρὴ ταῖς τοιαύταις γραφαῖς ἐν αἷς δυνατὸν εἶσι τὸν τοῦ Η Φθόγγον εἰς τὸν τοῦ Ε μεταθέντας ἢ τοῦμπαλιν γράψαντας ἐπανορθώσασθαι τὴν γραφὴν· ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ Ο καὶ Ω ποιητέον ἐπειδὴ καὶ τούτων ἀμφοτέρων οἱ Φθόγγοι δι' ἐνὸς χαρακτήρος ἐγράφοντο.

Tom. XVII. 1. pag. 197: παρὰ τὸ θέατρον. γράφουσι τινες οὐ θέατρον ἀλλὰ θέρετρον, ἵν' ἔχωσιν ἐξηγεῖσθαι χωρίον τι εἶναι παρὰ τὸ θέρεσθαι κεκλημένον οὕτως. Hinc sumtum quod legitur in Galeni glossis: Θέρετρον: τόπος ἐνδιατρίβειν θέρους ἐπιτηδεύς. ἔνιοι δὲ θέντρον γράφουσιν.

Absurda vocabula sunt et Θέρετρον et Θέντρον.

Θέρετρον est vetus scribarum error, qui Galenum deccepit in talibus plumbeum. Θέντρον est scribae dormitantis pro ΘέΗτρον.

Solebant Romae superstitiosi homines de aegrotantium salute non medicos, sed vates consulere, καίτοι τοὺς μάντις οὐδέποτε ἀληθῶς ὀρῶντες ἐπ' ἀρρώστου προειπόντας ἐν Ῥώμῃ, ut scribit Galenus Tom. XVII. 1. pag. 250, qui satis εὐήθως addidit: τῶν γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν οὐ πεπείραμαι.

Quam inepti homines vivo Galeno Alexandriae medicinam docerent et docerentur ostendit Galenus Tom. XVII. 1. pag. 499: ἔνιοι τῶν ἐξηγουμένων τὰ βιβλία κατεγνώκασιν εἰς τοσοῦτον τῶν ἀκροατῶν ὥς ἐγὼ ποτε ἐν Ἀλεξανδρίᾳ καὶ τοιαύτης ἐξηγήσεως ἤκουσα περί τινος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἐπιδημίων ἀρρώστου γεγραμμένου κατὰ τὴν ῤῆσιν, ἧς ἡ ἀρχή· „Σειληνὸς δὲ ὥκει ἐπὶ τοῦ Πλαταμῶνος” ἐν γὰρ τῷ διηγεῖσθαι τὰ συμβάντα τούτῳ καὶ τοιαύτην τινὰ ῤῆσιν ἔγραψεν ὁ Ἱπποκράτης· „νυκτὸς οὐδὲν ἐκοιμήθη, λόγοι πολλοί” τούτοις οὖν ἐπεφώνησεν ὁ ἐξηγούμενος τὸ σύγγραμμα· Σειληνὸς γὰρ ἦν. οἱ μαθηταὶ δὲ ἀναπηδήσαντες ἐκεκράγεσαν ὑπερβαυμάζοντες. digni profecto tali professore discipuli!

Tom. XVII. 1. pag. 575. Σάτυρος δὲ καὶ Φικιανὸς ἐπὶ πλεῖστον αὐτῷ (Quinto) συνδιατρίψαντες οὐδεμίαν τοιαύτην ἐξήγησιν εἰς Κόριντον ἀνέφερον. [οὐκ] ἀκριβῶς γὰρ ἐπίσταμαι τοῦτ' ἐγὼ ἀμφότεροις διδασκάλοις χρησάμενος. Manifestum est οὐκ expungi oportere. Quis enim sine risu legat quod bonus interpretes dedit: *Non enim id ego accurate scio quamquam utroque praeceptore sum usus.*

Discimus a Galeno in magna bibliotheca Alexandrina libros viris eruditis ut otiose eos domi suae legere possent commodari solere. Tom. XVII. 1. pag. 606: ἔνιοι μὲν γὰρ φασιν αὐτὸν λαβόντα τὸν τρίτον τῶν Ἐπιδημίων ἐκ τῆς ἐν Ἀλεξανδρίᾳ μεγάλης βιβλιοθήκης ὥς ἀναγνωσόμενον ἀποδοῦναι παραγγράψαντα ἐν αὐτῷ καὶ μέλανι καὶ γράμμασι παραπλησίους τοὺς χαρακτῆρας τούτους.

Non uno loco Galenus narrat in libris antiquis notas numerorum scribi solere, in recentioribus vocabula et nomina literarum plene perscribi. Tom. XVII. 1. pag. 633: ἐνίοις δὲ καὶ τὸ Α πρόσκειται, κατὰ τινὰ δὲ ἀντ' αὐτοῦ γέγραπται πρῶτος,

ἐν ἄλλοις δὲ πρώτῃ. et pag. 730: ἕνια μὲν τῶν ἀντιγράφων (ἔχει add.) προσγεγραμμένον τὸ τετάρτῃ, τινὰ δὲ τὸ τεταρταῖοι, τὰ δὲ τούτων ἔτι παλαιότερα τὸ Δ γράμμα. Itaque nostri est arbitrii in singulis locis constituere utrum εἰς an πρῶτος scribendum sit, et τέτταρα an τέταρτοι an τεταρταῖοι similiterque in caeteris.

Tom. XVII. 1. pag. 648: διηγήσεως ἄρχεται τῶν ἱστορισμάτων αὐτό. Barbarum est ἱστορισμα et ἱσδρημα non est huius loci. Legendum: τῶν ἱστορημένων αὐτῷ.

Tom. XVII. 1. pag. 680: σπανίως πάνυ παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐρίσκεται τὰ τοιαῦτα ῥήματά τε καὶ ὀνόματα, λέγω δὲ τὸ ἰλλαίνειν καὶ τὸ ἰλλός, ἀφ' οὗ καὶ ὁ Σώφρων δοκεῖ πεποιηκέναι τὸ συγκριτικὸν ὀνομαζόμενον παρὰ τῶν γραμματικῶν.

ἰλλότερον τάνκυνον.

Aristophanes *Thesmoph.* vs. 846

ἰλλός γεγένημαι προσδοκῶν· ὁ δ' οὐδέπω.

ubi Scholiasta: ἰλλός: τυφλός, διεσραμμένος τὴν ὄψιν. Σώφρων· ἰλλοτέρα τῶν κορωνῶν.

Tom. XVII. 1. pag. 793: ὥς ἐν ἡναγκάσθην ἐγὼ διὰ τοῦτο ΤΗΝ τε παλαιότητα τῶν ἀντιγράφων ἐπιζητῆσαι τὰ τε ὑπομνήματα τῶν πρώτων ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον. Galenus scripserat ΤΑ τε παλαιόΤΑΤΑ τῶν ἀντιγράφων. Notum est παλαιότητα et παλαιότατα eodem compendio scribi: παλαιῶ.

Tom. XVII. 1. pag. 795: πάντων δὲ τῶν ὑπαλλαξάντων τὰς παλαιὰς γραφὰς τολμηροτάτοΤΟΤΟ τοὺς περὶ Καπίτωνα καὶ Διοσκουρίδην εὐρίσκω πράξαντας τοῦτο. Lege τολμηρότατα τοὺς. Of. Tom. XV. pag. 215 ἀποφαίνονται τολμηρότατα τὸ ἐπελθὼν (χρησθὲν ὡς ὅταν νοσῇ) οἱ ἐξηγηταί. et Tom. XV. pag. 22 τὴν λέξιν ἐτήλλαξε τολμηρῶς.

Notabilis est scribae error Tom. XVII. 1. pag. 812 in loco Hippocratis: βαγέντος ἐνός (ὕμένος) οἱ λοιποὶ ἀκίΝΔΤνοτέρην δύναμιν ἔχουσι καὶ ῥήγνυται πρῶτος μὲν ὁ ἐκείνου ἐχόμενος ἔπειτα ὁ ὑστάτος. Hippocrates usus erat perantiquo vocabulo Homérico

ἀκιδΝοτέρην, id est ἀσθενεστέρα, quod quum scribam fugeret substituit „*vocabulum bene Graecum*” ἀκιδνοτέρην, sed cum sententia pugnans. Turpi errore apud Hesychium legitur:

ἈκιδΝωτερον: ἀσθενέστερον.

ex Homérico:

οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποις.

Galenus animadvertit Tom. XVII. 1. pag. 826: φαίνεται νήπια λέγων τὰ ἔως ἥβης καὶ οὐχὶ τὰ νεογνὰ μέχρι τῶν πέντε ἢ ἑξ ἐτῶν, et simili sensu dixisse Herophilum: τοῖς νηπίοις οὐ γίγνεται σπέρματα μεγάλα, καταμήνια, κύημα, Φαλακρότης, quod cum nonnulli non intellexissent bonum medicum derisui habuerunt serio narrantem puerulis et puellulis quinque aut sex annorum οὐ γενέσθαι σπέρματα μεγάλα vel καταμήνια. Mireris in his derisoribus Callimachum fuisse, sed disertum est Galeni testimonium: οὐ γὰρ τοῖς μέχρι τῆς προειρημένης ἡλικίας (quinque vel sex annorum) παραγιγνομένοις λέγει μὴ γίνεσθαι ταῦτα — ὅπερ τινὲς δεχόμενοι καταγελῶσιν αὐτοῦ ὡς τὰ πᾶσι γιγνώσκόμενα διδάσκοντος, ὣν ἐστὶ καὶ ὁ Καλλιμάχος.

Tom. XVII. 1. pag. 909: ἀλλὰ ταῦτα μὲν εὐκαταφρόνητα καὶ σμικρὰ καθάπερ καὶ πάνθ' ὅσα περὶ τῆς λέξεως ἐξήγεται τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας φυλαττομένης. Pro ἐξήγεται restituendum ἐζήτῃται, omnia quae de lectione quaesita sunt. Omnes enim de vera scriptura quaestiones dummodo de loci sententia constet Galenus vult contemnere videri, quod quam sit lubricum et periculosum non melius quam ex gravissimis erroribus, in quos Galenus ipse se passim induit, declarari potest. Si quis alius, Galenus in arte interpretandi plumbeus est et omnino in rebus grammaticis, quas locis sexcentis adunco naso suspendit. Praeclare ERMERINS in Praefatione ad Hippocratem Tom. I. pag. V: „*Galenum paene delectatum esse dixerim scribendo amplos commentarios in libros, quos neque ipse, neque quisquam unquam intellexit aut intelliget*”. Primus omnium ausus est vir egregius immatura morte litteris ereptus ea redarguere et convellere quae alii aut inepte probabant aut stulte mirabantur, de qua re alius dabitur dicendi locus.

Tom. XVII. 1. pag. 989: φαίνονται τινες ποιεῖν ὅπερ ὁ Τίμων εἶπεν·

εἰκάζων τί θέλεις, ὀλίγον κρέας, ὅσέα πολλά.

ubi fortasse scribendum: εἰκάζῃ τί θέλεις.

Tom. XVII. 2. pag. 19: προσέγραψεν „ἦν τὸ πρῶτον ἐθε-
ράπευσα” διὰ τὸ μεμνήσθαι τὸ ὄνομα τῆς γυναικός. Nonne
sentis negationem excidisse διὰ τὸ ΜΗ μεμνήσθαι? Oblitus erat
mulieris nomen et propterea dixit: ἦν τὸ πρῶτον ἐθεράπευσα.

Tom. XVII. 2. pag. 32: Διοσκορίδης δὲ οὕτως ἔγραψε τὴν
ἡσιν· „Ἀρκεσιλάῳ δὲ κακὸν ὠίδει τὸ φουσῶδες” ἀντὶ τοῦ κακὸν
ἔξετο τὸ φουσῶδες. Scribendum: κακὸν ὠιδῶει et κακὸν ὥζε
τὸ φουσῶδες. Ὀιδῶναι et ὥζειν idem est, sed hoc Athenienses
utebantur, illo Iones et poëtae.

Tom. XVII. 2. pag. 67: Hippocrates: ΒΡΑΧΕΑ ὑφέντα πα-
χῦναι σκληρά. ad haec Galenus: αὕτη μὲν ἡ παλαιὰ γραφή. οἱ
δὲ περὶ τὸν Σαβῖνον οὐ ΒΡΑΧΕΑ γράφουσιν ἀλλὰ ΒΡΑΧΙΟΝΑ —
οὐ μόνον ἰδίαν ἐξηγούμενοι γραφὴν ἀλλὰ καὶ πιθανῶς ἀξιούντες
ἡμᾶς ἀκούειν τὸν βραχίονα ὑφέντα λελέχθαι περὶ τῆς ἀπ’ ἀγκῶ-
νος φλεβοτομίας. Galenus, qui iure hanc futilem correctionem
reiecit, non πιθανῶς scripserat sed Ἀπιθάνως.

Tom. XVII. 2. pag. 104: Καπίτων δὲ οὐδὲ τῶν δευτέρων ἡξίωσε
τὴν ἐν ἀπασί τε τοῖς ἀντιγράφοις εὐρισκομένην ΟΙC γραφὴν, ἀπασί
τε τοῖς ἐξηγηταῖς ὁμολογουμένην.

Emenda: εὐρισκομένην HN et οὐδὲ τῶν δευτερείων ἡξίωσεν.

Tom. XVII. 2. pag. 131: οὕτω διακειμένοις συμφέροι — ἀπέ-
χεσθαι — βοῆς, ὥς οὐ μόνον τὰ προεργωγότα τῶν ἀγγείων ἐπιρ-
ρηπτειν δυναμένης ἀλλὰ καὶ τὰ μήπω πρότερον πεπονθότα. Sensu
vacuum est ἐπιρρίπτειν, sed lenissima correctione restituendum
ἐπιρρηττειν (ἐπιρρήττειν) ut tum dicebant pro ἐπιρρηγνύναι.
Ita inter se opponuntur τὰ προεργωγότα et ἐπιρρήττειν, ut τὰ
προειρημένα et ἐπιλέγειν.

Tom. XVII. 2. pag. 136: οὐς γὰρ ἂν ἡδέως ὀρώσι τούτοις

μαλλον πειθονται, — οὐς δ' ἂν ἀήδως ὀρώσιν οἱ ἄνθρωποι κἂν τὰ συμβουλευώσιν οὐ πείθῳσιν.

Supple et emenda: κἂν τὰ ἘΠΙCΤΑ συμβουλευώσιν οὐ πείθῳσιν.

Tom. XVII. 2. pag. 144 sqq. ad verba Hippocratis: εἰσοδεῖ, λόγοι, σχῆμα. ἐσθῆς τῷ νοσοῦντι, κουρή, ὄνυχες, ὀσμαι, multa annotavit Galenus, unde medicorum ipsi aequalium mores et praesertim vitia cognoscuntur. Hippocrates, (aut quicumque has lacinias collegit) manifesto ostendit quae essent medici erga aegrotantes officia. Primum ponit τὰς εἰσοδούς, quo pacto medicum ad aegrotos introire oporteat. Ad haec Galenus: ἱατροὶ δὲ τινὲς εἰσιν οἱ μέχρι τοσούτου μωραίνουσιν ὥς καὶ τοῖς κοιμωμένοις ἐπεισιέναι μετὰ ψόφου ποδῶν, φωνῆς μερίζονος, ὕφ' ᾧ ἐνίοτε διεγερθέντες οἱ νοσοῦντες ἀγανακτοῦσι τε πρὸς αὐτοὺς καὶ βεβλάσθαι τὰ μέγιστα φασιν. Incredibilis fere est haec arrogantium hominum importunitas, in quorum numero erant, Romae praesertim, medicinae plane imperiti, quibus impudentia erat pro arte. De methodicis quibusdam scribit Galenus Tom. XIII. 117: οὐδένα γὰρ εἶδον ἐγὼ σωθέντα τῶν εἰς τοιοῦτον ἱατρὸν ἐμπιστόντων. et talis erat tota ἡ τῶν Θεσσαλῶν ὄνων ἀγέλη iudice Galeno Tom. XVIII. 1. pag. 274.

Secundo loco ponuntur λόγοι, de quibus memorabile est quod Galenus dicit oportere pag. 148: εἰ πεπαιδευμένῳ διαλέγοιτό τις ἀνδρὶ μετὰ τοῦ μὴ σολοικίζειν τε καὶ βαρβαρίζειν καὶ γὰρ ἐκ τῶν τοιούτων εὐκαταφρόνητοι τοῖς κάμνουσιν οἱ ἱατροὶ φαίνονται. Non satis cogitant philologi quidam quam male et vitiose Galeni aequales Graece loquerentur, quorum sordida oratio soloecismis et barbarismis scatebat. Galenus ipse, qui sibi in ea re satis placet ἐν τοῖς τῶν παλαιῶν συγγράμμασι διατραφεῖς, in multis admodum negligenter depravatam aequalium συνήθειαν sequitur et subinde iactat dummodo intelligatur quod dicat id esse sibi satis. Quam vitiosa sit Galeni oratio et exemplis complusculis iam ostendimus et alias de industria multis exemplis ostendemus.

Deinde ponit Hippocrates σχῆμα docetque quid sit medico εὐσχημον, quid ἄσχημον. Graphice describit aequalium medicorum in ea re vitia, quorum ἔνιοι μὲν ἀνατεταμένοι καὶ πλατεῖς εἰσίασι τε καὶ καθέζονται, ἔνιοι δὲ διατεθρυμένοι, τινὲς δ' ἐγκεκυφότες καὶ ταπεινοί.

Deinde περί κουράς disserit, in quo loco memorabile est quod scribit de M. Aurelio et Lucio Vero: *σοχάζεσθαι τοίνυν σε χρὴ καὶ τούτου πρὸς τὸν ἰατρεύμενον ἀποβλέποντα, καθάπερ ἐπ' Ἀντωνίου τοῦ Κομμοδού πατὴρ δὲ ἐποίουν οἱ συνόντες ἅπαντες ἐν χρῶ κειρόμενοι, Λούκιος δὲ μιμολόγους αὐτοὺς ἀπεκάλει. καὶ διὰ τοῦτο τάλιν ἐκόμεν οἱ μετ' ἐκείνου.* Sic igitur etiam in minimis dissidebant bonus philosophus et homo nequam, qui illius philosophiam et philosophos derisui habebat.

Tom. XVII. 2. pag. 145: *νοσοῦντός τινος εἴτ' εἰπόντος τῷ Καλλιμάκτι τεθνήσομαι, Φασὶν αὐτὸν ἐπιφωνήσας τότε τὸ ἔπος·*

εἰ μὴ σε Λητῷ καλλίπαις ἐγείνατο.

ἔτιμ δὲ ταῦτό τοῦτ' εἰπὺντι φάναι·

κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σεο πολλὸν ἀμείνων.

Scribendum: *τεθνήξομαι.* Athenienses ex *τέθνηκα* formabant *τεθνήξω*, ut ex *ἔσηκα* *ἐσθήξω*, Graeculi *ἐσθήξομαι* dicebant et *τεθνήξομαι*, sed *τεθνήσομαι* barbarum est.

Tom. XVII. 2. pag. 146: *ἐκδιδάσκοντος δὲ (τοῦ ἰατροῦ) τὸν κάμνοντα πείθεσθαι τοῖς ΠΡΑΤΤΟΜΕΝΟΙΣ ὑφ' ἑαυτοῦ.* Tralaticio errore sic scribitur pro ΠΡΟCΤΑΤΤΟΜΕΝΟΙΣ.

Galenus Tom. XVII. 2. pag. 151 enumerans quae sint medici erga aegrotantes officia ostendit multis exemplis quanta fuerit nonnullorum rusticitas et importunitas et in his: *ἐπὶ δὲ Κοῖντου τοῦ κατὰ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἰατρεύοντος ἐν Ῥώμῃ τοιοῦτό τι συνέβη. μετ' ἄριστον ἐπεσκέπτετό τινα τῶν πλουσίων τε καὶ πολὺ δυναμένων ἀνδρῶν ὄζων οἴνου σφοδρῶς. πυρέττων οὖν ἱκανῶς ὁ κάμνων — ἡξίου προσωτέρω χωρήσEIN τὸν Κόϊντον, ἀνιᾶν αὐτὸν ἐξόζοντα σφοδρῶς οἴνου. ταῦτα μὲν οὖν ὁ κάμνων ἐφαίνετο μετρίως λέγειν· ὁ Κόϊντος δ' ἀβελτέρως αὐτῷ προσενεχθεὶς ἐκέλευεν ἀνέχεσθαι τῆς ὀσμῆς. καὶ γὰρ ἑαυτὸν ἔφη τοῦ κάμνοντος ἀνέχεσθαι πυρετοῦ ὄζοντος, εἶναι δ' οὐκ ἴσον ἢ πυρετὸν ἢ οἶνον ὀσμάσθαι. In his corrige: ἡξίου προσωτέρω χωρήσAI, et: ἀνιᾶν (ΓAP) αὐτὸν ὄζοντα σφοδρῶς οἴνου.*

Praeterea expunge ἢ post οὐκ ἴσον. Ipsius Galeni negligentiae imputanda videtur vitiosa compositio: καὶ γὰρ ἑαυτὸν ἔφη ἀνέχεσθαι pro καὶ γὰρ ΑΤΤΟC.

Continuo addit Tom. XVII. 1. pag. 151: ἕτερον δ' ἱατρὸν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας Ἀσίας οἶδα δυσώδεις ἔχοντα τὰς μάλλας ὡς διὰ τοῦτο μὴ φέρειν αὐτοῦ τὴν εἰσοδὸν ἄνθρωπον νοσοῦντα μηδὲνα καθάριον. In his inest dicendi vitium ab ipso Galeno profectum τὰς μάλλας pro τὰς μασχάλας. Photius ex Aelio Dionysio v. 'Τπὸ μάλλης annotat: ὅταν δὲ πληθυντικῶς λέγωσιν οὐ μάλλας λέγουσιν ἀλλὰ μασχάλας. Λυσίας· καὶ τὴν μὲν κόμην (lege κεφαλὴν) ψιλὴν ἔχεις, τὰς δὲ μασχάλας δασείας. Latius autem hic usus patet quam ὁ ἄττικις scribit, namque in utroque numero ἡ μασχάλη et αἱ μασχάλαι dicebant constanter praeterquam in antiqua locutione ὑπὸ μάλλης *clam*, *clanculum*, *furtim*. Itaque dicebant εἰς μασχάλην, αἶρε μασχάλην et δυσώδεις ἔχων τὰς μασχάλας, ἔχεις τὰς μασχάλας δασείας.

Contra scribarum error est in ἄνθρωπον καθάριον, pro καθάριον. Καθαρός et καθάρειος proba sunt sed non eodem sensu. Καθάριος vitiosum est et ubique in καθάρειος convertendum. Emendate legitur apud Galenum Tom. XV. pag. 192: οὐδεὶς δὲ τῶν καθαρείων ἀνθρώπων ἀνέχεται βυπαρῶν ἱματίων.

Καθαρῶς et καθαρίως (scrib. καθαρείως) in Hippocratis codicibus confundi annotavit Galenus Tom. XVII. 2. pag. 138.

Tom. XVII. 2. pag. 151: ἐπὶ δὲ Κοῖντου τοῦ κατὰ τὴν ΠΑΤΡΙΔΑ ἡμῶν ἱατρεύοντος ἐν Ῥώμῃ καὶ τοιοῦτόν τι συνέβη. Adversis frontibus inter se pugnant κατὰ τὴν πατρίδα ἡμῶν, id est Pergami, et ἐν Ῥώμῃ. Callide interpretes „*Quinto civi nostro Romae medicinam exercenti id contigit*”. Sed non inest hoc in verbi Graecis. Galenum scripsisse arbitror κατὰ ΤΟΤΕ ΠΑΤΕΡΑC ἡμῶν *patrum nostrorum memoria*. Quintus enim discipulos habuit Satyrum et Phicianum, quos Galenus habuit praeceptores cf. Tom. II. pag. 224: ἐγὼ δὲ ἐν τῇ πατρίδι κατ' ἐκείνου ἔτι διέτριβον τὸν χρόνον ὑπὸ Σατύρῳ παιδευόμενος — ἐτεθνήκει δ' οὐ πρὸ πολλοῦ Κόϊντος ὁ διδάσκαλος τοῦ Σατύρου. cf. Tom. XVII. 1. pag. 575 et Tom. XVI. pag. 524: τοῦτο Σάτυρος ὁ Κοῖντου μαθητής, ὃν ἐγὼ πρότερον εἶχον διδάσκαλον Πέλοπος, οὕτως ἐξηγεῖτο.

Tom. XVII. 2. pag. 166: ἀλλ' ἐπεὶ τυφλώττει τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον διὰ τοῦτο ἡ φιλαυτία πολλάκις ἐργάζεται τυφλοὺς ἡμᾶς ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις μόνοις, εἰ καὶ τὰ ἄλλότρια βλέ-

τομεν ἀκριβέστατα. Compara quod scripsimus in *Mnemosyne* 1880 pag. 234.

Tom. XVII. 2. pag. 177: *χρὴ δὲ μὴ ΠΕΡΙβιάζεσθαι τὴν Φύσιν ἀκαίρως ἀλλ' [ὥς] ὑπηρετεῖν εὐκαίρως.* Egregium sane praeceptum sed corrigendum est ΠΑΡΑβιάζεσθαι et ὥς expungendum.

Tom. XVII. 2. pag. 186:

ἡέρα δ' Ἥρη

Πότνια πρόσθε βαθεῖαν ἐρυκέμεν.

Non intellexit scriba quid esset ΠΙΤΝΑ et πότνια substituit pro

πίτνα πρόσθε βαθεῖαν

Iliad. Φ vs. 7.

Grammatici Graeci *textum* quod vocamus appellant τὸ ὕφος aut τὸ ἔδαφος, et *margines* τὰ μετώπα aut τὰ μετώπια, et quod in *tergo* scriptum est τὸ κατὰ νότου γεγραμμένον. Tom. XVII. 2. pag. 194: Διοσκορίδης ἐν τῷ μετώπῳ τοῦ βιβλίου προσέγραψεν ἐν δύο μόνοις ἀντιγράφοις εὐρηκῶς ὡδί πως ἔχουσιν τὴν γραφήν. Tom. XVII. 1. pag. 80: ἐνίστε γὰρ ὑπὲρ ἐνδὲς πράγματος διττῶς ἡμῶν γραψάντων εἶτα τῆς μὲν ἐτέρας γραφῆς κατὰ τὸ ὕφος οὐσης, τῆς δ' ἐτέρας ἐπὶ θάτερα (leg. θατέρου) τῶν μετώπων ὅπως κρινομένη αὐτῶν τὴν ἐτέραν. Tom. XVII. 1. pag. 634: παραγέγραπται τοῦτο πρὸς τινος οὐχ ὑφ' Ἰπποκράτους αὐτοῦ γέγραπται. τέχα δὲ τις καὶ προσέγραψεν ἕνεκεν ἑαυτοῦ καθάπερ εἰώθαμεν ἱπόμεναι ἐν τοῖς μετωπίοις τὰ τοιαῦτα προσγράφειν. εἰτά τις τῶν μεταγραφόντων (τὸ add.) βιβλίον ὥς αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως ἐν εἰς τὸ ὕφος αὐτὸ μετέθηκεν. Tom. XV. pag. 624: ἡ γὰρ ἐταξία τῶν λόγων οὐκ ἄλλως ἔοικεν ἢ οὕτως γεγενῆσθαι προσγραφόμενων μὲν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰπποκράτους ἐν τῷ βιβλίῳ — ἐνίω μὲν ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐνίω δὲ κατὰ τοῦ νότου μὴ δυνηθέντος δὲ τοῦ ἐγγραφομένου (leg. ἐγγρ.) τὴν οἰκείαν ἐκάσῳ τάξιν ἀποδοῦναι. Tom. XVIII. 2. pag. 863: συμβαίνει δὲ ἐν τοῖς τοιοῦτοις βιβλίοις — ἄλλως καὶ ἄλλως ἐνίστε τὸν γραφέα τὰ αὐτὰ πράγματα γράφειν (πρὸς add.) ἑαυτὸν σκοπούμενον ἥτινι λέξει χρῆσεται μᾶλλον εἶθ' εἰρόντα τὸν βιβλιογράφον ἐνίας μὲν αὐτῶν ἐν τοῖς μετώποις γεγραμμένας, ἐνίας δὲ κατὰ τοῦ μετώπου (leg. ΝΩΤΟΤ) πάσας ἑγγράφαι τῷ ἔδαφει τοῦ συγγραμματος. Sic annotationes gram-

maticorum in marginibus adscriptae appellantur τὰ παρακείμενα ἐν τοῖς μετώποις (μετωπίοις) σχόλια apud Dindorf. ad ST. TH. v. Μέτωπον.

Cf. Tom. XVII. 1. pag. 909: γέγραπται μὲν οὖν τοῦτο κατὰ πολλὰ τῶν ἀντιγράφων, ὁρθῶς δὲ ἐν τοῖς κατὰ Διοσκορίδην οὐ γέγραπται. φαίνεται γὰρ ὡς (ἐπ' add.) ἐξηγήσει προσγραφὴν ὑπὸ τινος αὐθις δὲ εἰς τοῦδαφος ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου μετατεθεῖσθαι. Praeterea Tom. XVI. pag. 468: ἄλλοι δὲ ἐν τοῖς πᾶν παλαιοῖς ἑδάφοις γεγράφθαι οὕτω φασίν, emenda ἑδάφεσι in ἀντιγραφῇς in textis.

Tom. XVII. 2. pag. 224: μακρόλογον περιττὴν εἰδὼς γιγνομένην εἰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγει τις τὰ αὐτά. Galenus dederat μακρολογίαν, quod scribebatur μακρολῶ, ut ad Iamblichi vitam Pythagorae ostendimus.

Tom. XVII. 2. pag. 236: τῇ φύσει δ' ὑπάρχει πεπαιδευμένα τὰ μέγιστα εἶναι χωρὶς τοῦ μαθεῖν, ὥσπερ ὁ Θουκυδίδης ἐπὶ τοῦ Θερμοκλέους εἶπεν· οἰκεία γὰρ συνέσει καὶ οὔτε προμαθὼν εἰς αὐτοὺς οὐδὲν οὐτ' ἐπιμαθὼν τῶν δὲ παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ γνώμων καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ πλείστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής. Emendate scriptum est in libris nostris Συνέσει ἐτ' ἐς αὐτὴν οὐδὲν ἐτ' τῶν ΤΕ παραχρῆμα ἐτ' ΚΡΑΤΙΣΤΟΣ γνώμων.

ΔΙΦΘΕΡΑΙΣ — ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ. Galenus XVII. 2. pag. 249: διὰ τοῦτ' οὖν οὐδὲ γνήσιον νομίζω τὴν προκειμένην ῥῆσιν εἶναι, παρεγγεγράφθαι δ' ὑπὸ τινος ὥσπερ καὶ ἄλλας οὐκ ὀλίγας· ἴσως δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεσσαλον, (ON add.) ἀθροῖσαι φασὶ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ πατρὸς, εὐρόντα γεγραμμένας ἐν χάρταις τε καὶ ΔΙΦΘΕΡΑΙΣ καὶ δέλτοις καὶ τοιαύτας τινὰς παρεντεθεικέναι ῥήσεις. Tom. XVII. 1. pag. 922: τὰ γὰρ ἐν ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ (lege διφθέραις) ἢ χάρταις ἢ δέλτοις ὑφ' Ἰπποκράτους γεγραμμένα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεσσαλὸν ἀθροίσαντά φασὶ ταυτὶ τὰ δύο βιβλία συνθεῖναι. Tom. XVIII. 2. pag. 630: τινὲς μὲν γὰρ καὶ πᾶν παλαιῶν βιβλίων ἀνευρεῖν ἐσπούδασαν πρὸ τριακοσίων ἐτῶν γεγραμμένα τὰ μὲν ἔχοντες ἐν τοῖς βιβλίοις, τὰ δὲ ἐν τοῖς χάρταις, τὰ δὲ ἐν ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ [Φιλύραις], ὥσπερ τὰ παρ' ἡμῶν ἐν Περ-

γάμῳ, emenda διφθέραις et Φιλύραις expunge. Tom. XVI. pag. 4: ἀμολόγηται γὰρ οὖν ἤδη καὶ ταῦτα συνθεῖναι Θεσσαλὸν τὸν Ἴττοκρέτους υἱὸν τὰ μὲν αὐτοῦ τοῦ πατρὸς ἐν ΔΙΦΘΕΡΑΙΣ τισὶν ἢ δέλοις εὐρόντα ὑπομνήματα, προσθεῖναι δὲ καὶ αὐτὸν οὐκ ὀλίγα quae iisdem plane verbis leguntur Tom. VII. pag. 890.

Tom. XVIII. 1. pag. 168: τὸ χασμᾶσθαι καθάπερ καὶ ΣΚΟΤΟδινᾶσθαι. Nihili verbum est σκοτοδινᾶσθαι et videtur librario σκοτοδινιᾶν obversatum fuisse. Vera lectio est ΣΚΟΡδινᾶσθαι. Photinus v. Σκορδινᾶσθαι: τὸ παρὰ φύσιν ἀποτείνειν τὰ μέλη μετὰ τοῦ χασμᾶσθαι διακλώμενον. Ἀριστοφάνης Ἀχαρνέῦσι (vs. 30):
τένω, κέχνηα, σκορδινῶμαι, πέρδομαι.

Tom. XVIII. 1. pag. 197: ὅτῳ δ' οὐκ ἔσι τῶν στοιχείων ἐπιτήμη, σχολῇ γ' ἂν οὗτος [οὐ] τὰς συλλαβὰς εἰδείη. Ineptissime οὐ additum est. Iterum negatio stulte est interposita pag. 254: δέομαι οὖν συγχωρῆσαι μοι κολάσαι τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτοῦ λόγοις τραχυτέροις ὧν [οὐκ] εἴθισμαι χρῆσθαι, οὐδὲν ἀσπεριότερον ὧν πᾶσι σολεο.

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 253: κυριώτατον γὰρ ἂν τις εἴποι τοῦτο δὴ τὸ συνήθως λεγόμενον ὡς οὐδὲν ἔστιν ἀπεραντολογώτερον τάνθρώπου.

Θεραπίτης δὲ τις μῶνος ἀμετροεπῆς ἙΛΛΑΕΙ.
vitiosissime pro δ' ἐπὶ μῶνος ἀμετροεπῆς ἙΚΟΛΩΙΑ. Mani-
ιδάλαι.
festum tenemus glossema in ἙΚΟΛΩΙΑ.

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 254: οὐκ ἐμοῦ σωφρονίζοντος ἀλλ' Ὀδυσσεὺς τινὸς ἐδεῖτο τοῦ τῷ σκήπτρῳ καθέζομένου. Vera lectio est τῷ σκήπτρῳ καθιζομένου. Noto usu καθικνεῖσθαι est *ferire, percutere* ῥάβδῳ, βακτηρίᾳ, σκήπτρῳ, ξίφει et sim. Lucianus in *Symposio* cap. 16: τάχα δ' ἂν τις καθίκετο τῇ βακτηρίᾳ.

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 254: ἐπεὶ τοίνυν ἄκων ἡναγκάσθην γράφειν, ταῦτα Δ' Εἰς μοι προοιμίου τινὸς ὅπως μὴ καταγνωσθῇ ὑπὸ τῶν ἀναγνωσομένων αὐτά. Emenda: ἡναγκάσθην γράφειν ταῦτα, ΔΕΙ μοι προοιμίου τινός.

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 254: δέομαι οὖν συγχωρῆσαι μοι κολάσαι τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτοῦ λόγοις τραχυτέροις ὢν [οὐκ] εἶθισμαι χρῆσθαι. δεινὸν γὰρ εἰ τοῦτον ἐξέσαι λοιδορεῖσθαι τῶν παλαιῶν τοῖς ἀρίστοις, ἡμῖν δ' οὐκ ἐξέσαι δι' ἀποδείξεων ἐναργῶν ἐξελέγχειν αὐτοῦ τὴν ἀπαιδευσίαν. Manifestum est primum οὐκ esse delendum: *verbis asperioribus quam quibus soleo uti*, deinde scribendum: εἰ τοῦτ' ὧ ΜΕΝ ἐξέσαι.

Tom. XVIII. 1. pag. 291: Ἰουλιανὸς δὲ δμοιότατός ἐστι τῷ κατὰ τὸν Αἰσώπου λόγον ὄντι, ὃς θεασάμενος ἐν τῶν Μελιταίων κυνιδίον Ἀρισόσιτ' δεσπότην συγκατακείμενον ἀλλόμενόν τε περὶ αὐτὸν καὶ σκιρτῶν καὶ σείον τὴν οὐράν κτλ. Absurdum est fabularum personis nomina imponere; at tu emenda: ἀριστ' ὧΝΤΙ Τῷ δεσπότην συγκατακείμενον, id est *grandenti domino*, ut additum συγκατακείμενον satis declarat.

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 301: καίτοι τινὲς εἰς τοσοῦτον ἤκουσι σοφίας ὥστε τοῦ Ξενοφῶντος οἰκονομικῶν μνημονεύειν οἰόμενοι μαρτυρεῖν αὐτοῖς ἔθος εἶναι τοῖς παλαιοῖς ἐν ἀρχῇ λόγου χρῆσθαι τῷ ΔΕ συνδέσμῳ, διὰ τοῦτό φασιν ἄρχεσθαι τὸν Ξενοφῶντα τοῦ συγγράμματος οὕτως· ἤκουσα ΔΕ ποτε αὐτοῦ, Φησί, καὶ περὶ οἰκονομίας τοιαύδε μοι διαλεγομένου, μὴ γινώσκοντες ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο τῶν Σωκρατικῶν Ἀπομνημονευμάτων ἐστὶ τὸ ἔσχατον. Legendum τοῦ Ξενοφῶντος οἰκονομικῶν.

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 307 ex Hippocrate adscribit: οὐ μέντοι διισχυρίεω γε εἰ ὀλισθαίνοι ἂν ἢ οὐ. Admodum imperite Galenus putabat διισχυρίεω esse verbum desiderativum pro διισχυριστικῶς ἔχω, ut ὀφείω pro ὀπτικῶς ἔχω apud Homerum: τῷ β' ὄγ' ὀφείοντες αὐτῆς καὶ πολέμοιο.

Non vidit enim διισχυρίεω futurum Ionicum esse reponendum. Solent sequiores Graeculi pro verbis desiderativis talia substituere, ut γελασικῶς ἔχω pro γελασεῖω, συμβατικῶς ἔχω pro συμβασεῖω, ἀπαλλακτικῶς ἔχω pro ἀπαλλαξεῖω, et sic in caeteris omnibus. Cf. Pierson ad Moeridem v. Ἀπαλλαξεῖόντες.

In fine loci Hippocratis mendose legitur: οὐκ ἡδυνάμην αὐτοὺς ἀναγνῶναι εἰ μὴ μόλις ὅτι τότε ἐστὶ τοιόνδε, pro ἀναγνῶσαι, quod Ionicum est pro ἀναπεῖσαι.

Praeterea scribendum *δλισθάνοι* pro *δλισθαίνοι*, quae decrepitae Graecitatis forma est.

Tom. XVIII. 1. pag. 336: *μετρίως αὐτὴν λέγει κατὰ φύσιν εἶναι· τοῦτο γὰρ σημεῖον ἢ τὸ ἐπιεικέως, ὥσπερ καὶ ὁ ἐπιεικὴς ἄνθρωπος ὁ μέτριος δηλοῦται πρὸς τῶν Ἑλλήνων.* Lege τοῦτο γὰρ *σημΑΙΝΕΙ* τὸ ἐπιεικέως. Inter εὖ et κακῶς medium locum obtinet *ἐπιεικῶς*, ut inter εὖ *γεγονώς nobili loco natus* et κακῶς *γεγονώς obscuro loco natus* medium est *γεγονώς ἐπιεικῶς honesto loco natus*. Sic inter *avarum* et *prodigum* medius est *μέτριος ἀνὴρ*, ut in *Pluto* vs. 245.

μετρίου γὰρ ἀνδρὸς οὐκ ἐπέτυχες πώποτε.

Tom. XVIII. 1. pag. 340: *καὶ τις τῶν κωμικῶν Ἐπίπεν ἐπισκώπτων τινὰ δὴ τῶν λοπάδων τοὺς ἄμβωνας περιλείξαι.* Origine: *εἶπεν ἐπισκώπτων*. Versiculus est Eupolidis apud Erotianum:

πῶς ὦ πολλῶν ἤδη λοπάδων τοὺς ἄμβωνας περιλείξας;

unde lacuna apud Galenum expleri potest sic: *εἶπεν ἐπισκώπτων τινὰ (πῶς ὦ πολλῶν ἤδη) λοπάδων κτῆ.*

Complura Galenus in verborum veterum interpretatione ab Erotiano non nominato sumsit.

Tom. XVIII. 1. pag. 346: *δσάκις δέ, οἶμαι, καὶ συνίβη τινὶ γενίσθαι πάθημα τοιοῦτον ἐν τῇ πόλει διὰ τὸ πάντας ἰατροὺς ἔοικέναι ἐμοὶ τὰ παράδοξα δεικνύναι συμβολῆς ἕνεκα.* Pro *εὐκέναι* perspicuum est *εἰωθέναι* reponi oportere. Praeterea deest aliquid ad sententiae integritatem: *quoties*, inquit, *huiuscemodi quid accidisset...* supplendum est: (id ego statim sciebam) *quoniam medici omnes haec mihi ostendere solebant.*

Tom. XVIII. 1. pag. 363: *μελεδῶνας οἱ ποιηταὶ τὰς λύπας καλοῦσιν ἐν ἴσῳ τὰ μέλη ἰδούσας καὶ κατεσθιούσας.* Scrib. *μελεδῶνας*. Haec sola proba forma est *μελεδῶναι* (non *μελεδῶνες*). Galenus qui saepius etymologiarum amatores deridet nunc ipse captus est. Quis enim sanus credat in *μελεδῶναι* verbum *ἰδῶ* (*εἶδῶ*) inesse? Itaque addidit Hesiodus in noto versiculo:

καὶ πόθον ἀργαλέον καὶ γυιοβόρους μελεδῶνας.

(*Oper. et D.* vs. 66). Optime curae edaces appellantur *μελε-*

δῶναι γυιοΒΟΡοι, ut δημοβόρος βασιλεύς, sed feruntur in libris stultae scripturae γυιοκόρους, γυιοκόνους quae non sunt unius assis.

Μελεδῶναι curae animum argentes semper in plurali numero ponuntur, in singulari significat apud Hippocratem idem quod ἐπιμέλεια et θεραπεία, ut δέεται πολλῆς μελεδῶνης, πλείονος μελεδῶνης δεήσεται, ἀλλὰ χρεῖα πολλῆς μελεδῶνης apud Poesium.

Tom. XVIII. 1. pag. 411 notabilis est scribae error in loco Simonidis: δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ὧν Σιμωνίδης εἶπεν ὥδέ πως ἐχόντων·

οὕτω τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν
ἀνὴρ λέγονται ΔΙC ΕΝ οὐδὲ πάρδαλιν
μόνος σενυγρῶ συντυχὼν ἐν ἀτραπῷ

pro ἀνὴρ λέONT' "ΕΔΙCΕΝ οὐδὲ πάρδαλιν. Sine mendo idem locus legitur Tom. XVII. 1. pag. 897.

Ad verba Hippocratis Tom. XVIII. 1. pag. 518: πρὸς αἵτωμα οἴκου annotavit Galenus: οὕτω γὰρ (αἵτωμα) εἰκόσιν εἰκάσαντες οἱ παλαιοὶ καλέσαι τοῦτο τῆς οἰκίας τὸ μέρος· αἵ τὸν δὲ καὶ οἶδε, καθάπερ καὶ ὁ Πίνδαρος φησιν ἐν ταῖς πλείωσιν·

χρύσεια δ' ὀξύπτερα αἵετοῦ ἄειδον κληδόνες.
καὶ Εὐριπίδης ἐν Ἑψιπύλῃ φησίν·

ἰδοὺ πρὸς αἰθήρ' ἐξαμιλλῆσαι κόραι
γραφτοὺς οἷσι πρόσβλεπον τύπους.

Vera lectio est: χρύσειαι δ' ἙΠΕΡ αἵετοῦ ἄειδον κληδόνες. et apud Euripidem: ἐξαμιλλῆσαι κόραιC γραφτοὺς ἔΝ ἈΕΤΟῖσι προσβλέπΕΙΝ τύπους.

Tom. XVIII. 1. pag. 530 ad verba Hippocratis καὶ ὅπῃ κραινουσι Galenus annotat: ὠνόμασε δὲ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης τὸ τελευτῶσιν ὁμοίως τῷ ποιητῇ Ἀρισοφάνει·

εἶπερ δὴ κρυνέω γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἔσαι
stolido errore Ἀρισοφάνει scriptum est pro κραινουσι. Codice maculato aut perroso scriba dedit quod in buccam venit, sed loci sententia tam aperta est ut nulla superesse possit dubitatio. Pro τελευτῶσιν, inquit, Homeri exemplo Hippocrates dixit κραινουσι.

Tom. XVIII. 1. pag. 537 ex Archilocho affert:

ἀλλὰ μικρός τις εἶη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν
 ῥοικὸς ἀσφαλῶς βεβηκυίας ποσὶ καρδίας πλέως
 et pag. 605: Ἀρχίλοχος εἶπεν·

οὐ Φιλῶ μέγαν στρατηγὸν οὐδὲ διαπεπηγμένον
 ἀλλ' ὅς μοι, Φησί, μακρὸς εἶη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν ῥοικοὺς
 ἀσφαλῶς βεβηκῶς ποσὶ καρδίας πλέως.

Vera lectio est: οὐδὲ διαπεπαιγμένον et ἀλλὰ ΜΟΙ ΜΙΚΡΟΣ
 τις εἶη et ῥοικΟC ἀσφαλῶς βεβηκΩC ΠΟCCI καρδίHC πλέως.

Tom. XVIII. 1. pag. 599 Hippocrates: χρῆσις γὰρ μετεξε-
 τέρη ῥύεται τῆς ἄγαν ἐκθηλύνσιος. Galenus: ἔνεις μὲν παρ' Ἡρό-
 δотон (Ἡροδότот) μάλιστα μαθεῖν οὐδὲν πλέον σημαῖνον παρὰ τοῖς
 Ἰωσι τὸ μετεξετέρην τοῦ παρ' ἡμῖν ἐτέρην. Eundem errorem
 erravit Βακχεῖος apud Erotianum v. Μετεξετέροι: Βακχεῖος ἐν
 τρίτῃ Φησὶν ἑτεροί, quem bene refutat Erotianus sic: ἔσι δὲ
 μᾶλλον ἔνιοι, ὡς καὶ Ἡρόδοτος ἐν Β Φησί· τὰς ζειὰς μετεξε-
 τεροὶ καλέουσι.

Nihil aliud est quam τινές sive ἔνιοι et χρῆσις μετεξετέρη est
 αἰσῆσις νεύς.

Tom. XVIII. 1. pag. 681 de calceamenti quodam genere
 ambigit Galenus utrum πηλοβατίδες an πηλοπατίδες sit scriben-
 dum, sed analogia et certa Graecitatis ratio πηλοβατίδες postu-
 lat et πηλοπατίδες respuit. Permulta sunt nomina in -βάτης
 exeuntia ex βαίνω nata, et Πηλοβάτης nomen ranae in Βατρα-
 χονομαχία formatum est ut ἀεροβατεῖν. Nihil huiuscemodi
 apud Veteres ex πάτος nasci potuit.

Tom. XVIII. 1. pag. 685: μόνος γὰρ φαίνεται Προδίκος ἐξη-
 λικνῆναι ΑΤτὴν (lege τὴν) ἐν τοῖς ὀνόμασι μικρολογίαν, ὡς εἰδῶσι
 προσαγορεύειν οἱ τὰ Προδίκου ζηλώσαντες. In promptu est suspi-
 cari ἈΚΡΙΒΟλογίαν esse verum, sed nil mutandum. Tom. VIII.
 pag. 643: μεῖζον ἀμάρτημα τῆς ἐν τοῖς ὀνόμασι μικρολογίας
 ἀμαρτάνουσι σχεδὸν ἅπαντες. Tom. VIII. pag. 589: ἄχρηστον
 εἶναι λέγοντες τὴν ἐν τοῖς ὀνόμασι μικρολογίαν. Tom. XVIII. 1.
 pag. 267: ὅπερ αἰεὶ λέγω φαίνεται καὶ ὁ Ἰπποκράτης ποιῶν οὐ
 μικρολογούμενος ἐν ὀνόμασιν, ὡς δ' ἂν ἐπέλθοι (leg. ἐπέλθῃ) καλῶν.

Tom. XVIII. 2. pag. 3 ex Hippocrate: Προγινώσκων γὰρ καὶ ΠΡΟΛέγων παρὰ τοῖσι νοσέουσι τὰ τε παρεόντα καὶ τὰ προγεγονότα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσσεθαι. Absurdum est ΠΡΟΛέγων τὰ τε παρεόντα καὶ τὰ προγεγονότα, sed Hippocratem scripsisse λέγων, non προλέγων, manifestum est ex Erotiano v. Λέγων: — καταριθμούμενος, quam glossam ex hoc ipso loco sumtam esse demonstravit Heringa. Cf. Hippocrates apud Galenum Tom. XVII. 1. pag. 147: λέγειν τὰ προγεγόμενα, γινώσκειν τὰ παρεόντα, προλέγειν τὰ ἐσόμενα.

Tom. XVIII. 2. pag. 5 ex Hippocrate: οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσι οἱ μὲν πρὶν ἢ καλέσαι τὸν ἰητρὸν ὑπὸ ἰσχύος τῆς νόσου [κατεχόμενοι]. Sero natus Graeculus inepte de suo κατεχόμενοι addidit. Nullus enim participio locus est in verbis ἀποθνήσκουσι ὑπὸ ἰσχύος τῆς νόσου, et si quam maxime esset ei locus, non poterat ineptius participium interponi quam κατεχόμενοι.

Tom. XVIII. 2. pag. 15: τὰς ἐν τοῖς σημαινομένοις περιγίας ἀποτρέψεσθαι τε καὶ φεύγειν, ὡς Προδίκος ὁ τηλικούτος σοφιστῆς ἀσπαζόμενος ἐπαχθῆIC τοῖς πεπαιδευμένοις ἐγίγνετο. imo vero ἐπαχθHC. Haec est illa Prodicti μικρολογία, quam saepe Galenus exagitat, veluti Tom. XVIII. 1. pag. 685: μόνος γὰρ φαίνεται Πρόδικος ἐξηλακέναι αὐτὴν (lege τὴν) ἐν τοῖς δνόμασι μικρολογίαν, ὡς εἰώθασι προσαγορεύειν οἱ τὰ Προδίκου ζηλώσαντες. Ceterum omnes hae Prodicti reprehensiones manarunt ex uno Platonis loco in *Protagora* pag. 337 a. ubi facetissime Plato hanc Prodicti μικρολογίαν κομψοδεῖ.

Tom. XVIII. 2. pag. 28: διὰ τὴν ἔνδειαν τοῦ πνεύματος — εὐφορωτάτη ἢ διάθεσις γίγνεται. Aperte mendosum est εὐφορωτάτη. Quidquid facile apprehenditur εὐφώρατον dicitur, itaque εὐφωρατοτάτη reponendum.

Quam saepe εὐφώρατος in libris corrumpatur ostenderunt Hemsterhusius et Dindorfius ad ST. TH.

E verbo περιεῖναι, quod dicitur de iis qui ex gravi morbo convaluerunt, natum est adiectivum περιεσιός pro σωτήριος et σημεῖα περιεσικά sunt signa ad salutem. Sed scribae ignotum

sibi vocabulum multis modis vitare solent, ut apud Galenum Tom. XVIII. 2. pag. 192: ἀπλῶς θανατώδη καὶ πάλιν ἀπλῶς περιεσηκότα, et: παραβλητικῶς (in comparativo) εἶπεν ἤτοι βασιτωδέτερα ἢ περιεσηκότερα, et post pauca pag. 193: μηχέντων δ' ἀλλήλοις ὀλεθρίων τε καὶ περιεσηκότων.

Manifestum est reponi oportere: περιεσικά — περιεσικώτερα — περιεσικῶν.

Tom. XVIII. 2. pag. 237 ex Platone *de Rep.* III. pag. 400 d: εὐλογία ἄρα καὶ εὐαρμοσία καὶ εὐσχημοσύνη καὶ εὐρυθμία καὶ εὐθεία ἀκολουθεῖ. οὐχὶ ἄνοιαν οὖσαν ὑποκοριζόμενος τὴν καλουμένην εὐθείαν, ἀλλὰ τὴν ὡς ἀληθῶς εὖ τε καὶ καλῶς τὸ ἦθος κατεσκευασμένην διάνοιαν. Emenda ex Platone: εὐρυθμία εὐθειά ἀκολουθεῖ, οὐχ ἥΝ ἄνοιαν οὖσαν ὑποκοριζόμενοι καλοῦμεν. Quod autem apud Platonem editur καλοῦμεν ὩC εὐθείαν vitiose dictum est et corrigendum καλοῦμεν NTN εὐθείαν, quod latet in Galeni καλουμένηΝНΝ εὐθείαν.

Tom. XVIII. 2. pag. 258: ἐφ' ὕψηλῳ θρόνῳ καθήμενοι σεμνῶς τάνυ καταντλοῦσι λόγοις οἱ πολλοὶ τοὺς μαθητάς· ὁποῖον δέ τι γενήσεται τῷ κάμνοντι μᾶλλον αὐτοὺς λέληθεν ἢ τῆς θαλάττης χραί. Flosculum decerpit ex Platonis *Theaeteto* pag. 173 d: εὖ δὲ ἢ κακῶς τις γέγονεν — μᾶλλον αὐτὸν λέληθεν ἢ οἱ τῆς θαλάττης λεγόμενοι χρές. Etiam καταντλεῖν a Platone sumsit, sed Plato et omnes boni scriptores dicebant καταντλεῖν τί τις, λόγους καταντλεῖν τῶν μαθητῶν, Galeno et medicis usitatum est dicere καταντλεῖν τινά τινι.

Tom. XVIII. 2. pag. 319: τῶν ἀκουόντων τοῦ λόγου (auditorum in Scholis medicorum) διαφοραὶ πάμπολλαι τυγχάνουσιν οὔσαι κατὰ τε τὸ προπαιδεύεσθαι καὶ γεγυμνάσθαι περὶ λόγους. Corrigendum: τὸ προΠΕπαιδεῦCθαι. Saepius vidi apud Galenum vitiose scribi ἐπαιδεύετο pro ἐΠεπαιδευτο.

Tom. XVIII. 2. pag. 321: εἰάν τινα λέξιν ὧν ἐξηγησάμην ἀσαφές τι ἔχειν νομίσῃς ἐπίσκεψαι μὲν πρῶτον εἰ ΜΕΝ τὸ βιβλίον ἡμάρτηται σοι παραβάλλον τε καὶ ἀντεξετάζων τοῖς ἀξιότοις ἀντιγράφοις· εἴτ' ἂν ὁρθῶς ἔχΕΙΝ φαίνεται δευτερόν τε

καὶ τρίτον ἀνάγνωθι τὴν αὐτὴν λέξιν προσέχων ἀκριβῶς αὐτῇ τὸν νοῦν. Emenda: εἰ ΜΗ τὸ βιβλίον ἡμάρτηται et ἂν ὀρθῶς ἔχον φαίνεται.

Comparandus est locus Tom. XVIII. 2. pag. 363: σκέψαι δὴ μὴ τὸ ἀντίγραφον ἡμάρτηται.

Post pauca lege: τὸ δὲ ἀνιᾶ (pro ἀνιᾶται) χρονίζοντας ἐν τοῖς σαφέσιν.

Tom. XVIII. 2. pag. 338: ἄχρησά τε γὰρ ἄμα καὶ Δυνατὰ τοῦπίπταν ἐστὶν εὐρίσκεσθαι τὰ κατὰ τὰς ἀμφιβόλους λέξεις εἰρημένα. Imo vero: καὶ Ἀδύνατα — εὐρίσκεσθαι.

Hippocrates apud Galenum Tom. XVIII. 2. pag. 339: τὸ γὰρ ξενοπρεπὲς οὐπω ξυνιέντες εἰ χρηστὸν μᾶλλον ἐπαινεύουσι ἢ τὸ ξύνηθες [ὃ ἤδη οἶδασιν ὅτι χρηστὸν] καὶ τὸ ἀλλόκοτον ἢ τὸ εὐδηλον. Ineptissimum emblemata furcillis expellendum.

Quam fuit et inepti homines Hippocratis scripta emendare conarentur ostendit Galenus Tom. XVIII. 2. pag. 342. Hippocrates scripserat: τὴν μὲν οὖν χεῖρα, περὶ ΟΤ ὁ λόγος, ἔδωκε τις καταδεῖσαι καταπρηνέα ποιήσας. Exortus est homuncio qui emendaret scilicet περὶ ἩC ὁ λόγος, multum indignante Galeno, qui scribit: τῶν δοξαστῶν δὲ τις ἰατρῶν ἐπανορθούμενος, ὡς ᾔετο, τὴν προκειμένην λέξιν ὡς οὐκ ὀρθῶς ἔχουσιν ἔγραψεν ὡδί· τὴν οὖν χεῖρα, περὶ ἩC ὁ λόγος, ἐνδεικνύμενος ἡμῖν δηλονότι τὴν ἑαυτοῦ παιδείαν, ἣν ἐπαιδεύετο (lege ἐπεπαιδευτο) παρὰ γραμματικοῖς τε καὶ ῥήτορσιν ὡς ἄγνοεῖν τὸ συνθέσαστον εἶδος τῆς ἐρμηνείας, nempe ut sit περὶ οὗ ὁ λόγος quo *de agitur*, qua *de re agitur*. Saepius apud Hippocratem legitur περὶ οὗ ὁ λόγος aut περὶ οὗ οὖν ὁ λόγος. Merito quidem Galenus stultum errorem exagitat quamquam tam stulta silentio damnare satius est: τὰ γὰρ ἐσχάτως ἡλίθια, ut ipse scribit pag. 345, καταφρονεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἐλέγχεσθαι προσήκει, sed Galenus ipse in simili re non minus turpiter erravit Tom. XVIII. 1. pag. 307: Hippocrates dixerat: ἄνω δὲ οὐδέποτε εἶδον οὐδὲ ἐς τὸ ἔξω (ἄρῶρον ὀλισθάνον), οὐ μέντοι διισχυριέω γε εἰ ὀλισθάνοι ἂν ἢ οὐ, καίπερ ἔχων περὶ αὐτοῦ ὁ, εἰ λέγω. Haeret Galenus in περὶ αὐτοῦ, quia δύο τρόπους ὀλισθήματος εἴρηκεν, inquit, sed quod addidit

ἔχων περὶ αὐτοῦ ὃ, τι λέγω, δοκεῖ φανερῶς ἐπὶ θατέρου τῶν περιηρημένων εἰρῆσθαι. Perspicuum est Hippocratem dicere: *quamquam DE HA RE habeo quod dicam*. Id ipsum Galeno in mentem venerat: — ὥς εἰ καὶ οὕτως ἐγγράφει· καίτοι ἔχων περὶ τοῦτου τοῦ πράγματος ὃ, τι λέγω, sed abiicit hoc et locum corruptum esse opinatur: ἔνιοι δὲ ἐγχωρεῖν φασὶν ἡμαρτῆσθαι τὴν λέξιν οὐκ ὁρθῶς γράψαντος τοῦ πρώτου βιβλιογράφου κἄπειτα μηδενὸς αὐτὴν ἐπανορθῶσαι τολμήσαντος ἄχρι δεῦρο διαφυλαχθῆναι τὴν ἀμαρτίαν. Itaque libros inspicit: ἐγὼ δὲ καθ' ἐν τι τῶν ἀντιγράφων εὗρον οὕτω γεγραμμένον „καίτοι ἔχων περὶ αὐτοῦ ὃ, τι λέγω”. Qualem in his criticum videmus Galenum esse neque acutum neque ingeniosum neque perspicacem, talem in omnibus reliquis de genere hoc eum semper esse videbis. Sexcentis arte critica uti conatus numquam quidquam excogitavit quod esset certum et evidens. Ne unam quidem felicem emendationem in tot amplissimis Commentariis reperies. Saepius artis criticae exercendae praecepta tradit aut leges quasdam constituit. Praeclara haec quidem sunt sed nullum omnino habent usum, ἐάν τις μὴ ἔχῃ ῥίνα κριτικὴν. Galenus his praeceptis et legibus ipse non obtemperat et in locis obscuris et impeditis infelicissimas suspiciones expromit, quae nec coelum, ut aiunt, nec terram tangunt. Bona lex est quam Tom. XVII. 1. pag. 794 sequi se dicit: πολὺ βέλτιον ἔδοξε μοι φυλάττοντι τὴν ἀρχαίαν γραφὴν αἰεὶ μὲν σπουδάζειν ἐκείνην ἐξηγεῖσθαι, μὴ δυναθέντι δὲ ποτε τοῦτο πράξαι πιθανὴν τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῆς ποιεῖσθαι et Tom. XVII. 2. pag. 72: πολλὰκις δ' εἶπον ὥς ἐν ταῖς αἰνιγματώδεσι λέξεσι τὸ μὲν πιθανῶς μεταγράφειν ἔξουσιν εἰπόντα δὲ πρότερον αὐτὸ τοῦτο τήνικαῦτα προσήκει μεταλλάττειν τὴν γραφὴν et Tom. VII. pag. 893: τοῦτο μὲν δὴ χρήσιμόν ἐστι μεμνησθαι πρὸς πολλὰς τῶν ἀσαφῶν ῥήσεων, ἐν αἷς ἦτοι παραλελειφθαί τι πιθανόν ἐστιν ἢ παραγεγράφθαι (μεμνῶσε scriptum esse). οὐδὲν γὰρ κωλύει κατ' ἐκείνας ἦτοι τὸ λείπον προστιθέντας ἢ τὸ ἡμαρτημένον ἐπανορθοῦντας ἀπεργάζεσθαι τέλειόν τε καὶ ἀληθὲς τὸν λόγον. ὥσπερ γὰρ τὸ μεταγράφειν τὰς παλαιὰς ῥήσεις προπετές, οὕτω καὶ φυλάττοντας ὥς γέγραπται βραχείαις τέ τισιν ἢ προπέτεσσιν (add. ἢ ἀφαιρέσεσιν) ἢ ὑπαλλάξεσιν διαλύεσθαι τὰς ἀπορίας ἀγαθὸν ἐξηγητῶν ἐστιν ἔργον. Quid verius? Quid dictu facilius? τὸ δ' ἔργον χαλεπόν.

Galenus ipse pollicetur sese id re ipsa esse monstraturum: *περὶ τούτων οἶμαι δι' αὐτῶν τῶν ἔργων ἐπιδείξειν ὀλίγον ὕψeron ἅπερ χρὴ δρᾶν*, sed quod pollicetur non praestitit et non minus in his quam in caeteris est infelix corrector.

Quam cauti et circumspecti fuerint in ea re Veteres scribit memorabili loco Tom. VII. pag. 892: *ἀλλὰ τις τῶν παλαιῶν βιβλιογράφων ἤμαρτεν ἔπειθ' οὕτως ἔχον ἐφθασεν ἐκδοθῆναι τὸ βιβλίον, ἐφυλάχθη τε εἰκότως μέχρι δεῦρο τοῦτ' αὐτὸ σφάλμα τινῶν μὲν ὀλιγώρως ὁμιλούντων τοῖς τῶν παλαιῶν βιβλίοις ὡς μήτε εἰ λείπει τι μήτε εἰ δι' ἐτέρου γράμματος εἴρηται γνωρίζειν. οὐ γὰρ δὴ ὁμοίως τοῖς νῦν οἱ πρόσθεν εὐχερεῖς ἦσαν οὐδ' ἔτοιμοι παραγράφειν (lege ΜΕΤΑγράφειν) παλαιὰν λέξιν ὡσαύτως γεγραμμένην ἐν ἅσασι τοῖς ἀντιγράφοις, ἀλλ' ἐπισημῆνασθαι μόνον αὐτοῖς ἱκανὸν ἦν ὡς ἐνταῦθα μὲν ἐλλιπῶς, ἐν τῷ ἔκτῳ δὲ τῶν Ἑσιδημίων τελέως ἢ διαίρεσις γέγραπται. Quam cauti Veteres fuerant tam temerarii fuerunt recentiores, qui qua licentia grassati sint in scriptis antiquorum Galenus passim docet. Unum exemplum vide Tom. XVII. 1. pag. 1005: *πολλάκις εἶπον ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ μυρίας εἶναι γραφὰς διὰ τὴν ἀσάφειαν ἄλλων ἄλλως αὐτὰς ῥυθμιζόντων ὡς ἂν ἐκάσῃ δόξῃ τὸ τῆς ἐξηγήσεως ἔσεσθαι πιθανόν. Vetus erat lectio haec: Συνεκρίθη συνέση δξύτερον ἐμλύθη καὶ βραδύτερον αὔξεται καὶ ἐπὶ πλείῳ χρόνον. Vide nunc Critici quid designaverint:**

ἐξεῖλον οἱ πλείοι τῶν νεωτέρων τὸ ἙΜΟΛΤΝΘΗ.

τινὲς δὲ καὶ τῷ ΚΙΝΗΘΕΝ προσέθηκαν τὸ ΒΡΑΔΥΤΕΡΟΝ.

τινὲς δὲ τὸ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΟΤΤΟ προὔταξαν τῆς λέξεως.

Estne hoc criticam artem exercere an (ut Cicero alicubi dixit) *intemperanter abuti otio et litteris?* Videtur tamen Galenus hanc licentiam iis permittere ubi scribit Tom. XVIII. 1. pag. 186: *ἔξουν ἐν τοῖς ἀσαφείσιν ὡς ἂν ἐθέλῃ τις γράφειν μηδενὸς ἐπὶ τοῖς μεταγράφοις νόμου κειμένου, et post pauca: ἀναγκάζονται προσγράφειν τοῖς ἐξ ἀρχῆς εὐρεθείσιν ἢ ἀφαιρεῖν ἢ μεταγράφειν.*

Sibi quoque hanc licentiam sumit: ut uno exemplo defungar Tom. XV. pag. 195 ubi in libris est *μηδ' ὅλως θερμόν* reponit de suo *μὴ λίαν ψυχρόν* his verbis: *μὴ τι οὖν ἐτέρως μὲν ἦν γεγραμμένον, ἤμαρτε δὲ ὁ μεταγραψάμενος αὐτό. πολλὰ γὰρ ὁρᾶται τοιαῦτα καὶ νῦν γιγνόμενα καὶ δέον ἀντὶ τοῦ ΜΗΘ' ὍΛΩΣ*

ΘΕΡΜΟΝ αὐτὸν γράψαι ΜΗ ΛΙΑΝ ΨΥΧΡΟΝ. Hoc demum est emendare! Cur antiquas lectiones caeteris omnibus anteponat scribit Tom. XVII. 1. pag. 1005: ἐγὼ τὰς παλαιὰς γραφὰς προαιρούμαι καὶ ἀπίθανοι δοκῶσιν εἶναι καὶ μείζονα τὴν ἀπορίαν ἔχοιεν (leg. ἔχειν). δι' αὐτὸ (τοῦτο add.) γὰρ πιτεύει ἂν τις αὐτὰς οὕτως εἰρησθαι διότι καίτοι γ' ἀπορίας οὐσης περὶ τὴν ἐξήγησιν ὁμοῦ οἱ παλαιότατοι τῶν ἐξηγητῶν ἐν ταύταις ὁμολογοῦσιν. εἰ δέ γ' ἐτόλμων αὐτὰς μεταγράφειν εἰς εὐπορωτέραν ἢ ὑπ' ἡλλαντον λέξιν ὥς περὶ πιθανὴν γενέσθαι τὴν ἐξήγησιν. Haec ita disputantur quasi *antiquae scripturae verae* essent, sed nihil aliud sunt quam antiquissima vitia, in quibus vetus vera lectio delitescit, donec eam ingeniosior aliquis perita manu eliciat foras, id quod Galenus facere non poterat. Etiam propterea magis id in Galeno mirum est quia sciebat, vel certe firmiter credebat, in ipsis archetypis iam menda et errores inesse. Saepius enim scribit τὸν πρῶτον βιβλιογράφον ἡμαρτηκέναι, ut Tom. XVIII. 1. pag. 307: οὐκ ὁρθῶς γράψαντος τοῦ ΠΡΩΤΟΥ βιβλιογράφου — ἄχρι δ' αὖτο διαφυλαχθῆναι τὴν ἀμαρτίαν. Verissimum est *etiam antiquissimos Codices et scriptoribus prope aequales erroribus etiam superioribus non carere*, de qua re alias argumenta et exempla complura proferam.

Tom. XVIII. 2. pag. 345 de imperito medico scribit: ὅταν δὲ τὰ τοιαῦτα φλυαρῶν πείσῃ τοὺς ἀκούοντας ἑαυτῷ τὴν θεραπείαν ἐπιΓΡΑΨΑΙ τοῦ κάμνοντος. Scribendum: τὴν θεραπείαν ἐπιτρέπει. *αι.*

Tom. XVIII. 2. pag. 409: — ἵνα τὴν ἐπιμέλειαν αὐτὴν ὅταν κατὰ τι πλημμεληθῇ φαίνεται μεμφεμένη ὥς ἱκανὴν διαφθεῖραι τὰ περὶ τὸ πεπονθὸς μέρος ὁρθῶς κεΧΡΙσμένα. Vera lectio est μεμφόμενος et κεΧΘίρισμα.

Vetusta scripturae menda saepe intus veram lectionem tuto conservant. Coniunctivus κέηται, κέωνται apud Galenum non comparet sed latet Tom. XVIII. 2. pag. 457 in verbis: τοιαύτη δὲ θέσις ἐστὶν ὅταν ἐπὶ σκληροῦ τε καίηται καὶ μὴ συνεχῶς ἐπαίρηται, imo vero κέηται.

Quidquid formatur ex πλίσσεται πλίγμα, πλιχάς, πλίξ, ἀμ-

φιπλίξ, ἐκπεπλίχθαι, διαπεπλίχθαι, καταπλιγῆσει fere semper omnia et ubique in libris vitiose scripta reperiuntur, ἐπλήσσοντο, πλῆγμα, πληγὰς et πληγὰς, πλήξ, ἀμφιπλήξ, ἐκπεπλήχθαι, ἐκπεπλήχθαι, ἐκπεπλήσθαι, caeteraque ad eundem modum Graeculi ignota sibi vitiant. Hinc corrige Galenum Tom. XVIII. 2. pag. 522: ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἐκπεπλήσθαι καὶ διαπεπλήσθαι παρ' αὐτῷ (Hippocrati) γέγραπται καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ τοῖ δ' ἐπλήσσοντο πῶδεσι et pag. 597: τὸ δ' ἐκπεπληγμένον ἀπὸ τῶν πολὺ διεσώτων σκελῶν· ἡ γὰρ ἐκείνων διάσασις ὀνομάζεται πλῆγμα, imo vero ἐκπεπληγμένον et ΠΛΙΓΜΑ. Apud Hesychium v. Πλῆγμα reponendum est ἀπὸ τῶν κυλιόμενων — ὅταν περιβάντες τοῖς σκέλεσι κατ᾽Χωσιν pro κατατρέχουσιν, difficile est enim si quis adversarium humi prostratum *constringit* eum κατατρέχειν.

Pontifex Maximus (ὁ ἀρχιερεὺς) Pergami bis quotannis gladiatores populo dabat. Galenus XVIII. 2. pag. 567: ἐν θέρει καθ' ὃν καιρὸν ἀεὶ παρ' ἡμῖν ἐν Περγάμῳ τῶν ἀρχιερέων τὰς καλουμένας μονομαχίας ἐπιτελούντων τοὺς κάκιστα τραθέντας ἐθεράπευσα. et Tom. XIII. pag. 599: δόξαν δ' οὐκ οἶδ' ὅπως τῷ κατὰ τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχιερεῖ τὴν θεραπείαν ἐγχειρίσαι ἐμοὶ μόνῳ τῶν μονομάχων καίτοι νέφ τὴν ἡλικίαν ὄντι· τοῦ γὰρ ἐνάτου καὶ εἰκοτοῦ ἔτους ἡρχόμην. et pag. 600: ὁ μετὰ τὸν ἐγχειρίσαντά μοι τότε τὴν θεραπείαν δεύτερος ἀρχιερεὺς ὁμοίως καὶ αὐτὸς ἐπίτευσε τὴν ἐπιμέλειαν τῶν μονομάχων μετὰ μῆνας ἐπτά μέσους. ὁ μὲν γὰρ πρῶτος περὶ τὴν Φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν, ὁ δὲ δεύτερος ἀκμάζοντος τοῦ ἥρος ἡρχιερεύσατο. Simul hinc colligimus duos quotannis Pontifices Maximos Pergami hoc sacerdotium procurasse.

Tom. XVIII. 2. pag. 611: εἰ γὰρ ἡλίθιος εὐήθης ὁμοίως λέγεται τῇ τε γλυκεῖᾳ καὶ τῇ καλλίᾳ. γλυκεῖται μὲν τὴν σὺν ὀνομαζόντων τῶν ἀνθρώπων ὅταν εὐήθῃ τοῖς θεοῖς εὐφημίας ἔνεκα, καλλίαν δὲ τὴν πίθηκον. Emenda: Ὁ γὰρ ἡλίθιος et ὅταν ΤΤΘΗ (τυθῆ) τοῖς θεοῖς.

Tom. XVIII. 2. pag. 849 Galenus ut ostendat μᾶλλον nonnumquam omitti scribit: καθάπερ Ὁμηρος ἔφη
 βούλομ' ἐγὼ λαὸν σὸν ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι

Θουκυδίδης δέ·

κρύσταλλός τε γὰρ ἐπερέου.

Respicit locum Thucydidis III. 23: κρύσταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος — ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὑδατώδης. Scriba videtur unum et alterum versum omisisse inter 'ΕΠΕ(πήγει — ἀπηλιώτου ἢ βο)ΡΕΟΤ, unde nata est absurda scriptura ἐπερέου.

Tom. XVIII. 2. pag. 875: τὸ βιβλίον τοῦτο — ἐξεδόθη μετὰ τὴν τοῦ γράψαντος θάνατον· εἰώθασι γὰρ οἱ τὰ τοιαῦτα ἐκγράφοντες τὰ διττῶς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως γραφέντα ἢ ἕξωθεν ἕνεκα τοῦ διασκέψασθαι ποτέροις ἀμείνοσιν αὐτοῖς ἐρμηνεύσαι ταῦτα 'Επιγράφειν αὐτῷ τῷ συγγράμματι. Lege: πότεροις ἀμεινON et ταῦτα 'ΕΓγράφειν.

C. G. COBET.

AD DIALOGUM DE ORATORIBUS.

1. *Saepe ex me requiris, Iuste Fabi, cur, cum priora saecula tot eminentium oratorum ingeniis gloriaque floruerint, nostra potissimum aetas deserta et laude eloquentiae orbata viz nomen ipsum oratoris retineat.*

Non leviter offendit *aetas deserta*; quis enim unquam sic dixit scripsitve *aetas*, *tempus* describitur s. *desertum* est? Erit fortasse, qui *deserta* fere idem esse contendat, quod *destituta*, *nudata*. At, rogo, qua re igitur aetas destituta putanda est? Si *ingeniis gloriaque*, verbo saltem, veluti *iisdem*, id indicari oportuit. Melioris, ni fallor, lectionis vestigia Codex Perizonianus servat, in quo priore manu scriptum est *eloquentia*. Verborum igitur ordine leviter mutato ablativus revocetur absolutus et scribatur *nostra potissimum aetas deserta eloquentia et laude orbata viz nomen ipsum oratoris retineat*. — *Eloquentia deserta* recte dicitur pro *neglecta*. Cf. Quint. II. 1. 9: quam turpiter deserat eam partem rhetorices institutio; XII. 2. 3: *deserta* ab his studia sapientiae; Prooem. 17: *deserta* pars oratoriae artis.

6. *Nam in ingenio quoque, sicut in agro, quamquam alia diu serantur atque elaborentur, gratiora tamen quae sua sponte nascuntur.*

Permulti docti, quum intelligerent, neque *alia* ferri posse, nec coniunctivos *serantur* et *elaborentur*, at absurdum prorsus esse quod legatur *diu serantur*, varias protulerunt emendandi rationes. Sic Ernesti dedit *utilia* vel *utiliora quae seruntur*, Peerlkamp: *solidiora serantur diuque elaborentur*, Andresen: *solidiora quae seruntur atque elaborantur*. Quae coniecturae, etsi mentem scrip-

toris optime exprimunt, tamen a tradita lectione nimium discere videntur. Simplicior, opinor, emendandi ratio haec erit, si scribatur *quamquam valida diu curantur atque elaborantur*. Cf. Sen. de ira, II. 15. 1.

10. *Tecum mihi, Maternae, res est, quod, cum natura te tua in arcem eloquentiae ferat, errare mavis et summa adepturus in levioribus subsistis.*

Tropologia postulat ut pro *inlevioribus* scribatur in *inferioribus*. — Apte cum hoc loco comparari possunt quae leguntur apud Quintilianum in Prooem. 20: nam est certe aliquid consummata eloquentia, neque ad eam pervenire natura humani ingenii prohibet. Quod si non contingat, altius tamen ibunt qui ad summa nitentur, quam qui praesumpta desperatione quo velint evadendi, protinus circa ima substiterint.

16. *Nam si.... is est magnus et verus annus quo eadem positio caeli siderumque, quae cum maxime est, rursum existet, isque annus horum, quos nos vocamus, annorum duodecim milia nongentos quinquaginta quattuor complectitur, incipit Demosthenes vester, quem vos veterem et antiquum fingitis non solum eodem anno quo nos, sed etiam eodem mense existitisse. sed transeo cetera.*

Conicio princeps ille Demosthenes vester.... existitit. Cf. Quint. X. 1. 76: oratorum longe princeps Demosthenes; Id. XII. 2. 22: Demosthenes princeps omnium Graeciae oratorum; Dial. 25: inter Atticos oratores primae Demostheni tribuuntur.

Ex existitit sed facile existitisse oriri potuit.

17. *Adiice Tiberii tres et viginti, et prope quadriennium Gai, ac bis quaternos denos Claudii et Neronis annos, atque illum Galbae et Othonis et Vitellii longum et unum annum.*

Potius scripserim *longum et durum annum* i. e. calamitosum. Cf. Cic. pro dom. 93; pro Balbo 34; Liv. XXXIV. 5.

20. *Quid enim, si infirmiora horum temporum templa credas, quia non rudi caemento et informibus tegulis exstruuntur, sed marmore nitent et auro radiantur?*

Quia tegulae minime valent ad aedificium exstruendum, corrigendum puto *rudi caemento et informibus tignis*.

22. *Quaedam vero procul arceantur ut iam obliterata et olentia; nullum sit verbum velut rubigine infectum.*

Acidalius scribendum putavit *exoleta*; Andresen <antiquitatem> *olentia*. Mihi magis placet <ins>olentia i. e. insolita, desueta. Cf. Cic. Orat. 8. 26: nullum verbum insolens, nullum odiosum ponere audebat; Ibid. 29: nihil insolens atque ineptum; Gell. XI. 7: verbis uti aut nimis obsoletis, exculcatisque aut insolentibus.

23. *Nam et haec invitus rettuli et plura omisi, quae tamen sola mirantur atque exprimunt ii qui se antiquos oratores vocant.*

Malim imitantur atque exprimunt; amat enim Dialogi auctor synonyma coniungere, quod multis exemplis demonstravit Walther ad cc. 7 et 9. — Comp. Cic. Orat. 5. 19: quem si imitari atque exprimere non possumus, at qualis esse debeat poterimus fortasse dicere; de Orat. II. 22. 90: accedat exercitatio, qua illum quem delegerit, imitando effingat atque exprimat.

23. *Et vos, Materne ac Secunde, ita gravitati sensuum nitorem et cultum verborum miscetis, ea electio inventionis, is ordo rerum, ea, quoties causa poscit, ubertas, ea, quoties permittit, brevitās, is compositionis decor, ea sententiarum planitas est . . . , ut, etiamsi nostra iudicia malignitas et invidia tardaverit, verum de vobis dicturi sint posteri nostri.*

In voce *planitas* explicanda, quae ἁπλᾶς εἰρημέτοις annumeranda est, frustra desudarunt interpretes. Nec placet, quod coniecit Schulting, *gravitas*, quia in proxime praecedentibus memoratur *gravitas sensuum*. Corrigendum puto *sententiarum claritas*, i. e. perspicuitas. Cf. Quint. II. 16. 10; VIII. 3. 70. — *Sententiam* h. l. ambitum verborum significare Andresen ostendit in annot. ad c. 20.

26. *Primus enim contempto ordine rerum, omissa modestia ac pudore verborum, ipsis etiam quibus utitur armis incompositus et studio ferendi plerumque deiectus, non pugnat sed rixatur.*

Deiectus, ita Duebnerus contendit, est metaphora a gladiatoribus petita, qui nimio ferendi studio de gradu demoventur: sic orator nimio ardore atque impetu in adversarium invehitur

se ipse de statu suo deicit et firmitatem amittit. At vero ut is demum gladiator deici recte dicitur, qui externa quadam vi. ut puta ab adversario illata, de gradu demovetur, ita in oratorem, qui proprio studio et cupiditate abripitur, *deiectus* minime convenit. — Scribendum puto *devinctus*. Studio devinctus legitur apud Lucretium, IV. 962 et Frontonem, de feriis Alsienis. p. 226 Nab.; studiis devinctus apud Ciceronem, Epist. ad fam. III. 13. 2. — Cod. Neapolitanus habet *devectus*.

28. *Nam pridem suus cuique filius, ex casta parente natus, non in cella emptae nutricis, sed in gremio ac sinu matris educabatur.*

Minus apte inter se opponuntur *cella* et *gremium ac sinus*. Corrigatur quaeso non *in ulna emptae nutricis*. — Codices MS. omnes habent *cellam*.

32. *Quod adeo negligitur ab horum temporum disertis, ut in actionibus eorum vis quoque quotidiani sermonis foeda ac pudenda vitia deprehendantur.*

Annotat Andresen: „horum verborum certa adhuc deest emendatio, quamvis probabiles prolatae sint coniecturae. Hoc constat *ἀρῦνδεν* ferri non posse, quod ei defendunt, qui in locum vocabuli *vis* substituunt aliud substantivum. Ne hoc quidem verisimile est, duo hoc loco recentiorum oratorum vitia commemorata fuisse; immo quoniam genetivus *quotidiani sermonis* cum eis, quae secuntur, coniungendus est, in locum verborum *vis quoque* substituendum erit vel pronomen vel adverbium aliquod, ita ut ea quae secuntur quasi una comprehensione teneantur”. Haec, si quid video, recte disputata sunt, nisi quod non pronomen vel adverbium desiderari existimo ad corruptelam sanandam, sed potius adiectivum. Medicina autem petenda videtur ex Quintiliano, qui, XI. 1. 6, haec monet: *neque humile atque quotidianum sermonis genus et compositione ipsa dissolutum epilogois dabimus*. Restituatur igitur *humilis quoque* <et> *quotidiani sermonis*. (*umvis*: *humilis*).

33. *Cetera exspecto, ut, quemadmodum ex te didici, quid aut illi scierint aut nos nesciamus, ita hoc quoque cognoscam, quibus*

exercitationibus iuvenes iam et forum ingressuri confirmare e alere ingenia sua soliti sint.

Quia secundum naturae ordinem *alere* prius est quam *confirmare*, apud scriptores eodem ordine servato priorem locum *alere* obtinet, cui subiungi solet *confirmare*. Comp. Cicero, de Orat. II. 28: si, cum ego hunc oratorem crearo, aluero, confirmaro tradam eum Crasso ad vestiendum et ornandum; Ibid. II. 78 sed haec ars tota dicendi habet hanc vim, non ut totum aliquid pariat ac procreet, verum ut ea, quae sunt orta iam in nobis et procreata, educet atque confirmet; Auct. ad Heren. IV. 43: aluit haec me, produxit ad hanc aetatem, muniit bonis legibus; Quint. Prooem. 23: alere facundiam, vires augere eloquentiae. — Attulit haec exempla Peerlkamp ad Horatii Epist. ad Pisones vs. 307, quibus addi potest quod legitur apud Quint. I. 1. 36: memoria praecipue alitur et firmatur ambitu. Quae quum ita sint, in Dialogo quoque scribendum videtur *alere et confirmare ingenia*.

38. *Transeo ad formam et consuetudinem veterum iudiciorum, quae etsi nunc aptior est veritati, eloquentiam tamen illud forum magis exercebat.*

Consuetudo veterum iudiciorum stulte dicitur *nunc* veritati aptior esse. Suo loco *veterum* restituendum erit ita, ut scribatur *eloquentiam tamen veterum illud forum magis exercebat*.

41. *Credite, optimi et in quantum opus est disertissimi viri, si aut vos prioribus saeculis, aut illi quos miramur, his nati essent.... nec vobis summa illa laus et gloria in eloquentia, neque illis modus et temperamentum defuisset.*

Vix intelligo quomodo fieri potuerit non tantum ut editores ineptam et absurdam lectionem *in quantum opus est* aequo animo reciperent, sed ut existerent quoque qui multis verbis illam tamquam rectam et sanam defenderent. Nempe turbatus verborum ordo, qui tam multos Dialogi locos corrumpit, et hic erroris causa est. Dubium non est, quia olim scriptum fuerit *optimi et quantum in vobis est disertissimi viri*. — Cf. Dial. c. 23: *vos vero, viri disertissimi, ut potestis*.

Scr. m. Martio,
a. MDCCCLXXXV.

J. J. CORNELISSEN.

OBSERVATIONES CRITICAE

IN

FLAVIUM JOSEPHUM.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

Flavius Josephus, si quid testimoniis credimus, quae Havercampius morem saeculi secutus, diligenter descripsit inde ab Justino Martyre usque ad renatas literas, celeberrimorum scriptorum laudes si non superavit, certe aequavit. Bonus fuit ac plane egregius; eloquentissimus ac Graecus Livius. Summa fides est, summa integritas. Nec mediocres ipsi sunt, qui tam immoderate laudant. Veluti ipse Scaliger audacter affirmat, non solum in rebus Judaicis, sed etiam in externis, tutius illi credi quam omnibus Graecis et Latinis. Secundum Hugonem Grotium Josepho magna fides haberi debet in rebus Herodis Magni et deinceps; item ubi externos auctores, non ubi Judaeos multa in historia contra verum somniantes sequitur. Qui Josephum, inquit, tam diligentem rerum Judaicarum inquisitorem et cui Romana quoque Archiva patuerunt, deceptum putant, eos ipsos valde decipi arbitror. Idem ille Josephus, quo altius in coelum evectus fuit, eo majore ruina postea concidit. Mendax factus est et adulator et aniliter loquax et negligens: ut verbo dicam, juxta cum infimis sordet et contem-

nitur nec sane multos in nostra patria esse arbitror, qui Josephum uno tenore semel iterumque perlegerunt. Mihi autem antequam ad rem veniam et experiar num corruptos locos nonnullos emendare possim, non alienum videtur exponere, quid de criminibus sentiam, quibus Josephus hodie oneratur, non ut excusem, sed ut viam mihi sternam ad reliqua.

Primum quod crimen longe gravissimum est, Josephum patriae proditorem fuisse contendo ad eamque rem ostendendam neque utar neque uti potero nisi testimoniis, quae ipse imprudens dixit in se ipsum. Victo Cestio Gallo Syriae legato, ut legimus Bell. Jud. 2. 20. 3, Judaei στρατηγούς ἀπέδειξαν τοῦ πολέμου πλείονας. Urbis praefecti erant Josephus Gorionis filius et Ananus Anani, qui paucis annis ante per tres menses pontifex maximus fuerat: hi alios alio miserunt et Flavium Josephum, qui Galilaeae praeesset. Adhuc ibi quietae res erant, sed sollicitandi erant incolae ut ab Romanis desciscerent. Josephus eam rem ubique studet colorare, sed quid revera egerit, satis pellucet. Hierosolymis, sic enim scribit in Vita § 7, principes viri πυθόμενοι τὴν Γαλιλαίαν οὕτω πᾶσαν Ῥωμαίων ἀφεσῶναι, μέρος δ' αὐτῆς ἡρεμεῖν ἔτι, πέμπουσιν ἐμὲ καὶ δύο ἄλλους τῶν ἐτέρων, καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας, Ἰωάζαρον καὶ Ἰούδαν, πείσοντας τοὺς πονηροὺς καταθέσθαι τὰ ὄπλα καὶ διδάξοντας, ὥς ἔσιν ἁμεινον τοῖς κρατίστοις τοῦ ἔθνους αὐτὰ τηρεῖσθαι. Ἐγνώσω δὲ τούτοις αἰεὶ μὲν ἔχειν τὰ ὄπλα πρὸς τὸ μέλλον ἔτοιμα, περιμένειν δὲ τί πράξουσιν Ῥωμαῖοι. Speciosa verba sunt, sed facile agnoscimus hominem defectionem suam apud Romanos utcumque excusantem. Ipse tunc erat de eorum numero qui bellum inferre Romanis parabant, sed ne quid offendant dominorum animos, modo scribit se populi libertatem tueri voluisse adversus procuratoris insolentiam, modo se Galilaeae urbes Romanis servaturum fuisse, si per infestos populares licuisset. Post reportatam de Cestio victoriam, multi futurorum malorum praesagi urbe cesserant: πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν Ἰουδαίων ὥσπερ ἐκ βαπτίζομένης νεώς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως, ut est Bell. Jud. 2. 20. 1, seseque contulerant sive in castra Romanorum sive ad regem Agrippam, qui urbe pulsus regnum repetierat, 2. 17. 1. Qui remanserant Hierosolymis, sese cum Romanorum hostibus conjunxerant: οἱ διώξαντες τὸν Κέσιον ὥς ὑπέσφραψαν εἰς Ἱεροσόλυμα, τοὺς

μὲν βίᾳ τῶν ἔτι Ῥωμαϊζόντων, τοὺς δὲ πειθοῖ προσήγοντο καὶ
 συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τοῦ πολέμου
 πλείονας, de quorum numero Josephum fuisse vidimus. Jam
 apparebat omnia bellum spectare, nec verum est quod scribit
 etiam tum quietam Galilaeam fuisse; quin et fuissent impera-
 torem suum interfectori, nisi demonstravisset se patriam Roma-
 nis prodere nolle, Vit. § 30. Nempe callide dissimulat scriptor,
 ipsum se invasisse Agrippae dicionem, ut Galilaeae urbes solli-
 citaret et si paucos exceperis, quos immoderatus libertatis amor
 instigaret, dixeris Galilaeos, quantum per Josephi mendacia
 appareat, non contentos quidem fuisse regio imperio, sed magis
 etiam abhorruisse ab Hierosolymitanorum temeritate ac furore,
 adeo ut numquam arma sumturi fuissent, si Romani oppidanis
 eam libertatem tribuere voluissent, quam foederatis civitatibus
 concedere solerent. Ceterum omnem fidem superat, quam sint
 ridicula quae Josephus narrat de ratione qua bellum gesserit.
 Multi legunt et connivent, quia pleraque tam perplexe contexta
 sunt, sensus vix ut appareat. Unam narratiunculam γεύματος
 χάριν adscribam, quae nobis non semel propinatur sed his,
 Bell. Jud. 2. 21. 10 et Vit. § 34. Fuerat seditiosus quidam
 homo Clitus nomine, quem quum interficere nollet, procedere
 militem jubet et misero homini utramque manum praecidere.
 Stabat interim in navicula Josephus, quae ad littus appulerat
 et in conspectu aderat Clitus, quem ingens hominum multitudo
 circumdabat. Miles e navicula non audet in terram egredi.
 Tumultuatnr Josephus et simulat se ipsum tuta statione relicta
 hominemprehendere velle. Tum ille *ἰκέτευεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς*
τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν. Concedit rem summi impe-
 ratoris clementia, modo Clitus ipse sibi sua manu manum am-
 putet. Tum ille quasi ad incitas redactus neque implorata cir-
 cumstantium fide *σπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος ἀπέκοψε τὴν*
λαίαν. Quodsi forte credis, rem documento esse quam fuerit
 Josepho multitudo obnoxia, provoco ad ipsum imperatorem, qui
 saepe Galilaeorum tumultus ita depingit ut appareat multitu-
 dini magis obnoxium fuisse Josephum quam Josepho multitu-
 dinem. Interim ipse jam sciebat sibi apud Romanos veniam
 paratam fore, cf. Bell. Jud. 3. 7. 2: *αὐτὸς δὲ καίπερ συγγνω-
 στήσεσθαι παρὰ Ῥωμαίοις προσδοκῶν, ὁμῶς τεθνάναι μᾶλλον εἴλετο*

πολλάκις ἢ καταπροδοὺς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας, εὐτυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. Undenam cognorat Josephus Romanos sibi veniam esse daturos? Hoc scire, opinor, proditoris est. Sed fidebat fortasse mansuetudine et clementia Romanorum, qui superbos debellare solebant et parcere devictis. Fieri potest et reliqua videbimus, illud tamen eventus docuit, magnifica verba ad nihilum fuisse redacta; nam si quid constat, hoc certe constat eum pro patria mortem oppetere noluisse. Ipse tradit quomodo Vespasianus vivum ceperit τὸν συνετώτατον εἶναι δοκοῦντα τῶν πολεμίων, Bell. Jud. 3. 7. 3.

In Iotapatae obsidione primum frustra fugere conatus fuerat: Bell. Jud. 3. 7. 15: καὶ τότε Ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν οὐκ εἰς μακρὰν ἀνθέξειν ὄρων, ἐν ἀπὸρῳ δὲ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν εἰ μένοι, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. Sed consilio deprehenso retractus fuerat ab oppidanis iratis et de sua salute desperantibus. Deinde operae pretium est audire, quid postea fortiter fecerit. Capta urbe per medios hostes δαιμονίῳ τινι συνεργίᾳ χρησάμενος clam omnibus dux desilit in puteum, quocum cohaerebat spelunca: εἰς τινα βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ σπήλαιον διέζευκτο. Offendit ibi quadraginta nobiles viros, τῶν ἐπισήμων, et comportatum fuerat, quod ad victum per complusculos dies sufficere poterat. Biduo post inclusi homines nescio cujus indicio deprehenduntur et Romanus imperator mittit duos tribunos, qui fide data Josephum prodire jubeant. Negat Josephus metuens hostium perfidiam, donec Vespasianus tandem tertium tribunum mittit Nicanorem, γνώριμον τῷ Ἰωσήφῳ καὶ συνήθῳ πάλαι. Jam in eo est ut se Romanis tradat et ἀνάμνησις αὐτῷ τῶν διὰ νυκτὸς ὀνείρων εἰσέρχεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς τε μελλούσας συμφορὰς αὐτῷ προεσήμαινεν Ἰουδαίων καὶ τὰ περὶ τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας ἐσόμενα· ἦν δὲ καὶ περὶ κρίσεις ὀνείρων ἱκανὸς συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θεοῦ λεγόμενα. Sed inopportune intercedunt commilitones: Φιλοζωεῖς Ἰώσηπε καὶ φῶς ὑπομενεῖς ὄραν δοῦλος; ὡς ταχέως ἐπελάβου σαυτοῦ. Deinde post multas ambages, nam haec omnia quae breviter narravi, apud ipsum Josephum per plures paginas flebiliter decantantur, inquit consilium versutiae minime vulgaris. Auctore Josepho, omnes qui in antro inclusi jacebant alter alterum, quem sors designaverat.

occidere debebat, donec pernicies pervenisset ad omnes. Φέρε κλήρω, dux inquit, τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ἐπιτρέψωμεν· ὁ λαχὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πιπτέτω. Tandem, nam anilium fabularum finis aliquando quaerendus est, omnibus trucidatis, Josephus solus cum uno sodali superest: Καταλείπεται δὲ Ἰώσηπος, εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ θεοῦ προνοίας σὺν ἐτέρῳ καὶ σκυδάζων μήτε ὑπὸ τοῦ κλήρου καταδικασθῆναι, μήτε εἰ τελευταῖος λείποιο, μιᾶναι τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ Φόνῳ, πείθει καὶ ἐκεῖνον ἐπὶ πίσει ζῆν. Deinde omnibus notum est, quomodo sese in Vespasiani gratiam insinnaverit. Quam vellem scire quomodo Justus Pisti filius, adversarius Josephi, rem tam indignam tractaverit, sed bene factum quod Josephi malitiam satis ipsam per se spectare et arguere possumus. Postquam Romano duci vaticinatus fuerat imperium, amicus quidam Bell. Jud. 3. 8. 9, ἱαυμάζειν ἔφη πῶς οὔτε τοῖς ἐπὶ τῶν Ἰωταπάτων περὶ ἀλώσεως οὔτε αὐτῷ προεμαντεύσατο περὶ αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἴη διακρουομένου τὰς ἐπ' αὐτὸν ὀργάς. Ἰώσηπος δὲ καὶ τοῖς Ἰωταπτηνοῖς ὅτι μετὰ τεσσαρακοσὴν ἐβδόμην ἡμέραν ἀλώσονται προεπεῖν ἔφη, καὶ ὅτι πρὸς Ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσεται. Scilicet proditori talia vaticinia non magno constant.

Negligentia Josephi nusquam facilius argui potest quam in numerorum quos perscribit exaggeratione. Bellum ipse viderat neque umbraticam vitam egerat et tamen numerum militum pugnantium vel caesorum saepe incredibilem in modum amplificat. Idem metuit ne oratio nimis humile sonet, nisi tertia quaque pagina aliquot talentorum millia vel collecta crepet vel impensa vel absumta. Veluti molestus ei nolo esse, cum scribit Antiq. 8. 11. 3 in pugna quadam, quam Judae rex commisit adversus regem decem tribuum cecidisse Israelitarum quingenta millia, πεντήκοντα μυριάδας, h. e. 500000, nam potest se tueri auctoritate Sacri Codicis, ubi eundem numerum quantumvis absurdum invenerat tamen 2 Chron. 13. 17. Sed quis concoquere poterit quod legitur Antiq. 7. 13. 1? Ἦν δὲ τῶν ἄλλων Ἰσραηλιτῶν ἀριθμὸς ἐνενήκοντα μυριάδες, (900000), ὅπλα βασιάζειν καὶ στρατεύεσθαι δυναμένων, ἡ δὲ Ἰουδα φυλὴ καθ' ἑαυτὴν τεσσαράκοντα μυριάδες ἦσαν (400000!). Praeterea vide pretiosam supellectilem in templo Salomonis, Antiq. 8. 3. 8, οἶνοχόας μυριάδας ὀκτῶ (80000) καὶ φιαλῶν χρυσῶν δέκα (100000), ἀρ-

γυρᾶς δὲ διπλασίονας (200000), πινάκων χρυσῶν μυριάδας ὀκτώ, (80000), τούτων δὲ ἀργυροῦς διπλασίονας (160000), κρατῆρας δὲ χρυσοῦς μὲν ἑξακισμυρίους (60000), ἀργυροῦς δὲ δις τοσοῦτους (120000), σαλπίγγων μυριάδας εἴκοσι (200000), alia plurima, quae omitto. Alibi, locus est Antiq. 12. 2. 3, legimus regem Aegyptiorum suadente Aristea redemisse quotquot in regno Israelitae servitutem servirent. Erant universi ὀλίγου πλείονες τῶν δέκα μυριάδων et redemptionis pretium erat drachmarum 120 in singulos. Itaque dixeris opus fuisse talentorum duobus millibus. Mathematici tamen purpurati in aula regia, computando inveniunt opus fore talentis fere 400, quae, uti vides, vix sufficere poterant ad quintam hominum partem redimendam. Atque putare noli librarios forte circa numeros proclivi errore declinavisse a vera ratione, nam ut est Josephus loquax et δις καὶ τρις ταῦτὰ λέγων, iidem numeri post aliquot versuum intervallum sine lectionis varietate recurrunt. Docebit autem Aristetas, si cui idoneus auctor est, persolutas fuisse pro singulis servis drachmas *vicenas*; sic ratio recte apparet: Josephus autem, cui nihil umquam satis est, numerum drachmarum *sextuplicem* fecit, sed oblitus est calculos subducere. Sed leve hoc esse dicis: itaque paulo majora canamus. Aliquot proeliis commissis Judas Maccabaeus, Antiq. 12. 8. 5, rem divinam peragit: οὐδεὶς γὰρ ἐν τούτοις τοῖς πολέμοις τῶν Ἰουδαίων ἀπέθανεν. Credis illa aetate incruenta bella fuisse? Inspice Antiq. 12. 10. 5: ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγεν ὄντων αὐτῶν ἑννακισχιλίων. Nunc usu venit illud: οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἔτοιμα μᾶλλον τρέπονται. Abrahamus Patriarcha olim Aegyptios arithmetica docuit, Antiq. 1. 8. 2, sed apud posteros eius ars periisse videtur. Pugnatur adversus Amalecitas, Antiq. 3. 2. 5: ἀπέθανε δὲ Ἑβραίων μὲν οὐδεὶς, τῶν δὲ πολεμίων ὅσους οὐδ' ἀριθμῶ γυνῶναι δυνατόν ἦν. Sed Josephi hoc commentum est; nil tale certe invenio Exod. 17. 13.

Exaggerationum apud Josephum nec modus nec finis est, quod non est admodum mirandum in homine mendace, qui praeterea numquam didicerat, quid esset τὸ πρέπον. Veluti rex Ptolemaeus, dum Sacrum Codicem, cuius ne unam quidem literam legere poterat, manibus tenebat, Antiq. 12. 2. 11, δι'

ἡπερβολὴν ἡδονῆς εἰς δάκρυα προέπεσε, φύσει τῆς μεγάλης χαρᾶς τασχούσης καὶ τὰ τῶν λυπηρῶν σύμβολα. Sed vetusta haec sunt et ante Josephum item alii boni hoc modo mentiti sunt itaque venio ad eas res quas vidit ipse.

Saepe scribit Josephus quam carus in Galilaea hominibus fuerit quantique suam fecerint in omnibus rebus virtutem. Josepho salvo, se quoque salvos fore perhibent. Veluti legimus Bell. Jud. 3. 7. 16, prohibitum eum fuisse, quominus obsessa urbe exiret, fugam enim capessere voluerat, sed universa circumfusa multitudo eum oravit ut maneret et secum ultima experiretur: οὐδὲν γὰρ ἡξίουεν πείσεσθαι δεινὸν Ἰωσήπου μένοντος. Viane scire quomodo Galilaeis rem restituerit incomparabilis ille imperator? Inspice Bell. Jud. 2. 21. 3. Fuerant forte in Josephum ira accensi qui eam regionem tenebant; tenuis causa erat, sed omnes ducem suum proditionis insimulabant. Itaque summo mane Tarichaeas ad eum ex vicinis urbibus confluunt *centum millia* hominum, *δέκα μυριάδες*. Sunt omnes quasi furore correpti: hoc agitur ut proditor patriae vivus comburatur. Surgit de lecto Josephus et sentit se ab omnibus fuisse relictum: ἔφυγον πλὴν τεσσάρων πάντες. Prodit in concionem περιρρηξάμενος μὲν τὴν ἐσθῆτα, καταμυσάμενος δὲ τῆς κεφαλῆς κόριν, ἀποσρέψας δ' ὀπίσω τὰς χεῖρας καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ἐπιδήσας τῷ τένοντι. Deinde callida oratione efficit, ut homines inter sese dissentire incipiant jamque erant Tarichaeatarum *quadraginta millia*, qui duci suo bene cupiebant. Remanent tandem *duo millia*, qui invadere conantur domum, quo ferox et acer dictator sese proripuerat. Alloquitur seditiosos milites de tecto et rogat ut delecti viri ad se veniant, quibuscum de communibus postulatis deliberet. Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ γνώριμοι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσῆσαν. Ὁ δὲ σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας καὶ τὴν αὐλειον ἐπικλείσας ἐμασίγωσεν μέχρι πάντων τὰ σπλάγχχνα γυμνῶσαι. Περιεῖσθαι δὲ τέως τὸ πλῆθος, δικαιολογεῖσθαι μακρότερα τοὺς εἰσελθόντας οἰόμενον. Ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας ἡμαγμένους ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλῶσιν ἐνειργάσατο κατάπληξιν, ὥστε ῥίψαντας τὰ ὄπλα φεύγειν. Ipsi auctori nimia saevitia postea visa est itaque de severitate iudicii in vita § 30 aliquantum remisit. Quorum duo millia fuerant, facti sunt sexcenti et unus legatus intro mittitur, quem

αἰκισάμενος τὴν ἑτέραν τε τῶν χειρῶν ἀποκόψαι κελεύσας καὶ κρεμάσας ἐκ τοῦ τραχήλου, τοιοῦτον ἐξέβαλεν πρὸς τοὺς ἀποσείλαντας. Fides tamen violata et in re satis levi poena plus quam aequum erat acerba; sed ita est Josephus: sanguinem spirat et statim recurrit ad ultima remedia. Habebat adversarium quem pessime oderat, Johannem Gisgalensem. Διὰ κηρύκων ἀπειλήσας, τῶν ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης μὴ καταλιπόντων τὸν Ἰωάννην, τὰς τε οὐσίας διαρπάσειν καὶ τὰς οἰκίας ἅμα ταῖς γενεαῖς καταφλέξειν, τρισχιλίους μὲν αὐτῶν ἀπέστησεν εὐθέως, ceteraque ad eundem modum.

Sed frontem exhilarat interdum. Audi oculatum testem Bell. Jud. 3. 7. 23: πληγείς τις ὑπὸ τοῦ μηχανήματος τῶν περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐσώτων ἀνὰ τὸ τεῖχος, ἀπαράσσεται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας καὶ τὸ κρανίον ἀπὸ (lege ἐπὶ) τριῶν ἐσφενδονήθη σαδίων· γυναικὸς τε μεθ' ἡμέραν (quid hoc est?) ἐγκύμονος πληγείσης τὴν γαστέρα, προῆι δὲ νέον ἐξ οἰκίας, ἐξέσεισεν ἐφ' ἡμισάδιον τὸ βρέφος· τοσαύτη ἦν τοῦ λιθοβόλου βία. Quo animo ridiculas nugas legisse putabimus Imperatorem Titum vel Agrippam regem? Taedet de hoc genere plura describere, sed solum addam, quia lepidum est, Josephum dum Bellum Judaicum scriberet, non satis meminisse quando duxisset uxorem. Oratio ejus est ad Hierosolymitanos, qua iis persuadere conatur ut urbem Romanis tradant, Bell. Jud. 5. 9. 4. De ea oratione quae supra quam credi potest puerilis est, nihil dicam; sed in exitu haec quoque verba posuit: οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτηρ καὶ ΓΤΝΗ καὶ γένος οὐκ ἄσημον. Nunc certe dormitat bonus Josephus, nam non erat uxor Hierosolymis obsessa, cf. Vit. § 75. Praeterea patris obliviscitur, quem Zelotae in carcerem conjecerant, cf. Bell. Jud. 5. 13. 1, uti et matrem, cf. Bell. Jud. 5. 13. 3.

Praeter eas res quibus interfuit ipse, Josephus optimos fontes adiit eosque haud indiligenter usurpavit. Quod sedulo legit Sacrum Codicem, id minus curamus; nam ad eundem hodie quoque aditus est et viri docti affirmant Josephum Hebraici sermonis non fuisse peritissimum; sed legit multos libros hodie deperditos, Polybium, Strabonis Historias, Nicolaum Damascenum, Vespasiani commentarios, alios, de quibus non tam liquido constat. Sed ex fontium diversitate repetendum arbitror, quod saepe Josephi tam sunt fluxa iudicia, ut nescias utrum laudet

an oderit, quorum hominum ingenia depinxit. Exemplo mihi erit rex Aristobulus, qui anno 105 patre Hyrcano mortuo rerum potitus est tenuitque imperium per unum annum. Cognosce nunc mirificam historiam, Antiq. 13. 11. Hic primus in Judaea post multorum saeculorum intervallum diademate sumto regium nomen adscivit. Habebat quatuor fratres: horum unum, Antigonus ei nomen erat, diligebat eumque adeo sibi collegam fecit, τῶν δμολων ἡξίου, reliquos autem tres conjecit in carcerem. Etiam matrem, cui imperium moriens Hyrcanus commiserat, vinctam inedia et longa tabe peremit. Brevi post etiam fratrem illum Antigonom, quem amabat, interfici jussit, sed hujus facinoris sero eum poenituit inciditque in morbum et multa incusans se ipsum et clamitans pati se quod tot sceleribus dignum esset, periit βασιλεύσας ἐνιαυτόν. Haec postquam pluribus Josephus exsecutus est, videtur alium librum evolvisse indeque excerptisse: ταῦτ' εἰπὼν ἐπαποθνήσκει τοῖς λόγοις βασιλεύσας ἐνιαυτόν, χρηματισθεῖς μὲν Φιλέλλην, πολλὰ δὲ εὐεργετήσας τὴν πατρίδα, πολεμήσας Ἰουδαίαν καὶ πολλὴν αὐτῶν τῆς χώρας τῇ Ἰουδαίᾳ προσκτησάμενος ἀναγκάσας τε τοὺς ἐνοικοῦντας, εἰ βούλονται μένειν ἐν τῇ χώρᾳ, περιτέμνεσθαι καὶ κατὰ τοὺς Ἰουδαίων νόμους ζῆν. De his omnibus supra nihil dictum fuerat nec tamen quae nunc adduntur, aperte pugnant cum iis quae supra legimus de Aristobuli in privata vita flagitiis. Etiam matricida et fratricida potest esse bonus rex et circumcidere homines et subigere Ituraeam, quamquam fatendum est breve esse spatium duodecim mensium. Verum continuo sequitur quod nimis ridiculum est: φύσει δ' ἐπιεικεῖ κέχρητο καὶ σφόδρα ἦν αἰδοῦς ἡττων idque confirmatur Strabonis testimonio. Quid in hisce verum sit, non dispicio et conferre jubeo Graetziū in Historia Judaeorum III. 104; sed apparet, opinor, nullam inesse iudicandi facultatem in eo, qui et haec et illa vera esse credat. Nec multo saniora sunt, quae traduntur de Aristobuli fratre Alexandro Jannaeco; poterit hoc unusquisque pro se ipso existimare. Nusquam autem turpius mendacium est, quam Antiq. 19. 7. 3, ubi praefertur Agrippa rex avo suo Herodi Magno: licebat hoc neque aegre feram, sed nescio quo nomine appellem qui negare audet Herodem Hierosolymitanis templum extruxisse totamque urbem magnificentissimis aedificiis condecoravisse:

audi modo: Herodes Ἰουδαίων οὐδεμίαν πόλιν οὐδὲ δλίγης ἐπισκευῆς ἤξιωσεν οὐδὲ δόσεως ἀξίας μνημονευθῆναι. Hoc si ipse excogitavit Josephus, adulator est nec curat quid verum sit; si invenit apud alium adulatorem, quae est ista inconsiderantia et oblivio! Nunc videmus quid Palaestina mendax aliquando in historia ausa sit.

Ubique Josephus gloriatur de eximio veritatis studio, quod ipsum ad scribendum impulit. Equidem illud studium non agnosco et postquam scriptor tempora attigit, quae vidit ipse, tam negligenter et confuse scribit, ut incredibile sit dictu. Longa est descriptio templi, quod Herodes extruxit; sed omnia tam perplexe exponuntur, ut viri docti aedis formam nondum satis probabiliter instaurare potuerint. De partibus quibus obsessa urbs distrahebatur, omnia fluxa et incerta; tamquam in somnio oblatae imagines volitant nec quidquam est quod prehendere et memoria firmiter retinere possis. Si quaeris quod tandem genus hominum Zelotae fuerint, lectis septem libris de Bello Judaico haud multo doctior discedes quam antea fueris. Etiam chronologiam parum curat neque umquam quaevisse videtur quo anno Herodes Magnus natus sit, nec corrigam quod invenitur Antiq. 14. 9. 2, anno 47 ante partum virginis Herodem natum fuisse annos 15, nam non est is librariorum error, sed ipsius Josephi negligentia vel Nicolai mendacium, ut regi adularetur, quem novimus aetatem suam dissimulare voluisse.

Suspicionem addere lubet, de qua fortasse aliquando operae pretium erit accuratius quaerere quid censendum sit. Nimirum ubi Josephus res Romanorum principum persequitur, eundem scriptorem eum sequi dixerim, quem Tacitus in ea parte operis secutus est. Nobili Taciti loco, quem describere supervacaneum est, collato cum Josephi verbis Antiq. 20. 8. 3: πολλοὶ μὲν τὴν περὶ Νέρωνα συντετάχασιν ἱστορίαν, ὧν οἱ μὲν διὰ χάριν εὖ πεπονηότες ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἀληθείας ἡμέλησαν, οἱ δὲ διὰ μίσους καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθειαν οὕτως ἀναιδῶς ἐνεπαρήνησαν τοῖς ψεύσμασιν, ὥς ἀξιόους αὐτοὺς εἶναι καταγνώσεως, propemodum necessario ad eam suspicionem delabor. Si historia Caligulae apud Tacitum superesset, fidentius fortasse aliquid de ea conjectura pronunciare possem; nunc aliis rem relinquo ulterius investigandam.

Testimonium est Josephi de Jesu Christo, quod omnes nisi fallor hodie intellexerunt esse spurium, cum ea pericope interpolata sit, locus est Antiq. 18. 3. 3, iis temporibus quae fuerunt inter Origenem et Eusebium; sed aliquid addi posse videtur quo tota quaestio melius illustretur, nam id ipsum admirabile est, quomodo Josephus de Christo tacere potuerit, cum scribat Antiq. 20. 9. 1 de pontifice Anano, qui circa annum 61 ante Albini adventum de consilii sententia τὸν ἀδελφὸν ἸΗΣΟΥ τοῦ λεγομένου ΧΡΙΣΤΟΥ, Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ, καὶ τινὰς ἑτέρους ὡς παρανομησάντων κατηγορίαν ποιησάμενος, παρέδωκε λευσθήσμενους. Hunc certe locum haud facile quis expunget videmusque jam Origenem ceterosque post eum bene multos eadem legisse, quae hodie in nostris libris sunt, nam cum scribunt captam urbem brevi post fuisse, cum Deus Jacobi necem ulcisci vellet, leviter errant et Josephum memoriter laudantes Dei iram repetunt a caede Jacobi, cum Antiq. 20. 8. 5 repetatur a caede pontificis Jonathis, quem Felix interfecit. Cupio audire quibus machinis Jacobi mentio ex Josephi exemplaribus eliminari possit; deinde si id fieri nullo negotio potest, sicuti persuasum habeo, quaero quomodo Josephus scribere potuerit verba, quae supra attuli, nisi de Jesu Christo quantumvis pauca ante retulerit. Ne hoc quidem satis explicatum vidi, cur Josephus de Christo omnino tacuisset. Messias ei est Imperator Vespasianus, Bell. Jud. 6. 5. 4: estne hoc satis causae, cur de Jesu taceat? Si credidisset propediem Messiam esse venturum, intelligerem cur Romanorum auribus pepercisset nec quidquam de veteri vaticinio hiscere ausus fuisset; sed secundum Josephum jam descendit de coelo in Palaestinam Messias estque is quem omnes colunt Romanus Imperator. Cur magis metuisset de Jesu dicere quam de Juda Gaulonita vel quovis Zelotarum? Dixerim nihil ei periculosius debuisse videri quam silentium plenum suspitionis. Accedit ea Jacobi caedes et frustra erimus, si Χριστοῦ nomen ibi expungere velimus: quid enim hoc est simpliciter dicere caesum fuisse Jacobum Jesu fratrem, cum utrumque nomen apud Judaeos tam esset vulgare quam Titii vel Maevii?

Inspiciamus Photii Bibliothecam. Hic ter de Josepho retulit et semel de ejus adversario Justo. Recitatus fuit, Patriarcha inquit, Codex 76, quo continebantur viginti libri Antiquitatum;

deinde quaedam excerpuntur ex Josephi Vita, paucis quibusdam praemissis de serie Pontificum Maximorum apud Judaeos, quasi ea res imprimis attentione lectorum digna esset, quum altum silentium sit de Jesu Christo, etiamsi illa pericope quantumvis spuria Photii tamen tempore jam per multa saecula in omnibus libris circumferretur. Sed stultum est credere Patriarcham tot tantisque negotiis districtum omnes Codices legisse vel etiam majorem partem legisse eorum librorum, quos recenset. Excerpta aliis debuit et congegessit in unum, sicuti etiam Lexicon suum undecumque compilavit, de suo autem vix quidquam addidit. Contendo non fuisse Christianum qui hoc excerptum confecerit itaque fuisse Judaeum natione vel certe *προσήλυτον* hunc video unice fuisse sollicitum de serie pontificum. Homo Christianus non illud imprimis memorabile duxisset, Herodem Magnum *ταῖς τυχοῦσι νεῖμαι τὴν ἀρχιερωσύνην*, sed saevitiae exempla attulisset, quo facilius apud omnes fidem inveniret caedes Bethlehemitica, nec omisisset domesticas calamitates; descripsisset etiam quae Josephus habet de morte regis Agrippae Majoris, alia ejusdemmodi. Sed ne verbum quidem unum fit, de iis rebus, quae scire Christianorum plurimum intererat.

Οἶος τὴν φράσιν ἐστίν, ἐμπροσθεν εἴρηται. Itaque eidem homini debetur quod legitur de codice 47, quo bellum Judaicum continebatur. Tribus verbis septem librorum argumentum indicatur; tum judicium fertur de Josephi stylo et scribendi ratione, quae impense placuit; praeterea recensentur sex prodigia, quae urbis interitum portenderunt; deinde declaratur quam insatiabili furore tempore obsidionis intra muros saevitum sit; denique *τῷ λιμῷ ὁ λοιμὸς συνεπιλαμβάνόμενος ἐδείκνυ πᾶσιν ἐμφανῶς θεομηνίας ἔργον καὶ τῆς δεσποτικῆς προρρήσεως καὶ ἀπειλῆς τὴν τῆς πόλεως ὑπάρξαι πανωλεθρίαν καὶ ἄλωσιν.* Expunctis molestis verbis quae diductis literis notavimus, cum ne commode quidem addi possint et ab Christiano homine adjecta videantur, in reliquis prorsus nihil inest, quod non possit Judaeum auctorem habere. Nec Christianus homo recensisset ridicula illa sex prodigia; si quid ea de re scripsisset, scripsisset cecidisse urbem *κατὰ τὴν δεσποτικὴν προρρησίαν καὶ ἀπειλήν* quam legerat in Evangelio S. Matthaei et nugis omissis, dixisset de Zacharia Barachiae filio, cuius caedem Josephus narravit Antiq. 4. 5. 4 quam-

que Jesus poterat nominatim praedixisse videri Matth. 23. 35.

Verum etiam in Antiquitatum excerptis ubique odoror Judaeum foetorem. Codex est 238, quamquam ecquis serio credet Patriarcham viginti libros bis legisse et excerpisse? Sed primum quaedam delibantur de novi templi quod Herodes extruxit, incredibili magnificentia. Deinde additur: Οὗτος Ἡρώδης ἐστὶν ὁ Ἀντιπάτρου τοῦ Ἰδουμαίου καὶ τῆς Ἀραβίσης (Κύπρος δ' ἔσται αὐτῇ) παῖς, ἐφ' οὗ καὶ Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ἡμετέρου γένους παρθενικῆς ἀποτίκτεται μήτρας, καθ' οὗ καὶ μανεῖς Ἡρώδης τοῦ μὲν δεσπότου διήμαρτε, Φονεὺς δὲ πολλῶν νηπίων γίνεται. Non sane haec e Josepho petita sunt et facile est agnoscere male sedulam manum ejus, qui Bibliothecam consarcinavit. Deinde exsequitur grammaticus, quibus facinoribus Herodes regnum et paraverit et usque ad extremum vitae diem conservaverit, εἰς ὧμέτητα δὲ καὶ μισαιφονίαν πάντας ἴσοι τύραννοι ὑπερβαλέσθαι ἰσόρηται, cet. Unde vides olim in iis quae praecedunt non factam mentionem fuisse de caede Innocentium.

Multa interponuntur de patre Antipatro et de maligna fortuna, quacum Herodes in adulescentia conflictatus est; deinde transitur ad Archelaum et Herodem Antipam, quorum res breviter enarrantur. Adduntur tamen quae jam vides unde sint: οὗτος ἐστὶν ὁ τὸν μέγαν ἀνελὼν Ἰωάννην τὸν πρῶτον δεδιῶς, Ἰεσηπὸς φησι, μὴ τὸ ἔθνος αὐτοῦ διασῇ. πάντας γὰρ δι' ὑπερβολὴν ἀρετῆς Ἰωάννου λόγους εἶποντο. Κατὰ τοῦτον καὶ τὸ σωτήριον ἐγεγόνει πάθος.

Sequitur vita Agrippae Magni et omnia cum Josepho concinunt, sed male sedula manus addidit: οὗτος ἐκείνοις, ὡς ἔοικε, χαριζόμενος καὶ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρᾳ ἀνείλε καὶ τὸν κορυφαῖον τῶν μαθητῶν Πέτρον ἐπεχείρησεν, εἰ καὶ διήμαρτεν, ἀνελεῖν. In reliquis prorsus nihil inest, quod ab Christiano homine possis suspicari profectum esse; veluti moritur rex non σκωληκόβρωτος, sicuti est in Actis Apostolorum 12. 18, sed ἀλγέματος αὐτῷ κατὰ γαστέρα σφοδροῦ γεγονότος post quinque dies exspiravit, cf. Antiq. 19. 8. 2.

De Agrippa Minore pauca excerpta sunt neque ipse Josephus multa de eo habet. Quod in extrema paragrapho legitur: Οὗτος ἐστὶν Ἀγρίππας, ἐφ' οὗ ὁ θεὸς Παῦλος, Φήσου συνεδριάζοντος, ἀπημυόρησεν, satis prodit recentiore originem.

Reliqua sunt fere de Pontificibus Maximis et maximam partem excerpta sunt ex Antiq. 20. 10; nihil opus est hisce immorari et ostendisse mihi videor eum qui haec excerpta primus conscripserit, quicumque is fuerit, ex Novo Testamento nihil addidisse, nec fuisse Christianum. Ipsa diligentia, qua semper recurritur ad pontificum seriem et ad templi Hierosolymitani historiam, facit ut scriptorem quaerere malimus inter τοὺς περιτετμημένους. Ceterum homo minime acutus fuit et ridiculum est in paucis quod tradit de Agrippae filiabus. Mortuo rege Καισαρεῖς καὶ Σεβασηνοὶ τοὺς ἀνδριάντας τῶν τοῦ βασιλέως θυγατέρων ἀρπάσαντες ὁμοθυμαδὸν ἐκόμισαν εἰς τὰ πορνεία. Leve hoc flagitium visum fuit excerptori: regias virgines audi quae tulerint: Οἱ Σεβασηνοὶ κατ' οὐδεμίαν ἄλλην πρόφασιν πλὴν τοῦ μαρτυρεῖναι ἀρπάσαντες ἄθροον καὶ πορνείοις ἐγκαταστήσαντες πᾶσαν αὐταῖς ὕβριν ῥητὴν καὶ ἄρρητον ἐπέδειξαντο. Nimirum crescit fama eundo.

Venio ad Photii codicem 33, nam propter hunc codicem potissimum superiora pertractavimus. Chronicum erat Justi illius, quem Josephus in Vita tam acriter perstringit. Audiamus Patriarcham. Scripsit historiam Justus ab Mose usque ad mortem Agrippae: τελευτᾷ δὲ ὁ βασιλεὺς ἔτει τρίτῳ Τραϊανοῦ, οὗ καὶ ἡ ἱστορία κατέληξεν. Ἐστὶ δὲ τὴν Φράσιν συντομωτάτος τε καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἀναγκαιοτάτων παραδραμῶν ὥς δὲ τὰ Ἰουδαίων νοσῶν (lege ἀσκῶν) Ἰουδαῖός τε καὶ αὐτὸς ὑπάρχων τὸ γένος, τῆς Χριστοῦ παρουσίας καὶ τῶν περὶ αὐτὸν τελεσθέντων καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τερατουργηθέντων οὐδενὸς ὅλως μνήμην ἐποιήσατο. Agnoscimus eundem Judaeum, qui superiora ex Josepho excerpserit; deinde Christianus quidam addidit quae diductis literis notavimus. Quid autem? Justus admodum brevitati studet: non est igitur mirandum eum nihil dicere de Jesu, si quidem apud Josephum, quem tam loquacem et prolixum esse novimus, tam pauca hodie de eo legantur, ut ne dimidiam quidem paginam impleant. Aut fallor aut verba ea conscripta et inserta sunt diu ante Photium, quin et ante Eusebium, quo tempore revera de Jesu apud Josephum multo plura legerentur quam hodie supersunt. Itaque examinanda suspicio erit, num forte genuinus de Jesu locus eliminatus sit et postea alia eaque breviora supposita sint. Nec mirum

si in Josepho factum est, quod in Eunapio factum esse novimus.

Habiturusne sim malevolos lectores nescio: promo suspiciones meas, quae si falsae esse reperientur, cito oblivioni tradentur; sin verae sunt, uberius exponentur et doctius ornabuntur ab iis, qui ibi perpetuo habitant, ubi ego μέτοικος sum. Primum quaero, non quibus hominibus Josephus scripserit, nam hoc quidem constat adeo ut ne quaerendum quidem esse videatur, sed quos lectores olim potissimum habuerit. Legerit per me licet Bellum Judaicum Imperator Vespasianus, legerit Titus filius, legerit Agrippa rex; quamquam ego certe urgere nolim quae Josephus ἀλαζονευόμενος scripsit contra Apionem l. 9; legerit denique de munitissimae urbis obsidione Plinius vel unus alterve Romanus miles, qui fuerat in Titi castris et nunc domi per otium delectabatur recordatione miseriarum, quas olim perpassus fuerat; ut plurimum largiar, legerint homines docti et curiosi, alienae superstitionis cognoscendae cupidi viginti Antiquitatum libros: multi certe non fuerunt Graeci vel Romani, qui Josephum triverunt. Veluti aequalis erat Tacitus: quantum video ad Historias componendas non usurpavit recens editos septem libros de bello Judaico. Qui igitur lectores spissa volumina expetebant? Nam nisi expetita fuissent, ne fuissent quidem propagata. Judaeos credis? Non poterant non odisse patriae proditorem, qui miseros cives adegerat ad defectionem, ut eos in extremo discrimine desereret, qui Romanis victoribus adulabatur, qui, quod dicere turpe erat, affirmabat veteres prophetas decepisse populum, quum portenderent Messiam, cui nunc omnes parebant quamquam ἀπεριτμήτω, qui accumbebat ad mensas gentilium et truncando Sacrum Codicem fecerat probabilem fortasse aliis, sed sibi inutilem, quum pro mascula simplicitate introduxisset orationis fucum et pro Messia, quem Prophetae fuerant polliciti, inseruisset Romanum victorem et pro aeterno quod somniant imperio aeternam obedientiam. Legitne illos libros imperita et seditiosa plebs Alexandrina? Legeruntne fortasse docti in Museo? Legeruntne Pharisei Pharisaicum scriptorem, qui suae ipsius sectae perpetuo maledicit? Legeruntne qui ex Zelotis erant reliqui, quorum facinora tam vividis coloribus depinguntur? Legeruntne Sadducei quos Josephus oderat? Legeruntne Esseni, qui, si paucos exceperis, humanas

res utpote longe infra se sitas despiciebant? Nemo horum, opinor. Inter Judaeos non novi praeter Herodianos, cf. Matth. 22. 16, et Agrippae subditos, quibus Josephus placere potuit; sed hoc genus hominum cito interiit et dispersum fuit.

Restant Christiani, quos dixeris Josephum multum lectitavisse. Hominem Judaeum esse videbant et dolebant, quamquam eum propter patriae prodicionem tamen odisse non poterant; sed tenebant Judaeum, qui, quum Christum rejiceret, tamen testimonio suo confirmabat, quam vere ille omnia vaticinatus fuisset de excidio Hierosolymorum. Dum inter legendum per flammam et sanguinem incedebant, agnoscebant divinitus immissum furorem et olim commeritum supplicium. Crescebat autem in dies Christianorum numerus, extra Palaestinam praesertim. Horum nemo, uti arbitror, Hebraice sciebat nec quicquam delectari poterat barbaro sermone Septuagintavirum itaque, quum origines Israelitarum cognoscere vellent, quamquam circumcisi non essent neque Judaeos cognatione attingerent, recurrebatur ad Josephi Antiquitates, qui praeterea rerum historiam pertexuerat, quarum in sacris libris non fit mentio. Verbo dicam: primo saeculo postquam opera sua Josephus edidit, non habuit fortasse multos lectores; sed quos habuit, erant fere Christiani. Jam colligendum est quid ex ea suspicione sequatur.

Tres potissimum sunt apud Judaeos philosophorum sectae, de quibus Josephus satis confuse et perplexe retulit. Eas omnes perdidicerat, ut scribit in vita: οὕτως γὰρ ῥόμην αἰρήσεσθαι τὴν ἀρίστην, εἰ πάσας καταμάθοιμι. Sedecim annos natus triplici disciplina absoluta, nondum tamen expleverat discendi ardorem, sed πυθόμενός τινα Βανοῦν ὄνομα κατὰ τὴν ἐρημίαν διατρίβειν, ἐσθῆτι μὲν ἀπὸ δένδρων χρώμενον. τροφὴν δὲ τὴν αὐτομάτως φύσιν προσφερόμενον, ψυχρῷ δὲ ὕδατι τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα πολλάκις λουόμενον πρὸς ἀγνείαν, ζηλωτὴς ἐγενόμην αὐτοῦ. Cum hoc homine, quem videmus Essenum fuisse, sed de severioribus, nam erant apud eos alii aliis abstinentiores et plures statuerant gradus initiationis, Josephus una fuit per triennium. deinde reversus in urbem ἤρξατο πολιτεύεσθαι τῇ Φαρισαίων αἵρεσει κατακολουθῶν. Scilicet magis probabat et amabat Essenos, qui ἄφικτον δέλεαρ τοῖς ἀπαξ γευσασμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθίσαι. Bell. Jud. 2. 8. 11, sed videbat meliora, sequebatur

autem deteriora, credo ambitione ductus, nam omnes, ut est Antiq. 18. 1. 4, ὁπότε ἐπ' ἀρχὰς παρέλθοιεν, ἀκουσίως μὲν καὶ κατ' ἀνάγκην, προσχωροῦσι δ' οὖν οἷς ὁ Φαρισαῖος λέγει διὰ τὸ μὴ ἄλλως ἀνεκτοὺς γενέσθαι τοῖς πλήθεσιν. Indidem repetendum est quod tam copiose dicit de Essenis, Bell. Jud. 2. 8, tam concise autem de Sadducaeis quos oderat.

Redeo ad quaestionem, cur tandem Josephus de Jesu Christo dicere noluerit. Absurdum est credere, hominem tam doctum quique praeterea ad rempublicam accessisset, Christianos ignorasse; si omisit de iis dicere, certam habuit causam cur taceret. Multi, uti dixi, credunt eum de Messia scribere noluisse, ne quid forte Romanorum aures offenderet; sed primum ipsi Josepho Jesus non erat sane ὁ Χριστός et credebat, certe contendebat, Vespasianum esse quem fata portendissent. Deinde, si adeo dum scriberet timuisset corpusculo suo, professus certe fuisset, se rediisse ad Essenorum opiniones, quos semper adamasset nec haberi voluisset, falso praesertim, de Pharisaeorum numero, qui prae ceteris Prophetarum vaticiniis ductabantur. Accedit locus quem supra exhibuimus de caede Jacobi, unde comperimus aliquid in superioribus de Jesu fuisse traditum.

Nihil equidem miror, pericopen de Christo ab librariis fuisse sublatam, cum aliquid inesset, quod aut indignationem moveret aut Evangelistarum fidem evertere videretur. Sic Luciani Opusculum de Morte Peregrini itidem delere conati sunt, sed frustra fuerunt. Quid autem si scripsit Josephus se a patre, nam sacerdotali genere natus erat, aliquid accepisse de rumore, quem sparsum fuisse legimus Matth. 28. 13, quomodo discipuli Jesu cadaver olim abstulissent. Non mirandum talem pericopen erasam fuisse, cum Josephi volumina Christianorum manibus, uti coniecimus, tererentur. Incertum hoc esse fateor: ecce aliud quod fortasse paulo majorem speciem videbitur habere. Scribit Josephus Antiq. 13. 10. 6 de Pharisaeis, eos ἄλλως τε καὶ φύσει πρὸς τὰς κολάσεις ἐπιεικῶς ἔχειν idque haud semel inculcat. Audio hoc vere affirmari de Hillelitis, nam inter Pharisaeos multo erant severiores qui Schammaitae appellabantur. Consequitur ea quae Josephus tradidit de Jesu condemnatione toto coelo differre debuisse ab Evangeliiis, in quibus plerumque inter utramque sectam non distinguitur, nec certe

distinguitur, postquam Jesu causa in judicium venit. Facile videmus inter Pharisaeos Josephum amplexum fuisse Hillelitarum doctrinam, ad quos ingenio ferretur; deinde ambitione ductum, ut Galilaea sibi committeretur, sese applicuisse ad Schammaitas. Itaque omissis Sadducaeis, quorum auctoritas jamdudum intermortua erat quosque in ipsis Evangeliiis semel tantum cum Jesu disputantes deprehendimus, scribere potuit Josephus, Jesum plurimum profecisse ex Hillelitarum disciplina, id quod etiam hodie in Evangeliiis attentos lectores fugere non potest. Hinc fuerunt de horum numero quos amicos habuit Josephum Arimathaeum, Nicodemum, alios et cf. praeterea Luc. 11. 45; sed semper ei res est cum Schammaitis; Hilleltae multo rarius perstringuntur veluti Matth. 23. 15, nam Schammaitae προσκλύτους non faciunt. Quid igitur, si Josephus scripsit fuisse inter ipsos Pharisaeos qui Jesu faverent, sicuti legimus Jacobi caedem Pharisaeos fuisse, qui ulciscerentur. Quidsi scripsit, condemnatum fuisse Jesum postquam causa dicta esset non in *majori* synedrio, sed in *minore*, in quo non septuaginta iudices sedebant, sed viginti tres? Quid si majorem partem atrocis criminis ab Judaeis removit, ut conferret in caput procuratoris, per quem, ut ait Tacitus, Christus supplicio affectus est? Cogita praeterea immaculatam conceptionem Josepho rem ridiculam debuisse videri et resurrectionem fabulam prorsus incredibilem. Mirabimurne talem pericopen, in qua nihil non offensionem esset piis lectorum auribus, sublatam fuisse ex voluminibus, quorum lectio *ceteroquin* utilis esse videretur. Quidquid autem scripsit Josephus, id negavit quod caput erat, Jesum fuisse quem praedixissent prophetae. Quin et videmus Origenem legisse locum quem hodie desideramus; satis diserta verba sunt adversus Celsum I. 35: καίτοιγε ἀπιστῶν τῷ Ἰησοῦ ὡς Χριστῷ. Si dubitas an ea pericope ex omnibus exemplaribus evanescere potuerit, respondeo spurium tamen testimonium postea insertum fuisse idque hodie omnibus libris manuscriptis circumferri. Alterum si factum fuisse deprehendimus, nihil est cur alterum fieri potuisse negemus. Ne hoc quidem negligendum est, testimonium de Jesu Christo inveniri *ante* locum de Johanne Baptista; apparet igitur interpolatorem in codice vidisse lacunam. Hoc argumentum mihi videtur ἀναμφίλεκτον.

Uterius progredi poterimus. Docuit Johannes, Antiq. 18. 5. 2, τὴν βάπτισιν ἀποδεκτὴν τῷ θεῷ φανεῖσθαι, μὴ ἐπὶ τινῶν ἁμαρτάνων παραιτήσῃ χρωμένων, ἀλλ' ἐφ' ἁγνείᾳ τοῦ σώματος, ἅτε δὴ καὶ τῆς ψυχῆς δικαιοσύνη προεκαθαρμένης. Johannis doctrina Josepho placere debuit, nam Banus ille, quocum per triennium una fuit, itidem ψυχρῷ ὕδατι τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα πολλάκις ἐλούσατο πρὸς ἁγνείαν. Secundum Josephum corporis ablutiones, quas Johannes commendabat, pertinebant ad ἁγνείαν τοῦ ΣΩΜΑΤΟΣ, non ad ἁμαρτάνων παραίτησιν. Qui de uno ait, de altero negat, et contra. Fuitne unquam quisquam, qui corpus ablui juberet ἐφ' ἁμαρτάνων παραιτήσῃ? Non est arduum respondere. Equidem non omnes legi, qui egerunt de argumento, quod tractare suscepi; sed multorum tamen disputationes cognovi, quorum nomina non adscribam, nam Theologi norunt qui potissimum scriptores adeundi sint et plerique philologi non curant scire quod nihil ad se suamque disciplinam pertineat. Est autem unus quem nominatim laudandum esse video. Inter Theologos Venerabilis Hoekstra Collega meus aestumatissimus in Annalibus Theologicis de Johanne Baptista ita egit, ut multa eorum quae supra disputavi illinc illustrentur. Veluti suscepit probare *Leviticam* fuisse corporis puritatem, quam Essenos secutus Johannes commendaret, nec dubitat, pagina est 37, quin de Johanne Josephus veriora tradat quam Evangelistae, apud quos κηρύσσει βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Christianorum hoc sacramentum est ἐφ' ἁμαρτάνων παραιτήσῃ et Jesus adeo non commendabat *Leviticam* illam corporis puritatem ut contemneret potius. Contra non intellexisset Johannes quod in Actis Apostolorum est 22. 16: βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου. Illud certe apparet ratione propemodum mathematica, periisse locum Josephi de baptismo, quem Jesus instituisset. Neque hic negligendum est testimonium Johannis Evangelistae 3. 26.

Qui probabunt ea, quae supra suspicati sumus, etiam aliam suspicionem extirpare poterunt. Statim post spurium de Jesu Christo testimonium, sequitur apud Josephum lepida narratio, quomodo eques Romanus Decius Mundus nomine sub specie Anubidis latitans nobilem matronam in aede Isidis constupraverit. Multa habet de Romanorum rebus Josephus, praesertim

de Caligula et de Claudio, sed semper aliquid de Judaeis admixtum est, neque tam copiose de Caligulae nece scripsisset Josephus, nisi narratio tota pertineret ad ostendendum quanta gratia et auctoritate apud Romanos valeret rex Agrippa. Fuit etiam postea Judaeorum feriatuus dies, quo die Imperator Caligula cecidit. Sed fraudulentus amor Decii Mundi alienus est ab Judaeorum historia, qui hominem ne natum quidem esse sciebant. Resecta de Jesu Christo narratione locum insertum fuisse dixerim, ne lacuna esset in medio libro, nam Josephus numerarat τοὺς σίχους, vide modo ad calcem operis. Illud nunc etiam apparet, quot fere versibus Jesu historiam persecutus esset, nam qui interpolavit Decii Mundi et Paulinae amores, selegit locum, qui erasorum σίχων numerum fere aequabat. Est autem historiola descripta ex eodem libro, unde ipse Josephus de Romanorum rebus pleraque mutuatus erat; apparet ex insolito participii usu, de quo statim dicam.

Nunc examinare lubet, quod invenio c. Apionem l. 9. Primum ibi legimus Josephum in castris Romanorum fuisse interpretem: τὰ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἀγγελλόμενα μόνος συνίην. Itaque videmus quantam fidem proditori Titus habuerit; id tantum me male habet, liberam ei postea potestatem fuisse quidlibet fingendi. Deinde addit se Romae primum scripsisse Bellum Judaicum patrio sermone, postea autem convertisse in Graecam linguam χρησάμενόν τισι πρὸς τὴν Ἑλληνίδα Φωνὴν συνεργοῖς. Otio abundabat itaque videmus Josephum haud mediocre studium posuisse in iis cognoscendis, quae Alexandrini grammatici de Homero disputassent; sed perpetuo Graeca vocabula male pronuntiavit et laboravit circa τὴν περὶ τὴν προφορὰν ἀκριβείαν, Antiq. 20. 12. 1. Viribus autem corroboratis et τὴν γραμματικὴν ἐμπειρίαν ἀναλαβὼν, ipse solus et natans sine cortice viginti Antiquitatum libros conscripsit idque tanti non fuit, quanti hodie fortasse videtur, nam suos scriptores presse sequitur multaue excerpsit vel descripsit, de suo autem quod addidit, parum est. Indicium est quod me quoque adverterat, sed diu ante me idem jam observarat inter nostrates Venerabilis Holwerda in Emendationibus Flavianis p. 101 et 128 Tota, inquit, de Caligulae morte narratio, quae maxima libri 19 parte continetur, orationis genere perplexo ac tortuoso con-

scripta est. Quod idem in libri 15 parte postrema, tum in libris 16, 17 et 18 animadvertere licet. Quantum isti a prioribus libris differant, dici vix potest. Liber 20 orationem habet faciliam ac perspicuam, sed rursus tum ab his, tum ab illis magnopere diversus est". Nec video quomodo hoc explices, nam res incurrit in oculos, nisi sumas Josephum totum pendere ex fontibus, quibus usus est. Veluti abusus quidam est in ea operis parte participii, futuri praesertim, de quo Holwerda ll. diligenter agit. Adscribam unum exemplum, nam hoc satis est ut ea res cognoscatur, quod invenitur eo loco qui est de Decii Mundi et Paulinae amoribus: *κελεύουσα παντοίως ἐπὶ τῷ λεγόμενῳ τὴν ἄνθρωπον σπουδάζει.*

Vendebat Josephus libros suos et, quia negotium bene ei cesserat, scriptis septem libris de Bello Judaico post addidit viginti alios de Antiquitatibus suae gentis. Audi modo, quamquam locus est paulo longior: *Τοσοῦτον δέ μοι περιῆν θάρσος τῆς ἀληθείας, ὥστε πρῶτους πάντων τοὺς αὐτοκράτορας τοῦ πολέμου γενομένους Οὐεσπασιανὸν καὶ Τίτον ἡξίωσα λαβεῖν μάρτυρας. Πρῶτοις γὰρ δέδωκα τὰ βιβλία καὶ μετ' ἐκείνους πολλοῖς μὲν Ῥωμαίων τοῖς συμπεπολεμηκόσι, πολλοῖς δὲ τῶν ἡμετέρων ἐπίπρασκον, ἀνδράσι καὶ τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας μετεσχηκόσιν, ὧν ἐστὶν Ἰούλιος Ἀρχέλαος, Ἡρώδης ὁ σεμνότατος καὶ αὐτὸς ὁ θαυμασιώτατος βασιλεὺς Ἀγρίππας.* Testimonium denunciat Imperatori Vespasiano et regi Agrippae; equidem scire mallet, quod iudicium tulerit Johannes Gisgalensis vel Justus Pisti filius. Quod ad ipsum sermonem attinet, nunc minus fortasse est mirandum, *συνεργούς* illos circa verborum formas satis fuisse accuratos et L. Dindorfius, dum scribit Josephum multo puriore oratione fuisse usum, quam plerique opinantur, quod ostendere conatus est in Fleckeisenii Annalibus IC p. 821, in qua commentatione illud etiam ostendit, vitare Josephum vocalium concursum, L. Dindorfius igitur cogitabat de Graecorum vocabulorum declinationibus et conjugationibus. Sed ut ab hac parte laudabilis sit illorum *συνεργῶν* opera, ipsam orationis formam admirari non possum idque egisse videtur Josephus, quo libri carius venirent, ut viginti libris expleret numerum quinquaginta millium versuum, qua de re Birtius conferendus de Libris Veterum p. 207. Proximitatem ipse quodammodo excusat Antiq. 12. 2. 7

et lepidum est quod Holwerda narrat p. 34 de libro quodam Vaticano, in quo dici vix potest quam multa sine ullo sententiae detrimento praetermissa sint. Non gravabor locum describere. Editur Antiq. 1. 1. 4: 'Ομολογούντων δὲ κατ' ἐπεῖναι καιροῦ τῶν ζώων ἀπάντων, ὁ ὅφις συνδιαιτῶμενος τῷ τι 'Αδάμῳ καὶ τῇ γυναικί, φθονερῶς μὲν εἶχεν ἐφ' οἷς αὐτοὺς εὐδαιμονήσῃν ᾤετο· πεπεισμένους τοῖς τοῦ θεοῦ παρραγγέλαισιν, οἰόμενος δὲ συμφορᾷ περιπεσεῖσθαι παρακούσαντας, ἀναπείθει κακοήθως τὴν γυναῖκα γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ τῆς φρονήσεως, ἐν αὐτῷ λέγων εἶναι τὴν τε τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ διάγνωσιν, ἥς γενομένης αὐτοῖς μακάριον καὶ μηδὲν ἀπολείποντα τοῦ θείου διάξειν βίον. Καὶ παρακρούεται μὲν οὕτω τὴν γυναῖκα τῆς ἐντολῆς τοῦ θεοῦ καταφρονῆσαι, γευσάμενη δὲ τοῦ φυτοῦ καὶ ἡσθεῖσα τῷ ἐδέσματι καὶ τὸν Ἄδαμον ἀπέπεισεν αὐτῷ χρῆσασθαι. Habet autem codex Vaticanus: 'Ομοφρονούντων δὲ τότε τῶν ζώων ἀπάντων, ὁ ὅφις φθονερῶς ἔχων ἐφ' οἷς αὐτοὺς εὐδαιμονήσῃν ᾤετο, ἀναπείθει τὴν γυναῖκα γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ τῆς φρονήσεως. Γευσάμενη δὲ τοῦ φυτοῦ καὶ ἡσθεῖσα καὶ τὸν Ἄδαμον ἀνέπεισεν αὐτῷ χρῆσασθαι. Quid igitur interest inter Josephum et scribas qui hodie pro numero σίχων mercedulam accipiunt?

(Continuabuntur.)

Amstelodami,
d. 15 m. Dec. 1884.

EPIGRAPHICA.

In libro *Bulletin de Corr. Hell.*, Dec. 1884, p. 496 sqq. vir doctus GEORGIVS COUSIN publici iuris fecit infimae aetatis inscriptionem longissimam et valde memorabilem, quae reperta nuper in oppidulo Tefeng (in Phrygia) continet responsa XXIII *astragalomantica* sermone scripta semibarbaro pessimisque concepta versiculis hexametris.

Apographum lapidis quod praemisit editor, quamquam multis locis hiulcum et fortasse describentis errore hic illic pravum, est tamen eiusmodi ut eius ope rectius quaedam constitui potuissent quam factum esse video.

Pauca tangam. Cousin responsum II ita constituit:

δα]ααα	η'	Μοῖρῶν.
τέσσα[ρα δ' εἰς π]είπτων καὶ μοῦνοι τέσσαρε[ς ὄντες.		
π]ρᾶξιν ἦν [π]ράσσεις μὴ πρᾶσ[σης, οὐδ']ἄρα μείνον·		
ἀμφὶ δὲ κάμνο[υσιν χαλεπὸν διὰ μηχανὸν (?) ἐστ].		
πο[.]ῆμον ἰδέσθαι (?) χρόνῳ οὐθ[εν κα]κὸν ἔσται.		

At dubium non esse arbitror quin pro absurdis illis verbis ne Graecis quidem οὐδ'] ἄρα μείνον oraculi auctor scripserit et in lapide exaratum sit οὐ γ]ὰρ ἄμεινον, quae notissima est clausula. Rectius autem totum versum sic redintegrabimus:

πρᾶξιν ἦν [π]ράσσεις (malim [δ]ράσσεις, i. e. δράσεις) μὴ
πρᾶσ[σέ πω· οὐ γ]ὰρ ἄμεινον.

Poetastrum enim communi Graecorum more μή iungere aut cum imperativo praesentis aut cum aoristi coniunctivo haec exempla demonstrant: III. 5 μὴθὲν δὲ φοβηθῆς, V. 3 μὴ δράξῃς (i. e. δράσης), VIII. 5 μὴ — ἀλέου, IX. 3 μὴ σοπεῦδε (i. e. πειθεῖ), XVIII. 3 μὴδὲ φοβοῦ. Perperam igitur editor etiam XIV. 2 sic explevit

[μὴ πρᾶσσης πρ]ᾶξιν ταύτην, [οὐπω γὰρ] δ καιρός.

ubi debebat μὴ πρᾶξῃς κτέ.

In versu sequenti oraculi II is qui lapidem descripsit lectu difficillimum (ut ait Cousin) Δ pro A legisse videtur et ante

hanc litteram neglexisse K. Vix enim aliud scriptum esse potuit quam hoc:

ἀμφὶ δὲ κάμνουσιν χαλεπὸν [κ]αὶ ἀμήχανον ἔστ[ιν].

Versum ultimum emendare nequeo neque magis III. 3, ubi Cousin absurde supplet:

ἀετὸς ὑφικέτη[ς π]είσας διὰ χειρὸς δδείτης.

Verum paene incredibile est eundem non vidiisse IV. 5 sic scribendum esse

Δημήτηρ γάρ σοι καὶ Ζεὺς [σ]ωτῆρες ἔσονται

pro quibus, si Dis Musisque placet, dedit [σ]ωτῆρ ἑσέσονται (sic).

V. 4 sq.

...]τ' ἐν νοῦσῳ ἔόντα θεοὶ κατέχο[υσί γε]ταῦτον
τόν τε πόνον λύσου[σί σ]οι καὶ οὐθὲν κακὸν ἔσται.

Constat, opinor, nec ταῦτον Graecum vocabulum esse pro τοῦτον, neque si esset, ferri posse ταῦτον (τοῦτον) τὸν τε πόνον pro ταῦτόν (τοῦτόν) τε τὸν πόνον, itaque certum est expletum oportuisse κατέχουσιν ἔτ' αὐτόν. Fortasse supplendum:

[τόν] τ' ἐν νοῦσῳ ἔόντα θεοὶ κατέχο[ουσιν ἔ]τ' αὐτόν.

τόν τε πόνον λύσουσ[ιν σ]οι καὶ οὐθὲν κακὸν ἔσται.

sed haec incertiora esse facile largior.

VII. 5

νῦ]ν καρποῖς ὕπαγε καὶ ἀπήμον [...].θίρη

Nihil horum intellego, et sic revera legi in lapide est quod dubites. Pro ΘΙΡΗ certe lapicidam dedisse ΟΙΡΗ suspicor et partim redintegrandum esse ἀπήμον[ι ἢ ὢ μ]οίρη. Quid lateat sub absurda lectione ΚΑΡΙΟΙC, pro quo χείρων expectes, videant alii.

VIII. 3 sq.

ἦν ἐπιβάλλῃ πρᾶξιν θαρρῶν θι δρᾶσε.

ἐν χειρὶ. καλὰ μαντεῖα θ[ε]οὶ τὰδ' ἔφηναν.

Sic imperitissime Cousin dedit pro ἐνχείρει (i. e. ἐγχείρει), eundemque commisit errorem XIX. 2 edens:

θαρρῶν ἐν χειρὶ κτέ.

Of. ΚΑΙΒΗΛΙ Epigr. 1041, 5

ἐνχείρει (= ρει), ξένε, θαρσήσας παντὸς δ' ἐπιτεύξῃ.

Δρᾶσε significare δρᾶσαι vix est quod moneam.

IX. 3

ἦν Φρεσ[?]ν ὀρμαίνεις [πρᾶξιν τα]ύτην ἴθι θαρρῶν
 πανδ[εες? υδώσει πρ[άξ]εις δοσαβ?

Non erat cur Cousin post litteras δοσαβ poneret signum interrogandi, nam procul dubio legendum et explendum est:

πρ[άξ]εις δ' ὄσα β[ούλη].

Sic apud Kaibelium l.l. vs. 4 legitur ὄσα θέλεις πράξεις. Reliqua restitutio incertior. Venit in mentem:

πᾶν δέχου ὄσα θεὸς δώσει, πράξεις δ' ὄσα βούλη.

XI. 4

κα[. . . . η]ε νόυσφ δέ τ' ἔοντα θεοὶ σώζουσιν ἐ]τοίμως.

Hoc tantum video lapidarium littera N simplici pro duplici usum esse et restitui oportere ἐν νόυσφ δέ τ' ἔόντα, ut supra V. 4 recte scriptum exstat ἐν νόυσφ ἔόντα.

XII. 3

οὔπω καί[ρως, καθ]εύδεις δὲ σὺ μὴ κ[ε]νὰ [πράξης.

Perabsurde editor dedit καθεύδεις, et procul dubio verum est σπεύδεις, quo verbo poetaster usus est XI. 3 et XVII. 3. Possis:

οὔπω καί[ρως· τί σπ]εύδεις δὲ σὺ; μὴ κενὰ πράξης, κτέ.

Poetastro idque pessimae notae haec responsa deberi si nondum credis, persuadebunt, opinor, tales hexametri:

XIII. 3

πρᾶξιν ἐφ' ἣν μέλλεις ἵεναι μὴ σπεῦδ', οὔπω γὰρ ὁ καιρός.

XVIII. 2

εὐδοά σοι πάντ' ἐστι καὶ ἀσφαλῆ περὶ ὧν μ' ἐπερωτᾷς.

XV. 4

οὔτε γὰρ ἐν ἄλλω δῆμῳ ἵεναι σύμφορόν ἐστιν,

ubi praeterea pessime ἐν ἄλλω δῆμῳ dictum est pro ἐς ἄλλον (ἢ ἄλλων) δῆμον.

Omnino Graecitas ea est, qualem e multis Kaibelii epigrammatis cognoscimus.

H. v. H.

AD CICERONIS PALIMPSESTOS.

(Continuantur ex Tom. XIII. pag. 54).

Codex Vaticanus palimpsestus librorum de Re publica nuper ex parte denuo collatus est a viro doctissimo A. MAU, partem in usus Halmii iam ante exploraverat eruditissimus Plinii editor D. DETLEFSEN. Solus du Rieu (aut si nomen ori Latino accommodandum est RIEVIUS) omnes schedas contulit, Mavius I. § 1—19, 41—46, II. § 11—31, Detlefsenus II. § 11—44. Mavii opera suscepta erat ut una vel duae manus emendatrices in locis correctis a librarii principalis ductibus distinguerentur, quam rem cum pulvisculo profligavit CAROLUS PFAFF, cuius rogatu codex denuo excussus erat; ita tamen ut eventus, me quidem iudice, parum spei susceptae responderit ¹⁾. Distinguit emendatores sic, ut prior (c), quem eundem esse cum librario codicis (C) „pro certo affirmari nequit”, ad huius tamen similitudinem atramenti colore et litterarum ductibus proxime accedat, alter (c¹) paulo sit recentior. Verum huius c¹ tot sunt emendationes, ut alter in collatione vix appareat. Sic pag. 15 (Pfaff) amplius sexaginta emendationes littera c¹ notantur, duae notam C vel c (i. e. ipsius codicis librarius vel primus corrector) additam habeant: § 11 ARBITRAREⁿ, § 16 DICISⁱ. In eadem pagina § 10 ad *consul fui* (prius, nam bis scribitur) adscriptum invenimus c aut c¹ et ad § 11 QUODIDI^d | CEBUNTⁱ haec verba: „num

1) „De diversis manibus, quibus Ciceronis de republica libri in codice Vaticano correcti sunt disputavit Carolus Pfaff. Accedit tabula heliotype” (e Zangemeisteri et Wattenbachii exemplis codicum). Progr. des Heidelberger Gymnasiums 1882.

primum DI deletum et a quo tertium DI et littera I adiecta sit M. non potuit discernere". Has igitur manus distinguere insignis est peritiae palaeographicae, exigui usus. Si enim maiorem sibi auctoritatem vindicare posset *C vel c* quam *c'* multum interesset ad constituendam lectionem singulis locis scire, utrum illius esset correctio an alterius *c'*; sed hoc contendere non potest. Alteram manum bonum habuisse quem sequeretur codicem supra demonstratum est Vol. XII. p. 283 sq. Plurimae alterius manus lectiones aut aequiparandae sunt aut praeferendae etiam primo librario. Quod si quis alia documenta desideret, quibus appareat ex bono fonte hausisse alteram, inspiciat infra scripta:

II. 28. „Verene, inquit Manilius, hoc memoriae proditum est, Africane, regem istum Numam Pythagorae[ne] *ipsius discipulum an certe Pythagoreum fuisse*". Litterae cursivae indicant 2^{ae} manus additamentum (*c'*) testibus Rievio, Detlefseno, Mavio.

II. 45. „Nam rex ille — integra mente non erat et, cum metueret *ipse poenam sceleris sui summam, metui se volebat*".

II. 48. „cum res ipsa admonuerit, ut in eos dicamus, qui etiam *liberata iam* civitate dominationes adpetiverunt".

II. 52. iis enim regiis — annis — praeteritis *expulsoque* Tarquinio tantum odium populum Romanum regalis nominis tenuit —" In Vat. est:

PRÆTERITIS EX POPULOQUE.

Has tres posteriores correctiones optimae notae cui adscribant Detlefsenus et Mavius non apparet; nam solus Rievius haec contulit; sed primi loci correctionem, quemadmodum paene omnes, quibus supra l. l. pro documento usus sum, Mavius quoque recentiori correctori *c'* adscribit: secunda illa manus *c'* correxit, ut ex forma litterarum et atramenti colore constat, omnes locos ibi laudatos praeter § 1 *tatum* in *datum* et § 3 *doctoribusque* in *doctoris*, *ratio* in *oratio* ubi *C vel c* cognoscitur, pusilla, si cum reliquis, numero quoque multo pluribus, conferantur.

Non magnam igitur vim indicium: *C vel c* habere potest, si quaeritur, eequam auctoritatem habeat altera manus. Sive *c* exemplari, unde libri de re publica descripti sunt, sua debet, sive alii libro, unus et alter locus ubi *c* (*C vel c*) agnoscitur, non convellere potest iudicium de *c*¹ factum. De quo cum Pfaffius pronuntiat p. 13: „sescenties singulas voces totaque enuntiata a librario perperam scripta nec a *c* correctae a *c*¹ emendata esse apparet”, me habet assentientem; quod autem addit: „complura graviora menda a *c*¹ in codicem Vaticanum illata esse” hoc vix cum superioribus conciliari potest et certe non demonstratur exemplis in eadem pagina allatis. Unum tantum est in iis, quod ex ingenio librarii profectum videri debeat (I. 22) ¹⁾. Emendationes ex bono codice factae multae sunt et dubio maiores, paucae contra quae notam temerariae mutationis in fronte gerant; singulis locis videndum est, ad utrum genus correctiones sint referendae, sic tamen ut reliquis paribus maior sit manus 2^{ae} auctoritas.

Orthographia hodie recepta fere collatione Mavii confirmatur. Orthographiae rationem Moserus, ut ipse ait, immutaverat et accommodaverat ad eam normam, quae in optimis editionibus tum obtinebat. Moserum in primis Orellius secutus est (vid. Orell. ed. prima p. 419). Scribendi, inquit, rationem vulgarem praetuli ei, quam codex palimpsestus exhibet. Molestum ergo negotium reliquit Rievio, qui cum in conferendo, ut par erat, Orellianam primam anno 1858 adhiberet, in rebus orthographicis notandis tertiam fere laboris partem collocare coactus est, cum singulis locis, ubi tacite Moserus et Orellius lectionem Vaticani mutaverant, eam diserte habuerit memorandam. Rievium recentiores secuti sunt, Halmius in Orelliana secunda, alii. Itaque non certam quandam normam secuti sunt sed repraesentarunt lectiones codicis. Sic *compulisset* I. 1., *commemorare* 1, *communis* 1 et 27, *colligunt* 4, *compluris* 13 — et *conlocavit* 17, *conlocuti* 18, *commutantur* 69; *appellaverunt* 41, *appellari* 48, *attulit* 65 — et *adpetentia* 2, *adtinore* 15; *aspexit* 17 et rursus

1) De quo loco non assentior Strelitzio p. 92, qui fere ita ratiocinatur: correctio est inepta, itaque non debet librarius credi eam ex ingenio fecisse. Ne parum librarios novit qui quidquam nimis stultum putet, ut credantur committere potuisse; nec alibi contendisset S.

adsecutus 24 *adsidere* 17, parum constanter, sed secundum Rievii collationem. Postrema collatio, dum vix quidquam de orthographia refert, Riebianam confirmat. Dolendum sane est, Mavium non retulisse, quam editionem in conferendo adhibuerit, sed probabile est ex recentioribus unam, Halmii, Kayseri aut Mulleri fuisse, quae cum omnes nitantur Rievii fide et diligentia, novissimus collator, dum paene nihil de orthographia notat, tacitus illam confirmat. Dissentit tantum l. l. R: „QUUM sic habet codex hoc loco et . . .” M.: CUM COGERET C; 3. R: IMPERIOSAIST M: IMPERIOSAIST; 6 R: „MARI, fugerat altera i Maii oculorum aciem . . .”, M. MARI C; 8 R: „CONSILIO d. altera o”, M. „CONSILIO (i littera vix cerni potest)?”; 11 **idem* Orellianae primae tacitus confirmat R., dubitat Halmius; IDEM nunc diserte testatur exstare M. Contra ingens numerus est locorum pro modico collationis ambitu, ubi M. tacitus R. confirmat. Facile in minutis illis aliquid omitti potest¹⁾, nec mirum esset si quaedam animum aut aciem fugissent, sed dubia de collatione Rievii non sunt firmata. Nam quod Pfaffius Schedarum Vaticanarum paginam 17 affert (p. 2), quasi aliquam negligentiae confessionem contineat, non recte Rievii verba intellexit, qui non dicit, se res orthographicas omisisse sed se eas „in tabulas referre” nolle, cuius rei sit unicuique (nempe post ipsius collationem) opportunitas: rationem inire potest nunc unus quisque.

His praemissis pergo ad librum secundum et sequentes tres, quorum exiguae tantum particulae in Vaticano supersunt.

5. Iustus ordo verborum hic est: „quod essent urbes maritimae non solum multis oppositae periculis, sed etiam caecis” non qui traditus est: „multis periculis oppositae”.

7. „Multa etiam ad luxuriam invitamenta perniciose civitatibus subpeditantur mari, quae vel *capiantur* vel importantur”.

Sermo est de civitatibus mercatoriis. Hae non vi auferunt,

1) Huiusmodi sunt haec, quae sola post supra scripta inveni: § 12 *civitas*, 18 *adolecentulo*, 18 *sumptis* (M. *sumtis*), aequit de quibus tacet R. cuius diligentiam vides confirmatam; solum hoc est alicuius momenti quod M. § 18 *discendi* correctum esse refert.

non praedas agunt, sed advehunt ipsae aliunde aut importata accipiunt. *Capere* pro eo quod est *accipere* dici non potest; quod si vel maxime posset, non recta esset oppositio; nam etiam importata accipiuntur. Nec *rapiuntur* commodam praebet sententiam; raptare non cadit in illas civitates. — *Importare* vocabulum proprium est de mercibus a peregrinis suo Marte et periculo advectis, ut emtorem inveniant. Alia ab ipsis civibus in suos usus navibus afferuntur aut suo sumtu *arcessuntur*. Legendum puto una littera mutata *acciuntur*. Verbum *accire* pro *arcessendo* aliquoties posuit Cicero. Vulgo utrumque cum accusativo personae iungitur (regem, auxilia, socios, simm.; Cicero: accivero pueros, si (me) accierit), at id in *arcessendi* quidem verbo, quod ab *acciendo* non plus forma distat quam *facessere* *laccessere* a *facio* et *lacio*, non est perpetuum. Cicero Verr. V. 45 „nec poteris arcessere res transmarinas ex eis locis” plane sic ut *accire* h. l. Translate „rivulus arcessitus [et ductus] ab ipso capite accusationis”, Cael. 19. Quod ad firmandum *accire* *aliquid* ad Tacitum (Ann. III. 27 „accitis quae usquam egregia”) et Velleium (II. 38. 6: mortem) descendendum est, casu fieri potuit in verbo rariore. Certe ad significandum id quod h. l. requiritur, *μεταπέμψασθαι*, non aliud quantum novi exstat verbum, quoniam *arcessere* nimis ductibus distat. Olim metaphorica sententia *accire* legebatur Fin V. 93 „nisi ea (virtus) voluptatem acciret” propter figuratum usum minus quam codicum lectionem suspectum; *faceret* Klotz et alii, *crearet* Halm., sed a lectione codd. *voluptate maceret*, corr. *voluptate* MARCERET proprius distat *voluptatem* ARCESSERET. Virtus pro persona est. — Paulo ante scribendum est „corruptela ac *commutatio* morum” pro *ac demutatio* cf. § 9 „quae causa perspicua est malorum commutationumque Graeciae”. Altera manus (c aut c¹, non enim constat, cf. Mau) expunxit litteras DE; quod restat *ac mutatio* natum videtur ex eo quod est *acomutatio* (vitio scriptum pro *acomutatio*).

11. Haereo in ordine verborum: „cuius (urbis) is est tractus ductusque muri — ex omni parte arduis praeruptisque montibus *ut* unus aditus qui esset — fossa cingeretur vastissima, atque *ut ita munita arx* circumiecto arduo et quasi circum-

ciso saxo niteretur, ut — incolumis atque intacta permanserit”.

„Ut *ita* munita arx” non recte se habet; quomodo enim arx munita fuerit, ex superioribus non consequitur. Sensit recte Christ et *ut* collocavit post *arx*. Sed praeterea non bene conveniunt inter se *niti* et *circumiectionis*, nititur aliquid subiectis; itaque *niti* translate usurpatum esset, et delectus verbi illius parum elegantiae prodesset, propria significatione plane neglecta. Accedit quod arx in ipso vertice septentrionali Capitolini sita non circumdata saxis sed imposita est. Vaticanus habet (ut est in Or. 1) *circumiectionis* (M. u puncto notat, sed signum interrogandi addit), quare suspicor omissio *niteretur* legendum esse: „atque ita munita arx circumiectione arduo et quasi circumciso saxo, ut” —. Nempe saxa erant quasi pro amictu. Cum semel *ut* interpositum et *circumiectione* scriptum esset requirebatur verbum aliquod. — Prius *ut* de coniectura insertum ab Orellio est, sed, opinor, alieno loco; nam „ex omni parte arduis praeeruptisque montibus” explicant cur „unus aditus” fuerit; concinnius igitur videtur *ut* ante „ex omni” collocare. *Ut* omissum in margine positum duobus locis interpositum est sed neutro recte. Eandem originem corruptelae vide I. 47.

Vocabulum *potentatus* cum olim cum aliis Ciceroni adscriberem, fugiebat me a manu tantum priore esse traditum § 14: „cum ad eum (Romulum) *potentatus* omnis reccidisset”. Sic scriptum erat; altera manus mutavit in *dominatus* et pessimo vocabulo nos liberat, quod fortasse exstitit confusa glossa *potentia* cum vera lectione *dominatus*. Non enim existimari potest librarius offensus esse vocabulo *potentatus*, quod ipsius tempore in usu erat et a Caesare et Livio singulis locis creditur usurpatum (de bello G. I. 31, L. XXVII. 38). Simile est II. 55: „itaque Publicola lege illa de provocatione *sublataperta* statim securis”, rell. Manifesto legendum *perlata*. Secunda manus („c’ ut vid.” Mau) expunxit litteras *taper*. Restat sic *sublata*, vitiosa lectio. Scilicet vera lectio quomodo restituenda esset adscripto *per-ta* significabatur, scriptum erat: ^{PER} ^{TA} *SUBLATAM* inde iuxta collocatis *per-ta* factum *SUBLATAPERTA*.

18. „Nam centum et octo annis postquam Lycurgus leges scribere instituit, prima posita est Olympias”.

Ponere in rebus chronologicis dicitur de iis, de quibus non constat, sed quae computatione quadam constitui possunt. De initio Olympiadum, aerae vulgaris, constabat inter omnes, et ex eo Lycurgi veteris aetas computabatur potius quam ex incerto Lycurgi regno certaminis Olympici origo. *Ponere* autem Olympiada pro instituere certamen Olympicum non est latinum. Sensit Maius, male tamen morem antiquiorum interpretum quorundam secutus, qui ut male latine scripta defendant ad peiora Graeca provocant. Nam *τιθέναι ἀγῶνα* nisi *πρῶτον* addas, aliud est; id fiebat quavis Olympiade. Optime caremus plane illo vocabulo *posita*; „centum et octo annis post Lycurgum *est* prima Olympias” recte dicitur; cf. vel in vicinia huius loci: „ceteri minus eruditae saeculis fuerunt”; „Romuli aetatem his sescentis annis fuisse scimus”. Origo lectionis haec esse videtur: ad POSTQUAM adscriptum POSTEA, ut corrigeretur *posteaquam*, alieno loco insertum in POSITA mutatum est. Ceterum haec annorum computatio recte tradita est, et convenit quod de Romuli morte dicit § 17 cum loco de Ennii eclipsi quae fuit a^o 400, Iun. 21, Romanis Iun. 5. De qua Cicero I. 25: „atque hac in re tanta inest ratio atque sollertia, ut ex hoc die — superiores solis defectiones reputatae sint usque ad illam, quae Nonis Quinctilibus fuit regnante Romulo, quibus quidem Romulum tenebris — virtus — in caelum dicitur sustulisse”. Qui sic retro computaverunt quominus Romam conditam esse statuerent anno 753, nihil prohibet. Quod si fit, mors Romuli incidit in Non. Quinct. (Iul. 7) a. 716 a. C. Intervallum inter 716, 7. Iulium et 400, 5. Iunium est = anni 315, menses 11. Repetuntur solis defectiones post menses 223. Anni 315 + 11 menses efficiunt menses 3791 i. e. 17×223 . Decies septies igitur post mortem Romuli solis fuit eclipsis secundum computum veterum. Post periodos enim 223 mensum cum repeteretur eclipsis, fiebat id post annos 18 et menses 7. Fiebant igitur defectiones solis post mortem Romuli his annis mensibusque:

a. 38 U. C.,	716 a. C. n.	Iulio	} = 18 anni, 7 menses, et sic porro.
57	697	Febr.	
75	679	Sept.	
94	660	Apr.	
112	642	Nov.	

a. 131 U. C.,	623 a. C. n.	Iun.
150	604	Ian.
168	586	Aug.
187	567	Mart.
205	549	Oct.
224	530	Mai.
242	512	Dec.
261	493	Iul.
280	474	Febr.
298	456	Sept.
317	437	Apr.
335	419	Nov.
354	400	Jun.

Intervalla vides annorum 18 mensum 7. Romulus mortuus est post expletos regni annos 37, itaque a. u. 38, cum annus 37 effluxisset mense Aprili, Iulio proximo. De reditu defectuum Plinius II. 13 (56): „defectus CCXXIII mensibus redire in suos orbis certum est”. Non quaeritur nunc, num hoc verum sit — quamquam a vero non multum recedere videtur —, sed quid veteres statuerint. Porro tenendum est, non Ciceronem ipsum retro numerando computum fecisse, — quod si factum esset, proficiscendum esset ab anno urbis conditae Ol. VII. 2 (a. U. 75 $\frac{1}{3}$), quem Cicero in his libris statuit — sed a nescio quibus rem factam esse dicit; hi potuerunt annum Urbis conditae cum Varrone et Attico ad Ol. VI. 3 (75 $\frac{1}{3}$) referre. Ut hoc utar, Atticus ipse potuit sic ludere. Cicero in his libris Polybium sequitur, Ol. VII. 2 (posteriore parte anni Olympiaci, nam Roma condita Palilibus) i. e. 750 urbem conditam referens (cf. II. 27), idemque annus videtur cum Annalibus Maximis convenisse („in Annalibus maximis consignatum videmus” supra I. 25), nam annus „350 fere”, in Annalibus significatus, convenit cum 400 a. C.; sed inde non necessario sequitur illum, qui retro computando Romuli annum fatalem constituerit aut confirmavit iam constitutum computatione sua, eundem esse qui Annales suppleverit et ediderit. Is, quem Cicero rationem illam inisse dicit, potuit, ut dictum, Atticus esse aut facere cum Attico, quem Cicero post eius annalem librum in lucem emisit ipse postea secutus est, annum urbis natalem

statuentem Ol. VI. 3 = 753. De Ciceronis chronologia cf. Matzat, Röm. Chronol. I. 147¹⁾.

22. Ut saepe in his libris intricata et obscura est oratio. Plato, inquit, arbitrato suo finxit civitatem a vita abhorrentem, reliqui nullum exemplum civitatis proposuerunt, disserentes tantum de generibus civitatum. „Tu mihi videris utrumque facturus (es enim ita ingressus), ut quae ipse reperiās tribuere aliis malis quam, ut facit apud Platonem Socrates, ipse fingere” — fingit Socrates civitatem a primo civium congressu eius ortum persequens, non ad veras (existentes) civitates respiciendo, sed suam phantasiam secutus; tu maioribus nostris adscribis quae tua sunt, in civitate Romana statuens ea, quae maiores fortasse ipsi non viderunt; tu mavis etiam tua aliis adscribere, Socrates fingere tanquam sua; (ut) „et illa de urbis situ revoces ad rationem, quae a Romulo casu aut necessitate facta sunt”. „Revocare ad rationem” est h. l. ratione facta esse docere. Poterat omnino omittere „illa de urbis situ”, quae continent explicationem non necessariam. Parum haec omnia cum superioribus cohaerent; exspectari debebat: tu utrumque es facturus, ut et ratiocinere et exemplum proponas. Pro hoc (exemplum proponas) substituit: „tribuere aliis”, (*aliunde sumtum dicens, nihil tibi arrogans*), pro illo (ratiocinere), plura quoque complexus: „revoces ad rationem” (ratione utare *etiam ubi alius non eam agnosceret, ut in Romuli consilio exponendo*). Ita dum dilatat sententiam, obscurat primaria. Non dubito, quin haec a Cicerone ita relictā sint (distinctionem correxi), sed studium liberius struendae orationis, ut in sermone fit, eum longius, me iudice, avexit. Fortasse si plus operae impendisset, correcturus fuit; nam illum non ubique limam operi adhibuisse dixerim collatis aliis quoque locis, veluti I. 56, II. 11, ubi partim liberius vagatur, partim periodos dilatando obscurat.

26. „(Numa) sacris e principum numero pontifices quinque praefecit et animos propositis legibus *his*, quas in monumentis

1) Scripta haec sunt ante coniecturam a doctissimo W. Soltau propositam Gött. Gel. Anz. 1885 p. 252, cuius mihi nec necessitatem nec probabilitatem videre contigit.

habemus, ardentis consuetudine et cupiditate ballandi religionum caerimoniis mitigavit".

His Halmius inclusit, in codice teste Detlefseno „extra verum adiectum". Si recte intellego collationem in Schedis Vaticanis, *legibus* est postremum versus vocabulum; *his* autem non est totum extra verum scriptum sed sic additum ut & supra postremam litteram vocabuli *legibus* sit collocatum, qua ratione librarius in mediis quoque versibus uti solet. Mihi *his* vix abesse posse videtur (= quae etiam nunc exstant; quas novimus of. II. 14 „P. Africanus hic"), nam *legibus*, *quas-habemus* significaret fere non alias leges in monumentis exstare; sed pars harum legum significatur; nam leges regiae non solum ad rem sacram pertinent. Schweglerus I. p. 26 significari putat et hoc loco et V. 3 („qui legum etiam scriptor fuisset, quas scitis extare...") libros pontificios. Cf. infra 45. Sed aliquot vetustae leges in lapide aut aere exstare potuerunt, quas vulgo (iniuria) regibus tribuerent. — Quod Cicero a Numa praeter se quinque pontifices creatos dicit (non praeter regem quatuor) nomine ipso sacerdotum illorum confirmatur, si vera sit sententia mea *pontifex* non a *potis* (*potens*), nec a *pons*, nec a radice Sanscr. *pā-* (unde *pundāmi* cf. Marquardt, Sacralw. p. 229, sq.) nec a *pinda* (panis farreus), esse ducendum, sed a *pompe*, i. e. quinque, *πῑμπε* (= *πέντε*, cf. *πῑμῶβολον*). *Pontifices* sunt quinqueviri sacris faciundis. Demonstravit O. Keller Rhein. Mus. 1879 p. 337 illam „Sabellicam" vocabuli *quinque* formam in *Pompilius* = *Quintilius*, *Pomponius*, *Pompeius*.

30. Agitur de artibus importatis: „hoc ipso sapientiam maiorum statues esse laudandam, quod multa intelleges etiam aliunde sumpta meliora apud nos multo esse facta, quam ibi fuissent", rell. Scribendum: „quod multa intelleges aliunde sumpta etiam meliora", rell. Sic *etiam* cum *meliora* iungitur. Nunc sic collocatur, ac si de aliis etiam agatur quam aliunde advectis.

31 „(Tullus Hostilius) constituit ius quo bella indicerentur, quod per se iustissime inventum sanxit fetiali religione".

Ius belli per se iam erat iustum; sanctius etiam factum est religione fetiali. Scribendum: *iustissimum*. Inventum per se iam

iustissimum erat. *Inventum* saepe a Cicerone substantive positum adiectivum apud illum non adsciscit, sed potest id facere ad normam vocabuli *dictum* et aliorum, de quibus cf. Naegelsbach, *Stilistik* § 28. Cic. Or. II. 219 „illud facetum dictum emissum haeret”. Fam. I. 9. 21: „nullum meum minimum dictum”. — „Aliquid iuste invenire” plane insolens est. De *iure* quodam et *iusto* discretis ac diversis subinde cf. II.. 50, Halm.

§ 33 „temporum illorum tantum fere regum illustrata sunt nomina” perplexa collocatione verborum dicitur. *Tantum* post *regum* collocetur, i. e. reges temporum illorum fere soli inclaruerunt. Saepius offendimus illud vitium in hoc codice; cf. § 30 et quae supra ad § 2 attuli. *Tantum* (= *tantummodo*) cum pertinet ad verbum praepositur (*t. dico, moneo*. alia), ad nomen relatum utrobique collocatur, sed hoc quidem loco *temporum illorum* nimis a substantivo, unde pendet, dirimitur.

36. „Deinde equitatum ad hunc morem constituit, qui usque adhuc est retentus; nec potuit Titiensium et Rhamnensium et Lucerum mutare, cum cuperet, nomina, quod auctor ei summa augur gloria Attus Navius non erat. [Atque etiam Corinthios video publicis equis adsignandis et alendis orborum et viduarum tributis fuisse quondam diligentis.] Sed tamen prioribus equitum partibus secundis additis MDCCC fecit equites numerumque duplicavit”.

Nemo videtur vocabula inducta in suspicionem vocare, sed vere iam Franckius apud Moserum libro a^o 1824 Slesvici edito perturbatum locum vidit, verum tamen ordinem cum aliqua probabilitate restituere non ei successit, nec opinor aliis continget, nam mutationes non exiguae nec paucae necessariae sunt. Contra apparet verbis istis remotis optime reliqua sine ulla mutatione cohaerere: „non potuit mutare nomina, sed prioribus Titiensibus posteriores addidit”. Nunc *sed tamen* plane aliena sunt: aluerunt equites, sed tamen auxit numerum equitum. In margine ista adscripta sunt a nescio quo. Rem traditam non est quod in dubium vocemus. Verba quoque ipsa non libera sunt offensione; mirum enim est: „diligentem esse alicui rei” pro „sufficere” „parem esse”, ne iam dicam parum elegantes

esse casus illos similiter cadentes *publicis equis* et *tributis*, quorum prior dativus esse videtur alter ablativus (nisi scriptor voluit „in assignando” significare).

In sequentibus recte nunc legitur MDCCC pro MacCC; Cicero enim se morem equitatus referre dicit „qui usque adhuc est retentus”; numerum autem equitum constat libera republica fuisse 18 centurias, quae 1800 equites continuerint, non 1200. Quomodo ad illum numerum secundum auctorem perventum sit, dicere non possumus. Verbis „numerumque duplicavit” explicantur superiora: „equites fecit mille et octingentos, *itaque* numerum duplicavit”. Sequitur igitur, Ciceronem ante Priscum iam equites fuisse 900 credidisse, et *priores* equitum esse tres centurias vetustas, quae singulae iam ad trecenos equites excrevisserent, *secundos* sive *posteriores* nongentos esse a Tarquinio his additos; porro nomina tribuum mansisse ad omnes equitum „partes” designandas: „non enim potuit (Priscus) nomina mutare”. In re tam controversa sufficit nihil absurdi in relatione Ciceronis per se spectata inesse eumque secum congruere, id quod res est. Quanquam si Livii relationem I. 36 „(Tarquinius equitum) numero alterum tantum adiecit, ut mille et octingenti equites in tribus centuriis essent” separet, ut par est, ab his, quae secundum I. 43 Servius novavit, Livius quoque vel quisquis ei auctor fuit, invenietur eundem numerum ante Tarquinium statuisse. Nomen *sex suffragiorum* apparet existere deum potuisse sub Servio, quo tempore census ratio haberi coepta est. Fieri autem non potest, ut duodecim centurias novas a Servio Tullio additas Cicero crediderit. Ex verbis imperfectis initio sectionis 39 („... duodeviginti censu maximo; deinde equitum magno numero ex omni populi summa separato”), ubi de institutis Servii agit, nihil efficias nisi 18 centurias (equitum probabiliter) censu maximo a reliquis separatas fuisse, in quo nihil est praecipui, cum 18 centurias fuisse constanter ab omnibus tradatur. — Tantum inde efficere licet equitum centurias maiore censu fuisse quam reliquas. Ceterum quod legitur post verba supra descripta: „postquam bello subegit Aequorum magnam gentem” non debet in unam sententiam iungi cum superioribus „numerumque duplicavit”, ut ab his posterioribus nova periodus incipiat, quemadmodum Osanno (soli fere) placuit; pro-

hibet enim levior illa iunctura *que* (*numerusque* pro „postea autem numerum”), quae contra aptissima est, si hoc exiguum membrum adhaeret superioribus, deinde *quam* cum plerisque editionibus omittitur. — Unum addo, legendum videri *Ramnium*, non *Rhamnensium*; diserte enim du Rieu testatur alteram manum correxisse *Rhamnum* (sic), Detlefsenus quid invenerit non diserte refert Halmius, Maius alteram manum correxisse *Rhamnium* dicit. Brevior forma est apud Varronem aliquotiens, item, quod maius momentum habet, apud poetas, qui vocabulo usi sunt (Prop. IV. 1. 31, Hor. AP. 342, Ov. F. III. 131). Varro (L. L. V. 55, 89, 91) genetivum habet in *ium* et sine adspiratione R. H videtur a librariis graecissantibus addita. Tam *Tities* quam *Titienses* poetarum locis tutum.

43. „(Regia forma civitatis) unius vitio praecipitata in perniciosissimam *partem* facillime decedit”.

Legendum: „in perniciosissimam *pestem*”. Utor annotatione Muelleri ad 44 (*prospera*): „*Æ* pro *Δ* scriptum in cod. I. 16 *hermoniam*, I. 24 *deiecerat*, I. 67 *evadent*, I. 68 *repiunt*, III. 14 *nominent*, *Δ* pro *Æ* saepius etiam”. Paulo ante non puto sanum; „quamvis — sit aliquod etiam populi ius, ut fuit *apud nostros reges*, tamen illud excellit regium nomen”. Non enim dicendum erat iudicio et concessu regum (*apud*) aliquid populum potuisse, sed regum omnino aetas significatur; emendatio incerta („*apud nostros maiores*” aut *patres*). Nec recte dicta sunt: „nam ipsum regale genus civitatis non modo non est reprehendendum, sed haud scio an reliquis simplicibus longe anteponendum, *si ullum probarem simplex rei publicae genus*”. Aut enim dicendum: „haud scio an *anteponerem*, si ullum probarem” aut „anteponendem si *ullum probandum*”. Nec tamen habeo, quod plane satisfaciat.

42. „Sed quod proprium *sit* in nostra republica, quo nihil possit esse praeclarius, id persequar, si potero, subtilius”.

EST aliquoties post vocales truncatum in *st* invenitur in libro secundo et sequentibus II. 37, 50, 53, 54, 59 bis, 60, 61, 63, 66, III. 12, 17, 41, V. 7, cf. du Rieu ad II. 54, p. 47. Primo libro plene *EST* scribitur praeterquam 53, ubi altera

manus π addidit. Prima igitur manus videtur in libro secundo et deinceps, minus diligenter archetypum secuta, suam orthographiam substituisse, quam passim ibi quoque correxit altera, addita π (IL 18, 29, III. 18, 27: Post π et s (*factumst*, *jactumst*, *simm*.) st non inveni. Nec err sic imminuitur. Non similitudine compendiorum sed correctione locus corruptus, indicativo *est* perperam accommodato proximo coniunctivo, ut satis constat; sed dubito an legendum sit praeterea: *et quo π . p. e. p.* Eadem fere ratione, „quod proprium *est* et quo nihil *possit* esse praeclarus” iunguntur, quo post adiectivum attributivum membrum relativum, alterius attributi locum explens, in coniunctivo ponitur. Eo pars locorum referenda videtur in quibus propter nescio quam vim ~~π~~ π coniunctivum positum Klendius statuebat ad Cic. de Or. I. 3. Melius et plenius nunc Kuhnerus in egregia sua grammatica § 194. 7. Brevitatis studiosi possimus coniunctivum hunc *qualitativum* dicere, ut qui non definiat et ab aliis distinguat, sed qualitatem tanquam indicium ad describendum et notandum personae inhaerentem afferat. *Et* additum est Cic. Or. I. 25: „adolescentes Drusi — familiares et in quibus magnam tunc spem maiores natu — collocarent”. Ib. II. 58 „(Xenophon) leniore quodam sono *est* usus et qui illum impetum oratoris non habeat” et reliquis locis apud Kuhnium. Omissae et additae coniunctionis exemplum habet locus Brut. 35: „Tum fuit Lysias ipse — subtilis scriptor atque elegans, *quem* iam prope audeas *oratorem perfectum* dicere” (hunc ipsum perfectum quaerebat Cicero, membrum relativum summam rei, non additamentum secundarium continet), „nam plane quidem perfectum *et* *cui* nihil admodum desit Demosthenem facile dixeris”. *Et* in iis sic additur ut Cluent. 76 „homines sapientes et ex *vetere* illa disciplina *iudiciorum*”. *Et* omittitur Verr. IV. 39 „homo frugi ac diligens, qui sua *servare* vellet”. Rosc. Am. 26 „homines antiqui, qui ex sua natura *ceteros* fingerent”. Caecin. 18 „homo timidus imperitusque. qui neque animi neque consilii *satis* haberet”. Cluent. 77 „homo *popularis*, qui omnes rumorum et contionum ventos *colligere* consuevit”. Sed causa in promptu est cur his locis *irregularis* sit. Noster usu coniunctivi in altero membro convenit cum loco Bruti laudato (post. parte). Qualitativi alia exempla afferre nihil

attinet; sequitur enim eadem vi coniunctivus qua post *is qui*.

51. Pro monstro PERIPATETO in his verbis, „sibi ipse Socrates peripateto illo in sermone depinxerit” substitutum est *Peripatetico* aut *tripertito* (Bernays). His coniecturis mea accedat: PE errore bis scriptum puto; restat PERIATETO in quo agnosco PIRAEEO. Initium politicae Platonicae est κατέβην χθὺς ἐς Πειραιᾶ, et in Piraeo sermo ille totus habetur. Nomen Piraei Cicero ad graecam normam flexit (*Piraea* in acc.) quod ipse refert et excusat ad Att. VII. 3. 10; hinc ad rationem adiectivorum *Thesēus*, *Orphēus*, aliorum fingendum erat quasi a *Piraeus*: *Piraeus*, idque Ciceronem fecisse probabile est, etsi Propertius et Ovidius poetica libertate usi (*Piraei littora portus* et *Piraea littora*) adiectivum homonymum substantivo formaverunt. Cf. Neue, I. 331. Bernaysii coniectura *tripertito* ferri non potest quia Πολιτεία, Τίμαρος, Κριτίας non sunt unus sermo, nec Socrates in altera et tertia parte trilogiae illius primas partes agit. *Peripateticus* autem sermo dici non potest; sive enim ad argumentum sive ad formam dialogi attendas, multum interest inter Aristotelium morem et Platonikum. Nihilo deterius Peripateticum et Aristotelium dialogum *Socraticum* diceret, quod sane nemo probabit.

In proximis propter structuram periodi aliquid mutandum. Dicit auctor fere: prima sit haec forma et origo tyranni, ut quemadmodum Tarquinius regnum everterit, sit oppositus alter probus et rector civitatis”. Prima sententiae parte (— *depinxerit*) absolvit disputationem de tyrannidis Tarquinii genere, cui cum valedixit, repetens argumentum superius (*quemadmodum*, sqq.) simul novum proponit genus, αἰσυνήτην quendam aut rectorem significans. Malim: „...depinxerit. *Et* quem ad modum — — sit huic oppositus alter”. Vulgo *ut*, fortasse ex correctione; cf. § 43 ubi ex mala correctione *ut et sit* et *et ut sit* positum pro simplici *et sit*: „quamvis in ea sit *et* senatus, ut tum fuit — *et sit* aliquod etiam populi ius”; *sit* repetitur post *fuit*, ne sequentia continuare videantur proxime superiora *ut tum fuit*. *Et* post *ut* interpositum § 50 „ut et iam Romulum — fecisse diximus” pro *ut iam*. *Et quod* § 54 emendatum est pro *ut quod*.

52. „Ego autem, si [quo] modo consequi potuero, rationibus eisdem, quas ille vidit, non in umbra et imagine civitatis, sed in amplissima re publica enitar, ut cuiusque et boni publici et mali causam tamquam virgula videar attingere”.

Nolo premere suspicionem corrupta esse *quas ille vidit*; parum aptum est: *videre* rationes; Plato *invenit* eam rationem, ut vitia civitatis perspiceret in homine ipso, ea *usus est*, eam *adhibuit* ad cognoscendas rerum publicarum conversiones; sed *vidit* eam rationem insolens est. Porro quid hoc: „enitar in imagine quadam civitatis, ut videar attingere”? *ostendere*, opinor, in imagine et umbra civitatis, aut *perspicere* in ea aliquid conabatur. Desidero: „rationibus eisdem *eadem*, quae ille, videre — in amplissima re publica enitar”, rell. *Enitor* cum infinitivo Terentius (Andr. III. 4. 17), Sallustius, alii dixerunt; in Cicerone exemplum non exstare videtur, nec tamen affirmaverim eum dicere non potuisse. Sed non pertinacius pugnabo, quoniam ipse emendationem incertam fateor. Nec tamen propterea locum corruptum pro sano venditabo, ut in proximis factum videtur: iis enim *regiis* quadraginta annis et ducentis *paulo cum interregnis fere* amplius praeteritis”, in quo recentiores editores acquiescunt. *Fere* ibi cum *vaga* temporis significatione minus recte iungitur; *paulo* ab *amplius* male divellitur; facile dubites utrum *paulo-amplius* additamentum sint male seduli lectoris, an ita fere scribas: iis enim *regiis* quadraginta annis et ducentis paulo amplius, cum interregnis fere ** praeteritis” ut numerus interregnorum interciderit. Alterum probabilius videtur. *Amplius* omissum alieno loco suppletum est, cf. I. 63.

54. „provocari licere indicant XII tabulae conpluribus legibus, et quod proditum memoriae est decemviros, qui leges scripserint sine provocatione creatos, satis ostenderit reliquos sine provocatione magistratus”.

Haeret Mullerus in coniunctivo *ostenderit* (C. *ostenderint*), pro quo coniicit *ostendere videtur*. Mihi quoque lectio suspecta erat, adscripseram in margine *ostendit id (is)* non inutile ratus fulcrum illud *id*, quo certius *quod proditum memoriae est* — cum hac periodo (non cum superioribus) iungatur. Post *leges* requiritur fere *illas*.

59. „Fuerat fortasse aliqua ratio maioribus nostris in illo aere alieno medendi, quae neque Solonem — fugerat, neque post aliquanto nostrum senatum”.

Non facit auctor coniecturam de eo, quod maiores re vera moverit, sed monet, quid facere fortasse melius potuissent; rationem quandam fuisse dicit Soloni (σειράχθειαν) et post Senatui, qua usi maiores tum non sint; sed hoc „tum consilio praetermisso” (cf. paulo post) tribunos creaverunt. Desidero id quod Off. III. 94 additur: „quanto *melius* fuerat in hoc promissum patris non esse servatum!” Fortasse: „fuerat fortasse aliqua ratio maioribus nostris *melior aeri* alieno medendi”. INILLO et MELIOR non magnopere litterarum ductibus diversa sunt, praesertim si haec ex „capitali” codice descripta sunt, in quo non N tantum (ut in Vaticano) sed etiam M unguata est, in quo genere IN et M, I et L facile confunduntur, INILLO et MILLO paene sunt inter se similia.

67. „Tum Scipio: atque utinam ex omni senatu pro rata parte esset (bella prudentes eligendi copia). Sed tamen ut est ille prudens, qui, ut saepe in Africa vidimus, immani et vastae insidens beluae coercet et regit quocunque volt, — levi admonitu, non ictu inflectit illam feram — *Lael.* Novi et, tibi cum essem legatus, saepe vidi. *Scip.* Ergo ille Indus aut Poenus unam coercet beluam”, *rell.*

Sic fere locum, male in codice traditum, legendum putaverim. Addidi *ut post sed tamen*, quod excidit ante *est* (similia supra tetigi); post *coercet et regit* cum Osanno *beluam* omisi; post *volt* et *feram* abruptae orationis signum posui; haec enim parenthesin continent interpositam a Scipione dubitante, num res satis auditoribus nota sit; pro *ictu* codex *actu*; Muellerus coniicit *ac nutu* (pro *non actu*). — Dicturus erat Scipio: ut rector illius beluae prudens est, sic prudens, qui suam cupiditatem simul et aliorum iras coercet civitatis gubernator. — Interpolatum esse, ut statui, *beluam* probabilius est quam omnia haec: *coercet et regit beluam* (Steinacker). Similem interpolationem habes I. 31: „triumviris seditiosissimis aliquid cotidie novi molientibus, bonis viris [locupletibus] perturbatis”. cf. etiam supra 52 „si [quo] modo” et III. 14 (Aegyptii). — Ad *ut* saepius repetitum cf. Orat. 14.

III. 4. De philosophis et viris politicis agit; illis laudem suam non invidet. modo concedant esse peculiarem aliquam disciplinam politicam. „Quare sint nobis isti, qui de ratione vivendi disserunt, magni homines, ut sunt, sint eruditi, sint veritatis et virtutis magistri, dum modo sit haec quaedam sive a viris in rerum publicarum varietate versatis inventa, sive etiam in istorum otio ac litteris tractata res sicut est minime quidem contemnenda ratio civilis et disciplina populorum”.

Baiterus sentiens, periodum non recte conformatam esse, verba „res, sicut est, minime quidem contemnenda” a reliquis uncinis separavit, in quo *sicut est* ab usu Ciceronis recedit. Mullero ea distinctio non placet. Scripsitne Cicero: „tractata res est, sicut est”? „Sit haec quaedam, sive a viris in rerum publicarum varietate versatis inventa, sive etiam in istorum otio ac litteris tractata res est, sicut est, minime quidem contemnenda ratio civilis et disciplina populorum” (rerum publicarum?).— Paragrapho 6 sequor codicis lectionem „*ein altera sit ultra* via prudentiae deligenda” vulgo *alterast ultra* edunt (cod. ALITER-
SITUTRA); § 7 cum Mullero lego *quot*, pro *quod* mutatione reapse nulla cum promiscue scribatur.

15. Hoc nimis ineptum, ut dicantur Athenienses *iurare publice solitos esse*, omnem suam terram esse, quae oleam ferret. Suspicio locum sic scriptum olim fuisse:

	Lacedaemonii suos omnis
	agros esse dictitarint,
<i>furari in</i>	quos spiculo possent at-
<i>publice</i>	tingere, Athenienses om-
<i>solebant</i>	nem suam esse terram, quae
	oleam frugesve ferret.

Nempe *furari* solebant in publico Lacedaemonii. Hinc factum, vocabulis illis corruptis et in contextum receptis: „Athenienses *iurare* etiam publice solebant omnem suam esse terram”.

26. „Ad haec illa dici solent primum ab iis, qui minime sunt in disserendo mali, qui in *haec* (sic C. corr. cf. Halm. p. 926) causa eo plus auctoritatis habent, quia, cum de viro bono quaeritur, quem apertum et simplicem volumus esse, non

sunt in disputando vafri, non veteratores, non malitiosi", rell.

Cum de viro bono quaeritur, homines boni non sunt in disputando vafri? An numquam sunt? Praeterea homines in disserendo non mali, non fallaces, dicuntur in hac quaestione eo plus auctoritatis habere, quia non sunt vafri, i. e. fere, quia non sunt fallaces. Apparet haec apta sententia carere. Requiritur fere: quia ubi de viro probo quaeritur, probus potissimum est in consilium adhibendus. Post *malitiosi* excidisse videtur *audiendi*.

Quid sit res publica definivit hoc libro Cicero. Res publica est res populi. Populus autem coetus est multitudinis communi iure et utilitate sociatus. In qua definitione quod dicit *ius*, non intellegere se dicit leges hominum lubricine constitutas, sed ipsius iustitiae praescripta, cavens ne confundatur ius constitutum sive leges cum eo, quod per se iustum est. Sine iustitia igitur nullus populus, sine populo nulla res publica, proinde sine iustitia nulla res publica. Haec sunt quae secundum Augustinum, diligentius quam solebat, demonstrabat Cicero; cf. Aug. XIX. 21. 1: „rem publicam (Scipio apud Cic.) definit esse rem populi. — Populum esse — coetum multitudinis *iuris consensu* et utilitatis communione sociatum. Quid autem dicat *iuris consensum* disputando explicat — ostendens geri *sine iustitia* non posse rem publicam (aliquid hic deest in demonstratione); ubi ergo iustitia vera non est, nec ius potest esse. Quod enim iure fit, profecto iuste fit; quod autem fit iniuste nec iure fieri potest. Non enim iura dicenda sunt vel putanda iniqua hominum constituta, cum illud etiam ipsi ius esse dicant (i. e. ipsi fateantur) quod de iustitiae fonte manaverit, falsumque esse (est?), quod a quibusdam non recte sentientibus dici solet, id esse ius, quod ei, qui plus potest, utile est. Quocirca ubi non est vera iustitia, iuris consensu sociatus coetus hominum non potest esse, et ideo nec populus (volebat: „id autem est populus”) iuxta illam Scipionis vel Ciceronis definitionem”. Denique recte colligit dicta: „si res publica res est populi, et populus non est, qui consensu non sociatus est iuris, non est autem ius, ubi nulla iustitia est: procul dubio colligitur ubi iustitia non sit, non esse rem publicam”.

Haec disputatio non ad finem libri reicienda est, sed perti-

net ad caput 31, quae enim ibi leguntur apte continuant argumentum quod in supra descriptis, suis partim verbis, Augustinus explicat. Interpositis quibusdam de Phalaride Agrigentino haec sequebantur § 43: „... reportare. Ergo illam (civitatem Agrigentinam) rem populi, id est rem publicam, quis diceret tum, cum crudelitate unius oppressi essent universi, neque esset unum vinculum iuris nec consensus ac societas coetus, *quod est populus*”. Postrema tum demum recte collocata erunt, si in superioribus ipsa populi definitio restituta erit. Populus est, ut vidimus, „coetus multitudinis, iuris consensu et utilitatis communione sociatus”. Ad haec illa corrigenda puto: „neque esset *ullum* vinculum iuris, nec consensu ac *iure sociatus* coetus, quod est populus”. *Iure* omisum est post *iuris* supra lectum, tum reliqua sponte secuta. *Societas coetus* autem non intellego, et requireretur, si sententiae vel maxime satisfaceret: *qui vel quae*. Quod ferri potest, si subiectum (relativum) et praedicatum per definitionem exaequantur, ut hoc loco post „consensu ac iure (hendiadys) sociatus coetus”, aequè recte *quod* sequitur ac diceretur „*id* autem est populus”.

45. Quaerit Scipio, num populi imperium sit res publica. „Tum Laelius, ac nullam quidem citius negaverim *esse* rem publicam, quam istam quae to | ta p. | pu | ni. s | mo obis | non placu... | Syracusis fuisse rem publicam”.

Sic locum dedit Halminus ex collatione Detlefseni, qui praeterea post to | ta agnovit o, post ni. s interposita una littera vidit ls. Supplet H.: „quae to | ta *mutabili* po | *puli libidi* | *ni ni subiecta*, | *modo ut nobis* | non placuit”, rell. Postrema paulo fortasse melius legi possunt: „*si modo recte nobis non placuit*”. Incerta priora sunt; scripserim: quae to | ta *oboedial* po | *puli libidi* | ni *si* | *modo recte*, rell. Post *libidini* spatio respondet *insanae*, sed non magis hoc quam Halmii supplementum convenit cum vestigiis a Detlefseno inventis.

Libri IV, cuius in codice unum tantum folium superest, § 4 „juventutis vero exercitatio quam absurda in gymnasiis! quam levis epheborum illa militia! quam contrectationes et amores soluti et liberi! mitto *apud* Eleos et Thebanos, apud quos in

amore ingenuorum libido etiam permissam habet et solutam licentiam: Lacedaemonii ipsi", rell. delendum videtur prius *apud* quod diligens loquendi ratio non fert, praesertim cum saepius errore bis idem vocabulum etiam in his libris positum sit et proxime *apud* sequatur. Cf. supra ad I. 47. Infra V. 3: "*qui* essent regii *qui* colerenturque sine regum opera" vitium idem est

Libro V p. 247 sq. paragrapho 3 de regibus priscis agitur „ob easque causas (ut iuri dicundo vacare possent) agri arvi et arbusti et pascui lati atque uberes definiebantur, qui essent regii". Nihil in ipsa vocabulorum forma prohibet, quominus *arbustus* aequae atque *arvus* (= *aruus*) et *pascuus* adiectiva esse putemus; fuerunt ab origine sine dubio adiectiva. Cum *arbustus* cf. *onustus*, *angustus*, *robustus*, simm., cum *aruus* (ab arando): *caeduus*, *dividuus*, alia, cum *pascuus*: *compascuus*, quod non minus quam loci a lexicographis laudati (Plaut. Truc. 149 „non aruos hic sed pascuos ager est", Lucr. V. 1248 ambiguum) indicio est, adiectivum in usu fuisse; sed hinc non sequitur Ciceronem quoque istis adiectivis usum esse, quod mihi negandum videtur. Postrema vocabula „pascui lati atque uberes" metri habent vestigia; respexit opinor ad poetae aliquius antiqui versum talem:

„agri áruí, arbusti, páscui lati atque úberes".

Enumerantur tria, quae divitias agrorum efficiunt, quae ioculariter in Mamurrae saltu extollit etiam Catullus carmine 115. 5: „prata, arva, ingentis silvas" et, si vere coniecit Riesius in nuper emissae editione initio: „Mentula habet *silvas*, triginta iugera prati, quadraginta arvi". — Sub finem coniunctivus *fuisset* in his: „qui legum etiam scriptor fuisset, quas scitis extare, quod quidem huius civis proprium, de quo agimus..." (desunt reliqua), quidquid secutum est, recte se habere non potest; significari eo non posse, quid fama dubia de eo ferret (= fuisse creditur, zou geweest zijn) nemo latine doctus negabit; nec Cicero dubitabat, quin Numa auctor illarum legum esset cf. I. 26. Conicio excidisse post *qui*: *quum*; periodus terminari potuit hac fere sententia: „ipse legibus paruit". Verba „quod — agimus" praeparant apodosin hanc. In hoc codice probabilius est omissum esse unum vocabulum, quam *fuit* in *fuisset* casu aut consilio mutatum. Supra vol. XII. 290 significa-

tum est librarium coepisse libro III scribere *quum* pro *quom*, *cum*; facilius etiam id excidit post *qui* quam vulgaris forma. *quum* et *qui* confunduntur Scaur. 35, ubi illud Taurinensis, hoc paulo recentior Ambr. (*Fuit* Halm., *fuisse* dicitur Kayser).

Nullum ex Tullianis operibus magis Socratici dialogi formam retulisse videtur quam de Re Publica. Disputabatur in 5° libro de optimo civitatis rectore, et in ea disquisitione ut appareret ipsum civitatis principem non debere doctrinae studio se dare, ne a gubernanda civitate impediretur, inter artes theoreticas et practicas distinguitur, ex quibus illae sint in contemplatione totae, hae aliquid efficere debeant, quod exstet; quod discrimen illustratur Platonis ratione comparatione instituta inter praesidem civitatis et vilicum vel dispensatorem. Ex hac demonstratione sumta sunt ea quae V. 5, sq. leguntur, quae in simili argumento versantur cum Xenophontis Oeconomico 15 et 16. 2: *Φασὶ γὰρ τὸν μέλλοντα ὀρθῶς γεωργήσῃν τὴν φύσιν χρῆναι πρῶτον τῆς γῆς εἰδέναι* et 5 *Φύσιν μὲν δὴ γῆς οὕτω καὶ οἱ μὴ πάνυ ἔμπειροι γεωργίας ὁμῶς δύνανται διαγυγνώσκειν*. Est in ratione demonstrandi et in delectu rerum color quidem dialogi Socratici similis; ut Plato in Politico describendo oeconomiam aliasque artes adhibet (cf. Politico 25, 9), sic vilicum Cicero. Sententia plane diversa est Platonis, conveniens cum Platonicae civitatis natura, perfecta illa et non exstante; in scientia ille omnia ponit, politicus perfectus nulla parte inferior esse debet doctis, ipse sapiens; Cicero expetit id tantum, quod ab homine postulari potest, remittitque regi suo studium et indagationem veri, modo cognitionem ad usum civitatis adhibeat, sed ipsa quaestio num gubernator civitatis doctrinam perspexisse et colere debeat Ciceroni sine dubio suggesta est e lectione Platonis. Quaestio de iustitia et iniustitia non tam latum occuparet locum (lib. III) nisi praeiisset Plato, cuius disputatio ab homine iusto profecta in iustitia omnino versatur, ad quam cognoscendam civitas adhibetur, Cicero autem contra a civitatis iure profectus sine necessitate imaginem hominis iusti sed infelicis a Platone sumsit (III. 27) et in iusti natura describenda hominem potissimum cogitat 16. 26. Multo maius momentum haec habebant apud Platonem. Sed ut omittam iam ea quae sunt ad verbum de Academiae conditore latine versa (I. 65 sqq.) et quae

alia ad argumentum pertinent (II. 51 et alia velut IV. 5, VI passim) aliquid inductionis simile Socraticae perspicitur I. 59 et eo loco, unde digressus sum. Quaerebatur num rector civitatis iurisconsultus et sapiens esse deberet, quo modo Plato praeceperat ut philosophus rei publicae praeeset. Tum Scipio Manilium (qui doctrinae videtur partes suscepisse) sic fere interrogabat: Si procuratore tibi opus esset in agro, quem eligeres? litterarum rudem an peritum? M. Peritum. S. Quid vero si is in litteris se absconderet totum, num probares? M. Non sane, ne neglegeret rationes accipere et reddere. S. Est igitur proprium eius studium, cui ante alia omnia vacare debet. Quid vero vilicus? Si cupiet usum „radicum seminumque cognoscere, num te offendet? M. Nihil, si modo opus extabit. S. Num id studium censes esse vilici? M. Minime: quippe cum agri culturam saepissime opera deficiat”. *Culturam* coniecit Steinackerus; Maius legerat *cultura*; Detlefsenus *culturā* (in fine versus probabiliter). Steinackerus, quem reliqui sequuntur, explicat: „agricultura ita operosa est, ut opera atque industria humana eam deficiat saepissime”. Primum moleste hoc dictum: „opera deficit (quasi destituit) agri culturam”, pro: saepe non satis manuum, (ut nunc loquimur) suppetit ad agrum colendum; tum non quam iacturam omnino patiatur ager dicendum erat, sed quam patiatur *huius hominis* desidia. Propono: „quippe cum agri cultura saepissime *eius* opera deficiat” i. e. desinat, intermittatur (stilstaan), usu satis noto; eius culpa (*operā*) quiesceret ager. In vulgata hoc quoque insolens est quod *deficere* iungitur cum obiecto rei; me, te, aliquem, solem (si pro persona est) aliquid deficit, non: urbem salubritas, arborem umbra, nisi quis urbi et arbori humanos affectus tribuit. Multis nominibus simile est ἐπιλείπειν. Ceterum elegantius est: „Quippe: agri cultura”, rell.

C. M. FRANCKEN.

DE CASSII DIONIS LIBRIS MANU SCRIPTIS

SCRIPSIT

U. PH. BOISSEVAIN.

Constat inter viros doctos Cassium Dionem Cocceianum, historiarum scriptorum imperatoria aetate qui nobis servati sunt, Tacito et Appiano exceptis, facile principem, ad hunc usque diem, etiam post egregias Reimari et Reiskii et Bekkeri curas novissimamque Dindorfii editionem, nondum ita esse editum ut desiderandum nihil supersit. Nec tamen novo studio et labore is indignus videtur, qui res Romanas ab Aeneae in Italiam adventu usque ad suam aetatem (a. p. C. 222) ex ordine annorum accurate et plerumque optima fide perscripsit, sermone ieiuno quidem et exili, at satis puro tamen et ad optimorum scriptorum Atticorum praesertim Thucydidis elocutionem formato, et, si orationes aliquot excipias in quibus paullo vehementius inflare soleat, a vana et inepta verborum pompa fere remoto. Cuius operis cum magna pars perierit, felici tamen casu ei libri nobis servati sunt, quibus historia liberae rei publicae exeuntis et, quod maximum est, ineuntis aetatis imperatoriae enarrata est, id est ea rerum Romanarum pars quae et maximi momenti est neque apud ceteros qui supersunt scriptores tractatur. Eo magis id nobis acceptum esse debet, quod quibus legibus et institutis Augustus novum principatum firmare et stabilire studuerit summa diligentia rettulit et harum rerum unicus nobis fons quantivis pretii superest.

Quod ad fidem et auctoritatem Dionis attinet, scio quidem

exstitisse multos, qui magnopere eum vituperarent, ut qui falsa veris misceret, homines et tempora non satis distingueret, in nugis denique et fabellis anilibus enarrandis plus aequo sibi indulgeret, sed iam longa dies meliora docuit et intellectum est in multis vituperatores errasse, non Dionem, aut ubi errasset socios errorum habuisse multos, superstitiosam autem credulitatem, qua minime caret, hominum magis et temporum illorum vitium esse quam Dionis. Nec desunt apud eum iudicii sobrii et prudentis exempla. Praeclarum est quod scribit 46, 34 sq. ἐς τοῦτο μὲν δὴ τότε τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα προήχθη, λέξω δὲ καὶ καθ' ἑκαστον τῶν γενομένων· καὶ γὰρ καὶ παῖδες ἐν τούτῳ τὰ μάλιστα εἶναι μοι δοκεῖ ὅταν τις τὰ ἔργα τοῖς λογισμοῖς ὑπολέγων τὴν τε ἐκείνων φύσιν ἐκ τούτων ἐλέγχῃ καὶ τούτους ἐκ τῆς ἐκείνων ὁμολογίας τεκμηριοῖ. Lectu quoque dignissimum est totum caput 19 libri 53. Aetatem imperatoriam iam enarraturus lectores monet ne credant, omnium quae de his rebus ab aliis atque adeo a se ipso tradantur, fidem certam esse et exploratam: nec causas celat cur his fides saepe deroganda videatur. Libera enim re publica si quis aut ira aut studio historiam condidisset, eum ex aliis scriptoribus et ex actis diurnis fraudis convinci posse. At postquam omnis in re publica potestas uni cessit τὰ μὲν πλείω κρύφα καὶ δι' ἀπορήτων γίνεσθαι ἤρξατο, εἰ δὲ πού τινα καὶ δημοσιευθεῖν, ἀλλ' ἀνεξέλεγκτά γε ὄντα ἀπιστεῖται· καὶ γὰρ λέγεσθαι καὶ πράττεσθαι πάντα πρὸς τὰ τῶν αἰεὶ κρατούντων τῶν τε παραδυναστευόντων σφίσι βουλήματα ὑποπτεύεται. καὶ κατὰ τοῦτο πολλὰ μὲν οὐ γιγνόμενα θρυλεῖται, πολλὰ δὲ καὶ πάνυ συμβαίνοντα ἀγνοεῖται, πάντα δὲ ὡς εἰπεῖν ἄλλως πῶς ἢ ὡς πράττεται διαβροεῖται. Imperii quoque vastitatem et rerum gestarum multitudinem impedimento esse, quominus bene cognoscantur ea περὶ ὧν τὸ μὲν σαφὲς οὐδεὶς ῥαδίως ἔξω τῶν πραττόντων αὐτὰ γινώσκει. Hinc et se ipsum necessitate coactum esse πάντα τὰ ἐξῆς, ὅσα γε καὶ ἀναγκαῖον ἔσται εἰπεῖν, ita scribere ὥς που καὶ δεδήμωται¹⁾).

1) Δεδήμωται recte Venetus A et Vaticanus A; quod in δεδήλωται mutandum non esse (cum librario Medicei B, cui obtemperavit Dindorfius) Suidas docet s. v. ἐδημώθη (inter fragm. Dionis 57, 80): ἐν τῇ δὴμῳ διεδόθη, δῆλος πᾶσιν ἐγένετο. οὕτω Δίων ἐν Ῥωμαίων ιζ' «καὶ τις λόγος περὶ αὐτῶν τοιούδε ἐδημώθη». In *publicum odore, divulgare* ceteroquin apud Dionem est δημοσιεύειν, quod sexcenties invenitur. Δεδήλωται nostro loco aptum sensum non praebet.

εἴτ' οὕτως οὕτως εἴτε καὶ ἑτέρως πως ἔχει. προσέσται μέντοι τι αὐτοῖς καὶ τῆς ἐμῆς δοξασίας, ἐς ὅσον ἐνδέχεται, ἐν οἷς ἄλλο τι μᾶλλον ἢ τὸ θρυλούμενον ἠδυνήθην ἐκ πολλῶν ὧν ἀνέγνων ἢ καὶ ἤκουσα ἢ καὶ εἶδον τεκμήρασθαι. Et rursus 54, 15 οὐ γὰρ ἔστιν ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα τοῖς ἔξω αὐτῶν οὖσιν εἰδέναι. — καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ γνώμην ἔχω περὶ πάντων τῶν τοιοιυτοτρόπων αὐτὰ τὰ λεγόμενα συγγράψαι, μὴδὲν ὑπὲρ τὰ δεδημοσιευμένα, πλὴν τῶν πάνυ Φανερῶν, μήτε πολυπραγμονῶν μήτ' ὑπολέγων, μήτ' εἰ δικαίως μήτ' εἰ ἀδίκως τι γέγονε, μήτ' εἰ ψευδῶς μήτ' εἰ ἀληθῶς εἴρηται. καὶ τοῦτο μὲν μοι καὶ κατὰ τῶν μετὰ ταῦτα γραφη-
τομένων ἐῖρήσθω. Saepius talia repetit, et ibi quoque caute et circumspecte iudicat, ubi id minime exspectaveris. Libri 55 initio Druso, Tiberii fratri in Germaniam invadenti, feminam humana specie grandiore obviā venisse narrat, quae mortem instantem vaticinata ulterius progredi vetaret, (idem vide apud Suetonium v. Claud. 1). Tum pergit: θαυμαστὸν μὲν οὖν τό τινα φωνὴν παρὰ τοῦ δαιμονίου τοιαύτην τῷ γενέσθαι, οὐ μέντοι καὶ ἐπιστεῖν ἔχω. At nobis, credo, maior admiratio subit animos vel punctum temporis de hac re eum dubitasse, qui se ipsum in somno voce divina ad historiam conscribendam impulsū esse saepe praedicet, ep. 72, 23 (cf. 78, 10). Nisi forte τῷ δαιμονίῳ difficilior est homini vigilanti quam dormienti aliquid praecipere! In suis autem temporibus enarrandis omnia, minuta quoque, accurate persequi se velle profitetur¹⁾, atque etiam ea, quae historiae gravitate parum digna cuiquam videri possint ὥςπερ τι ἄλλο τῶν μεγίστων καὶ ἀναγκαιοτάτων τῇ μνήμῃ τῶν ἐσέπειτα ἰσομένων παραδοῦναι (ep. 72, 18). Neque iniuria in hac ultima parte nugatoriae levitatis accusatur (cf. e. g. ep. 76, 8). Nollem tamen Reimarum (p. 1541) questum esse, eum in aetate imperatoria enarranda „multas res gravissimas quae vel ad universi iuris vel certe imperii Romani constitutionem pertinerent” neglexisse aut vix obiter attigisse. Xiphilinum potius accusatum oportuit, nam ubique videmus Byzantinum hominem levem et futilem huiusmodi narratiunculas sedulo conquirentem eum res gravioris momenti in breve contrahat aut omnino omittat.

1) πάντα τὰ ἐπ' ἐμοῦ πραχθέντα καὶ λεπτοργήσω καὶ λεπτολογήσω μᾶλλον ἢ τὰ πρότερα.

Neque tamen quisquam sanus negabit Dionem quoque saepe humani aliquid passum esse, et hoc ager, qui artis criticae ignarus non est, ut Dionis verba cum testimoniis aliorum et scriptorum et monumentorum sedulo componat, et, ubi discrepent, ex testium auctoritate et rerum cognitione verum dignoscat.

Hoc vero cavendum est, ne quis Dioni vitio vertat quod librariorum vel correctorum, editorum denique culpa peccatum est. Ut libro 54, 9 Armeniorum rex, qui a popularibus apud Augustum accusatus et postea interfectus est, etiamnunc in novissima editione Dindorfiana Ἀρταβάξης vocatur, cum tamen Venetus A Ἀρτάζου secundo casu exhibeat, ex quo nullo negotio verum nomen Ἀρτάξης restitui potest (nam H et Z saepe in codicibus locum mutasse notum est), ut vocatur a Dione ipso quater (49, 39. 40. 44; 51, 16) et ab Augusto (Mon. Anc. 5, 24). Idem Artaxias audit apud Tacitum (Ann. 2, 3) et Flavianum Josephum 15, 4, 3.

L. 58, 19, 1 ad annum 32 in omnibus editionibus legitur: τότε δὲ ἐφείσατο μὲν (Tiberius) καὶ ἄλλων τινῶν καίτοι τῷ Σηιανῷ ὥκειωμένων, ἐφείσατο δὲ καὶ Λουκίου Σηιανοῦ στρατηγοῦ Μάρκου τε Τερεντίου ἱππέως, ἐκείνου μὲν ὑπερφρονήσας — πάντα διὰ Φαλακρῶν ἐν τοῖς Φλωραλίοις — ἐπὶ τῇ τοῦ Τιβερίου χλευασίᾳ, ὅτι τοιοῦτος ἦν, ποιήσαντος — τοσοῦτον γὰρ ἐδέξασε δι' ὀργῆς αὐτῷ γενέσθαι ὥστ' οὐδὲ προσεποιήσατο ἀρχὴν ὅτι περὶ αὐτῶν ἠκηκόει, καίπερ καὶ Σηιανῶν ἐξ ἐκείνου πάντων τῶν Φαλακρῶν ὀνομασθέντων· τοῦ δὲ δὴ Τερεντίου κ. τ. λ. Credisne anno 32 p. Chr. n. Lucium quendam Seianum virum ordinis senatorii fuisse atque adeo praetorem, eumque vel urbanum vel peregrinum? ¹⁾). At Venetus sic: ἐφείσατο δὲ καὶ λουκίου καὶ σιανοῦ ²⁾). Induxerunt editores alterum καὶ, quod cum sequenti σιανοῦ coniungendum esse non viderant. Quod ubi feceris verum praetoris nomen L. Caesianum habebis. Ne quis de hac re dubitet, Xiphilini verba apponam, p. 152, 26. Dind. ὡς δ' οὖν ἐν τηλικαύτῃ

1) Florallium enim cura τοῖς στρατηγοῖς τοῖς πάνι obvenit, teste Dione ipso ep. 78, 22, 1 τὸ διαδίδοσθαι τινα ἐν ταῖς τῶν στρατηγῶν τῶν πάνι θέαις, πλὴν τῶν τῇ Φλώρῃ τελουμένων κ. τ. λ., quo loco praetorem qui ius dicit inter peregrinos et praetorem urbanum intellegendos esse, verisimile videtur. cf. Momma. *Staatsr.* II¹ p. 189 A. 5.

2) Sic semper pro Σηιανοῦ.

ὁμότητι ἰδοξέ τι καὶ φιλανθρωπεύσασθαι, ὅτι Κασσιανοῦ ἐφείσατο Λουκίου τε Σιανοῦ στρατηγοῦ καὶ Μάρκου Τερεντίου Ἰππίως· ὁ μὲν γὰρ Σιανὸς ἐν τινι θέα κ. τ. λ. Vides quid factum sit. Legebatur in codice, quo Xiphilinus usus est, ἐφείσατο δὲ καὶ Λουκίου καὶ Σιανοῦ: ultima verba correxerat nescio quis in margine καισιανοῦ. Iam et hoc et illud in textum recepit Xiphilinus: Κασσιανοῦ ἐφείσατο Λουκίου τε Σιανοῦ. Scribendum igitur etiam in fine καίπερ Καισιανῶν ἐξ ἐκείνου ὀνομασθέντων. Hunc autem L. Caesianum pleno nomine L. Apronium Caesianum appellatum fuisse suspicor, eundem qui anno p. Chr. 20, annos circiter 18 natus (cf. Eph. Epigr. II, 268), sub patre L. Apronio in Africa stipendia meruerit (Tac. Ann. 3, 21). Gaio imperatori collega fuit in consulatu anno 39¹). Eum anno 32 p. Chr. n., i. e. anno aetatis quo primum licuit, tricesimo, praetura functum esse, non est quod miremur in filio Apronii illius, quem et gloria militari insignem et Tiberii Seianique amicitia florentem ex Tacito novimus (cf. Ann. 1, 72; 4, 23. 73).

Nec minus vitiosum est, quod Reimarus, quem Bekkerus et Dindorfius secuti sunt, 54, 32 καὶ τότε μὲν — ἐς τὴν Ῥώμην ἔλθων ἀστυνόμος ἐπὶ τε Κύντου Αἰλίου καὶ ἐπὶ Παύλου Φαβίου ὑπάτων καίπερ τὰς στρατηγικὰς τιμὰς ἔχων ἀπεδείχθη (Drusus) pro ἀστυνόμος reposuit ἀγορανόμος. Narrat Dio Drusum, quanquam habebat ornamenta praetoria, tamen praetorem urbanum creatum fuisse, eodem modo quo et frater Tiberius a. 738 praetura functus est, ornamentis praetoriis iam tribus annis ante ornatus, c. 19, 6: ἐστρατήγησε γὰρ καίπερ τὰς στρατηγικὰς τιμὰς ἔχων (cf. c. 104). Iam quod c. 33, 5 apud Dionem sequitur: τὰς τε ἐπινικίους τιμὰς — τῇ τε τοῦ ἀνθυπάτου ἐξουσίᾳ ἰπείδαν διαστρατηγήσῃ χρήσασθαι ἔλαβε Reimarum erroris arguit.

Inique quoque interdum reprehenditur Dio in iis, quae apud Xiphilinum vel in Excerptis Constantinianis servata sunt. Epitomatores enim in excerpando haud raro tam negligenter versatos esse, ut, verbis aliquot vel periodis omissis, sententiam obscurant vel plane pervertant, ex ea parte, qua Dio ipse integer nobis superest, facile intellegitur.

¹) Cf. Klein, Fasti Consulares p. 80. In indice libri 59 Dionis nomen Caesiani depravatum est in καλιανὸς ἢ καστιανὸς.

Sed nescio quomodo paullo longius a proposito digressus, vereor ne cui Dionis defendendi munus suscepisse videar. Revertor ad id quod dixi, editiones quibus adhuc optimis utimur, non ita esse comparatas, ut nihil amplius agendum supersit. Valet hoc imprimis de libris deperditis, quorum, praeter Xiphilini epitomen, lacera tantum fragmenta supersunt in Excerptis Constantini Porphyrogenneti Peirescianis sive Valesianis *de virtutibus et vitiis*, et Vaticanis (ex codice palimpsesto 73) *de sententiis*, et Ursinianis *de legationibus*, et in Florilegio Vaticano, quod reperit Maius¹⁾, passim denique apud grammaticos, lexicographos, id genus scriptores, quae etiam nunc multum abest, quin ita sint ordinata et inter se coniuncta, ut suo quaeque loco legantur. Verum de his excerptis spero fore ut mihi alius dicendi locus detur: nunc agam de codicibus quibus libri Dionis integri continentur. Quorum ubi cognatio satis explorata erit, et quo quisque loco ac pretio sit habendus accurate definitum, tum

1) De sylloge Planudea, quae Xiphilini et Ioannis Antiocheni excerpta continet, quibus pauca quaedam ex Constantino Manasse et Pacanii Metaphrasi Eutropii addita sunt, post Mommsen. (*Herm.* VI, 82 sqq.) et H. Haupt. (*ibid.* XIV, 36 sqq., 291 sqq.) egi nuper in Progr. litt. Gymn. Erasm. 1884—85 p. 13 sqq.

Florilegium autem Vaticanum exstat in codice Vaticano Graeco 739. Sylloge est sententiarum ex scriptoribus sacris et profanis a Maximo Confessore collectarum. Invenitur quoque in codicibus Vaticanis 740 et 741, sed in hoc plane singularis est codex 739, quod solus servavit haec *Δίλνος τοῦ Ῥωμαίου* excerpta, quae in ceteris Maximi Confessoris codicibus, etiam in Mediceis et Marcianis et Parisinis omittuntur. Verum inter excerpta, hoc lemme *Δίλνος τοῦ Ῥωμαίου* insignita, haud pauca eius nomen mentiuntur, quorum nonnulla iam Dindorfius abiecit (I. p. 110 a. et praef. vol. V. p. XIII). Sed recepit fr. 57, 13 et 110, 10, quae ex Pseudo-Demadisi oratione *περὶ δωδεκαετηρίας* desumpta esse indicavit Hauptius (*Herm.* XIV, 434; fr. 57, 11 et 12, de quibus dubitavit idem vir doctus, procul dubio Dionis sunt). Praeterea fragmento 110, 15, quod ex Arsenio desumpsit Maius, in codice Vat. 741 lemma adscriptum est *Δίλνος τοῦ Χρυσόστομου*, apud quem in Orat. III, p. 41, 28 Dind. invenitur. Eodem modo, praeter fr. 110, 12 et 19 iam a Dindorfio indicata, etiam fr. 110, 18 ex Dione Chrysostomo fluxit (or. III. p. 58, 9 D.). De ceteris autem fragmentis, ex Maximo Confessore et Arsenio et Antonii melissa petitis, atque de ipso Florilegii codice 739 postea, ut dixi, prolixè disputaturum me spero. Nunc finem faciam in loco quodam Florilegii indicando qui lacunam Dionis explet. L. 53, 84, 1: *πάνθ' ὅσα τοὺς ἀρχομένους καὶ φρονεῖν καὶ πράττειν βούλει* (verba sunt Maecenatis ad Augustum) *καὶ λέγει καὶ ποιεῖ· οὕτω γὰρ ἐν μᾶλλον παιδεύονται αὐτοὺς ἢ ταῖς ἐκ τῶν νόμων δειματώσεως*. Orationi hianti librararius Medicei B, inserto *ἀνάγκαις* post *νόμων*, suo more i. e. pessime subvenit; Dindorfius *ζημίαις* coniecit (praef. p. XI), recte quod ad sensum, sed Dionem ipsum *τιμωρίαις* scripsisse ex Florilegio discimus.

demum utili apparatu critico Dionem ornare poterimus, qui nunc totus omittitur in ultima et optima editione Dindorfiana, in Sturziana vero et praesertim in Parisina editione Grosii¹⁾ ineptis et absurdis lectionibus ex codicibus nullius pretii corrasis foedissime inquinatus est.

Quid autem de Dionis codicibus indicandum sit recensione facta apparebit. Duodecim sunt, qui hoc ordine optime enumerabuntur:

1. Vaticanus n. 1288 (L. 79, 2—80, 8).
2. Mediceus A (70, 8) (L. 36, 1. 2; 36, 20—50, 6).
3. Vaticanus A (n. 144) (L. 36—54).
4. Parisinus A (n. 1690) (L. 36—54).
5. Venetus A (n. 395) (L. 44, 35—60).
6. Mediceus B (70, 10) (L. 42—60).
7. Parisinus B (n. 1689) (L. 36—60).
8. Turinensis (n. 76) (L. 37—60).
9. Venetus B (n. 396) (L. 36—60).
10. Vaticanus B (n. 993) (L. 36—60).
11. Escorialensis (L. 36—60) cf. Miller, *Catalogue* p. 261 sq.
12. Vesontinus (Z. n. 68, 80) (L. 36—60).

Codex Vaticanus 1288.

Honoris causa primo loco nominetur vetustissimus codex (nisi codicis fragmentum dicere mavis), olim Fulvii Ursini, nunc Vaticanus 1288, membranaceus, formae quadratae, foliorum 12, (cui tertium decimum, ab aversa parte paene vacuum, a correctore additum est, ad lacunam in codice ipso 78, 34, 1 inter verba προσέμειξεν et ὁ γὰρ explendam (cf. Sauppius l. infra l.), litteris uncialibus eleganter perscriptus. Singulae paginae ternos laterculos continent, unum quemque 42 versuum. Singuli autem versus sunt 17—20, plerumque 18 litterarum. A dextra ita codex cultro abscisus est, ut in unoquoque folio recto laterculus tertius, in verso primus ex dimidia parte perierit. In folio

1) *Histoire Romaine de Dion Cassius traduite en français, avec des notes critiques, historiques, etc., et le texte en regard, collationné sur les meilleures éditions et sur les manuscrits de Rome, Florence, Venise, Turin, Munich, Heidelberg, Paris, Tours, Besançon, par E. Gros, Inspecteur de l'Académie de Paris. X vol. Paris, Firmin Didot. Livres 5—10, Grosio mortuo, edidit P. Boissée.*

autem secundo uterque laterculus prorsus interiit. Membranae sunt levissimae et tenuissimae, quo factum est ut saepe atramentum pergamenam ita perederit et corroserit, ut interdum forma tantum litterarum tamquam ex membrana exsecta cognoscatur, interdum, ab aversa quoque parte peresa pergamina, ne haec quidem satis bene distingui possit. Praeterea haud raro evanuit atramentum, calami ductus tantum conspiciuntur. Lineae stilo membranae impressae infimas litteras stringunt; sed hasta litterarum ΠΘΨ et infima cauda litterae ξ infra lineam protractae sunt. Interpunctionis vel elisionis signa accentusve nusquam addidit prima manus; virgula addita corrector interdum vocalem elisam indicavit. Scribendi compendiis non nisi in extremis versibus usus est librarius, ibi vero saepissime. Lineola ultimae vocali superscripta v exprimitur, cauda consonanti addita αι. Ceteroquin litteras coniunxisse contentus fuit: αι et αυ, τω, ρω, ωι atque adeo νης uno ductu scribuntur. Praeterea interdum litteram aliquam minimo modulo exaratam alteri superposuit, sed valet hoc de vocalibus tantum et de littera σ.

De codicis aetate non constat. Sunt qui eum saeculo quinto exaratum putent (Wattenbachius, Sauppius l. infra l.), quod mihi quidem non probatur, alii sexto saeculo adscribunt. Mihi, ut in re incerta, medio fere saeculo septimo scriptum videtur.

Est igitur codex in paucis vetustissimus, venerandae antiquitatis ut aiunt, at idem, quod pace omnium dictum sit qui veterrimos codices admirari solent, in paucis quoque mendosissimus. Felici tamen casu supervenit quidam, qui quae prima manus peccaverat, litteris item uncialibus, ex alio codice vel fortasse ex eo ipso, qui descriptus erat, corrigeret. Vel sic tamen scatet vitiosis scripturis et mendis omne genus. Codicem nostrum negligentius olim ab Ursino et Nicolao Falconio versatum Bekkerus, cum editionem Dionis pararet, accuratius explorari iussit. Errores, quos commisit is cui Bekkerus hoc negotium mandaverat non multos, iam plerique a Sauppio sublatis sunt, qui codicis descriptionem et variarum lectionum specimen edidit in diurnis Academiae Gottingensis ¹⁾. Mihi parvum tantum spici-

1) *Nachrichten v. d. Königl. Gesellschaft der Wissenschaften und der G. A. Universität zu Göttingen* 1869 p. 183 sqq.

legium colligendum supererat. Indicabo locos quosdam insigniores, qui in codice emendatius scripti sunt quam in nostris editionibus leguntur, sive neglecta fuit codicis lectio sive spreta.

L. 78, 6, 5. Τοιούτω μὲν τέλει ἐχρήσατο βιούς τε ἔτη ἐννέα καὶ εἴκοσι καὶ ἡμέρας τέσσαρας, τῇ γὰρ τετάρτῃ τοῦ Ἀπριλίου ἐγεγέννητο κ. τ. λ. Codicis lectionem τῇ γὰρ τετράδι τοῦ Ἀπριλίου mutaverunt editores omnes in τετάρτῃ, iniuria ut mihi quidem videtur. Notum est quantopere Atticorum loquendi consuetudinem imitatus sit Dio, quam diligenter et enuntiatis et verbis rarioris et exquisitoris usus Thucydidem praesertim expresserit. Attici autem quartum diem τετράδα vocabant ut apud Aristophanem est noto versiculo, Plut. 1126

οἱμοὶ πλακοῦντος τοῦ ἔν τετράδι πεπεμμένου

et Nub. 1131

πέμπτη, τετράς, τρίτη, μετὰ ταύτην δευτέρα

et apud Thucydidem ipsum 5, 54 τετράδι φθίνοντος. Hunc igitur dicendi usum secutus Dio scripsisse videtur τῇ γὰρ τετράδι τοῦ Ἀπριλίου ἐγεγέννητο.

C. 12, 2: πολλὰ καὶ ἀγαθὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὑπετείνετο (ὁ Μακρίνος), τοὺς τε ἐπ' ἀσεβείᾳ τινὶ — τιμωρίαν τινὰ ἔμβιον ὀφληκτότας ἀπαλλάξας τῆς καταδίκης, — καὶ τὸν Αὐρηλιανὸν ἐξαιτηθέντα ὑπ' αὐτῶν (τῶν στρατιωτῶν) τατον σφίσιν ἐν πολλαῖς στρατείαις ταῖς πρόσθεν γεγονότα παραιτησάμενος ὥς οὐχ ὄσων ὃν βουλευτὴν τινὰ ἀποκτεῖναι. Codex clare: τατον σφίσιν, unde quae syllabae ante τατον perierunt facile suppleri possunt. Scripsit Dio αὐτ' ἀπεχθέστατον, quod Bekkero quoque, quanquam lectionis -τατον ignaro, in mentem venisse video.

Cap. 22 nomen proconsulis provinciae Asiae perperam editur Festus. In codice § 2 scribitur Φῆστος ὁ Ἀνίκιος, at § 4 idem Φαῦστος audit. Rectius hoc: est enim Q. Anicius Faustus, vel ex titulis Africanis (cf. e. g. Renier, 57 et 63 = Wilmans, 1475 et 1480; cf. C. I. L. III 1685, 1686) satis notus.

C. 23, 1: ἡ δὲ Ἰουλία ἡ τοῦ Ταραύτου μήτηρ ἔτυχε μὲν ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ οὔσα, καὶ οὕτω παραχρῆμα ἅμα τῇ πύστει τοῦ θανάτου αὐτοῦ διετέθη ὥστε καὶ πλήξασθαι ἰσχυρῶς καὶ ἀποκαρτερῆσαι ἐπι-

χειρῆσαι. Haec, in codice mutila, e Xiphilino suppleta sunt. Sequitur in codice:

ΧΕΙΡΗCΑΙC
ΚΑΙCΜΙCΕ
ΤΟΝΤΟΤΕ
ΤΑΕΠΟΘΕ
ΝΟΝΖΗΝ
ΤΙΑΤΤΗΔ
ΧΘΕΤΟ κ. τ. λ.

Quae adiuvante eodem Xiphilino a Bekkero paullo vehementius immutata et expleta sunt: *ὃν γὰρ ζῶντα ΚΑΙ ΕΜΙCΕΙ τελευτήσαντα ΤΟΤΕ ἐπένθει οὐχ ὅτι ΕΠΟΘΕΙ αὐτὴ ἢ ἐκείΝΟΝ ΖΗΝ ἤθελεν ἀλλ' ὅτι ΑΤΤΗ ἸΔιωτεύουσα ἤΧΘΕΤΟ.* Rectius sic scribemus: *ὃν γὰρ ζῶντα ΚΑΙ ΕΜΙCΕΙ τὸν αὐτὸν τοῦΤΟΝ ΤΟΤΕ τετελευτηκόΤΑ ΕΠΟΘΕΙ οὐχ ὅτι ἐκείΝΟΝ ΖΗΝ ἤθελεν ἀλλ' ὅτι ΑΤΤΗ ἸΔιωτεύουσα ἤΧΘΕΤΟ.* Vide Xiphilinum.

C. 30, 2: *ἡ Μαῖσα ἡ τῆς Ἰουλίας τῆς Αὐγούστης ἀδελφὴ δύο τε θυγατέρας Σοαιμίδα καὶ Μαμαίαν ἐξ Ἰουλίου τοῦ ἀνδρὸς ὑπατευκότος — ἔχουσα.* Perspexit Sauppius Julii huius cognomen desiderari. Itaque inter τοῦ et ἀνδρὸς inseruit Ἀουίτου. Sed articulo hic locus non est. του est ultima syllaba nominis Ἀουίτου, et vides iam quo modo vitium natum sit: ΙΟΤΑΙΟΤ ΑΟΤΙΤΟΤ abiit in ΙΟΤΑΙΟΤΑΙΟΤΤΟΤ. Deinde ΑΙΟΤ post ΑΙΟΤ omissum est.

L. 79, 3, 1: *Αἰτὸς περιμείνας τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ μέχρις οὗ τὴν ἀρχὴν παντόθεν ἐβεβαίωσατο κ. τ. λ.* Codex recte πανΤΑΧΟΘΕΝ ex more Dioneo.

In huius libri argumento consulum anni 220 nomina hodie sic eduntur: *Ψευδαντωνῖνος τὸ γ' καὶ Εὐτυχιανὸς Κωμάζων.* At codex: ΚΑΙ ΛΟΛΑΟΤΑΔΙΚΩΜΑΖΩ. Sunt haec sane corrupta, sed medicina parata est. Primum ΛΟ ex dittographia natum videtur. Litteris quae sequuntur ΛΑΟΤΑΔΙ Comazontis praenomen et nomen gentile, Marcus Valerius continentur: Μ. ΟΤΑΔ. Marcus vocatur in titulo urbano C. I. L. VI, 866, et Valerii nomen confirmatur lapide Gabiis reperto, qui ei perperam, ut videtur, Publii praenomen tribuit (Or. 3741).

Sequenti autem versu in codice non legitur ΒΤΣΓΡΑΤΟC, sed id ipsum quod requiritur Γ ΒΕΤΤ ΓΡΑΤΟC (vel fortasse levi vitio ΤΡΑΤΟC) i. e. C. Vettius Gratus.

Codex Mediceus n°. 8 plutei 70 (A).

Secundum inter Dionis codices locum obtinet Mediceus 70, 8, membranaceus, formae quadratae, foliorum 244, saeculi fere undecimi, litteris minusculis clare et perspicue perscriptus. Huius quoque codicis librarius compendiis scripturae raro usus est. Initium et finis perierunt; hodie incipit a verbis *Φείδεται. δυναστείας τε ἐρῶν* 36, 1, 1, desinit 50, 6, 2 in medio vocabulo *ἣ τε οὖν ἡλικία παρ' ἀμφο*. Sed de exordio paullo accuratius disseram.

Fol. 1 haec continet: *Φείδεται. δυναστείας τε ἐρῶν* — *προα-
φείλετο αὐτούς* c. 2, 3.

fol. 1': *ὥς καὶ ἑαυτῷ κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ |
προσχωρήσαντας· λέξω δὲ ἤδη καὶ τὸ κατὰ τοῦτον | κ. τ. λ.* Statim igitur ne novo quidem versu distincta, ultimum vocabulum in cap. 2 *προσχωρήσαντας* sequuntur verba cap. 20 *λέξω δὲ ἤδη κ. τ. λ.* Capitibus 3—19 (= 35, 1—17 in editionibus vetustioribus) caret.

Quae tamen olim codici non defuisse demonstratur littera γ, qua notatus est qui nunc primus est quaternio. Duobus igitur quaternionibus auctior fuit aliquando. Sed praeterea quoque damnum foliorum aliquot et quaternionum passus est. Abcissum est ex hoc primo (olim tertio) quaternione folium inter f. 6 et 7 (lacuna est inter c. 36 et 37); quod ei coniunctum fuit fol. 2, tertio foliorum pari 3 + 6 conglutinatum est:

1 + 8 (hodie 7)

2 + 7 (periit)

3 + 6

4 + 5

Quaternioni tertio (ε') duo folia desunt, primum et ultimum, illud inter folia codicis, ut hodie numerata sunt, 15' et 16, (l. 37 inter c. 7 *καίτοι παιδὲς αὐτῆς παρὰ* et c. 8 *τοῦτο μόνον κ. τ. λ.* (errore Dindorfius praepositionem *παρὰ* verbis *τοῦτο μόνον* coniunxit), hoc inter f. 21' et 22, (ibidem, c. 29 inter § 3

τὸν Κατιλίαν et § 4 καὶ οὐκ ἐτόλμησε κ. τ. λ.). Quae postquam perierunt quaternio factus est ternio:

1 + 8 perierunt

2 + 7

3 + 6

4 + 5

Quaternioni 29 (λα') primum folium abscissum est inter f. 222 et 223. Continebat ea quae L. 48, c. 41, 7—44, 3 a verbis ἐγένετο μὲν καὶ usque ad μετὰ τοῦ Καίσαρος leguntur in Veneto. Ultimo denique quaternioni (λγ') quintum folium deest inter f. 241' et 242. Desideratur igitur ἢ ἵνα τοὺς Ἀρμενίους usque ad φιλοτιμούμενοι καὶ 49, 39, 5—42, 3.

Quanto auctior olim fuerit in fine Mediceus codex statim videmus in descriptione codicis Vaticani A.

Singulis libris hic titulus praefixus est: τὰδε ἐνεστὶν ἐν τῇ λζ' (λη sqq.) τῶν Δίωνος ῥωμαϊκῶν, qui in solo libro 47 (ut in Veneto A quoque) in hunc modum mutatus est: τὰδε ἐνεστὶν ἐν τῇ Δίωνος ῥωμαϊκῶν μζ'. Subscriptionem quinquies variavit librarius:

Δίωνος ῥωμαϊκῆς ἱστορίας λη, λθ, μ, μα, με, μζ, μθ

Δίωνος ῥωμαϊκῆς μη

Δίωνος ῥωμαϊκῶν ἱστορίας βιβλίον μβ

Δίωνος ῥωμαϊκῶν ἱστορίας μγ, μδ

Δίωνος ῥωμαϊκῶν λς, λζ, μς.

Codex Vaticanus 144 (A).

Sequitur iam, quem recensebimus, codex inter Graecos bibliothecae Vaticanae numero 144 insignitus. Chartaceus est, formae quadratae, foliorum 282, anno 1439 perscriptus ut ex subscriptione patet: ἐτελειώθη ἐν ἔτει Ϟ' λ" μζ' ἰνδικτιῶνος δευτέρας ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ i. e. anno aerae Constantinopolitanae 6947, indictione secunda, die mensis Iulii. Integer servatus est, ut ex quaternionum numeris efficitur. Haec gerit in fronte, manu recentiore addita:

πίναξ

Δίωνος ῥωμαϊκῶν ἱστορίων βιβλία ἑνεακαίδεκα ἀπὸ τοῦ λς^α μέχρι

τοῦ νδ̄ ὧν δ̄ λς' καὶ δ̄ λζ' καὶ δ̄ νδ'. ἐν μέσῳ ἐλλειπείς (sic)
βιβλίον λς^{ον} ἀναρχον

βιβλίον λζ^{ον} ἢ ἀρ. τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ ἔτει κ. τ. λ.

Libros igitur Dionis continet 36—54. Incipit ita:

ℓ. 1 vs. 1—ℓ. 4 vs. 11: καὶ ὅτι ἰσχυρᾷ τῇ τύχῃ — ὀλίγου
διεφθάρη, L. 36, 3—19 (= 35, 1—17 in editionibus vetustioribus).
Sequitur ℓ. 4 vs. 12 (novo versu) δυναστείας τε ἐρῶν et reliqua
prorsus eodem modo quo in Mediceo A leguntur, L. 36, 1. 2;
20 sqq.

Atque statim hic dicam quod mox probaturus sum, codicem Vaticanum A a Mediceo A esse descriptum. Si qui enim codex, quae folio abscisso perierunt in Med. A, eadem illa omittit, vel spatio vacuo relicto additaque nota *λείπει*, vel ne indicata quidem lacuna, hunc codicem ex Mediceo derivatum esse apparet. Id autem ipsum in Vaticano nostro usu venit. Primam lacunam et secundam et tertiam (36, 36/37; 37, 7/8; 37, 29, 3/4) binis fere foliis puris relictis librarius indicavit; non vidit etiam 48, 41, 7 et 49, 39, 5 singula folia Mediceo defuisse. Quo factum est ut priore loco verbis in folio Medicei 222 ultimis ὑπ' αὐτοῦ πολιορκηθέντες (48, 41, 7) prima in folio 223 χωρὶς δὲ τὸν Νέρωνα (48, 44, 3) coniunxerit, altero autem eodem modo uno tenore scripserit: σκηπτόμενος δι' οὐδὲν ἄλλο αὐτὸν συνειληφέναι ὑπέστελλον καὶ ἐμετρίαζον κ. τ. λ. 49, 39, 5 et 42, 3.

Adde his Medicei versus integros a librario codicis Vaticani omissos, ut 38, 48, 2 τῶν Ῥωμαίων προκαλουμένων σφᾶς συν-
εμῖξεν ἀλλὰ et 49, 37, 4 ὀλίγον ἄπωθεν παραρρέοντος διάκνον
τι κατε-; adde absurda quaedam vitia, nata e lectione Medicei
aut depravata aut male intellecta, veluti 39, 42, 2 pro ὁμοίως
medio versu ὁμοί legitur, quod in Mediceo in versus fine faci-
lem habet explicationem, versu enim sequenti librarius aliud
agens ὡς addere oblitus est; et 46, 23, 5 in Caleni ad Cice-
ronem verbis καίτοι πόσῳ κρεῖττον ἦν τότε αὐτὸν ἀντειπεῖν εἴπερ
τι αὐτῶν μὴ δὲ ὄντως ἐγίγνετο invenitur pro μὴ δὲ ὄντως quod
librarius Medicei, qui saepissime unius vocabuli syllabas disiungit,
coniungit diversorum, suo more scripserat μὴ δὲ ὄντως; adde
lemmata Mediceo in margine tempore multo recentiore adscripta,
a Vaticani scriba fideliter translata (ut ad 36, 25 *δημηγορία*

πομπήλου ἐσχηματισμένη κ. τ. λ.), glossasque et varias lectiones ex margine in textum receptas (veluti 39, 1, 4 Mediceus habet τοὺς τε * ψιλούς et in margine * φίλους, Vaticanus τοὺς τε φίλους ψιλούς), subscriptionem denique singulorum librorum semper eandem in utroque codice — et iam, ni fallor, mihi dabis Vaticanum librum Medicei esse apographum. Unde sequitur ea parte, qua Vaticanus Mediceo auctior est (libri 36 capita 3—19 dico et libros 50, 6—54) nondum caruisse Mediceum anno 1439 et in his libris Vaticanum nobis Medicei loco esse. Quare de hac parte, praesertim de Vaticani codicis initio diligentius videbimus.

Notum est his capitibus, quibus Luculli expeditio in Armeniam narratur, tamquam libri 35 fragmento, ab editoribus prioribus, ante verba Φεῖδεται· δυναστείας τε ἐρῶν, quae librum 36 exordiebantur, locum datum fuisse, Penzelium primum coniecisse haec inter verba προσχωρήσαντας (c. 1 ex.) et λέξω δὲ ἤδη (c. 20 in.) esse interponenda. Quam opinionem, a Xiphilino ut videbatur confirmatam, secutus, Bekkerus totum locum in hunc modum disposuit:

1. Xiphilini prima verba (p. 1, 6—20 Dind.) = libri 35 finis.
2. Φεῖδεται. δυναστείας τε ἐρῶν — προσχωρήσαντας Lib. 36, 1. 2.
3. Xiphil. 1, 20—2, 15.
4. καὶ ὅτι ἰσχυρᾷ τῇ τύχῃ — διεφθάρη 36, 3—19.
5. λέξω δὲ ἤδη sqq. c. 20 sqq.

Hanc tamen dispositionem, quanquam a Dindorfio receptam, genuinam non esse meo quidem iudicio a codice Vaticano clare demonstratur.

Primum enim in Mediceo codice, qui incipit hodie a verbis Φεῖδεται δυναστείας τε ἐρῶν, post verbum προσχωρήσαντας statim eodem versu sequitur λέξω κ. τ. λ., quae cum aptissime inter se cohaereant causa nulla est cur disiungantur. Tum capita 3—19 (9½ pag. ed. Dind. quae efficiunt quattuor folia codicis Medicei) ante verba Φεῖδεται κ. τ. λ. in Mediceo ipso scripta fuisse ex Vaticano apparet. Cuius librarius cum post verbum διεφθάρη novum versum inceperit, hoc loco Medicei lacunam indicasse iudicandus est. Unde sequitur anno 1439 hunc statum Medicei fuisse:

Initium deerat

c. 3—19

lacuna

c. 1. 2. 20 sqq.

Itaque in posterum hoc modo legamus necesse erit:

1. Xiph. 1, 6—12: Initium belli Cretici a Metello gesti.

2. Xiph. 1, 20—2, 15, Dio c. 3—19: Luculli expeditio in Armeniam.

3. Dio 1, 2 (Ex capitis 2 paragraphis 2 et 3 pauca quaedam apud Xiphilinum inveniuntur, 1, 12—20): Finis belli Cretici.

4. Dio c. 20 sqq.: Bellum piraticum.

Ex quaternione igitur secundo (ut videtur), qui nunc cum primo periit totus, quattuor folia eo tempore supererant, quae, cum in c. 3—19 nulla lacuna sit, media fuisse verisimile est:

$$\begin{array}{rcl} 1 + 8 & \} & \text{perierant} \\ 2 + 7 & \} & \\ 3 + 6 & \} & \text{supererant} \\ 4 + 5 & \} & \end{array}$$

In qua dispositione hoc solum offendit, quod statuendum erit Xiphilinum bellum Creticum, a Dione duobus locis enarratum, uno tenore absolvisse. Quod quanquam raro fecit, at fecit tamen etiam alibi. Cf. e. g. p. 67, 2 (Dind.) ubi, lib. 49 c. 11 et 12 excerpens, Sex. Pompei necem ex c. 17 interposuit.

Libro autem 51 verba ἐπιδιώκων τὴν τε Σεγαιτικὴν — μετεπέψατο καὶ ὁς (c. 23, 5—26, 1) sine ullo lacunae indicio omissa sunt. Folium scilicet deerat in Mediceo. Sed eodem libro inter c. 26, 5 πρὸς γὰρ τῷ ὕδατι ἐπέπο et 27, 1 καὶ νεωτερισμὸν ἐμποιοῦντας quaedam desiderari spatio versuum 12 vacuo indicatur, unde patet Mediceum quoque haec, lacuna indicata, omisisse (ut 48, 4, 3 aliam lacunam significavit) aut habuisse quidem, sed madore vel quavis alia causa ita corrosa vel obliterata, ut legi amplius non possent. Iterum folium in Mediceo periit lib. 52 inter c. 13 et 14, quod Vaticani librarius non vidit (cf. infra). Libro deinde 54 ubi in Vaticano desiderantur c. 7, 6—19, 4 γενόμενος — τὸν τοῦ Κυρι...., quinque folia pura lacunam ostendunt. Verum paullo post librarius aliud agens, cum in Mediceo unum folium periisse non animadvertet cum verbis πάντα τὰλλα ἐκπώματα c. 23, 3 con-

iunxit ἔτ' ἐπέστελλον, quae c. 24, 7 leguntur. Litteris denique in ultima pagina, ut fit, evanidis vel parte folii abscissa in libri 54 fine nihil dispicere potuit nisi haec:

τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν Χάττων πρὸς γὰρ τοὺς
μετέστησαν καὶ τῆς τε χώρας αὐτῶν
τῶν Ῥωμαίων εἰλήφεσαν ἕξα
ἐκάκωσε τὰ δὲ ἐχειρῶ
τὴν Ῥώμην σὺν τῷ
ἐν γὰρ τῇ Λουγδῶ
Κελτοῖς ἐφεδρ
καὶ ἐψήφιστο ἥ
ἐπετέλεσαν
νίου καὶ ἐπὶ Φαβίου.

Codex Parisinus 1690 (A) ¹⁾.

De hoc codice, olim Mediceo, pauca adnotare satis erit. Chartaceus est, continetque libros 36—54, fine libri 54 non addito, ut ait Gros., i. e., opinor, omissis versibus illis decem, quos modo mutilatos ex codice Vaticano exhibui. Cum enim Vaticano libro sit simillimus, habeatque omnes eius lacunas ²⁾, verborum omissiones ³⁾ et lectiones depravatas ⁴⁾ omnes, et in hoc tantum discrepet quod ultro corruptit non pauca, omittit permulta ⁵⁾, procul dubio ex eo est descriptus.

Codex Venetus s. Marcianus 395 (A).

Codex est membranaceus, formae maximae, foliorum 251,

1) Hunc codicem ipse non inspexi; Grosii descriptione (in praef. ed. supra laudatae) usus sum.

2) E. g. 38, 48, 2 τῶν Ῥωμαίων — ἀλλὰ.

3) E. g. 40, 2, 2 καὶ κατέδεισαν καὶ κατέλυσαντο.
40, 46, 1 ἀποδειχθῆναι.

4) E. g. 38, 49, 4 ὕντα pro ἔχοντα.
50, 2 ἐκείθεν pro ἔγγυθεν.

39, 33, 1 μηδενῶς σφῶν pro μηδενός σφῶν προσδεῖσθαι.

5) In solo libro 39: c. 19, 2 μήτε τὴν ἡσυχίαν — § 3 πρὶν γὰρ ἐκείνον.
c. 40, 2 ἀλλήλοις — παρακινήσει.
c. 47, 3—48, 1 ἐπὶ τούτῃ — καταγινύστες.
c. 54, 2 δι' ὀλίγου — ὥστε καὶ.
c. 59, 2 καὶ γνώμας — αὐτοῦ.

saeculi fere undecimi. Singula folia versus tricenos quaternos continent. Litteris minusculis magnis et pulcherrimis perscriptus est ab una manu, quae siglis fere non usa est, nisi quod pro καὶ saepe scripsit sive κ, sive ε̇ et in versuum fine litteram ν haud raro lineola ultimae litterae superscripta expressit. Praeterea -ος et -ως nonnunquam ita exarata inveniuntur ut praecedens σ litteram ο tanquam involvat (ο (ω, sed id quoque in ultimis tantum versibus; iota, quod dicitur subscriptum, non neglexit, sed ut par est, vocali adscripsit. Lineae stilo membranae impressae summas litteras attingunt. Orationes et colloquia appicto ante singulos versus signo > distinguuntur; ubi duo colloquuntur vel duorum adversariorum conciones se invicem excipiunt posterioris verbis duplex signum >> additur. Tenuioribus litteris uncialibus corrector antiquus et in marginibus et inter lineas multa vitiosa correxit, quae male abundarent induxit, explevit quae deessent, plerumque recte¹⁾. Ex eo autem quod saepe lectioni depravatae alteram substituat vitiosam quidem, sed ex qua genuina scriptoris verba erui possint, addatque vocabula quae de suo supplere non potuerit, apparet eum vel alium codicem vel fortasse eum ipsum qui descriptus erat in corrigendo adhibuisse. Quod ut probem pauca quaedam exempla afferre mihi liceat. L. 45, 6, 4 τὴν πανήγυριν τὴν ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀφροδισίου ἐκποιήσει καταδειχθεῖσαν — αὐτὸς (Octavianus) ἐπὶ τῇ τοῦ πλήθους θεραπείᾳ ὥς καὶ προσήκου διὰ τὸ γένος τοῖς οἰκείοις τέλεσι διέθηκε, προσήκου quod manifesto falsum est recte in προσήκουσαν mutavit. Lib. 49, 31, 1 cum in codice scriptum invenisset Ἀντώνιος δὲ ὑπὸ μὲν τῶν πολεμίων οὐκέτ' οὐδὲν δεινὸν ἔπαθεν, ὑπὸ δὲ δὴ τοῦ ψύχους δεινῶς ἐταλαιπώρησε, voce δεινῶς, quod ex praecedenti δεινὸν natum est, inducta in margine ἰσχυρῶς adscripsit, quod et cum Dionis loquendi consuetudine convenit et a Mediceo A probatur. Eidem debetur 55, 10a, 9 ἁλκάδι pro ἁλκάσι, c. 18, 6 ὠτακουστοῦντας pro ὠτακουστάς, 56, 17, 1 ἀψίδες pro ἀσπίδες, alia. L. 49, 8, 4 inseruit τι, quod post πρὶν νεοχρωθῆναι male aberat et 54, 1,

1) Multo post alius nescio quis eodem correctoris munere functus est, sed huic res male successit: quae tentavit aut parvi momenti sunt aut ulterius corrupta. Sic ad 55, 1, 8 ποῖ δῆτα ἐπαίγει, Δροῦσε ἀνέρεστε, in margine adnotavit: γρ. βαδίζεις!

2 τοῦτο in verbis δοκῶ δ' ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἔξω χωρίοις τὸ αὐτὸ τοῦτο συνεχέσθῃ. Lib. 55, 7, 1 codex: τῆς τε γὰρ ὀργῆς αὐτὸν (Augustum) παρέλυσεν καὶ ἐς τὸ ἡπιώτερον μεθίστη (Maecenas); corrector inseruit αἰεὶ quod post αὐτὸν requiritur, et ibidem c. 21, 2 ἂν particulam quae vitiosa aberat in verbis μέγα γὰρ ἦν ἂν ἀγαθόν. Recte quoque in eodem libro c. 24, 2 ὃ τε γὰρ Νέρων τὸ πρῶτον καὶ ὁ Γάλβας τό τε πρῶτον τὸ ἐπικουρικὸν τὸ ἐν Παννονίᾳ τῇ κάτω καὶ τὸ ἔβδομον τὸ ἐν Ἰβηρίᾳ συνέταξαν (de legionibus sermo est), post τὸ ἔβδομον supplevit τὸ διδυμον, quod iniuria spreverunt editores, nam legionem septimam, ab imperatore Galba in Hispania conscriptam, geminam cognominatam fuisse notum est. Quod autem dixi viam ad veram lectionem investigandam, adscripta lectione vetustiore, correctorem interdum monstrasse, hoc quoque uno alterove exemplo ostendere iuvat. L. 52, 34, 2 Liviae verba ad Augustum: καθάπερ γὰρ ἐν τινι τῆς ὁλῆς οἰκουμένης θεάτρῳ ζήσῃ in Veneto traduntur καθάπερ γὰρ ἐν τινι κ.τ.λ. Addidit ille inter lineas ἐν, καθάπερ γὰρ ἐν ἐνί τινι, quod in margine sui exemplaris invenerat, nec tamen non inserendum sed in locum vocabuli ἐνί substituendum esse intellexerat. Eundem in modum L. 56, 17, 3 τῷ Δρούσῳ — ἐπειδὴν ταμיעύσῃ γνώμην παρὰ τῶν ἐστρατηγηκότων ποιεῖσθαι ἐψηφίσθη, pro παρὰ in margine πρὸς scripsit cum πρὸ scribere debuisset.

Vel ad minutissimas res in hoc praestantissimo codice, ut in Mediceo A quoque, animum advertendum esse paucis demonstrabo. L. 45, 28, 3 verba quibus Cicero in Antonium invehitur: τί δ' ὅτι τὴν τοῦ Πομπηίου οὐσίαν μόνος ἀνθρώπων ἀγοράσαι ἐτόλμησε, μήτε τὸ ἑαυτοῦ ἀξίωμα μήτε τὴν ἐκείνου μνήμην αἰδεσθεῖς, ἀλλ' ἐφ' οἷς πάντες ἔτι καὶ τότε ἔθρηνονμεν ταῦτα μεθ' ἡδονῆς ἀρπάσας; vitium alere nemo praeter Reiskium vidit, qui probabiliter ἐφ' οἷς πάντες ἔτι καὶ νῦν ὡς καὶ τότε coniecit. Reiskio nemo obtemperavit, sed ipse codex lacunam indicat addito in margine signo Cη.

L. 47, 6, 3 in utroque codice legitur ἀμέλει τῷ τε Ἀντωνίῳ καὶ ὁ θεῖος Λούκιος Ἀντώνιος Καῖσαρ καὶ τῷ Λεπίδῳ καὶ ὁ ἀδελφὸς Λούκιος Παῦλος ἐπεπολέμωντο, quod, expuncto emblemate Ἀντώνιος e praecedenti Ἀντωνίῳ nato, iam dudum viri docti sanarunt; locum laborare uterque codex eodem illo signo ostendi

1. L. 56, 27, 2 etiam nunc sine offensione editur: (δ Αὔγουστος) ἀπηγόρευσε μηδένα πυρὸς καὶ ὕδατος εἰρχθέντα μήτε ἐν ἡλείῳ διατρίβειν μήτε ἐν νήσῳ τῶν ὄσαι ἔλαττον τετρακοσίων ἀπὸ τῆς ἡλείρου σταδίων ἀπέχουσι, πλὴν Κῶ τε καὶ Ῥόδου Σαρδοῦς τε καὶ Λέσβου· ταύτας γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως μόνας ὑπελείετο. Sed haec quoque vitiosa esse nota ση in margine adscripta indicatum est et re ipsa probatur, nam Sardiniam insulam, plus 400 stadia a continenti distantem, excludi opus non erat. Quattuor nobilissimas Asiae insulas excepisse Augustum crediderim et Σάμουν legendum esse. Eodem modo in verbis Ciceronis 45, 18, 2 οὔτε γὰρ ἐν δυναστείᾳ καὶ τυραννίδι ζῆν ὑπομείναιμ' ἂν ἐν ᾧ μήτε πολιτεύσασθαι μήτε παρρησιάζασθαι ἀσφαλῶς μήτε τελευτῆσαι χρήσιμῳς ὑμῖν δύναμαι lacunam indicat Mediceus. Senserat iam Bekkerus adverbium post πολιτεύσασθαι desiderari. Quod vero ille inserendum coniecit ὁρθῶς mihi minus probatur. Ἐλευθέρως vel simile quid excidisse puto.

Haec iam sufficiant ad Veneti codicis praestantiam indicandam. Quo magis dolendum est tantam eius partem interiisse. Nam mutilus est et a capite et in fine. Incipit in medio libro 44, 34 inde a verbis ἀνοητότατα κομίσας, desinit 60, 28 in medio vocabulo ὁπότε γε λόγος τις ἐν τῷ δή... Sed haec quoque pars, quaternionibus aut foliis hic illic deficientibus, admodum lacunosa est. Quas lacunas bene nosse cum multum valeat ad ceterorum codicum stirpem investigandam haec res paullo accuratius tractari et debet et potest. Nam cum librarius primum folium singulorum quaternionum in summo margine tribus asteriscis et numero notasset in hunc modum:

*

*

*

κη'

interierunt quidem numeri omnes uno excepto sed asterisci aut integri aut ex parte certe remanserunt, unde quaternionum singulorum initium certo cognoscitur. Cum praeterea, ut dixi, uni numero (est κη') felici casu bibliopecti culter pepercerit, nullo negotio unicuique quaternioni suus numerus restitui potest, quo facto iam patebit quot initio perierint. Ecce iam elenchus:

fol. quat.

1-8 = θ

9-16 = ι

17-24 = ια

25—32 = ιβ

deest ιγ | 46, 23, 2 εἴπερ τινὰ ἀλήθειαν — c. 43, 2 οὐχ ὅτι καὶ ἐβούλοντο. Servata haec in Mediceo A paginis 18 editionis Dindorfianae continentur. Singuli autem quaterniones cod. Ven. id ipsum spatium ($17\frac{3}{4}$ vel 18 paginarum) occupant. Operae pretium est adnotare hoc damnum a manu recentiore indicatum esse, quae f. 32' infra εἴπερ τινα ἀληθ (sic) et in summo f. 33 οὐχ ὅτι καὶ ἐβούλοντο αὐτῆς τυχεῖν adscripsit.

33—40 = ιδ

41—48 = ιε

49—56 = ις

57—64 = ιζ

65—72 = ιη

73—80 = ιθ

81—88 = κ

89—96 = κα

97—104 = κβ

105—112 = κγ

113—120 = κδ | Huius numeri pauca quaedam vestigia supersunt.

121—128 = κε

deest κς | 52, 5, 2 αὐτοὺς μόνον — c. 20, 4 ματι γενόμενοι = $15\frac{1}{4}$ pag. ed. Dind. Numerum $17\frac{3}{4}$ vel 18 paginarum huius editionis non expleri lacuna, qua haec pars laborat, explicatur. Periiit enim post c. 13, 7 finis orationis Agrippae et Maecenatis responsionis exordium folio in Med. A abscisso, id quod indicavit librarius Med. B, quem haec e Mediceo A hausisse post demonstrabo (cf. p. 337), vacuis relictis fol. 203 medio et 203', non vidit librarius Vaticani A cf. p. 325. Folium autem Med. A = $2\frac{1}{2}$ pag. ed. Dind. Hoc quoque damnum indicatur ab eodem homine, quem supra in fol. 33prehendimus. Scripsit enim f. 129 supra ζήτει τὸ τέλος τῆς τοῦ καίσαρος (sic,

errore pro ἀγρίππου) δημηγορίας καὶ (?) τὴν ἀρχὴν τῆς τοῦ μαικλήνου.

129—136 = κζ | Huius quoque numeri leve indicium remansit.

137—144 = κη | *Hic numerus totus superest.*

145—152 = κθ

153—159 = λ | Tricesimi quaternionis duo folia media inter f. 155 et 157 perierant (54, 1, 5—6, 2 δικτάτωρας ἔχων — Σιλανὸς ἐσπουδαρ = 4½ pag. ed. Dind.). Haec a manu recentiore, eadem quam passim correxisse textum supra dixi, litteris parvis ex alio codice, quem Med. A fuisse conicio ¹⁾, suppleta sunt in folio chartaceo, qui hoc loco insertus numero 156 notatur.

160—167 = λα

168—175 = λβ | Litterae λ vestigia supersunt.

176, 177 λγ | Tricesimi tertii quaternionis haec duo folia (quae cohaerent) remanserunt. Leguntur in ed. Dind. lib. 55, 10, 2—10, 15 ρει ἑαυτὸν δὲ καὶ τοὺς ἐγγόνους — Ἰουλος δ' Ἀντώνιος ὡς καὶ (fol. 176) et ibid. c. 10a, 1—11, 2 ἐτέρους ἐκ τῆς Αἰγύπτου — καὶ τὴν μέλλησιν τῆς ἐπιβουλῆς. Sex folia exciderunt, quae ubi exciderint quaerendum. Folium autem primum et ei coniunctum octavum, itidem quartum quin-

1) Lectio optima Ἰππῆς c. 2, 5, quae forma Attica Nom. Plur. substantivorum in -εύς in solis Mediceo A et Veneto A ubique servata est, in ceteris vero omnibus, ac Vaticano A quidem excepto, constanter in Ἰππεῖς depravatur, suadet ut haec duo folia e Mediceo suppleta esse credamus. Praeterea in hiace tantum differt Venetus a Vaticano, qui hic nobis pro Mediceo est (litteris diductis scribitur lectio genuina):

Vat. A.

Venet. A.

1, 5 αὐτὸν

αὐτῶν

2, 2 ὅσχατοι δὲ

δὲ om.

2, 5 ἐπειδὴ δὲ

ἐπειδήπερ

2, 6 εὐθυνοόμενον

εὐθυνοόμενον

2, 8 καὶ θυσίας ὡς

om. (de hoc loco non recte iudicavit Dind. in praef. p. VIII.)

4, 4 ἐνέπραξιν

ἐνέπραξιν

5, 4 ἐν τῇ δὲ

om.

6, 2 ἐκείνου δὲ δὲ

δὲ om.

Medicei igitur lectio duobus locis a Vaticani librario, ceteris vero omnibus neglecta eius, qui hoc folium in Venetum inseruit, corrupta videtur.

tumque periisse apparet. Incertum tantum est, supersitne secundum et septimum an tertium sextumque. Foliorum ordinem addam quo clarius res appareat:

1—8 periit	1—8 periit
2—7 = f. 176, 177	aut 2—7 periit
3—6 periit	3—6 = f. 176, 177
4—5 periit	4—5 periit

Posteriorem ordinem verum esse, itaque inter fol. 175 et 176, itidemque inter fol. 176 et 177, denique inter fol. 177 et 178 bina folia excidisse (nec vero inter f. 175 et 176 et 177 et 178 singula, inter 176 et 177 quattuor) eo demonstratur quod ea parte, quæ inter fol. 175 et 176 periit, res narrantur per annos quattuor (a. 748—752) gestæ, quæ certe spatio unius folii absolvi non potuerunt, cum præsertim quæ fragmenta huius partis a Xiphilino (p. 100 vs. 19—101, 1 Dind.) et in excerptis Valesianis p. 662, et apud Zonaram (ed. Dind. II, 447, 6—16) nobis servata sunt, iam spatium dimidii folii excedant, neque tamen in his fragmentis quidquam inveniatur de fori Augusti inauguratione, quam hic narasse Dionem ex indice huius libri cognovimus.

178—185 = λδ

186—189 = λε | Perierunt quattuor folia media inter f. 187' et 188. L. 55 inter c. 33 et 34.

190—197 = λς

198—201 = λζ | Interiit primum folium eique coniunctum octavum et tertium sextumque. Desunt igitur singula folia Lib. 56, 22, 2 inter καὶ τὰ τε et τὸ μὲν πρῶτον, c. 24, 5 inter καὶ ὅτι καὶ et μετὰ τὴν, c. 28, 6 inter ἰδιωτῶν καὶ et τὸ τε συνέδριον, c. 32, 1 denique inter καίτοι τὰς et χρόνων.

202—209 = λη

210—217 = λθ

Hic lacuna est quaternionum minimum duorum (quae enim ex hac parte excerpserunt Xiphili-
nus et Eclogarii constantiniani Zonarasque iam
quaternione uno comprehendi nequeunt). Desinit
codex in verbis καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐπετήδευσε
ἀπε 57, 17, 8, rursus incipit 58, 7, 2 ἄλλα
καὶ αὐτῷ ἔθυσ. *Periit igitur et titulus et index
libri* 58. Sequuntur tres quaterniones integri
qui continent folia :

218—225

226—233

234—241

Iterum inter folia 241 et 242 unus duove qua-
terniones deficiunt, nam plures excidisse pro-
babile non est. Ultima verba fol. 241' sunt
59, 25, 1 ἀπέκτεινε καὶ, prima fol. 242 ἀλλὰ
ἀεὶ καὶ ἐν παιδείᾳ 60, 2, 1. *Itaque intercidiit*
(id quod in libro quoque 58 accidisse vidimus)
libri 60 *et titulus et index.* Ex foliis 242—251
integro quaternione continentur et
duo folia sequentis quaternionis sunt quae non
cohaerent. Inter fol. 249 et 250 unum tan-
tum folium periit, primum huius quaternionis.
Quae continebat integra supersunt in codicibus
alterius classis quos post recensebimus (L. 60,
17, 7—20, 4 ἑκάτερον — ὡς δ' ἐπὶ ποταμῷ).
Inter f. 250 et 257 duo folia exciderunt, qui-
bus legebantur c. 22, 3—26, 2 ἐκείνους μὲν
δὴ — εἴτ' οὖν ἐφεξῆς, itidem nobis in illis
codicibus servata. Fuit igitur f. 250 secundum,
f. 251 quintum huius quaternionis.

Itaque apparet ex numero θ quo notatus erat qui nunc primus
est quaternio, codicem Venetum olim octo quaternionibus in
initio auctiorem fuisse. Quo quaternionum numero cum conti-
neantur paginae editionis Dindorfianae non plus 144 neque tamen
multo minus (quaterniones 18—25 cod. Veneti, ut hoc utar,
comprehendunt pag. ed. Dind. 143) codicem nostrum incepisse
fere in c. 10—12 libri 41 statuendum est, unde consequi mihi

videtur archetypum codicis Veneti, olim quidem exorsum ab ipso libro 41, quo tempore descriptus est, iam damnum aliquot foliorum passum esse. De codicis nostri fine certi nihil affirmaverim, nec tamen reticeam veri mihi simillimum videri ultra librum 60 eum non esse progressum, et Veneti archetypum duas decades comprehendisse, quocum conferenda sunt Suidae verba: *διαίρουνται δὲ (libri Dionis) κατὰ δεκάδας*.

Nec varios Veneti casus ulterius persequi inutile erit, ut in Vesontini codicis descriptione apparebit. Lacerato enim iam et mutilo ei contigit ut iterum illigaretur, sed bibliopegum, cui hoc negotium mandatum erat, pessime munere functum fuisse discimus ex numeris arabicis, qui vocantur, quibus prima cuiuscunque quaternionis pagina notatur¹⁾. Fuit autem hic quaternionum ordo:

fol.	num. quat.	fol.	n. quat.	fol.	n. quat.	fol.	n. quat.
1—8	deest	65—72	10	129—136	18	190—197	26
9—16	3	81—88	11	137—144	19	210—217	27
17—24	4	73—80	deest	145—152	20	202—209	28
25—32	5	89—96	13	153—159	21	218—225	29
33—40	6	97—104	14	160—167	22	226—233	30
41—48	7	105—112	15	168—177	23	234—241	31
49—56	8	113—120	16	178—185	24	198—201	32
57—64	9	121—128	17	186—189	25	242—249	deest
250 et 251							

Quos numeros si quis perlustraverit primum intelleget codicem eo tempore nondum octo, sed septem tantum quaternionibus a fronte caruisse, nam primus etsi numero caret, qui nunc secundum locum occupat tunc tertius fuit. Tum bibliopegum ter quaterniones perperam coniunxisse videbit. Nam 11 et 12 (cui numerus deest) et 27 et 28 inter se permutavit; atque adeo quaternionem qui folia 198—201 continebat post f. 234 collocavit, quod notis in margine duabus confirmatur. Legitur enim in imo folio 197': *μέχρι τᾷδε γράφε* (sic) et in summo f. 202 *ζήτει ὁ ἀναγινώσκων τὸ παρὸν τετράδιον ἐν ἄλλῳ τόπῳ ὀφείλον τεθῆναι ὃ γὰρ τὰς βεμβράνας συντιθεὶς ἡστόχησεν*. Cognoscet denique, primo illo quaternione excepto Venetum iam eo tempore ita mutilatum fuisse ut hodie est.

1) Hodie rectus ordo restitutus est.

Singuli libri ita incipiunt

τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ με, μς κ. τ. λ. τῶν δῖωνος ῥωμαικῶν
 solo libro 47 excepto qui, ut in Mediceo A, inscribitur: *τάδε*
ἔνεστιν ἐν τῷ δῖωνος ῥωμαικῶν μζ. Subscribuntur autem
 septies: *δῖωνος ῥωμαικῆς ἱστορίας μδ, με, μζ, μη, μθ, ν, νη*
 sexties: *δῖωνος ῥωμαικῶν μς, να, νβ, νγ, νε, νς*
 semel: *δῖωνος κοκκιανοῦ ῥωμαικῶν βιβλίον νδ.*

Disserendum iam de ceteris codicibus sex (nam de libro Vesontino suo loco dicendum erit), qui, omnes post renatas litteras scripti, ita inter se conveniunt, ut eiusdem stirpis eos esse quivis facile agnoscat. Hoc habent omnes, (solo Mediceo B excepto qui libros 42—60 continet), ut incipiant a libro 36, finem faciant in libro 60, i. e. ut eos libros complectantur qui ex parte in Mediceo A, ex parte in Veneto A, ex parte denique in utroque inveniuntur. Nec minus in hoc consentiunt quod in prima parte lacunas Medicei A, Veneti A in tertia exhibent, in media vero habent nullas. Ex quo statim sua sponte apparet hos codices ex ipsis illis vetustissimis esse descriptos. Quod ante Ludovicum Dindorfium neminem, ac ne illum quidem plane perspexisse sane mirandum est. Is enim in praefatione editionis Lipsiensis p. I sq. ita scribit: „scripti ambo (Mediceus A et Venetus A) antequam exsisteret qui partim lacunas illorum utcumque explere partim vitia pro captu suo emendare studeret”. Et paullo post: „nam adeo sui similis est per omnes viginti quinque qui codicibus Mediceo et Veneto conservati sunt libros ut unum eundemque fuisse putem hominem qui codicem Laurentiano Marcianoque nactus *similem* eum ut posset corrigeret eiusque minores lacunas ex ingenio maiores e Xiphilino sarciret”. Imo vero ipsum Mediceum codicem et Venetum descripsit homo ille doctus, lacunasque alterius alterius ope sarsit donec deficiente iam Mediceo Xiphilini auxilium invocavit.

Sequitur ut huius secundae classis archetypum, ut homines philologi loquuntur, investigemus. Neque id arduum opus est. Secundum enim certam legem et perpetuam, ex qua hac de re diiudicari potest, quae de codicum propagine idem valere docet quod noto loco (Od. III, 6, 46) de genere humano in peius semper delabente cecinit Horatius — secundum hanc igitur

legem cum diligenter codices examinarem Mediceum B ceterorum archetypum esse cognovi. At, dicat aliquis, ex codice a libro 42 exorso, derivatos esse eos quibus liber 36 initium est, vix credibile. At nihilominus rem ita sese habere et ex his unum libros 36—41 ex alio codice supplevisse et ab eo demum ceteros esse descriptos certissimo demonstratur argumento, quod in codice Mediceo B describendo mox prolaturus sum.

Codex Mediceus B (70, 10).

Membranaceus est, formae quadratae, foliorum 361, saeculi XV, litteris minusculis nitidissime perscriptus. F. 1 sic incipit:

Δίωνος κοκκιανοῦ ῥωμαικῶν βιβλίον μβ'

ἡ μὲν οὖν μαχὴ κ. τ. λ.

Initio mutilatus non est ut quaternionum numeri probant. Data opera igitur qui hunc codicem scripsit vel describi sibi iussit inde a pugna Pharsalica, qua iam Caesar summa rerum potitus est, initium facere instituit. Verba ultima τοὺς γὰρ μύκητας θεῶν βρώμα ἔλεγεν εἶναι, ὅτι καὶ ἐκεῖνος διὰ τοῦ μύκητος θεὸς ἐγγόνει (L. 60 ex.) inveniuntur f. 359'. Sequitur autem folio ultimo fragmentum e Ciceronis cum Philisco colloquio, quod a Dione in libro 38 narratur, inde a verbis οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, ὧ Κικέρων (c. 18, 1) usque ad c. 21, 2 κακῶς αὐτῆς ἐχούσης μὴ οὐ, inscriptum ἐκ τοῦ ᾧ τῆς Δίωνος ῥωμαικῆς ἱστορίας. Haec, quae addita videntur ne pergamena pars pura remaneret¹⁾, id certe nobis demonstrant librarium codice usum esse qui priores quoque libros 36—41 exhiberet. Hunc autem librum Mediceum A fuisse vel ex tribus lacunis Medicei B intellegitur, quibus quae *uno versu* in Mediceo A continentur omissa sunt: 43, 51, 3 καὶ ἐς μὲν τὸ πρῶτον ἔτος <ταμίαι τεσσαράκοντα προεχειρίσθησαν ὥσπερ καὶ> πρότερον 44, 20, 1 πάντες ὡς καὶ κινδυνεύοντες ἐταράσσοντο <καὶ αὐτοὶ τε ἐς φυγὴν ὥρμησαν καὶ ἕκαστος ἐδύνατο> καὶ τοὺς προστυγχάνοντάς σφισιν ἐξέπλησσαν 44, 31, 3 οὔτε πολλοὶ πῶ συνεστήκασιν οἳ τε κεκινημένοι <οὔτε πεπλευνετήκασιν ἀπ' ἀλλήλων οὔτ' ἡλάττωνται>

1) Librarius, per totum codicem semper quaternionibus usus, cum ad operis finem paene pervenisset nec plus duo vel tria folia ei describenda superessent, binionem postremo sibi sumpsit.

ὥστ' ἢ ἐλπιδι τοῦ κρείττανος ἢ ὀργῇ τοῦ καταδεεστέρου — κινδυνεύσαι προαχθῆναι. Locos paullo fusius exscripsi ut videres τῷ ὁμοιοτελεύτῳ has lacunas natas non esse, nam tales nihil moror, licet in iis quoque fere animadvertas librarii oculos tum aberrasse cum τὰ ὁμοιοτέλευτα eundem paene locum in versu utroque occupent.

Statim vero ubi incipit codex Venetus, hunc secutus est. L. 44, 38, 4 legitur in Med. A πᾶς γὰρ λόγος ἐν (corr. D. ἐπὶ) τῷ τοιῷδε λεγόμενος, πᾶν τὸ βραχὺ τὸ ψεῦδος προσλάβῃ οὐχ ὅσον οὐκ ἔπαινον αὐτῷ φέρει, ἀλλὰ καὶ ἔλεγχον αὐτοῦ ἔχει et eodem modo habuit Venet. A, ex quo rectissime veram lectionem eruit Bekkerus τὸ βραχύτατον ψεύδους, sed supervenit aliquis qui in Veneto corrigeret scilicet τὸ βραχὺ τοῦ ψεῦδος (sic). Hinc Medicei B librarius suum τὸ βραχὺ τοῦ ψεύδους procudit. Sic eodem libro c. 43, 1 μετὰ τῶν ἄλλων νήσων τῶν περικειμένων αὐτῇ (Britanniae) Med. B exhibet cum Veneto, cum in Med. A προκειμένων legatur, et 44, 2 καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ cum eodem, altero καὶ in Med. A omisso. Ultimo autem capite § 5 in verbis τὴν τε κληρονομίαν ὡς χαλεπὴν καὶ δυσμεταχειρίστον οὖσαν cum Veneto ante χαλεπὴν molestum καὶ intrudit, quod a Mediceo recte abest.

Adhibuit tamen eundem Mediceum, quem integrum habuit, ad lacunas Veneti codicis, quas supra enumeravimus, sarciendas. Ex eo igitur in Mediceo B sunt Lib. 46, 23, 2—43, 2¹⁾, et 52, 5, 2—20, 4. Posteriore autem loco non statim, ut in priore, lacuna expleta est in Med. B, sed postea. Substitit enim librarius in medio folio 199 in verbis πλείους σφῶν τό τε καθ' ἑαυτοὺς quae Veneti ante lacunam ultima sunt. Rursus incipit in summo fol. 207 καὶ χρόνον τινὰ ἰδιωτεύσαντες omissis tantum vocabulis ματι γενόμενοι quae Venetus praemittit. Folia autem intermedia ab eadem manu sed alio tempore, quod atramenti color ostendit, ita scripta sunt:

f. 199m — 203m: μόνον σπεύδουσι καὶ πάντας τοὺς ἄλλους μισοῦσι — ὥστε μὴδὲ τοὺς χρηστοὺς ἄνδρας...
c. 5, 2—13, 7.

1) In ea quoque parte integer vs. Medicei A omittitur c. 29, 2 τῇ δ' οὖν ὑστεραίᾳ <καὶ τῇ τρίτῃ πολλῶν καὶ ἄλλων ἐφ' ἑκάτερα λεχθέντων> ἐπράτησαν οἱ τὰ τοῦ Κρίσιπρου πρῶτοντες.

- f. 203 m et 203': vacua relictæ, deerat enim in Mediceo A unum folium. cf. p. 325.
- f. 204—206' m: οὐτε πεῖσαι τι ῥηδίων — ἐν τῷ τῶνδ' ὀνόματι τῶν φρονήματι γενόμενοι. c. 14, 1—20, 4.
- f. 206' m: usque ad finem *vacuum relictum est*.

Praeterea quaternione κε comprehenduntur folia 193—200 quaternione κς folia 207—214; sex autem folia media inter utrumque 201—206, ternione coniuncta, numero carent. Haec qui consideraverit non dubitabit quin res ita sese habeat: cum in describendo codice Veneto ad lacunam librarius venisset reliqua quaternionis κε parte 3¹/₂, paginarum vacua relictæ, quæ post lacunam sequebantur in novo quaternione describere coepit. Postea autem ex Mediceo A lacunam explere voluit; cui sarciendæ cum 3 paginae et dimidia non sufficerent alia sex folia inseruit. Denique cum in ultima pagina media (fol. 206') damno iam toto reparato nihil describendum superesset, alteram huius paginae partem puram relinquere coactus est. *Haec autem pagina ex dimidia parte vacua, quæ lacunam indicare videtur, cum revera nihil amplius desideretur in ceteris codicibus omnibus fideliter repetita est, quod certum argumentum est et indubitatum ex Mediceo nostro B eos derivatos esse omnes.*

At Mediceo codice deficiente iam ad Veneti lacunas explendas alio remedio opus erat. Quod Dionis epitomator Xiphilinus subministravit. Ubique enim post librum 54 in Veneto aut folia quaedam aut quaterniones desunt, ex epitomatore damnum reffectum est.

Hodie duo folia quaternionis λγ nobis servata sunt, quæ cum olim casu quodam in alium locum translata essent (codex enim Vesontinus, quem ex Veneto descriptum esse post vidimus, his caret) etiam librarium Medicei B defecerunt. Itaque omnem lacunam ex Xiphilino supplevit. Ultima verba Veneti f. 178' hæc sunt (L. 55, 9, 3): ἐπειδὴ τε καὶ ὡς ἐνέκειντό οἱ (Augusto), τότε ἔφη χρῆναι τινα τὴν ἀρχὴν ταύτην λαμβάνειν, ὅταν μὴτε τι αὐτὸς ἀμαρτάνειν καὶ ταῖς τοῦ δήμου σπουδαῖς ἀνθίστασθαι δύνῃται. καὶ μετὰ τοῦθ' ἰερωσύνην μὲν τινα αὐτῷ (C. Caesari Augusti filio adoptivo) καὶ τὴν ἐς τὸ συνέδριον συμφοίτησιν τό τε συνθεᾶσθαι καὶ τὸ συνεστιᾶσθαι τῇ βουλῇ ἔδωκε βουλευεῖς δὲ δὴ τρόπον.... Eadem mediis tantum omissis apud Xiphili-

num leguntur, sed ultima βουλευθεῖς δὲ δὴ τρόπον τινα μᾶλλον αὐτοὺς σωφρονίσαι suo more in brevius contraxit βουλευθεῖς δὲ δὴ μᾶλλον αὐτοὺς σωφρονίσαι. Et haec ipsa librarius Mediceī, qui quid illud τρόπον in Veneto sibi vellet non intellexeret, ex Xiphilino transtulit eumque in sequentibus ad verbum excerp- sit donec ea invenit quae in Veneto rursus exstarent. Transtu- lit igitur p. 100 vs. 15—103, 28 βουλευθεῖς δὲ μᾶλλον ὕστερον ἢ ἐξεβιάσατο ὥστε ἐς γοῦν τὴν ἡπειρον αὐτὴν ἐκ τῆς νήσου κομισθῆναι. Pergit Xiphilinus τῷ δὲ Καίσαρι ἐπεβούλευσαν ἄλλοι τε καὶ Γναῖος Κορνήλιος κ. τ. λ. quae etiam in Veneto inveniun- tur (Lib. 56 c. 14). Ibi vero hisce alia praecedunt c. 13, 2 sqq.: Τιβέριον καὶ ἐποίησατο καὶ ἐπὶ τοὺς Κελτὰς (excide- runt quaedam) τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν δημαρχικὴν ἐς δέκα ἔτη δούς κ. τ. λ., quae cum omnia noster omittere nollet, insulso vinculo δέ γε ad ultima Xiphilini verba ἐκ τῆς νήσου κομισθῆναι adnexuit: τὸν δέ γε Τιβέριον καὶ ἐποίησατο κ. τ. λ.

Eodem modo in secunda lacuna L. 55, c. 33 et 34 versatus est. Res anno 8 p. C. n. contra Pannonios Dalmatasque gestas narrante Dione in media sententia oratio abrumpitur: οἱ Δελμά- ται καὶ οἱ Παννόνιοι — καὶ ὡς ἀντεῖχον. καὶ Σκενόβαρδός τέ τις προσποιησάμενος μεταστήσεσθαι, καὶ πέμψας κατ' αὐτὸ τοῦτο πρὸς Μάνιον Ἐννιον Φρούραρχον Σισκίας ὡς ἔτοιμος μὲν ὢν αὐτο- μολῆσαι, δεδιὼς δὲ μὴ προπάθῃ... Haec Scenobardi simulata tra- ditio cum in Xiphilino non exstaret Dionis verba ex eo conti- nuare non potuit. At invenit apud eundem p. 114 sq. Splauni (sive Sploni) oppidi expugnationem et Batonis ducis Dalmatici deditionem. Quae hoc loco a Dione narrata fuisse opinatus, abiecta iam omni Scenobardi mentione, statim adamato suo δέ γε adiunxit verbis ultimis, quae in Veneto integram sen- tentiam efficerent: οἱ Δελμάται καὶ οἱ Παννόνιοι — καὶ ὡς ἀν- τεῖχον. τοῦ δέ γε Γερμανικοῦ τοῦ υἱέος Δρούσου, ὡς εἴρηται, κατ' αὐτῶν ἐστρατευμένου κ. τ. λ. At fugit hominem haec neque facta esse hoc anno et, a Dione suo loco 56, 11, 1. 2 et 16, 1, 2 memoriae prodita, exstare etiam in codice Veneto. Vides hominis imprudentiam, impudentiam quoque cognosce. Nam cum in Veneto describendo ad eum ipsum quem dixi locum venisset (56, 11, 1. 2), errore suo animadverso hunc tacite totum omi- sit, verbis quae apud Dionem § 3 sequuntur: ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ

Ῥαίτινον ἐλθόντες οἱ Ῥωμαῖοι οὐχ ὁμοίως ἀπήλλαξαν, ne oratio hiaret, in hunc modum commutatis: οἱ δὲ γε μετὰ Γερμανικοῦ Ῥωμαῖοι ἐπὶ Ῥαίτινον τῆς Δαλματίας πόλιν ἐλθόντες οὐ καλῶς ἀπήλλαξαν. Sed Batonis quoque deditionem et liberam ad Tiberium vocem (56, 16, 2) in Veneto reperiri non animadvertit. Haec itaque bis in codice Mediceo B inveniuntur. Ceterum ut in mediis verbis ante Veneti lacunam substitit oratio, ita f. 188 in mediis exorditur, quibus neglectis noster inde a nova sententia codicem denuo exscribere coepit: τότε δὲ <καὶ ὁ Αὐγουστος> τῷ μὲν γερούσιφ κ. τ. λ. § 2.

Plane eandem medicinam in ceteris lacunis resarciendis adhibuit, ubi nihil in Xiphilino inveniret eo contentus verba ante et post lacunam truncata tota omisisse. Quod quos errores pepererit uno alterove exemplo monstrare iuvat. Lib. 56, 22, 2 ubi Venetus haec habet (de clade Variana sermo est): ἐκπίτετο τε οὖν ἀδελῶς πᾶς καὶ ἀνὴρ καὶ ἵππος καὶ τὰ τε... deest folium... τὸ μὲν πρῶτον — τὸ ψυχρὸς ἀνακαλοῦντων. κἂν πάντες ἀπώλοντο ἢ καὶ ἐάλωσαν κ. τ. λ., ille nos docet equos paene interiisse: ἐκπίτετο τε οὖν ἀδελῶς πᾶς καὶ ἀνὴρ καὶ ἵππος· κἂν πάντες ἀπώλοντο κ. τ. λ. Quae in Veneto perierunt ex parte servavit Zonaras X, 37 (ed. Dind. p. 452 vs. 12—20). L. 56, 24, 5 ultima verba f. 198' τοῦτων τε οὖν ἔνεκα καὶ ὅτι καὶ... omisit; pro eis quae in summo folio 199 leguntur:.... μετὰ τὴν στρατηγίαν ἔχων. τῷ δὲ δευτέρῳ τὰ τε ἄλλα τὰ προειρημένα ἐγένετο καὶ τὸ Ὀμονόειον ὑπὸ τοῦ Τιβερίου καθιερώθη haec substituit: καὶ ταῦτα μὲν οὕτω τότε (i. e. anno 10) συνέβη. τῷ δὲ ἐξῆς ἔτει (anno igitur 11) τό τε Ὀμονόειον ὑπὸ τοῦ Τιβερίου καθιερώθη. At Concordiae Augustae templum a. d. XVII Kal. Febr. anni 10 dedicatum est ut docent Fasti Praenestini ad hunc diem C. I. L. I p. 312, et ipse Dio, qui post pauca demum res anno 11 gestas narrare incipit: Μάρκου δὲ Αἰμιλίου μετὰ Στατιλίου Ταύρου ὑπατεύσαντος κ. τ. λ.

Sed in re manifesta exempla cumulare quid attinet? Hoc tantum moneo damnum folii unius post καίτοι τὰς (56, 32, 1) a Xiphilino maximam quidem partem neque tamen totum reparatum esse. Quae desiderantur apud Zonaram 10, 38 (p. 454, 27—455, 3 D) exstant, quod iam vidit Reimar. Neque hoc praetermittendum, cum argumenta et tituli librorum 58 et 60

damno foliorum aliquot in Veneto inter 57, 7, 2 et 58, 7, 2 et 59, 25, 1 et 60, 2, 1 intercepta essent, inde factum esse ut in Mediceo B liber 57 cum 58, itidemque 59 cum 60 coniungatur, ultimusque liber sexagesimus 58 factus sit.

Supereest ut dicam de capitibus 17—28 libri 60, ex quibus nunc quidem in Veneto (foliis 250 et 251) supersunt tantum c. 20, 2—22, 2 et 26, 2—28, 3. Certum tamen est Mediceum B quae habet c. 17, 8—20, 2 et 22, 2—26, 2 ex Xiphilino non hausisse qui p. 177, 30—178, 18 et p. 178, 24—179, 8 in brevius haec contraxerit. Imo cum quae his capitibus contineantur ad amussim priora folio uno, posteriora duobus codicis Veneti respondeant neque quicquam in iis inveniatur quod non prorsus Dioneum sit, his tribus foliis Venetum quo tempore Mediceus B ex eo descriptus est nondum caruisse manifestum est.

Talem igitur cum se Medicei B librarius in lacunis ex Xiphilino explendis praestiterit, in vitiis corrigendis eum pari audacia et levitate usum esse non mirabimur. Quarum infelicissimarum lectionum Dindorfius in praefatione tantam copiam concessit ut alias insuper addere vix opus sit, nec tamen hoc monere omittam eiusdem hominis futilitati et corrigendi prurigini ea deberi quae sine ulla causa, interdum etiam cum gravi sententiae detrimento in Mediceo mutata inveniuntur. Cuius rei statim libri 42 initio conspicua sunt exempla. Capite 1, 2 τότε δὲ πολλῷ τοῦ Καίσαρος περισχῆσειν ἐλπίσας (ὁ Πομπήιος) οὐδὲν πρῆβeto, ἐλπίσας mutavit in δοκῶν; post pauca § 3 pro τριψαί τε δυνηθεὶς ἐν τὰ πράγματα absurdum πέψαι substituit (quod in reliquis codicibus porro in πέμψαι corruptum est). Non placuit ultimum vocabulum c. 2, 1 διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ ὁ Πομπήιος — καὶ γυμνὸς καὶ ἄφρακτος εὐρέθη, reposuit ἐγένετο, et eodem modo c. 10, 2 παραχρῆμα pro παραντίκα quod prorsus idem significat. L. 44, 4, 3 verba ἐπὶ κέλῃτα (leviter depravatam ex ἐπὶ κέλῃτος) quae non intellegebat, corripuit scilicet in ἐπικλήσειν vocabulum bene Graecum sed ab hoc loco alienum. Ultimo mihi exemplo sint verba 42, 30, 1 ὁ μηπόποτε πρὸς ἱππάρχου ἐγεγόνει (narrat Dio Antonium magistrum equitum L. Caesarem urbi praefecisse), corrupta in ὁ μηπόποτε τῷ ἱππάρχῳ ἐξουσία ποιεῖν ἦν.

Haec qui perpenderit, quibus sexcenta alia addi possunt, ei

mirum iam non accidet verba Dionis interdum a librario ita esse mutata ut aut idem, quod antea, sed minus eleganter, aut, quod haud raro factum est, plane aliud quid enuntient. Quod uno alterove exemplo probare iuvat. Cum de Caelio, noto Cicero-
nis amico Dio 42, 22, 1 dixisset: ὁ δὲ δὴ Καίλιος ὁ Μάρκος καὶ ἀπώλετο τολμήσας τὰ περὶ τῶν δανεισμάτων ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὀρισθέντα — λῦσαι καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Καμπανίαν ἐκταράξας, et addidisset οὗτος γὰρ ἔπραξε μὲν ἀνὰ πρῶτους τὰ τοῦ Καίσαρος διδὼν καὶ στρατηγὸς ἀπεδείχθη, pro his, quae ei aperte cum superioribus pugnare viderentur, substituit οὗτος γὰρ ἀντέπραξε πρῶτος τοῖς τοῦ Καίσαρος, oblitus hanc suam bellam emendationem sequentibus statim redargui. De honoribus imperatori Claudio ex Britannica expeditione reduci a senatu decretis Dio ita refert 60, 22, 1: πανήγυριν τε ἐτήσιαν καὶ ἀψῖδας τροπαιοφόρους τὴν μὲν ἐν τῇ πόλει τὴν δὲ ἐν τῇ Γαλατίᾳ — γενέσθαι ἐψηφίσαντο, quod elegantius ille in hunc modum exprimere sibi visus est: καὶ ἀψῖδα τροπαιοφόρον ἐν τῇ πόλει καὶ ἑτέραν ἐν τῇ Γαλατίᾳ — γενέσθαι ἐψηφίσαντο. L. 50, 35 legimus Octaviani milites castra Antonii flammis ardentia intrasse ignem-
que extinguere conatos esse ut praedam sibi servarent καὶ τούτου συχνοὶ καὶ ἐκείνων καὶ ὑπὸ τῆς φλογὸς καὶ ὑπὸ ἀρπαγῶν ἀπώλονται. Quid hoc homine facias qui pro his excogitet: καὶ ὑπὸ τῶν ἀρμάτων αὐταῖς τελέως ναυσὶ συναπώλονται.

Sed iam satis exemplorum, quibus incredibilis eius audacia demonstratur. Interdum autem aut casu aut fortasse etiam ex ingenio (nam graeci sermonis eum non ignarum fuisse appare!) verum eum vidisse et inveniri in Mediceo B lectiones aliquot bonas, quae in Mediceo A et Veneto desiderantur, non est quod miremur. Sunt enim fere ita comparatae ut a quovis reperiri possent, neve hoc argumento usus quisquam contendat eum praeterea alium codicem nescio quem adhibuisse.

Unde sequitur Mediceum B, excepta illa tantula parte, quam in archetypo pessumdatam ille nobis servavit (60, 17, 8—20, 2 et 22, 2—26, 2) plane esse abiciendum nisi quod etiam 52, 5—20, quae deficiente Veneto ex Mediceo A hausit, ad corrigendas vitiosas lectiones in altero Medicei A apographo, Vsti-

cano A, (nam Mediceus ipse hodie ultra librum 50, 8 non progreditur) non sine fructu adhibitus est ¹⁾).

Haec autem omnia tam temere mutata tamque stolide corrupta et interpolata in ceteris codicibus secundae classis recurrant necesse est, si quidem recte supra contendimus eos ex Mediceo B esse derivatos (cf. p. 336 et 338). Nec minus necessario libri 36—41 quibus hi codices auctiores sunt correctoris manum nusquam ostendent. Quod utrumque obtinet. Ut enim in parte posteriore ubique, ita nusquam in priore correctoris insulsa additamenta et leves futilesque mutationes deprehendas. Praeterea, ut fit, quae in Mediceo B sana sunt, ulterius corrumpunt, omitunt haud pauca praesertim versus integros. Nunquam contra in his quidquam invenies quod non habeat Mediceus B. Parisinum autem B (nam a Parisino B derivatos esse Turinensem, Venetum B, Vaticanum B, Escorialensem qui hoc aget facile agnoscet) hanc priorem partem ex Mediceo A descriptam habere, lacunis demonstratur, quae *folio abscisso* in Mediceo ortae, in Parisino B repetuntur ²⁾).

Adbiberi igitur potest Parisinus B ad Vaticani A fidem exigendam in capitibus 3—19 libri 36 (olim 35, 1—17) quibus Mediceus A hodie caret, servavitque hic illic lectiones meliores quae tamen iam dudum in omnibus editionibus receptae sunt. Ex hoc enim codice Robertus Stephanus Dionem primus edidit.

Superest ut

de codice Vesontino (Z. n. 68, 80)

paucis disputem; huius enim libri, Vesontione in bibliotheca publica servata, singularis est conditio. Chartaceus est, formae maximae, foliorum 352. Hunc Grosius, cuius descriptione

1) Med. B	Vat. A	Med. B	Vat. A
7, 3 δόξεις	δόξης	12, 8 αὐτὸ χάριν	αὐτῷ χάριν
8, 7 ἀγενής	ἀγενής	15, 1 οἰηθῆς	οἰηθείς
πειθαρχήσεων	πειθαρχήσεν	17, 8 ποιήσαι ἐθελήσας	ποίησας
9, 3 ἐκείνως	ἐκείνως	18, 6 ἀπαρτῶν	ἀπαντῶν

²⁾ Parisini B priorem partem ex Mediceo A fluxisse (nec vero ex Vaticano A vel Parisino A, quod cuipiam in mentem venire possit) ex eo apparet quod lacunas lectionesque, quas soli habent Vaticanus et Parisinus A in Parisino B non exstant.

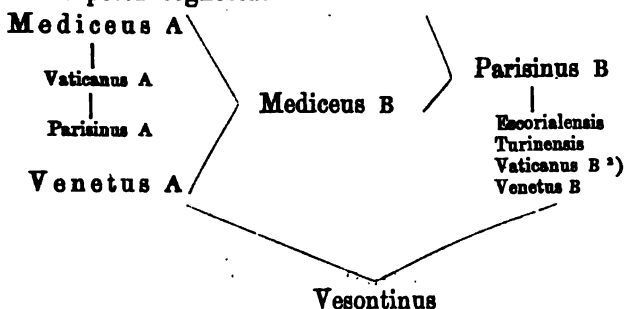
utor (in praef. ed. supra laudatae) cum ipse codicem non viderim, saeculo decimo sexto exeunte scriptum esse ex litterarum formis coniecit. Verum aliquanto plus equidem tribuerim testimonio bibliothecarii cuiusdam Vesontini Coste qui „*en date de 28 Pluviose an 8 de la République Française*” folio tertio haec adnotavit: „*le manuscrit provient originairement de la bibliothèque de Matthias Corvinus, roi de Hongrie et de Bohême*”, quod Costium de suo excogitasse vix crediderim. Itaque saeculo decimo quinto scriptus videtur. Quaternionum prior longèque maior pars (38) litteris graecis, posterior arabicis numeris signati sunt. Praeterea pro quaternionibus, adnotante Grosio, interdum terniones inveniuntur.

Hic quoque codex ex duobus contaminatus est. Media autem pars a Veneto A est descripta, quo tempore bibliopegi incuria perperam illigatus erat. Vidimus enim (cf. supra p. 334) tunc folia 81—88 (quibus continentur 49, 2, 2—22, 1) inter fol. 72 et 73 (f. 73 incipit a verbis *πενθοῦντι συνελευπόυντο* 48, 3⁻, 8) interiecta fuisse. Ea autem ipsa capita in Vesontino in mediam paragraphum 8 libri 48, 37 translata esse Gros. indicat. Praeterea toti quaterniones *ιγ'* (= 46, 23, 2—43, 2) et *κς'* (= 52, 5, 2—20, 4) atque ex quaternione *λγ'* folia sex, quattuor ex *λε'* eo tempore iam interierant: haec omnia desunt in Vesontino. Nec tamen totum Venetum A eum descripsisse ex eo manifestum est quod in postremis libris neque eam quaternionum perturbationem, quam post f. 197 in Veneto A deprehendimus, exhibeat et ceteris codicibus secundae classis, Xiphilini ope expletis, similis est. At §§ 1, 2, 3^a libri 56, 11, a Medicei B librario in textum non receptae (cf. p. 340), suo loco in Vesontino leguntur. Crediderim itaque, qui codicem Venetum A describi iussisset, cum post f. 197 in eo omnia perturbata esse animadvertisset, eum librarium ulterius progredi vetuisse, et inde explicari notam in imo folio 197 a me observatam: *μέχρι τᾶδε γράφε* cf. p. 335. Hos vero libros postremos item-

1) Idque sine ulla lacunae suspitione. L. 52, 5, 3 ut hoc utar, novam nobis verbum et inauditum praecedit *καθ' ἑμαυτοῖς*, coniunctis scilicet litteris *καθ'* et quae in ultimo quaternionis *ιβ'* folio de vocabulis *καθ' ἑαυτοῦς* supererant cum verbi *φρονιμαυτοῖς* parte posteriore, quae inchoat quat. *ιβ'*.

que primos ante l. 44¹⁾ ex codice quodam secundae classis fluxisse manifestum est. Eum Venetum B (vel Parisinum B) fuisse veri simile est nec tamen altius in hanc rem inquirere operae pretium duxi.

Ad finem iam hac disputatione perducta hoc solum restat ut codicum stemma proponam, quo facilius cuiusque codicis auctoritas uno aspectu cognoscatur. Est autem hocce:

Quo stemmate demonstratur ad textum, quem vocant, Dionis constituendum adhibendos esse solos Mediceum A (cuius partes agunt Vaticanus A et Parisinus B libro 36, 3—19 (p. 343), Vaticanus A unus in libris 50—54) et Venetum A (qui libro 60, 17; 7—20, 4 et 22, 3—26, 2 a Mediceo B (cf. p. 341), et fortasse etiam libro 44, 13—34 a Vesontino suppletur), reliquos codices omnes prorsus nihil valere.

Quae si omnia viris doctis, penes quos hac de re iudicium est, probavero, horum studiorum, cum taedio fastidioque saepe coniunctorum, quae vereor ne cui numerorum computatori quam philologo homini digniora videantur, non me paenitebit.

1) Liber Venetus A hodie incipit a capite 85 libri 44; sed quo tempore Vesontinus descriptus est, initio uno quaternione auctior erat (cf. p. 334). Lectiones igitur Vesontini codicis exordio libri 44, inde a cap. fere 13, fortasse neglegendae non sunt. Qui Vesontinum codicem oculis aliquando perlustraverit, ubinam in eo Venetus A describi coeptus sit data opera facile agnoscat.

2) Vaticanum B ex Veneto B descriptum esse, cum utrumque librum versaverim ipse, facile agnovi. De ceteris vero codicibus, cum uter ex utro fluxerit nihil refert, ulterius non inquisivi; iam enim taedebat in talibus bonum tempus perdere.

CORRIGENDUM.

In ultimo vocabulo paginae 228 typotheta errorem commisit;
dedit enim ἐλών pro ἐκών.

AD GALENUM.

(*Continuantur ex Tom. XVIII. pag. 257.*)

Tom. XIX. pag. 8: in vico Sandalario, inquit, καθ' ὃ δὴ πλείστα τῶν ἐν Ῥώμῃ βιβλιοπωλείων ἐστίν, prostabat liber inscriptus Γαληνὸς ἰατροίς. — ὑπὸ τοῦ ξένου τῆς ἐπιγραφῆς κινηθεὶς τις ἀνὴρ τῶν φιλολόγων ἐβουλήθη γνῶναι τὴν Ἑπαγγελίαν αὐτοῦ καὶ δύο τοὺς πρώτους στίχους ἀναγνοὺς ἀπέρριψε τὸ γράμμα τοῦτο μόρον ἐπιφθεγξάμενος ὡς οὐκ ἔστι λέξις αὕτη Γαληνοῦ καὶ ψευδῶς ἐπιγέγραπται τουτὶ τὸ βιβλίον, quod quum eruditus philologus ex oratione et stilo collegit apparet emendandum esse: ἐβουλήθη γνῶναι τὴν Ἀπαγγελίαν αὐτοῦ.

Tom. XIX. pag. 9: ἤρητο μὲν οὖν ἡ τοιαύτη ῥαδιουργία πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἡνίκ' ἔτι μεिरάκιον ἦν ἐγώ. Perspicuum est in vetere libro pro absurdo ἤρητο scriptum fuisse ἤρητο, sed η et κ in antiqua scriptura non facile dignoscuntur nisi in legendo quis hoc agat et sententiam cuiusque loci perspectam habeat.

Post pauca pag. 10: πολλοὶ τῶν αὐθις κτησαμένων ἐπεγράψαντ' ἐμοῦ ὄνομα. lege: ἐπέγραψαν τοῦ ὁμὸν ὄνομα. et pag. 11: ὑποτυπώσεις γοῦν Ἐγραψαν ἔνιοι τῶν πρὸ ἐμοῦ τὰ τοιαῦτα βιβλία κατέπερ τινὲς ὑπογραφάς. ἕτεροι δ' εἰσαγωγὰς ἡ συνόψεις ἢ ὑφηγήσεις· ἐγὼ δ' ἀπλῶς δοὺς τοῖς μαθηταῖς οὐδὲν Ἐπέγραψα, non est dubium quin reponendum sit: ὑποτυπώσεις γοῦν Ἐπέγραψαν.

Notabile est quod continuo addit: διὰ τοῦθ' ὕστερον εἰς πολλοὺς ἀφικομένους ἄλλος ἄλλην ἐπιγραφὴν ἐποίησατο.

Quod continuo sequitur (Tom. XIX. pag. 3): ὁ μὲν οὖν τοῦτο εἰπὼν ἐπεπαίδευτο τὴν πρώτην παιδείαν, ἣν οἱ παρ' Ἑλλήσι παῖδες ἐξ ἀρχῆς ἐκπαίδευντο παρά τε γραμματικοῖς καὶ ῥήτορσιν, οἱ πολλοὶ δὲ τῶν νῦν ἰατρικὴν ἢ φιλοσοφίαν μετιόντων οὐδ' ἀναγνῶναι καλῶς δυνάμενοι φοιτῶσι παρὰ τοὺς διδάζοντας τὰ τε μέγιστα καὶ κάλλιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις· video apud virum doctissimum Iernstedt in *Observatt. Antiphont.* pag. 8 fuisse qui pro τὴν ΠΡΩΤΗΝ παιδείαν substitueret τὴν ΑΤΤΙΚὴν παιδείαν. Nolle factum: ἡ πρώτη παιδεία ἐστὶ ἡ παρὰ γραμματικοῖς καὶ ῥήτορσι, deinde in his satis exercitati iuvenes (προπεκπαιδευμένοι) ad medicinae aut philosophiae studia accedebant. Audi Galenum Tom. XII. pag. 261: ἀνδρὶ φιλογεώργῳ μὲν, πεκπαιδευμένῳ δὲ τὴν ΠΡΩΤΗΝ παιδείαν. Saepe queritur Galenus de iis, qui omissa aut neglecta hac πρώτη παιδείᾳ illotis manibus ad philosophiam aut medicinam accederent. Tom. VIII. pag. 624: τὸ γὰρ τοῦ Ἀρκεσιλάου καλὸν ὡς οὐδεὶς πόκον εἰς γναφεῖον φέρει. et Tom. VIII. pag. 656: ἐρωτῶμενοι πρὸς αὐτῶν ὁπόθεν αὐτὸ προεῖρηκαμεν „πόκον, εἵπομεν, εἰς γναφεῖον οὐδεὶς ἀποφέρει” δηλοῦντες αὐτοῖς ὡς πολλοῦ δέουσι τὰ τηλικαῦτα μανθάνειν μηδὲ τὰ βραχύτατα γιγνώσκοντες. Xenocrati hoc dictum tribuit Diogenes Laërtius IV. 10: πρὸς τὸν μήτε μουσικὴν μήτε γεωμετρίαν μήτ' ἀστρονομίαν μεμαθηκότα, βουλόμενον δὲ παρ' αὐτὸν φοιτᾶν „πορεύου, ἔφη, λαβὰς γὰρ οὐκ ἔχεις φιλοσοφίας.” οἱ δὲ τοῦτο φασιν εἰπεῖν „παρ' ἐμοὶ γὰρ πόκος οὐ κνάπτεται.”

Etiam nunc non desunt querelae de iis, qui plumbei in literis et ἀναλφάβητοι ad medicam artem adspirant.

Notabilis est Galeni locus Tom. XIX. pag. 14: ἐδεήθη μοῦ τις φίλος — ὑπαγορεύσαι τὰ ῥηθέντα τῷ πεμφθῆσομένῳ παρ' αὐτοῦ πρὸς με διὰ σημείων εἰς τάχος ἡσκημένῳ γράφειν. Ὑπαγορεύειν ἐστὶ *verba praeire*, et deinde *diclare*. Videmus fuisse iam illo tempore qui *notis* (διὰ σημείων) magna celeritate quod quis dicitaret calamo exciperent idque vocari εἰς τάχος γράφειν, cui opponitur εἰς κάλλος γράφειν.

Tom. XIX. pag. 17: ἀφίκετο δ' εὐθέως ἐξ Ἀκυλίας [τὰ] παρὰ τῶν αὐτοκρατόρων γράμματα καλούντων με. Scribe ἐξ Ἀκυλίας et molestum articulum expunge.

Tom. XIX. pag. 21: τῶν βασκάνων τινὲς ὑπὸ Φθόνου τὴν πόλιν ἐπλήρωσαν εἰς μοχθηρὰς Φήμας ὥς — πολλὰ τῶν οὐδ' ὅλως φηρομένων ἐν ταῖς ἀνατομαῖς γράψαιμι.

Deleta importuna praepositione legendum: τὴν πόλιν ἐπλήρωσαν μοχθηρὰς Φήμας.

Tom. XIX. pag. 33: οἱ μὴ μαθόντες παρὰ διδασκάλοις εἰκό-
τες δὲ κατὰ τὴν παροιμίαν τοῖς ἐκ βιβλίου κυβερνήταις τοιαῦτα
ζητοῦσιν. cf. Tom. IX. pag. 797: ἄμεινον ἡγούμενοι αὐτόπτην
γενέσθαι — καὶ μὴ τοῖς ἐκ [τοῦ del.] βιβλίου κυβερνήταις ὁμοιω-
θῆναι.

Similiter dicitur στρατηγὸς ἐκ βιβλίου.

Eadem opera exime mendum Tom. X. pag. 8: δειξας ὅτι —
μηδ' ἀνέγνω παρὰ διδασκάλοῦ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἰπποκρά-
τους, imo vero παρὰ διδασκάλῳ.

Tom. XIX. pag. 48. Galenus narrat scripsisse se libros XLVIII
τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συγγραφεῦσιν ὀνομάτων. τῶν παρ' Εὐπό-
λιδι πολιτικῶν ὀνομάτων τρία. τῶν παρ' Ἀριστοφάνει πολιτικῶν ὀνο-
μάτων πέντε. τῶν παρὰ Κρατίνῳ πολιτικῶν ὀνομάτων δύο. cf. pag.
61: τῶν ὀνομάτων τὴν ἐξήγησιν ἐποιήσαμην ἐν ὁκτὼ καὶ τεσσαρά-
κοντα βιβλίοις ἀθροισάμενος ἐξ Ἀττικῶν συγγραφέων αὐτὰ καθά-
περ ἐκ τῶν Κωμικῶν ἄλλα. Miretur fortasse aliquis tantum operae
in ea re Galenum posuisse qui numquam desistit male dicere
his, qui linguae Atticae rationem et usum diligenter investigent
et commendunt. In hoc ipso loco pag. 60 scribit: οὐ γὰρ δὴ
τοῦτο ἀξιούμεν ἡμεῖς ὅπερ ἔνιοι τῶν νῦν κελεύουσιν ἅπαντας ἀττι-
κίζειν τῇ Φωνῇ — τοῦναντίον γὰρ ἀπαξιδῷ μηδενὶ μέμφεσθαι τῶν
σολοικίζοντων τῇ Φωνῇ μηδ' ἐπιτιμᾶν· ἄμεινον γάρ ἐστι τῇ Φωνῇ
μᾶλλον ἢ τῷ βίῳ σολοικίζειν τε καὶ βαρβαρίζειν. Quis mortalium
negabit? Sed non datur optio et optimum est utramque laudem
coniungere.

Pergit Galenus: ἔγράφη δέ μοι ποτε καὶ πραγματεία πρὸς
τοὺς ἐπιτιμῶντας τοῖς σολοικίζουσι τῇ Φωνῇ, τοσούτου δὲ καὶ παι-
δείας τι μόνον ὑπολαμβάνειν τὸ ἀττικίζειν. Huiuscemodi morosis
querelis passim utitur deridens et rodens τοὺς ἀττικίζοντας, quos
se alto supercilio contemnere permultis locis declarat. Animi
causa pauculas afferam. Tom. VI. pag. 584: οὐ τοῖς ἀττικίζειν

(ἐν del.) τῇ Φωνῇ προηρημένοις γράφεται ταῦτα (τάχα γὰρ οὐδὲ ἀναγνῶναι τις αὐτὰ βουλήσεται καταφρονῶν ὑγείας σώματος ὥσπερ καὶ ψυχῆς) ἀλλ' ἰατροῖς. O nihili homines, quibus non „mens sana in corpore sano” in votis est, sed contrarium! καταφρονούσιν ὑγείας σώματος ὥσπερ καὶ ψυχῆς. Tom. VI. pag. 579: ἐγὼ τοῖς ὀνόμασιν οὕτως ἐχρησάμην ὥς οἱ νῦν ἄνθρωποι χρώνται βέλτιον ἡγούμενος εἶναι διδάξαι σαφῶς τὰ πράγματα τοῦ παλαιῶς ἀττικίζειν, et deridens pag. 585: ἐνίας δὲ τῶν ἐφεξῆς εἰρημένων ὀπωρῶν ἀγνοοῦσιν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ὅπως ὀνόμαζον οἱ πρὸ ἐξακοσίων ἐτῶν Ἀθηναῖοι. Tom. VI. pag. 641: οὐδὲ τοῖς ἀττικίζειν τῇ Φωνῇ σκοπυδάζουσιν ἀλλὰ τοῖς ὑγιαίνειν ἐθέλουσι γράφεται ταῦτα, καὶ τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Πλάτωνος μῆτε γράμματα μῆτε νεῖν ἐπίστανται. Tom. VIII. pag. 587: ἐν τοῖς τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν βιβλίοις διετράφην. καὶ ταῦτα λέγω μῆδενὶ πώποτε εἰπὼν μὴθ' ὅτι βαρβαρίζεις μὴθ' ὅτι σολοικίζεις μὴθ' ὅτι κακῶς καὶ οὐ κυρίως ὀνόμασας, ἀλλ' ἐπιτρέπω πᾶσιν ὥς βούλονται φθέγγεσθαι καὶ ὁ κυβερνήτης εἴπῃ. „Φέρε τὸν πούρ” οὐδέν μοι διαφέρει. Tom. VIII. pag. 583: εἰ καὶ βέκος ἐθέλοις τὸν ἄρτον καλεῖν ὥσπερ οἱ Φρύγες (Herod. II. 2.) οὐδὲν ἡμῖν διαφέρει. Cur igitur quum ita sentiat libros XLVIII τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων composuit? Respondet ipse Tom. XIX. pag. 61: γέγραπται - ἡ πραγματεία διὰ τὰ σημαίνοντα. Non de forma vocabulorum Atticorum sed de significationibus laborat. Adunco naso suspendit eos qui quaerunt sitne ἀσφάραγος dicendum an ἀσΠάραγος, ἔα an οὐα, similiaque sexcenta, sed quae sint diversae cuiusque vocabuli antiqui νοτίονες investigavit.

Quod nihil horum aetatem tulit, ne dicam dolo, vile damnum est, ut colligo ex iis, quae passim in Commentarios inde recepit. Vulgatissima interpretatur, veluti εὐθής quid sit aut γνώμη aut φαῦλον aut τιμωρεῖν τινι aut alia eiusdemmodi, quae nemo ignorat. Contra si quid est revera obscurum, veluti Φωνὰ κατίλλουσαι, non tantum nihil expedit sed ferme turpiter se dare solet. Quam bonus sit grammaticus vel ex hoc uno loco iudicabis Tom. XVIII. 2. pag. 777: κατὰ τὴν τῶν Ἀττικῶν συνήθειαν - τῶν πτώσει γενικῇ τῆς μετοχῆς πληθυντικῆς χρωμέναν ἀντὶ τοῦ προστακτικοῦ πληθυντικοῦ προσώπου τρίτου ὁμοίως τῇ

ἴπποι δ' ἐς δολιχὸν παρίοντων.

Hoc demum est sapere!

Tom. XIX. pag. 176: Φησὶ δὲ Δημόκριτος ἄνθρωπον ἐξ ἀνθρώπου ἐξεστῆσθαι καὶ κύνα ἐκ κυνὸς καὶ βοῦν ἐκ βοῆς.

Leg. ἐξεστῆσθαι. Notum est Democriteum: ξυνουσίῃ ἀποκληξίῃ σμικρῇ· ἐξέσσονται γὰρ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου.

Tom. XIX. pag. 334: — μέρη γὰρ εἶναι τοῦ κόσμου ταῦτα, ὡς Ἀναξαγόρας καὶ Εὐριπίδης· ΙΑΤC δὲ οὐδὲν τῶν γιγνομένων [Φθείρεται] διακρινόμενα δὲ ἄλλο πρὸς ἄλλο μορφᾶς ἑτέρας ἐπέδειξεν. Vera lectio haec est:

ΘΗΗCΚΕΙ δ' οὐδὲν τῶν γιγνομένων

διακρινόμενον δ' ἄλλο πρὸς ἄλλοτ

μορφHN ἑτέρAN ἐπέδειξεν.

vide Nauck. *Fragm. Trag.* pag. 498.

Quum *θυήσκει* misere esset corruptum, nescio quis sententiae opitulans *Φθείρεται* de suo addidit.

C. G. COBET.

OBSERVATIONES CRITICAE

IN

FLAVIUM JOSEPHUM.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

(*Continuantur ex huius Tom. pag. 284.*)

In *Mnem.* XXII. 1 Cobetus nuper suscepit demonstrare Hecataei Milesii scripta brevi post Herodotum periisse et quidquid sub Hecataei nomine postea ferretur, fuisse *ψευδεπίγραφον* et Hecataei nihil praeter nomen habuisse. Non admodum dissimilis causa est Hecataei Abderitae, qui *Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ συνέκμασε καὶ Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου συνέγενετο*, uti scribit Josephus contra Apionem I. 22. Hic cum alia, tum Aegyptiaca composuit, ex quibus de Judaeis Diodorus Siculus quaedam excerpuit, nam quod Photius scribit in Bibliotheca p. 380 Bk.: *περὶ μὲν τῶν Ἰουδαίων Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος ταῦτα ἰσόρηκεν*, apparet Patriarcham confudisse Milesium et Abderitam ipseque Diodorus Hecataei Abderitae testimonio nominatim usus est II. 47. Supervenit postea Judaeus, qui hujus Abderitae libros correxit et interpolavit eaque nova recensione turpibus mendaciis refertissima Josephus usus est, ut Apionem confutaret. Etiam Aristaeas Abderitam cognovit et ab eo causam didicit cur Sacra

Scriptura tam diu Graecis ignorata fuerit. Aristeam descripsit Josephus Antiq. 12. 2. 4: διὸ καὶ τοὺς ποιητὰς αὐτῆς καὶ συγγραφεῖς τῶν ἱστοριῶν οὐκ ἐπιμνησθῆναι φησιν Ἐκαταῖος ὁ Ἀβδηρίτης, οὐδὲ τῶν κατ' αὐτὴν πολιτευσάμενων ἀνδρῶν, ὡς ἀγνῆς οὔσης καὶ μὴ δέον αὐτὴν βεβήλοις σόμασι διασαφεῖσθαι, quae verba certe non tempore Alexandri Magni neque in Graecia scripta sunt. Nisi quis ipse suis oculis rem pervestigaverit, difficile est credere quousque illa aetate progressa sit mentiendi licentia. Ipse Josephus imprudens Judaeorum piam fraudem aperit in Prooem. 4, ubi Moses laudatur propter eximium veritatis amorem, καίτοι γε, ὅσον ἐπὶ μήκει χρόνου καὶ παλαιότητι, πολλὴν ἔχων ἄδειαν ψευδῶν πλασμάτων· γέγονε γὰρ πρὸ ἐτῶν δισχιλίων κτλ. Hecataei nomine circumferebatur peculiaris libellus de Abramo, Antiq. 1. 7. 2, quem libellum nemo facile credet Abderis exaratum fuisse. Alibi, locus est in Antiq. 2. 16. 5, Josephus fortasse genuina Abderitae verba ante oculos habuit.

Venio nunc ad Antiq. 1. 3. 9, ubi Josephus lectoribus conatur persuadere Patriarchas olim vitam per longam saeculorum seriem produxisse: μαρτυροῦσι δέ μου τῷ λόγῳ πάντες οἱ παρ' Ἑλλήσι καὶ παρὰ βαρβάροις συγγραψάμενοι τὰς ἀρχαιολογίας. Deinde enumerat qui de barbaris scripserunt: καὶ γὰρ καὶ Μανεθὼν ὁ τὴν τῶν Αἰγυπτίων ποιησάμενος ἀναγραφὴν καὶ Βηρωσσὸς ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συναγαγὼν καὶ Μῶχός τε καὶ Ἑσιᾶτος καὶ πρὸς αὐτοῖς ὁ Αἰγύπτιος Ἱερώνυμος, οἱ τὰ Φοινικικὰ συνταξάμενοι, συμφωνοῦσι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις. Sequuntur Graeci qui de Graecis scripserunt: Ἡσιόδός τε καὶ Ἐκαταῖος καὶ Ἑλλάνικος καὶ Ἀκουσίλαος καὶ πρὸς τούτοις Ἐφορος καὶ Νικόλαος ἱστοροῦσι τοὺς ἀρχαίους ζήσαντας ἔτη χίλια. Atque hic quidem Hecataeum Milesium intelligere debemus, quem tamen Josephus non magis inspexit quam Hesiodum vel Acusilaum, nam secundum saeculi morem descripta omnia sunt ex eo quem postremum laudavit, Nicolao Damasceno, quem ipsum ex Ephoro sapere dixerim. Nec negligendum est inter Graecos Nicolaum nunc referri neque Judaeum fuisse, quod aliis quibusdam argumentis usus recte instituit probare Grätzius III. p. 483.

Restat nunc quaerere quis *Hestiaeus* fuerit, quem Josephus inter eos refert qui de Phoenicia scripserunt. Hic Hestiaeus praeterea laudatur Antiq. 1. 4. 3: περὶ δὲ τοῦ πεδίου τοῦ λεγο-

μένου Σενναάρ ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ χώρα μνημονεύει Ἐστιάτης λέγων οὕτως· τῶν δὲ ἱερέων τοὺς διασωθέντας τὰ τοῦ ἐνυαλίου Διὸς ἱεράματα λαβόντας εἰς Σενναάρ τῆς Βαβυλωνίας ἐλθεῖν. Alibi Hestiaeus nusquam memoratur, nisi forte apud Stephanum Byzantium, qui in voce Βηρυτῶς testimonium denunciat *Histiaeο* cuidam, qui itidem de Phoenicia scripsit. Scio quidem apud Josephum admodum veterem scripturam esse, nam qui eius copiis olim usi sunt, itidem *Hestiacum* appellant; verum cum videam apud ipsum Josephum nomen variis modis corruptum fuisse, scribitur enim in codice quodam apud Havercampium Ἐκταίος, difficile est non credere, sub corruptela latere nomen *Hecataei* Abderitae. Ceterum satis accurate definiri poterit tempus, quando Judaeus huius Abderitae opera interpolaverit, si quidem vixit post Diodorum Siculum et ante Aristeam, quem Grätzius III. p. 442 floruisse contendit circa decimum annum huius aerae. Quod ad Stephanum Byz. attinet, sciendum est hunc laudare Hecataeum Abderitam in v. Ἐλίξοια et Καραμβύκαι. De Hecataeo nuper cum cura egit Ed. Schwarzius in Museo Rheno XL. 223.

In colloquio cum Noe dicit Deus, Antiq. 1. 3. 8, se humanum genus perdere noluisse: σῶφρον γὰρ εἶναι τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς μηδὲ χαρίσασθαι τὸ ζῆν ἢ δόντα τούτους διαφθεῖρειν. Comparativum requiro et reponam: σοφώτερον, neque abutendum est, illud σῶφρον ut tuearis, Josephi verbis ad fratres, Antiq. 2. 6. 8: οὔτε γὰρ τοῦτον ἀπολύειν διὰ τοὺς οὐδὲν ἐξαμαρτόντας σῶφρον ἔλεγεν, οὔτε συγκολᾷζειν ἐκείνους τῷ τὴν κλοπὴν ἐργασαμένῳ.

In Abrami historia legimus Antiq. 1. 10. 4: γενομένη ἐγκύμων ἡ θεραπαινὶς ἐξυβρίζειν εἰς τὴν Σάρραν ἐτόλμησε βασιλίσσουσα. Sed Agar tunc nihil minus erat quam βασιλίσσουσα et reponendum est βασκαίνουσα, nam ut legitur Antiq. 10. 11. 5: βασκαίνουσι γὰρ οἱ μᾶλλον αὐτῶν ἐτέρους ἐν πλείονι τιμῇ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι βλέποντες.

Rebecca virgines vituperat, quae hospiti aquam negassent, Antiq. 1. 16. 2: τίνος ἄλλου κοινωνήσειν πρὸς ἀνθρώπους αὐτάς ποτε, αἱ μὴδὲ ὕδατος μετέδωκαν. Lege: εἰ.

Coniunctio οὕτως excidit Antiq. 1. 19. 4: Ἰακώβος δὲ οὐχ (οὕτως) ὑπὸ τῆς συγγενείας οὐδὲ τῆς διὰ ταύτην εὐνοίας, ἀλλ' ἔρωτι τῆς παιδὸς ἡττηθείς. Rachel autem ipsa, Antiq. 1. 19. 3, delectabatur ὑπὸ νηπιότητος τῇ παρουσίᾳ τοῦ Ἰακώβου, sed melius intelligam ὑπ' ἡπιότητος. Recte positum est κατὰ νηπιότητα Antiq. 2. 9. 7.

Itidem aliquid excidit Antiq. 1. 20. 2: Ἰακώβος ὑπολελειμμένος (μόνος) φαντάσματι συντυχὼν διεκάλαιεν, cf. Genes. 32. 24,

Antiq. 1. 21. 1: ἀπῆει μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς, ἐλπίζων Ἰακώβον παρῆξειν τὸν γάμον. Lege: πράξειν.

Ex libris contra Apionem apparet, quantum operae Josephus in Homero cognoscendo insumserit. Veluti, quantum memini, non superest apud Graecos grammaticos observatio, Homerum legem nondum NOMON appellavisse, cf. c. Apion. 2. 15 et incredibile dictu est, quantum nobis ex Alexandrinorum studiis perierit. Sed ubique videmus ipsi Josepho Homeri carmina accurate cognita fuisse: rariora vestigia sunt in Bello Judaico, sed quod exspectari potuerat, in Antiquitatibus, quas aliquot annis post conscripsit, exempla pullulant. Sed invenio in Bello Jud. 3. 8. 4: ἡ μεγάλ' ἂν σεναΐειαν οἱ πατέριοι νόμοι et 2. 18. 8: ἐτέλουν τὰς ἐντολάς, οὐ μὴν ἀναιμωτί, modo inserta particula legas: οὐ μὴν ἀναιμωτί γε. De Jacobo apud Labanum verbum θητεῦσαι recte usurpatur Antiq. 1. 19. 6 et cf. Antiq. 8. 6. 3. Impia vox est adulterae quae Josephum amabat, ad maritum Antiq. 2. 4. 5: τεθναίῃς ἄνερ ἢ πονηρὸν δοῦλον κίλασον. Ἔδνα recte et secundum Homeri usum dicta invenies Antiq. 6. 10. 2, quamquam fatendum est brevi post dici Ἔδνα, quae μελίσια fuissent appellanda. Itidem notabilia verba sunt Antiq. 15. 9. 6: ὡς τοὺς τε δμβρους εὐμαρῶς καὶ τὰ λύματα τῶν οἰκητόρων συνεκδίδοσθαι et Antiq. 15. 10. 3 σπήλαιον περικαλλίς et Antiq. 19. 1. 14 μεσσηγὺς τοῦ τε ὄμου καὶ τοῦ τραχήλου. Nec minus ex Homero habet Antiq. 8. 8. 4: ἀρχὴ κακῶν ἐγένετο τοῦτο et Antiq. 15. 8. 3: μεγάλων ἡγούμενοι ἀρχὴν κακῶν et Antiq. 17. 3. 3: τοῦτο Ἀντιπάτρῳ κακῶν ἐγένετο ἀρχή, vide modo Iliad. λ 604.

De Rubelo legimus Antiq. 2. 3. 2: *συνεβούλευε τὸ κακὸν αὐτοὺς ἐπεικέτερον ποιῆσαι τῷ τρόπῳ τῆς ἀναιρέσεως καὶ γὰρ ἀμυνομένοις παρήνεσε τὸ πρῶτον, πεπεῖσθαι λέγων αὐτούς.* Hic primum cum Heraldō scribam: *ἀμυνόμενος* — αὐτός, quamquam Bekkerus ne hoc quidem sensit, quam necessarium esset, saltem αὐτός corrigere. Similiter αὐτός pro αὐτοῖς scribe in Moysis verbis Antiq. 4. 3. 2: *τὰ μὲν οὖν πρεσβύτερα τῆς ἐμῆς γενέσεως αὐτὸς οἶσθα ἀκριβέτερον οὐκ ἀκοῇ μαθὼν, ὅψει δὲ τότε αὐτὸς παρὼν γινομένοις.* Itidem pro αὐτοὺς scribam in Josuae verbis Antiq. 5. 1. 24: *τὴν γὰρ ἀσφάλειαν αὐτοῖς καὶ τὴν φυλακὴν τῶν πατρίων ἐθῶν ἐν μόνῳ τούτῳ καὶ Μωυσῆν αὐτοῖς εἶναι προειπεῖν, καὶ τοῦτ' αὐτὸς πεπεῖσθαι.* Deinde Antiq. 6. 11. 8 malo οἶδεν δὲ αὐτὸς ὁ θεὸς quam οὗτος et Antiq. 8. 6. 5: αὐτὴ προτείνασα καὶ λῦσαι τὸ ἄπορον τῆς διανοίας δεηθεῖσα, quam αὕτη. Plus etiam refert corrigere Bell. Jud. 5. 2. 5 de Tito: αὐτὸς Καῖσαρ δις μὲν ἐρρύσατο κινδυνεύον ὄλον τὸ τάγμα καὶ τοῦ περιβάλλεσθαι δὲ τὸ στρατόπεδον αὐτὸς ἄδειαν παρέσχε, nam αὐτοῖς mire languet.

Quod in Josephi historia legitur Antiq. 2. 5. 3: *δοῦλος δὲ τις ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν τεταγμένος,* corrige ἄλλος. Eadem conditione homines sunt pincerna et pistor. Mox sequuntur ipsius Josephi verba, *ὡς ἐβούλετ' ἂν ἀγαθῶν ἐρμηνευτῆς ὧν αὐτοῦ γεγονέναι,* sed interpres ἐρμηνεύς dicitur Antiq. 3. 5. 3 et 18. 6. 7, unde corrigam ἐρμηνεύς τις.

Antiq. 2. 6. 3: *μακρὸν πένθος ἤρηται,* Dindorfius recte correxit ἦρται, sed oblitus est similiter corrigere Antiq. 6. 1. 4: *πένθος ἐπ' αὐτοὺς ἤγειραν.*

Constat Juda persuadere patri ut secum fratrem natu minimum in Aegyptum mittat, Antiq. 2. 6. 5, *ὡς οὐ προσῆκον μὲν αὐτὸν περὶ τᾶδε λφου δεδιέναι, οὐδὲ τὸ ἀτυχὸν δι' ὑποφίας λαμβάνειν.* Ex mediocribus libris recepit Bekkerus malesanam correctionem τὰ δεινά. Latet autem quod non admodum difficile inventu est, οὐδὲ τὸν Αἰγυπτίον δι' ὑποφίας λαμβάνειν.

Josephus ubi aliorum verba refert, saepe facit transitum ab indirecta oratione in directam. Qui hoc semel iterumque obser-

vavit, facile emendare poterit Antiq. 2. 6. 7: *πυνθάνεσθαι* τε νῦν, τί παρόντες εἶμεν, ὥς οὐκ εἰδότες γινώσσεσθαι μέντοι κολαζόμενοι αὐτίκα. Sine ulla controversia verum est *πυνθάνεσθε* et *γινώσσεσθε*, quod etiam Epiphanius legisse videtur. Bekkerus, qui *εἰδότες* et *κολαζομένους* edidit, hoc non agnovit. Etiam Antiq. 12. 7. 3 olim eodem modo erratum fuit.

Deprehenso poculo filii Jacobi metunt sibi et fratri, Antiq. 2. 6. 7: *ἐπέτεινε δὲ τὸ δεινὸν αὐτοῖς καὶ τὸ δόξαντας ἤδη διαφυγεῖν τὰ σκυθρωπὰ διαφθονηθῆναι*. Nihili hoc verbum est et convenit *διαφορηθῆναι*. Etenim Aegyptii *παραλαβόντες τὸν Βενιαμὴν ἤγον πρὸς Ἰώσηπον*.

Ridiculum commentum est Antiq. 2. 10. 2, quomodo Aegyptii duce Mose Aethiopas devicerint. Invocarant autem ibes suas contra serpentium adventum. *Πολεμιώτατον δ' ἐστὶ τοῖς ὄφει τοῦτο τὸ ζῷον· Φεύγουσί τε γὰρ ἐπερχομένας καὶ ἀφίσταμενοι καθάπερ ὑπ' ἐλάφων ἀρπαζόμενοι καταπίνονται*. Quid hoc monstri est ὑπ' ΕΛΑΦΩΝ? Veram lectionem indicabit Antiq. 2. 14. 5: *δεδιέναι μὴ καταποθῶσιν ὑπὸ τοῦ νέφους*. Itaque scribe: *καθάπερ ὑπὸ νεφῶν*. Veniunt Israelitae ad locum propter aquae inopiam infamem. Secundum Septuagintaviros ibi palmae erant *χαμαιζηλοι δι' ὕδατος ἀπορίαν*. Erant praeterea duodecim fontes, sed inutiles omnes, Antiq. 3. 1. 3. *Οὔτε γὰρ ἐκ τῶν πηγῶν δώδεκα οὐτῶν τὸν ἀριθμὸν, νοτερὸν τι καὶ πρὸς ἄρδουσιν αὐτοῖς δι' ἐλπίδα χρήσιμον*. Quid est illud *δι' ἐλπίδα*? Edidit Dindorfius *διεπήδα*. Nondum abiicio in quod olim incideram: *διὰ κάλπιδος*.

Antiq. 3. 1. 4: *προσδοκᾶν δὲ καὶ τῆς παρούσης ἀπαλλαγῆναι ἀμνηχανίας*, praestat *ἀπαλλαγῆν*. Itidem Antiq. 6. 10. 3: *οὐκ ἔχων ἀναφυγεῖν ἐκ τῶν ὑπεσχημένων*, corrigam: *ἀναφυγῆν*.

Decidit manna de coelo, multum mirante populo, Antiq. 3. 1. 6, *τοῦ πλήθους ἀγνοοῦντος καὶ νομίζοντος νίφεσθαι καὶ τῆς ἡμέρας εἶναι τοῦ ὕετοῦ τὸ γινόμενον*. Hic, opinor, uniuscuiusque est corrigere *τοῦ ἔτους*. Noli contradicere, nam ante Havercampium, qui in libris suis invenit *ὕετοῦ*, id ipsum *ἔτους* in edi-

tionibus legebatur. Admirabile est Bekkerum servavisse illud ἡτοῦ et tamen queri de Sosio Parisiensi, credo quod copias Havercampianas non sedulo excusserit. Non ferimus Gracchos de seditione querentes.

Quo tempore Moses aberat, Antiq. 3. 5. 7, Israelitae σφόδρα λυπούμενοι διετέλουν καὶ οὔτε ὑπονοεῖν αὐτοὺς εἶατο προσδοκᾶν τι χρησὸν περὶ τᾶνδρός, οὔτε μὴ λυπεῖσθαι καὶ κατηφεῖν ἡδύναντο. Partem veri Dindorfius vidit, qui bene correxit εἶα τὸ προσδοκᾶν. Sed quid est ὑπονοεῖν? Credo οὔτε πενθεῖν αὐτοὺς εἶα τὸ προσδοκᾶν τι χρησὸν. Hoc facile intellectu est et vides correctionis lenitatem. Infeliciter locum tractavit Holwerda in Emendd. Flav. p. 45.

Moses, ut est Antiq. 3. 11. 3, ἀπήλασε τῆς πόλεως καὶ τοὺς λέπρα τὰ σώματα κακωθέντας καὶ τοὺς περὶ τὴν γονὴν ρεομένους. Emenda: τοὺς περιττὴν γονὴν ρεομένους. Itidem Antiq. 4. 8. 49: τὸ περιδὺν αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς ἐκ τούτων λογιζόμενοι, praestat fortasse τὸ περιττόν.

Antiq. 3. 12. 5: οὐδενὶ ἄλλῳ ἢ πόλει μετανισαμένη καὶ καθιδρυμένη ἐφικει. Lege: μεθιδρυμένη.

Qui missi fuerant speculatores ad Palaestinam explorandam, Antiq. 3. 14. 2, in castra redierunt ποταμοὺς διαβῆναι λέγοντες ἀδυνάτους ὑπὸ μεγέθους ἄμα καὶ βάθους. Quaero quid sit ποταμὸς ἀδύνατος: novi equidem ποταμοὺς ἀδιαβάτους.

Incipit liber quartus: Ἑβραίους δὲ ὁ κατὰ ἐρημίαν βίος, ἀηδὴς αὐτοῖς καὶ χαλεπὸς ὢν, ἐπόνει καὶ κωλύοντος τοῦ θεοῦ τῶν Χαναναίων πείραν λαμβάνειν. Malo: κεκωλυκότος.

Moses Deum precatur Antiq. 4. 3. 2: καὶ δρωμένοις μηχανὴν ἐξεπύρισας. Coniicio verum esse ἀπορουμένοις vel, si id mavis, ut hiatus vitetur, ἀπορουμένοις. Te enim, inquit, οὔτε πραττόμενον οὔτε νοηθὲν λανθάνει, modo supplicas: νοηθὲν οὐθέν.

Nulla poena apud Josephum frequentior τοῦ ζῶντα κατα-

καυθῆναι. Ecce exempla. Antiq. 4. 8. 23, si qua mulier post prostitutam pudicitiam sacerdoti nupserit, καίεσθω ζῶσα. Antiq. 5. 8. 7 Sampsonis uxorem cum cognatis Palaestini ζῶντας κατέπρησαν. Miseros quosdam homines, qui auream aquilam ferre non potuerant, quam Herodes fixerat in aedis fastigio, rex κατέκαυσε ζῶντας, cf. Antiq. 17. 6. 4 et Bell. Jud. 1. 33. 4. Denique Judaeus quidam rogatu Flavii Josephi, oderat enim hominem, Romae ζῶν κατεκλύθη, πρότερον αἰκισθείς, Bell. Jud. 7. 11. 3. Nusquam invenio homines ζῶντας ἀνεσaurῶσθαι, etiamsi apud Josephum crucis satis frequens fiat mentio. Latet aliquid, quod nondum satis explicare potui.

Mittit Josua, Antiq. 5. 1. 1, κατασκόπους εἰς Ἱεριχοῦντα, τήν τε δύναμιν αὐτῶν καὶ τίνα διάνοιαν ἔχουσιν αὐτοὶ γνωσόμενος, αὐτὸς δὲ ἐξέταξε τὸν στρατὸν, ὡς κατὰ καιρὸν διαβησόμενος τὸν Ἰορδάνην. Hunc locum si quis paulo diligentius consideraverit, facile incidet in lectiones, quae haud parum praestant, γνωσόμενος et ἐξέταξε· deinde comperiet veteres has esse scripturas, quas Havercampius inconsulto, ut solet, abiecit. Quid tamen Editor Lipsiensis? Nempe servavit γνωσόμενος et ἐξέταξε. Itidem Antiq. 5. 1. 7: καὶ τὴν Ῥαχάβην σὺν τοῖς οἰκείοις εἰς τὸ καταγώγιον συμφυγοῦσαν ἔσωσαν οἱ κατάσκοποι, quantillum est reponere συμφυγοῦσιν.

Legebatur olim Antiq. 5. 1. 16: ἤκειν κατὰ πίσιν τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ πολλὴν ἀνύσαντας ὁδὸν ἔφασκον, sed recte Bekkerus emendavit πύσιν. Sic editur ab omnibus Antiq. 17. 5. 3: πάντων ἡκόντων εἰς πύσιν, 18. 4. 5: Βουλόμενος γενέσθαι πύσιν Καίσαρι, 18. 5. 1: πύσεως αὐτῇ τῶν συνθηκῶν γενομένης, 18. 6. 8: πύσει τῆς ἐκείνων ἀφηγήσεως et 18. 6. 10: πύσει τῆς Τιβερίου τελευτῆς. Restat Antiq. 5. 2. 3: δέκνυται καὶ νῦν ἐτι τούτων ὅσα μὴδὲν τοῖς ὑπὸ πίσιν ἐρχομένοις εἰκότα et miror non vidisse Bekkerum hic quoque πύσιν reponendum esse.

Antiq. 5. 1. 18: πολιορκίᾳ τὰς πόλεις αἰρῶν καὶ πάλιν ὃ τι λάβοι φονεύων. Repono πᾶν et eiusdem paragraphi initio stulte editur: οἱ τοὺς Γαβριωνίτας πολεμήσαντες ἐγράψαυσαν pro πολεμήσαντες.

Antiq. 5. 6. 3: τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν αὐτοφίλαυτον οὖσαν ἐδήλου, non sufficit quod Bekkerus edidit αὐτῷ φίλαυτον. requiritur enim ἀεὶ φίλαυτον. Non magis mihi cum Bekkero convenit Antiq. 5. 7. 8, ubi de exercitu sermo est, quem Jephtha alebat: στρατιάν, ἣν ἐτρέφεν αὐτὸς μισθοφορῶν, ubi μισθοφόρον Bekkero placuit, mihi autem μισθοδοτῶν.

Primum tres locos conferam, qui monstrabunt quomodo emendandum esse existimem Antiq. 5. 2. 8. Legitur Antiq. 5. 8. 1: δυσφορῶν ἐπὶ τῇ ἀπαιδίᾳ, 6. 1. 1: δυσφορήσαντες ἐπὶ τῇ γεγεννημένῳ et 7. 4. 2: ἐδυσφόρησαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ. Nunc conferat mihi quis Antiq. 5. 2. 8, historiam Levitae cum concubina sua: ὡς δὲ τελευτήσασαν ἔμαθεν, σωφρονῶν πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κακῶν ἐπιθέμενος τῷ κτήνι νεκρὰν τὴν γυναῖκα κομίζει πρὸς ἑαυτόν. Σωφρόνως ridicula propemodum est Bekkeri suspicio et commendo: δυσφορῶν.

Sampso, ut est Antiq. 5. 8. 6: ἐπιτυγχάνει σμῆνι μελιττῶν ἐν τῷ σῆθει τοῦ λέοντος νενοσσευκότων. Neque hoc verum est, nec νενοσσευκτιῶν, sed νενοσσευκότι. Vide Antiq. 6. 1. 1: μυῶν πληθὸς ἀνελθὼν ἐκ τῆς γῆς.

Nihil significat 5. 11. 3: συνέχει γὰρ ἱκανῶς τὰ παρὰ τὴν προδοκίαν συντυχόντα δεινά. Ad veram scripturam inveniendam conferri poterit Antiq. 6. 7. 4: ταῦτ' ἀκούσας δὲ Σαμουήλως συνεχύθη, vel Antiq. 7. 1. 6: οὕτως αὐτὸν δὲ Ἀβενήρου συνέχει θάνατος, vel Antiq. 11. 6. 10: τὴν διάνοιαν συνεχύθη. Itaque rescribendum est συγχεῖ saepeque confunduntur ἔχειν et χεῖν, quod ad Heliodorum ostendi in Mnem. XII 344.

Supra dixi Josephum, quum plerumque satis facilis est, in posteriore parte Antiquitatum uti sermone supra quam credi possit perplexo et tortuoso, quod difficile foret ad explicandum, nisi satis appareret utique in Antiquitatum libris Josephum ab aliis multa impudenter furatum esse ac fere ad verbum descripsisse. Sed tunc ostendebam quam mire in illis libris participium futuri temporis usurpaverit. Contra verbum est οἶμαι, quod saepe sententiae διὰ μέσου interponitur. Fit hoc in Bello Judaico sexies.

In Antiquitatum libris non memini me usum eum observare ante 6. 4. 3; deinde enotavi sedecim locos, sed est certe postremus 12. 7. 7, deinde per octo libros illud οἶμαι nusquam compareret. Addam duos locos corruptos. Vociferatur Goliath Antiq. 6. 9. 1: πολὺ δὲ κρεῖττον εἶναι καὶ σωφρονέστερον ἐνδὲς κινδύνῳ λαβεῖν ὃ βούλεσθε ἢ πάντων, sed praestat οἶμαι corrigere, nam directa oratio est neque habet infinitivus εἶναι unde pendeat. Itidem 15. 10. 5: ἀλλ' οὐ γὰρ οἶδά σε τοιοῦτον ἔσεσθαι, multum praefero οἶμαι.

Scio quidem in Josephi libris multas inesse interpolationes, sed tam enormis est Imperatoris Iotapateni loquacitas, ut plerumque difficile sit ostendere, quod otiose additum sit, non ab eo ipso fuisse additum. Sunt tamen quaedam nimis insulsa. Veluti Antiq. 6. 4. 4. populus ab Samuele increpatur, quum ignoret ὡς συμφορώτατον ὂν ὑπὸ τοῦ πάντων ἀρίστου προσατεῖσθαι. Relege totum locum et senties addi non potuisse, quod omnes ad hunc usque diem tulerunt: θεὸς δὲ πάντων ἄριστος. Non minus ridiculum est Antiq. 6. 9. 5, de Davide: ἀπαντᾷ δὲ νεανίσκος μετὰ συμμάχου μὴ βλεπομένου τῷ πολεμῷ. Quod additum est θεὸς δ' ἦν οὗτος, puer scripsit in puerorum usum.

Improprie dicitur Antiq. 6. 6. 3: ἀποθλίψας τι κηρίον τοῦ μέλιτος ἤσθιε, nam *bibere* possumus non *comedere*, quod ἀπεθλίψαμεν. Nonne verum est ἀποβλίσας?

Miror usum verbi ἐλλαμβάνεσθαι Antiq. 6. 7. 5: ἐλλαμβάνεται τῆς διπλοῖδος et Antiq. 7. 14. 6: τῶν τοῦ θυσιαστηρίου κεράτων ἐλλαβόμενος et Antiq. 9. 7. 3: ἐλλαβόμενοι τῆς Γοβολίας. Quid requiram, ostendent duo loci sequentes, Antiq. 6. 12. 1: Φίλου γὰρ αὐτὸν ποιήσιν ἔργον παρασχόντα καὶ πρὸς τὸ προσκείμενον συλλαμβανομένου et Antiq. 11. 4. 7: ἐπεσάτουν οὖν τῶν ἱερῶν ἔργων συλλαμβανόμενοι τοῖς πρεσβυτέροις.

Nihil nimis fidenter pronunciare audeo, sed Antiq. 6. 8. 1: ἐπρώτησε τὸν θεόν, τίνα αἰρεῖται βασιλέα, non diffiteor me malle αἰρῆται uti et ποιήσῃ Antiq. 6. 4. 1, ubi editur: δεομένη προειπεῖν τίνα ποιήσῃ βασιλέα. Vide modo Antiq. 8. 12. 5: ἐξήτουν πῶς ἀποσήσωσι τὸν λαόν.

Audio Josephum diligenter vitare hiatum, sed quia non habitare constitui in Josephi libris, inter legendum ad eam rem attendere nolui et praestat lectores ablegare ad Dindorfii disputationem, in qua docte et laboriose quaerit de sermone quo Josephus usus est. Hoc solum addam, Josephum, ut hiatum vitet, interdum praepositionem *πρὸς* usurpare, ubi rectius staret praepositio *εἰς*. Ecce locos. Antiq. 6. 8. 1: *καὶ πρὸς τὸ οὗς ἡρέμα λαλεῖ*. Antiq. 6. 13. 1: *Φήμη δ' ἐπὶ πᾶν εἰς τε τὰς τῶν ἄλλων ἀκοὰς καὶ πρὸς τὰς τοῦ βασιλέως διεκομίσθη*. Antiq. 6. 13. 4: *εἰ πονηρὸς οὗτος εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' οὐκ ἐμὲ δεῖ τοιοῦτον εἶναι πρὸς αὐτόν*.

Antiq. 6. 8. 2: *ποιῶν ἑαυτοῦ γενέσθαι τὸν Σάουλ* et Antiq. 6. 14. 3: *μόλις δὲ ἑαυτοῦ γενόμενον*, supple *ἐν ἑαυτοῦ*.

Paulo plura describenda erunt ut appareat sine sensu edi Antiq. 6. 11. 2: *τί προσέταξας ἀνελεῖν ἄνδρα — ὕβρεως καὶ χλεῦης ἀπαλλάξαντα τῶν Ἑβραίων λαόν, ἣν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὑπέμεινε μόνος τολμῶν ὑποσῆναι τὴν τοῦ πολεμίου πρόκλησιν καὶ μετὰ ταῦτα κομίσαντα, κτέ.* Necessarium est corrigere: *μόνον τολμῶντα*. Itidem 6. 14. 4: *μηδὲν ὑπολαμβάνειν ἄμεινον μηδὲ μᾶλλον τι προσήκειν τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει τούτων, μηδ' ἐφ' ᾧ τὸν θεὸν εὐμενῇ καὶ χορηγὸν τῶν ἀγαθῶν ἔξομεν*, necessarium est *μᾶλλον ἔξομεν*. Idem vocabulum fortasse excidit Antiq. 8. 8. 1.

In paucissimis memorabilia sunt Josephi verba, Antiq. 6. 14. 4, in laudem regis Sauli, qui non recusavit mortem pro patria oppetere. Satis est de multis pauca describere. Josephus *λόγον ποιήσεται* — *πολλὴν καὶ βασιλεῦσιν ἰθὺν καὶ ἄρχουσι πόλεων ἐπιθυμίαν καὶ σπουδὴν τῶν καλῶν ἐνθήσοντα καὶ πρὸς τε τοὺς κινδύνους καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν πατρίδων θάνατον προτρεψόμενον καὶ πάντων καταφρονεῖν διδάξοντα τῶν δεινῶν*. Admirabilis fuit Romae quidvis scribendi licentia, qua Josephus nunc non utitur, sed promodum abutitur. *Εὐψυχοὶ δὲ καὶ μεγαλότολμοι καὶ τῶν δεινῶν καταφρονεῖται μόνον δικαίως ἂν λέγοιντο οἱ Σάουλ* *μιμησάμενοι*. Fuit quidem qui haec scripsit idem ille, qui Jotapata totamque Galilaeam Romanis prodidit; ille Josephus est, qui Vespasiano

vaticinatus est imperium et Tito ubique adulatur; sed animus iam ante praesagire videtur Simonem Bar-Cochba. Est haec pagina longe pulcherrima. Utinam Jotapatis rebus gestis verba aequasset.

Antiq. 7. 4. 2: εἰ γὰρ ἔτι Σαούλου βασιλεύοντος ταῦτ' ἐπραξαν et Antiq. 7. 14. 1: τὸν δὲ ναὸν ὃν ὑπὸ σοῦ βασιλεύοντος εἴλετο αὐτῷ γενέσθαι, scribam ἐπὶ, vide modo Antiq. 7. 14. 9: ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο παρέξειν ἐπὶ Σολομῶνος βασιλείᾳς.

Antiq. 7. 5. 1: ἔγωγε δεῖν μηδὲν ἀργὸν μηδὲ ῥάθυμον ἐν τοῖς πράγμασιν ὁρᾶν γινόμενον. Lege: ἔαν.

Antiq. 7. 10. 1: ἡσθεῖς δὲ τῇ συμβουλίᾳ ταύτῃ et Antiq. 9. 6. 3: οἱ δὲ τοῖς εἰρημένοις ἡσθέντες, vera scriptura poterit apparere ex locis qui sequuntur. Antiq. 8. 11. 2: ἀνθρώπων πολλῶν συμβουλίᾳ πεισθεῖς et Antiq. 9. 6. 6: τούτοις πεισθεῖς ὁ Ἰωνάδαβος et Antiq. 10. 1. 1: ὁ δὲ Ἐζεκίας πεισθεῖς καὶ κενώσας τοὺς θησαυροὺς et Antiq. 11. 5. 4: πεισθεῖς οὖν τούτοις ὁ Ἑσδρας et Antiq. 11. 6. 2: πεισθεῖς δὲ τῇ συμβουλίᾳ ταύτῃ. Contra malo ἡσθεῖς reponere Antiq. 9. 8. 2: ὁ δὲ πεισθεῖς τῇ τῶν χρημάτων ὑπερβολῇ, vide modo Antiq. 8. 8. 2: τούτοις ἡσθεῖς ὁ βασιλεὺς καὶ δόξας προσήκειν τῷ τῆς ἀρχῆς ἀξιώματι τὴν ἀπόκρισιν et Antiq. 11. 3. 8: ἡσθεῖς ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς et Antiq. 11. 6. 10: ὁ δὲ βασιλεὺς ἡσθεῖς τῇ παραιnéσει.

Cobetius in *Mnem.* XXIII. 162 nuper correxit Herodotum 6. 76 χάσμα ἀφανές et χάσμα ἀχανές reposuit. Eadem correctione opus erit Antiq. 7. 10. 2: εἰς χάσμα βαθὺ καὶ ἀφανές ῥίψαντες. Recte autem legitur Antiq. 8. 5. 2: οἰκήματα ὑπόγαια καὶ ἀφανῆ et Antiq. 11. 6. 9 Esther ταῖς παρὰ πλευρὰν οὐσαις ἀχαλῆς ἐπέκτεσεν.

Describitur quis, Antiq. 7. 12. 1, supra humanam staturam ἔχων δὲ καὶ ξυστόν, οὗ τὴν λαβὴν συνέλκειν τριακοσίους ἐλκούς. Corrigam: τὴν λαβὴν φασὶν ἔλκειν.

Non fuit Salomo Davidis παῖς νεώτατος καὶ τοῦτο κληθήσεται

μενος τοῦνομα, sed συνετάτατος. Non est operae pretium locos afferre quibus hoc probem.

Εἰσδέξασθαι verum est Antiq. 7. 14. 1: τοῦ δὲ βασιλέως ἐκδέξασθαι κελεύοντος, sed restant eiusmodi minuta quam plurima, quae describere non vacat.

Grave vitium est Antiq. 8. 2. 8: Haec, inquit, demonstrant, ὅτι μηδὲν μᾶλλον ἔξω τῆς ἀληθείας λέγομεν, μηδὲ πιθανοῖς τισι καὶ πρὸς ἀπάτην καὶ τέρψιν ἐπαγωγῶς τὴν ἰστορίαν διαλαμβάνοντες, κτέ. Sentis, opinor, verum esse ἀπιθάνοις. Ἀπιθάνωτον legitur Antiq. 15. 6. 3.

Praestringebantur oculi, Antiq. 8. 3. 2: ὑπὸ τῆς αὐγῆς τοῦ χρυσοῦ πανταχόθεν φερομένης. Lege: φαινομένης.

Describitur Antiq. 8. 7. 3: χωρίον ἐπιτερπές ὁμοῦ καὶ πλούσιον. Lege: ἄμα.

Non satis intelligo Antiq. 8. 7. 8, ubi Jeroboam conatur τὸν λαὸν ἀφίσσασθαι Σολομῶνος καὶ κινεῖν καὶ παρατάττειν εἰς αὐτὸν τὴν ἡγεμονίαν. In Codicibus est πράττειν vel παρατάττειν idque potius ducit ad περιάγειν. Etiam supra Antiq. 8. 7. 7, quam est mirum dedisse homini regem Salomonem στρατηγίαν ἐπὶ τῆς Ἰωσήπου φυλῆς. Scio quidem hoc fluxisse ex 3 Regg. 11. 28, sed norat tamen Josephus cognominem suum non esse inter τοὺς ἐπωνύμους. Post Salomonis demum tempora Samaritani exititerunt, qui genus suum ab Josepho derivabant, Antiq. 9. 14. 3, 11. 8. 6.

De Roboamo legimus Antiq. 8. 8. 3, κωλυθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ — οὐκ ἐξῆλθε, sed requiro οὐκ ἐπεξῆλθε, non persecutus est eos qui defecerant.

Quam multa in vetere historia enarranda Josephus προσεκε-
δαψιλεύσατο, ne dicam προσεψεύσατο! Simpliciter legitur 3 Regg. 13. 14: εὗρεν αὐτὸν καθήμενον ὑπὸ δρῦν. Nimis tenue hoc visum fuit homini, qui Graecas literas cognovisset. Scribit Antiq. 8.

9. 1: καταλαβὼν ὑπὸ δένδρῳ βαθεῖ καὶ σκιὰν ἔχοντι δρυὶς εὐ-
μεγέθους. Nimirum hoc modo explere potuit quinquaginta millia
σίχαν. Scriptura tamen vitiosa est et corrigam: βαθεῖαν σκιάν.

Regina Jesabel, Antiq. 8. 13. 8, πέμπει γράμματα πρὸς τοὺς
ὑπερέχοντας τῶν Ἰσραηλιτῶν, sed recte Havercampius correxit
τῶν Ἰεσραηλιτῶν. Sic recte legitur Antiq. 9. 6. 5: προσ-
δικαθεύρας τοὺς παρὰ τοῖς Ἰεσραηλίταις εὐρεθέντας. Est etiam
alius locus, ubi idem vocabulum videtur restituendum. Qui
postea Samaritani appellati sunt, eos rex Assyriorum κατέκτισεν
εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν, Antiq. 9.
14. 1. Sed falsum hoc est, nam Samaritani Galilaeam non oc-
cuparunt et 4 Regg. 17. 24 simpliciter legimus: ἐκκληρονόμησαν
τὴν Σαμάρειαν. Requiro: τὴν τῶν Ἰεσραηλιτῶν χώραν et con-
ferri poterit Antiq. 9. 14. 3.

Achab depingitur Antiq. 8. 13. 8: οὐχ ἀπτόμενος τροφῆς, ἀν-
θροπολογούμενός τε τὰ ἡμαρτημένα καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἐξευμενίζων.
Legendum est ὡς τὸν θεόν· nonne?

Antiq. 9. 3. 2: τὴν πόλιν δρῶν κινδυνεύουσιν ἀναιρεθῆναι
κατὰ κράτος. Αἰρεθῆναι Josephus hoc appellare solet. Sed talia
levia sunt; veluti Antiq. 9. 4. 4, corrigendum est ἀφίκετο pro
ἀφίκετο et eiusmodi corruptelarum in Josephi libris nullus finis
est. Taedium non devorarem, nisi interdum Iotapatenus ridi-
culus fieret. Veluti est de rege Ioramo narratio Antiq. 9. 6. 3:
βλασφημήσαντος δὲ πικρῶς αὐτὸν Ἰηοῦ, ὡς καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ
φαρμακὸν καὶ πόρνην ἀποκαλέσαι, δέισας δὲ βασιλεὺς τὴν διάνοιαν
αὐτοῦ καὶ μηδὲν ὑγιὲς φρονεῖν αὐτὸν ΤΠΟΝΟΗΣΑΣ, — ἔφυγε.

De Ezecia legimus Antiq. 10. 2. 1: ἀπέγνωστο μὲν ὑπὸ τῶν
ιατρῶν, χρηστὸν δὲ περὶ αὐτῷ οὐδὲν προσδοκῶν, οὐδὲ οἱ φίλοι.
Quam miror eam orationis scabritiem Bekkero probari potuisse,
quum tam facile inventu sit: χρηστὸν δὲ περὶ αὐτοῦ οὐδὲν προσ-
εδόκων οὐδὲ οἱ φίλοι. Qui hiatum oderunt, poterunt praeterea
expungere περὶ αὐτοῦ.

Antiq. 10. 6. 2: Haec paragraphus diligenter relegenda est.

Appropinquantibus Babyloniis oderant Judaei Jeremiam *μάντιν κακῶν* neque umquam τὰ κήγυα λέγοντα, vel προφητεύοντα εἰς ἀγαθὰ, sicuti Septuagintaviri loquuntur. Sed dum de Jeremia scribit, Josephus suam sortem cogitat seque cum vetere Propheta comparat. Ipse quoque olim ab Imperatore Tito ad Hierosolymitanos missus fuerat de deditioe, sed Zelotae noluerant aurem praebere. Verum cum duo faciunt idem, non est idem.

Antiq. 10. 10. 3: εἰ δ' αὐτοῖς ἔκθοιτο τὴν ὄψιν τοῦ ἐνυπνίου, commendo διηγοῖτο.

Vidimus supra ad Antiq. 6. 14. 4, prostratis Judaeorum opibus, tamen Josephum, dum Judaeorum Annales scriberet, non desperavisse de rebus futuris et animo auguratum fuisse tempus, quo Hierosolyma caput foret totius orbis. Metus tamen os praecludit, ne quid tale effutiat. Legerat apud Daniele 2. 35 in interpretatione somnii quod Nebucadnezar viderat: ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα ἐγενήθη ὁρος μέγα καὶ ἐπλήρωσε πᾶσαν τὴν γῆν. Sed metuit ne quid offendat terrarum dominos itaque addit Antiq. 10. 10. 4: ἐδήλωσε δὲ καὶ περὶ τοῦ λίθου Δανιήλος τῷ βασιλεῖ, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὐκ ἔδοξε τοῦτο ἰσορεῖν, τὰ παρελθόντα καὶ τὰ γεγενημένα συγγράφειν οὐ τὰ μέλλοντα ὀφείλοντι. Nempe commendat lectoribus ut ipsa Danielis verba legant et relegant et diligenter meditentur.

Venio ad Antiq. 11. 1. 1: ὁ Θεὸς προεῖπεν αὐτοῖς ὥς — τῆς ἀρχαίας ἀπολαύσουσιν εὐδαιμονίας. Ταῦτ' αὐτοῖς παρέσχε. Non fero hoc ἀσύνδετον et scribam: ἀ τὸτ' αὐτοῖς.

Antiq. 11. 1. 3: pro τετρακόσιοι reponendum est τριακόσιοι ex Esr. 2. 64.

Antiq. 11. 3. 10: qui Babylone redierunt non κατωκίσθησαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, sed μετωκίσθησαν.

Non satis intelligo Antiq. 11. 4. 2: συνείχετο ἡ τοῦ ναοῦ κατασκευή. An ἡ πείλετο? In eadem paragrapho: ὅσον εἶεν τῆς ἀρχαίας εὐδαιμονίας ὑποβεβηκότες καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ναοῦ λογιζόμενοι. Lege: ἐκ τῆς ἀξίας.

Editur vulgo Antiq. 11. 4. 3: *σεβόμεθα οὐκ ἔλαττον ἐκείνων τὸν θεὸν καὶ τοῦτον ὑπερευχόμεθα καὶ τῆς θρησκείας ἰσμεν ἐπιθυμηταί.* Sine idoneo sensu, nisi fallor, Bekkerus edidit τούτων· equidem in alim: τοῦτον ὑπερχόμεθα. Sunt Samaritanorum verba, uti vides.

Risum movet quod de Nehemia legimus Antiq. 11. 5. 8: *ἐκέλευσε δὲ ἐξῆς τοὺς οἰκοδομοῦντας ὅπλα περιζωννυμένους ἐργάζεσθαι*, nam coqui περιζώματα habent, sed milites gladium παραζώννυνται. Recurrit idem vitium Antiq. 14. 15. 5: *μάχαιραν τις περιζωσάμενος.* Deinde Nehemia, *ὃν ἐπιφανῶσιν οἱ πολέμιοι*, iubet *σημῆναι τῷ λαῷ, ἵνα ὀπλισμένοι μάχωνται καὶ μὴ γυμνοῖς αὐτοῖς ἐπιπέσωσιν*, qui nihil umquam emendavit, emendare tamen poterit ὀπλισμένοις.

Antiq. 11. 6. 6: *μηδὲν ὑπὸ τῆς ἐξουσίας ὑπερήφανον ἀναγκασθεὶς ἀμαρτεῖν* et Antiq. 15. 7. 10: *οὐ τὸν ἐν γένει νόμον, ἀλλὰ τὸν ἐκ' ἐξουσία ἐλομένην*, vide quid requiram Antiq. 13. 1. 4: *λήψεσθαι δίκην ἐπὶ πολλῆς ἐξουσίας* et Antiq. 15. 3. 2: *μηδὲν ἐκ' ἐξουσίας δρᾶν* et Antiq. 15. 7. 1: *ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιστρέψειν ἐξουσίας.* Itidem corrigendum est Antiq. 15. 9. 3: *ἐκ' ἐξουσίας χρώμενος διατελεῖν.* Sed ὑπ' ἐξουσίας recte legitur, quantum video, Antiq. 12. 7. 3.

In Estherae historia rex Ahasverus, Antiq. 11. 6. 9, *ἐξέτειν ἐπὶ τὸν αὐχένα αὐτῆς τὴν βάβδον διὰ τὸν νόμον, εὐλαβείας αὐτὴν ἀπολύων.* Corrige: *διὰ τὸν φόβον.*

Antiq. 11. 6. 10: *ἕτερον δὲ διὰ πίσειν δωρεᾶς τετυχηκότα μνηύων ἦλθε καὶ ἐπὶ Βαγαθῶν.* Arridet: *μνημονεύων.*

Sine sensu editur Antiq. 11. 7. 1: *τηλικούτον δὲ ἀσέβημα δρᾶσαι κατ' ἀδελφοῦ τὸν Ἰωάννην ἱερομένον δεινὸν ἦν, καὶ τὸ δεινότερον, ὥς μήτε παρ' Ἑλλήσι μήτε παρὰ βαρβάροις ὤμδον οὕτω καὶ ἀσεβές πρᾶγμα γεγονέναι, nisi transponas κατ' ἀδελφοῦ post τὸ δεινότερον.*

Antiq. 11. 8. 4 et 11. 8. 5 pro *ἐσθήσεις* repone *ἐσθῆσιν.*

Itidem corrigendum Bell. Jud. 2. 9. 4, 2. 13. 3, 5. 5. 7, 7. 5. 4 et 7. 5. 5.

Antiq. 12. 1. 1: τῆς τοῦ Πτολεμαίου Φιλοτιμίας αὐτοὺς προσκαλουμένης, praestat sane προκαλουμένης et supra οὐδὲ γὰρ ὑπενδούν, corrigo: οὐδέν.

Antiq. 12. 3. 3: οὐδὲν ἀπέλειπον χειμαζομένης νεῶς καὶ πονουμένης ἐκατέρωθεν ὑπὸ τοῦ κλύδωνος. Malo: καταπονουμένης. Idem fortasse vitium latet Antiq. 12. 5. 1.

Antiq. 12. 4. 9: ἐξῆλθον ὑπαντησόμενοι καὶ διαφθεροῦντες αὐτόν, lege: ὥς. Antiq. 12. 5. 5: ταῖς ὁμοίαις αἰτίαις περιάπτουσιν, praestat αἰκίαις. Antiq. 12. 6. 3: Μακκαβαῖον στρατηγὸν ἔξετε, lege ἔχετε. Sed levia haec sunt, quae verbo adnotasse satis est. Paulo gravius latet vitium Antiq. 12. 7. 5: κατανοήσας ὁ Λυσίας τὸ Φρόνημα τῶν Ἰουδαίων, ὥς ἔτοιμοι εἰσι τελευτᾶν, εἰ μὴ ζήσουσιν ἐλεύθεροι, καὶ δεῖσας αὐτῶν τὴν ἀπόγνωσιν ὥς ἰσχύν, ἀναλαβὼν τὴν λοιπὴν δύναμιν ὑπέβρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν. Ὡς ἰσχύν absurdum est itaque Bekkerus e duobus codicibus assumsit ὥς ἰσχυράν, quod haud multo minus absurdum est. Equidem scribam: ὥς εἶχεν.

Exigua laus est Judae Maccabei Antiq. 12. 8. 3: πεῖραν ἤδη καὶ πρότερον αὐτοῦ τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς ἐν τοῖς πολέμοις εὐτυχίας εἰληφότες. Verum est εὐψυχίας. Vide modo Antiq. 12. 7. 3 et alibi.

Antiq. 12. 9. 3: καὶ τινὰς τῶν ὁμοίων καὶ ἀσεβῶν συναγαγόντες, lege: τῶν ὁμοίως ἀσεβῶν. Sed nihil hoc est prae ridiculo vitio. Antiq. 12. 9. 4: τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἐκατέρωθεν ἐποίησεν ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰ ὄρη, τοὺς φίλους αὐτῆς προτάξας. Credis hanc fuisse praetoriam cohortem? imo legendum est τοὺς ψιλούς, quod si quis mihi non credit, credat Josepho Antiq. 12. 11. 2: τοὺς δὲ ψιλοὺς καὶ τοξότας προεσήσατο ἀπάσης τῆς φάλαγγος. Quam indiligentes lectores et editores Josephus hucusque nactus est, qui hoc non animadverterint.

Legimus Antiq. 12. 10. 6: Judam Maccabaeum Romam mi-

sisse legatos Eupolemum et Jasonem. Huius Jasonis nomen adscivit Cyrenaeus, qui illorum temporum historiam postea consarcinavit, quorum librorum excerpta nobis supersunt in altero libro Maccabaeorum. Alius fuit non minus φιλοψευδής, cui Eupolemi nomen placuit. Huius Eupolemi fragmenta quaedam supersunt apud Eusebium, qui sua debet Alexandro Polyhistori. Lubet huius Eupolemi unum locum emendare, qui apud Mullerum est Vol. III p. 212. Nempe Eupolemus auctor fuit, Abrahamum Aegyptios astrologiam docuisse; Eusebii verba sunt: καὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ τὰ λοιπὰ τοῦτον αὐτοῖς εἰσηγήσασθαι, φάμενον Βαβυλωνίους ταῦτα καὶ αὐτὸν εὐρηκέναι, τὴν δὲ εὑρεσιν αὐτῶν εἰς Ἐνῶχ ἀναπέμπειν καὶ τοῦτον εὐρηκέναι πρῶτον τὴν ἀστρολογίαν, οὐκ Αἰγυπτίους. Itaque Babylonii astrologiae inventores fuerunt, sed Patriarcha itidem inventor fuit et diu ante eum Henoch fuerat qui πρῶτος εὑρεν, ut Graeci loquuntur. Sed perplexam fabulam non expedies, nisi rescripseris: φάμενον Βαβυλωνίοις ταῦτα καὶ αὐτὸν εἰρηκέναι. Itaque Henoch solus inventor fuit et posteros suos astrologiam docuit; deinde Abraham praeceptor fuit Babyloniorum primum et mox Aegyptiorum. Nunc certe intelligimus quod legimus. Qui haec scripsit, olim nonnullis visus fuit idem ille Eupolemus, qui cum Romanis foedus fecit; sed non erat Judas Maccabaeus qui anilibus fabulis delectari posset misitque, opinor, Romam cordatum virum, non nugatorem et nihil nisi mendacia deblaterantem.

Venio ad Antiq. 13. 1. 3. Die Saturni Bacchides adoritur Jonathan ὡς οὐ μαχόμενον ἐκείνη διὰ τὸν νόμον. Hic ne Bekkerus quidem μαχούμενον corrigendum esse vidit. Sed in Lipsiensi editione omnia negligenter administrata sunt; veluti Antiq. 13. 5. 3 de tributis sermo fit, quae ὄφειλε τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἀπὸ τῶν πρώτων βασιλέων, ubi ἐπὶ verum est. Contra Antiq. 13. 6. 7, ubi legimus introductam fuisse aeram a Simone pontifice maximo, ὥς' ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους συμβολαίοις καὶ τοῖς δημοσίοις γράμμασιν, ἐπὶ τοῦ πρώτου ἔτους γράφειν Σίμωνος τοῦ εὐεργέτου Ἰουδαίων, etiam sine Aristarcho rescribere poterimus ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους.

Antiq. 13. 7. 1 legimus Tryphonem per fraudem interemis-

Syriae regem Alexandri filium Antiochum. Καὶ τὸν μὲν ὡς χειριζόμενος ἀποθάνοι διήγγειλε. Quid hoc tandem est? Frustra quaereremus, nisi forte aliunde de mortis genere constaret. Audi Livium in Epitome LV: Alexandri filius, rex Syriae, decem annos admodum habens, a Diodoto, qui Tryphon cognominabatur, tutore suo per fraudem occisus est; corruptis medicis, qui eum calculi dolore consumi ad populum mentiti, dum secant, occiderunt. Est Josephi optimus codex Lugd. Bata-vus, cuius praestantissimas lectiones Havercampius saepe inconsulto abiecit. Legitur in eo codice non χειριζόμενος sed χαριζόμενος, quod non magis verum est, sed manu ducit ad id quod unumquemque inter legendum iam praecepisse arbitror: σχαζόμενος. Videturne hoc satis certum?

Antiq. 13. 9. 1: memoratur τὸ Χουθαίων γένος, ὅπερ ὥκει τὸν εἰκασθέντα τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ ναόν. Non habitabant certe Samaritani in aede et scribam: ὁ παρῳκει.

Continuo sequitur narratio de legatione quam Romam misit Hyrcanus, Antiq. 13. 9. 2. Legati postquam in Senatum introducti sunt, et alia petierunt et ὅπως τὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἐκείνον ψηλαφθέντα ὑπ' Ἀντίοχου παρὰ τὸ τῆς συγκλήτου δόγμα ἄκυρα γένηται. Ita Havercampius edidit et Spanhemius ψηλαφθέντα intelligere sibi videtur, laudat certe Genes. 27. 12 et Exod. 10. 21, nisi forte lectores ludificari voluerit, cum ψηλαφῆτὸν σκότος ibi dicatur. Unus codex ψηφισθέντα habet idque nostra aetate nimis cupide arreptum fuit, nam neque illud ψηφισθέντα de rege usurpatum, huc optime quadrat, neque intelligitur quomodo notissimum vocabulum ψηφισθέντα abire poterit in ψηλαφθέντα. Facile obtinebo, esse illud ψηφισθέντα malesanam librarii cuiusdam correctionem et ψηλαφθέντα intus celare veram Josephi manum. Sed quid tandem latet? Nonne λεηλατηθέντα? Quod satis notum esse arbitror, perpetuo confunduntur litterae Ψ et Λ, ψέγειν et λέγειν sim. Unum novum exemplum adscribam. Legitur apud Lucianum Asin. 52: ἄγουσιν ἔνδον παρ' ἐμὲ καὶ προσιέναι τε ἐκέλευον καὶ ψαύειν ἐμοῦ. Fuit libidinosa mulier, cui non erat satis ψαύειν et asinum contrectare, sed frui volebat, hoc est ἀπολαύειν.

Plurimum lectitavit Josephus Strabonis historias, quem saepe laudat, saepe etiam celato nomine describit; sed quantum comperi, de Strabone id nondum observatum fuit, quod nunc nude et simpliciter ponam, ut alii postea cuiusmodi id sit, ab omni parte illustrent. Strabo in Historiis suis intermissam a Polybio telam resumserat, quod indicat ipse in Geogr. XI p. 515, ubi laudat τὴν ἑκτὴν τῶν Ἱστορικῶν ὑπομνημάτων βιβλίον, δευτέραν δὲ τῶν μετὰ Πολύβιον. Quid mirum, si in eo opere Strabo presse secutus est dicendi genus, quo utitur scriptor Megalopolitanus. Haec autem imitatio etiam hodie apud Josephum haud raro pellucet. Veluti quis dubitare poterit undenam habeat id quod narrat Antiq. 13. 12. 2. Bellum erat exortum inter Antiochum φιλομήτορα et Antiochum Cyzicenum. Ἐκάτεροι δὲ τὸ αὐτὸ τοῖς ἀθληταῖς ἐπασχον, οἱ τῇ δυνάμει μὲν ἀπηγορευκότες, αἰσχυνόμενοι δὲ παραχωρῆσαι διετέλουν, ἀργίᾳ καὶ ἀναπαύσει διαφέροντες τὸν ἀγῶνα. Illa quoque Polybii imitatore, hoc est Strabonem sapiunt, quae legimus Antiq. 14. 1. 1, qui locus impeditus quidem est, sed apparet Josephum unice fuisse sollicitum ut vera traderet: πάντων δὲ μᾶλλον τῆς ἀκριβείας τοὺς συγγραφεῖς σοχάζεσθαι δεῖ καὶ τοῦ τὰ ἀληθῆ λέγειν τοῖς περὶ ὧν οὐκ ἴσασιν αὐτοὶ πιστεύειν αὐτοῖς μέλλουσιν. Sed tota paragraphus legenda est. Ipse Polybius non semel laudatur Antiquitatum duodecimo libro. Etiam Nicolaus Damascenus in historiis Strabone usus est, vide Ant. 13. 12. 6.

Antiq. 13. 12. 5: θάρσος δὲ αὐτοῖς οὐκ ὀλίγον ἐποίησεν, lego ἐνεποίησεν. Antiq. 13. 12. 6 Ptolemaeus Lathurus invadit Judaeae vicos, quos γυναικῶν εὐρὼν μεσούς καὶ νηπίων ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας, ἀποσφάττοντας αὐτοὺς καὶ κρεουργοῦντας ἐπειτα εἰς λέβητας ζέοντας ἐνιέντας τὰ μέλη ἀπάρχεσθαι. Stultam fabulam ex Strabone Nicolaus habet, ex Nicolao Josephus. Addunt etiam causam, cur rex hoc saevitiae exemplum ediderit: ἵνα οἱ διαφυγόντες ἐκ τῆς μάχης — σαρκοφάγους ὑπολάβωσιν εἶναι τοὺς πολεμίους. Sed quid tandem est ἀπάρχεσθαι? Equidem intelligam ἀπέρχεσθαι.

Cleopatra, ut est Antiq. 13. 13. 1, filium περιδεῖν οὐκ ἔγνω — ποθοῦντα τὴν τῶν Αἰγυπτίων ἀρχὴν μείζω γενόμενον. Sine

sensu ita editur et corrigendum φοβοῦντα, cf. Antiq. 13. 16. 4 et 14. 15. 12.

Ἀντισρατιῶται dicuntur Antiq. 13. 14. 2, qui fuerunt ἀντισασιῶται, cf. Antiq. 14. 1. 2; 14. 12. 2 et 14. 13. 3 et quod ad ipsam rem attinet, cf. Grätzius in Historia Israelitarum III. p. 425. Perperam quoque ἀντισασιασαι dicuntur Antiq. 14. 13. 1 et Bell. Jud. 1. 4. 6; 1. 7. 5.

Antiq. 13. 16. 6, laudatur regina Salome Alexandra et componitur τὸ ἀσύνητον τῶν ἀεὶ πταιόντων περὶ τὰς δυνατείας ἀνδρῶν, sed elegantius erit τῶν εἰσπαιόντων.

Malichus, ut est Antiq. 14. 11. 6, ἔγνω — εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπαίρειν σπεύδοντός τε ἐπ' Ἀντώνιον Κασίου τὸ ἔθνος ἀποσῆσας αὐτὸς τὴν ἀρχὴν καθέξειν. Intelligam ἀποσῆσαι — καθέξειν.

In epistula M. Antonii ad Hyrcanum pontificem Antiq. 14. 12. 3, quod legitur: τῶν ἐναντιωθέντων ἡμῖν — μήτε πόλεων μήτε ἡρώων ἀποσχομένων, est aliquid quod Bekkerus ex Codice Lugd. Bat. recepit ἱερῶν, sed non est satis; requiritur enim: μήτε ὁσίων μήτε ἱερῶν. Deinde Antiq. 14. 13. 5: πλησίον δὲ μετὰ ἱππέων ὑπὲρ θαλάττης οἱ περὶ Φασάηλον κατὰγονται, latet urbis nomen quod monstrabit Bell. Jud. 1. 13. 4, ubi idem narratur his verbis: καταχθεῖσιν εἰς τι τῶν παραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται Ἐκδίππων.

Rex Parthorum, Antiq. 14. 13. 10, φοβούμενος τὸν Ἑρκανόν, μὴ τὸ πλῆθος αὐτῷ τὴν βασιλείαν ἀποκαταστήσῃ παρασάν, ἀποτέμνει αὐτοῦ τὰ ὄτα, sed illud παρασάν mire languet et multo magis ad rem est ἀρπάσαν.

Etiam Antiq. 14. 14. 1 miror quod Bekkerus non attendit ad correctionem tam facilem quam necessariam. Herodes omnia molitur ut fratrem servet. Οὐ γὰρ εἰδὼς τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν ἔσπευδε λυτρώσασθαι παρὰ τῶν πολεμίων αὐτόν, λύτρον ὑπὲρ αὐτοῦ καταβαλὼν νόμισμα ἕως τριακοσίων ταλάντων. Opus est futuro: καταβαλῶν.

Antiq. 14. 15. 7: *ἐξαρκεῖν δὲ καὶ αὐτὸν πρὸς τὴν Ἀντιγόνου καθαιρεσιν*, requiritur αὐτός, sed locus longior est quam ut totus describatur et nunc video idem iam correxisse Bekkerum. Nondum correxit Antiq. 14. 16. 2, ubi Antigonus Sosio supplicat. *Καὶ ἐκεῖνος μὴδὲν αὐτὸν οἰκτεῖρας πρὸς τὴν μεταβολὴν ἱπεκρότησε μὲν ἀκρατῶς καὶ Ἀντιγόνῃν ἐκάλεσεν*. Nihil est hoc *ἱπεκρότησε*. Consentisne verum esse *ἐκεκρόμησε*?

Quam nihil interdum cogitent editores, denuo poterit apparere Antiq. 15. 1. 1, ubi legimus Herodem regem promovisse, *ἔτσι μὲν ἦσαν ἰδιωτεύοντες ἔτι τὰ ἐκείνου φρονόυντες* et necessarium est *ἰδιωτεύοντος*, vide si tanti est Antiq. 15. 10. 5.

Dellius ille, quem speramus semper rebus in arduis aequam servavisse mentem, quum primum in Judaeam venit, statim captus est pulchritudine formosi pueri Aristobuli, Antiq. 15. 2. 6. *Ἦγάσθη τε τῆς ὥρας καὶ τὸ μέγεθος καὶ κάλλος ἐθαύμασε τοῦ παιδός, οὐχ ἦττον δὲ τὴν Μαριάμμην συνοικοῦσαν τῷ βασιλεῖ*. Diligenter videndum an non praestet, quod in aliis libris est *ἠράσθη*. Affirmabat certe Dellius, *οὐκ ἐξ ἀνθρώπων αὐτῷ δοκεῖν, ἀλλὰ τινος θεοῦ γενέσθαι τοὺς παῖδας*. Ipse tamen dubito, utram lectionem praeferam.

Hic puer Aristobulus postquam pontifex maximus creatus est, Alexandra mater lacrimans obtestabatur se conditionis suae non poenitere, quum regnum esset penes Herodem generum, Antiq. 15. 2. 7. *Ἐrat ἀποχρώντως τιμῆς ἔχουσα, διὰ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐκείνου καὶ τὴν ἀσφάλειαν τὴν ἐκ τοῦ δύνασθαι μᾶλλον ἐτέρων ἔρχειν αὐτὸν ἅπαντι τῷ γένει περιούσαν*. Lego: *ὡς τὴν ἀσφάλειαν*.

Διὰ τὸ excidit Antiq. 15. 3. 2. Alexandra conata fuerat urbe effugere eique Herodes veniam dedit *ἐμφαίνων μεγαλοψυχίαν* (διὰ τὸ) *μᾶλλον ἐξ ἐπικεικας αὐτοῖς συνεγγινέσθαι*. Nempe revera timebat Cleopatram.

Nunc iuvat transcribere locum, quæm ipse non expedire possum, sed excitanda sunt studia acutiorum quam ego sum. Nar-

rat Josephus Antiq. 15. 3. 3 quomodo Herodis fraude adulescens ille Aristobulus suffocatus perierit. Τῆς ἐορτῆς παρελθούσης εἰσιῶτο μὲν ἐν Ἱερικοῦντι, δεχομένης αὐτοὺς τῆς Ἀλεξάνδρας, Φιλοφρονούμενος δὲ τὸ μεираκιον καὶ προελθὼν εἰς ἀδεᾶ τόπον ἔτοιμος ἦν συμπαίξειν καὶ νεανιεύεσθαι κεχαρισμένως ἐκείνῳ. Hic primum exputare nequeo quem ἀδεᾶ τόπον Herodes selegerit. Deinde continuo sequitur: τοῦ δὲ περὶ τὸν τόπον ιδιώματος θερνωτέρου τυγχάνοντος, συνειλεγμένοι τάχιον ἐξῆλθον ἀλύοντες. Hic quid συνειλεγμένοι sit, nescio; sed pro ἀλύοντες reposuerim ἀποδύοντες: sincera enim forma est qua Josephus didicit uti, non ἀποδυσάμενοι. Sed rex cum uxoris fratre piscinam intrant. Καὶ ταῖς κολυμβήθραις ἐπισάντες, — ἀνέψυχον τὸ θερμότατον τῆς μεσημβρίας. καὶ πρῶτον μὲν ἑώρων τοὺς νέοντας τῶν οἰκετῶν (nonne legendum οἰκείων;) καὶ Φίλων, ἔπειτα προαχθέντος καὶ τοῦ μεираκίου τῷ καὶ τὸν Ἡρώδην παροξύναι (nonne παροτρύναι?), τῶν Φίλων οἷς ταῦτα ἐπιτέτακτο, σκότους ἐπισχόντος βαροῦντες αἰεὶ καὶ βαπτίζοντες ὡς ἐν παιδιᾷ νηχόμενον οὐκ ἀνῆκαν ἕως καὶ παντάπασιν ἀποπνίξαι. Digna sane nex sanctitate Pontificis Maximi! Sed quid tandem est σκότους ἐπισχόντος? Ἀν σκῦτος ἐπισχόντες? Alii videant.

Absurdum verbum ἡττῶν legitur Antiq. 12. 7. 1, et tamen non feram Antiq. 15. 3. 5: τὴν δ' Ἀλεξάνδραν ἡττησε μὲν οὐδὲν τῶν τοιούτων, nam contextus flagitat ἡπάτησε. Hic quoque miror talia Dindorfios et Bekkeros fugere potuisse.

Antiq. 15. 3. 5 librarii Josephum, qui Salomen duxerat Herodis sororem, regis avunculum fecere: καταλιπὼν τὸν θεῖον αὐτοῦ Ἰώσηπον. An forte scribendum est τὸν πενθερόν? Certius est in eadem paragrapho de Antonio, apud quem Dellius Mariammes formam extulerat non scribendum esse: πάλαι παρακηκοὼς ὑπὲρ τῆς εὐμορφίας ἐτύγχανεν, sed προακηκοὼς.

Antiq. 15. 5. 1 τῆς χώρας εὐβότου μενούσης αὐτῷ πολὺν ἤδη χρόνον, malo εὐβοτουμένης. Et paulo post: οὐδ' εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἐπιτρέψαντες τοῖς πολεμίοις, necessarium est futurum ἐπιτρέψοντες. Ibidem: τὰς προθυμίας εἰς τοὺς ὁμολογουμένους ἐχθροὺς ἐκδαπανήσαντες, lege: ὁμολογουμέ-

νας, uti et Antiq. 15. 7. 4: τὴν κατηγορίαν ἐσπουδασμένως ποιούμενος pro ἐσπουδασμένην.

Idem minuta aliquot vitia restant in Antiq. 15. 5. 3: Πολλὰ περὶ τόνδε τὸν καιρὸν γαγίνηται, repono παρὰ, quod recte legitur in extrema paragrapho. — Οὐδέν ἐστι τοιοῦτον, ὃ μὴ δι' ἐξ ἔργου καλῶς πραχθέντος ἐπανορθώσετε, lege: ἐπανορθώσεται. — Τῶν ἐν ἡμῖν δεινῶν οὐδέν ἐστιν, lege: δεινόν.

Quae Antiq. 15. 7. 4, de Soemo traduntur, eadem paucis paginis ante tradita fuerant de Josepho Salomes marito. Apparet igitur praeter regis Herodis commentarios, Antiq. 15. 6. 3, et Nicolaum Damascenum etiam tertium quendam scriptorem ab Josepho adhibitum fuisse. Idem confirmatum videbis Antiq. 16. 7. 1. Quo magis in excerpando caruit iudicio Josephus, eo facilius ea res arguitur.

Mariamme, Antiq. 15. 7. 6, non κάλλει σώματος τὰς κατ' αὐτὴν ὑπερῆγεν sed ὑπερῆρεν. Neque intelligo Antiq. 15. 9. 5, ubi narratur Herodes purgasse se apud populum, quum diceret se magnificentissima quae exstruxisset opera, facienda curavisse in Augusti honorem, μηδὲ τῶν οἰκείων ἐθῶν ὅσον τῆς ἐκείνου τιμῆς ἰσοχάσθαι χαριζόμενος. Sensu vacuum est participium et incidi in προφασιζόμενος.

Describitur portus Caesareae Antiq. 15. 9. 6, in quo ἀπόβασις πλατεῖ κύκλῳ περιεφάνωκε τὸν πάντα λιμένα, περίπατος τοῖς ἑέλουσιν ἡδίτους. Quid hoc est τοῖς θέλουσιν? An τοῖς εἰληθεροῦσιν? Certius tamen est quid requiratur Antiq. 15. 10. 3: οὐδὲ μελήσας ὁ Καῖσαρ ἀπέλυε τῶν αἰτιῶν Ἡρώδην, ubi non est satis cum Bekkero scribere μελλήσας, nam sincerum est: οὐδὲν μελλήσας.

Sequitur descriptio fani, quod Herodes aedificavit; in qua quum tam multa impedita reperiantur, vix quidquam refert minuta quaedam corrigere et, ut hoc utar, Antiq. 15. 11. 1, pro ἀξιοπρεπέστατον reponere ἀξιοπρεπέστερον. Sed imprimis scire cupio quid tandem veri lateat Antiq. 15. 11. 3, ubi saxa sub-

sedisse dicuntur. Herodes τὸν ναὸν ἤγειρε μήκει μὲν ἑκατὸν ὄντα πηχῶν, τὸ δὲ ὕψος εἴκοσι . . . περιττοῖς, οὓς τῷ χρόνῳ συνιζήσαντων τῶν θεμελίων ὑπέβη. Καὶ τοῦτο μὲν κατὰ τοὺς Νέρωνος καιροὺς ἐπεγείρειν ἐγνώκειμεν. Hic prorsus nihil intelligo, nisi fortasse explicatio petenda ex Bell. Jud. 5. 1. 5.

Pergo omittere quae nimis minuta sunt, veluti quod particula est inserenda Antiq. 16. 2. 3: (ὥς) ἀφαιροῖντο et venio ad Antiq. 16. 3. 3. Nimiam confidentiam Alexandri et Aristobuli pater ut comprimat, statuit ad honores promovere Antipatrum filium, οὐχ ὥσπερ ἐν ὑσέρῳ καὶ τελέως ἡττηθεὶς αὐτοῦ καὶ πάντ' εἰς ἐκείνον ἀναφέρων, οἰόμενος δὲ παραιρεῖσθαι τοῦ θράσους τοὺς ἐκ Μαριάμμης. Quid hoc est ἐν ὑσέρῳ? Opinor ὁλοσχερῶς. Quae continuo sequuntur, indirecta oratione enunciantur: τὸ γὰρ αὐθαδὲς οὐκ ἂν εἴη παρ' αὐτοῖς εἰ τοῦτο πεισθεῖεν κτέ. itaque scribendum est εἶναι.

Accusat pater filios apud Caesarem, Antiq. 16. 4. 2; illi autem innocentia freti τὸν λόγον πιστὸν εἶδον ἐν τῷ συνειδότητι. Praefero εἶχον. Quid autem Caesar? Οὐ μὴν ὅγε Καῖσαρ ἐπιβλέπων αὐτοὺς ὥς εἶχον, ἀσύνητον ἐποιεῖτο τὸ μὴ κατὰ συνείδησιν ἀτοπώτεραν, ἀλλ' ἐξ ἀπειρίας καὶ μετρίότητος ὀκνεῖν. Etiam si haec verba non prorsus intelligam, hoc tamen video praestare quod in optimo Batavo codice est: ἤγεῖτο. Nemone nobis aliquando daturus est criticam Josephi editionem, qualem hic nostrae disciplinae status postulat? Non fugiendus erit improbus labor multorum annorum, sed magna inibitur gratia cum apud nostros homines tum apud Theologos, qui plura ex Josepho discere poterunt, quam multi hodie suspicantur; legant modo sine praedjudicata opinione.

Antiq. 16. 5. 3 τόπον ξυδρον καὶ χώραν ἀρίστην Φυτοῖς ἐκλέξας, haud satis scio an non praestet εὐδρον. Sed multo turpius vitium est Antiq. 16. 5. 3: Διὰ δὲ ταύτην τὴν φιλοτιμίαν διηνεκῆς ἀγωνοθέτης παρὰ τοῖς πλείστοις ἀνεγράφη. Nimiram emendandum est παρὰ τοῖς ἡλείοις. Vide modo Bell. Jud. 1. 21. 12.

Vere auguratus est scriptor Antiq. 16. 6. 8: μέλλουσιν αἱ τῶν ἡμετέρων πράξεων ἀναγραφᾷ τὸ πλεον εἰς τοὺς Ἕλληνας ἵεναι. Ita est: Judaei Flavium Josephum perpetuo neglexerunt.

Antiq. 16. 7. 1: Nicolaus Damascenus ζῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ οὖν αὐτῷ πεχαρισμένως ἐκείνῳ καὶ καθ' ὑπηρεσίαν ἀνέγραφεν. Scribe: γέγραφεν.

Pheroras mulierculam quandam deperibat, Antiq. 16. 7. 3, ὥς αὐτῷ καὶ τῆς τοῦ βασιλέως ἐγγυηθείσης θυγατρὸς, τὴν μὲν ὑπερφηανῆσαι, πρὸς δὲ τῇ δούλῃ τὸν νοῦν εἶχεν. Scribendum autem ἔχειν. Post vero Herodes περὶ τῶν πρώτων ἤτιᾶτο et Pheroras fratri morem gessit, sed triginta diebus interpositis πάλιν διετέλει ἐπὶ τῇ πρώτῃ. Ecquis contradicet fratrem cum fratre egisse περὶ τῶν ἐρώτων, mox tamen Pheroram amore percitum gravi διατελέσαι ἐπὶ τῇ ἐρωμένῃ. Sic amores ἔρωτες dicuntur Antiq. 17. 4. 1: ἐπὶ προσποιήσιν ἐρώτων et Antiq. 17. 13. 4: λήθῃ παρεδίδους ἔρωτας τοὺς ἐμοὺς et Antiq. 19. 2. 4: ἐρώτων ἐπαγωγὰς.

Soror quoque regis Herodis Salome fuit impudica mulier. Capta erat amore Syllaei Arabis, qui legatus Hierosolyma venerat. Ταῖς τε μεταξὺ φοιτῶντων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐνεφαίνετο πλείω τε καὶ μὴ μέτρια τῆς ἐκείνων ὁμολογίας. Sine sensu ita editur, nam τὸ ὁμοιοτέλευτον fecit ut duo vocabula exciderent; corrigendum: ταῖς τε (γυναιξί) μεταξὺ φοιτῶντων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐνεφαίνετο πλείω τε καὶ μὴ μέτρια (τεκμήρια), κτέ. Vides nunc recte sequi: ταῦτα δὲ αἱ γυναῖκες ἀνέφερον τῷ βασιλεῖ. Est certe improbanda ratio criticorum, qui simpliciter rescripserunt τοῖς τε μεταξὺ, quasi hoc modo quidquam proficiatur.

Antiq. 16. 8. 1 calumniae factae sunt Alexandro Mariam-
mes filio quod suasisset amicis Ἡρώδην μὲν ἀπεγνωκέναι περι-
τὴν ἡδὴ τετυχηκότα καὶ τῷ γήρᾳ παρακάλυμμα τοῦ χρόνου
ποιούμενον, κτέ. Ad rem conferri poterit Bell. Jud. 1. 24. 7,
ubi itidem legimus Herodem artificiose dissimulasse aetatem et
celasse canitiem; sed quid est τετυχηκότα? An γεγηρακότα?

Pervelim scire quomodo editores acceperint Antiq. 16. 8. 3,

locum de Andromacho et Gemello, qui quum diu magna gratia apud Herodem valuissent, levi de causa dimissi sunt. Καὶ γὰρ Ἀνδρόμαχον καὶ Γέμελλον — καὶ τί γὰρ ἡ πρῶτον παρρησίας τόπον ἐσχηκότας, παρητήσατο τότε. Arena sine calce erit, donec emendaveris: καίτοι γ' ἄρτι πρῶτον παρρησίας τόπον ἐσχηκότας. Nescio quomodo eadem locutio in vicinia bis periit. Legitur Antiq. 16. 8. 5: καὶ τί γὰρ ἡ καθάπερ λύττης τινὸς ἐμπεσούσης κατ' ἀλλήλων οἱ πάλοι φίλτατοι τεθρίωντο, ubi itidem illud καίτοι γ' ἄρτι apprime convenit. Tertius locus est Antiq. 16. 10. 5. Filios Alexandrum et Aristobulum rex in custodia habebat: ἦν δὲ φυλακὴ καὶ τήρησις αὐτῶν καὶ προσήκει μὲν οὐδεὶς, πάντα δὲ ἐπεσκοπεῖτο τὰ γίνόμενα καὶ λαλούμενα. Nihil tamen ultra patiebantur. Καὶ τί γὰρ ἡ καταδίκων εἶχον ἀδοξίαν καὶ δέος. Vides quid coniciam.

Antiq. 16. 9. 1: πάντα δὲ ἐτάραττον ἐπανασάσει, nondum correctum fuit: ἐπ' ἀνασάσει. Antiq. 16. 9. 3: διὰ τὸ μήτ' αὐτὸν μήτε τὴν Ἀραβικὴν δύναμιν παρεῖναι, syntaxis postulat αὐτός. Deinde iterum exacerbatus fuit Herodis in filios animus, Antiq. 16. 10. 2: ἤδη διὰ μίσους οἰκείου γεγεννημένος αὐτός, εἰ καὶ μὴ λέγοι τις, ἐξειργάζετο παρατηρῶν ἔκαστα. Corrigam αὐτοῖς et περιεργάζετο. Sequentia quantumvis corrupta intelligi tamen poterunt propter Bell. Jud. 1. 26. 5.

Nicolaus Damascenus Syllaenum accusavit apud Caesarem Augustum Antiq. 16. 10. 8: προσετίθει δὲ τὸ μέγιστον, ὡς ἐξ ἀνασάσειε Καίσαρα, μηδὲν ἀληθὲς διδάξας ὑπὲρ τῶν Ἡρώδῃ πεπραγμένων. Novum et inauditum hoc crimen est Καίσαρα ἐξανασῆσαι: sed uniuscuiusque est invenire verum quod est: ἐξαπατήσειε. Deinde in extrema Nicolai oratione: Φημί γὰρ — καὶ περὶ πέντε καὶ εἴκοσι συνέβη πεσεῖν τοὺς πάντας, scribe: ὡς. Nihil dubium est quin tota haec historiarum pars tantum non ad verbum ex Nicolao transcripta sit. Veluti illud τί δεῖ καὶ λέγειν Antiq. 16. 11. 5: ἤκουε τούτων ὁ βασιλεὺς ἐν ἀρχῇ μὲν οὐ παντάπασιν ἀγνομόνως· ἀλλὰ, τί δεῖ καὶ λέγειν, διεκίνησεν ἑαυτόν, quum Tero pergeret dicere. Addidit hoc oculatus et auritus testis, qui regem amabat; ipse Josephus addere non potuisset, nisi invenisset apud alium.

Antiq. 16. 11. 6, index ἔφη μηνύσειν τῷ βασιλεῖ τὴν ἀλήθειαν, εἰ παραιτήσεται διὰ τοῦ φράσαι τῆς βασάνου καὶ τῆς αἰκίας αὐτὸν τε καὶ τὸν πατέρα. Intelligam: παραιρήσεται.

Quod supra iam me dicere memini, in ea parte Antiquitatum, in qua emendanda nunc versamur, miro modo usurpatur participium futuri vel praesentis temporis. De eo usu dicam an abusu Holwerda diligenter disputavit in Emendationibus Flavianis p. 128 sqq. Quantum novi, primum legitur exemplum Antiq. 17. 1. 1: ἀπαλλαγείς φόβου διὰ τὸ τῶν ἀδελφῶν μὴ ἐπικοινωνῆσον, postremum autem, ubi Caligulae mors describitur, Antiq. 19. 1. 20, αἰτία δ' ἦν τοῦ προθύμως διαφρευομένου. Eadem locutio quantum observavi, conjecturae ope restituta fuit Antiq. 17. 6. 3 et 17. 10. 3, quos locos ego quoque inter legendum adnotaram, sed inventionis gloriolam mihi praereptam sensi. Addo, quod Holwerdam non observavisse video, Josephum locutionem fortasse traxisse ex Nicolao. Huius certe verba sunt Antiq. 17. 9. 6: τοσὴνδε αὐτοῖς εἶναι βουλὴν τοῦ ὑβριοῦντος εἰς ἄνδρα συγγενῇ et τοῦ συναπολαυσομένου τιμῶν Antiq. 17. 5. 4.

Milites sunt Antiq. 17. 1. 1, εἰς οὓς τὰ πάντα ἦν τοῖς βασιλεῦσιν ἀνακείμενα τοῦ οἰκείου ἀσφαλοῦς, ὅποτε τύχοι τὸ ἔθνος νεωτέρων ὀριγνώμενον πραγμάτων. Mirum ni verum sit: τοῦ οἰκωφελοῦς. Antiq. 17. 1. 2, verum esse non πολιτεύειν, sed πολυτεύειν, iam vidit Dindorfius. Brevi post fieri non potest ut verum sit quod legitur τὰ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ γάμου ἔκοντος τοῦ βασιλέως, quasi Herodes regno abdicavisset. Corrigendum est εἰκοντος τοῦ βασιλέως idque ipsum supra legitur: καὶ μετέπειπεν Ἡρώδης εἰκὼν δεήσει τῇ Ἀντιπάτρου.

Ubi Josephus scribit res, quibus interfuit ipse, utile est inter legendum semper meminisse, Agrippam minorem odio ei fuisse. Hoc odium etiam apparet Antiq. 17. 2. 2, ubi fit sermo de Batanaeae incolis. Ἀγρίππας μέντοιγε ὁ μέγας καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ καὶ ἰδμόθυμος, καὶ πάνυ ἐξετρύχωσαν αὐτούς, οὐ μέντοι τὰ τῆς ἐλευθερίας κινεῖν ἠθέλησαν.

Leve vitium non leves tenebras offundit Antiq. 17. 3. 1: ἀνθ'

ὧν Φερώρα καλῶς εἶχεν, nam non sunt quidem omnia usquequaque expedita, sed videmus tamen haec esse Herodis ad fratrem verba et in directa oratione requiritur vocativus Φερώρα.

Herodes per tormenta interrogaturus Pherorae uxorem, Antiq. 17. 4. 2, impunitatem pollicetur si mulier vera dixerit, τρέψειν γε μὴν κακοῖς τοῖς ὑστάτοις ἀγνωμονεῖν προθεμένην ὑπισχυῖται. Bekkerus τρέψειν edidit, scripserim equidem περιέψειν. Deinde in sequenti paragrapho satis est verbo indicare requiri εὐρίσκεται Φάρμακον κομίζειν δώσων τῇ τε αὐτοῦ μητρὶ καὶ Φερώρα, non κομίζων δώσων et ἀπαλλάσσειν φάσκων αὐτὰ μεράκια, non ἀπαλλάσσει.

In literis ad Antipatrum datis quaedam Herodes de matre eius questus est, Antiq. 17. 5. 1: ἅμα τῆς μητρὸς κατηγορῶν ὡς ὀλίγον, sed malo πρὸς ὀλίγον. Deinde Antipater Romam relinquit et postquam Ciliciam attigit, τῶν φίλων οἱ μὲν ἐκέλευον αὐτὸν ταῦτά πῃ παραδοκοῦντα ἐπέχειν, ubi legam ἐν ταῦτά πῃ.

In narratione de Antipatro quo fato perierit, quam narrationem totam ex Nicolao fluxisse video, operae pretium est indicare quales editores hucusque Josepho obvenerint. Locus est Antiq. 17. 5. 4. Testatur nefarius adolescens Καίσαρα ἐπίσης τῷ θεῷ ἀπατηθῆναι οἱ ὄντα. Est haec scriptura optimi Codicis Lugd. Batavi, quem Havercampius presse sequi solet, si quid forte vitii habet, nam ceteroquin bonas lectiones contemtim abiicit. Antea tamen recte legebatur: ἀπατηθῆναι οἶδ' ὅτι, id quod Epiphanius vertit ut debuit: quem iuxta ac Deum fallere nemo potest. Aliis scribere placuit: ἐπ' ἰσης τῷ θεῷ ἀπατηθῆναι μὴ οἶδ' ὅτι τε ὄντα!

Antiq. 17. 5. 6: ὁπόσα . . . Ἀντιπάτρω ἡτέλγητο μετὰ οἴνου καὶ λύμης ἐρωτικῆς, emenda: λύσσης. Non minus luculentum vitium est Antiq. 17. 6. 3. Coram rege adducuntur rei Judas et Matthias eosque rex interrogat εἰ τολμήσειαν αὐτοῦ τὸ ἀνέσθημα καθελεῖν. Nihil veriti senis saevitiam, respondent: ἀλλὰ καὶ πεφρόνηται γε ἡμῖν τὰ φρονηθέντα καὶ πέπρακται τὰ

πεπραγμένα μετ' ἀρετῆς ἀνδράσι πρεπωδεσάτης. Emenda: πεφρόντισται et φροντισθέντα. Hinc continuo sequitur: τοῦ τε γὰρ θείου τῇ ἀξιώσει πεπιστευμένα βεβοήθηται ὑφ' ἡμῶν καὶ τοῦ νόμου τῇ ἀκροάσει πεφροντισμένα.

Antiq. 17. 6. 3: ἐκκλησιάσας εἰς τὸ αὐτὸ θέατρον, lege: εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, nam hoc nomen usurpat etiam Antiq. 17. 8. 2. Deinde medicus sit oportet qui plane intelligat descriptionem gravissimi morbi quo Herodes periit, Antiq. 17. 6. 5, sed hoc tamen video pro ἐπιθυμία δὲ δεινὴ τοῦ δέξασθαι τι ἀπ' αὐτοῦ, reponendum esse ὀδύσασθαι. Vide modo de eadem re: κνησμὸς δ' ἀφόρητος τῆς ἐπιφανείας ὅλης, Bell. Jud. 1. 33. 5.

Minutum est Antiq. 17. 10. 10: πολλοὺς ἀφῆκεν scribere pro διῆκεν. Sed quid est quod dicitur in invectiva in Herodem Antiq. 17. 11. 2, de regis ministris, οἱ ἐπ' ἐκπράξει τῶν φόρων ἀξιοτεν? Sunt in ea parte alia quam plurima mihi utique parum intellecta saepiusque quam vellem in his libris cogor manum continere, quum in densis tenebris nihil dispiciam; sed ante pedes posita est correctio: οἱ ἐπὶ ἐκπράξει τῶν φόρων ἐξιοτεν. Plane contrarium vitium est Antiq. 19. 1. 16, ubi Caligulae caedes multis cum ambagibus sed perplexe admodum depingitur. Nunciato vivere principem, nobiles qui in theatro sedebant, non ausi sunt surgere: οὐ γὰρ ἀφ' ἧς ἐξιοτεν διανοίας, γενήσεσθαι περὶ αὐτοῦ τὴν κρίσιν, ἀλλ' ἀφ' ἧς εἰκάζειν θελήσειαν οἳ τε κατηγορήσαντες καὶ οἱ δικάζοντες. Hic contra intelligo: ἀξιοτεν. Altera correctio alteram firmat.

Inspicienti patebit coniunctionem excidisse Antiq. 17. 13. 2: γράφειν μὲν (γὰρ) Ἀρχελάῳ ταπεινὸν ἡγεῖται. Sed gravior est offensio Antiq. 17. 13. 4. Glaphyra filia Cappadocum regis deinceps nupsit Alexandro Mariammes filio, regi Iubae τῷ πολυμαθεῖ et Archelao Ethuarchae, Alexandri fratri, ἀπώμοτον δὲ Ἰουδαίοις γαμετὰς ἀδελφῶν ἄγεσθαι, ut est Antiq. 17. 13. 1. Paucis diebus ante mortem Glaphyrae in somnio apparuit Alexandri imago. Tune, inquit, sustinuisti συντίθεσθαι πρὸς Ἀρχέλαον, ἄνδρα μὲν σεαυτῆς, ἀδελφὸν δὲ ἡμέτερον. Quid hoc est ἄνδρα μὲν σεαυτῆς? Sed vere et convenienter Archelaum Glaphyrae δατέρα appellarat (ΑΝΔΡΑ-ΔΑΕΡΑ).

P. Sulpicius Quirinius, quem populus hodie stulte Cyrenium appellare solet, fuit τῶν εἰς τὴν βουλὴν συναγομένων, Antiq. 18. 1. 1. Sed fuit, opinor, pater conscriptus et τῶν εἰς τὴν βουλὴν συγγραφομένων vel συγγεγραμμένων, nam hoc ambigo.

Esseni neque uxores ducunt, nec servos habent, Antiq. 18. 1. 5, τὸ μὲν εἰς ἀδικίαν φέρειν ὑπειληφότες, τὸ δὲ εὐσεβείας ἐνδοξοῦν ποιήσιν, Antiq. 18. 1. 5: An πρόφασιν? Obiter addo, nihil esse cur viri docti mirentur, quomodo Plinius in Historia Naturali Essenos cognoscere potuerit; fuit enim, quod nuperrime repertum est, cum Tito in Palaestina.

Sine sensu editur Antiq. 18. 1. 6: Γεσσίῳ Φλώρου τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ὑβρίζειν ἀπονοήσαντος αὐτοὺς ἀποσῆναι Ῥωμαίων. Commendo: ἐπαναγκάσαντος.

Rex Phraates concubinam habuit Ἰταλικὴν παιδίσκην, ὄνομα αὐτῇ Θερμοῦσα. Si mulier Italia oriunda fuit, magis crediderim Φορμοῦσαν eam fuisse appellatam.

Antiq. 18. 3. 4, interponitur lepida narratio, quomodo eques Romanus Decius Mundus nobilem matronam Romanam in aede Isidis deceperit. Hanc historiolum postquam narravero, Josephus inquit, οὕτω μεταδιδῶ τὸν λόγον ἐπὶ τὰ ἐν Ἰουδαίῳ γεγονότα. Scribit Dindorfius μεταδιδῶμι, qua in re nonnullorum Codicum auctoritatem imprudens secutus est, nam satis apparet verum esse μεταβιβῶ. Sed plus refert corrigere ludicrum in paucis vitium, quod statim sequitur. Nō potius Paulina sua, amator mori decrevit: ἐνδεῖα σιτίων θάνατον ἐπιτιμᾶν αὐτῇ καλῶς ἔχειν ἐνδομίξεν ἐπὶ Παυλίνῃ κακοῦ τοῦ κατειληφότες. Vidistine quid umquam stultius? Interpretes tamen nil mali suspicati vertunt bona fide: propter malum, quod ei ex Paulina acciderat. Nemo vidit hucusque esse emendandum: ἐπὶ παύλῃ κακοῦ τοῦ κατειληφότες. Iterum παῦλαν κακῶν Josephus appellavit Antiq. 20. 8. 10. Tandem libertae fraude Mundus voti compos fit et tertio die post, forte obviam factus Paulinam ita irridet: Παυλίνα, ἀλλὰ μοι καὶ εἴκοσι μυριάδας διεσώσω, δυναμένη οἴκῳ προσέτιλαι

τῷ αὐτῆς, διακονεῖσθαι τε ἐφ' οἷς προσκαλούμην οὐκ ἐνέλιπες. Sed scribam: ἅμα μοι. Ceterum quod ad ipsam fabulam attinet, non dissimile est quod legitur in Aeschinis quae feruntur epistulis saepeque, opinor, delubra tam fraudulentos amatores calarunt.

Antiq. 18. 4. 1, supplebo: ἀνὴρ ἐν ὀλίγῳ (λόγῳ) τὸ ψεῦδος τιθέμενος. Antiq. 18. 4. 3, miror dici τὰ τέλη τῶν ὠνουμένων καρπῶν, non πωλουμένων, sed magis me advertit quod post exiguum intervallum sequitur. Vestem sacerdotalem asservabat Herodes in turri Antonia. Δῆθεν δὲ ἐπρασσεν ὅμοια τῷ Ἡρώδῃ, qui patri successit filius Archelaus. Cum illud δῆθεν absurdum sit, in aliis codicibus librarii utcumque potuerunt, locum correxere eosque Bekkerus secutus est; sed latet, uti arbitror, Ἐνθ' ἐνδε. Deinde quid factum sit usque ad procuratorem Vitellium narratur his verbis: ἐπτα δὲ ἡμέραις πρὸ τῆς ἑορτῆς, ἀπεδίδδοτο αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Φρουράρχου, καὶ ἀγνισθεῖσιν χρησάμενος ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ μίαν τῆς ἑορτῆς ἡμέραν ἀπετίθετο αὐτοῖς εἰς τὸν οἶκον, ἥπερ ἔκειτο πρότερον. Non vestes apud Judaeos, sed Nasiraei ἀγνίζονται, quod etiam Christiani norunt ex Act. Apost. 21 itaque probō ἀγνισθεῖς. Sed remanet etiam aliud vitium. Quod vidimus, ubi opus erat, reddebatur vestis pontifici ὑπὸ τοῦ Φρουράρχου, cui turris cura commissa erat quemque Romanum fuisse apparet. Ceterum asservabatur ἐν οἴκῳ λίθου οἰκοδομηθέντι ὑπὸ σφραγίδι τῶν τε ἱερέων καὶ τῶν γαζοφυλάκων. Accendebatur praeterea quotidie lumen: τοῦ Φρουράρχου τὸ ἐφ' ἡμέραν ἐκάσιν λύχνον ἄπτοντος. Dedecet hoc Romuli nepotes; non Φρούραρχος lumen accendebat, sed Φρουρὸς.

Antiq. 18. 5. 3: ἐντὸς ἑκατὸν ἐτῶν ἐξ ὅδου, συνέβη πλὴν ὀλίγων διαφθαρῆναι τοὺς Ἡρώδου ἀπογόνους. Non scribit Josephus, de Herodis familia tempore Domitiani paucos esse superstites, sed tantum non omnes periisse; odorat enim Agrippam minorem, cui Romae coactus adulabatur, quamquam se interdum non continet, veluti Antiq. 17. 2. 2. Verum quid est ἐντὸς ἑκατὸν ἐτῶν ἐξ ὅδου? Nonne verum est δι' ὅλου?

Non opus est cuiquam demonstrare confuse scribere Josephum

et rerum ordinem perpetuo perturbare, etiamsi chronologiae peritissimus videri velit. Si quis tamen forte existimat me nimis inique de Josephi negligentia sentire, expendat quaeso Antiq. 18. 6. 1, ubi regis Agrippae vita ita narratur, ut nec caput nec pes constet. Veluti legimus Agrippam Romam venisse brevi ante mortem avi sui Herodis Magni. Alios errores praetereo, sed cf. Antiq. 18. 5. 4 et Bell. Jud. 2. 9. 5. Ceterum dignissima sunt quae accurate expendantur, ea quae Josephus tradit de Imperatore Tiberio; quem enim describit, is non fuit, quantum video, inter scriptores, quos Tacitus ante oculos habuit. Imprimis cur ita sentiam, facit Antiq. 18. 6. 5.

Jussus fuit Macro Agrippam in carcerem abducere, οὐκ ἂν προσδοκῶν περὶ τοῦ Ἀγρίππα αὐτὸν βουλευσαί τι τοιοῦτον, sed malὸν κελεῦσαι. Deinde aliquot locis omissis, quis enim fert aniles nugae quae lectoribus propinantur Antiq. 18. 6. 7, venio ad Antiq. 18. 7. 1, ubi Herodias maritum Herodem Antipam instigat in fratrem suum Agrippam. Οὐ γὰρ ἀνεκτὸν εἶναι φησι τὸ ζῆν, εἰ Ἀγρίππας — πενία δὲ ἀπόρῳ συνῶν, ὡς τελέως αὐτῷ ἐπικουφίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα — ἐπανεληλύθει βασιλεύς. Hic promam duas suspensiones, quas alii fortasse vere nimis incertas pronunciabunt, nempe: συζῶν et ἐλέφ.

Certius est Antiq. 18. 8. 1: πολλὰ δὲ καὶ χαλεπὰ Ἀπίωνος εἰρηκότος, ὅφ' ὧν ἀρθῆναι ἤλπιζε τὸν Γάιον, καὶ εἰκὸς ἦν, πτέ. reponendum esse: ὡς εἰκὸς ἦν. Maius autem detrimentum est sententiae Antiq. 18. 8. 7: ἀξιῶ γὰρ σὲ τοῦ ἀνδριάντος τὴν ἀνάθεσιν, ἣν ποιήσασθαι κελεύεις Πετρώνιον εἰς τὸ Ἰουδαίων ἱερόν, μηκέτι πράσσειν διανοεῖσθαι, quae verba sunt Agrippae regis ad Caium principem, sed facile senties emendandum esse προστάσσειν.

Antiq. 18. 9. 1, mater quaedam adulescentes προσέταξεν ἰσῶν μαθήσει ποιήσεως, solebant enim in illis terris etiam viri ταλασιουργεῖν, sed nonne verius est ἰσίων? Sed sunt in hac parte operis plurima mire et insolito modo enunciata. Veluti quid facias Antiq. 18. 9. 2. τολμήσειν ἀντιστατήσιν et mox ἐπιτρέψειν ἡμελλόν ἡμῖν ὑβριεῖν et Antiq. 18. 3. 1: τολμήσειν τὴν σοφίαν παραβήσεσθαι τῶν νόμων?

Venio ad Antiq. 19. 1. 1; ubi Caligula τὴν *μανίαν* διὰ πάσης ἱσομένην γῆς καὶ θαλάσσης ἔτελλεν, sed melius certe intelligerem: *ἐρχομένην*. Statim post: τὴν *διάβασιν* δεινὸν ἡγούμενος τρήρει περατοῦν, praestet nisi fallor *περαιοῦν*.

Antiq. 19. 1. 5 Chaereas, qui Caligulam interfecit, τὸν καιρὸν ἐπισκοπῶν, ὅπως μὴ εἰς κενὸν ἀλλ' ἐπὶ καταπράξει τῶν βεβουλευμένων ταῖς χερσὶ χρῶτο, hic igitur Chaereas *ἐς* ρα τεύετο πολὺν ἤδη χρόνον. Fierine potest ut nemo animadverterit *ἐς* ρα γεύετο reponendum esse? Sed Valckenarii Animadversiones ad Ammonium frequentius fortasse hodie laudantur quam lectitantur. Evidens res est, uti vides: *ἐς* ρα γεύετο δὲ πολὺν ἤδη χρόνον, οὐχ ἡδονῇ φέρων Γαίου τὴν συναναστροφὴν. Deinde tributa mollius exegit, quae res Caio bilem movit.

Sequuntur multae paginae in quibus vix quidquam intelligo, adeo ut pleraque quamvis corrupta cogar intentata dimittere. Reliqua fortasse tanti non sunt. Veluti Chaereae verba sunt Antiq. 19. 1. 9: καὶ ἐν μὲν ὑπέζωμαι *Ξίφος*, ἀμφοῖν δ' ἂν ἀρκέσει, correxit Bekkerus ἀρκέσειεν, sed fortasse praestat: ἀμφοῖν δ' ἐν ἀρκέσει. Antiq. 19. 1. 10, legendum est ἀφίκτο, non ἀφίκετο. Antiq. 19. 1. 12: ἡνείχετο δὲ *Χαιρέας*, sed nunc ἡπειγετο, qui antea *ἐς* ρα γεύετο. Antiq. 19. 1. 14: βουλόμενοι ἐν ἡμέρᾳ τῶν ἀμυνομένων κατασῆσαντες αὐτὸν ἄπτεσθαι τῆς σφαγῆς, lege: ἀμυνομένων. Antiq. 19. 1. 15, Anteium κτείνει στρατιώτας ἀποπέμψας, lege: ἐπιπέμψας. Denique Antiq. 19. 1. 16: ἕτερος ἐπεφοιτῇκει λόγος ὡμιληκέναι μὲν Γάϊον τραύμασιν, οὐ μὲν ἀποθανεῖν, primum conieceram ἰλιγγιακέναι, sed mox intellexi verum esse ὡρακιακέναι.

Praeco quidam Romae dicitur fuisse divitissimus, Antiq. 19. 1. 18, *δύναμεις* τε αὐτῷ ἦν ἐφ' οἷς ἐβελήσειε πράσσειν κατὰ τὴν πόλιν, intelligam: *πιπράσκειν*. Arruntius igitur, nam hoc homini nomen erat, prodiens in theatrum proclamat caesum esse principem, quo facto sedatur tumultus qui summus erat, quum spectatores spe ac metu ultro citroque iactarentur. Καὶ ἔπαυσε τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ πλέον ἀγνοίᾳ συμπεριφέρεσθαι τοῦ γεγονότος. Deinde se Arruntius ad milites convertit: ἤδη δὲ καὶ *σηλάας*

Ἀρρουντίος περιφέρει, ἀνακαλῶν τοὺς Γερμανοὺς καὶ οἱ χιλιάρχοι σὺν αὐτῷ κελεύοντες κατατίθεσθαι τὸν σίδηρον καὶ διασαφoῦντες Γαίου τὴν τελευτήν. Vertit Epiphanius: *statuas etiam Arruntius et loca singula circūdat*; quod quum Bekkerus stultum esse videret, corruptum vocabulum omisit. Est haec sane perquam commoda ratio, sed malo tamen suspicari latere participium *κατασελάς*.

Utinam investigare potuissem unde Josephus sumserit orationem, quam Cn. Sentius Saturninus post Caligulae necem in senatu habuit. Certe Josephus eam non ipse finxit. Quaedam interdum fluxisse dixeris ex commentariis regis Agrippae, cf. Antiq. 19. 4, ubi quae de rege leguntur, undenam cognosci potuerunt nisi ab ipso? Sed est hoc necessario incertum, quia Taciti Annales perierunt, quibus Caligulae res enarratae fuerunt et initium principatus Claudii. Ceterum Josephus sibi non constat et fontes sequitur minimum duos. Veluti legimus Antiq. 19. 1. 15 eum populo perpetuo fuisse acceptum et προσφιλή et Antiq. 18. 7. 2: Γάιος δὲ τὸν πρῶτον ἐνιαυτὸν καὶ τὸν ἐξῆς πάνυ μεγαλοφρόνως ἐχρῆτο τοῖς πράγμασι. Contra Antiq. 19. 2. 5: πρότερον ἢ τῇ ἀρχῇ συνῆλθε, σκαιὸς τε καὶ κακοπραγίας εἰς τὸ ἄκρον ἀφιγμένος ἠδονῇ τε ἡσώμενος καὶ φίλος διαβολῇ. Idem tamen brevi post perhibetur fuisse βήτωρ τε ἄριστος καὶ γλώσση τῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ Ῥωμαίοις πατρίῳ σφόδρα ἡσκημένος. Plane ineptit bonus Judaeus et ut culpam quantum possim minuat, non erit mihi Romanus princeps σκαιός, sed εἰκατός.

Antiq. 19. 2. 2: τέτροφε τὴν τυραννίδα οὐδὲν νεώτερον πλὴν ἢ ἀργία. Corrigo: οὐδὲν ἔτερον.

Verissimum est, quod traditur Antiq. 19. 3. 3 populum odio Senatus expetiisse principem: τῶν πλεονεξιῶν τῆς βουλῆς ἐπιστάμισμα τοὺς αὐτοκράτορας εἰδώς. Caligulae flagitia non fecerant ut plebs mutaret sententiam, estque id diligenter retinendum, ubi iudicium fertur de principibus, qui in Senatorum odium incurrerant. Si Tacitus vel Dio Cassius de plebe homines fuissent, longe aliam illorum temporum historiam haberemus. Sed redeo in provinciam meam ut Josephum emendem. Veniunt ad Claudium legati petitem ut ab Senatu quam a praetorianis mi-

litibus imperium accipere malit, Antiq. 19. 3. 3. Εἰ δὲ ἀρχῆς ἰστέγοιτο, παρὰ τῆς βουλῆς δέχεσθαι διδομένην· αἰσιώτερον γὰρ καὶ εὐδαιμονέστερον χρήσθαι τὸν μὴ μετὰ ὕβρεως ἀλλ' εὐνοίᾳ τῶν δίδόντων παραλαμβάνοντα. Equidem corrigam: αἰδημονέστερον χρήσεσθαι.

Antiq. 19. 4. 3 circumstant milites Senatum qui habetur in aede Jovis Victoris, cf. Preller. Myth. Rom. I p. 177. Electionem Senatui permittunt, modo imperium uni deferatur. Ὁρᾶν δὲ ἐκείνοις ἐπιτρέπειν ὅσις τοιαύτης προσάσιας ἄξιος. Nonne εἰ ἂν praestat?

Revocarat ad se rex Agrippa amicum quendam, quem propter importunitatem et oris licentiam aliquamdiu aula carere iusserat. Amicus revocatus vociferatur: πεπαῦσθαι νενομικέ με τῆς παρηρησίας, ἣν ἀπὸ ποιοῦ συνειδότες ἔχων νῦν βοήσομαι μᾶλλον; Lege: ἀπὸ τοῦ μοῦ συνειδότες. Locus est in Antiq. 19. 7. 1. Alius erat qui itidem regem offenderat Antiq. 19. 7. 4: καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ ἢ προσεδόκησέ τις διηλλάττετο, ubi θᾶττον commendo.

Rex Agrippa Beryti ludos editurus ἑπτακοσίους ἄνδρας ἑπτακόσις μαχησομένους ἔπεμψε, Antiq. 19. 7. 5. Non misit rex gladiatores mille et quadringentos, sed septingenta paria et bini pugnaturi erant. Τούτους μὲν δὴ πασσοῦ διέφθειρεν. Est haec lectio codicis Lugd. Batavi, quem Bekkerus sequitur; in reliquis libris est: τούτους μὲν δὴ πάντας συνδιέφθειρεν. Quid latet? Opinor πάντας σύνδυο διέφθειρεν.

Antiq. 19. 11. 2 vitiosa scriptura τοὺς ὁμομένους δρῶνς uti vides ducit ad ὁμωμομένους potius quam ad ὁμωμοσμένους. Itaque confirmatur quod hodie de vera forma suspicamur.

Inde ab morte regis Agrippae Josephus redit ad orationis simplicitatem, sunt autem in hoc postremo libro vicesimo, qui nunc sequitur, pauca tantum quae satis probabiliter corrigere potui. Veluti supplendum est Antiq. 20. 2. 1: θεοῦ προνοίᾳ καὶ ἀρχῆς (εὐτυχοῦς) τυχὸν καὶ τέλους εὐτυχοῦς τευξόμενον. Antiq. 20.

6. 2 Judaei Cumanum accusant *παρασιωπήσαντα τὸν τῶν ἀνηρημένων φόνον*· sine sensu. Rescribam: *παρολιγωρήσαντα*.

Quam vellem Bulverus cognovisset quod Josephus habet Antiq. 20. 7. 2 de Agrippa filio Felicis et Drusillae: ἀλλ' ὃν μὲν τρόπον ὁ νεανίας ἐκεῖνος σὺν τῇ γυναικὶ κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν τοῦ Βεσβίου δρους ἐπὶ τῶν Τίτου Καίσαρος χρόνων ἠφάνισθη, μετὰ ταῦτα δηλώσω. Denique antequam finem operi imponat, narrat Josephus Antiq. 20. 9. 7 templum tandem perfectum fuisse: ἤδη δὲ τότε καὶ τὸ ἱερὸν ἐτετέλετο iamque erat periculum ab operis, quorum erant duodeviginti millia, ne turbas in urbe concitarent, διὰ τὸ τὴν τροφὴν ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν ἐργασίας πορίζεσθαι. Nempe hoc modo pauperes alebantur ex sacro thesauro, καὶ γὰρ εἰ μίαν τις ὥραν τῆς ἡμέρας ἐργάσαιοτο, τὸν μισθὸν ὑπὲρ ταύτης εὐθέως ἐλάμβανεν. Miror haec verba nondum adhibita fuisse ad interpretationem parabolae quam Matthaeus servavit 20. 1—15.

Venio ad Vitam 3, in qua cur tandem Neronis uxor Ποππία dicitur, quae fuit, opinor, Ποππία appellanda? Eodem modo Pompeius mihi Πομπῆος erit atque sic in similibus.

Non lubet ridiculo operi diu immorari, in quo vix tandem quaedam recte intelligere coepi, postquam cognovi quae Graetzius admodum docte disputat de dissensione inter Hillelitas et Schammaitas, quae tunc cum maxime flagrabat. Veluti nisi quis hoc sciat, quomodo umquam intelligere poterit quae Vit. 13 de oleo narrantur, quod Johannes Gisgalensis tam insano pretio vendidisse dicitur. Sed illuc redeo. Vit. 24 Josephus provocat ad pugnam Aebutium; hic autem pugnam detractat, *κατεπέπληκτο γὰρ τὴν ἡμετέραν ἐτοιμότητα καὶ τὸ θράσος*. Imo Josephus praedicat suam *ἰταμότητα*.

Admodum molestum est in tam confusa narratione gravibus corruptelis sensum saepe obscurari, ut vix dispicias quid tandem scriptor dicere voluerit. Veluti Vit. 25 Johannes Gisgalensis vult Galilaeis persuadere ut ab Josepho deficiant. Non paruerunt Sephorenses, *οὐδετέρῳ γὰρ ἡμῶν προσεῖχον διὰ τὸ Ῥωμαίους ἡρῆσθαι*

δεσπότας. Contra qui Gabara incolebant sese cum Johanne coniunxerunt. Interponitur autem de Tiberiade: Τιβεριεῖς δὲ τὴν μὲν ἀπόσασιν οὐκ ἐδέχοντο, καὶ αὐτοῦ δὲ συγκατένευον γενήσεσθαι φίλοι. Sed quantum video, scribere voluit Josephus Tiberienses in fide permansisse itaque scribam: οὐδὲ συγκατένευον. Post deum ibi quoque tumultuari coeptum est, Vit. 27.

Adventantibus praedonibus, ut domum incenderent, in qua forte Josephus degebat, ille unum de eorum numero intromitti iubet: παύσασθαι γὰρ οὕτως τῆς ὀργῆς αὐτοὺς ἔφην, Vit. 30. Cetera stulte ficta describere nihil opus est, ut intelligatur verum esse: παύσεσθαι γὰρ οὕτως τῆς ὀργῆς αὐτοὺς ὤμην. Stultius etiam est quod § 35 legitur, ubi Josephus Justo in memoriam revocat quod maritum sororis σωφρόνως κολάσειεν, equidem certe quovis pignore contendam factum id fuisse ὡμοφρόνως.

Vit. 39 verum est προνοήσεσθαι γὰρ αὐτὸς ἔφασκεν, non προνοήσασθαι. Deinde aliis multis minutis vitiis omissis § 49 scribendum est καὶ παρακαλέσειαν, non ὡς et in fine supplendum: εἰ τί (μοι) μὴ καλῶς πέπρακται. In § 63 παρεκάλουν δλίγον τῆς πόλεως πορρωτέρω μετὰ φίλων πολλῶν τε τῶν φυλαξόντων αὐτοὺς ἐλθεῖν. Lege ἄλλων. Contra § 65: βούλομαι δ' εἰπεῖν καὶ πρὸς ἄλλους Τιβεριεῖς, commendo: ἀλόγους. Denique § 69: πάντας ὑποχείριους ἔξετε καὶ ὅσους ἰδίᾳ ἐπάξει δύνησεσθε αὐτῶν, fortasse verum est πατάξαι, sed non est digna haec Iosephi vita, cui multum operae tribuas.

Venio ad Bellum Judaicum et statim haereo Prooem. 5. Scripsit Josephus Graecis et barbaris: καὶ ἐγὼ μὲν ἀναλώμασι καὶ πόνοις μεγίστοις ἀλλόφυλος ὢν Ἑλλησί τε καὶ βαρβάρους τὴν μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀνατίθηναι. Sed sunt quos Josephus contemnat: τοῖς δὲ γνησίοις πρὸς μὲν τὰ λήμματα καὶ τὰς δίκας εἶχεν εὐθέως τὸ εἶμα καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται, sed spernunt historiam, quae sine veritatis amore constare non potest. Habesne dicere qui sint illi γνήσιοι? Si non habes, perpende quod sequitur: τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθές, ἐπεὶ παρ' Ἑλλήσιν ἀμελεῖται. Itaque reponendum est, quod literarum duc-

tibus satis respondet: τοῖς δ' Ἑλλήσι. Ridiculum est videre quomodo vanus promissor hic se extollat.

Quae vidi accurate exsequar, inquit Prooem. 6, τὰ δὲ προγενέστερα τῆς ἡμῆς ἡλικίας ἐπιδραμῶ συντόνως. Ferri illud ἐπιδραμῶ non potest, postquam Dindorfius ostendit, quam sit Josephus circa verborum formas accuratus. Scribendum est: ἐπιδραμών.

B. J. 1. 1. 2: ὧν περὶ τὴν πολιορκίαν ἔπαθεν, corrigo: παρά· sed non est operae pretium talia diligenter adnotare, quae attentum lectorem fugere non possunt. B. J. 1. 1. 4: τὸν τε χῶρον ἐκάθηρε πάντα καὶ περιτείχισε καὶ τὰ πρὸς τῆς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, quia articulus hic seryari non potest, lege κἄτα. B. J. 1. 2. 7 fames describitur in qua oppidani ἤψαντο καὶ τῶν ἀηθεςάτων, quia gulae dediti faciunt idem, reponam: τῶν ἀηθεςάτων.

B. J. 1. 3. 2 venit Antigonus ad fratrem Aristobulum ὡς ἐνῆν μάλισα κεκοσμημένος, ubi repono κάλλισα. Miror Bekkerum hoc non vidisse, quum idem vitium correxerit Vit. 3. B. J. 1. 8. 6: γνοὺς ἀνεχώρει ἐπὶ Μαχαιρούντος, in eo contextu melius intelligam: ἀπογνοὺς. B. J. 1. 10. 6: οἱ νόμοι κτείνειν ἀκρίτως οὐκ ἀφισι, lege: κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἐφισι.

Gravius vitium est B. J. 1. 13. 6, in qua paragrapho praeterea confunditur Mariamme cum matre Alexandra: ἐπεβούλεε συλλαβεῖν, ἔξω τοῦ τείχους ἀπατήσας προσελθεῖν, sed callidus hostis cavit ab insidiis. Vides stare non posse: ἀπατήσας? Quid reponendum? Nonne αἰτήσας? B. J. 1. 14. 2 supplebo: προσλαβὼν δὲ πένθους ὄσον (εἰκὸς) ἦν. B. J. 1. 15. 2: εἰς Ἰουδαίαν παρέβαλεν, malo παρενέβαλεν. B. J. 1. 15. 5 ἀμυνοῦμενος scribendum est, non ἀμυνόμενος. B. J. 1. 17. 1: τῶν πάλαι στρατιωτῶν καλουμένων, ostendit participium καλουμένων esse hoc veteranorum militum quasi proprium nomen, unde scribam: τῶν παλαιστρατιωτῶν. Alibi, 1. 27. 4, legitur παλαιῶ στρατιώτης et 2. 4. 1: τῶν πάλαι στρατευσαμένων.

Sine sensu editur B. J. 1. 17. 8 de rege Herode, qui Hierosolyma obsidebat: διελὼν δὲ εἰς ἔργα τὴν στρατιὰν καὶ τεμὼν τὰ προάστεια τρία μὲν ἐγείρει χώματα, aut fallor aut scribendum: διελὼν δὲ εἰς τρία. Deinde legimus B. J. 1. 18. 5 Cleopatram avaram et impotentem mulierem fuisse, quae ab Antonio petierit ut sibi Herodis et Malichi vita concederetur. Vitam negavit Antonius, sed possessionum bonam partem Cleopatrae obtulit: μέχρι γοῦν τῶν προσταγμάτων ἐπινεύσας Ἀντώνιος, τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ βασιλεῖς τηλικούτους ἀνδρῶν ἦγειτο, κτέ. donec intellexero illud προσταγμάτων, latere credam: προσταγμάτων.

B. J. 1. 19. 3 pro κατὰ γὰρ scribam καὶ γάρ, sed vide nunc B. J. 1. 20. 1. Verba sunt Herodis ad Caesarem Augustum post victoriam Actiacam. Equidem, inquit, confiteor me Antonii amicitiam comiter coluisse καὶ οὐδὲ τοῦτ' ἂν ὑπερσειλάμην εἰπεῖν, ὅτι πάντως ἂν με μετὰ τῶν ὀπλων ἐπείρασας ἀχώρισον, εἰ μὴ διεκώλυσαν Ἀρβεις. Accessit illud ἀχώρισον ex Codice Lugd. Batavo, quod quum nihil significet, Bekkerus omisit. Crediderim equidem scribendum esse: εὐχάρισον.

Herodes multas Graecorum urbes ornavit et sustentavit maioraque etiam tribuisset, nisi fuisset metu prohibitus ne δόξειεν ἐκίφθονος ἢ τι θηρᾶσθαι μείζον εὐεργετῶν τὰς πόλεις πλέον τῶν ἐχόντων, B. J. 1. 21. 12. Sed quid est illud ἐχόντων? Certa suppetit correctio: τῶν ἡγεμόνων. Non Graecos metuebat, vix servantes τὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὑπορρέοντα λείψανα, sed fugienda erat invidia Romanorum praesidium. Ceterum possumus audacter affirmare haec omnia ex Nicolao fluxisse.

Etiam in hac literarum luce editur hodie B. J. 1. 23. 3: τὰς δὲ διαβολὰς ἰσχυρῶς ἀπεδύσατο pro ἀπελύσατο. Poterat tamen de Josephi usu constare ex B. J. 1. 27. 2: ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας vel 4. 5. 4: ἀπελύσατο τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας vel 2. 6. 2, ubi nescio quomodo Bekkerus correxit quod corrigere oblitus est, uti dixi, 1. 23. 3. In eadem paragrapho legimus dixisse Alexandrum, ὡς τῷ πατρὶ κτεῖναι αὐτοὺς ἐστίν, εἰ δὴ προτίθεται τὸ ἔγκλημα, sed quia hoc plane nihil significat, recipi fortasse poterit mea coniectura πείθεται.

Nefarius Antipater sibi devincire studebat amitam Salomen, B. J. 1. 24. 2: τὴν τηθίδα Σαλώμην, ὡς ἂν γαμετὴν οὔσαν, καθομιλῶν ἀεὶ καὶ παροξύνων. Quod pauci negabunt, emendandum est: συνετὴν. Aliquanto minus certum est quid sit scribendum B. J. 1. 24. 7. Prodierunt indices dixisse Alexandrum, ὡς οὐκ ἐν Ἡρώδῃ δέοι τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀναιδεῖ γέροντι καὶ βαπτομένῳ τὰς κόμας. Dissimulabat aetatem Herodes et Alexandri verbis aculeus inesse debet, qui non inest in mero convicio: ἀναιδεῖ. Difficile est conicere, quam lepide in patrem iocatus sit, sed poterit fortasse commendari νεαλῆ. Ductus literarum non multum abludunt et ridere possumus νεαλοῦς, γέροντος viridem sed simulatam senectutem. Idem si serio dicendum est, fuit Herodes ὡμογέρων. In eadem paragrapho requiro ὡς δῆλον pro καὶ δῆλον.

Archelaus Cappadox simulat esse se iratum filiae, quae Alexandro nupserat, B. J. 1. 25. 1. Vociferatur ut iram Herodis mitiget: προσθήσω δὲ καὶ τὴν θυγατέρα μου τῷ καλῷ νυμφίῳ, sed emendandum est: προσθύσω. B. J. 1. 26. 2 sunt quaedam fortasse non satis emendate scripta, sed malo tamen: ὁ μόνος εὐγενὴς Ἀλέξανδρος καὶ τὸν πατέρα δι' εὐγένειαν ἀδοξῶν quam ἀγένειαν.

In eadem paragrapho operae pretium est videre quomodo Josephus interdum, Herodotum credo imitatus, in indirecta oratione ab accusativis cum infinitivo ad nominativos delabatur. Ne nimis multa describenda sint, omitto omnia quae non sunt prorsus necessaria ad intelligendum quid velim. Εὐρυκλῆς προσελθὼν, ἀντιδιδόναι τὸ ζῆν, ἔφασκεν, Ἡρώδῃ, τῶν εἰς αὐτὸν εὐεργεσιῶν, — πάλαι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἠκονῆσθαι ξίφος — φάναι γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς Ἡρώδης ἐν ἀλλοτρίοις — τιμωρήσιν γε μὴν αὐτὸν τοῖς Ἱερκανοῦ καὶ Μαριάμμης δαίμοσιν — περὶ μὲν γὰρ εὐγενείας ἑτέρων μνείας γινομένης ΑΥΤΟΣ ἀλόγως ὑβρίζεσθαι — κατὰ δὲ τὰς θήρας προσκρούει μὲν ΣΙΩΠΩΝ, ΕΠΑΙΝΕΣΑΣ δὲ προσκρούει ΕΙΡΩΝ. Hinc, uti vides, difficile est non suspicari itidem esse legendum: τιμωρήσιν γε μὴν αὐτὸς. Similiter nominativus usurpatur Bell. Jud. 1. 30. 3: ἐρρήθη δὲ παρὰ πάσαις — πολλὰς τὸν Ἀντίπατρον εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν εἶη πολιὸς ἤδη, νεάζει δὲ καὶ

ἡμέραν ὁ πατήρ, φθάσαι δ' ἂν τάχα καὶ ΤΕΛΕΤΤΗΣΑΣ, πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας ἀληθοῦς, nam φθάσαι infinitivus hic est, non optativus. Hinc quod post breve intervallum sequitur: ἀφῆρῆσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τὴν ἐπὶ τέκνοις ἐλπίδα, malo equidem αὐτὸς rescribere. Nempe syntacticum vitium non curat Josephus, modo perspicue scribat et duo loci quos supra posui aliquam excusationem habent, sed etiam longius est progressus B. J. 5. 9. 3, ubi refert quomodo ipse civibus auctor fuerit ut se Romanis dederent: καὶ νῦν Καίσαρα βούλεσθαι δεξιὰν αὐτοῖς παρασχεῖν· οὐ γὰρ ἂν σῶσαι τινα βίᾳ ΛΑΒΩΝ τὴν πόλιν. Alibi non dubium est, quin librariorum errores nos ludificentur. Veluti Antiq. 14. 1. 2 est sane verum: ἐπὶ τῷ βασιλεύειν μὲν Ἀριστόβουλον, αὐτὸς δὲ ζῆν ἀπραγμόνως, καρπούμενος ἀδελῶς τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ κτήσιν, non αὐτὸν — καρπούμενον, sicuti recte legitur Antiq. 2. 14. 5: Μωυσῆς δὲ οὐκ ἔτι αὐτὸς ποιήσεσθαι περὶ τούτων λόγους ἔφησεν, αὐτὸν δὲ ἐκείνον παρακαλέσειν τοῖς Ἑβραίοις ἀπελθεῖν. Corrigendi sunt praeterea loci qui inveniuntur Antiq. 14. 15. 7 et 16. 9. 3, alii fortasse.

B. J. 1. 27. 1: ἐγγράφως τὰς μηνύσεις φέροντας, dicitur hoc nisi fallor, ἐγγράφους. Gravius est quod offendit Bell. J. 1. 30. 6: ἵνα μὴ καὶ καθ' ἑαυτοῦ φέροιμι τὸν ἀλάστορα, ubi verum est τρέφοιμι. B. J. 1. 31. 1 pro μετεπέμπετο reponendum est μετεπέπεμπετο. In Antipatri verbis Antiq. 1. 32. 3 quanto elegantius erit: εἰ δ' ἐξωλέσματος πάντων ἀνθρώπων ἐγενόμην καὶ ἡρίου ψυχὴν ἔχων ἀνημέρου, πάτερ, οὐκ ἂν ταῖς σαῖς εὐεργεσίαις ἐκκληθῆν quam ἐνικῆθην. Deinde quod brevi post sequitur: μέμνησο δὲ ὡς οὐχ ἐκὼν ἔπλεον, ἐπιστάμενος τὴν ἐμφωλεύουσαν τῆς βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσγένειαν, neque τῆς βασιλείας recte huc quadrat, neque τοῖς βασιλείοις, quod ex Codice Lugd. Batavo Bekkerus arripuit. Corrigam equidem: τῆς Σαλώμης. Nempe verum id erat, incurrisse Antipatrum in odium Salomes, sed quod dicit invitum se in Italiam profectum esse, id mentitur: vide modo B. J. 1. 29. 2: δεδοικὼς ἐπιτηροῦσαν τὴν Σαλώμην, πραγματεύεται διὰ τῶν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας φίλων τὴν εἰς Ῥώμην ἀποδημίαν αὐτῷ. Omnia in regia fiebant nutu Salomes et si quos perdere volebat pessima mulier, habebat fratrem in omnibus obnoxium.

Bell. 1. 33. 5 de Herode moribundo legimus: ἐκλύει δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, quia hoc nihil significat et praeterea statim aoristus sequitur, scribam: ἐκλείσει, sicuti Sophocles dixit: βλέφαρα κέλκται δ' ὥς καπηλείου θύρα. Bell. 1. 33. 7: περιαθρήσας μή τις ὁ κωλύων εἴη, requiritur: κωλύσων.

B. J. 2. 1. 8: οὐ μὴν Ἀρχελάφ δίχα φόβου καθεκτὸν ἔτι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο, malo φόβου. B. J. 2. 6. 2: εἰς τοῦτο μέντοι ταπεινότητος ἐκ τοῦ δυσυχεῖν ἔθους προελθεῖν, intelligam: τὸ ἔθνος, vel si id forte mavis: τοῦθνος. In paragrapho de Esenensis B. J. 2. 8. 13 tria vitia odoror. Sunt inter eos qui uxores habeant; quōdai omnes coelibes permanerent, ἐκλείπειν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα, sed in ea sententia particula ἅν non potest abesse. Illi autem δοκιμάζοντες τριετίῃ τὰς γαμετάς, ἐπειδὴν τρεῖς καθαρῶσιν εἰς πείραν τοῦ δύνασθαι τίκτειν, οὕτως ἄγονται. Quid hoc est τριετίῃ? Latere dixerim: εὐεξίῃ. Deinde: ταῖς δ' ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλοῦσιν, ἐνδεικνύμενοι τὸ μὴ δι' ἡδονὴν ἀλλὰ τέκνων χρεῖαν γαμεῖν, sed hoc dicitur: τέκνων χάριν.

Satis certa correctio est B. J. 2. 10. 4: πολεμήσει δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμέ, οὐκ ἐγώ· nam Petronius dixerat: ἀπόλεῖ. B. J. 2. 11. 4 sunt regis Agrippae ad Claudium verba: ὅτι εἰ μὴ κατὰσχοι τὴν ὁρμὴν τῶν ἐπὶ τοὺς εὐπατρίδας λευσσηκότων, ἀπολέσας δὲ δι' οὓς τὸ κρατεῖν ἐστὶ περίοπτον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς, sed intelligam περιπόθητον. Bell. J. 2. 13. 3: ἕτερον εἶδος ληστῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο· Graece hoc dici ἐπεφύετο, dicebam nuper ad Herodotum 3. 159. Etiam Josephus ita loquitur. Vide modo Bell. J. 1. 10. 6: καθ' ἑαυτοῦ βασιλεῖς ἐπιτρέφων Antiq. 2. 9. 3: σπάνει τῆς ἐπιτραφισομένης νεότητος, Antiq. 18, 9. 2: βουλευθεὶς ἐπιφυομένους κωλύσαι.

Post seditionem demonstrant sacerdotes Gessio Floro difficilem esse sontium investigationem, B. J. 2. 14. 8, ἐκείνου μετανοῶντος τε καὶ δὲ ἃ δέδοικεν ἀρνούμενου. Parum prodest cum Bekkero scribere: δι' ἃ δέδοικεν· intelligi poterit: καὶ δὴ καὶ ἃ δέδρακεν. Sed ultro fateor certiore medicinam adhiberi posse B. J. 2. 16. 4: Λακεδαιμόνιοι μετὰ Θερμοπύλας καὶ Πλαταιᾶς καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν Ἀσίαν Ἀγησίλαον ἀγαπᾶσι τοὺς αὐτοὺς δεσπότας, nam ibi verum est εἰρηνεύσαντα, ei-

enti paulo post sequitur: τεσσαράκοντα νῆες μακρὰι τὴν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀγρίαν εἰρηνεύουσι θάλασσαν, vel B. J. 4. 8. 1: προσε-
ρμεύσας τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν vel B. J. 5. 6. 3: τὰ μάλιστα
τῆς πόλεως εἰρηνευομένης.

Bell. Jud. 2. 17. 3. Quam vellem Josephus hic scripsisset paulo apertius. Nisi Talmudistas adeas de dissensione quae tunc maxime flagrabat inter Hillelitas et Schammaitas, eorum quae hic traduntur, ne minimam quidem partem intelliges. Mihi Graetzii opus utilissimum fuit et aliis quoque erit, uti arbitror.

Tria vitia corrigenda esse video B. J. 2. 17. 9. Καὶ τοὺς πύργους ἐπισχόντες οἱ τασιασαὶ παρεφύλαττον μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. Corrigendum est περισχόντες et διαφύγοι. Sed multo gravior error est in verbis quae sequuntur, ubi adhortantur sanam partem populi ne libertatem prodant οἰκείῳ δήμῳ· sine sensu. Emenda: εἰκαίῳ δήμῳ. Vide modo B. J. 4. 5. 3: τὸ μὲν εἰκαῖον ἐφ' οὗ καταληφθεὶς τόπου, διεφθείρετο.

Praeter mentem scriptoris editur B. J. 2. 18. 7: Οἱ μὲν οὖν λοιποὶ φεύγοντες διεφθάρησαν· τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόντες ἔσυρον ὡς ζῶντας καταφλέγοντες. Exceptis igitur illis tribus, reliqui evaserunt, nec διεφθάρησαν, sed διεσπάρησαν.

B. J. 3. 3. 5 οὐκ ἀσκόπως Hierosolyma appellarunt regionis umbilicium, sed malo: ἀσόχως. B. J. 3. 5. 4: ἐφ' ὕσπληγ-
γος ἔξορμῶν dicendum fuit ἐφ' ὕσπληγγος. B. J. 3. 6. 2 describitur agmen Romanum: τούτοις ἐφ' ἐκάστης ἑκατονταρχίας ἡκολούθουν δέκα, τὴν τε αὐτῶν σκευὴν καὶ τὰ μέτρα τῆς παρεμβολῆς φέροντες. *Vallus* significat, quos πρέμνα potuit appellare. Vide modo Polybium 18. 1. 6: οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες τοῦ-
τον ἡγοῦνται χάρακα βέλτιστον, ὃς ἂν ἔχοι πλείστας ἐκφύσεις καὶ μεγίστας πένεξ τοῦ πρέμνου.

Dubito verumne sit quod invenio B. J. 3. 7. 4 nihil esse in bello ἀνάγκης μαχιμώτερον, nam ἀλκιμώτερον id mihi dicendum videtur, sicuti recte dicitur 3. 7. 18 nihil esse ἀλκιμώτερον τῆς ἀπογνώσεως. B. J. 3. 9. 1 rogant omnes Vespasianum ut poenam ab Josepho repetat, sed Imperator rem ἐξέ-

Bell. 1. 33. 5 de Herode moribundo legimus: ἐκλύει δὲ τοὺς ὀφθαλμούς, quia hoc nihil significat et praelerea statim aoristus sequitur, scribam: ἐκλείσει, sicuti Sophocles dixit: βλέφαρα κέλκῃται δ' ὥς καπηλείου θύρα. Bell. 1. 33. 7: περιεθρήσας μὴ τις ὁ κωλύων εἴη, requiritur: κωλύσων.

B. J. 2. 1. 3: οὐ μὴν Ἀρχελάῳ δίχα φόβου καθεκτὸν ἔτι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο, malo φόβου. B. J. 2. 6. 2: εἰς τοῦτο μέντοι ταπεινότητος ἐκ τοῦ δυστυχεῖν ἔθους προελθεῖν, intelligam: τὸ ἔθνος, vel si id forte mavis: τοῦθνος. In paragrapho de Eusenis B. J. 2. 8. 13 tria vitia odoror. Sunt inter eos qui uxores habeant; quicquid omnes coelibes permanerent, ἐκλιπεῖν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα, sed in ea sententia particula ἅν non potest abesse. Illi autem δοκιμάζοντες τριετίῃ τὰς γαμετάς, ἐπειδὴν τρεῖς καθαρῶσιν εἰς πεῖραν τοῦ δύνασθαι τίκτειν, οὕτως ἄγονται. Quid hoc est τριετίῃ? Latere dixerim: εὐεξίῃ. Deinde: ταῖς δ' ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλοῦσιν, ἐνδεικνύμενοι τὸ μὴ δι' ἡδονὴν ἀλλὰ τέκνων χρεῖαν γαμεῖν, sed hoc dicitur: τέκνων χάριν.

Satis certa correctio est B. J. 2. 10. 4: πολεμήσει δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμέ, οὐκ ἐγώ· nam Petronius dixerat: ἀπόλεῖ. B. J. 2. 11. 4 sunt regis Agrippae ad Claudium verba: ὅτι εἰ μὴ κατὰσχοι τὴν ὁρμὴν τῶν ἐπὶ τοὺς εὐπατρίδας λελυσηκότων, ἀπολέσας δὲ δι' οὓς τὸ κρατεῖν ἐστὶ περίοπτον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς, sed intelligam περιπόθητον. Bell. J. 2. 13. 3: ἕτερον εἶδος ληστῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο· Graece hoc dici ἐπεφύετο, dicebam nuper ad Herodotum 3. 159. Etiam Josephus ita loquitur. Vide modo Bell. J. 1. 10. 6: καθ' ἑαυτοῦ βασιλεὺς ἐπιτρέφων Antiq. 2. 9. 3: σπάνει τῆς ἐπιτραφησομένης νεότητος, Antiq. 18, 9. 2: βουλευθεὶς ἐπιφουμένους κωλύσαι.

Post seditionem demonstrant sacerdotes Gessio Floro difficilem esse sontium investigationem, B. J. 2. 14. 8, ἐκάστου μετανοῶντός τε καὶ δὲ ἃ δέδοικεν ἀρνούμενου. Parum prodest cum Bekkero scribere: δι' ἃ δέδοικεν· intelligi poterit: καὶ δὴ καὶ ἃ δέδρακεν. Sed ultro fateor certiore medicinam adhiberi posse B. J. 2. 16. 4: Λακεδαιμόνιοι μετὰ Θερμοπύλας καὶ Πλαταιᾶς καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν Ἀσίαν Ἀγησίλαον ἀγαπᾷσι τοὺς αὐτοὺς δεσπότης, nam ibi verum est εἰρηνεύσαντα, si-

cuti paulo post sequitur: *τεσσαράκοντα νῆες μακραὶ τὴν πρὶν ἑπλωτον καὶ ἄγριαν εἰρηνεύουσι θάλασσαν*, vel B. J. 4. 8. 1: *προειρηνεύσας τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν* vel B. J. 5. 6. 3: *τὰ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευμένης*.

Bell. Jud. 2. 17. 3. Quam vellem Josephus hic scripsisset paulo apertius. Nisi Talmudistas adeas de dissensione quae tunc maxime flagrabat inter Hillelitas et Schammaitas, eorum quae hic traduntur, ne minimam quidem partem intelliges. Mihi Graetzii opus utilissimum fuit et aliis quoque erit, uti arbitrator.

Tria vitia corrigenda esse video B. J. 2. 17. 9. *Καὶ τοὺς πύργους ἐπισχόντες οἱ ἑσσιασαὶ παρεφύλαττον μὴ τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ*. Corrigendum est *περισχόντες* et *διαφύγοι*. Sed multo gravior error est in verbis quae sequuntur, ubi adhortantur sanam partem populi ne libertatem prodant *οἰκείῳ δήμῳ* sine sensu. Emenda: *εἰκαίῳ δήμῳ*. Vide modo B. J. 4. 5. 3: *τὸ μὲν εἰκαῖον ἐφ' οὗ καταληφθεὶς τόπου, διεφθείρετο*.

Praeter mentem scriptoris editur B. J. 2. 18. 7: *Οἱ μὲν οὖν λοιποὶ φεύγοντες διεφθάρησαν· τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόντες ἔσυρον ὡς ζῶντας καταφλέγοντες*. Exceptis igitur illis tribus, reliqui evaserunt, nec διεφθάρησαν, sed *διεσπάρησαν*.

B. J. 3. 3. 5 *οὐκ ἀσκόπως* Hierosolyma appellarunt regionis umbilicum, sed malo: *ἀσόχως*. B. J. 3. 5. 4: *ἐφ' ὕσπληγος ἑξορμᾶν* dicendum fuit *ἀφ' ὕσπληγος*. B. J. 3. 6. 2 describitur agmen Romanum: *τούτοις ἀφ' ἐκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τὴν τε αὐτῶν σκευὴν καὶ τὰ μέτρα τῆς παρεμβολῆς φέροντες*. *Vallos* significat, quos *πρέμνα* potuit appellare. Vide modo Polybium 18. 1. 6: *οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες ταῦτον ἡγοῦνται χάρακα βέλτιστον, ὃς ἂν ἔχοι πλείστας ἐκφύσεις καὶ μεγίστας πέριξ τοῦ πρέμνου*.

Dubito verumne sit quod invenio B. J. 3. 7. 4 nihil esse in bello *ἀνάγκης μαχιμώτερον*, nam *ἀλκιμώτερον* id mihi dicendum videtur, sicuti recte dicitur 3. 7. 18 nihil esse *ἀλκιμώτερον τῆς ἀπογνώσεως*. B. J. 3. 9. 1 rogant omnes Vespasianum ut poenam ab Josepho repetat, sed Imperator rem *ἐξέ-*

λύσεν ἡσυχίαν· malim sane ἐξένευσεν scribere. Nempe Judaei Josephum odisse coeperunt, postquam cognoverunt eum superesse καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ὄντα καὶ πρὸς τῶν ἡγεμόνων ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην περιέπεσθαι, B. J. 3. 9. 6. Hic Bekkerus cum duobus Codicibus πλέον inseruit, sed facile obtinebo inserendum esse ἄμεινον post ἡγεμόνων. Corruptelae origo fuit τὸ δμοιοτέλεuton.

Legitur B. J. 4. 2. 3 quomodo Johannes Gisgalensis salvus Hierosolyma evaserit, ἐδεδοίκει δὲ ἐγκαταλειφθῆναι παραχρῆμα τῆς πόλεως ἀλούσης, quod necessario scribendum erit ἐγκαταληφθῆναι. Similiter non minus certo reponendum est καταληφθέντας B. J. 4. 7. 2, sed hoc Bekkerus occupavit emendare. B. J. 4. 3. 10: καθοπλιζομένων ἡρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπεσρέψατε τὰ ὄπλα, dicendum hoc est, nisi fallor, ἐπεθρέψατε. Supra quoque hoc verbum attigi. Ecce alia exempla B. J. 4. 3. 10: τὸ πλῆθος αὐτοῖς ἐπιτρέφεται καθ' ἡμέραν. B. J. 6. 6. 2: ἐκ τῆς ἡμετέρας πράότητος τὴν τόλμαν ἐπεθρέψατε. Itidem fortasse corrigendum est B. J. 4. 2. 1: τὰ τε σώματα καὶ τὸ πρόθυμον ὑποθρέψειν οἰόμενος ἐπὶ τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας, sed nihil definio.

Nihil significat B. J. 4. 3. 10: εἰ ἐτοίμους δεῖ τοῖς πράγμασι τὰς κλήσεις ἐφαρμόζειν et tuto id scribere poterimus: ἐτύμους. B. J. 4. 3. 12: ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο μὴ προηγνευκὸς εἰσάγειν τὸ πλῆθος, etiam Bekkerus oblitus est corrigere προηγνευκός. B. J. 4. 4. 1: καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς παρατάξεις ἐπειγόμενον, alterum εἰς Josephus eleganter omittere solet. B. J. 4. 4. 3 orator invehitur in Zelotas eosque appellat ἀθύρματα καὶ καθάρματα τῆς χώρας ὅλης· non sequar Lowthium corrigentem λύματα, nam propius abest φθάρματα, quo vocabulo Josephus iterum utitur B. J. 5. 10. 5.

Dele coniunctionem καὶ B. J. 4. 6. 1: τάχιον καὶ τῆς ἐπιβολας, sicuti recte legitur B. J. 4. 10. 6 et B. J. 4. 4. 2: τάχιον τοῦ παραγγέλματος. B. J. 4. 7. 4 supple: λαβόντες δὲ εἰς ἐπιτήδειον (τόπον). B. J. 4. 8. 1: περὶ ὧν ἐν ἀκριβεσέροις ἀναγέγραπται, corrigendum: ἐν ἄλλοις ἀκριβέσερον. B. J. 4. 8. 3: ἀγγεῖον κεράμου, lege: κεραμοῦν. Denique B. J. 4.

10. 5: τοῖς ἄντικρυς ἔρκεσιν ἀμφηγνυμένον, malim ἀμφιρ-
ρηγνύμενον, quam id quod Bekkero placuit ἀμφαγνυμένον.

Offendit B. J. 5. 2. 4: μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ἔθει συντάξεως ὄν-
τας καὶ μετὰ κόσμου καὶ παραγγέλματος πολεμεῖν εἰδότες,
ἀταξία φθάσασα θορυβεῖ, in tali sententia scripsissem equidem:
εἰωθότες. B. J. 5. 4. 2: ἐπ' οὐκ ὀλίγον προῆλθον καὶ τέταρτον
περιοικηθῆναι λόφον, lege ὥς, quomodo saepe errari vidimus.
Non minus facile est B. J. 5. 5. 1: τοῦ δὲ βασιλέως Σολομῶ-
νος — τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτειχίσαντος, εἴτ' ἐτέθη μία
στὰ τῷ χώματι, nam ibi verum est ἐπετέθη. B. J. 5. 7. 3:
καὶ μὲν τὰς συμπλοκάς ἡττῶντο, lege: κατὰ et in iis quae
continuo sequuntur: προσῆν δ' ἐλπίς ἔτι σωτηρίας, ἣ καὶ Ῥωμαίοις
τοῦ ταχέως κρατήσιν, corrigo: ὥς καὶ Ῥ.

B. J. 5. 9. 3 Josephus iussu imperatoris muros circumiens
iussit civibus parcere et sibi et patriae neque γενέσθαι πρὸς ταῦτα
τῶν ἀλλοφύλων ἀπαθές εἶρους, ubi intelligam ἀπηνεσείρους.
Contra recte legitur B. J. 5. 9. 4: ἄτεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι.
Credit Josephus κατὰ ἔθνος τὸν θεὸν ἐμπεριάγοντα τὴν ἀρχὴν νῦν
ἐπὶ τῆς Ἰταλίας εἶναι, ubi verum est εἶναι, sicut recte le-
gitur B. J. 5. 9. 4: ἔγωγε πεφυνγέναι μὲν ἐκ τῶν ἀγίων οἶμαι
τὸν θεόν, ἐσάναι δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε νῦν. In eadem paragrapho:
τὴν τε Σιλωὰμ ἐπιλιποῦσαν ἴσε καὶ τὰς ἐξω τοῦ ἄετος ἀπάσας,
ἵτε πρὸς ἀμφορεῖς ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ, praestat sane ὠνεῖσθε,
sed vide supra ad Antiq. 18. 4. 3.

B. J. 5. 11. 2 legendum est ἐργάσεσθαι non ἐργάσασθαι.
B. J. 5. 12. 1: μέχρι μὲν γὰρ νῦν κατὰσπασμα Ἰουδαίοις τῆς
ἐρατιᾶς συμπεπλέχθαι, lege: ἀπόσπασμα. B. J. 5. 13. 1: φο-
νευθεῖσιν ἐναπεσφάγη τοῖς παισίν, lege ἐπαπεσφάγη. B. J.
5. 13. 2: τοὺς λοιποὺς τῶν ὑποτεταγμένων ἄλλων ἀλλάχσε διέ-
πεμψεν, lege: ἄλλον. B. J. 5. 13. 5 pro ἐρευνήσοντας lege
ἐρευνήσαντας et ubi talium corruptelarum finem inveniam?

Non poterit fortasse usquam dilucidius apparere quam nihil
cogitet Josephus quid scribat quam ex collatione locorum, quos
nunc indicabo. In obsessa urbe omnia insano pretio venibant.
Credo id et dabo testimonia. Bell. J. 5. 10. 2: πολλοὶ δὲ λάθρα

τὰς κτήσεις ἐνδὸς ἀντηλλάξαντο μέτρου πυρῶν μὲν, εἰ πλουσιώτεροι τυγχάνοιεν ὄντες, οἱ δὲ πενέτεροι κριθῆς, sed oblivisci videtur bonus Josephus, neminem hoc plus semel facere potuisse. Post tamen legimus, Bell. J. 5. 13. 7 τοῦ σίτου τὸ μέτρον πραθῆναι ταλάντου et dixeris omnia facta paulo viliora. Sed saeviente fame tandem, B. J. 6. 3. 3 τροφή ἦν καὶ χόρτου τισὶ παλαιῶν σπαράγματα· τὰς γὰρ Ἰνας ἔνιοι συλλέγοντες, ἐλάχιστον σαβμὸν ἐπώλουν Ἀττικῶν τεσσάρων. Itaque constat, quod etiam absque Josepho nullo negotio nobis persuaderemus, in obsessa urbe omnium rerum summam fuisse caritatem. Quid tamen legimus B. J. 5. 13. 4? πολὺ πλῆθος ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ· δώδεκα γοῦν Ἀττικῶν ἀνοῦντο τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε καὶ εἰκοσιν. Quam miror esse qui ad tam absurdas narrationes conniveant.

B. J. 6. 2. 10 provocat nescio quis Judaeus Romanos ad certamen singulare; eques autem Romanus βδελυζάμενος αὐτοῦ τὰ τε ῥήματα καὶ τὸ αὐθαδές, εἰκὸς δὲ καὶ πρὸς τὴν βραχύτητα τοῦ σώματος αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρθῆναι, προπηδᾷ. Nonne verum est εἰκάσας? Bell. 6. 3. 1: τὸ μεταξὺ τῶν δοκῶν καὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς ὀροφῆς, lege ἐπ' αὐτῆς. B. J. 6. 3. 5 pro μὴ παθοῦσιν reponendum μὴ πάθωσιν. B. J. 6. 6. 2: προσκαλοῦνται τὸν Τίτον εἰς λόγους, dicitur hoc προκαλοῦνται. Denique B. J. 6. 9. 3: πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσιν ἀθροίζονται, scribendum hoc est συνείκοσιν et vide quomodo supra emendaverimus Antiq. 19. 7. 5.

Scribit Josephus B. J. 6. 10. 1 quis Hierosolyma condiderit. Fuit Cananaeorum rex — Melchisedek is dicitur — qui primus urbem consecravit καὶ τὸ ἱερὸν πρῶτος δειμάμενος Ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, Σόλυμα καλουμένην πρότερον. Itaque verum est quod Jostius scribit in libro de historia Israelitarum I 71, Josephum libros suos, postquam in lucem edidisset, postea non relegisse. Delevisset certe malesanam etymologiam, quam ipse Apioni exprobrat in extremo primo libro.

Decimam legionem Titus οὐκέτι ὑπὸ τὸν Εὐφράτην ἀπέστειλε, B. J. 7. 1. 3. Malo autem ἐπὶ. Itidem B. J. 7. 2. 2: Σίμωνε μὲν ὑπὸ τοῖς μάλις μισοῦσι πολεμοῖς ἐποίησεν ὁ θεός et in Eleazaris verbis B. J. 7. 8. 6: μετὰ δουλείας ἐλθόμενοι τιμωρίας ἀν-

κέτους, εἰ ζῶντες ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐσόμεθα, malo eandem praepositionem ἐπὶ.

Credo ab victoribus saevitum fuisse in miseros Judaeos, sed mihi non minus persuasum est, Josephum in gentis suae miseriis describendis, non temperavisse ab exaggeratione. Veluti incredibile est quod legimus B. J. 7. 3. 1: ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐν τε ταῖς πρὸς τὰ θηρία μάχαις καὶ τῶν ΚΑΤΑΠΙΜΠΡΑΜΕΝΩΝ, ἐν τε ταῖς ἀλληλοκτονίαις ἀναιρουμένων, πεντακοσίους ἐπὶ τοῖς διαχίλις ὑπερέβαλε. Numquid aliud hic fortasse latet?

B. J. 7. 4. 2 de Germanis agitur qui ab Romanis defecerant. Defectionis autem auctores fuisse dicuntur Κλασσικός τις καὶ οὐ τιτέλλιος. Classicum novi ex Taciti Historiis, sed inter Germanos Vitellium non novi. Claudium Civilem, opinor, nominavit, sed non satis apparet quomodo hoc nomen Graecis literis scribendum sit. Fortasse verum est Κιούλιος et conferendae sunt Codicum lectiones. Sed est sane certius scribendum esse B. J. 7. 5. 3: ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαῖον καταλιπόντες, non ἀναγκαῖαν.

B. J. 7. 5. 5 describitur magnificentia triumphi. Ἡ τέχνη δὲ καὶ τῶν κατασκευασμάτων ἡ μεγαλουργία τοῖς οὐκ εἰδῶσι τὰ γινόμενα, τότε ἐδείκνυνεν ὡς παροῦσι. Imo ἰδοῦσι. Nusquam Josephus magis dignus est quem contemnas, quam in ea ambitiosa delineatione triumphi, quem ipse sustinuit spectare. Triumphat propemodum ipse, dum narrat Simonem Giora in Tulliano strangulatum fuisse. Unum ei deerat, quod Romani pepercerunt Johanni Gisgalensi.

Denique fugisse dicitur Commagenes rex Antiochus πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ἐπὶ σχήματος καταλιπών, sed vide an non praestet ἐπ' ὀχήματος.

Ἐμοὶ μὲν δὴ μέχρι τοῦδε γεγράφθω, τὰ δὲ λοιπὰ ἴσως ἄλλω μελήσει.

Amstelodami

d. 6 m. Decembris 1884.

DISQUISITIONES

DE PRONOMINUM PERSONALIU FORMIS HOMERICIS.

SCRIPSIT

J. VAN LEEUWEN JR.

(Continuantur ex Tom. XIII. pag. 221.)

II. DE PRONOMINUM PERSONALIU NUMERO DUALI.

§ 1. De nominativi et accusativi formis.

Quum hactenus via trita nobis progredi licuerit, iam aliquid novi est audendum. Nempe in casu accusativo, ut ab hoc ordiar, vetustas formas dualis numeri apud Homerum has esse contendo:

primae personae ἄμμε,
secundae personae ὑμμε,
tertiaae personae σφε.

Quae formae ad pluralem numerum referri solent, parum tamen recte. Neque enim terminatio -ε in aliorum nominum plurali numero reperitur, cum duali sit propria, neque formarum ἄμμε ὑμμε σφε potestas fuit nos vos eos, sed nos ambos, vos ambos, eos ambos. Claro id apparebit si referamus locos ubi leguntur, initio facto ab Iliade.

H 292 } εἰς ὃ κε δαίμων | ἄμμε διακρίνη, de binis exercitiis
378 }
397 } sibi oppositis dictum est.

Κ 346: εἰ δ' ἄμμε παραφθήσῃσι πόδεσσι nempe *Ulyxem et Diomedem*.

Ξ 62: πτόλεμον δ' οὐκ ἄμμε κελεύω | δύμεναι nempe *Nestorem et Agamemnonem*.

Χ 219: οὐ τοι νῦν ἔτι γ' ἔστι πεφυγμένον ἄμμε γενέσθαι nempe *Achillem et Minervam*; praecedit δηώσαντε.

Ω 355: τάχα δ' ἄμμε διαρραίσεσθαι δῖω nempe *Idaeum Priamumque*.

Ψ 411: οὐ σφῶιν κομιδὴ παρὰ Νέστορι ποιμένι λαῶν
ἔσsetαι, αὐτίκα δ' ὅμμε κατακτενεῖ δέξῃ χαλκῷ
sic *binos equos* increpat Antilochus; videmus in praecedenti quoque versu dualem usurpari, sequitur autem -σαντε et -ετον.

Λ 110: σπερχόμενος δ' ἀπὸ τοῖν ἐσύλαε τεύχεα καλὰ,
γιγνώσκων, καὶ γὰρ σφε πάρος παρὰ νηυσὶ θεῶσι
ἔπιδ', ὅτ' etc.

hic σφε de fratribus *Iso et Antírho* adhibetur, et hic quoque, ut in loco priore, dualem praemitti (τοῖν) videmus.

Uno solo loco σφε de pluribus dicitur:

Τ 265: πολλὰ μάλ', ὅσα διδοῦσιν ὅ τις σφ' ἀλίτῃται ὁμόστας,
nisi ibi sit dativus σφι, quod fere puto; itemque semel in *Iliade* ἄμμε reperitur de pluribus dictum, versu notissimo:

Α 59: Ἀτρεΐδῃ, νῦν ἄμμε πάλιν πλαγχθέντας δῖω etc.,
nisi quis ad solos *Agamemnonem Achillemque* referre velit, quod minime suaserim. De versu denique Σ 268, utpote spurio, loqui inutile est, nisi quod in pronomine ἄμμε male adhibito novum fraudis indicium potest inveniri:

εἰ δ' ἄμμε κιχῆsetαι ἐνθάδ' ἐόντας, nempe *Achilles Troianos*.

Transeamus ad *Odysseam*. In qua σφε bis invenitur, utroque autem loco numeri dualis obtinet notionem manifestam:

θ 271: ὃ σφ' ἐνόησε μιγαζομένους (-νω?) φιλότῃτι nempe *Martem et Venerem*,

φ 206: ἐξαῦτις σφε γέπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπε nempe *Eumacum et Philoctetium*. Bis sequitur σφῶιν.

Contra ἄμμε et ὅμμε in *Odyssea* aliquoties de pluribus personis adhibita reperiuntur: 1 404 ἄμμε dicitur de cunctis *Cyclopiis*, κ 209 et μ 221 de *Ulyxis militibus*, χ 73 de procis *Penelopeis*, ν 357 ὅμμε de *Nymphis* usurpatur, denique σ 407 et ω 109

de omnibus procis, ita ut appareat illum, a quo septem hi versus aut facti aut mutati sunt, pro accusativis numeri pluralis illas formas habuisse. Sed satis patet opinor ex caeteris locis quos attulimus, olim poetas eodem sensu, quo posteri αὐτῷ dicebant, σφε dixisse, et ἄμμε ὕμμε aliquando idem significasse quod νῶι σφῶι, neque dubito igitur quin recentioris aevi sint versus Odysseae hanc legem migrantes.

Atqui, cum mature in iis formis errari coeptum sit, suspicio oritur, hic illic oblitteratas esse. Videamus K 281.

Pro se socioque Diomede, — nam pro se solo eum verba facere, non persuasit Naberus in Quaest. Hom., — pro se socioque igitur Ulyxes sic precatur:

ὅδς δὲ πάλιν ἐπὶ νῆας εὐκλέας ἀφικέσθαι.

Omnino legendum esse arbitror:

ὅδς δὲ πάλιν ἐπὶ νῆας εὐκλέε' ἄμμ' ἀφικέσθαι.

Ex literae *sigma* forma reclinata, qualis in antiquissimis monumentis cernitur, consimilis literae M, origo huius vitii facile explicari potest. Eadem confusio nocuit versibus θ 340 et ι 520, ut alibi vidimus (Cap. I, § 1).

Aliis autem locis, ubi excidere non poterat pronomen salvo metro, formas νῶι vel νῶ, σφῶι vel σφῶ, quae recentioribus melius notae essent, in textum irrepsisse, cum olim ἄμμε vel ὕμμε recitaretur, et per se satis est verisimile, et effici posse puto ex versus Θ 428 initio parum modulato: νῶι ἐῷ etc. Ante Aristarchum enim h. l. νῶιν legebatur, ut testantur scholia; quod ex eodem fonte est cui ψ 52 σφῶιν pro σφῶι debetur, et in versu spurio Π 99 mirificum illud νῶιν δ' ἐκδύμεν δλεθρον: scilicet olim grammatici, inter quos Zenodotum fuisse mireris, serio putabant νῶιν σφῶιν etiam in nominativo et accusativo dici posse. Aristarchus autem quod respuit tam portentosum errorem, neque Θ 428 toleravit genitivum accusativi loco, optime egit; videndum tamen, fueritne vera lectio ἄμμ' ἐάω, nam in vulgata admodum displicet quatuor vocalium ωiew concursus; praeterea forma contracta ἐῷ recentior est et parum HomERICA, forma trisyllaba ἐάω antiquior et quatenus fieri possit poetae vindicanda.

Sed hanc quaestionem in praesentia mittamus; complures enim locos, ubi accusativum ἄμμε vel ὕμμε vel σφε restituendum esse

apparet, mox tractabimus¹⁾. Nunc vero aliud est rogandum. Vidimus *δοῖκά* esse *ἄμμε ὕμμε σφε*; sed non nisi accusativi loco reperiuntur: fueruntne etiam in nominativo casu adhibita? Constanter enim, ut nemo nescit, in numero duali una eademque est forma nominativi et accusativi.

Quod si negandum esset nominativi quoque vim obtinuisse *ἄμμε ὕμμε σφε*, non tamen inde sequeretur falso eas formas a nobis duali numero assignari; nam etiam forma *σφωέ*, quae quin ad dualem pertineat nemo opinor dubitaturus est, apud Homerum non nisi accusativo casu adhibita reperitur. Sed minime est negandum; contrarium enim certo ut equidem arbitror indicio potest effici ex theomachiae quodam loco, Φ 432 sq. Ibi Minerva de se ipsa et Iunone ita loquitur:

τῷ κεν δὴ πάλαι ἄμμες ἐπαυσάμεθα πολέμοιο
 Φιλίου ἐκπέσαντες εὖ κείμενον πολίεθρον.

Siccine vero dea, de grammatica secura? *ἐκπέσαντες* dicit de duabus feminis? Non crediderim Olympios, qui πάντα *ῖσασι*, ignorare discrimen generis masculini et feminini, et commode venit in mentem Euripideum illud *εἰ θεοὶ τι δρῶσιν αἰσχρὸν οὐκ εἰσὶν θεοί*. Quid igitur agimus? Numquid scribimus *ἐκπέρασσαι*? Minime, nam si recordamur in caesura hiatum concessum esse, longe facilius et probabilior se offert correctio, quam si quis sit aspernaturus, velim prius secum reputet ipsam formam *ἄμμες* in Iliade non nisi hoc uno versu superesse:

τῷ κεν δὴ πάλαι ἄμμε ἐπαυσάμεθα πολέμοιο
 Φιλίου ἐκπέσαντες εὖ κείμενον πολίεθρον.

Patet, dualem et requiri et a vetere poeta fuisse adhibitum, et *ἄμμε* etiam nominativi locum [obire] posse; quod dum posterius vitiosum censent et hiatus usque quaque explere student, turpiter deformaverunt sententiam bis [inserta litera sigma, cui iam non erat locus²⁾]. Sin quis adhuc dubitat, [adeat mihi Hesiodi

1) In paucis notabilis est δ 178, de quo pag. 420 dicitur.

Praeterea videantur: A 8 (pag. 412), A 574 (pag. 418), E 151 (pag. 421), K 140 (pag. 421), K 546 (pag. 412), O 146 (pag. 418), O 155 (pag. 418), θ 315 (pag. 421), θ 317 (pag. 412), ν 269 (pag. 420), ρ 212 (pag. 421), φ 198 (pag. 420).

2) Haud inutile fuerit contulisse versum Θ 378, cui graviores etiam perniciem attulit eadem causa:

γηθήσει προφανείας (F) ἰδὼν ἐς δοῦπον ἀνόντων,

Scut. vs. 87, ubi de se et Iphicle hæc Hercules dicit ad Iolaum:

τάχα δ' ἄμμες ἐπιπλομένων ἐνιαιτῶν
γυινομέθ' οὔτε Φυὴν ἐκαλίγκιοι οὔτε νόημα,
σός τε πατήρ καὶ ἐγώ.

Potestne dubium esse quin ἄμμες περιπλομένων legendum sit? Ipsum metrum hoc ita probat ut nulli alii pronomini hic locus sit, et iam Quietum id intellexisse video; nihil enim est ἐπιπλομένων pro περιπλομένων, et merus scribarum error nos ludificat, qui unde ortus sit ostendi potest: AMEΓEPI in AMECEPI est corruptum.

Iam igitur res certa est, opinor: ἄμμες significat nos ambo (*ego et tu*) et nos ambos (*me et te*).

Atqui si ἄμμες etiam in nominativo adhiberi potest, de ὅμμες necessario idem statuendum esse apparet; quapropter tribus locis, ubi ὅμμες ante caesuram sequente vocali de duobus dictum legitur, suspicor scribendum esse ὅμμες:

A 274: ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὅμμες(ς), ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον, ad
Achillem et Agamemnonem,

A 335: ἄσπον ἴτ' οὐ τί μοι ὅμμες(ς) ἐπαίτιοι (an -ω?), ad
binos Agamemnonis praecones,

Φ 231: πρῶτος ἐγώ, μετὰ δ' ὅμμες(ς) ἄταρ τὸδε σῆμα τετεύχθω,
ad *Eumaeum et Philoctetum*.

Videantur praeterea quae infra dicuntur de A 574, A 782, N 47, γ 81.

Tertiae vero personae forma σφε non nisi in accusativo usurpatur, quemadmodum etiam in singulari et plurali ab hac radice non formatur nominativus apud Homerum.

Hactenus statui quae statuenda videbantur; nunc opinionem, quam protuli, conabor defendere; argumentum enim quoddam obici posse video.

immo προφανέντε, ut iam Aristarchus vidit. Hic quoque de *Imone et Minerve* illud προφανέντε dictum est, bene factum vero quod ipsam metrum repugnabat quominus in perpetuum toleraretur lectio vitiosa, in qua Dorice, vel potius inepte, corrumpitur syllaba -ας accusativi pluralis.

Nempe formas de quibus loquimur a posteris certe sensu pluralis numeri adhibitae fuisse.

Atqui aut nihil valet hoc argumentum, aut valet perinde de aliis vocabulis. Ut exemplum afferam: vox *δσσε* estne dualis an non? e. g. v 401:

κνυζώσω δέ τοι δσσε πάρος περικαλλέ' ἔόντε.

Dixeris dubium moveri non posse, cum et formam et significationem τῶν *δσικῶν* clarissime referat; ab Homero autem nonnisi in nominativo et accusativo adhibetur. At posterius a vetusta bonaque consuetudine aberraverunt, finxerunt enim genitivum *δσσαν*¹⁾ et dativum *δσσοισ(ι)*²⁾, cum hi casus aut more Homero a cognatis nominibus *δμμα* et *δφθαλμός* essent sumendi, aut si quid novi formare placeret, *δσσοῖν* dicendum esset in utroque casu.

In nomine autem substantivo si sic potuit aberrari a dictione Homeroica, non mirum si multo longius a via pristina deflexum est in adhibendis *pronominum* formis, quarum significationem quam male perspexerint posterius, notius est quam quod hic demonstratur, ipse enim textus Homeroicus passim id ostendit. Neque recentiorum profecto grammaticorum illi sunt errores, sed ipsis Athenis mirifice abusi sunt poetae formis vetustis, quas et illi igitur et aequales quibus scribebant parum intellectas habebant.

Caeterum non una eademque sors fuit trium de quibus dudum loquimur formarum *ἄμμε ὕμμε σφε*, sed duabus prioribus multo clementius fuit fatum quam tertiae. De hac prius videamus.

Illud *σφε*, quod dualem olim fuisse, et idem quod *αὐτώ* valere in lingua homeroica, demonstrasse mihi videor, apud

1) *δσσαν* Hes. Theog. 826, Hymn. Orphic. 70 vs. 6, *Theocrit. 23, 8; 24, 73: et saepius apud Tragicos: Aesch. Prometh. 398, Eur. Med. 906, Hipp. 245, 1396, 1444, Hecub. 1106, Phoen. 370, Suppl. 43, 96, Herc. fur. 450, 625, Ion. 1369, Iph. Aulid. 477, fragm. 808, 3.

2) *δσσοισ* Hes. Scut. 426.

δσσοις Hom. Hymn. 31, 9, Hes. Scut. 430, Sapph. fr. 16, Licymnii fragm. 3; Orphic. fragm. 1 vs. 15, Orphic. Argonaut. 184, 540, itemque apud Tragicos haud infrequenter: Aesch. Prometh. 145, 679, Agamemn. 470, Soph. Antig. 1231, Trach. 999, Eur. Alc. 269, Hec. 915, Herc. fur. 933, Ion. 193, Helen. 123, Bacch. 236, 1163, 1335, fragm. 894.

tragicos Atticos nihil non significare potest; neque igitur diligentiores fuisse poetas Alexandrinos in vero eius usu observando, nemo mirabitur. Locos accurate conquisitos afferre, haud fortasse erit inutile:

- 1) $\sigma\Phi\epsilon = \alphaὐτόν$ habes apud *Aeschylum* Prom. 9, Sept. 469, 615, 617, 630, 1028, Pers. 198, Agam. 1642, Eum. 234;

apud *Sophoclem* Ai. 51, 74, Ant. 44, 516, O. R. 761, O. C. 40, 1567 (?), El. 561 (?), 1396, Trach. 121, 234, 463, 804, 831, Philoct. 200;

apud *Euripidem* Rhes. 601, Alc. 16, 200, 553, Hipp. 893, Andr. 1001, Troad. 720, 1133, Or. 29, Phoeniss. 764, 1657, Suppl. 153, Herc. fur. 398, 541, Ion. 54, 71, 81, 269, 282, 285, 286, 348, Helen. 937, 1201, 1217, Iph. Taur. 587, 742, 1184, fragm. 1058, 3; et

apud *Aristophanem* (in parodia dictionis *epicae*) Equit. 1020.

- 2) $\sigma\Phi\epsilon = \alphaὐτήν$ legimus apud *Aeschylum* Eum. 610;

apud *Sophoclem* Antig. 772, Trach. 878, 912, 1133;

apud *Euripidem* Alcest. 20, 107, 149, 834, Med. 33, 806, 944, Androm. 39, 347, Helen. 607, 989, Electr. 27, Iphig. Aul. 70 (?), 1349;

apud *Callimachum* Hymn. Dian. 197, Del. 15.

- 3) $\sigma\Phi\epsilon = \alphaὐτό$, recte igitur adhibitum more Homérico, invenitur apud *Aeschylum* Sept. 740, 788, 864, 1002;

apud *Sophoclem* Ai. 1389, Antig. 1226, O. R. 1505, O. C. 1669;

apud *Euripidem* Med. 781, 1062, 1240, 1249, 1338, 1365, 1367, 1401, Helen. 140;

apud *Apollonium Rhodium* III 48, 370, 702.

In Theogonia Hesiodea vel in Hymnis Homericis non occurrit vox $\sigma\Phi\epsilon$, sed suum obtinet significatum in Scuto Herc. 62, et apud Theognidem 552.

- 4) $\sigma\Phi\epsilon = \alphaὐτούς$ reperitur apud *Aeschylum* Suppl. 507;

apud *Euripidem* Med. 393, Troad. 73, Hec. 260, Heracl. 103 (?);

apud *Pindarum* Pyth. 5, 115; *Simonidem* 96, 3; ¹⁾

apud *Callimachum* Hymn. Dian. 80, *Theocritum* 15, 80; *Moschum* 4, 48;

apud *Apollonium Rhodium* II 1087, III 327, IV 246, 556, 787, 1410.

5) σφε = αὐτάς; occurrit *Euripidis* Bacch. 810, *Theocriti* 4, 3, *Apoll. Rh.* II 284.

6) σφε = αὐτά extat *Pindari* Pyth. 5, 52 (7).

Videmus aetate poetarum qui ita usurpant pronomen, id est saeculo ante Christum natum sexto et postea, vim huius voculae non amplius fuisse intellectam, neque quicquam revera significare iis hominibus quibus quidlibet significare posse videatur, itaque in hac quaestione testimonii iis non esse dictionem. Nos igitur aut fateri debemus nescire nos quid significet pronomen σφε, aut eius significatum debemus efficere ex quinque locis, quibus solis in veteri poesi dactylica invenitur hodie ²⁾: — id quod fecimus.

Non graviora tamen hoc vocabulum perpersum est apud posteros, quam alia pronomina. Aequae enim absurda est confusio in usu vocis νιν, quae cum nihil nisi *cum eam id* possit significare, perinde atque Homericum μιν, at poetice, vel potius ridicule, a tragicis de *duobus* quoque vel *pluribus* adhibetur, ita

1) Ni fallor, etiam Alcaei fragmentum 78 hac pertinet, quod Apollonius de pron. 388 δ sic exhibet: ἤσφε Αἰολαῖς· ὅτ' ἤσφ' ἀπολλυμένους (-νοῖς) σάως· Ἀλκαῖος δ' ἐντίμῃ, et hinc ἤσφε probam fuisse formam Aeolicam, tradunt enchiridia nostra (R. Meister Gr. Dialect. I p. 167). Fateor tamen mire mihi displicere protheticum illud alpha, quod mero errori legentis deberi suspicor, cum Alcaeus voluisset verba sic dividi:

ὅτ' α σφ' ἀπολλυμένοις σάως.

Nam τὸ „ὅτ'“ οἱ Αἰολαῖς ὅτ' (vel ὅτ') λέγουσι, ut recte Herodianus observat (II, 192); conf. inscriptio Aeolica ex Pordoselena (Sammlung der gr. Dialekt-inschriften v. Collitz, n°. 304 A, lin. 83): ὅτ' α καὶ ἀ πόλις ἱροπόνηται. — Vere si divinavi, simile vitium tollendum restat in Sapphus fragmento 43 apud Apoll. de pron. 386 δ.

2) Hom. A 111, θ 271, φ 206, Hes. Scut. Herc. 62, Theognid. 552. — Numquid iam Aristarcho verum suboluit? Dignum sane quod exscribatur est Schol. A 104: ἢ ἡ διπλὴ ὅτι Ζηνόδοτος γράφει· ὅν. μήποτε δὲ πεπλάνηται, γεγραμμένου τοῦ ὅτ' ἀρχαϊκῆς σημασίας ἀντὶ τοῦ Ω, προσβαλὶς τὸ Ν· ὅστις γὰρ περὶ δυεῖν δ λόγος, διὸ καὶ ἐπιφέρει· καὶ γὰρ σφε πάρος παρὰ νηυσίν." Cum tamen ad A 111 addatur ἡ διπλὴ, ὅτι σφέ ἀντὶ τοῦ αὐτοῦς, apparet mero casui deberi quod tam accurate vocis σφε potestas in Scholio ad A 104 sit definita, et Aristarchum solummodo docuisse nunquam de uno homine σφε ab Homero usurpari.

ut non mirari vix possis, talia cum recitarentur, totis theatris fuisse neminem qui soloecismum exploderet, et auribus Atheniensibus gravius peccatum visum fuisse si histriionem in vocabulorum commissione spiritus deficeret, ut Hegelochi felix testatur immortalis, quam si *eum* diceret cum *eos* vel *eas* esset dicendum. Modo enim *viv* significare debet *αὐτά* (Soph. Electr. 436, 624), modo *αὐτά* (Eur. Med. 1312), modo *αὐτοῖς* (Eur. Phoen. 1168, Suppl. 758, 762, 1140, Herc. fur. 1182, Helen. 1541, Iph. Taur. 256, 330, 334, 1191), modo *αὐτάς* (Eur. Bacch. 813).

Contrario vitio ¹⁾ *σφιν* et *σφέτερος* de uno homine adhibita invenire licet apud Pindarum, e. g. Olymp. 13, 86. Semel etiam in Hesiodeis, quod mireris, legitur *σφέτερος* ad unum hominem referendum (sensu *sui ipsius*), nempe in Scuto Herc. 90; et saepius, quod multo minus mirabile, apud Alexandrinos, nempe Callimachum Hymn. Dian. 229, Apoll. Rhod. II 1041, III 622, 643, 817, IV 1493; Theocrit. 12, 4; 22, 209; 24, 59; Mosch. 2, 26, 159; 4, 12, 21, 53. Quin etiam *tuus* misellum illud *σφέτερος* significare debet Theocrit. 22, 67, et *vester* Apoll. Rhod. IV 1327; quidni etiam de *prima* persona adhibeatur? Sensu *meus* usurpatum invenitur Theocr. 25, 163, et sensu *noster* apud Apollonium Rhod. IV 1354. Addo *ἰός* de *secunda* persona dictum (igitur = *τέός*) apud Theocritum 10, 2; 17, 50; 22, 173, et *ἑός* de *prima* persona (= *ἐμός* et *ἡμέτερος*) apud Apollonium Rhodium IV 1036 et saepius.

Dixeris iam satis patere, nihil tam soloecum esse in pronominum usu, quin sero nati imitatores stili epici id aliquando admiserint. Et tamen graviora etiam peccata proferri possunt quam sunt ea quae indicavimus. Prorsus enim mirifice dativo *οἱ* abusus est poeta Orphicorum; haec vocula modo *his*, modo *nobis* valet apud eum, modo sine ullo sensu ponitur ad explendum metrum, ut diligentissime expositum est a G. HermannO Orphic. p. 793 sqq., cuius scrinia nolim expilare.

Caetera vero cuncta superat abusus quo vocabulum *σφέτερος*,

1) Pleraque huc pertinentia indicata habemus apud Wollsum in Prolegomenis pag. 247.

cascum quidem, sed tamen nisi caecutientibus plane perspicuum, in omnes fere quae excogitari possunt significationes detorqueatur; et hinc optime disci potest qualia perpeti debuerit textus carminum Homericorum, cum tractaretur et corrigeretur scilicet ab hominibus quos sanum iudicium dereliquisset, ita ut in deliciis haberent ludicros soloecismos, et turpia vitia admirarentur veluti dictionis poeticae indicia atque ornamenta. Illud igitur possessivum apud veteres epicos non nisi uno loco occurrit, nempe in ipso Iiadis introitu A 216:

χαρὴ μὲν σφωϊτέρων γε, θεά, τέπος εἰρύσασθαι,

sed significare id *vestrum amborum* cum e forma tum ex contextu claro apparet, ita ut putes fieri non posse ut de vera huius vocis potestate ambigatur; neque ea latuit Antimachum Colophonium, Platonis aequalem (cf. Apoll. de pron. p. 401 c). Iam vide quid designaverit Apollonius Rhodius, cuius aures mire mulsisse videtur vox illa antiqua et rarissima; scilicet plenum atque rotundum sonat, sesquipedalis est et metro dactylico bene apta, et quo magis est obsoleta tanto maiorem splendorem additura est recentioris aevi versiculis: usque adeo igitur eam adamat ut semel repertam non possit missam facere sed usque quaque inculcet; modo *suus ipsius* debet indicare (II 465, 544, III 600, 625, 1227, IV 274, item Theocrit. 25, 55), modo *tuus* (III 395), modo de *multis* adhibetur (IV 454).

Quid plura? videmus sensim natam esse opinionem, si tantae imperitiae errores opinionis nomine dignandi sunt, opinionem dico, omnia pronomina quidvis significare posse, et numerum dualem, qui ex communi sermone dudum evanuisset, in ipsum poetarum usum olim fuisse inventum; his igitur licere, quin decere, dualem de uno aut de pluribus adhibere. Quod multis exemplis, si opus videretur, adhuc probari posset; nunc, ne nimis diu huic quaestioni immoremur, instar omnium sit Apollonius Rhodius, perquam eleganter ut sibi quidem videtur de toto populo usurpans participium *κατειλύσαντε* III 206. Dicere enim cum velit: *moris est Colchis mortuorum corpora coriis involuta ex arboribus suspendere*, ita hoc exprimit: Κόλχοισιν ἐστὶ θέμις

ἐν ἀδελφῆτοισι κατειλύσαντε βοείαις

δενδρέων ἑξάπτειν.

Quapropter Aristarchi non exigua profecto est laus, quod in

tali confusione pleraque recte divinavit et ad veterem usum loquendi multos locos Homericos correxit vel interpretatus est¹⁾; nec vero mirandum est si non omnia vidit.

Itaque ut finem faciamus, vox σφε olim significavit *eos ambos*, *eas ambas*, sed a posterioribus ad alios omnes significatus est detorta. Mortalia cuncta peribunt: nedum verborum stet honos et gratia vivax.

Duae formae quae supersunt tractandae, ἄμμε et ὕμμε, clementius a posteritate sunt habitae, nam et olim significaverunt *nos ambos* (-as), *vos ambos* (-as), et a recentioribus fere constanter recte adhibentur, ita ut appareat horum certe vocabulorum veram potestatem diu adhuc post Homerum fuisse intellectam. Quod demonstrandum restat, et facillime demonstrari potest, afferendo locos, satis raros, ubi extra Homericam poesin reperiuntur vel certe a me reperta sunt; utor enim meis collectaneis inter legendum natis, et facile potest fieri ut non omnes latebras unde erui poterant pervestigaverim.

ἄμμε de *duobus*, recte igitur, adhibetur *Heriod.* Scut. 87 (quem versum, perquam notabilem quia illo loco nominativus est ἄμμε, iam supra commemoravimus), *Theognid.* 1104 (ex Welckeri coniectura), in carmine populari Bergk. n°. 21 (Poët. Lyr. ² pag. 1032), *Theocrit.* 5, 61; 8, 25; 15, 75; 22, 165 (legendum enim h. l. videtur ἀλλὰ φίλοι, τοῦτον μὲν ἑάσατε πρὸς τέλος ἐλθεῖν | ἄμμε γάμου. — Cod. τοῦτον ... ἄμμι vel νῶι γάμου); *Bion.* 6, 16; *Mosch.* 4, 63; *Apoll. Rh.* III 323, 1129.

ἄμμε incertum quo sensu legimus *Theognid.* 1273, *Cratetis* fragm. 10, *Sapph.* fr. 115, *Alcaei* fr. 83. Incertum cum dico, statim addo mihi quidem haud incertum videri quin de binis hominibus haec dicta sint; sed quoniam ex brevibus

¹⁾ Vide e. g. Schol. ad A 566:

μή νύ τοι οὐ χραίσμωσιν ὅσοι θεοὶ εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ
ἄσσον ἰόνθ', ὅτε κέν τοι ἄκτους χεῖρας ἐφήω:

Ζηνόδοτος γράφει „ἄσσον ἰόντε“, putans scilicet θεοὶ ... ἰόντε optime coniungi.

Vel ad θ 250: ἀλλ' ἔγε, Φαιήκων βητάρμονες ὅσοι ἄριστοι,
παίσατε, ὥς χ' ὁ ξείνος ἐνίσκη τοῖσι φίλοισι:

Ζηνόδοτος „παίσατον“ εἶπεν.

fragmentis id non potest probari cum ignoretur contextus, malo talia in medio relinquere, ne cui calidius meam opinionem defendere videar.

ἄμμε de pluribus, eodem igitur sensu quo ἡμᾶς, legeretur in *Simonidis* quodam epigrammate (fr. 100), si Valckenaerius, quem Bergkius sequitur, vera de hoc loco fuisset suspicatus. Atqui non licet Simonidi de coniectura obtrudere vocabulum parum ut vidimus accurate adhibitum; quapropter denuo inspiciendus est locus. Epitaphium est Corinthiorum in pugna Salaminia occisorum:

ὦ ξεῖν' εὐυδρὸν ποτ' ἐναίομεν ἄστν Κορίνθου,
νῦν δὲ μετ' Αἴαντος νᾶσος ἔχει Σαλαμῖς.

sic apud Dion. Chrys. 37, 525 citatur, corrupte, ut quisvis videt; nec minus absurde apud Plutarchum Mor. 870 E νῦν δὲ ἀνάματος. Hinc igitur Valckenaerius, ingeniose profecto sed tamen si quid video parum recte, νῦν δ' ἄμμ' legendum esse effecit; videmus autem minime requiri pronomen. Ecquid legendum est:

νῦν γὰρ Αἴαντος, νᾶσος ἔχει Σαλαμῖς?

Contra loco Pindarico Olymp. 9, 160 ἅπαντας ἄμμε diserte legitur, et ita quidem ut non sollicitandum esse videatur. Altero vero loco ubi ἄμμε ad plures referendum est apud *Pindarum*, Nem. 6, 11, praetulerim quorundam librorum lectionem ἄμμι, quae salva syntaxi aequè bene admitti potest.

Uno igitur versu Pindarico excepto, e tempore antiquo nulli quos quidem noverim loci restant quibus ἄμμε de pluribus adhibitum sit. Ab Alexandrinis vero poetis aliquoties peccatum est, nempe a *Theocrito* 10, 38 et 42, a *Moscho* 3, 103; 5, 3, ab *Apollonio Rhodio* I 660, II 892, IV 1354, 1373, 1675.

Raram esse vocem ἄμμε apud poetas posthomericos videmus. Rarior etiam est ὕμμε, quae forma non nisi sex locis a me est reperta. Et recte quidem de duobus dicta apud *Sophoclem* in *Antigone* vs. 846, apud *Pindarum* Olymp. 8, 19 et Isthm. 5, 28 (si ultimo hoc loco referimus ὕμμε ad solos Peleum et Aiacem, quod propter vers. 36 sq. verum censeo). Contra de pluribus haud semel dictum est ab Alexandrinis: a *Theocrito* 5, 145, ab *Apollonio Rhodio* II 637, IV 1328.

Satis superque iam demonstratum est ut spero, dualis numeri formas esse *ἄμμε*, *ὕμμε*, *σφε*, et locos Homericos, quibus de pluribus usurpantur¹⁾, aut corruptos esse aut sero natos²⁾. Transire igitur licet ad *νῶϊ*, *σφῶϊ*, *σφωέ*.

Ex his *νῶϊ* et in nominativo et in accusativo dicitur, hoc tamen rarius. Legitur locis 48, quos indicare inutile videtur. In his tamen sunt ubi praeferas *ἄμμε* (e. g. Θ 428, quem versum supra tetigimus), sed quoniam compluribus aliis nullo pacto substitui potest *ἄμμε*, non dubitandum est quin probe Homerica sit forma *νῶϊ*.

Prorsus idem de *σφῶϊ* dictum esto, nisi quod haec vox saepius in accusativo quam in nominativo adhibetur, quod mero tamen casui tribuendum esse patet. Legitur locis 11.

Tertiam vero formam *σφωέ* mihi suspectam esse fateor, quia et rarissime occurrit et locis fere corruptis aut recentibus:

Α 8: *τίς τ' ἄρ σφωε* (Zenodot. *σφῶϊ*) *θεῶν ἱριδι ξυνέηκε μάχεσθαι*.

Κ 546: *ἢ τίς σφωε* (Zenodot. *σφῶϊ*) *ᾗπρεν θεός ἀντιβολήσας*. Verba haec non sana esse verisimile fit si contextum inspicimus; pro vocula enim *σφωε* expectaveris dativum, et pedestri sermone dicendum erat *ἢ θεός τις αὐτῷ* (nempe Rhesi equos) *ὕμῃν ἐπὶ ριζέ*, quod poëtica sic potest enunciari:

ἢ τίς σφ' ὕμμι ᾗπρεν θεός ἀντιβολήσας. Hoc igitur haud scio an restituendum sit, quemadmodum mox sequitur vs. 551:

ἀλλὰ τιν' ὕμμι δῖω δόμεναι θεὸν ἀντιάσαντα.

Α 751: *εἰ μὴ σφωε πατήρ εὐρὺ κρείων ἐνοσίχθων*.

Θ 317: *εὐδειν, ἀλλὰ σφωε* etc., metro invito. In promptu autem est correctio *εὐδέμεναι*, *ἀλλὰ σφε* etc. Partem tantummodo, ut arbitror, vitii sustulit correctio quae in Nauckianum textum est recepta: *εὐδέμεν· ἀλλὰ σφωε*³⁾.

1) Α 59 (P), Σ 268, ι 404, κ 209, μ 221, ν 357, σ 407, χ 73, ω 109.

2) Ipso quo vivimus saeculo importuno loco irrepsit *ἄμμε*, nempe α 372, ubi Nauckius id substituit pro forma bene homerica quam libri exhibent *ἡμας*; conf. infra pag. 419.

3) Iterum tractabitur hic locus infra pag. 421.

Quatuor igitur locis invenitur σφωε, quorum unus corruptus est, unus vix sanus videtur; utrumque autem facile corrigi posse si pro σφωε restituas σφε, intelleximus. Sintne autem sani an corrupti qui supersunt duo, non ausim efficere; certum est alterum legi in ipso carminis exordio, quod multa opinor perpassum est, alterum in sero nata illa Nestoris narratione, taedii plena. Sed id apparere puto, non eam esse formam σφωε, quam libris invitis in textum homericum invehas; itaque in versu corrupto O 155, ubi libri habent στήτην οὐδέ σφιν (vel σφῶιν) ἰδῶν, non corrigendum esse ut fieri solet οὐδέ σφωε φιδῶν, sed potius ἐστήτην οὐδέ σφε φιδῶν, nam optime Homericum esse σφε de duobus, claro iam perspeximus.

Tractandae supersunt formae contractae, ideoque in Homero suspectae, νῶ et σφῶ. Quae reperiuntur sex locis:

E 219: πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῷδ' ἀνδρὶ σὺν ἱπποισιν καὶ ὄχρεσφι.

Verborum male sana perturbatio vitii indicium est certissimum, cum praesertim traiectione ita id possit tolli ut simul forma integra νῶϊ restituatur:

πρὶν τῷδ' ἀνδρὶ ἐπὶ νῶϊ σὺν ἱπποισιν καὶ ὄχρεσφι.

Transposuerunt posteri qui perhorrescebant dativi iota elisum.

o 475: νῶ ἀναβησάμενοι. Hic ἄμμ' ἀναβησάμενοι legendum putarem, nisi ἀναβησάμενοι pro -σαντες vitiosum videretur et totus versus suspectus esset.

A 574: εἰ δὴ σφῶ ἔνεκα θυητῶν ἐριδαίνετον ὦδε. Hic contractio evitari potest elisione σφῶ', sed praetulerim ὕμμ'.

Idem valet de versu qui sequitur:

O 146: Ζεὺς σφῶ εἰς Ἴδην κέλετ' ἐλθέμεν' ὅττι τάχιστα.

A 782: σφῶ δὲ μάλ' ἠθέλετν. Suspisor δὲ esse delendum, est saltem plane supervacaneum; legatur igitur σφῶϊ (aut ὕμμε) μάλ' ἠθέλετν.

N 47: Αἴαντε, σφῶ μὲν τε σαώσετε λαὸν Ἀχαιῶν. Probabilem emendationem huius versus proferre non possum; cum tamen satis iam constet veteres poetas non ita ut hodie legitur locutos fuisse, exempli gratia hanc lectionem propono, vitii certe immunem:

Αἴαντε, νῦν ὕμμε σαώσετε λαὸν Ἀχαιῶν.

§ 2. *De genitivi dativique in numero duali formis.*

Nonnisi paucissima de his habeo dicere. Sunt *κῶϊν*, *σφῶϊν*, *σφωῖν*, et locis fere quinquaginta leguntur. Tertia autem posset alicui suspecta videri, cum satis mirabile sit unam eandemque formam inservire binis personis, et praeterea etiam accusativi forma *σφωέ* parum videatur HomERICA. Immerito tamen, ut ego arbitror, *σφωῖν* vitiosum duxeris; nam inter locos ubi illa forma legitur (A 338, A 628, δ 28, λ 319, υ 327) unus tantummodo corruptus est, nempe δ 28:

ἀλλ' εἴπ' ἥ σφωιν καταλύσομεν ὠκέας ἵππους,

ubi aut pro *εἴπ'* potest corrigi *ἔσπ'*, aut paullo audacius, sed tamen ni fallor rectius:

ἀλλ' ἄγε ρεῖπ' ἥ σφιν καταλύσομεν ὠκέας ἵππους.

Quam facile excidere potuerit *ἄγε* hoc versu, quivis videt. Caeteros autem locos quatuor, quibus *σφωιν* occurrit, sanos duco, et bene Homericam puto illam esse formam.

Restat ut notemus versum, quem corruptum esse certissimum est, cum in eo occurrat vox contracta *σφῶν* Homero inaudita, δ 62:

οὐ γὰρ σφῶν γε γένος ἀπόλωλε τοκῆων.

Hic fortasse γὰρ abundat: οὐ σφῶϊν γε, sed cum minime supervacanea sit illa particula, veri similis duco altius latere ulcus, necdum ei medelam esse repertam.

III. DE PRONOMINUM PERSONALIUUM NUMERO PLURALI.

§ 1. *De nominativi formis.*

Tractandae nobis supersunt formae numeri pluralis, et primo quidem loco casus nominativi. Carmina homerica tertiae personae nominativum in plurali non exhibent; sed in prima et secunda persona comparent binae formae quae nominativo plurali propriae esse dicuntur, nempe *ἡμεῖς* *ὕμεῖς* et *ἄμμες* *ὑμμες*; priores autem ionicae, alterae aeolicae vocantur. Atqui tales denominationes nihil dicunt. nihil explicant, sed ad nos sunt

propagatae ex illo tempore quo Homerus putabatur de industria cunctas adhibuisse dialectos graecas et iure poetico diversissima contaminasse¹⁾. Nec mirum in artis grammaticae pueritiā viros doctos ita opinatos fuisse; nam quidni poetarum sit dialectos permiscere, si numeros, casus, genera consulto perturbant. Hodie tamen aliter indicatur neque talia refellere adhuc oportet. Quid igitur in causa est quod modo *ἄμμες* legimus modo *ἡμεῖς*? Numquid alterutrum magis poeticum sonat? Nemo serio hoc contendat opinor. Unum interest discrimen metricum, nempe alterum spondeum efficit, alterum trochaeum; caetera enim quibus formae *ἄμμες* et *ῥμμες* ab alteris discrepant, psilosis aeolica, accentus more aeolico a posteriore syllaba remotus in priorem, vocalis *α* pro *η*, litera *μ* geminata, ea omnia pertinent ad solam orthographiam, neque maioris sunt momenti quam quaestio sitne *ἐννοσίγαιος* scribendum an *εἰνοσίγαιος*, et similia, de quibus disputare parum utile aut iucundum est. Contra haud indigna in quam inquiratur videtur quaestio, fueritne revera posterior syllaba formarum *ἡμεῖς* et *ῥμεῖς* sua vi producta; videmus enim haud raro eam corripi, nempe iis locis ubi *ἄμμες* et *ῥμμες* scribere moris est.

Parum id mihi verisimile videbatur binis de causis. Primo quod illud *-εῖς* natum est ex contractione, quam in Homero vix unquam esse admittendam, utpote ab eius lingua alienam, hodie constare dixeris. Praeterea haud diversa sunt vocabula *ἡμεῖς* et *ἄμμες*, *ῥμεῖς* et *ῥμμες*, sed unice dialecto discrepant aut discrepare feruntur; plane alia res erat cum in duplices formas *ἄμμε* et *νῶι*, *ῥμμε* et *σφῶι* inquirebamus, quae a diversis radicibus sunt formatae. Quisquis igitur non credit pluribus simul dialectis veteres poetas usos fuisse, non nisi reluctanter concedet, et *ἡμεῖς* *ῥμεῖς* et *ἄμμες* *ῥμμες* suum sibi in Homericis locum habere, vel ut quaestionem arctioribus finibus circumscribamus, neglectis minutiis orthographicis: pronominum *nos* et *vos* ab Homero posteriorem syllabam modo produci modo corrip.

¹⁾ ὡς οὐ μόνον ἐξὸν αὐτῷ, quae sunt Dionis Chrysostomi verba (in Oratione XI, 315) τὰς ἄλλας γλώττας μιγνύειν τὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ποτὲ μὲν αἰολίζειν, ποτὲ δὲ δωρίζειν, ποτὲ δὲ ἰάζειν, ἀλλὰ καὶ διαστὶ διαλέγεσθαι.

Parum igitur verisimile id ducebam, et cur ducerem iam exposui. Quid autem repperi, cum Seberiani indicis ope singulos locos pervestigarem? Pro formis *ἡμεῖς* et *ὕμεῖς* tantum non omnibus locis quibus occurrunt substitui posse *ἄμμες* et *ὕμμες*, constanter enim POSITIONE productam esse syllabam posteriorem. Atqui si hoc verum est, ut esse verissimum mox apparebit cum locos laudabimus, res indicata censeri debet; nam si literis atticis perscribis, ne effici quidem potest sitne *-μεις* an *-μμες* recitandum, utrumque enim indicatur elementis MEΣ. Nostro igitur iudicio pendemus, nobisque solis alterutra forma est eligenda: quid elegerint Alexandrini, id nihil ad nos, illis enim lingua HomERICA videbatur opus esse musivum, in quo nullus dedeceret color et recentissima quaeque non minus aptam haberent sedem quam antiqua et obsoleta. Nobis secus videtur, vel potius certo scimus neque in pedestri sermone homines ita fuisse locutos unquam neque usque adeo delirasse veteres poetas. Ergo haec est res: binae formae comparent, altera novicia et vulgata, altera antiqua et dialecti reconditoris quae mature ex hominum ore evanuit; videmus nullo loco HomERICO necessariam esse formam recentiore, contra antiquiorem iis tantummodo locis superesse unde semoveri non possit nisi metrum simul perdas; denique scimus in antiquissimis libris manuscriptis nullum inter utramque fuisse discrimen; — non difficilis igitur optio est, opinor, apparet enim ab HOMERI lingua alienas esse formas *ἡμεῖς* et *ὕμεῖς*, genuinas esse solas formas *ἄμμες* *ὕμμες*, vel *ἤμμες* *ὕμμες*, si forte sic scribere magis placeat, nam talia nihil moror donec orthographia homERICA certioribus legibus adstringatur quam hactenus repertae sunt¹⁾.

At non affirmanda haec sunt sed probanda. En igitur cunctos quos noverim locos ubi formae trochaicae occurrunt.

In Iliadis textu *ἄμμες* semel occurrit Φ 432, sed non iure ibi locum suum occupat, nam *ἄμμε* legendum esse supra demonstrasse mihi videor.

In Odyssaea vero *ἄμμες* ter reperitur, nempe ι 303 (*ἄμμες*;

1) Ipsi libri MSS. in spiritu minime conciaunt; complures ex Tyrannionis praecepto *ὕμμες* exhibent cum spiritu aspero pro *ὕμμες*, quod Herodianus probabat. Sic etiam modo *ἄμδς* *ὕμδς*, modo *ἄμδς* *ὕμδς* invenitur, cum revera tamen *ἄμμες* *ὕμμες* scribendum esse videatur; cf. Christ. in Prolegom. pag. 127.

ἐπώλμεθ'), ι 321 (ἄμμες ἐπίσκομεν, quamquam de more Homericō expectabamus, quod metrum non admittit, ἐπίσκομεν) et χ 55 (ἄμμες ὀπισθεν).

Creberrimis autem locis ἡμεῖς legitur sed salvo metro in formam trochaicam ἄμμες (ἤμμες) mutari potest:

Β 126, 238, 305, 320, 328, 439, 486, Γ 283, Δ 14, 49, 405, 406. Ε 477, Ζ 84, Η 231, Θ 32, 463, Κ 478, Λ 527, 639, 706, Μ 223, 241, Ν 377, 785, Ξ 61, Ρ 712, Σ 197, Τ 409, Υ 119, 136, 300, Ω 53, 70, 394, α 37, β 60, 127, 205, γ 262, 276, 347, δ 212, 454, 459, ζ 295, η 203, θ 31, ι 236, 259, 266, 294, 396, κ 41, λ 9, 53, 447, μ 16, 244, 401, ν 14, ξ 473, ο 472, π 44, 371, σ 288, υ 143, φ 41, 117, 121, 127, ω 41, 173, 186, 484, locis igitur 75. In his sunt ubi sequens vocabulum incipiat a litera ρ, quae igitur litera cum in desuetudinem abiisset, syllabam -μες positione productam esse non amplius apparebat; nempe ἄμμες (ἤμμες) τίδμεν Θ 32, 463, Σ 197. Binis aliis locis, Μ 223 et ω 186, sola vi ictus producit syllaba -μες in arsi pedis secundi, qua versus sede saepe syllabas breves pro longis haberi apud Homerum, notissimum est.

Hisce quinque et septuaginta locis quatuor sunt oppositi, quatuor inquam per totum Homerum, quod perinde est ac si nullum dicas: Γ 104, Ξ 369, α 76 et γ 81. Quorum primus metro perscriptus est horridiore:

Γ 104: γῆ τε καὶ ἡελίῳ· Διὶ δ' ἡμεῖς οἴσομεν ἄλλον,
nam vocabulum spondaicum ante diaeresin bucolicam vitium sonat. Facilis autem ad manum est correctio:

γῆ τε καὶ ἡελίῳ· ἄμμες δὲ Διὶ οἴσομεν ἄλλον.
quae lectio a posterioribus videtur fuisse corrupta ut vitaretur, quem parum amabant, hiatus post caesuram et, quam longe acerbiorē odio persequēbantur, elisio literae iota dativi. Vix igitur obstat hic versus regulae quam statuimus, cui etiamsi non repugnaret, alia tamen de causa suspectus foret.

Tres qui restant versus excribantur:

Ξ 369: ἡμεῖς ὀτρυνώμεθ' ἀμυνέμεν' ἀλλήλοισι. Legendum est
ni fallor ἄμμες γ', quae vocula hoc loco minime
est supervacanea.

α 76: ἀλλ' ἄγεθ' ἡμεῖς οἶδε περιφραζόμεθα πάντες. Hic

possent a nominativis ἡμεες (ἄμμεες) et ὕμεες (ὕμμεες); nunc vero cum semel et iterum totidem literis legantur in textu Homérico, impugnari non possunt, neque dubito igitur quin iis locis, ubi nunc per synizesin pronunciatur ἡμέας, ὕμέας, σφέας, olim breviores illae et antiquiores formae fuerint adhibitae.

Quod si verum est, ἡμέας in ἡμας est mutandum Θ 211, Ν 114, τ 135, β 330, δ 452, ζ 297, ι 545, π 319, 385, quibus locis sequitur litera consona, et praeterea tribus locis ubi in versus exitu legitur, nempe δ 652, ι 43, 251.

Bis vero de duobus legitur ἡμέας; illis igitur versibus ἄμμε potius est legendum. Quorum locorum prior admodum est notabilis, δ 178. Vulgata enim exhibet:

οὐδέ κεν ἡμέας

ἄλλο διέκρινεν φιλέοντέ τε τερπομένω τε,

sed Plutarchus bis hunc versum afferens scribit οὐδέ κεν ἄλλο ἄμμε διέκρινεν, et haec vera esse videtur lectio. Vix quicquam differunt AME et AΛΛΟ, et requiri dualem numerum patet e participiis φιλέοντε et τερπομένω.

Alter locus est ν 269:

οὐδέ τις ἡμέας (lege ἄμμε)

ἀνθρώπων ἐνόησε.

Secundae personae accusativus pluralis ὕμέας sequente litera consona reperitur tribus Odysseae locis, μ 163, φ 198, ω 396. Secundo versu de binis hominibus sermo est, ita ut ὕμμε scribendum esse appareat:

φ 198: τείπαθ' ὅπως ὕμέας (ὕμμε) κραδίη θυμός τε κελεύει nempe *Eumaeum et Philoetium*. Caeteris binis locis allatis (μ 163 et ω 396) ὕμας scribendum est, si quid valet analogia; itemque β 210, ubi ante caesuram legitur ὕμέας, nam hoc loco brevis syllaba -ας pro longa habetur ex vi ictus et caesurae, noto more Homérico.

Tertia forma σφέας legitur duodecim locis ante literam consonam, nempe Β 366, 704, Δ 284, 337, Κ 191, Ο 145, Ψ 235, δ 77, κ 430, ν 213, 276, ω 389; et bis versum claudit, nempe Β 96 et θ 480. Omnibus igitur his locis restituatur σφας.

Binis aliis locis de duobus usurpatur σφεας; ibi igitur σφε est corrigendum:

E 151: ἀλλά σφεας (lege σφε) κρατερὸς Διομήδης ἐξενάριξε
nempe *Adantem* et *Polyidum*.

K 140: ἐκ δ' ἦλθε κλισίης καὶ σφεας πρὸς (lege σφε προτὶ)
μῦθον ἔφειπε nempe *Agamemnonem* et *Nestorem*.

Tertio loco, ubi de duobus adhibetur σφεας, non potest substitui σφε salvo metro, A 126 sqq.:

τοῦ περ δὴ δύο παῖδε 'λάβε κρείων Ἀγαμέμνων
ἐν ἐνὶ δίφρῳ ἔοντε, ὁμοῦ δ' ἔχον ὤκείας ἵππους,
ἐκ γὰρ σφεας χειρῶν 'Φύγον ἡνία σιγαλόνετα.

Videtur igitur σφας esse corrigendum, nec obstat quicquam quominus ita legamus.

Quod denique binis locis ANTE VOCALEM per synizesin pronuntiandum est σφεας, id plane abhorret a more Homérico; cum vero videamus utrobique de binis hominibus agi, nihil superest dubii quin corrupti sint hi duo versus et σφε sit restituendum. Quod altero loco facillime potest restitui, et vel restitui debet, quoniam in sequentibus quoque versibus dualis numerus adhibetur:

θ 315: οὐ μὲν σφεας ἔτ' ἔολπα μίνυνθά γε κειμέν' οὔτω,
καὶ μάλα περ φιλέοντε· τάχ' οὐκ ἔβλησεται ἄμφω
εὐδεῖν, ἀλλὰ σφωε δόλος καὶ δεσμὸς ἐρύξει.

Pro εὐδεῖν, quo metrum violatur, non εὐδέμεν esse legendum, ut hodie fit, sed εὐδέμεναι, ἀλλὰ σφε, supra (pag. 412) probare conati sumus; primus autem versus, in quo digamma neglectum certissimum praebebat vitii indicium, facilem hanc habet emendationem:

οὐ μὲν ἔτι σφε γέτολπα μίνυνθά γε κειμέν' οὔτω,
et frustra erat Nauckius cum pro ἔτ' ἔολπα proponeret τι ἔολπα, de metro magis quam de sententia sollicitus, nam ἔτι non potest deesse, si quid video. Etiam in vicino versu 271 de iisdem (*Marte* et *Venere*) dictum legitur σφε, ut supra vidimus (pag. 401).

Alter locus quem modo dicebam extat ρ 212:

ἐνθα σφεας ἐκίχαν' (vel ἐκίχεν) υἱὸς Δολιχόιο Μελαυνεύς,
nempe *Eumacum* et *Ulyxem*. Nauckius mavult ἐκίχανεν, et recte profecto, si σφεας sanum est et bene habet imperfectum verbi pro aoristo; sin minus, vide an haec praestet lectio:

ἐνθ' ἄρα δὴ ἐκίχη σφε υἱὸς Δ. Μ.

Intelleximus igitur, in pronominum personalium accusativo plurali binas apparere formas, nempe breviores ἡμας, ὑμας (aut si cui ita magis placet ¹⁾ ἄμμας ὕμμας), σφᾶς, et una syllaba auctiores, quibus litera ε inserta est, ἡμέας, ὑμέας, σφέας; priores autem respondent nominativis ἡμεῖς ὑμεῖς (ἄμμες ὕμμες), quos solos Homero in usu esse vidimus; alterae nominativis postea usitatissimis, sed ab Homeri lingua alienis, ἡμεῖς (*ἡμέες), ὑμεῖς (*ὕμέες), σφεῖς (*σφέες), σφέα.

§ 3. De genitivi pluralis formis.

De hoc casu licebit esse brevissimis. Traditae sunt binae formae, nempe longiores

ἡμεῶν, ὑμεῶν, σφεῶν,

et breviores ἡμέων, ὑμέων, σφέων.

Pro posterioribus, in quibus litera ε premitur per synizesin, expectaveris ἡμῶν ὑμῶν (vel ἄμμῶν ὕμμῶν) σφῶν, hae enim formae responderent nominativis in -ες et accusativis in -ας. Sed cum videamus in lingua homerica saepe corripri diphthongos longasve vocales si altera vocalis sequatur, probe formatas esse formas in -έων desinentes fatendum est, cum praesertim in singulari numero eadem occurrat varietas (ἔμετο - ἐμέτο etc.); itaque nulla correctione puto formas illas indigere, et sunt nobis homericæ.

§ 4. De dativi pluralis formis.

Ad ultimum casum pervenimus, cui binæ rursus propriæ esse feruntur formae, nempe

ἡμῖν ὑμῖν σφῖσι(ν),

et ἄμμ(ῖν) ὕμμ(ῖν) σφ(ῖν).

De quibus quid statuendum sit videamus, initio facto a prima persona.

Semel legimus ἄμμῖν μ 275, semel elisum ἄμμ' H 76. Sed saepius invenitur ἄμμῖ, nempe locis undeviginti:

1) Etiam Christianus Prolegom. 130 censet, formas ἄμμάς et ὕμμάς Homeri aetate extitisse.

Α 384, Β 137, Δ 197, 207, Ι 427, Κ 70, Λ 714, Ν 379, Ξ 85, Ο 493, Σ 279, Τ 140, Ψ 160, α 123, β 334, γ 770, ζ 205, η 203, χ 262. Quatuor autem in his sunt loci (Κ 70, Ν 379, β 334, χ 262), ubi in versus exitu sedem habet¹⁾.

His vero uni et viginti locis subiungendi sunt octo, ubi ἤμιν reperitur, nam utrum ἄμμιν scribatur an ἤμιν, id vix quicquam refert, congruunt enim hae formae in re qua de unice agimus, nempe in quantitate posterioris syllabae. Reperitur ergo ἤμιν (vel ἡμιν) his versibus: Ρ 415, 417, θ 569, κ 563, λ 344, ν 177, ρ 376, υ 272.

Sequantur loci creberrimi (58 numero) quibus ἡμιν cum legatur, eodem iure ἤμιν legi potest, *positione* enim producitur syllaba finalis:

Α 147, 214, 579, 583, Β 295, 324, 339, Γ 160, 323, 440, Η 352, Ι 245, Λ 671, Μ 328, Ν 327, 814, Ξ 99, Ο 509, 719, 721, Ρ 244, 331, 633, Χ 498, α 10, 166, β 31, 95, 103, 325, γ 173, δ 668, 777, θ 236, 244, 248, ι 256, κ 445, 466, λ 6, μ 28, 148, ν 183, 279, ο 431, π 268, 375, ρ 597, σ 48, υ 245, 328, φ 289, 329, ψ 109, ω 127, 130, 138, 400.

Denique supersunt loci nonnulli, ubi ἡμιν ita collocatum invenitur ut mutari non possit in formam trochaicam, cum sua natura producta sit syllaba posterior:

Α 67, Θ 142, Ξ 481, γ 56, η 202, θ 566, ι 53, ν 174, ο 455, π 312, 427, φ 365, ψ 134, ω 169.

Itaque locis $1 + 1 + 19 + 8 + 58 = 87$ ἤμιν sive ἄμμιν(ν) aut legitur aut legi potest; contra ἡμιν spondaicum, nisi versus quibus occurrit mutantur, servandum est locis 14. Videmus illud longe longeque esse usitatus, et non suspicari vix possumus, hoc recentioris esse aetatis, libenter formas Atticas pro Homericis substituentis, neque ullo fortasse loco Homericum formam

1) In versum fine nunquam addendum esse puto paragógicum ν. Levis tamen res est, neque si cui ἄμμιν in exitu hexametri magis probatur, de ea re disceptare in animo est, modo constanter id faciat, ut Nauckio Christioque inter novissimos editores placuit; contra veri dissimillimam iudico Larocheii regulam, addendam esse litteram paragógicam si sequens hexameter a vocali ordiatur, omittendam si a littera consona.

spondaicam esse tolerandam. Quapropter hos versus, utpote suspectos, exscribimus integros, ut quid de singulis iudicandum sit videamus. Primus est

A 67: (αἶ κεν...) βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι.

Huius versus introitu quod legitur vocabulum, subiunctivus esse debet neque igitur sanum esse potest, temporis enim praesentis subiunctivi in -εται, -ομεν ab iis solummodo verbis formantur, quae ad coniugationem in -μι pertinent. Si βούλητ' scribas¹⁾, metro minus consulas. Fortasse igitur corrigendum est:

ἀντιάσας ἄμμιν βούληται λοιγὸν ἀμῦναι,

sic certe nihil restat quod vituperes.

Θ 142: σήμερον ὕστερον αὐτε καὶ ἡμῖν, αἶ κε θέλῃσι.

Duriusculum est vocabulum spondaicum ante diaeresin bucolicam, ita ut hic quoque versus, ut praecedens, non solum propter vocis ἡμῖν posteriorem syllabam productam sed alia quoque de causa suspectus sit.

Ξ 481: ἡμῖν, ἀλλὰ ποθ' ὧδε κατακτενέεσθε καὶ ὕμμες.

In prima quoque versus sede vocabulum spondaicum, post quod inciditur oratio, aurem laedit.

γ 56: ἡμῖν εὐχομένοισι τελευτῆσαι τὰδε φέργα.

η 201: αἰεὶ γὰρ τὸ πάρος γε θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς (lege ἐναργές)

ἡμῖν, εὖτ' ἔρδωμεν ἀγακλειτὰς ἐκατόμβας.

Hunc certe vitiosum esse versum, claro ostendit digamma neglectum in voce φέρδω; quid tamen sit corrigendum, non ita certum est; simplicissimum videtur ἄμμ', ὅτε κεν φέρδωμεν.

θ 566: } ἡμῖν, οὐνεκα πομπὴ ἀπήμονές εἰμεν ἀπάντων.
ν 174: }

ι 53: ἡμῖν αἰνομόροισιν, ἴν' ἄλγεα πολλὰ πάθοιμεν.

ο 455: οἱ δ' ἐνιαυτὸν ἅπαντα παρ' ἡμῖν αὐτοὶ μένοντες.

π 312: ἡμῖν ἀμφοτέροισι· σὲ δὲ φράζεσθαι ἄνωγα.

π 427: ἥπαρ Θεσπρωτοῦς· οἱ δ' ἡμῖν ἄρθμοι ἦσαν.

φ 365: ἡμῖν ἰλήκησι καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι.

ψ 134: ἡμῖν ἡγείσθω Φιλοπαίγμονος ὀρχηθμοῖο.

ω 169: ἡμῖν αἰνομόροισιν ἀέθλια καὶ φόνου ἀρχήν.

Videmus constanter in novem ultimis locis, ut in praecedentibus,

1) Quod primus suavit Curtius, Verb. II, 72.

formam illam dubiam ἡμῖν aut primum pedem explere aut quartum. Quod quo ducere videatur mox exponam, cum etiam de ὑμῖν et σφίσιν dictum fuerit. De his igitur prius videamus.

Trochaica forma ὕμμι(ν) legitur locis 17, et elisum ὕμμ' locis 8, quos indicare supersedeo.

Spondaicam formam ὕμῖν invenimus locis 32, sed paene omnibus etiam ὕμμιν legere licet, cum subiunctum sit constanter vocabulum a litera consona incipiens. Duobus autem locis, nempe Ψ 445 et π 387, in arsi pedis secundi legitur syllaba finalis vocis ὕμῖν sequente vocali; sed cum vis ictus in hac versus sede sufficiat ad brevem syllabam producendam, utrobique ὕμμιν restitui potest. Duo denique repugnant loci:

H 32: ὕμῖν ἀθανάτῃσι, διαπραθέειν τόδε γάστρῳ, ubi in primo pede legitur ὕμῖν, et

K 445: ἥ ἐ κατ' αἴσαν ἔειπον ἐν ὕμῖν, ἥ ἐ καὶ οὐκί, qui versus satis elumbis vocem ὕμῖν collocatam habet ante diaeresin bucolicam, quod iterum notandum.

Duo autem hi versus nihil valent profecto ad infringendam legem ex permultis aliis locis constitutam; vidimus enim locis $17 + 8 + 34 = 59$ syllabam posteriorem vocis ὕμιν brevem esse aut esse posse.

Operae vero pretium erit advertisse ipsos libros MSS. inter ὕμῖν et ὕμμιν hic illic haesitare, e. g. δ 94. Ex qua dubitatione repetenda est origo vitii quo inquinatur versus I 121:

ὕμῖν δ' ἐν πάντεσσι περικλυτὰ δῶρ' ὀνομήνω,
omnino enim legendum est ὕμμι δέ κ' ἐν πάντεσσι π. δ. δ., noto usu homerico; subiunctivus vero sensu futuri nude positus, sine κ, perquam suspectus est, neque Laroehius, ubertim de hoc loco disputans, ullum quo vulgatam tueretur attulit exemplum idoneum, etsi complures citat locos quos nostro consimiles esse dicit, revera tamen dissimillimos. Levis autem est correctio quam proposui, et licet eam stabilire, si opus est, versu eiusdem libri 262:

εἰ δέ, σὺ μὲν μέν (μεν) ἄκουσον, ἐγὼ δέ κ' ἐ τοι καταλέξω.

In primae igitur personae dativo plurali videmus unam formam trochaicam genuinam esse, si paucissimos excipimus ver-

sus de quibus mox agetur; itemque in dativo plurali personae secundae, duobus versibus exceptis.

Diversa res est in persona tertia. Nempe non solum σφίν, σφί, σφ', quae longe frequentissima sunt, sed etiam σφίσιν(ν) reperitur.

De priore autem forma σφ(ιν)¹⁾ non multis verbis est utendum; id unum advertamus, brevem esse vocalem iota, nam hinc per analogiam denuo effici potest, non longam esse syllabam -ιν in ἡμιν et ὕμιν. Caeterum reperitur σφ(ιν) locis si bene numeravi 165; quos si quis excutere cupiat, adeat Sebe- rum. Fortasse tamen uno et altero loco σφ' excidit, e. g. N 356:

τῷ βα καὶ ἀμφαδίην μὲν ἀλεξέμεναι <σφ> ἀλλέεινε.

Multo rarior sed tamen haud infrequens est forma bisyllaba σφίσιν(ν), et, quod admodum est notabile, constanter reperitur in pede quarto, ante diaeresin bucolicam. En locos ubi ita collocata est:

σφίσιν B 93, Δ 2, Θ 204, 504, 554, I 99, Λ 151, M 416, P 234, 395, 453, 495, Σ 66, 510, 520, X 288, Ψ 138, 703, γ 150, η 35, 110, ξ 272, ο 412, ρ 262, 441, 531;

σφίσιν Λ 368, I 425, K 186, 208, 311, 398, 409, Π 549, Ψ 447, 698, η 205, ο 317, τ 464, υ 162, ψ 144;

id est locis quadraginta uno.

Perpaucis vero versibus σφισι(ν) aliam sedem occupat, et in his complures haud sanos esse apparebit:

B 206: σκῆπτρόν τ' ἡδὲ θέμιστας, ἵνα σφίσι βασιλεύῃ, ver-
sus famosus, de quo loqui quid attinet, cum nemo
hodie neget spurium esse.

O 594: ὃ σφισιν αἰὲν ἔγειρε μένος versus initio. Hunc versum
non sollicitandum esse, nam etiam primo versus
pede formam in -ισιν recte habere, mox apparebit.

P 213: πινδάλλετο δὲ σφισι πᾶσι. Corrige σφιν ἅπασι, quo
ducit lectio codicum Lipsiensis et Vindobonensis.

X 474: αἶ γε μετὰ σφισιν εἶχον ἀτυζομένην ἀπολέσθαι (μετὰ
σφιν ἔχεσκον?).

β 398: ἦ ατ' ἐπεὶ σφισιν ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτε.

1) Pro qua ridicule φιν legitur in Callimachi hymn. Dian. 213:

φαρέτρας | ἰοδόκους ἐφόρησαν, ἀσύντοιοι δὲ φιν ἄμμοι.

δ 683: *τέργων παύσασθαι, σφίσι δ' αὐτοῖς δαῖτα πένεσθαι.*

Cum αὐτοῖς pro αὐτοῖσι procul dubio non sit Homericum, corrigendum esse videtur αὐτοῖσι δὲ δαῖτα πένεσθαι.

ζ 155: *μάλα πού σφισι θυμὸς in versus fine. (Ecquid μάλα σφίν ποθι?).*

ξ 272: *σφίσιν ἐργάζεσθαι ἀνάγκη. Quidni σφιν ἐργάζεσθαι?*

υ 213: *τὰς δ' ἄλλοι με κέλονται ἀγινέμεναι σφίσιν αὐτοῖς.*

Hic versus eodem vitio laborat quo locus modo commemoratus δ 683.

Itaque suspecti sunt versus octo, et in his tres manifesto vitiosi sunt.

Summa summarum:

In tertiae personae dativo numeri pluralis legitur

σφ(ιν) locis ad minimum 165;

σφισι(ν) ante diaeresin bucolicam locis 41, semel pede primo;

σφισι(ν) alia versus sede locis octo, sed nusquam ut videtur sine vitio.

Iam redeamus ad tredecim versus quibus ἡμῖν, et duos quibus ὑμῖν legitur, supra pag. 424 sq. commemoratos. Videmus illas formas spondaicas occurrere pede primo aut quarto; accuratius locos insipientibus praeterea apparet, constanter syllabam -ιν in *thesi* esse collocatam, licet syllabae breves non nisi in *arsi* ab Homero produci soleant. Quapropter non possum non suspicari, olim quindecim hisce locis lectas fuisse formas trisyllabas, quae dactylum efficerent, ἄμμῖσιν et ὑμμῖσιν. Scio profecto, quam periculosum sit novas formas comminisci, in talibus enim decet memorem esse dicti Pindarici: νεαρὰ ἐξευρόντα δόμεν βασάνῳ ἐς ἔλεγχον, ἅπας κίνδυνος. Itaque suspicionem meam, ad quam metro duce perveni, silentio premerem, si formas illas ἄμμισιν et ὑμμισιν non nisi argumentis, ex analogia petitis, defendere possem. Sed non usque adeo testibus destituti sumus, nam Apollonius de pron. 383 c Alcaei hoc fragmentum affert: ἄμμεσιν πεδάρον (fragm. 100 Bergk.). Itaque in Aeolica dialecto, quae quam multa cum HomERICA communia habeat in dies melius perspicitur, formam ἄμμεσιν (vel ἄμμισιν) extitisse, diserto testimonio constat: quidni Homero quoque in

usu fuerit? Si vero ἄμμισιν et σφισιν fide non carent, non audaciae est profecto, secundae personae, quae nullam non syllabam finalem cum prima communem habet, de nostro adscribere formam ὕμμισιν. Reputemus praeterea, complures formas vetustas, quas nemo tamen addubitat, non nisi uno loco Homero reperiri, qui si forte excidisset aut corruptus esset, nulla ad nos pervenisset talium formarum notitia.

Iam vide quam belle concinant omnia. Habemus enim, si recte exposui quae praecedunt:

in prima persona: ἄμμιν (ἤμιν), et in pede 1° vel 4° ἄμμίσιν.

in secunda persona: ὕμμιν (ὕμιν), et in pede 1° vel 4° ὕμμίσιν.

in tertia persona: σφίν, et in pede 1° vel 4° σφίσιν.

Ad finem tandem aliquando pervenimus. Uno autem obtutu ut comprehendi possint quae statulenda videbantur, subiungatur tabella, in qua disponantur omnes formae pronominum personalium Homericæ:

	<i>prima persona.</i>	<i>secunda persona.</i>	<i>tertia persona.</i>
N.	ἔγωγ(ν).	σὺ, τυνη.	—
A.	ἐμέ, με (ἤμ', μ').	σέ (σ').	τε (τ'), μιν.
G.	ἐμεῖο, ἐμέο, μέο, (ἡμεῖ', ἐμε', με').	σεῖο, σέο (σεῖ', σε'), τεῖο?	τεῖο, εἶο (τε', ε').
D.	ἐμοί, μοι (μ').	σοί, τοί (σ', τ'), τεῖν.	φοί (φ').
N. } A. } G. } D. }	νῶϊ, ἕμμε (ἕμμ').	σφῶϊ, ὕμμε (ὕμμ').	deest Nom. A. σφε (σφ'), (σφῶ'?).
	νῶϊν.	σφῶϊν.	σφῶϊν.
N.	ἡμεε sive ἕμμεε.	ὕμεε sive ὕμμεε.	—
A.	ἡμαε sive ἕμμάε, ἡμέᾶε.	ὕμαε sive ὕμμάε, ὕμέᾶε.	σφᾶε, σφῆᾶε.
G.	ἡμεῖων, ἡμέων.	ὕμεῖων, ὕμέων.	σφεῖων, σφέων.
D.	ἡμιν sive ἕμμιν(ν) (ἕμμ'). (ἕμμίσιν?).	ὕμιν sive ὕμμιν(ν) (ὕμμ'). (ὕμμίσιν?).	σφί(ν), (σφ'), σφίσιν(ν).

AD LUCIANUM.

(Continuantur ex Tom. XIII pag. 111.)

Vitarum Auctio cap. 2. εἰ δέ τις οὐκ ἔχει τὸ παραυτίκα τάρ-
γυριον καταβαλέσθαι, ἐς νέωτα ἐκτίσει καταστήσας ἐγγυητήν.
Male me habet καταβαλέσθαι; namque pecuniam solvere apud
omnes summa constantia καταβάλλειν dicitur, non κατα-
βάλλεσθαι. Fidem facient comici, quos metri ratio ab huius-
modi fraude vindicat, ut Diphilus apud Athen. VI 225 A:

ἔπειτ' ἐὰν τὰργύριον αὐτῷ καταβάλῃς
et Menander in frgm. CCXXIII:

μικροῦ μὲν ἀρραβῶνά με

ἔπεισεν εὐθύς καταβαλεῖν

et Amipsias in Moechis apud Suidam v. καταβαλὼν:

καταβαλὼν τριώβολον.

Neque aliter umquam Noster, ut tribus locis vel in hoc ipso
dialogo, c. 18: τὰργύριον ἐξαῦθις καταβαλῶ et c. 25: πό-
σον ὑπὲρ αὐτοῦ καταβάλω; et c. 27: τὰργύριον κατέβαλον.
Cf. etiam locus nostro simillimus ex Cronosolone c. 15: οἷτινες
ἀν καὶ τοῦτ' ὀφείλοντες καταβαλεῖν μὴ ἔχωσι et praeterea D.
M. IV. 1; Catapl. c. 18; Toxar. c. 31, 40; de Luctu c. 10;
D. Meretr. XIV. 3. Non tantum, opinor,tribuendum librariis,
ut iis credamus hoc uno loco Lucianum ab omnium atque adeo
a suo ipsius constanti et perpetuo usu recessisse. Quam procli-
ves sint scribae ad formas activas et medias stultissime permis-
cendas, vel hic libellus, ne longius abeam, docere potest, ubi
in cap. 2. pro ἀναθεωρεῖν alii dederunt ἀναθεωρεῖσθαι et

in Piscat. cap. 37 libri Mss. fluctuant inter ἐπιδεικνύναι et ἐπιδείκνυσθαι. Consimili errore in c. 41 confunduntur ἐπιδείξει et ἐπιδείξεται.

Cap. 3. ὦρα σοι, ὦ βέλτιστε, τὸν Κροίσου παῖδα παιδεύειν· ἐγὼ γὰρ λάλος, οὐκ ἀνδριάς εἶναι βούλομαι. Ad haec Fritzschius: malim ἐγὼ γὰρ λάλος εἶμ'. Scilicet non fugit virum doctissimum eiusmodi quid ab emtore dici debere: ego natura et indole sum loquacior, ut statua esse nolim; non quod nunc legitur: ego loquax esse cupio. Sed neque asyndeton, quod coniectura sua inexit, ferendum puto, et minore negotio sententia, quam volo, restitui posse videtur. Pro οὐκ scribe οὐδ'.

In Pythagorae oratione Ionica nonnulla manu correctoris adhuc desiderant, ut πῶς ἀριθμέεις; pro κῶς (recte infra editur ὅπως et ὁκοῖα), ἄ pro τὰ, τέσσαρα pro τέσσερα in cap. 4; et in c. 6: ἀφῆς et μεῖζον pro ἀπῆς et μέζον. Praeterea non video quo iure dictum sit c. 4: ὁκοῖα ἔόντα μορφὴν ὅπως κινέονται pro κινέεται et c. 14, ubi Heraclitus loquens inducitur τὰ πάντα συνειλέονται pro συνειλέεται. In c. 13 recte scribitur: ὅτι μοι γελοῖα δοκέει πάντα τὰ πρήγματα ὑμέων.

Cap. 5. σεωυτὸν ἔνα δοκέοντα ἄλλον δρεόμενον [καὶ] ἄλλον ἔντα εἶσεαι. καὶ, quod in codicibus sedem mutat, melius exulabit. *Alius oculis cerneris, alius es.*

Cap. 6. ἀλλὰ τὰδε μὲν ἱκανῶς. Expectabam ταῦτα. Cf. Neoyom. c. 19: ταυτὶ μὲν ἱκανῶς; Imagg. c. 4: ἀλλὰ καὶ ταυτὶ μὲν ἱκανῶς; D. M. XII. 6: ἱκανὰ γὰρ ἀπὸ πολλῶν καὶ ταῦτα; XX. 6: καὶ ταυτὶ γὰρ ἱκανά; Iupp. Confut. c. 7: ἱκανὸν τοῦτο ctt.

Ibid. θεός, οὐ βρότος τις εἶναι φαίνεται. Nonne aptius esset: θεός τις, οὐ βρότος?

Cap. 7. αὐτὸν ἐροῦ· κάλλιον γὰρ [οὕτω ποιεῖν]. Inclusa melius absunt. Cf. Piscat. c. 24: τῷ λόγῳ μᾶλλον - ἄριστον γὰρ - ἢ τῷ ξύλῳ.

Cap. 9. ἀλλὰ τί μάλιστα εἰδέναι σε φῶμεν; ἢ τίνα τὴν τέχνην ἔχεις; Commendo ἔχειν.

Cap. 11. ἀλλ' ἐπίτομος αὐτῇ σοι πρὸς δόξαν [ἢ] δόξ. Dele articulum, et mox scribe: καὶ ἰδιώτης γὰρ ἦς pro καὶ ἰδιώτης γὰρ ἔαν ἦς.

Cap. 12. πολυτελὲς τὸ χρῆμα καὶ πλουσίων δεόμενον. Sine dubio supplendum καὶ πλουσίων ὠνητῶν δεόμενον.

Ibid. ἄπρατος ἔοικεν, ὃ Ζεῦ, οὗτος ἡμῖν μένειν. Immo vero μενεῖν; cf. c. 14: ἄπρατοι καὶ οὗτοι μενοῦσιν.

Cap. 15. ἀμέλει καὶ ὑπὸ ταύτην ἰμάτιόν μοι κατακέωνται. Quamdiu hunc soloecismum feremus pro ὑπὸ ταύτῃ ἱματίῳ, ut statim emendate sequitur? Cf. etiam de eodem argumento Amores c. 49: ὃς ὑπὸ μιᾷ χλανίδι πατρὸς ὕπνου ἐκοιμήθη.

Cap. 17. τί τοῦτο φής. Ita cum vulgata etiam Fritschius. Libri τοῦτο φής, quod mihi quidem praeferendum videtur. τί τοῦτο φής stupentis est exclamatio et fere indignabundi; τοῦτο φής in rem, quam non plane quis intellexit, diligentius inquirentis, quod huic loco magis convenit.

Cap. 18. ὅποσα γὰρ δὴ δρᾶς. Mendum e tralaticiiis pro ἄν.

Cap. 21. σύμβαμα καὶ παρασύμβαμα ὅποια καὶ ὅποσον ἀλλήλων διαφέρει. Non quantum differant, opinor, sed quomodo. Itaque repone ὅπως.

Cap. 22. Καὶ ἀποφράττω [καὶ σιωπᾶν ποιῶ] Φιμὸν ἀτεχνῶς αὐτοῖς περιτιθείς. Delendum est futile glossema. Cf. Iupp. Trag. c. 22. πρᾶτούμενους δὲ καὶ ἀποφραττόμενους ὑπ' αὐτῶν τοὺς ἡμετέρους συνηγόρους.

Cap. 23. καὶ οὐ μόνον γε ἀπλοῦς, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ τούτων ἐτέρους [τόκους]. Iterum tenemus interpolatorem.

Piscator Cap. 2. Ἀριστότελες, ἐπισπούδασον ἔτι θᾶττον· εὖ ἔχει· ἐάλακε τὸ θηρίον. Vividior et magis graphica fiet oratio, si in hunc modum interpunxeris: Ἀριστότελες, ἐπισπούδασον· ἔτι θᾶττον· εὖ ἔχει.

Ibid. τὴν γλῶτταν αὐτὴν ἔτι πολὺ πρότερον ἀποτετμήσθω. Praefero: ἐκτετμήσθω.

Cap. 7. καὶ χαλεπωτέραν σου ἐπιδείκνυσι τὴν τόλμαν. Hoc parum est; scribe ἀποδείκνυσι, reddīt, efficit. Cf. Somn. c. 8: ζηλωτὸν τὸν πατέρα ἀποδείξεις; Arist. Ran. 1011: μοχθηροτάτους ἀπέδειξας et passim.

Cap. 9. τοσοῦτον ὑπερφέρω τοῖς δικαίοις καὶ ἐκ περιουσίας ἀπολογήσασθαι ὑπολαμβάνω. Miror nondum ἀπολογήσεσθαι esse repositum. Non dixerat causam, sed dicturus erat.

Cap. 12. προδηλος δὲ ἦν κομμουμένη. Quoniam de meretricio ornatu et cultu agitur, requiro vocabulum de eiusmodi lenociniis usitatum et proprium: κομμουμένη. Adi Cobetum in V. L. p. 139.

Cap. 13. τὴν ἐπὶ συννοίᾳ ἡρέμα βαδίζουσιν. Et ratio et usus postulant: ἐπὶ συννοίας. Cf. Scyth. c. 6: ὁ ἐπὶ συννοίας, ὁ λαλῶν ἑαυτῷ; Amor. c. 18: οἱ δ' ἐπὶ συννοίας.

Cap. 14. τὰ εἰκότα καὶ [τὰ] ξυνήθη τῇ ἑορτῇ. Sexcenties sic peccatur.

Cap. 17. ἔπεσθον, ὃ Ἐλευθερία καὶ Παρρησία, μεθ' ἡμῶν, ὡς τὸν δαίλαιον τουτοῦ ἀνθρώπισκον κινδυνεύοντα ἐπ' οὐδεμίᾳ προφάσει δικαίᾳ σῶσαι δυνηθῶμεν. Repone quod solum sententiae convenit: σῶσαιμεν ἂν γε δυνηθῶμεν. In libris A B Ψ est: ἂν γε σῶσαι δυνηθῶμεν.

Cap. 22. καέκινδ' που παράβυσον. Soloece pro ποί. Eodem remedio utendum in Lexiph. c. 24: ἂν μὴ παραβύσης αὐτό που.

Cap. 25. Expunge puerile additamentum: καὶ σὲ [τὴν Φιλοσοφίαν].

Cap. 26. ὅτι ταῦτα ποιῶν καὶ [ὑπὸ] τὸ σὸν ὄνομα ὑποδύεται. Ipse Lucianus facessere iubebit molestam praepositionem. Cf. c. 33: ὑποκριτῆς Ἀθηνᾶν ἢ Ποσειδῶνα ὑποδεδυκώς; Fugit. c. 3: φίλοι φάσκοντες εἶναι καὶ τοῦ μὲν ὄνομα ὑποδεδυμένοι; Adv. Ind. c. 27: τὸν Ἀριστοφάνην καὶ Εὐπολιν ὑποδεδυκας; Apolog. c. 2: ὑποδὺς τὸ σὸν πρόσωπον.

Cap. 27. ἢ τί γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοις τὰ σεμνότερα διασύρας ἐπὶ τοσούτων μαρτύρων; Malim fere ἂν ἀντειπεῖν. Certius est in fine pro soloeco καὶ σε ἀξιοῦμεν τιμωρήσειν ἡμῖν reponendum esse τιμωρῆσαι.

Cap. 31. Supple οὐδ' ἂν ἡ Ἑλένη ποτὲ ἢ (ἢ) Πολυξένη.

Cap. 32. ἄχρι δὴ τις αὐτὸν ξένος καὶ λέοντα ἰδὼν [καὶ ὄνον] πολλάκις. Semper scrupulum mihi iniiciebat illud καὶ ὄνον praeter omnem necessitatem additum; nunc video in libris incerta sede circumferri, ut suppositivum esse iam non dubitem. Cumanis quoque asinum millies viderant; verum peregrinus ille leonem saepius conspexerat.

Cap. 36. ὁποῖόν τι καὶ οἱ κύνες πάσχουσιν· ἐπειδὴν τις ὁστοῦν εἰς μέσους αὐτοὺς ἐμβάλλῃ, ἀναπηδήσαντες δάκνουσιν ἀλλήλους καὶ τὸν προαρπάσαντα [τὸ ὁστοῦν] ὕλακτοῦσιν. Mutata interpunctione rescribe: ὁποῖόν τι καὶ οἱ κύνες πάσχουσιν, ἐπειδὴν . . . ἐμβάλλῃ· ἀναπηδήσαντες κ. τ. λ. et dele τὸ ὁστοῦν, parum eleganter repetitum.

Cap. 38. Μετάσθηθι, ὦ Παρρησιάδη, ἔτι πορρωτέρω. Hic quoque, ut in c. 2, plenius interpungendum post Παρρησιάδη.

Cap. 47. ἢ που τοὺς λίθους ἀλειύσειν διέγνωκας ἐκ τοῦ Πελαγονικοῦ; Emenda ἀλειύειν.

Cataplus. Cap. 1. καὶ τῶν κωπῶν ἐκαστὴ τετρώπεται. Cha-

rontis cymba omnibus et poëtis et pictoribus est *ἑνὸς σκαφὸς*, ut cum Cicerone loquar, quam *solus* et sine ullo ministerio remis impellit. Diserte hoc testatur ipse Lucianus in primo capite Charontis: *ἐγὼ δὲ πρεσβύτερος ὢν τὴν δικωπίαν ἐρέττω μόνος*. Similiter Alcestis in cognomine fabula vs. 252: *ὄρῳ δίκωπον ὄρῳ σκάφος*. Iam vides quorsum haec tendant, ut pro *ἐκάστη* Nostro reddatur *ἐκατέρα*. Quis nescit haec perpetuo a librariis confundi?

Ibid. *ἡμεῖς δ' οὐδέπω οὐδ' ὀβολὸν ἐμπεπολήκαμεν*. Nihil certius quam *ἡμπολήκαμεν* esse scribendum. Cf. e multis Arist. Pax vs. 367: *ἀλλ' οὐδὲν ἡμπόληκά πω* et Soph. Ajax 957: *ἄρ' ἡμπόληκας*; et Antig. 1023: *ἐξημπόλημαι* et *ἀπημπόλα* tribus locis apud Euripidem (Cycl. 257; Ion 1371; Troad. 973). Sine vitio etiam Herodotus I. 1: *πάντων ἐξημπολημένων*. Rem conficiet Lucianus ipse, qui Merc. Cond. c. 24. *ἀπημπόληκας* et Pisc. c. 27: *ἀπημπόλησεν*, ubi haec varietas lectionum a Fritzschio notatur: *ἀπεμπόλησε Ψ, ἀπημπώλησεν* fortasse *Τ, ἀπημπόλησεν abc*. In Tox. c. 28 *ἀπεμπολῶντας* vix salvum evasit. pro eo, quod alii codices exhibent *ἀπεμπολοῦντες*, sive turpius etiam *ἀπεμπωλοῦντες*. Apud Isaeum XI. 43 omnes libri Mss. conspirant in vitiosissimam scripturam: *ἐξ ὧν ἐνεπώλησαν τετρακισχίλιας*. Do-braeus *ἐνεπόλησαν* restituit; debebat *ἡμπόλησαν*.

Statim sequitur: *εἶτα ὁ Πλούτων εὖ οἶδα ὅτι ἐμὲ ῥαθυμεῖν ἐν τρύτοις ὑπολήφεται*. Sententia requirit: *propter haec, his de causis*; quod scribendum erat: *ἐπὶ τούτοις*. De hoc usu prae-positionis vide quae Herwerdenus annotavit ad Indicium Vocalium cap. 2 (Mnem. Vol. VII. p. 211). Obiter eodem mendo libera Xenophontis Cyropaediam in notissimo loco de Cyro inter pueros rixantes decernente. Posteaquam ut iudex sententiam tulit, *ἐν τούτῳ με*, inquit, *ἐπαισεν ὁ διδάσκαλος*. Quis non intelligit *ἐπὶ τούτῳ* requiri? Si dubitas, attende ad proxime praegressa: *ἐπὶ μὲν ποτε δίκη πληγὰς ἔλαβον*. Cf. etiam Lucianum in Somnio c. 2: *ἐφ' οἷς παρὰ τῶν διδασκάλων πληγὰς ἔλαμβανον*.

Cap. 5. *ἐπιβαλόντα ἕκαστον αὐτῶν διαγνώσομαι*. Immo vero *ἐπιβαλόντας*.

Ibid. Mercurius de senibus aetate confectis: *τακεροὶ πάντες καὶ πέπειροι καὶ καθ' ὥραν τετρυγημένοι*. Ad quae Charon: *Μὰ Δί, ἐπεὶ ἄσταφίδες γε πάντες ἤδη εἰσὶ*. Variant codices inter *ἢ Δί* et *μὰ Δί*, quorum hoc melius videtur. Ludit enim Charon in illo *καθ' ὥραν*, *euo tempore*, *matute*, et cum uvis eos comparans, 'Non hercle vero', inquit, 'iam enim omnino passae sunt'. Ex quibus patet pro *πάντες πάντως* esse substituendum; *πάντες* eo minus ferendum, quod paucis verbis interpositis sine ulla vi iteratur.

Ibid. οὐ πολὺν χρόνον, ὦ Μοῖρα, αἰτῶ· μίαν με ἔασον μεῖναι τήνδ' ἡμέραν. Ad amussim haec conveniunt cum Medae senario apud Euripidem in cognomine fabula vs. 340:

μίαν με μεῖναι τήνδ' ἔασον ἡμέραν,
ut difficile sit non suspicari hunc ipsum esse restituendum, praesertim cum cognoveris quam libenter Lucianus, in hoc quoque Aristophanem imitatus, Euripidem paratragedet.

Cap. 9. μαρτύρομαι ὑμᾶς, ἀτελεῖς μένει τὸ τεῖχος καὶ τὰ νεώρια. Vicinum *τειχιεῖ* editores docere poterat *μενεῖ* unice verum esse. Eadem opera pro *ἀγανακτεῖ* in cap. 11 reponere *ἀγανακτῆσει*.

Cap. 11. προαποθανεῖν ἕκαστος αὐτῶν ἔτοιμος, εἰ οἶόν τε εἶναι. Vitium etiam alias commissum pro *εἰ οἶόν τε ἦν*. Mox lege *καὶν πρὸς δλίγον* pro *καί*.

Cap. 15. μᾶλλον δὲ ἡγούμην ἐς τὸ πρόσω δρῶν. Cobetus *θέων*, Fritzschius *δρμῶν*. Et sane *δρῶν* nimis languidum videtur; nescio tamen an in vulgata non potius lateat *φέρων*, *praeceps*, *festinanter*, quo participio Lucianus ante alios delectatur. Cf. perdoctam Hemsterhusii adnotationem ad D. M. VI. 3. In Timone c. 22 et Icaromen. c. 19 legimus: *θεῖ φέρων*.

Cap. 16. ὥστε ὑπεράνθρωπός τις ἀνὴρ (1. ἀνὴρ) μοι καταφαίνεται καὶ μονονουχὶ καλλίων καὶ ὑψηλότερος δλφ πήχει βασιλικῷ. Deest aliquid ad sententiam; non enim *υπο Μicylo* pulchrior et maior videbatur. Supplendum arbitror: *καλλίων τῶν ἄλλων καὶ*

ὑψηλότερος. In init. c. 17 corrige: οὐ μόνον δὲ τοῦτο pro τοῦτον et in c. 19: νυν pro νῦν et ἐπενόησεν pro ἐνενόησεν.

Cap. 22. ἀλλ' ἤδη καὶ τὸ τριβώνιον τέως ἄμορφον εἶναι μοι δοκοῦν ἰσότημον γίγνεται τῇ πορφύριδι τοῦ βασιλέως· ἀφανῆ γὰρ ἄμφω [καὶ] ὑπὸ τῷ αὐτῷ σκότῳ καταδεδυκότα. Si illae vestes non amplius conspiciebantur, sed tenebris Orci omnibus rebus aequaliter offusis, evanuerant, non aequales *fiabant*, opinor, sed iam *factae erant*. Quamobrem repone γεγένηται. Cur copulam abesse malim, nihil est quod dicam.

Quae statim sequuntur, a librariis pessime sunt habita. Neque enim quidquam causae est, cur ad Micyli quaestionem: σὺ δὲ ποῦ ποτε ἄρα ὦν τογχανεῖς; Cyniscus tanta cum emphasi: ἐνταῦθα λέγω σοι, Μικύλε respondeat et geminatum εὖ λέγεις corruptelam arguit. Hoc mihi dispicere videor deleto altero εὖ λέγεις ea, quae vulgo Cynisco tribuuntur, Micylo esse continuanda.

Cap. 24. Ἰχνη μὲν καὶ σημεῖα πολλὰ τῶν ἐγκαυμάτων, οὐκ οἶδα δὲ ὅπως ἐξαλήλπται, μᾶλλον δὲ ἐκκέκοπται. Jacobitzius adnotavit: πολλὰ add. ex A C F Schol. — τῶν ἐγκαυμάτων: πολλῶν inter haec duo verba insertum in D, sed a manu recentiore'. Egregie hoc confirmat quod iam dudum legendum esse mihi persuaseram: πολλῶν τινων ἐγκαυμάτων.

Cap. 27. οὐκοῦν καὶ τούτων, ὃ 'Ραδάμανθυ, παρέξω σοι μάρτυρας. Nemo unquam dixit μάρτυρας παρέχειν pro παρέχονται.

Cap. 28. L. κυανός ἐστιν ὑπὸ τῶν στιγμάτων, non ἀπὸ.

Ibid. καὶ παρὰ τὸν Τάνταλον ἀπαχθεῖς οὗτοσι δεδέσθω. Offensione non caret οὗτοσι sine ulla vi interpositum. Coniicio οὗτωσι, sic, ut nunc habet, simpliciter, non, ut ceteri omnes, Lethae aqua hausta. Hunc usum vocis οὔτω optime illustrabunt Aristophanis versiculi in Ranis vs. 625 sqq.

Αἰ. δίκαιος ὁ λόγος· κἄν τι πηρώσω γέ σοι

τὸν παῖδα τύπτων, τὰργύριόν σοι κίσεται.

Βα. μὴ δῆτ' ἐμοίγ', οὔτω δὲ βασάνιζ' ἀπαγαγών.

Eodem modo *sic* nonnunquam usurpatur, apud comicos praesertim, ut in Plauti *Menaechmis* IV. 2. 94:

ego illam non condonavi; sed *sic* utendam dedi
et in *Pseud.* I. 3. 154:

nolo bis iterari; sat *sic* longae fiunt fabulae.

Conferri etiam potest Ciceronianum illud ex *Oratione pro Roscio Amerino* § 71: non *sic* nudos in flumen deicere.

Pro *Lapsu in Salutando* cap. 1. οὐδ' ὅσον ἄκρω τῷ μειδιάματι.
Scribe ἄκρω τῷ.

Cap. 2. ἀρχόμενος μὲν οὖν τῆς γραφῆς πάνυ ἀπὸρῳ ἐντεύξεσθαι
τῷ προβλήματι, προΐοντι δὲ πολλὰ προὔβανη τὰ λεκτέα. Nolo
premere suspicionem a Luciano scriptum fuisse τὰ λεκτέα, cum
praesertim sciam vulgo has formas a librariis oblitterari. Certe,
si quid video, sententiae accommodatius est.

Cap. 3. ἐν ἐπιστολῆς δὲ ἀρχῇ Κλέων ὁ Ἀθηναῖος δημαγωγὸς
ἀπὸ Σφακτηρίας πρῶτον χαίρειν προὔθηκεν. Cleon *primus* hoc
fecit, itaque corrigendum est πρῶτος. Habet praeterea incom-
modi aliquid haec verborum coniunctio: ἀπὸ Σφακτηρίας
προὔθηκεν, ut vix dubitem post Σφακτηρίας γράφων exci-
disse; vide quae mox sequuntur: ὁ Νικίας ἀπὸ Σικελίας ἐπι-
στέλλων.

Cap. 4. Iniuria spreta est optima Codicum FM scriptura κε-
λεύειν ἀποδοκιμάζει. Post pauca supplendum: ὡς ἀνάξιον
(ὅν) τοῦ Πυθίου. Iterum ὅν intercidit post ἀρμοδιώτατον in
cap. 5.

Cap. 5. καὶ ὅλως ἡγοῦντο τῷ μὲν ὑγιαίνειν τὸ εὖ πράττειν καὶ
τὸ χαίρειν εἶναι. Iamdudum correctum oportebat ἐνεῖναι. Supra
reponε πεντέγραμμα pro πεντάγραμμα.

Cap. 6. Insere τὸ (δὲ) δεύτερον καλὸν γενέσθαι.

Cap. 7. μυρία δὲ καὶ ἄλλα ἐκ τε ποιητῶν καὶ συγγραφέων καὶ
φιλοσόφων καταδείξαι σοὶ ἔχων. Non est huius loci κατα-
δείξαι; verum videtur: καταλέξαι.

Cap. 10. σαφῶς ἀνέστρεψε τὴν τάξιν. *Malim ἀντέστρεψε.*
De discrimine inter ἀνατρέπειν, ἀναστρέφειν et ἀντιστρέφειν cf. Cobetus V. L. p. 145.

Cap. 11. οὐδὲν ὄφελος τῶν ἀπάντων ἀγαθῶν, ἔστ' ἂν τοῦ ὑγιαίνειν μόνον ἀπῆ. *Quantocyus e' vulgata revoca τὸ ὑγιαίνειν, quod vel contra omnes libros erat restituendum.*

Cap. 12. ἀλλὰ νῦν ἐκάστου καιρὸς ἴδιος ὑφ' ἡμῶν ἀποδεδεικται, σὺ δὲ τοῦτον ἐναλλάξας, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἐφησθα, ὅμως τῷ δικαίῳ λόγῳ οὐκ ἂν ἔξω εἴης τοῦ ἡμαρτηκέναι. *Sanum non est: εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἐφησθα; nam re vera nihil aliud dixerat quam ὑγιαίνει, cum χαῖρε deberet. Contuli locum Herodoti (V. 40): καὶ μὴ ἀντίβαινε τούτοισι, ἵνα μὴ τι ἄλλοτ' ὅσον περὶ σεῦ Σπαρτιῇται βουλευσάνται; unde apparet ἄλλοτ' ὅσον interdum *ma-lum, infaustum, male ominatum* significare, quod huic loco apprime convenit: *etiamsi nihil infausti dixeris.* Cf. c. 1: εὐφημον καὶ τοῦτο et in fine: εἰς οὕτως εὐφημον εὐχὴν et c. 15: εἰς ἄλλο μακρῷ αἰσιώτερον. Post pauca e Reitziana revoca τὸ ὑγιαίνειν pro τὸ ὑγιαίνον et versus finem supple: καὶ ἔστιν εὐχὴ (μόνον) τὸ πρᾶγμα. *Extrema me iudice melius in hunc modum distinguuntur: ὁ δὲ ὑγιαίνειν παρακελεύόμενος καὶ χρήσιμόν τι δρῶ· καὶ γὰρ ὑπομιμνήσκει τῶν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν συντελούντων· καὶ οὐ συνεύχεται μόνον κ. τ. λ.**

Cap. 14. οὐχ ὥς ἐκ προνοίας ἀφελῶν μὲν τὸ χαίρειν. *Scribe ἀνελῶν, abrogans, tollens, quo sensu omnes verbo ἀναίρειν utuntur, non ἀφαιρεῖν.* Cf. Iupp. Confut. c. 9: ἐκείνων τις εἰ τῶν ἀναιρούντων τὴν πρόνοιαν τῷ λόγῳ.

Hermotimus. Cap. 2 Supple: δὲ νῦν (πρῶτον) ἄρχομαι et ὁ οἶμος (δ) ἐπ' αὐτήν.

Ibid. ὑμᾶς προσευξόμεθα ὑπερνεφέλους γενομένους [καὶ] ἀνελθόντας οἱ πάλοι σπεύδετε. *Eliminandum est καί, quod sententiae officit.*

Cap. 6. πότερον ὁ διδάσκαλός σου καθυπέσχετο. *Malim σοι.*

Cap. 8. ἀλλ' εὐφημεῖν χρή, οἶμαι, μὴδὲ ὅσιον εἶναι ἐξετάζειν τὰ ὑπὸ τῶν σοφῶν γιγνόμενα. Vereor ut Fritzschijs cuiquam probet infelicem coniecturam εἶη pro εἶναι. Mihi potius εἶναι, ut sæpius, ex οἶμαι originem duxisse videtur et rescribendum esse: ἀλλ' εὐφημεῖν χρή· μὴδὲ (γὰρ) ὅσιον, οἶμαι, ἐξετάζειν τὰ ὑπὸ τῶν σοφῶν γιγνόμενα.

Cap. 9. τὰ μὲν τοίνυν ἄλλα διηγουμένῳ σοι παρειπόμενῳ καὶ ἐπίστευον οὕτως ἔχειν.... ὅποτε δὲ καὶ πλούτου ἔφησθα καταφρονεῖν σφᾶς..... πάντῃ ἐνταῦθα ἐπέστην. Fritzschijs pro ἐπέστην commentum suum ἡπίστουν in ordinem recepit. Nollem factum; ἐπέστην rectissime τῷ παρειπόμενῳ opponitur: mirabundus et incredulus subisti neque te ultra secutus sum.

Cap. 14. Λυκ. ἀτάρ, εἰπέ μοι, μίᾳ τις ὁδὸς ἐστὶν ἡ ἐπὶ φιλοσοφίαν ἄγουσα, ἡ τῶν Στωικῶν ὁμῶν, ἡ ἀληθῆ ἐγὼ ἤκουον ὥς καὶ ἄλλοι πολλοὶ τινὲς εἰσιν;

Ἑρμ. Μάλα πολλοί, Περιπατητικοὶ καὶ Ἐπικούρειοι καὶ οἱ τὸν Πλάτωνα ἐπιγραφόμενοι καὶ αὖ Διογένοους ζηλωταὶ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἔτι πλείους.

Λυκ. Ἀληθῆ ταῦτα· πολλοὶ γάρ εἰσι. πότερον δὲ, ὦ Ἑρμόδιε, τὰ αὐτὰ οὗτοι λέγουσιν ἢ διάφορα;

Et male divisa haec sunt et unum verbum vitiose abundat. Vide quam apte omnia decurrant, si ita scribas:

Λυκ. ἡ ἀληθῆ ἐγὼ ἤκουον ὥς καὶ ἄλλοι [πολλοί] τινὲς εἰσι μάλα πολλοί, Περιπατητικοὶ καὶ Ἐπικούρειοι..... καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἔτι πλείους;

Ἑρμ. Ἀληθῆ ταῦτα· πολλοὶ γάρ εἰσιν.

Λυκ. Πότερον δὲ, ὦ Ἑρμόδιε, τὰ αὐτὰ οὗτοι λέγουσιν ἢ διάφορα; πολλοὶ post ἄλλοι ex dittographia natum omnia pessum-dedit.

Sequitur: τὸ δὲ γε ἀληθές, οἶμαι, πάντως που ἐν ἧν αὐτῶν, ἀλλ' οὐ πάντα διάφορά γε ὄντα, ubi noli cum Fritzschio ἦν in εἶναι mutare, nam παρένθετον illud οἶμαι optime se habet, sed expunge molestam voculam, cui ἐν originem dedisse videtur.

Cap. 16. ὥς οὐκ ἐθέλεις διδάξαι με, ἀλλ' ἐξαπατᾷς. Nihili est ὧς; exclamatio tam vehemens et plena affectus ab hoc loco

prorsus aliena. Suspicio Lucianum, ut assolet, ita scripsisse: *δρᾶς; οὐκ ἐθέλεις διδάξαι με*. Nihil hoc verbo apud Nostrum tritius, ubi leni vituperatione aut urbana ironia quis utitur. Cf. D. D. XX. 4: *δρᾶς; οὐδὲν ἐγὼ μέμφομαι*; D. M. XIV. 6: *δρᾶς; ὅτι ταῦτα ὡς υἱὸς Ἀμμωνος λέγεις*; ib. XXVIII. 3: *δρᾶς; ἀγνοεῖς τὰ περὶ ἐμοῦ ἅπαντα*; Piscat. c. 8: *δρᾶτε; πρὸς ὀργὴν ἀκούετε καὶ οὐδὲν τῶν δικαίων προσέσθε*; Hermot. c. 29: *ὁρᾶς, τοῦτο ὡς κοινὸν εἶρηκας*; Imagg. c. 3: *ὁρᾶς ἡλίκον τοῦτο ἤτησας*; Tox. c. 38: *ὁρᾶς τοῦτο ὡς ἐριστικὸν ποιεῖς*; Iupp. Confut. c. 9: *ὁρᾶς; ταῦτ' ἤδη ὑβριστικά*; et multis aliis locis, ut Vit. Auct. c. 4; Gallus c. 19; Iupp. Trag. c. 30; Saturn. c. 2; Dial. Meretr. V. 1; Navig. c. 15 etc.

Cap. 19. *πλὴν, εἰ δοκεῖ, οἱ μὲν ἔξω ἡμῶν φιλοσοφίας μενέτωσαν [οἱ τυφλοί], ἐπείπερ μὴδὲ δρῶσι*. Otiosum emblemata vel sedes arguit. In eodem capite pro *ἐπινοεῖ* reponere *ἐννοεῖ* et *πότερον ἀμείνων ἢ χείρων* pro *πότερος*, quod ad *ἐκαστος* relatum probari nequit.

Cap. 22. Iniuria Solanus et Fritzschi obhaeserunt in verbis: *οὐ γὰρ οὔτε χρυσίον ἔτι οὔτε ἡδονὰς οὔτε δόξας ὀρῶσι*, pro quibus Fritzschi satis violenter coniecit: *οὔτε χρυσίου ἔτι οὔτε ἡδονῆς οὔτε δόξης ὀρῶσι*. Rectissime enim dicuntur beatissimae civitatis incolae has illecebras non amplius ob oculos habere, quippe quas iam pridem ex urbe exegerint (*πάσαι τῆς πόλεως ἐξεληλάκασιν*) neque secum versari patiantur (*οὐκ ἀναγκαῖα ἡγησάμενοι ξυμπολιτεύεσθαι*).

Cap. 26. *ἀνὴρ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀτραποῦ ἐκάστης ἐφαστάς [ἐν τῇ εἰσόδῳ]*. Inepte bis idem dicitur.

Cap. 28. *οὐδὲ τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου [ποιήσομεν], ἐνθα ἂν ἡμᾶς οἱ πῶδες φέρωσιν, ἐκείσε ἄπιμεν*. Vehementer interpolationis mihi est suspectum *ποιήσομεν*, quod in talibus addi non solet. Cf. Asin. c. 18: *ἐκρίνα, τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου, παλινδρομῆσαι μᾶλλον ἢ κακῶς δραμεῖν*.

Ibid. *ὁ δὲ κίνδυνος ὅτι οὐ μικρὸς . . . εἰ κἀξείν οἶμαι*. Fritz-

schius: *εἰκάσεις, οἶμαι*; Herwerdenus: *εὖ εἰκάζειν οἶμαι*.
 Lenissimum videtur: *εἰκάζειν σ' οἶμαι*.

Cap. 29. Corrige: *εἴποι γὰρ ἂν ταῦτό pro αὐτό*.

Cap. 32. *οὐκ ἂν εὐλόγως θρασὺς εἶναι δόξειεν ἂν σοι περὶ πάντων ἀποφαινόμενος. ἂν εὐλόγως corruptum videtur ex ἀνάλογον, ut supra: ἀνάλογον τοίνυν κείσθω τις ἡμῖν. Respicit quae a sene illo Aethiope dicta erant: σὺ δὲ δὴ πρόθεν ταῦτα, ὦ θρασύτατε, οἶσθα;*

Cap. 33. *Malim οἶα ποιεῖ, ὦ Λυκῖνε, ὁ ἑταῖρός σου ὁ Ἑρμότιμος (δς) ἀξιοῖ κ. τ. λ.*

Ibid. *ἀλλ' οὐ Πέρσαι γε οὕτω ποιοῦσιν οὐδὲ Σκυθῶν ὅσοι τοξόται, ἀλλὰ πρῶτον μὲν αὐτοὶ κινούμενοι ἀφ' ἵππων ὥς τὸ πολὺ τοξεύουσιν, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ τοξευόμενα κινεῖσθαι ἀξιοῦσιν. Perspicuum est sententiam postulare: ἀλλὰ πρῶτον μὲν αὐτοὶ κινουνται ἀφ' ἵππων ὥς τὸ πολὺ τοξεύοντες.*

Cap. 34. *ὥς ἂν εἰδῶς τὰ πλεῖστα. Fritzschius admodum infelicitur: τὰ ἐκεῖ πλεῖστα. Suspico: τῶν ἐκεῖ τὰ πλεῖστα.*

Ibid. *ἐνὶ τε λόγῳ ξυνελών φημι ἄχρι ἂν ἄδηλον ἢ τίς (ἢ adde) ἀληθὴς ἐστὶν προαίρεσις ἐν φιλοσοφίᾳ μηδεμίαν αἰρεῖσθαι. Manca est sententia, nisi δεῖν inserueris: μηδεμίαν δεῖν αἰρεῖσθαι.*

Cap. 35. *Αἰθλοπας δέ γε . . . τί ἔδει καλεῖν ἐπὶ τὸν λόγον; Λυκ. Ἄλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀπίτωσαν ἐκποδῶν, εἴ σοι δοκοῦσι περιττοὶ εἶναι [πρὸς τὸν λόγον]. Non fero apud elegantissimum scriptorem inanem et auribus ingratam repetitionem.*

Cap. 37. *οὐκοῦν σαφέστερον χρὴ λέγειν, εἰ ἑτεροῖόν τι, ἀλλὰ μὴ τοῦτο φήσεις. Non expedio quid futurum sibi velit. Repone φής. εἰς ex sequente εἴσει adhaesit.*

Cap. 40. *μή μοι τὰ πάλαι, ὦ Ἑρμότιμε, ἃ δὲ εἶδες ἐγύθειν, ἐκεῖνα λέγε. Mero errore ex praegressis ineptum ἐγ-*

γύθεν in textum se insinuavit. Verum est *ἐναγχος*. Vide supra.

Cap. 43. Supplendum: *πρῶτον (μὲν) τοῦ Α, δευτέρον δὲ τοῦ Β.*

Cap. 45. Expunge *τὴν Κόρινθον* et scribe *ἔστ' ἂν καὶ μῶς ἀπείρατοι ὄσι* pro *καί*.

Cap. 46. *τελευτῶν μίαν* εἴλετο ἐξ *ἀπασῶν ὁδῶν ἀληθῆ δοκιμάσας*. Quis non admonitus intelligit *ὁδόν* in archetypo fuisse?

Cap. 48. *ὁμολογοῦντες μὴ ταῦτα εἰδέναι πάντα τὰ τῆς ἑαυτοῦ αἰρέσεως ἕκαστος*. Vitiosissimum hoc esse bene perspexit Fritzschius, qui tamen nodum non solvit, sed dissecuit *ταῦτα* eiiciendo. Mihi *ταῦτά* scribendum videtur et hunc in modum transponendum: *ὁμολογοῦντες ταῦτά μὴ εἰδέναι πάντα τὰ τῆς ἑαυτοῦ αἰρέσεως ἕκαστος: quorum unusquisque eadem facetur, non-dum se scire suae sectae omnia*.

Cap. 49. *ὀλίγοι ἂν διὰ πασῶν ἐξέλθοιεν*. Nihil certius quam aut *διέλθοιεν* aut *διεξέλθοιεν* requiri. Cf. c. 64: *διεξελθεῖν δι' αὐτῶν*. Alio modo peccatum est c. 58: *ὥς διὰ παντὸς ἐπεξελθών*; sed *διεξελθών* verum esse non fugit Fritzschium.

Cap. 50. *ἥτις ποτὲ καὶ ἐκαλεῖτο*. Hic quoque malim: *ὅτι ποτέ*, ut multis locis emendavit Herwerdenus.

Cap. 52. *ἀκριβῆ ποιήσασθαι τὴν διαίρεσιν*. Mendum evidens pro *αἵρεσιν*, ut passim in hoc dialogo.

Cap. 54. *Φασὶ γέ τοι τῶν πλαστῶν τινα . . . ἀναλελογίσθαι*. In *Τ ἀναλλογίσθαι*. Verum arbitror: *ἀναλογίσασθαι*. Quis enim in talibus *perfecto* utitur?

Cap. 55. *πῶς ἂν ἀπὸ τοῦ μέρους καὶ τὰ λοιπὰ ἴδοις*; Vitium manifestum pro *εἰδείης*. Cf. supra: *ἀπὸ τῶν μερῶν ἀξίων τὰ ὅλα εἰδέναι* et: *ὁ μὲν τὸ ὅλον εἰδὼς εἰδείη ἂν καὶ τὸ μέρος*.

Cap. 58. καὶ ἀπὸ τοῦ δλίγου ἐκείνου γεύματος εἶχες [ἄν] εἰπεῖν ἴποιος ἄπας ὁ οἶνός ἐστιν. Non potuisses, sed poteras; cf. supra: ἀπέχρη.

Cap. 59. Φιλοσοφία καὶ οἱ φιλοσοφοῦντες, οἶον δ' διδάσκαλος δ σός, ἄρα ταῦτά πρὸς ὑμᾶς λέγει δοημέραι περὶ τῶν αὐτῶν, ἢ ἄλλα ἄλλοτε; πολλὰ γὰρ ἐστὶ, πρόδηλον, ὧ ἐταῖρε· ἢ οὐκ ἂν εἴκοσιν ἔτη παρέμενες αὐτῷ κατὰ τὸν Ὀδυσσεά περινοστών καὶ περιπλανώμενος [εἰ τὰ αὐτὰ ἔλεγεν], ἀλλ' ἀπέχρη ἄν σοι καὶ ἄπαξ ἀκούσαντι. Verba πολλὰ γὰρ ἐστὶ, πρόδηλον corrupta esse, multi viderunt, quorum tentamina recenset Fritzsche. Omnia expedies ita scribendo: μᾶλλον δέ, ἐστὶ πρόδηλον, ὧ ἐταῖρε· οὐ (γὰρ) ἄν εἴκοσιν ἔτη παρέμενες κ. τ. λ. Uncinis inclusa melius aberunt.

Cap. 61. οἶνον μὲν γὰρ φαῦλον πρίασθαι ἐν δυοῖν ὀβολοῖν δ κίνδυνος, αὐτὸν δέ τινα ἐν τῷ συρφέτῳ παραπολέσθαι, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν ἀρχῇ ἔφησθα, οὐ μικρὸν εἶναι κακόν. Nihil habet unde pendeat Infinitivus εἶναι, et obtemperatum oportuit libris T H Ω, qui ὡς omittunt.

Cap. 62. εἴ τις [δλίγον] ὅσον ἀκαριαῖον ἀποξύσας. Collatus locus ex cap. 6: ἐμοὶ μὲν καὶ ἀκαριαῖον ὀπίσθον ἱκανόν ostendet δλίγον interpretationis causa esse additum.

Cap. 65. Supple: σκόπει (δὴ) μή et c. 66: οἱ κύαμοι (οἱ) ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

Cap. 68. οὐκ ἀκούεις τῶν Στωικῶν ἢ Ἐπικουρείων ἢ Πλατωνικῶν εἶναι φασκόντων τοὺς μὲν εἰδέναι τοὺς λόγους ἐκάστους, τοὺς δὲ μή; Quae post pauca de iisdem philosophis dicuntur: τὸ διακρίναι τοὺς εἰδότας ἀπὸ τῶν οὐκ εἰδότων μὲν, φασκόντων δέ, suadent ut scribamus: τῶν τὰ τῶν Στωικῶν ἢ Ἐπικουρείων ἢ Πλατωνικῶν εἰδέναι φασκόντων.

Ibid. μόνῃ σοι αὕτη πιστὴ καὶ βέβαιος ἐλπίς ἐπὶ τὴν ἀληθειάν τε καὶ εὕρεσιν αὐτῆς, ἄλλη δὲ οὐδ' ἥτισουν, τὸ κρίνειν δύνασθαι καὶ χωρίζειν ἀπὸ τῶν ἀληθῶν τὰ ψευδῆ ὑπάρχειν σοι. Ita cor-

rige vulgatam: ἄλλη δὲ οὐδ' ἡτίσοῦν ἢ τὸ κρίνειν δύνασθαι κ. τ. λ.

Cap. 69. οὐδὲν γάρ σοι ἐξευρηκὼς ἔδειξα, ὡς ἐγγυτέρω σε ποιήσειν τῆς ἐλπίδος. Fritzschiuss: ποιήσῶν. Magis placet: ὅς' ἐγγυτέρω ποιήσῃ τῆς ἐλπίδος.

Cap. 70. οὐκ αὐτίκα πιστεύσομεν αὐτῷ, ἀλλὰ τινὰ ζητήσομεν τὸν κρίναι δυνάμενον, εἰ ἀληθὴ ὁ ἀνὴρ λέγει. Fritzschiuss, Cobetum secutus, τινὰ expunxit. Equidem malim: ἀλλ' ἄλλον τινὰ ζητήσομεν.

Ibid. αἱ γοῦν πλείσται αὐτῶν (ἀποδείξεων sc.) δι' ἄλλων ἀμφισβητουμένων πείθειν ἡμᾶς βιάζονται εἰδέναι. Herwerdenus εἰδέναι, quod explicari nequit, delevit. Sed unde in textum irrepsit? Videndum an fortasse huiuscemodi aliquid Lucianus dederit: πείθειν ἡμᾶς βιάζονται βέβαιοι (sive ἀληθεῖς) εἶναι. Quod ad structuram attinet, cf. Vit. Auct. c. 27: ἐγωγε σε ἤδη πείσω εἶναι δεσπότης. Postquam adiectivum intercidit, εἶναι in εἰδέναι mutatum est, ut qualiscumque efficeretur sententia. Mox adde: ὥσπερ (ἀν) εἴ τις οἴοιτο.

Cap. 71. οὐ σὺ μόνος ἔξω μένεις τῶν ἐλπισθέντων ἀγαθῶν. Malim certe: μενεῖς. Sequitur: ἢ τίς ἂν δύναιτο δι' ἐκείνων ἀπάντων χωρῆσαι ὧν ἔφην; ὅπερ ἀδύνατον καὶ αὐτὸς λέγεις εἶναι. Ita Fritzschiuss dedit e coniectura Jacobsii. Sed non optime sibi respondere videntur: Quis hoc facere possit? et: Quod et ipse fieri non posse fateris. Codices G H a: ἢ εἴ τις ἄρα δύναιτο. Hinc conicio: εἰ μὴ τις ἄρα δύναιτο, nisi forte quis potest. Cf. Pseudolog. c. 3: εἰ μὴ τις ἄρα ἐξ Ἑπερβορέων ἄρτι ἐς ἡμᾶς ἦκοι.

Ibid. πάσχουσι δ' αὐτὸ (lg. δὲ ταύτῃ) καὶ οἱ τὴν κενὴν μακαρίαν ἑαυτοῖς ἀναπλάττοντες. Vehementer miror articulum additum, et collato loco ex Navigio c. 12: ἦν κενὴν μακαρίαν οἱ παλαιοὶ (Herwerdenus: οἱ πολλοὶ) καλοῦσι, pæne suspicor τὴν λεγομένην esse supplendum.

Ibid. ὃ γε νῦν ἔπραττες καὶ ἐπενόεις (malim: ἐνενόεις), οὐδὲν

τῶν ἱπποκενταύρων καὶ Χιμαιρῶν καὶ Γοργόνων διαφέρει, καὶ ὅσα ἄλλα ὄνειροι καὶ ποιηταὶ καὶ γραφεῖς ἐλεύθεροι ὄντες ἀναπλάττουσιν οὔτε γενόμενα πώποτε οὔτε γενέσθαι δυνάμενα. Perquam multa a somniis et poëtis et pictoribus finguntur, quae neque fuerunt unquam neque fieri potuerunt; sed hoc loco non nisi de *monstris* et *portentis* agitur; quare arctius restringenda mihi sententia videtur et post ἄλλα τέρατα vel simile quid insequendum.

Cap. 73. τὸ τὸν λέγοντα ἐκεῖνον περὶ τῆς γυναικός. Com-mendo: ἐκεῖνα. Cf. Fritzschiū ad Eunuch. C. 10. In fine glossatorem sapiunt: ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ [καὶ κατὰ τὴν ἀρχήν].

Cap. 74. Pro ψευδός reponε ψευδές.

Cap. 77. ἵν' ὀγδοηκοντούτης γενόμενος . . . ὁμῶς ἥς ἐν τοῖς μηδέπω εὐδαιμονοῦσιν. Amarius dictum esset: ὁμοίως, aequae nunc.

Cap. 82. ἐπεὶ καὶ αἱ τίθαι τοιάδε λέγουσι περὶ τῶν παιδίων, ὡς ἀπιτέον αὐτοῖς ἐς διδασκάλου· καὶ γὰρ ἂν μηδέπω μαθεῖν ἀγαθὸν τι δύνωνται, ἀλλ' οὖν φαῦλόν γ' οὐδὲν ποιήσουσιν ἐκεῖ μένοντες. Vitium haec contraxisse non dubito; nam ex *mentis nutritum* dicenda fuisse apparet; quod nunc secus est. Propono: περὶ τῶν παιδίων, ὡς ἀπιτέον αὐτοῖς ἐς διδασκάλου, καὶ ἂν μηδέπω μαθεῖν ἀγαθὸν τι δύνωνται, ἀλλ' οὖν φαῦλόν γ' οὐδὲν ποιήσουσιν ἐκεῖ μένοντας. Non intellexerunt scribae ποιήσουσιν *Participium* esse, non *Indicativum*.

Cap. 83. Scribendum videtur: ἢ ἐπ' ἄλλαις ἐλπῖσιν ἐξ ἀρχῆς φιλοσοφεῖν ἡξιοῦμεν; οὐχ ὡς κ. τ. λ. et mox: τί οὖν [οὐκ] ἀποκρίνει καὶ (πρὸς) τοῦτο; Vulgo post ἡξιοῦμεν *virgula* distinguitur.

Cap. 84. καὶ σὺ τοίνυν, ἐπεὶ περ οὕτω σοι δοκεῖ, ἐς τὸ λοιπὸν ἂν ἄμεινον ποιήσῃς βίον τε κοινὸν ἄπασι βιοῦν ἀξίων καὶ συμπολιτεύσει τοῖς πολλοῖς οὐδὲν ἀλλόκοτον καὶ τετυφωμένον ἐλπίζων, καὶ οὐκ αἰσχυνεῖ κ. τ. λ. Orationem concinnam et Luciano dignam

restitues scribendo: καὶ σὺ . . . ἐς τὸ λοιπὸν ἄμεινον ποιήσεις, βίον τε κοινὸν ἅπασιν βιοῦν ἀξιῶν συμπολιτεύσει . . . ἐλπίζων, καὶ οὐκ αἰσχυνεῖ. In Codice H ἂν omittitur.

Herodotus. Cap. 1. ἃ δὲ ἐποίησεν ἐπὶ τοῖς συγγράμμασι καὶ ὧς πολλοῦ ἄξιος τοῖς Ἕλλησιν κατέστη, καὶ ἐγὼ καὶ σὺ καὶ ἄλλος ἂν μιμησάμεθα. Verum videtur: οἷς.

Ibid. οὐδὲ κατὰ διαίρεσιν οὕτω [κατ' ὀλίγον] ἀγείρειν τὴν γνώσιν. Dixisset saltem καὶ κατ' ὀλίγον. Sed praestat tamquam glossema abicere. Neque in iis quae mox sequuntur in Cap. 2: πάνδημόν τινα καὶ κοινὴν ψῆφον affirmare ausim verba καὶ κοινὴν ab ipso Luciano esse addita, cum praesertim in Libris Mss. καὶ desideretur.

Etiam multo peius interpolatum est quod legitur initio cap. 3: ὅπερ ὕστερον κατανοήσαντες, [ἐπίτομόν τινα ταύτην ὁδὸν ἐς γνώσιν], Ἰππίας τε ὁ ἐπιχώριος κ. τ. λ.; quae verba et nihil habent in superioribus unde pendeant et prorsus sunt inutilia.

Cap. 5. πάροχος δὲ καὶ νυμφαγωγὸς Ἡφαιστίων συμπάρεστι. Herwerdenus: συμπάρεστηκε, in quod et ipse incideram; sed retinet me locus haud absimilis in Rhet. Praec. cap. 6: καὶ ἡ δόξα δὲ καὶ ἡ ἰσχὺς παρέστωσαν.

Cap. 7. ἐγὼ δὲ — καὶ πρὸς Φιλίου μὴ με κορυβαντιῶν ὑπολάβητε μηδὲ τάμὰ εἰκάζειν τοῖς ἐκείνου, Ἰλεως δ' ἀνὴρ. Sententia postulat: Ἰλεως (εἶη) ὁ ἀνὴρ. Cf. Alex. c. 4: Ἰλεως μὲν δ' Πυθαγόρας εἶη; Toxar. c. 56: καὶ Ἰλεως (l. Ἰλεφ) μὲν δ' Ἀκινάκης καὶ δ' Ἀνεμος εἶεν; Philops. 19: Ἰλεως ἔστω δ' ἀνδρὶς.

Cap. 8. ὑποδέχεται πόλις ἡ ἀρίστη οὔσα οὐ κατὰ Πίσαν (immo Πῖσαν) μὰ Δί' οὐδὲ τὴν κεῖθι στενοχωρίαν. Restitue ordinem verborum legitimum scribendo: οὐ κατὰ Πῖσαν οὔσα μὰ Δί'.

bid. ἀλλὰ βητόρων τε καὶ συγγραφέων καὶ σοφιστῶν οἱ δοκιμώτατοι, ὅσον οὐ μικρὸν ἤδη, μὴ τοῦμὲν παρὰ πολὺ ἐνδεέστερον

φαίνεται τῶν Ὀλυμπίων. Corrupta haec esse iam pronuntiavit Solanus. Si, ut fit, ὍCON pro ὍΘEN irrepsit, fortasse scribendum erit: ὁθεν δέος οὐ μικρὸν ἤδη. In fine ita distinguendum: τάχ' ἂν οὐ πάνυ μαστιγώσιμος ὑμῖν δόξαιμι ὥς ἐν γε τηλικούτῳ σταδίῳ· ἱκανὸν ἐμοὶ γούν καὶ τοῦτο.

Zeuxis. Cap. 3. Supplendum: ὁ Ζεῦξις ἐκεῖνος (ὁ) ἄριστος γραφῶν γενόμενος. Post pauca dele otiosa additamenta: ὁ Ζεῦξις εἰ καὶ τὴν γραφὴν.

Cap. 5. ὅσα τοῖς ἰδιώταις ἡμῖν οὐ πάντῃ ἐμφανῆ ὄντα. Miror quomodo hic locus fugerit Fritzschiī industriam et alibi πάνυ τι pro πάντῃ reponentis.

Ibid. ἀλλὰ καὶ καθ' ἕτερον τοῦ ἀνθρώπου. Rectissime Fritzschius: κατὰ θάτερον. Sed praeterea requiro: τὸ τοῦ ἀνθρώπου.

Cap. 7. ὁ Ζεῦξις αὐτὸς μὲν ᾤετο ἐκπλήξειν. Transpone: αὐτὸς ᾤετο μὲν ἐκπλήξειν.

Ibid. οὗτοι γὰρ ἡμῶν τὸν πηλὸν τῆς τέχνης ἐπαινοῦσι. Aptior videtur dativus ethicus, quem dicunt, ἡμῖν qui cum indignatione et contemptu quodam profertur.

Cap. 8. Supplendum: τὰ ἄρματα ἐκπηδήσεσθαι μέλλοντα (τὰ) δρεπανηφόρα. Post pauca malim ἀφίκετο pro ἀφίκετο.

Cap. 10. πρὶν ἢ [τὸ] τόξευμα ἐξικνεῖσθαι. Expunge molestum articulum e dittographia natum. Mox scribe: ἀπετρεπόντο pro ἀπετρεπόντο et in cap. 11. ἐν ἐκκαίδεκα τούτοις (τοῖς) θηρίοις.

Cap. 12. ὦρα τοίνυν με σκοπεῖν μὴ καὶ τοῦμὲν ὁμοιον ἢ τῷ Ἀντιόχῳ. Corrigendum suspicor: τῷ Ἀντιόχου. Quae ipse facit, cum *Antiochi facto* comparat.

Harmonid. cap. 2: ὅτινα δ' ἂν οἱ προὔχοντες ἐπαινέσωσι, πιστεύουσι μὴ ἂν ἀλόγως ἐπαινεθῆναι τοῦτον· ὥστε ἐπαινέσουσι καὶ αὐτοί. Nullus videtur futuro locus. Repone ἐπαινοῦσι.

Cap. 3. πᾶσιν ὅσοι δόξης ὀρέγονται δημόσιόν τι ἐπιδεικνύμενοι, τοῦ παρὰ τῶν πολλῶν ἐπαίνου δεόμενοι. *Requiro δέμενον. Cf. Somn. c. 5: πάνυ φιληκῶν ἀπροατῶν δεόμενα; Catapl. c. 25: βραχείας τινὸς ἐξετάσεως δεόμενον; Hermot. c. 54: πολλῆς διατριβῆς δεόμενον et passim. Accedit quod participia in hunc modum iungi non solent.*

Scyth. c. 5. εἰ τοῦτον φίλον κτήσαιο, πᾶσαν νόμιζε τὴν Ἑλλάδα ἐν αὐτῷ ἔχειν καὶ τὸ κεφάλαιον ἤδη [ἂν] εἰδέναι τῶν τῆδε ἀγαθῶν. *Deleatur ex ἡδὴ repetita particula. Cf. Harmon. c. 2: νόμιζε ἡδὴ γεγενῆσθαι γνώριμος ἐν οὕτω βραχεῖ. Sequitur: ὥς οὐκ ἔστιν ὅτι ἂν μεῖζόν σοι καλὸν χαρίσασθαι δυναίμην ἢ συστήσας ἐκείνῳ. Donec aliquis mihi persuaserit Graecum esse μέγα καλὸν χαρίσασθαι τινι, auctor sum ut corrigatur: μεῖζόν σοι ἄλλο χαρίσασθαι.*

Cap. 6. *Lege μὴ δυσπρόσοδος (ἤ) καὶ ἐν παρέργῳ θῆται σου τὴν ἔντευξιν.*

Cap. 7. Postquam Toxaris Soloni Anacharsem commendavit, ita pergit: εἰ τοίνυν ἐγὼ Σόλωνα οἶδα, οὕτω ποιήσεις καὶ προξενήσεις αὐτοῦ καὶ πολίτην γνήσιον ἀποφανεῖς τῆς Ἑλλάδος. *Cum verba οὕτω ποιήσεις nihil habeant in praegressis quo referantur, nullus dubito quin vitium alant, et leni sane emendatione scribendum censeo: τοῦτον προσήσει.*

Cap. 10. τὸ μὲν δεῖξαι τῶν λόγων (ἀν τὸν λόγον;) ὑμῖν πάλαι ἐδόκετο ἐζήτουν γὰρ οἵτινες οἱ προὔχοντες εἶεν. *Nota res est γὰρ et δέ saepissime confundi.*

Cap. 11. ἀλλὰ χρὴ πάντα [μὲν] κάλων κινεῖν, [πάντα δὲ πράττειν καὶ λέγειν]. *Cf. Mnem. Vol. XIII. p. 87, ubi pro Zenitidis repono Scythiae.*

Priore parte emendationum iam typis mandata, vir amicus me admonuit partem eorum, quae primus et solus reperisse mihi videbar, ab aliis fuisse praeoccupatam. Quae quidem res varie me affecit. Nam et gratum mihi accidit tali *συνεμπτώσει*

tentamina mea confirmari et molestissime fero culpam me levitatis et socordiae apud harum rerum peritos contraxisse. Non possumus non saepissime in eadem incidere; et quae mea librorum est paucitas, compluria ex aliorum gazis me fefellerunt.¹⁾ Quod tamen ne in posterum mihi accidat, quam diligentissime cavebo. Veniam habeant viri docti, quorum scrinia imprudens compilavi et credant me nullius laudibus obrectare; nam licet magno gaudio animum perfundat cum novi et veri aliquid aut patienter indagando inveneris aut subito excogitaris, 'ne istius quidem laudis', ut cum Cicerone loquar, 'ita sum cupidus, ut aliis eam praereptam velim'.

(Continuabitur.)

K. G. P. SCHWARTZ.

1) Inprimis doleo mihi ad manum non fuisse Mehleri Editionem Quattuor Dialogorum (Timon, Philopseudes, Verae Historiae, Gallus) et Hartmanni 'Studia Critica in Lucianum'.

DIODORUS SICULUS.

Lib. XXXII 26 (Vol. II p. 520 ed. Didot).

Οὕτω δὲ πολλάκις ἡ κακία τῆς ἀρετῆς προτερεῖ, καὶ ἡ πρὸς τὸν δλεθρον νεύουσα γνώμη τῆς πρὸς σωτηρίαν ἀπέχεται * παρακλήσεως. Non est lacuna, modo scribatur ἀπέχεται, nam sententia est: ἡ π. τ. ο. ν. γνώμη πρὸς σωτηρίαν οὐ παρακαλεῖ.

H. W. v. D. M.

AD DIONYSII HALICARNASSENSIS ANTI- QUITATUM ROMANARUM LIBRUM PRIMUM.

Pag. 3. Historici de rebus vilibus et nullius pretii agentes, ut artem scribendi ostentent, et gloriam qualemcunque apud posteros nanciscantur, opera eorum evolventibus suspicionem iniiciunt: ὅτι τοιοῦτους ἐζήλωσαν αὐτοὶ βίους, οἷας ἐξέδωκαν τὰς γραφάς· ἐπεικῶς γὰρ ἅπαντες νομίζουσιν εἰκόνας εἶναι τῆς ἐκείνου ψυχῆς τοὺς λόγους. Paulo acrius dixerat, opinor, ὅτι τοιούτους ἐζήσαν αὐτοὶ βίους. Quibus futilissima quaeque placebant, et ipsi *sordido* et *abiecto* genere vitae usi esse summo iure putantur. Quod ad formam ἐζήσα attinet, qua cum sequioribus omnibus et Dionysius subinde abutitur, cf. Cobetus pag. XV. Eandem confusionem inter ἐζηλωκώς et ἐζηκώς notavit vir doctissimus ad pag. 1446.

Pag. 4. ταῦτα δὴ νομίσας ἀναγκαῖα καὶ πρῶτα θεωρήματα τοῖς ἱστορικοῖς εἶναι [καὶ] πολλὴν ποιησάμενος ἀμφοτέρων ἐπιμέλειαν. Semper in magno periculo versatur huiusmodi sententiae conformatio, qua alterius ratio participii alterius subiicitur. Mirantur hanc structuram librarii et innumeris paene locis molestam copulam interponunt. Itaque perpetuo est cavendum, ne tali fraude nos ludificentur.

Pag. 5. Imperium Romanum, iudice Dionysio, ceteris omnibus facile antecellit οὐ μόνον κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς καὶ κατὰ (fortasse delendum) τὸ κάλλος τῶν πράξεων, ἀς οὕτω κεκόσμηκε λόγος οὐδεὶς ἀξίως, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ μήκος τοῦ περιηληφθότος αὐτὴν χρόνου μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς ἡλικίας. Edo-

ceri me velim, quem sensum idoneum haec verba praebeant, rem Romanam *usque ad Dionysii aetatem* reliquas omnes diuturnitate imperii superasse. Aut supervacuum hoc est aut absurdum. Nolo premere suspicionem, licet fortasse iusto audacior sit, haec verba, ut saepe alias apud Nostrum, loco excidisse et post ἀξίως esse transponenda. Certe optime haberet: ἄς οὕτω κεκόσμηκε λόγος οὐδείς ἀξίως μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς ἡλικίας. Simillimum est quod infra posuit Pag. 16: οὐδεμία γὰρ ἀκριβὴς ἐξελήλυθε περὶ αὐτῶν Ἑλληνικῆς ἱστορίας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Pag. 7. διασπασθεῖσα γὰρ εἰς πολλοὺς ἡγεμόνας εὐθὺς ἀπὸ τῶν διαδόχων. Rectissime Cobetus: πολλὰς ἡγεμονίας; sed eadem opera corrigendum erat ὑπὸ pro ἀπὸ.

Pag. 11. Urbs Romana ab initio statim τὰ πλησίον ἔθνη πολλὰ καὶ μάχιμα ὄντα προσηγάγετο. Non est huius loci προσάγεσθαι quod apud Dionysium, sicut apud ceteros omnes de iis usurpatur quorum amicitiam et fidem nobis conciliamus; verum hic aperte loquitur de finitimis gentibus *vi et armis subiectis*; quod etiam sequentia declarant: καὶ προὔβαινεν αἰεὶ πᾶν δουλουμένη τὸ ἀντίπαλον. Itaque vix alio verbo usus esse potest quam ὑπηγάγετο.

Pag. 12. περὶ τε πόλεως γράφω τῆς περιφανεστάτης. Repone quod millies apud Dionysium legitur: τῆς ἐπιφανεστάτης.

Pag. 15. περὶ δὲ τῶν πράξεων, ἄς μετὰ τὸν οἰκισμὸν εὐθὺς ἐπέδειξαντο. Verius videtur ἀπεδείξαντο, quod restituendum arbitror, quotiescunque notio *praestandī* requiritur.

Pag. 20. πολλὰ τῶν ὑπ' ἐμοῦ γραφομένων. Praetulerim: γραφησομένων. Cf. pag. 2: ἐξ ὧν τὴν ἐμπειρίαν ἔλαβον τῶν γραφησομένων.

Pag. 27. Romani civitatem largiri solebant τοῖς μετὰ τοῦ γενναίου [ἐν] πολέμῳ κρατηθεῖσι. Non *belli tempore* sed *vi et armis*; itaque delenda est praepositio. Eodem modo peccatur pag. 43:

εἴτε [ἐν] πολέμῳ κρατηθεῖσαν. Sequitur: κόσμῳ τῆς πολιτείας, ὃν ἐκ πολλῶν κατεστήσαντο παθημάτων, ἐκ παντὸς καιροῦ λαμβάνοντές τι χρήσιμον. Nonne verius est μανθάνοντες?

Pag. 28. ταύτην ἐπετίθεντο τὴν ὀνομασίαν. Subludio de usu verbi ἐπιτίθεσθαι; nam constans Dionysii usus τίθεσθαι requirere videtur. Quam facile ΕΠ ex ΕΤΙ duplicari potuerit, nihil est quod moneam.

Pag. 35. In Pherecydis fragmento restitue formas Ionicas γαμέει, οὔρος, καλέεται et ter ἀπ' pro ἀφ'.

Pag. 41. ἐν οἷς ἱερὰ θύουσιν ἃ νόμος ἐπιβαίνοντες τῆς ἐν αὐτῇ νησίδος οἷς ὄσιον. Commendo: ἐπιβαίνειν, quod cum ὄσιον est coniungendum.

Pag. 42. ἱερὰ τις ἐξελοῦσα νεότης, ἄνδρες ὀλίγοι κατὰ βίου ζήτησιν ὑπὸ τῶν γειναμένων ἀποσταλέντες, ἔθος ἐκπληροῦντες ἀρχαῖον. Sequentia docent unice verum esse ἐκπληροῦντων; agitur enim de iis, quae a παρεντίδης fieri solent, non a φίλῃς.

Pag. 44. κτείνειν γὰρ οὐδένα τῶν ἐκγόνων ἤξιουν, ἄγους οὐδένοσ ἑλαττον τοῦτο τιθέμενοι. Satis evidens error pro ἄγοσ.

Pag. 46. τὴν ἐκωνυμίαν ἔλαβον ἐπὶ τοῦ Πελασγοῦ βασιλέως. Insolenter dictum pro τοῦ Πελασγοῦ τοῦ βασιλέως. Cf. pag. 74. In fine dele emblemata manifestum Θεοταλίας.

Pag. 52. καὶ διδάσιν αὐτοῖς [χωρία] τῆς ἐαυτῶν ἀποδασάμενοι τὰ περὶ τὴν ἱερὰν λίμνην. Qui χωρία interpolavit, non intellexit τὰ περὶ τὴν ἱερὰν λίμνην tam a διδάσιν quam ab ἀποδασάμενοι pendere.

Pag. 57. Supple: ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ ἐν μεγάλῃ αὐτῇ (οἱ) οἰκήτορες et pag. 60 πολὺς ἂν εἴη (δ) λόγος.

Pag. 61. εἰ δέ τι διαφύγοι τὸν ἐκ τῶν ὠδίνων κίνδυνον ἔμπη-

ρον ἢ ἀτελὲς ἢ δι' ἄλλην τινὰ τυχὴν βλαφθὲν τρέφεσθαι χρηστὸν οὐκ ἦν. Perspicuum est post ἔμμηρον de more ὄν excidisse.

Pag. 64. τῆς ἀνδρουμένης ἀεὶ νεότητος. Malim τῆς ἀεὶ ἀνδρουμένης.

Pag. 70. Ex Urbinate recipe κατεσκευάσαν pro κατεσκευάσαντο. Το ex Τεθῆναι adhaesit.

Ibid. τοῦτον (Tyrrhenum, sc.) δὲ Λυδὸν εἶναι τὸ γένος ἐκ τῆς πρότερον Μηονίας καλουμένης, παλαιὸν δὲ τινὰ μετανάστην ὄντα· εἶναι δ' αὐτὸν πεμπτὸν ἀπὸ Διός, λέγοντες ἐκ Διὸς καὶ Γῆς Μάνην γενέσθαι. Μετανάστην ὄντα Sintenisio debetur pro Codicum scriptura: μετανάσταντα. Sed gravius vulnus subesse videtur et locus ita constituendus: ἐκ τῆς πρότερον Μηονίας καλουμένης μεταναστάντα, παλαιὸν δὲ τινὰ εἶναι αὐτόν, πεμπτὸν ἀπὸ Διός, λέγοντες· ἐκ γὰρ Διὸς κ. τ. λ.

Pag. 79. ὀνομάσθαι δ' ὑφ' Ἑλλήνων αὐτὸ τῇ προσηγορίᾳ ταύτῃ οὐδὲν κωλύει, καὶ διὰ τὰς ἐν ταῖς τύρσεσιν οἰκήσεις καὶ ἀπ' ἀνδρὸς δυνάστου. Alterutra causa sufficit; bis corrige ἤ.

Pag. 87. τὸ δὲ ὄνομα τῷ λόφῳ τινὲς μὲν ἀρχαῖον οἶονται εἶναι, καὶ δι' αὐτὸ τοὺς Ἑπειοὺς οὐχ ἥκιστα Φιλοχωρῆσαι τῷ λόφῳ. Aurem offendit ingrata repetitio. Pro altero λόφῳ repono τόπῳ.

Pag. 93. Supplendum: πάντων δ' εἰσὶν οἱ ὄρυμοι θαυμασιώτατοι (ci) περὶ τε τὰ κρημνώδη χωρία καὶ τὰς νάπας.

Pag. 96. τῶν εἰκόνων τοῦ παλαιοῦ πάθους ἐπισωζόμενων. Sententia ducit ad ἔθους.

Pag. 101. Post caedem Caci accolae Herculi circumfusi τοῦ ληστοῦ μέγα εὐτύχημα τὴν ἀποβολὴν ἐποιοῦντο. Quam ridicule miseri pastores immanissimum latronem amisisse dicuntur! Non habeo quod reponam nisi ἀπαλλαγὴν.

Ibid. Mater Euandri vaticinatur: ὅτι πεπρωμένον εἶη τὸν ἐκ Διδὸς καὶ Ἀλκμήνης γενόμενον διαμείψαντα τὴν θυγτὴν φύσιν ἀθάνατον γενέσθαι δι' ἀρετὴν. Magnifice et elate hoc dicitur: τὸν ἐκ Διδὸς καὶ Ἀλκμήνης γενόμενον. Quam nihil sentiebat is qui ieiune suum Ἡρακλέα appinxit!

Pag. 102. καὶ ὡς διδάξειεν αὐτὸς τὰς θυσίας, ἵνα διὰ παντὸς αὐτῷ κεχαρισμένα θύοιεν. Immo vero κεχαρισμένας.

Pag. 104. πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τῆς Ἰταλίας ἀνεῖται τεμένη τῷ θεῷ . . . καὶ σπανίως ἂν εὔροι τις Ἰταλίας χωρίον, ἐνθα μὴ τυγχάνει τιμώμενος [ὁ θεός]. Indicasse haec sufficit.

Pag. 106. Hercules ultra quam statuerat in Italia moratur detentus τοῦ ναυτικοῦ τῇ ἀπουσίᾳ, ἣ ἐγένετο χειμῶνος ἐπιβελόντος. Vitiose pro ἐπιλαβόντος. Mare clausum erat postquam hieme ingruerat. Cf. Thucyd. IV. 27: μὴ σφῶν χειμῶν τὴν φυλακὴν ἐπιλάβοι.

Pag. 113. περιλαβόντες τείχεσι τὸ Παλλάντιον. L. τείχει.

Pag. 133. ὃς ἤθη καὶ γλώσσαν τῶν ἐπιχωρίων ἐκμαθών. Melius scribetur ἔθη.

Pag. 137. ἔχει δ' ἂν τις τῆς ἀπάτης καὶ ἐτέρας αἰτίας λαβεῖν. Neminem latet quo sensu αἰτίας λαβεῖν dicatur; quod ab hoc loco est alienissimum. Coniicio ὑπολαβεῖν.

Pag. 142. ταῦτα δὲ αὐτῷ διανοομένη. Sententia suadet διαπορούμενη. Cf. supra: πολλὴ παρίσταται ἀμηχανία.

Pag. 144. ἀγγέλλεται τὰ γιγνόμενα ἐπὶ τὸ φοβερώτατον. Praestat φοβερώτερον.

Pag. 148. οὐ σὺν ὕβρει ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης ταῦτα [βιασθέντες] ἐποιούμεν. Deleatur inutile fulcrum orationis.

Pag. 149. Intra breve spatium bis eodem modo peccatur:

πανταχοῦ πορευόμενοις et ὅπου ἂν ἄλλη παρακαλῶνται. Viti-
os utrumque pro πανταχοῦσε et ὅποι.

Pag. 155. ὀλίγους τινὰς ἐν τῇ νήσῳ λειπόμενοι ἀπανίστανται.
Emenda λιπόμενοι.

Pag. 168. τελευτῶντας δὲ γνώμην εὐρέσθαι. Facile apparet
αἰρεῖσθαι esse scribendum.

Pag. 169. ἔοικε δὲ τούτων ἕκαστος κατὰ τινος τῶν συμβεβη-
κῶν αὐτοῖς ποιεῖσθαι τὴν ἐπίκλησιν. Non memini me videre
prepositionem κατὰ cum genetivo hoc modo usurpatam; κατὰ
et ἀπὸ de more confusa videntur.

Pag. 170. νεμεσῶ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσοι πλείω τῶν συγχω-
ρουμένων ὑπὸ νόμου ζητεῖν [ἦ] γιγνώσκειν ἀξιοῦσιν. Senten-
tiae officit particula; ζητεῖν a συγχωρουμένων pendet, non
ab ἀξιοῦσιν.

Pag. 173. τὰ δὲ παλλάδια καὶ τὰς τῶν θεῶν εἰκόνας κατα-
σκευασάμενον ἀγαγέσθαι μετ' αὐτοῦ. Unice verum est ἀνασκευ-
ασάμενον.

Pag. 175. Narrat Dionysius simulacrum Palladio adeo simile
ὥς μηδὲν τῆς ἀρχετύπου διαφέρειν, ἀπάτης τῶν ἐπιβουλευόν-
των ἕνεκα ἐν φανερῷ τεθῆναι. Evidens mendum pro ἐπιβου-
λευσόντων. Cf. quae de ancilibus a Mamurio fabricatis pag. 388
leguntur: ὥστε ἄσημον γίγνεσθαι καὶ δυσδιάγνωστον τοῖς μέλ-
λουσιν ἐπιβουλεύειν.

Pag. 195. ὅψιν δέ, ἣν τὸ εἶδωλον εἶχε, θαυμασιωτέραν μακρῷ
δή τι κατὰ μέγεθος καὶ κάλλος ἀνθρώπων. Miror nondum cor-
rectum esse: μακρῷ δή τινι ἢ κατὰ μέγεθος.

Pag. 210. καὶ ἅμα τὸ αὖθαδες τοῦ μεираκίου, ὥς ἀκατάπληκ-
τον ἦν ἐν τοῖς λόγοις. Non τὸ αὖθαδες, opinor, sed ipse ado-
lescens imperitidus erat. Rescribe ἀκατάπληκτος.

Pag. 212. Inse: ἀπεστέρησε (μὲν) τῆς βασιλείας, ὀρφανὸν δὲ τέκνων ἔθηκε. Et versus finem lege ἀσμένως δ' ἀποδεξαμένου τὸν λόγον pro ὑποδεξαμένου.

Pag. 222. τὸν ἐαυτῶν ἡγεμόνα ἕκαστοι κυδαίνοντες. De duobus factionibus loquitur. Repone ἐκάτεροι.

Pag. 224. οὐκ ἐπιτρέφουσα ὅτι μὴ Φανείη λέξειν. Soloece pro λέγειν.

K. G. P. SCHWARTZ.

ADDENDUM ad pag. 345.

Insigni liberalitate et benevolentia bibliothecae Vesontinae praefecti mihi contigit, ut codicem Dionis qui Vesontione adservatur, Leidae oculis perlustrarem. Viro enim doctissimo du Rieu, qua est comitate eximia ac plane singulari, meo nomine petenti ut codicem Leidam mitteret, humanissime satisfecit.

Spe autem, in quam inductum me dixi, aliquid certe boni in hoc codice inventum iri (p. 345 adn. 1.), deiectus sum. Nam codex Venetus non ante librum 45 in Vesontino describi coeptus est, liber 44 totus fluxit ex codice quodam secundae classis. Testimonio sint verba aliquot in ultimo libro 44 (c. 53, 3), quae in codd. deterioribus ita leguntur: καὶ τούτου συχνὰ μὲν αὐτόθεν ἤρπασε, συχνὰ δὲ ἡγγυρολόγησε παρ' ἰδιωτῶν τε καὶ δήμων καὶ τῶν βασιλέων, τοῖς μὲν χώραν κ. τ. λ.; in Veneto rectius: καὶ τούτου συχνὰ μὲν αὐτόθεν ἤρπασε, συχνὰ δὲ καὶ παρ' ἰδιωτῶν τῶν τε δήμων καὶ τῶν βασιλέων ἡγγυρολόγησε, τοῖς μὲν χώραν κ. τ. λ.

Haec in Vesontino libro in hunc modum scripta sunt:

f. 144^a, lin. ult.

man.¹ αὐτὰ ποιῶν καὶ τούτου συχνὰ μὲν αὐτόθεν ἤρπασε συχνὰ δὲ [ἡργυρολόγη

man.² καὶ παρ' ἰδιωτῶν τῶν τε δήμων καὶ τῶν βασιλέων ἡργυρολόγησε

f. 145 prim. lin.

σε παρ' ἰδιωτῶν τε καὶ δήμων καὶ τῶν βασιλέων] τοῖς μὲν χώραν κ. τ. λ.

Verba cancellis saepe induxit man.².

Apparet igitur priorem lectionem ex codice secundae classis esse derivatam, correctorem adhibuisse Venetum.

Neque usque ad fol. 197 (L. 56, 22, 2) codicem Venetum in Vesontino reperies, verum usque ad fol. 194 (56, 13, 3). Inde enim a verbis *πλὴν δολίων ἐκείρωτο* incipit codicis pars posterior (fol. est 289, primum quaternionis 38).

Hos autem ultimos quaterniones non tantum numeris arabicis signatos inveni, verum etiam litteris graecis, nec tamen ita ut numerorum series contineatur, sed instituaturs altera:

f. 281—288 = λζ

289—296 = α

297—304 = β

305—312 = γ

313—320 = δ (hic numerus superest; ceteri aut ex parte
sqq. aut toti interierunt.)

Mense Augusto 1885.

U. Ph. B.

SALLUSTIANA.

Iug. 3, 1. Verum ex eis magistratus et imperia, postremo omnis cura rerum publicarum minime hac tempestate cupiunda videntur, quoniam neque virtuti honos datur neque illi quibus per fraudem [*iis*] fuit tuti aut eo magis honesti sunt.

Ita locum dedit Iordanus cui non adsentior *iis* uncinis includenti. Codices in verbo variant, praeter *iis ius vis his* exhibentes. quid multa? de *VIA* deerrarunt interpretes, neque eam cogitarunt intelligi qua. ad *honores* adscendatur.

id. 97, 5 omnes trepidi improviso metu ac tamen virtutis memores aut arma capiebant aut capientis alios ab hostibus defendebant; pars equos escendere, obviam ire hostibus; pugna latrocinio magis quam proelio similis fieri; sine signis sine ordinibus equites peditesque permixti cedere *alios* alios obtruncare, multi contra adversos acerrume pugnantes ab tergo circumveniri.

In re trepida atque turbata veritatem adhuc latere quis est qui miretur? Certe eam non vidit neque Iordanus *cedere alius alius obtruncari* neque Dietschius *alii alii* coniciens. Nos littera tantum mutata *ALII* reponendo et codicum fidei et rei ipsi satisfecimus. Narratur enim ea pugnae species in qua quis hostibus instantibus modo cedat, modo adversos nactus obtruncet.

Haec Frazero meo, Sallustium in usum scholarum nuper edenti, ita placere ut in textum reciperet non dissimulandum putavi.

Cantabrigiae.

T. P. POSTGATE.

Dr. de la Haye (C. de la Haye.)

MNEMOSYNE.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA

SCRIPSERUNT

C. G. COBET, C. M. FRANCKEN, H. VAN HERWERDEN,
S. A. NABER, J. VAN LEEUWEN JR., ALII.

COLLEGERUNT

C. G. COBET, H. W. VAN DER MEY.

NOVA SERIES.
VOLUMEN QUARTUM DECIMUM.

LUGDUNI-BATAVORUM
E. J. BRILL.

LIPSIAE,
O. HARRASSOWITZ.
1886. w

5394

INDEX.

	Pag.
Thucydidea (<i>Continuantur ex Tom. IX pag. 46</i>), scripsit C. G. COBET	1— 18.
Ad Poetas Graecos, scripsit H. VAN HERWERDEN. . . .	19— 64.
Ad Ciceronis Palimpsestos (<i>Continuantur ex Tom. XIII pag. 313</i>), scripsit C. M. FRANCKEN	65— 74.
Thucydidea, scripsit S. A. NABER.	75—102.
De pecuniis sacris in Parthenonis Opisthodomio, scripsit A. J. HOLWERDA.	103—120.
De locis quibusdam in Aeschyli Prometheo et scholiis an- tiquis ad hanc tragoediam, scripsit C. G. COBET . . .	121—129.
Thucydidea (<i>Continuantur ex Tom. XIV pag. 102</i>), scripsit S. A. NABER	130—157.
De fragmentis Comicorum Graecorum Commentatio altera (<i>Continuantur ex Tom. X pag. 67</i>), scripsit H. VAN HERWERDEN	158—196.
Ad Dionysium Halicarnassensem, scripsit K. G. P. SCHWARTZ. . .	197—198.
Ad Lucianum (<i>Continuantur ex Tom. XIII. pag. 449</i>), scripsit K. G. P. SCHWARTZ.	199—203.
Ad Sallustium, scripsit P. J. SCRINERUS	233.
Ad Ammianum Marcellinum Adversaria critica, scripsit J. J. CORNELISSEN.	234—304.
Ad Eunapium, scripsit JOHN. E. B. MAYOR.	304.

	Pag.
Adnotationes ineditae Petri Hofmanni Peerlkampii ad Horatii	
Epistolas, scripsit J. G. BOOT	305—313.
Ad Diodorum Siculum, scripsit H. W. v. D. M. . . .	313.
Thucydidea (<i>Continuantur e pag. 157</i>), scripsit S. A.	
NABER	314—334.
Ad Diodorum Siculum, scripsit H. W. v. D. M. . . .	334.
Homerica, scripsit J. VAN LEEUWEN JR.	335—365.
In Anthologiam Palatinam commentatio critica altera, scripsit H. VAN HERWERDEN	366—414.
Thucydidea (<i>Contin. e pag. 334</i>), scripsit S. A. NABER .	415—432.
Catulliana, scripsit J. G. POSTGATE	433—439.
Lucani duos locos correxit J. P. POSTGATE	439—440.
Ad Diodorum Siculum, scripsit H. W. v. D. M. . . .	441.
Ad Xenophontem, scripsit K. G. P. SCHWARTZ	441—443.
Ad Diodorum Siculum, scripsit K. G. P. S.	443.
Ad Ciceronem, scripsit H. WAS	444.
Ad Dionysium Halicarnassensem, scripsit K. G. P. SCHWARTZ.	445—448.

THUCYDIDEA.

AD LIBROS IV, V et VI.

(Continuantur ex Vol. IX pag. 46.)

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΗ recognovit HENRICUS VAN
HERWERDEN. Traiecti ad Rhenum 1879.

Thucyd. IV. 104. 4. (cf. Vol. IX pag. 42). οἱ δ' ἐναντίοι τοῖς προδιδούσιν (Amphipolin) — πέμπουσι — ἐπὶ τὸν ἕτερον στρατηγὸν τῶν ἐπὶ Θράκης Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου — ὄντα περὶ Θάσον — [κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν].

Non satis intelligebant sequiores quid esset: πέμπειν ἐπὶ τινα et πέμπειν ἐπὶ τι. Non animadverterant πέμπειν ἐπὶ τινα plane idem significare atque μεταπέμπεσθαι τινα, accessere aliquem et adesse iubere AD IMPERANDUM (ut Romani loquuntur). Itaque satis est πέμπουσιν ἐπὶ τὸν ἕτερον στρατηγὸν τῶν ἐπὶ Θράκης Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου. et inepte pannus assuitur [κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν]. simillimus locus est non interpolatus III. 105. πέμπουσι δὲ καὶ ἐπὶ Δημοσθένη — καὶ ἐπὶ τὰς εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων, αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον οὔσαι. cf. IV. 8. ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κορκύρα ναῦς σφῶν ἔπεμψαν. IV. 13. ἐπὶ ξύλα ἐς μηχανὰς παρέπεμψαν τῶν νεῶν τινὰς ἐς Ἀσίην. Eodem sensu dicitur IV. 97. 2. κήρυξ πορευόμενος ἐπὶ τοὺς νεκρούς. ut caesorum in proelio cadavera ad suos referret. Ad hanc lucem facile deprehenditur perinsulsa interpolatio VI. 53. καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἤκουσαν ἐπὶ τε Ἀλκιβιάδην [ὡς κελεύοντες ἀποπλεῖν] ἐς ἀπολο-

γίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει καὶ ἐπ' ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν μετ' αὐτοῦ μεμνημένων περὶ τῶν μυσηρίων ὡς ἀσεβούντων. Putidum est totum emblemata sed praesertim verbum ἀποπλεῖν prorsus a tali re alienum. De eadem re emendate scriptum est VI. 61. πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλαμινίαν εἰς τὴν Σικελίαν ἐπὶ τε ἐκείνῳ καὶ ὧν περὶ ἄλλων ἐμνηνυτο. Recte dicitur II. 81. Ἀκαρνανες — παρὰ Φορμίωνα ἔπεμπον κελεύοντες ἀμύνειν, namque nihil aliud est κελεύοντες ἀμύνειν quam opem petentes, auxilium implorantes.

Similiter III. 103. 3. Ἀμπρακιῶται — πέμπουσιν ἐπὶ Δημοσθένη — ὅπως σφίσιν ἡγεμῶν γένηται. Demosthenes enim illo tempore erat sine imperio privatus. III. 2. Δημοσθένης ὄντι ἰδιώτῃ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας. Itaque Ambraciota eum ad se vocant ut suarum copiarum dux esset, si vellet. Sed in Thucydide praetore longe diversa ratio est. Arcessitur cum suis navibus ab insula Thaso, ut primo quoque tempore adsit ad imperandum et rebus Atheniensium laborantibus subveniat, et hoc est: πέμπουσιν ἐπὶ τὸν στρατηγὸν τῶν ἐπὶ Θράκης Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου, ὃς τὰδε ξυνέγραψεν. id est μεταπέμπονται τὸν Θουκυδίδην, ut IV. 30. 2. στρατὶν μεταπέμπων plane idem est quod πέμπων ἐπὶ στρατὶν.

Thucyd. V. 1. αἱ ΜΕΝ ἐνιαύσιοι σπονδαὶ Διελέλυντο μέχρι Πυθίων καὶ ἐν τῇ ἐκχειρίᾳ Ἀθηναῖοι Δηλίους ἀνέστησαν ἐκ Δήλου. Graecum est αἱ σπονδαὶ λέλυνται, λύειν τὰς σπονδὰς, non διαλέλυνται aut διαλύειν. Praepositio nata est ex praecedente syllaba AI et reponendum αἱ — σπονδαὶ ἐλέλυντο, sed etiam alio nomine locus male habitus est. Lacuna est inter ἐλέλυντο et μέχρι Πυθίων. Voculae μέν nihil respondet et ἐλέλυντο μέχρι Πυθίων absurdum est, neque ludis Pythicis induciarum dies exhibat. vid. Herwerden ad h. l.

Explendae lacunae nulla spes superest.

Thucyd. V. 1. ἡγησάμενοι κατὰ παλαιὰν τινα αἰτίαν οὐ καθαρῶς ζῆτας ἱερῶσθαι. Atticam dicendi formam servavit Aelius Dionysius ἐν τοῖς Ἀττικοῖς Ὀνόμασιν apud Photium v. ἱερῶσθαι: κατὰ δὲ τινα παλαιὰν αἰτίαν. Usitatio tamen apud veteres haec verborum compositio est: κατὰ παλαιὰν ΔΗ τινα αἰτίαν, et

fieri potest ut in nostris libris post παλαιαν exciderit ΔΗ.

Thucyd. V. 1. οἱ μὲν Δῆλιοι Ἀτραμύττειον Φαρνάκου δόντος [αὐτοῖς] — ᾤκησαν. Eiiciendum est inutile pronomen, quod nemo in ea locutione adiicit.

Thucyd. V. 2. 2. κατέπλευσεν ἐς τὸν Κολοφωνίων λιμένα τῶν Τορωναίων. Felicissime Pluygers restituit ἐς τὸν ΚΩΦΟΝ λιμένα. Ex huiuscemodi vitiis aestimari potest quam sit Punica fides librorum. In vetusto Codice, unde nostri omnes manaverunt, scriba quum non intelligeret ΤΟΝΚΩΦΟΝΑΙΜΕΝΑ stulte supposuit Κολοφωνίων.

Ὁ κωφὸς λιμὴν τῶν Τορωναίων notus est nobis e Strabone VII. fragm. 32, et ex proverbio apud alios et Photium: Κωφότερος τοῦ Τορωναίων λιμένος: περὶ Τορώνην τῆς Θοράκης καλεῖται τις Κωφὸς λιμὴν. Ex Thucydidis loco colligimus Toronen duos portus habuisse, alterum urbi iunctum, alterum brevi intervallo ab urbe seiunctum ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. Dirimebat utrumque portum promontorium in mare procurrans. Cf. Nov. Lectt. pag. 381. Audi nunc Thucydidem: Κλέων — ἐξέπλευσεν — ἔχων — ναῦς τριάκοντα καὶ — κατέπλευσεν ἐς τὸν Κωφὸν λιμένα τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. ἐκ δ' αὐτοῦ — ναῦς περιέπεμψε δέκα ἐς τὸν λιμένα περιπλεῖν. Cleon de triginta navibus quas habebat δέκα περιέπεμψεν ἐκ τοῦ Κωφοῦ λιμένος, αἱ δὲ περικάμψασαι τὴν ἄκραν ἐς τὸν Τορωναίων λιμένα ἐσέπλευσαν.

Quis credat Thucydidem illis statim haec addidisse: καὶ ὥς ἐβιάζοντο καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον [αἱ ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι]? cap. 3. 1.

Thucyd. V. 2. 3. Cleon ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. Recte dicitur cap. 3. 1. de Pasitelida, qui urbem defendebat: δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, sed Cleon infesto exercitu ἐχώρει ἔπι τὴν πόλιν.

Thucyd. V. 2. 3. αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὔτε Βρασίδαζ ἐν τῇ Τορώνῃ οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιδμαχοὶ εἶεν. Ut Graecum colorem habeat oratio lege: ἐν τῇ Τορώνῃ Εἰη et sequens εἶεν expunge.

Thucyd. V. 3. 4. καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν. Legendum Ἐνῆν, *ei quis alius esset in urbe*, ut V. 2. 3. οὔτε οἱ ἔνόντες ἀξιδμαχοί, atque ita passim.

Thucyd. V. 4. 5. εἰπὼς πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους καὶ τοὺς ἄλλους [ἐὰν δύνωνται] Σικελιάτας κοινῇ — ἐπιστρατεύσαι. Dele ἐὰν δύνωνται, quod et prorsus supervacaneum est, quia idem inest in εἰπὼς πείσαντες, et alieno loco interpositum vides.

Similiter saepius ad μάλισα μὲν scioli addunt εἰ δυνατόν, εἰ δύναίτο, ἐὰν δύνωνται, εἰ οἶόν τε, non intelligentes id ipsum inesse in μάλισα μὲν — εἰ δὲ μή.

Thucyd. V. 4. 6. οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται Αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθειν αὐτούς. Manifesto mendosum est αἰσθόμενος, neque enim id sentire poterat et αἰσθόμενος cum infinitivo iunctum absurdum est. Simplicissima correctione restituendum:

Οἰόμενος οὐκ ἂν πείθειν.

Male repetitae literae praecedentes ΑΙ turpe vitium pepererunt.

Thucyd. V. 5. Phaeax Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσηνίας [ἐποίκοις] ἐκπεπτωκόσιν, οἳ μετὰ τὴν τῶν Σικελιωτῶν ὁμολογίαν — ἔποικοι ἐξεπέμφθησαν. Quis non sentit prius ἐποίκοις perinepte abundare?

Sequitur: τοῦτοις οὖν δ Φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κομιζομένοις οὐκ ἠδίκησεν. Sunt qui τοῖς deleant, alii κομιζομένοις quoque expungunt, Meineke τότε pro τοῖς coniecit. Simplicissimum est reponere: ἐντυχὼν ἐπ' οἴκου κομιζομένοις.

Thucyd. V. 5. 3. in libris est δ πρὸς Ἱτωνέας καὶ Μεγαλοῦς πόλεμος ὁμόρους τε ὄντας καὶ ἀποίκους. Felicissime Weidner ex Strabone pag. 256. emendavit πρὸς Ἱππωνιάτας καὶ Μεδμαίους. Ostendunt haec quam corrupti sint nostri Codices.

Thucyd. V. 7. 5. οὐδ' ἐφαίνεται οὗτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς οὔτε κατὰ πύλας [ἐξήει], κεκλημέναι τε ἦσαν πᾶσαι. Exime molestum ἐξήει et omnia plana et perspicua erunt. Sensu vacuum est κατὰ πύλας ἐξιέναι.

Praeterea aegre desidero articulum et requiro οὔτε κατὰ (τὰς) πύλας.

Portarum catarrhactae non ad solum usque demittebantur sed ab infima parte nonnihil patebant. cf. cap. 10. 2. τῷ δὲ Κλέωνι — ἀγγέλλεται — ὅτι — ὑπὸ τὰς πύλας ἴππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὥς ἐξιδόντων ὑποφαίνονται. Propterea recte dicitur quamquam clausis portis omnibus οὐδεὶς ἐφαίνετο κατὰ τὰς πύλας.

Ipsa compositio loci οὐδ' ἐφαίνετο οὔτε — declarat interpolatum esse ἐξήκει, quod si esset additum locus sic conformari debuisset: καὶ γὰρ οὔτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς ἐφαίνετο οὔτε — ἐξήκει.

Thucyd. V. 7. 5. ὥς τε καὶ μηχανὰς ὅτι οὐ ΚΑΤῆλθεν ἔχων ἀμαρτεῖν ἐδόκει. Quod reponunt οὐκ ἀνῆλθεν ἔχων nihilo melius est quam vulgata. Emenda: οὐΚ ἮΛθεν ἔχων *secum attulit*, ut supra aliquot exemplis ostendimus. Contrarium est οἷχεται ἔχων, *abstulit* aut *abduxit secum*.

Praeterea non dicebant Attici κατελθεῖν et ἀνελθεῖν pro καταβῆναι et ἀναβῆναι. Cf. cap. 6. 3. ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν ἀναβήσεσθαι. et 7. 3. κατὰ θέαν ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου. et 8. 1. καταβὰς ἀπὸ τοῦ Κερδυλλίου, atque ita passim.

Thucyd. V. 8. 3. τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐγράτευε καθαρὸν ἐξῆλθεν. Quod dudum conieceram ὃ, τι περ καθαρὸν ἐξῆλθεν expuncto ἐγράτευε, video idem Herwerdeno in mentem venisse: ὃ, τι περ καθαρὸν dicitur ut ὃ, τι περ ὄφελος, ὃ, τι περ ἄνθος, de quibus supra aliquid annotavimus.

Thucyd. V. 9. 6. τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ Φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν. Quia in his subest futuri temporis notio restituendum est τοῦ μενοῦντος. Etiam ὑπαπιέναι futurum est, namque τὴν διάνοιαν ἔχουσιν idem est atque διανοοῦνται, quod cum futuro coniungi supra multis exemplis ostendimus.

Thucyd. V. 9. 9. καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν ὑπάρχειν ἢ Ἀθηναίων δούλοις κτέ. Supplendum ἢ (ἀνδράσιν) ἀγαθοῖς γενομένοις. Numquam in hac locutione, quae frequentissima est, ut in ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος ἀπέθανεν, vidi

ἀνὴρ omissum. Paulo ante Thucydides 9. 9. καὶ αὐτὸς ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου ὥσπερ σε εἰκὸς ὄντα Σπαρτιάτην.

Thucyd. V. 10. 10. τὸ κράτευμα πᾶν ἤδη φυγὼν χαλεπῶς καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι — ἀπεκομίσθησαν εἰς τὴν Ἡϊόναν. Nonne perspicuum est Thucydidem, ut semper facit in talibus, scripsisse φυγόντες ut τραπόμενοι et ἀπεκομίσθησαν?

Thucyd. V. 10. 10. ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσὶν ἢ ὑπὸ τῆς [Χαλκιδικῆς] ἵππου καὶ τῶν πελτασῶν. Paulo ante dixerat: ἢ τε Μυρκινία καὶ ἡ Χαλκιδικὴ ἵππος καὶ οἱ πελταταὶ περιστάντες — αὐτοὺς ἔτρεψαν. Itaque Χαλκιδικῆς expungendum est: non poterat enim ἡ Μυρκινία ἵππος silentio praeteriri.

Thucyd. V. 11. οἱ Ἀμφικολῖται (Brasidae) — τιμὰς δεδώκασιν ἀγῶνας καὶ Ἑτῆσιους θυσίας. Thucydidem forma reponenda est: καὶ Διετῆσιους, ut II. 38. ἀγῶσι καὶ θυσίαις διετῆσιους. quo pertinet locus Phrynichi in Bekkeri *Anecd.* pag. 35. 30. Διετῆσιους ἀντὶ τοῦ δι' ἔτος. Θουκυδίδης. Simili forma utitur II. 80. ἐπετῆσιώ προσασίφ.

Thucyd. V. 12. ἐνδιατριβόντων δ' αὐτῶν ἔτυχεν ἡ μάχη [αὕτη] γενομένη. Nullus pronomini locus hic est: ἡ μάχη est, de qua paulo ante scripserat.

Thucyd. V. 15. ἦσαν γὰρ οἱ Σπαρτιάται αὐτῶν πρῶτοί τε καὶ ὁμοῖοι σφίσι ξυγγενεῖς. Fortasse locus obscurus et impeditus unius literulae correctione expediri poterit scribendo: ὁμοῖοι σφίσι ξυγγενεῖς, id est αὐτοί τε πρῶτοι ἦσαν καὶ ξυγγενεῖς εἶχον ὁμοίους σφίσι καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ πρωτεύοντας.

Thucyd. V. 15. 2. οἱ Ἀθηναῖοι οὐπὼς ἤθελον — καταλύεσθαι. Sic legit in suo libro Aelius Dionysius, unde Photius descripsit οὐπὼς: οὐδένα τρόπον· καὶ Θουκυδίδης ἐν Ε καὶ Ὅμηρος. Recte autem Herwerden iudicat: „lectio tamen apud scriptorem Atticum non caret suspicionem.” nam perinde est ac si Thucydides pro οὐδεὶς scripsisset οὗτις. Reposuerim οὐπὼς ἤθελον, namque τοῦ πλείονος ὠρέγοντο. Dionysius vitioso codice usus est et notum librorum menda antiquissima esse.

Thucyd. V. 16. ἐτεβήκει Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλιχα ἡναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ. Haec verba in memoriam mihi revocant locum Aristophanis in *Pace*, in quo nos insulsum et putidum emblemata ludificatur. Editur vs. 268.

οὗτος. — τί ἔσιν; — οὐ φέρεῖς; — τὸ δεῖνα γὰρ ἀπόλωλεν Ἀθηναίοισιν ἀλετριβανός.

[ὁ Βυρσοπώλης δὲ ἐκύκα τὴν Ἑλλάδα.]

Qui non sentit hoc panno assuto leporem facetissimi loci omnem extingui comparato ea quae de Brasida dicuntur vs. 281.

τί ἔστι; μὴν οὐκ αὖ φέρεῖς; — ἀπόλωλε γὰρ

καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοισιν ἀλετριβανός.

quid diceret si quis addere vellet:

ὁ Βρασίδας ὁ τοῦ πολεμεῖν ἐρῶν αἰεί.

aut aliquid in hanc sententiam? Insanire, opinor, hominem diceret.

Thucyd. V. 16. 1. Νικίας βουλόμενος — ἐς τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας [παῦσαι]. Graeculi mirantes καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας de suo inutile fulcrum παῦσαι supposuerunt, quod ipsa verborum compositio arguit καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας. Si voluisset dicere id quod in libris est sic dixisset: αὐτὸς τε πεπαῦσθαι καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι.

Thucyd. V. 16. 1. Πλειστονόαξ — ἐς ἐνθυμίᾱν τοῖς Λακεδαιμονίοις αἰεὶ προβαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὁπότε τι πταίσειεν, ὥς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον πρᾶνομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνοι. Legendum est ἐς ἐνθύμιον. Quidquid hominum animis *religionem obiectis* ἐνθύμιον appellatur, et sic ἐνθύμιον ποιεῖσθαι vel τίθεσθαι dicitur. Thucydides VII. 50. ἡ σελήνη ἐκλείπει. — καὶ οἱ Ἀθηναῖοι — ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγούς ἐνθύμιον ποιοῦμενοι. Apud Herodotum II. 175 legendum est: τὸν δὲ Ἀμασιν ἐνθύμιον ποιησάμενον οὐκ εἶν ἔτι προσωτέρω ἔλκύσαι, pro ἐνθυμικτὸν, namque forma ἐνθυμίζομαι veteribus inaudita, apud Graeculos sero natos in usu esse coepit pro ἐνθυμεῖσθαι. Emendate apud Herodotum scriptum est VIII. 54. ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱερόν. Recte admonet Ammonius de D. V. pag. 52 ἐνθύμιον ἐτίθετο ἐπὶ τοῦ προστρπαίου παρ' Ἀττικοῖς. Exempla collegit Valckenarius ad Herodotum III. 75. ἐκ τῶν Ἀντιφῶντος Φοινικῶν, veluti pag. 125.

2. ὁ καθαρὸς τῆς αἰτίας ἐὰν διαφθαρή τοῖς καταλαμβάνουσι (con-
demnantibus) μεῖζον τὸ ἐνθύμιον γενήσεται.

Sic igitur Plistoanax quoque ἐς ἐνθύμιον τοῖς Λακεδαιμονίοις
ἀεὶ προὔβάλλετο, quia spreta religione et Pythia per Aristoclem
corrupta ab exsilio revocatus erat.

Thucyd. V. 16. 2. τὴν πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπηγιῶντο
αὐτὸν πεῖσαι μετ' Ἀριστοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ. Eripiam Pythiae
hunc fratrem et reponam Ἀριστοκλέους τοῦ Δελφοῦ. Saepissime
in libris δελφός in ἀδελφός depravatam vidi, ut alibi multis
exemplis demonstravi.

Non semel Pythia largitione corrupta est contra officium ac
fidem. Herodotus V. 63 Alcmeonidae ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέ-
πειθον τὴν Πυθίην χρήμασι ὅκως ἔλθοιεν Σπαρτιητέων ἄνδρες εἴτε
ιδίῳ εὖλῳ εἴτε δημοσίῳ χρησόμενοι προφαίνειν σφι τὰς Ἀθήνας
ἐλευθεροῦν. cf. cap. 90. Qui Pythiam largitione subornabant non
cum ipsa agebant sed per Delphensem aliquem nobilem et opi-
bus pollentem τὴν πρόμαντιν sibi conciliabant. Herodotus VI.
66. προσποιέεται Κλεομένης Κόβωνα τὸν Ἀριστοφάντου ἄνδρα ἐν
Δελφοῖσι δυναστεύοντα μέγιστον, ὁ δὲ Κόβων Περίαλλαν τὴν πρό-
μαντιν ἀναπείθει τὰ Κλεομένης ἐβούλετο λέγεσθαι λέγειν. Sic
igitur et Plistoanax τὴν πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἔπεισε μετ'
Ἀριστοκλέους τοῦ Δελφοῦ, qui non erat Pythiae frater sed vir no-
bilis ac potens principem apud cives locum obtinens.

Quod Thucydides leniore vocabulo usus dixit πεῖσαι τὴν πρό-
μαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς, id Herodotus aperte dixit: ἀνέπειθον τὴν
Πυθίην χρήμασι.

Thucyd. V. 18. 2. τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὸν νεῶν τὸν ἐν Δελφοῖς
[τοῦ Ἀπόλλωνος]. Quibus tandem haec addita putemus fuisse?

Thucyd. V. 18. 11. εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν ὁποτέρσιον καὶ ὅτου
πέρι. Assentior Herwerdeno ὅτουσιν reponenti. Facillime post
ΟΤΟΤ excidere potuit Οἷ id est οὖν.

Thucyd. V. 21. Λακεδαιμόνιοι — εὐθύς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχ-
μαλώτους ἀφίεσαν. Emenda ἀφεῖσαν. Imperfecti, quod sequitur,
ἐκέλευον τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι, alia ratio est, quia iubent

tibus nemo obtemperabat. Itaque sequitur: οἱ δ' οὐκ ἤθελον, namque haec altercatio aliquamdiu duravit. Captivi autem red-diti sunt sine mora. Cf. V. 24. 2. καὶ τοὺς ἀνδρας τοὺς ἐκ τῆς ἡσους ἀπέδωσαν οἱ Ἀθηναῖοι.

Thucyd. V. 22. 3. παρόντων οὖν πρέσβεων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. Recurrit notum ac frequens vitium. Scribe ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν. Recte V. 27. αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεῖαι — ἀνεχώρουν.

Thucyd. V. 23. 1. τρόπῳ ὁποῖῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, post pauca legitur τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, idque utro-bique reponendum. Praesertim in talibus opus est et mos est τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγειν.

Thucyd. V. 24. 2. τὸ θέρος ἦρχε TOT ἐνδεκάτου θέρους. Lo-gendum ἦρχεTO τοῦ.

Thucyd. V. 29. 2. τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες ἔΝ ἄλλοις τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ἐγγράπτο κτέ. Emenda: ἔΠ' ἄλλοις τε. et aliis de causis et quia cet.

Thucyd. V. 30. 3, τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίCΗται. Melius ψηφίσΩΝται more Thucydideo.

Thucyd. V. 31. 2. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις καὶ Ἡλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν — Ἡλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς [τοῖς Λεπρεάταις] τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. Vides quam putide repe-tatur τοῖς Λεπρεάταις et quam incongruum sit IPSIS *Lepreatis*.

Thucyd. V. 32. 1. Δηλίους κατήγαγον — ἐνθυμούμενοι τὰς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφορὰς καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. Trans-pone ἐνθυμούμενοί τε τὰς.

Thucyd. V. 32. 3. ἔρχονται ἐς Τεγέαν. Recte Herwerden pro Τέγεαν. Notum est epigramma:

πρόσθε μὲν ἄμφ' ὁμοῖσιν ἔχων τραχεῖαν ἄσιλλαν
ἰχθύς ἐξ Ἀργούς ἐς Τεγέαν ἔφερων.

Thucyd. V. 32. 5. *τάς τε δεχημέρους ἔπισπονδάς — ἐκέλευον — καὶ σφίσι ποιῆσαι.* Herwerden *ἐπισπονδάς* sanum esse putabat comparans cap. 22. 2. *ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον (οἱ Ἀργεῖοι) ἐπισπένδεσθαι.* Sed eo loco rectissime praepositio additur *ἐπ' ἐξὸδῳ γὰρ αἱ σπονδαὶ ἦσαν* cap. 28. 2. et *foedus pristinum novo foedere continuare* est *ἔπισπένδεσθαι.* Sed alia ratio est induciarum, quas cum Atheniensibus Boeoti pacti erant, quae etiam alibi apud Thucydidem αἱ *δεχήμεροι σπονδαὶ* appellantur.

Thucyd. V. 35. 4. *οὔτε Πύλον ἀπαιτούντων [αὐτῶν] ἀπεδίδσαν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου [δεσμώτας] μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες.* Primum expunge *αὐτῶν*, quod sexcenties a scribis in tali re additum cursum orationis retardat. cf. V. 17. *ἀνταπαιτούντων γὰρ Πλάταιαν οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν — ὁμολογίῃ — ἔχειν τὸ χωρίον.* Praeterea dele *δεσμώτας*, satis enim noti sunt οἱ ἐκ τῆς νήσου et sic ineleganter repetitur § 5. *τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ἀποδοῦναι.*

Thucyd. V. 41. 2. *οἱ Ἀργεῖοι [πρέσβεις].* Inducendum est vocabulum ultimum. Dicebant enim aut οἱ Ἀργείων *πρέσβεις* aut, quod idem est, οἱ Ἀργεῖοι.

Thucyd. V. 42. 1. *τοὺς ἄνδρας οὓς εἶχον [αἰχμαλώτους] Βοιωτοὶ Ἀθηναίων.* Nemo in tali re inutile vocabulum adiicit.

Thucyd. V. 42. 1. *τοῦ Πανάνκτου τὴν καθαιρέσιν ἔλεγον αὐτῷ, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι.* Supplendum *ἀποδιδόναι εἶναι*, ut apud Aristophanem in *Nuθίδης*.

Thucyd. V. 42. 2. *νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦ ΤΕ Πανάνκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὴν παραδοῦναι, καὶ [πυνθανόμενοι] ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποιήνται.* Praecedens τε arguit *πυνθανόμενοι* esse interpolatum. Utrumque et τῇ *καθαίρει* et ὅτι *πεποιήνται* pendet ab *νομίζοντες ἀδικεῖσθαι.* More Thucydideo τῇ *καθαίρει* idem est quod ὅτι *καθεῖλον.*

Thucyd. V. 44. 2. *ἔπεμπον οὖν εὐθύς πρέσβεις ὥς τοὺς Ἀθηναίους περὶ [τῆς] ξυμμαχίας.* Articulus vitiose abundat.

Thucyd. V. 45. 4. τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῶ μᾶλλον καταβοῶν-
τος — ἐτοῖμοι ἦσαν εὐθὺς παραγαγόντες τοὺς Ἀργεῖους — ξυμ-
μάχους ποιεῖσθαι. Valckenarius in annotatione Ms. παραγαγόντες
reposit. Optime: cf. cap. 46. 5. οἱ Ἀθηναῖοι — νομίζοντες ἀδι-
κεῖσθαι (ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι) παραγαγόντος Ἀλκι-
βιάδου ἐποίησαντο σπονδὰς — πρὸς αὐτούς. Alcibiades Argivorum
legatos ad populum *produxit*, non omnes Athenienses.

Thucyd. V. 47. σπονδὰς ἐποίησαντο [ἐκατὸν] Ἀθηναῖοι [ἔτη]
καὶ Ἀργεῖοι. Quis vidit umquam tam absurdam verborum com-
positionem? Quae delevi suo loco dicuntur § 3. ξυμμάχους εἶναι
Ἀθηναίους καὶ Ἀργεῖους — ἐκατὸν ἔτη.

Thucyd. V. 58. 3. οἱ Ἀργεῖοι — ἐχώρουν — ἧ προσεδέχοντο
τοὺς Λακεδαιμονίους — καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν.
Ἄγρις δὲ ταύτην μὲν [ἦν προσεδέχοντο] οὐκ ἐτράπετο. Delenda
sunt verba inutilia et vitiosa. Thucydides dixisset ἧ προσεδέ-
χοντο.

Thucyd. V. 63. Ἄγρις ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ εἶχον οὐ χειρωσάμενον
σφίσιν Ἄργος παρσχὸν καλῶς ὥς οὐπω πρότερον [αὐτοὶ ἐνόμιζον].
Video importuna verba olim a Kruegero et Badhamo damnata
esse. Haec omnia ex Lacedaemiorum persona dicuntur: παρ-
σχὸν καλῶς. — ἀθρόους γὰρ τοσοῦτους ξυμμάχους καὶ τοιοῦτους οὐ
ῥᾶδιον εἶναι λαβεῖν.

Thucyd. V. 67. παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ἐπὶ Θράκης Βρασίδειοι [τρα-
τιῶται] καὶ νεοδαμώδεις μετ' αὐτῶν. Lege οἱ ἔκ Θράκης et inep-
tum τρατιῶται expunge.

Thucyd. V. 76. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου εὐθὺς
οἱ Λακεδαιμόνιοι [ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον] ἐξεστράτευσαν. Lepi-
dum est videre sciolum in fraude manifesta deprehensum, quam
Kruegerus patefecit. Nempe „Carnea celebrabantur media aestate”
Herwerden. Quod in cap. 75. 2. legerat: Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς
ἐτύγχανεν ὄντα hominem in errorem induxit.

Thucyd. V. 77. 2. αἱ δὲ κα μὴ εἰκωντι τοὶ Ἀθηναῖοι ἐξ Ἐπι-

δαύρω. Verbum εἶπεν in tali re locum nullum habet. Corrigen-
dum censeo ἐκβῶντι. Continuo praecedit καὶ ἐξ Ἐπιδαύρω ἐκ-
βάντας.

Thucyd. VI. 2. 2. οἰκοῦσι δ' ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἐσπέραν τὴν
Σικελίαν, imo vero τῆς Σικελίας. Post pauca dixit: τὰ πρὸς
Βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν.

Thucyd. VI. 2. 4. ἡ χώρα ἀπὸ [Ἰτάλου] βασιλέως τινὸς Σικε-
λῶν τοῦνομα τοῦτο ἔχοντος οὕτως [Ἰταλῖα] ἐπωνομάσθη. Spurious
est Ἰτάλου propter additum τοῦνομα τοῦτο ἔχοντος, et spurium
est Ἰταλῖα ob ea quae praecedunt.

Thucyd. VI. 4. 1. Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων ἐς Σικε-
λίαν ἀφίκετο. Non est nomen Graecum Λάμις, sed proclivi er-
rore in libris ita scriptum est pro Δᾶμις.

Thucyd. VI. 6. 1. ἐφιέμενοι μὲν — τῆς πάσης ἄρξιν. Requi-
ritur ἄρχειν, namque ἐφίσθαι, ἐπιθυμεῖν et similia non possunt
cum futuro componi.

Thucyd. VI. 6. 2. οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους ἐπαγόμενοι ξυμ-
μάχους κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ. Natura rei postulat ἐπα-
γαγόμενοι.

Thucyd. VI. 6. 2. τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθεί-
ροντες αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσιν. Eadem
de causa emendandum διαφθείραντες.

Thucyd. VI. 6. 2. Δωριῆς τε Δωριεῦσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ
ἅμα ἀποικοὶ τοῖς ἐκπέμψουσι [Πελοποννησίοις] βοηθήσαντες. Ex-
punge inepte additum Πελοποννησίοις. Quis enim vel olim vel
nunc talia docendus est?

Thucyd. VI. 9. 1. ἀνδράσιν ἄλλοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ
προσέηκοντα ἄρασθαι. Corrige πειθομένους idem quod πεισθέντας.

Thucyd. VI. 16. 6. ἐξ οὗ καὶ Περγιγενόμενοι τῇ μάχῃ οὐδέπν

καὶ νῦν βεβαίως θαρσοῦσιν. Repetita syllaba scribendum: κα/ΠΕΡ περιγενόμενοι.

Thucyd. VI. 17. 3. οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα ὅπλοις ἐξήρτυται οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ΝΟΜίμοις κατασκευαῖς. Primus vidit Badham ΜΟΝίμοις esse veram lectionem.

Thucyd. VI. 18. οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύνεται ἀλλὰ καὶ μὴ ὅπως ἔπεισι προκαταλαμβάνει. Transpone ὅπως μὴ ἔπεισιν.

Thucyd. VI. 19. οἱ δ' Ἀθηναῖοι — πολλῶ μᾶλλον [ἢ πρότερον] ὤρμητο στρατεύειν. Frigidum et ineptum emblemata, cui similia supra complura indicavimus.

Thucyd. VI. 20. ὃ δὲ μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν ἵππους τε πολλοὺς κέκτηνται καὶ σίτῳ οἰκείῳ καὶ οὐκ ἐπάκτῳ χρῶνται. Emendandum: ΔΤΟ δὲ μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν.

Thucyd. VI. 21. εἰ ξυσῶσιν αἱ πόλεις soloecum est. Restitue ἱὰν ξυσῶσιν.

Thucyd. VI. 24. 1. νομίζων — ἢ ἀποτρέψειν ἢ — μάλιστα οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι. Scribe μάλισ' ἂΝ οὕτως.

Thucyd. VI. 24. 3. ἔρωσ ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι τοῖς μὲν [γὰρ] πρεσβυτέροις — τοῖς δ' ἐν [τῇ] ἡλικίᾳ κτέ. Corruptit sententiam loci γὰρ additum et vitiose abundat articulus in verbis ἐν τῇ ἡλικίᾳ.

Thucyd. VI. 28. μηνύεται οὖν Ἀπὸ μετοίκων τινῶν. Idem est atque ἐμήνουσιν οὖν μέτοικοι τινες. Itaque Ἐπὸ μετοίκων τινῶν verum est. Eadem de causa cap. 32. repone: ἐλέχθησαν τοιοῖδε λόγοι Ἐπὸ τε ἄλλων pro Ἀπὸ.

Thucyd. VI. 29. ἐτοῖμος ἦν — κρίνεσθαι εἴ τι τούτων εἰργασμένος ἦν. Non est usitatum dicere εἰργασμένος ἦν pro εἰργασο. Corrigendum esse arbitror εἰργασμένος ΕΙΗ.

Post pauca sequitur: ἐπεμαρτύρητο μὴ ἀπόντος πέρι [αὐτοῦ]

διαβολὰς ἀποδέχεσθαι. Tolle pronomen inutile et aliena sede collocatum.

Sequitur: καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἴη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας [πρὶν διαγνώσῃ] πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσούτῳ στρατεύματι. Manifestum emblemata est: hoc ipsum enim inest in μετὰ τοιαύτης αἰτίας.

Thucyd. VI. 31. 1. ἐν τῷ παρόντι καιρῷ ὡς ἤδη ἔμελλον μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολείπειν μᾶλλον αὐτοὺς ἐσθῆι τὰ δεινὰ [ἢ ὅτε ἐψηφίσαντο πλεῖν]. Multa sunt apud Thucydidem insulsa additamenta sed non credo aliud in libris insulsius emblemata inesse quam hoc est.

Thucyd. VI. 31. 6. καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας — ἐπεχειρήθη. Scribendum more Thucydidico μέγιστος ΔΗ διάπλους.

Thucyd. VI. 32. 1. ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν καὶ ἑκεί-
κειτο πάντα ἤδη. Ratio et usus dicendi postulant ἑΝέκειτο.

Thucyd. VI. 32. 1. εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς οὐ κατὰ ναῦν ἐκάσHN, ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο. Corrigendum esse censeo: οὐ κατὰ ναῦν ἑκάσΟΙ, ξύμπαντες δέ.

Post pauca scribe: παρὰ πᾶν τὸ στρατεύμα pro παρ' ἅπαν.

Thucyd. VI. 33. οὐθ' ὅτι μεγάλῳ σόλῳ ἐπέρχονται ἀνωφελῆς ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον. Exemta literula scribendum ἀνωφελῆς.

Thucyd. VI. 34. 1. πέμπωμεν πρέσβεις — ἐς τὴν Ἰταλίαν ὅπως ἢ ξυμμαχίαν ποιώμεθα ἡμῖν ἢ μὴ δέχωνται Ἀθηναίους. Corrigendum videtur: ἢ ξυμμάχοις ποιώμεθα.

Thucyd. VI. 34. 4. δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ περὶ τῇ Σικελίᾳ πρότερον ἔσαι ὁ ἀγὼν ἢ τὸτ' ἐκείνους περαιωθῆναι τὸ Ἰόνιον. Facile apparet legendum esse περὶ τῇ Σικελίᾳ.

Thucyd. VI. 34. 5. ἢ μένοντες πολιορκοῖντο ἂν ἢ πειρώμενοι

παρὰ πλεῖν τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἀπολίποιν [ἄν]. Lege πολιορκοῖντ' ἄν et secundum ἄν expunge. Semper in talibus ante ἄν brevis vocalis eliditur, nemo enim εἴποιμι ἄν aut πολιορκοῖντο ἄν dicebat, et secundum ἄν tam molestum et 'κακὸ φωνον' numquam a bono scriptore sic iteratur.

Thucyd. VI. 36. 2. οἱ γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ τι βούλονται τὴν πόλιν ἐς ἐκπληξιν καθιστάναι ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ ΤΟ σφέτερον ἐπηλυγάζωνται. Unice verum est ΤΟΝ σφέτερον (φόβον). Recte Scholiasta: ὅπως κοινῇ φοβήσαντες ἅπαντας τὸν ἴδιον φόβον ἀποκρύψονται.

Thucyd. VI. 36. 3. ἄνθρωποι δεινοὶ καὶ πολλῶν ἐμπειροὶ, ὥσπερ ἐγὼ 'Αθηναίους ἀξιῶ. Legendum: Οἱ οἷοιτο περ ἐγὼ 'Αθηναίους ἀξιῶ.

Thucyd. VI. 37. οἷς ἐπίσταμαι οὐθ' ἵππους ἀκολουθήσοντας οὐδ' αὐτόθεν πορισθησόμενους. Necessarium est ἀκολουθήσαντας. Futurum tum demum recte poneretur si classis nondum esset Athenis profecta. Recta oratio est: ἵπποι αὐτοῖς οὐτ' ἠκολούθησαν οὐτ' αὐτόθεν πορισθήσονται. ubi ἀκολουθήσουσιν risum moveret.

Thucyd. VI. 39. Φήσκει τις δημοκρατίαν οὔτε ξυνετὸν οὐτ' ἴσον εἶναι, τοὺς δ' ἔχοντας τὰ χρήματα καὶ ἄρχειν ἄριστα [βελτίστους]. De coelo delapsum βελτίστους simplicem et apertam loci sententiam plane pessumdedit. Athenagoras dixerat: Φήσκει τις ὅτι οἱ ἔχοντες τὰ χρήματα καὶ ἄρχουσιν ἄριστα.

Pessime habitum locum Thucydidis VI. 40. describam ut mihi constituendus esse videtur: ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὃ πάντων ἀξυνετώτατοι ὧν ἐγὼ οἶδα 'Ελλήνων, εἰ μὴ μαυθάνετε κακὰ σπεύδοντες, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε, ἦτοι μαυθόντες γε ἢ μεταγνόντες τὸ τῆς πόλεως ξύμπασιν κοινὸν αὖξετε. In libris, qui omnes ex uno vitiis omne genus cooperto fluxerunt, ita legitur: — ἀξυνετώτατοι εἰ μὴ μαυθάνετε κακὰ σπεύδοντες [ἢ ἀμαθέστατοι ἐσε] ὧν ἐγὼ οἶδα 'Ελλήνων — τολμᾶτε· ἀλλ' ἦτοι μαυθόντες κτέ. Apparet coniungenda esse: ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν — τὸ τῆς πόλεως ξύμπασιν κοινὸν αὖξετε. Hoc quoque apparet uno tenore continuari ὃ πάντων ἀξυνετώτατοι ὧν ἐγὼ οἶδα 'Ελλήνων, quibus se-

mel positis reliqua loci emendatio non est difficilis. Interpolatum est a nescio quo: ἡ ἀμαθέστατοι ἐσε, et propter verbum ἐσε aliquis in 'ΑΛΛ' ἦτοι de suo ἀλλ' inseruit. Omnia nunc egregie composita sunt et admirabilis est loci concinnitas et partium συμμετρία. Acerrime eos increpat: ὦ πάντων ἀξυνετώτατοι — εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, quibus verbis respondent haec: ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν μαθόντες — αὖξτε, et cum reliqua parte loci ἡ ἀδικιώτατοι εἰ εἰδότες τολμᾶτε concinunt haec ἡ μεταγυγνόντες τὸ κοινὸν αὖξτε.

Thucyd. VI. 42. προὔπεμψαν — τρεῖς ναῦς εἰσομένῃς αἵτινες σφᾶς τῶν πόλεων δέξονται. Graeculi nullo modo in animum inducere poterant dici posse τρεῖς ναῦς εἰσομένῃς, itaque correxerunt scilicet εἰσομένῃς. Non sentiebant τὴν πρὸς τὸ σημαίνονμενον σύνταξιν ubique esse necessariam, ubi ea neglecta nasceretur sententia cum rerum natura pugnans. Naves ipsae absurde dicuntur εἰδέναι τι vel εἴσεσθαι. Cf. cap. 44. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὀλκάδες ἐκούσιΟΙ ξυνηκολούθουν.

Thucyd. VI. 48. Ἀλκιβιάδης οὐκ ἔφη χρῆναι τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας αἰσχυρῶς [καὶ] ἀπράκτους ἀπελθεῖν. Nonne sentis in his copulam vitiose abundare? Hoc ipsum τὸ ἀπράκτους ἀπελθεῖν erat αἰσχυρόν. Homerus:

αἰσχυρόν τοι δηρόν τε μένειν κενέον τε νέεσθαι.

Negabat Alcibiades oportere cum tanto exercitu turpiter te infecta domum redire, non turpiter ET te infecta.

Thucyd. VI. 51. ὡς εἶδον τὸ σράτευμα ἔνδον. Periiit syllaba, nam legendum ἔνδον ὄν.

Thucyd. VI. 53. καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμίνιαν [ναῦν] ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἤκουσαν ἐπὶ τε Ἀλκιβιάδην [ὡς κελεύοντας ἀποπλεῖν] — καὶ ἐπ' ἄλλους τινάς. Ineptum emblemata supra redarguimus. Thucydides neque ὡς addidisset neque verbo ἀποπλεῖ in tali re usus esset.

Thucyd. VI. 54. ἐν τρόπῳ δὲ τινι ἀφανεῖ [ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ] παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν. Verba ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ in

marginem sunt releganda. Interpretari sic aliquis voluit quid esset ἐν τρώῃ τινι ἀφανεί.

Thucyd. VI. 56. 2. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἀρμοδίου πολλῷ δὴ μαῶλλον δι' ἐκεῖνον καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο. Non est hic imperfecto locus. Una literula exemta scribe παρώξTNτο.

Thucyd. VI. 56. 2. περιέμενον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ἡ μόνον ἡμέρᾳ οὐχ ὕποκτον ἐγίγνετο ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμψαντας ἀθρόους γενέσθαι. Imo vero πέμψοντας. Qui pompam ducturi erant ξὺν δορὶ ξὺν ἀσπίδι in publico versabantur, post pompam arma domum referabant.

Thucyd. VI. 59. (Hippias) ἐς Μαραθῶνα ὕστερον [ἔτει εἰκοσῷ] ἤδη γέρων ὢν μετὰ Μήδων ἐσράτευσεν. Suspisor alienam manum ἔτει εἰκοσῷ adscripsisse.

Thucyd. VI. 60. λέγων δὲ ἔπεισεν αὐτὸν ὥς χρή, εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτὸν τε ἄδειαν ΠΟΙΗΣάμενον σῶσαι καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι. Primum transpone: εἰ καὶ μὴ δέδρακεν. Deinde cogita quid sit ἄδειαν ποιεῖσθαι. Nihil, ut opinor; sed restituendum: ἄδειαν ΑΙΤΗΣάμενον.

Thucyd. VI. 61. πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλαμινίαν [ναῦν]. Iterum expunge ναῦν. Si nomen addere voluissent, dixissent: τὴν Σαλαμινίαν τριήρη. Sed neque hoc addebant umquam neque illud, ut in vicinia: ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμινίας, et οἱ ἐκ τῆς Σαλαμινίας.

Thucyd. VI. 62. καὶ τάνδράποδα ἀπέδσαν καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν εἰκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. Pro ἀπέδσαν Madvigius coniecit ἀπεδόθη, sed verbi ἀποδόσθαι passivum est παρῆναι, πεπρᾶσθαι, πεπράσσεσθαι. Ἀποδοθῆναι passivum est verbi ἀποδοῦναι. Legi potest ἀπέδοντο καὶ ἐγένετο — εἰκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα.

Thucyd. VI. 63. ἰππῆς τε προσελαύνοντες — ἐφύβριζον ἄλλα τε καὶ εἰ ξυνοικήσοντες σφίσιν αὐτοῖς μαῶλλον ἤκοιεν [ἐν τῇ ἄλλοτριᾳ] ἢ Λεοντίους ἐς τὴν οἰκίαν κατοικοῦντες. Frigido acumine

nescio quis addidit ἐν τῇ ἄλλοτρίᾳ, ut verbis ἐς τὴν οἰκίαν responderet.

Thucyd. VI. 64. βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημίᾳ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλεῖστον. Natura rei postulat Ἀπάγειν pro ἄγειν.

Thucyd. VI. 66. ἢ Ἐφοδάτατον ἦν τοῖς πολεμίοις. Barbaram lectionem vides pro Ἐτεφοδάτατον. Nempe ὁδός cum praepositione (etiam altera et tertia) compositum producit nomina συν-stantiva ἔξοδος, ἀφοδος, σύνοδος, εἰσοδος, ἀνοδος, διόδος, κάθοδος, μέθοδος, πρόσοδος, περίοδος, ἔφοδος, πάροδος alia. Ex his nascuntur adiectiva ex ἀ-, εὐ-, et δυσ- composita ἀνέξοδος, εὐέξοδος, δυσείσοδος, ἀμέθοδος, εὐπρόσοδος, δυσπρόσοδος, ἀπρόσοδος et sim. unde nova substantiva formantur ἀνοδίαι, εὐοδίαι, δυσοδίαι et similia complura. Itaque ἔφοδος substantivum est unde ἀνέφοδος, εὐέφοδος et δυσέφοδος nascuntur, sed ἔφοδάτατον barbarum est.

Thucyd. VI. 73. ἐψηφίσαντο πάντα ὡς ἐκέλευε (Hermocrates) καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἶλοντο [τὸν Ἑρμοκράτην] καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου. Expunge stulte additum nomen τὸν Ἑρμοκράτην.

Thucyd. VI. 76. οὐ τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων μὴ [αὐτὴν] καταπλαγῆτε δείσαντες ἐπρεσβευσάμεθα ἀλλὰ μάλλον — τοὺς λόγους — μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. In hac verborum conformatione pronomen αὐτὴν vitiose additum est et tollendum.

C. G. COBET.

AD POETAS GRAECOS.

SCRIPSIT

H. VAN HERWERDEN.

(Continuantur ex Tom. XII. pag. 318.)

ORPHICA (rec. E. Abel 1885).

Argonaut. 100

ἤδη γάρ μοι ἄλις καμάτων, ἄλις ἔπλετο μόχθων,

ὧν ἰκόμεν ἐπὶ γαῖαν ἀπειριτον ἡδὲ πόληας

Αἰγυύπτῳ Λιβύῃ τε βροτοῖς ἀνὰ θέσφατα φαίνων.

Ὦν non habet quo referatur. Intellegam:

ὧς ἰκόμεν κτῆ.

V. 120

ἤμος ὅτε τρισσὴν μὲν εἰλείπετο σείριος αἴγλην

ἥελιος, δολιχὴ δ' ἐπεμαίετο πάντοθεν ὄρφυη.

Verum videtur:

δολιχὴ δ' ἐτιταίνετο πάντοθεν ὄρφυη.

Legebatur olim 932:

Φρουραῖς δ' ἀκμήτοις ἐπιμαίεται ἄμμορος ὕπνου κτῆ.

Sed veram lectionem ἐπιμαίεται repperit Wiel, recepitque

Abel.

V. 142

ὃν δὴ μοῖρ' ἐδάμασσε, τέλος δ' ἐπέθηκεν ἀνάγκη,
φθίσθαι ὑπὲρ Λιβύης, νόστον δ' οἴκοιο λαθέσθαι.

Immo vero: νόστου δ' οἴκόνδε λαθέσθαι.

V. 291

ἀλλ' οὐ οἱ κάρτιστον ἀριότερόν τε γενέσθαι
Ἑρακλῆος ἀνακτος ὄτομαι· ἴστε καὶ αὐτοί.

Suspicio:

ἀλλ' οὐ οἷ τινὰ κάρρον' ἀριότερόν τε γενέσθαι κτέ.

De permiro sed certo voculae οἱ tanquam particulae affirmativae usu apud hunc poetastrum cf. vs. 270. 473. 495. 530. 533. 588. 603. 675. 684. 773. 818. 836. 838. 899. 1236. 1264. 1270. 1272. 1331. al.

V. 313 καὶ τότε δὴ κραντῆρα βοῶν περιμήκεα ταῦρον
σφάζον, ἀνακλίνας κεφαλὴν εἰς αἰθέρα διαν,
ζφοτομῶν·

Sermonis Graeci analogia postulat ζφοτομῶν.

V. 325 στέψασθαι δ' ἐκέλευσα κύκλους ἐρόντας ἐλαίης.

Novo et parum eleganti usu poeta ita scripsit pro στεφάνους, modo revera sic scripserit. Nam conicere in promptu est κλάδους.

V. 393 καὶ οἱ κεκλιμένος μὲν ἐπ' οὐδαίοιο χαμεύνης
κεῖτο μέγας Κένταυρος, ἔπηρήρειστο δὲ πέτρῃ
ἱπκείμῃσιν ὀπλῆσι τανυσσάμενος βοὰ κῶλα.

Propter additum πέτρῃ expectabam potius ἐπηρήρειστο, sed certius videtur mox vs. 401 sq. scribendum esse

μέθῃ δ' ἀμφιφορεῦσι κομίσσας

βωγαλαῖς ἔστρωσεν ἐπὶ στιβάδεσσι πέτῃλα

pro ὑπό, quod quo pacto ferri possit non video.

V. 712

Καὶ τότε δὴ προφυγόντες ἀδευκέα πήματ' ὀλέθρου
ῥηβαίου προχοᾷς ἀκτὴν θ' ἰκόμεσθα Μέλαιναν κτέ.

Non sic personatus Orpheus scripsisse videtur, sed Homeri exemplo πείρατ' ὀλέθρου.

V. 761 αὐτίκα οἱ στέφανος καὶ τεῖχος ἐρυμνὸν
 Αἰήτεω κατέφαινε καὶ ἄλσεα· τοῖς ἐνὶ κῶας
 χρύσειον ἠώρητο χαλαζαίῃ ἐπὶ Φηγῶ.

Procul dubio depravatū est χαλαζαίῃ. Collato vs. 890 ἀμφ' ἱερῆς Φηγότο δέρας χρύσειον ἔλωμεν, conicio olim scriptum fuisse:
 πάλαι ζαθέῃ ἐπὶ Φηγῶ.

Quamquam πάλαι verum esse non praesto.

V. 782

ἢ δ' (Medea) ἐπεὶ ἐν πέπλοισι λάβεν κεχαρηότι θυμῷ,
 ἦκε φέρουσ' ἐς χεύματ' εὐρείτου ποταμοῖο
 Φάσιδος· ἀστέρα δ' αἰὲν ἀναρπάξαντα βεέθρῳ
 οἴχεσθαι πόντοιο δι' Ἀξείνοιο φέροντα.

Narratur in praegressis Aëtes in somnio vidisse splendentem stellam delapsam in filiae Medae sinus. Abel recepit pro depravato αἰὲν lenem sane Wielii coniecturam αἰνόν, quam tamen sufficere dubito, siquidem desideratur me iudice pronomen referendum ad Phasidem, quod sit verborum ἀστέρα—φέροντα subiectum. Equidem certe praetulerim:

ἀστέρα δ' αὖ μιν ἀναρπάξαντα κτέ.

V. 843

Εἰ μὲν δὴ Κόλχοισιν ἀρηιφάτοισιν ἔσαντα
 μαρναμένοις ἐπιθεῖσθον, ἀποφθίσειν μένος ἄνδρας
 ἔλπεσθ'.

In hac Aëtae ad Argonautas oratione non exputo quid sibi velit absurda forma ἐπιθεῖσθον. Sententiae certe satisfacit:

Εἰ μὲν δὴ Κόλχοισιν ἀρηιφάτοισιν ἔσαντα
 μαρναμένοις ἐπορούσετ', ἀποφθίσειν μένος ἄνδρας
 ἔλπεσθ'.

Sed corruptelae rationem me fugere confiteor.

V. 951

χάρῳ ἐπὶ πλακδεντι βόθρον τρίστοιχον ὄρυξα,
 Φίτρους τ' ἀρκευθοῖο καὶ ἀζαλέης ἀπὸ κέδρου
 ῥάμνου τ' ὀξυτόροιο πολυκλαύτων τ' αἰγείρων
 ὄκα φέρων νήσα πυρὴν ἔντοσθε βόθροιο.

Epitheton πολυκλαύτων ad notam Phaethontis fabulam respi-

cere videtur, cuius sorores mortuum lugentes in populos mutatae sunt.

V. 964

ὕδατι δ' αὖ μίξας λοιβὰς χερόμην περὶ βόθρον,
 ὄρφνινά θ' ἑσπόμενος φάρη καὶ ἀπεχθέα χαλκὸν
 κρούων ἑλλισάμην.

Nulla est ratio, cur poetam aënum inimicum hoc loco dixisse existimemus. Procul dubio scripsit

καὶ ἀπηχθέα χαλκὸν

κρούων ἑλλισάμην,

quae verba sic correcte non egebunt interprete.

Hymn. X, 28

πάντα σὺ ἔσσι· τὰ πάντα σὺ γὰρ μούνη τάδε τεύχεις.

Horum hymnorum auctor anxie vitare solet hiatum, itaque nescio an hic scribere maluerit πάντα σύγ' ἔσσι et LXXXIV, 3 τοῦσδε σύ<γ> ἐν τελεταῖς ὁσίαις μύστας ἀναδείξαις. Cf. XXXXIX, 5. LV, 18.

XI, 4 αἰγομελές, βακχευτά, φιλένθεος, ἀντροδίαιτε.

Sic Hermannus correxit pro ἀστροδίαιτε, non male (nam Pani quem hymni auctor alloquitur speluncas sacras fuisse novimus), nisi paullo post vs. 12 iterum appareret ἀντροχαρές. Quare nescio an codicum scriptura etiam lenius refigenda sit in ἀκροδίαιτε, cacuminum incola, quod non minus aptum Panis est epitheton. Hermannus correctionem suam fortasse sumsit ex hymno in Minervam, quam poeta XXXII, 3 satis mire alloquitur ἀντροδίαιτε, nam hanc deam in antris versari ignorabam confiteorque me ibi quoque expectasse ἀκροδίαιτε, cum praesertim sequantur verba ἡ κατέχεις ὄχθων ὑψηλῆας ἀκρωρείας | ἡδ' ὄρεα σκιδέντα. Pro Hermannii autem coniectura noli afferre hymnum L, ubi v. 2 sic alloquitur Bacchum

σπέρμα πολύμνηστον, πολυνύμμε, λύσειε δαῖμον

deinde vero vs. 8 eundem:

λύσειε, θυρσομανές, βρόμι', εὔιε, πᾶσιν εὐφρον.

Nullus enim dubito quin alterutro loco pro Λύσειε corrigendum sit Νύσειε.

XXIX, 5. Cur Abelius hic et XLIV, 2 et LV, 10 aptissimum epitheton *ἐρατοπλόκαμος* in minus aptum *ἐρασιπλόκαμος* mutaverit me quidem latet. Potius, si quid mutandum, unico loco hymnorum, ubi in libris apparet *ἐρασιπλόκαμος* LVI, 9, alteram formam pro illa substituerim. Cf. quae disputavi *Stud. Crit. et epicr. in Pindarum*, p. 33, ubi non persuasi censori eius libelli, non magis quam ibidem pag. 41, ubi discrimen intercedere statui inter *σφαραγεῖν* (cf. *σπαργάν*) *turgere* et *σφαραγεῖν strepere*. In Orphicis et seniorum epicorum poematis ubique sine vitio apparet in compositis *strepitum* significantibus littera M, nec hucusque me poenitet veteris sententiae.

LI, 17

ἔλθετ' ἐπ' εὐφήμοις ἱεροῖς κεχαρηότι θυμῷ
νᾶμα χέουσ' ὕγεινδν ἀεξιτρόφοισιν ἐν ὦραις.

Cum sententia imperiose requirat pluralem participii formam, necesse est statuamus poetastrum hic usurpasse sequiorem formam *ὕγεινδν* et dedisse

νᾶμα χέουσαι ὕγεινδν ἀεξιτρόφοισιν ἐν ὦραις.

LXI, 8

πάντ' ἐσορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις, πάντα βραβεύεις.

Imo vero πάντ' ἐφορᾷς, ut est apud Homerum:

Ἥελιος, ὃς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει.

Unde haec sumta sunt.

LXXX, 1

χειμερίοις αὖρῃσι θανῶν βαθὺν ἡέρα κόσμου,
κρυμοπαγὲς Βορέα, χιονώδεος ἔλθ' ἀπὸ Θρήκης
λῦέ τε παννέφελον στάσιν ἡέρος ὕγροκελεύθου
ἱκμάσι ῥιπίζων νοτερὰς δμβρηγενὲς ὕδωρ,
αἶθρια πάντα τιθεῖς, κτέ.

Vs. quartum graviter depravatam aliorum curae commendo.

Vix enim sufficit quod venit in mentem:

ἱκμάδα ῥιπίζων νοτερήν, δμβρηγενὲς ὕδωρ.

LXXXVII, 3

ὁδὸς γὰρ ὕπνος ψυχὴν θραύει καὶ σώματος ὀλκόν.

Dicuntur haec *Morti*. Sed quid sit σώματος ὀλκός me latet. Lenissime corrigas ὄγκον, sed fortasse praestat ἀλκὴν.

De lapidibus. Hoc carmen cum commentario critico separatim edidit Abel Berolini a. 1881. Utar utraque editione.

V. 61

Ἄλλ' οὐ πάγχυ βροτοῖσι σοφροσύνης ἀλεγλίζειν
ἥμερος, αἶψα δὲ πρέσβαν δαημοσύνην ἀτίουσι·

Haec est depravata codicum lectio, quam Abelius auctaci coniectura in utraque recensione sic refinxit:

αἶψα δέ, πρέσβα, σ' ἀλιτροσύναις ἀτίουσι·

E sequentibus autem satis apparet non hanc poetae fuisse mentem, ut sapientiae magicae (haec enim ei est σοφροσύνη, σοφίη et ἀρετή) (cf. 69 et 81) contemptum tribuat *improbitati* (ἀλιτροσύνη), sed *inocentiae* (ἀδαημοσύνη). Vivunt enim, ut est v. 75 sq., homines ἴκελοι θήρεσσι, ἀἰδρίεις ἢ δ' ἀδίδακτοι χήτεϊ δαιμονίοιο νοήματος — οὔτι τι θέσκελον ἔργον, ὃ κεν μάλα θαυμάζοιτο. ἴσασ'· ἀλλὰ σφιν νεφέλῃ πρᾶπιδεςσι κελαινὴ ἀμφικεριπλιχθεῖσα βαδιζέμεν ἀνθεμύδεντα εἰς ἀρετῆς λειμῶνα πολυστεφάνοιο μεγαίρει. Cf. etiam v. 84 sqq. Longe igitur aptius et propius a tradita lectione reponemus:

ἥμερος, αἶψα δέ, πρέσβ', ἀδαημοσύνη σ' ἀτίουσιν.
nisi forte quis praetulerit:

ἥμερος, αἶψα δέ, πρέσβα δαημοσύνη, σ' ἀτίουσιν
quod iam olim a Iacobsio propositum esse animadverto.

V. 89 sq. Fugit Abelium in editione a. 1885 verissima Nauckii (Mélanges Gr. R.) observatio v. 90 ante v. 89 transponendum esse. Idem librorum lectionem ἐφ' ἄρματι revocavit pro Hermannii coniectura recepta ab Abelio aliisque σὺν ἄρματι. Quod num recte fecerit vir eximius dubito. Nisi enim hunc hiatum post caesuram κατὰ τρίτον τροχαῖον vitasset hic poeta, vix scripsisset, opinor, v. 129 sq.:

πρὶν περ ἀναστήσαντος ἀπὸ χθονὸς αὐχένα δεινὸν
ἐφρασάμην ἤδη τε δέμας μεμαῶτα λαφύξαι,
sed dedisset ἀναστήσαντα, ut sequitur μεμαῶτα. Hunc autem locum pangenti nescio fere an poetae obversati sint nobilissimi ΜΙΜΝΕΡΜΙ e Nanno versus apud Athen. XI 470 A.

V. 103. ἄξω δ' οὐ μακρὴν εἰς ἀταρπιτόν· εἰσοράας γὰρ
ἡμετέρων με κιδόντα πρὸς ἀγρῶν ἀκρώρειαν.

Absurde dictum: non *ducam ad longam semitam* pro non *longa semita* (brevis via) *TE ducam*. Corrigo:

ἄξω δ' οὐ μακρὴν σέγ' ἀταρπιτόν
aut etiam lenius μακρὴν σε, si recte Nauckius in Orphicis istum
hiatum defendit.

V. 175 Recipienda, certe commemoranda, fuerat Nauckii
emendatio μετὰ χειρὶν pro μετὰ χειράς.

V. 193 ἥντε μαζὸν
πρωτοτόκου νύμφης ἢ μηκάδος οὐβατοέσσης.

Est sequioribus epicis proprium, ut subinde substantivorum
epitheta longo usu stabilita usurpent pro ipsis substantivis. Ut
h. l. μηκάδος dixit noster pro αἰγός, ita v. 133 ὄρεσκόφου abso-
lute usurpavit sine θηρός et v. 37 αἰὲν ἐόντων omisso θεῶν. Prae-
ivit vetustissimus poeta Hesiodus, quem in Oper. 526. 571 et
744 ἀνδρῶν pro πουλύποδα, πέντοζον pro χεῖρα, Φερέοικον pro
κοχλῖαν dixisse novimus.

Vs. 206 πῶς ἔρξεις, φίλε τέκνον, ἐπὴν ἐρίφοισι τεοῖσιν,
οὓς ποτε θῆρα πέλωρον ὑπεκπροφυγῶν ἰκέτευσας,
τοῖσι παρασταίης τετληόσιν, οἳ δ' ἐνὶ σηκῷ
ἀμφὶ σε λεπταλέοι γοερὸν περιμηκήσονται.

Παρασταίης vix est minus grave vitium quam περιμηκήσονται,
quam codicum lectionem correxit Wielius. Haud enim dubie
requiritur coniunctivus παραστήης. Insuper pro τετληόσιν po-
tius expectabam κεκμηόσιν, aegris, nam de aegrotante pecore
sermo fit.

V. 244 Σκέπτεο, καὶ θηητὸν ἔχων ἐλάφοιο πέλαζε
ἀθανάτοισι κέρασ· κτέ.

Deleta virgula post σκέπτεο, corrigo:

Σκέπτεο καὶ θηητὸν ἔχων ἐλάφοιο πελάζειν
ἀθανάτοισι κέρασ.

Cf. 306: Τόλμα δ' ἀθανάτους καὶ ἐνὴι μειλίσσεσθαι
μαγνήσση·

V. 288 Ignoravit editor verissimam Nauckii emendationem
πάσαντι pro πάντωντι.

V. 381 χρῆ δέ σε τετληῶτι νόψ ἐπακουέμεν αἰεῖ,
μήπως ἠπεδανοῖτο λυθεῖς ὑπὸ δείματος ἕξω
ἐκ χειρῶν οὐδάσδε βαλὼν χρόλον αἰνὸν ὀρίνης
ἀθανάτων.

Mendosum videtur ἕξω, quod poeta scribendi elegantiae non
expers adeo inepte addere non potuit. Difficile tamen est ad
corrigendum; nam quae apte substituas velut ἤτορ et αἶψα duc-
tibus dissimiliora sunt. Quaerant alii. Admodum autem incerta
mihi videtur Abelii coniectura ἐπακουέμεν pro librorum lectione
αἰνέμεν, sub qua potius latere ἐπαῖέμεν suspicarer, nisi scrupulum
moveret producta contra morem in hoc verbo vocalis, licet quid in
vocalibus multisyllabis poetae epici sibi in hoc genere permiserint
noverimus. Praeterea fieri potest ut vetus glossator qui adscripsit
κρατεῖν interpretatus sit nescio quod verbum, quod olim hic lectum
fuerit significans (manu) tenere (sc. lapidem), qualis notio hic longe
aptissima est. Exempli gratia propono:

χρῆ δέ σε τετληῶτι νόψ ἐπιεζέμεν αἰεῖ, κτέ.
vel μιν θλιβέμεν.

V. 397 γουνούμενος, ὄφρα τιν' εἶπῃ
θαλπωρὴν, εἴπερ ποτ' ἐπὶ χθόνα μητέρα θηρῶν
ἐρχηται, πῶς κεν πολιδὺν γένος ἐκπροφύγῃσι.

Intellegendi serpentes, sed mire in genus πολιδὺν vocantur, siquidem
plerumque sunt varii et versicolores. Lenissima mutatione rescribas
δόλιον γένος. Possis etiam πῶς ἂν κ' ὀλοδὺν (vel ὀφίων)
γένος ἐκπροφύγῃσι, nam iunctae particulae ἂν et κεν (interdum apud
ipsum Homerum in recensione Alexandrina obviae) in sequiore saltem poeta
offensioni non sunt. Veruntamen longius haec distant a tradita lectione.

V. 522

αὐτὴ δ' ἐν βένθεσσιν ὑπὸ φλοίσβοιο θαλάσσης
νήχεται.

Iniuria editor sprexit Slothouweri correctionem πολυφλοίσβοιο.

V. 592 Sub ἀντ/λυτον non ἀντ/λυτρον delitescere, sed ἀντ/δοτον bene intellexit Nauckius l. l. Emendatio latuit editorem.

V. 603

ἐκ τε μυῶν ἀγέλας ἐκ τ' ἀκρίδος ἄπλετον ἔθνος
βαίσει.

Offensioni est ἀκρίς collective usurpatum pro ἀκρίδες. Unica mutata littera legerim:

ἀκρίδας, ἄπλετον ἔθνος,
βαίσει.

V. 632

τὸ δέ κ' ἔρχεται ὕστατον ἡμᾶρ.

Requiro τὸ δ' ἐπέρχεται κτέ.

V. 640

ἐν γὰρ μιν κρεάεσσι βαλὼν μέσον ἐφομένοισι
τυτθὸν ἀνσχέσθαι· τὰ δὲ τήκεται ἔνδοθι πάντα.

Nimis difficulter concoquo κοῖνωστος, suspicorque fuisse:
ἐν γὰρ μιν (antiachaten) κρεάεσσι βαλὼν μέσον ἐφομένοισι κτέ.
Vel hoc in poeta de rebus mirabilibus scribenti satis est, ut opinor, mirabile.

V. 725

τόφρα δὲ κικλήσκειν μακάρων ἄρρηκτον ἕκαστον
οὔνομα· τέρπονται γάρ, ἐπεὶ κέ τις ἐν τελετῇσι
μυστικὸν ἀειδῶσιν ἐπ' ὠνυμον οὐρανίωνων.

E sequentibus satis apparet editorem in proecdosi perperam sprevisse Stephani emendationem ἄρρηκτον; quam merito recepit in editione a. 1885, in qua pro ἕκαστον cum Hermanno scripsit ἐκάστων. Equidem praetulerim ἐκάστου.

V. 728

ἀρᾶσθαι δὲ Μέγαιραν ἀπόπροθι παφλάζοντος
σευμέναι τρίποδος κακομήχανον· ἐς δ' ἄρα τοὺς γε
πνεῦμα διπετὲς ἔνδον ἄγειν ἱερὰς ἐπὶ μοίρας.

Fortasse praestat εὔχου pro ἔνδον, quod abest a codice M, cuius tamen libri graviter interpolati iudice Abelio in Praef. ed. a. 1881 pag. 8 non magna est auctoritas.

Astronomiae (Abel. p. 142) v. 17

σημαίνει ὅτι δυσμενέες βροτοὶ ἐγχεσίχειρες
ὑμετέρην πελάσουσιν ἐπ' ἄλγεσι γαῖαν ἄπασαν.

Graecum non est πελάζειν ἐπὶ τινι pro τινί. Edendum fuerat πελάσουσιν ἐπ', cum anastrophe praepositionis, ut sit = ἐπιπελάσουσιν. Possis forsitan etiam una voce scribere ἐπαλγέσι (= ἄλγεσι), sed illa ratio praestare videtur.

V. 25

ἡμερινὸς δὲ

φράζει πῆμ' αὐτοῖς καὶ ἀνάστασιν ὠλεσίοικον.

Merito hanc Iacobsii emendationem pro ἀπόστασιν recepit editor. Nescio autem an similiter corrigendus sit vs. 7

σῆμα τόδ' ἐστὶ πόληος ἀποστάσις οὐκ ἀλαπαδνῆς.

Nam quo pacto terrae motus urbis defectionem portendere videri possit difficiliter dictu est. Brunckii autem correctionem ἀλαπαδνῆς pro ἀλαπαδνῆ necessariam esse dubito.

MUSAEUS.

De Herone et Leandro, v. 69:

Δύσατο δ' ἡθέων ἀπαλὰς φρένας (Κύπρις sc.)

Ad corpus ἀπαλός, ad animum ἀταλός referri solet a Graecis, quare hic legerim ἀταλὰς.

V. 80

οὐκ ἂν ἐγὼ κατ' Ὀλυμπον ἐφίμειρω θεὸς εἶναι
ἡμετέρην παράκοιτιν ἔχων ἐν δώμασιν Ἡρώ.

Praetulerim ἡμετέροις — ἐν δώμασιν.

V. 110 κατήιεν ἐς δύσιν Ἡώς.

Apud sequiores epicos saepius ἡώς positum videbis pro ἡμαρ. Sic v. 288 legitur κατελθέμεν ἐς δύσιν ἡῶ et v. 192: αἰὶ δ' ἀνὰ νύκτα καὶ Ἡῶ ἐξ ἀλδὸς ἡνεμόεντος ἐπιβρέμει οὐρασην ἡχή.

V. 132 Παρθενικῆς δ' εὐδομον, ἐύχροον αὐχένα κύσας
τοῖον μῦθον εἶπε.

Cum in verbo quod. est *κυνεῖν* vocalis brevis sit, editum oportuit *κύσας*.

V. 175

πῶς γὰρ ἀλήτης

ξεῖνος ἐὼν καὶ ἄπιστος, ἐμῇ Φιλότητι μιγείης.

Requiro ἐμοὶ Φιλότητι μιγείης.

V. 210

Μοῦνον ἐμοὶ τινα λύχνον ἀπ' ἡλιβάτου σέο πύργου

ἐκ περάτης ἀνάφαινε κατὰ κνέφας, ὄφρα νοήσας

ἔσσομαι ὀκλᾶς Ἑρωτος ἔχων σέθεν ἄστέρα λύχνον.

Καί μιν ὀπιπτεύων δύντ' ὄψομαι οὔτε Βωώτην,

οὐ θρασὺν Ὀρίωνα καὶ ἄβροχον ὀκλὸν Ἀμάξης·

πατρίδος ἀντιπόροιο ποτὶ γλυκὺν ὄρμον ἰκοίμην.

Ex universo loco clare apparet *πατρίδα* ἀντίπορον esse Sestum, Herus patriam, itaque inepte, loquitur enim Leander, omis- sum est necessarium pronomēn σῆς. Praeterea offensioni est abruptum loquendi genus, quo hoc Leandri votum ponitur sine apto cum praegressis vinculo. Aut igitur exciderunt ante hunc ver- sum nonnulla, aut versus, quo facile caremus, non est genuinus. Corruptelae certe nulla potest esse suspicio.

V. 245

Δεινὸς Ἑρως, καὶ πόντος ἀμείλιχος· ἀλλὰ θαλάσσης

ἐστὶν ὕδωρ, τὸ δ' Ἑρωτος ἐμὲ φλέγει ἐνδόμυχον πῦρ.

Λάξεο πῦρ, κραδίη, μὴ δεῖδιθι νήχυτον ὕδωρ.

Hi versus, ut alii plurimi in hoc carmine, magis produnt inep- tum rhetorem et sophistam quam bonum poetam, nec fere quid- quam in toto Musaei poemate pulchri est praeter ipsum fabulae argumentum; quam apud veteres *vate carere sacro* valde dolen- dum est.

Proprium est huic poetastro ut sentiētiis generalibus quae amantes faciunt aut sentiunt illustret. V. 86 sqq. Leander subito pulchrae virginis conspectu incenditur

κάλλος γὰρ περίπυστον ἀμωμήτοιο γυναικὸς

ὑψύτερον μερόπεσσι πέλει πτερέντος διστοῦ·

ὀφθαλμὸς δ' ὁδὸς ἐστίν· ἀπ' ὀφθαλμοῦ βολᾶων

ἔλκος ὀλισθαίνει καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὀδεύει.

Quam rem non docente Musaeo nesciremus scilicet!

V. 160 sqq. Leandro oratione non admodum sane verecunda professo amorem, puella tacita humi defixit vultum, et pudore rubefactas abscondens genas terram radebat pede, et saepe circa humeros vestem suam pudibunda contraxit

Πειθοῦς γὰρ τὰδε πάντα προάγγελα, παρβενικῆς δὲ
πειθομένης ποτὶ λέκτρον ὑπόσχεσίς ἐστι σιωπῇ.

Agnoscisne hominem rei amatoriae peritum?

V. 196 sqq. Leander (fictam?) Herus pudicitiam expugnare decrevit et secum deliberat quo pacto voti fiat compos.

Ἄνδρα γὰρ αἰολόμητις Ἔρως βελέεσσι δαμάσσας
καὶ πάλιν ἀνέρος ἔλκος ἀκέσsetαι· οἷσι δ' ἀνάσσει
αὐτὸς ὁ πανδαμάτωρ βουληφόρος ἐστὶ βροτοῖσιν.

Unam tantum satis felicem sententiolam reperio, petitam ut videtur e proverbio populari, in Herus oratione (174 sqq.), ubi Leandro dissuadet clandestinos amores, qui fieri non posse quin mox vulgentur: Γλῶσσα γὰρ ἀνθρώπων φιλοκέρτομος· ἐν δὲ σιωπῇ ἔργον ὁπερ τελέει τις, ἐνὶ τριβόδοισιν ἀκούει.

V. 264

καὶ χροὰ πάντα κάθηρε, δέμας δ' ἔχριεν ἐλαίῳ
εὐόδῳ, ῥοδέῳ, καὶ ἀλίπνοον ἔσβεσεν ὁδμήν.

Inter aoristos κάθηρε et ἔσβεσεν imperfecto locus non est. Corrigatur ἔχρισεν.

V. 271. Perabsurde poeta Heron haec facit dicentem amatori suo recenti a natatione nocturna:

δεῦρο, τεοὺς ἰδρῶτας ἐμοῖς παρακάθεο κόλποις.

An forte putas eum scriptum reliquisse:

δεῦρο, τεοὺς ἄγ' ἔρωτας κτέ.?

Equidem multum dubito, nam haud dubie dicere voluit: *in sinu meo requiesce a tuo labore*. Perquam vero infeliciter hic figurato sensu adhibuit vocabulum ἰδρώς.

V. 274

Ἦν γάμος, ἀλλ' ἀχόρευτος· ἔην λέχος, ἀλλ' ἄτερ ὕμνων·
οὐ παῖδων ἡστραπτε σέλας θαλαμηπόλον εὐνήν·
οὐδὲ πολυσκάρθῳ τις ἐπεσκίρτησε χορείῃ,

οὐχ ὑμέναιον ἄεισε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ·
 ἀλλὰ λέχος στορέσασα τελεσσιγάμοισιν ἐν ὦραις
 Σιγὴ παστὸν ἔπηξεν, ἐνυμφοκόμησε δ' Ὀμίχλη
 280 καὶ γάμος ἦν ἀπάνευθεν ἀειδομένων ὑμεναίων.
 Νῦξ μὲν ἦν κείνοισι γαμοστόλος, κτέ.

Fieri potest ut vs. 280 quippe plane otiosus, ab interpolatore interpositus sit, sed fatendum est, vel abiecto isto versiculo, reliqua non fieri multo tolerabiliora, ut etiam indicente me facile apparebit inter se comparanti quae bis dicta diductis litteris significavi. Quam vero inepte dictum est *πολυσκάρθμῳ* — *ἐπεσ-κίρτησε χορείῃ*, quam ridicule *Σιγὴ παστὸν ἔπηξεν*! Quod iam dixi, homo rhetor est et sophista perineptus, in quo non est umbra poeticae facultatis.

Quanta autem distantia integrum Musaei carmen superatur paucis versibus, quos ordientes nobilis Angli poematis „the bride of Abydos” cantum secundum non gravabor ascribere:

The winds are high on Helle's wave,
 As on that night of stormy water,
 When Love, who sent, forgot to save
 The young, the beautiful, the brave,
 The lonely hope of Sestos' daughter.
 Oh! When alone along the sky
 Her turret-torch was blazing high,
 Though rising gale, and breaking foam,
 And shrieking sea-birds warn'd him home;
 And clouds aloft and tides below,
 With signs and sounds, forbade to go,
 He could not see, he would not hear,
 Or sound or sign foreboding fear;
 His eye but saw that light of love,
 The only star it hail'd above;
 His ear but rang with Hero's song,
 „Ye waves, divide no lovers long!”
 That tale is old, but love anew
 May nerve young hearts to prove as true.

En os sonans divinius! Talia animum movent!

V. 324 Πάντοθι δ' ἀγρομένοιο δυσαντέϊ κύματος δρμῇ

τυπτόμενος πεφόρητο, ποδῶν δέ οἱ ὠκλασεν ὁρμή,
καὶ σθένος ἦν ἀδόνητον ἀκοιμήτων παλαμάων.

Pugnant inter se oppositis frontibus ἀδόνητος et ἀκοιμήτων. Sine controversia auctor dedit ἀδόνητον. Valde etiam mihi suspecta est lectio ὠκλασεν ὁρμή, in qua ultimum vocabulum vitio natum videtur ex ὁρμῇ, quod terminat versum praegressum. Venit in mentem

ποδῶν δέ οἱ οὐ λύνει ἀκμή,
ut poeta noto veterum poetarum usu λύειν dixerit pro λυσιτελεῖν.

COLUTHUS.

Rapt. Helenae v. 107 sqq. sic describitur Paridis cultus:

Καὶ τις ὄρεσσαύλοιο δορὴ μετόπισθε χιμαίρης
ἐκκρεμές ἠώρητο καὶ αὐτῶν ἄπτετο μηρῶν·
ποιμενίη δ' ὑπέκειτο βοῶν ἐλάτειρα καλαῦροψ.

Pedo Paris, ut pastor, innitebatur. Quare corrigatur
ποιμενίη δ' ὑπέρειδε βοῶν ἐλάτειρα καλαῦροψ.

V. 129 Mercurius ad Paridem:

Φαιδροτέρη τόδε μῆλον, ἐπήρατον ἔρνος, ὁπάσσαις.

Non duae sed tres deae Alexandri iudicium expectabant, itaque vera lectio est Φαιδροτάτη.

V. 296 Paris ad Helenam:

Δεῦρο γάμον κεράσωμεν, ἐπεὶ Κυθήρεια κελεύει·
εἴ με κατασχύνειαις, ἐμὴν καὶ Κύπριν ἐλέγξεις.
Οὐκ ἐρέω· τί δὲ τόσσον ἐπισταμένην σε διδάξω,
εἰ τοῖαι γεγάασιν ἐν Ἀργείοισι γυναῖκες;

Pro verbis depravatis οὐκ ἐρέω ferri possit σοῦ γὰρ ἐρῶ.
Nescio tamen an verius corrigamus

ἐμὴν καὶ Κύπριν ἐλέγξεις·

οὐχ ὁράεις;

cl. vs. 337

ἔτι κλαίουσα νοσήσεις·

οὐχ ὁράεις;

V. 330 Matre profuga, Hermione clamat ancillis:

Παῖδες, πῇ με λιποῦσα πολύστονον ὤχετο μήτηρ,
ἣ χθιζὼν σὺν ἐμοὶ θαλάμων κληῖδας ἐλοῦσα
ἔδραθεν ὑπνώουσα καὶ ἐς μίαν ἤλυθεν εὐνὴν;

Sententia est: *aperto thalamo*, itaque corrigendum:

κληῖδας ἀνεῖσα

uti legitur in extremo carmine:

Τροίη δ' ὑψιδόμων πυλέων κληῖδας ἀνεῖσα
δέξατο νοστήσαντα τὸν ἀρχίακον πολίτην.

V. 355. Ex eiusdem puellae querelis, quia medela indigent, hos ascribam versus:

ἀλλὰ πολυπρέμων ξυλόχων ὑπὸ δάσκιον ὕλην
δένδρεα παπτήνασα καὶ αὐτῶν ἄχρι πετῆλων
σὺν δέμας οὐκ ἐνόησα· καὶ οὐ νεμεσίζομαι ὕλην.

Vertunt „*neque indignor silvae*” quod intellegat qui poterit, ego haud intellego. Nec νεμεσίζομαι hoc sensu regit Accusativum, sed Dativum; iunctum autem cum quarto casu, significat αἰσχύνομαι, quae notio non magis est huic loco accommodata.

Contra aptissime rescribemus:

καὶ οὐκέτι διζομαι (vel οὐκ ἐπιδιζομαι) ὕλην
neque amplius silvam peruestigo. Sequior forma διζομαι pro διζημαι cum alibi a senioribus epicis frequentatur, tum legitur in hoc ipso carmine v. 80.

V. 363. Gravissime depravati sunt hi versus:

Ὡς ἡ μὲν στενάχεσκεν· ἀνακλίνασα δὲ δειρὴν
ὕπνος ἐπεὶ θανάτοιο συνέμπορος εἶπερ ἐτύχθη
ἄμφω ἀναγκαίη ξυνήια πάντα λαχόντε
ἔργα παλαιότεροιο κασιγνήτοιο διώκειν.

Proponere ausim:

ἀνακλίνασα δὲ δειρὴν
ὕπνωσεν· θανάτοιο συνέμπορος εἶπερ ἐτύχθη
ὕπνος, ἀναγκαίη ξυνήια πάντα λαχόντα
ἔργα παλαιότεροιο κασιγνήτοιο διώκειν.

Quibus nihil est ad intellegendum facilius.

QUINTUS SMYRNAEUS.

I 350

Οἱ δὲ κόνιν δραγμοῖσι δεδραγμένοι ἀσπαίρεσκον.

Quid sibi velit λαχμοῖσι, ut edidit Köchly, ignoro. Intellegere mihi videor δηγμοῖσι.

I 607 Penthesilea victa ab Achille secum deliberat utrum expectet eius impetum an ei supplicet — si forte lucris spe moveatur

ἢ καὶ δμηλικίην αἰδεσσάμενος κατὰ θυμόν,
δῶν νόστιμον ἡμᾶρ ἐελδομένη περ ἀλύξαι.

Misericordiam movere non solet aequalis aetas, nam iuvenes senibus et senes iuvenibus parcentes plerumque animadvertimus. Cf. v. c. II 308 sqq. Quare nescio an verius scribamus:

ἢ καὶ οὐ ἡλικίην κτέ.

i. e. iuvenilem suam (Penthesileae) aetatem miseritus.

I 621

Ἦ δ' ὦκα μίγῃ κονίῃ καὶ δλέθρῳ
εὐσταλέως ἐριποῦσα κατ' οὐδενος· οὐδέ οἱ αἰδῶς
ἥσχυεν δέμας ἡϋ· τάθῃ δ' ἐπὶ νηδύα μακρήν,
δοῦρὶ περισπαίρουσα, θάψῃ δ' ἐπικέκλιτο ἴππῳ.

Sine controversia corrigendum:

τάθῃ δ' ἐπὶ νηδύα, μακρῷ

δοῦρὶ περισπαίρουσα.

Ab Homero Quintus mutuatus est locutionem μίγῃ κονίῃ, nisi quod ille usurpat pluralem κονίῃσι, sed de suo addidit καὶ δλέθρῳ.

Ad rem apte contuleris Euripidis locum de Polyxenae morte Hecub. 567 sqq.

I 761 Achilles ad Thersiten a se occisum:

Ἄλλ' οὐ Πηλεΐδης τοι ὁμοῖος ἐξεφάνθη (scil. Ulixi),
ὃς σεῦ θυμὸν ἔλυσεν, καὶ οὐκ ἐπὶ χειρὶ βαρεῖν
πληξάμενος.

Intellegunt: et quidem non, ut fecit Ulixes, valida manu ferient.

At *xeptpo* Ulixes percusserat Thersiten, neque apparet cur ad-
datur *ἐπί*. Locum depravatum esse puto. Conieci

ὅς σεῦ θυμὸν ἔλυσα, κατ' οὐατα χειρὶ βαρεῖη κτέ.
sive *mavis παρ' οὐατι*, cl. vs. 742:

ἄφαρ δέ ἐ χειρὶ κραταίῃ
τύψε κατὰ γναθμοῖο καὶ οὐατος.

II 309

ᾧ γέρον, οὐ μοι ἔοικε καταντία σεῖο μάχεσθαι,
πρεσβυτέρω γειῶτος, ἐπεὶ γε μὲν οἶδα νοῆσαι.

Melius Kōchly de coniectura sua rescripsit γ' εὔ οἶδα. Equi-
dem tamen nescio an poeta Homeri K 247 exemplum secutus
dederit:

ἐπεὶ περὶ οἶδα νοῆσαι.

IV 195 τοὺς δ' Ἔρις δρύνεσκεν ἀκήρατος κτέ.

Non persuasit mihi Kōchly reponens *ἐπήρατος*, et praetu-
lerim *ἀκήριος*, i. e. *ἀβλαβής*, quo sensu vox usurpatur in
hymno Hom. in Mercurium v. 527 et in Nicandri Theriacis
v. 771.

IV 424 Troilum in primo aetatis flore Achilles hasta trucidat.

ὥς (δ') δρόθ' ἐρσήεντα καὶ εὐθαλέοντ' ἀνὰ κῆπον
ὕδρηλῆς καπέτοιο μάλ' ἀγχόθι τηλεθάοντα
ἢ στάχυν ἢ μήκωνα, πάρος καρποῖο τυχῆσαι,
κέρση τις δρεπάνῳ νεοηγέει, μηδ' ἄρ' ἐάσῃ

429 ἐς τέλος ἡδὺ μολεῖν, μηδ' ἐς σπόρον ἄλλον ἰκέσθαι,
ἀμήσας κενέον τε καὶ ἄσπορον αἴθοπι χαλκῷ,
μέλλονθ' ἐρσήεντος ὕπ' εἵαρος ἀλδαίνεσθαι.

In pulcherrima comparatione — in quo genere saepe Quintus
haud spernendus est artifex — offensionem est iners istud et obscu-
rum ἄλλον vs. 429. Quid voluerit poeta satis significavit verbis
πάρος καρποῖο τυχῆσαι et etiam clarius sequentibus κενέον τε καὶ
ἄσπορον. Cum autem haud raro soleat in posteriore hemistichio
aliis vocabulis cogitationem priori similem includere, et ἐς σπό-
ρον hic respondeat praegresso ἐς τέλος, verbum autem ἰκέσθαι
praecedenti μολεῖν, expectatur pro ἄλλον vocabulum quod respon-
deat praegresso ἡδύ. Propterea conieci

μηδ' ἐς σπόρον ἄλπνον ἰκέσθαι

licet haud ignorem huius adiectivi hucusque tantum superlativum ἄλπνιστος et compositum ἑπαλπνος reperta esse.

IV 487

ὄψ' δὲ πάντες ἔνευσαν ἐπ' Εὐρυάλφ' μενεχάρμῃ,
Ἰθμονι παμμαχίης, εὖ εἰδότες.

Nonne praestat scribere:

ἸθμονΑ παμμαχίης εὖ εἰδότες?

V 59

ἄέξετο δ' ἐς μέγα ἔργον.

Deberi videtur haec codicum lectio librariis de metro male sollicitis. Sermonis ratio requirit:

ἄέξετο δὲ μέγα ἔργον.

Quid notius quam μέγα αὐξάνειν, ὑψηλὸν αἶρειν, similia?

VII 175

τὸ γὰρ τοπάροιθε πέπυστο.

Auri gratius est προπάροιθε.

VII 547

καναχῆ δὲ περιβρομέει πέρι πέτρῃ.

Longe elegantior scriptura fuerit δ' ἀμβιβρομέει.

VIII 172

ἄσχετον υἱ' Ἀχιλλῆος.

Subinde Quinti librarii inter se confuderunt ἄσχετος, *conhibendus*, *impetuosus*, *audax*, quod huius loci est, et ἄσπετος, *infandus*, quod restituendum puto XIV 439, ubi ineptissime legitur ἄλλ' ἄσχετον ἔργον ἔρεξεν.

VIII 471 Verba sunt Nestoris:

Ἄλλ' ἴομεν ποτὶ νῆας, ἐπεὶ Τρώεσσιν ἀρήγει
σήμερον· αὐτὰρ ἔπειτα καὶ ἡμῖν κῦδος ὀρέξει·
ἄλλοτε γὰρ τε Φίλη πέλει ἡώς, ἄλλοτε δ' ἐχθρὴ·
καὶ δ' οὐπω τοι μοῖρα διαπραθείην κλυτὸν ἄστυ,
εἰ ἐτεδὸν Κάλχαντος ἐτήτυμος ἔπλετο μῦθος,
τόν ῥα πάρος κατέλεξεν ὀμηγερέεσσιν Ἀχαιοῖς,
δηῶσαι Πριάμοιο πόλιν δεκάτῳ ἐνιαυτῷ.

At agebant iam tunc Graeci Troiam obsidentes annum decimum, neque igitur Nestor ex oraculo Calchantis scire poterat,

urbis capiendae tempus nondum venisse. Sed salva res est, nam manifesto corrigendum:

καὶ δ' οὕτω τοι μοῖρα κτέ.

i. e. *vel sic* (i. e. si hodie cedimus) *urbem vastare fatale est.*

IX 491

ὦ φίλ', ἐπειδήπερ σε θεῶν ἰότητι πάροισεν
Λήμνῳ ἐν ἀμφιάλῳ λίπομεν βλαφθέντε νόημα
μὴ δ' ἡμῖν χόλον αἰνὸν ἐνὶ φρεσὶ σῆσι βαλλέσθαι.

Futuro editori auctor sum ut scribat:

μὴ δ' ἡμῖν κτέ.

i. e. *μὴ δὲ ἡμῖν*. Sic v. c. X 483 ἀλλ' ὅτε δ' significat ἀλλ' ὅτε δὴ.

X 130. Non nisi unius vocabuli lacuna statuenda videtur sic fere explenda:

δριμύς γὰρ ἄγεν πόθος ἡϊθέοιο
ἀθανάτην περ ἑοῦσαν <ἐφημέρου>· ἥς ἔτι νῦν περ
εὐνῆς σῆμα τέτυκται ὑπὸ δρυσίν.

Agitur de Endymione rapto a Diana.

XI 57 ἐσσυμένως ἀπάμερσε καρῆατος ἄορι τύψας
ἀλγινδέεντα τένοντ'

Aptius videtur ἀλγινδέεντ'Ι, iungendum cum ἄορι, ut infra v. 444 poeta dixit ἀλγινδέεντες ἄκοντες. Eadem de causa mox v. 82 scribi malim:

ἢ δ' (αἰγανέη) ἀσφαράγοιο διαπρὸ
ἐσσυμένη ἀλεγεινὴ ἐς ἰνίου ἤλθε τένοντα

pro ἀλεγεινόν.

XII 41

εἰ δὲ πόλιν μὲν ἄγωσι βοῶς ἐλεεινὸν ἔοντα,
ῥφρ' ἡμῖν ἀλεγεινὸν ἐς Ἄρεα σῆμα πέλεται,
τοῖς μὲν ἄρ' αἰθαλδέεντα βοῶς ἀνὰ πυρσὸν αἰέρας
τοὺς δ' ἄρ' ἐποτρύνας κτέ.

Sequentia participia docent pro πέλεται primitus scriptum fuisse verbum transitivum, cuius obiectum fuerit σῆμα. Corrigere non dubito:

ὄφρ' ἡμῖν ἀλεγεινὸν ἐς Ἄρεα σῆμα πένηται.
Cf. locutiones Hom. δαῖτα, ἄριστον, ἔργα πένεσθαι.

XII 62.

κάρτιστοι δὲ τότε ἄνδρες ἐπὶ μῶθον, ὅπποτε θυμὸν
παρθέμενοι στονόεντος ἀφειδήσωσιν ὀλέθρου.

Praetulerim ἀκηδήσωσι. Utrumque verbum librarii saepius
confuderunt.

XII 126 δολιχαὶ δὲ κατ' οὖρεα μακρὰ κολῶναι
δεύοντ' ἐκ ξυλόχοιο.

Quid sibi velit praepositio non assequor. Sufficit, opinor:
δεύοντο ξυλόχοιο.

XII 152 εὐχεθ' ἐπ' ἀκαμάτῳ Τριτωνίδι χεῖρας ὀρέξας.
Quia non agitur de dea marina, melius poeta dedisset ἀνασχών,
sed hic Quinti, non librariorum, error esse potest.

XII 242 et XIII 26 imperite Quintus ἀμφαδὰ habuit pro
adiectivo posuitque pro φανερά.

XII 379 ἀμφὶ δὲ νόστου
ἐννεσίης Ὀδυσῆος ἐμοὶ μενέαινον ὄλεθρον,
ὄφρα με δῆώσωσι δυσηχέος ἄγχι θαλάσσης
δαίμοσιν εἰναλίοις.

Procul dubio aptius scripseris:
ὄφρα μὲ δῆθύσωσι κτέ.

XIII 61 τάχα δ' οἱ μὲν ἔναιρον
δυσμενέας· τοὶ δ' ἔσκον ἔσω ἄλδς, αἱ δ' ἐφέροντο
νῆες ὑπὲρ μέγα χεῦμα.

Köchly, sumta lacuna post δυσμενέας audacissime rescripsit
τοὶ δ' ἔτ' ἔρεσσον ἔσω ἄλδς. Cum tamen lectio NHEC etiam
significare possit νῆες, nescio an probabilius sine lacuna reponamus:
τοὶ δ' ἔσκον ἔσω ἄλδς ἢ δ' ἐφέροντο

νῆες ὑπὲρ μέγα χεῦμα.

In ἔσκον posito pro ἦσαν apud hunc quidem poetam non hæ-
rendum videtur.

XIII 496

καὶ τότε Δημοφῶντι μενεπτολέμῳ τ' Ἀκάμαντι
Θησῆος μέγαλοιο δι' ἄστεος ἦντετο μήτηρ,
καίπερ ἐελδομένη.

Hic quoque Kōchly post καίπερ posuit lacunae signa. Equidem suspicari malim librariorum σφάλμα esse pro καὶ μάλ' ἐελδομένη.

TRYPHIODORUS.

Πῶς ἐπεκίδιμα, 7:

θηλείης ἀπὸ χειρὸς ἀπεσκέδασεν νέφος ἀνδρῶν.

Malim ὑπὸ.

Locum multifariam corruptum 84 sqq. sic tentavi:

- Οἱ δὲ πόδες βαλίοισιν ὑπερχόμενοι γονάτεσσιν,
85 εὔπετερον ὥσπερ ἔμελλον ἐπὶ δρόμον ὀπλίζεσθαι,
οὕτως ἠπείγοντο· μένειν δ' ἐκέλευσεν ἀνάγκη·
οὐ μὲν ὑπὸ κνήμησιν ἀναλκείες ἔξεχον ὄπλαι,
μαρμαρέης δ' ἐλίκεσσι κατεσφίγκωντο χελώνης,
ἀπτόμενοι πεδίοιο μόγισ κρατερῶνυχι χαλκῷ.
90 κληίστην δ' ἐνέθηκε θύρην καὶ κλίμακα τυκτὴν,
ἣ μὲν ὅπως αἰδηλὸς ἐνὶ πλευρῇσ' ἀραρυῖα
ἔνθα καὶ ἔνθα φέρῃσι λόχον κλυτόπωλον Ἀχαιῶν·
ἣ δ' ἵνα λυομένη τε καὶ ἔμπεδον εἰς ἐν ἰούσα
εἴη σφιν καθύπερθεν ὁδὸς καὶ νέρθεν δροῦσαι.
95 Ἄμφι δέ μιν λευκοῖο κατ' αὐχένος ἠδὲ γενείων
ἄμμασι πορφυρίοισι πέριξ ἔζωσεν ἱμάντων
.
100 ἐλκόμενος πεδίοιο ὅπως πειθήνιος εἴη.

V. 85 vulgatur ἄπετερον, 87 ἐπὶ κνήμησιν ἀχαλκείες, 90 μὲν ἔθηκε, 91 ἐπὶ, 96 ἀνθεσι et 100 πεδίοισι. Legitimus est quem reposui hiatum post caesuram tertii trochaei. — Sed alia restant quae de vitio mihi suspecta sunt. Nam v. 84 haereo in ὑπερχόμενοι pro quo aut ὑπερχόμενοι, si imi pedes cogitandi, aut ἐρειδόμενοι, si toti, verum videtur; et v. 91 sqq. pro ἣ μὲν — ἣ

δ' loci syntaxis potius suadet τὴν μὲν (sc. θύραν) — τὴν δ' (sc. κλιμακα). Sed ab his quidem manum abstineo.

V. 106

Ἄμφι δέ μιν μέγα τεῖχος ἐλήλατο, μή τις Ἀχαιῶν
πρὶν μιν ἐσαθρήσειε, δόλον δ' ἀνάπυστον ἀνέψη.

Lege ἰάψη, vel concinnius ἰάψαι, i. e. φθείρειε, quo sensu
epici hoc verbum solent usurpare.

V. 128

Ἡμῖν θαλπωρὰ προφερέστεραι ἤπερ ἐκείνοις.

Rectius dedisset ἐλπωραί, sed ipsius poetae errorem esse
fidem facit vv. 244 θαλπόμενοι περὶ παισὶν ὄσους λίπε Φοίνιος
Ἄρης. — Verum librarii in culpa sunt v. 126, ubi pro ἀνύσαι
vitiose editur ἀνῦσαι.

V. 162

Ἔσθη καὶ Μενέλαος· ἄγεν δέ μιν ἄγριος ὁρμὴ
Δηϊφόβου ποτὶ δῆριν, ἀπηνέει δ' ἔζετο θυμῷ.

Scribere debuit poetaster ἔσπετο, et procul dubio scripsit
ἀπηνέει δ' ἔζεε θυμῷ.

V. 174 requiro καθιππεύουσιν pro Praesenti, tum 182 τ' pro
δ', et 189 κρυμοῖσιν pro κρυμνοῖσιν, et 197 παύσεται pro παύεται.

V. 214

ἔνθα δὲ πευκήμετος ἀνασχόμενοι πυρὸς ὁρμὴν κτεί.

Suspicio ἀναψάμενοι, i. e. πῦρ ἀνακαύσαντες.

V. 240

διζόμενοι μή που τις ἔην δόλος ἄλλος Ἀχαιῶν.

Praetulerim αἶνδος. Sed est quo vulgata tuearis.

V. 255

οἱ δὲ νεοξέστοιο πεποιθότες ἔργμασι τέχνης

ἀθανάτοις ἐκέλευον ἀρήιον ἵππον ἀνάψαι.

Sententia loci suadet γεγηθότες. Ambo verba alibi quoque
confunduntur a librariis.

V. 469

τρίς δὲ περιστείχουσα καὶ Ἀργείους ἐρέθουσα
πάσας ἠυκόμους ἀλόχους δνόμαζεν Ἀχαιῶν
Φωνῇ λεπταλέῃ.

Operae pretium est videre, quo pacto Tryphiodorus intellexe-
rit notum Odysseae locum δ 278

τρίς δὲ περιστειξας κόilon λόχον ἀμφάφωσα,
ἐκ δ' ὀνομακλήδην Δαναῶν δνόμαζες ἀρίστους
πάντων Ἀργείων Φωνὴν ἴσκουσ' ἀλόχοισιν.

V. 520

τοίη μαρμαίρουσα Θεραπναίῃ τότε νύμφῃ
ὄνοπα πῆχυν ἀνεῖλκε Φίλου πυρὸς ἠνιοχῆα.

Magis sobrie idem paullo ante 512 sic dixerat:

παννυχίῃ δ' ἐτάροισιν ὑπὲρ θαλαμοῖο καὶ αὐτῇ
εὐειδῆς Ἑλένη χρυσέην ἐπεδείκνυτο πεύκην.

Sed loquatur ineptus poetaster quomodo ipsi placuit, modo
Graece loquatur. Graece autem adhiberi posse hoc sensu ἀνέλκειν
nego. Corrigatur ἀνεῖχε, tollebat.

ORACULA GRAECA (ed. Rich. Hendess 1877.)

I Φράζεο δὴ μοι μῦθον, Ἀγήμερος ἔκγονε, Κάδμε.
ἦοῦς ἐγρόμενος προλιπὼν ἴθι Πυθῶ δῖαν,
ἐνθα δ' ἔχων ἐσθῆτα καὶ αἰγανέην μετὰ χερσὶ
τὴν διὰ τε Φλεγύων καὶ Φωκίδος, ἔστ' ἂν ἵκηαι

5 βουκόλον ἢ δὲ βόας κηριτρεφέας Πελάγοντος.
ἐνθα δὲ προσπελάσας ξυλλάμβανε βοῦν ἐρίμυκον
τὴν ἣ κεν νώτοισιν ἐπ' ἀμφοτέροισιν ἔχῃσι
λευκὸν σῆμ' ἐκάτερθε περίτροχον ἥτε μήνης·
τήνδε σὺ ἡγεμόνα σχεῖ περιτρίπτοιο κελεύθου.

Pro ἐνθα δ', quod errore huc delatum videtur e vs. 6to iniuria
recepta est infelix Musuri correctio ἡθάδ'; quid enim quaeso hic sibi
vult *consecta vestis*? Quid olim hic lectum fuerit, pro certo dici
nequit, sed expectes fere: ζῶστον ἔχων ἐσθῆτα κτῆ. *succincta*
veste et vespabulum manu tenens. Deinde νώτοισιν vs. 7 propter

sequens ἀμφοτέροισιν valde suspectum est. Scribendum esse suspicor: τὴν ἥ κε γλουτοῖσιν κτέ., et vs. 9 fortasse praestat τήνδε σὺ ἡγεμόν' ἴσχε, licet hoc quidem non praestiterim.

VII 'Ἄλλ' ὅπoταν Τιθορεὺς Ἀμφιόνι τε Ζήθῳ τε
χύτλα καὶ εὐχῶλὰς μειλίγματ' ἐνὶ χθονὶ χεύῃ,
θελγομένου ταυροῖο κλυτοῦ μένει ἡέλλιοιο· κτέ.

Interpretatur ipse Pausanias, qui oraculum affert IX 17, 5: ἐπειδὴν τὸν ἐν οὐρανῷ ταῦρον ὁ ἥλιος διεξίῃ. Manifesto vero depravatum est θελγομένου, quod Hendessius ex leniore quam aptiore Kayseri coniectura mutavit in θεινομένου. Accommodatius videtur τειρομένου, vel potius, quod ob lenitatem mutationis praefendum arbitror,

θλιβομένου ταυροῖο κλυτοῦ μένει ἡέλλιοιο.

XVII (Paus. X 24, 3), vs. 4 sq. de Homero dicitur:

Κύπρον δὲ προλιπὼν διεροῖς θ' ὑπὸ κύμασιν ἀρθεῖς
'Ελλάδος εὐρυχόρου μοῦνος κακὰ πρῶτος αἰέσας
ἔσσεται ἀθάνατος καὶ ἀγήραος ἡματα πάντα.

Οἶτος Ἀχαιῶν non nisi exigua pars est eorum quae Homerus cecinit, sed celebravit vetustissimus vates fortia Graecorum facta, et Eucli vaticinium de illo dixisse puto:

'Ελλάδος εὐρυχόρου μοῦνος κλέα πρῶτος αἰέσας κτέ.

XXIX (Steph. B. v. Θρία).

Πολλοὶ θριοβόλοι, παῦροι δὲ τε μάντιες ἄνδρες.

Factum ad exemplum noti versiculi:

Πολλοὶ τοὶ ναρθηκοφόροι, παῦροι δὲ τε βάρκχοι.

XXXIII (Paus. X 6, 7), 2

φόνου δὲ ἐ Κρήσιοι ἄνδρες
χεῖρας ἀγιστεύουσι· τὸ δὲ κλέος οὐποτ' ὀλεῖται.

Requiritur futurum ἀγιστεύουσι, ut praegressum est ἐφήσει et sequitur ὀλεῖται.

XLII (Paus. VIII 9, 2). Hoc oraculum duorum versuum transpositione sic sanandum est.

Ἔστι δὲ Μαιναλὶη δυσχείμερος, ἐνθα τε κεῖται

'Αρκάς, ἄφ' οὗ δὴ πάντες ἐπικλησιν καλέονται,
 οὗ τριόδος καὶ τετράοδος καὶ πεντακέλευθος.
 ἔσθα σ' ἐγὼ κέλομαι στείχειν, καὶ εὐφρονι θυμῷ
 'Αρκάδ' ἀειράμενον κατὰγειν εἰς ἄστυ ἑρπυνόν,
 ἔσθα θ' ἔδη τέμενός τε θυηλάς τ' 'Αρκάδι τεύχειν.

Quem tertium posui versum, ineptissime codd. et edd. habent ordine quintum. Verbis enim οὗ τριόδος κτέ. significari locum in Maenalo monte, ubi iacerent ossa Arcadis, ipse Pausanias diserte docet infra cap. 36, 8 sic scribens: ἐν τούτῳ δέ εἰσι τῷ ὄρει καὶ αἱ καλούμεναι Τριόδοι, καὶ τὰ ὅσῃ 'Αρκάδος τοῦ Καλλιστοῦς ἀνείλοντο ἐντεῦθεν κατὰ τὸ ἐκ Δελφῶν μάντευμα οἱ Μαντινεῖς, licet hisce non explicentur verba sequentia καὶ τετράοδος καὶ πεντακέλευθος, quorum tamen sententiam Mantineenses locorum gnaros non fugisse probabile est.

XLVI, 3 (Schol. Clem. Al. Protr. p. XIV 1):

ἔσθα δ' ἂν αἴγας
 βοσκομένας ἐσίδῃς, πρῶτον τό τε τοι χρεῶν ἔστι
 ζηλωτὸν ναίειν αὐτὸν γενεήν τε πρόπασαν.

Manifesto corrigendum:

ἔσθα δ' ἂν αἴγας
 βοσκομένας ἐσίδῃς πρῶτον, τό θι τοι χρεῶν ἔστι κτλ.

XLVII, 6 (Phlegon Trall. Chron. 1):

Ζηνὸς — τοῦ πρῶτος μὲν ἰδρύσατο καὶ θέτο τιμὴν
 Πείσος καὶ μετὰ τόνδε Πέλοψ, ὅτε δὴ μόλεν αἶαν
 'Ελλάδα, θῆκε δ' ἔπειτ' ἔροτιν καὶ ἑπαθλα θανόντι
 Οἰνομάῳ, τρίτατος δ' ἐπὶ τοῖς παῖς 'Αμφιτρύωνος

10 [Ἡρακλεὺς ἐτέλεσσ' ἔροτιν καὶ ἀγῶν' ἐπὶ μήτρῳ]
 Τανταλίδῃ Πέλοπι Φθιμένῳ —

Vs. 10 nescio an additus sit ab interpolatore. In praegressis fere malim:

Πείσος, καὶ —, θῆκεν ἔπειτ' ἔροτιν κτέ.

Ad vv. 13 ὥρσε κακὸν λιμὸν παρὰ τοῖς καὶ λοιμὸν editor afferre debebat notum Hesiodi locum Op. 242

τοῖσιν δ' οὐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων

λιμὸν δμοῦ καὶ λοιμὸν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί.

et oraculum ap. Thucyd. II 54: ἤξει Δωριακὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς

ἄμ' αὐτῷ, in quo homines ambigebant olimne λιμός an λοιμός dictum esset ὑπὸ τῶν παλαιῶν.

LII (Anth. P. XIV, 77):

Ὅλβιος οὗτος ἀνὴρ ὃς νῦν κατὰ λάινον οὐδὲν
Φοίβου Ἀπόλλωνος χρηστήριον εἰσαναβαίνει·
ἤλυθεν εὐνομίην διζήμενος· αὐτὰρ ἐγὼ τοι
δώσω τὴν οὐκ ἄλλη ἐπιχθονίων πόλις ἔξει.

Duo ultimi versiculi ficti ad exemplum oraculi apud Herod. I 65, ubi in prior est ἤκεις. Quare hic corrigatur ἤλυθες.

LIII, 3 recipienda fuerat Eusebii lectio Φυκτὸν pro Diodoriana Φευκτόν. Illud enim est epici sermonis.

LIV Ἔως ἂν μαντεύσιν ὑποσχέσιός τε καὶ ὄρκους
καὶ δίκας ἀλλήλοισι καὶ ἀλλοδαποῖσι διδῶτε,
ἀγνῶς καὶ καθαρῶς πρεσβυγενέας τιμῶντες, —
οὕτω δὴ χ' ὑμῶν περιφείδοιτ' εὐρύοπα Ζεὺς.

Prima verba graviter depravata sunt. Conieci:

Ἔως ἂν πᾶς τελέσιν — ὄρκους, κτέ.

LVII Ἀρχίλοχ' εἰς Θάσον ἐλθὲ καὶ οἴκει εὐκλέα νῆσον.
Editum oportuit οἴκεε, vel potius οἴκε' εὐκλέα.

LXXIV

Ὅλβιος οὗτος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει.

Pro absurdo ἐσκαταβαίνει reciperem Diodori lectionem εἰσαφικάνει, nisi leniorem medicinam pararent alia oracula. Nempe XIV, 2 est ἐμὸν δόμον εἰσανέβητε et LII, 2 χρηστήριον εἰσαναβαίνει. Quare non dubitavi in mea Herodoti recensione V, 92 corrigere εἰσαναβαίνει.

LXXX, 5. Vide meam *Comm. Crit. in Herod.* pag. 11.

XCI (Plut. Sept. Sap. conv. VII):

Εὐδαίμον πτολίεθρον ἐνδὸς κήρυκος ἀκούειν.

Malim ἀκοῦον.

CIV, 2 (Her. VI 19). Vide *Comm. Crit.* l. l. et *Mnem.* XIII.

CXIX, 5 (Paus. VIII 42, 5):

Δηὸ μὲν σέγ' ἔπαυσε νομῆς, Δηὸ δὲ νομῶν
ἐλκησισταχύων καὶ ναστοφάγων πάλι θῆκε.

Veram lectionem esse νομῆας | ἐκ δησισταχύων pluribus
superrime demonstrare conatus sum in libro, quem LERMANSII
in honorem viri docti plurimi composuimus.

CXXXIII, 4 (Paus. IV 32, 5):

πρὶν κούριον ἀγλαδὸν ἦβην

Δωριέες ὀλέσωσ' ὅταν αἰσιμον ἤμαρ ἐπέλθῃ.

Huius oraculi auctor profecisse videtur e versibus, qui testi-
bus scholiasta Veneto et Eustathio olim in quibusdam editioni-
bus sequebantur post Iliadis vss. XIII, 433:

πρὶν Ἀντηνορίδας τραφόμενον καὶ Πανθόου υἱας

Πριαμίδας θ' οἱ Τρωσὶ μετέπρεπον ἵπποδάμοισιν,

εἶος ἔθ' ἦβην εἶχεν ὀφέλλε δὲ κούριον ἄνθος.

CXXXIV (Paus. IV 32, 5):

Πρὶν δορὶ συμβαλέειν ἐχθροῖς στήσασθε τρόπαιον,

ἀσπίδα κοσμήσαντες ἐμὴν, τὴν εἶσατο νηῶ

θοῦρος Ἀριστομένης Μεσσήνιος· αὐτὰρ ἐγὼ τοι

ἀνδρῶν δυσμενέων φθίσω στρατὸν ἀσπιστῶν.

Antiquitus in oraculo lectum fuisse ἀσπίδι κοσμήσαντες
ἐμῇ, testatur ipse Pausanias scribens in sequentibus: καὶ ἐκόσ-
μησεν ἀπ' αὐτῆς (soil. τῆς ἀσπίδος) τρόπαιον, ubi Coraëus inepte
requirebat ἐπ' αὐτῆς.

CXLIII (Socrat. hist. eccl. III 23):

Ζῆνα θεῶν ὕπατον καὶ Ἀθηνᾶν Τριτογένειαν

τιμᾶτε βροτέων ἐν σώματι κρυπτὸν ἄνακτα·

Immo βροτέῳ τ' ἐν σώματι κτέ.

CXLIV (Pseudo-Callisthenes I 30, 33):

ὦ βασιλεῦ σοὶ Φοῖβος ὁ μηλοκέρως ἀγορεύω·

εἴγε θέλεις αἰῶσιν ἀγυράτοισι νεάζειν,

κτίζε πόλιν περίφημον ὑπὲρ Πρωτηίδα νῆσον,

ἥς προκάθηται αἰὼν Πλουτώνιος αὐτὸς ἀνάσων,
 πενταλόφοις κορυφαῖσιν ἀτέρμονα κόσμον ἐλίσσων.

Vitium metricum in vs. 2 certa ratione corrigi potest mutando ΑΓΗΡΑΤΟΙCΙ in ΑΠΕΙΡΑΤΟΙCΙ. Nempe legendum:
 εἶγε θέλεις αἰῶσιν ἀπειράντοισι νεάζειν.

Vs. 4to Duebnerus violenter corrigit et vitiosa caesura
 ἥς δαίμων προκάθηται Πλουτώνειος ἀνάσων.

editor multo aptius:

ἥς προκάθητ' Ἀΐδης Πλουτώνιος αὐτὸς ἀνάσων,
 licet scrupulus mihi restet in nomine Ἀΐδης Πλουτώνιος.

Nisi gravior esset mutatio, proponerem:

ἥς Πλούτων προκαθήτ' Αἰδωνεὺς αὐτὸς ἀνάσων,
 ut in oraculo CLVII, 37 est Αἰδωνεῦ Πλούτωνι κτέ.

CXLV (Suidas ὅτι Διογένης):

Λήξει παῖς σὺς ἔρωτος ὅταν κούφῃ νεότητι
 Κύπριδος ἱμερόεντι κταφλεχθῇ Φρένας οἰστρῶ.

Legerim ὅτ' ἐν κούφῃ νεότητι.

Sequitur:

ὄργην οὖν πρήνουν ἀμειδέα, μὴδ' ἐπιτείνειν
 καλῶν· πράσσεις γὰρ ἐναντία σοῖσι λογισμοῖς·
 ἦν δέ γ' ἐφ' ἡσυχίην ἔλθης, λήθην τάχος ἔξει
 Φίλτρων καὶ νήψας αἰσχυρᾶς καταπαύσεται ὁρμῆς.

Requiro primum πράξεις, deinde non probaverim hanc Gaisfordii correctionem pro codicum lectione ἦν δ' ἐφ' ἡσυχίην ἔλθης. sed paullo longius progrediendum videtur scribendo:

ἦν δέ γ' ἐφ' ἡσυχίην ἔλθῃ, sc. ὁ παῖς.

CXLVIII (Paus. X 15, 2):

Δὴ τότε ἀμειψάμενος στεινὸν πόρον Ἑλλησπόντου
 αὐλήσει Γαλατῶν ὁλοὺς στρατός, οἳ ῥ' ἀθεμίτως
 Ἀσίδα πορθήσουσι· θεὸς δ' ἔτι κύντερα θήσει
 πᾶσι μάλ' οἳ ναίουσι παρ' ἡρόνεσσι θαλάσσης
 5 εἰς ὀλίγον· τάχα γὰρ σφιν ἀοσσητῆρα Κρονίων
 ὁρμήσει, ταύροιο διοτρεφέος Φίλον υἱόν,
 ὃς πᾶσιν Γαλάτῃσιν ὀλέθριον ἦμαρ ἐφήσει.

Miror neminem animadvertiase perabsurde vs. 5 rerum conversionem et Asianorum salutem, praegressae perniciiei opposi-

tam, introduci vocula γάρ, quam in δέ mutare nemo monitus dubitabit. Vs. 3tio nescio an auctor scripserit θεός δέ τε κύν-
τερα θήσει, sed vs. 2 depravatam vocem αὐλήσει, pro qua αὐ-
χήσει, ἀνοήσει, αὐλίσσει vel αὐλίσεται, αὐ δήσει, ὧδ' ἥξει pro-
posita sunt, certo modo corrigere nequeo. Non tamen displiceat
λυσσήσει.

CLII (Phleg. Mir. III):

Παῦσαι σκυλεύων στρατὸν ἄιδος εἰς χθόνα βάντα·
ἤδη γὰρ Κρονίδης νεμεσᾷ Ζεὺς μέρμερα λεύσσω
μηνίει δὲ Φόνῳ στρατιᾷς καὶ σοῖσιν ἐπ' ἔργοις, κτέ.

Aptius videtur:

μηνίει δὲ Φόνῳ στρατιᾷς ἀδίκοις τ' ἐπ' ἔργοις.

CLVII (l. l. X):

- 13 αὐτὰρ δημοσίᾳ κέλομαι σε τρὶς ἐννέα ταύρους
 <καμμέλανάς τε Κορῆ, Δημοῖ τε τρὶς ἐννέα πόρτεις>
14 Φανᾶς ἠυκέρους θυέμεν λευκότριχας, αἳ κεν
 ὑμετέρᾳ γνῶμῃ κάλλει προφερέσταται ὧσιν.

Hoc modo non nimis inepte, ut arbitror, supplebimus lacu-
nam, quam rectissime statuit O. Keller, (Rerum naturalium
Script. Gr. min. 1877, pag. LXV Praef.) animadvertens v. 13
de XXVII tauris, v. 21 de (XXVII) vaccis agi. Repetitus nu-
merus τρὶς ἐννέα errandi causa librariis fuisse videtur. Multa in
hoc oraculo etiam post Naucki aliorumque emendationes perob-
scura restant et insanabilia; sed fieri tamen potest ut prodesse
possim vs. 44 sqq.

δοτὶς ἂν ἡμετέρων χρησμῶν ἴδρις ἐς τόδ' ἴκηται,
σεμνὸν Φοῖβον ἄνακτα μετελθέτω ἐν θυσίαισι,
προφρονέως βωμοῖς ἐπὶ πύονα μηνρία καύσας,
αἰγῶν παλλεύκων νεάτην· ἀτὰρ οἶδατε πάντες,
λίσσέσθω Φοῖβον παίηονα κρᾶτα πυκάσσας
ἰκτῆρ, ἐσπίπτοντος ὅπως λύσις ἦσι κακοῖο.

Corrigendum enim videtur:

προφρονέως βωμοῖς ἐπὶ πύονα μηνρία καύσας
αἰγῶν παλλεύκων νεαλῶν· ὃ γὰρ οἶδε τὰ πάντα·
λίσσέσθω κτέ.

Vs. 63. ἤμος ἂν ἤδη ἔχοις μιγαλήτην οὐκ ἀπάντη
 ξεστοδόκον ξοάνησι καὶ τᾶλλ' ὅσ' ἔλεξα σάφ' ἴσθι.

Facile suspiceris: ἤμος ἂν ἤδη ἔχῃς (vel τῆμος — ἔχοις)
 μεγάλην θεὸν (Iunonem) οὐκέτ' ἀπηνῆ. sed parum lucra-
 mur coniectura, quoniam post et fortasse ante hunc versiculum
 lacuna esse videtur.

CLXXVIII (Suidas et al.):

Γαίης μὲν πάσης τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἄμεινον
 ἵπποι Θεσσαλικάι, Λακεδαιμόνιαι δὲ γυναῖκες κτῆ.

Schol. Theocr., schol. Aristid., Eusebius et Theodoretus le-
 gunt ἵπποι Θρηικίαι, sed tertiam eamque antiquissimam lec-
 tionem ἵπποι δ' Ἡλεῖται cognovisse mihi videtur Plato, quam
 rem efficio ex iis quae leguntur in Hippia maiore p. 288 b.
 Θήλεια δ' ἵππος οὐ καλόν, ἦν καὶ ὁ θεὸς ἐν τῷ χρησμῷ ἐπῆνεσε;
 τί φήσομεν, ὦ Ἰππία; Ἄλλο τί ἢ φῶμεν καὶ τὴν ἵππον καλὴν
 εἶναι, τὴν γε καλήν; Πῶς γὰρ ἂν τοιμῶμεν ἔξαρνοι εἶναι, τὸ
 καλὸν μὴ καλὸν εἶναι; ΠΙ. Ἀληθῆ λέγεις ὦ Σώκρατες, ἐπεὶ τοί
 γε καὶ ὀρθῶς αὐτὸ ὁ θεὸς εἶπε. Πάγκαλαι γὰρ ΠΑΡ ΗΜΙΝ ἵπποι
 γίνονται. Quae lectio etiam propterea reliquis longe praestat,
 quia cum in illis male desideratur vocola δέ (vide etiam versus
 sequentes), tum, si hanc adoptaveris, totum oraculum pertinet
 ad Peloponnesum. Nam quod vs. 3tio memorantur Syracusae,
 nemo hanc urbem Corinthiorum coloniam esse ignorat. Fama
 autem iam Homeri aetate celebrabantur equae Eleorum. Cf.
 A 680 sq. et Herod. IV 30. Paus. V 5, 2. Plut. Q. Gr. 52.

CLXXXI (Paus. X 18, 1), 3

ἀλλ' ἄγε δὴ φράζεσθε λάχος πόσον ἡμᾶρ ἕκαστον
 λαῶν πινόντων ῥύεται πόλιν, ἣ δὲ πέπωκεν.

Longe faciliore structura scriberetur λαῶ πινόμενον.

CLXXXIV (Euseb. pr. ev. V. 21):

Φαιστοῦ καὶ Τάρρας ναῆται Δίου τε πόλῳρρον
 Πυθῶν κέλομαι τελέειν Φοῖβοιο καθαρμὸν
 εὐαγέοντας, ὅπως Κρήτην καταναιστάητε,
 ὄλβον μὴ πατρίοις νόμοις, καὶ Ζῆνα σέβοντες.

Vs. 2 malim Πυθῶν — Φοῖβου. Vs. 4 non intellego. Num

forte fuit Φοῖβόν τ' ἐν πατρίοις νόμοις καὶ Ζῆνα σέβοντες?

CCIII

Οὐ σε θέμις κτείνειν δῖον γένος ἔστι βέβαιον
 ἔγγονε θειοκρότων· ὃ δ' ἐκούσιον ἂν κατανεύσῃ
 χέρνιβ' ἐπι, θύειν τὸδ', ἐπίσκοπε, Φημί δικαίως.

Manifeste corruptum est βέβαιον, sed e Porphyrii, qui oraculum affert de abst. ab esu animal. IX, verbis sequitur eum non legisse pro iis καὶ αἰγῶν. Propter opposita nescio an haud inepte conieceris ἐστ' ἀεκουσῶν.

AMORGINUM EPITAPHIUM.

Hoc epitaphium in Musaeo Rhenano a. 1884, p. 621 post Comparettium novis curis editum a Buechelero inde a. vs. 9 sic scriptum est:

ἄχρι δ' ἐπ' ὁστέον ἦλθεν (sc. τὸ βέλος), ἔλεῖν δέ τις
 οὐδ' ἐπαρῆξαι

ἠδύναι, ἀλλὰ βιᾶ τ' εἶκε μόλις δ' Ἄρεως
 ἠλκύσθη προβολᾷ διὰ σώματος, αἶμα δ' ἀνέρρει κτέ.

Non tantum offensionem est in tali scriptura vocula δὲ ante Ἄρεως (ne recte quidem hic haberet duplex τε), sed quod gravius est intellegi nequit Ἄρεως, quoniam medicum instrumentum hic προβολὰ dictum Aesculapio tribui potuit, non Marti. Ni fallor, lapidis inscriptio sic describenda est ut legamus:

ἀλλὰ βιᾶ τ' (i. e. ἐβιάτο), εἶκε μόλις δ' ἄρ', ἔως
 ἠλκύσθη κτέ.

Sed (telum) vi penetrabat, vis autem cedebat, donec cett.

HOMERUS.

Α 62 ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρελομεν ἢ ἱερῆα.

Sanum esse nequit ἐρελομεν. Nempe a Praesenti Indicativo ἱεῖα formari debebat coniunctivus ἐρέΩμεν, quia sola verba in MI in coni. praesenti brevem vocalem habere constat, ut omit-

tam aoristum potius quam praesens tempus esse huius loci. Vix aliter me iudice antiquissimus poeta canere potuit quam sic

ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρώμεθα ἢ ἱερῆα

ut scriptum exstat θ 133

Δεῦτε, φίλοι, τὸν ξεῖνον ἐρώμεθα, εἴ τιν' ἀέθλων
οἶδέ τε καὶ δεδάηκε.

Cf. ἔροιο α 135, γ 77.

Fieri potest ut genuinam scripturam olim oblitteraverit grammaticorum cacozelia non ferentium qui legitimus est ante bucolicam caesuram hiatus, quemadmodum eadem de causa (quod in Praefat. ad Iliadem p. XIX ostendit Nauckius) ex vera forma εὐτείχεα, semel servata Π 57, quinque locis fecerunt vocabuli monstrum εὐτείχεον Α 129. Β 113. 288. Ε 716. Θ 241.

Sunt qui statuunt εἶρομαι = ἐρέω = ἐρεῖνω = εἰρωτῶ (quod sola habet Odyssea) esse formam mediam verbi εἶρω = λέγω. Quam opinionem falsam esse docet observatio verbum quod est εἶρειν quaeque inde formantur habuisse digamma, verba rogandi contra ea littera caruisse.

Infra v. 67 rectissime Curtius correxit βούλητ' ἀντιάσας. Ἀγείρομεν autem v. 142 aoristi coniunctivum esse ex ipso loco apparet.

α 320 ὄρνις δ' ὥς ἀνοπαῖα διέπτετο κτέ.

Ἀνοπαῖα, quod frustra adhuc vexavit interpretes, vetusta corruptela depravatam videtur ex μεμαυῖα Cf. Ο 83 et 172. Primus Odysseae liber magna ex parte conflatus est e versibus Iliadis et Odysseae.

β 484

παννυχίη μὲν ῥ' ἦγε καὶ ἡ δα πεῖρε κέλευθον.

Nihil minus! Nam ἡ δα finitur meridie, et vide sqq. Lege ἐς ἡ δα, cl. λ 573.

γ 245

τρίς γὰρ δὴ μιν Φασὶν ἀνέξασθαι γένε' ἀνδρῶν.

Absurda lectio nata videtur ex ἀλλάξασθαι, quod sit glossa genuinae lectionis ἀμείψασθαι, commutasse, transiisse, Cf. II. I 409.

ε 130 τὸν μὲν ἔργων ἐσάωσα περὶ τρόπιος βεβῶτα.

Recte sic legeretur, si sermo esset de *trabe*, ut v. 371. Sed hic necessarium est ἐπὶ. Cf. ε 115. μ 425. 444. τ 278. Hic quoque ut A 62 et β 434 legitimus hiatus oblitteratus est.

ε 226

ἐλθόντες δ' ἄρα τώγε मुखῷ σπέεος γλαφυροῖο
τερπέσθην φιλότῃ παρ' ἀλλήλοισι μένοντε.

Sic pro μένοντες recte pars codicum. Quo recepto corrigendum suspicor:

εὐνηθέντε δὲ τώγε κτέ.

ζ 240

οὐ πάντων ἀέκῃτι θεῶν—Φαίηκεσ' ὅδ'—ἐπιμίσγεται ἀντιθέοισι.

Itaque quibusdam invitis? Tu lege πάντως οὐκ et cf. Θ 450 τ 91. υ 18.

A 178 οἶκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς' ἐτάροισι

Μυρμιδόνεσσι ἄνασσε.

Nauckius propter formam non Homericam pro σῆσι corrigendum suspicatur νηὶ τε σῇ, sed Achilles in patriam rediens non erat ad Troiam relicturus reliquas undequinquaginta naves. Cf. I 359 sqq.

Qua re intellecta, ut suspicor, van Leeuwen rectius reposuit νηυσὶ τε τεῖσ' ἰδὲ σοῖς' ἐτάροισι.

Nihil autem impedit quominus alios quosdam locos tractemus similibus vitiis laborantes, quos a Nauckio et Christio aut non tentatos video aut ita ut mihi quidem non persuaserint.

B 136 αἱ δὲ που ἡμετεραι τ' ἄλοχοι καὶ νήπια τέκνα

εἴατ' ἐνὶ μεγάροις ποτιδέγμεναι.

Christ proposuit μεγάροισι δεδεγμένοι, sed pro aptissimo h. l. participio quindecim locis lecto non ausim rarius et minus aptum δεδεγμένοι substituere, cum praesertim nihil vetat transponi:

ἐν μεγάροισ' εἴαται ποτιδέγμεναι.

Γ 779

ξείνια τ' εὖ παρέθηκεν, ἄτε ξείνοις θέμις ἐστίν.

Iusto violentius Christ tentat *ξείνοισιν* *ἔοικεν*, cum lenius possis *παρέθῃχ'*, *ἃ ξείνοισιν* *θέμις* *ἔστιν*.

E 85 *Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνολίης, ποτέροισι μετείη,*
ἢ μετὰ Τρώεσσιν ὀμιλέοι ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.

Nauck coniecit *ἢ Δαναοῖσι*, equidem hausciam an scriptura vulgata suspicionem meam confirmet non prisco poetae, sed interpolatori deberi versum prorsus inutilem *ἢ* — *Ἀχαιοῖς*. Eadem forma quae omnes corrigendi conatus eludit facit ut seriori aevo tribuerim pulchros versus Θ 487 sq.

Τρωσὶν μὲν ῥ' ἀέκουσιν ἔδω Φάος, αὐτὰρ Ἀχαιοῖς
ἄσπασίη τρίλλιστος ἐπήλυθε νύξ ἑρεβεννή.

Idem valet de loco P 396—399, partim composito ad exemplum loci N 127 sq. De reliquis locis, ubi *Ἀχαιοῖς* scribi nequit, satisfaciet Nauckius.

Γ 292 *αὐτίκα δ' ἀθανάτοισι θεοῖς μετὰ μῦθον ἔειπεν.*

Christius commemorat Grafii coniecturam

αὐτίκα μῦθον ἔειπε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Equidem malim una deleta litterula:

αὐτίκα δ' ἀθανάτοισι θεοῖς μετὰ μῦθον ἔειπεν.

Ad structuram cf. Γ 803. I 632. Ω 777. ρ 495.

Ω 84 *εἴαθ' ὀμνηγερέες ἄλλαι θεαί· ἢ δ' ἐνὶ μέσσω*
κλαῖτε μῆρον οὗ παιδός.

Nauck coniecit *ἐνὶ τῇσιν*, sed paullo lenior correctio fuerit *ἐνὶ μέσσω*, quod suspicari licet collato loco Odysseae μ 20.

A 170

οὐδέ σ' οἶω

ἐνθάδ' ἄτιμος ἰὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν.

Eodem fere tempore duo viri docti Christ et Naber, non iniuria fortasse haerentes in miro verbi *ἀφύσσειν* usu coniecerunt *ἀέξειν*, non reputantes omnino necessarium esse tempus futurum et *ἀέξειν* pro *ἀεξήσειν* esse inauditum. Ferrem *ἐπάξειν*, sed abstinco a coniectura.

A 194 sq. Subscribere nullus dubito iudicio Aristarchi, utrumque versum, qui recte leguntur in Minervae oratione (208 sq.).

hoc loco damnantis. Schol. Α δβελδς σὺν ἀστερίσκῳ, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐκ τοῦ ποιητικοῦ προσώπου λέγεται.

Si quid valebit in summi poetae crisi pulchri et decori sensus, non poterimus non obtemperare Aristarcho, qui hac quidem in re Zenodotum ceterosque criticos Alexandrinos longe superavit.

Α 190

μερμήριζεν

ἢ ὄγε Φάσγανον δέξῃ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι
ἢ ἐχολὸν παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμὸν.

Nullus in mediis Aoristis est Imperfecto locus. Veteris autem lectionis ἐναρίζαι vestigium fortasse servavit quorundam librorum lectio ἐναρίζοι. Iam Bekkerum rem acutius tetigisse video, sed neque Nauckius neque Christius verissimam emendationem commemorarunt.

Α 205

ἦ σ' ὑπεροπλήσι τάχ' ἂν ποτε θυμὸν δλέσση.

Pluralis numerus hic aequè recte habet atque v. c. X 104

νῦν δ' ἐπεὶ ὄλεσα λαὸν ἀτασθαλίῃσιν ἐμῇσιν
neque igitur intellego cur Christ coniecerit ἤ ὑπεροπλήφι.

Α 285 Ne cui forte imponat inutilis Nauckii coniectura κόμην pro τομήν, comparato mihi Thuc. II 76. Soph. Trach. 700 et fr. 479, 2. Plut. Conv. p. 190 E. Theophr. H. p. IV 11, 7. Neque aliud quam τομήν ante oculos habuit, ad quem provocat Nauck, Vergilius Aen. XII 206 sqq.

cum semel in silvis imò de stirpe recisum
matre caret, posuitque comas et brachia ferro.

Α 290

εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἔόντες
τοῦνεκα τοι προθέουσιν ὀνειδεα μυθήσασθαι;

Nuper in Mn. vol. XII post nescio quot alios Naber repetivit coniecturam προθέωσιν. Est autem me iudice falsissima, quoniam neque coniunctivo locus est, neque προτιθέναι significare potest id quod sententia postulat *permittere*. Requiri indi-

cativum olim sensit Heynius, sed conicienti προΐεῖσιν imposuit falsa lectio, ut suspicor, Anab. VII 2, 15: ἐθύετο εἰ προεῖεν αὐτῷ οἱ θεοὶ πειρᾶσθαι πρὸς Ζεῦσιν ἄγειν τὸ στράτευμα, ubi Dindorfius e varia lectione εἴπερ εἶεν reposuit εἰ παρεῖεν, de qua emendatione nemo sanus punctum temporis dubitabit quin sit verissima. Similiter igitur Homerum dedisse suspicor:

τοῦνεκα τοὶ παριεῖσιν οὐκ ἴδρα μὲν ἴδρα;

Apud Homerum quidem eo sensu verbum alibi non adhibetur, sed ab Ionum sermone sic usurpatum verbum alienum non esse docet Herodotus. Leniorem certe loci correctionem eiusmodi, qua simul sententiae satisfiat et grammaticae, reperiri posse dubito.

SAPPHO.

Fr. 51 Κῆ δ' ἀμβροσίας μὲν κράτηρ ἐκέκρατο,
Ἑρμᾶς δ' ἔλεν ὄλπιν θεοῖς οἶνοχοῆσαι.
κῆνοι δ' ἄρα πάντες καρχήσιά τ' ἦχον
κᾶλειβον, ἀράσαντο δὲ πᾶμπαν ἐσλὰ
τῷ γάμβρῳ.

Haec ex epithalamio aliquo petita videntur Bergkio. — Describi suspiceris nuptias Pelei et Thetidis propter ultima verba ἀράσαντο — γάμβρῳ.

Fr. 54 Κρήσσαι νυ ποτ' ὦδ' ἐμμελέως πόδεσσιν
ὦρχεῦντ' ἀπάλοις ἀμΦ' ἐρδεντα βῶμον
πῶας τέρεν ἄνθος μάλακον Μάτεισαι.

Si recte critici versum tertium, qui diverso apud Hephaestionem loco legitur, praecedentibus coniunxerunt, omnino corrigendum videtur Πάτεισαι. Nam prorsus incredibilis est Ioannis grammatici notitia Aeolicum esse μάτην pro πατεῖν.

Fr. 85 Sic fere supplendum videtur:

Ἔστι μοι κάλα παῖς, χρυστεοῖσιν ἀνθέμοισιν
ἐμφέρην ἔχοισα μόρφαν, Κλαῖς ἀγαπάτα,
ἀντὶ τᾶς ἐγὼ οὐδὲ Λυδῖαν παῖσαν οὐδ' ἑρηναν
<— ἂν θέλοιμι ἄμειψαι>.

Fr. 147. Himerius Orat. XIII 7. Τὰ δὲ σὰ νῦν δέον καὶ αὐτῷ τῷ Μουσηγέτῃ εἰκάζεσθαι, ὅλον αὐτὸν καὶ Σαπφῶ καὶ Πίνδαρος ἐν ᾧδῃ κόμῃ τε χρυσῇ καὶ λύραις κοσμήσαντες, κύκνοις ἐποχον εἰς Ἑλικῶνα πέμπουσιν, Μούσαις Χάρισί τε ὁμοῦ συγχορεύσαντα. Haec verba afferens Bergkiius corrigere debuerat λύρα et συγχορεύσονται.

ALCAEUS.

Fr. 18, 1 Ἀσυνέτημι τῶν ἀνέμων στᾶσιν.

Conieci: Ἀδημόνημι (ἄδαμόνημι?) τῶν ἀνέμων στᾶσι.

Fr. 19 τὸ δ' ἤϊτε κύμα τῶν προτέρων ὄνω
στείχει κτέ.

Sic e Seidleri correctione editur pro τὸδ' εὔτε, cum tamen pro articulo iure expectemus pronomen demonstrativum, nescio an potius scribendum sit:

τόδ' αὔτε κύμα κτέ.

Fr. 46 Κέλομαι τινα τὸν χαρίεστα Μένωνα κάλεσαι,
αἱ χρὴ συμποσίας ἐπ' ὄνασιΝ ἔμοι γεγενῆσθαι.

Quid quaeso significat εἰ χρὴ Μένωνα γεγενῆσθαι ἐπ' ὄνησιν ἐμοί, aut — ἐπιγεγενῆσθαι ὄνησιν ἐμοί? Procul dubio poeta voluit: si quid me convivium iuvabit, itaque scripsit:

αἱ χρὴ συμποσίας ἐπ' ὄνασιΣ ἔμοι γεγενῆσθαι
vel potius, nam verbum simplex aptius hic videtur composito,
αἱ χρὴ συμποσίας ἐπ' ὄνασις ἔμοι γεγενῆσθαι.

Cf. ἐπωφελεῖν.

STESICHOUS.

Fr. 58. Pausanias IX 11, 1 ἐπιδεικνύουσι δὲ (Thebani) Ἡρακλέους τῶν παίδων τῶν ἐκ Μεγάρων μνήμα, οὐδὲν τι ὁμοίως τὰ ἐς τὸν θάνατον λέγοντες ἢ Στησίχορος δ' Ἱμεραῖος καὶ Πανύσις ἐν τοῖς ἔπεσιν ἐποίησαν.

Hanc famam a vulgari diversam secutus videtur poeta Thebanus Pindarus Isthm. V 63 ἔμπυρα χαλκοαρᾶν ὑπὸ θανάτων. Cf. quae de hoc loco iniuria temptato disputabam in *Studiis Criticis et epicriticis in Pindarum* pag. 62, ubi obiter corrigas typorum vitium χαλκιδάρας.

ANACREON.

Fr. 42

καθαρῇ δ' ἐν κελίβῃ πέντε τε καὶ τρεῖς ἀναχέισθων.

Nihili est in ea re ἀναχεῖσθαι. Lege ἐνιχεῖσθων. Cf. v. c. Fr. 64.

AESCHYLUS (ed. Weil. ap. Teubn. 1884. Wecklein Berol. 1885).

Eumen. 38

δείσασα γὰρ γραῦς οὐδέν, ἀντίπαις μὲν οὖν.

Particulae μὲν οὖν, ἴμμο, suapte natura ponuntur ante gravio-riorem notionem. Cum autem gravior notio sit οὐδέν quam ἀντίπαις, sequitur poetam dedisse:

δείσασα γὰρ γραῦς ἀντίπαις, οὐδέν μὲν οὖν.

Sic. v. c. Agam. 1396

τάδ' ἂν δικαίως ἦν, ὑπερδίκως μὲν οὖν.

V. 638

τὴν δ' αὖ τοιαύτην εἶπον, ὥς δειχθῆ λείως,

ὅσπερ τέτακται τήνδε κυρῶσαι δίκην.

Invidiosum est in patrono (et patronum hic agit deus sanctissimus) tam aperte profiteri, se id agere ut moveatur iudicium ira, quibus tamen sine ira et studio iudicandum est. Prorsus autem idem sed absque invidia Apollo efficere poterat mitiore hac oratione:

τὴν δ' αὖ τοιαύτην εἶπον, ὥς δειχθῆ λείῳ, κτέ.

ut qualis sit mulier iudiciis appareat. Quare haud scio an non spernenda sit primae manus lectio codicis Medicei δειχθῆι, modo λείῳI reponatur pro λείῳC.

V. 734 Contumeliosis Apollinis verbis Furiae sic respondent:

Ἐπεὶ καθιππάζει με πρεσβῦτιν νέος,
δίκης γενέσθαι τῆσδ' ἐπήκοος μένω (μενῶ)
ὥς ἀμφίβουλος οὔσα θυμοῦσθαι πόλει.

Si recte haberet *ἐπεὶ*, sequeretur Apollinis contumelias causam dici a Furiis, cur litis, quam etiam nunc secundum ipsas pronuntiatum iri sperabant (cf. 719 sq.), expectent exitum. Quod cum absurdum sit, poetam scripsisse arbitror:

Εἰ καὶ καθιππάζει κτέ.

Postquam καὶ sequentis vocabuli initio absorptum fuerit, correctorem substituto *ἐπεὶ* pro *εἰ* labentes numeros restituisse suspicor.

V. 832

σὺ δ' εὐπιθῆς ἐμοὶ
γλώσσης ματαίας μὴ ἔβαλῃς ἐπὶ χθόνα
καρπὸν φέροντα πάντα μὴ πράσσειν καλῶς.

Iungunt interpretes μὴ ἐκβάλῃς ἐπὶ χθόνα καρπὸν γλώσσης ματαίας, φέροντα πάντα μὴ καλῶς πράσσειν, ut φέροντα sit *efficientem* (ut), quod sine exemplo dictum est nec dici potuisse ostendunt loci allati a Dindorfio in lexico Aesch., (Ag. 5. Soph. 768 et fr. 171) ubi φέρειν de more iungitur cum obiecto substantivo. Etiam peius Weil explicat: *malefica verba in terram proiecta quasi grana (καρπὸν) calamitates gignere dicuntur*. At vix opus est monere grana non καρπὸν dici sed σπέρμα.

Lenissimum paratum est remedium, quo iam Burgesius locum, ut nunc animadverto, sanasset, nisi temptandis verbis sanissimis καρπὸν—καλῶς ipse coniecturam suam destruxisset. Nempe legendum:

σὺ δ' εὐπιθῆς ἐμοὶ
γλώσσης ματαίας μὴ ἔβαλῃς ἐπὶ χθονὶ
καρπὸν φέροντα, πάντα μὴ πράσσειν καλῶς.

Tu morem mihi gerens noli temeraria lingua verba effundere, terrae cum fructum ferentia, ut omnium rerum consequatur calamitas. Quas innuit dea calamitates pluribus poeta persequitur cum in praegressis (814 sqq.) tum praesertim in sequentibus inde a vs. 860.

Chœrophor. 42 τοι δ' ἄνδρ' εὐχάριν ἀχάριτον ἀπὸ τροπὸν κακῶν κτέ.

Aptius fuerit τοιῶνδε — κακῶν, referendum ad verba praegressa (39) μέμφεσθαι τοὺς γὰρ ἔνερθεν περιθύμως τοῖς κτανούτι τ' ἐγκοτεῖν.

V. 171 οὐκ ἔστιν ὅστις πλὴν ἐμοῦ κείραιτό νιν.

Recte, ut videtur, Weilius pro ἐμοῦ coniecit ξένου, sed in super dubito de Optativo sine ἄν post formulam οὐκ ἔστιν ὅστις (= οὐδεὶς) illato. Possis κείραιτό σφ' ἄν, nisi forte praestat Indicativus σφ' ἐκείρατο.

Agamemn. 14.

Φόβος γὰρ ἄνθ' ὕπνου παραστατεῖ

τὸ μὴ βεβαίως βλέφαρα συμβαλεῖν ὕπνῳ.

Praeteriit Weckleinium in novissima editione proponentem ἀντίπνους, hanc coniecturam iam a me ante 23 annos prolatam esse in *Exercitationibus Criticis* pag. 96, ubi simul significavi fieri tamen posse ut vs. 15 sit spurius.

V. 374 Δία τοι ξένιον μέγαν αἰδοῦμαι
τὸν τάδε πράξαντ' ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ
τείνοντα πάλαι τόξον, ὅπως ἄν
μήτε πρὸ καιροῦ μήθ' ὑπὲρ ἄστρον
βέλος ἡλίθιον σκήψειεν.

Tentavi: τείνοντα πάλαι <τε τὸ> τόξον, ὅπως
μήτε πρὸ καιροῦ μήθ' ὕστερον αὖ
βέλος ἡλίθιον σκήψειεν.

V. 385 πέφανται δ' ἐγγόνους
ἀτολμήτων ἄρη κτέ.

Fortasse: πέφανται δὲ πόνων
ἀτολμήτων βάρη.

V. 428 τὰ δ' ἐστὶ καὶ τῶνδ' ὑπερβατώτερα.

Verum esse suspicor ὑπερφατώτερα. Cf. Pindar. Ol. IX 98 et fr. 107, 11.

V. 485 πιθανὸς ἄγαν ὁ θῆλυς ὄρος ἐπινέμεται.

Conieci ὁ θηλύθροος, *rumor femineus*.

V. 598

λόγοις τοιούτοις πλαγκτὸς οὖσ' ἐφαινόμην

Haereo in adiecto participio, quia φαίνομαι ὧν non potest aliud significare quam *apparet me esse*, nec tamen ex hominum sermonibus apparet aliquem talem esse qualem dicunt. Scribatur una voce:

λόγοις τοιούτοις πλαγκτόνους ἐφαινόμην,
ut sententiam nanciscamur Aeschilo dignam.

V. 696.

ἐκ τῶν ἀβροπῆων

προκαλυμμάτων ἐπλευσε Ζεφύρου γίγαντος αὖρα

Vide an scribi potuerit

Ζεφύρου ΛΙΓΑΝΤΟΣ αὖρα

i. e. λίγ' ἀέντος, pronuntiandum per synizesin, vel contractis vocalibus ut in ἄθλον similibusque. Od. δ 567 Ζεφύρου λιγὺ πνείοντος ἀήτας, Apoll. Rhod. Ζεφύροιο λίγα κινυμένοιο. Idem ventus apud Homerum audit δυσσῆς, κεκληγῶς, κελάδων, κελαδεινός.

V. 697

πολύανδροι τε Φεράσπιδες κυναγοί

κατ' ἶχνος πλατῶν ἄφαντον

κελσαντων Σιμόεντος

ἄκτὰς ἐπ' ἀξιφύλλους

δι' ἔριν αἱματόεσσαν.

Weillii coniectura εἰνοσιφύλλους non curat sententiam, quia littoris ariditas omnem foliorum mentionem excludit. Equidem expectabam

κέλσαν πρὸς Σιμόεντος

ἄκτὰς ἀξιοθρήνου

δι' ἔριν αἱματόεσσαν.

Soph. Trach. 801 πρὸς γῆν τήνδ' ἐκέλαμεν μόλις. Adi. ἀξιοθρήνος exstat Eur. Alc. 907. Vs. antitheticus 715 sanus est.

SOPHOCLES (ed. Mekler 1885 ap. Teubn.)

Διας. 40. καὶ πρὸς τί δυσλόγιστον ὧδ' ἤξεν χέρα;

Teneo veterem sententiam cl. 905 correctum oportere ἔρξεν
χερί, manus patravit.

V. 310 θυξί συλλαβὴν χερί. Lege *χερός.*

V. 378 οὐ γὰρ γένοιτ' ἂν ταῦθ' ὅπως οὐχ ᾧδ' ἔχειν. Im-
 mo *ἔχοι.*

V. 969 τί δῆτα τοῦδ' ἐπεγγελέων ἂν κάτα; An *κακοίς?*

V. 1078 οὐ γάρ ποτ' οὕτ' ἂν ἐν πόλει νόμοι καλῶς
φέρουσιντ' ἂν

Nauckius *κρίουσιντ' ἂν*, sed cum de *observandis* non de *ferendis*
legibus sermo fiat, mihi magis placet *τηροῦντ' ἂν.*

V. 1131 responsi ratio suppleri iubet:

εἰ τοὺς θανόντας <γ'> οὐκ ἔῤῃς θάπτειν παρών.

V. 1164 ἄλλ' ὥς δύνασαι, Τεῦκρε, ταχύνας
σπεῦσον κοίλῃν ἀπέτον τιν' ἰδεῖν
τῷδ', κτέ.

Similiter dictum est *ὄρη δίφρον Εὐνῶα αὐτῇ* a Theocrito Ado-
 niaz. 2, neque igitur necessaria videtur iusto violentior Leeuweni
 coniectura *στεῖλαι*, licet confitear tragicæ gravitati hunc verbi
δρᾶν usum parum convenire videri. Brevius poeta infra 1403
dixit ἄλλ' οἱ μὲν κοίλῃν ἀπέτον χερσὶ ταχύνατε.

V. 1391

ὥσπερ ἤθελον

τὸν ἄνδρα λῶβαις ἐκβαλεῖν ἀναξίως

Malim τόνδ' ἄνδρα.

Electr. 409 ἐκ τοῦ Φίλων πεισθεῖσα; τῷ τοῦτ' ἤρεσεν;

E responso apparet poetam scripsisse *πῶς τοῦτ' ἤρεσεν;*

V. 782

ὁ προστατῶν

χρόνος διηγέ μ' αἰὲν ὥς θανούμενον.

Iam olim monui verum videri *διηγέ μ'*, *continuo anhe-*
bat me.

V. 922 Chrys. τί δ' ἔστιν; αὐτὸς πρὸς ἡδονὴν λέγω τάδε;

El. οὐκ οἶσθ' ὅποι γῆς οὐδ' ὅποι γνώμης φέρει.

Nemo interpretum mihi persuasit sic ab homine sano scribi potuisse. Conieci:

οὐκ οἶσθα δ' ὅτι φῆς οὐδ' ὅποι γνώμης φέρει.

Quae non egent interprete.

V. 1193 τίς γάρ σ' ἀνάγκη τῇδε προτρέπει βροτῶν;

Corrigendum esse *προστρέπει* intellexit monuitque iam Reiske, sed nemo adhuc vere monenti obtemperavit.

Oed. Col. 41 τίνων τὸ σεμνὸν ὄνομ' ἂν εὐχαίμην κλύων;

Suspicio καλῶν, *invocans*.

V. 48 πρὶν γ' ἂν ἐνδείξω τί δρῶ.

Stat mihi vetus sententia ΤΙΑΡΩ leviter depravatum esse ex ΠΑΡΩ i. e. παρών, *priusquam praesens* (i. e. petita urbe) *indicium fecero*. Nec tamen male scripseris τί δρῶς.

V. 306 ὥστε καὶ βραδύς

εὐδαι, κλύων σοῦ δεῦρ' ἀφίξεται ταχύς.

Perobscura mihi est Mekleri coniectura, quam recepit non mutata interpunctione, οὐ δεῖ. Intellegerem saltem melius:

ὥστε καὶ βραδύς,

οὐ δεῖ κλύων σου, δεῦρ' ἀφίξεται ταχύς.

Sed fortasse verius olim conieci: βραδύς, εὐθὺς κλύων κτλ.

V. 729 δρῶ τιν' ἡμᾶς δμμάτων εἰληφότεα

φόβον νεώρη τῆς ἐμῆς ἐκπεισίδου.

Aptam non esse lenem Tournieri coniecturam οὐ μάτην evincunt ipsa sequentia, quibus Creon ostendere vult timorem illum μάταιον esse. Nihil aptius reperio quam ἐμφανῶς, *manifesto*, quod olim proposui.

Antig. 94 ἰχθαρεῖ μὲν ἐξ ἐμοῦ,

ἰχθρὰ δὲ τῷ θανόντι προσκείσει δίκην.

Iterum commendo veterem meam coniecturam πρὸς δίκης ἔσει.

V. 1161 Κρέων γὰρ ἦν ζηλωτός, ὡς ἐμοί, ποτέ.
Expectabam ἐν γ' ἐμοί.

Trach. 307 τίς ποτ' εἶ νεανίδων;
ἀνδρὸς ἢ τεκοῦσα;

Non multo tolerabilius est τεκοῦσα, quod proposuit Bruck.
Sententia postulare videtur ζυγεῖσα.

V. 322 οὐ τᾶρα τῷ γε πρόσθεν οὐδὲν ἐξ Ἰσου
χρόνῳ διήσει γλῶσσαν, ἥτις οὐδαμὰ
προύφηεν οὔτε μείζον' οὔτ' ἐλάσσονα.

Tentabam:

οὐ τᾶρα τῷ γε πρόσθεν ἐξ Ἰσου χρόνῳ
<στόματος> διήσει γλῶσσαν, κτέ.

V. 338 τούτων ἔχω γὰρ πάντ' ἐπιστήμην ἐγώ.
Correxerim:

τούτων γὰρ εἰμι πάντ' ἐπιστήμων ἐγώ.

V. 749 εἰ χρὴ μαθεῖν σε, πάντα δὴ φωνεῖν χρεών.
Legerim: εἰ χρῆς μαθεῖν σύ, κτέ.

Philoct. 567 ὡς ταῦτ' ἐπίστω δρώμεν', οὐ μέλλοντ' ἔτι.
Requiro ταῦτ' <αὐτ'> ἐπίστω κτέ.

V. 661 εἴ μοι θέμις, θέλοιμ' ἄν· εἰ δὲ μή, πάρες.

Ferri non posse πάρες recte monet Mekler. Aptum est Φρά-
σον, scil. θέμις μὴ εἶναι.

EURIPIDES.

Alcest. 1130 ὅρα γε μήτι φάσμα νέρτερον τὸδ' ἤ.

Prorsus assentior PHILIPPO WEBBERO in utilissimo libro *Entwickelungsgeschichte der Absichtszätze* (beiträge z. hist. synt. d. Gr. Sprache v. M. Schanz II, 1 pag. 89) apud Sophoclem El. 580 ὅρα — μὴ πῆμα σαυτῇ καὶ μεταγνοίαν τιθῆς εἰ 584 ἀλλ' εἰσέρε μὴ σκῆψιν οὐκ οὔσαν τιθῆς pro coniunctivo requirenti indicati-

vum, licet non cum illo τίδης e Porsoni, sed potius τιθεῖς e veriore Cobeti praecepto reposuerim. Eadem de causa recte idem Phil. 30 ὅρα καθ' ὕπνον μὴ καταυλισθεῖς κυρεῖ pro κυρῇ reponere videtur. Coniunctivus est talium locorum, qualis est Soph. El. 1003 ὅρα κακῶς πράσσοντε μὴ μείζω κακὰ Κτησώμεθ', εἴ τις τοῦσδ' ἀκούσεται λόγους, ubi spectatur tempus futurum et res quae a nostro pendet arbitrio. Cf. ibidem v. 506 et 519 seqq. Hoc igitur discrimen modi utriusque si vere statuitur, sequitur ut laboret locus Euripideus, quem supra adscripsi. Dederat autem, nisi omnia me fallunt, poeta

ὅρα γε μὴ τι φάσμα νέρτερον τόδε

omisso verbo ἐστίν, prorsus ut legitur Iphig. T. 67

ὅρα φύλασσε μὴ τις ἐν στίβῳ βροτῶν,

ubi falluntur qui scribentes ἤν στίβῳ ineptum coniunctivum invito poetae obtrudunt.

ARISTOPHANES.

Vesp. 235

πάρεσθ' ὃ δὴ λοιπόν γ' ἔτ' ἐστίν, ἀππαπαῖ πακαιάξ,
ἤβης ἐκείνης, ἥνικ' ἐν Βυζαντίῳ ξυνῆμεν.

Praeterquam h. l. ubique est ἀππαπαῖ. Quare vide an collatis locis Thesm. 230. 1005. Eq. 1. Nub. 707 scribere praestet ἀτταταῖ.

Ran. 231 προσεπιτέρπεται δ' ὁ Φορμικτὰς Ἀπόλλων

ἔνεκα δόνακος, δὲν ὑπολύριον

ἐνυδρον ἐν λίμναις τρέφω.

Dici nequeunt ipsae ranae τρέφειν, i. e. φύειν, τὸν δόνακα. Est enim hoc dei, et quidem eins dei cui calamus ille gratus est, itaque Apollinis. Quare correxerim τρέφει.

Ran. 332. Pro φιλοπαίγμονα dudum restitutam oportuit formam veterem Atticam φιλοπαῖσμονα, sed multo etiam turpius est quod ad hunc usque diem v. 177 edi solet forma barbara ἀναβιῶν pro ἀναβιοῖν.

Ran. 363

οἷσιν ἀπαυδῶ καὺθις ἀπαυδῶ καὺθις τὸ τρίτον μάλ' ἀπαυδῶ
ἐξίστασθαι μύσταισι χοροῖς· κτέ.

Sic Kockius edidit pro τούτοις αὐδῶ, nec dubitari sane potest quin idem verbum ter a poeta repetitum sit, sed non facile admittam verbum ἀπαυδᾶν iudendi sensu positum, itaque aut ἐξίστασθαι habuerim pro interpretamento adscripto ex vs. 354 genuinae lectioni, quae fuerit μὴ 'φίστασθαι, aut scripserim:

οἷσιν ἀναυδῶ καὺθις ἀναυδῶ καὺθις τὸ τρίτον μάλ' ἀναυδῶ.

Quia vero ἀναυδᾶν — pro ἀναγορεύειν nusquam exstare videtur, illam rationem praefero.

Pac. 102

Οὐκ ἔσθ' ὅπως σιγήσομ', ἣν μὴ μοι Φράσης
ὅποι πέτεσθαι διανοεῖ. Tryg. τί δ' ἄλλο γ' ἢ
ὥς τὸν Δί' ἐς τὸν οὐρανόν;

Immo vero: ποῖ δ' ἄλλος' ἢ κτέ.

(Continuabitur.)

AD CICERONIS PALIMPSESTOS.

(Continuantur ex Vol. XIII pag. 313.)

Ex pervolutione palimpsestorum apparere potest, quae genera corruptionis sint antiquissimis libris, capitalibus et uncialibus, propria.

Ex forma litterarum antiqua nascuntur permutationes diversae a codicibus minusculis. Libri recentes duplex habent genus errorum; nam vitia capitalium *propagant*, alia ex minuscula scriptione orta *addunt*, si non continuo ex unciali descripti sed per alium minusculum inde derivati sunt. Contra quae sunt in minusculis errandi opportunitates non licet omnes adhibere ad suspensiones de antiquissimorum corruptione firmandas.

In compendiis utriusque generis codicum sua est ratio. Veteres librarii non omittunt nisi litteras „finales”, nec pro nota compendii quidquam ponunt nisi „initiales” vocabulorum; novitiorum ea ratio est, ut extritis quibusdam litteris voces contrahantur, aut aliqua littera ex medio vocabulo pro compendio sit ($g = \text{igitur}, g^{\circ}$). Non confunduntur ab antiquioribus *quom* et *quoniam* ($quom^{\circ}$), *ut* et *vel* (*ut*), *sim*. Sigla absunt nisi in fine versus, ubi duae litterae subinde coalescunt calligraphiae causa: *ur*, *ue*, *us*, *ud*, *ae* cf. vol. XII. 57. Eorum compendia, sine cursiva scriptione, quam pugillares Pompeiani et aliae tabulae ceratae in computatione ostendunt, quod genus tamen ad libros scribendos non usurpabatur, conveniunt fere cum illis, quae sunt in lapidibus. Ita fieri potuit ut *rei publicae* et *populi Romani* in Pisoniana 48 confunderentur (R. P. et P. R.): „praesidium tu rei publicae”

ubi T. cum reliquis praeter Vat. habere videtur *populi Romani*. Ita vetustum vitium esse potest quod ib. 44 *absens* et *ab senatu* (SEN.) confusa sunt, quod P. *Clodius* itemque *praetor* (PR.) cum Patribus Conscriptis (P. C.) confunduntur (cf. XII. 73)¹⁾.

Pertinet hoc discrimen porro ad formas litterarum; E, I, P, L, T in capitali scriptione, in qua obliqui ductus sunt minutissimi eoque facile negleguntur, alia in alius locum succedunt (cf. XII. p. 58), non item in unciali, in qua E rotunda est, P et L stirpem quidem rectam tenent sed extra versum eminent; C et G in capitali genere scribendi simillimae sunt, non item in cursiva c et g; e et f in altero genere vix distinguendae, in altero prorsus diversae. Confunduntur I et L: DILUXERAT et DIUUXERAT (*diuuxerat*) Pison. 35; VOLUERIMUS et VETUERIMUS (librarius legerat *votuerimus*), Rpb. III. 7; F et R: FUIT RUIT I. 3; F et P: INFINITA INPUNITA Scaur. 15 (coniectura); I et L ADULTUM ADUITUM (*aditum*) II. 21. *Intus* dittographia est pro *inius* confusâ I et T, inde I. 64 scribitur INTUSINIUSTITIA pro simplici *iniustitia*, sic ut E ex I corrupta iuxta I ponitur in MAGNIFICUM III. 12. COMMITTIS COMITIS II 32, MAIORIBUS AMATORIBUS (cum T in I transiisset) Pis. 66 (XII. 73), ANGUIUM ANGULUM III. 14. G et C confunduntur II. 22 GENERIBUS CENERIBUS, RECERE REGERE I. 11, RECIT LEGIT Scaur. 5. Ex illa similitudine porro intellegitur quomodo *il* et *u* confundi potuerint, nam etsi litterae *u* vetusta forma non, ut recens, aequiparari potest duplici i: (quo fit ut in minusculis et longob. e. g. *exitu* et *exitis* similia sint cf. Heraeus, *Studia* p. 122), tamen aliis permutationibus, nempe in LI et IL, pronior est ea forma, eaque permutatio, quae est in minuscula scriptione VI in IV in illa quoque invenitur. Sic CONSILIS transit in CONSVIS (IL = V) I. 3, LIBERI UBERI (LI = V) I. 67, TRUIS TELIS I. 5. Permutantur OVIUS et OIVIS (*cuius* et *civis*) I. 3 et 5, sicut OVI in Gellii libris ex lege XII tab. I. 4 (Schoell) pro CUI positum, antiquo sine dubio vitio.

M et N in capitali certe forma litterarum (non in unciali) una linea omissa confunduntur FANA FAMA III. 14, UMDIS ex UNDIS factum I. 1; CONMUTAMTUR I. 69.

1) De libris iuridicis, qui peculiaris compendia habent (ut Gaii Florentinus) non ago.

Quod permutantur P et V et D explicatur tantummodo e primitiva litterarum forma; PARUM VARUM; OBSEPIATUR OBSEDIATUR cf. XI. 383. Non mirum igitur, dubitari potuisse, utrum Naevii LUDUS an LUPUS fabula exstitisset; sed Novii erat Atellana *Lupus*, Fest. p. 270, Naevii exstabat *Ludus* Cic. Cat. M. 20, cum qua inscriptione conferatur Senecae *Ludus de morte Claudii*. Quae Naevii laudatur *alimonia* (sc. *fabula*) *Remi et Romuli* nihil commune habere potuit cum *lupo*, si exstitisset, sed, opinor, cum *lupa*, quae geminos nutriebat.

Aliae depravationes irrepperunt per pronuntiationem. Possem afferre e Vaticano Pison. et Philipp. exempla praepositae i veluti *inefarius*, *isceleratus*, *ispes*, *ispiritus*, quae manifesto ex Itolorum usu fluxerunt, sed in vetustioribus etiam similia. Incredibile dictu, quoties B et U locum mutaverint. Tacite pronuntiat librarius aliquis vocabulum lectum et secundum suam consuetudinem totum scribit, non singulas litteras de exemplari suo repetens, cf. ad Scaur. vol. XI. p. 377. Hinc mirum vitium UELBIS pro BELUIS III. 18 (pro *tribuemus beluis*, *tribuemuellbis*, ubi omissum *us* m. 2. addidit, cf. § 45).

A et E quod saepius permutantur mala pronuntiandi assuetudine factum puto: *ras*, *inprassit*, *interpretatio*, *paena* (= *paene*), *pa(r)a rare* pro *parere*, *praematur* (= *pramatur* corr. per e) I. 10, et contra *hermoniam*, *repiunt*, alia apud Strelitz p. 85, cf. Muller p. XXIX ad p. 320. Eo refero *Philoteo* I. 16; ex *Philolai*, exitu simul ad superiores ablativos accommodato *Philoleo*, *Philoteo* factum est; nam genetivum *Philoleo*, in quo elegantiam quandam editores statuunt, ne Graeci quidem eo tempore usurpassent. — Litteras A et O, O et U permutatas nemo mirabitur; *apulentus* I. 51, *Areopogo* I. 43, *cummodis* I. 8, *cernitor* pro *-ur* I. 51, nam hoc non est ita rarum ac superius incultae pronuntiationis mendum, quod praecipuum est Vaticano Reip. — Littera i cedit affini u, ubi vacillat pronuntiatio sono medio inter u et i: *integerrumus*, alia. *Dico* et *duco* confusa similiter interpretor; sed *minus munus* oscitantiae librarii I. 70.

De D et T finali quaestio ad orthographiam referenda est, de qua supra XII. 291, cf. T in pro Mil. 34 *at eo* = *adeo*.

Denique haud scio an huc quoque pertineat *lacelari*, *sphela*, I. 9, 22 pro *lacerari*, *sphaera*.

Haec sunt fere, admodum pauca, in quibus ductus litterarum et pronuntiatio librariis in palimpsestis supra exploratis imposuerunt. Qui si solus fons esset labis conceptae facili negotio omnia ad integritatem restituerentur. Sed alia causa est depravationis cum aliis Vaticano Reip. communis, sed tamen frequentior in hoc, quam reliquis, omissas volo litteras, quarum detractio vocabula obscurantur, saepe non alia causa quam librarii oscitantia. Pleraque correxit man. 2. Ubicunque Schedas Vaticanas evolvis exempla sunt; *in. voviso*, *maior...*, *studio...*, *prop. iis per. culis pare...*, *t. amqui illum* (= *tranquillum*), *...rias* (*iniurias*), *patia. tur*, *quo. didicerunt* in duabus paginis inveniuntur 56 et sq., in quibus puncta defectus mea sunt, prima manus illa continua scripserat. P. 79 *ani...mo...reducebat*, I. 59, cf. supra. P. 85 *qui....uato* (*quia privato*), *illa. a. tio* (*illa factio*). P. 54 *.is* (*his*), *e. t* (*est*), *..culis* (*viculis*), *d. co. ratio* et alia. Nititur hac observatione emendatio ad I. 51 (*sui regendi*) et I. 52.

Tota vocabula omissa non tam crebro occurrunt, certe non toties a manu altera (sive c sive c') notantur. Sed plura esse omissa quam corrector notaverit, aliis locis probabile, aliis certum est (cf. I. 16 *causa* in cod. deest, necessario ab omnibus editoribus suppletum; item *meo* I. 6; *per se* a l. man. I. 65 omisum; de emendatione I. 32, III. 26 et 43 supra actum), et etiam nunc esse locos, qui supplemento egeant, mihi quidem persuasum. Velut I. 3 „et quoniam maxime rapimur ad opes augendas generis humani studemusque—tutiorum et opulentiorum vitam hominum reddere” crediderim excidisse *societate* post *humani*, aut *communitate* collato Off. I. c. 43.

Frequenter negatio omissa a manu altera aut ab editoribus suppleta est. Statim I. 1: „omitto innumerabilis viros, quorum singul.... saluti huic civitati fuerunt et *qui sunt procul* ab aetatis huius memoria, commemorare eos desino, ne quis se aut suorum aliquem praetermissum queratur” de quo loco egi XII. 393, nondum cognita Wachsmuthii sententia. Vulgo corrigunt „quia sunt haud procul”, Wachsmuthium autem elicientem verba *commemorare eos desino* suspicor legere „et qui sunt procul”, quamquam ne hoc quidem (propter sequens *se*) satisfacit. Utique alia in promptu sunt: ib. 2 „quod *non* ab iis partum confirmatumque sit”. *Non* est editorum. § 9 *non* in verbis „cum—

impetus volgi cohibere non possit" est a sec. manu. Idem vitium primae manus § 65. „Non solum ~~non~~ facta" vere corrigit Halm II. 28. *Non* addendum § 29 cf. XII. p. 403. Denique in fine libri V factam a Lennepio emendationem Bibl. Crit. N. V. p. 280 etsi ad palimpsestum non pertinet tamen hic addo, quoniam non animadversa videtur. „Mihi quidem hoc plus mali facere videtur qui oratione quam qui pretio [iudicem?] corrumpit, quod pecunia corrumpere imprudentem nemo potest, dicendo potest." Legitur vulgo *prudentem*. Minus recte Hirschfeld, Hermes V. p. 300 *pudentem*.

Inter similia aut propter similia syllabae et vocabula frequentissime omittuntur, velut: defendo — *defendendo* Scaur. 19, conquire — *conquirere* I. 17, repente — *repetente* I. 25, contione — *contentione* et multa alia. Rep. II. 8 *et* post ‚habet' omissum: „atque *habet* iam amoenitas ipsa — illecebras multas cupiditatum", ubi *etiam* ab Halmio et Baitero iniuria spretum. Sic *me* indicio 2^{ae} man. apparet intercidisse inter ‚dicam' et „hercule" (ercule) I. 31; „residet *etiam*" in ‚residetiam' ‚resitetiam' in Ambrosiano depravatum Scaur. 14, ut Heinrichius vidit, quem mirere non ab omnibus probatum; Halmius tenet in contextu *iam*. „Principiamus" — „prinoipiacapiamus" I. 56. — Verborum inter similia omissorum tam frequentia sunt exempla et omnibus scriptoribus communia, ut sufficiat digitum intendisse ad I. 3, 10, 23, 27, 31. De Tullianae c. 34 et 29 cf. XII. p. 59, sq. De duabus lacunis maioribus, ut videtur, non notatis I. 1 et 13 cf. XII p. 394, 397. Repetitam mendose litteram non memorarem nisi inde mira discrepantia II. 7 explicari posset „mihi", man. 2. ‚hic', sed praecessit *m*: „quam hic error" cuius depravatio his quasi gradibus processit *quam m̄hic, quam mihi*.

Contrarii vitii, ut negligentia librarii vocabula his scribantur, non minus abundant specimina, quae tamen colligere nulum usum habet. Nihil est in istis dubium nisi „video, video" II. 69, quod retinuit Orellius, sed iure alterum *video* spretum est, etiam codice indicium praebente. Ceterum ex ambitu eorum quae omittuntur I. 60 IWANUS MULLER efficit, singulos versus archetypi habuisse 36 litteras (Bursians Jahresber. XXVII. 141, cf. Pfaff l. 1. p. 5 nota). Taurinensis habet 16—23, Ambrosianus minus etiam, ipse Vaticanus Reip., pictus potius quam scriptus, 10 fere.

Raro ordo verborum perversus manu secunda per lineas corrigitur; aliis autem locis multo pluribus sine correctione erratum esse supra ad I. 22, 42, 61, II. 2, 30, 33 ostendere studui. Quibus locis omnibus si forte assentientem non habeo lectorem, contra a me omitti sunt, veluti I. 11 „tum id munus denique non recusare” pro „tum denique id munus”, ubi ordinem verborum perturbatum esse probabile est. Nam loco quidem laudato collocatio verborum vocabulis „id munus” vim conciliat a loco alienam, quasi de aliis quoque muneribus sermo sit. Scio Caecin. 100 et alia duo minus exstantia exempla separatorum *tum* et *denique* afferri, sed non prorsus similia. — Ordo manifesto mutatus I. 34 („duobus *vel* Graecis peritissimis”) II. 4 (*esse ingenio*), 69 (*mediis et* cf. du Rieu, p. 49), III. 47 (*an pluribus in*). Vid. Pfaff p. 12.

Praestigiatoris partes agere videtur imperito criticus, qui litteras traditas tam diu miscet et concutit donec nova vocabula existant, qui *domus* et *modus*, *iunctus* et *uinctus* (*vinctus*), *cives* et *vices*, *gerere* et *regere*, *milita* et *limite*, *posterius*, *protervius*, *modestiam*, *domesticam* commutet. Et tamen huius oscitantiae etiam antiquissimi hi codices exempla habent. Permutantur *de(s)civisset* et *devicisset* II. 33, *anteire* et *ante rei* II. 31, *eadem*, *aedem*, 36; *eo istii* pro *cis otii* scripsit man. l I. 26, altera, ut ex Mavii collatione apparet, hinc perverse fecit *eohis otii*; *craevit* (*crevit*?) factum ex *creavit* II. 31, qualia contemplanti non incredibile videbitur *postea* et *posita* vices mutasse cf. ad II. 18. In Vaticano *Philippicarum* saec. IX *omnes* et *mones*, *caque* et *aquae* confunduntur. Permutantur *excepto* et *expecto* Rep. I. 38, qua corruptione Halimius uti poterat ad emendationem suam I. 9: („sapientis non esse) vel contumeliarum verbera subire vel *exceptare* sapienti non ferendas iniurias” i. e. identidem excipere, perpetuo se exponere. Statuit *expectare* non aptum esse. Cf. tamen Tusc. II. 28.

Aliena in contextum recepta sunt nolente et inscio librario, qui interpretamenta adscripta pro verbis scriptoris habuit, aut correctioni una cum corrupto verbo locum dedit, aut omissum vocabulum, quod a superiore librario in margine erat suppletum, bis inseruit, incertus ubi reponeret. Ut a postremo incipiam, exempli loco sit IV. 4: „mitto *aput* Eleos et Thebanos, *aput*

quos in amore ingenuorum libido—habet—licentiam, Lacedaemonii ipsi —” est in Codice, et sic adhuc legitur in editionibus, sed prius *apud*, alieno loco insertum, abiiciendum. Libro V. 5 traditum est „(agri) *qui* essent regii *qui* colerenturque sine regum opera”, sed alterum *qui* nunc recte omittitur. Alia exempla vide ad I. 47 vol. XIII. p. 46. Bis a prima manu erat scriptum *ex me* hoc exemplo I. 19 „quaesierat ex me Scipio ex me quidnam sentirem”. Ibidem C: „omnisque avidae omnis” pro „omnisque avidos”. Verae et falsae lectionis iuxta positae eoque depravatae in Lucilio apud Nonium quindecim exempla dedi in Coniectaneis in Lucilii librorum decadem secundam et tertiam (Amst. v. d. Post 1871, Verh. Kon. Akad. VI., p. 96) ubi in fragm. I. VII. melius fortasse legitur:

queis oculi non *sunt* neque nasum *aequalia* [*sunt*]
quam *qualia*; supple „nobis”; Nonius *et qualia*, et e libro XV
quae gallam bibere ac rugas conducere ventris
farre aceroso *illos decumano et pane* [*cumano*] coegit
quam *oleo*, quod libri habent, aut *oleis* quod F. Marxio placet (*ollos* h. l. non Lucilio adscripserim), cuius emendationem in Studiis Lucilianis p. 19: „decumano pane cumino Cogit” honoris causa memoro. Ex lib. XIII fragmentum quod affertur, vitio typographi deformatum, sic restituo:

idem epulo cibus atque epulast Iovis omnipotentis,
i. e. „cibus in epulo”, ab *epulum*; *epula* Nonius testatur; *epulai* trisyllabum concoquat qui potest. Scriptum erat „epulatio iovis omnipotentis.” „*Sasipientibus*” erat in fragm. libri XIV, i. e. „*sipientibus*” corr. „*sapientibus*”, quod nunc sic scripserim:

non paucis malle^m ac sapientibu' *me* esse probatum

ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνίσσειν?

per interrogationem, mutatione paene nulla, nam *malle* (*male*, *mella*) et *probatum* sunt in codd. Obiter corrogo quod ibidem est contrariae depravationis (syllabae semel positae, quae bis scribi debebat) exemplum sic traditum: „inde canino rito oculisque involem”. Emendavi l. l.

inde canino ritu oculos *osque* involem ---

L. Müller (XXX. 100):

--- inde canino *ori si* ritu oculisque
involem,

Ribbeckius Com.² p. LXXVIII:

--- inde canino ori ritu olli oculisque
involem.

Non video, cur haec praestent. Unum *ritu* muto:
inde canino *ricu* oculos osque involem ---

Verba sunt gladiatoris efferati, Pacideiani cuiusdam, quem gloriantem facit Lucilius apud Ciceronem Tusc. IV. 48 etc. in Aeserninum quendam e Samnio ortum (nam Aesernia ibi) invehentem, cuius proprium nomen fortasse peti potest e Senecae Controv. III. p. 246, 4: „si Threx essem, Fusius essem, si pantomimus essem, Bathyllus essem.” Apud Ciceronem v. 3 corrupte „quam gladium in stomacho *suria* ac pulmonibus sisto” fort. *Fusi*. Atque hic Pacideianus „auriculam mordicus abstulit” adversario. Sed ad Ciceronem redeo.

De interpretamentis errore tanquam verbis scriptoris in contextum receptis his fere locis constat: I. 22 (*caelo*), 28 (*de qua modo dicebatur*), 31 (*locupletibus*), 47 (*magistratus-magis*, vulgo alterum omittitur), 49 (*regni*), 51 (*eo nomine*), 57 (*Homerus*), 59 (*si forte*), II. 52 (*si quomodo* pro *si modo*), III. 14 (*Aegyptii*), 44 (*Laelius*), 60 (*eam consilio sedari volebat*, teste Detlefseno et Mavio altera manu minusculis adscripta), 58 (*excluso Tarquinio* man. sec.); minus certa nobis videntur I. 50 (*rex*) et II. 56: „quodque erat ad [*obtineendam*] potentiam nobilium vel maximum”. Huc adde I. 3 *qui illa disputant* et 5 *Atheniensium* a Wachsmuthio eiecta. Ipse quae hoc in genere tentavi haec fere sunt I. 6 (*vel eorum*), 22 (*sphaerae* cf. XII. 401), 27 (*immensa*), 28 (*cum* XII. p. 404), 31 (*de Scipione quaesieris* XIII. p. 44), 50 (*imperii singularis*); 56 et II. 36 additamenta habes quae huius librarii captum multo superant. In aliis dubium utrum C aliena ipse in verba Tulliana invexerit an locum iam interpolatum invenerit; nam raro admodum se produnt interpretamenta loco quem occupant (I. 57, 58, 60). Reputanti, tanta fide C codicem reddidisse, ut mallet dubia bis scribere quam omittere, stolidè eum saepius litteras omisisse aliquot plane securum de sententia, si modo litteras nitide pingeret, nusquam paene adscripsisse quidquam, non mihi probabile videtur ullam emendationem sive interpolationem maiorem ab eo esse suscep-

tam; fuisse videntur in archetypo iam interpolationes et annotationes alieno loco insertae. Non solebant veteres, ut nos, annotationunculam aliquam ad imam paginam, tanquam „notam”, reiiicere, tamen quod II. 36 de equitibus legitur magnam similitudinem habet marginalis annotationis ab ipso auctore profectae. Male seduli lectoris additamenta videor mihi animadvertere I. 56, III. 15, ea certe non sunt huius librarii, ut supra significavi. Contra credere possum talia ab eo profecta I. 30 „liberiora (liberaliora?) et *transfusa* latius” pro *fusa*; nasutam illam emendationem *Pilus* pro *Philus* (passim), qua antiquarium agebat, nam Cicero adspiratis iam utebatur; porro bis pravam emendationem alterius manus ex librarii ingenio fluxisse puto II. 34: „cum audiret dominationem Cypseli *confirmari defugit* patriam” pro „confirmatam fugit.” Ad correctiones librarii non tamen continuo ad malas refero III. 12: „et quae omnis magis quam *se ipse* diligit” modo dedisset *se ipsa* pro *sepe*; nam quamvis antiqua sit lectio *sepe* secundum Senecam (epist. XVIII. 5, 32), tamen ex Seneca ipso apparet, vocabulum mirum visum esse, nec alibi in Cicerone lectum. Tullium non probabile est cascam illam formam uno loco sine ulla necessitate excitasse. Mala correctio est II. 14 „sed quod proprium *sit*” pro *est* et librarii esse potest. Paucae sunt correctiones potius quam interpolationes. Alia ambigua nihil prodest distinguere velle. Sic minime definiverim sitne antiquioris an huius librarii (librario-rumve) II. 11 *nileretur*, 36 „post[*quam*]” 43 „apud nostros *re-ge*”, 42 „et *ut* sit”. Non dubito quin alia etiam aliena deprehendantur in his libris, est enim genus hoc critices admodum proclive sed lubricum idem. Non tamen omittam suspensiones has: I. 11: „quod qui tranquillo mari gubernare se negent posse, quod nec didicerint, nec umquam [scire] curaverint, eidem”, rell. Qui non didicit gubernare, scire non curavit; nihil novi hoc continet; omnino *non curare* gubernationem latius patet quam *non curare scire*. — I. 31: „quid enim mihi L. Pauli nepos, hoc avunculo, nobilissima [in] familia, atque in hac tam clara re publica natus, quaerit”, rell. Neque *nascitur* neque *est aliquis in familia* (= pertinet ad f.). Fraudi fuit proximum *in*.

Dixi de depravatione, quae omittendo aut addendo facta est,

Alias correctiones, paucas quoque, inveneris sive ab hoc librario, sive ab eius decessore factas. Huiusmodi est I. 47, ubi nunc recte scribitur: „in libero autem populo ut *Rhodi*, ut *Athenis* nemo est civium”. Sed C habet: „ut Rhodii ut Athenienses”. Nimirum invenit *Rhodii* e mala correctione natum; huic accommodavit alterum et *Athenis* in *Athenienses* mutavit. Altera manus vitium ex parte sustulit. Falsa correctio est manus alterius „*imitemur* ergo Aratum” pro „*imitabor*”, I. 56; I. 52 C scripsit „inter firmitatem unius”, ratus in vera lectione „*inter infirmitatem*” repetito in erratum esse, eamque correctionem pravam c¹ reliquit. Saepe autem deleta aut addita n singularis et pluralis vices suas permutaverunt; cf. I. 16 *disputent*, 18 *esset*, 30 *erat*, 48 *extitisset*, II. 4 *incolebat*, 7 (*nullae res*) *perverterunt* pro *pervertit* audaciore correctione, 62 *esset*. Pauca haec sunt, si conferantur cum recentioribus libris.

Omnino fatendum est, depravationum genera in hoc codice non late serpsisse; non sunt multa ex similitudine litterarum, non multa e postremis vocabulorum propinquorum syllabis inter se assimilatis depravata, pauca oscitantia librarii vocabulis permutatis (*voluntas*, *voluptas* I. 3, *quam quantum* 28, *igitur inquit* 60, *tractus tractatus* II. 11, *inperitus inperditus* V. 5), paulo plura perverso ordine litterarum et verborum corrupta. Atque hoc protremum genus potissimum in re publica, reliqua in iis quoque palimpsestis deprehenduntur, de quibus supra expositum.

Restat antiquissimus palimpsestus Verrinarum, de quo post, si otium erit, exponam; utique paucis. Nam de eo copiose et diligenter dixit Dr. Meusel de Ciceronis Verrinarum codicibus, schol. programme Berlinensi a. 1876.

C. M. FRANCKEN.

THUCYDIDEA.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

In primo libro scribit Thucydides secundo capite crebras in Graecia antiquitus migrationes populorum fuisse saepeque homines sedes suas alio contulisse *βιαζομένους ὑπὸ τινων ἀειπλειόνων*. Horum verborum sententiam satis perspicimus, sed incommodus usus est pronominis indefiniti, nec quidquam prodest cum libris paucis nec bonis rescribere *ὑπὸ τῶν ἀειπλειόνων*. Elici poterit ipsa Thucydidis manus ex iis quae infra scripsit de Spartanis, qui Deceleae praesidium imposuerant VII 27: *τότε δὲ ξυνεχῶς ἐπικαθημένων καὶ ποτὲ μὲν καὶ πλειόνων ἐπιόντων, ποτὲ δ' ἐξ ἀνάγκης τῆς ἴσης Φρουρᾶς καταθεούσης τὴν χώραν*. Est sane facile intellectu: *βιαζόμενοι ἐπιόντων ἀειπλειόνων*.

Probandum est quod hodie editur I. 4: *τὸ ληπτικὸν καθήρει ἐκ τῆς θαλάσσης*, nam in ea locutione non est locus verbo *καθαίρειν*, quod Herbstius in morosa Cobeti censura luculenter evicit. Hoc unum praeterea addendum est, apud Dionem Cassium LXXVI. 10 in Reimari editione legi: *τῷ τε ληπτικὸν καθαίρουσι*, sed Dindorfium ratio fugit, cum ederet *καθαίροντι*.

Quaerit Vollgraffius in *Mnem.* XXI. 415, rectene satis lega-

tur I. 5: δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἡπειρωτῶν τινὲς ἔτι καὶ νῦν, οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν. Assentior adverbium καλῶς hic ferri non debere, nec tamen expungendum est, quod corrigendum potius ἀλλήλους. Sic statim sequitur: ἐλήζοντο δὲ καὶ κατ' ἡπειρον ἀλλήλους et I. 7: ἔφερον γὰρ ἀλλήλους. Deinde sermo fit I. 5 de Graecorum populis, quibus τὸ σιδηροφορεῖσθαι ἀπὸ τῆς παλαιᾶς λησείας ἐμμεμένηκεν. Hic primum non verbum ἐμμένειν sed ξυμμένειν requiritur utendumque est eadem correctione, qua Cobetum usum esse video II. 2: τέσσαρα καὶ δέκ' ἔτη ξυνέμειναν αἱ τριακοντούται σπονδαί, ubi legebatur ἐνέμειναν contra recte editur IV. 74: ἐκ σώσεως μετὰς τας ξυνέμειναν. Praeterea non praedones tantum ἐσιδηροφοροῦντο, sed illatam vim ut propulsarent, reliqui opinor omnes. Hinc commendare ausim: ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ξυνηθείας ξυμμεμένηκεν. Librarii λησείας vocabulum ξναυλον habuerunt: inde ortum vitium.

Interpretes hucusque frustra sudarunt, ut explicarent quid tandem traderet Thucydides I. 6: καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς (Atheniensibus) τῶν εὐδαιμόνων διὰ τὸ ἀβροδίαιτον οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινεῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσῶν τεττίγων ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδόμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. Hic primum propter ea quae continuo sequuntur, facile id verum esse comperies, quod scribit Arnoldus: διὰ τὸ ἀβροδίαιτον *these words explain why they wore the linen dress, not why they left it off. Perhaps it may be best expressed in English as follows: "It is not long since they saw their elderly men of the richer classes leave off their linen undergarments"*, cet. Verum quid Herodotus V. 87 de veste muliebri? Ἐφόρεον γὰρ δὴ πρὸ τοῦ αἱ τῶν Ἀθηναίων γυναῖκες ἰσθῆτα Δωρίδα τῇ Κορινθίῃ παραπλησιωτάτην μετέβαλον ὧν ἐς τὸν λίνεον κιθῶνα, ἵνα δὲ περόνησι μὴ χρέωνται. Etiam si tempore bellorum Persicorum reditum sit ad morum simplicitatem, quod scribit Ernestus Curtius in Historia Graeca II. 169, non video tamen quomodo laudati loci in concordiam redigi queant. Quod erat *luxuriae* signum, habebant olim Athenienses *linteas* vestes eumque morem senes paulo diutius retinuerunt; deinde ab lino, uti credibile est, transitus est factus ad *lanam*. Contra secundum Herodotum mulieribus data fuit *poenae* loco *linteae* vestis. Aut hoc aut illud absurdum esse

fatearis necesse est. Reliqua testimonia si interrogas, quae magno numero prostant, videbis nihil esse cur Herodoto fidem denegemus, confer modo locos, quos Beckerus congressit in *Charicle* III. 159 sqq. Hinc Odofredus Mullerus *Dor.* II. p. 267 paene ad incitas redactus, operosam explicationem excogitavit, quam non gravabor describere, ut luculenter appareat quam incredibile sit, quod apud Thucydidem legimus: „Thucydides Doras primos simpliciore vestitum recepiisse dicit, quod nititur sententia huic scriptori propria, qua vestes lineas, amplas, in sinu artificiose complicatas, quales Athenis adhuc Aristophanis aetate viri priscos mores firmiter retinentes gestabant, antiquissimos Graecorum amictus fuisse iudicabat. Contra nos hunc habitum ab Ionibus Asiaticis Athenas transisse satis certo scimus, sed illic circa tempus belli Peloponnesiaci rursus eo spreto ad veterum Graecorum vestitum levem atque tenuem redierunt, exceptis tamen feminis, quae olim quidem etiam Athenis Doricas vestes sumpserant, sed tunc Ionicas, quae longas manicas, amplas rugas, fimbriam humum verrentem habebant, et plerumque lineae erant, retinebant. Verum tamen Thucydides id recte affirmat, Lacedaemonios prae omnibus reliquis Graecis simplicibus et brevibus amictibus eminuisse”. Locum debeo Popponi p. 78, sed quis tam contortam explicandi rationem probare potest? Quoquo te veritas, id concedas oportet neque in lino neque in lana per se inesse ullum luxuriae indicium: ne fibulis uterentur, Athenienses uxoribus suis dederunt *λίαν κιθῶνα*, ut ait Herodotus, nec metuerunt ne propter imbecillitatem ad luxuriam delaberentur. Ex his dubitationibus ut emergamus, missis ambiguis veterum scriptorum testimoniis, antiquissima monumenta interroganda sunt, quae ad nostra tempora perdurarunt. Horum fidem secutus Helbigius in praeclaro libro de Homeri *Epicis Carminibus* scribit p. 129 sqq., olim maribus pariter atque feminis *angustas* vestes placuisse, in quarum locum postea *fluentes* successerint. Angustae autem vestes, pagina est 138 sqq., pictae plerumque erant et ornamentis distinctae, quae geometricas figuras crebro referebant, *ibid.* p. 150. Quid autem si senum apud Thucydidem itidem *floridae* vestes fuerint? Negas de corruptela debere cogitari, quum Pollux in codice suo idem inveniit, quod hodie legitur? scribit certe VII. 71: *λινούς χιτῶν*

ὃν Ἀθηναῖοι πρότερον ἐφόρουν ποδῆρη καὶ αὐθις Ἴωνες. Verum discrepat lectio, quae multis saeculis ante Pollucem circumferebatur, nam Athenaeus XII. 512 c. Heraclidem Ponticum laudat, cuius haec verba sunt: καὶ ἡ Ἀθηναίων πόλις ἔως ἐτρύφα μεγίστη τε ἦν καὶ μεγαλοφυχοτάτους ἔτρεφεν ἄνδρας. Ἀλουργὴ μὲν γὰρ ἡμπίσχοντο ἱμάτια, ποικίλους δ' ὑπέδυνον χιτῶνας, κορύμβους δ' ἀναδόμενοι τῶν τριχῶν χρυσοῦς τέττιγας περὶ τὸ μέτωπον καὶ τὰς κόμας (Birtius κόρρας scribit) ἐφόρουν καὶ οὗτοι ἦσαν οἱ τοιοῦτοι οἱ τὴν Μαραθῶνι νικήσαντες μάχην. Hic vix quisquam negabit, quod incurrit in oculos, Heraclidem non immemorem fuisse Thucydidis itaque senes illi διὰ τὸ ἀβροδίατον non habebant χιτῶνας λινοῦς, sed ποικίλους vel, si id fortasse magis propter correctionis facilitatem ἀνθινοῦς. Talis fuit apud Aristophanem ὃδ' ἐκεῖνος δρᾶν τεττιγοφόρας ἀρχαίῳ σχήματι ΛΑΜΠΡΟΣ. Scribit Helbigius p. 121: *dass unter jenen linnenen Chitonen* (quos Thucydidēs memoravit) *die uns gegenwärtig beschäftigenden langen Leibröcke zu verstehen sind, kann nach dem Zeugnisse der Denkmäler keinem Zweifel unterliegen*: libenter credo, sed ut hoc etiam ab lectoribus intelligi possit, necessaria est quam dixi correctio. Alia multa quae eodem pertinent, apud Victorem Hehniū invenies p. 105. Ceterum in eodem illo sexto capite: πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα τις ἀποδείξειε τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὁμοιοτρόπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιτώμενον, cur malim ὁμοιοτροπώτατα, dixi olim ἐν λογίῳ Ἑρμῇ p. 412.

Miror aliquantulum quod legitur I. 7: τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν νεώτατα ὤκισθησαν καὶ ἤδη πλοῖμωτέρων ὄντων, nec docent interpretes quantum video, quo sensu hic superlativus gradus adhibitus sit, cum exspectes fere νεώτερον. Deinde quod in eodem capite sequitur: διὰ τὴν ληξείαν ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν, iam Poppo vidit praestare praesens tempus ἀντίσχοσαν. Eadem correctione nisi fallor opus erit I. 90: πρέσβεις μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν ἀλλ' ἐπίσχειν, I. 117: ἀδύνατοι δ' ὄντες ἀντίσχειν itidemque I. 141: μάχῃ μὲν δυνατοὶ ἀντίσχειν, πολεμεῖν δ' ἀδύνατοι, IV. 68: τὸ μὲν πρῶτον ἀντίσχοντες ἡμύνηντο ὅλγοι et alibi fortasse.

Articulus apud Thucydidem aliquoties excidisse videtur; mi-

rum certe est quod legitur I. 7: αἱ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἡπείροις, I. 10: δηλῶν τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας ἐπὶ πρὸς τὰς μεγίστας δ' οὖν καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκοποῦντι, VII. 56: πρὸς τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων, alibi. Melius certe editur I. 105: οἳ τε πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι et I. 141 Cobetus correxit: ἢ τε μεγίστη καὶ (ἢ) ἐλαχίστη δικαίωσις. Vide praeterea quid Herwerdenus adscripserit ad I. 139.

Legimus I. 9 mortuo Eurystheo Atreum imperium accepisse καὶ τῶν Περσείδων τοὺς Πελοπίδας μερίζους κατασῆναι, sed placeat κατασῆσαι. Sed nondum satis accurate quaesitum fuit quid tandem Thucydides traderet I. 12. Etiam post Troica tempora in Graecia migrationes factae sunt: καὶ μετὰ τὰ Τρωικὰ ἢ Ἑλλὰς ἐτι μετανίστατό τε καὶ κατακίζετο, ὥστε μὴ ἡσυχάσασα αὐξηθῆναι. Quae migrationum illarum causa fuit? Respondebis cum Thucydide: ἢ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν Ἑλλήνων ἐξ Ἰλίου χρόνια γενομένη πολλὰ ἐνέδχμωσε καὶ εἰσεῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐγίγνοντο, ὅφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἐκτιζόν. Sed quae est ista ratiocinatio? Migrationes factae sunt, nam post diuturnum bellum aliquantum turbatum fuit et qui civili bello pulsati fuerant ex urbibus in exilium, urbes condiderunt. Τὰς πόλεις ἐκτιζόν; Quasnam tandem? Deinde legimus Boeotos Boeotiam occupavisse et Dorienses Peloponnesum, sed de novis urbibus ne verbum quidem unum fit. Praeterea Graecorum opes, uti videmus, per illud intervallum minime creverunt neque Graecia ἡσυχάσασα ἡυξήθη· tamenne exsules novas urbes interea condebant? Quid tantum operae insumimus, ut Thucydidis verba semper rectius intellegantur, si ipse tam desultorie scripsit? Sed ex his salebris exitum video. Fuerunt migrationes, quarum migrationum exempla sunt Boeoti et Dorienses. Hisc migrationibus effectum est, ut ne Graecia cito effloresceret: *hinc rei causa primum redditur*: nempe discordia res dilabebantur: εἰσεῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐγίγνοντο· deinde exsules τὰς πόλεις ἐκτιζόν. Ain tandem? Vertit Bloomfieldus: *they went and colonised other cities*: neque de aliis urbibus sermo fuit et si revera novae urbes ab exsulis conditae sunt, dixeris Graeciam μὴ ἡσυχάσασαν tamen insigniter αὐξηθῆναι. Sed nihil horum scriptor contendere potuit et exsules suas urbes non

ἔκτιζον, iamdudum enim erant conditae, sed *bello premebant*, quo factum est ut utrimque vires debilitarentur. Fuerunt *τάσεις ὑφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἐπίζον*. Aut fallor aut hoc solum verum est. De Epidamno scribit Thucydides I. 24 exactos fuisse optimates: *οἱ δ' ἐπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλίζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει*: hi autem, *ἐπειδὴ ἐπίζοντο*, Corcyraeorum auxilium implorarunt atque sic postea urbis opes fractae fuerunt: non potest excogitari exemplum magis appositum et alios locos addere facile est, v. c. I. 126 et II. 68. Mox quaeri potest, an non rectius fuerit Attice *Καδμῆδα γῆν* appellare quam *Καδμηίδα* et ad eandem analogiam alia multa nomina propria Attice efferenda videntur. Itidem I. 98 et alibi *Ἡδόνα* displicet et verior videtur contracta forma *Ἡδόνα*, sed res fortasse tanti non est.

Capite I. 18: *ἐμπειρότεροι ἐγένοντο μετὰ κινδύνων τὰς μέλτας ποιούμενοι*. collato I. 8 nonne praestat *ἐμπειρότεροι ἐαυτῶν*? Deinde celebratus locus est I. 22: *ἄσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις κατὰ τὸ ἀνθρώπειον τοιούτων καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι, ἀφέλιμα κρίνειν αὐτὰ, ἀρκούντως ἔξει*, quem locum interpretes prope nimis copiose illustrarunt, quorum prolixitatem non iuvat imitari, sed simpliciter dicam eliminandum mihi videri articulum *τῶν*, ut genetivus absolutus fiat *μελλόντων ποτὲ αὖθις — τοιούτων — ἔσεσθαι*. Hoc quodammodo interpretatur Lucianus de conscrib. histor. c. 42: *εἶποτε καὶ αὖθις τὰ ὅμοια καταλάβοι*.

Nimis fortasse incertum est quod mihi de capite 25 observasse videor; nam primum: *γνόντες δ' οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κέρκυρας τιμωρίαν οὔσαν*, arridet *ιοῦσαν*. deinde quod de Corcyraeis legitur, qui Phaeacum veteris famaе memores *ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι*, malim sane *ἐξήρτυντο*, non enim *παράδαντ* sibi classem, sed *παράσαντ*; *τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς*.

Quod hodie editur I. 30: *περιιδόντι τῷ θέρει*, nota res est comicos postas pro *περιών* dicere maluisse *περιών*, qua de forma quaedam me adnotare memini *Mnem.* XXI 358, sed etiam in soluta oratione optimi Codices ducunt fere eodem, veluti hic

apud Thucydidem, apud Xenophontem in Hellenicis III. 2. 25, apud Herodotum IV. 155, alibi; nec satis causae est, cur eam breviorē formam abiciamus. Id magis dubitatur quid *περιόντι τῷ θέρει* significet.

Non satis comperi iamne olim ab aliis observatum fuerit, quomodo Thucydides praepositiones variare soleat. Nihil impedit quominus pusillam rem complusculis exemplis breviter ostendam. Invenio I. 32: *τετύχηκε δὲ ταὐτὸ πρὸς τε ὑμᾶς ἄλογον καὶ ἐς τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν ἀξύμφορον*. I. 38: *οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτ' ἐς ἡμᾶς τοιοῖδε εἰσὶν*. II. 37: *ἐλευθέρως τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους ὑποψίαν*. III. 37: *πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους ταὐτὸν ἔχετε*. III. 54: *δικαίαι πρὸς τε τὰ Θηβαίων διάφορα καὶ ἐς ὑμᾶς*. V. 26: *πρὸς τὸν Ἐπιδάυριον πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα*. VII. 33: *ἐκ τε τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἠπειροῦ*. Rem si nondum forte investigata fuit, aliorum acumini commendo.

In oratione ad Athenienses utuntur Corcyraeorum legati nimis perplexa sententia I. 36: societatem nostram, inquit, si quis reiiciat, *γνώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ ἰσχύον ἔχον τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον, τὸ δὲ θαρσοῦν ἀσθενὲς ὃν πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον*, nam expungenda sunt verba *θαρσοῦν* [μὴ δεξαμένον], quod Cobetus recte demonstravisse videtur *Mnem.* XI. 361. Sed quid hoc est nimiam confidentiam eorum qui praeter sua nihil requirunt, apud hostes viribus fretos forā *ἀδεεσέραν*? Scribit Herwerdenus alios secutus adiectivum *ἀδεεσέρον* hic significare *minus formidolosum*, quod neque optime huc quadrat et praeterea singularis haec est adiectivi significatio. Multum praestare equidem arbitror *ἐνδεέστερον*. Sic in civilibus turbis tutum est τὸ *δεδιέναι* τό τε αὐτῶν *ἐνδεές* καὶ τὸ τῶν *ἐναντίων* *ξυνέτον*, III. 83; sed III. 37 incusatur Atheniensium τὸ καθ' ἡμέραν *ἀδεές* καὶ *ἀνεπιβούλευτον* πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐς τοὺς *ξυμμάχους*.

Corcyraei ab Corinthiorum legatis describuntur I. 37, *ξύμαχον οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τὰδικήματα οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν οὐδὲ παρὰκαλοῦντες αἰσχύνεσθαι*. Operae pretium est videre

quid interpretes moliti sint, ut illud παρακαλοῦντες tuerentur, veluti Bloomfieldus vertit: *not caring to have any as aiders in, and therefore witnesses of, their iniquities, not to be put to the blush at calling them in to do evil.* Classenius autem: *sie sind nicht geneigt, sich dem beschämenden Gefühl auszusetzen Andre zu ungerechten Unternehmungen aufzufordern.* Mihi quidem nihil horum sufficere videtur, quae tum demum possent ferri, si omnia ab Corcyraeis illata bella necessario fuissent iniusta. Multo facilius intelligam: παρακαλοῦντες. Facinorum suorum testes Corcyraei adsciscere nolunt, ne forte admonitos turpitudinis suae pudeat. Obfuit, nisi fallor, quod illud ipsum παρακαλοῦντες in mediocri quodam Codice revera invenitur.

Cap. I. 89: οὐ τὸν προὔχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκλούμενον λέγειν τι δοκεῖν δεῖ· potestne particiipium προὔχοντα id significare quod contextus flagitat? Certe ad explicandum vix ausim ad Homeri usum confugere. Vide an forte possit probari προὔπαρχοντα, quod verbum apud Thucydidem minime rarum est. Sed incertum hoc esse, ipse ultro fateor et praestat in sequentibus corrigere: αὐτοὶ δὲ κινδυνεύουσι pro οὗτοι.

Corinthii I. 41 Atheniensibus in memoriam revocant olim praestita beneficia, quae οὐκ ἐχθροὶ ὄντες ὥς τε βλάπτειν οὐδ' αὖ φίλοι ὥς' ἐπιχρῆσθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῇ παρόντι φάμεν χρῆναι. Sententia haud difficulter apparet: obortis inimiciis beneficia olim in te collata rependere nihil necesse est; non enim hostibus prodesse cupimus sed nocere; cum amicis autem non exactissimam rationem inire decet, numquis nos forte gratia superaverit; nam κοινὰ τὰ τῶν φίλων et amicorum opibus licet uti, quin et interdum abuti. Sed quid est ἐπιχρῆσθαι? Secundum nonnullos editores, quos etiam Herwerdenum sequi video, significat *familiariter uti*. Primum quantum comperi, ea significatio non frequentissima est; deinde quod contextus requirit, diversum est. Utimur sane nostris amicis familiariter, sed hoc dicit Corinthius legatus, Athenienses, cum non arctissimum amicitiae vinculum intercedat, par pari rependere debere, ne Corinthii exprobrare possint, quod olim Atheniensibus auxilio fuerint. Non sumus, inquit, φίλοι ὥς' ἀποχρῆσθαι· hoc mihi

videor intelligere, nempe eo sensu quo dicitur τῇ ἡγεμονίᾳ ἀποχρήσθαι, I. 76. Nec nobis vos nocere aequum est, neque a nobis quidquam lucrī accipere, sed τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι, ut est L. 42, vel αὐτῷ τῷ μέτρῳ, quod Hesiodus commendavit. Locutionis non immemor fuit Dio Cassius Vol. I. p. 83 Df.: τῇ τῶν Ῥωμαίων Φιλίᾳ ἀποχρώμενος. Scripsit praeterea ipse Thucydides VI. 17: ἀποχρήσασθε τῇ ἐκατέρου ἡμῶν ὠφελίᾳ et alibi etiam eodem composito usus est.

Non agnosco oppositionem I. 49: Θυμῷ καὶ βίῳ μὴ τὸ πλεον ἐναυμάχουν ἢ ἐπιστήμῃ, nam consilium insitam vim non immittit, sed promovet: malo equidem βίῳ μὴ scribere, sicuti recte scribitur II. 81: χωρήσαντες βίῳ ἐνόμισαν αὐτοβοοὶ ἂν τὴν πόλιν ἐλεῖν. Mox in extremo capite: ἐπεὶ δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς καὶ ἐνέκλειντο οἱ Κορίνθιοι, praefendum censeo καὶ λαμπρῶς. Sed gravior oritur dubitatio circa sequens caput, nam prorsus incredibile est quod narrat Thucydides de navali proelio inter Corinthios et Corecyraeos commisso. Vicerat Corecyraeorum sinistrum cornu, deinde hostium navibus fugatis in terram escenderant et castra Corinthiorum incenderant. Quid autem Corinthii qui in altero cornu victoriam reportarant? Nempe πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν, τοὺς τε αὐτῶν φίλους οὐκ αἰσθόμενοι ὅτι ἦσαν οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα, ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. Mirum sane, si cives suos et socios dignoscere non potuerunt, nec credibile est, eos qui stetissent in dextro cornu, trucidari potuisse in cornu sinistro, nam aciem late extenderant et αἱ νῆες ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπέσχον, sicuti continuo post legimus. Optime sensit rei difficultatem Neoph. Ducas, cuius verba Poppo adscripsit: intelligendi sunt, inquit, Megarenses et Ambraciotaе, ἀλλ' ἀπορεῖται, πῶς αὐτοῖς ἡττημένοις καὶ εἰς ἡπειρον γενομένοις σποράσιν ἐνέτυχον οἱ Κορίνθιοι πρὸς ταχέως; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ'· deinde profert infelicem suspicionem, quam melius videbis apud ipsum. Equidem, sicubi eiusmodi ἀπορίαι sese obtulerunt, semper primum quaerere soleo, quid scriptor satis probabiliter narrare potuerit; hoc postquam contigit reperire, saepe emendatio haud magno constat. Legi totum locum et relegi; deinde visus mihi est Thucydides illud memoriae prodidisse, occupatos fuisse Corinthios in hostibus tru-

cicandis, quum intervallum fecisset ut nescirent pulsos fugatosque esse, qui dextrum cornu obtinuissent; praestitisset enim laborantibus suis opem ferre et in castris incendium restinguere, nec tantum crudeles atque inhumani fuerunt, sed etiam stulto consilio usi sunt, quum fugitantibus Coreyraeis instarent et Atheniensium naves adorirentur. Potestne autem hoc omne ex Thucydidis verbis elici? Potest, atque adeo facillima ratione. Interpolata verba sunt: οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρει, deinde mutata interpunctione obtinebimus: τοὺς τε αὐτῶν φίλους οὐκ αἰσθόμενοι ὅτι ἦσσαντο, ἀγνοοῦντες ἐκτεινον, scil. eos, quibus in acie oppositi stabant. Interpolationis causam vides indeque ortum errorem. Aliquanto post autem fugatis Coreyraeis, Corinthii πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο.

Stultum emblemata est I. 52: δίδοι ἐς χεῖρας ἦλθον post satis aperta verba: νομίσαντες λελύσθαι τὰς σπονδάς. Etiam hodie multa talia supersunt expungenda, quorum paulo insigniora exempla procedente opere notabo, veluti in extremo capite I. 55 male abundant verba: ὅτι σφίσι ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουν. Miror usum pronominis reflexivi I. 57, ubi Macedonum rex Perdiccas dicitur πολεμωθῆναι, ὅτι Φιλίππῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. Aliud quid hic lateat necesse est et conficio: τῷ νεωτέρῳ ἀδελφῷ. Hic autem Perdiccas, caput est 58, Chalcidensibus τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, nec tamen hoc Graecum erit, nisi inseras (τὰ) περὶ τήν. Plurimum miror id nondum correctum fuisse. Deinde c. 61 Athenienses Pydnam obsident, ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκάειαν πρὸς τὸν Περδίκκην — ἀπανίστανται, credo sane ξύμβασιν ἀναγκάειαν fuisse factam, sed non mihi persuadeo etiam foederis iniectionem fuisse mentionem; certe haud diuturna fides fuit, nam brevi post legimus c. 62: ἀπέστη εὐθὺς πάλιν τῶν Ἀθηναίων καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτειδαῖταις· dixerim insiticia esse verba καὶ ξυμμαχίαν. Itidem aliquid ineleganter abundat c. 67, ubi delendum participium πρεσβεύμενοι in hisce: Αἰγινῆται Φανερώς μὲν οὐ, πρεσβεύμενοι, δεδίδότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δὲ ἐνῆγον τὸν πόλεμον.

Athenienses I. 70: ἃ ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐξέλθωσιν οἰκεία
 εἶρεσθαι ἡγοῦνται. Hic plerisque displicuit verbum ἐξέλθωσιν
 itaque Badhamus ἔλωσιν coniecit, Herwerdenus ἐκτελέσωσιν.
 Conferri potest III. 81: τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐξῆλθον, quod si non
 satis videbitur ad vulgatam tutandam, probari fortasse poterit:
 ἐπιτελέσωσιν. Sunt enim Athenienses, quod supra habuimus,
 ἐπινοῆσαι ὀξεῖς καὶ ἐπιτελέσαι ἔργα ἃ ἂν γνῶσιν.

Quod legitur I. 73: τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν,
 ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες ἢ ὅφεις τῶν ἀκουσομέ-
 νων, ridiculum propemodum mihi videtur contendere, eos qui
 audient non testes oculatos fuisse τῶν πάνυ παλαιῶν. Quam
 contorte Classenius: *die alten Geschichten, worüber das Anhören
 der Sagen zum Zeugnis dienen muss, und nicht die lebendige An-
 schauung derer, denen sie vorgetragen werden sollen.* Sed de iis
 quae nuper acciderunt, testimonium dicent *qui viderunt*; remotae
 antiquitatis non nisi auriti testes sunt. Antiquitatis ἀκοαὶ μᾶλ-
 λον λόγων μάρτυρες ἢ ὅφεις, minime τῶν ἀκουσομένων, sed eorum
 qui interfuerunt, hoc est τῶν αἰσθομένων. Incidi in hoc,
 memor eorum quae de Brasida legeram IV. 81: ἡ Βρασιδου
 ἀρετὴ καὶ ξύνεσις, τῶν μὲν πείρα αἰσθομένων, τῶν δὲ ἀκοῇ νομι-
 σάντων, κτῆ.

Cap. I. 79: τῶν μὲν πλειόνων ἐπὶ ταῦτ' αἱ γνῶμαι ἔφερον:
 omnium sententiae *vergebant* eodem: nonne hoc est ἔρρεπον?
 Vide exempla quae congeSSI *Mnem.* XX. 225. Ad I. 84 Bloom-
 fieldus laudat Polyaeni locum, quem etiam emendare constatur,
 sed Bloomfieldum coniectorem fuisse cognovimus in paucis in-
 felicem. Scribit Polyaenus III. 11, 1, Chabriam aliquando mi-
 litibus dixisse: μὴ τοι νομίζωμεν ὡς πολεμίοις συμβάλλοντες,
 ἀλλ' ἀνθρώποις αἶμα καὶ σάρκα ἔχουσιν, sed corrigendum est,
 uti vides, δαιμονίοις eo sensu quo Lucianus scripsit in Asino
 § 24: ποῖ βاذίξεις ἀωρίᾳ ταλαίπωρε, οὐδὲ τὰ δαιμόνια δέδοικας;
 et praeterea cf. Arist. Av. 1487. Nunc etiam facile est emen-
 dare Platonis locum in Menexeno p. 243 B: πάσας τὰς τῶν
 πολεμίων ἐλόντες ναῦς, πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας νικῆσαντες, nam
 omnibus hostium navibus captis, iam non supererunt aliae, quas

superare possis; sed restituendum est *Λακεδαιμονίων*. Admirabilis est duarum corruptelarum convenientia.

Delendum est pronomen reflexivum *ἐαυτῷ* in hisce I. 90: *ἐαυτὸν δ' ἐκέλευεν ἀποστέλλειν ὡς τάχιστα ὁ Θεμιστοκλῆς ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἄλλους δὲ πρὸς ἐαυτῷ ἐλομένους πρέσβεις μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν*. Contra excidit pronomen I. 91: *δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν τὴν ἐαυτῶν πόλιν τεῖχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας συμμάχους ὠφελιμώτερον ἔσεσθαι*, nam requiri vides (δ) καὶ ἰδίᾳ. Ad sequens caput: *τῆς βουλήσεως ἀμαρτάνοντες ἀδήλως ἤχθοντο*, Classenius adscripsit: *das part. praes. weist auf die dauernden Folgen des nicht erreichten Wunsches hin: „da sie sich getäuscht sahen“*. Argutiae hae mihi esse videntur et dixerim necessarium esse *ἀμαρτάνοντες*. Quod autem scribit Herwerdenus Ullrichsium pro *ἀνεπικλήτως* reponere voluisse *ἀνεπιλήπτως*, etiam Cobetum post Ullrichsium *Mnem.* VII. 39 eandem suspicionem protulisse video, coll. Xen. Anab. VII. 6. 37, sed confusio illorum adverbiorum in Anecd. Bk. p. 400. 29 itemque locus Dionis Cassii XXIX. 22, qui Thucydidem perpetuo imitatur, faciunt ut ego quoque dubitem utram lectionem amplectar. Ipse etiam Cobetus lecta Herwerdeni adnotatione, nihil reposuit *Mnem.* XIX. 89.

Quod Herwerdenus edidit I. 98: *οἱ γὰρ θεμέλιοι παντοίων λίθων ὑπόκεινται καὶ οὐ ξυνηρμοσμένων ἔστιν ἤ*, sprete vitiosa librorum lectione *ξυνειργασμένων*, facilius fortasse corrigi poterit *ξυνειρμένων*. Leve est interpolare I. 95: *ἣν (τὴ) ποὺ βιάζεται*, sed multo magis me offendit I. 99: *χρήματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν τὸ ἱκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν*, ubi impedita constructio est, quae plana fiet, expuncto nomine *χρήματα*. Interpretatio est de eo genere quod toties apud Thucydidem recurrit. Non valde nitide scribitur I. 109: *πατρατρέφας ἄλλῃ τὸ ὕδωρ τὰς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἤπειρον*, nam dabitur mihi verbum *ἐποίησε* haud eleganter cogitatione suppleri posse. Usurpavit autem Thucydides II. 102 verbum *ἡπειροῦν* idque facit ut scribere malim: *τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἡπειροῦ*. Eodem modo VI. 1: *διέλγεται τὸ μὴ ἡπειρος οὔσα*. Baddhamus coniecit *ἡπειροῦσθαι*, quamquam praestat fortasse perfec-

tum ἡπειρωσθαι, qua de re Classenius dixit in adnotatione critica. Id tamen obest, quod Demetrius Phalereus § 72 ex Thucydide laudavit: τὸ μὴ ἡπειρος εἶναι. Alia quae eo pertinent, vide apud Dobræum ad Thucydidem II. 4.

Quod adscripsit Herwerdenus ad I. 115, Krugerum correxisse 'Αλιᾶς pro 'Αχαΐαν, id certe voluit hunc primum fuisse, qui eam lectionem commendaret, nam post eum infinitum est dicere, quam multi ita correxerint; sed etiam ante Krugerum anno 1829 Bloomfieldus, qui raro tale quid audet, in eam suspicionem incidit. Ceterum animadvertendum est, iam Aristidem II. 69 exhibere corruptam lectionem 'Αχαΐαν. Vix credas quam vetustae sint in nostris libris corruptelae. Deinde capite I. 118: τῆς ξυμμαχίας αὐτῶν ἥπτοντο, ostendere poterit imitatio apud Dionem Cassium Vol. I. p. 83 Df. rescribendum esse ξυμμαχίδος. Eodem modo Cobetus correxit II. 7 estque fortasse praeterea corrigendum II. 10 et IV. 118. Itidem eodem illo capite I. 118 in verbis: καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος Thucydidī prodesse poterit Dio Cassius LVII. 7: καὶ παρακαλούμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπαράκλητος eaque scriptura itidem confirmatur Plutarchi testimonio de Pyth. orac. p. 403 B, sed iam ante multos annos ad Dionem Cassium hoc me observare memini.

Mire dissuadetur I. 120: μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι μήτε τῷ ἡσυχίῳ τῆς εἰρήνης ἡδομένους ἀδικεῖσθαι. Significat hoc secundum interpretes *offendi se pati* idque necessarium est, si sincera est lectio, sed quanto elegantius erit rescribere ἀρκεῖσθαι! Mox illud εἰ ἡσυχάζοι, quod Cobetus expunxit, tuetur tamen Stobaeus Flor. 50. 13. Qui autem ἡδόμενος ἀρκεῖται, eodem sensu mox dicitur διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνεῖν. — De *extraordinario* tributo solemne est verbum εἰσφέρειν indeque I. 121 χρήματα εἰσείσομεν malo quam οἴσομεν. Tum sequenti capite malo iterata praepositione κατ' ἔθνη καὶ (καθ') ἑκάστων ἔξω et mox: τὴν ἥσσαν, εἰ καὶ δεινὸν τῷ ἀκοῦσαι, ἴσω οὐκ ἄλλο τι φέρουσιν ἢ ἀντικρυς δουλείαν, vellem boni libri obtulissent, quod sententia flagitare videtur: ἴσες.

Difficilis sane et perplexa sententia est I. 124: ὥς οὐκέτι ἐνδέχεται περιμένοντας τοὺς μὲν ἤδη βλάπτεσθαι, τοὺς δὲ — μὴ πολὺ ὑπερον ταὐτὸ πάσχειν· fieri potest, ut ab vero loci sensu aberrarim mihiq̄ue acciderit quod multis aliis, sed facilius certe intellectu est: μὴ ποθ' ὑπερον ταὐτὸ πάσχειν. Nimirum Potidaeam si prodideritis, periculum mox ad omnes perveniet, nam Athenienses τῶν μὲν ἤδη ἄρχουσι, τῶν δὲ διανοοῦνται.

Καλεῖται Διδὸς ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, I. 126, ultimum vocabulum mihi insiticiū videtur et superest ex corrupta adnotatione, quam Krugerus et post Krugerum Classenius proscripsit. Memoria festi diei latet etiam in Anecdosis Bekkeri p. 238. 21, ubi Διηπόλια ἐστὶν ἑορτὴ Διδὸς ἣ καὶ δεῖλια καλεῖται sed repōnendum est Διάσια, nam ut est Schol. Arist. Nub. 408, ἐστὶ τὰ Διάσια τὰ αὐτὰ τοῖς Διηπολίοις.

Scribit Thucydides I. 30: δυσπρόσοδόν τε αὐτὸν παρεῖχε καὶ τῇ ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρήτο ἐς πάντας ὁμοίως. Transscripsit autem Dio Cassius Vol. 1 p. 14 Df.: δυσπρόσοδός τε καὶ δυσπρόσηγος ἦν καὶ τῇ ὑπεροφίᾳ τῇ τε ὀμότητι τοσαύτη πρὸς πάντας ὁμοίως ἐχρήτο. Utra praepositio praestat? Equidem nescio.

Impeditus locus est de Pausania c. 133. Videamus. Τότε δὲ οἱ ἔφοροι δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα μᾶλλον μὲν ἐπίστευσαν, αὐτήκοοι δὲ βουλευθέντες ἔτι γενέσθαι Πausανίου τι λέγοντος, ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ ταῖναρον ἰκέτου οἰχομένου καὶ κατασκευησάμενου διπλὴν διαφράγματι καλύβην, ἐς ἣν τῶν ἐφόρων ἐντός τινος ἔκρυψε κτέ. Hic primum facile vincam ipsum Pausaniam Spartanos audire voluisse τί λέγοι, nam participium λέγοντος nimium ineptum est. Deinde Badhamus sententiae initio delevit οἱ ἔφοροι et quod paulo post sequitur ἐς ἣν, ut rescribere posset ἔκρυψαν. Ambabus manibus hoc arripio. Non iniser ille supplex, sed ipsi Spartani ephoros iusserunt in tugurio latere pone parietem. Nec vero hoc satis est: quis enim sibi persuadebit Argilium fuisse, qui illud tugurium extruxisset? Ipsorum magistratuum ea perfidia fuit et commendo κατασκευησάμενοι. Facta res est ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου· hoc est, callide suasit fraudem, qua postea ephori haud satis

decore usi sunt. Ceterum est quaedam dubitatio de verbo σκη-
νᾶσθαι et si Madvigius recte coniecit σκευασσάμενου, emendatio-
nem nunc perficere poterimus rescribendo: κατασκευασάμενοι.
Sed ut hoc incertum sit, reliqua tamen aperta mihi videntur.

Quod legitur notissimo loco in Themistoclis historia I. 137:
καὶ μέγιστον ἦν ἱκέτευμα τοῦτο, operae pretium est animadver-
tere, quomodo Dio Cassius ea verba acceperit LXVIII. 10: δ
γὰρ παῖς λαμπρόν οἱ ἱκέτευμα ἦν. Huic igitur ἱκέτευμα non sur-
plicatio fuit, sed ipse *surplex*. Deinde: τοῖς Ἀθηναίοις ἐλθοῦσι
καὶ πολλὰ εἰποῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν, imprimis placet: πόλλ'
ἀπειλοῦσιν. Facit ut verum hoc esse credam, Diodorus Sicu-
lus XI. 56, qui cum scribat: οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ παραδιδόντος
αὐτὸν πολεμήσειν ἔφασαν μετὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων et deinde
Admetum φοβηθῆναι τὰς ἀπειλάς, hoc ipsum ἀπειλοῦσιν in Thu-
cydidis Codice videtur invenisse.

Rex, c. 138, Themistoclis admiratus est τὴν διάνοιαν· non
mihi hoc satis videtur esse et ἀγχινοίαν appellare malo. Deinde
in extremo capite quantum video, absurdum est quod de sepul-
tura narratur. Tradunt Themistoclis propinqui, ossa in Europam
transportata fuisse καὶ τεθῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ·
οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν ὥς ἐπὶ προδοσίᾳ Φεύγοντος. Hic, opinor,
parum prodest cum Herwerdeno corrigere ἐνθάπτειν· quid enim
tandem de illis ossibus factum est? Sepultane sunt an non sunt?
Quid interest inter ossium θέσιν et iustam sepulturam? Num
forte cum contumelia proiecta fuerunt? Scilicet ut hoc fieret,
infaustum iter susceptum fuerat. Non video quomodo hinc me
extricem, nisi credam ossa ταφῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ
Ἀττικῇ· deinde addit Thucydides cur hoc clam Atheniensibus
factum sit: οὐ γὰρ ἐξῆν ὥς ἐπὶ προδοσίᾳ Φεύγοντος, nam infini-
tivus θάπτειν inducendus est. — Τὰ μὲν (οὖν) κατὰ — Θεμιστο-
κλέα — οὕτως ἐτελεύτησεν, nam satis apparet particulam οὖν in-
serendam esse.

Legimus I. 139 de psephismate, ἐν ᾧ εἶρητο Μεγαρέας μὴ
χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ, sed nisi fallor,
Graecum est ἀπείρητο. Tum in Periclis oratione I. 140:

ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἥσσαν ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου, quum plane ferri non possit illud τοῦ ἀνθρώπου, lenissima mutatione scribendum est τοῦ ἀνθρώπου, quomodo Thucydides saepe locutus est, veluti IV. 61: πέφυκε τὸ ἀνθρώπειον ἄρχειν τοῦ εἰκοντος. Deinde difficili loco in eodem capite: ἄλλο τι μείζον εὐθύς ἐπιταχθήσεται ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες, miror Herwerdenum non obsecutum fuisse Stephano, qui particulam ἀν inseri iusserit. Mox c. 141 hiat sententia: αὐτόθεν δὴ διανοήθητε ἢ ὑπακούειν πρὶν τι βλαβῆναι ἢ εἰ πολεμήσομεν, ὡς ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, καὶ ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προφάτει μὴ εἴζοντες. Aut quam primum manus dare debebitis, aut bellum fortiter suscipere: αὐτόθεν δὴ διανοήθητε ἢ ὑπακούειν ἢ Quid sequi potuit praeter infinitivum πολεμεῖν, qui ante καὶ ἐπὶ μεγάλῃ excidit. Non sufficit, uti equidem arbitror, quod Herwerdenus post Arnoldum inseruit ὡς.

Capite I. 143: τόδε τε ὑπάρχει καὶ, ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχουμεν, non satis assequor quid coniunctio καὶ hic significet. Deinde in verbis Πελοποννησίοις πολλῶν πλείοσι μὴ διαμάχασθαι, nonne requiritur πλείοσιν οὖσιν? Exspecto ea de re peritorum iudicium sententiam. Est praeterea inutile supplementum, quod in extremo libro additur: σπονδῶν γὰρ σύγχυσις τὰ γιγνώμενα ἦν καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

Capite II. 4 claudunt Plataeenses portam, ὥς μὴδὲ ταύτη ἐτι ἐξοδὸν εἶναι, sed quia non apparet quemquam Thebanorum ea via evasisse, praestabit eliminare adverbium ἐτι, quum praesertim in libris non habeat certam sedem. Rectius scribitur II. 75: τοῦ μὴδένα ἐτι ἐξίέναι. Capite septimo Spartani repulsis Thebanis quoquoversus legatos mittunt, εἰ ποθέν τινα ὠφελίαν ἡλπίζον προσλήψεσθαι, sed in quod unusquisque incidere debet, nempe ὁπόθεν, id confirmatur Dionis Cassii testimonio, qui locum descripsit XLVIII. 28: ὁπόθεν τινὰ ὠφελίαν προσλήψεσθαι ἐνόμιζον. Sed mox sequitur valde impeditus locus: Λακεδαιμόνιοις πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας τοῖς τὰ κελίων ἐλομένοις ναῦς ἐπετάχθη ποιεῖσθαι. Primum conferendum est quod scribit Thucydides III. 86: πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων

τὸ πρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου *ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν* Doricae Siciliae civitates, οὐ μέντοι *ξυνεπολέμησάν γε*. Non est dubium quin vere hoc traditum sit, etiamsi Spartani eas provocarint ad bellum participandum, quemadmodum Diodorus retulit XII. 40: τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν *συμμάχους διαπρεσβευσάμενοι διακοσίαις τριήρεσιν ἐπεισαν πολεμεῖν*. Sed ut omittam quo sensu ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας naves nunc dicantur αὐτοῦ ὑπάρχειν, quum expectarentur quidem sed certo certius nondum adessent, qua de re et alii multi conferri possunt et Georgius Grotus in Historia Graeca VI. p. 125 et VII. p. 130, quid est illud *Λακεδαιμονίοις τοῖς τάκείνων ἐλομένοις ναῦς ἐπετάχθη ποιεῖσθαι*? Nonnulli Codices habeant *Λακεδαιμόνιοι*, in melioribus Dativus casus invenitur, quocirca Poppo ex uno libro *ἐπετάχθη* assumsit pro *ἐπετάχθησαν*. Nimis audacter, ut mihi quidem videtur, Böhmius *Λακεδαιμόνιοι — ἐπέταξαν*, cum praesertim a Dativo casu haud satis verosimiliter recedi possit eademque haec causa est, cur parum arrideat Cobeti *ἐπετετάχθησαν*. Classenius edidit: *Λακεδαιμονίοις — νῆες ἐπετάχθησαν ποιεῖσθαι* hoc enim dictum esse pro ὑπὸ *Λακεδαιμονίων*. Sed primum inauditus est hic Dativi usus post aoristum nihilque eo pertinet locus quem Classenius laudavit I. 49: τὰ σημεῖα ἑκατέροις ἤρθη. Deinde quos Lacedaemonii naves comparare iusserunt? Socios, opinor; hoc est illud quod Classenius probavit: *Λακεδαιμονίοις — τοῖς τάκείνων ἐλομένοις νῆες ἐπετάχθησαν ποιεῖσθαι*. Fruantur hoc, quibus duplex ille dativus placere poterit, equidem quaerere pergam possitne aliquid excogitari quod magis satisfaciat. Vitium in ipso Lacedaemoniorum nomine inest et quae est corrigendi longe simplicissima ratio, rescribendum est *Πελοποννησίοις — τοῖς τάκείνων ἐλομένοις*, deinde anceps haereo debeamne probare *νῆες ἐπετάχθησαν* an *ναῦς ἐπετάχθη*. Noli credere violentam mutationem esse pro Lacedaemoniis Peloponnesiorum nomen substituere; sic saepe solemus praecipue in nominibus propriis quidvis ponere pro quovis et aliud luculentum exemplum infra inveniemus in septimo libro. In extremo capite: *ἱπρεσβεύοντο*, — *δρῶντες*, εἰ σφίσι *φίλια ταῦτ' εἶη*, participium *δρῶντες* abesse malim.

De terrae motu quo insula Delos concussa est, legimus II. 8:

ἔδοκει ἐπὶ τοῖς μέλλουσι γενήσεσθαι σημῆναι. Quae est ista orationis scabrities! Ψεύσομαι ἢ ἔτυμον ἔρέω; emendandum est ξυμβῆναι. Plane contrarium vitium in vicinia est II. 17: καὶ μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοῦναντίον ξυμβῆναι ἢ προσεδέχοντο, nam hic unice σημῆναι intelligo. Vide verbum ξυμβῆναι recte usurpatum III. 89 et altera emendatio alteram confirmat. Quod autem Herwerdenus μοχ κεκωλύσεσθαι edidit pro κεκωλύσθαι, facit ut dubitem quomodo haec verba constituenda sint, similimus locus qui legitur IV. 14.

Undecimo capite huius secundi libri describitur Archidami ad praefectos adhortatio, in qua quaedam sunt non ab omni parte expedita, sed facile est expungere § 2 τῆς δόξης quod abundat, et paulo post non ferendum arbitror: ἄδῃλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίνονται. Nihil in bello negligere licet et numquam satis cautum est: quid attinet in tali argumento dicere, esse etiam irac locum in manu conserenda vel *leidenschaftlicher Aufregung*, sicuti Classenius loquitur. In bello omnia sunt ἄδῃλα saepeque hostis impetum facit ἐξ ὀλίγου καὶ δι' ὀργῆς non hoc exspectamus, sed *nocturno* tempore periculum vel maximum esse. Quid si Thucydides scripsit δι' ὀργῆς? Est, fateor, poeticum vocabulum, quo tamen etiam Xenophon usus est et quam multa sunt apud Thucydidem plane singularia.

Duodecimo capite: ἐκέλευον — ἀναχωρήσαντας — πρὸςβεύεσθαι, in sententia paulo longiore vix adverbium poterit abesse: (οὔτε) πρὸςβεύεσθαι. Sed multo gravius est, quod in extremo capite ipse sibi scriptor contradicit: Βοιωτοὶ δὲ μέρος μὲν τὸ σφέτερον καὶ τοὺς ἰππέας παρίχοντο Πελοποννησίοις ξυστρατεύειν, τοῖς δὲ λειπομένοις ἐς Πλάταιαν ἐλθόντες τὴν γῆν ἔδῃουν. Supra habuimus Boeotos praeter equitatum nihil in commune contulisse, deinde cap. 10 convenerunt ad Isthmum τὰ δύο μέρη ἀπὸ πόλεως ἐκάσῃς itaque sequitur insiticia esse verba καὶ τοὺς ἰππέας. Capite II. 13 primum significat Pericles se metuere ne Archidamus αὐτὸς ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλίπῃ, ubi excidit pronomen χαρίζεσθαί(οι). Deinde sequitur paulo longior sententia, quae pendet ab imperfecto

προηγόρευε, sed interpolatum praesens ἀφίησιν eliminandum est. Agrorum suorum usumfructum populo relinquit καὶ μηδεμίαν οἱ ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι, ubi reponenda est conjunctio ὡς μηδεμίαν saepeque illae particulae confusae sunt. Deinde sermo fit de belli subsidiis congestis in arcem, ἀφ' ὧν ἐς τε τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως καὶ τὰλλα οἰκοδομήματα καὶ ἐς Ποτειδαίαν ἀπανήλωθη, sed inserendum est: τὰ ἐς τε τὰ προπ.

Tria mihi animadvertenda esse video de capite 15. Primum: ἐπὶ γὰρ Κέρκροπος καὶ τῶν πρώτων βασιλέων ἡ Ἀττικὴ ἐς Θησίαν ἀεὶ κατὰ πόλεις ὤκειτο, multum praestare existimo ἀπὸ quod nemo conicere ausus est, cum forte quod saepe veritati nocuit, in libro quodam non antiquissimo revera inveniretur. Deinde: ὅπότε μὴ τι δείσειαν, οὐ ξυνῆσαν βουλευσόμενοι, quam incredibile hoc est! Num *metus* tantum cives in curiam compellebat? Varias etiamtum, opinor, causae incidebant cur regem adirent. Emenda: ὅπότε μὴ τι δεήσειεν· vide, si tanti est, eum aoristum similiter usurpatum VI. 41. Denique pro φανερώων τῶν πηγῶν, Hemsterhusius quem Herwerdenus sequitur, ex Thoma Magistro reposuit λαμυρώων· recte, uti mihi quidem videtur, obloquitur Cobetus *Mnem.* XIX 99: sed unde lectio apud Thomam nata est? Invenerat, credo, in codice suo λαμπρώων τῶν πηγῶν eamque lectionem fortasse haud posthabendam esse iudicabis. Thomam utrumque adiectivum stulte confudisse nihil mirum est; sic etiam hodie apud Dionem Cassium XLII. 34. Cleopatra fuisse dicitur λαμπρὰ ἰδεῖν καὶ ἀκουσθῆναι, quae revera λαμυρά fuit. Dionis aequalibus λαμυρά eadem erat quae εἰρήχαις, cf. Phryn. Ecl. p. 291.

Τὸ Πελασγικόν, ut est II. 17. ὑπὸ τῆς παραχρῆμα ἀνάγκης ἐξωκλήθη, sed difficile est non conicere ἐξωκοδομήθη. Mox II. 18: ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτήν, et per se apparet esse supplendum χρόνον (τινὰ) et ita legisse video Dionem Cassium p. 25. 68 Reim. Nemo hodie facile sibi persuadebit recte scribi II. 20: τοὺς γὰρ Ἀθηναίους ἤλαπιζεν — τὴν γῆν οὐκ ἂν περιδεῖν τμηθῆναι, sed quid reponendum est? Codicum certe consensus facit, ut non sit satis participium substituere pro infinitivo. Probari fortasse poterit: οὐκ ἂν περιδεῖν τμηθ(εῖσαν πεισθ)ῆναι?

Lenissimum remedium est, uti vides. Sequitur locus II. 21: *μειννημένοι καὶ Πλειστοάνακτα — ὅτε — ἀνεχώρησε πάλιν*, sed Atticorum frequentior usus est in talibus *ὅτι* usurpare. Deinde agri vastantur, *ὃ οὐκ ᾔδεον ἰσχυρῶς οἷ γε νεώτεροι οὐδ' οἱ πρεσβύτεροι πλὴν τὰ Μηδικά*. postrema verba Herwerdenus expunxit, cum vel ob Graecitatem suspecta sint; sed me quidem indice corrigere licebit: *πλὴν (οἷ γε) τὰ Μηδικά*. Itidem capite II. 24 duo minuta displicent: *χίλια τάλαντα ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαιρετα ποιησάμενοις χωρὶς θέσθαι*, malo ex solita norma *ποιησάμενους*. Deinde etiam centum triremes seponunt, *ὧν μὴ χρῆσθαι μηδεμιᾷ ἐς ἄλλο τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων ἣν δέη*. Quod additur *περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου* nimis pueriliter additum est.

Impense miror II. 25 quod de Brasida legitur: *διαδραμὼν τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ἐσκεδασμένον κατὰ τὴν χώραν καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν Μεθώνην*. Quod conieceram *ἐσκεδασμένων* et *τετραμμένων*, id etiam legisse dixeris Diodorum Siculum XII. 43: *διὰ μέσον τῶν πολεμίων ἐσκεδασμένων ἐτόλμησε διεκπερᾶσαι*. In extremo capite inserenda est conjunctio *γάρ· καὶ (γὰρ) τῶν Ἡλείων ἢ πολλὰ ἤδη στρατιὰ προσεβεβηθήκει*. Hic quoque habemus compositum quo Thucydides toties utitur, unde etiam II. 26 malim: *ἐν Ἀλώπῃ τοὺς προσβοηθήσαντας Λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν*, quam *βοηθήσαντας*.

Postquam II. 29 memoravit Σιτάλκην τὸν Τήρεω, paucis interpositis sequitur: *ὃ δὲ Τήρης οὗτος*, quod omnino satis est et plane inutiliter adscriptum est: *ὃ τοῦ Σιτάλκου πατήρ*. Cap. 34 quod legitur *ταφὰς ποιήσασθαι*, infra invenitur *τάφον ποιεῖν* et Plat. Menex. p. 234 B *ταφὰς ποιεῖν*, quod malo quoniam eodem modo hoc dictum est, quo dicitur *ἐορτὴν ποιεῖν* et sim., sicubi de festo die agendo sermo fit. Alienum est huc trahere periphrasticum usum medii verbi *ποιεῖσθαι*. Cap. II. 39: *διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖςδε*, requiro *κάν*. Ad sequens caput non negligendum est Cobetum coniecisse *ὧν ἂν ἐπιχειρήσωμεν* pro *ὧν ἐπιχειρήσομεν* et Herwerdenum expunxisse praepositionem *ἐκ* in verbis: *ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων*, sed utroque loco vulgatam tueri Stobaeum in Flor.

7. 37, quod nec multum valet nec nihil. Pariter II. 45 Stobaeus Flor. 38. 41 habet verba τοῖς ζῶσι, quae Steupius eiecit. Itidem II. 43: ψυχῆς ἀμ' ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπλλάγησαν, quod Herwerdenus expunxit μᾶλλον ἢ τοῦ δέους, poterit tamen Dio Cassius legisse videri ea verba; habet certe XL. 26: ἐν ἀκμῇ τοῦ δέους ὄν. Contra quod deleuit Bekkerus ἐν τῷ II. 43, id itidem deest apud Stobaeum Flor. 7. 36.

Restant quaedam corrigenda in pestilentiae descriptione II 49. Veluti quod describuntur ἀποκαθάρσεις χολῆς πᾶσαι ὅσαι ὑπὸ τῶν ἱατρῶν ὀνομασμέναι εἰσιν, equidem certe πᾶσαι minime intelligo, sed perfacile est χολῆς πλέαι, quod certum propemodum dicere ausim. Non dissimilem corruptelam iamdudum mihi observavisse videor in Demosthenis Midiana § 174, ubi quum stulte legatur: ἦττάτο πλέων τῶν ἰδιωτικῶν τριήρων μιᾶς, ex tenebris lux oborietur, si mecum emendaveris: ἦττάτο πασῶν — πλὴν μιᾶς (ΠΑΕΩΝ-ΠΑΣΩΝ). Sed ad Thucydidem redeo, ad quem Bloomfieldus ridens, opinor, adnotavit: *I am only aware of two ways by which bile can be removed*, quo satis arguitur quid sit in vulgata scriptura absurdum et omnibus notum est τὸ ἄνω καὶ κάτω καθαρθῆναι. Inutilis est Classenii adnotatio: *da hier nach der ganzen Anlage der Beschreibung nur von Entleerung durch Erbrechen die Rede sein kann, so sind die hier angedeuteten verschiedenen ärztlichen Benennungen desselben wahrscheinlich von der verschiedenen Farbe der Galle hergenommen, so dass dasselbe grün genannt wird, so lange die Galle überwog, schwarz, so bald das Blut in stärkerem Masse zugetreten war.* Litura hoc omne delere poteris et quae sint ἀποκαθάρσεις χολῆς πλέαι nunc etiam sine Aesculapio intelligimus (ΠΑΣΑΙ-ΠΑΕΑΙ). *Grote vermuthet namentlich aus diesen Worten, dass Th. mit der ärztlichen Theorie nicht unbekannt war.* Hoc quoque litura delebimus.

In eodem capite: τῶν πάνυ λεπτῶν ἱματίων καὶ σινδόνων τὰς ἐπιβολάς. Galenus hic, quod videmus tom. IX. p. 387, legerat σινδονίων, quod vocabulum itidem exstat apud Dionem Cassium LXXIX. 13, unde credere possis deminutivam formam praestare, cum praesertim πάνυ λεπτῶν ἱματίων facta sit

mentio. Sequuntur verba: καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἡμελημένων ἀνθρώπων καὶ ἔδρασαν ἐς Φρέατα, τῇ δίψῃ ἀπαύσῃ ξυνεχόμενοι καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ καθεισθήκει τό τε πλεόν καὶ ἔλασσον ποτόν. Hic si dixero, iterato articulo legendum esse: τό τε πλεόν καὶ (τὸ) ἔλασσον, fidem non inveniam nisi addidero hanc ipsam scripturam exstare apud Cantacuzenum IV. 8 p. 50. 23. Deinde fieri potest, ut praestet adverbium ἀπαυσί, quo Dio Cassius aliquando usus est, sed gravius est id quod superest. Nempe miseri mortales ἥδις' ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ἔρριπτον, deinde addit scriptor, sicuti dicebam καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἡμελημένων ἀνθρώπων καὶ ἔδρασαν ἐς Φρέατα. Non est herole mirum ἡμελημένους eos fecisse quod ardentissime cuperent seseque in aquam proiecis-
 se. Quid requiritur? Illud, credo, multos clam custodibus fecisse idem itaque rescribam: τῶν (οὐκ) ἡμελημένων inveniebanturque περὶ τὰς κρήνας ἀπάσας ἡμιθυῆτες τοῦ ὕδατος ἐπιθυμία. Hinc Dio Cassius qui maxima pariter ac minima Thucydidea perpetuo imitatur XLII. 26: ἵππος τις τῶν οὐκ ἡμελημένων ἀπέθανεν atque sic etiam legerat τῶν οὐκ ἡμελημένων Procopius, nam scribens in Anecdotis p. 234 Orell.: εἰς ὕδωρ οἱ παρατύχοι ἐμπροσθεῖν ἤθελον, non versatur ante oculos misera conditio eorum, qui forte ab omnibus deserti iacebant, sed sermo fit de custodibus, quorum officium difficillimum fuit, cum omnes inexplibili cupiditate aquam appeterent.

Sequenti capite: ἀνθρώπων ἀτάφων γιγνομένων, praestare arbitror ῥιπτομένων, quod legisse videtur Dio Cassius XLIV. 35 et capite 51: ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας ἀναπιμπλάμεινοι ὥσπερ τὰ πρόβατα ἔθνησκον, non corrigam cum Madvigio θεραπείας, nam vera lectio servata est apud Cantacuzenum IV. 8 p. 51. 20', ubi inseritur post verbum ἀναπιμπλάσθαι genetivus τῆς νόσου. Parum abfuit quin per coniecturam eodem perveniret Arnoldus. Ibidem: διὰ τὸ προσιδέναι τε καὶ αὐτοὶ ἤδη ἐν τῷ θαρσαλέῳ εἶναι, quid Dio Cassius apud Thucydidem legerit, vide XLVII. 29: ἐπειδὴ ἐν τῷ θαρσοῦντι ἐγένετο et LXXIII. 2: ἐν τῷ θαρσοῦντι καὶ ἐξυβρίζειν ἤθελον.

In notissimis verbis II. 54: ἐνίκησε δ' ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰκότως λοιμὸν εἰρῆσθαι, inepte additum est εἰκότως, quo omisso

scriptor recte pergit: οἱ γὰρ ἄνθρωποι πρὸς ἃ ἔπασχον τὴν μνή-
μην ἐποιοῦντο. Cap. 58 nova expeditio Potidaeam mittitur: ἐπι-
γενομένη ἡ νόσος ἐνταῦθα δὴ πάνυ ἐπίσσε τοὺς Ἀθηναίους φθει-
ρῶσα τὴν στρατιάν, ὥς καὶ τοὺς προτέρους στρατιώτας νοσῆσαι τῶν
Ἀθηναίων. Distinguitur, uti vides, inter novum Hagnonis exer-
citum et veteres copias quae iampridem Potidaeam obsidebant.
Ad has, quod nemo mirabitur, contagium pervenit; sed impri-
mis laborarunt qui nuper patriam reliquerant; morbum enim
secum navibus attulerant, sicuti eodem tempore etiam in Pe-
riclis classe, quae Peloponnesum invaserat, ἡ νόσος τοὺς Ἀθη-
ναίους ἐφθειρε, ut est cap. 57. Hoc dum reputo, non possum
non suspicari verum esse ἐπιτεϊνομένη. Sequenti capite Peri-
cles voluit civium τὸ ὀργιζόμενον τῆς γνώμης πρὸς τὸ ἡπιώτερον
καὶ ἀδεέστερον κατασῆσαι, sed certe non peius est quod habet
Dio Cassius LV. 7: τῆς ὀργῆς αὐτὸν ἀεὶ παρέλυε καὶ ἐς τὸ ἡπιώ-
τερον μεθίστη et quam infinitis locis confunduntur praepositiones
κατὰ et μετὰ.

Cap. II. 60: ὁμᾶς αὐτοὺς οἱ ξυνέγνωτε δι' αἰτίας ἔχετε,
malo sane ξυνδιέγνωτε, quod recte legitur II. 64. Deinde
καίτοι ἐμοὶ τοιοῦτ' ἄνδρι ὀργίζεσθε melius aberit personale pro-
nomen et pergit Pericles de se ipso dicere. Mox II. 61: ἐγὼ
γὰρ ὁ αὐτός εἰμι καὶ οὐκ ἐξίσταμαι, inserendum est (ἀεὶ) ὁ αὐ-
τός εἰμι· respicit enim orator ad I. 140: τῆς μὲν γνώμης ἀεὶ
τῆς αὐτῆς ἔχομαι. Et in proxime sequentibus: ὁ ἡμῖν πρὸς τοῖς
ἄλλοις οὐχ ἥκιστα καὶ κατὰ τὴν νόσον γεγένηται, plane abundat
coniunctio καί. Cap. II. 63 non admodum mihi placet: τὸ γὰρ
ἄπραγμον οὐ σώζεται μὴ μετὰ τοῦ δραστηρίου τεταγμένον, nam
tuetur hoc quidem Stobaeus Flor. 7. 19, sed aliter Dio Cassius
Vol. I. p. 11 Df.: οὐδέ ἐς τὸ ἄπραγμον ἄνευ τοῦ δραστηρίου σώ-
τήριον habetque praeterea hoc adiectivum Thucydides III. 53.
Cap. II. 67 interficiunt Athenienses Aristea μὴ αὐθις σφᾶς ἔτι
πλείω κακουργῶν διαφυγών, quod scribendum fuit ἐπὶ πλείω et
discrimen nullo negotio sentiri potest; deinde scriptor rectissime
pergit scribere: ὅτι καὶ πρὸ τούτων — πάντ' ἐφαίνετο πράξας.

Potidaee in urbe oppidani multa nefanda esca super ausi
atque passi sunt: ita haec describit Thucydides II. 70: ἄλλα

τε πολλὰ ἐπεγεγένητο αὐτόθι βρώσεως περὶ ἀναγκαίας καὶ τινες καὶ ἀλλήλων ἐγέγουντο, sed primum non satis assequor quò sensu hic ἀναγκαίας usurpari potuerit, pro quo placet ἀναγκασά rescibere; deinde vetusta lectio ἐγεύοντο praeferenda videtur. Dicent interpretes apud quos legatur imperfectum, quod refectum est propter praecedens plusquamperfectum ἐπεγεγένητο et addo Dionem Cassium LXXIV. 12: ἐπ' ἀλλήλους ἐτράποντο καὶ ἀλλήλων ἐγεύοντο. Nec fero: Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς στρατηγούς ἐπῆτιόσαντο ὅτι ἀνευ αὐτῶν ξυνέβησαν, nam necessario requiritur σφῶν αὐτῶν.

Nimis stulta interpolatio est II. 75, ubi Spartani vallo Plataeam circumdant, τοῦ μηδένα εἶτι ἐξιέναι, quae verba e superiore capite desumta sunt. Deinde sequitur quod ipsis scriptoris verbis cognoscendum est: ἔπειτα χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν — ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τοῦ Κιθαιρώνος παρρηχοδόμου ἐκατέρωθεν, φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα. Quid hoc est διαχεῖσθαι τὸ χῶμα? Noli credere indicare te posse quid significet, nam ostendet Iosephus de Bell. Jud. VII. 8. 5, quem locum Bloomfieldi diligentiae debeo, quid hic olim lectum fuerit. Scribit Iosephus: ὅπως δὲ μὴ ὑφουμένου τοῦ χῶματος ἡ γῆ διαχέοιτο itaque apparet eum apud Thucydidem legisse: ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ (ὑφουμένον) τὸ χῶμα. Contra quod in iis quae brevi post sequuntur: ὥς τε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἷσοις βάλλεσθαι ἐν ἀσφαλεῖ τε εἶναι, Cobetus *Mnem.* XIX. 114 voluit eiicere οἷσοις, cognovit certe vocabulum Arrianus *Exped. Alex.* II. 18, quem locum Dukerus laudavit: ὥς μήτε πυρφόροις βέλυσιν ἀπὸ τοῦ τείχους βάλλεσθαι, ubi praeterea alia multa e Thucydide transscripta sunt, et paene ad verbum Procopius p. 83. 32, qui locus Bloomfieldum non fugit: ἐνταῦθα γὰρ οὔτε πυρφόροι οἷσοι οὔτε τὰ ἄλλα βέλη ἐξικνεῖσθαι εἶχον. Neque igitur res eo conficitur quod in perantiquo Codice Poliorceticorum οἷσοις omissum fuit.

Concedendum est Mullero-Strubingio quam plurima inesse in ea obsidionis descriptione, quibus nec caput nec pes constet, sed quomodo singula verba constituenda sint, satis liquido plerum-

que definiri potest. Ad eam rem haud parum conferunt aliorum imitationes. Veluti quod legitur II. 76: ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος καὶ ἰζάνοντος αἰεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον, quo composito verbo hic scriptor usus fuerit, apparet ex Appiano Mithr. c. 36: Ἀρχελάου τὸ χῶμα ὑπορύττοντος καὶ τὴν γῆν ὑποφέροντός τε καὶ ἐς πολὺ διαλανθάνοντος, τὸ χῶμα ὑφίζανεν ἄφνω et Arriani Exped. Alex. II. 27. 4: τὸ τεῖχος πολλαχῇ ἤρειπετο ὑφίζανον κατὰ τὸ κενούμενον. Ipsos locos confer et videbis quam sit manifesta imitatio. Mirum est Bloomfieldum, cui haec debeo, ipsum suis copiis nescivisse uti. Eodem capite describuntur μηχαναί. ἃς βρόχους περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, ubi malim βρόχοις propter Appianum I. 751: τοὺς κριοὺς λίθοις ἀπεκαύλιζον ἢ βρόχοις ἀνέκλων et Dionem Cassium LXVI. 4: τοὺς κριοὺς τοὺς μὲν βρόχοις ἀνεῖλκον, τοὺς δὲ ἀρπάγαις ἀνέσπων. Omnia indidem petita sunt. Cur autem extremo capite 77 Cobetetus improbaverit ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ et pluviam simpliciter ὕδωρ appellandam esse contenderit, plane non video.

Vix ferendum arbitror II. 77: τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως, nec video quid possit latere praeter τὸ μεταξὺ χωρίον Cap. 80: ἡγοῦντο ἐπετησίῳ προσασίᾳ, Dio Cassius certe in suo Codice olim invenerat προσασίᾳ indeque transtulit LII. 9, cf. Lobeck. ad Phryn. p. 529. Sequenti capite Chaones gradum corripiunt neque auxilia sociorum exspectant, σφίσι τε αὐτοῖς πισεύοντες καὶ ἀξιούμενοι ὑπὸ τῶν ἐκείνη ἡπειρωτῶν μαχιμώτατοι εἶναι, sed ne barbarae gentes nimis facile palmam aliis concessisse videantur, reponam πολὺ, quod aliis quibusdam exemplis satis stabilivisse mihi videor *Mnem.* XII. 161. Itidem sibi ipsi obloquitur Thucydides II. 82, ubi Cnemus post adventum Oeniadarum, quibuscum societatem coniunxerat, receptui canit πρὶν τὴν ξυμβοήθειαν ἐλθεῖν, nec quisquam pro certo dicere posset, quid tandem lateret, nisi Dio Cassius XXXIX. 51 indidem mutuatus esset: πρὶν τὴν πλειὴν ξυμβοήθειαν ἐλθεῖν.

Pugnam navalem descripturus Thucydides II. 83, haec quoque verba ponit: οὐκ ἔλαθον νυκτὸς ὑφορμισάμενοι. Quaesitum fuit quid hoc participium significaret inque ea re laudabilis in-

terpretum opera fuit; deinde Georgius Grotus VI. 197 itidem locum cum cura examinavit et in universum iam satis constat quid rerum actum fuerit. Sed quid est ὑφορμισάμενοι? *Mr. Bloomfield*, ait Grotus *proposes coniecturally ἀφορμισάμενοι, meaning that the Peloponnesians slipped their anchors in the night: I place no faith in the coniecture, but I believe him to be quite right in supposing, that the Peloponnesians did actually slip their anchors in the night.* Sed hoc ut obtineamus, rescribendum est ἔφορμισάμενοι usurpavitque scriptor verbum ἐφορμιζεσθαι plane eodem modo quo dixit IV. 8: ὅπως μὴ ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἐφορμίσασθαι ἐς τὸν λιμένα. Noctu voluerant Corinthii fretum traicere et in Aetoliae quendam portum ἐφορμίσασθαι, sed id clam Atheniensibus cum non potuissent perficere, summo mane pugna initur. Sic nisi fallor, omnes difficultates evanescunt. Deinde Corinthii quinque celerrimis navibus singularem stationem assignant, ὅπως ἐκπλέοιεν διὰ βραχέος παραγιγνόμενοι, εἴ πῃ προπίπτοιεν οἱ ἐναντίοι, quasi hoc incertum foret; sed verum est ὅπῃ, quomodo recte editur II. 100: ὅπῃ δοκοίη ἐσέβαλλον.

Paulo serius quam solebat eo die ventus coortus est — hoc enim inest in imperfecto εἰώθει, pro quo haec primum legens exspectaverit quispiam εἰώθε — et mox conferti hostium ordines turbati sunt, c. 84: ναῦς τε νηὶ προσέπιπτε καὶ τοῖς κοντοῖς διεωθοῦντο. Scio quidem hoc ipsum in suis libris legisse Dionem Cassium et Procopium, qui locum imitati sunt, ille L. 33, hic autem p. 99. 11 et 108. 42, sed tamen difficile est non credere dedisse Thucydidem διεώθουν διεωθοῦντο. Dixi de ea elegantia in prima Commentatione Platonica p. 5 et Dio quoque eam cognovit, XLVII. 45: ἐτίτρωσκον ἐτίτρώσκοντο ἐφόνευον ἐφονεύοντο. Sed multo certius est in iis quae proxime sequuntur: τὰς κώπας ἀδύνατοι ὄντες ἐν κλύδωνίῳ ἀναφέρειν, veram formam esse κλύδωνι, quam apud Thucydidem invenerunt veteres grammatici, quorum observationes Photius in lexicon suum translulit et quam Dio Cassius indidem hausit XLI. 46, LII. 16 et LXV. 16, quod olim observavi ἐν Ἑρμῇ λογίῳ p. 413. Postea ex Bloomfieldo duas alias Thucydidis imitationes cognovi: Arriani locus est Exp. Alex. VI. 18. 11 et Appiani t. 2 p. 240, ubi recurrit hoc ipsum: τὰς κώπας ἐν κλύδωνι ἀναφέρειν.

Risum movent Spartani c. 85 classis praefectum iubentes ἄλ-
λῃν ναυμαχίαν βέλτιον παρασκευάζεσθαι, et sine controversia
verum est βέλτιον. Phormio autem Athenas mittit literas
περὶ τῆς ναυμαχίας ἣν ἐνίκησαν, ubi singularis numerus praestat.
Capite 87 valde impedita est tertia paragraphus, quam ut intel-
ligeremus ab coniecturis minime potuit abstineri et nuper etiam
Cobetus *Mnem.* XIX. 118 de eo loco egit. Est tamen animad-
vertendum Cantacuzenum II. 6 pleraque inde fuisse mutuatum,
ita ut appareat eum fere sequi easdem lectiones, quae in nostris
libris sunt, praeterquam quod in fine γενέσθαι habeat pro ὀφθῆναι.

Scio quidem Thucydidem interdum situm locorum explicare,
nec tamen minus sunt quaedam de hoc genere apud eum adno-
tationes tam pueriles, ut minime videam quomodo debeam tueri.
Veluti ad II. 93 τοῦ Πειραιῶς adscribitur: τοῦ λιμένος τῶν Ἀθη-
ναίων et sunt alia multa non minus manifesta. Legimus c. I. 29
de Actio: οὗ τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ σώματι τοῦ
Ἀμπρακικοῦ κόλπου, sed aliquot saeculis post Thucydidem illa
Apollinis aedes inclaruit et diversum templum est quod memo-
ratur III. 94. Adnotatio de Cephalleniae urbibus II. 30 ad rem
nihil pertinet. Laurium omnes norant et plane inutiliter additur
II. 55: οὗ τὰργύρεια μέταλλά ἐστιν Ἀθηναίοις. Satis fuit scribere
II. 56: ἔτεμον τὴν τε Τροίηνίδα γῆν καὶ τὴν Ἀλιάδα καὶ τὴν
Ἑρμιονίδα erantne Thucydidis lectores docendi: ἐστὶ δὲ πάντα
ταῦτα ἐπιθαλάσσια τῆς Πελοποννήσου? Cuinam utile est quod de
Zacyntho legimus, esse insulam ἣ κεῖται ἀντιπέρας Ἡλίδος, II.
66? Intelligendum esse Pontum Euxinum II. 96, sponte apparet:
τὴν τοῦ Εὐξείνου πόντου verba etiam ipsa sede arguuntur, nec
dicitur, uti opinor, θάλασσα τοῦ Εὐξείνου πόντου. Aliam eius-
demmodi adnotationem iam Valckenaerius eiecit III. 88, qua
de re Cobetum confer *Mnem.* XIX. 143. Plane supervacanea est
de freto Siculo adnotatio IV. 24. Pylum in Messenia esse si-
tum, IV. 41, iam satis noramus. Tertium legitur ubi Anacto-
rium fuerit IV. 49 et sunt alia fortasse, de quibus non tam
liquido constat.

Quantum comperi, Thucydidis Scholia haud multum confe-
runt ad textum melius constituendum, sed est tamen operae

pretium interdum confirmatum invenire, quod per se iam satis verisimile esse videretur. Veluti II. 94 naves memorantur διὰ χρόνου κατελκυσθεῖσαι καὶ οὐδὲν ζέγουςαι, quod nimium est et οὐδὲ ζέγουςαι haud una de causa praestat. Idem etiam Scholiasta legit, cuius servata est explicatio: ὕδωρ δηλονότι. Odrysa- rum in aerarium tributı nomine quotannis conferebatur τετρα- κοσίων ταλάντων ἀργυρίου μάλιστα δύναμις, ἃ χρυσὸς καὶ ἀργυροῖς εἶη καὶ δῶρα οὐκ ἐλάσσω τούτων, II. 97; sed quod adscriptum est χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου nonne necessario delendum est? Deinde de Scythis legimus nullos mortales iis pares esse posse ὁμογνωμονοῦσιν, quod omnino satis est et emblemata esse arbitror quod adhaeret πᾶσιν. Pergit autem scriptor: οὐ μὲν οὐδ' ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν καὶ ξύνεσιν περὶ τῶν παρόντων ἐς τὸν βίον ἄλλοις ὁμοιοῦνται. Exiguo cum fructu legi quae huc contulerunt interpretes ad difficilem locum expediendum; mihi certe unice placere potuit: οὐ μὲν οἶδ' — ἄλλοις ὁμοιοῦνται. Denique in hoc secundo libro miror quod capite 102 Oeniadae dicuntur τοῦ Ἀχιλῆος τῶν ἐκβολῶν οὐδὲν ἀπέχουσαι. Stulte hoc dictum est, sed nullam novi faciliorem correctionem quam supplere (δλίγον ἢ) οὐδέν.

(Continuabuntur).

Amstelodami,
d. 17 m. Sept. 1885.

DE PECUNIIS SACRIS IN PARTHENONIS OPISTHODOMO.

Adolphus Kirchhiovius, quo nemo in inscriptionibus Graecis et constituendis et interpretandis et ad illustrandas antiquitates Graecas adhibendis nostra aetate et doctior et sagacior, in disputatione inscripta „zur Geschichte des Athenischen Staatsschatzes im fünften Jahrhundert“, quam inseruit in Commentationes Academiae Regiae Borussicae anni 1876, copiosissime agit de inscriptionibus et locis auctorum, ex quibus certiores fimus, quae et quales pecuniae saeculo quinto A. C. N. in arce Athenarum adservatae sint et quomodo collectae et expensae. Universe sic ibi disputat:

Pecuniae, quae adservabantur in arce, quaeque secundum Thucydidem (II, 13) anno 2° Olymp. 87 erant ad talenta 6000, secundum eundem auctorem (III, 17) *tribus* annis post, Ol. 88 anno 1°, praeter 1000 illa talenta, quae ad defensionem urbis adversus hostium classem exempta erant (Thuc. II, 24), penitus erant absumptae, ut deinde Athenienses, — id quod colligi potest ex rationibus logistarum, quas exhibent eorum tabulae editae in Corp. Inscr. Att. I n°. 273, — tantum id inde mutuo sumserint, quod quoque anno ex variis reddituum generibus conferretur. Cum igitur item ex tabulis logistarum constet ex pecuniis, pro quibus foenus computaretur, per *septem* annos ab anno 4° Ol. 86 usque ad annum 2um Ol. 88 haud plura, quam 4750 talenta mutuo sumpta esse, apertum est etiam pecunias aliquas, pro quibus nulla usura deberetur, ex arce esse deductas. Hae tamen pecuniae pro minore modo parte, quantae ad aedificandum, ad

ipsam arcem exornandam, adhibitae sunt, sacrae fuisse potuerunt. Itaque efficitur, in arce tunc praeter *ἐπὶ χρήματα* adseruata etiam fuisse alia, pro quibus nulla deberetur usura, quippe quae ipsius populi essent, *δημόσια*. Post pacem Niciae secundum Andocidem (de Pace 8—9), iterum 7000 talenta in arcem collata sunt, quae tamen ex minima parte sacra fuerunt. Haec omnia devoravit deinceps expeditio in Siciliam.

Sic fere Kirchhovius. Sic, quae viri egregii est auctoritas, etiam alii. Videtur tamen tota haec disputatio profecta esse a falsa loci illius Thucydidei interpretatione, isque error princeps plures traxisse alios. Id ipsum in hac disputatione explicatius ostendere mihi proposui. Tamen in sagacissimi viri, qui tot ac tanta egregie ordinavit, errore aliquo non haererem, nisi videretur hic, ut saepius, ex falsae opinionis refutatione ipsa veritas emicare.

Principio locum ipsum Thucydidis (III, 17) describam (ex edit. Herw.); sermo ibi est de centum navibus, quae, quo tempore Lesbos ab Atheniensibus defecerat, mittebantur adversus Peloponnesum:

Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὃν αἱ νῆες ἔπλεον ἐν τοῖς πλεῖστοις δὴ νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ καὶ ἄλλῃ ἐγένοντο, παραπλήσιαι [δὲ] καὶ ἔτι πλείους ἢ ἀρχομένου τοῦ πολέμου. Τὴν τε γὰρ Ἀττικὴν καὶ Εὐβοίαν καὶ Σαλαμῖνα ἑκατὸν ἐφύλασσον καὶ περὶ Πελοπόννησον ἑτεραι ἑκατὸν ἦσαν, χωρὶς δὲ αἱ [περὶ Ποτειδαίαν καὶ] ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις, ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγίνοντο ἐν ἐνὶ θέρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τοῦτο μάλιστα ὑπανήλωσε μετὰ Ποτειδαίας. τὴν τε γὰρ Ποτειδαίαν διδραχμοὶ ὀπλῖται (περι)εφρούρουν (αὐτῷ γὰρ καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας), τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρχησαν, ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἱ προαπῆλθον· νῆές τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπανηλώθη τὸ πρῶτον καὶ νῆες τσαυταὶ δὴ πλεῖσται ἐπληρώθησαν.

Iam locus hic minime declarat tunc temporis, anno 1° Ol. 88, omnes in arce pecunias fere funditus fuisse consumptas. Contra verbi ὑπαναλοῦν nulla alia esse potest significatio nisi *consumendi*, ab integra aliqua copia delibandi, ut verba ea, quae diductioribus litteris posui, sic fere vertenda sint: αἴτινες pecu-

nias haec res maxime cum Potidaea consumere coepit et: pecuniae igitur hoc modo primum (quod vocabulum, *πρῶτον*, praecipue attendas) *consumi coeptae sunt.* Hoc igitur diserte testatur Thucydides illis temporibus (non loquitur de singulari anno) thesauri in arce maximam partem adhuc adfuisse, tunc demum delibari inde coeptum esse. Quod quantum congruat cum iis, quae aliunde docemur, imprimis ex inscriptionibus, videndum est.

Ex altero loco Thucydidis (II, 13), ubi ostendit Pericles, quae subsidia Atheniensibus ad bella gerenda essent, comperimus illo quidem tempore (Ol. 87, 2 anni initio) adfuisse in arce 6000 talenta, τὰ πλεῖστα tamen fuisse τριακοσίων ἀποδόντα μύρια, ἀφ' ὧν ἕς τε τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως καὶ τὰλλα οἰκοδομήματα καὶ ἐς Ποτιδαίαν ἀπανηλώθη. Iam haec talenta 9700 quo tempore in arce adfuerint, plane constat. Supersunt nobis duo psephismata (nisi unum potius est), quibus de tota pecuniarum sacrarum in arce administratione constituitur (C. I. A. I, 32). Post ea, quae praeclare de iis disputavit Kirchhövius (in Comment. Acad. Reg. Bor. cl. hist. phil. 1864 p. 8 seq., iterumque in Comment. nostra anni 1876 imprimis p. 43 seq.) dubium nullum esse potest, quin facta haec sint anno 2° Ol. 86, ut pecuniarum illarum administrandarum ratio, qualis tunc ad certas normas atque regulas exacta est, observari coepta sit inde ab anno, qui eum proxime sequebatur, Panathenaeorum maiorum Ol. 86 3. Iam haec decreta iubebant, ut Diis debita redderentur, 3000 talenta, Minervae 200 caeteris Diis. Quam ob rem cum nullum dubium esse possit, quin maxima illa pecuniarum summa, — 9700 talentorum, — post haec demum reddita in arce affuerit, affuisse eam necesse est post annum 2um, vel potius post initium anni 3ⁱ Ol. 86. Ac sine dubio haud ita multo post, quia, licet Diis ex annuis redditibus satis multae quotannis pecuniae succrescerent, tamen ipso statim 3° Ol. 86^{ae} anno et in ἄλλα οἰκοδομήματα et in προπύλαια ex Deae Minervae aerario pensum est. Supersunt enim nobis fragmenta tabularum curatorum operis alicuius publici (C. I. A. I, 301), qui profitentur eo anno a curatoribus Deae accepisse se drachmas 25000 (4 tal. 1000 drachm.), item fragmenta tabularum curatorum Propylaeorum (C. I. A. I, 315), qui accepisse se profitentur eodem anno ab iisdem curatoribus; summae tamen indicatio in-

teriit. Fieri potest ut eodem anno ad Corcyram 6 tal. pensa sint; de hoc tamen minime constat et infra videbimus. Sine dubio ad Corcyram pensum est anno proximo Ol. 86, 4. Habemus enim tabulam, qua populus Atheniensium profitetur, quantas pecunias ex Deae aerario ad Corcyram consumaserit (C. I. A. I, 179); haec tamen valde mutilata est. Ostendit praeterea Kirchhovius (zur Gesch. etc. p. 59 seq.) parva quaedam fragmenta inventa a Koehlero pertinere ad lapidem, quo continerentur rationes pecuniarum ab Atheniensibus mutuo sumptarum ex Deae aerario ab anno Ol. 87, 1° ad annum dumtaxat 1um, probabiliter 2um Ol. 89. Kirchhovii suspicio in iis, quae supersunt, mentionem adhuc aliquam exstare expensorum ad Potidaeam anno 1° Ol. 87^{ae}, magnam habet verisimilitudinem. Videntur Athenienses, qui antea quae ad Corcyram consumaserant, in separatam tabulam redegerant, — eodem modo fortasse etiam quae ad Samum (C. I. A. I, 177), — ab hoc primum lapide, ab anno Ol. 87^{ae} 1°, solitam illam normam tabularum talium (conf. C. I. A. I, 180, 183, 188, 189) instituisse, quae ad quemque annum, quod in varias res, non ad cuiusque rei designationem, quod pluribus annis expensum esset, referretur. Valde dolendum, quod ad haec exigua usque et mutilata fragmenta lapis ille interiit. Habemus tamen satis magnam partem tabulae logistarum, qua declaratur, quantae usurae debeantur Diis propter pecunias per undecim annos, (ab anno Ol. 86, 4 — annum Ol. 89, 2), ex eorum aerariis mutuo sumptas (C. I. A. I, 273). Ex hac apparet, quantae fuerint hae pecuniae his annis mutuo sumptae, scilicet ab anno Ol. 86^{ae} 4° — annum Ol. 88^{ae} 2um talenta circiter 4750; quadriennio proximo (ab anno Ol. 88^{ae} 3° — annum Ol. 89^{ae} 2um) ex aerario Minervae Poliadis anno Ol. 88^{ae} 3° tal. 261, drach. 5640; anno Ol. 88^{ae} 4° tal. 130; anno Ol. 89^{ae} 1° tal. 133, drach. 2895 ob. 3½; anno Ol. 89^{ae} 2° tal. 222, drach. 1642, ob. 2½, ut per totum hoc quadriennium ex aerario hocce sumpta sint tal. 747, drach. 4178. Ex aerario vero Minervae Victoriae sumpta sunt hoc quadriennio talenta circiter 6; ex aerario caeterorum Deorum talenta circiter 50. Ex omnibus igitur aerariis sacris hoc quadriennio talenta circiter 803 (vide Kirchh. zur Geschichte etc. p. 31). Rectissime praeterea monet Kirchhovius pecunias Deorum, licet

crebris erogationibus deminuerentur, identidem tamen ex reditu annuo nonnihil esse reffectas. Hic autem reditus fuit anno Ol. 92^{ae} 3° ad talenta fere 200, quod clare patet ex tabula illa rationum pecuniarum Minervae (C. I. A. I, 188), quae, ubi rationes exhibet huius anni, diserte testatur expensum tunc ex iis tantum modo esse, quae ipso hoc anno redirent (vid. Kirchh. l. c. p. 50). Sed minime constat, quanta tunc redierunt, rediisse quoque annis belli Peloponnesiaci prioribus, de quibus nunc quaerimus. Legimus apud Thucydidem (III, 50) Athenienses, postquam Lesbum rursus in ditionem suam redegerint, anno Ol. 88^{ae} 2°, κλήρους ποιῆσαι τῆς γῆς τριςχιλίους et τριακοσίους, — decimam igitur partem, — ἱεροὺς ἐξελεῖν τοῖς θεοῖς. Ergo constat post hunc annum multo plura recepisse Deos ex fundis suis, quam antea. Praeterea res ipsa loquitur, quae redierint Diis ex praedarum ab hostibus captarum et bonorum publicatorum decimis (Boeckh. Oec. Pol. II, p. 217), haec minime constanter, — ut singulis annis paria fere fuerint, — rediisse. Iam videntur nostro anno Ol. 92^{ae} 3° vel eximie magna inde rediisse. Memoratur in rationibus illis bis hoc anno ἀνομολογηθῆναι Hellenotamiis, Strategis, Trierarchis τὰ ἐκ Σάμου; itaque quae hoc anno ex hac insula redierunt, non delata sunt Athenas, sed continuo Hellenotamiis et classis praefectis tradita, quia classis Atheniensium tunc, ut saepissime, in statione esset circa Samum. Certissime Diis multum redibat ex fundis, quos in hac insula habebant (Kirchh. l. c. p. 67), sed rediisse inde quotannis talenta circiter 100, quae tradita esse memorantur Hellenotamiis et classis praefectis, nemo crediderit. Kirchhovius rem sic explicat, ut temporibus illis ea, quae ex pluribus aliis insulis rediissent, ut sub classe tutius perciperentur, coacta esse Samum putet, priusquam Athenas transmitterentur (l. c. p. 52). Valde tamen dubito, num quae aliunde rediissent, Sami modo tantumquam in aliquo deversorio retinerentur, dici potuerint τὰ ἐκ Σάμου. Sed praesto est longe alia, eaque, si quid video, multo probabilior explicatio. Legimus apud Thucydidem (VIII, 21), in fine anni Ol. 91^{ae} 4ⁱ, sive anni Ol. 92^{ae} 1ⁱ initio, populum Sami auxilio Atheniensium, qui cum tribus navibus adessent, vicisse civitatis procures, eorum occidisse ad ducentos omnes, quadringentos in exilium misisse atque ipsos eorum fundos do-

musque occupasse, post haec Athenienses iis decrevisse *αὐτονομίαν* ¹⁾. Iam parum probabile est Athenienses, quorum auxilio Samii tantis divitiis potiti essent, nihil omnino ipsos sibi poposcisse, praesertim in illis, quibus tunc premerentur, pecuniarum angustia. Sed, si quae populus Atheniensium ex spoliis illis optimatum Samiorum lucratus est, nullum est dubium, quin Dea inde acceperit decimas, ac sic plane explicatur, cur nostro anno (Ol. 92, 3), tertio sive quarto post illum (Ol. 91, 4, sive 92, 1) tanta fuerint τὰ ἐκ Σάμου. Ne quis miretur quod tam sero adhuc pervenisse illa ad Athenienses statuum. Nam perspicuum est magnas pecunias, — ac parvas sibi pactos esse Athenienses nemo crediderit, — neque statim, neque omnes simul pensas esse. Quapropter probabiliter creditur pensum esse anno nostro, pensum esse anno priore, — ut taceam de annis posterioribus, — et quidem bis nostro anno, ut bis acceperit Dea decimas, bis accepta statim tradita sint Hellenotamiis illis atque classis praefectis. Praeterea etiam hoc haud inepte credimus, pendere non potuisse Samios, nisi prius quibusdam venditis, vel potius Atheniensibus ipsis et Deae tradita quaedam esse, quae venderentur, quemadmodum in illo psephismate (C. I. A. I, 32) sermo est de τοῖς ἐκ δεκάτης, quae Deae darentur, ἐπειδὴν πρᾶθῃ. Utut est, de summa Decorum reddituum annuorum haud plane constat. Probabilius tamen coniecimus fuisse eos plerumque 200 talentis minores, maiores talentis 100.

Ex his igitur satis constare videtur de modo et ratione, quibus prioribus belli Peloponnesiaci annis consumptae sunt pecuniae ex aerariis decorum. Ut tamen facilius de re iudicari possit, redigamus singula, quae proposuimus, in tabulam, hocce modo:

1) καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίων ἐς διακοσίους μὲν τινὰς τοὺς πάντας τῶν δυνατῶν ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίαις νοιμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσιν αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίαις ἤδη ψηφισμένων, τὰ λοιπὰ διέκουν τὴν πόλιν κτλ.

<i>Anni Ol.</i>	<i>Anni restit.</i>	<i>Adversus in aeraria.</i>	<i>Consumpta sunt tribus annis prioribus.</i>	<i>Consumpta sunt ex aerario Minerva. quatuor annis posterioribus.</i>
86,3.		tal. 9700		
86,8.	plus qu. tal. 100, min. qu. tal. 200		tal. 9700 + 800 (600) — 6000 = pl. q. 4000 m. q. 4300	4 tal. 1000 dr. ad op. aliq. publ. ad Propyl.
86,4.	" " 100, " " 200			
87,1.	" " 100, " " 200			
	plus qu. tal. 300, min. qu. tal. 600		<i>Consumpta sunt ab anno inde Ol. 87,9</i>	
87,2.	" " 100, " " 200	tal. 60000	tal. 4754 dr. 1000 — tal. 4000 (4300) = pl. p. tal. 754 dr. 5000, m. qu. tal. 454 dr. 5000, excepto tanto, quantum anno Ol. 86,8 ad Prop. consumpt. est.	tal. 4750
87,3.	" " 100, " " 200			
87,4.	" " 100, " " 200			
88,1.	" " 100, " " 200			
88,2.	" " 100, " " 200			
88,3.	" " 100, " " 200			
88,4.	" " 100, " " 200			
89,1.	" " 100, " " 200			
89,3.	" " 100, " " 200			
	plus qu. tal. 1200, min. qu. tal. 2400			
			tal. 9700 + 1200 (2400) — tal. 5557 dr. 1000 = pl. q. tal. 5342 dr. 5000 m. q. tal. 6542 dr. 5000; tantum tamen minus aderet, quantum anno Ol. 86,8 ad Prop. consumpt. est.	tanto plus qu. tal. circa. 5557 dr. 1000, quantum anno Ol. 86,8 ad Prop. consumpt. est.
				tal. 261, dr. 5640
				tal. 180
				tal. 183, " 2895
				tal. 228, " 1648, ob. 21-

Iam constat post annum Ol. 89,2 adfuisse in Deorum aerariis multo minus, quam talenta circiter 6542, — et quidem tanto minus, quanto annui redditus minores fuerint, quam 200 talentorum et quantum ad Propylaea consumptum sit anno Ol. 83,3. Praeter haec fortasse etiam tanto minus, quantum caeteris quoque annis ad aedificationes quascunque expensum sit. Si enim vera sunt, quae hac de re disputavit Kirchhovius (l. c. p. 37), earum pecuniarum, quae ad aedificandum adhibebantur, non debebantur usurae. Quocirca cum ex tabula illa logistarum cognoverimus tantum, quantae pecuniae consumptae sint, pro quibus usurae deberentur, manifestum est, si recte sic iudicavit Kirchhovius, plures ex aerariis Deorum sumptas esse, quam tabulae illae exhibeant; atque haud ita parvo plures, cum constet illorum annorum prioribus ad Propylaea satis magnas pecunias expensas esse, quamquam hae, quod statim intellexerimus, non omnes fuerunt sacrae. Quidquid est, — nam de sententia Kirchhovii, ut deinde videbimus, minime constat, — quod adfuisse constituimus post annum Ol. 89,3 in aerariis Deorum plus quam tal. 5342, minus quam tal. 6542, hoc non temere arctius sic definitur, ut adfuisse perhibeamus aliquanto minus quam talenta 6000. Insuper valde probabile est annorum illorum quatuor postremis quantocunque plus consumptum esse, quam redierit. Verisimillimum enim esse singulis annis minus rediisse quam tal. 200, — per annos quatuor minus rediisse quam tal. 800 (803), — demonstravimus. Annis vero quinque aut quatuor, qui hos antecedunt, parum constat, quantum consumptum sit. Potest, ut hoc paulo minus, potest, ut paulo plus fuerit, quam redierit. Ut igitur ad locum illum Thucydidis, unde tota digressa est disputatio, revertamur, iam apparet, quam recte χρήματα ὑπαναλωθῆναι illa ibi dicantur, si sit aliquanto plus inde delibatum, quam singulis annis redierit. Huc fere reddit auctoris sententia, ut 6000 illa talenta, quae anno Ol. 87,2 adfuisse in arce monuisset Pericles, primum ex parva parte consumi coepta esse dicat stipendiis, quae penderentur militibus, qui Potidaeae in praesidio essent, et eo, quod in maximum illum, quem unquam habuerunt, navium numerum, Athenienses impenderint; quo indicatur, ut apparet, continua quaedam per plures annos, quamquam tarda, pecunia-

rum illarum deminutio. Sed talem deminutionem demonstrant quoque, ut vidimus, ea, quae aliunde, maxime ex inscriptionibus cognovimus.

Tabulae illae in uno lapide incisae, quibus populus Atheniensium, quantas pecunias per plures annos ex Deae Minervae aerario mutuo sumsisset, profitebatur, eodem, ut vidimus (p. 106), terminatae fuisse videntur anno, Ol. 89,2, quo terminantur tabulae logistarum, quibus, quae pro pecuniis illis mutuo sumptis deberentur usurae, declaratur. Alias habemus pecuniarum mutuo sumptarum tabulas, quae incipiunt ab anno Ol. 90,3 (C. I. A. I, 180 seq.). Quadriennio, quod hunc annum praecedit (ab Ol. 89,3—Ol. 90,3) mutuo sumptum non est, ut videtur, pace scilicet Niciae anno Ol. 89,3 constituta. Per quadriennium hoc succrevit Diis ex redditibus annuis plus quam talenta 400, minus quam talenta 800. Quocirca verisimillime statuitur adfuisse in aeriis anno, quo denuo mutuo sumi coeptum est, Ol. 90,3, plus quam tal. 6000, cum annis quatuor ante aliquanto minus hoc talentorum numero adfuisse probabile est. Kirchhiovius, qui pecunias sacras omnes fere iam anno Ol. 88,1 absumptas fuisse putat, sic accipit, — ut iam indicavimus, — testimonium illud Andoc. de 7000 tal. his pacis annis in arcem invectis, ut maxima ex parte redacta haec esse credat in thesaurum τῶν δημοσίων (p. 46 seq.). Omnino tamen parum probabile est, tantas pecunias his quatuor annis fuisse reservatas. Nam etiamsi tributa sociorum, — quae tunc temporis singulis annis erant ad talenta 1200, — integra illis annis in arcem invecta fuissent, non fuissent confecta talenta illa 7000. Tamen in pace quoque multum impendebatur in classem, et post tantum bellum plurima debuisse refici verisimilimum est. Sed locus Andocidis, ut rite de eo iudicetur, totus conspiciendus est. Principio eum describam:

(De pace 8, 9) οἶμαι δ' ὑμᾶς ἅπαντας εἰδέναι τοῦτο, ὅτι διὰ ταύτην τὴν εἰρήνην ἐπτακισχίλια μὲν ἅλαντα νομίσματος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνιενέγκαμεν, ναῦς δὲ πλείους ἢ τριακοσίας ἐκτησάμεθα, καὶ φόρος προσήει κατ' ἐνιαυτὸν πλέον ἢ διακόσια καὶ χίλια ἅλαντα, καὶ Χερρόνησόν τε εἶχομεν καὶ Νάξον καὶ Εὐβοίας πλέον ἢ τὰ δύο μέρη· τὰς τε ἄλλας ἀποικίας καθ' ἕκαστον διηγείσθαι μακρὸς ἂν εἴη λόγος. ταῦτα δ' ἔχοντες τὰ ἀγαθὰ πάλιν κατέστημεν εἰς πόλεμον πρὸς Λακεδαιμονίους, πεισθέντες καὶ τότε (Ol. 90,3) ὑπ' Ἀργείων.

Quatuor igitur proximis annis post pacem Niciae Athenienses plures quam trecentas naves ἐκτίσαντο. — iis, quas habebant, addiderunt! Nemo puto credet. Perhibet Thucydides loco illo (III, 17), quem descripsimus, nunquam bello Peloponnesiaco plures instructas fuisse naves quam anno Ol. 68,1, scilicet 250. Praeter has compertum habemus ex eodem Thucydide (II, 24) adfuisse tunc in portibus non instructas haud minores quam 100. Harum navium 350 potest, ut plures quaedam bello interierint, quam sint suffectae; tamen nullum est dubium, quin longe maxima ex parte, — vix credibile est minores quam 300, — superstites adhuc fuerint post pacem Niciae. An his credamus quatuor annorum spatio alteras plures quam trecentas esse additas? Minime vero. Sed videtur res sic se habuisse ut aliae naves tunc sint reffectae, aliae nonnullae novae in amissarum locum suffectae, atque habuerint Athenienses post quatuor annos navium integrarum numerum fere eundem plurium quam trecentarum. Nimis igitur rhetorice orator usus est aoristo (κτίσασθαι) pro perfecto (κεκτήσθαι). Sed haud aliter, ut manifestum est, dicta sunt τάλαντα illa ἐπτακισχίλια invecta esse hoc quadriennio in arcem, tanquam de integro tunc collecta essent non iis, quae aderant, augendis effecta. Nam quae talenta post bellum aliquanto minora quam 6000 in aerariis adfuisse probabile est, haec, ut vidimus, verisimillime creduntur ex redditibus annuis hoc quadriennio aucta esse ad talenta plura quam 6000, quae iam facillime ab oratore re nonnihil in maius aucta dici potuerunt 7000. Credibile tamen est eum in hoc numero vel plane accuratum fuisse. Ostendit Kirchhovius (C. I. A. I, p. 146) rationes illas debitarum usurarum his pacis annis in lapide esse incisas et videtur tunc de tota re pecuniaria sacra esse constitutum, ut pace, quantum fieri posset, redintegrarentur, quae bello dilapsa essent. Usurae, quae debebantur, tunc non expensae sunt, sed lapis ille exstructus est, quo tanquam perenni testimonio profiterentur Athenienses, quantas deberent. Fortasse tamen ex ipsis pecuniis mutuo sumptis nonnullae tunc redditae sunt; quibus praeter annuos redditus iis, quae post bellum supererant, additis fieri potest, ut ἐπτακισχίλια illa talenta ad amissim expleta fuerint. Utcunque ea res se habet, ad ea, quae cognovimus ex iis, quae supra in tabulam redegitimus, atque loco quoque

ex Thucydide vidimus significari, locus hic noster Andocidis optime quadrat.

Kirchhovium meminimus, quia plura expensa esse indicare credat Thucydidem, quam *ἱερὰ χρήματα*, quae consumpta esse ex tabulis logistarum comperimus, contendere adservasse praeter haec τοὺς ταμίαις τῶν ἱερῶν χρημάτων pecunias quoque publicas profanas, *χρήματα δημόσια*. Cum igitur illud a Thucydide minime viderimus indicari, simul haec quoque omnis sublata est pecuniarum profanarum significatio. Sed universe dubitare possumus, num ταμίαι illi, quemadmodum dicebantur ἱερῶν χρημάτων, quidquam praeter haec administrarint. Unum restat, cur eos δημόσια quoque administrasse credamus, testimonium illud Suidae (et Photii sub voce ταμίαι), quod iam citavit Boeckhiius (Oec. Pol. I, 221), hisce verbis conceptum: ταμίαι ἄρχοντες εἰσιν Ἀθήνησι κληρωτοὶ ἀπὸ τῶν πεντακοσιομεδίωνων, οἱ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν ἀκροπόλει χρήματα ἱερὰ τε καὶ δημόσια φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς (Suid. sub voce ταμίαι), cuius testimonii auctor fuisse videtur Aristoteles. Philemon tamen et Harpocration (uterque sub voce ταμίαι), qui Aristotelem vel nominatim citant, cum quibusque congruit Pollux (VIII, 79), utuntur simplici verbo τὰ χρήματα. Sed multum imprimis contra valet, quod psephisma illud (C. I. A. I, 32), quo de tota administratione pecuniarum in arce constituitur, de pecuniis δημοσίαις plane silet. Nam haud recte Kirchhovius (l. c. p. 33) verba eius ἐκ δὲ τῶν φόρων κατατιθέναι κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τὰ ἐκάστοτε γινόμενα παρὰ τοῖς ταμίαισι τῶν τῆς Ἀθηναίας τοὺς Ἑλληνοταμίαις (B. v. 19—20) sic explicat, ut Hellenotamias intelligat pecunias publicas profanas deposuisse apud ταμίαις in παρακαταθήκῃ. Est enim κατατιθέναι longe diversum a παρακατατιθέναι; illud est tradere pecunias, solvere, hoc tradere alicui, quod adservet. Quod autem ἐκ τῶν φόρων γίγνεται, nihil aliud est nisi μὲν illa ἀπὸ ταλάντου, quae debebatur Deae, quaeque simillimis verbis dicitur in decreto de Methonaeis (C. I. A. I, 40, v. 7, 8), ὅσοντῃ θεῷ ἀπὸ τοῦ φόρου ἐγίγνετο. Quocirca iubet nostrum psephisma, ut quod per annum (κατὰ τὸν ἐνιαυτόν) cuiusque civitatis tributum redeat, — nam non uno puncto temporis omnia tributa simul rediisse intelligitur, — ex hoc identidem (ἐκάστοτε) solvatur, quod Deae debetur, ex hoc tributo γίγνεται.

Quam solvendi rationem revera observatam esse probare videntur tabulae illae logistarum (C. I. A. I, 226 seq.), quibus hi declarant, quas quoque anno singulorum tributorum ἀπαρχάς, quae Deae deberentur, computarint. Cum tamen per annos, qui nostri psephismatis annum, Ol. 86,2, praecedebant, eodem modo prorsus hae tabulae instructae fuerint, quo per annos, qui hunc sequebantur, perspicuum est hac in re, — quemadmodum in aliis quoque (vid. Kirchh. l. c. p. 44 et 45), — antiqua potius hoc psephismate esse confirmata, quam nova instituta. Quos praeterea citant locos Eustathii, Suidae, Etym. magni, Pollucis¹⁾, ubi legitur τὸν ἐπιστάτην τῶν Πρυτάνεων adservasse claves τῶν ἱερῶν (τοῦ ἱεροῦ), ἐν οἷς (ἐν ᾧ) τὰ χρήματα καὶ τὰ γράμματα τῆς πόλεως, hi nihil probant. Quasnam enim hic dicuntur τὰ χρήματα τῆς πόλεως, — et ἱερὰ et δημόσια, an haec tantum? Si et ἱερὰ et δημόσια, constat, — quum ἱερὰ in Minervae templo adservarentur, — prytanium principem huius quoque templi tenuisse claves, non tamen in hoc templo adservata quoque fuisset δημόσια; si tantum δημόσια, ne illud quidem constat. Ἱερὴν, in quo τὰ γράμματα, fuit, ut notum est, Metroon, quod situm erat in vicinia τοῦ Βουλευτηρίου et sedis Prytanium, Tholi²⁾. In

1) Eust. ad Od. p. 1827. γίγνεται γάρ, φησιν (Telephus Pergam.), ἐπιστάτης Ἀθήνης ἐκ τῶν πρυτάνεων εἷς, ὃς ἐπιστατεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν μίαν, καὶ πλείους χρόνον οὐκ ἔχουσι οὐδὲ δις τὸν αὐτὸν γενέσθαι, τὰς τε κλείς, ἐν οἷς τὰ χρήματα εἰσι, φυλάττει καὶ τὰ γράμματα τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα. Suid. sub voc. ἐπιστάτης. τῶν πρυτάνεων εἷς ὁ λαχὼν ἐπιστάτης ἐλέγετο. δις δὲ τὸν αὐτὸν ἐπιστῆσαι οὐκ ἔξην. φυλάσσει δὲ τοῦ ἱεροῦ τὰς κλείς, ἐν ᾧ τὰ δημόσια χρήματα, ἔτι μὴν καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα. Etym. M. p. 364. ἐπιστάται δύο ἦσαν Ἀθήνησι, ὧν ὁ μὲν ἐκ πρυτάνεων ἐκληροῦτο — φυλάσσει δὲ τοῦ ἱεροῦ τὰς κλείς, ἐν ᾧ τὰ δημόσια χρήματα, ἔτι μὴν καὶ τὴν δημοσφραγίδα. Pol. 8,96. ἐπιστάτης δ' ἐστὶν εἷς τῶν πρυτάνεων, ὁ κλήρω λαχὼν δις δ' οὐκ ἔχουσι γενέσθαι τὸν αὐτὸν ἐπιστάτην. ἔχει δὲ οὗτος τῶν ἱερῶν τὰς κλείς, ἐν οἷς τὰ χρήματα καὶ τὰ γράμματα. Vide Kirchh. l. c. p. 34 in annot. Quatuor haec testimonia ita inter se ipsis verbis conveniunt, ut vix dubitari possit, quin Etym. magn. sua sumserit ex Suida (aut Suid. ex Etym. magno?), Suidas tamen et Photius ex illo, quem nomination citat Eustathius, Telepho Pergameno, qui scripsit, quod cognitum habemus ex Suida (Suid. sub voce Τήλεφος). περὶ τῶν Ἀθήνησι δικαστηρίων et περὶ τῶν Ἀθήνησι νόμων καὶ ἑθῶν. Quocirca valde dolendum, quod verba illa Telephi tam foede corrupta sunt. Verisimilius adhibito loco illo Pollucis sic emendaretur: γίγνεται ἐπιστάτης Ἀθήνησι, ἐκ τῶν Πρυτάνεων εἷς, ὃς τὰς τε κλείς (τῶν ἱερῶν), ἐν οἷς τὰ χρήματα [eiiciendum εἰσι] καὶ τὰ γράμματα τῆς πόλεως, φυλάσσει καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα.

2) Das Metroon in Athen als Staatsarchiv von Carl Curtius, aus dem Gotha'schen Gymnasialprogramm Berlin 1868.

quibus templis adservarentur illa, quae dicuntur τὰ χρήματα τῆς πόλεως, prorsus latet. Nam per se satis probabile est adservata fuisse χρήματα δημόσια separatim ab ἱεροῖς, haec in templo Minervae ab eorum ταμίαις, illa in aliis templis, quorum claves essent apud Prytanium principem. Certe haud recte inter χρήματα ἱερὰ et δημόσια sic distinguimus, — quae Boeckhii fere sententia est, Oec. pol. I, p. 578 seq., — quasi specie modo aliqua diversa fuerint et paene pecuniae administrandi quadam formula inter sacras referrentur, — quemadmodum fingit v. c. Kirchhovius (l. c. p. 34) 1000 talenta, quae anno Ol. 87,2 ἐξαίρετα facta sunt (Thucyd. II, 24), inani quadam observatae religionis specie ex profanis in sacra converti. Nullum dubium, quin Athenienses faciles satis fuerint, et faciliores in dies facti sint in Deorum pecuniis in usus profanos adhibendis, — nullum quoque dubium, quin aetate Periclis haud minus quam Molierii cum Olympo pacisci liceret, — quemadmodum e. g., ut notum est, Dii tunc perexiguo foenore contenti fuerunt; on trouve avec le ciel des accommodements, — tamen saeculo ante Christum natum quinto adeo veteris religionis pristinum vigorem consenuisse, ut ipsi Athenienses sacras pecunias non plane et sincere crediderint sacras, minime probabile est. Quas deberent Diis et pecunias mutuo sumptas et usuras, rationibus in lapide incisis propalam profitebantur. Religiosissime anno Ol. 86,2 reddiderunt Diis τὰ δφειλόμενα, constituerunt, ne de pecuniis sacris ad populum ferretur, nisi prius ἄδεια concessa esset. An tu credis nulla alia re permotos eos id decrevisse, quam ut se ipsos in depositis consumendis continerent, neque ullo monumento ponderendam esse pietatem eorum erga deos immortales? Vereor ne Kirchhovius iniquior fuerit adversus Athenienses, τοὺς εὐσεβεῖς illos, qui multo pronius eos in deorum pecunias irruisse credat, quam ipsos sibi imposuisse tributa aut vel reservatas suas pecunias consumpsisse (l. c. p. 27, 46).

Explicatius nunc de quaestione illa, quam supra iam attigimus, dicendum est, num pro iis quoque pecuniis sacris, quae in aedificationes impenderentur, deberentur usurae. Ac mihi quidem videntur, — quae, ut vidimus, Kirchhovii quoque sententia est, — non fuisse debitae, quamquam de re, ut iam animadverti, statuere nihil licet, quod satis certum sit. Logistae,

ut ex eorum tabulis apparet (C. I. A. I, 273), computabant usuras, quae deberentur quinto quoque anno ἐκ Παναθηναίων ἐς Παναθήναια, et quidem ita, ut quae singulis annis mutuo sumpta essent, his apponerent usuras, quae ad quadriennii finem deberentur (vid. Boeckh. über zwei Attische Rechnungsurkunden, in Comment. Acad. Reg. Bor. anni 1846, p. 337). Anni tamen primi quadriennii primi, quod erat ab Ol. 86,3 ad Ol. 87,2, — anni igitur Ol. 86,3, — tabulae logistarum exhibuisse videntur pecunias, pro quibus computarentur usurae, prorsus nullas. Rationibus enim usurarum debitarum, quas habemus, quadriennii scilicet ab Ol. 88,3 ad Ol. 89,2, additur computatio, cuius ratio his verbis explicatur: τὰδε ἐλογίσαντο οἱ λογισταὶ ἐν τοῖς τέτταρσιν ἔτεσιν τόκον τοῖς τῆς θεοῦ, ἃ οἱ πρότεροι λογιστὰι λελογισμένα παρέδωσαν ἐν τοῖς ἑπτὰ ἔτεσιν κτῆ. (vide tabulas illas v. 29). Attendas illud ἑπτὰ, non δεκά. Ergo saltem per hoc quadriennium pro nullis anno Ol. 86,3 mutuo sumptis pecuniis computatae sunt usurae. Constat tamen ex tabulis curatorum operum publicorum hoc anno impensas esse pecunias sacras ad aedificium aliud quodcunque (C. I. A. I, 301) et ad Propylaea (C. I. A. I, 315). Unde efficitur, ut videtur, pro his non debitas fuisse usuras ac iam certo exemplo confirmatur has pro pecuniis in aedificationes consumptis non deberi. Quo facilius quid velim intelligas, conferas illam tabulam.

Tota tamen corrui haec argumentatio, si recte Rangabé (Antiq. Helléniq. I, n°. 115) in prima parte tabulae expensorum in Corcyram (C. I. A. I, 179)¹⁾ reposuit nomen archontis Κράτητος,

1) En habes inscriptionem litteris minusculis rescriptam:

[Ἀθηναῖοι ἀνῆλ]ωσαν ἐς Κόρυ[υραν τὰδε. Ἐπὶ ᾿Α]
K

[ψεύδους ἄρχο]ντος καὶ ἐπὶ τῆς βουλῆς, ἥ K.
ράτητος

[... δὲ Φαιῖνου] Τειθράσιος πρῶτος ἑγραμμά-
[τευς, ταμίαι] ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναία-
[ς..... ἐκ Κερ]αμείων καὶ ξυνάρχοντες, οἱς
[Κράτης Ναύτ]ωνος Λαμπρεὺς ἑγραμμάτευς,
[παρέδωσαν] στατηγῶς ἐς Κόρυραν τοῖς
[πρῶτοις ἐκ]πλέουσι, Λακεδαιμονίῳ Λακία-
[δῃ, Πρωτέ]ρι Αἰχωνεῖ, Διοτίμῳ Εὐωνυμεῖ,
[ἐπὶ τῆς...ν]τίδος πρυτανείας πρώτης πρυ-

[τανευούσης, τ]ρεῖς καὶ δέκα ἡμέραι ἰσεληλυ-
[θῆναι.....] Γ T

[Ἐπὶ ᾿Αψεύδους] ἄρχοντος καὶ ἐπὶ τῆς βουλῆς

[ἥ K.... δὲ] Φαιῖνου Τειθράσιος πρῶτος ἱ-

[γραμμάτευς, ταμ]ῖαι ἱερῶν χρημάτων τῆς
[θηναίας,.....] ἡς Ἐρχιδῆς καὶ ξυνέχρη-
[τες, οἱς Εὐθίας Αἴ]σχαρος Ἀναφλύτης
[ἑγραμμάτευς, παρέ]δωσαν στρατηγῶς ἐς Κό-
[ρυραν τοῖς δευτέρ]οις ἐκπλέουσι, Γλαύκῳ
[.....] ἐνὶ Κοιλίῃ, Δρακοντί-
[... ..] ἐπὶ τῆς Ἀλκοντίδος πρυτανείας
[ἑκτῆς πρυτανευούσης] τῇ τελευταίᾳ ἡμέ-
[ρᾳ τῆς πρυτανείας...]

qui eo ipso anno (Ol. 86,3) archon fuit. Sic enim constabit, hoc anno, ex quo nullae pecuniae, pro quibus usurae computarentur, in tabulis logistarum apparent, ad bellum quoque gerendum, non tantum ad aedificationes pensum esse. Quod si ita est, relinquitur, ut credamus pecunias anno Ol. 86,3 mutuo sumptas ante quadriennium (Ol. 88,3 — Ol. 89,2), cuius rationes nobis supersunt, iam fuisse redditas, ut in has rationes pecuniae, pro quibus huius quadriennii computarentur usurae, ex illo anno referrentur nullae. Sed Rangabeum verum archontis nomen reposuisse parum probabile est. Magna, ut notum est, in hac inscriptione est difficultas. Nomen τῶν ταμιῶν scribae in priorē parte sine dubio fuit Κράτης Ναύτωνος Λαμπρεύς, quem scribam fuisse constat anno illo Ol. 86,3 archonte, qui eodem nomine utebatur, Cratete. Hoc igitur si sequimur, huius archontis nomen cum Rangabeo in initio reponendum est. Contra tamen nomen senatus scribae incipit a littera K, dum constat Cratetis archontis anno primum senatus scribam fuisse Μεταγένη (vid. C. I. A. I, 301 et 315). Fuit hic senatus scriba Τειθράσιος. Τειθράσιος tamen is quoque Senatus scriba fuit, qui in altera inscriptionis parte memorabatur, cuius nomen interiit, patronymicum nomen tamen Φαείνου superest; nec dubium esse potest, quin scriba in utraque inscriptionis parte memoratus idem fuerit. Τῶν ταμιῶν scriba commemoratur in altera parte Εὐθίας Αἰσχρωνος Ἀναφλύστιος, quem scribam fuisse constat anno Ol. 86,4 archonte Apsende (vide v. c. C. I. A. I, 118). Quapropter hoc archontis nomen in altera hac parte reponendum est ac Τειθράσιον illum senatus scribam fuisse apparet eius anno. Cum idem tamen scribae senatus nomen commemoretur quoque in inscriptionis parte priorē, simul reponi ibi necesse est archontis nomen Ἀψεύδους ac sic iam apparet alium archontem (Apsendem) ibi postulari a nomine senatus scribae, alium (Cratetem) a nomine scribae τῶν ταμιῶν Cratetem Nautonis fil. Boeckhius Apsendem Crateti praefert ac rem sic explicat, ut distinguat archontum annos ab annis τῶν ταμιῶν et quidem ita ut, cum archontum annus inciperet a mensis Hecatombaeonis initio, annum τῶν ταμιῶν incepisse credat a Παναθηναίοις, — a die ipsius mensis Hecatombaeonis 28°, — haud aliter ac secundum tabulas traditionum rerum sacrarum (C. I. A. I, 117 seq.) quinto quoque anno αἱ τέτταρες ἀρχαὶ τῶν ταμιῶν rationes

redderent ἐκ Παναθηναίων ἐς Παναθήναια. Scilicet cum pensio illa prior ad Coreyram facta sit die 13° prytaniae primae, — die igitur 10° mensis Hecatombaeonis, diebus non nullis ante Panathenaea, — facta haec est, si revera discrimine illo differunt archontum anni ab annis τῶν ταμιῶν, post archontis Cratetis, ante scribae Cratetis, Nautonis filii, annum absolutum, novo archonte Apsende, scriba τῶν ταμιῶν eodem (Cratete Nantonis filio), qui simul cum archonte praecedentis anni, Cratete, in munere fuerat (l. c. über zwei Att. Rechnungsurk. p. 366 seq.). Utut est, — nam Boeckhii explicatio minime omni dubio maior est, — primam utique illam pensionem ad Corcyram factam non esse prytania prima anni Cratetis (Ol. 86,3), sed anni Apsendis (Ol. 86,4) colligi potest ex narratione belli illius Corcyraeorum adversus Corinthios apud Thucydidem (I, 24 seq.). Apparet ex capite 30 pugnam inter Corcyraeos et Corinthios apud Actium factam esse ante anni alicuius aetatem, mense igitur aliquo hiemis aut veris. Duobus annis post facta est illa pugna apud Sybota, in qua pugnantibus supervenerunt viginti illae naves alterae ab Atheniensibus missae (conferas initium cap. 31 cum verbis capitis 46ⁱ: ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς παρεσκεύαστο), ad quas altera illa inscriptionis nostrae pensio facta est. Facta haec est anno Apsendis et quidem mense aliquo hiemis aut veris, parte igitur huius anni posteriore. Iam in inscriptione nostra interiit prytaniae numerus. Sed cum literarum, quae interierunt, spatium admittat tantum prytaniam *primam* (ΠΡΟΤΕΣ), *sextam* (ΗΕΚΤΕΣ), *octavam* (ΟΓΔΟΕΣ), nullum dubium, quin pensio illa altera facta sit prytania hac *sexta* aut *octava* (et quidem die eius ultimo) et haud ita multo post pugna apud Sybota. Quocirca factae sunt pugnae apud Actium et apud Sybota annis A. C. N. 434 et 432, initio fere mensis Martii aut Maii ¹⁾, — pugna apud Actium mensibus quinque aut tribus ante Cratetem archontem (Ol. 86,3, A. C. N. Julii fere medium anni 434),

1) Prytaniae fuerunt dierum 35—37, anni intercalaris (qualis fuisse videtur annus Apsendis; Boeckh. l. c. p. 366) 38—40; sex igitur prytaniae fere dierum 210 vel mensium 7; octo prytaniae fere dierum 280 vel 9 mensium cum diebus 10. His additis anni Apsendis initio, mensis Julii diei fere medio (Hecatomb. primo), et quidem, quia pensio facta est prytaniae die ultimo, additis omnibus, factam esse pensionem apparet medio mensis Februarii aut mensis Aprilis aliquo die ex posterioribus.

pugna apud Sybota mense octavo, aut decimo anni archontis Apsendis (Ol. 86,4, A. C. N. 433—32). Praeferendus tamen est mensis Martius (in inscriptione *ἔκτης πρυτανεύουσης*), ne pugna apud Actium nimis brevi intervallo ab anni aestate disiungatur. Post pugnam enim Corcyraei domum redierunt, *ἔστησαν τροπαῖον κτέ.* (C. 30,1). ὕστερον δέ, *ἐπεὶ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία. καὶ πλεύσαντες ἐς Λευκάδα τῆς γῆς ἔτεμον καὶ Κυλλήνην ἐνέπρησαν* (C. 30,2); quae quidem ita sunt accipienda, ut temporis spatio inter pugnam et aestatem domi commorati sint, *τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐκράτουν τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες ἔφθειρον* (C. 30,3). Deinde *περιμόντι τῷ θέρει* (?), — eadem aestate, in qua prima prytania anni archontis Cratetis (Ol. 86,3), — iterum Corinthii navibus in altum evecti sunt. Tunc tamen pugnatum non est; per hanc aestatem *ἀντικαθεζόμενοι* hieme utrique domum redierunt (C. 30, 3, 4). Narrat deinceps Thucydides post pugnam apud Actium Corinthios per duos annos navibus aedificandis, remigibus tota Graecia conducendis bellum parasse, quo comperto Corcyraeos legatos misisse Athenas, Corinthios autem huius legationis nuntio allato ipsos quoque misisse Athenas legatos (C. 31), quibus utrisque auditis Athenienses *πρὸςδέξασθαι* Corcyraeos, et postquam Corinthii profecti essent, misisse decem naves, Corinthios, *ἐπεὶ αὐτοῖς παρεσκεύαστο*. — duobus igitur, ut iam indicavimus, annis post pugnam apud Actium, — navigasse adversus Corcyram, postremo pugnam apud Sybota commissam esse (C. 45). Iam ipsa haec rerum narratarum series nullam aliam admittere videtur temporum distinctionem, nisi ut post hiemem demum anni 434ⁱ missae sint legationes Athenas, — priore igitur parte anni 433ⁱ; mensis vero Iulii fine, — Apsendis archontis anni prytaniae primae die 13°, — decem naves ab Atheniensibus missae sint Corcyram, post hiemem deinde anni 433ⁱ enavigarint Corinthii Corcyram; Martii mensis anni 432ⁱ fere initio pugnatum sit apud Sybota, supervenerint viginti naves ab Atheniensibus missae medio fere mensis Februarii, — Apseudis anni prytaniae sextae die ultimo. Enimvero iam statim quinque mensium spatio, inter pugnam apud Actium et Cratetis anni prytaniam primam, Corcyraeos magnis apparatibus Corin-

thiorum perterritos legatos misisse Athenas, idem fecisse Corinthios; iam hac aestate, Cratetis anni initio, ἀντικαθεζομένοις Corcyraeis et Corinthiis adfuisse decem Atheniensium naves: denique anno toto et dimidio demum post decem priores naves viginti posteriores esse profectas, haec omnia mihi quidem sunt incredibilia.

Explicatius exposui, quae brevius exposita parum intelligerentur. Iam finem disceptandi facturo paucissimis mihi redeundum est ad ea quae supra de pecuniis sacris adhibitis ad aedificandum dicta sunt. Nam quo argumento pro iis non deberi usuras demonstrare conatus sum, id corrueret, si probari posset primam pensionem ad Corcyram factam esse anno Cratetis. Sed ut debuerint Athenienses harum pecuniarum ad aedificationes adhibitarum nullas usuras, tamen probabile est eas creditas fuisse mutuo sumptas a Dea. Cogitare possumus eas tanquam in aedificiis, quibus ipsa Dea uteretur, collocatas esse, re vera non abalienatas. Tamen ex tabulis curatorum operis illius publici apparet (C. I. A. I, 301—11), partim ad hoc pensum esse a ταμίαις, partim ex aerariis profanis, imprimis Hellenotamiorum. Haud aliter et ad Propylaea non minus ex sacris quam ex profanis aerariis pensum est. Memorantur enim in iis, quae ex tabulis huius operis curatorum (C. I. A. I, 315—17) supersunt, et ταμίαι et Ἑλληνοταμίαι, qui Deae dederunt alteras praeter solitas ἀπαρχάς, — μὲν ἀπὸ ταλάντου, — quippe in illud aedificium. Nam de solita μὲν ἀπὸ ταλάντου in hac inscriptione sermo non est. Hanc enim, quia non poterat non tradi Deae aerario, pendissent οἱ ταμίαι aut certe ἀνομολογήσειαν, mandassent Hellenotamiis, ut traderent curatoribus, — quod hic tamen, quia et Curatores et ταμίαι et Hellenotamii Athenis erant, factum non est. Sed unquam accidisse, ut aedificium aliquod sacrum, partim ex sacris, partim ex profanis pecuniis exstructum, partim a Diis ipsis sibi muneri datum sit, partim ab Atheniensibus, vix credi potest. Fuerunt aedificia sacra ἀναθήματα ¹⁾, quae si ex pecuniis sacris exstruebantur, exstruebantur ex pecuniis sacris mutuo sumptis.

A. E. J. HOLWERDA.

1) Petersen, die Kunst des Pheidias, p. 63.

DE
LOCIS QUIBUSDAM IN AESCHYLI PROMETHEO
ET
SCHOLIIS ANTIQUIS AD HANC TRAGOEDIAM.

Poëtarum Scenicorum Graecorum — fabulae
superstitae — ex recensione GUILLIELMI DINDORFII.
Lipsiae 1869.

Aeschyli Tragoediae — ex recensione G. DINDORFII. Tom. III. Scholia Graeca.
Oxonii 1851.

Prometh. 2.

Σκύθην ἐς οἶμον ἄΒΡΟΤΟΝ εἰς ἑρημίαν.

Codex Medicus ἄβατον. Nulla est dubitatio quin verum sit ἄβροτον apud grammaticos servatum, et absurdum est ἤκομεν ἄβατον εἰς ἑρημίαν, quoniam ἤκομεν et ἄβατον inter se pugnant. Pervetus tamen hoc mendum est, ut et alia testimonia ostendunt et Scholion ad vs. 15. ἄνω ἄΒΑΤΟΝ καὶ ὑψηλόκρημον αὐτὴν εἶπεν, ὧδε προσανεπλήρωσε τὸ δυσχειμέρφ.

Prometh. 5.

τὸν λεωργὸν δαμάσαι

delirat Scholiasta qui annotat: λάων (id est λίθων) ἔργον δαίλοντα γενέσθαι, id est dignum qui lapidibus obrutus pereat, namque ἔργον γίνεσθαι τινος est ὑπὸ τινος ἀπολέσθαι. Nihil cum his habet commune vetus adiectivum λεωργός facinorosus, sceleratus.

Prometh. 49.

ἄπαντ' ἐπράχθη πλὴν θεοῖσι κοιρανεῖν
ἐλεύθερος γὰρ οὐτις ἐστὶ πλὴν Διός.

Prior senarius est plane ἀδιανόητος, nulla probabilis sententia ex verbis pessime corruptis extundi potest. Scholiasta: πάντα ἐκ Μοιρῶν δέδοται τοῖς θεοῖς πλὴν τοῦ ἔρχειν, quorum nihil est in poëtae verbis et ne hoc quidem recte cogitatum est. Quod corrigunt ἐπαχθῇ pro ἐπράχθη nihil prodest et caligo est mera.

Prometh. 55.

λαβὼν νιν ἀμφὶ χερσὶν ἐγκρατεῖ σθένει
ῥαισιῇρι θεῖνε, πασσάλευε πρὸς πέτραις.

Intolerabile vides ἀδύνητον quo arcte coniuncta disiunguntur. Verum videtur ῥαισιῇρι θείνΩΝ πασσάλευε. Pro κόπτω, τύπτω veteres θείνω dicebant et pro ἔκοψα, ἔθενον, ἔνευν, θενών. Librarii θένειν et θένω dare solent eodem errore quo ὀφλεῖν ὀφλων scribunt. Hesychius Θένει: κόπτει, τύπτει. Emenda Θένε: κόπτε, τύπτε. Aristophanes in Avibus 54

τῷ σκέλει θένε τὴν πέτραν.

Prometh. 94.

τὸν μυριετῇ χρόνον ἀθλεύσω.

Nodum in scirpo quaesivit Scholiasta annotans: μυριετῇ: πελυετῇ. ἐν γὰρ τῷ Πυρφόρῳ τρεῖς μυριάδας φησὶ δεδέσθαι (L. δεθήσεσθαι) αὐτόν.

Fatuum est talia in magno poëta ad vivum resecare. Δοτεῖν ταῦτα τῷ ποιητῇ. Quid quod Aeschylus vs. 774 non decem annorum, sed triginta millia ponit sed annos 390 tantum (aetates tredecim):

ΙΩ. πῶς εἶπας; ἥμος παῖς σ' ἀπαλλάξει κακῶν;

ΠΡ. τρίτος γε γένναν πρὸς δέκ' ἄλλαισι γοναῖς.

Prometh. 115.

τίς ἀχῶ, τίς ὀδμά προσέπτα μ' ἀφεγγής,
θεόσυτος ἢ βρότειος ἢ κεκραμένη;

* ἵκετο τερμῶνιον ἐπὶ πάγον

πόνων ἐμῶν θεωρὸς ἢ τί δὴ θέλων;

Misere corrupta sunt verba:

ἔκετο τερμόνιον ἐπὶ πάγον,

quibus nec sententia nec metrum constat. Quod olim metrum fuerit, quae sententia, facile ex vicinis colligas. Senarius erat in hanc sententiam: *Quis tu es, qui ad hunc locum accedis?* Dindorfius lusit:

τίς ἔκετ' αἴας τόνδε τέρμιον πάγον

idque adeo in textum recepit. Credo aliquanto meliorem versum olim Aeschylum panxisse sed nunc quidem τὸ ζητούμενον non est ἀλωτόν.

Prometh. 132.

κτύπου γὰρ ἀχὼ χάλυβος διῆξεν ἄντρων μυχόν.

Scholiasta: ὑπερβολὴ τοῦ ΦΟΒΟΥ εἰ καὶ μέχρι τοῦ Ὀκεανοῦ ἔφθασεν. Emendandum: ὑπερβολὴ τοῦ ΨΟΦΟΥ.

Prometh. 133.

ἐκ δ' ἔπληξέ μου τὰν θεμερῶπιν αἰδῶ.

Prima manus dederat θεμερῶπιν, deinde qui scholia addidit supra θε posuit non ρ sed siglum literae ρ simile. Deinde idem siglum in margine posuit et adscripsit: ρ θερμῆν. ἐκ δὲ τούτου τὴν καλλιस्थὴν φησίν. Hinc natus est error eorum, qui θεμερῶπιν se videre putabant. Primus verum vidit Bentleius in admirabili Epistola ad Millium pag. 76.

Prometh. vs. 172.

καὶ μ' οὐτὶ μελιγλώσσοις πειθοῦς

ἐπαοιδαῖσιν

θέλξει, σερεάς Τ' οὐποτ' ἀπειλάς

πτήξας τὸδ' ἐγὼ καταμηνύσω.

In Mediceo libro est οὐτοι μελιγλώσσοις iugulato metro. Itaque οὐτι reposuerunt. Quid sit legendum hi loci in vicinia declarabunt. vs. 244.

ἐγὼ γὰρ οὐτ' ἂν εἰσιδεῖν τάδε

ἔχρηζον εἰσιδοῦσά τ' ἡλγύνθην κέαρ.

et vs. 260

οὐτ' ἐμοὶ λέγειν καθ' ἡδονήν, σοὶ τ' ἄλγος.

negatio et affirmatio sic arctissime per οὐτε — τε copulantur. Scribendum igitur οὐτε μελιγλώσσοις — σερεάς Τ' ἀπειλάς κτε.

Prometh. 184.

ἀκίχῃτα γὰρ ἦθεα καὶ κέαρ
ἀπαράμυθον ἔχει Κρόνου παῖς.

In Mediceo est οὐ παράμυθον, quod verum est et ex longo exilio tandem revocandum. Mirabantur quid esset παράμυθον, nusquam sibi lectum et Ἀπαράμυθον substituerunt ingulato metro namque in duobus tantum ἀθάνατος et ἀκάματος veteres poëtae necessitate coacti primam produxerunt. Παράμυθος formatum est ut παράλογος, παράνομος et similia multa.

Prometh. 228.

ὅπως τάχιστα τὸν πατρῶν ἐς θρόνον
καθέζετ' εὐθὺς δαίμοσιν νέμει γέρα.

Sententia est: UT PRIMUM (vel SIMUL ATQUE) *Iupiter in paterno solio consedit.* Sed licetne ὅπως τάχιστα eo sensu ponere? Non arbitror. Omnes constanter dicebant ἐπεὶ τάχιστα ut vs. 199.

ἐπεὶ τάχισ' ἤρξαντο δαίμονες χόλου.

idque ipsum Aeschilo reddendum censeo: ἘΠΕΙ τάχιστα — καθέζετο.

Prometh. 246.

καὶ μὴν φίλοις ἐλεινὸς εἰσορᾷν ἐγώ.

Excidit particula addi solita ubi praecedit καὶ μὴν, ἢ μὴν, οὐ μὴν, ἀλλ' οὖν. vs. 268

οὐ μὴν τι ποινᾷς Γ' ὥδμην τοιαῖσι με
κατισχνανεῖσθαι.

vs 982

καὶ μὴν σύ Γ' οὕτω σωφρονεῖν ἐπίσασσαι.

vs. 985

καὶ μὴν ὀφείλων Γ' ἂν τῖνοιμ' αὐτῷ χάριν.

Itaque scribendum:

καὶ μὴν φίλοις Γ' ἐλεινὸς εἰσορᾷν ἐγώ.

Prometh. 248.

ΠΡ. θνητούς γ' ἔπαυσα μὴ προδέρκεσθαι μέρον.

ΧΟΡ. τὸ ποῖον εὐρὼν τῆςδε φάρμακον νόσου;

ΠΡ. τυφλὰς ἐν αὐτοῖς ἐλπιδας κατῴκισα.

Vera lectio est κατοικίσας, quod praecedenti participio εὐρὼν respondet.

Prometh. 330.

ζηλῶ σ' ὅθ' οὔνεκ' ἐκτὸς αἰτίας κυρεῖς
πάντων μετασυχῶν καὶ τετολμηκῶς ἐμοί.

Scholiasta: θαυμάζω σε πῶς οὐδὲν πέπονθας ὑπὸ Διδὸς συναλ-
γῶν μοι. non hoc Prometheus dicit sed μακαρίζω σε ὅτι
πάντων τῶν βουλευμάτων μετασυχῶν ἐμοί ἐκτὸς αἰτίας εἶ.

Prometh. 354.

τυφῶνα θοῦρον, πᾶσιν ὃς ἀνέτη θεοῖς.

sic Dindorfius de Wunderlichii sententia, codex ἀντέτη. Sed quis
qui aurem habet in animum inducere poterit tam immodulatum
senarium esse a summo poëta scriptum. Etiam ἀνέτη incom-
modum est et ἀντέτη unice verum. Nihil dum melius vidi quam
coniecturam Elmsleii ad Acharn. vs. 1082

τυφῶν, ἅπασιν ὃς ἀντέτη θεοῖς.

Prometh. 384.

ἔα με τῇδε τῇ νόσῳ νοσεῖν

unice verum et Graecum est νόσον νοσεῖν, non νόσῳ, ut Φεύγειν
Φυγὴν, μάλινεσθαι μανίαν, τύπτειν πληγὴν, τύπτεσθαι πολλὰς
(πληγὰς) et similia bene multa, in quibus dativo locus non est.
Aristoph. *Aviðus* vs. 31.

νόσον νοσοῦμεν τὴν ἐναντίαν Σάκκῃ.

cf. *Prometh.* vs. 977.

κλύω σ' ἐγὼ μεμνηνὸτ' οὐ σμικρὰν νόσον.

Itaque restituendum:

ἔα με τῇδε τὴν νόσον νοσεῖν.

Prometh. 385.

κέρδισον εὖ Φρονοῦντα μὴ Φρονεῖν δοκεῖν.

Transpone μὴ δοκεῖν Φρονεῖν, namque in his negatio cum
δοκεῖν componitur, οὐ δοκῶν κλύειν, οὐ δοκῶν ὀρᾶν, ut in Pluto
οὐδ' ἑδῶκουν μ' ὀρᾶν ἔτι.

et in Pace:

μὴ νυν ὀρᾶν δοκῶμεν αὐτόν.

Itaque δοκεῖν μὴ Φρονεῖν non est Graecum sed μὴ δοκεῖν Φρο-
νεῖν, quod reponendum.

Prometh. 392.

τέλλου, κομίζου, σῶζε τὸν παρόντα νοῦν.

Scholiasta τέλλου] ἀντὶ τοῦ εὐλαβήθητι. Absurdum hoc quidem est, nam quis nescit τέλλου idem esse quod πορεύου, ἴθι? Referendum est Scholion ad verba: σῶζε τὸν παρόντα νοῦν.

Prometh. 393 ubi Oceanus propere decedit e scena scholiasta annotat: ἄτοπον ἦν τὴν πάντων γένεσιν (τὸν Ὀκεανόν *Iliad.* II. 246) χρονίζειν. ἐπὶ τῆς κινήσεως, εἰ καὶ τις ἥλιον εἰσαγαγὼν ἐπὶ πολὺ τὸν κόσμον ἀνήλιον εἶπεν.

Perspicuum est hominem dixisse: χρονίζειν ἐπὶ τῆς CKHNHC ὩC εἰ τις ἥλιον εἰσαγαγὼν κτέ. Satis puerilis haec annotatiuncula est.

Prometh. 420.

Ἀραβίας τ' ἄρειον ἄνθος

ὑψίκρημον οἰ πόλισμα

Καυκάσου πέλας νέμονται.

Mirantur magistri Arabiam monti Caucaso vicinam, ac vide mihi quam mirifice se expediant: πῶς τὴν Ἀραβίαν Καυκάσῳ συνώκισεν; ἢ ἐπεὶ Στράβων Φησὶ Τρωγλοδύτας οἰκεῖν μεταξὺ Μαιώτιδος καὶ Κασπίας, οἳ εἰσιν Ἀραβες. Locus Strabonis legitur in descriptione Caucasi libro XI. pag. 506. εἰς δὲ καὶ Τρωγλοδύται τινὲς ἐν Φωλεοῖς οἰκοῦντες et post pauca: οἱ μεταξὺ τῆς Μαιώτιδος καὶ τῆς Κασπίας. Ludere hoc quidem est, non difficultatem solvere.

Prometh. 472.

πέπονθας αἰκὲς πῆμα.

Porsonus pro scriptura Οδίοις ἀεικὲς reposuit αἰκὲς, quod Dindorf. recepit. Sed in ΑΙΚΕC inest ἀκὲς, ut ex αἰσσω nascitur ἄσσω, ἄττω, ἄττον, ἄξαι et similia complura. Scrupulum tamen iniicit forma certa et frequens αἰκία et verbum αἰκίζειν.

Prometh. vs. 711.

ἐκηβόλοις τόξοισιν ἐξηρτυμένοι.

Mediceus vitiose ἐξηρτημένοι. Vetus ἐξαρτύειν est idem quod παρασκευάζειν et pro παρασκευάσμαι veteres ἐξήρτυμαι dicebant.

Sed longa die factum est ut *ἐξαρτίειν* funditus interiret. Contra *ἐξηρτῆσθαι* aetatem tulerat. Hinc passim videbis *ἐξηρτημένος* esse in libris pro *ἐξηρτυμένος* veluti apud Herodotum II. 32. VII. 147. cf. *Collectan. Crit.* pag. 234 et 343.

Prometh. 769.

ΙΩ. οὐδ' ἐστὶν αὐτῷ τῆσδ' ἀποσροφὴ τύχης;

ΠΡ. οὐ δῆτα, πλὴν ἐὰν ἐγὼ 'κ δεσμῶν λυθῶ.

Quis credat tam elumbem senarium ab Attico poeta, nedum ab Aeschilo, pangi potuisse? In Mediceo est:

οὐ δῆτα πλὴν ἐγὼ γ' ἂν ἐκ δεσμῶν λυθείς.

quae est ipsa Aeschyli manus:

οὐ δῆτα, πλὴν ἐγὼ γ' ἂν ἐκ δεσμῶν λυθείς

sed quum sententiam non intellexissent quae haec est: ἐγὼ ἐκ δεσμῶν λυθείς ἀποσροφὴ τῆσδε τύχης αὐτῷ ἂν εἶην, pessime hunc locum vexarunt.

Prometh. 801.

τοιούτο μὲν σοι τοῦτο Φρούριον λέγω.

Non memini me *castellum* (Φρούριον) vidisse molestiore loco positum. Verum vidit, me iudice, F. A. Paley emendans *Φρούριον*, cuius vocabuli notione tropica de cuiuslibet rei initio et parte priore Aeschylus admodum delectatur. Itaque continuo haec addit:

ἄλλην δ' ἔκουσον δυσχερῇ θεωρίαν.

cf. vs. 740.

οὐς γὰρ νῦν ἀκήκοας λόγους

εἶναι δόκει σοι μηδέπω 'ν προοιμίῳ.

Prometh. 859.

Φθόνον δὲ σωμάτων ἔξει θεός.

verba sunt sensu vacua, quae omnem sanam interpretationem respuunt, neque emendandi spes ulla superest praesertim quia in iis quae proxime sequuntur lacuna est.

Prometh. 877.

ὕπὸ μ' αὖ σφάκελος

καὶ φρενοπληγεῖς μανίαι θάλλουσ'.

Exemta literula scribendum φρενοπληγῆς, namque φρενοπλήξ Graecum est et φρενόπληκτος, sed φρενοπληγῆς nihili forma est et vitio nata. Eiusdem analogiae sunt ἀκανθοπλήξ, ἀλιπλήξ, βουπλήξ, γασεροπλήξ, καταπλήξ, λινόπληξ, μεθυπλήξ, νωτοπλήξ, οἰνοπλήξ, οἰτροπλήξ, ὀρθοπλήξ, παραπλήξ, φρενοπλήξ. Secunda forma φρενόπληκτος legitur in *Promethæo* vs. 1054.

τοιᾶδε μέντοι τῶν φρενοπλήκτων

βουλευµατ' ἔπη τ' ἐστὶν ἀκούσθαι.

Οἰτροπλήξ legitur in *Promethæo* vs. 684.

οἰτροπλήξ δ' ἐγὼ — ἐλαύνομαι.

et in Sophoclis *Electra* vs. 6.

τῆς οἰτροπλήγος ἄλσος Ἰνάχου κόρης.

Vide mihi in hoc adiectivo quantae sunt tragici sermonis divitiae. Eodem sensu quo οἰτροπλήξ dicebant οἰτροδόνος, οἰτροδόνητος, οἰτροδίνητος ante penultima producta et οἰσρήλατος. In *Promethæo* est vs. 589

πῶς δ' οὐ κλύω τῆς οἰτροδινήτου κόρης;

et in *Supplicibus* vs. 17.

τῆς οἰτροδένου βοός ἐξ ἑκαφῆς.

et vs. 574.

οἰτροδόνητον Ἴω.

cf. Aristoph. *Thesmoph.* vs. 324.

Prometh. vs. 385. Dindorfius edidit:

θολεροὶ δὲ λόγοι παλούς' εἰκῇ

συγνῆς πρὸς κύμασιν ἄτης.

In archetypo est παλούς' optime; sed ex Scholio: τεταραγμένοι δὲ λόγοι ὡς ἔτυχε προσπαλοῦσι τῷ τῶν κακῶν κλύδωνι collegit Dindorfius παλούς' esse verum, quum contra Scholion e textu corrigi oportuerit et προσπαλοῦσι τῷ κλύδωνι restitui. cf. vs. 926.

πταίσας δὲ τῷδε πρὸς κακῷ μαθήσεται

ἔσον τό τ' ἄρχειν καὶ τὸ δουλεύειν δίχα.

Prometh. vs. 1012.

ἀτὰρ σφοδρύνει γ' ἀσθενεῖ σοφίσματι.

αὐθαδία γὰρ τῷ φρονοῦντι μὴ καλῶς

αὐτὴ καθ' αὐτὴν οὐδενὸς ΜΕΓΙΟΝ σθένει.

In Mediceo Codice recte legitur οὐδενὸς μείζον σθένει et alias res agebat Stanleius reponens μείων. Οὐδενὸς μείζον dicitur ut οὐδενὸς βελτίων et similia, et significat *omnium minimum posse* id est *nihil posse*. Scholiasta ad οὐδενὸς μείζον annotavit: ἴσον ἐς τῷ μηδενί, sed tu redde ei quod scripserat: ἴσον ἐς τῷ ΜΗΔΕΝ.

C. G. COBET.

THUCYDIDEA.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

(Contin. e pag. 102).

Venio ad tertium librum, in quo statim ab initio offendor: ἐμμείναντες δὲ χρόνον οὐ εἶχον τὰ σιτία, nam hoc *δ σου* dictum oportuit. Extremo capite tertio locus admodum male habitus est, nec tamen cum aliis sollicitare ausim verba *Φραζόμενοι ἐφύλασσον*, cum Arrianus ea transtulerit in *Exp. Alex. II 20. 12*. Deinde capite quarto: καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕπερον καταπλεύσαντες, ὥς ἐώρων, ἀπήγγειλαν τὰ ἐπεσαλμένα, sed potuitne Thucydides sic simpliciter scribere ὥς ἐώρων? Incidi equidem in: ὥς ἐφώρμου, sicuti brevi post *III 6*: τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο et vide quomodo Herwerdenus correxerit *III 76*; addi etiam potest *III 107*: αἱ νῆες ἐκ θαλάσσης ἐφώρμου. Idem verbum fortasse periit *II 80*, ubi sermo est de Phormionis navibus, αἱ περὶ Ναύπακτον ἐφρούρου, quamquam de iisdem recte dicatur *II 83*: ἐφρούρου ἐν Ναυπάκτῳ. Sed non intercedo quominus postremum hoc incertum esse videatur; verum illo loco, a quo initium feci pro ἐώρων necessarium fere est ἐφώρμου. Excitavit quidem Photius e Thucydide hanc ipsam formam ἐώρων, sed eadem alibi saepe legitur, veluti *IV 106*, quod in mea editione oblitus sum adnotare. — Eodem capite *III 4*: ἐν τούτῳ δ' ἀποσέλλουσι, malo ἐν ταύτῳ, nam

eodem tempore Mytilenæsi legatos Athenas et Spartam miserunt. Quod autem sequitur: οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν, libenter expungam ultimum vocabulum, sicuti recte legitur III 5: οὐτ' ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, sed licet concedendum sit, quod non potest negari, Thucydidis textum ingenti interpolationum numero inquinatum fuisse, magna tamen opus est cautione et interdum nobis supervacanea videntur, quæ tamen certo certius genuina sunt.

Capite nono: οἳ τε ἀφιστάμενοι καὶ ἀφ' ὧν διακρίνοιντο, necessario supplendum esse judico: (οἱ) ἀφ' ὧν, nec video cur Thucydides ab ea locutione abstinuisse credi debeat. Ita certe censuit Cobetus ad Hyperidem p. 55 et vide Herwerdeni conjecturam ad III 113. Sequenti capite: οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοῖς οὐς μὲν μεθ' ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο κατατρέψασθαι, τοὺς δ' ὑπολοίπους, εἴποτ' ἄρα δυνήθειν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο, scio quidem Herbstium in Cobeti censura p. 16 docere, non dari apud Thucydidem locos, ubi εἰκὸς cum infinitivo futuri temporis jungatur, neque me latet Herwerdenum eandem sententiam amplexum fuisse, sed in bimembri sententia iuxta aoristum κατατρέψασθαι tantum non necessarium esse videtur futurum δράσειν, neque ullus exemplorum numerus sanam rationem vincere poterit. Undecimo capite: τὸ δ' ἀντίπαλον δέος μόνον πιστὸν ἐς ξυμμαχίαν· ὃ γὰρ παραβαίνειν τι βουλόμενος τῷ μὴ προέχων ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται, multo facilius intelligam: τῷ μὴ προέχειν ἂν ἐπελθὼν et § 4: παρεῖχε φόβον μήποτε — κίνδυνον σφίσι παράσχη, optativus requiritur.

Τίς οὖν, exclamat orator III 12, τίς οὖν αὕτη ἡ φιλία ἐγγινετο ἢ ἐλευθερία πισή, ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπερχόμεθα; Hic aliquid desideratur ad sententiæ integritatem itaque scripsit Dindorfius αὕτη ἡ φιλία, Cobetus autem πισή expunxit. De hoc fortasse assentior, illud non item, nam quæ vera scriptura sit, elici debet ex Dionysii Halicarnassensis imitatione, qui p. 401. 39 ita scripsit: τίς οὖν ἡ τοιαύτη φιλία καὶ πίσις, ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους θεραπεύειν ἀναγκασθῆσόμεθα. Deinde satis est quod sequitur: οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐθεράπευσον, ἡμεῖς δ' ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ et nimis languet quod adhaeret:

ταὐτὸν ἐποιουῦμεν. Quod autem c. 13 Badhamus pro *πρ-ποιῆσαι* commendavit *προπολέσαι*, nec per se spectatum id mihi valde verisimile videtur et Dio Cassius XXXVIII 11 verbum *προποιῆσαι* ab Thucydide mutuatus est, uti et p. 22. 7 Reim.

Itidem mihi cum Badhamo res est III 15. Socii Spartanorum lente conveniunt, etenim ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν καὶ ἀρρωσίᾳ τοῦ στρατεύειν, ubi frustra fuit, cum ὀρρωδίᾳ coniiceret. Eodem modo legitur VII 47: πρὸς τὴν παρούσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀρρωσίαν et Tissaphernes VIII 83 fit ἐς τὴν μισθοδοσίαν ἀρρωστότερος. Vix est dubium quin per Photium ex Aelio Dionysio fluxerit quod apud Suidam est: ἀρρωσία τοῦ στρατεύειν· ἀντὶ τοῦ ἀπροθυμία. Θουκυδίδης. Et ab eodem Aelio Dionysio, ut olim suspicatus sum, sua habet Phrynichus p. 8. 3 Bk.: οἱ μέντοι Ἀττικοὶ τὴν ἀρρωσίαν ἐπὶ τοῦ μὴ προθυμεῖσθαι μὴδὲ ὀρμῶν πρᾶξαι τιθέασιν· τὸ γὰρ ἀντικείμενον τῇ τοιαύτῃ ἀρρωσίᾳ Κρατῖνος εἶπεν ἐρῶσθαι, οἷον προθυμεῖσθαι. Cf. Anecd. Bk. p. 446. 13.

Capite III 17, quod tamen caput Classenio spurium visum est, non satis eleganter mihi dictum videtur: τὰ χρέματα τοῦτο μάλιστα ὑπανήλωσε μετὰ Ποτειδαίας et placet μετὰ Ποτειδαιαν, nam urbs iamdudum capta erat et sic saepe breviter loqui solent non recentiores tantum, cf. Cobet. Var. Lect. p. 180, sed ipse adeo Plato, veluti Phaed. p. 61 B. Sequenti capite Herwerdenum fugisse videtur quod Cobetus ad Hyper. p. 46 correxit Ἀντισσέων pro Ἀντισσαίων. Capite 20 de Plataeensibus legimus: τῷ τε σίτῳ ἐπιλιπόντι ἐπιέζοντο, sed iam satis miserum est laborare σίτῳ ἐπιλείποντι.

Cap. 22 Plataeenses νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἄμα ἀσέληνον ἐξῆσαν, sed vocabula καὶ ἀνέμῳ ex Herwerdeni editione exciderunt idque etiam alibi in Ultrajectina editione factum esse video, ut quaedam vocabula nescio quo casu omissa sint: II 17: τὰ ἱερὰ καί, II 70: Ἀριστοκλείδου καὶ Φανομάχῳ, III 79: μὴ σφίσιν ἐπιπλεύσαντες, III 89: τὴν, VII 71: Συμπόσιοι καὶ οἱ. Sed aliquid praeterea fortasse in nostris manuscriptis libris exoidit: scribit certe Dio Cassius XXXV 7: ἐτήρησε νύκτα ἀσέληνον καὶ ὑετῷ λάβρῳ βρονταῖς τε χειμέριον illudque

ὕπερ λάβρω non temere abiicienda lectio est; cf. quae praeterea de hoc loco adnotavi ἐν λογίῳ Ἑρμῇ p. 419. Sunt in his capitibus de Plataearum obsidione quam plurimae interpolationes, quas Herwerdenus recte notavit, sed, quantum apparet, non ei persuasi quod de tertia paragrapho scripseram. Accedunt ψιλοὶ δώδεκα, ὧν ἡγεῖτο Ἀμμέας ὁ Κοροΐβου καὶ πρῶτος ἀνέβη, μετὰ δ' αὐτὸν οἱ ἐπόμενοι. Minime dubito quin postrema verba insiticia sint; praeterea inserto pronomine legendum est: (δε) καὶ πρῶτος ἀνέβη. Itidem miror quod Herwerdenus in extremo capite servavit: ὅπως ἀσαφῇ τὰ σημεῖα ἢ καὶ μὴ βοηθοῖεν et quantillum est reponere. εἴη. Etiam in proxime sequentibus latent quaedam interpolationes. Verbi causa c. 23 non firma glacies est, ἀλλ' ὅλος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὑδατῶδης μᾶλλον· scribit Classenius: *es muss früh etwas verachrieben oder ausgelassen sein*; sed plane contra est et abundant quaedam; iam Dobraeus et Stahlius expunxere ἢ βορέου, sed praeterea spuria verba sunt: ὑδατῶδης μᾶλλον, quae perperam fluxere ex scholio quodam: βορέας γὰρ βέβαιον ποιεῖ κρύσταλλον, ἀπηλιώτης δὲ ὑδατῶδης. Est autem sciendum quod ad rem pertinet, ἀπηλιώτην omnium ventorum Athenis longe esse rarissimum et per integrum annum vix quinquies observari. Etiam de capite 24 ἐν λογίῳ Ἑρμῇ p. 420 dixeram et commendaram ante Madvigium ἥκιστα· ἄν et expunxeram verba τὴν ἐς τοὺς πολεμίους et τὴν ἐπ' Ἀθηναίων φέρουσιν et τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν· non opus est hisce immorari, nam res incurrit in oculos. Deinde effugiunt ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων· fuerant autem ab initio octo plures, unde emendandum est: ἀπ' (δ' ἄλλ' ἢ) πλειόνων. Quod ad ipsam rem attinet, narrationis quantumvis pulcræ et omnium laudibus merito celebratae, fides perexigua esse videtur. Veluti quis credat Thucydidem explorata re scripsisse: Εἰς δ' ἐπὶ τῇ ἕξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. Quis animump attendere potuit, quum nocturnus tumultus omnia obtineret? Visne scire quam veritatis amantes illi ipsi fuerint, qui soli omnes oculati testes fuerunt? Vide in hoc ipso capite, quomodo septem milites proditis sociis redeant in urbem et nuncient ὥς οὐδεὶς περὶ, cum praeter unum illum omnes incolumes essent. Quam multa in historia ex eiusmodi testimoniis pendent. Unus supra omnes longe exinet Cantacuzenus, qui quum bella describit, quibus

ipse interfuit non gregarius miles, sed summus imperator, perpetuo addit aut neminem fuisse saucium aut ad internecionem fuisse pugnatum. Sed de Thucydide Mullero-Strubingius satisfaciet.

Recurrunt c. 27 verba: καὶ ὁ σῆτος ἐπελελοιπεν, quæ iam lecta fuerant superiore capite ac proinde altero utro loco eliminanda sunt, nec tamen pro certo dicere ausim, utrum sit verisimilius Spartanos an Mytilenæos inopia laboravisse; malim tamen credere Spartanos fuisse, qui fame coacti fuerint ex hostium finibus discedere. Cap. III 30: καὶ τοῖς πολεμίοις ἐν ῥῶν, requiro καὶ τῶν τοῖς πολεμίοις. Cap. 32: Χίων ἀνδρας ὅσους εἶχεν ἔτι ἀφῆκε, quia in ea narratione adverbio vix locus relinquitur, praestat fortasse corrigere: ἐξαφῆκε. Itidem ἐτι abundat c. 33: ὥς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, sed Dio Cassius LI 1 in suo Codice invenerat οὐκ ἐν καταλήψει, quod praestat. Simul gravius et levius vitium est in sequentibus: κέρδος δ' ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδον ποιῆσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν. Sententiam bene interpretatur Arnoldus: *Paches congratulates himself, that he had not overtaken the enemy in any harbour or island, where they would have been forced to fortify themselves on shore, and so to give him the trouble of remaining to blockade them.* Verum quis sanus ita loquitur? Neque Graecum est ἠναγκάσθησαν φυλακὴν σφίσι παρασχεῖν et qui scribit: *they were forced to give him the trouble of remaining*, is vim infert to the Queen's English. Non melior est Classenii interpretatio: *wodurch für sie die Nothwendigkeit entstanden wäre, sich eine feste Stellung zu nehmen und die Athenen zu ihrer Bewachung und Blockirung zu nöthigen.* Sed salva res est: corrige sodes: ὥς φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν et ne pueri quidem hic haerebunt.

Quod legitur III 34: ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, Pollux VIII 72 ex Thucydide enotavit ἀδέσμῳ φρουρᾷ, sed vulgatam scripturam tuetur Dio Cassius I p. 109 et 117 Df. et XXXVI 36, praeterquam quod male pro εἶχεν exhibet ἦγεν, cf. Thuc. IV 14 et 38. Sociis imperatis, Cleon ait III 37, ἐξ ὧν ἂν ἰσχύι μάλ-

λον ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε, sed nunc quoque post μάλλον id male sedula manus inseruit quod vides. Deinde ex Stobaeo Flor. 43. 59 assumenda lectio est: (τὸν) τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμψασθαι λόγον. Capite 38 supplebo: ἐγὼ μὲν οὖν (ἀεὶ) ὁ αὐτὸς εἰμι et ex Plutarcho de ser. num. vind. p. 167 articulus accedat in hisce: (τὸ) ἀμύνασθαι τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυ-τάτω κείμενον. Quinta paragrapho ἀπατᾶσθαι ἄριστοι, vix dubium potest esse, quin Dio. Cassius XLV 8 hic legerit: ῥᾶσοι, de qua lectione plurimum ambigo debeatne fortasse probari. In extremo capite populum orator ita increpat: σοφιστῶν θεαταῖς εἰκότες καθημένοις μάλλον ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις, sed facile lectoribus apparebit, cur malim καθήμενοι. Aristophanis verba sunt: ἐπὶ ταῖσι πέτραις οὐ φροντίζει σκληρῶς σε καθήμενον οὕτως et Ciceronis: Graecorum autem totae respublicae sedentis concionis temeritate administrantur.

Quum hisce postremis annis tam curiose pervestigatum fuit, quae in Thucydidis textu interpolationes insint, miror fere doctorum virorum aciem effugere potuisse locum qui est III 40, ubi Cleon oratores exagitans ita dicit: οἱ τέρποντες λόγῳ ζήσουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσουσιν ἀγῶνα, sed quam mire huius sententiae vis infringitur, postquam adscriptum fuit ῥήτορες, quos acriter et cum contemptu Cleon sic simpliciter appellarat: τοὺς τέρποντας λόγῳ. Cap. 42 si bene intellego verba: χρὴ δὲ τὴν σῶφρονα πόλιν τῷ πλεῖστα εὖ βουλευόντι μὴ προστιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ μὴδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης, requiritur: μὴ δὲν ἐλασσοῦν. Cap. 45: διεξεληλύθασι διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἀνδρῶποι προτιθέντες, nisi expungere velis participium cuius rei nulla causa poterit reperiri, corrigendum erit τὰς ζημίας. Deinde § 4: ἡ μὲν πενία ἀνάγκη τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δ' ἐξουσία ὑβρεῖ τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι, si bene intellego perplexa verba, de quibus Classenius cum cura quaesivit, praestabit τὸ φρόνημα. In fine capituli: ἀπλῶς τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐ-θείας, nonne excidit participium γέμον; Nota sunt quae narrantur c. 49: παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσβειν τῇ νηὶ οἶνον καὶ ἄλφιστα μεγάλα ὑποσχομένων, εἰ φθάσειαν, cet.: non satis est quod scribitur παρασκευασάντων, nam maturato opus erat et Mytilenaei in incertum comitiorum eventum iam

ante commeatum iusserant praeparari: hinc malo: προπαρ-
σκευασάντων.

Cap. III 52 non fero sane quod de Plataeensibus legitur: οὐκέτι ἔχοντες σίτον οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, nec tamen proinde cum Cobeto eicere ausim quod displiceat, quum minime videam, unde interpolatio potuerit oriri. Sed, credo, iam ad extremum perventum fuerat, nec corpora armorum pondus tolerare poterant: inerit hoc in: οὐδὲ δυνάμενοι ὑπλίσσασθαι. Hinc, quod conveniens est, appropinquantibus Spartanis, οὐκ ἠδύναντο ἀμύνεσθαι, quod nunc non amplius mirum erit, nam vides causam disertis verbis fuisse perscriptam. Dux autem Spartanorum urbem βία οὐκ ἐβούλετο ἔλειν, εἰρημένον αὐτῷ ἐκ Λακεδαιμόνος, quod dicendum fuit: ἀπειρημένον. Deinde quod Plataeensis orator metuere se significat III 53: μὴ ἄλλαις χάριν φερόντων ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα, et per se spectatum requiri videtur verbum προδιεγνωσμένην, quod praeterea Thucydides usurpavit I 78, et Josephus qui sententiam imitatus est Antiq. XVII 5. 3 ita in suo Codice invenerat.

Idem orator c. 54: εἴ τι ἄλλο κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικινδυνόν τοις Ἕλλησι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. Dicuntur quidem Plataeenses c. 57: παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς Ἕλληνας, sed eius loci alia est ratio et nunc satis est affirmare: πάντων κατὰ δύναμιν μετέσχομεν, possumus enim interdum aliquid fecisse videri παρὰ δύναμιν, nec vero semper neque in omnibus. Ad caput 56 facile persuadebo nosse me quid Elmaleius adnotaverit ad Euripidis Heraclidas 210 et quid alii usque ad Rutherfordum attulerint, ut probarent, ἔρχεσθαι apud Athenienses aut raro aut numquam inveniri, sed dubito rectene sese habeant verba ad Spartanos: νῦν μὲν γὰρ ἑτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί· ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ οἷδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν· certe si ἐπέρχεσθαι similesque formae paulo crebrius invenirentur, nemo id ipsum reponere recusaret, quod olim Classenius quoque commendarat. Sed tamen sequenti capite: οὐ γὰρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐκαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν, facilius obtinebo praestare: περὶ οὐδαμῶς μεμπτῶν.

Vehementer miror quidni Herwerdenus c. 58: ἐτιμῶμεν κατ' ἔτος ἕκαστον ἐσθήμασι τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, edere maluerit ἐναγίσμασι quam Θύμῃ, neque ut commendem ἐναγίσμασι argumenta afferam, quae amico meo non magis ignota sunt, quam mihi ipsi sunt, sed cur tandem recessit ab iis quae olim scripserat *Mnem.* XII 82? Deinde § 3: τῷ αἰσχύῳ δέδωκεν τελευτῆσαι, coniecit Herwerdenus: ἀλγίσῳ, sed equidem praeferam οἰκτίῳ propter *Odyss.* XII 342. Ceterum recte, opinor, expunctum fuit λιμῷ, quod interpretationis causa olim sciolus adscripsit, sed est operae pretium videre quam vetusta ea interpretatio sit, cum ex hoc Thucydidis loco Dionysius Halic. *Antiq.* VI 86 derivaverit: οὐκ ἂν τῷ κακίῳ τῶν μόνων ἀναλωθείη λιμῷ.

Cap. 62 Thebani ita loquuntur: σκέψασθε εἰ μαχόμενοι ἐν Κορωνείᾳ ἡλευθέρωσαμεν τὴν Βοιωτίαν, sed infringitur huius sententiae vis, addito: καὶ νικήσαντες αὐτούς. Contra fexcidit aliquid in extremo capite 63: καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀνταποδίδουαι αἰσχρὸν μᾶλλον ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὠφελθείσας, ἐς ἀδικίαν δ' ἀποδιδόμενας. Longae sunt virorum doctorum de hoc perplexo loco disputationes, cum intelligant plane contrarium dici debuisse, nec tamen audeant Scholiastam sequi, qui serio docet: λέγει ἢ οὐ. Nempe supplendum est: καίτοι (τί) — αἰσχρὸν μᾶλλον. Et causa erroris apparet et omnia sic aperta fiunt.

Cap. III. 66 leve est quidem reponere: πάνταυθα τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες pro καὶ ταῦτα, sed plus refert delere ultima huius capitis verba, quae ineleganter abundant. Ἀξιοῦτε, inquit, μὴ ἀντιδοῦναι δίκην· οὐκ, ἣν γε οὗτοι τὰ ὀρθὰ γινώσκουσι. Si quis forte huius breviloquentiae alia requireret exempla, interpretes adire poterit; qui eam elegantiam inter legendum iamdudum observarunt, libenter mihi dabunt interpolata esse verba: πάντων δ' αὐτῶν ἕνεκα καλασθήσεσθε. Sequenti capite: οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν, Dobrasium secutus Herwerdenus ἂν inseruit sed aliquanto facilius corrigi poterit: οὐκ ἂν ἀποδόντες. In extremo capite: λόγοι ἔπεισι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίνονται, praefero equidem singularem numerum προκάλυμμα.

In verbis III 68: ὃ πρὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι προείχοντο αὐτοῖς, κοινὸς εἶναι κατ' ἐκείνας, οὐκ ἐδέξαντο, mihi utique molesta sunt verba κατ' ἐκείνας magisque etiam molesta est librorum lectio κατ' ἐκείνα, nam femininum genus Badhamo debetur. Non possum non suspicari corrigendum esse: κατὰ τὰ ξυγ-κείμενα, quae locutio redit III 70. Mox: αὖθις ταύτῳ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, melius fortasse scribetur εἰς ταύτῳ, quam cum Herwerdeno eliminabitur coniunctio καί. Neque unum annum Thucydides potuit appellare ἐνιαυτὸν τινα, nec corrigam cum Meinekio ἐνιαυτὸν ἕνα, nam praestat, uti arbitror, ἐνιαυτὸν ἕνα τινά, sicuti legitur vs. 61: τινα μίαν νύκτα. Sequenti capite non fuerunt Lacedaemoniorum naves ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι, sed sponte emergit scriptura ἐκ τῶν Ἀθηναίων. Nec fero Brasidam Alcidae ξύμβουλον ἐπεληλυθότα· quis enim umquam sic locutus est? sed ἐπιπλέοντα, quod multo facilius sic corrumpi potuit, quam primo obtutu videtur. Cf. III. 76: Βρασίδας αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει.

Capite 70 quaedam inepte interpolata sunt. Scripserat Thucydides: οἱ δὲ τινες ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον, sed metuens ne hoc minus intellegeremus, nescio quis addidit: τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ ὀλίγοι. Sed plurimum miror, nondum sublatum fuisse ridiculum vitium c. 75. Nicostratus Atheniensis Corcyraeos πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἀνδρας τοῦς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἱ οὐκέτι ἔμειναν. Si quis non statim sentit, quam absurdum hoc sit, poterit expendere Bloomfieldi versionem: *he prevailed upon them that they should bring to judgment ten of the most guilty* (who already absconded). Eodem modo Classenius explicat: *Man bezeichnete, um Blutvergießen zu vermeiden, von beiden Seiten nur solche Personen, die sich schon in Sicherheit gebracht hatten.* Quid est quod verba dare appellamus nisi hoc est? Aliter et melius Valla: qui tamen iudicium non exspectarunt. Hic igitur quid in suo libro invenit? Opinor: εἰ οὐκ ἐπέμειναν et Nicostratus, uti credibile est, eos e periculo clam eripuit.

Fit pugna navalis III 77: ἣν δ' οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιοῦμένων. Hic non metuo ne quis vulgatam scripturam defendat,

etiamsi interpretum verbosa loquacitas nunc repente obmutuerit. Quid requiritur? Nempe: τῶν (ἐπίπλου) ποιομένων. Deinde victoria est penes Lacedaemonios et τρεῖς καὶ δέκα ναῦς ἔχοντες τῶν Κόρυθαίων ἀπέπλευσαν, c. 79, ubi videndum an forte praestet: ἐλόντες, ne omisisse scriptor videatur numerum earum navium quas κατέδυσαν.

Corcyraeorum crudelitas depingitur c. 81, ubi etiam haec legimus: οἱ δὲ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον, sed de reliquis traditur quo fato perierint et hi quoque ἀπέθανον. Verum quomodo? Opinor, ἐν τοῦ Διονύσου λιμῷ vel, si id mavis, ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ λιμῷ· sed illud magis placet.

Hodie plerisque caput 84 spurium videtur esse, nec refragabor, cum mea nihil intersit scire spuriane nec ne sint, quae parum intellegam. Sed obscuras sententias certe cum Cobeto *Mnem.* XIX 143 non Philisto tribuam, qui, etiamsi Ciceroni paene pusillus Thucydides sit, secundum Quinctilianum Instit. Orat. X 1. imitator quidem Thucydidis fuit, sed ut multo infirmior, ita aliquatenus lucidior, nec recedit iudicium Dionysii Halic. tom. V p. 427: τῆς λέξεως δὲ τὸ μὲν γλωσσηματικὸν καὶ περιεργὸν οὐκ ἐξήλωκε Θουκυδίδου et quae sequuntur. Minime neglegenda sunt quae de hoc capite Arnoldus et Stahlius et alii contulerunt, sed una praeterea res animadvertenda est, quae hucusque nondum in clara luce posita fuit. Ne viderit hoc caput Dionysius, quamquam mirum non est eum noluisse examinare quae nemo intelligere potest, sed Dio Cassius impeditas sententias et legit et probavit et imitatus est. Attulit Poppo LII 34: πολλὰ γὰρ ἡ φύσις καὶ παρὰ τὸν νόμον πολλοὺς ἀμαρτάνειν ἐξάγει, ut componeret cum Thucydide: ἡ ἀνθρώπειά φύσις εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, quae imitatio non valde luculenta est. Sed quod apud hunc est: οἳ τε πλεῖστον ἐκφερόμενοι ὡμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν, recurrit apud Dionem LVI 40: τοῖς τῶν οἰκιστῶν ὑβρίσμασιν ἀπαραιτήτως ἐπεξιόν. Itidem τὰ προτετολμημένα Dio Cassius XLV 34 ex Thucydidis loco videtur cognovisse. Apparet igitur quam mature haec omnia cum Thucydidis textu coaluerint.

Sicuti aliquoties ex Dione Cassio Thucydides emendari potest, eodem modo interdum Thucydides poterit Dioni prodesse. Veluti quod legitur LXIX 14 τῶν φθαρέντων τὸ πλῆθος ἀνεξερεύνητον ἦν, propter Thuc. III 87 corrigendum est ἀνεξερεύετον, quo adjectivo scriptor praeterea usus est p. 48. 5; 400. 6; 1139. 50. Nempe librarii adjectivum ἀνεξερεύνητον saepe viderant apud Paulum ad Romanos XI. 33 estque indidem repetendus error, si Suidam contuleris, cum Anecd. Bk. p. 398. 1.

Capite III 90 interpolata sunt verba τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ similiterque non minus otiose interpolata sunt III 94 et 115. Excidit autem numerus III 92: ἐξέπεμψαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν ἄλλων περιόικων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἔπεσθαι. Hunc locum ante oculos habuit Diodorus Siculus XII 59, unde efficitur esse restituendum: ἐξέπεμψαν τετρακισχιλίους οἰκήτορας. Manifesta res est. Interpolatio est III 93: ὅτι βραχύς ἐστιν ὁ διάπλους πρὸς τὸ Κήνιαον τῆς Εὐβοίας· deinde qui supervenerunt Laeodaemoniorum legati, non fuerunt οἱ ἀφικνούμενοι, sed οἱ (ὕστερον) ἀφικνούμενοι. Cap. 101 fit de Amphissensibus sermo: αὐτοὶ πρῶτοι δόντες ὁμήρους καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι φοβουμένους τὸν ἐπὶ τὰ στρατόν. Facilis haec persuasio esse debuit: deinde si timore Locri adaecti sunt, ut obsides darent, cur omnium primi dederunt qui habitabant ubi δυσεμβολώτατος ἡ Λοκρίς? Hos ultimos fuisse qui darent, consentaneum erat. Sed satis est φοβούμενοι corrigere. Capite 105 narratur Eurylochi expeditio et Ambraciotas dicuntur fuisse δεδιότες μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχου οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς Ἀκαρνανας. Hic quanam de re sermo sit, luculenter apparet c. 106, ubi Spartani διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρήναις Ἀκαρνανῶν φυλακῆς ἔλαθον καὶ προσέμειξαν τοῖς ἐν Ὀλπαις Ἀμπρακιώταις. Vides quid coniciam. Scilicet metuebant Ambraciotas ne Spartani non possent διελθεῖν (λαθόντες) τοὺς Ἀκαρνανας. Nec Graecum est, opinor, διέρχουμαι τοὺς Ἀκαρνανας.

Cap. III 107: λοχιζει ἐς ὁδόν τινα κοίλην καὶ λοχμάδην ὁπλίτας, dixeris propter Vol. I p. 29 Df. et LXXVII 10, Dionem Cassium hic legisse: τόπον τινὰ κοῖλον. Cap. 109 ἀπο-

ρῶν δ' τῷ τρόπῳ ἢ μένων πολιορκήσεται ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, multo melius intelligam πρότερον. Et Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους, alterum utrum omnino satis est, sicuti § 3 capite 111 inutiliter Mantinensium mentio fit. Capite 112 Ambraciotaе natando petunt Atheniensium naves, ἡγησάμενοι κρεῖσσον εἶναι σφίσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν, εἰ δεῖ, διαφθαρῆναι ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐχθρίων Ἀμφιλόχων, sed in fine deest verbum ἀλῶναι. Malebant ab Atheniensibus interfici quam ab Amphilochis abduci in captivitatem. Capite 113 inutilibus supplementis resectis procul dubio legendum est: οἰόμενος αὐτὸν εἶναι ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις et οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν ἐστίν, sed ne illud quidem sincerum esse potest: ἤρετο δ' τι θαυμάζοι καὶ ὅσοι αὐτῶν τεθνῶσιν. Interrogat praeconem cur tanto opere miretur caesorum numerum: ἤρετο δ' τι θαυμάζοι ὅτι τοσοῦτοι αὐτῶν τεθνῶσιν. Id quomodo Thucydides Attice et eleganter dixerit, ostendet III 38: θαυμάζω ὅτις ἐστὶν ὁ ἀντερῶν. Ad eam normam expuncta coniunctione καί, legendum est: ἤρετο δ' τι θαυμάζοι ὅσοι αὐτῶν τεθνῶσιν. Ego quoque θαυμάσσομαι ὅτις ἐστὶν ὁ ἀντερῶν.

In quarto libro statim ab initio offendor his verbis: Συρακόσιοι — Μεσσήνην κατέλαβον — καὶ ἀπέστη Μεσσήνη Ἀθηναίων et expuncto nomine proprio commendo: ἀπέστησαν Ἀθηναίων et quod ibi legimus: αἱ νῆες Μεσσήνην ἐφρούρουν, eius loci Herwerdenus non recordatus est, cum adnotaret ad III 17: τὴν Ποτειδαίαν ἐφρούρουν, hoc modo verbum φρουρεῖν a Thucydide non usurpari. Secundo capite supervacanea verba sunt: τῶν ἐν τῇ πόλει in hisce: εἶπον δὲ τούτοις καὶ Κορυθαίων ἅμα παραπλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι. Deinde arridet κατασχέσειν, ubi hodie editur νομίζοντες κατασχέσειν ῥᾶδιως τὰ πράγματα. Neque Athenienses Demostheni εἶπον χρῆσθαι ταῖς ναυσὶν ἐὰν βούληται, quod propemodum ridiculum est, sed ἐπέτρεπον. Satis est in talia digitum intendere.

Navium praefecti c. 5 Demosthenem cum quinque navibus Pyli relinquunt et ipsi ταῖς πλείοσι ναυσὶ τὸν πλοῦν ἡκείλονται. Quam languet illud πλείοσι et quam apte scribi poterit ὑπολοίποις! Vulgata lectio ut excusetur, minime provocandum

est ad IV 72. Sphacteria describitur c. 8 tanquam ὠλόδης καὶ ἀτριβῆς πᾶσα ὑπ' ἐρημίας eademque adiectiva recurrunt c. 29, nec tamen peius est quod exstabat in codice, quo Arrianus utebatur, qui illinc habet Exp. Alex. V 11. 1: νῆσος ὠλόδης τε καὶ ἀτριβῆς ὑπ' ἐρημίας. Via dici solet ἀτριβῆς, sed nemorosa Sphacteria fortasse melius dicetur ἀτριβῆς, quemadmodum Sophocles ἀτριβὲς ἄλσος appellavit, sed nihil definitio. Cap. 10 nondum mihi persuasit Goellerus ferri posse: ῥαδίως οὐσης τῆς ἀναχυρήσεως pro ῥαδίως et in extremo capite: εἴ τις ὑπομένει καὶ μὴ φόβῳ καὶ νεῶν δεινότητος κατάπλου ὑποχωροίη, quid tandem editores prohibuit quominus coniicerent δεινοτάτου?

Undecimo capite: προθυμίᾳ τε πάσῃ χρώμενοι καὶ παρακλειυσμῷ non negligendum est Josephum Antiq. III 2. 4 hic legisse: διακλειυσμῷ. Deinde conspicit Brasidas trierarchos φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν, ubi Cobetus φειδομένους praetulit et mihi praeterea necessaria videtur passiva forma ξυντριβῶσιν. malo hoc certe quam haud satis felicem Madvigii coniecturam. Capite IV 12: πειρώμενος ἀποβαίνειν ἀνέκῳπη, voluit Brasidas secundum Demetrium Phalereum § 65 πρῶτος ἀποβαίνειν, quod sane habet speciem. Cap. 13: ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν προσβολὰς ποιησάμενοι ἐπέπαυντο, mire usurpatur plusquamperfectum et plane non video, quidni hic placere debeat ἀπεπαύοντο.

Cap. 14 constat de vitio, sed nondum repertum fuit remedium. Pugna navali superiores sunt Athenienses: αἱ δρῶντες αἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ περιαλοῦντες τῷ πάθει, ὅτι περ αὐτῶν αἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, κτέ. Scribit Herwerdenus: ὅπερ αὐτῶν, sed spero eum nunc magis esse probaturum: ὅτι παρ' αὐτά, nec quidquam causae est cur illud παρ' αὐτά Attico scriptori non audeamus tribuere, vide modo Lobeck. ad Phryn. p. 47 et quam multa sunt apud Thucydidem singularia, quorum paulo frequentior usus non est nisi apud sequiores, quae de re saepe Classenius praecepit? Cap. 16 supervacanea sunt verba: τῷ Πελοποννησίῳ στρατῷ in extrema § 1 et ioculare est, quod Georgius Grotus adnotavit in Historia Graeca VI 325. Accipient Spartani δύο χοίνικας ἀλφίτων καὶ δύο κοτύλας οἶνου

καὶ πρέας· the fact that the quantity of meat is not specified, seems to show that they did not fear abuse in this item. Quod si probare voluisset et alios locos laudare potuisset et hos qui mihi quidem valde memorabiles esse videntur, ut vere intelligas de gustibus non debere disputari. Caesar. Bell. Gall. VII 17: Complures dies milites frumento caruerunt et pecore e longinquiribus vicis adacto famem sustentarunt. Tacit. Annal. XIV. 23: Corbulo exercitusque per inopiam et labores fatiscabant, carne pecudum propulsare famem adacti; nec dissimile est quod narrat Procopius de bello Gothico II 25 p. 249. Sed nunc quidem causa simplicissima est: nimirum frumentum servari poterat fuitque revera servatum ab Spartanis, carnem autem servare non poterant.

Verba faciunt Spartanorum legati IV 17: Ἐπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι — πράξοντας ὅτι ἂν ὑμῖν ὠφέλιμον ᾖ τὰυτὸ πείθωμεν καὶ ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν ὡς ἐκ τῶν παρόντων κόσμον μάλιστα μέλλῃ οἴσειν, sed mihi quidem non apperet, quomodo haec verba cohaereant, nisi reponam μέλλον. Sequenti capite perplexa sententia est: ἐλάχισ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθομένῳ αὐτοῦ πισεύοντες ἐπαίρεσθαι ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοιντο. Poppo lectores suos iubet haec verba ita accipere: etiam minimum tales viri labentes (quod participium iungendum cum verbo component), propterea quod non ipsius (belli) successibus efferuntur, in bona potissimum fortuna bellum component. Hic autem duo sunt quae me male habent. Primum componere bellum apud Thucydidem tantum non semper πόλεμον καταλύειν dicitur, non καταλύεσθαι. Deinde quo referemus ἂν particulam in illis: ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοιντο? Prohibemur enim verborum ordine, quominus coniungamus cum verbo καταλύοιντο, cum interpositum sit adverbium μάλιστα. Quid superest? Nempe ut abiiciamus importunum vocabulum μάλιστα. Ἐλάχισ' ἂν — ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν καταλύοιντο: facile hoc est. Accipe verbum quo sensu dictum est οἱ τύραννοι καταλύθησαν, I 18 itidemque δῆμος saepe dicitur καταλύεσθαι.

Capite 28: ὁ δὲ Νικίας τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑποβορυβήσαντων ἐς τὸν Κλέωνα ὃ τι οὐ καὶ νῦν κλεῖ, εἰ ῥᾷδιόν γε

αὐτῷ φαίνεται καὶ ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, cet., ultimum certe vocabulum corruptum est, sed alia ante examinanda sunt. Primum Herwerdenus fortasse de industria Cobeti non fecit mentionem qui olim ad Hyperidem p. 70 commendavit ὑπὸ τι θορυβησάντων, sed ut alia taceam, verbum ὑποθορυβεῖν certe apud Thucydidem invenit Dio Cassius LXXVII 4. Quid autem hoc est, quod Athenienses rogitant Cleonem ὃ τι οὐ καὶ νῦν πλεῖ; Legerit hoc ipsum, quod satis verisimile est, Plutarchus in Nicias 7; sed iam saepe vidimus quam corruptis libris ipsi veteres uterentur et quam sit incommoda vulgata lectio, apud ipsum Plutarchum luculenter apparet. Credo succlamatum fuisse, ὃ τι οὐ καὶ συμπλεῖ, εἰ ῥαδὶὸν γε αὐτῷ φαίνεται. Mox putat Cleon Nicias λόγῳ μόνον ἀφιέναι, sed praestat, nisi fallor ἐφιέναι. Deinde quod ad ἐξαπαλλαγῇ attinet, minime neglegendum est, illam ipsam formam ab Hesychio fuisse enotatam, adeo ut de lectionis sinceritate vix possit dubitari. Quid autem latet sub illo: ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα? Non vereor certe ne quis hoc participium serio tueatur? Cur locum Nicias Cleoni cessit? Quo animo tunc fuit Cleon, quum populus eum ad imperium vocaret? Audiamus scriptorem ipsum: ὃ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἐφιέναι ἐτοῖμος ἦν, γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσέμεντα ἀνεχώρει, καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς ἀλλ' ἐκείνου στρατηγεῖν, ΔΕΔΙΩΣ ἤδη καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τελεμῆσαι ὑποχωρῆσαι. Hoc est illud: metuebat Cleon et detractabat honorem periculi plenum. Adversarium ut perderet, detulit Nicias imperium ὁρῶν αὐτὸν ἀποδελιῶντα.

Impedita constructio est IV 29, ubi Demosthenes in insula Sphacteria ante conflagrationem metuit hostium insidias: πολλῷ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντα; αὐτοὺς βλέπτειν. Nempe secundum Haackium brevius hoc dictum est pro: αὐτοὺς γὰρ στρατοπέδῳ ἀποβάντι, εἰ καὶ πολὺ ἦν, ὅμως προσβάλλοντα; ἐξ ἀφανοῦς χωρίου βλέπτειν ἂν αὐτό. Sed apparet quam contorte haec enunciata sint et ἀποβάντα nullo negotio intelligetur. Reputat autem secum τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου καταφανῇ ἂν εἶναι πάντα τὰ ἀμαρτήματα, sed duo postrema vocabula insiticia sunt et ita demum commode potuissent addi, si in fatis fuisset imperatorem necessario aliquid graviter ἀμαρτάνειν

Deinde capite 30 aliquid narratur, quod quam sit absurdum, primum luce clarius fiet ex Bloomfieldi versione: *perceiving that the Lacedaemonians were rather more than fewer in number than he had expected (for he had before entertained a suspicion that the provisions had been sent for fewer than the real number)*. Absurdum hoc esse contendo: narrat Thucydides quae res Demosthenem impulerint ut Spartanos aggrederetur: si comperisset esse eos aliquanto plures quam putasset, fortasse ea res fecisset ut tamen in proposito perstaret, sed error in hanc partem numquam fecisset ut maturaret quod animo agitasset. Deinde vide Spartanorum stultum consilium, qui cives suos exigua de causa, ne nullam dixerim, fame enecare maluerunt, quam hoc agere ut aliquid quotidie ex summisso frumento seponi posset, quod revera factum fuisse postea patuit. Idem error est Arnoldi, qui locum ita interpretatur *perceiving that the Lacedaemonians were more numerous — and the increased facility of disembarkation on the island*: quid enim est miscere rotunda quadratis, nisi hoc est? Sensit rei difficultatem Grotus in Historia Graeca VI 341: narrat enim sic: *He now, too, for the first time discovered that he had underrated their real number, having before suspected that the Lacedaemonians had sent in rations for a greater total than was actually there*. Hic quoque aliquid commentus est, quod ab omni probabilitate abhorret, nam stultissimum fuisset permittere Spartanis plus frumenti advehere quam quo quotidie opus esset, δύο χοίρικας ἀλφίτων viritim. Consentit tamen Poppo cum Grotto: cum antea suspicaretur paucioribus (quam quantum numerum ediderant) eos frumentum (in insulam) misisse, quo diutius hoc suppeditaret atque illi obsidionem sustinerent. Et pariter Classenius: *Demosthenes vermuthete, sie hätten damals eine grössere Zahl angegeben, um die knapp zugemessenen Rationen den Wenigen um so mehr zu Gute kommen zu lassen*. Scilicet Demosthenes hoc *vermuthete*: tale quid si suspicatus est, mirum sane, si postea apparuit falsam suspicionem fuisse nec Spartanos benigne oblata occasione usos fuisse. Sed ipsa rei ratio satis ostendit, quid Thucydides narrare potuerit. Spartani e mentiti fuerant captivorum numerum finxerantque multo maiorem quam revera erat, quo per induciarum dies plures frumenti vinique portiones summittere liceret haberentque captivi, quod quotidie seponerent et

servarent in tempus, quo bellum renovaretur eamque rem Epitadam fideliter administravisse videmus. Fraus Athenienses latuerat, sed post incendium, quum Spartani nusquam laterent, apparuit numerum esse minorem quam omnes in Atheniensium castris putassent et ea res iam ante adventum Cleonis Demostheni animum addiderat. Nunc audiamus quid Thucydides tradat: *τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν πλείους ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοὺς ἐσπέμπειν, τὴν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν κτέ.* Quomodo obtinebimus quod ratio flagitat? Multa in vicinia male habita sunt et verborum ordo turbatus fuit, qua de re post alios omnes postremus Classenius dixit, sed facile intellectu est: *τούς τε Λακεδαιμονίους κατιδὼν ἐλάσσους ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον πλείοσι τὸν σῖτον αὐτοὺς ἐσπέμπειν τὴν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν κτέ.* Mirabor si quis lenius remedium excogitare potuerit.

Describitur IV 32, ad quantas angustias Spartani redacti fuerint, postquam Demosthenes in insula Sphacteria copias suas explicavit, sed in ea descriptione nondum quisquam potuit intelligere quae sequuntur: *κατὰ νότου τε ἀεὶ ἔμελλον αὐτοῖς, ἢ χωρήσειαν, οἱ πολέμιοι ἔσεσθαι ψιλοὶ καὶ οἱ ἀπορώτατοι τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθοις καὶ σφενδόναϊς ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλκήν, οἷς μὴδ' ἐπελθεῖν οἶόν τ' ἦν.* Ad haec verba Herwerdenus adnotavit Stahlium delevisse vocabulum *ψιλοὶ*, conjunctionem autem *καὶ* significare etiam, *vel*, eos autem esse *ἀπορωτάτους*, πρὸς οὓς οὐδένα πόνον εἶναι εὐρεῖν. Aliter Cobetus *Μετ.* XIX 447, qui contendit esse scribendum *ψιλοὶ καὶ οἱ ἀπορώτατοι*. Multa quoque molitur, nec satis probabilia Classenius in adnotatione critica. Mihi quidem magno opere displicet illud *ἀπορώτατοι*, qui secundum Bloomfieldum fuere *the hardest to deal with*, secundum Arnoldum autem: *the most helpless of their number*. Conferat mihi quis quae Poppo de eo superlativo congressit et apparebit, quam parum interpretes sibi constant. Nec negarim equidem esse *ἀπόρους* eos quos dixerunt Bloomfieldus, Dobraeus, Herwerdenus, alii et novi sane eodem modo vocabulum usurpavisse Dionem Cassium XLIX 6, sed mihi dabunt, opinor, periti iudices sententiam valde contortam esse. Verum quam facile intellectu est: *κατὰ νότου τε ἀεὶ ἔμελλον*

αὐτοῖς, ἢ χωρήσειαν οἱ πολέμιοι, ἔσεσθαι οἱ πορρωτάτω τοξεύ-
μασιν — ἔχοντες ἀλκὴν. Hoc modo si locum constitueris, sponte,
uti vides, excident vocabula ψιλοὶ καὶ ἐκ πολλοῦ, nec metuo
ne quis obmoveat quod Herwerdenus adnotavit ad IV 110.
Postquam vera lectio inventa fuit, dispulsæ tenebrae sunt et
in clara luce versamur.

Etiam ultimum vocabulum huius capitis labem contraxit:
τοιαύτη μὲν γνώμη ὁ Δημοσθένης τό τε πρῶτον τὴν ἀπόβασιν
ἔπενδαι καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν, nam mire dictum mihi videtur
τὴν ἀπόβασιν τάττειν. Malo: ἔπραξεν. Cap. 33: τοὺς δὲ ψιλοὺς,
ἢ μάλιστα αὐτοῖς ἐπιθέοντες προσκείντο, ἔτρεπον· praestat for-
tasse, quod sequenti capite usurpatur verbum ἐπεκθέοντες
eodemque modo locutus est Dio Cassius LXVI 4. Deinde scio
quidem, cur Herwerdenus rescripserit ἄνθρωποι κοῦφοι ἐνεσκευ-
ασμένοι pro ἐσκευασμένοι ususque fuerit eadem correctione
in eo capite, quod proxime praecedit, sed minime neglegendum
est illud ipsnm κοῦφως ἐσκευάσθαι non ἐνεσκευάσθαι, inveniri
apud Dionem Cassium XLIV 3, unde efficitur lectionem, etiamsi
non sit verissima, tamen satis esse antiquam. Obiter autem il-
lud κατὰ τὸ ἀεὶ παρῆικον, quod recte legitur c. 36 redde Dioni
Cassio XLIX 2.

Nunc cum cura quaerere iuvat de IV 34, ubi narratur quo-
modo in insula Sphacteria Spartani ab Atheniensibus circumventi
et superati sint: τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις
καθίστατο. οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔσεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε
ἐναποκέκλαστο βαλλομένων, εἶχον τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι.
Mira narrat. Spartani milites gravis armaturae erant, ὁπλῖται·
cur sese adversus tela quae eminus iactabantur, tutari non po-
terant? Num forte scutum et loricam et galeam in ea expedi-
tione domi reliquerant? Qui sunt illi πῖλοι? Respondet Classe-
nius: *Filzpanzer, sonst von der lakonischen Rüstung nicht nach-
gewiesen*. Mirum sane, de ea re praeterea nihil legi; sed num
scutum etiam ex eadem materia erat? Stahlium audiamus, qui
a Poppone haec habet: Hic non esse pileos, galeas, sed cum
propria et prima vis huius vocis sit lanæ coactae, hic loricæ
ex coactis factas ea significari demonstrat Levesquius. A Pontio

ad Pilatum, ut mei populares iocantur. Quid Levesquius? Servavit eius verba Poppo in maiore editione: Graeci autem non solum pileos ex coactis faciebant, sed etiam calceos hibernos coactis muniebant, et, id quod hic e Thucydide discimus, loricas inde fabricabantur. Atqui, o bone, ne iurato quidem testi temere credendum est: tu autem ne levissimum quidem argumentum affers, propter quod tibi fidem habeamus. Pergit Poppo: Atque Arnoldus *πίλον Λακωνικὸν* a Polluce I 149 non addita explicatione nominari et apud Xenoph. Cyr. V 5. 7 *πίλον* de stragula e lana coacta facta legi adnotat. Verum hoc nunc quidem *οὐδὲν πρὸς τὸν Διδύμου*, nam stragula vestis hic certo certius non intelligenda est et Pollucis loco lecto nihilo evadimus doctiores. Redeo ad Popponem: De universa armatura Spartanorum, vide Mullerum et Hermannum, quamquam neuter *πίλους* memorat, sed aeneas loricas. Nihil igitur proderit eos nunc quidem inspicere. Sed reliqua audiamus: et hastae, quibus petebantur, fractae inhaerebant, i. e. et iacula hostium in loriceis coactilibus Lacedaemoniorum, cum ferirentur, fracta inhaerebant. Bella non vidi neque umquam lanam feci, sed ausim spondere etiam Popponem non vidisse bella vel lanam fecisse; admirabile certe est iacula ex vulneribus extrahi non potuisse et tunc multis accidisse quod de Sarpedone legimus: *βάρυνε δὲ μιν δόρυ μακρὸν ἐλκόμενον. τὸ οὕτως ἐπεφράσατ', οὐδ' ἐνόησεν μηροῦ ἐξερύσαι δόρυ μείλινον*, cum quo loco conferri tamen poterit Procopius de bello Gothico II 2 p. 151 et II 5 p. 167. Denique Poppo ad Bloomfieldum provocat: Hanc interpretationem haud dubiam relinquunt hi duo loci, quorum auctores ad hunc respexisse probabile est: Pausan. I 21 8: *ἐναποκλῶνται γὰρ σφίσι [τοῖς θώραξι τοῖς λινοῖς] καὶ λεόντων ὀδόντες* et Plut. Crass. 25: *ἐναποθραύειν τοῖς τραύμασι* (scil. τοὺς οἰσούς). Scilicet hoc habet Bloomfieldus: ubique odoratur Thucydidis imitationes et omittere poterimus Plutarchi locum, qui plane nihil ad nos; sed quid est hoc quod venditat Pausanias, leonum dentes linteis loriceis *ἐναποκλᾶσθαι*? Putavitne fortasse Bloomfieldus etiam leonum dentes linteis loriceis *fractos inhaesisse*? Est operae pretium ipsum Pausaniam evolvere: est sermo de armatura Sauromatarum: *οἱ δὲ θώρακες οἱ λινοὶ μαχομένοις μὲν οὐχ ὁμοίως εἰσὶ χρεῖσι μοι· διῶσι γὰρ καὶ βιαζόμενοι τὸν σίδηρον*. Hoc credo: parum

est in iis praesidii; deinde pergit: *θηρεύοντα; δὲ ὠφελοῦσιν. ἐναποκλῶνται γὰρ σφίσι καὶ λεόντων ὀδόντες καὶ παρδάλεων.* Non intellego locum neque alios feliciores esse arbitror, sed dejerare licet non frangi leonum dentes morsu loricarum linteorum et significatio huius verbi *ἐναποκλᾶσθαι* apud Pausaniam, quaecunque tandem est, longe diversa est ab ea, quam Thucydidi viri docti obtrudere sunt conati. Conati, inquam, nam postquam Bloomfieldi beneficio Pausaniae locum cognovimus, Thucydidis verba: *δοράτιά τε ἐναπεκέκλατο βαλλομένων,* propter plusquamperfectum tempus et propter verba quae continuo insequuntur: *εἶχον τε οὐδὲν σφίσι αὐτοῖς χρήσασθαι,* accipienda erunt de iaculis non Atheniensium sed Spartanorum, quae frustra emissa fuerant nec quidquam nocuerant, sicuti apud Sauromatas leonum dentes tibi nocere non possunt, dummodo linteam lorica habereas. Alii quaerant quid tamen sit illud *ἐναπεκέκλατο*, quod diu me frustra exercuit et redeo ad id quod primum quaerere institueram qui sint illi *πίλοι*.

Erant in insula Sphacteria inclusi Spartani 420, sed non erant soli: legimus c. 8: *οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταληφθέντες εἰκοσι καὶ τετρακόσιοι ἦσαν καὶ εἰλωτες οἱ περὶ αὐτούς;* hi sunt illi qui c. 18 *θεράποντες* dicuntur et satis est credibile, Spartanorum et Helotarum parem fuisse numerum, ita ut unusquisque miles suum haberet *θεράποντα* vel armigerum. Armati erant Helotæ, sed levis armatura erat et scuto carebant. Vix opus est data opera ostendere quod consentaneum est. Apud Plataeas, secundum Herodotum IX 28, *τοὺς πεντακισχιλίους ἰόντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσαν ψилоὶ τῶν εἰλωτῶν πεντακισχιλιοὶ καὶ τρισμύριοι.* Quid velites in pugna praestare debebant? Docet Tyrtaeus:

*ὑμεῖς δ' ὦ γυμνήτες, ὑπ' ἀσπίδος ἄλλοθεν ἄλλος
πτώσσοντες μεγάλοις βάλλετε χερμαδίοις,
δούρασί τε ξεστοῖσιν ἀκοντίζοντες ἐς αὐτούς
τοῖσι πανοπλίῃς ἐγγύθεν ἰσάμενοι.*

Etiam Peloponnesiaco bello Helotæ ad arma vocabantur, veluti Thuc. V 57, sed erat illis periculum ab sagittis ceterisque missilibus, quae Spartani contemnere poterant, sed dum in insula Sphacteria confertim stabant et iaculis transfigebantur iisque accidebat quod Aetolorum velitibus Thuc. III 98, etiam Spartanorum ordines turbabantur. *Οὔτε γὰρ οἱ πίλοι ἔσχεον τὰ τοξεύ-*

ματα· hic describitur quid Helotis acciderit, nam nihil erat cur Spartanus miles pone scutum latitans missilia metueret. Recte, inquis, cadebant primum Helotae; sed habebantne illi *πίλους*? Nusquam sane legi, nec credibile est nunc repente lorica fieri, quum *πίλος* pileus vel udo esse soleat. Sed rem tecum reputa: milites erant levis armaturæ, quod omnes consentiunt. Iam me, opinor, inter legendum interpellas: quin rescribimus: οὔτε γὰρ οἱ ψιλοὶ ἔφεγον τὰ τοξεύματα. Ita est: rem acu tetigisti.

Cap. 37: γνοῦς δὲ ὁ Κλέων, εἰ καὶ ὀποσονοῦν μᾶλλον ἐνδούσουσι, διαφθαρσομένους αὐτούς· nonne μᾶλλον abundat? Etiam capite sequenti sunt quaedam interpolationes notandae, veluti: τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν Ἰππαγρέτου [Ἐφηρημένου] et bis τοὺς ἐν τῇ νήσῳ [Λακεδαιμονίους]. Nec video cur plures praecones ex continenti terra arcessiti sint: αὐτῶν δὲ καλούντων ἐκ τῆς ἡπείρου κήρυκας et satius est credere unum fuisse κήρυκα. Capite 40 nonne necessarium est ἂν inserere? τοὺς γὰρ Λακεδαιμονίους οὔτε λιμῶ οὔτε ἀνάγκῃ οὐδεμιᾷ ἤξιον τὰ ὅπλα (ἂν) παραδούναι. Mox δὲ ἀχθηδόνα, Cobetus Mnem. XIX 450 reponit κατ' ἀχθηδόνα, eo quoque argumento usus, sic apud Thucydidem legisse Philostratum in Vita Apollonii IV 31 p. 171, sed fortasse non recordatus est legi tamen δὲ ἀχθηδόνα apud Dionem Cassium XLII 13.

Nunc sequuntur minuta quaedam, quae sufficiet breviter indicavisse. Cap. 42: προπυθόμενοι ἐξ Ἀργούς quo spectet, satis per se intellegimus et omitti poterunt verba: ὅτι ἡ στρατιὰ ἦξει τῶν Ἀθηναίων. Cap. 43 dextrum cornu non fuit τῶν Ἀθηναίων καὶ Καρυσίων, nec stabant Carystii per totam aciem dispersi itaque non fuit scribendum τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων καὶ Καρυσίων, sed οἱ Καρύσιοι. Cap. 44 dele: τῶν ἀσυγετόνων [Πελοποννησίων] eodemque modo nomina propria delenda manent c. 44 et 46 et quis serio feret: αὐτοὺς ἐς τὴν νῆσον οἱ στρατηγοὶ τὴν Πιτυχίαν διεκόμισαν. Sunt etiam consideranda verba c. 46: τῶν ἐν τῇ νήσῳ πείθουσι τινὰς δλίγους, ὑποπέμψαντες φίλους καὶ διδάξαντες ὥς κατ' εὐνοίαν δὴ λέγειν ὅτι πρᾶτις αὐτοῖς εἶη ὥς τάχις ἀποδρᾶναι, πλοῖον δὲ τι αὐτοὶ ἐτοιμάσειν. Dicet Cobetus Mnem. XIX 452, quibus argumentis sibi persua-

serit insititium esse λέγειν, sed unum omisit: si servabis λέγειν, exactissima ratio requiret pro αὐτοὶ accusativum αὐτούς.

Cap. 47 non latuit interpretes, quam difficilia verba sint: ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἦκιστα, ὥς' ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι — οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων. Interpretatur Dobraeus ut summum ius exigeretur, vel, ut conditiones severae statuerentur. Recte ad sententiam, sed non est ea πρόφασις. Aut fallor aut verum est: ὥς' ἀκριβῆ τὴν ἐξέτασιν γενέσθαι. Deinde describitur quam atrox supplicium Corcyraei sumserint de adversariis: διῆγον διὰ δυοῖν τοίχοιν ὀπλιτῶν ἐκατέρωθεν παρατεταγμένων, δεδεμένους τε πρὸς ἀλλήλους καὶ παιομένους καὶ κεντούμενους ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, εἰ πού τις τινα ἴδοι ἐχθρὸν ἑαυτοῦ. Satis novimus immanis supplicii genus, quod apud maiores nostros usu frequentatum fuit. Μαστιγοφόροι τε παριόντες ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιόντας. Adnotat Classenius: *προσιόντας, wenn es richtig ist, auf jene reihen der Hopliten zu beziehen, denen sie zugetrieben werden. Wenn es richtig ist*: explicatio certe falsissima est, nam Corcyraei ira accensi erant in captivos et minime opus erat, fustibus praesertim, eos ad opus instigare. Hinc Classenius pergit: *προιόντας wäre leichter: so hat auch Duker vermuthet und Stahl geschrieben*. Sed fortasse illud *προιόντας* etiam minus intelligis itaque Stahlum adibimus. Hic primum exscribit Krollii verba: „Perbene se habet *προσιόντας*, cum exules, qui e carcere educti ad Corcyraeorum armatos prae metu lentius accederent, ab *μαστιγοφόροις* urgerentur. Etenim *μαστιγοφόροι* illi exules usque ad illum locum, in quo Corcyraei instructi duos ordines effecerant, putandi sunt comitati esse, non intra ipsos ordines armatorum, quippe qui ea re impediti fuissent quominus suos quisque inimicos vulnerarent.” Latinitas Krollii, quem ne natum quidem noram, non elegantissima est; sed quod scribit, verissimum est estque *προσιόντας* participium explicandum ea ipsa ratione quam dixit. Sed quid Stahlus? „Patet, inquit, *ἐπετάχυνον* eiusdem temporis esse atque *διῆγον*. Cum autem per armatorum ordines ducebantur, non accedebant ad eos, sed accesserant. Recepta Dukeri emendatione tardius (mortis timore) progredientes intelligimus.” Nunc defuit Stahlus id ipsum, quod Mullero-Strubingius toties doctis viris

deesse criminatur: totus in verbis non sibi rem ante oculos proposuit. Nempe ipse mortis timor faciet ut condemnati per ordines utrimque instructos citato cursu volitent et fustibus tuto poterit supersederi. Verissima est Codicum lectio *προσιόντας* et quod obmovet Stahlius imperfectum *ἐπετάχυνον*, non attendit non omnes eodem tempore ex carcere eductos fuisse, sed *κατ' εἰκοσὶν ἄνδρας* hinc optime sese habet imperfectum. Miror etiam Grotum Hist. Gr. VI 359 locum non intellexisse.

Cap. IV 51 de Chiis legimus: *Ἀθηναίων ὑποκτευσάντων ἐς αὐτούς τι νεωτεριεῖν*. Cobetus expunxit otiosam praepositionem, sed aliud quid latere suspicor, nam primum parum video, unde praepositio male huc pedem intulerit, deinde dixeris veram lectionem, qualiscumque tandem ea sit, erui debere e Dionis imitatione p. 22. 100 Reim.: *ἐς ἐκείνους ταύτων ὑπώπτευν*. Itidem notabilis corruptela est IV 54: *ἀνέστησαν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι Κυθρίους*, nam nemo dubitare debet quin legendum sit: *ἀνέστησαν γὰρ ἄν*, nec provocandum est ad Aristidis testimonium I p. 276 C, quem locum Bloomfieldus adscripsit: *αἰσχύνομαι παραλείπων — ἐτέρους Λακεδαιμονίους ἐκ Κυθήρων ἀγομένους*, hic enim nunc respicit IV 57: *ἤγον δέ τινες καὶ ἐκ τῶν Κυθήρων ἄνδρας ὀλίγους*. Capite 55 mirari quis possit, quo sensu πόλεμος ταχύς καὶ ἀπροφύλακτος dicatur, sed recte Herwerdenus contulit Thucyd. VI 45 uti et Dion. Cass. LI. 5, nec tamen neglegendum est eundem scribere XXXVI 23: *ὥς τε καὶ μέγαν καὶ συνεχῆ καὶ ἀπροφύλακτον τὸν πόλεμον γενέσθαι*. Utra scriptura verior sit, definire vix ausim, sed magis tamen lubet credere illo tempore sustinuisse Spartanos πόλεμον συνεχῆ quam ταχύν et πολέμου ταχέος leniter refingere poteris ut fiat συνεχοῦς, quam lectionem, uti vides, tuetur Dio Cassius.

Cap. IV 55: *πᾶν ὅτι κινήσειαν ὄντο ἀμαρτήσεσθαι διὰ τὸ τὴν γνώμην ἀνεχέγγυον γενέσθαι* nonne praestat ἀνεχέγγυοι? Deinde minime intelligo c. 58: *ἄλλαι τε πολλαὶ γινώμαι ἐλίσγοντο ἐπ' ἀμφότερα, διαφερομένων καὶ ἀξιοῦντων, ὥς ἑκάσται τι ἐλασσοῦσθαι ἐνδμίζον* et locus hic est verbo ἀπαξιοῦντων, quod primo libro iam habuimus. Conqueritur Hermocrates c. 60, quod Athenienses *ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας* τὸ φύσει πολέμῳ

εὐπρεπῶς ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται. Saepe difficile est acutas Thucydidis sententias accurate simul et eleganter in alium sermonem convertere, sed nunc feliciter, ut arbitror, Bloomfieldus: *with the specious pretext of alliance they craftily draw over those who are naturally their enemies to their own advantage.* Anglica satis intelligo; sed estne *specious pretext* ὄνομα ἔννομον? Cederim rectius esse ὀνόματι εὐλόγῳ ξυμμαχίας. Verum hoc si probabitur, non poterit servari adverbium εὐπρεπῶς, ne Hermocrates bis idem dicat et satis credibile est Athenienses τὸ φύσει πολέμιον εὐτρεπῶς, h. e. facili opera ἐς ξυμφέρον καθίστασθαι. Sed rectissime scriptum est in eadem concione IV 61: οἱ ἐπικλητοὶ εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες εὐλόγως ἄπρακτοι ἀπίασιν. Itidem qui bello occubuerunt, secundum Periclem II 44 participes facti sunt τῆς εὐπρεπεσάτης τελευτῆς, quam equidem ἐκπρεπεσάτην malim dicere, sicuti illud adiectivum recte usurpatum est III 55.

Extremo capite 61: οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ, εἰρήνῃ δὲ διαφοραὶ ἀπραγμόνως παύονται, futuro tempore opus est, quod etiam sequens ἀπίασιν declarat, et παύσσονται requiritur. Cap. 62: οἱ μὲν οὐχ ὅσον οὐκ ἡμύναντο, ἀλλ' οὐδ' ἐσώθησαν, τοῖς δ' ἀντὶ τοῦ πλέον ἔχειν προσκαταλιπεῖν τὰ αὐτῶν ξυνέβη, mirum est ni placere debeat προσκαταλύειν, quod satis se ipsum commendabit. Cap. 64 est interpolatio in paucis manifesta. Καὶ τοῖς ἄλλοις, inquit, δικαίῳ ταῦτό μοι ποιῆσαι. Satis hoc est et quid attinet languide addere: ὅφ' ὑμῶν αὐτῶν καὶ μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν.

Cap. 76 sunt in Boeotia novarum rerum cupidi, qui volunt μετασῆναι τὸν κόσμον καὶ ἐς δημοκρατίαν ὥσπερ οἱ Ἀθηναῖοι τρέψαι, sed dummodo bene intellexi quid inter τρέπειν et ερέφειν intersit, qui enim τρέπονται loco pelluntur, servant autem qui ερέφονται, commendari debebit ερέψαι. Si novus ab integro rerum nascitur ordo, est ea quidem καταστροφή, nec vero τροπή et milites dum exercentur ερέφονται, sed τρέπονται, quum conciliuntur in fugam. Quantum video, discrimen mille locis servatur, quod si verum esse reperietur, qui civitatis statum commutare volunt, dum omnia miscent, omnia ἄνω κάτω ερέφουσι,

non τρέπουσι. Luculentum imprimis est quod apud Platonem legitur in Cratylo p. 411 β: οἱ πολλοὶ τῶν σοφῶν ὑπὸ τοῦ πυκνὰ περιτρέφεσθαι ζητοῦντες ὅπῃ ἔχει τὰ ὄντα, ἀεὶ ἰλιγγίῳσι κἀπειτα αὐτοῖς φαίνεται περιφέρεσθαι τὰ πράγματα. Cf. praeterea Elmsl. ad Eur. Med. 974.

Non Νικονίδας sed Νικωνίδας scribendum IV 78. Sed gravius est vitium c. 79 de Brasidae in Thraciam adventu: ἐκ τῆς Πελοποννήσου — οἳ τε ἐπὶ Θράκης ἀφεςῶτες καὶ Περδίκκας ἐξήγαγον τὸν στρατὸν et paucis interjectis: καὶ ἄμα αἱ πηλοπόνησοι πόλεις αὐτῶν αἱ οὐκ ἀφεςχηκυῖαι ξυνεπήγον κρύφα et in fine capitis: ξυνέβη δ' αὐτοῖς, ὥς ῥῶον ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἐξαγαγεῖν ἢ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακοπραγία. Nec tamen puto illas scripturas Herwerdeno potuisse placere, sed fecit, opinor, quod coacti saepissime facimus, et intactum reliquit, cuius nulla suppeteret probabilis correctio. Sed primum Dobraeum audiamus: „Chalcidenses, quantum memini, nullas copias habebant in Peloponneso. Certe Perdicas non potuit, quippe qui pacem cum Atheniensibus simularet, ut patet ex hoc ipso loco et mox c. 82. Legendum puto: ἐπηγάγοντο στρατὸν. Vulgata nasci potuit ex ἐξαγαγεῖν in capitis fine, ubi subintellige τοὺς Λακεδαιμονίους.” Minime mirum est, haec Dobraeum nemini potuisse probare, nam, ut reliqua taceam, plane non attendit ad illud αἱ οὐκ ἀφεςχηκυῖαι ξυνεπήγον κρύφα. Non melius res Classenio successit; adnotavit enim ad verbum ξυνεπήγον: *Nach dem vorausgehenden ἐξήγαγον wäre ξυνεξήγον zu erwarten gewesen; doch ist das ἐπάγειν im Sinne von ἐπάγεσθαι und ἐπικαλεῖσθαι für die Lage der οὐκ ἀφεςχηκότες und ihr heimliches Treiben recht passend.* Equidem dixerim illud ξυνεπάγειν parum esse aptum ad significandum *ein heimliches Treiben*, si quidem recte legitur III 11: τὰ κράτιστα ἐπὶ τοὺς ὑποδεστέρας πρώτους ξυνεπήγον. Quid autem requiratur, ostendet huius quarti libri primum caput: ἄμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων Ῥηγίων Φυλάδων, quod quum itidem moleste dictum esset, Cobetus re-scripsit ξυνεπαγόντων, *Mnem.* XIX 436. Ἐνάγειν est excitare, stimulare, instigare idque ut probaret, provocavit Cobetus tum ad alios locos tum ad IV 24: καὶ μάλιστα ἐνήγον οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν Ῥηγίων κατ' ἐχθραν. Eodem modo hic legendum est: ἐνή-

γαγον τὸν στρατὸν et αἱ οὐκ ἀφεσηκυῖαι ξυνενῆγον κρύφα et ὥστε ῥᾶν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἐναγαγεῖν. Eodem modo I 107: ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων ἐπῆγον αὐτούς, Valckenaerius coniecit ἐνῆγον. Nec dubium est quin IV 84: οἱ μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάγοντες eodem sensu itidem requiratur ξυνεπάγοντες. Manifestum discrimen est: Athenienses, III 11, sociorum copias adsciscunt et adversus hostes ξυνεπάγουσι, sed socii qui defecerunt, aliorum opem implorant et ξυνεάγουσι: illi pro imperio auxilia adesse iubent; hi non imperant, sed precibus et obtestationibus utuntur. Brasidas ut est, c. 80, τοὺς ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῷ πείσας ἐξήγαγεν, sed Perdiccas ἐνήγαγε τὸν στρατὸν alique qui defectionem parabant ξυνενῆγον. plurimum miror hoc nondum fuisse observatum.

Cap. 81: ἐς τὸν χρόνον ὕστερον [μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας] πόλεμον, vides quid coniciam. Capite 80 ambigitur metuerintne Spartani Helotarum σκαιότητα an νεότητα. Classenius probat σκαιότητα, wodurch vortrefflich bezeichnet wird die unbedachtsame Weise der geknechteten Heloten, bei jedem Schimmer von Hoffnung dreinzuschlagen, ohne die Mittel und Folgen zu bedenken; es wird daher durch stoliditas, importunitas richtig bezeichnet. Nur die Unkenntnis späterer Abschreiber hat dafür νεότητα eingedrängt. Quos locos Classenius attulit, ii non satis stabilire mihi videntur eam quam dixit significationem, neque Herwerdeno persuasit, qui quum videret Helotarum temeritatem et stoliditatem notari, contulit Dionis Cassii locum LXII 9. 2, qui verosimiliter legit νεωτεροποιαν. Equidem tamen dubito sitne ea revera Thucydidis manus et temeritatem εἰκαιότητα eum dixisse arbitror. Malo hoc certe quam Rauchensteinii δεινότητα. In Brasidae verbis c. 85: ἐφ' οὗς πρῶτον ἦλθον ὁμᾶς καὶ πόλιν ἀξιοχρεων παρεχομένους, otiose interpolata verba sunt ὁμᾶς καὶ. Longe tamen certior emendatio est c. 86, ubi Brasidas ad Acanthios, οὐ γάρ, inquit, ξυσσιόσων ἤκω, οὐδὲ ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω ἐπιφέρειν, εἰ τὸ πάτριον παρὲς τὸ πλεον τοῖς ὀλίγοις ἢ τὸ ἔλασσον τοῖς πᾶσι δουλώσαιμι. Consentiant omnes ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν non posse ferri, sed quid rescribendum est? Contendit Herwerdenus in Studiis p. 61 οὐδ' ἂν σαφῆ pro οὐδὲ ἀσαφῆ certam esse et evidentem emendationem, sed Classenio certe non per-

suasit, qui postquam interpretum suspiciones percensuit, tandem eo devenit ut commendaret οὐδ' ἀσπασήν, quod vix cuiquam placere poterit. Sed quid tandem dicit Brasidas? Illud opinor: non mihi vobis afferre videor *meram libertatem*, nisi omnes fidei concordia consociavero. Et quomodo *meram libertatem* Græce appellamus? Nonne ἀκραιφνή? Nemo certe rogabit quomodo confundi possint adiectiva ἀκραιφνῆς et ἀσφαλῆς.

Cap. IV 93: τεταγμένοι ὥσπερ ἔμελλον planissime ferri nequit, et quum sequatur vocabulum δπλῖται, propter τὸ δημοσιτέλειον poterit excidisse videri ξυνιέναι. Necessarium est inserere IV 98: Βοιωτοὺς (αὐτοὺς) καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων, sed levem rem verbo adnotavisse satis est. Paulo gravior est corruptela c. 101, de qua ut possit constare, primum recurrendum est ad caput 77. Demosthenes profectus est quadraginta navibus Naupactum, ut ex illis locis exercitum sibi compararet Ἀκαρνάνων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων itaque praeter Acarnanas adsciscit Oeniadas et Agraeos: operae pretium est ipsa Thucydidis verba considerare: Οἰνιάδας δ' ὑπὸ τε Ἀκαρνάνων πάντων κατηναγκασμένους καταλαβὼν εἰς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν καὶ αὐτὸς ἀναστήσας τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκείνη πᾶν, ἐπὶ Σαλύνθιον καὶ Ἀγραιούς στρατεύσας πρῶτον καὶ προσποιησάμενος τᾷλλα ἡτοιμάζετο. Itaque Demosthenem iam sequebantur Athamanes, Oeniadae, Agraei: res certa est et constat. Aliis multis interpositis redit scriptor ad Demosthenem c. 101: ἔχων τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν νεῶν, τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ Ἀγραιῶν καὶ Ἀθηναίων τετρακοσίους δπλίτας ἀπόβασιν ἐποιήσατο. Sed videsne supplendum esse καὶ Ἀγραιῶν (καὶ Οἰνιάδων). In unciali scriptura evidens causa est, cur ante καὶ Ἀθηναίων exciderit καὶ Οἰνιάδων.

Cap. 102: ἔχων τοὺς ἐπὶ Θρᾶκης ξυμμάχους, praestat nisi fallor ἀπό et c. 104: τῆςδε διαβάσεως αὐτοῦ ἄφω τοῖς ἐν τῇ πόλει γεγενημένης, scire velim quid me tandem retinere debeat, quominus corrigam ἡγγελημένης. Ibidem: ἐβούλετο φθάσαι μάλις μὲν τὴν Ἀμφίπολιν πρὶν τι ἐνδοῦναι, εἰ δὲ μή, τὴν Ἠϊόνα προκαταλαβὼν, inserenda est particula: τὴν γ' Ἠϊόνα. Necdum abiicio quod olim suspicatus eram c. 110: νυκτὸς ἔτι κατὰ τὸ περίορθρον esse legendum pro νυκτὸς ἔτι

καὶ περὶ ὄρθρον. Deinde c. 124: τῆς Μένδης περιορώμενος μὴ τῶν Ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων τί πάθῃ, novi sane veterem lectionem esse περιορώμενος, quam etiam enotavit grammaticus, cuius copias Photius compilavit, sed quantum comperi, constructio inaudita est et malim τῆς Μένδης περὶ φοβούμενος.

Cap. 126 vera lectio simul inventa est et nondum est inventa. Sunt parum intellecta verba: οἱ τοιοῦτοι ὄχλοι τοῖς μὲν τὴν πρῶτην ἔφοδον δεξαμένοις ἄπωθεν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρεῖον μελλήσει ἐπικομποῦσιν· omnia tamen bene se habent praeter absurdum illud μελλήσει. Herwerdenus *Mnem.* XII 170 suspicatur latere adiectivum καταλαις vel simile quid, postquam reliquorum verborum lectionem ut firmaret, iam contulerat Dionem Cassium XXXIX 45: οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἐν ταῖς ἀπειλαῖς πᾶν τὸ φοβερὸν διακενῆς ἐπικομποῦσιν. Sed haec ipsa scriptura vera est et Thucydidi itidem reddam: τὸ ἀνδρεῖον διὰ κενῆς ἐπικομποῦσιν. Nihil mirum est, hinc esse ortam scripturam μελλήσει et scriptor ipse supra dederat: ἡ διὰ κενῆς ἐπανάσεις τῶν ὄπλων.

Insolito more editur c. 127: νομίσαντες Φεύγειν τε αὐτὸν καὶ καταλαβόντες διαφθερεῖν. Solemus hoc certe appellare ἐλπίσαντες. Deinde non intelligo quid sit IV 128: ἡ πλείων ἤδη στρατιὰ τῶν Ἑλλήνων ῥᾶρον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο et commendo πρόσω, nam nulla mihi idonea causa esse videtur cur credam Thucydidem non usurpare potuisse adverbium, quod apud aequales frequens est.

(Continuabuntur).

Amstelodami,
d. 28 m. Sept. 1885.

DE FRAGMENTIS COMICORUM GRAECORUM COMMENTATIO ALTERA.

SCRIPSIT

H. VAN HERWERDEN.

(Continuatur e *Mnem.* X. p. 67 *eqq.*)

— — — — —

Denuo scripturo de fragmentis Comicorum Graecorum, priusquam id opus aggrediar, disertis verbis mihi lubet profiteri egregiam illis post Meinekium explicandis et emendandis operam me iudice praestitisse THEODORUM KOCKIUM, virum in comoedia Attica versatissimum, eundemque non minus sagacem quam eruditum. Quale merita laudis praeconium si in priore de eodem argumento commentatione (falso sui operis censuram vocavit Kock) posuissem, fieri potest ut evitassem viri iracundioris, ut videtur, querelas et convicia, quibus me necopinato insectatus est in Praefatione ad volumen II. Credere enim non queo criticum, qui tam libere neque semper satis humane alienos sive errores sive displicentes ipsi opiniones reprehendere soleat, id quod sibi arroget ius, negare aliis. Neque sane vituperandi illo iure ulla disciplina — nulla autem minus quam ea quae tota versatur in iudicando — impune carere potest: id unum summo opere cavendum, ne inhumane eo utamur, ne invidiose, ne superbe, ne contumeliose. Λοιδορεῖσθαι δ' οὐ θέμις ἄνδρας φιλολόγους ὥσπερ Ἀριστοφάνεα, estque horum praesertim fragmentorum propter brevitatem miserrimamque multorum conditionem saepe tam incerta fallaxque emendatio, ut etiam perspicacissimi et doctissimi viri saepe fallantur.

Non magis quam quae tunc scripsi, haec commentatio erit Kockiani operis censura, sed denuo, ubi res postulabit, libere quae minus feliciter ei cessisse mihi videntur notabo, ut aut ipse aliquid temptem aut alios ad verum indagandum excitem.

Eadem dicta sunt de novissimo Blaydesii, viri acutissimi et doctissimi, qui industria facile omnes qui hodie vivunt philologos superat, opere quod inscribitur *Aristophanis deperditarum comoediarum fragmenta*. Halis Saxonum, 1885. Quem si forte saepius impugnavero quam laudavero, nullus dubito quin vir eximiae humanitatis eam rem soli huius commentationis rationi et consilio tributurus sit. Censuram enim si scriberem, in hoc ut in Kockii opere multo hercle plura laudanda haberem quam vituperanda. Sed censorem neque egi umquam neque acturus sum.

MAGNES fab. inc. ἀπρόστομον.

Praeter Magnetem, e quo attulit Photius, hoc vocabulo usus esse videtur HIPPOCRATES in libro *de capitis vulneribus* cap. 14 (Vol. I, 381 ed. Ermerins): τῶν δὲ βελέων ῥήγνυσι μάλιστα τὸ ὀστέον τὰς τε φανερὰς ῥωγμὰς καὶ τὰς ἀφανέας καὶ φλᾶ τε καὶ ἐσφλᾶ ἔσω ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἑαυτοῦ τὸ ὀστέον τὰ στρογγύλα τε καὶ περιφερέα καὶ ἀρτίστομα, ἀμβλέα τε ἔόντα καὶ βαρέα καὶ σκληρά. Non enim ἀρτίστομος potest significare quod Galenus, qui depravatissima utcumque interpretari assolet, explicat πανταχόθεν ὀμαλά, sed procul dubio intellegenda sunt βέλη ἀπρόστομα sive ἄστομα, i. e. *spiculo carentia*, et ita scripsit medicinae parens.

CRATINO fr. 6, 2 obiter reddatur vera forma antiqua ἀπετείσαιο pro ἀπετίσαιτο.

Idem fr. 195

ληρεῖς ἔχων· γελοῖος ἔσται Κλεισθένης κυβεύων
ἐν τῇδε τῇ κάλλους ἀκμῇ.

Nemo, quod sciam, explicavit neque ego intellego quid ridiculi habeat homo pulcher talis ludens, nec quomodo ex his verbis appareat Clisthenis nequitia, ob quam afferuntur a grammaticis haec verba. Parum lucratur afferendo noto Isocratis loco ex

Areopagitico § 48. Depravatum videtur *κυβεύων*, sed quid responseudum sit non video, non enim aptius videtur nec *κυβιστών* nec *κυβηβών*. Quaerant alii.

Idem fr. 207.

A. Συρίαν δ' ἐνθὲνδ' ἀφικνεῖ μετέωρος ὕπ' αὔρας.

B. Ἰμάτιον μοχθηρὸν, ὅταν βορρᾶς καταπνεύσῃ.

Syria, vestis αὐτόποκος et παχεῖα testibus Polluce et Hesychio, absurde *μοχθηρὸν ἱμάτιον* dicitur, quando fiat aquilo, quidquid dicit Kockius. Expectabam:

Ἰμάτιον μάλα χρηστὸν, ὅταν βορρᾶς καταπνεύσῃ.

Cf. Vesp. 1122.

Οὔτοι ποτὲ ζῶν τοῦτον ἀποδυθήσομαι,

ἐπεὶ μόνος μ' ἔσωσε παρατεταγμένον

ᾧ δ' ὁ βορέας ὁ μέγας ἐπεστρατεύσατο.

et simul Cratino redde *βορέας*, nam altera forma Attici non usi videntur ante seculum IVtum. Cf. MEISTERHANS, *Gramm. d. A. Inschr.* p. 41.

Idem fr. 218

οὐ σίτον ἄρασθ', οὐχ ὕπνου λαχεῖν.

Rarior hic verbi usus, sed in medicorum Ionicorum scriptis frequenter usurpantur verba *προσάρεσθαι* et *πρόσασσις* sive *πρόσαρμα* pro *προσφέρεσθαι* et *προσφορά* de sumendo cibo.

CRATES fr. 3 οὐκ ἔστι μοι λυχνίδιον.

Ubique corrigendum esse *λυχνεῖδιον*, utpote derivatum ab eo quod est *λυχνεῖον*, verissime nuper statuit Blaydes ad *Aristophanis fragm.* p. 14.

Idem fr. 27

ἔπαιξαν γυναῖκες ἄτ' ὀρχηστρίδες καλαί,

ἐπὶ κοχωνῶν τὰς τρίχας καθειμένααι.

Kockii coniectura *ἔπαιζον αἱ γυναῖκες ἅμα τ' ὀρχηστρίδες* || *καλαί* 'πὶ *κοχωνῶν* κτῆ. satis placeret, modo mihi constaret recte abesse articulum a *κοχωνῶν* et apte dictum esse *ἐπὶ* c. G. pro *μέχρι*. Priorem versum emendare nequeo, in altero scribendum suspicor *ἐπὶ τῶ κοχῶν α*. Cf. Theocr. XV. 134. Sed fortasse

utilius est observare rarissimum esse apud veteres Atticos huius verbi καθιέναι usum formae mediae, cum paene constanter dicant praeterquam expectes καθιέναι et καθεικώς πάγωνα, τρίχας, sim. forma activa.

PHEROCRATES fr. 11

οἶμαι δ' αὐτὸν κινδυνεύειν εἰς τὴν Αἴγυπτον * *

οἶκους λέξεις, ἵνα μὴ ξυνέχη τοῖσι Λυκούργου πατριώταις.

Non defensurus sum quae admodum adolescens de hoc loco certa ratione insanabili commentus sum, nec nova proponam, sed tantummodo ostendam multo *incredibilia* esse quae confidenter tanquam verisimillima proposuit Kock scribens:

A. οἶμαι δ' αὐτὸν κινδυνεύσειν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποικεῖν.

B. εἰκός γ'· ἔξεισ' ἵν' Ἄρη ξυνάγῃ τοῖσι Λυκούργου πατριώταις.

Quis quaeso Atheniensis dici potuit ἀποικεῖν εἰς Αἴγυπτον, cum ἀποικεῖν (vel potius ἀποικιζεσθαι) non sit simpliciter μετακλιζεσθαι s. ἐξοικιζεσθαι, migrare, sed aliquo habitatum concedere ut colonum, cum praesertim e sequenti versu, qualem finxit editor, appareat eum bellandi causa eo se conferre? In altero autem versiculo praeter morem ἔξεισιν usurpavit de eo qui maritimum iter sive expeditionem suscepturus esset, cum ἐξιέναι et ἐξοδος sollenni usu dicantur de expeditione terrestri. Dicendum fuerat ἐκπλεύσεται, nec hic locus est me iudice eiusmodi, in quo expectes Homericam quam vir doctus intulit locutionem Ἄρη ξυνάγειν pro πόλεμον ἐπιφέρειν.. — Priorem versum etiam hodie crediderim explendum esse participio ἰόντα similive, de ceteris emendandis despero.

Idem fr. 131

ὦ μαλάχας μὲν ἐξεῶν, ἀναπνέων δ' ὑάκινθον,

καὶ μελιλώτινον λαλῶν καὶ ῥόδα προσσεσηώς·

ὦ Φιλῶν μὲν ἀμάρακον, προσκινῶν δὲ σέλινα,

γελῶν δ' ἵπποσέλινα καὶ κοσμοσάνδαλα βαίνων.

Gravem difficultatem habet vs. 3, quem Schweighäuser interpretatur „cuius oscula amaracum olent, concubitus apium.” Ut enim de feminis, sed etiam de maribus (cf. Xenarchi locum III p. 617 Mein.) dici solet προσκινεῖσθαι, ita inaudita est eo sensu forma activa προσκινεῖν. Etiam quod Hermannus substituebat

προσκυνεῖν ferri nequit, propterea quod Graeci eo verbo numquam simpliciter pro ἀσπάζεσθαι usi sunt, sed vulgo adhiberi solitum de diis, sicubi de hominibus usurpatur, semper adiunctam habet summae reverentiae, qualis dis debetur, notionem neque igitur est huius loci. Cogitavi de reponendo προσβλέπων, ut laudetur pulchri pincernae aspectus oculorumque suavitas, quemadmodum in praegressis laudatur eiusdem halitus, loquela, arrisio, osculum, in sequentibus risus et incessus. Si recte in v. sequenti Kock praeeunte Meinekio interpretatus est ἱπποσέλινα per ἱπποπορνικόν, sequitur ut σέλινα (Hes. et Phot. σέλινον τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον) valeat πορνικόν. — Cum versu primo cf. Eupolis, fr. 163, 4 μῆλα δὲ χρέμπτεται. Nemo alius scriptor Atticus ἐξεμῶν dixit pro ἐξεμῶν, quod coniecit Porsonus, saepius tamen Ionici de re medica scriptores. Hic dictum putant pro ἐρυγγάνων.

Idem fr. 143

εἴτ' ἐκεραμεύσαντο τοῖς μὲν ἀνδράσιν ποτήρια
πλατεῖα, τοίχους οὐκ ἔχοντ' ἀλλ' αὐτὸ τοῦδαφος μόνον,
κούχι χωροῦντ' οὐδὲ κόγχην, ἔμφερῇ γευστηρίοις·
σφίσι δὲ γ' αὐταῖσιν βαθείας κύλικας ὥσπερ ὀλκᾶδας
σιταγωγούς, περιφερεῖς, λεπτὰς μέσας γαστροειδᾶς.

Pro γαστροειδᾶς Porson coniecit ἐγγάστριδας, lenius Kock γαστρώνιδας, quod sit vocabulum comice fictum e masculino γαστρων, possis etiam γαστριστάτας, quemadmodum Plato comicus apud Polluc. II 175 finxit comparativum γαστρίστερος. In praegressis non tantum depravatam videtur λεπτὰς, sed etiam μέσας (μεστὰς cod. C.). Propter verba κούχι χωροῦντ' οὐδὲ κόγχην venit mihi in mentem latere posse sub vocabulis corruptis similiter exaggeratam muliebrum poculorum mensuram, ut fuerit, quod in conclamato loco dubitabundus propono:

σιταγωγούς, περιφερεῖς, ἐπτακοτύλους κτέ.

Eiusmodi certe poculis utuntur mulieres in Σκηναὶς καταλαμβάνουσας apud Aristophanem fr. 472 (Kock), quae ioci causa λήκυθοι dicuntur:

λήκυθον

τὴν ἐπτακότυλον, τὴν χυτρεῖαν, τὴν ἀγκύλην,
ἣν ἐφερέμην, ἣν ἔχοιμι συνθεάτριαν.

ubi probabilis est Kockii coniectura παγκάλην. Cf. etiam Plato Symp. p. 213 E, ubi Alcibiades ebibit τὸν ψυκτῆρα ἰδὼν αὐτὸν πλεῖν ἢ ὀκτὼ κοτύλας χωροῦντα, ad quem locum vide ARNOLDI HUGII annotationem. Nova exaggeratione poeta in fragmenti fine dicit:

εἶθ' ὅταν τὸν οἶνον αὐτὰς αἰτιώμεθ' ἐκπιδῇ
 λαιδοροῦνται κωμνύουσι (malim — ασι) μὴ ἔκπιδῃ ἀλλ' ἢ μίαν.
 ἢ δὲ κρείττων ἢ μί' ἐστὶ χιλίων ποτηρίων.

Ceterum nemini quam mihi gratius faciet qui leniorem et evidentiore loci correctionem invenerit.

Idem fr. 145.

κἂν ἐντύχη πού μοι (τῇ Μούσῃ) βαδίζουση μόνῃ
 ἀπέδυσε κἀνέλυσε χορδαῖς δῶδεκα.

Nicomachus Harm. II 35 ed. Meib., ubi hos Pherecratis de corrupta musica versus affert, ipse scribit Τιμόθεος — τὴν ἐνδεκάτην χορδὴν προσῆψε idemque chordarum numerus commemoratur in ficto senatusconsulto Spartano apud Boethum de instit. mus. I 1 p. 182 ed. Friedl. itaque probabile videtur Pherecrati reddendum esse ἔνδεκα. His scriptis video eandem iam Meinekii II 331 fuisse sententiam, quam a Kockio non commemorari est quod mireris.

Chironis Pherecratei fragmentis nuper accessit locus depravatus ex Didymo ed. Miller s. v. ἐπὶ κόρρης· Φερεκράτης

δ' δ' Ἀχιλεὺς εὖ πως ἐπὶ κόρρης αὐτὸν
 ἐπάταξεν, ὥστε πῦρ ἀπέλαμψε τῶν γνάθων.

Conieci:

Ἀχιλεὺς δ' ἐπὶ κόρρης αὐτὸν εὐθύς εὖ μάλα
 ἐπάταξεν, ὥστε πῦρ ἀπέλαμψε τῶν γνάθων.

TELLOLIDES, fr. 41, 4:

ὦν δ' ἔκατι τοῦτ' ἔδωκε, καίπερ εὖ εἰδὼς ἐγὼ
 οὐκ ἔρῳ· φίλος γὰρ ἀνὴρ, σωφρονεῖν δέ μοι δοκεῖ.

Cum non cohaerere videantur verba φίλος — δοκεῖ, sed sola verba φίλος — ἀνὴρ posita esse διὰ μέσου, nescio an melius interpungamus:

οὐκ ἔρῳ· φίλος γὰρ ἀνὴρ· σωφρονεῖν δέ μοι δοκεῖ.

Sententia: sapienter autem agere mihi videtur Nicias, vir ditissimus, quod parva pecuniae summa delatoris et sycophantae emit silentium.

EUPOLIS fr. 69

ὅτι οὐκ ἀτρύφερος οὐδ' ἄωρός ἐστ' ἀνὴρ.

Notandum vocabulum praeter vulgarem analogiam fictum pro ἀτρύφητος, quod numeri permittebant, vel ἀτρυφες, quod non videtur exstitisse.

Idem fr. 209

χαμυνίας ἐκεῖνος ἀμέλει κλαύσεται,

ὅτι ὦν ἄγροικος ἴσταται πρὸς τῷ μύρῳ

ὅτι θεῶν ἔνεκ' ἐξέπλευσε κακὸς ὦν εἴσεται.

Coniciendo ὦν θ' εἴνεκ' ἐξέπλευσε καταπορνεύεται, „et quod magnas reipublicae rationes, ad quas tuendas classi praefectus „est, scortando perdit” a sententia aberravit Kockius, quando quidem Schol. Vesp. 1271 et Nub. 691 diserte significat ex his Eupolidis verbis apparere τὴν Ἀμυνίου εἰς Θετταλοὺς παραπρέβειαν. Procul dubio igitur dixit poeta vapulaturum esse Amyniam, quod ea propter quae legatione functus est, i. e. pecuniam, ni fallor, qua corruptus est, nunc καθήδυπαθεῖ. Cum autem nudo verbo πλεῖν ea legatio vix significari potuerit, ferme nescio an prior certe versiculi pars satis probabiliter corrigi possit scribendo ὦν θ' ἔνεκ' ἐπρέσβευσεν. Verbum medium καταπορνεύεσθαι, quod refinxit Kock, nusquam exstat. Quid vero lateat in sequentibus, quae fallacem speciem offerunt verborum κακῶς ἀνήσεται, frustra hucusque quaesivi. Nec κακῶς ἀνεῖτ' ἐκεῖ prorsus satisfacit.

Idem fr. 351

ΑΛΚΙΒ. μισῶ λακωνίζειν, ταγηνίζειν δὲ κἀν πριαίμην.

B. πολλοὺς δ' ... οἶμαι νῦν βεβινῆσθαι

Satis constabit sententia, si versum alterum sic correxeris et expleveris

B- πολλοὺς δ' ἐγὼ μαι νῦν βεβινῆσθαι ταγηνίσαντας.

Cf. Kockii annotatio. Multos iuvenes post lauta et luxuriosa convivia pudicitiam suam perdidisse dicere videtur is qui Alcibiadi respondet.

Idem fr. 354

οὐδὲν κενὸν τρύπημ' ἂν ἐν ταῖς οἰκίαις ἂν εὖροις.

Subesse his verbis sensum obscœnum conicio collato Eccl. 623 προβεβούλωται γὰρ ὅπως ἂν μηδεμιᾶς ἢ τρύπημα κενόν. Vide etiam Pac. 1233.

PHRYNICHUS fr. 66:

ἐπτάκλινος οἶκος ἦν καλός,

εἴτ' ἐννεάκλινος ἕτερος [οἶκος].

Deleatur ultima vox perperam repetita.

ARISTOPHANES fr. 18.

γύναι, τί τὸ ψοφῆσαν ἐσθ'; B. ἀλεκτρυὼν

τὴν κύλικα παραβέβληκεν. A. οἰμώζουσα γε.

Brunckium corrigentem οἰμώζουσα γε barbarismum loco intulisse vere observatum est. Οἰμῶζων, ait Blaydes, dictum est pro οἰμωξομένη, ut alibi χαίρων pro χαιρήσων. Cf. Eccl. 942 οἰμῶζων — σποδήσεις. Fr. 907 οἰμῶζων — κάθου. Procul abest ut negem, nec tamen facile locum reperiens ubi ut h. l. tale participium praesens cum futuri notione iunctum sit cum praeterito aut praesenti (nam imperativo futuri notio inest). Facile vero, si opus esset, poeta hic scripsisset Οὐκ οἰμώζεται; ut Ran. 178 (cf. Menandr. IV, 12 Mein.), vel Ὡς οἰμώζεται, ut Ran. 279). Propter brevitatem obscurum est et ancipitis iudicii Anaxilae fragmentum

καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις τιθασὸς οἰμῶζων ταῶς.

Idem fr. 22.

ἔπειτ' ἔρειξον ἐπιβλοῦς' ὁμοῦ πίσους.

Erat cum suspicarer ἐμβλοῦς' ὄλμψ, sed nihil temere novandum. Recte fortasse Blaydes „Lentem confringere, iniectis pisis, iubet uxorem senex.” Scilicet ignorabam lentium et cicerum mixturam, sed vide Hippocrat. *de internis affectionibus* Cap. 23 pag. 347 e vol. II ed. Ermerins: φακῶν καὶ ὀρόβων πεφυρμένων ἄλφιτα καθήρας δόσον ἡμιχολόνικον ἐκατέρων, συμφυρῆσαι μέλιτι καὶ ὄξει, qui locus, quia in AMPHIARAO partes fuerunt senis aegrotantis, fieri potest ut hic non sit neglegendus. Vulgo enim ακῇ e solis lentibus, non admixtis cice-

ribus praeparata fuisse videtur, ἔτνος erat teste Gramm. Bekk. 10 κυάμων ἢ πισῶν ἢ ἀπλῶς κατερεικτῶν τινων, ἀθάρη vero πυρῶν ἢ ψημένων καὶ διακεχυμένων.

Idem fr. 24

πόθεν ἂν λάβοιμι βύσμα τῷ πρωκτῷ Φλέων.

Praeter locos collatos a Kockio et Blaydesio apte confertas Pac. 20 πόθεν ἂν πριαίμην ῥίνα μὴ τετρημένην; Fortasse autem λάβοιμι hic accipiendum, ut saepe apud comicos, emendi sensu. Arundinem enim illam utilem veniisse probabile est.

Idem fr. 36. ἀναφλᾶν καὶ ἀνακνᾶν. Reddatur Aristophani forma Attica ἀνακνῆν, quod uterque editor neglexit.

Idem fr. 47

Ὅρμου παρόντος τὴν ἀτραπὸν κατερρύην.

Iure haeserunt et Kock et Blaydes, quorum ille coniecit Φορμου κτέ., „*storia cum praesto esset, ea supposita per semitam me „demisi*”, in ridiculum deflexo proverbio. Qui iocus, si iocus est, nihil salsi nec ridiculi habet et Aristophane indignus videtur. Melius intellego Blaydesii rationem conicientis ὁδοῦ παρούσης εἰς ἀτραπὸν κατερρύην, sed cum violentior mutatio est tum praepositionem non necessariam esse puto, quia καταρρυῆναι ἀτραπὸν dici potuit ad analogiam τοῦ ἵέναι, βαδίζειν, πορεύεσθαι ὁδόν. Vide autem an una mutata littera locus salvus sit

Οἴμου παρόντος τὴν ἀτραπὸν κατερρύην?

Plato Rep. IV 420 B dicere sibi permisit τὸν αὐτὸν οἴμην (pro τὴν αὐτὴν ὁδὸν) πορεύόμενοι. Attamen non neglegendum Platonem usurpasse οἴμην sensu translato nec opponi eo loco *semitam*. Quare hoc quantumvis lene remedium incertum esse confiteor. Si accipiendum est a Blaydesio ὁδοῦ παρούσης, ita certe accipiat, ut reliqua intacta servantur. Aristophani Nub. 75 ἰδοὺ (pro ὁδοῦ) μίαν ἡδὺρον ἀτραπὸν reddendum videri iam olim significavi.

Idem fr. 46

καὶ ξυννένοφε καὶ χειμέρια βροντᾷ μέλ' εὔ.

Blaydes tres laudat locos quibus hunc usum pro εὔ μάλα, quod

tritissimum est, tueatur, e quibus duo, Theogn. 520 ὥς εὖ μὲν χαλεπῶς, ὥς χαλεπῶς δὲ μάλ' εὖ et Plat. Soph. 236 D μάλ' εὖ καὶ κομψῶς manifesto huc non pertinent. Restat Plat. Theaet. p. 156 init. Εἰσὶν γάρ, ὦ παῖ, μάλ' εὖ ἄμουςοι (sc. ἄνθρωποι), in quo, silet enim Schanzius, critici non videntur haesisse. Corrigendum ibi arbitror aut εὖ μάλ' aut μάλ' ἄμουςοι, apud Aristophanem autem obtemperandum esse potius iis qui μάλα quam qui μάλ' αὖ corrigant.

Idem fr. 131

A. τίς ἂν φράσειε ποῦ 'στι τὸ Διονύσιον;

B. ὅπου τὰ μορμολυκεῖα προσκρεμάννυται.

Necessaria videtur Kockii emendatio προσκρεμάται. Suppleri poterit versiculus hac correctione decurtatus voce ξένη, quia planum est non nisi hospitem Athenis rogare potuisse, ubi esset theatrum.

Idem fr. 136. Iam Mnem. X (n. s.), 74 διανίξιν pro δανείξιν reponendum esse monui.

Idem fr. 141

ὦ πρεσβῦτα πότ'ερα φιλεῖς τὰς δρυπετεῖς ἑταῖρας,

ἦ σὺ τὰς ὑποκαρθένους, ἀλμάδας ὥς ἐλάας,

στιφράς;

Choriambi arsin solutam tuetur Kock exemplo Anacreontis fr. 24 (Bgh.):

ἀναπέτομαι δὴ πρὸς Ὀλυμπον πτερύγεσσι κούφαις

διὰ τὸν Ἑρωτ'· οὐ γὰρ ἐμοὶ παῖς ἐθέλει συνηβᾶν.

Attamen diserte Hephaestion affirmat Anacreontem eam solutionem admisisse tantum in prima συζυγίᾳ, nec numeri Anacreontis iidem sunt atque apud Aristophanem, qui facile evitare poterat hanc solutionem scribendo:

ὦ πρεσβῦτα πάτερ, φιλεῖς κτέ,

Vide igitur ne πότ'ερα sit interpretis aut interpolatoris non ferentis nudum ἦ in quaestione bimembri.

Idem fr. 137

ταῖς πολίχρωςι βεμβράσιν τετραμμένη.

„Probabile est” scribit Blaydes (tr. 131) „aut formam *βεμβράς* aut *μεμβράς* ubique reponendum esse.” Si optio facienda, mihi quidem *βεμβράς* verius videtur. De utraque scriptura imprimis cf. Athen. VII p. 287. Attamen simillime pro eo quod apud scriptores legitur *μάρνασθαι* haud semel (*ter* hucusque, ni fallor) in titulis vetustis repertum est *βάρνασθαι*. Quare neutram formam tangere praestiterit.

Idem fr. 132

ἔδει δέ γε σε βληθεῖσαν εἰς Ἀλμυρίδας
... τῇδὲ μὴ παρέχειν σε πράγματα.

Permire sane producit vocalis T in Ἀλμυρίδας, cum in ἄλμυρός brevem esse constet, et procul dubio fallatur Herodianus, allatus a Kockio, Atticos eam produxisse contendens. Iusto tamen audacius Blaydes scribendum proposuit:

ἔδει δέ γ' εἰς Ἀλμυρίδας ἐκβληθέντα σε
τῇ σὴ γυναικὶ μὴ παρέχειν ἔτι πράγματα.

Nec sane tanta opus est mutatione, si obtemperamus Kockio propter titulos Atticos opinanti non Ἀλμυρίδας Aristophanem sed singulari numero Ἀλμυρίδα scripsisse. Ita enim scribere sufficiet:

ἔδει δέ γ' ἐκβληθεῖσαν εἰς Ἀλμυρίδα σε
<γυναικὶ> τῇδὲ μὴ παρέχειν ἔτι πράγματα.

quo facto simul apparebit qui factum sit ut ex Ἀλμυρίδα natum sit Ἀλμυρίδας. In his δέ γ' ἐκβληθεῖσαν correxerunt eodem tempore Blaydes et Kock, γυναικὶ autem supplevit Bergk, quod iniuria vituperavit Anglus criticus, quia comiciis ὅδε, ὅδε et οὗτος! sine articulo ponere licet.

Idem fr. 160. ἄλλος δ' εἰσέφερε πλεκτῷ κανισκίῳ ἄρτων περιλοιπὰ θρύμματα. Numeros restituit Kock scribendo:

ἄλλος δὲ πλεκτῷ προσέφερ' ἐν κανισκίῳ
ἄρτων περιλοιπὰ θρύμματα.

et eodem modo Blaydes, nisi quod γ' εἰσέφερ' (quod vix ferant numeri) maluit. Si recte, describitur convivium admodum sordidum, quippe in quo non ipsi panes aut panum frusta, sed περιλοιπὰ frusta convivis apponerentur.

Idem fr.188

ὁ μηχανοποιός, ὁπότε βούλει τὸν τροχὸν
ἔαν ἀνεκός, λέγε χαῖρε Φέγγος ἡλίου.

Non magis Kock hunc locum coniectura sua *ἰμᾶν*, quam textui intulit pro *ἔαν*, expeditit quam reliqui quorum suspiciones reprehendit. Ut enim recte diceretur *ἰμᾶν τι* vei *τινὰ τῷ τροχῷ* (cf. fr. 349), ita *ἰμᾶν τὸν τροχόν* prorsus est nihili. Nec vero intellego quo pacto aut quo sensu ὁ μηχανοποιός ab eo qui eius ope sublimis evehitur iuberi potuerit exclamare *vale vita*. Quem enim ita dicere iubemus, huic mortem praedicimus aut minitatur, ut arbitror. Nihilominus viri docti certatim contendunt verba esse Iovis post furtum amatorium in coelum redeuntis et metuentis ne de machina delapsus moriatur. Nec satisfaciunt mihi quae ad h. l. commentus est Blaydes, neque ipse quidquam sani extrico.

Idem fr. 216.

ἀλλ' οὐ γὰρ ἔμαθε ταῦτ' ἐμοῦ πέμποντος, ἀλλὰ μᾶλλον
πίνειν, ἔπειτ' ἔδειν κακῶς.

Facile carebimus triplici Blaydesii coniectura pro *πέμποντος*, quia procul dubio subaudiendum est *ἐς διδασκάλου*, praecesserant enim, ut arbitror, huic fragmento verba eiusmodi, ut tale quid addere otiosum esset. Huc pertinet fr. 199, cuius corruptelam sagaci et probabili coniectura sustulit Kockius. — Quod ad verba *ἔδειν κακῶς* attinet, Blaydes in *Addendis* pag. 406 criticum Germanum reprehendit interpretantem *prava carmina cantare*, cum sit *male cantare*. Attamen tenendum est homini *σώφρονι* eum qui prava ipso iudice carmina cantet videri et dici posse male cantare, et hoc potissimum cogitasse patrem cum Kockio crediderim ob fr. 223 *ἔσον δὴ μοι σκόλιόν τι λαβὼν Ἀλκαίου κἀνακρέοντος*, ubi cum Blaydesio malim *σκόλι' ἔττα*, et similem in posteriore Nubium parte locum. Praeterea vero verisimile est τὸν καταπύγονα dissolutis recentioris musicae modis, quos pater homo antiquus pessime oderat, indulsisse.

Idem fr. 220, 2

εἰς οἷ' ἀνάλουν οἱ πρὸ τοῦ τὰ χρήματα.

Hodie ex titulis Atticis abunde constat Athenienses dixisse tan-

tum ἀνήλωσα, ἀνήλωκα, ἀνήλωμαι, ἀνηλώθην, neque igitur dubitandum est quin Imperfectum fuerit ἀνήλουν. Eadem opera PLATONI fr. 175, 2 redde ἐξ ἀνήλωται pro ἐξ ἀνάλωται. Vide MEISTERHANS in utilissimo libro „Grammatik der Att. Inschriften“ pag. 78, quem diligentissime, ut solet, nuper diiudicavit et auxit OTTO RIEMANN, *Revue de Philologie* pag. 169 sqq.

Idem fr. 248.

κακῶν τοσούτων ξυνελέγη μοι σώρακος.

Verte *tantorum malorum*, non *tot malorum*, ut intellexisse videtur Blaydes, qui coniecit τοσοῦτος. Si quid mutandum, malim τοιούτων, in quo nihil foret ambigui.

Idem fr. 280

καὶ πῶς ὑπερβὰς τὸν λυχνοῦχον ἔλαθέ σε

(scil. ὁ λύχνος. Cf. fr. 279). Optime sic Cobet pro καὶ ἔλαθε. Blaydesium miror audacissima simul et prorsus inutili coniectura reponere:

καὶ πῶς ἀποσβεσθεὶς ὁ λυχνοῦχος ἔλαθέ σε

qua funditus interiit festivus poetae iocus. Cum enim conquestus sit servus οἱμοὶ κακοδαίμων, ὁ λύχνος ἡμῖν οἴχεται, quod hic dictum pro ἀπέσβεσται proprie significat abiit, herus rogat qui factum sit ut lucerna non *limen*, quod de exeunte dicitur, sed *candelabrum* transcenderet.

Idem fr. 278

ἔστιν γὰρ ἡμῖν τοῖς κάτω πρὸς τοὺς ἄνω

ἀπὸ συμβόλων, καὶ μὴν ὁ Μαιμακτηριῶν,

ἐν ᾧ ποιοῦμεν τὰς δίκας καὶ τὰς γραφάς.

Pro ἔστιν Kock requirit κρίσεις, sed sufficere videtur lenior mutatio εἰσιν, ut δίκαι assumatur e praegressis. Insuper vero suspectum habeo ποιοῦμεν, nam quid sit ποιεῖν δίκας vel γραφάς ignoro. Intellegerem λαχεῖν δεῖ, aut aliquid simile, neque enim dicendi usus favere videtur coniecturae προτίθεμεν, quae animum subiit. Quaerant alii.

Idem fr. 332.

ἄμα δ' ἡπάλος πυρετοῦ πρὸδρομος.

Aliter Hippocrates ceterique fere medici hoc vocabulo usi sunt. Nam τὸ πρὸ τοῦ πυρετοῦ κρύος (Schol. Vesp. 1023) ab iis non vocari solet ἡπίαιος, sed, ubi lenius est, Φρίκη (horror), ubi vehementius, ῥίγος (rigor). Cf. Hippocr. vol. II p. 171 ed. Ermer. Contrarium est θερμή (θερμαίνεσθαι). Febris vero in genus πυρετός audit aut πῦρ, febris algida ἡπίαιος, febris fervida καῦσος, febris quae, simulac fastidium tetigit, cessat λιπυρία (ex λιποπυρία) sive λιπυρίας πυρετός.

Idem fr. 351 ἤμουν ἄγριον βάρος ἤγειρεν γὰρ οἶνος οὐ μείξας πόμα Ἀχελῷφ. Ultima vocabula mutatione paene nulla sic scripta οὐ μείξας πῶμ' Ἀχελῷφ faciunt dimetrum anapaesticum catalecticum, et nescio an deleto, quod adscripsisse videtur interpres, ἤγειρεν γὰρ οἶνος, legendum sit:

ἤμουν ἄγριον βάρος <οἶνου>,

οὐ μείξας πῶμ' Ἀχελῷφ.

continuatis versibus catalecticis, ut fr. 503

ὡς οὐφώνης διατρίβειν

ἡμῶν τᾷριστον ἔοικεν.

Praeter Kockium cf. Blaydesium pag. 186 sq.

Idem fr. 543, 6

ἦν δὲ πάνθ' ὀδῶ

ἐκεῖνα.

Laetus video de sententia mihi convenire cum Blaydesio, qui mecum intellegens corruptum ὀδῶ continere iocum de Ionico illo ὅπως toties repetito in praegressis reposuit ὅπως pro ὀδῶ, postquam ego lenius etiam ὅκω proposui, quam coniecturam perhumane Kock monstri nomine insignivit, non facturus fortasse, si meminisset, ne alia commemorem, ipsum Aristophanem ab adverbio τάχα ioci causa finxisse substantivum plurale, quod constat Photii testimonio: τάχας· τοὺς καταστοχαστμοὺς πρὸς τὸ τάχα· οὕτως Ἀριστοφάνης. Non immerito Blaydes ipsius Kockii coniecturam δμοῦ, quam ipse certam putat, ne commemoravit quidem in *Addendis* pag. 436.

Idem fr. 678, 3

πολλὰ τοιαυτὶ καὶ τοιαυτὶ καὶ δεῦρο σχηματίζαντας.

Quod Mnem. X, 76 hunc versum corruptum esse dicebam, idem vidit Blaydes pag. 804 coniciens:

πολλὰ τοιαυτὶ σχήματα δευρὶ καέκτισε σχηματίζοντας.

Nescio an iusto gravior sit mutatio, neque enim in repetito τοιαυτὶ ulla est offensio. Mihi venerat in mentem, quod ut parum certum tunc non commemoravi

πολλὰ τοιαυτὶ καὶ τοιαυτὶ καθ' (i. e. καὶ ἔτι) ἕτερα σχηματίζοντας.

Palam est ipsum chorum haec dicentem varia σχήματα ludicra saltatione expressisse.

AMIPSIAS, fr. 10, 3

Διοκρίθει τῷ παραμαίνομένῳ.

Potius comparandum est παραληρεῖν, quam παραπαλεῖν, ut fecit Kock, quia in hoc verbo praepositio verbi notionem prorsus mutat, in παραμαίνεσθαι et παραληρεῖν non item.

MRTAGENES fr. 13

τίς πολίτης δ' ἔστ' ἔτι

πλὴν ἄρ' εἰ Σάκας ὁ Μυσὸς καὶ τὸ Καλλίου νόθον;

Notandum est τὸ νόθον praeter morem dictum pro ὁ νόθος.

ANTIPHANES fr. 42

λαβὼν ἐπανήξω σύγχρον εἰς τὴν οἰκίαν

τῆς νυκτὸς αὐτῆς καὶ λέοντα καὶ λύκον.

Recte fortasse Kock coniecit μέγαν ἄξω, sed falso argumento impugnavit Cobeti coniecturam ἐπανήξω scribens „cum alienam (iungit enim K. εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς) domum neque reverti neque reduci quidquam possit.” Quod ita tantummodo verum est, si constat eum de quo agitur non ex aliena illa domo profectum esse. Ceterum in hac fragmenti brevitate ne satis quidem certo diiudicari potest, utrum iungi oporteat εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς, an quae longe simplicior structura est τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ipsa nocte. Equidem Cobeti coniecturam repudiare non ausim.

Idem fr. 85. 1

τί οὖν ἐνέσται τοῖς θεοῖσιν; B. οὐδὲ ἐν,

ἀν μὴ κεράσης.

Satis probabile videtur quod Kockius pro *θεοῖσιν* coniecit *σκούφοισιν*, sed si ea correctio vera est, praeterea corrigendum: *τί οὖν ἐνέσται ἔν τῳ τοῖς σκούφοισιν*, quia iterari solet post *ἐνεῖναι* praepositio, ubi verbum ponitur vi propria, non translata, ut in notissimo Nubium versiculo:

ἔλαιον ἡμῖν οὐκ ἐνεστ' ἐν τῷ λύχνῳ.

In prioris interlocutoris responso *Ἰσχε*, τὸν ᾧδὸν *λάμβανε*, de quo silent interpretes, *Ἰσχε* vix potest significare quod significat apud Aeschylum Cho. 148, *Ἰσχε σαυτόν, μείνον*, sed positum videtur quo sensu tritum est *ἔχε δὴ*.

Idem fr. 90

Σικελῶν τε τέχναις ἡδυνθεῖσαι

δαιτὸς διαβρυμματίδες.

„Meinekios *δαιτὸς λιπαρᾶς*” Kockius. Meineke dicens „supplere possis *λιπαρᾶς*” mihi videtur voluisse significare Athenaeum nihil praeter haec verba ex Antiphane attulisse, sed fieri potuisse ut *post διαβρυμματίδες* apud poetam secutum fuerit *λιπαρᾶς*, neque igitur *δαιτὸς* delendum esse cum Dindorfio.

Idem fr. 94

ὦ γῆρας, ὡς ἄπασιν ἀνθρώποισιν εἴ

ποτεινόν κτέ.

Otiosa est Kockii coniectura *ἀπὸν μὲν* pro *ἄπασιν*, quia voci *ποτεινόν* iam inest absentiae notio.

Idem fr. 105

καὶ σοῦ γ' ἐπώνυμός τις ἐν Φήμαις βροτῶν

Θρήκης κατάρδων ποταμὸς ὠνομασμένος

Στρυμών.

Leniter correcto *Θρήκην* cum Meinekio non haerendum in verbis *ἐπώνυμος* — *ὠνομασμένος*, quae satis tueri videtur Aeschyli locus Prom. 732

ἔσται δὲ θνητοῖς εἰσάει λόγος μέγας

τῆς σῆς πορείας, Βόσπορος δ' ἐπώνυμος

κεκλήσεται.

Cf. Herod. VII, 11. Plato Legg. VIII 828 C. Nec sane Kockii

coniecturae εὐνόμου πέδον favet collatus ab ipso Aeschyli fr. 192, ubi non de *Thracum*, sed de *Scythiarum* celebrata poetis εὐνομία sermo est.

Idem fr. 126.

ἐν τῇ Κύπρῳ δ' οὕτω φιληδεῖταις ὕσιν (Venus),
ὃ δέσποθ', ὥστε σκατοφαγεῖν ἀπειρξε
τὸ ζῶον. τοὺς δὲ βοῦς ἠνάγκασεν.

Kock „utique scribendum est ἀπείθισε τὸ ζῶον <αὐτὴ>". Attamen egregia est oppositio inter ἀπείργειν (i. e. κωλύειν) et ἀναγκάζειν, nec de trivio sumtum ἀπείρξε, ut probabile sit librarios ita corrupisse ἀπείθισε. Praeterea mire languet αὐτή. Quibus de causis equidem malim:

ὥστε σκατοφαγεῖν ἀπείρξε <μὲν>
τὸ ζῶον <αὐτοῦ>, i. e. in Cypro.

Idem fr. 164

ὅταν γὰρ ἑκατόμβας τινὲς
θύουσιν, ἐπὶ τούτοις ἄπασιν ὕστατος
.... πάντων καὶ λιβανωτὸς ἐπετέθη.

Acute editor: ἐπὶ τοῖς βουσι πᾶσιν ὕστατος <πέλανος> ὡς αὐτῶν κτί., nec fere dubito quin lacunam optime expleverit correxeritque πάντων. Dubito tamen an tueri liceat ἐπὶ τούτοις ἄπασιν, i. e. μετὰ πάντα ταῦτα, de industria dictum quia non solorum bovum sed etiam aliorum hecatombas mactari solitas esse constat.

Idem fr. 169

ὁ δεσπότης δὲ πάντα τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς
ἀπέλαβεν ὅσπερ ἔλαβεν.

Kock: ἀπέλαβεν, οὐ παρέλαβε. Loci oratorum, quibus alluditur magis favent leniori Dobraei conjecturae ὅσπερ, qua alio modo idem dicitur, nec pro Kockii invento facere videtur παραλαβὼν in versu tertio.

Idem fr. 177, 3

ἐὰν δ' ἄρα
στρέφῃ με περὶ τὴν γαστέρ' ἢ τὸν ὀμφαλόν,
παρὰ Φερτάτου δακτύλῳ ἐστὶ μοι δραχμῆς.

Imprimis huc facit, quem Iocum ab interpretibus neglectum esse miror, Aristoph. Pac. 175:

ἤδη στρέφει με πνεῦμα περὶ τὸν ὀμφαλόν,
καὶ μὴ φυλάξει, χορτάσω τὸν κύνθαρον.

Idem fr. 191, 17:

ἡμῖν δὲ (comicis) ταῦτ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ πάντα δεῖ
εὐρεῖν, δνόματα καινά, τὰ διψκημένα
πρότερον, τὰ νῦν παρόντα, τὴν καταστροφὴν,
τὴν εἰσβολὴν κτῆ.

Quidquid poeta scripsit pro διψκημένα, sententiae ratio postulat ut dederit quod significet *praelerita* (scil. in fabula), quibus e regione opponuntur τὰ νῦν παρόντα, neque igitur ullo pacto scribere potuit quod coniecit editor τῶκονομημένα πρότερον, quae iam sunt inventa, neque igitur quisquam poeta dici potest εὐρεῖν. Itaque sententiae satisfacit, quod negavit Kock, lenissima mea correctio διψκημένα, quam si forte non admittit, ut ille opinatur, Atticorum usus (usus est eo sensu Herodotus IV 136, nec multum diverso Soph. O. C. 580), corrigatur παρψκημένα, vel quidvis potius quam τῶκονομημένα.

Idem fr. 197. βιβλιογράφος. Hic et alibi constanter Kock reposuit formam per Τ, eundemque errorem commisit Stein in novissima editione Herodoti. Optime MEISTERHANS, *Gramm. der Att. Inschr.* p. 12. „Die Schreibweise βιβλίον lässt sich verfolgen bis im II Jahrh. v. Chr.: seit dem I Jahrh. wirdt βυβλίον herrschend." Cf. me *Lapid. de dial. Att. test.* p. 8 et 82.

Idem fr. 202, 11

διὰ τὴν ὁσμὴν δὲ τοῦτου πετόμεναι
παρῆσαν, οἷαί τ' ἦσαν ἐπικαθίζεῖν
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν.

Manifesto sententia est ἦσαν τε οἷα ἐπικαθίζεῖν, quo usu nihil vulgatius, ita ut nihil opus sit Kockii coniectura ἰταμαί τ' ἦσαν. In sequenti fragmento ἐκ τῶν μαγειρείων βαδίζων ἐμβαλὼν | εἰς τοῦψον imperfecta est oratio = ὅτε ἐ. τ. μ. β. ἐνέβαλον ε. τ., neque est cur cum eodem reponamus ἐνέβαλον.

Idem fr. 311

δήμου δ' Ἀλαιοῦς ἐστίν.

Herod. V 92 δήμου μὲν ἐκ Πέτρης ἐὼν et IX 73 δήμου Δε-
κελεῆθεν. Ex Atticis scriptoribus nullum praeter h. l. novi
exemplum, nec Herodotea sunt plane similia. Propterea olim
proposui τῶν | δέμων δ' Ἀλαιοῦς ἐστίν.

Idem fr. 217

ἔγχελος Βοιωτία

τμηθεῖσα κοίλοις ἐν βυθοῖσι κακκάβης

χλιαίνεται, αἶρεθ', ἔψεται, παφλάζεται.

Editor coniecit αἶθεθ'. Multum dubito, quia id verbum aut
de igne usurpatur, aut de iis quae ipso igne tanguntur et ar-
dent, nec ponitur pro θερμαίνεσθαι, ut taceam nusquam legi
apud comicos. Nisi egregie fallor, vulgata lectio bene habet de
anguilla quam satis diu post mortem etiam τμηθεῖσαν in patina
tolli et subsilire ancillae nostrae culinariae matresque familias
bene norunt. Si quid mutandum sit, longe malim quod olim
proponebam χλιαίνεται, ἄλλεθ', κτέ.

Idem fr. 224, 4.

Α. τοὺς κάδους μὲν οὖν

καλοῦσι γαυλοὺς πάντες οἱ προγαστορες.

Non temere editor temptavit ὡς προγαστορας. Dubito tamen
num omnes cadi προγαστορες fuerint, et nescio an verior sit
lenior correctio:

εἰ (οἱ?) προγαστορες (sc. εἰσιν).

Idem fr. 228, 5

τοῦ μὲν πιεῖν γὰρ καὶ φαγεῖν τὰς ἡδονὰς

ἔχομεν ὁμοίως· οὐχὶ τοῖς λαμπροῖσι δὲ

δείπνοις τὸ πεινῆν παύεται.

Sententia flagitat quod olim proposui:

<μόνοισι> δείπνοισιν τὸ πεινῆν παύεται.

Non enim hercle negare potuit poeta *splendidis epulis famem
comprimi*, sed negat talibus coenis melius comprimi quam vili-
oribus pauperum cibis et esurientibus parem ex utroque genere
voluptatem percipi existimat. Harum igitur rerum gratia non
est cur optemus divitias, sed ἕνεκα τοῦ δύνασθαι παραβηθεῖν
τοῖς φίλοις, ut ait vs. 1—3. Loci sententiam editor non perspexit.

Idem fr. 230, 5

ἀεὶ θ' ὥσπερ εἰ

Ὀλυμπίασι Φασι ταῖς μυῖαις ποιεῖν

βοῦν τοῖς ἀκλήτοις προκατακόπτειν πανταχοῦ.

locus eo salsior, quod *muscam* parasitorum appellationem fuisse efficias ex ALKXIDIS fr. 195, 7 δειπνεῖν ἀκλήτος μυῖα, quem locum Meineke et Kock afferre neglexerunt.

Idem fr. 236, 2. Ex titulis Atticis reponenda fuerat forma Φλειάσιος pro Φλιάσιος.

Idem fr. 245, 4

οὔτω στερρόν τι πρᾶγμα θερμόν ἐσθ' ὕδωρ.

Vere Kock „στερρόν corruptum”. Cum Athenaeus supra dixerit (τῶν βαλανείων) τὸ βλαπτικὸν δηλοῖ, vix aliud latet quam βλαβερόν.

Athenaei, non poetae, verba esse οὔτω — ὕδωρ assentire non non possum Kockio propter rhythmicum verborum ordinem et compositionem. Nisi fallor, alteri personae tribuenda sunt et enuntianda per interrogationem :

ἐς μακαρίαν τὸ λουτρόν, ὥς διέθηκέ με.

ἐφθόν κομιδῇ πεποίηκεν, ἀποκναίσειεν ἂν

κἂν ὅστισοῦν μου λαβόμενος τοῦ δέρματος.

B. οὔτω βλαβερόν τι πρᾶγμα θερμόν ἐσθ' ὕδωρ;

Idem fr. 262

ὅστις γὰρ δμόλογόν τι μὴ ποιεῖ πατρί,

πάντων ἂν οὔτος κατεφρόνησε τῶν θεῶν.

Invidiose et superciliose editor: „insanabilem esse locum *edicit* Cobet. *Scribendum est* ὅστις δ' ἂν εὖ λέγοντι μὴ πεισθῇ πατρί, conl. Soph. Ant. 723. 725. 771. 1031 sq. 1255.” Insanabilem locum dicens Cobet certa ratione sanabilem esse iure negavit. Num vero certa est violentissima haec Kockii mutatio? Immo, ut mihi quidem videtur, falsissima, siquidem inepta exaggeratione omnium deorum contemptor vocatur is qui patri bene monenti non obtemperaverit. Non potuit inclementius dici de eo qui parenti gulam fregerit. Quidquid priore versu poeta scripsit, id piaculare aliquod scelus significasse videtur. Quo vero pacto

correctionem tueantur loci quos Kockius attulit Sophoclei, prorsus me latet.

Idem fr. 266

τίς δ' οὐχὶ θανάτου μισθοφόρος, ὦ Φιλτάτη;

Kock: τίς δ' οὐχὶ θάνατον μισθοφορῶν δφλισκάνει;

At eo quem voluit sensu Graece dicitur θανάτου ἄξιός ἐστι.

Optime Cobet:

τίς δ' οὐχὶ θανατῇ μισθοφόρος, ὦ Φιλτάτη;

ANAXANDRIDES, fr. 47

ῥχευομένους δὲ τοὺς κάρπους

καὶ τὰς ἀλεκτρούνας θεωροῦσ' ἄσμενοι.

Kock „τοῖς κάρποις ῥχευομένοις quid faciam nescio.” Neque ego; cum tamen manifesto sermo fiat de bestia femina, nec fere praeter canes et gallos animalia coeuntia saepe spectentur, non exputo quid aliud olim scriptum fuisse potuerit quam hoc:

ῥχευομένας δὲ τὰς κύνας

καὶ τὰς ἀλεκτρούνας θεωροῦσ' ἄσμενοι.

Idem fr. 52, 4 sqq.

ἢ γὰρ πένης ὦν τὴν γυναῖκα χρήματα

λαβὼν ἔχει δέσποιναν, οὐ γυναῖκ' ἔτι,

ἧς ἐστι δοῦλος καὶ πένης· ἦν δ' αὖ λάβῃ

μηδὲν φερομένην, δοῦλος αὐτὸς γίγνεται.

δεῖ γὰρ τὸ λοιπὸν ἀνθ' ἑνὸς τρέφειν δύο.

Si verba languida οὐ — πένης, quae expungebam *Ods. Crit.* 56, genuina sunt, non male Kock coniecit κοῦκ ἀνήρ pro absurdo καὶ πένης. Eiusdem vero correctionem satis violentam *Φροῦδος ἀν/αις* non accipiam, priusquam constiterit non sufficere lectionem in Gesn. margine *δοῦλος αὐθις γ.*, i. e. *πονα λαοις* ei *existet servilius*, quoniam posthac duo ei pro uno alendi sunt.

Idem fr. 53

οὔτοι τὸ γῆράς ἐστιν, ὥς οἶει, πάτερ

τῶν φορτίων μέγιστον, ἀλλ' ὅς ἂν φέρῃ

ἀγνωμόνως αὐθ', οὐτόδ' ἐστιν αἴτιος·

σὺ δ' εὐκόλως ἐνεγκε κτέ.

Mira breviloquentia pro οὔτος αὐτόδ' ἐστιν αἴτιος τοῦ δεκεῖν

αὐτῷ τὸ γῆρας τῶν φορτίων μέγιστον εἶναι. An versus excidit? Non haerem, si scriptum fuisset: ἀλλ' ὅς ἂν φέρῃ ἀγνωμόνως αὐθ', αὐτὸν αἰτιάσεται. Ut nunc haec tradita sunt, certe malim αὐτός ἐστιν αἷτιος vel οὗτος αὐτὸς αἷτιος.

Ad fr. 46, 1 editor commemorare debuerat me primum ex ὀνομασμένη elicuisse. . . . ἀσμένη.

EUBULUS, fr. 9, 3

δύναται καταπιεῖν ἐκ ζέοντων λοπαδίων
ἄθρους τεμαχίτας, ὥστ' ἐνεῖναι μὴδὲ ἔν.

Coraesii coniectura ὥστε μεῖναι μὴδὲ ἔν vereor ut vera sit, cum Graece dici soleat ὥστ' ἐμμεῖναι. Propterea conieci ὥστ' ἐνεῖναι μὴδ' ἔθ' ἔν.

Idem fr. 37, 2.

αἶ τε λιμνοσώματοι.

Infeliciter Kock χιονοσώματοι. Nam si recte anguillae fr. 35 λευκώχρωτες diatae sunt, minime inde sequitur dici potuisse *niveo corpore*. Praestant me iudice veteres coniecturae λιπαροσώματοι et λειοσώματοι.

Idem fr. 42

ὥς δ' εἰδὲ κνεί κοσμίως,
οὐχ ὥσπερ ἄλλαι τῶν πράσων ποιούμεναι
τολύπας ἴσαττον τὰς γνάθους καὶ τῶν κρεῶν
ἀπέβρυκον αἰσχυρῶς, ἀλλ' ἐκάστου μικρὸν
ἂν ἀπεγεύεθ' ὥσπερ παρθένος Μιλησία.

Nota ellipsi (cf. praeter Kockium Heindorfius ad Platonis Gorg. 522 A et Stallbaum. atque Hugium ad Conv. 179 E) οὐχ ὥσπερ respondet formulae Latinae *cum contra*. Consentaneum est ut, si recte editor locum Eubuli tuitus est, ἄλλαι non significet, quod olim putabam, mulieres in genus, ita enim imperfecti genus plurale stare non posse videtur, sed alias mulieres una coenantes, a quarum moribus modesta illa quae laudatur a poeta mulier abhorreret. Quod si voluit significare, nescio fere an mutato spiritu rescribere praestet:

ὥς δ' εἰδείπνει κοσμίως,
οὐχ ὥσπερ ἄλλαι τῶν πράσων ποιούμεναι
τολύπας ἔσαττον τὰς γνάθους καὶ τῶν κρεῶν
ἀπέβρυκον αἰσχυρῶς, κτέ.

Idem Eubulus fr. 56, 3 commemorat calicem ψηφοπεριβομ-
βήτριαν. Kockii coniecturam γριφοπεριβομβήτριαν etiam post
ipsius explicationem (quod inter potum griphi proponebantur)
non intellego.

Haud inepte RAOUL ROCHETTE, *monuments inédits de l'antiquité*
pp. 155. 197. comparavit vasa fictilia quaedam, resonantia, si-
cubi agitantur, globulo aeneo incluso in vasis lateribus. *Cabinet*
Durand n° 1381, *Catalogue* DE WITTE.

Non magis exputo quid vs. 4 deliquerit vox δρυπύνδακα, ut
mutari debeat in εὐρυπύνδακα.

Apud eundem fr. 57, 6 inter tesserarum iactus recensentur
λάμπων, Κύκλωπες, ἐπιφέρων, Σόλων, Σίμων.

Quia in libris manu scriptis nomina propria minuscule littera
initiali signantur, dubites an scribendum sit Λάμπων κτέ., ut
Solon, Euripides, Timocritus, Simon, alia. A vate, cuius ars
non certior erat quam aleatoria haud inepte iactus aliquis no-
men acceperit. Quamquam harum appellationum causae prorsus
nos latent, ut iam ipsos Graecos, opinor, qui iis utebantur,
latuisse crediderim.

Idem fr. 62

ὥσπερ εἰ σπονδὴν δίδως
ἐν τῷ κυλικεῖω συντέτριφεν τὰ ποτήρια.

Verba obscurissima sic temptavi:

οὐ σύ πω σπονδὴν δίδως,
ἢ 'ν τῷ κυλικεῖω συντέτριφεν τὰ ποτήρια
<ὁ παῖς>;

Idem fr. 75 7

ῥίπλις δ' ἐγείρει φύλακας Ἡφαίστου κύνας.

Optime σκύλακας emendavit Kock, sed nescio an eadem

opera pro eius vocis glossemate κύνας reddi oporteat poetae πυκνοῦς, ut est apud Alexidem fr. 149, 16

ἤδη πυκνοὶ δ' ἄττουσιν Ἡφαιστοῦ κύνες.

Idem fr. 89

οὐκ ἂν δυναίμην ἐμφαγεῖν ἄρτον τινά.

παρὰ Γναθαίνῳ γὰρ ἄρτι κατέφαγον

ἔψουσιν αὐτὴν καταλαβὼν γηθουλίδας.

Kock „non credo poetam dedisse ἄρτον τινά, nam de oleribus loquitur. Fort. ἀρτύματα.” Quidni homo oleribus satur panem recusaret?

Idem fr. 90, 4

εἴτα χόνδρον αὐτῷ δεύσετε

γάλακτι χηνός.

Non lenis quidem, sed necessaria tamen videtur Kockii emendatio στέατι. Agitur enim, ut universi loci ratio clare demonstrat, *de cane aegro*, magnae vero sunt in veterum medicina partes τοῦ χηνέλου στέατος, quod aut sic dicitur aut χηνός ἔλαιον aut χηνός ἄλειφα, unde apparet optime iungi cum verbo δεύειν. E solo libro primo *de morbis mulierum* cf. mihi locos hosce Hippocr. ed. Erm. Vol. II: p. 551. 565. 571. 596. 605 sq. 606. 607. 612 (ter). 624. 625. 628. 630. 631. 641 (bis). 643. 645. Interdum occurrit ὄρνιθος, i. e. gallinae, στέαρ, velut p. 768. Curatur autem canis venaticus Procridis ut homo: non loquitur de eo Procris, tanquam sit canicula Melitensis, quae est Kockii sententia. Rectissime Athenaeus λέγει τις πῶς δεῖ ἐπιμελεῖσθαι τοῦ τῆς Πρόκριδος κυνός ὥς περὶ ἀνθρώπου τὸν λόγον ποιούμενος.

Idem fr. 98 1

μὰ Δι' οὐχὶ περιπεπλασμένοι ψιμυθίοις.

Potior videtur cod. C. et Eustathii lectio ψιμυθίῳ, ut recte etiam vs. 8 scriptum est ψιμυθίου.

PHILETAEBUS, fr. 3, 1:

κἂν δέη, τροχάζω στάδια πλείω Σωτάδου.

Propter sequens futurum ὑπερβαλῶ fortasse verius est τροχάσω

ἔγ.ω. In vs. 3 resecandum esse ὑπερδραμῶ hodie ut ante XXX annos habeo persuasum.

AMPHIS fr. 30, 1

πρὸς τοὺς στρατηγοὺς βῆδὴν ἔστι μυρίαίς
μοίραις προσελθόντ' ἀξιοθῆναι λόγου.

Kock „um zehntausend *theile* leichter.“ Germanisne sic dicere liceat ignoro: nobis Batavis non licet, neque usquam simile quid legi apud Graecos. Conieci:

πρὸς τοὺς στρατηγοὺς βῆδὴν ἔστι μυρίῳ,
οἶμαι, προσελθόντ' ἀξιοθῆναι λόγου.

Nescio an μοίραις e praegresso μυρίῳ dittographia natum sit.

ERHIPPIUS, fr. 26

ὥς ἐγὼ σκιρτῶ πάλαι,
ὅπου ῥοδόπνοα στρώματ' ἔστί, καὶ λούομαι
μύροις ψακαστοῖς.

Neque Boissonadii coniectura καὶ μύροις | λούμαι, neque Kockiana ἔστ', ἀλειφομαι locus sanatur. Ut apparet e praegresso σκιρτῶ, requiritur quod significet *impense gaudeo* vel *amo*. Quaeant ingeniosiores. Ferrem: στρώματ' ἔστ', ἐπιμαίνομαι, sed leniorem expecto medicinam.

ANAXILAS, fr. 13 δεινὸν μὲν ἔχονθ' ὕδς

ρύγχος, ὃ φίλε Κινησίᾱ.

Non sensit editor evidentis Meinekii emendationis κνησιᾶν praestantiam haec opponens „at suam κνησιᾶν nihil est quod mireris — scribendum κλαυσιᾶν, nam *lacrimare* suam, id demum *portentum* est.“ De nullo portento hic agitur, sed dicit quisquis hic loquitur „tristis homini sors, mutato in porcum κνησιᾶν.“

Idem fr. 18, 4. Iam olim ipse cum editore in eandem incidi coniecturam ᾗ ἐκλάπτων pro ᾗ κολάπτων, sed operarum incuria factum ut apud me turpi vitio legatur ᾗ κλάπτων, quapropter editor fas esse duxit meum inventum fratri suo tribuere. In ultimo versu fragmenti Ἐφεσῆια γράμματα καλὰ producta vocalis fortasse excusari potest eo quod coniungitur καλὰ cum epica forma Ἐφεσῆια.

Idem fr. 35

καὶ πῶς γυνή,

ὥσπερ θάλαττα, νῆσον ἀμφιέννυται;

Male quadrare comparisonem animadvertit Kock, siquidem mare insulam cingat, non cingatur insula. Non tamen melior, imo deterior est iocus ap. Aristoph. Av. 291 sqq.

Π. ἀλλὰ μέντοι τίς ποθ' ἡ λόφωσις ἡ τῶν ὀρνέων;

ἡ 'πὶ τὸν διαυλον ἦλθον; Ε. ὥσπερ οἱ Κᾶρες μὲν οὖν

ἐπὶ λόφῳ οἰκοῦσιν, ὡγὰθ', ἀσφαλείας εἶνεκα.

Ubi vide annon primitus scriptum fuerit

τοὺς λόφους ἔχουσιν, ὡγὰθ', ἀσφαλείας εἶνεκα

ut ludatur in ambiguitate locutionis λόφους ἔχειν, et quod hodie legitur sit eius scripturae interpretamentum.

ARISTOPHON, fr. 9

τί πώποτε

πρὸς τῶν θεῶν οἰόμεθα; τοὺς πάλαι ποτέ,

τοὺς Πυθαγοριστὰς λεγομένους οὕτως ῥυπαῶν

ἐκόντας, ἢ Φερεῖν τρίβωνας ἡδέως;

Sic scribo cum Kockio, non tamen admissa eius coniectura τοὺς ὑδατοπότας, quia τὸ ὑδατοποτεῖν non aliter quam τὸ ῥυπαῶν et τὸ φορεῖν τρίβωνας necessitate expressum ei qui haec loquitur videri poterat, itaque minus apte, ut mihi quidem videtur, poneretur ab initio, quo totum Pythagoristarum genus significaretur. Et aptius et lenius (nam ποτέ librarii errore ex praegressi versiculi fine repetitum videtur) scribatur, ni fallor, τοὺς ταλαν<τάτους>.

Idem fr. 13, 9:

Φθειρας δὲ καὶ τρίβωνα τήν τ' ἄλυσίαν

οὐδεὶς ἂν ὑπομείνειε τῶν νεωτέρων.

Equidem multum dubito iure a criticis sollicitari νεωτέρων. Nam collatis his locis Antiph. III 110, 10 (M.) καλοῦσι μ' οἱ νεώτεροι — σκηπτόν, Alexid. III 467, 1 καλοῦσι δ' αὐτὸν πάντες οἱ νεώτεροι παράσιτον ὑποκόρισμα· τῷ δ' οὐδὲν μέλει, Anaxandr. III 175 ἐπὶ τίνα δ' ὧδ' ἄλλην τέχνην — τὰ στόματα τῶν νεωτέρων κατακάετε; Xenarch. III 617 δεῖνὰ κοῦκ ἀνασχετὰ ἐν τῇ πόλει πράττουσιν οἱ νεώτεροι nescio an probabiliter efficias novae comoediae temporibus ita praesertim audivisse iuvenes

elegantiores (i giovanotti), qui genio indulgentes convivia et lupanaria frequentarent, non tantum aetate iuniores sed impri-
mis spiritu, qui omnibus iis fruerentur quae iuvenili aetati
congruerent. Talibus autem viris odio ac senio fuisse Pythago-
ristarum sordidum victum nemo mirabitur.

ALEXIS fr. 25. Hoc fragmentum Alexidis nomen mentiri praeter
ipsum qui affert Athenaeum consentiunt Porsonus, Dobraeus,
Marklandus, Meinekius. Negat unus Kock, *magnum* scilicet *testi-*
monium ratus quod eius auctor usus sit nominis Ἀκαδήμεια forma
legitima (!). At vs. 6 dixit ἥδιον paenultima brevi, quod neque
defenditur loco Arist. Eq. 1263 (κάλλιον in melicis) neque locis
depravatis sed dudum correctis Eur. Suppl. 1110 et Aesch. fr.
302 (Nck). Suspicionem etiam auget mirificus usus verbi τυρ-
βάζειν pro τρυφᾶν et quod nimis inepte vs. 7 *venter* dicitur
solus esse *homini pater et mater*. Alia non tango.

Idem fr. 56. Decretum est, ait, piscium mercatoribus Calli-
medonti heluoni statuam ponere in foro piscatorio.

(5) ὡς αὐτὸν ὄντ' αὐτοῖσι τῆς τέχνης μόνον
σωτῆρα, τοὺς ἄλλους δὲ πάντας ζημίαν.

Temere Kock: μέγαν —, τοῖς ἄλλοις δὲ πάντως. Parum
enim, opinor, curabant οἱ ἰχθυοπῶλαι Callimedontem reliquis
nocere, modo ipsis prodesset. Ζημίαν τῆς τέχνης salse dixit
omnes, qui non tot pisces emerent quot Callimedon. Comica
exaggeratione poetam uti manifestum est. Cave igitur unam
litteram mutes.

Idem fr. 96

καὶ θηρίκλειός τις κύλιξ, στέφανον κύκλω
ἔχουσα χρυσοῦν· οὐ γὰρ ἐπιτήκτόν τινα.

Kock „scribendum videtur δλόχρυσον, quod melius opponitur
τῷ ἐπιτήκτῳ.” Ego neque hoc neque illud satis intellego, nam
poterat illa corona solido auro confecta esse et tamen aggluti-
nata poculo. Num forte scribendum

ἔχουσα χρυσοῦν οὐ παρεπίτηκτόν τινα?

Cf. lexica s. vv. παρεπιδείκνυσθαι, παρεπισπᾶσθαι, παρεμβάλλειν,
παρεκλέγειν, παρεκδύεσθαι, παρεισδύεσθαι, παρεισάγειν, παργ-

γράφειν, aliis. Ita sensus foret: *coronam circumcirca habens auream aut non clam* (sc. ita ut spectatoris oculos falleret) *agglutinatam aut non male agglutinatam aliquam.*

Idem fr. 98, 10: οὐκ ἔχει τις ἰσχία,
ὑπενέδυσ' ἔρραμμέν' αὐτήν, ὥστε τὴν εὐπυγίαν
ἀναβοᾶν τοὺς εἰσιδόντας.

Ἵπενδύειν τί τινα dicuntur qui alicui aliquid sub aliquo (vestimento) induunt, itaque subiectum verbi ὑπενέδυσεν esse poterat lena vel leno, de quibus sermo fuit vs. 1 sqq. Cum tamen inde a vs. 7 quid ipsa scorta faciant dicitur, dubitari nequit quin verbi subiectum fuerit ipsa puella, cui natura ἰσχία negavit, itaque correcto spiritu scribendum est αὐτήν.

Idem fr. 110. Non loqui haec coquum, sed hominem nescio quem, qui suos sibi cibos ipse coquet, docet vs. 18 τούτοις μάγειρος οὐ πρόσσις, οὐδ' ἄψεται (ut verissime Naber correxit pro ὀψεται). Nam μάγειρος minime sollicitandum esse (Kock coni. ἄπειρος) ipse poeta significavit vs. 21 scribendo ποιῶ γὰρ τοῦψον αὐτός.

Idem fr. 133, 5 de pisce:

τῷ σιλφίῳ μᾶστιξον εὖ τε καὶ καλῶς.

Kock coniecit leniter sane μάλαξον. Fueritne tamen haec silphii vis ignoro, sed *humectandi* fuisse scio. Quare praetulerim κατάβρεξον vel διάβρεξον. Cf. Aristonici fr. 4, 8 et Diphili fr. 17, 12 ubi probo pulchram Kockii coniecturam πρόδευσον pro σπόδησον. Vid. eundem ad Diphili fr. 18, 3. — Etiam infra Alex. fr. 188, 4 fuisse suspicor:

καὶ σιλφίῳ

πυκνῷ κατα<βρε>ξας

pro πατάξας. Cf. Kock, p. 367.

Idem fr. 135, 14

καὶ τῶν μὲν ὑποκριτῶν πολὺ

κράτιστός ἐστιν ὀψοποιός, ὥς δοκεῖ

τοῖς χρωμένοις, τῶν δ' ὀψοποιῶν ὑποκριτής.

Comparetur Cicero Brut. § 145 — *ut eloquentium iurisperitissimus Crassus, iurisperitorum eloquentissimus Scavola putaretur.*

Idem fr. 141, 7

γλιχόμεθα μὲν τὴν μαῖζαν ἵνα λευκὴ παρῇ,
ζωμὸν δὲ ταύτῃ μέλανα μηχανώμεθα,
τὸ καλὸν δὲ χρῶμα δευσοποιῶ χρῶζομεν.

Optime Kock δεχόμεθα et ἂν reposuit. Praeterea, si recte locum interpretatus est Meineke, nescio an melius legatur vs. 9 τὸ καλὸν τε χρῶμα κτέ.

Idem fr. 156, 3 ἡ σκῶψις δὲ λυπεῖ πλεῖον ἢ τέρπει πολὺ.
i. e. πολὺ πλεῖον λυπεῖ (non solos τοὺς σκωπτομένους sed omnes qui adsunt propter mala quorum causa est) ἢ τέρπει (τούς τε σκώπτοντας sc. καὶ τοὺς ἐπιχαίροντας τοῖς σκωπτομένοις). Sententiam me iudice pervertit Kockii coniectura πότος, in qua praeterea articulum aegre desidero. Ad πλεῖον — πολὺ cf. v. c. fr. 183 μέλιστα — πολὺ.

Idem fr. 162, 4

τούτων οἱ τρεῖς <μὲν> δειπνοῦμεν
δύο δ' αὐτοῖς συγκοινωνοῦμεν
μάζης μικρᾶς.

Ingeniosius quam verius editor τρεῖς διαπεινῶμεν — αὐτοῖς, nisi enim fallit me ratio, ii qui, ubi ex ordine instituto suus dies advenit, cibum tamen capiunt, hi πεινῶσι quidem sed minime διαπεινῶσιν. Contra ternos, ut vulgo locus intellegitur, coenasse quantumvis tenui victu, confirmat leguminum catalogus qui sequitur v. 9 sqq. τὰ μέρη δ' ἡμῶν καὶ σύνταξις τοῦ βίου ἐστὶν κύαμος, θέρμος, κτέ. Ubi vero non nisi leguminibus coena, ne quotidie quidem sumta, constabat, ibi non hercle immerito, ut Kockio videtur, extremam egestatem domi regnare quae loquitur anus conquesta est.

Idem fr. 172, 4 πάνυ πολὺν δ' ἐγὼ (sc. κἀνδραυλον)

ἐὰν παραθῶ σοι, προσκατέδει τοὺς δακτύλους
σαυτῷ γε χαίρων.

Kock σαυτόν τε coniecit, quod nimium est, nec facetum. Recte αὐτῷ γε Dobraeus, nisi quod praestare videtur αὐτῷ σὺ χαίρων. — Obiter fr. 174, 11 repone formam Atticam περιεζωμένος pro περιεζωσμένος.

Idem fr. 193, 3

ὑπὲρ πάτρας μὲν πᾶς τις ἀποθνήσκειν θέλει,
ὑπὲρ δὲ μήτρας Καλλιμέδων ὁ Κάραβος
ἐφθῆς ἴσως προσεῖτ' ἂν ἄλλως ἀποθανεῖν.

Coniectura mea ΑΩΝ (i. e. εἷς ὢν = μόνος) pro ΑΛΩΝ (sic cod. A Athenaei) Kockio *minime apta* videtur. „Sed ut Aristophanes fr. 661 dixit ἀλοᾶν τὰς γνάθους, i. e. vorare, sic vulgo etiam ἀλοᾶν absolute ea significatione videtur (!) usurpatum esse, quapropter existimo Alexin scripsisse ἀλοῶν.” Fac, quod nihil est unde colligas, Graece ἀλοᾶν absolute dici potuisse vorandi sensu, vel sic tamen manifesto aptum non est ἀλοῶν praegresso ὑπὲρ μήτρας. Donec igitur melius reperiat, teneo quod olim proposui.

Idem fr. 220, 4.

Ἐπιχαρίδης μέντοι κύνας κατεσθίει
τῶν Πυθαγορείων.

Athenaei codd. ΑΒ πυθαγορίων. Repone Πυθαγοριστῶν, nam de his, non de philosophis Pythagoraeis sermonem fieri apparet e praegressis.

Idem fr. 222, 3

ἂν οἴνου μόνον δσμὴν ἴδωσιν.

Cf. Philemonis fr. 12 inc. fab. Meinek. IV p. 38.

Idem fr. 247

ἀγορανομήσεις, ἂν θεοὶ θέλωσι, σὺ
ἵνα Καλλιμέδοντ' εἰς τοῦτον, εἰ Φιλεῖς ἐμέ,
παύσης καταγιγίζοντα δις τῆς ἡμέρας.

B. ἔργον τυράννων, οὐκ ἀγορανόμων, λέγεις.

μάχιμος γὰρ ἀνὴρ, χρήσιμος δὲ τῇ πόλει.

Gratus a Kockio accipio correctionem δις τῆς pro ὅλης, sed minime persuasit coniciens δόκιμος — χρήσιμός τε, licet olim ipse χρήσιμός τε scribendum videri et μάχιμος corruptum esse monuerim. Servari poterit δέ, modo corrigamus:

λίχνος γὰρ ἀνὴρ, χρήσιμος δὲ τῇ πόλει.

Cf. Axionici fr. 4, 5.

Idem fr. 255

εἰ τοῦ μεθύσκεσθαι πρότερον τὸ κραιπαλᾶν
 παρεγένεθ' ἡμῖν, οὐδ' ἂν εἰς οἶνον ποτε
 προσίετο, πλείω τοῦ μετρίου, νυνὶ δὲ τὴν
 τιμωρίαν οὐ προσδοκῶντες τῆς μέθης
 ἤξειν προχείρως τοὺς ἀκρατοὺς πίνομεν.

Cum e vs. tertio appareat non agi de bibendo mero, sed de
immodico vini usu, consentaneum est non sufficere Kockii con-
 iecturam προχειρότερον πως ἀκρατον, sed requiri
 ἤξειν πρόχειρον οἶνον ἀκρατῶς πίνομεν.

Idem fr. 262

τίς δ' ἦθ' ὑγιαίνων νοῦν τ' ἔχων τολμᾷ ποτὲ
 γαμεῖν, διαπραξάμενος ἡδίων βίον;

Kock: διαπλέξας ἂν μόνος ἡδίω βίου. At nescio an eo
 sensu quem voluit μόνος ὡν Graecum sit. Nam omisso participio
 μόνος est *solus* (omnium), non *vivens sine uxore*. Manifesto autem
 sententia esse debet: *relicta iucundiore* (vel *iucundissima*) *vita*,
 quam nisi quis restituere poterit, melius abstinebit manum.
 Itaque ἡδίω vel ἡδιστον verum est, sub διαπραξάμενος aliud
 latet. Mihi venit in mentem :

γαμεῖν, διαλλαξάμενος ἡδίω (vel ἡδιστον) βίον.

Sc. ἀντὶ τοῦ γάμου, *matrimonio sibi permutans iucundio rem*
(iucundissimam) vitam. Cf. Plat. Soph. 223 D.

Idem fr. 269

ἐπὶ ἰδιώτην ἄνδρα μονοσιτοῦντ' ἴδης,
 ἢ μὴ ποθοῦντ' ὥδ' αἶς ποιητὴν καὶ μέλη,
 τὸν μὲν ἰδιώτην τοῦ βίου τὸν ἡμῖσιν
 ἀπολωλεκέναι νόμιζε, τὸν δὲ τῆς τέχνης
 τὴν ἡμίσειαν, ζῶσι δ' ἀμφότεροι μόλις.

Quia ab utroque, tam poeta quam ἰδιώτῃ, requiritur ut sua cum
 aliis communicet, dubito num sufficiat Meinekii coniectura
 ποιοῦντα vel, quod Kock proposuit, κυοῦντ', sed probabilius
 puto Alexidem dedisse:

ἢ μὴ προτιθέντ' ὥδ' αἶς ποιητὴν καὶ μέλη.

Προτιθέναι τι est populo aliquid proponere, ut aut cognoscat
 aut admiretur aut emat.

Eiusdem fragmentum 278 cur editor inter duas personas distribuerit non intellego.

Idem 279, 3 τούτων ἂν τίς εὖροι φάρμακα

ἔρῳντι ἑταίρας ἕτερα χρησιμώτερα;

Verissime editor *γραίας* vel *γραφάς*, quorum illud, in quod et ipse incideram, propter mutationis lenitatem praeferendum videtur. Felicissima quoque eiusdem emendatio est fr. 285, 2 *αὐτίτου* pro *αὐτοῦ*.

Idem fr. 301:

οὐ μεθύω τὴν φρόνησιν, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον μόνον,

τὸ διορίζεσθαι βεβαίως τῷ στόματι τὰ γράμματα.

Non sufficiunt metricae vs. 1 correctiones οὐδὲ μεθύω vel οὐχὶ μεθύω. Si enim sanum est μεθύω (pro quo olim conieci μεθήκα), manifesto in vs. 2 male deest negatio. Sed facili emendatione admissa crasi restituas:

τὸ διορίζεσθ' ἀβεβαίως τῷ στόματι τὰ γράμματα.

Cf. Ran. 509. Thesm. 248. Ach. 325. Eq. 1175 Lys. 115.

Insuper in priore versu nescio an praestet ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον.

ΑΧΙΟΠΙΟΥΣ, fr. 4, 9.

ἢ τῆς ἀγρίας ἄλμης πάσμασι

σῶμα λιπάνας κτέ.

Kock τοῖς Θασίας. Probabile est Θασίας, sed quorsum τοῖς? Nam si offensioni est articulus additus voci ἄλμης, non minus offendit iunctus cum ἄλμασι. Possis:

ἢ πᾶν Θασίας ἄλμης πάσμασι

σῶμα λιπάνας

πυρὶ παμφλέκτῳ παραδώσω;

Idem fr. 6, 3

πληγὰς ὑπέμενον κονδύλων καὶ τρυβλίων.

Kock coniecit σφονδύλων, quod πληγαὶ κονδύλων vix dici queat. Si tamen reputamus κονδύλον proprie non colaphum significare, sed τὸ προὔχον κατὰ τὰς συμβολὰς τοῦ δακτύλου et hinc *ρυγμῶν*, non est cur recte sic dici dubitemus. Praeterea σφόνδυλος plura significat, ita ut iusto obscurior sic scribendo fiat oratio.

DROMO fr. 1, 5

οὕτως ἐρυθρίῃ συμβολὰς οὐ κατατιθεῖς.

Spurius sit (quod olim opinabar) necne, hodie non disputo, neque enim Dromonis ingenium et artem satis novimus, ut ea res ad liquidum perducere queat. Sed falsissimum est quod opposuit Kock „immo si deesset, desideratur.” Immo vero versiculus, quo explicatur iocus unicuique perspicuus, non desideratur, sed additus languet et longe melius omittitur.

DIONYSIUS fr. 1

ὥστ' ἐνίot' ἂν τοῦτοις ποιῶν ματτύν

σπεύδων ἄμ' εἰσήνεγκα, διαμαρτῶν μίαν

ἄκων περιφορᾶν, τῶν νεκρῶν ὡς τὸν νεκρόν.

Kock „verisimile est coquum gloriari se mattya aliquando apparata damnum uno ferculo admissum sarsisse.” Quid vero si damnum ita se dicat sarsisse, ut mattya sua convivas fame et expectando enectos *tanquam mortuos resuscitarit*? Nonne verba absurda ὡς τὸν νεκρόν partim interpretando (ὡς, *tanquam*) partim dittographia nata sunt e praegresso τῶν νεκρῶν, et poeta dederat

ματτύν —

εἰσήνεγκα — τῶν νεκρῶν <ἀνάστασιν>?

Aesch. Eumen. 618 θανόντος οὔτις ἐστ' ἀνάστασις. Philemon 79, 25 ἀθανασίαν εὔρηκα, coquus ait, τοὺς ἤδη νεκρούς, ὅταν περ δσφρανθῶσι, ποιῶ ζῆν πάλιν, quem locum iam attulit editor.

Idem fr. 2, 37. Iterum moneo Attice scribendum esse ἔφησθ' ἔχοντα.

Idem fr. 4, 4

τοῦτον ἐντυχόντα πρὸς τὸ σιμὸν ἀνατρέχειν

ἢ συγκαθεῖναι τῇ 'πὶ τῇ βακτηρίᾳ.

Editor „τάχυν δντα — ἥσυχα δὲ κατιέναι.” Ultima probabiliter, de τάχυν δντα multum dubito. Nam ταχύς ὢν ἀνατρέχω, ni fallor, significat: *cum velox sim, sursum curro*, non quod sententia postulat: *velociter sursum curro*. Malim igitur:

τοῦτον ταχέως μὲν πρὸς τὸ σιμὸν ἀνατρέχειν,

ἥσυχα δὲ κατιέναι 'πὶ τῇ βακτηρίᾳ.

Vs. 2 etiam hodie requiro τῇ σχολῇ — καταχρώμενον pro

accusativo, quo adscito, καταχοῦσθαι, ut διαχρηῖσθαι, valet κατεργάζεσθαι, interficere. Nam Luciani, scriptoris plurimis sui aevi scribendi vitiis inquinati, in Atticorum scriptorum crisi testimonium (quod obmouet mihi Kockius) recuso.

Idem fr. 5, 2. Melius Meineke pro γύναι coniecit κοτύλαι quam Kock κύμβαι, cum praesertim vs. sequenti sequatur κυμβίον.

ERIPHUS fr. 2, 8 sq.

ὀλίγον τὸ καλὸν ἐστὶ πανταχοῦ
καὶ τίμιον.

Proverbialem haec verba habent colorem. Plato Euthyd. p. 204 B τὸ γὰρ σπάνιον τίμιον.

HENIOCHUS fr. 5, 16

δημοκρατία θατέρᾳ

ὄνομ' ἐστὶ, τῇ δ' ἀριστοκρατία θατέρᾳ.

Malim interpungere τῇ δ' ἀριστοκρατία, θατέρᾳ, ut θατέρᾳ sit epexegeta, nisi forte putas iam Heniochum commisisse barbarismum, quo etiam peior tribuitur Menandro IV 278 (Mein.)

ὁ θατέρος μὲν τοῖν δυοῖν Διοσκόρων

ἐσχάτως βαρβαρίζοντι, ut merito videtur grammaticis.

HERACLIDES fr. vs. 1

Ἀλεκτρυόνα τὸν τοῦ Φιλίππου παραλαβὼν

ἄωρὶ κοκκύζοντα καὶ πλανώμενον

κατέκοψεν.

Me conicientem καπτερωμένον non voluisse *alatum*, sed sensu translato καὶ ἐπηρμένον (cf. Ar. Av. 1437 sqq.) quicumque bona fide utitur ultro intellegit, quod editoris causa moneo. Nihilominus coniecturam hodie non defendam, sed tamen πλανώμενον in hac cum κοκκύζοντα copulatione sanum esse non posse habeo persuasissimum. Quaerant alii.

MNESIMACHUS fr. 2

εἰμὶ γὰρ Βοιωτίας,

ὀλίγα μὲν ἄλλων δίκαια ταῦτα πολλὰ δ' ἐσθίων.

Reliquis coniecturis accedat haec mea:

δλίγα μὲν λαλῶν — Β Δίκαια ταῦτα. Α πολλὰ δ' ἐσθίαν.
Δίκαια ταῦτα, ita decet. Meinekio debetur λαλῶν.

Idem fr. 7, 10

καταπέλταισι δ' ἐστεφανώμεθα.

Pessime editor δὲ στεφανούμεθα, quod ita recte haberet, si praecederet ἀσπίδας λαμβάνομεν, non ἔχομεν, uti scriptum est. Non aliter iudico de coniectura εἴτ' ἔλαβε pro εἴληφε in Timoclis Δηλῶ fr. 4, 5. — Ceterum ex titulis Atticis apparet corrigendum esse καταπάλταισι, quam vocabuli formam confirmat derivatio a verbo καταπάλλειν.

TIMOCLES fr. 22

ὅσον τὸ μεταξὺ μετὰ κορίσκης ἢ μετὰ

χαμαιτύπης τὴν νύκτα κοιμᾶσθαι, βαβαί.

ἢ στιφρότης, τὸ χρώμα, πνεῦμα, δαίμονες, κτῆ.

Kock „quare color virginis et meretricis inter se differant, idque noctu non exputo.” Aliquantum tamen interesse solet inter flaccidae aut fucatae meretricis et sanae puraeque virginis colorem, nec obliviscendae sunt lucernae partes in re venerea apud veteres.

THEOPHILUS 4, 3 ἦν pro ἡν me primum corrigendum esse monuisse putabam, sed fieri potest ut fallar, nec sane res est magni momenti.

PHILEMO fr. 4, 1

σὺ δ' εἰς ἅπαντας εὖρες ἀνθρώπους Σόλων.

Quod proposui εἰς — ἦσας, nunc reicio, quia recte de usu verbi activi ἦδειν apud Atticos dubitare videtur Kockius. Quod autem opposuit ita requiri εἰς ὧν, id verum esset, si voluissem, *tu solus* (omnium), sed volebam *tu unus omnes*, ut frequenter Graeci loquuntur. Vide v. c. Acharn. 493. Nihilominus valde suspectum est εὖρεῖν εἰς τινά, non praegresso ἐπιτήδεια similive vocabulo; quare aut tale quid in praegressis fuisse crediderim hic mente repetendum, aut aliquam loco subesse corruptelam.

V. 8 corrigendum videtur:

σῆσαι πριάμενόν τοι γυναῖκας κατὰ τόπους

κοινὰς ἄπασι καὶ παρεσκευασμένας.

i. e. *patatas* pro *κατεσκευασμένας*. Sequitur enim ἑστᾶσι γυμναί.

Idem fr. 60

τοὺς ἐν τῇ πόλει

μάρτυρας ἔχω γὰρ ὅτι μόνος Φύσκιον ποιοῶ,

κάνδαυλον, ψά, θρίον ἐν στενῷ.

Sufficere editoris coniecturam ἐντέχνως negat ipse poeta scribens in sqq.

τί γὰρ

τούτων διάπτωμ' ἐγένετ' ἢ ἀμάρτημα τί;

unde apparet praegressum esse quod significet perfecte. Fueritne ἐντελῶς an aliud, decernendum relinquo lectoribus.

Idem fr. 163

αἰτῶ δ' ὑγίειαν πρῶτον, εἴτ' εὐπραξίαν,

τρίτον δὲ χαίρειν, εἴτ' ὀφείλειν μηδενί.

Temere Kock coniecit αἰνῶ, nam poeta voluit τοὺς θεοὺς αἰτῶ, neque αἰνεῖν pro ἐπαινεῖν est comoediae. Comicis nemo, opinor, vocabulum vindicabit ob monostich. 506 τὸν αὐτὸν αἰνεῖν καὶ ψέγειν ἀνδρὸς κακοῦ, qui versus Menandri nomen mentitur.

Idem fr. 164, 2

καὶ τὴν ἀπ' ἄλλων ἐμποδίζεται δόσιν.

Non magis hodie quam ante XXX annos τὴν ἀπ' ἄλλων δόσιν bonae Graecitatis esse arbitror. Si revera hi vss. sunt Philemonis, aut ὑπ' aut παρ' necessarium duco. Sed permulta in hac Menandri et Philemonis comparatione sublestae sunt fidei, velut fr. 109, quod versibus politicis constare intellexit olim Meineke. Eodem fortasse pertinet fr. 170

σαπρὰν γυναῖκα δ' ὁ τρόπος εὐμορφον ποιεῖ

propter novitium adiectivi usum pro ἄμορφος, αἰσχροῦ, cum a veteribus sic dicatur *vetula decrepita*. Deleta vocula δέ, quam invexit Meineke, prodit vs. politicus

σαπρὰν γυναῖχ' ὁ τρόπος εὐμορφον ποιεῖ.

Non multo melioris notae videtur fr. 171

γνώμην πονηρὰν τῇ γυναικὶ μὴ δίδου·
 ἐλαφρὸν τὸ γένος γάρ ἐστι καὶ λίαν κακόν,
 ubi intellegam τῇ γυναικὶ μὴ πιθοῦ, sed quid praegressis faciam
 non exputo. Possis quidem aliquid comminisci, sed nihil quod
 certum sit. Eiusdem farinae est fr. 174

κἂν μέχρι νεφέων τὴν ὀφρὺν ἀνασπάσῃ,
 ὁ θάνατος αὐτὴν πᾶσαν ἐλκύσει κάτω,
 ubi hodieque ut olim inepte dictum mihi videtur πᾶσαν, nec
 ἐλκύσει pro ἔλξει Philemonem scripsisse persuadent mihi seri
 scriptoris Luciani aut Ionici ut Hippocratis (quamquam *genuinum*
 Hippocratem sic scripsisse non facile credam et de ipso Luciano
 dubito) testimonia quae obmovet mihi Kockius. — Sed satis
 de istis sordibus.

Idem 213, 7

τύχης δὲ μεταβολὰς οὐκ ἀγνοεῖς.
 Prorsus non video cur cum Kockio reponatur οὐκ ἐννοεῖς;

Idem fr. 232

μαθημάτων μᾶλλον φρόντιζε χρημάτων·
 τὰ γὰρ μαθήματ' εὐπορεῖ τὰ χρήματα.
 Comparetur Platonis dictum: Οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται
 ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα καὶ τᾶλλ' ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα
 καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ.

DIPHILUS fr. 32, 22.

συνῆκας ἡμῶν εἰς τὰ λάχανα τὴν πόλιν.
 Optime Schweighäuser συνῆκας. Kockii coniecturae συνεῖρχας
 obstat, quod nusquam verbi εἰργεῖν neque simplicis neque com-
 positi apparet Perfectum activum.

Idem fr. 61, 6

γέγηθα καὶ χαίρω τε καὶ πτερύττομαι.
 Kock mavult
 γέγηθα τ' ἀσπαίρω τε κτέ.

Nusquam ἀσπαίρειν vidi similiter usurpatum. Si quid mutan-
 dum, scribam potius:

χαίρω τε καὶ γέγηθα καὶ πτερύττομαι.

Notam est omnibus Datidis illud apud Aristophanem ὡς ἦδομαι καὶ χαίρομαι πεύφραινομαι. Cf. Pac. 325. ἦδομαι γὰρ καὶ γέγηθα καὶ πέπορδα καὶ γελῶ.

Idem fr. 90

παρατίθημ' ὀλοσχερῇ

ἄρν' ἐς μέσον σύμπυκτον, ὠνθυλευμένον,
χοιρίδια περιφόρινα κρομβάσας ὄλα·

B. δούρειον ἐπάγω χῆνα τῷ Φυσήματι.

Recte editor „τῷ Φυσήματι corruptum est.” Conieci:

B. δούρειον ἐπάγω χῆνα. Α. τοῦ Φυσήματος.

O jactantiam. Nam duos colloqui coquos quorum alter alterum iactatione superare conetur [intellexit Meineke, neque abhorret a probabilitate illa verba δούρειον — χῆνα alteri eorum elicuisse hanc exclamationem. An putas fuisse

B. δούρειον ἐπάγω χῆνα Α. τῷ Φυσήματι,
ut malitiose alter alterius orationem explevisse putetur, quasi dixerit τῷ μὲν λόγῳ, τῷ δ' ἔργῳ οὐκ? Illam tamen rationem praetulerim.

Finem his disquisitionibus imponam temptando ALEXIDIS loco e Phaedro, ubi enumerantur quae Amori propria sunt (fr. 245),
10 sqq.;

ἡ τόλμα μὲν γὰρ ἀνδρός, ἡ δὲ δειλία
γυναικός, ἡ δ' ἄνοια μανίας, ὁ δὲ λόγος
φρονοῦντος, ἡ σφοδρότης δὲ θηρός, ὁ δὲ πόνος
ἀδάμαντος, ἡ φιλοτιμία δὲ δαίμονος.

Non est ἄνοια μανίας, ut arbitror, sed παράνοια, nec abstractae notioni μανία locus est inter concreta ἀνδρός, γυναικός, φρονοῦντος (ἀνθρώπου), θηρός, ἀδάμαντος (?). Vix aliter poeta scribere potuit quam ἡ δ' ἄνοια παιδός, cum praesertim ἡ τῶν παιδων ἄνοια notissima sit et frequenter commemoretur. Recte autem inter se opponi παῖδα et φρονοῦντα intelleget quicumque reputabit, ut φροεῖν dicantur ἀδελφοί, ita μήπω φροεῖν dici solere a Graecis puerulos. Fieri potest ut μανίας sit scioli locum non intellegentis παραδιδόθωσις.

Multo autem incertius est quid delitescat sub depravata, recte

enim ita statuit Kock, lectione *δαίμονος*. Hoc tantum video aptum esse:

ἡ φιλοτιμία δ' Ἀχιλλέως,

ut in ipsis praegressis valde mihi aridet Meinekii coniectura
ὁ δὲ πόνος

Ἄτλαντος.

Verum talia demonstrare aequè difficile est quam facile suspicari.

Reliquos comicos non tangam antequam ultimum operis Kockiani volumen ad me pervenerit.

Scribebam Traiecti a. Rh. m. Decembri a. 1885.

AD DIONYSIUM HALICARNASSENSEM.

Pag. 269. ἐκείνου δ' ἄρξαντος τῶν πολιτευμάτων τούτων οἱ βασιλεῖς οἱ μετ' αὐτὸν ἡγησάμενοι τῆς πόλεως τὴν αὐτὴν ἐφυλάξαντο προαίρεσιν. Quid evidentius quam ἐφύλαξαν esse rescribendum?

Pag. 321. ἔοικε δὲ τὰ μετὰ ταῦτα γενόμενα τὴν Πίσωνος ἀληθεστέραν ποιεῖν ἀπόκρισιν. Commendo: ἀπόφασιν.

Pag. 351. Scribendum: ἐπεὶ δ' ἔτοιμα τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα ἦν ἀμφοτέροις, προελθόντες εἰς τὸ πεδὶον ἐμάχοντο. Editur: ἦν, ἀμφοότεροι.

Pag. 366. Numa Pompilius κατέβαινεν εἰς τὸ ἱερὸν ἄντρον καὶ τοὺς νόμους ἐκεῖ συνθεῖς ἐκόμιζεν, οὕς ἀπέφαινε παρὰ τοῦ Διὸς λαμβάνειν. Immo vero: καὶ τοὺς νόμους (οὕς) ἐκεῖ συνθεῖς ἐκόμιζεν, ἀπέφαινε π. τ. Δ. λαμβάνειν.

Pag. 467. τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἀπάντων μνημάτα ταῖς μὴ κολαζούσαις πόλεσι τοὺς ἐναγεῖς διεξιόντες. Pro languido ἀπάντων dederat, opinor, ἀπαντῶντα.

Pag. 957. ἡ μέντοι βουλὴ μαθοῦσα ὥς εἶχεν αὐτοῖς τὰ πράγματα [ἀπόρως]. Emblema sede arguitur.

Pag. 1044. Πλείονος ταραχῆς κατασχούσης τοὺς οὐδὲν πλείον τῶν ἀσφαλῶν προέδομένους ἡγεμόνας. Requiro προἰδομένους.

Pag. 1357. ὁ μὲν δὲ Γεγάριος καὶ Μηνύκιος . . . ἐν μεγάλοις καὶ παντοδαποῖς χειμῶσι γενόμενοι καὶ πολλάκις ἀνατρέψαι κινδυνεύσαντες τὴν πόλιν. Ridiculo errore pro κινδυνεύσασιν.

Pag. 1554. τί δὲ οἱ παῖδες ἡμῶν δράσαντες ἢ διανοηθέντες

ἄδικεῖν περὶ σοῦ; Absurda oratio, nisi mecum ἄδικον reposueris.

Pag. 2149. πρῶτα μὲν ὄρκια τεμνόντες ἀπόρρητα τῷ πλήθει συνθήκας σφίσιν αὐτοῖς ἔθεντο. Corrigendum esse ἀπορρήτους et per se patet, et confirmabit Livius de eadem re scribens (III. 36): *foedus clandestinum inter ipsos iure iurando ictum*.

Pag. 2157. ἀλλὰ καὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς αἱ πράξεις ἐγίνοντο. Nota res est vulgo πράξεις et παράταξις confundi.

Lib. XII. C. 16: τοῦτον τὸν οἰωνὸν οὔτε μαντείας οὔτ' ἐνδοιασμοῦ δεόμενον, ἀλλὰ καὶ τῷ Φαυλοτάτῳ ῥᾶδιον ὄντα συμβαλεῖν. Risum movet ἐνδοιασμοῦ, sed vera lectio non procal abest; reponere: οὔτε θειασμοῦ.

K. G. P. SCHWARTZ.

AD LUCIANUM.

Tyrannicida Cap. 1. πληγὴ μιᾷ δύο πονηροῦς ἀποσκευασάμενος [καὶ φονεύσας] τὸν μὲν παῖδα τῷ Ξίφει, τὸν πατέρα δὲ τῇ πρὸς τὸν υἱὸν φιλοστοργίᾳ. Abiiciendum est καὶ φονεύσας. ἀποσκευάζεσθαι apud recentiores haud ita raro *interficere, de medio tollere* significat; inprimis apud Herodianum; de qua re iam admonuit Reitzius. Cf. ex multis Hdn. I. 17: πατρώους φίλους ἀποσκευάσασθαι πάντας ἤθελεν et VII. 1: τοὺς φίλους πάντας ἀπεσκευάσατο. Neque aliter ipse Lucianus in Iove Tragoedo C. 25: καὶ διὰ τοῦτο ἀποσκευάζεσθαι τὸν ἄνδρα, eodem sensu dictum quo in praegressis ἐκποδῶν ποιήσασθαι et mox προαναιρεῖν.

Sed multo gravius offendor in iis quae continuo sequuntur. 'Ipse tyrannus', ait 'poenas maleficiorum luit ζῶν μὲν τὸν υἱὸν ἐπιδῶν προανηρημένον παρὰ τὴν τελευτήν, τελευταῖον δὲ ἡναγκασμένος, τὸ παραδόξοτατον, αὐτὸς αὐτοῦ γενέσθαι τυραννοκτόνος. Quid, quaeso, significant haec verba: παρὰ τὴν τελευτήν? Si interpreti credis, *circa suae vitae finem*; neque egomet quo alio sensu accipi possint invenio. Non sane ignoro praepositionem παρὰ nonnumquam *de momento temporis* usurpari; sed, ut verissime observavit Fritzschi ad Char. C. 10: παρὰ τὸ πορθμεῖτον αὐτό, ubi hanc significationem induit, *semper et ubique cum pronomine αὐτός iungitur*. Verum est haec ipsa verba 'παρὰ τὴν τελευτήν' in Nigrino c. 30 ab omnibus libris manuscriptis exhiberi; sed dudum est ex quo idem Fritzschi, praeunte Hemsterhusio et sententia duce, μετὰ τὴν τελευτήν reposuit.

Itaque παρὰ τὴν τελευτήν, prononime non addito, stare non poterit. Sed male, opinor, nostro loco consulueris, αὐτὴν suppleri iubendo. Quid enim sibi proposuit orator? Ut ostendat poenam quam senex ille tyrannus post tot flagitia subierit, *quam gravissimam* fuisse. Quid autem huic patri erat optabilius quam *statim post filium emori*? Audi ipsum oratorem (C. 18): οὐ γὰρ ἡγνόνουν ὅσῃν ἐκεῖνος εὐνοίαν πρὸς τὸν υἱὸν εἶχε, καὶ ὥς οὐκ ἂν ἡξίωσεν ἐπιβιῶναι οὐδ' ὀλίγον αὐτῷ χρόνον. Et filii corpore conspecto pater miserrimus: 'ποῦ ἰσφαγεύς;' exclamat 'τίνι με τηρεῖ;' καὶ τῇ βραδυτῇτι, κολάζειν δέον, καὶ παρατείνει μου τὸν Φόνον καὶ μακροτέραν μου τὴν σφαγὴν ποιεῖ. Et omnes parentes, ubi carissima liberorum pignora iis erepta sunt, vitae finem a dis immortalibus precari solent, ut mater illa Euryali apud Vergilium:

„Aut tu, magne pater divom, miserere, tuoque
Invisum hoc detrude caput sub Tartara telo,
Quando aliter nequeo crudelem abrumpere vitam.”

Pluribus haec persequi nullo negotio possim; sed hoc effecisse mihi videor verbis istis: παρὰ τὴν τελευτήν, prorsus contra mentem scriptoris, poenam patris tyranni *haud paululum elevari*; itaque vitium contraxisse non dubito. Fundus corruptionis inde repetendus, quod vox τελευτή a negligente librario perperam ex τελευταῖον fuerat repetita. Quae Luciani manus fuerit, pro certo affirmare non ausim; videndum tamen annon naturae rei maxime sit conveniens: παρὰ τὴν φύσιν. Acerbum hoc nobis videri solet, quod *contra naturam eiusque leges* — sic enim vulgo loquimur, non quaero quam recte — iis superesse cogimur, a quibus nos ipsos sepulcro condi ius fasque erat.

Consimile corruptelae genus, nisi fallor, pessumdedit locum de Cal. C. 13: τὰ προσόντα τῷ διαβαλλομένῳ πρὸς τὸ χεῖρον μεταβάλλοντες οὐκ ἀπιθάνους ποιοῦνται τὰς κατηγορίας, οἷον τὸν μὲν ἱατρὸν διαβάλλουσιν ὡς Φαρμακέα, τὸν πλούσιον δὲ ὡς τύραννον, τὸν τυραννικὸν δὲ ὡς προδοτικόν, ubi τύραννον ex τυραννικόν originem duxisse videtur. Tale quid sententia, me iudice, postulat: τὸν πλούσιον δὲ ὡς τυραννικόν, τὸν ἐλευθέριον δὲ ὡς προδοτικόν.

Sed ut ad locum nostrum redeam, ne sic quidem mihi per-

sanatus videtur. Haereo enim in voce τελευτατον, quam ut quodammodo defendi posse non negem, tamen multo magis placeret levi. mutatione in eius locum substitutum: τελευτων. Nempe opponuntur inter se — et captat has αντιθέσεις rhetoricas, si quis alius, auctor huius controversiae — quae pater vivus quaeque moriens fecerit; quemadmodum mox de filio, quae per vitam et quae post interitum. Ut in his ζων et μεταθανατον, sic in illis ζων et τελευτων sibi respondent.

Cap. 3. και την ελευθεριαν βέβαιον παρασχών, ουδενος παραλειμμένου κληρονόμου των άδικημάτων. Cum nostri sit arbitrii in singulis locis, prout sententia flagitat, aut παρα aut περι reponere, nihil certius quam h. l. περιλειμμένου esse scribendum. Non enim hoc dicit nullum a se flagitiorum heredem esse praetermissum, sed, ut recte etiam vertit interpres Latinus, nullum omnino esse relictum. Certo et perpetuo discrimine distinguuntur παραλείπειν, omittere, praeterire et περιλείπειν, relinquere, ut nusquam anceps esse possit optio. Cf. ex plurimis apud nostrum: Hermot. C. 42: άχρι αν εκεινός σοι περιλειφθῃ δ τοδ μόνον γράμμα έχων; Imagg. C. 21: έτι γάρ τα μέγιστα των έπαινων περιλείπεται; Tox. C. 2: των περιλοιπων θεων et infra C. 8: τίνα αν δ περιλοιπος κολασθειη τρόπον, ubi suppleendum τίνα αν (ουν), ut in Cataplo C. 28: τίνα αν ουν κολασθειη τρόπον; In Cataplo C. 18 pro εγω δέ μόνος ένταυθα περιλείφομαι Gorlicensis habet παραλειψομαι; pessime, ut vides.

Cap. 4. Malim fere, quamvis non prorsus necessarium esse ultro concedam, τα εν τη τυραννιδι (κακα) καιπερ ειδόσιν υμιν άκριβώς διηγουμενου. Nimis enim ambigue dictum videri possit τα εν τη τυραννιδι; siquidem inter eos, qui invidioso hoc nomine designabantur, nonnullos fuisse et virtute insignes et optime de civibus meritos, εκ της ιστορίας παρειλήφαμεν. Cf. omnino Phal. Prior. C. 7.

Cap. 5. εκεινω αι παρθενoi ανήγοντο. Contuli Phal. Prior. C. 3: γυναικων άπαγωγαι; Catapl. C. 26: υιων άπαγομένων προς υβριν; Anach. C. 13: φίλων ή οικειων προς υβριν άπαγομένων; Fugitt. C. 18: γυναικας άπάγουσι μοιχεύοντες et C. 30: την γυναικα άχετο άπάγων. Iam vides quam necessarium sit άπήγοντο reponere.

Ibid. δ γέρων δέ εκεινω (ita lg. cum Struvio, cui suffraga-

tur Herwerdenus, pro ἐκεῖνος) ἡκολούθει καὶ συνηδίκηι καὶ ἐπῆναι μόνον τὰ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα. Annotat Herwerdenus: 'συναδικεῖν non minus est grave quam ἀδικεῖν'. Concedo; sed fugit virum doctissimum illud ἀδικεῖν iam in praegressis patri tyranno attributum fuisse; cf. C. 4: καὶ ἡδίκηει ὅσα κελεύοι (filius scil.). Itaque nihil obstat quominus h. l. συναδικεῖν dicatur. Nec tamen ipse locum integrum esse iudico; inepte enim dictum est: ἐπῆναι μόνον τὰ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα. Omnia expedita erunt et plana, si ita locum refingas: ἡκολούθει καὶ συνηδίκηι καὶ μόνον οὐκ ἐπῆναι τὰ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα. Quod quam acerbè dicatur, intellegis; senex ille, 'οὐ πάνυ τυραννικὸς αὐτὸς ὦν', adeo filio obnoxius erat et caeco amore devinctus, ut omnia ei concederet et *tantum non flagitia eius laudaret et extolleret*. Quam innumeris locis apud Lucianum legitimus verborum ordo a scribis omnibus modis sit turbatus, neminem fallere potest, qui vel obiter variarum lectionum farraginem inspexerit.

Cap. 8. ἄξιον δέ τινα δεῖ ζητῆσαι δῆμιον ἄλλον μετὰ τὴν συμφορὰν, μηδὲ τὴν αὐτὴν κερδαίνειν. Locus, ut primo obtutu videri potest, omnino insanabilis et conclamatus; cuius tamen emendationem probabilem, σὺν θεῷ εἰρήσεται, reperisse me confido. Sed ante omnia revocanda erit librorum omnium et Vulgatae lectio: ἀλλὰ μετὰ τὴν συμφορὰν, cui Burmeisterus, ἕλον ἤλω ἐκκρούων, quod nunc editur substituit. Non haec, si quid video, labem conceperunt; sedes corruptelae quaerenda in verbis absurdissime depravatis: μηδὲ τὴν αὐτὴν κερδαίνειν. Quid si in αὐτὴν nihil aliud lateat quam λύπην? Exaretur utrumque litteris uncialibus: ΑΤΤΗΝ — ΑΤΠΗΝ; discrimen est perexiguum, uti vides, et paene nullum. Itaque scribendum existimo; ἀλλὰ μετὰ τὴν συμφορὰν, μηδὲ τὴν λύπην αὐτὸν κερδαίνειν. Postquam λύπην in αὐτὴν abierat, αὐτόν, quod facile intellegitur, intercudit. Iam videamus sententiam. 'Mea ipsius manu', inquit orator, 'improbis iste indignus est'; alius quis quaerendus est carnifex (gladius scil.); *verum nonnisi post calamitatem, neque luctum* (quem ex morte filii est suscepturus) oportet eum compendifacere. Tyrannus trucidabitur vel potius ipse sibi mortem consciscet gladio per viscera adacto; sed non statim, non antequam filium foede in-

teremptum conspexerit et luxerit et summum dolorem ex hoc tristissimo visu susceperit. Vide quam optime his respondeant quae leguntur in C. 17: τὸν τύραννον ἀπέκτεινα, οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ πληγῇ μίᾳ, ἀλλὰ λύπῃ προβάνισας πολλῇ sqq. Nunc etiam offensione carent quae dicere pergit: ἰδέτω, κολασθήτω, (cf. C. 17: τὸ δὲ μὴδὲν τοιοῦτο θέαμα ἰδεῖν οὐδὲν ἔχει τυραννικῆς κολάσεως ἕξιον), παρακείμενον εὐρέτω (nam sic corrigendum videtur pro ἐχέτω) τὸ ξίφος. De verbo κερδαίνειν pro lucrificare, comprehendificare posito vd. quae disseruit Cobetus. V. L. p. 261 et p. 379.

Cap. 9. Deleatur ἥδη post θαρρεῖν, quod ex sequentibus irrepsit. Mox ex F. recipe δ πατήρ.

Cap. 11. οὐ γὰρ αὐτὸν ἐφόνευσας τὸν τύραννον. Iamdudum correctum oportebat αὐτός, τὴν ἰρεῖν παπῶν. Vide modo infra: αὐτός ἐργασμαὶ τὴν σφαγὴν· ἐμὲς δὲ φόβος. ἡ χεὶρ ἐκείνου et: ἀπήτεις ἂν καὶ τότε παρ' ἐμοῦ αὐτόχαιρα τὴν σφαγὴν; et omnino totum Cap. 12.

Ibid. δι' ὃν ἐκείνος ζῆν οὐκ ἔδυνάτο. Repone οὐκέτ', ut in Cap. 9. In fine corrigendum: τοῦτο πολυπραγμόνει (εἴ) τις τῶν πονηρῶν λείπεται ἢ τις ἐλπίς τοῦ φόβου ἢ τι ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν.

Cap. 13. καίτοι ὃ γε νόμος, ὡς φήσ, τὸ κεφάλαιον ἐξετάζει τῶν πραγμάτων. Fieri non potest, ut accusator hoc ultro largitus esset. Fortasse legendum δν φήσ.

Cap. 14. ἐξετάσατε εἴ τι τῶν πρὸς τὸν νόμον παραλέλειπται. Novum et inauditum est τὰ πρὸς τὸν νόμον pro eo quo ad unum omnes summa constantia utuntur: τὰ κατὰ τὸν νόμον. Cf. supra C. 10: οὐδὲ πεπρᾶχθαί μοι τὰ (ita Hartmannus pro τι; in idem et ipse incideram) κατὰ τὸν νόμον. Itaque aut κατὰ reponendum; (nam et harum praepositionum compendia nonnumquam confunduntur; cf. Cobet. V. L. p. 272); aut, quod magis probo, articulus inducendus, ut παραλέλειπται τι πρὸς τὸν νόμον eodem modo dictum sit quo supra: ἢ ἐνδεῖν ἔλεγές μοι τι πρὸς τὸν νόμον; et mox: ἄρ' οὖν πρὸς τοῦτο ἐνεδέησα;

Ibid. Ut sententia aptius decurrat, virgula, non punctio post λαμβάνειν distinguendum.

Cap. 15. τὸν τύραννον ἀφύλακτον, ἀνοπλον, γυμνὸν ἀπέ-

δωκα. Ita sequiores hic illic Latine potius quam Graece pro ἀπέδειξα, ut apud Dion. Halic. p. 431: ἐπιμελῇ αὐτὴν ἀπέδωκε τῶν ἀναγκαίων (cf. Cob. ad D. H. p. 9). Sed apud Lucianum hunc usum praeterea non observavi.

Cap. 16. τί γάρ, εἰ δορυφόρον ἔνα, τί δ' εἰ ὑπὸν ἑτήν [τινὰ] τοῦ τυράννου ἀπέκτεινα; Insititium videtur τινὰ; nam quae haec prava est oppositio, vel distinctio, inter ἔνα et τινά? Probabile duco, quod sexcenties fieri videmus, εἷς et τις inter se confusa fuisse, et τινα, quam correctionem nescio quis in margine adscripserat, alieno loco in textum esse receptum. Certe meo quidem iudicio multo melius δορυφόρον τινά se habebit.

Ibid. ἄρ' οὖν οὐκ ἄξιος, ὃ οὗτος, δωρεᾶς, ἀλλ' ἄτιμος ἐπὶ τηλικούτοις γένωμαι; Vix et ne vix quidem mihi persuadeo sic pro ἄξιός εἰμι vel δοκῶ scribi potuisse. Lenissima mutatione rescribe: ἄρ' οὖν οὐκ ἀξιοῖς, ὃ οὗτος, δωρεᾶς; Post pauca recipienda erat Halmii emendatio ἀπαραιτητότερος pro ἀπαράιτητος.

Cap. 18. ἅπαντα τοίνυν αὐτῷ ἄθροα περίεστησα, τὴν φύσιν... τὰς ἐπὶ (fortasse delendum cum Jacobitio) τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνων. ἐπ' αὐτὸν ἐχρησάμην τούτοις συμμάχοις καὶ πρὸς τὴν τελευταίαν ἐκείνην σκέψιν κατηνάγκασα. τούτοις debetur Pelletio pro librorum scriptura τοῖς. Sed mortuo medicinam fecit vir doctissimus; una litura haec delenda sunt, quippe quae nihil contineant nisi otiosam et futilem explicationem praecedentium et sententiam onerent et obscurant. Iam his abiectis omnia plana fiunt et expedita.

Cap. 19. Praetulerim ἀνόπλῳ ὑπὸ τοῦ καιροῦ κατειλημμένῳ pro ἐπὶ. In Cap. 20 supplendum: οἶα (μὲν) πεποιηκέναι..... οἶα δὲ εἰρηκέναι. Delendum contra videtur ἢ post προανηρημένον.

Cap. 21. ἀπέθανον ἄν, ἀλλ' ὡς τύραννος μόνον, ἀλλ' ἔτι νομίζων ἔξειν ἐκδικόν· νῦν δὲ ὡς ἄτεκνος, νῦν δὲ ὡς οὐδὲ φονίας εὐπορῶν. Prorsus ineptum mihi hoc videtur: 'mortuus essem, sed tantum ut tyrannus; nunc vero ut orbus'; i. e. 'nunc non solum tyrannus sum, sed etiam orbus'. Emendatio tamen in promptu est. Rescribe: ἀπέθανον ἄν, ἀλλ' ὡς τύραννος, μόνος. Mortuus essem, sed, ut tyrannus, solus; me, tyranno, perempto tibi, o

fili, interfector pepercisset; *solum* occidissem, ultore caedis relictō; nunc vero orbus et inultus pereō.

Cap. 22. Scribe οὐ μικρὸν οὐδ' εὐκαταγώνιστον ἔργον pro οὐδὲ μικρὸν.

Adđicatus. In Argumento supplendum: καὶ λέγων μὴ δύνασθαι (δεύτερον) ἀποκηρύττεται. Facillime id excidere potuit, quandoquidem in vetustissimis libris una littera B et δύο et δεύτερος et δευτεραῖος denotari solent. De qua re vide testimonium disertissimum Galeni, nuper prolatum a Cobeto (Mnem. Vol. XIII. p. 236).

Cap. 1. Necessario scribendum: ἐβουλόμην μὲν (ἄν) οὖν. *Vellem* non aliter dicitur quam ἐβουλόμην ἄν. Exemplā passim sunt obvia.

Cap. 5. μὴ διαβολὴν τινα μεῖζω ἐνέγκῃ μοι τὸ ἀποτυχεῖν ὥς ἀμυνομένῳ τὸν πατέρα (τῷ adde) Φαρμάκῳ καὶ μνησικακήσαντι ὧν ἐπεπόνθειν ὑπ' αὐτοῦ. Perspicuum est ἀμυναμένῳ requiri. Praeterea videndum, annon forte copula cum sententiae detrimento irreperit, qua expuncta τὸ μνησικακεῖν tamquam *causa* memoratur cur patrem ulcisci vellet. Semper in talibus aliquid turbant librarii.

Cap. 6. ἀλλὰ τι παλαιὸν ὑποικουροῦν ἐν τῇ ψυχῇ κακόν. Elegantius sane scribetur: πάλαι ὑποικουροῦν. Post pauca inserenda coniunctio: ἄν δὲ τινα ἱατρὸν ἴδῃ (ἢ) καὶ τοῦτ' ἀκούσῃ μόνον.

Cap. 7. Corrigendum: οὔτε (τὴν) ἀρχήν; ἐκέλευεν ἰάσασθαι καὶ τὸ ὅμοιον ἐγχείαι φάρμακον; οἴεται (sic libri ACFM) γὰρ ἐν εἶναι; πάσχει μὲν (τὸ) σύνθητες; καὶ ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ (ὑπὲρ) τῆς τέχνης.

Cap. 8. οὐ γὰρ ἄπασιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης οὐδὲ πάντας υἱέας οὐδὲ δσάκεις ἂν ἐθέλωσιν ἀποκηρύττειν συγκεχώρηκεν. Cum sententia tum oppositum πάντας υἱέας suadent, ut πατράσιν interponamus: οὐ γὰρ πατράσιν ἄπασιν, quod quam facile excidere potuerit in aprico est. Mox supplendum: οὐκ οὐν ἡγεῖτο ἀδίκαστον (δεῖν) γίνεσθαι τὸ πρᾶγμα.

Cap. 11. ἢν δὲ τινες ἐκόντες αὐτοὶ σύνθωνται δικαστὰς καὶ προελόμενοι ἐπιτρέψωσι διαίτην, οὐκέτι· οἷς γὰρ ἐξῆν μῆδὲ τὴν ἀρχὴν ἐμμένειν, εἰ τούτους τις αὐθαίρετος εἴλετο, στέργειν ἐστὶ δίκαιος τοῖς ἐγνωσμένοις. Hic primum praetulerim ἐλόμενοι,

ad quam vocem mente repetendum *δικαστάς* (ut statim sequitur: *εἰ τούτους τις εἴλετο*). Deinde pro *διαϊταῖν* reponere *δίαιταν*. Sed multo gravius vitium superest in voce *ἐμμένειν*. Quis unquam dixit *ἐμμένειν τινί* pro *iudicio alicuius stare*? Nihil aliud sententiae satisfaciet quam ut pro *ἐμμένειν ἐπιτρέπειν* reponatur. Unde autem *ἐμμένειν* originem duxisse potuit? In margine adscriptum fuisse suspicor, tanquam interpretamentum v. *στέργειν*, deinde alieno loco, ut fit, illatum genuinam lectionem supplantasse.

Cap. 12. *ἐγὼ εἰ μὴ φύσει παῖς ἦν, θέμενος δ' ἀποκηρύττει ἤθελες*. Probarem, si *generalis* esset sententia; cum tamen — vide sqq. — de *uno* patre et *uno* filio agatur, necessarium videtur: *εἰ μὴ φύσει (σὸς) παῖς ἦν*.

Cap. 13. *ἐπὶ τὴν ἐρημίαν ἐλαύνει τὸν ἐφησθέντ' ἂν δικαίως ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐξεβέβλητο*. Sensu haec vacant, quem certe non restituit infelix Gesneri coniectura: *μνησθέντ' ἂν δικαίως*. Pars sententiae, nisi fallor, intercidit, in hunc fere modum supplenda: *τὸν ἐφησθέντ' ἂν δικαίως ἐφ' οἷς (πᾶσχοντα εἶδεν ἐκείνον ὅφ' οὗ) ἀδίκως ἐξεβέβλητο*. Possis etiam: *ἐφ' οἷς (Φανερός ἐγένετο ὅτι) ἀδίκως ἐξεβέβλητο*, ubi *ἐφ' οἷς* pro *ἐπὶ τούτοις*, *οἷς* accipiendum. Scilicet insania patris innocentia filii comprobabatur.

Cap. 14. *ὃν γὰρ ὡς ἐν ἐσχάτοις οὖσαν τὴν γυναῖκα [καὶ παμπονήρως ἐχουσαν] οὐκ ἰώμενος μισεῖς*. Tam misere haec languent, ut vix ab ipso auctore profecta crediderim. Etiam certior res est in Cap. 26, ubi editur: *καὶ μὴ ἀπειρόκαλον μηδὲ ἐξαγώνιον [μηδὲ ἀλλότριον ἢ ἄκαιρον] ἡγήσεσθε τὸν περὶ τούτων λόγον*. Nonne oculis paene vides male sedulum lectorem ad v. *ἐξαγώνιον* suum: *ἀλλότριον ἢ ἄκαιρον* in margine appingentem? Nihil offensionis est in Pro Imagg. C. 18: *ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἐξαγώνια καὶ πόρρω τοῦ πράγματος*, aut in Anach. C. 19: *μὴ ἐξαγώνια μηδὲ πόρρω τοῦ σκόπου*. Sed quis homo venustior ferre potest hanc putidam tautologiam?

Cap. 16. Irascaris Editori mordicus retinenti malesanum illud: *ἔστι δὲ τῶν ὄντων ἀπάντων τούτων ἐν τῇ ἱατρικῇ τὸ ἐκισφαλέστατον*, cum iam Gesnerus monuerit *τοῦτο* esse reponendum. Emendationem perfeceris pro *ὄντων ἐνόντων* sive *προσόντων* restituendo.

Cap. 17. ὅπερ οἱ μὲν ἄλλοι (an ἄλλο τι?) νοσοῦντες ἡδῶς πεισθεῖεν ἄν. Mirifice hic variant Codices; in aliis est ὅπερ, in aliis ὥσπερ vel ἄπερ. Sententia duce repono: ὅπερ πάθοιεν ἄν.

Cap. 19. ὑβρίζεις τὸν εὐεργέτην, ἀδικεῖς τὴν φύσιν· τί καὶ τοὺς νόμους συναδικεῖς [τῇ φύσει]; Extrema melius aberunt.

Cap. 20. Nihil est quod editur: ἀλλ' ὑμῖν ποιεῖ τοῦτο σκοπεῖν. Libri aliquot ὑμᾶς, ex correctura, opinor. Verum videtur: ἀλλ' ἐφ' ὑμῖν ποιεῖται. Cf. Pisc. C. 40: ἐπ' αὐτῷ, εἰ δοκᾷ, Παρρησιᾷ ποιησώμεθα τὸ τοιοῦτον.

Cap. 21. τίς πορνοβοσκὸς ὑβρίζεται; τίς ἡτιάσατο; Non ita scripserat, sed τίς πορνοβοσκὸς ὑβρίσθαι ἡτιάσατο;

Cap. 22. πάντα ταῦτα εὐλόγους ἔχει τὰς προφάσεις καὶ τὰς μέμψεις πατρικᾶς. Bonus interpres: *rationabiles habent causas et reprehensiones patrias*. Verbum pro verbo reddidit; quo sensu nihil curat. Si haec intellegere vis, emenda: εὐλόγους ἔχει τὰς προφάσεις εἰς τὰς μέμψεις πατρικᾶς, quo nihil potest esse luculentius: *iustam praebent causas, quapropter filii a patribus vituperantur*. εἰς semel scriptum omnia perdidit.

Cap. 23. τὸ δὲ τῆς ἱατρικῆς ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον εἶναι προσήκει, καὶ τινα προνομίαν ἔχειν τὴν τέχνην [δικαίον] τῇ ἐξουσίᾳ τῆς χρήσεως. Requiro ἐλευθεριώτερον; de *libertate* agitur, non de *liberalitate*. Praeterea tolle inutile fulcrum orationis: δικαίον, quod male manus adlevit, non intellecto infinitivum ἔχειν a προσήκει pendere.

Ibid. μηδ' ὑπὸ δουλείαν γενέσθαι νόμου μηδ' ὑπὸ φόβον καὶ τιμωρίαν δικαστηρίου, μηδ' ὑπὸ ψῆφον καὶ πατρὸς ἀπειλὴν καὶ ὀργὴν ἰδιωτικὴν. De quonam haec praedicari debent: μηδ' ὑπὸ ψῆφον? De *iudicio*, opinor. Ut autem nunc ea verba leguntur, necessario ad ipsum *patrem* sunt referenda; quod absurdum est. Transpone inter se μηδ' ὑπὸ φόβον et μηδ' ὑπὸ ψῆφον et nihil molestiae supererit. In fine corrigendum: οὐ βούλομαι οὐδὲ θεραπεύσω. Editur: θεραπεύω.

Cap. 25. Emenda: τὸν ἄπαξ τινὰ ἰασάμενον et νῦν δ' ἤδη σέψασθε οἶα καὶ ἐστὶν αὐτοῦ τὰ ἐπιτάγματα pro καὶ οἶα (καὶ om. A).

Cap. 24. Stolidissimum emblemata hoc caput deturpat. Tam-

quam triticum', ait, 'si in diversos spargas agros, ἀναφύεται . . . διαφόρως καθ' ἐκάστους τόπους, οὕτω δὲ καὶ τὰ νοήματα παρὰ τοὺς ὑποδεξαμένους [τόπους] ἢ εὐφορὰ καὶ εὐτροφὰ ἢ ἐλάττω γίγνεται. Scripserat: παρὰ τοὺς ὑποδεξαμένους, i. e. pro cuiusque natura et statu corporis et habitu; quod in praegressis σωμαίων φύσεις καὶ κράσεις dicitur. Lepidum caput, qui τόπους supplendum esse putavit!! Praeterea pro ἐν ὄρει καὶ ὑπολίθῳ γηδίῳ ex Timone C. 31 rescribe: ἐν ὄρεινῳ.

Cap. 28. Supplendum: εὐαλωτότερα καὶ ταῖς νόσοις (μᾶλλον) ἐκκειμένα.

Cap. 29. καὶ τίνος πλείονος μετέχει. Mendose pro πλείον.

Phalaris Prior. Cap. 2. ἐπιβουλεύοντας καὶ ἐξ ἅπαντος [τρέπου] ἀνελεῖν με ζητοῦντας. Collatis Cap. 7, ubi eadem verba recurrunt: ἐξ ἅπαντος ἀνελεῖν σπεύδουσι et Cap. 11: ἐξ ἅπαντος κολάζειν ἐπιθυμοῦντι, certe suspicari licet τρόπου non ab ipso auctore esse additum. Et est haec locutio Nostro perfamiliaris. In fine capitis verba inde ab ἦσαν usque ad ἀνάγκην in *parenthesi* sunt collocanda.

Cap. 3. εὐθύς γοῦν τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἐσπελίσμην καὶ συμβούλοις καὶ συνεστοῖς ἐχρώμην τοῖς πλείστοις αὐτῶν. Pro πλείστοις potius aliquod verbum expectaveris, quo ratio reddatur cur his *potissimum* prae ceteris confideret tyrannus et victoribus uteretur aut in consilium admitteret. Fortasse scribendum: τοῖς πιστοτάτοις αὐτῶν. Nota res est πιστός et πλείστος passim confundi.

Ibid. ὑδάτων τε ἐπιρροαῖς. Nulla notatur scripturae varietas; in Timone contra (Cap. 18) omnes libri: ἐπιρροήν, nullus ἐπιρροίαν. Mox ex Y recipiendum: περιβολαῖς, quod melius respondet *pluralibus*: ἐπιρροαῖς et ἀναστάσεσιν.

Cap. 4. ἤδη δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀφεῖναι τὴν ἀρχὴν . . . ἐσκοπούμην, ὅπως μόνον ἀσφαλῶς παύσαιντ' ἂν τις ἐννοῶν. Manifesto hoc dicit: se iam de regno abdicando cogitare, sed hanc solam cogitationem se etiam nunc morari quomodo id tuto facere possit. Quamobrem scribendum arbitror: μόνον ὅπως ἀσφαλῶς παύσαιντ' ἂν τις ἔτ' ἐννοῶν. Cf. quae mox leguntur: τὸ δ' ὅπως μηκέτι τοιαύτης θεραπείας δεήσεται ἢ πόλις, τοῦτ' ἐζήτουν ἔτι. Post pauca corrige: διασπάσσεσθαι ἡπείλουν pro διασπάσασθαι.

Cap. 5. Sine exemplo dictum videtur: ἐξήτουν τινὰ σωτηρίαν περὶ τῶν παρόντων, quod omnes ἐκ τῶν παρόντων dicere solent, ut in hoc ipso capite: ἐκ τῶν ἐνόντων. περὶ ex praegressis: περὶ τῶν τότε πρακτέων se insinuavit. Quam plurimi errores sic nascuntur.

Ibid. αὐτίκα μελλήσονται πείσεσθαι τὰ ὕστατα. Nulla in talibus librorum est auctoritas: nam perpetuo ἔσχατος, αἰσχιστος et ὕστατος a scribis confunduntur. Et quid tritius apud omnes quam πᾶσχειν τὰ ἔσχατα?

Variis modis titubatur in sequentibus: μᾶλλον δὲ (ἴδει, scil.) γυμνὴν ἤδη ὑπέχειν τὴν σφαγὴν καὶ τὰ φίλτατα ἐν ὀφθαλμοῖς δρᾶν ἀπολλύμενα; ἢ τὰ μὲν τοιαῦτα πάνυ ἡλιθίου τινὸς εἶναι, γενναῖα δὲ καὶ ἀνδράδῃ διανοηθέντα . . . μετελθεῖν ἐκείνους, ἑμαυτῷ δέ . . . ἀσφάλειαν παρασχεῖν. Hic primum offendor in voce δρᾶν; nam vel fortissimo viro accidere potest, ut suos ante oculos trucidari videat; is demum ignaviae culpam contrahit, qui hoc fieri patitur; quamobrem reponendum censeo: περιορᾶν. In sqq. constructio laborat; nam unde pendet illud εἶναι? Fortasse scribendum: ἡγεῖσθαι εἶναι. In fine supple: μετελθεῖν (μὲν) ἐκείνους.

Cap. 6. ὡς νύκτωρ ἐς τὸ ἱερὸν παρῆλθε. Malim fere παρεσῆλθε, quod de furibus clam introeuntibus est usitatum. Cf. Fritschium ad Catapl. C. 1, ubi παρεσελθὼν restituit pro παρελθὼν. Similiter παρεσελθεῖν pro παρελθεῖν cum parte librorum correctum est Gall. C. 28 et Dial. Meretr. XII. 3. Eodem remedio utendum in Lucio C. 16, ubi scribe: ἄνθρωπος ταύτῃ παρεσῆει pro παρήει.

Cap. 7. Pro ὁμοίως sententia potius ducit ad ὁμως, quod nunc video iam placuisse Solano. Eodem modo peccatur in Dial. Mort. X. 12, ubi legendum: καὶ τὰ παιδία νεογνὰ ὄντα ὁμως κάκεινα ὑπὸ τῶν παιδῶν βάλλεται ἀφθόνοις τοῖς λίθοις pro ὁμοίως.

Cap. 8. Φέρειν δ' ἀνάγκη καὶ τὸ ἀναφυόμενον ἐκκόπτειν. Pro Φέρειν varia excogitarunt viri docti: κείρειν Seilerus, θερίζειν Jensus, δέρειν Bosius, ἀφαιρεῖν Gesnerus. Ineptissime omnia. Solito minus felix etiam fuit Mehlerus (Luciani Dialogi Quattuor p. LXVII) φθέρειν coniiciens. Nihil aliud huic loco convenit quam: καταφέρειν δ' ἀνάγκη καὶ τὸ ἀναφυόμενον ἐκκόπτειν. Hercules enim, ut est apud Apollodorum in Bibl. II.

5. 2 τῷ ῥοπάλῳ τὰς κεφαλὰς κόπτων οὐδὲν ἀνύειν ἔδυνάτο. Frequentissime apud Nostrum καταφέρειν pro *ferire, incutere, impingere* usurpatur. Sigla praepositionis neglecta fuit.

Ibid. ὁμοιον χρὴ τῇ ὑποθέσει καὶ αὐτὸν εἶναι. Recte Seagerus: τὸν αὐτόν, nisi quod malim: καὶ ἀεὶ τὸν αὐτόν. Mox scribe ὅλως δέ τινα pro ὅλως δέ, τίνα.

Cap. 10. εἴτα ὀρεσθε τὸν πρὸς τοὺς θνείλους Φιλάνθρωπον οὕτως (ἂν, add. Herwerdenus) ἀδίκως τοῖς οἰκείοις προσφέρεσθαι, εἰ μὴ τι διαφερόντως ἡδίκητο; Qui ita loquitur, manifesto *concedit*, Phalaridem *iniustum* erga cives fuisse; quod tamen hic orator nullo modo concedere potest. Quid enim aliud per totam orationem probare studet quam tyrannum, crudeliter fortasse et irate, numquam tamen *iniuste* adversarios tractavisse? Audi modo, qualia loquentem eum inducat: εἰ αἵρεσίς μοι προτεθείη, πότερα βούλομαι, κολάζειν τινὰς ἀδίκως ἢ αὐτὸς ἀποθανεῖν, εὖ ἴστε ὥς οὐδὲν μελλήσας ἐλοιμην ἂν τεθνάναι μᾶλλον. Et nunc repente idem largietur *iniustum* eum fuisse? Fieri non potest. Itaque pro ἀδίκως aliud erit reponendum, σκαιῶς vel πικρῶς (cf. C. 8: ἀνδρὶ φύσει μὲν ἀγαθῷ, διὰ δ' ἀνάγκην πικρῷ); quo praeterea, quod opponitur, Φιλάνθρωπον etiam ducere videtur.

Cap. 11. κινήσεως γὰρ αὐτῷ καὶ μυκηθμοῦ ἔδει μόνον πρὸς τὸ καὶ ἔμψυχον εἶναι δοκεῖν. Praetulerim ἐνέδει. Motus et mugitus tantum ei *decerant*.

Cap. 14. Scribe ὥς ἂν καὶ (εὖ) εἰδότες et αὐτοῦ τὸν ταῦρος pro αὐτοί.

Phalaris *Alter*. Cap. 3. καὶ τὸ ἴσον μετέχων τῆς τε δημοσίας εὐκλείας, εἰ φυλάττοιτο καὶ τῆς ἐναντίας δόξης, εἰ ἐκ τῶν παρόντων προσγένοιτο. Manifestum est haec dici de honore vel ignominia, quibus in *posterum*, prout tyranni donarium acceperint aut reiecerint, Delphorum civitas *afficietur*. Quamobrem supplendum: τὸ ἴσον (ἂν) μετέχων.

Cap. 10. εἰ λογίσαισθε [πρῶτον] ὑπὲρ ὅσων καὶ ἡλικῶν ἐστὶν ἢ σκέψις, πρῶτον μὲν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ἔπειτα ὑπὲρ τῆς πόλεως ὅλης. Deleatur e proximis invectum πρῶτον, cui nihil respondet. In Cap. 12 resecta puerile glossema οὐ [Φάλαρις] τύραννος εἰς οὐδὲ (δ adde) ταῦρος οὗτος.

Cap. 12. ἀπάντων [ἀνατιθέντων] καὶ ὑπὲρ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν ἐνίων δωρουμένων τὸν θεόν. Elegantem verborum com-

positionem pervertit sciolus, qui satis inficete ἀνατιθέντων interposuit. Quid enim interest inter ἀνατιθέναι et δωρεῖσθαι τὸν θεόν? Nihil, opinor.

Εμπνεύμα. Cap. 2. Supplendum: ὁμῶδοξοι γὰρ ἄμφω καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν (ἦσαν) λόγων. In fine legendum: ὅτι σοι τὸ κεκινηκὸς ἦν τὸν τοσοῦτον γέλωτα pro optativo εἴη, qui praegresso εἰδεῖν perperam accommodatus videtur.

Cap. 3. αὕτη, ὦ Πάμφιλε, ἡ Ἑλένη, ὑπὲρ ἧς ἱμονομάχουν πρὸς ἀλλήλους. καὶ μέχρι γε τούτου γελοῖον οὐδὲν ἦν ἐκείνοις. Non probō, quod audaci sane coniectura Fritzscheius verba ἦν ἐκείνοις post Πάμφιλε transposuit. Leni mutatione rescribe: καὶ μέχρι γε τούτου γελοῖον οὐδὲν ἐν ἦν ἐκείνοις, nihil ridiculi iis quae dicebantur inerat.

Ibid. τὸ μὴ σφόδρα καταφρονεῖν χρημάτων, ἀλλὰ τρίτον τι ἀγαθὸν καὶ τοῦτο οἶσθαι. Vitiose pro ταῦτα. Cf. Necyom. C. 4: ὁ δέ τις ἔμπαλιν ἀγαθὸν εἶναι καὶ τὸν πλοῦτον αὐτὸν ἀπέφαινε et Salt. C. 70: τὸ κάλλος ἐπαινοῦντος καὶ μέγας τρίτον ἡγουμένου ἀγαθοῦ καὶ τοῦτο εἶναι.

Cap. 5. διελέγχειν ἐπειρᾶτο μάλιστα τὸν βίον αὐτοῦ· κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ὁ Βαγῶας ἀντεξήταζε τὸν ἐκείνου [βίον]. Elegantius abest.

De Astrologia. Cap. 1. οὐδὲ διδασκαλίαν ἐπαγγέλλεται, ὅπως ταύτην τὴν μαντοσύνην διενεκτέον. Intellegerem: διαιρετέον. Verbum διαιρεῖν nonnunquam *explicare, interpretari* significat. Cf. Dion. Hal. p. 785: τὸ μὲν τέρας ὅμῃν ὁ πατὴρ διελεῖται καὶ οὐδὲν ψεύσεται et Plut. Cim. C. 18: φράζει θάνατον αὐτῷ προσημαίνειν τὴν ὄψιν οὕτω διαιρῶν.

Cap. 3. πρῶτον Αἰθίοπες τόνδε τὸν λόγον κατεστήσαντο. *Primi* id Aethiopes fecere, non *primum*; itaque reponendum: πρῶτοι.

Cap. 5. Αἰγύπτιοι . . . τὴν μαντικὴν ἐπὶ μέζον ἤγειραν. Immo vero: ἤειραν. Cf. Hist. C. 21: ἐπὶ μεῖζον μὲν αἶρειν τὰ ἡμέτερα; Alex. C. 25: εἴτα θαυμάζεις, εἰ ἐπὶ μέγα ἤρθη τὸ χρηστήριον; In fine pro ἡ περίφορος, quod ne Graecum quidem est, repone περιφορή; cf. C. 27: κρίει τῆς περιφορῆς.

Cap. τὸ μαντήιον τὸ Ἀμμωνος ἐς τὸν ἡέρα καὶ ἐς τὴν τουτέου σοφίην εἶρητο. Koehnius: εὔρητο. Verum arbitror: ἰδρυτο.

Cap. 12. Supplendum: ἄρχειν ἔγνωσαν ἑωυτῶν ὅστις τοῦ ἐτέρου

σοφίην (εἶη) προφερέστερος, et C. 14: (ἐς) Δαίδαλον et: αὐτός (τε) μάλιστα ἐχρήσατο.

Cap. 15. Ἰκαρος δὲ νεότητι καὶ ἀτασθαλίῃ χρεόμενος [καὶ] οὐκ ἐπικτὰ διζήμενος. Abiicienda est copula; nam νεότητι καὶ ἀτασθαλίῃ χρεόμενος prorsus idem valet atque ὑπὸ νεότητος καὶ ἀτασθαλίης.

Ibid. ἐς πέλαγος κατηνέχθη ἀβύσσων πρηγμάτων. Ridicule pro ἄβυσσον.

Cap. 20. Locum ita supple et emenda: καὶ σφίσι γινομένοισι τῷ μὲν ἢ Ἀφροδίτῃ, τῷ δὲ δ Ζεὺς, τῷ δὲ δ Ἄρῃς, (τῷ δὲ δ Ἑρμῇς) ἐν τῇ γενεῇ αὐτέῃ οἰκοδοσκοῦνται, οὗτοι ὅπως τοκίαις ἐσωτοῖσι πάντα ἱκέλους ἐκτελέουσι καὶ χροίην κ. τ. λ.

Cap. 22. Legendum: τὰ ἔργα ἐκατέρου αὐτέων pro ἐκάστου. ἐπῆκεν.

Cap. 24. τοῦ αἵματος πιεῖν ἐθελόντων οὐ πρότερον ἀπῆκεν οὐδένι. Sensus est: *permisit*, *concessit*; quod dicendum erat:

Cap. 29. καὶ ἐκ μὲν ὀλίγου πυρὸς ἀπορροή ἐς ἡμέας ἔρχεται, καὶ τὸ πῦρ οὐ δι' ἡμέας καίει τι. Repone: (εἰ) καὶ τὸ πῦρ οὐ δι' ἡμέας καίεται.

Demopax. Cap. 1. καὶ ἔργα οὐκ ἀπὸ τῷ ὀνόματος [καὶ] ὅσα ἢ λήστας ἀναιρῶν ἔπραξεν ἢ ὁδοποιῶν τὰ ἄβυστα ἢ γεφυρῶν τὰ δύσπορα. Expungatur molesta copula; quoniam enim *opera*, Herculis nomine non indigna, intellegenda sunt praeter ea ipsa, quae hic enumerantur?

Cap. 4. ἀλλὰ καὶ ποιηταῖς σύντροφος ἐγένετο. Propter sequentia *Plusquamperfecta*: ἤσκητο — ἐγεγύμναστο — διέπρονετο — ἐμεμελήκει — haud scio an fortasse praestet: ἐγεγέννητο. Perpetuo haec confunduntur, ut mox pro γενόμενους in Guelferbyitano est γεγεννημένους.

Cap. 7. ἡγεῖτο γὰρ ἀνθρώπου μὲν εἶναι τὸ ἀμαρτάνειν, θεοῦ δὲ ἢ ἀνδρὸς ἰσοθέου τὰ πταισθέντα ἐπανορθοῦν. Praeclara sententia, in qua, ut omnia sibi accurate respondeant, desidero articulum: (τὸ) τὰ πταισθέντα ἐπανορθοῦν.

Cap. 14. τοῦ δὲ Σιδωνίου ποτὲ σοφιστοῦ Ἀθήνησιν εὐδοκιμοῦντος καὶ λέγοντος. Tam mire haec coniunguntur: ποτὲ εὐδοκιμοῦντος καὶ λέγοντος, ut vix sana credam. Imprimis placeret: ἐπιδημοῦντος, cum aliquando Athenis moraretur; quod optime quadraret in Maximum Tyrium — nam hunc designari

demonstravit Fritzschiuss — quem ex Suida i. v. novimus *Romae* domicilium habuisse.

Cap. 18. Supplendum: πάνυ (μὲν) ὥραϊον et καλός (γ'), ἔφη.

Cap. 25. οὐ γὰρ εἶχέ τινα, οἶμαι, εἰπεῖν τοιοῦτον. Ieiunius hoc est quam ut ab ipso Luciano additum mihi persuadeam.

Cap. 26. ἐνὶ γοῦν ἐρωτηθέντι ὑπ' αὐτοῦ λόγον τινὰ καὶ ὑπερ-
αττικῶς ἀποκριθέντι. Rectissime Fritzschiuss iudicavit ἀπο-
κριθέντι vitio ex ἐρωτηθέντι illatum esse. Prorsus incredibile
videtur hoc uno loco Lucianum a constanti et perpetuo Attico-
rum et suo ipsius usu aberrare voluisse. Et ἀπεκρίνατο recte
legitur C. 21 et 55.

Cap. 31. προσέρχεται, ἔφη, ὁ Ἀπολλώνιος καὶ οἱ Ἀργοναῦ-
ται αὐτοῦ. Codex F. προέρχεται, non male. Scilicet προιέναι et
πρόδος de *incesso* magnifico et superbo usurpantur, de patrono
imprimis, mane ad salutationes clientium accipiendas prodeunte. Cf.
Nigr. C. 23: καὶ προελθόντας (ita Bekkerus et Fritzschiuss
pro vulgata προσελθόντες) ἄσπερ δεσπότης προσείπῃσι; Nycyom.
C. 12: πολλοὶ μὲν ἔωθεν ἐπὶ τῶν πυλῶνων παρειστήκεσαν τὴν
πρόδον αὐτοῦ περιμένοντες; Somn. C. 9: εὐτελής τὴν
πρόδον (pars librorum πρόσδον). Neque multum dubito
idem verbum restituendum esse in Lucio C. 4: γυναῖκα ὁρῶ
προσιούσαν ἔτι νέαν, εὐπορουμένην, ὅσον ἦν ἐκ τῆς ὁδοῦ συμβα-
λεῖν; immo vero: πρόσδου, ex comitatu et incesso. Itaque ad
Apollonium magno cum fastu procedentem suaviter irridendum
optime se haberet: προσέρχεται.

Cap. 44. ποιητῇ Φαύλῳ λέγοντι γεγραφέναι μονόστιχον ἐπί-
γραμμα, ὅπερ ἐν ταῖς διαθήκαις κεκέλευκεν ἐπιγραφῆναι αὐτοῦ
τῇ στήλῃ. Sine controversia plusquamperfectum est restituendum:
ἐκεκελεύκειν. Rectissime C. 40 Fritzschiuss ἐπεποίηκει emen-
davit pro πεποίηκεν.

Cap. 48. ἰδὼν κυνικόν κεκραγόντα [καὶ λέγοντα] ὅτι
'Αντισθένης. Saepissime eiusmodi additamenti indulgent magi-
stelli. Cf. Hermot. C. 48: ἐκεκράγει πρὸς ἅπαντας μὴδ'
ἄλλως εἰδέναι τι; Pisc. C. 35: μόνον πλούσιον εἶναι τὸν σοφὸν
κεκραγώς.

Cap. 50. συγγνώμην ἔχειν αὐτῷ κατὰ τινα πάτριον τοῖς κυνι-
κοῖς παρρησίαν θρασυνομένῳ. Immo vero: θρασυναμένῳ.
Iam, credo, demissus erat et supplex.

Cap. 52. ἐρομένῳ δέ τινι, εἰ καὶ αὐτὸς πλακοῦντας ἐσθίοι, οἷοι οὖν, ἔφη, τοῖς μωροῖς τὰς μελίττας τιθέναι τὰ κηρία; Paene necessarium videtur: τοῖς μωροῖς (μόνοις). In loco Nigrini C. 28: ἔνα δὲ καὶ αὐτὸς εἶδον, ὃς καὶ γευσάμενος τῶν παρ' ἐκείνοις κακῶν . . . ὡς αὐτὸν ἀφῆκτο, non debebam. Fritzscheium male secutus, *corulam* tollere, sed potius, καὶ γευσάμενος (μόνον) supplere.

Cap. 60. τῶν δὲ Ὀμήρου στίχων ἕνα ἤδε μάλιστα. Absurde carmina HomERICA οἱ Ὀμήρου στίχοι appellantur. Responde στίχον. Cf. Pseudol. C. 27: παρ' αὐτὰ τὰ τοῦ Ὀμήρου; Fugitt. C. 30: βαψωδούσης τι τῶν Ὀμήρου; Dem. Enc. C. 5: τὰ Δημοσθένους ἐγγυὲς τῶν Ὀμήρου τιθεῖς; Iupp. Trag. C. 40: οἷσισι μάλιστα ἐπέσθης τῶν Ὀμήρου; Char. C. 7: ἀμελέτητον ὄντα με τῶν Ὀμήρου. Et τὰ Ὀμήρου ἔπη sive ποιήματα vel simpliciter τὰ Ὀμήρου frequentissimum est apud omnes; sed στίχος non nisi de *singulis versibus* adhibetur, ut e. g. de Luctu C. 24: βαψωδούνται πρὸς ἀπάντων δύο τοῦ Ὀμήρου στίχοι et Char. C. 4: Ὀμηρος ἀπὸ (lg. ὑπὸ) δυοῖν στίχοιν ἀμβατὸν ἐποίησε τὸν οὐρανόν, ctt.

Cap. 67. καὶ τὸν θᾶκον τὸν λίθινον. ἔφ' οὐ εἰώθει ὁπότε κάμναι ἀναπαύεσθαι, προσεκύνουν καὶ ἐστεφάνουν [ἐς τιμὴν τοῦ ἀνδρός] ἡγούμενοι ἱερὸν εἶναι καὶ τὸν λίθον ἔφ' οὐ ἐκαθέζετο. Musas iratas habeat quicunque haec tam frigide interposuit!

Amores. Cap. 1. πάνυ δὴ με ὑπὸ τὸν ὄρθρον ἢ τῶν ἀκολούτων σου διηγημάτων πειθὼ κατεύφρανε. Collatis quae initio huius Capituli leguntur: ἐξ ἐωθινοῦ πεπλήρωκας ἡμῶν τὰ ὄντα et iterum Cap. 4: αἱ μὲν ἐμαὶ διηγῆσεις ἐξ ἐωθινοῦ παραταθεῖσαι κόρον ἔχουσι non possum non suspicari ἀπὸ τοῦ ὄρθρου auctoris manum fuisse. Nostrum est ubicunque ὑπὸ vel ἀπὸ pro arbitrio reponere.

Ibid. εἴ τις ἄρην ἢ καὶ νῆ Δία θῆλος ἐφεῖται σοι πάθος. Clamat sententia ἀφεῖται esse scribendum et multi Critici hoc viderunt et Codices F Δ T affirmant, ut mirari subeat Jacobitii in talibus iudicii perversitatem.

Cap. 2. σχεδὸν γὰρ ἐκ τῆς ἀντίπαιδος ἡλικίας εἰς τοὺς ἐφ' ἑβόους κριθεὶς ἄλλαις ἀπ' ἄλλων ἐπιθυμίαις βουκολοῦμαι. Aut ego caecutio aut haec inepta sunt et sensu cassa. Quid enim aliud innunt quam hunc Theomnestum, cum

etiamnunc ἀντίπαις esset, adolescentulus, puta, *tredecim* vel *quattuordecim* annorum, *toga virili sumpta* inter ἐφήβους receptum fuisse? At id per naturam rei fieri non potuit, siquidem inter omnes constat legitimam aetatem epheborum *duodeviginti* annorum fuisse. Hoc tamen velle Theomnestum perspicuum est, se iam 'de tenero ungui', ut est apud Horatium, sub Veneris signis militasse. Nulla difficultas superesset, si molestum illud 'εἰς τοὺς ἐφήβους κριθεῖς' in marginem relegare liceret; sed nihil minus *glossematis* speciem refert. Unum succurrit remedium, idque non optimum, ut rescribamus: ἐκ τῆς ἀντίπαιδος ἡλικίας, οὐδέπω (vel, ut hic scriptor, quem nihil commune habere cum Luciano quovis pignore contendam, dicere solet, μηδέπω) εἰς τοὺς ἐφήβους κριθεῖς, ut his additis significet se iam diu antequam per aetatem liceret, Amori operam dedisse. Aliud tamen latere suspicor. Mox inserte: διάδοχοι (οἱ) ἔρωτες.

Cap. 3. πειράσας μὲν γὰρ ἐλπίζεις, τυχὼν δ' ἀπολέλαιukas. Ἰση δὲ ἡδονὴ τὸ παρεῖναι καὶ τὸ μέλλον. Intellegerem: τὸ μέλλειν (παρεῖναι scil.). „Aeque voluptati est una cum iis versari, quos amamus, atque gaudium illud expectare”; ita ut τὸ παρεῖναι ad τυχὼν δ' ἀπολέλαιukas, τὸ μέλλειν vero ad πειράσας μὲν ἐλπίζεις respiciat. Paullo supra scribe ἢ στρατιώτην, non καὶ (millies sic peccatur) et versus finem ἐκείνων μόνον pro μόνων. Vitiosum etiam videtur: τὴν Φωνὴν δ' Ἰσην τῇ Λυκάμβου θυγατρὶ λεπτὸν ἀφηδύνων. Corrige Ἰσα, quod nonnumquam *adverbiascit*, ut et ὁμοια; cf. Cap. 40: τοὺς πλοκάμους Ἰσα ταῖς τῶν ἐρίων χροιαῖς ξανθῷ μεταβάπτουσιν.

Cap. 5. παιδιᾶς, ὦ Θεόμνηστε, καὶ γέλωτος ἡγεῖ τὴν διήγησιν. Corruptum est διήγησιν, nam non *narrare* aliquid rogatus erat Lycinus, sed litem *diiudicare*. Cf. quae statim praecedunt: ἦν πεπλοστευκὲ σοι ψῆφον ἢ περὶ τῶν ἐμῶν ἐρώτων κρίσις, ἥδη φέρε. Verum videtur: διαγνώσιν.

Ibid. καὶ μοι τὰ τῶν λόγων ἰχνη ταῖς ἀκοαῖς ἐνεσφράγισται σχεδὸν ὡς ἀρτίως εἰρημένα. Quamquam multa in hoc dialogo adeo inepte sunt dicta et cogitata, ut perpetuo sit cavendum, ne *ipsam auctorem* eorrigas, h. l. tamen potius librariorum impigiasse arbitror et in archetypo fuisse: εἰρημένων. Nimis enim absurdum est: τὰ ἰχνη τῶν λόγων εἰρηται.

Cap. 6. καὶ βοθίῳ τῷ τῶν ἐλατήρων μετὰ μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναχθέντες, ἐπειδὴ μάλ' α καὶ κατόπιν ἡμᾶς ἐποίμαινον αὖραι. Dum recondita venamur, maxime obvia interdum fallere nos solent; ut v. c. hunc locum et ego et innumeri ante me saepissime relegimus neque tamen observavimus, quod semel observatum καὶ τυφλῷ δῆλον, in absurdo μάλ' α καὶ nihil aliud latere quam μάλ' α καί. Similiter, cum sexcenties *Nigrinum* summa cum cura perlegissem, nuper demum me advertit iam *prima* dialogi *verba* vitio apertissimo laborare; *soloecum* enim est quod editur: οὐ τοίνυν προσβλέπειν ἡμᾶς ἐτι ἀξιοῖς οὐθ' ὁμιλίας μεταδίδως οὐτε κοινωνεῖς τῶν ὁμοίων λόγων; nam aut οὐτε — οὐτε sibi respondeant necesse est aut οὐ — οὐδὲ — οὐδέ, ut nulla non pagina docet. In nostro loco praeterea malim: κατὰ μικρὸν, *paullatim*.

Cap. 8. Supplendum videtur: ἔστι γὰρ ὅντως ἡ πόλις Ἥλιον (Ἀξία) πρέπον ἔχουσα τῷ θεῷ τὸ κάλλος. Mox dele importunam copulam in δύο ἡ καὶ τρεῖς προσεργύησαν et una opera emenda: προσεργύηκεσαν, nam περιγηγῆται illi iam ad eum accesserant.

Cap. 9. Expunge μοι post διανοοῦμένῳ, ex ἀπῆντησέ μοι repetitum et scribe: τὸ ἥδιστον (τῶν) ἐπὶ ξένης (κερδῶν scil.).

Cap. 12. ἦν δ' ὑπὸ ταῖς ἄγαν παλινσκίοις ὕλαις Ἰλαραὶ κλισιαί, εἰς ἃ τῶν μὲν ἀστικῶν σπανίως ἐπεφοίτων τινές, ἀθρόοι δ' ὁ πολιτικὸς ὄχλος ἐπανηγύριζεν. Hic nescio quid de *genetum quadam enallage* somniant quidam interpretes, qua armati soloecum illud εἰς ἃ defendere student. Simplicius et verius erit: Ἰλαρὰ κλισία reponere. Praeterea σπάνιοι requiritur pro σπανίως, quod vel oppositum ἀθρόοι docere poterat. Tertium restat, quod etiam minus est ferendum; nam quae, obsecro, haec mirifica est oppositio inter πολιτικὸς et ἀστικὸς? 'Omnia iam fient', si ἰσοδύναμα in *contraria* repente mutantur. Cogitavi de χωριτικὸς, *rusticus*, ut apud Plut. Pericl. C. 34: χωριτικὸν πλῆθος et Xen. Cyr. IV. 5. 54: ἡμεῖς οὐκ ἐν χλιδῇ τεθράμμεθα, ἀλλὰ χωριτικῶς.

Cap. 13. ἡ μὲν οὖν θεὸς ἐν μέσῳ καθιδρυται — Παρίας δὲ λίθου δαίδαλμα κάλλιστον — ὑπερήφανον καὶ σεσηρότι γέλωτι μικρὸν ὑπομειδιῶσα. Sic Jacobitio haec dividere placuit. Quid tamen sit ὑπερήφανον μικρὸν ὑπομειδιᾶν, nisi inanis πᾶτατος

τῶν ὀνομάτων nemo, ut opinor, facile dixerit. Tento: ἡ μὲν οὖν θεὸς ἐν μέσῳ καθίδρυται, Παρίας λίθου δαίδαλμα ὑπερήφανον, σεσηρότι γέλωτι μικρὸν ὑπομειδιῶσα, eiecto κάλλιστον ut interpretamentum v. ὑπερήφανον.

Cap. 14. ὑπὸ τοῦ κλειδοφύλακος ἐμπειπιστευμένου γυναικού. Pars librorum: κλειδοφύλακος εἶναι πεπιστευμένου; quod veram lectionem aperit: κλειδοφυλακεῖν πεπιστευμένου sive, si mavis, ἐμπ. Vox rarior ἐμπιστεύειν praeterea occurrit Dem. C. 51: τὴν ἀρχὴν ἐμπιστευθέντι ἐκ βασιλέως. Mox corrige: ἄχρι ποδὸς (ὥς) ἡκριβωμένοι (οἱ) βυθμοὶ et δεξαίμην pro ἐδεξάμην.

Cap. 15. καὶ κατὰ τοῦτο τοῦ Πραξιτέλους ἐθαύμαζον, ὅτι τοῦ λίθου τὸ δύσμορφον ἀπέκρυψεν. Quia neque Graecum est θαυμάζω κατὰ τι neque θαυμάζω τινός, quantocius eiiciatur importunum κατὰ, quod dittographia peperit. Quid usitatus quam θαυμάζειν τί τις;

Cap. 18. Legendum: προβεῖς δ' ἀμφοτέροις κλῆρον ὑπὲρ τοῦ τίνα (melius scripsisset: πρότερον) χρὴ πρότερον (pro πρῶτον) εἶπεῖν, ἐπειδὴ Χαρικλῆς ἐλελόγγχει [πρότερον, dele]. Πρότερον, ut vides, loco motum est. Neminem tanta incuria fuisse arbitror, ut de iisdem πρῶτον et quattuor verbis interpositis πρότερον scriberet. ἐλελόγγχει nihil tale requirit; subaudiendum πρότερον εἶπεῖν.

Cap. 19. Foede corruptum est, quod editur: ἴθι δὴ, γυναιξὶ συνήγορος ἢ θήλεια, χάρισαι δὲ καὶ τοῖς ἀνδράσι μένειν ἄρρεσιν ὥς ἐγεννήθησαν. Nam neque ἴθι δὴ pro ἐλθὲ δὴ usurpari potest, et bellissimum est συνήγορος ἢ θήλεια. et δὲ καὶ prorsus otiosum. Tale quid sententia postulat: ἴθι δὴ, γυναιξὶ συνηγοροῦσα τὰ θήλεα χάρισαι, χάρισαι δὲ καὶ τοῖς ἀνδράσι, ut fere idem adumbretur quod infra τὸ μένειν ἐπὶ τῆς οἰκείας φύσεως ἐκότερον dicitur.

Cap. 20. Iniuria spretum est, quod Marcianus exhibet et vel contra libros omnes revocandum erat, σπείροντες pro σπείραντες.

Cap. 21. τούτοις γε μὴν εἰς τοσοῦτον τυραννικῆς βίας ἡ τόλμα πρόεκυψεν. Notatur: τούτοις UYc. εἴποις reliquae et F. Mira profecto lectionis diversitas! Sed quis paullo perspicacior non statim intellegit a librario dormitante stolidè confusa esse ΕΠΟΙC

et ΕΝΙΟΙC, εἴποις et ἐνλοῖς. Supervenit corrector, qui, quum εἴποις nihil omnino significaret, τούτοις temere substituit, origine vitii non satis perspecta. Sed ἐνλοῖς, unice verum est et sententiae accommodatum.

Ibid. τὸ δ' ἐν νεότητι παραμεῖναν ἄνθος εἰς γῆρας αὐτοῦ; μαραινει πρόωρον. De *spadoniibus* haec dicuntur; quo tamen sensu, neutiquam assequor. An quia *flos* iuventutis in iis *permand*, *propterea ante tempus marcescunt*? Sed hoc et per se absurdum est et audi quae mox subiungit: ἔμα γὰρ ἐν παισὶν ἀριθμοῦνται καὶ γερηράκασιν οὐδὲν ἀνδρῶν μεταίχμιον ἔχοντες. Si iam *pueri* consenuerunt, quomodo iuventutis flore enitescere iidem dicuntur? Pro παραμεῖναν scriptum fuit, nisi fallor: παρακμάσαν. 'Flos iuventutis, qui iam in adolescentia defloruit, efficit, ut in senectutem flaccescant praematuram.' Cf. Xenophonteum illud in Symp. 8. 14: τὸ μὲν τῆς ὥρας ἄνθος ταχὺ δῆπου παρακμάζει.

Cap. 23. ὃ πολλὰ προσήκουσα καὶ γῆρας ἀρετὴν μαρτυρεῖ. Pro προσήκουσα, quod explicari nequit, repono προήκουσα. Scilicet προήκειν aequè ac προβεβηκέναι apud sequiores haud ita raro *aetate provecutum esse* significat. Praeivit Aristophanes in Nubb. 513: προήκων ἐς βαθὺ τῆς ἡλικίας; Cf. Plut. Alc. C. 13: ἤδη καθ' ἡλικίαν προήκοντα; et apud Nostrium saepius προβεβηκώς pro *senex*, ut Nigrin. C. 24 et Abdic. C. 13. Itaque πολλὰ προήκουσα eadem ratione dictum est, quæ in superioribus C. 12: γέροντος χρόνου πολλὰ, paullo artificiosius sane, ut fere omnia in hoc dialogo, sed tamen sensu optimo, qualem ex πολλὰ προσήκουσα nemo unquam exsculpet.

Cap. 24. ἀλλ' ἄχρι μὲν οὐδέπω κατὰ τὸν ἱερὸν Πλάτωνα πάγωνος ἐπίμπλατο. Ex ipso Platone corrigendum: ὑπεπίμπλατο. Idem mendum procurandum in Alexandri Cap. 6: ἤδη δὲ πάγωνος ὁ Ἀλέξανδρος (ὑπο)πιμπλάμενος.

Cap. 29. ἐφκει δέ μοι καὶ καθαρσίῳ χρῆσθαι πρὸς τοὺς παῖδικούς ἔρωτας. Non *serio* haec dicuntur, sed *per iocum*. "Tantopere aversabatur masculos amores, ut mihi *vel piaculo contra eos usurus videretur*." Eadem ironia Cap. 3: ἀλλὰ σοὶ καὶ καθαρσίῳ τάχα δεήσει πρὸς τὸ οὕτω δυσχερὲς νόσημα. Itaque pro καὶ corrigatur καὶν. Post pauca legendum: (δ) καιρὸς δ' οὖν et ἀναμνησθέντα pro subridiculo ἀναμνησθέντι.

Cap. 30. σχεδὸν γὰρ οὐδὲ αὐταὶ περὶ αὐτῶν οὕτω μετὰ σπουδῆς ἂν εἶπον. Non de se, sed pro se, ὑπὲρ αὐτῶν. Saepissime apud recentiores ὑπὲρ pro περὶ usurpatur, sed non contra. Etiam peius est, quod C. 53 editur: τοὺς ὑπὸ τοῦ παιδευαστεῖν καταφρωμένους λόγους pro ὑπὲρ.

Cap. 31. ἐγὼ μὲν οὖν ἐνόμιζον ἄχρι παιδιᾶς ἱλαρὰν τὴν ἔριν ἡμῶν προκόψαι. Manifestum est ἂν excidiasse. 'Putaveram non ultra iocum contentionem nostram processuram.' Cf. C. 29: παιδιᾶς καὶ γέλωτος δικαστῆς καθεδεῖσθαι προσδοκήσας. Post pauca scribe: ἄσμενος τὴν ἀφορμὴν ἤρπακα et εὐξάμεν (ita Herwerdenus) δ' ἂν (ita T pro γὰρ ἂν) et αὕτη τάχ' ἂν pro αὐτή.

Cap. 32. καιρίως παράστηθι Φιλίας εὐγνώμων, ἱεροφάντα μυστηρίων Ἔρως. Sententiam obscurat *virgula*; nam Φιλίας cum μυστηρίων est iungendum. Praeterea supple: ὅλου (τοῦ) κόσμου.

Ibid. λαμπρῷ δὲ Φωτὶ τὴν ἀμαυρὰν νύκτα πετάσας. Ipse hic locus ἀμαυρῇ νυκτὶ premitur. Quid enim sibi vult πετάσας? An fortasse legendum σκεδάσας? aut ἀπελάσας?

Cap. 33. μόνος δὲ ὁ ἄρρην ἔρως φιλοσόφου καλὸν ἐστὶ ψυχῆς ἐπίταγμα. Aliquanto melius intelligerem: ἐπίδειγμα. Cf. C. 31: μόνος γὰρ ὁ ἄρρην ἔρως κοινὸν ἀρετῆς καὶ ἡδονῆς ἐστὶν ἔργον.

Cap. 36. καὶ μέσσην ἐστὶν τῶν ἰδίων ἑκάστος οἰκῶν. Pars librorum μέστην (sic!) et ἡδέων. Fortasse legendum: καὶ μεσῖτιν ἐστὶν τῶν ἡδέων. Voce μεσῖτης hic scriptor imprimis delectatur. Cf. C. 27: Φιλίας μεσῖτιν τράπεζαν et C. 47: θεὸν τῶν πρὸς ἀλλήλους παθῶν μεσῖτην et C. 54: Φιλίας μεσῖτις ἡδονή.

Cap. 37. οὐδὲν οὖν παράδοξον, εἰ πάθος ἀρετῇ κοινὴν προσηγορίαν ἔχειν ἔτυχεν. Hoc quidem soloecum est et inauditum. Corrige: ἔλαχεν. Nihil hac confusione sollemnus.

Cap. 39. εἰ γοῦν ἀπὸ τῆς νυκτέρου κολίτης πρὸς ὄρθρον [ἂν] ἴδοι τις ἀνισταμένης γυναῖκας, αἰσχίῳ (ἂν) νομίσειε θηρίων τῶν πρῶτας ὥρας ὀνομασθῆναι δυσκληδονίστων. Ita praeunte Dindorfio locum correxit Herwerdenus. Recte, opinor, nisi quod una opera pro θηρίων reponendum erat θηρία. Ceterum vides quam magnifice *εἰτίας* designaverit!

ὦ Γῆ τοῦ Φθέγματος, ὡς ἱερὸν καὶ σεμνὸν καὶ τερατῶδες.'

Sequitur: οἱκοι καθείργουσιν αὐτὰς οὐδενὶ τῶν ἀρρένων βλέπο-
μένων. Praetulerim certe: βλέπομεναι.

Ibid. ἀλλ' αἱ πολλὰ τῶν διακασμάτων συνθέσεις. Nonne
aptius esset ποικίλαι?

Cap. 41. καὶ λεπτοῦφῆς ἐς πρόφασιν ἐσθῆς ὑπὲρ τοῦ δο-
κεῖν μὴ γεγυμνωθῆναι. Μή, quod vulgo deest, ex Cod. T
est additum. Sed glossatorem haec sapiunt, illud ἐς πρόφασιν
explicantem, quod tamen per se satis intelligitur. Mox lege:
τί (δὲ) δεῖ et εἴ τι τοῦ σφυροῦ γεγύμνωται, nudum est, non
nudatur, pro γυμνοῦται.

Cap. 42. καὶ πᾶς θεὸς ἐπιτρέβων τοὺς γεγαμηκότας, ἃν
ἐνίαν οἱ κακοδαίμονες [ἄνδρες] οὐδὲ αὐτὰ ἴσασι τὰ ὀνόματα.
Suspectum admodum est ἄνδρες. Nam quid tritius quam οἱ
ἄθλιοι, οἱ κακοδαίμονες, similia?

Cap. 43. Malim βίος ὁ δυστυχῆς οὕτως pro οὗτος et C. 41:
ἐκ τῆς ἄζυγος κοίτης pro ἀζύγου, et C. 45 in fine: ἡδίσ-
τους ὕπνους pro ἡδίστους.

Cap. 46. Bis inserendum ἄν: εὐξαιτο μὲν (ἄν) οὖν et: ὀπι-
σαιμένην (ἄν) καὶ παρὰ δύναμιν. Non enim optantis haec est oratio.
Praeterea corrige: μηδεμίαν τύχης πειράσαντα βάσκανον ἐπή-
ρειαν et ζῶν οὐκ ἀνέξομαι. Editur: μηδεμιᾶς et ζῆν.

Cap. 47. ταῦτα δ' οὐ πρῶτοι χαράξουσιν οἱ ἐμοὶ πρὸς
τοὺς ἀξίους ἔρωτες, ἀλλ' ἡ θεοῖς γέλτων ἡρώϊκῃ φρόνησις ἐνο-
μοθέτησεν. Cum fieri vix possit, ut nudum χαράττειν per
se sancire, legem ferre significet, suspicio mihi nata est verba
πρὸς τοὺς ἀξίους fortasse corrupta esse et scriptorem dedisse:
εἰς τοὺς ἄξονας. Cf. Plut. Sol. c. 25: καὶ κατεγράφησαν
εἰς ξυλίνους ἄξονας.

Cap. 48. αἶ γε μὴν Σωκρατικά διδασκαλῖαι καὶ τὸ λαμπρὸν
ἐκεῖνο τῆς ἀρετῆς δικαστήριον. An fortasse ἀσκητήριον?
Mox dele τὰ πάθη, post τηρεῖτε ex τὰ τοῦ φιλεῖν πάθη
ineleganter repetitum.

Cap. 50. δι' ὀλίγου τοὺς ἐκατέρου λόγους ἀριθμησάμενος.
Verum puto: ἀναριθμησάμενος, ut apud Pseudo-Platonem in
fine Axiocchi: νυνὶ δὲ ἡρέμα κατ' ἐμαυτὸν ἀναριθμήσομαι τὰ λεχ-
θέντα. Cf. ἀνακυκλεῖν, ἀναλογίζεσθαι, ἀνατάττεσθαι, ἀνατυλί-
τειν, ἀναπεμπάζειν ctt.

Ibid. καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μεταξὺ πλῶ περι τῶν αὐτῶν οὐ κέκρικε

διοχλεῖσθαι. Collato C. 17: μέμνησθε δὲ ὡς ὁ τήμερον ἡττηθεὶς οὐκέτ' αὖθις ἡμῖν περὶ τῶν Ἰσθμῶν διοχλήσει, h. l. quoque praetulerim: αὖθις.

Cap. 53. τῶν δὲ χειρῶν οὐδεμίαν παρήσιν ἀργήν. Nonne οὐδετέραν?

Cap. 54. οὐκ ἀνέξομαί σου, φίλε Θεόμνηστε, ἄλλην ἀρχὴν καταβαλλομένου τρίτων λόγων, ἧς ἀκούειν ἐν ἑορτῇ μόνον εἰκός ἐστι, τᾶλλα δὲ τῶν ἐμῶν ὥτων πόρρω ἀποικισεῖν. Corrigendum videtur: ὧν ἀκούειν et ἀποικισεῖν. 'Sermones, quos die festo tantummodo audire, ceteroquin vero ab auribus meis longe abesse fas est'. Quid absurdius quam εἰκός ἐστι hoc sensu cum *future* coniunctum? In subsequentibus: ἤδη γὰρ εἰκός ἐστιν ὑφάπτεσθαι τῷ θεῷ τὴν πυράν, vix dubito εἰκός e superioribus irrepsisse et reponendum esse, quod in talibus assolet: ἤδη γὰρ καιρός ἐστιν.

Imagines. Cap. 1. θᾶττον ἢ τις ὅλον τὸν Σίπυλον μετακινήσειεν ἢ σὲ τῶν καλῶν ἀπάγοι. Repone ἀπαγάγοι; nam ex natura rei iisdem temporibus in talibus omnes utuntur. Apponam duo consimilis structuræ exempla, ut vitio liberem. Initio Navigii editur: θᾶττον τοὺς γῦπας ἔωλος νεκρὸς ἐν Φανερῷ κείμενος ἢ θέαμά τι τῶν παραδόξων Τιμόλαον διαλάβοι; ubi omnes Editores διέλαθεν particulam conditionalem esse supplendam, θᾶττον ἢ. Alterum exemplum est in Bis Accus. C. 6: θᾶττον ἢ τις ἐν πλοίῳ πεσὼν διαμάρτοι ξύλου ἢ ἐνθα ἂν ἀπίδῃ ὁ ὀφθαλμός, ἀπορήσει Φιλοσόφου. Verum est: ἀπορήσειε.

Cap. 4. τοῦτο μέντοι ἄλλως ἱστορεῖσθω. Ut haec vidi, tacitus mecum ἱστορήσθω correxi; sciebam enim in talibus *Perfectis Imperativi Atticos* uti solere. Nunc video id ipsum in Codice B exstare.

Ibid. Lyc. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μὲν ἱκανῶς. Subit mirari quomodo qui *haec sufficere* pronuntiet, statim pergere possit *alias quasdam* imagines superioribus adiungere. Fortasse legendum: ἀλλὰ ταῦτα μὲν καλῶς, quod ad sententiam non minus aptum est, abiecta importuna copula, de qua iam dubitabat Fritzsche.

Cap. 5. καὶ συντιθέναι καὶ ἀρμόζειν. Necessarium videtur: συναρμόζειν, ut supra: ὡς οἶόν τε συναρμόσας μίαν εἰκόνα et Cap. 6: τὴν εἰκόνα ὧδε συναρμόζων et Prom. es in verbis C. 6: πρὸς ἄλληλα συναγαγεῖν καὶ συναρμόσαι.

Cap. 6. τῆς ἐκ Κυνίδου μόνον τὴν κεφαλὴν λαβών. Immo vero: μόνην. Eadem chorda oberratur Tox. C. 16: ἦν μόνον εἶχε πατρῶαν οἰκίαν. Quis non videt μόνην requiri?

Ibid. τῆς ἡλικίας δὲ τὸ μέτρον, [ἡλικον ἂν γένοιτο], κατὰ τὴν ἐν Κυνίδῳ ἐκείνην μάλιστα. Talia pro Lucianeis venditari! Sequentia fortasse ita constituenda:

Λυκ. τί σοι, ὦ Πολύστρατε, δοκεῖ; καλὴ γενήσεσθαι ἢ εἰκὼν;

Πολ. (Καλὴ γὰρ) καὶ μάλιστα, ἐπειδὴν ἐς τὸ ἀκριβέστατον ἀποτελεσθῇ.

Cap. 7. εἰ μὴ σοι δόξει ὀλίγα πρὸς εὐμορφίαν συντελεῖν χροῖα καὶ τὸ ἐκάστω πρέπον. Iam si hic substitisset, facile intellegitur pro καὶ potius κατὰ sententiam postulare; sed vide quae sequuntur: ὥς μέλανα μὲν εἶναι ἀκριβῶς ὅποσα μέλανα, λευκὰ δὲ ὅσα τοιαῦτα χρῆ; ubi dederat, opinor, τοιαῦτα εἶναι χρῆ; quod quomodo abesse possit me quidem latet. Post pauca adde articulum: οἶαν τὴν Κάσανδραν (τὴν) ἐν τῇ λέσχῃ ἐποίησε τοῖς Δελφοῖς.

Cap. 8. μᾶλλον δὲ τὸν ἄριστον τῶν γραφέων Ὅμηρον παρόντος Εὐφράνωρος καὶ Ἀπελλοῦ δεδέγμεθα. Haerere hic me fateor, nam si verbo δέχεσθαι uti voluisset, debebat saltem δεχόμεθα dicere vel tale quid, siquidem de Homero in praegressis ne uno quidem verbo mentio est facta. Et quid sibi vult παρόντος Ἐ. καὶ Ἀ.? Tento: μᾶλλον δὲ τὸν ἄριστον τῶν γραφέων Ὅμηρον παρέντες Εὐφράνωρος καὶ Ἀπελλοῦ δεόμεθα. 'Quamquam pictorum omnium praestantissimo Homero praetermisso, Euphranore et Apelle nobis opus est'; i. e. quod E. et A. indigemus, id inde factum est, quod pictorum principem Homerum negleximus.'

Cap. 9. Legendum: τὸ μὲν ἔτι ἀναγνώσεσθαι αὐτοῦ et ἀλλὰ τις πάντων (ἦν) ἰσοτιμία.

Cap. 11. Ita interpungendum censeo: οὐδὲ οἶσθα ὅσον τὸ κάλλος τοῦ σώματος, ἐγὼ δέ, συνήθης γάρ εἰμι; ut ad ἐγὼ ex οἶσθα οἶδα sit supplendum.

Ibid. ἄξια γὰρ προκεκρίσθαι ταῦτα τοῦ σώματος· ἐπεὶ ἄλογον ἂν εἶη καὶ γελοῖον, ὥσπερ (ἂν adde) εἴ τις τὴν ἐσθῆτα πρὸ τοῦ σώματος θαυμάζοι. Quomodo hinc sensus idoneus exculpi possit, nisi τούναντίον addideris, a peritioribus doceri me velim.

Ibid. ἀλλ' οἷς προεῖπον ἐκείνοις, ἀρετῇ καὶ σωφροσύνῃ καὶ ἐπικείῃα καὶ φιλανθρωπίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅποσα ταύτης ὁρος ἐστίν. Mirifica hic excogitant interpretes, ut ea explicent quae nullam explicationem admittunt. Mihi nihil aliud hic delitescere videtur quam: ὅποσα ταύτῃ πρόσεστι. Iam in praegressis Panthaeae virtutes illustraverat: τὸ ἡμερον καὶ φιλάνθρωπον κ. τ. λ. Cf. C. 17: ὁπόσον ἐκείνῃ προσῆν.

Cap. 13. Plane assentior Herwerdeno 'absurde dictum esse ὡς καὶ παυσαμένης ξναυλον εἶναι τὴν βοήν'. Non tamen corrigenda haec verba arbitror, sed prorsus abiicienda. Ad ξναυλον εἶναι mente repetendum: τὸν τόνον τοῦ φθέγματος.

Cap. 14. οὐκέτι τὸ τῶν Γοργόνων ἐκείνο ἔσει μόνον πεπονθὸς [λίθος ἐξ ἀνθρώπου γενόμενος]. Deleatur puerile emblemata ex initio libelli huc translatum: μικροῦ δὲ λίθος ἐξ ἀνθρώπου σοι γεγονέναι. In fine adde: διὰ τοιούτων (μὲν τῶν) χειλῶν, δι' ἐκείνων δὲ τῶν ὀδόντων. Praeterea corrige παρειστήκεσαν pro παρεστήκεσαν.

Cap. 15. Commendo: οὐδὲν θαυμάζειν ἄξιον pro οὐδὲ et μετέχουσιν τῶν Ἀθηνῶν pro τῶν Ἀθηναίων.

Ibid. ἐορτήν, ᾧ Πολύστρατε, καὶ πανδαισίαν ἐπαγγέλλεις. Sed promittere apud omnes ἐπαγγέλλεσθαι dicitur, non ἐπαγγέλλειν; itaque ἐπαγγέλλει corrigendum vel potius recipiendum ex libris A C.

Cap. 17. ὥστε εἰ καὶ τῇ ὁμοιότητι ἢ αὐτῇ, ἀλλὰ τῷ μεγέθει γε ἀμείνων αὕτη ὡς ἀν' ἐπὶ πλατυτάτου πίνακος καταγεγραμμένη. Satis evidens mendum pro πλατυτέρου.

Cap. 18. ἢ μὲν τὸ μεγαλύνουν [ἢ Θεανῶ] συμβαλλομένη εἰς τὴν γραφήν. Non poterat alieniore loco inutile glossema interponi; quod si addere scriptor voluisset, in fine post τὴν γραφήν collocare debebat. Sexcentis locis eiusmodi additamentis imponit nobis magistellorum prava sedulitas; unum, quem nuper admodum observavi, apponere libet. In dial. Mort. XXV. contentio est inter Thersitem et Nireum, uter formosior sit habendus. Postquam Menippus, quem arbitrum sibi sumpserant, se eos iam morte aequatos dignoscere posse negavit, tum Thersites: ἐν μὲν ἤδη τοῦτ' ἔχω, inquit, ὅτι ὁμοίός εἰμί σοι καὶ οὐδὲν τηλικούτον διαφέρεις ἡλίκον σε Ὁμηρος ἐκεῖνος ὁ τυφλὸς ἐπήνεσεν ἀπάντων εὐμορφότατον προσεϊπών. Nunc cum his

mihi compone optimam Vaticani 87 a Fritzschio demum collati lectionem: ἡλίκον σε ὁ τυφλὸς ἐκεῖνος ἐπ' ἤνεσεν; et ne punctum quidem temporis dubitabis utra potior sit habenda et Luciano dignior. Habemus hoc omnes, ut eorum, de quibus *contemptim* loquimur, nomina tamquam nescientes aut nihil curantes silentio praetereamus. Et hoc quidem loco *unus* liber felici casu fraudem patefecit; sed quoties idem usu venisse arbitramur, ubi ad unum omnes interpolatio commaculavit?

Ibid. ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλην σύνεσιν τε καὶ συμβουλίαν. Prorsus absonum hic est *συμβουλίαν*, nam τὸ *συμβουλεύειν* cuiusvis est; verum *recte* et *prudenter* et sibi et aliis consulere si cui ascribitur, haec demum vera laus est habenda. Quapropter corrigendum: εὐβουλίαν. Praepositio ex *σύνεσιν* adhaesit.

Cap. 19. Λυκ. Νῆ ΔΙ', ὃ Πολύστρατε, θαυμάσιός (γ' adde) οὔσα σὺ δὲ ἄλλας γράφου.

Πολ. Τὰς τῆς χρηστότητος, ὃ ἐταῖρε, καὶ Φιλανθρωπίας, ἣ τὸ ἡμερον ἐμφανιεῖ τοῦ τρόπου. Prodigiousum videtur nondum τὴν τῆς χρηστότητος esse repositum, cum tamen sequatur ἣ et εἰκάσθω οὖν αὕτη et C. 20: ἐξῆς δὲ μετὰ ταύτην.

Cap. 21. Recipiendum ex parte librorum: ἐπὶ τῇ εὐπραξίᾳ et mox transponendum: ὅσῳ καὶ (καί περ?) παρὰ μείζονος γιγνόμεναι ὁμῶς οὐδὲν τραγικὸν ἐμφαίνουσιν.

Ibid. τακέντος αὐτοῖς τάχιστα τοῦ κηροῦ καὶ τῶν πτερῶν περιρρύντων γέλωτα ὀφλισκάνουσιν ἐπὶ κεφαλὴν εἰς πελάγην καὶ κλύδωνα ἐμπέπτοντες. καὶ fortasse inducendum, ut participia alterum ex altero pendeant et sensus sit: „*Allis liquefacta cera defluentibus.*” Insuper malim κλύδωνας. In seqq. miror: ὅπερ καὶ ταύτην ἂν τις μάλιστα ἐπαινέσειε pro ταύτης. Cf. Zeux. C. 5. ἐγὼ δὲ τοῦ Ζεύξιδος ἐκεῖνο μάλιστα ἐπ' ἤνεσα.

Cap. 22. Cuius aures tam parum sunt fastidiosae, ut ferre possint: ὥς ἐπ' αὐτοῦ καὶ Φῦναι γυναῖκα τοιαύτην καὶ συνοῦσαν [αὐτῇ] ποθεῖν [αὐτόν]. Novi Foederis auctores sic loquuntur.

Cap. 23. ἦν τε σὺ ἀνέπλασας [τὴν] τοῦ σώματος καὶ ἃς ἐγὼ τῆς ψυχῆς ἐγραψάμην. τὴν spurium esse apparet. Mox obtemperandum fuerat Lehmanno, verba ἐς βιβλίον καταβέβηκοι rectissime proscribenti. In fine praestiterit: ὅσῳ μὴ ἐύλου ἢ κηροῦ ἢ χρωμάτων πεποίηται pro καί, ut et Pro Imagg. C. 23: λίθου ἢ χαλκοῦ.

Pro Imaginibus. Cap. 2. μέχρι γὰρ τοῦδε οἱ ἔπαινοι ἀνεκτοὶ ἐς ὅσον ἂν ὁ ἐπαινούμενος γνωρίζῃ ἕκαστον τῶν λεγομένων προσὸν ἑαυτῷ· τὸ δὲ ὑπὲρ τοῦτο ἀλλότριον ἤδη καὶ κολακεία σαφής. ἀλλότριον et ipsum ab hoc loco quam maxime *alienum* est, et cogitari possit de ἀλλόκοτον, quod saepe *absurdum*, *incongruum* significat. Ratio tamen palaeographica potius ducere videtur ad ἄμετρον, *immodicum*, quod quam parum discrepet, vides: ΑΛΛΟΤΡΙΟΝ — ΑΜΕΤΡΟΝ. Egregie hoc confirmatur loco in *Pro Imagg.* C. 18: ταῦτά σοι ἔκμετρα ἔδοξε καὶ ὑπὲρ τὸν πόδα, ubi haec ipsa verba respiciuntur, ut si recte h. l. ἄμετρον restituimus, probandum videatur, quod Exhibet, ἄμετρα pro ἔκμετρα. Post pauca concinnitas suadet, ut περιτιθείη reponamus pro περιθείη.

Cap. 3. Scribe: ὁμοῖον (τι) et ἐκέκρυπτο, et Cap. 4: ἐμέμνητο δὲ καὶ pro γάρ, et Cap. 5: παραπλήσιον δὲ (ἢ) καὶ μακρῷ τούτου γελοϊότερον.

Cap. 6. ἀπάντων οὖν τῶν τοιούτων κτεγγέλα [τῶν παρεχόντων αὐτοὺς τοῖς κόλαξι]. Expungatur insulsum emblemata!

Cap. 8. ὥστε, ὦ Λυκίνε, (ἢ adde) μεταγράψαι σε τὰ τοιαῦτα ἐκέλευσεν ἢ αὐτὴ μὲν μαρτύρασθαι τὰς θεὰς ὡς ἀκούσης αὐτῆς γέγραφας, σὲ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἀνιάσει αὐτὴν τὸ βιβλίον οὕτω περινοστοῦν. Variant libri inter μαρτύρασθαι et μαρτύρεσθαι, utrumque vitiose; nam sententia aperte *futurum* postulat: μαρτυρεῖσθαι. Praeterea supplendum existimo: σὲ δὲ (δεῖν) εἰδέναι.

Ibid. ὁ δὲ ταῦτα εἰπὼν ὑπὲρ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἀναβιβάζει τὴν γυναῖκα. Non ita dederat, sed ἀναβιβάζεις.

Cap. 9. Repone μηδὲν ἄξυνετωτέραν et μετασχηματιεῖν.

Ibid. ἔπαυσε τὸν ἄνθρωπον οὐ πιθανῶς κολοσσούς ἀναπλάττοντα. Ridiculum hoc est, πιθανῶς ἀναπλάττειν! Lege: ἀπιθάνους κολοσσούς. Cf. Charon. C. 4: ἀπιθανόν τινα τὴν μεγαλουργίαν et passim. Praeterea collato loco gemino Hist. C. 12 pro ὑπισχνομένου malim ὑποσχομένου.

Cap. 10. καὶ προσκυνεῖ σου τὰ ἀρχέτυπα [παραδείγματα]. Vehementer mihi interpolationis suspectum est illud παραδείγματα; nam nihil apud Nostrum frequentius est quam τὰ ἀρχέτυπα neque usquam eiusmodi quid adiectum invenio. Ut cetera omittam, vide vel Dialogum superiorem; Imagg. C. 3:

λυμανοῦμαι τὸ ἀρχέτυπον; C. 15: πρὸς τὸ ἀρχέτυπον μιμημένη; C. 16: μηδὲν ἀρχέτυπον ἐπιδείξει.

Cap. 12. ἦν μὲν (γὰρ supple) ἐγγύθεν σκοπῶμεν τι καὶ ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, οὐδὲν ἀκριβὲς διαγιγνώσκωμεν. Nihil certius quam *accusativum* requiri: ὑπὸ τῷ ὀφθαλμῷ. Crasin librariis fraudi fuisse suspicor. Praeterea corrigendum: ἀκριβῶς, ut recte sequitur: ἅπαντα σαφῶς καταφαίνεται.

Cap. 13. οἷον εἴ τινες ἅμα βαδίζοιεν, ὁ μὲν μέγιστος, ὁ δὲ πᾶν τῇ ἡλικίᾳ χαμαιζήλος. Inserendum: εἰ δύο τινές. Verus finem ex libris Fa restitue ἥττον pro ἥττονα.

Cap. 14. ἀλλὰ νῦν οὐκ οἶδ' ὅπως ἀθρόαν πεποιῆσαι τὴν μεταβολὴν ἐπιδαψιλεύμενος καὶ ἐκ τοῦ τέως φειδομένου ἄσματος ἐν τοῖς ἐπάλνοις ἀναπέφηνας. Mirum ni scripserit: ἀναπεφηνώς.

Ibid. Pro αὐθις verius videtur εὐθύς. Mox absurde editur: οὐ γὰρ ἡγεῖτο μικρὰν εἶναι συμβουλήν δήμου τοιούτου pro μικρόν, i. e. *rem parvi momenti*.

Cap. 15. μᾶλλον δὲ τοῦτο πάντων ἀτοπώτατον, οἱ αὐτοὶ κατήγοροί καὶ δικασταὶ ἦτε. Qui Lucianum probe norunt, calculum mihi adiciunt scribenti: μᾶλλον δέ, τὸ πάντων ἀτοπώτατον, οἱ αὐτοὶ κατήγοροι καὶ δικασταὶ ἦτε.

Cap. 16. Θάρρει, ὦ Λυκίνε, τούτου γε ἔνεκα, ὥς οὐ φαῦλόν με ὑποκριτὴν ἔξω τῆς ἀπολογίας, πειρώμενος διὰ βραχέων εἰπεῖν, ὥς ἂν μᾶλλον μνημονεύσαιμι. Utendum erat vitiosa sane, sed tamen scriptoris manum prodente, Codicis A lectione: πειρώμενον, cuius ope rescribe, quod unice huic loco convenit: ἔξω τῆς ἀπολογίας. πειρῶ μόνον διὰ βραχέων εἰπεῖν.

Cap. 17. Supplendum: ἐγὼ σε . . . μεγάλα (λίαν), ὥς φής, καὶ πέρα τοῦ μετρίου ἐπαινέσας. Nota res est λίαν interdum postponi, ut in Piscat. C. 34: θαυμασία λίαν.

Ibid. ὥστε ταύτῃ γε οὐχ ὅπως ὑπερβάλλεσθαι . . . ἀλλὰ πολὺ καταδέεστερόν μοι δοκῶ τῆς ἀξίας εἶρηκέναι. Utique necessarium: ὑπερβαλέσθαι; cf. Imagg. C. 2: οἷε γὰρ με ὑπερβαλέσθαι τῷ λόγῳ.

Cap. 18. Emenda: ἀναπλάττων (σ') εἴκασα et παλαιὸς οὗτος [δ] λόγος et ex A recipe: καί σοι pro καὶ σοί.

Cap. 19. Addendum: ἐπήνεσεν (ἄν).

Cap. 24. Ὅμηρος, ὃν καὶ νῦν ἀναβιβάζομαι συναγορεύοντά μοι ἢ οὐδεμία μηχανὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν σὺν ἐμοὶ ἀλῶναι. Non or-

time intellego, cur Homerus, si Lucianum defendere *poliit*, et ipse propterea sit condemnandus. Tunc demum id fieri oportebat, si causa eius suscepta, crimen adulationis, quo et ipse tenebatur, diluere non *posset*. Itaque nonnulla excidisse crediderim ad hoc fere exemplum: (καὶ ἦτοι ἀποφεύξομαι τὴν δίκην ἐκείνου ἀπολογησαμένου ὑπὲρ ἀμφοτέρων) ἢ οὐδεμίαν μηχανήν κ. τ. λ.

Ibid. Iterum excidit necessarium ὃν in hisce: ὡς οὐχ ἱκανὸν εἰ μόνῃ τῇ Ἀφροδίτῃ εἰκυῖα ἔσται. Post pauca corrige: καὶν σὺ μὴ διδῶς. In fine: γυναῖκα Φαιδρὰν καὶ μειδιῶσαν τὰ πολλὰ, ὅπερ θεοῖς ὁμοῖον ἄνθρωποι ἔχουσι, equidem praetulerim: ὁμοιδ-
τατον.

Cap. 25. Quod in editione mea adnotaveram: ὁ δὲ ὁμματα μέν φησι legendum esse pro ὡς nunc video in F superscriptum esse, et sine mora est recipiendum.

Ibid. καὶ αὐτὸν πάλιν βροτολογῶ Ἄρεϊ (malim Ἀρηϊ) φησιν ὁμοῖον εἶναι καὶ ἄλλον ἄλλῳ. Quia nusquam apud Homerum *de Agamemnone* haec praedicantur et vix probabile videtur Lucianum in tali re tam turpiter errasse, suspicari licet ἄλλον vel ἕτερον post πάλιν esse supplendum.

Cap. 26. ὡς μὴδὲν εἶναι μέρος τῆς ποιήσεως ὃ μὴ ταῖς θείαις εἰκόσι διακεκόσμηται. Articulus huius loci non est. Repone μὴ τισι.

Cap. 29. αὐτῷ σοι μελήσει, ὦ Πολύστρατε, ὅπως ἄριστα ὑποκρίνῃ. Vitiosissime pro ὑποκρίνει. Cf. Tox. C. 35: σὺ δὲ ὅπως μὴ χεῖρους ἔρεῖς αὐτῷ σοι μελήσει.

Τοξαγία. Cap. 3. ἀνθ' ὅτου, πάλαί οὐ θεοὺς εἶναι δικαιώσαντες αὐτούς, νῦν τὸ ἔμπαλιν θύσαντες αὐτοῖς θεοὺς νενομίκατε. Nondum me poenitet certissimae coniecturae, quam olim protuli (Mnem. Vol. X. p. 250) pro absurdo οὐ θεοὺς εἶναι legendum esse: *θυτέους εἶναι*. Sed ne sic quidem locus persanatus est; nam etiam θύσαντες vitium concepit et apparet *praesens* θύοντες reponi debere. Etenim haec sacrificia *εὐαγγεῖως* Scythae facere solebant: θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν et Cap. 5: καὶ θυσίαι προσάγονται.

Ibid. μὴ καταπλαγένας μήτε τοὺς μύθους τοὺς ἐπ' αὐτῷ μήτε τὴν προσηγορίαν [καταδείσαντες] ὅτι ἄξενος ἐκαλεῖτο. Si pulchri sensu tantum ductus et sola coniectura fretus καταδείσαντες ab aliena manu illatum esse contenderem, haud

pauci, qui aliter de his rebus sentire solent, nec sine causa fortasse, mihi obloquerentur. Sed nihil hic quidem coniectura opus est; fraus ultro perpluit; nam quicunque Graece sciunt admoniti facile agnoscent vitiosissimam et prorsus inauditam esse hanc particularum coniunctionem: μή — μή τε — μή τε. Si καταδείσαντας retinere volumus, ita scribendum erit: μή καταπλαγέντας [μή τε, del.] τοὺς μύθους μὴ δὲ τὴν προσηγορίαν καταδείσαντας. Sed quod nunc legitur soloecum est, et a Luciano sic scribi potuisse nego. Vel unum locum eodem modo compositum ex toto Luciano aliquis mihi afferat, et vicium me esse fatebor.

Cap. 4. οὐκ ἐς τὸν Πόντον οὐδὲ ἄχρι τῆς Μαιώτιδος καὶ τοῦ Βοσπόρου μόνον ἐσπλέοντας. Iam per se dubitationem movet: ἄχρι τῆς Μαιώτιδος ἐσπλεῖν; sed quum h. l. quae Toxaris paullo ante dixerat respiciantur: τοσοῦτον ἀπὸ τῆς αὐτῶν ἀπάραντες ἐκπλεῦσαι εἰς τὸν Πόντον, sine ullo dubio ἐκπλέοντες est corrigendum.

Cap. 5. Pro καλὸς καὶ ἀγαθός et hic et alibi requiro: καλὸς καὶ ἀγαθός. Saepissime hoc inculcant Grammatici et Atticistae; audi Aelium Dionysium apud Photium in voce: λέγεται κατὰ συναλοιφὴν, οὐχὶ καλὸς καὶ ἀγαθός.

Cap. 6. ἔνθα δὲ καὶ μάλιστα ἴδοι τις ἂν ὁπόσῃν ὑπὲρ ἀλλήλων εὖνοιαν ἐπεδείκνυντο [ἐν τῇ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ]. 'Ecce iterum Crispinus!' Nihil tali ope indigemus. In sequentibus haud scio an melius absit *copula* post τοξεύμασι.

Cap. 9. εἰ μὲν καὶ τὰ ἄλλα ἡμεῖς τῶν Ἑλλήνων καὶ δικαιοτέροι τὰ πρὸς τοὺς γονέας καὶ δσιώτεροί ἐσμεν, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι Φιλοτιμηθεῖην πρὸς σέ· ὅτι δὲ οἱ Φίλοι Σκύθαι πολὺ πιστότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλων εἰσὶ . . . ῥᾶδιον ἐπιδείξαι. Scribendum: εἰ μὲν καὶ τὰ ἄλλα καὶ τὰ πρὸς τοὺς γονέας ἡμεῖς τῶν Ἑλλήνων δικαιοτέροι καὶ δσιώτεροί ἐσμεν; et mox: ὅτι δὲ οἱ Σκύθαι πολὺ πιστότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλοι εἰσὶ. Quod ad priorem partem sententiae attinet, satis perspicuum est ordinem verborum turbavisse librarios; quem, ut ego conieci, restitui debere luce clarius ostendunt proxime praegressa, quibus accurate respondent: τεκμαιρόμενος τοῖς τε ἄλλοις ἃ περὶ αὐτῶν ἀκούομεν καὶ ὅτι κατεσθίουσι τοὺς πατέρας ἀποθανόντας. Ad Mnesarchi accusationem, Scythas et in ceteris

rebus et erga parentes crudeliter agere respondet Toxaris, sibi nunc tempus deesse ad demonstrandum populares suos *et in ceteris rebus et erga parentes inastiores et sanctiores esse* quam Graecos. In altera parte quis talem scabritiem orationis aequo animo ferre potest? οἱ φίλοι Σκύθαι et οἱ φίλοι . . . τῶν φίλων? Post pauca scribe: πολὺν ἤδη χρόνον ὑμῖν συγγενόμενος pro συγγινόμενος.

Cap. 11. Supplendum: πρότερος δὲ (σὺ) λέγε, ut passim.

Cap. 12. καὶ ὥς περ εἰκὸς νεόπλουτον ὄντα, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἶχε περὶ ἑαυτὸν. Ridiculum describentium παράγραμμα pro πολλοὺς κόλακας. πολλοὺς καὶ ἄλλους tunc demum recte dicitur, cum unus aliquis ceteris opponitur.

Cap. 13. καὶ τοῦ προστυχόντος ἀεί. Fortasse scribendum: καὶ τοῦ ἀεί προστυχόντος. Constat enim hunc usum adverbii, sequioribus minus notum, a scribis identidem verbis transpositis obscurari; de qua re saepius admonuit Cobetus; cf. Observatt. in Dion. Hal. p. 25 et 29 et Miscell. Crit. p. 79 et 122. Mox deleatur putidum emblemata Χαρίκλεια.

Cap. 14. οὐκ ἀνῆκεν ἐκ τῶν δούλων. Nullus hic est locus verbo ἀνιέναι, remittere; e manibus dimittere apud omnes ἀφιέναι ἐκ τῶν χειρῶν dicitur, ut passim apud Nostrum. Semel legitur (Dial. Mort. XIX. 1): οὐκ ἀφῆσω ἀπὸ τῶν χειρῶν; quod vitium procuravit Cobetus. In fine capitis malim: καὶ ποτε συνηνέχθη πολλὰ ἱκετευθείς. Editur: καὶ πού.

Cap. 15. κύειν τε γὰρ ἐξ αὐτοῦ σκήπτεται — ἱκανὸν δὲ καὶ τοῦτο βλάκα ἐραστὴν προσεκπυῶσαι. Ad sententiam aptius esset: ἱκανὸν δὲ τοῦτο καὶ βλάκα ἐραστὴν προσεκπυῶσαι; siquidem Dinias, qui διάβροχος ἤδη τῷ ἔρωτι καὶ τακερὸς ἐγεγένητο, nullo modo lenius amator dici poterat. In sqq. praestat: καὶ οὐκέτι ἐφοίτα παρ' αὐτόν; cf. Dial. Mar. XIII. 1: κόρης οὕτω καλῶς φοιτώσης ὁσμήτραι παρὰ σέ; Dial. Meretr. X. 1: οὐκέτι φοιτᾷ παρὰ σέ τὸ μεράκιον; et alibi.

Cap. 16. Deleantur puerilia additamenta: Κρήτα ἤδη [τὸν ἐρώμενον] et τὸν ἀντεραστὴν [τὸν Κρήτα]. Eiusdem farinae est quod Cap. 17 legitur: ὁ Δημῶναξ [ὁ τῆς Χαρίκλειας ἀνὴρ].

Cap. 18. An potius scribendum: καταδικάσας δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ διατριβὴν ἐν Γυάρῳ?

Ibid. πλὴν οὖν δέδια μή τινα καὶ ἄλλον ὅμοιον εἴπῃς αὐτῷ. Aut omnia me fallunt aut plane contrarium dicere debebat Toxaris, ut qui — vide praegressa — praefracte negavisset Scythicorum similes amicos in Graecia inveniri posse. Itaque 'Agathocles ille', inquit, 'invitus concedo, eximiam amicitiae laudem meruit, ut potius Scythes quam Graecus sit habendus; ceterum [πλήν] *non vereor, ne alterum huius similem nominare possis.*' Unde apparet οὐ δέδια esse corrigendum.

Cap. 19. Expunge ἔφη δὲ Σίμυλος. Contra additum velim: οὐδὲ γυμνὸν (δντω) τὸν ἄθλιον.

Cap. 22. καὶ οὐδεὶς ὅστις οὐ γελῶν ἀπηλλάττετο, οἶον Ἀρεταῖος καὶ Χαρίξενος οἱ εὐδαίμονες κλῆρον διαδέχονται [λέγοντες], εἴπερ ἀποτίσουσιν Εὐδαμίδα. Spurium est λέγοντες, nam οἶον idem valet atque ὅτι τοιοῦτον. Cf. Dial. Mort. VII. 2: ἐγέλα καὶ αὐτός, οἶά γε δὲ οἰνοχόος εἰργασται; Catapl. C. 16: ἑμαυτοῦ κατεγέλων, οἶον κάθαρμα ἐτεθήκειν; De Sacrif. C. 1: δεινὰ ποιοῦσαν καὶ σχετλιάζουσαν οἷας ἐορτῆς ἀπολειφθῆσεται; Conv. C. 34: κατεγίνωσκον αὐτῶν. οἷους γε ἐθαύμαζον; Pro Imagg. C. 3: ὅτε καὶ γελοϊότερος ἂν γένοιτο, οἷος ὢν ὑφ' οἷφ ἐκέκρυπτο, et similia multa.

Cap. 26. ἀφορᾷ δὲ ἐς τὸν Φίλον καὶ τὸν Μενεκράτην. Haud vidi magis. Duo ex uno sunt facti; nam amicus ille, de quo loquitur, is ipse erat Menecrates. Estne hoc manifestum emblemata an non est? Cum in margine adscriptum esset τὸν Μενεκράτην, stipes, qui id in textum recepit, aliud agens copulam adiunxit.

Ibid. ὥς ἐλεεινότερον φανείη ὑπὲρ τοῦ πάππου. Subdubito num recte sic dici possit, et δεδμενον vel ἰκετεῦον vel tale quid addendum arbitror.

Cap. 27. Supplendum: ταύτας (μὲν) ὑψηλὰς τὸν δὲ Μέμνονα. Contra una litura delenda videntur: θέας μὲν τῶν πυραμίδων, ἀκροάσεως δὲ τοῦ Μέμνονος. Sunt enim nimis otiosa. Nec multo meliora puto, quae mox sequuntur: ἀλλὰ καὶ οἱ τέως ἐταῖροι ἀπεστρέφοντο [ὥς τὸ Ἀνουβίδειον σεσυληκότα].

Ibid. εἴτ' ἐμπεσόντες — ἐάλωσαν γάρ τι ἀπεμπολῶντες — ἅπαντα εὐθὺς ἔλεγον στρεβλούμενοι. ἐμπεσόντες interpretantur: in vincula incidentes; sine dubio recte; sed scr-

pulum movet hoc verbum sic absolute positum, non addito εἰς τὸ δεσμωτήριον. Utut est, pro ἐάλωσαν requiro ἐαλώκεσαν; *deprehensi enim fuerant* aliquid vendentes. In fine Capituli verum iudico: ἅπαντα (τὰ) ἐκ τῆς οἰκίας συσκευασάμενοι, noto Graecismo. Eodem remedio utendum in Cap. 57, ubi editur: καὶ τοῦ πλοίου εἰς αὐτὴν μετασκευασάμενοι; sed quia μετασκευάζεσθαι nihil aliud significare potest quam *res suas tollere et alio transportare*, sine dubio emendandum: καὶ τὰ τοῦ πλοίου.

Cap. 31. εἴτ' ἐπανελθὼν ἂν ἐκ τοῦ ἔργου, μέρος μὲν τοῦ μισθοῦ τῷ δεσμοφύλακι καταβαλὼν τιθασὸν αὐτῷ καὶ εἰρηνικὸν ἀπειργάζετο [αὐτόν]. Quoniam id, ab opere in carcerem rediens, *quotidie* facere solebat (ut arguit illud ἐπανελθὼν ἂν), necessario scribendum: καταβάλλον. Idem vitium Hartmannus sustulit in Deor. Conc. Cap. 3: καταβάλλοντες τὸ μετοίκιον reponens pro καταβάλοντες. Quod in fine sententiæ αὐτόν eieci, provocho ad eos, qui *autem habent*.

Cap. 32. Pro ἐξειργάσατο sententia postulat ἐξείργαστο ut in Cap. 33: διειρμένων pro διειρομένων.

Cap. 35. Supplendum: οὐ γὰρ Σκυθικὸν τοῦτο (γε); ita enim Nostro sollemne est dicere.

Cap. 37. οὐδ' εἰ συνέφηβός τις ἢ γείτων ἦν. Immo vero εἴη.

Cap. 38. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν Δανδαμίδος πρῶην γενομένων. Quia *ipsius Dandamidis* factum mox narratur, praetulerim: ἀπὸ τῶν ὑπὸ Δανδαμίδος π. γενομένων.

Cap. 40. ἤρετο δὲ Δάνδαμις ὅτι καὶ βούλεται λαβεῖν· ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤτησεν· ὁ δ' αὐτίκα παρέσχεον ἐκκόπτειν αὐτούς· καπειδὴ [ἐξεκέκοπτο καὶ] ἤδη τὰ λύτρα εἶχον οἱ Σαυρομάται, παραλαβὼν τὸν Ἀμιζώκην ἐπανήει ἐπεριδόμενος αὐτῷ. Locus praeclarus et imprimis graphicus et πάθους plenus, modo mecum frigidum illud et inficetum: ἐξεκέκοπτο expuleris. Quanto melius illa verba plena affectus et simplicitatis: καπειδὴ ἤδη τὰ λύτρα εἶχον οἱ Σαυρομάται, tristissimum et foedissimum supplicium nobis declarant! Nihil sentiunt isti, et ubique ieiunis annotatiunculis nervos orationis incidunt et exilem reddunt et humilem. Eorundem pravam industriam agnoscere mihi videor in fine Cap. 41: κάθηνται ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν [δημοσίᾳ] μετὰ πάσης τιμῆς τρεφόμενοι.

Num fortasse, si *a populo* alebantur, *privatim* id fieri poterat?

Cap. 44. Male me habent verba: ἐν τῷ δεῖπνῳ οὖν, cum tamen nulla praecedat ullius coenae mentio. Omnis sublata esset difficultas, si liceret sententias ab ἐν τῷ δεῖπνῳ et τὰ μὲν οὖν incipientes, inverso ordine inter se mutare.

Cap. 46. τὸ γὰρ τρίτον μετὴν ἐκάστω ὑμῶν τῆς ἀτιμίας. Aut ἡμῶν cum parte librorum reponendum, quod praefero, aut corrigendum: ἐκατέρῳ ὑμῶν; nam *duos* tantum alloquitur.

Cap. 47. Admodum imperite Editor: εἰκὸς γὰρ καὶ στρατιᾶς καὶ πολέμου τὸ μετὰ τοῦτο δεήσειν ἡμᾶς. Barbarum est δεήσω στρατιᾶς. Vel puer intellegat ἡμᾶς cum αὐτοῦ περιμένωνν esse iungendum. Aequè vitiosum est quod sequitur: ῥᾶστα δ' ἂν πολλοὺς προσάγοις. Non ita scripserat, sed quod unice Graecis hoc sensu in usu est: προσάγοις. Cf. Cap. 51: ῥᾶν γὰρ οὕτως προσάξει Βοσπορανῶν τοὺς πολλούς, et ubi non?

Cap. 48. εἰς τοῦπίσω παραγαγὼν τὸ χεῖρε. Et usus et ratio περιαγαγὼν requirunt.

Cap. 50. ἔγνω γὰρ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τῆς Ἀρσακόμα [τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ]. Recte sane, quisquis haec addidit; sed non ipsi auctori erant obtrudenda.

Cap. 51. κοινὰ γὰρ ταῦτα Ἀλανοῖς καὶ Σκύθαις πλὴν ὅτι οὐ πάνυ κομῶσιν οἱ Ἀλανοὶ [ὧσπερ οἱ Σκύθαι]. Si haec retines, omnis dictionis venustas periit. Nec magis parcendum verbis plane otiosis: ἦν μὲν γὰρ ἅμα ἡμῖν ἴης [ἐπὶ τὸν Βόσπορον]. Vide quid brevissimo spatio antecedit: ἐλαύνειν ἔτοιμος ἅμα σοι ἐπὶ τὸν Βόσπορον. Iamne obliti sunt lectores, quo properet Adyrmachus?

Cap. 54. Expunge: ὁ Εὐβίοτος καὶ ὁ Ἀδύρμαχος et scribe: ἀναμιξάντων pro ἀναμίξαντες. Versus finem adde: ὅπερ καὶ ἔλαττον (ἦν).

Cap. 55. Commendo: ἐν ἡμῖν τοῖς πολλοῖς ὧν et εἰ ἀπεισιν ἐγκαταλιπὼν τοὺς φίλους.

Cap. 56. Scribendum: καὶ Ἰλεφ μὲν δ' Ἀκινάκης καὶ δ' Ἀνιμος εἶεν pro Ἰλεως.

Cap. 57. δικάζεσθαι μὲν τοῖς γείτοσι πολλοῖς οὕσιν ἡ τῷ ξένῳ οὐκ ἔδοκιμάζομεν. Ridicule corruptum hoc est: quid enim

ad rem, utrum *multi* an *pauci* in ius vocentur? et quo modo omnino *multos* vicinos habere quis potest? Nec minus absurde *campo* (nam de *καταγωγῇ* agitur) ὁ ξένος appellatur, quem omnes, credo, τὸν κἀπὴλον aut τὸν πανδοκέα dicere consuerunt. Scribendum arbitror: δικάζεσθαι μὲν τοῖς γείτοσι πολίταις οὕσιν ἐν τῇ ξένῃ οὐκ ἔδοκιμάζομεν, quo nihil potest esse planius aut rei accomodatius.

Cap. 59. ὁ δὲ κῆρυξ εἶπεν. Malim: ἀνεῖπεν, quod de *praeconibus* apud omnes est verbum legitimum et sollemne.

Cap. 60. Praetulerim: καμπύλῳ τῷ pro τῷ ξίφει. Loquitur de gladiatorum armis tamquam de re Scythis prorsus ignota.

(Continuabitur.)

K. G. P. SCHWARTZ.

AD SALLUSTIUM.

Catil. 22. „Fuere ea tempestate, qui dicerent Catilinam, oratione habita cum ad iusiurandum popularis sceleris sui adigeret, humani corporis sanguinem vino permixtum in pateris circumtulisse: inde cum post execrationem omnes degustavissent, sicuti in sollemnibus sacris fieri consuevit, aperuisse consilium suum, *atque eo dictitare fecisse* quo inter se fidi magis forent alius alii tanti facinoris conscii” In his non omnia recte se habere iam multi et docti homines senserunt, ex quibus Dietschius verba „atque eo dictitare fecisse” eicienda esse putavit, Bergkii „idque eo dicitur fecisse”, Jacobsius „idque eo fecisse”, Madvigius „atque eo dixisse eam rem fecisse”, Constantius „atque eo dictatam (i. e. supra dictam) rem fecisse” proposuit; mihi tamen post execrationem, qua quisque diras sibi imprecatus est si rem detexisset, vocabulum indignationem significans desiderari videtur, ideoque scribendum „*atque eo tam diram rem fecisse*”, quae librarii neglegentia „divam tam rem” scribentis facile in vocem „dictitare” perverti potuerunt.

P. J. SORINERIUS.

AD AMMIANVM MARCELLINVM

ADVERSARIA CRITICA

SCRIPSIT

J. J. CORNELISSEN.

Anno h. s. LXXI Ammianum edidit FRANCISCVS EYSENHARDT. Is cum iure intellexisset in contextu constituendo summam auctoritatem tribuendam esse Codici, Fuldae saec. IX scripto, qui nunc in Bibliotheca Vaticana asseruatur, huius libri longe maiorem partem (i. e. inde a XVII. 2. 3; nam usque ad hunc locum VLRICVS KORHLER Codicem excusserat) cum exemplo editionis Wagnerianae contulit uariasque eius lectiones in noua, quam edendam curauit, recensione euulgauit. EYSENHARDTI opus uix editum erat, cum in uarias incurreret reprehensiones. Ante omnia uitio ei datum est quod in libro Vaticano excutiendo tanta negligentia uersatus esset, ut ne modestis quidem desideriis hac in re satisfaceret. Quod rectene an secus obiectum sit equidem diiudicare nequeo. At, cum EYSENHARDTI editionem scatere uiderem mendis typographicis foedissimis, magna mihi dubitatio oborta est, num homini, qui in typhothetarum erroribus corrigendis tam socorditer egisset, plena fides esset tribuenda, ubi Codicis uarias afferret lectiones. Magis me offendit quod Editor, ut est in critica tractanda plerumque infelicior, locos complures manifesto mendosos ineptis coniecturis haud raro corruptiores reddidit. Bonas porro et sanas lectiones non paucas, a multis doctis solleter excogitatas, inu-

ria uel respuit uel neglexit. In orthographia denique eam secutus est rationem ut monstris scripturae, ex libro Vaticano sine ullo iudicio depromptis, contextum macularet.

Triennio fere post EYSENHARDTIVM Ammianum edendum curauit V. GARDTHAVSEN. Is Vir Doctissimus egregie de Ammiano mihi meritus uidetur. Etsi Codex Vaticano—Fuldensis et ei pro fundamento est, quo recensio tota nititur, tamen et alios libros M.S. haud spernendae auctoritatis, quantum potuit, in usum suum conuertit, inter quos locum facile principem obtinere ostendit Cod. Petrinum, saec. XIV, qui in tabulario basilicae Sancti Petri nimis arcte custoditur. Sanas lectiones iam olim ab Accursio, Gelenio, Valesio, reliquis uetustioribus criticis repertas probatasque suum locum concessit. Emendationes in contextum recipere non dubitauit, quibus ex recentioribus ante omnes M. HAVPT, A. et G. KIESSLING, KELLERBAUER, C. F. W. MYELLER permultum ad librorum corruptelas contulerunt sanandas. Ipse GARDTHAVSEN plurimos locos antehac desperatos felicissimis coniecturis in integrum restituit. Monstra illa orthographica sedulo expulit. Praeterea, quod omnium maximum est, librum Vaticanum totum cum editione Wagneriana et ipse contulit et, dum plagulae libri sui corrigebantur, collatione usus est, quam antea fecerat A. HVEBNER. Vix opus est ut moneam miram sexcentis locis exstare discrepantiam inter GARDTHAVSENVM et EYSENHARDTIVM ubi libri Vaticani lectiones edunt.

In Praefatione recensionis suae GARDTHAVSEN promisit se paucos post annos maiorem Ammiani editionem, apparatu pleniore instructam enulgaturum. Magnopere optandum est ut mox promissi fidem praestet. Interim aduersaria nonnulla edere decreui, quae inter legendum in margine exemplaris mei subinde adscripseram. Forsitan quaedam mihi inciderint ad Ammiani orationem turgidam et mire contortam intellegendam emendandamque non prorsus inutilia.

LIBER XIV.

1. 1. „Caesar Gallus ex squalore imo miseriarum in actatis adultae primitiis ad principale culmen insperato cultu pro-
uectus.”

Pro cultu, quod inepte editum uides, Kellerbauer et Kiess-
ling dederunt saltu, quod et mihi antea in mentem uenit.
Malim uero auctu coll. Vell. II. 40. 4; „huius uiri fastigium
tantis auctibus fortuna extulit.” Tac. Hist. IV. 28.

5. 4. „Accedebant eius asperitati, ubi inminuta uel laesa
amplitudo imperii dicebatur, et iracundae suspicionum quan-
titati proximorum cruentae blanditiae.”

Non intellego iracundam quantitatem. Corrigas uelim „acce-
debant eius asperitati ... et iracundiae (dat.) suspicionum
quantitate (abl. caus.) proximorum ... blanditiae.” — In
Vat. esse iracundiae affirmat Eyssenhardt.

6. 18. „Paucae domus studiorum seriis cultibus antea cele-
bratae nunc ludibriis ignauiae torpentis exundant, uocali sonu,
perflabili tinnitu fidium resultantes.”

Extrema sensu carent. Restituas quaeso „uocali sonu uel fla-
bili tinnituue fidium resultantes.”

6. 26. „Et est admodum mirum uidere plebem innumeram
mentibus ardore quodam infuso cum dimicationum curulium
euentu pendentem.”

Immo, opinor, „ex uno ... euentu pendentem.”

7. 3. „Erat autem diritatis eius hoc quoque indicium ...
quod ludicris cruentis delectabatur et in circo sex uel septem
uetitis certaminibus pugilum uicissim se concidentium perfu-
sorumque sanguine specie ut lucratus ingentia laetabatur.”

Pro inepto uetitis repone id, quod sententia flagitat, edi-
tis coll. XIV. 5, 1 et 11, 12 et XXI. 10, 2.

7. 7. „Serenianus maiestatis reus est postulatus, conuictus
familiarum suum cum pileo ... incantato uetitis artibus ad

templum misisse fatidicum, quaeritatum expresse an ei firmum portenderetur imperium, ut cupiebat, et cunctum."

Expresse legitur in editt. vetustis Castelli, Gelenii, Accursii. Verae lectionis manifesta uestigia exhibet Vat., in quo est praesa. Scribatur igitur „praesa<giis> an ei firmum portenderetur imperium." Saepius in eadem re uoc. praesagium usurpauit Amm. cf. XV. 5. 34; XXXIX. 1. 6 et alibi.

Pro cunctum malim cautum i. e. tutum. Cf. XIV. 8. 13: „ciuitates murorum firmitate cautissimae." In Vat. est cumtum.

7. 13. „Gallus ut serpens adpetitus telo uel saxo iamque spes extremas opperiens et succurrens saluti suae quauis ratione colligi omnes iussit armatos."

Inepte editur „spes extremas". Scripsit A. „res extremas opperiens" i. e. summum uitae discrimen. Cf. Caes. B. G. II. 25; Suet. Nero 6.

Idem est, quod legitur XIV. 11. 8: „ultima opperiens."

8. 3. „Ciliciam, quae Cydno amni exultat, Tarsus nobilitat, urbs perspicabilis."

Conicio „quae Cydno amni sulcatur." Cf. Sil. It. VI. 140: Turbidus arentes lento pede sulcat arenas Bagrada. Vulgo Ammianus secandi uerbo utitur ubi flumina describit hanc illamue regionem permeantia. Contraria ratione persulcabat pro persultabat habet Cod. Vat. XVII. 13. 27.

8. 11. „Ultima Syriarum est Palaestina, per interualla magna protenta, cultis abundans terris et nitidis."

Immo potius mitibus i. e. maturandis frugibus aptis. „Mitesolum Tiburis" notum est ex Horatii Od. I. 18. 2. Cf. Stat. Silu. III. 5. 79.

9. 1. „Vrsicinus occultis Constantium litteris edocebat inplorans subsidia, quorum metu tumor notissimus Caesaris exhalaret."

Noli dubitare quin exhalaret ridiculum sit librarioli commentum. Ammianus scripsit relaxaret.

9. 9. „Post quorum necem nihilo lenius ferociens Gallus, ut leo cadaueribus pastus multa huius modi scrutabatur . quae singula narrare non refert, ne professione modum, quod euitandum est, excedamus.”

Vv. „quod euitandum est” primus dedit Accursius. Quia in Codd. optimis, Vat. et Petr., legitur quod saeuitatum, malim equidem quod sane uitandum est. — In praecedentibus professione uox nihili est. Corrigendum puto proensione. A. sedulo cauere studet ne narratio nimium protendatur.

11. 8. „Eo necessitatis adductus ultimaque ni uigilasset operiens, principem locum, si copia patuisset quam adfectabat, sed perfidiam proximorum ratione bifaria uerebatur, qui eum ut truculentum horrebant et leuem.”

Ineptum illud quam deleuit Eyssenhardt. Probabilius existimo Ammianum scripsisse „<per>quam adfectabat.” Pro „truculentum ... et leuem” malim „truculentum ... et saeuum.”

11. 26. „Adrastia nunc erectas mentium ceruices opprimit et eneruat, nunc bonos ab imo suscitans ad bene uiuendum extollit.” Pro eneruat sententia nimirum requirit incuruat.

11. 26. „Pinnae autem ideo illi [i. e. Adrastiae] fabulosa uetustas aptauit ut adesse uelocitate uolucris cunctis existimetur et praetendere gubernaculum dedit eique subdidit rotam” cett.

Pro praetendere, quod minime intellego, legendum suspicorprehendere. Comp. Cic. Epist. ad Brut. II. 1. 2: „tantum mihi sumpsi ut gubernacula rei publicae prehenderem.” — De infinitiuo cf. XVI. 12. 11: „quae si dederit quisquam commodo posse transiri.” —

LIBER XV.

2. 9. „Accidebat non nunquam ut opulenti pulsantes praesidia potiorum isdemque tamquam hederæ celsis arboribus adhaerentes absolutionem pretiis mercarentur immensis.”

Non uideo quomodo „pulsare praesidia” rite explicari possit. Nugas agit Wagnerus interpretando: „ingenti pecunia redimere.” Conicio postulantes.

3. 2. „Alios uerberibus uel tormentis addictos exulari poena damnarunt, quosdam ad infimam trusere militiam.”

An forte „insulari poena”? Cf. XV, 7. 2 „aliquos uexatos tormentis insulari poena multauit”; XXVI. 10. 7: „insulari supplicio multatus.” — At uide XIV. 5. 1: „Gerontium exulari maerore multauit.”

3. 5. „Mercurius somniorum appellatus comes, quod ut clam mordax canis interna saeuitia submissius agitans caudam, epulis coetibusque se crebris inserens, si per quietem quisquam ... uidisse aliquid amico narrasset, id uenenatis artibus coloratum in peius patulis imperatoris auribus infundebat.”

Pro „uitia submissus” Gardthausen merito recepit Hermanni coniecturam „saeuitia submissius.” At non assequor „interna saeuitia.” Canis natura mordax, qui cauda adulatur, saeuitiam, opinor, dissimulat, inhibet, continet. Scribas igitur „contenta saeuitia.”

3. 6. „Haec augente uulgatius fama tantum aberat ut proderet quisquam uisa nocturna” cett.

Quid sit „uulgatius augere” uereor ut quisquam rite explicare valeat. Suspikor legendum esse cumulatius.

5. 16. „Nihil tutum ex praesentibus ratus in consilia cogebatur extrema.”

In Vat. est cogitabatur. Eyssenhardt inepte, ut solet, agitabatur edendum putauit. Legas quaeso concitabatur.

5. 23. „Mirabamur illam sententiam Tullianam ex internis ueritatis ipsius promulgatam, quae est talis „et quamquam optatissimum est perpetuo fortunam quam florentissimam permanere, illa tamen aequalitas uitae non tantum habet sensum quantum cum ex miseris et perditis rebus ad meliorem statum fortuna reuocatur””.

Etsi aliquantum salutis huic loco attulit Kiessling, qui proferis dedit <mi>seris, quia in V et P legatur seris, tamen nonnulla corrigenda superesse videntur. Inter „ipsius” enim et „promulgatam” nomen substantiuum aliquod desidero uelut „adytis, penetralibus, recessibus.” Pro promulgatam non dubito quin scribendum sit prouulgatam. In loco porro Tulliano pro aequalitas malim aequabilitas. Ante „sensum” denique excidisse suspicor „uoluptatis”, quod sententia manifesto requirit. — Locus ipse in Ciceronis libris hodie non inuenitur, at similis, ut notum est, legitur in Orat. cum pop. grat. egit, 1, 2: „etsi nihil est homini magis optandum quam prospera, aequabilis perpetuaque fortuna secundo uitae sine ulla offensione cursu, tamen, si mihi tranquilla et pacata omnia fuissent, incredibili quadam et paene diuina, qua nunc uestro beneficio fruor, laetitiae uoluptate caruissem.”

6. 4. „Tum Asclepiodotus et Lutto et Maudio comites interempti sunt aliique plures, haec et similia perplexe temporis obstinatione scrutante.”

Corrige sodes „imperatoris obstinatione” scrutante. Cf. XIV. 1. 8: „adolecebat obstinatum [Constantii] propositum erga haec et similia multa scrutandi”, ubi quid sibi uelit erga non intellego. Fortasse olim scriptum fuit arca<na> haec.

8. 2. „Illi in adsentationem nimiam eruditi infatuebant hominem.”

Immo „in adsentatione nimia.” Cf. XXVIII. 1. 33: „eruditior iam in sceleribus.”

8. 10. „Adulescens uigoris tranquilli, cuius temperati mores imitandi sunt potius quam praedicandi, ad honorem prosperatum exsurgat.”

Vocem prosperatum iam olim damnauit Valesius. „Hic mendum — inquit — subesse nemo non uidet. Quid est enim prosperatus honor, aut quis umquam ita locutus est?”

Vatic. habet prosperatum. Conicio prope insperatum.

8. 12. „Recepisti primaevus originis tuae splendidum florem, amantissime mihi omnium frater: aucta gloria mea confiteor qui iustus in deferenda superiori potestate nobilitati mihi propinquae, quam ipsa potestate uideor esse sublimis.”

Pro florem legatur fulgorem coll. § 15: „Caesaremque suspiciebant imperatorii muricis fulgore flagrantem.” — Sequentia nullum sensum praebent idoneum. Haec emendare conatus sum scribendo: „auctam gloriam meam confiteor qui iustius in deferenda suppari potestate nobilitati mihi propinquae, quam ipsa potestate uideor esse sublimis.” — Potestas, quam Constantius in Iulianum contulit, non, opinor, superior, sed paene par i. e. suppar erat suae. Liber Vatic. habet superari. — „Nobilitati” dictum puta pro „viro nobili”; cf. Tac. Ann. XII. 20; Bentley ad Lucan. Phars. III. 77.

8. 13. „Adesto igitur laborum periculorumque particeps et tutelam ministerii suscipe Galliarum.”

Haec intellego si ita leguntur: „tutelam mei instar suscipe Galliarum.”

8. 18. „[Iulianus] Taurinos peruenit, ubi nuntio percellitur gravi ... Indicabat autem Coloniam Agrippinam ... pertinaci barbarorum obsidione reseratam magnis uiribus et deletam ... quo maerore percussus” cett.

Legas quaeso „quo rumore percussus.”

9. 8. „Inter eos druidae ... sodaliciis adstricti consortiis, quaestionibus occultarum rerum altariumque erecti sunt.”

Ex primis litteris u. quaestionibus repetendum erit quae et scribendum „sodaliciis adstricti consortiisque.” Pro erecti, quod nihil est, restitue sodes exerciti. Cf. Nipperdey ad Tac. Ann. III. 67.

11. 17. „Vnde [Rhodanus] sine iactura rerum per Saupandiam fertur et Sequanos.”

Olim scriptum fuisse puto „sine iactura aquarum”; cf. § 18: „hinc Rhodanus aquis aduenis locupletior.”

12. 1. „Celsioris staturae et candidi paene Galli sunt omnes et rutili luminumque torvitate terribiles ... Nec ... eorum quemquam adhibita uxore rixantem, multo fortiore et glauca, peregrinorum ferre poterit globus.”

Suspicio „uultu toruiore et glauca,” quae eodem modo dicta sunt atque superiora „celsioris staturae et candidi.”

12. 2. „Tersi tamen pari diligentia cuncti et mundi, nec in tractibus illis maximeque apud Aquitanos poterit aliquis uideri uel femina licet perquam pauper ut alibi frustis squalere pannorum.”

Ammiano reddendum existimo „poterit aliquis uir uideri uel femina.” Sequentia mendo quoque laborant. Frustum enim est particula panis potissimum uel alius esculenti, sed uestimenti numquam. Gelenii igitur coniectura frustis abicienda erit. Quid uero legendum sit non exputo. In V. est frustra. An forte fissura?

LIBER XVI.

I. 4. „Videtur enim lex quaedam uitae melioris hunc iuuenem a nobilibus cunis ad usque spiritum comitata supremum.”

Pro lex commendo lux. In seqq. haec leguntur: „namque incrementis uelocibus ... domi forisque conluxit.”

2. 6. „Alios ... decursu facili proterens, nonnullos pauore traditos cepit, residuos ... innocuos abire perpassus est.”

Immo potius „pauore trepidos.” — Passiuam u. tradere formam significatione media nusquam legi.

3. 3. „Vbi bellorum inundantium molem umeris suis, quod dicitur, uehens scindebatur in multiplices curas.”

Pro inundantium malim incumbendum, quod sententiae aliquanto accommodatius uidetur.

4. 1. „Haec sollicitè perpensantem hostilis adgreditur multitudo ... ideo confidentes quod ei nec scutarios adesse prodentibus perfugis didicerant.”

Prodentibus legitur ex coniectura Gelenii, qui num uerum inuenerit dubito. Malim equidem praemonentibus.

In Vat. est et p̄de montibus.

4. 5. „Verum hoc quoque diligentia curato peruigili, adfusa laetiore spe prosperorum, sublato animo ad exsequenda plurima consurgebat.”

Non fero „adfusa spe.” Spes non affunditur, sed affulget alicui. Suspigor igitur adfusa, quod tamen Ammiano obtrudere minime auderem, nisi haec legerentur apud Iulium Obsequentem c. 29 init.: „per eos dies caeli ardentis species affulsae.” — Confidentius pro plurima commendo proxima.

5. 1. „Primum igitur factuque difficile temperantiam ipse sibi indixit atque retinuit.”

Immo „factuque <id> difficile”; uel „factu quod difficile.”

5. 3. „Denique cum legeret libellum adsidue, quem Constantius ut priuignum ad studia mittens manu sua conscripserat, praelicenter disponens quid in conuiuio Caesaris impendi deberet: fasianum et uuluam et sumen exigi uetuit et inferri.”

Pro praelicenter inepte edito requiro perdiligenter, quo adu. Cicero usus est in Bruto, c. 14. — Latinitatis lex postulat ut scribatur „in conuiuia.”

5. 8. Postquam satis copiose exposuit, quomodo noctes Iulianus ad officia diuideret tripartita quietis et publicae rei et musarum, his uerbis narrationem claudit „et haec quidem pudicitiae uirtutumque sunt signa nocturna.”

Hic pudicitiae deprauatum uidetur ex industriae. — Pudicitiae documentum in praecedentibus nullum memoratur.

5. 17. „Vtque bestiae custodum negligentia raptu uiuere so-

litae né his quidem remotis adpositisque fortioribus abscesse-
runt sed tumescentes inedia... armenta uel greges incursant,
ita" cett.

Perfectum tempus abscesserunt ferri non posse loci con-
textus satis ostendit. Conicio arcentur. — In Vat. est acces-
serunt.

7. 8. „Inter praecipua enim quae eorum quisque studio pos-
sederat uel ingenio, aut rapax aut feritate contemtior fuit
aut propensior ad laedendum, uel clientibus nimium blandus
aut potentiae fastu superbiior”.

Malim „rapacitate et feritate contemtior”. — Clienti-
bus coniecturae Valesii debetur. In Vat. est ligendimus.
Veram lectionem puto se ingredientibus i. e. hominibus nimis
officiosus, ultro operam suam pollicendo se insinuantibus. Cf.
Plin. Pan. 86: „praefectum praetorio non ex ingredientibus se,
sed e subtrahentibus legere”.

8. 8. „Veterator quidam ad lautum conuiuium rogatus et
mundum... cum uidisset linteorum toralium par, duos clauos
ita latissimos ut sibi uicissim arte ministrantium cohaerent,
mensamque operimentis paribus tectam, anteriorem chla-
mydis partem utraque manu uehens intrinsecus structuram
omnem ut amictus adornauerat principales”.

Quid tandem fraudis ueterator ille commiserit ex hoc loco,
ut nunc editur, minime apparet. Voluit nimirum dominum con-
uiuui crimine maiestatis insimulare, tamquam, pallium purpu-
reum texendo, imperii affectandi consilia iniisset. Viderat autem
et tororum stragulas et mappam latis clauis purpureis vel cir-
cumsutas uel circumtextas. Vel torale igitur uel mantile ita
plicuit ut bini clauus introrsum flexi sese inuicem contingentes
unius texturae continuae speciem praeberent. Itaque haud scio
an legendum sit „exteriorem uelaminis partem utraque
manu uertens intrinsecus, structuram omnem ut amictus ad-
ornauerat principales”. — In Vat. est clamidis. Intrinsecus pro
introrsum legitur iam apud Suet. Oct. 95: „replicare intrinsecus”.
Et sic ipse Amm. XVII. 7. 6: „inclinata fastigia intrinsecus”.

8. 10. „Constantius impendio timidus semper se feriri sperabat ut Dionysius tyrannus ille Siciliae, qui ob hoc idem uitium et tonstrices docuit filias.”

Conicio „et tonstrices <esse> noluit filias.”

8. 13. „Sub Constantio ordinum singulorum auctores infinita cupidine diuitiarum arserunt.”

Scribas quaeso ductores. — Et sic iam olim Reinesius.

10. 6. „Vnde cum se uertisset ad plebem, stupebat quae celeritate omne quod ubique est hominum genus confluerit Romam.”

Postulat sententia „qua crebritate”. cf. c. 12. 29: „in unum coactae multitudinis crebritas.”

Ibid. „Insidebat aureo solus ipse carpento fulgenti claritudine lapidum uariorum, quo micante lux quaedam misceri uidebatur alterna.”

Restitue ueram lectionem aetheria.

10. 8. „Et incedebat hinc inde ordo geminus armatorum clipeatus atque cristatus corusco lumine radians, nitidis loriciis indutus, sparsique cataphracti equites, quos clibanarios dictitant, personas thoracum minuti tegminibus et limbis ferreis cincti.”

Personas est figmentum Eyssenhardtii, quo quid sibi uoluerit uideant acutiores. Vat. habet personati quod Gardthausen uncinis saepsit; uera lectio uidetur peronati, i. e. crura pedesque peronibus muniti. cf. Pers. Sat. V. 102.

10. 12. „Per omne tempus imperii nec in consessum uehiculi quemquam suscepit nec in trabes socium priuatum adsciuit ... et similia multa, quae elatus in arduum supercilium tamquam leges aequisimas obseruauit.”

Praetulerim arctissimas i. e. seuerissimas cf. Plin. H. N. XVI 4. 5.

10. 16. Postquam narratum est Constantium Traiani Foro conspecto omnem spem abiecissee huiusmodi quicquam conandi, sed tamen Traiani equum in medio atrio locatum se imitaturum dixisse, haec deinceps leguntur: „cui [i. e. Constantio] prope adstans regalis Hormisda ... respondit astu gentili „ante ... imperator stabulum tale condi iubeto, si uales: equus quem fabricare disponis, ita late succedat ut iste quem uidemus””, i. e. tu primum Forum aedifica, ut equus quem facturus es tam laxo stabuletur quam Traiani. Etsi u. u. „late succedat” interpretationem tolerabilem uix admittere uidentur, tamen nihil succurrit, quod substituere audeam. Sed non uideo quo iure haec astu responsa dicantur. Respondit Hormisda potius acute et argute, neque dubito quin olim non astu scriptum sit, sed argutia. Vat. enim habet agustu. Argutia sing. num. iam apud Gellium inuenitur.

10. 18. „Helenae, Iuliani coniugi insidiabatur Eusebia ... quaesitumque uenenum bibere per fraudem inlexit ut quotienscumque concepisset, immaturum abiceret partum.”

Immo uero abigeret, quod uerbum de abortum cientibus sollemne est.

12. 1. „Chnodomarius et Vestralpus, Vrius quin etiam et Vrsicinus ... in unum robore uirium suarum omni collecto consedere prope urbem Argentoratum.”

Gelenius, qui ita primus omnium locum constituit, nimis hic recessisse uidetur a libri Vaticani uestigiis, in quo cum legatur „collecto belli. Cumq; foedere”, scribendum puto „in unum robore uirium suarum omni collecto bellicarum consedere.”

In proxime sequentibus „extrema metuentem Caesarem arbitrati retrocessisse cum ille tum etiam perficiendi munimenti studio stringeretur”, corrigendum est distringeretur. Praepositio repetenda est ex ultima praecedentis uoc. syllaba.

Eadem res est 12. 11: „quae si dederit quisquam commode posse transiri, ruentibus hostium examinibus ... quid nos agimus?” — Vbi scribendum inruentibus.

12. 18. „Ounetis igitur summis infimisque adprobantibus ... nec de rigore animorum quicquam remittentibus” cett.

Potius scribas uigore coll. § 11 „quo uigore inedia siti laboreque membris marcentibus occurramus?”

12. 29. „Iulianus cautior sui hostium tela praeteruolans his et similibus notos pariter et ignotos ad faciendum fortiter accendebat.”

Loci sententia flagitat nimirum „incautior sui.” cf. Stat. Theb. VI. 766 „at ille nocendi Prodigus incautusque sui, ruit.”

12. 30. „Aduenit, o socii, iustum pugnandi iam tempus olim exoptatum mihi uobiscum, quod antehac arcessentes arma inquietis motibus posebatis.”

Haec prorsus non intellego nisi scribatur „armorum inquietis motibus.” Respexit ad ea quae leguntur § 13: „ardorem pugnandi hastis inlidendo scuta monstrantes, in hostem se duci iam conspicuum exorabant.” — Vide an non pro arcessentes rectius scripseris ardescientes.

12. 32. „Exsurgamus uiri fortes: propellemus fortitudine congrua inlisa nostris partibus probra.

Nihil est hercle „alicui probrum illidere”; macula, probrum alicui, opinor, illinitur. Scribas ergo inlita coll. Sil. It. XI. 43: „uita inlita macula.”

12. 37. „Cum cornu sinistrum altius gradiens urgentium tot agmina Germanorum ui nimia pepulisset” cett.

Immo potius „ulterius gradiens.”

12. 38. „Cataphracti equites uiso ... consorte quodam per ceruicem equi labentis pondere armorum oppresso dilapsi quaque quisque poterat” cet.

Haec intellego si pro labentis scribitur labente.

12. 39. „Quo agnito per purpureum signum Draconis, summitati hastae longioris aptatum uelut senectutis pandentis exuias, stetit unius turmae tribunus.”

Draco summae hastae illigatus „hiatu uasto perfiabilis caudaeque uolumen relinquens in uentum” ueri serpentis imaginem referebat senectutis ponentis exuuias, ut est apud Verg. Aen. II. 473. — De dracone cf. XVI. 10. 7.

12. 46. „Vulnerati nondum effuso cruore ad audendum exertius consurgebant.”

In Vat. est ad audendum. Legas quaeso ad adgrediendum.

LIBER XVII.

4. 6. „In hac urbe [i. e. Thebis] inter labra ingentia diuersasque moles figmenta Aegyptiorum numinum exprimentes obeliscos uidimus plures aliosque iacentes et comminutos.”

Locus uarie mutilatus videtur. Pro labra legendum puto <de>lubra, quod itidem legitur § 12. Inter „plures” et „aliosque” nonnulla intercidissee uidentur ueluti „alios stantes et integros.”

5. 10. „Sospitati quidem tuae gratulor ut futurus, si uelis, amicus, cupiditatem uero semper indeflexam fusiusque uagantem uehementer insimulo.”

Eyssenhardt affirmat in Vat. legi: indeflexum. Omnino scribendum puto in deflexum i. e. a recta uia declinantem. Cf. Val. Max. IV. 2. in.; VII. 3. in.

5. 11. „Suades integro corpori adimere membra quaedam, ut salus eius deinceps locetur in solido, quod infringendum est potius quam ulla consensione firmandum.”

Infringendum Hauptio debetur. Potius ueram lectionem esse crediderim contundendum. In Vat. est infundendum.

5. 13. „Est enim absonum et insipiens cum gestarum rerum ordine placatae sint aurae inuidiae quae nobis multipliciter inluserunt ... ea prodere, quae contrusi in orientales angustias diu seruauimus inlibata.”

Verbum inluserunt, quod non Hauptius primus excogitavit, ut annotarunt recentissimi editores, sed Erfurdlius, minime ferendum videtur. Quis, quaeso, unquam sic locutus est: „aura s. uentus illusit mihi?” Sententia postulat, opinor „quae nobis multipliciter insurrexerunt,” quod uerbum latet in scriptura libri Vat. inluxerunt. Of. Hor. Epod. 10. 7: „insurgat Aquilo.”

5. 14. „Id experiendo legendoque [scimus] in proeliis quibusdam raro rem titubasse Romanam, in summa uero bellorum numquam ad deteriorem prolapsam.”

Pro raro contextus postulat sane. Pro inepto deteriorem Gelenius olim dedit deteriora; recte et sententiae accommodatum. Vide tamen an non Ammianus scripserit „ad deteriorem rem prolapsam.”

7. 2. „Oculorum obtutu praestricto humo inuolutus crassae caliginis squalor inedit.”

Scribe quaeso „crassae caligini squalor” ut sit datius pendens ab „inuolutus.” Squalor inuolutus crassae caligini inedit humo.”

7. 5. „Nonnulli ... superruentium rudera ui nimia constipati sub ipsis interiere rudibus.”

Sententia requirit constrati.

7. 6. „Quosdam domorum inclinata fastigia intrinsecus serabant intactos.”

Serabant coniecit Hauptius. In Vat. est serebant; malim sepiebant.

7. 8. „Et superesse potuit aedium sacrarum et priuatarum hominumque pars maior, ni palantes abrupte flammaram ardores per quinquaginta dies et noctes quicquid consumi poterat exussissent.”

Flammae ardores (i. e. flammae ardentes) abrupte palantes quales tandem fuerint nemo, opinor, facile explicabit. Haud longe a ueritate abesse mihi uideor, si flammae ex improviso,

ut in terrae motibus fieri solet, erupisse, surrexisse e terra contendo. Itaque uera erit lectio „pullulantes abrupte.” Cf. XXII. 4. 4: „fluxioris uitae initia pullularunt”; XX. 5. 5; „hostes abruptius inundantes.”

7. 10. „In ritualibus et pontificiis observatur obtemperantibus sacerdotiis caute ne alio deo pro alio nominato piacula committantur.”

Ad locum hunc desperatum sanandum remedio paullo grauiore opus esse uidetur. Post „ritualibus” excidisse libris iam olim Wagnerus intellexit. In libro Vat. legitur obtemperantur obtemperantibus, ex quibus efficio interpretandis ab interpretantibus. Pro caute cum Accursio scribendum erit cauetur. Habebis igitur „in ritualibus libris et pontificiis interpretandis ab interpretantibus sacerdotiis cauetur ne” cett.

7. 11. „Accidunt terrae pulsus, ut Anaxagoras adfirmat, uentorum ui subeuntium ima terrarum: qui cum soliditatibus con crustatis inciderunt, eruptiones nullas reperientes, eas partes soli conuibrant, quas subrepserunt umidi. unde plerumque observatur” cett.

Delendum est umidi, quod omni sensu destitutum est. Ortum est per dittographiam ex seq. unde. In Vat. recentiore manu adscriptum esse affirmat Eyssenhardt.

8. 1. „Nec enim egredi poterat antequam ex Aquitania aestatis remissione solutis frigoribus et pruinis ueheretur annona.”

Nulla modo ferri potest remissione. Non enim aestas, sed hiems remittebatur et frigus i. e. relaxabatur et mitigabatur. Scribendum est reuersione, quod nomen de anni temporibus et uicissitudinibus mutantibus sollemne est. Cf. Apul. de Dogm. Plat. 1. 10: „reuersiones temporum.”

8. 2. „Sed ut est difficultatum paene omnium diligens ratio uictrix, multa mente uersans et uaria, id tandem reperit solum ut anni maturitate non exspectata barbaris occurreret insperatis.”

Vt ceteri editores omnes, ita Eyssenhardt et Gardthausen quoque spreuerunt lectionem libri Vat. tantum. Iniuria. Nam sine dubio Ammianus scripsit „id tantum repperit salutis.” In seqq. Eyssenhardt maluit delirare cum librariis scribendo insperatis, quam, quod fecit Gardthausen, Gelenii certissimam emendationem insperatus recipere.

10. 2. „Et iter ignaviter egerat praeter solitum, ut ductores uiarum praeuientes alacri gradu ultima minitendo terreret.”

Restitue ueram lectionem „et ita ignauiter <iter> egerat;” ut ante ductores Eyssenhardtius negligenter, ut solet, omisit.

10. 6. „Hoc progressu secutus exercitus celsarum arborum obsistente concaede ire protinus uetabatur. Verum per circuitus longos et flexuosos uentum est tandem ad loca et ira quisque percitus armatorum urebat agros, pecora diripiebat et homines.”

Inepte legitur armatorum. Sanae lectionis uestigia, ut fere semper et hic Vat. ostendit, in quo est armorum. Scripsit A. nimirum „ira quisque percitus morarum.”

12. 11. „Duxerat potior cum ceteris Sarmatis etiam Rumonem plurimosque optimates cum inpretandi specie similia petiuros.”

Legendum „pariter cum ceteris.” In Vat. est patior. — Eyssenhardt in seqq. immerito reiecit emendationem Gelenii spe pro specie scribentis.

12. 16. „Ingerebat autem se maximus numerus catervarum confluentium nationum et regum, suspendi a iugulis suis gladios obsecrantium postquam Araharium inpune conpererant abscessisse.”

Inepte legitur suspendi. Supplicabant nimirum ut gladii iugulis suis intenti auerterentur. Coniicio depelli coll. XXIX. 1. 15: „ferrum, ad iugulum prope adactum a militaribus, depulsum.”

13. 3. „Ideoque in se pugnae molem suspicati uertendam dolos parabant et ferrum et preces.”

Corrige dolose.

13. 9. „Cuius furoris amentiam [miles] exercitus ira ferre non potuit eosque imperatori . . . acriter imminentes . . . impetu disiecit ardenti et dextra pedites cateruas peditum obtruncabant, equites laeua equitum se turmis agilibus infuderunt.”

Neque obtruncandi verbum, neque imperfectum tempus h.l. ferri potest. Scribendum erit obturbarunt. — Pro „exercitus ira” malim „percitus ira.”

13. 13. „Incitante itaque feruore certaminum fructuque uincendi consurrectum est in perniciem eorum, qui deseruere proelia.”

Non assequor „fructum uincendi,” nec satis uideo quo iure Wagnerus praedae cupidinem intellegendum affirmauerit. Suspicor „fastuque uincendi.” Victoria nimirum elati erant. Cf. XVIII. 3. 6: „nobilioris militiae fastu.” XIX. 11. 13. „salutis fastu fidentior.”

13. 27. „Quae longius disparati, qua ferri poterant, tulimus, leuiores iacturas efficacia ducum uetari posse sperantes.”

Immo potius uitari.

13. 30. „Zizaim praefecimus liberis, dicatum nobis futurum et fidum.”

Dicatus apud Ammianum et Ammiani aequales significat idem quod deditus, deuotus. Cf. Inscr. ap. Orell. 1083: „numini maiestatique eius [Constantini] dicatissimus”; ap. Rénier, Inscr. Afric. 3455: „dicatissime deuoti numini eius fecerunt.”

LIBER XVIII.

1. 4. „Numerius cum infitiatione defenderet obiecta nec posset in quoquam confutari, Delphidius orator acerrimus uebe-

menter eum inipugnans documentorum inopia percitus exclamavit 'ecquis, florentissime Caesar, nocens esse poterit usquam si negare sufficiet?' contra quem Iulianus prudenter motus ex tempore 'ecquis' ait 'innocens esse poterit si accusasse sufficiet?'

Non intellego „prudenter motus.” Suspicio scriptum fuisse „prudenter mutus.” Iulianus qua erat prudentia non respondit orationi impetuosae, qua Delphidius eum aggressus erat, sed continuo dictum acutum in eum regressit.

2. 19. „Inter pacis conditiones id festinatum est maxime ut captiuos restituerent omnes quos rapuerant excursibus crebris.”

Pro festinatum sine dubio scribendum erit destinatum.

3. 6. „Erat autem Barbatio ... ea re multis exosus quod et, dum domesticos protectores sub Gallo regeret Caesare, proditor erat et perfidus et post eius excessum nobilioris militiae fastu elatus in Iulianum itidem Caesarem paria confingebat.”

Quia paria non habet in praecedentibus ad quod referatur, corrigas uelim uaria.

3. 7. „Sub Augusti patulis auribus multa garriebat et saeva, ignorans profecto uetus Aristotelis sapiens dictum” cett.

Corrige „ueteris Aristotelis.” cf. 4. 4: „ueterem Domitianum.”

5. 5. „Stetit sententia ut Sabinianus uietus quidem senex et bene nummatus sed inbellis et ignauus ... praeficiendus Eois partibus mitteretur.”

Displicet uietus, quia sententia aduersatiua „sed inbellis et ignauus”, quae reprehensionem continet, in praecedentibus adiectiuum requirit, quo uirtus indicatur. Legendum igitur uideatur uegetus. — In Vat. est uictus.

6. 6. „Quod ideo struebatur ut, si fortuna sequior ingruisset, Vrsicinus reus proditor rei publicae deferretur.”

Immo „reus proditae rei publicae.”

6. 16. „Cum ad nemorosum quendam locum ... Meiacarire nomine uenissimus, cui fontes dedere uocabulum gelidi, lap-

sis accolis omnibus solum in remoto secessu latentem inuenimus militem."

Geminato di scribe „dilapsis accolis."

6. 20. „Erat eo tempore Satrapa Corduenae, quae obtemperabat potestati Persarum, Iouinianus nomine appellatus, in solo Romano adulescens, nobiscum occulte sentiens ea gratia quod obsidatus sorte in Syriis detentus et duleedine liberalium studiorum inlectus remeare ad nostra ardenti desiderio gestiebat."

Post uu. „in solo Romano" nonnulla uerba intercidiisse uidentur, quibus haud scio an narratum sit Iouinianum in solo Romano natum et educatum esse. Nisi forte probabilius est adulescens perperam scriptum esse pro educatus.

7. 7. „Sabinianus ... per Edessena sepulcra quasi fundata cum mortuis pace nihil formidans, more uitae remissioris fluxius agens militari pyrricha sonantibus modulis pro histrionicis gestibus in silentio summo delectabatur ominoso sane et incepto et loco."

Ridicule editur in silentio summo cum uno tenore sonantes moduli commemorentur. Corrige insolentia summa.

8. 8. „Atque ut in rebus solent afflictis, ambigentes cuiam deberet aut posset occurri ... diffundimur uniuersi."

Immo, hercle, solet.

8. 13. „Tandemque per posticam ingressus refertam inueni confluyente ex finitimis uirili et muliebri sexu."

In priore sententiae parte intercidit „ciuitatem", quo carere nullo modo possumus.

9. 2. „Spiranti Zephyro contrauersa Gumathenam contingit regionem uberem et cultu iuxta fecundam."

Immo, opinor, „ubere et cultu." cf. Verg. Geo. II. 185: „fertilis ubere campus."

10. 2. „Subita animi consternatione defensores armorum uarietate praestricti se cunctosque prodidere qui ad praesidia con-

fugerunt et digredi iussi confestim clauēs obtulere portarum."

Malim de gredi, quod in Vat. legi testatur Eyssenhardt; iubebantur defensores „descendere de munimentis praecelsis" ut est § 1.

LIBER XIX.

2. 5. „A sole itaque orto usque diei ultimum acies immobiles stabant ut fixae nullo uariato uestigio."

Non usque sed suo more adusque scripsisse A. et h. l. crediderim. In seqq. lege immobiles stabant et fixae.

4. 3. „Cum decennali bello Graecia desudaret ne peregrinus poenas dissociati regalis matrimonii lucraretur ... telis Apollinis perire conplures."

Quid sit „poenas lucrari" nemo hercle facile dixerit. Graeci, ni fallor, in hoc elaborarunt ne Paris raptae Helenae poenas eluctaretur.

4. 8. „Hac exitiali peste quassati, paucis intemperanti aestu consumptis, quos multitudo angebat, tandem nocte, quae diem consecuta est decimum exiguis imbribus disiecto concreto spiritu et crassato sospitas retenta est corporum firma."

Inepte legitur „peste quassati," quia nominatiuus praedicato caret. Corrigatur igitur „hac exitiali peste grassante."

5. 3. „Postremo obseratis portis precantibusque tribunis egredi nequeuntes frendebant ut bestiae."

Eyssenhardt, ut est obstinatissimus traditae lectionis defensor, retinuit ineptum illud precantibusque. Quod cum nullo modo ferri posse intellexeret Gardthausen, edidit ex Reinesii coniectura praecauentibus. Potius crediderim olim scriptum esse uetantibusque coll. 6. 3: „mortem tribunis uetantibus minitantes si deinceps prohiberent."

5. 5. „Exinanitis proiectisque ante pedes pharetris clamoris ululabilis incendio tela summa peritia dispergebant.”

Ridicule editur incendio. Reddendum est Ammiano incentiuo. Incentium serioris Latinitatis uocabulum est = iritamentum, stimulus. cf. Paneg. ad Constantin. 1: „Non tubae solum, sed etiam Spartanæ tibiae incentium aliquod feruntur habuisse.” Et sic ipse Ammianus XXII. 11. 5 „Georgius graue accesserat incentium.”

6. 8. „Verum audito licet leui reptantium sonitu gemituque caesorum discusso somno, excitatis multis et ad arma pro se quoque clamitante steterunt milites uestigiis fixis progredi ultra non ausi.”

Verba leui reptantium Hauptio debentur, quae quo modo ex codicum lectione effici potuerint non video. In libro Vat. est reuetem p dentium, in Cod. Petrino reuetep dentium. Vide igitur an non uera sit lectio pedetemptim euntium.

6. 12. „Horum campiductoribus ut fortium factorum antesignanis post ciuitatis excidium armatas statuas apud Edessam in regione celebri locari iusserat imperator.”

Statuae armatae quales fuerint non assequor. Vix dubito quin statuas auratas imperator locari iusserit. — Pro campiductoribus, quod nihil est, campidoctoribus scribendum iam ueteres monuerunt editores.

7. 8. „Ad extremum diei nec mortium truci uisu nec uulnere territus tandem tempus exiguum tribui quieti permisit.”

Immo potius „tristi uisu.”

8. 5. „In abstrusa quadam parte oppidi cum duobus aliis latens obscurae praesidio noctis postica, per quam nihil seruabatur, euado.”

Verborum ordo turbatus est. Legendum est „latens obscurae praesidio noctis, per quam nihil seruabatur, postica euado.”

8. 8. „Et quia per aestum arida siti reptantes aquam diu quaeritando profundum bene uidimus puteum.”

Corrigere ne dubita „et auiā per aestum arida siti repententes.” — In Vat. est reputantes.

„Et — ita pergit — [quia] neque descendendi prae altitudine nec restium aderat copia, necessitate docente postrema indumenta lintea, quibus tegebamur, in oblongos discidimus pannulos, unde explicato fune ingenti centonem, quem sub galea unus ferebat e nostris, ultimae aptauimus summitati, [qui per] funem coniectus aquasque hauriens ... sitim, qua hauriebamur, extinxit.”

Verba *qui per* inserta sunt olim a Gelenio. Num recte dubito. Nam et „coniectus” uehementer displicet et uix credibile est A., postquam semel scripsisset centonem extremo funi alligatum esse, deinceps narrasse per funem illum in puteum esse demissum. Ex funem coniectus efficio puteoque iniectus. — In seqq. nouissimi editores recipere neglexerunt certissimam Gruteri emendationem „qua urebatur.”

8. 12. „Cum omne iam esset in celeritate salutis praesidium, per dumeta et siluas in montes petimus.”

Si petimus genuina est lectio, abiiciendum nimirum est „in” ante „montes.” Forsitan autem scripserit A. „in montes repimus.” Cf. XVIII. 8. 11. „Ciuitatem petebam anhelō cursu rependo ... in arduo sitam,” ad quem locum haec obseruat Erfurdt: „rependo non potest esse lentius incedendo, sed respondet graeco ἔρπειν, quod de quouis ingressu adhiberi constat.”

9. 4. „Vxor Craugasii ... familiarem suum ... Nisibin occulte dimisit mandatis arcanisque uitae secretioris maritum exorans ut auditis, quae contigerint, ueniret secum beate uicturus. quibus contentus expeditus uiator per saltuosos tramites ... Nisibin ... ingressus” cett.

Inepte legitur contentus. Scripsit A. „quibus contextis.” i. e. callide structis et compositis.

9. 9. „Nostrorum cadauera mox caesorum fatiscunt et defluunt adeo ut nullius mortui facies post quadriduum agnoscatur.”

Corrige „nostrorum cadauera uix caesorum tabescunt et defluunt.”

10. 1. „Maris casus asperiores solitis uentorumque procellae reflantium naues delatas in proximos sinus introire portum Augusti discriminum magnitudine perterrebant.”

Sententia requirit deterrebant. — Detertere sequente infinio idem est quod prohibere. Verbo perterrere infinitius numquam additur.

11. 1. „Inter haec ita ambigua Constantium Sirmi etiam tum hiberna quiete curantem promouebant nuntii metuendi et graues.”

Non hiberna curauit Constantius, sed Sirmi durauit hiberna quiete. Scribatur igitur durantem. Pro promouebant corrigendum permouebant.

11. 5. Limigantes Constantius percunctatus est „quamobrem ita palarentur uarii limitesque contra interdicta pulsarent.”

Quia Vat. habet uaria, scribendum puto per uaria i.e. per diuersa, passim. Cf. Wagnerus ad h. l.

11. 9. Quae Limigantes licet properari sentirent „nihil tamen praeter preces fingentes stabant incurui, longe alia quam quae gestu praeferebant et uerbis altis mentibus perpen-santes.”

„Voc. „praeter” inseruit Valesius. In Vat. est „nihil tamen preces.” Conicio „humiles tamen preces.”

11. 12. „Stipatores tamen pauci dum ignis more inundantes conabantur arcere, aut uulnerati interierunt aut ponderibus superruentium solis adflicti.”

Inepte legitur et absurde „ignis more inundantes.” Nec quidquam ualent ad lectionem tuendam loci a Lindenbrogio allati, quippe quibus omnibus flamma fluctuans et undans dicta sit, non ignis. Suspicio ex dumignis petendum esse fluminis, ut sit „dum fluminis more inundantes.” — In seqq. perperam editum est solis. Corrige „solo (i.e. humo) adflicti.”

11. 14. „Copia nostrorum ... obuia quaeque obtruncabat sine parsimonis uiuos conculcans et semineces et peremptos et antequam exsatiaret caedibus barbaricis manus, acerui constipati sunt mortuorum.”

Cum his „exsatiare caedibus manus” certe insolentius dictis comparari possunt quae leguntur Ouid. Met. VII. 808: „quum satiata ferinae dextera caedis erat.”

12. 1. „Inter has tamen sollicitudines uelut ex recepto quodam antiquitus more ad uicem bellorum ciuiliū inflabant litui quaedam colorata laesae crimina maiestatis.”

Non uideo quomodo haec rite explicari possint, nisi pro litui scribatur lituos. Etenim, ut olim bellis ciuilibus fieri solebat, colorata i. e. fucata crimina laesae maiestatis lituos inflabant i. e. bellicum canebant.

12. 2. „Vt enim erat obstinatum fixumque eius propositum ad laedendum ita nec furtis abstinuit, innocentibus exitiales causas adstringens.”

Adstringendi verbo nullum hic locum esse facile apparet. In Vat. est adfringen Restitue igitur adfingendo.

12. 9. „Simplicius per elogium principis torqueri praeceptus fato quodam arcente corpore immaculato lata fuga damnatus est.”

In his lata per dittographiam ex praecedentibus syllabis ortum uidetur.

12. 11. „Andronicus post a studiis liberalibus et claritudine carminum notus in iudicium introductus cum secura mente nullis suspicionibus urgeretur purgando semper et fidentius absolutus est.”

Restitue Ammiano „Andronicus poeta studiis liberalibus et claritudine carminum notus.” Ἀνδρόνικος ὁ ποιητής commemoratur a Libanio in Epist. ad Themist. 69. — In seqq. scribe „purgando semper se fidentius.”

12. 13. „Criminibus nero serpentibus latius quidam corporibus laniatis extinguebantur, alii poenis ulterioribus damnati sunt bonis ereptis.”

V. ulterioribus quomodo explicari possit non uideo. Erit fortasse qui contendat idem esse quod „senioribus, durioribus.” At quae durior poena excogitari potest quam ea, quae corpus damnati laniabatur? Suspicio olim scriptum esse mitioribus. Cf. Quint. VI. 4. 16.

12. 17. „Et inquisitum in haec negotia fortius nemo qui quidem sapiat reprehendit.”

Immo, opinor, reprehendet.

LIBER XX.

1. 2. „Ire ad haec componenda Lupicinum placuit ea tempestate magistrum armorum bellicosum sane et castrensis rei peritum sed supercilia erigentem ut cornua.”

Inepte et ridicule additum est ut cornua. — In Vat. est ut cornuae. Scribas, quaeso, incongrue.

2. 4. Vrsicinus, in quem obtrectatores disseminasse narrantur § 1 mordaces susurros, dein propalam ficta crimina subnectentes, hac iniquitate percitus „etsi me” inquit „despicit imperator, negotii tamen est magnitudo ut non nisi iudicio principis nosci possit et vindicari; sciat tamen ... quod, dum maeret super his, quae apud Amidam gesta emendata didicit fide ... defrustandae Mesopotamiae ... ne ipse quidem ... opitulari poterit praesens.”

Duobus uitiis hic locus laborat. Primum ante „est” excidit „ea”: „negotii ea est magnitudo”. — Deinde pro „emendata fide” sententia requirit „ementita fide.”

4. 13. „Vtque honoratius procul abituros tractaret, ad conuiuium proceribus conrogatis, petere iure, siquid in promptu esset edixit.”

Immo, opinor, „petere secure ... edixit.”

4. 21. „Diuerso uagoque, ut in repentino solet, excursu occupauere uolucriter regiam.”

Malim „ut in re repentina solet.”

7. 1. „Rex ... dextrum latus itineribus petit obliquis, Bezabden ... ui nelpromissorum dulcedine inlectis defensoribus retenturus.”

Immo tentaturus.

7. 2. „Rex petitus ballistarum iactibus crebris et sagittarum densitate, opertus armorum in modum testudinis contextorum abscessit innoxius.”

Interpunctione mutata scribe „sagittarum, densitate opertus armorum.”

7. 3. „Caduceatoribus missis ex more clausos blandius hortabatur, ut uitae speique consulturi obsidium deditione soluerent opportuna.”

Corrige „uitae rei que consulturi.”

7. 8. „Christianae legis antistes perstabat in cassum haec multaue similia disserendo, efferata uesania regis obstante [*non ante*] castrorum excidium digredi pertinaciter adiurantis.”

Vv. *non ante* quae in nullo Codice MS. leguntur, inseruit olim Gelenius. Perperam opinor. Etenim obstante librariis debetur. Scripsit Ammianus „efferata uesania regis, non se ante castrorum excidium digredi pertinaciter adiurantis.”

8. 4. „Constantium haec dudum comperisse Iulianus opinabatur relatu Decentii olim reuersi et cubiculariorum recens de Galliis praegressorum, qui ad Caesarem aliqua portauere sollemnia.”

Corrige „qui ad Caesaream maligna portauere sollemnia” i. e. qui more suo inuidiosa Caesari nuntiarunt. Cf. § 11: „surrantes pernicioso malignos admittas.” — Pro Caesarem scribendum esse Caesaream intellexit Gardthausen coll. 9. 1.

8. 7. „Miles olim deliberatum implevit, fremens secundique n patiens loci rectorem.”

Corrige „secundique non patiens loci rectorem.”

8. 9. „Cohorruī, fateor, et secessi amendatusque dum potui salutem mussatione quaeritabam et latebris.”

V. mussatione dedit olim Gelenius. In Vat. est salutem latione, unde Kiessling: salutem dilatione. Malim salutem occultatione quaeritabam cf. 11. 21 „Romani cum Persas occultari viderent pauore.”

8. 9. „Cumque nullae darentur indutiae, libero pectoris muro, ut ita dixerim, saeptus, progressus ante conspectum omnium steti.”

Immo „liberi pectoris muro.”

8. 10. „Victus denique mecumque ipse contestans, quod alter confosso me forsitan libens declarabitur princeps, adensus sum.”

Pro contestans corrige contemplans.

11. 1. „Quae dum ita prospere succedunt et caute, Constantius” seqq.

Pro caute scribendum puto fauste, quod sententia manifesto requirit. Rarissime hoc adverbio antiquiores scriptores usi sunt. Semel legitur apud Ciceronem in Or. pro Mur. 1: „ut eis hominibus ea res fauste, feliciter prospereque eueniret.”

11. 2. „Audiebat Constantius saepius Arsacen temptatum a rege Persarum fallaciis et minis et dolis, ut Romanorum societate posthabita suis rationibus stringeretur.”

Dubito num fallaciis ferri possit propter sequens „dolia.” Scribendum suspicor pellaciis i.e. blandimentis et delenimentis. Usus est hoc uerbo Lucretius II. 559; V. 1004. Aliquoties uerba ex Lucretio deprompsisse videtur Ammianus. Cf. ad XXII. 16. 22; XXV. 10. 14.

11. 10. „Dolia desuper cadebant, molae et columnarum fragmenta, quorum ponderibus nimis obruebantur oppugnatores,

hiatuque uiolento disiectis operimentis cum periculis ultimis euadebant."

Restituatur quaeso „iactuque uiolento."

11. 11, ubi oppugnatio Bezabdes narratur: „decimo itaque postquam pugnari die coeptum est cum spes nostrorum interiora cuncta maerore compleret," cett.

Vide quaeso, quam absurde editum sit „cum spes nostrorum." Dubitare noli quin Ammianus scripserit „cumque nostrorum intentio c. m. compleret." V. habet „cum spe nostrorum interior."

11. 17. „Post ambiguum proelii uirtutem plurimi nihil inpetrato intra moenia repelluntur."

Pro uirtutem corrige fortunam. Cf. XXI. 5. 13.

11. 25. „Vmente caelo undantes nubes cum tenebris aduenere minacibus, adsiduisque imbris ita inmaduerat solum, ut luti glutinosa mollities per eas regiones pinguiissimi caespitis omnia perturbaret."

Renocanda uetus et genuina lectio putrefaceret.

11. 32. „Omisso uano incepto hiematurus Antiochiae redit in Syriam aerumnosam, perpessus inulta et atrocia diuque deflenda."

Sententiam obscurissimam obscuriorem reddidit Eyssenhardt, qui ex etulerint sed effecit inulta et. Tu restitue Ammiano „redit in Syriam, aerumnosa perpessus uulnera et atrocia." Vulnera sunt clades cf. XXVII. 1. 1. „aerumnosae iacturae et uulnera." Et iam sic Tacitus, Hist. III. 56.

LIBER XXI.

1. 2. „Quae sollicite reputans Iulianus utrumque formidabat, et amicum cruentum et in aerumnis ciuilibus saepe uictorem.

Malim „amicum incertum”; „nam”, ut est in seqq., „ex praeteritis motus eius coniectabat ut prudens, ne per amicitias fictas insidiis falleretur occultis.”

1. 6. „Accedebat autem incendebatque eius cupiditatem, pacatis iam Galliis incessere ultro Constantium.”

Accedebat debetur ineptae Eyssenhardtii coniecturae. Restituit ueram lectionem Wagnerus scribendo acuebat. In Vat. est accidat.

1. 10. „Extis item pecudnm adtenti fatidicis, in species conuerti suetis innumeras, accidentia sciunt.”

Suum subiectum sententiae restitue scribendo fatidici.

5. 2, in oratione Iuliani ad milites: „Iam dudum tacita deliberatione uos aestimo, magni commilitones, gestorum excitos amplitudine” cett.

Ferri nullo modo posse magni multi uiderunt, quorum nemo tamen excogitauit quod probandum puto. Conicio „amati commilitones.” Ita C. 13. 10 Constantius suos alloquitur uu. „amantissimi uiri”; ubi amantissimi passiuam uim habere uix opus est monere. — „Amatus” pro „dilectus” serioris est Latinitatis, cf. Gell. VI (VII). 5. 3: „unice amatus filius.”

5. 5. „Cum auctoritate uestri iudicii rerumque necessitate compulsus ad augustum elatus sum culmen, deo uobisque fautoribus, si fortuna coeptis adfuerit, altius adfecto maiora.”

Immo uero „deo uobisque fautoribus fultus adfecto maiora.”

5. 7. „At uos” — ita pergit Iulianus dicendo — „ex more fidentium ducum iuramento quaeso concordiam spondeite mansuram et fidem, operam mihi nauaturo sedulam et solitam, nequid agatur inconsultum et segne.”

Ridicule sane milites rogat ut ex more ducum concordiam spondeant. Corrige „ex more fidentium ductu.” — Deinde legatur „concordiam mansuram et fidem.” In seqq. bina quoque adiectiua usurpata uides.

6. 3. „Ludis Circensibus Amphilo chius spectans repentino clamore sublato cum certamen opinatum emitteretur, diffractis cancellis efflasse spiritum repertus est.”

Non intellego „certamen emittere.” Latinitatis ratio postulat nimirum committeretur.

11. 2. „Cum Aquileiam peruenissent uberem situ et opibus murisque circumdatam ualidis, eam hostiliter repente clausere iuuante indigena plebe tumultus horrorem, cui Constanti nomen erat tum etiam amicum.”

Reicienda est Gardthauseni coniectura uberem; quomodo enim urbs situ uber dici possit uix intellego. In V. prima manu scriptum est ubem i. e. utilem. — Pro amicum, quod dedit Gelenius, scripserim iucundum. — V. habet initium.

12. 8. „Munitores licet pauore discriminum anxii, pudore tamen ne socordes uiderentur et segnes, ubi parum uis procebat Marte aperto temptata, ad instrumenta obsidionalium artium transtulerunt.”

Corrige transiluerunt. Liuium est „ab alio consilio ad aliud transilire.” Cf. Plin. N. H. XXXIII. 2. 8: „ad ornamenta ea [i. e. ad usum anulorum aureorum] etiam seruitute liberati transiliunt.”

12. 8. „Quia nec arietibus admouendis nec ad intentandas machinas uel ut possint forari cuniculi inueniebatur usquam habilis locus” cett.

Legendum „uel ubi possent.”

12. 12. „Munitorum maerores prohibitores spe iam superandi firmabant, licet ipsi quoque paucos gemebant amissos.”

Immo potius „non paucos.”

13. 1. „Constantius in rationes diducebatur ancipites, nunc ad concursatorias pugnas militem struens, nunc, si copia patuisset, obsidione gemina Bezabden aggressurus.”

Non scripsit Ammianus, credo, „militem struens” sed instruens, neque „si copia patuisset,” sed „si copia data esset.”

13. 3, in oratione Constantii ad milites: „Iulianus lenium confidentia proeliorum, quae cum Germanis gessit semiermibus, ut uecors elatus, adscitis in societatem superbam auxiliaribus paucis, in noxam publicam conspirauit.”

Veram lectionem arbitror „in societatem improbam.”

13. 16. „In laetitiam imperator uersus ex metu, Arbetionem ante alios faustum ad intestina bella sedanda ex ante actis iam sciens, iter suum praeire praecepit.”

Quis unquam sic locutus est: „homo faustus ad bella sedanda”? Corrige sodes „factum ad bella sedanda,” i. e. aptum, idoneum.

16. 17 Constantius narratur fuisse „adimere facilia quae donabat.”

Immo hercle quae donarat.

16. 19 idem Constantius fuisse narratur „subniger, luce oculorum edita cernensque acutum.”

Olim scriptum esse suspicor „luce oculorum nitida.”

16. 21. „Iouiano uehiculo insidenti, quod portabat reliquias Constantii, animalia publica monstrabantur.”

Animalia publica equi sunt cursui publico assignati. Hi autem non, opinor, monstrabantur Iouiano, sed ministrabantur.

LIBER XXII.

4. 3. „Pasti quidam templorum spoliis et lucra ex omni odorantes occasione, ab egestate infima ad saltum sublati diuitiarum ingentium” cett.

Non intellego ad saltum. Conicio „ad fastum sublati diuitiarum.” Cf. quae annotaui ad XVII. 13. 13.

4. 5. „Ingluuias et gurgites creuere praerupti conuiuiorum et pro uictorialibus epulares triumphi, ususque abundantes

serici et textiles auctae sunt artes et culinarum sollicitior cura, et ambitiosa ornatarum domorum exquisita sunt spatia."

In Vat. est abundantis, quamobrem conicio „usuque abundantis serici et textiles auctae sunt artes." — Pro exquisita restituatur explicita. Explicare aedificium est amplificare, dilatare; cf. Cic. Att. IV. 16. i. f.: „forum laxare et usque ad atrium Libertatis explicare."

4. 6. „Quibus tam maculosis accessere flagitia disciplinae castrensis, cum miles cantilenas meditaretur pro iubilo molliores."

Frustra desudarunt editores in ultimis verbis explicandis. Tamen emendandi ratio simplicissima est. Scripsit nimirum A. „cantilenas pro ludio molliore." Subst. pro ludium saepius apud eum legitur cf. XXVII. 1. 10: XIV. 11. 3; XXIII. 6. 83.

4. 6. „Cum scriptum sit antiquitatibus Spartanum militem coercitum acriter, quod procinctus tempore ausus sit uideri sub tecto."

Malim „in antiquitatibus." Antiquitates sunt antiquae historiae cf. XVI. 7. 9: „scrupulosus quidam lector antiquitatum."

5. 1. „Iulianus a rudimentis pueritiae primis inclinatio erat erga numinum cultum paulatimque adulescens desiderio rei flagrabat."

Non intellego rei; conicio eius sc. cultus.

5. 5. „Marcus Antoninus cum Palaestinam transiret Aegyptum petens, Iudaeorum faetentium et tumultuantium saepe taedio percitus dolenter dicitur exclamasse „O Marcomanni, o Quadi, o Samartae, tandem alios uobis inquietiores inueni.""

Nimis diu intacta mansit absurda lectio faetentium, quam tueri quodammodo v. v. doct. putabant locis, qui leguntur ap. Mart. qui IV. 4. 7 „perstringit male olentia ieiunia sabbatariorum" et ap. Rutilium, qui It. I. 385 Iudaeos obscenam gentem dicit. — Desideratur nempe uerbum, quod eandem fere habet vim atque tumultuantium. Scribe igitur feruentium;

cf. Pers. Sat. 4. 6: „commota feruet plebecula bile.” — „Inquietiores” dedit Gelenius; in V. est „ineties.”

6. 1. Aegyptii uenere complures, genus hominum controuersum et aduetudine perplexius litigandi semper laetissimum.”

Corrige, si placet, leuissimum. Perplexe litigandi consuetudine fide indigni, fallaces et mendaces facti erant.

7. 10. „Ab australi plaga ad famulandum rei Romanae semet offerentibus Mauris, ab aquilone et regionibus solis, per quas in mare Phasis accipitur, Bosporanis aliisque antehac ignotis” cett.

Ineptissime editur „per quas in mare Phasis accipitur.” Scripsit A. sine dubio „per quas meare Phasis accipitur.”

8. 16. „Cerasus, unde aduexit huius modi poma Lucullus.

Vv. „huius modi” nullam interpretationem admittunt. Lege: „huius nominis” cf. § 28 „Ra amnis in cuius superciliis eiusdem nominis gignitur radix.”

8. 19. „Amazonum progenies longe propagata ad loca reuerterat genitalia, secuto tempore populis diuersarum originum formidabilis.”

Probabilius puto A. scripsisse „populis diuersarum regionum.”

8. 25. „Achaei stabilem domiciliis sedem nusquam repredientes, uerticibus montium inaedere semper niualium, et horrore caeli districti, uictum etiam sibi cum periculis raptu parare adsuefacti sunt.”

Non domiciliis sedem sed domicili sedem scripsisse ex Vat. apparet, qui habet domiciliis idem. — In seqq. primus Gelenius dedit uictum etiam, inepte, nam quid faciamus illo etiam nemo explicabit. In Vat. est uirium etum unde efficio diurnum uictum. — Pro raptu legerim raptu.

8. 35. „In hac Taurica insula Leuce et aquae sunt et candidae aues nascuntur halcyonibus similes, super quarum origine tempore disseremus.”

Lindenbrogius, quum apud Arrianum, illam insulam describentem, legisset (Peripl. p. 133 Bl.) ὄρνιθες δὲ πολλοὶ αὐλιζονται ἐν τῇ νήσῳ, λάροι καὶ αἰθυσίαι καὶ κορῶναι αἱ θαλάσσιοι, pro aquae, quod sine sensu editum est, gauiae legendum censuit: et gauiae sunt. Mallem dedisset gauiae sunt. Manifesto autem librarii manu haec uerba debentur. In Cod. Regio superscriptum esse aquilae Valesius monet.

8. 46. „Pontus consurgit in breuia tortuosa, limum globosque adgerente multitudine circumuenientium fluentorum.”

Pro tortuosa Gelenius dedit dorsuosa; recte: cf. Solin. 27. 3. In Vat. est torsuosa. — Displicet globosque, quod in glebasque mutauit Wagnerus. Malim glareasque. Plur. num. legitur apud Pacat. in paneg. 28. 2: „fluminum glareae.”

9. 1. At prosperis Iulianus elatior, ultra homines iam spirabat, periculis expertus adsiduis, quod ei uelut mundanam cornucopiam Fortuna gestans propitia, cuncta gloriosa deferebat et prospera.”

Iulianus non, opinor, ultra homines, sed ultra hominem spirabat. — Non intellego „mundanam cornucopiam” et suspicor librum sic uitiose scripsisse pro „exundantem cornucopiam.”

In marginem relegandum est iudicibus, quod inepte legitur § 9: „ille iudicibus Cassiis tristior et Lycurgis”. cf. XXX. 8. 13: „Lycorgos inuenisse proclamabat et Cassios.”

9. 10. „Inimicum quidam suum commisisse in maiestatem turbulentius deferebat, imperatoreque dissimulante eadem diebus continuis replicans, interrogatus ad ultimum qui esset quem argueret, respondit, municipem locupletem. quo audito princeps renidens” quibus indicibus „ait” ad hoc peruenisti?” et ille „purpureum sibi „inquit” indumentum ex serico pallio parat” iussusque post haec, ut uilis arduae rei uilem incusans, abire tacitus et innoxius, nihilo minus instabat.”

Pro „arduae rei” sententia postulat „paruae rei.”

10. 1. „Iulianus iudicialibus causis intentus ... distrahebatur multiformibus curis, exquisita docilitate librans, quibus modis suum cuique tribueret.”

Si uerum est, quod scribit Eyssenhardt, in Vat. legi librans, haud scio an olim scriptum sit „exquisita docilitate deliberans.” Docilitas virtutem iudicis significare uidetur qui litigantium argumenta attento animo et facili cognoscit et perpendit. Cf. Quint. IV. 2. 24 „Index ad rem accipiendam conciliatus, docilis, intentus”.

10. 3. „Iudicium enim hoc est optandum et rectum, ubi per uaria negotiorum examina iustum id est et iniustum.”

Peruelim scire qua ratione interpretes ultima uerba defendant et explicant. Mihi sane spissis nebulis sunt inuoluta, nec quid lucremur uideo lectione, quam dedit Hauptius „iustum idem est et iniustum.” — Ammiani uerba fuisse credo „ubi per uaria negotiorum examina iustum <u>id<ere> est et iniustum” i. e. quid iustum sit apparet, quid iniustum.

10. 3. „Hoc autem ideo adsequi potuit, quod, leuitatem agnoscens commotioris ingenii sui, praefectis proximisque per mittebat, ut fidenter impetus suos aliorum tendentes, ad quae decebat, monitu opportuno frenarent.”

Redde Ammiano „aliorum tendentes atque decebat.”

11. 4. „Alexandria suoapte motu, et ubi causae non suppetunt, seditionibus crebris agitur et turbulentis, ut oraculorum quoque loquitur fides.”

Vix dubitari potest, quin oraculorum uox sit corrupta. De uera tamen lectione nihil pro certo affirmare ausim. C. 16. 13 leguntur „loquitur monumentorum ueterum concinens fides.” Fortasse olim fuit „ut <hist>oricorum quoque loquitur fides.”

12. 3. „Obtrectatores dictitabant imperatorem ni sedatius

ageret, inmodica rerum secundarum prosperitate, uelut luxuriantes ubertate nimia fruges, bonis suis protinus occasurum."

Corrige „ni sedatius ageret in inmodica r. s. prosperitate."

12. 5. „Ille tamen ... nihilo lentius magnitudinem expeditionis secum commentans in praeparandis congruis operam nauabat enixam."

Emenda „nihilo setius."

13. 3. „Asclepiades philosophus ... deae caelestis argenteum breue figmentum ... ante pedes statuit simulacri sublimes."

Latinitatis ratio postulat „statuit ... sublime."

13. 3. „Ignes aridis nutrimentis erecti omne quidquid contingi potuit, licet discretum celsitudine, concremarunt."

Inter licet et discretum Gelenius inseruit „ardua." Probabilius existimo propter literarum similitudinem intercidissee edita.

15. 9. „Aethiopiae partes praetermeans Nilus nominum diuersitate decursa, quae ei orbem peragranti nationes indidere complures ... ad cataractas uenit."

Eyssenhardt affirmat in Vat. exstare lectionem decussa; non dubito quin sic olim scriptum sit. Nilus nominum uarietatem exuit, deponit tamquam onus.

15. 10. Nilus exinde lenius means per ostia septem, quorum singula perpetuorum amnium usum et faciem praebent, nullis per Aegyptum aquis externis adiutus eiectatur.

Legas quaeso „uisum et faciem." — Eodem modo apud Tacitum, Ann. XIV. 10 uno tenore coniuncta leguntur „uultus" et „aspectus": „uultu et aspectu exterrere legiones." In Germ. c. 2 Germania dicitur esse tristis „cultu aspectuque", ubi legendum uidetur „uultu aspectuque." Apud poetas uultum saepius externam alicuius rei speciem significare notissimum est; cf. Verg. Aen. V. 848; Ou. Met. I. 6. Sic Plinius quoque H. N. XI. 52. 114 „signa et indicia in uultu et aspectu alicuius."

16. 6. „Aegyptus ipsa, quae iam inde, uti Romano imperio iuncta est regio, regitur a praefectis”, cett.

Vox regio, ut per dittographiam orta, delenda uidetur.

16. 16. „Didymus Chalcenterus in illis sex libris ubi non numquam imperfecte Tullium reprehendit sillographos imitatus [*scriptores maledicos*], iudicio doctorum aurium incusatur ut inmania frementem leonem putidulis uocibus canis catulus longius circumlatrans.”

Non uno mendo haec laborant. Pro imperfecte, quod praeter h. l. nusquam legitur, nisi semel apud Gellium, corrigendum puto importune, quod sententiae aptius conuenit. — Verba, quae uncis inclusi, melius aberunt. — Si uerum est, quod affirmat Eyssenhardt, in Vat. legi doctorum, legere malim „iudicio doctorum acrius incusatur.” — V. „putidulis” Gelenius excogitauit. Vat. habet pitredulis. Conicio stridulis coll. Sen. Ep. 56: „tenuis et stridula uox.”

16. 18. „Medicinae ... ita studia augentur in dies ut, licet opus ipsum redoleat, pro omni tamen experimento sufficiat medico ad commendandam artis auctoritatem, si Alexandriae se dixerit eruditum.”

Suspicio redoleat librariorum esse commentum, Ammianumque scripsisse „licet opus ipsum edoceat” i. e. licet opus ipsum satis probet Alexandriae eruditum esse medicum. — Hauptius coniecit refellat.

16. 22. „Anaxagoras lapides e caelo lapsuros et putealem limum contrèctans tremores futuros praedixerat terrae.”

Nota est narratio de Anaxagora lapidem uel lapides e caelo lapsuros praedicente. Quod uero de tremoribus terrae h. l. traditur, ex aqua puteali praedictis, ab auctoribus omnibus unanimi consensu non Anaxagorae, sed Pherecydi tribuitur, ueluti a Cicerone, de Diuinat. I. 50. 112 et II. 13. 31 et a Plinio. H. N. II. 191. Non igitur dubito quin ante „putealem” exciderit Pherecydes. Cum autem apud omnes de aqua puteali sermo sit, non limum Amm. scripsisse apparet sed limpham

v. lympham. Cf. Lucret. VI. 1172: „lymphae puteales.” Cf. quae annotavi ad XX. 11. 2.

16. 23. „Homines ... Aegyptii plerique subfusculi sunt et atrati magisque maestiores, gracilenti et aridi.”

His uerbis misere corruptis haud leuam medicinam attulisse sibi videbatur Salmasius scribendo „et atrati magis quam maestioris”; quam coniecturam recepit Gardthausen. At ne sic quidem placet atrati. Atratus est enim qui fuligine uel fumo uel atro colore infectus est; sic Amm. XIV. 6. 17 seruos culinarios uocat „atratum coquinae ministerium.” Ab hoc loco uero idem adiectiuum prorsus alienum esse uides, postquam iam dictum est Aegyptios colore esse subfuscus. Vide quaeso an non uera sit lectio „et contracti magisque (i. e. uel potius) maestioris.”

LIBER. XXIII.

3. 7. „Postridie ventum est ad Calliniciu, munimentu robustu et commercandi opimitate gratissimu.”

Veram lectionem existimo opportunitate, quam sec. manu scriptam in Vat. exstare affirmat Eysenhardt.

4. 11. „Testudo contegitur coriis bubulis uirgarumque recenti textura.”

Immo potius recentium. Viridi fronde contegebatur ut ab incendio tutior esset.

5. 3. „Retortis plebs universa cervicibus exaceruantia in se tela declinans spargitur passim.”

Pro certo affirmare audeo exaceruantia uocem corruptam esse et mutilam. De corrigendi uero ratione dubito. In Vat. est exacerbantia. Forsitan scriptum fuerit „<dir>ecta uibrantia in se tela.”

Lacera et mutila quoque sunt quae deinceps leguntur: „ita ciuitate incensa et obtruncatis pluribus, qui pacis more palabantur effusius, ... onusti praeda hostes ad sua remearunt.”

Vides quam inepte editum sit pacis more. Corrige sodes percit<i ti>more.

Quae leguntur 5. 13 ita sunt interpungenda: „harum rerum interpretes arcessiti interrogatique etiam id uetare procinctum fidentius adfirmabant fulmen, consiliarium esse monstrantes.” Vulgo colon male ponitur ante „fulmen.”

5. 18. „Nos uero miseranda recens captarum urbium et ultae caesorum exercituum umbrae et damnorum magnitudines castrorumque amissiones ad haec, quae proposuimus, hortantur.”

Post „urbium” librariorum neglegentia periit „spectacula.”

In proxime seqq. „uotis omnium sociis ut medeamur praeteritis et honorata huius lateris securitate re publica, quae de nobis magnifice loquatur posteritas relinquamus”, pro honorata suadeo ut legatur roborata.

5. 19. „At si fortuna uersabilis in pugna me usquam fuderit, mihi uero pro Romano orbe memet uouisse sufficiet.”

Pro fuderit legendum reor fugerit.

15. 22. „Polliceor uniuersis rebus post haec prospere mitigatis ... rationem me recte consultorum uel secus siquis exegerit redditurum.”

Absurde editur „rebus ... prospere mitigatis.” Corrige <ad>ministratis. — In Vat. est mittigatos.

5. 24. „Conclusa oratione ad hunc gratissimum finem, ductoris gloria proelior miles exultans, speque prosperorum elatior ... nihil periculosum fore uel arduum clamabat sub imperatore plus sibi laboris quam gregariis indicente.”

Ferri nullo modo potest proelior inepte sequenti „miles” additum. Desideratur nimirum aduerbium. Reuoca igitur prae-

licenter, quo saepius Amm. usus est ueluti XXVII. 8. 3; XXVIII. 4. 25.

6. 26. „Fluuii uero multi per haec loca discurrunt, quibus praestant Oates et Harax et Meseus, per harenosas angustias, quae a Rubro prohibent Caspium mare, aequoream multitudinem inundantes.”

Corrige „aquarum multitudinem fundentes.”

6. 33. „Hystaspes ... ad nemorosam quandam uenerat solitudinem, cuius tranquillis silentiis praecelsa Bracmanorum ingenia potiuntur.”

Quiuis, opinor, intellegit ueram lectionem esse „in cuius tranquillis silentiis praecelsa Bracmanorum ingenia otiantur.”

6. 40 Amnis Cyrus commemoratur, „cui ... Cyrus ille superior rex amabilis abolito uetere id uocabulum dedit.”

Immo potius admirabilis.

6. 67. „Est apud Seres ... abunde siluae sublucidae, a quibus arborum fetus aquarum asperginibus crebris uelut quaedam uellera molientes ex lanugine et liquore mixtum subtilitatem tenerrimam pectunt.”

Opinio fuit usque ad Iustiniani tempora, quibus, ut notum est primum bombyces Constantinopolin allati sunt, Seres ita parare sericum ut lanuginem a bombycibus textam ex arborum foliis aqua infusa soluerent et depecterent. Cf. Verg. Geo. II. 121: „uelleraque ut foliis depectant tenuia Seres;” Plin. VI. 17. 20: „Seres lanificio silnarum nobiles perfusam aqua depectentes frondium canitiem.” Similia narrat Solinus (50. 1), quem Ammianus sequi solet: „aquarum aspergine inundatis frondibus uellera arborum adminiculo depectunt liquoris et lanuginis teneram subtilitatem humore domant ad obsequium.” Ex his locis satis apparet non fetus scripsisse Ammianum, sed folia commemorasse ut ceteros. Quid in a quibus lateat nescio. Sine dubio corruptae sunt uoces, quia in praecedentibus nihil legitur, ad quod pronomen relatiuum plurali numero referatur. Fortasse olim scriptum est „a dilutis arborum foliis ...

uelut quaedam uellera molientes" i. e. ui quadam soluentes. Cf. Liu. XXXVIII. 11: „naues a terra moliri."

LIBER XXIV.

1. 1. „Iulianus summae rei finem inponendum maturius credens, extracta quiete nocturna itinerarium sonare lituos iubet."

Vix dubito, quin Imperator maturans lituos sonare iusserit non extracta i. e. in longum protracta, sed exacta quiete nocturna.

1. 15. „Hostiles agros omni frugum genere diuites cum segetibus et tuguriis inflammari permisit ita demum cum usui necessaria abunde sibi quisque collegisset, et hoc modo sauciabatur salus hostium nesciorum. bellatores enim libenter quaesitis dextris propriis utebantur, alia uirtutis suae horrea reperisse existimantes, et laeti quod uitae quoque subsidiis adfluentes alimenta seruabant quae nauigiis uehebantur,"

Non intellego „alia uirtutis suae horrea", nec uideo quo iure Wagnerus contenderit frumenta significari suae ipsorum uirtuti debita. Conicio ueram lectionem esse „aliam (i. e. nouam) uirtutis suae lauream."

2. 8. „Auxiliares ad cursuram leuissimi, fugientiumque caeuicibus insistentes [eos] laniatu auium prostrauerunt."

Hic quoque errasse mihi uidetur Wagnerus, ubi ultima uerba ita interpretatus est quasi intellegant: haud secus atque aues rapaces capturam eos prostrauerunt. Potius crediderim „laniatu" datium casum esse; prostauerunt eos ut lanianda auibus rapacibus corpora permitterentur.

2. 9. Ciuitatis Pirisaborae „obequitans moenia imperator et situm, obsidium omni cautela coeptabat."

Nemo erit, quin uideat absurde editum esse „obequitans moenia et situm." Quid legendum sit facile apparet; scripsit nimirum A. „imperator iustum obsidium ... coeptabat."

2. 13. „Cum prohibitores catapultis nostrorum urgerentur atque ballistis, ipsi quoque ex edito arcus erigebant fortiter tensos.”

Legendum dirigebant.

2. 14. „Die secuto cum certaretur asperissime multique funderentur altrinsecus et aequae vires gesta librarent”, cett.

Verae lectionis uestigia manifesta exhibet Liber Vat. in quo cum scriptum sit aequi vires, corrigere ne dubita aequi vires. — Vigores plur. num. legitur apud Vitruvium VI. 1. 11; Gellium XIX. 12. 4; Silium Italicum XV. 355.

2. 16. „Legerat Iulianus Scipionem cum Polybio et triginta militibus portam Carthagini impetu simili subfodisse. Sed fides recepta scriptorum veterum recens factum defendit.

Legere uelim „Sic fides recepta.”

3. 4. „Ex immensis opibus egentissima est tandem Romana res publica per eos, qui ut augerent dititias docuerunt principes auro quiete a barbaris redempta redire. impetum aerarium est, urbes exinanitae, popolatae provinciae.”

Vox impetum a Gelenio excogitata est. Inepte, opinor. In Vat. est imptum. Priorem uocabuli partem latere suspicor in ultimis praecedentis uerbi litteris. Corrigan igitur „direptum aerarium est.”

3. 8. „Hac modesta imperatoris oratione inter secunda et aspera medii miles pro tempore delentus ... regibilem se fore pollicitus est.”

Praetulerim „inter iucunda et aspera”, ut contraria restituantur.

4. 15. „Romani hostem undique lamminis ferreis conceptum fidentemque, quod tela rigentis ferri lapsibus inacta resiliabant, crebris procursationibus et minaci murmure lacescebant.”

Non intellego lapsibus. Suspicio ueram lectionem esse cassibus.

4. 20. „Cum anceps pugna diutius feruens, sanguine utrimque multis caedibus fuso, diei finisset occasu, demum fatigationi consulitur.”

Interpretes affirmant uerbum „finire” uim intransitiuam hoc unico loco apud Amm. habere et praeterea nusquam. Tu noli horum quiequam credere. Scriptum olim fuit „cum anceps pugna diei desiisset occasu.”

4. 25. „Lapsura inuaditur ciuitas et sine sexus discrimine uel aetatis quicquid impetus repperit potestas iratorum absumpsit.”

Ammianum scripsisse puto „quicquid superstes repperit impetus iratorum absumpsit.” Postquam semel librariorum incuria factum est ut „superstes” et „impetus” sedes inter se permutarent, „superstes” facile in „potestas” abire potuit.

4. 26. „Diuisa praeda Iulianus, ut erat paruo contentus, mutum puerum oblatum sibi suscepit gesticularium, multa, quae callebat, nutibus uenustissimis explicantem.”

Noli, quaeso, credere puerum gesticularium illum mutum fuisse. In margine olim nescio quis adscripsit *m u m*, ex quo deinceps factum est *m u t u m*. Deleatur igitur molestum emblemata.

5. 1. „Pergentes protinus ad lucos uenimus agrosque puberiariorum seminum laetos.”

Dele ocius *p u b e*, inepte editum, et restitue *u b e r e* i. e. fertilitate.

6. 10. „Vbi uicissim contiguas se cernerent partes, Romani lenius procedebant, et praepilatis missilibus per procuratores principiis pugnae temptatis excita undique humus rapido turbine portabatur.”

Praepilata sunt missilia, quae in summitate in obtusum desinentia instar pilae rotundae sunt, ne laedant. Huiusmodi telis milites utebantur in pugnis ludicris; cf. Liu. XXVI. 51. At h.l. non mehercule de pugna ludicra sermo est, sed de seria et graui cum infestissimo hoste dimicatione. Scripsit A. „propilatis missilibus” ut XVI. 12. 36: „propilabantur missilia” i. e. mittebantur pila. — Et sic iam Valesius.

6. 12. „Laxata itaque acies prima Persarum leni ante, dein concito gradu calefactis armis retrorsus gradiens propinquam urbem petebat.”

Nimis diu intactum mansit calefactis, quod facile uides quam inepte editum sit. Restitue genuinam lectionem „late iactis armis.” „Scuta iacere” pro abicere, proicere apud Plautum legitur, Trin. 1034.

6. 12. Hostem ad usque Ctesiphontis muros egit pricipitem Romanorum exercitus, aduersorum feriens suras et terga.”

Difficilis sane res erat aduersorum terga ferire. Auersorum, opinor, i. e. fugientium terga cecidit. Cf. XXV. 3. 3: „auersorum suffragines concidebant et dorsa”; Liu. IV. 27: „auersum hostem inuadere”; Id. XXXIV. 8: „auersum caedere.”

6. 15. „Post timorem depositum calcatasque ruinas hostilium corporum, iusto sanguine miles etiam tum cruentus, ad imperatoris tentoria congregatus laudes ei perhibebat et gratias”

Nihil est „iusto sanguine cruentus.” Corrige sodes „hausto sanguine”; de qua locutione cf. Drak. ad Liu. VII. 24. 5; Bünnemann in utilissimo commentario ad Lact. V. 1. 8.

7. 1. „Digesto consilio cum primatibus super Ctesiphontis obsidio, itum est in uoluntatem quorundam, facinus audax et importunum esse noscentium id adgredi.”

Pro noscentium commendo monentium.

LIBER XXV.

1. 2. „Cui propugnaturus Maurus frater ... cum germani trucidasset interfectorem, obuium quemque perterrens, infirmatus et ipse umerum telo, pallescentem morte propinqua Machameum extrahere pugna uiribus ualuit magnis.”

Proterrens legendum esse i. e. impellens, protrudens euicit Wakefieldus ad Lucret. IV. 1017, qui eadem ope persanandum monuit Amm. XXVII. 10. 10, ubi pro proterrente itidem

male editum est perterrente. Proterrentem quoque legendum est apud Val. Max. I. 7. 8. Extr. 2 „Hannibal animaduertit immensae magnitudinis serpentem, concitato impetu, quidquid obuium fuerat proterrentem.”

1. 14. Post hos elefantorum fulgentium formidandam speciem et truculentos hiatus uix mentes pavidæ perferebant.”

Non intellego fulgentium. Minime audiendus est Wagnerus, qui fulgentes elephantes dictos esse contendit ob cutem glabram. Corrigendum puto ingentium. Porro non satis intellego quomodo hiatus elefantorum militibus pauorem incutere potuerit. Wagnerus, qui omnia concoquere solet, interpretatur: „proboscidas.” Nescio an scripserit A. barritus.

2. 3. „Iulianus ad sollicitam suspensamque quietem paulisper protractus, cum somno, ut solebat, depulso ... quaedam ... scribens obscuro noctis altitudine sensus cuiusdam philosophi teneretur, uidit ... speciem ... genii publici.”

Nihil est protractus. Corrige prostratus.

3. 21. „Iulianus Anatolium quaesinit officiorum magistrum quem cum beatum fuisse Sallustius respondisset praefectus, intellexit occisum acriterque amici casum ingemuit, qui aduentantem contempserat suum.”

Reicienda est ineptissima coniectura Eyssenhardtii, qui aduentantem effecit ex scriptura Cod. V. eletantem. Suspicio fuisse elata mente.

4. 2. „Et primum Iulianus ita inuiolata castitate enituit ut post amissam coniugem nihil umquam uenerium aucuparet.”

Non felicius Eyssenhardtius fuit in hoc loco emendando. In V. legitur augis larens, Haud scio an uera sit scriptura „ut ... nihil umquam uenerium attigis<se> fateretur.”

4. 14. „Felicitas ita eminuit ut ipsis quodam modo ceruicibus Fortunae ... euectus uictoriosis cursibus difficultates superstaret immensas.”

Sententia, ni fallor, postulat superaret.

4. 22. „Iulianus mediocris erat staturae, capillis tamquam pexisset mollibus, hirsuta barba in acutum desinente uestitus.”

Melius, opinor, legetur flexisset, nam pectere capillos non neglexit hercle Iulianus. Flectere crines = crispare, calamistro inurere et contorquere. Of. Iuu. VI. 492; Mart. X. 65; Petron. Sat. 126. Habebat igitur „capillos” — ut est apud Petronium — „ingenio suo flexos.”

4. 25. „At in Galliis bellorum tenore gliscente, diffusis per nostra Germanis ... nihil ... praeter lacrimas supererat et terrores.”

Ammiano reddendum puto „bellorum feruore”. — In Vat. est ueruorum.

6. 1. „Quae dum ultro citroque ordinantur, hostiis pro Iouiano extisque inspectis, pronuntiatum est eum omnia perditurum.”

Post „Iouiano” exoidit participium uelut „caesis”, „mactatis.”

7. 4. „Exacto miserabiliter biduo, furebat inedia iraque peritus miles, ferro properans quam fame ... absumi.”

Noli dubitare, quin A. scripserit praeoptans.

8. 2. „Vbi transeundi amnis aperte signum dedere bucinæ concrepantes, inmane quo quantoque ardore temerè rapiendo momenta periculorum semet quisque reliquis omnibus anteponebat, uitare multa et terribilia festinabat.”

Ab hoc loco prorsus alienum uidetur uitare, nam terribilia illa non uitabant milites sed obire et superare studebant. Corrigendum puto tentare.

8. 6 narrat milites ad uictum nihil inuenire potuisse „nisi abrotonum et absinthium et dracontium, aliaque herbarum genera tristissima.”

In V. est ut trestissima. Conicio infestissima.

8. 12. „Iussum est autem ad implenda haec perrecturis extollere seriem gestorum in melius.”

Corrige sodes in maius, ut Ammiani sermo et hic usui communi congruat.

8. 18. „Nec post creatum Iouianum egit modeste, sed sussurrans super negotio quaedam audiebatur, innitabaturque ad conuicia subinde militares.”

Malim „sussurrans super negotio quodam audiebatur.” Sussurrando opinionem de se praeiudit quasi de affectando imperio secreta consilia agitare.

10. 5. „Iouianus exornari sepulchrum statuit Iuliani ... cuius suprema et cineres, si qui tunc iuste consuleret, non Cydnu uidere deberet ... sed ... Tiberis.

Corrigendum nimirum „si qui cunc<ta> iuste consideret.”

10. 14. „Iouianus aemulari malebat Constantium, agens seria quaedam aliquotiens post meridiem.”

Vitiose editur malebat, quia comparationi nullus hic locus est. Scripsit A. „aemulari auebat” fortasse et hic, Lucretii memor, apud quem III. 6 legitur: „non ita certandi cupidus quam propter amorem quod te imitari aueo.” Cf. quae annotant ad XX. 11. 2.

10. 15. Idem Iouianus fuisse narratur „Christianae legis studiosus et non numquam honorificus.”

Fere non dubito quin nomen aliquod uelut „defensor” exciderit.

LIBER XXVI.

2. 4. Obmurmuratio exorta est postquam Valentinianus tribunal ascendit. „Quod licet non nulli existimarunt paucis corruptis ad gratiam fieri despectorum, ex eo tamen id frustra creditum uidebatur, quod non emercati sed consoni totius multitudinis paria uolentis clamores audiebantur.”

Non intellego emercati. Nam qui, quaeso, audiendo discerni potuerunt clamores hominum mercede corruptorum, a clamoribus eorum qui non emercati essent? Intellegerem segregati.

2. 7. „Proinde p̄catis auribus accipite quaeso simplicioribus uerbis, quod conducere arbitror in commune.”

Dicit haec Valentinianus in oratione quam habuit ad milites. Vv. „simplicioribus uerbis” quomodo rite explicari possint non uideo. Perperam Gardthausen, interpungendi signo post „quaeso” posito illa cum sequentibus coniunxit. Sine dubio pertinent ad „quaeso”, sed leui mutatione adhibita scribendum est „quaeso supplicibus uerbis.”

4. 1. „Valentinianus conuocatis primoribus, quasi tota consilia quam sibi placentia secuturus, percunctabatur quemnam ad imperii consortium oporteret adsumi.”

Sensu carent „quasi tota consilia ... secuturus”, nec quidquam lucramur coniectura Henr. Valesii, qui dedit tuta. Vide an non scriptum olim fuerit „quasi data consilia”.

4. 1. „Silentibus cunctis Dagalaifus tunc equestris militiae rector respondit fidentius ‘si tuos amas’ inquit, ‘imperator optime, habes fratrem, si rem publicam, quaere quem uestias’.”

Non ferendam puto Lindenbrogii coniecturam uestias. In Vat. legitur estigas. Corrige sodes destines.

5. 9. „Et Alamannis quidem occursurum Dagalaifum pergere mature praecepit, qui uastatis propinquioribus locis longius discesserant incruenti.”

Immo uero ingruentes. In Vat. est incruentis.

6. 5. Procopius apud Strategium quendam „delitescebat ... Constantinopolim quantum fieri poterat clanculo saepe intermeans, ut indicio eiusdem Strategii patuit, postquam saepius in factionis conscios est inquisitum.”

Pro saepius legendum erit saeuus.

6. 10. „Haec lacrimosa ... inpendentiumque spes atrocior prouincialium et militum paria gementium sensibus imis haerebant et uotis licet obscuris et tacitis permutatio status praesentis ope numinis summi concordi gemitu poscebatur. quae

Procopius latenter accipiens, arbitratusque, ubi felicius acciderit fatum, negotio leui ad apicem summae potestatis adsumi, subsidebat ut praedatrix bestia uiso, quod capi poterat, protinus eruptura."

Contextus manifesto ostendit A. scripsisse „quae Procopius laetanter accipiens." Idem legitur apud Lamprid in Vit. Commodi 5. 3: „quod Commodus laetanter accepit." — Deinde scribendum erit „ad apicem summae potestatis adsurgit."

6. 18. „Idem Procopius leni paucorum susurro pretio inlectorum, deinde tumultuariis succlamationibus plebis imperator appellatus incondite, petit curiam raptim. ubi nullo clarissimorum sed ignobili paucitate inuenta, palatium pessimo pede festinatis passibus introiit."

Ammianum „festino pede" scripsisse conicio, quibus ludimagister nescio quis addiderit „festinatis passibus." Cf. XX. 3. 2. „festina celeritas."

6. 20. „Adramytenus Andriscus de genere quidam infimae sortis ad usque Pseudophilippi nomen erectus bellis Macedonicis tertium addidit graue."

Corrigas quaeso „degener quidam infimae sortis" quod iam uetustiores habent editiones; cf. 7. 16: „Pannonius degener." In iisdem legitur euectus, quod unice probandum.

7. 1. „Igitur cuppediarum uilium mercatores et qui intra regiam apparebant aut parere desierant, quique coetu militarium nexi ad pacatiora uitae discesserant ... partim inuiti, alii uolentes adsciscebantur."

Legendum est „quique e coetu militarium missi." Ammianus tumidis uerbis, ut solet, exauctoratos significat.

7. 3. Qui dum itineribus properat magnis, attentissima cura Procopius in dies agitabat et noctes."

Immo, opinor „dies agitabat et noctes" i. e. agebat. Cf. Cort. ad Sall. Cat. 2. Tac. Ann. XI. 21; IV. 46.

7. 4. „Administratio negotiorum castrensium Gomoario et

Agiloni ... committitur inconsulte, ut docuit rerum exitus proditor."

Scriptis A. „rerum exitus proditarum" i. e. quas memoriae prodidi. — Vat. habere proditar testatur Eyssenhardt.

7. 5. „Quia igitur Iulius comes ... ex propinquis stationibus timebatur, commentum excogitatum est ualidum."

Corrige callidum. Idem commentum in seqq. „callida fraus" appellatur.

7. 16. „En' inquit 'cana Romanorum exercituum fides et religionibus firmis iuramenta constricta! placet, fortissimi uiri, pro ignotis tot suorum consurrexisse mucrones?"

Vix dubium esse apparet quin sit corrupta uox suorum. Scriptis A. „tot signorum mucrones." Sequenti § „signorum apices" eosdem nominat: „signorum apicibus aquilisque summissis desciuere libentes ad eum."

8. 5. „Arinthaes ubi Dadastanam tetigit ... Hyperechium sibi oppositum repente uidit cum copiis, antehac recte Castrensis adparitorem [id est uentris ministrum et gutturis]."

Eyssenhartius praeunte Valesio non tantum ultima uerba, sed etiam „recte" uncis seclussit. Facile concedo ultima uerba rectissime de contextu esse sublata, adscripta nimirum a ludi magistro quodam, qui Gastrensis legere sibi uisus esset. Sed recte perperam inductum est. Fuerat etenim Hyperechius antehac „a ueste castrensi adparitor", i. e. in aula imperatoria uestiarii minister fuerat. Iisdem uerbis „a ueste castrensi" minister ille commemoratur Inscr. n° 6375 apud Orellium.

9. 3. „Procopius Constanti filiam paruulam cum matre Faustina ... lectica circumferens secum, ut pro imperali germine, cui se quoque iunctum addebat, pugnarent audentius, iras militum accenderet."

Pro addebat rectius scripseris aiebat.

10. 3. „Marcellus occupata ... Chalcedone, concrepanti-

bus paucis, quos uilitas et desperatio trudebat in scelus, umbram principatus funesti capessit."

Corrigendum puto „congregantibus<se> paucis."

10. 5. „Milites missi sunt audaces et prompti, qui eum raptum ut deditum noxae mancipium in custodiam conpegerunt, unde post dies productus, lateribus sulcatis acerrime ... interit."

Inter „post" et „dies" numerus euanuit. Nisi forte legendum postridie.

10. 14. „Exin cum superata luctibus ferocia deflagrasset, proscriptiones et exilia ... uiri pertulere summates."

Corrige sodes „saturata luctibus ferocia."

LIBER XXVII.

4. 1. „Valens, ut consulto placuerat fratri, cuius regebatur arbitrio, arma concussit in Gothos."

Corrigendum reor conguessit.

4. 3. „Has [i. e. Thraciarum] terras immensa quondam camporum placiditate aggerumque altitudine fuisse porrectas, Homeri perennis auctoritas docet, aquilonem et zephyrum uentos exinde flare fingentis."

Inepte legitur Thracias aggerum altitudine porrectas fuisse. Scribendum censeo „agrorumque latitudine." Ventos induxit Gelenius; recte, opinor.

4. 5. „Sed ut nunc cernimus, eadem loca formata in cornuti sideris modum effingunt theatri faciem speciosam. cuius in summitate occidentali montibus praeruptis densitate Succorum patescunt angustiae."

Vides nimirum, quam absurde et hic editum sit „montibus praeruptis densitate." Reuoca sodes genuinam lectionem de uexitate. Cf. 9. 6: „angustus deuexitatis anfractus"; 10. 9: „mons facilem habet deuexitatem et mollem."

5. 5. „Anno secuto ingredi terras hostiles pari alacritate conatus fusi Danubii gurgitibus uagatis ineditus est.”

Requiro euagatis, quod de fluminibus stagnantibus sollemne est.

6. 1. „Inter haec Valentiniano magnitudine quassato morborum, agitanteque extrema, conuiuio occultiore Gallorum, qui aderant in commilitio principis, ad imperium Rusticus Iulianus poscebatur.”

Non fero conuiuio, quod dedit Gelenius. In V. est conuii. Scribendum reor „consilio occultiore.”

6. 6, in oratione Valentiniani ad milites: „faustum erga me uestri fauoris indicium, hunc loci principalis circumferens habitum, quo potior aliis iudicatus sum multis et claris pietatis officium adgrediar tempestiuum.”

Iniuria Eyssenhardt recepit lectionem Cod. Colbertini faustum. In Vat. est austum, ex quo Gelenius male effecit auctum. Ammianus scripserat nimirum au<gu>stum. Significat Valentinianus insignia imperatoria militum fauore in se collata.

6. 7. „Accipite igitur, quaeso, placidis mentibus ... desiderium nostrum, id reputantes quod haec, quae fieri caritatis sanciant iura, non tantum transire uoluimus per conscientiam uestram, uerum etiam probata firmari ut congrua nobis et profutura.”

In his pro transire corrigendum puto transigere.

6. 8. „Gratianum hunc meum ... in augustum sumere commilitium paro ... familiae suae laudibus maiorumque factis praestantibus concinentem, potioribus — inuidiae metu dicitur — protinus succreturum.”

Ultima uerba in Vat. misere corrupta sunt, in quo legitur paucibus ... surrecturum. Potioribus est in Cod. Colbertino. Succreturum debetur Valesii coniecturae, qui comparari iubet locum apud Liu. X. 13, ubi Fabius dicit se seniorum gloriae succreuisse i. e. se dignam sobolem esse maio-

rum gloria illustrium. Fere eodem modo apud Amm. XIV. 11. 3 Vrsicini filii dicuntur subolescere imperio i. e. crescere ut imperio aliquando digni fiant. Sic Valentinianus filium suum mox potioribus ex maioribus suis dignam propaginem se probaturum affirmat. Haec omnia intellegere mihi uideor. Sed non assequor illa „inuidiae metu dicitur” et uereor ut quisquam inde sententiam efficiat probabilem. Non dubito igitur corrigere „inuidia remota dicitur.”

7. 4. „Quamquam Valentinianus ... impetus truces retinere nonnumquam in potestate animi nitebatur, serpens tamen uitium et dilatum aliquamdiu, licentius erupit.”

Malim celatum vel di<ssimu>latum. „Aliquamdiu”, quod insertum est a Gelenio, perperam omisit Eysenhardt.

8. 8. „Adortus est uagantes hostium uastatorias manus ... et propere fusis ... praedam excussit, quam tributarii perdere miserrimi. his denique restituta omni [i. e. praeda] praeter partem exiguam, impensam militibus fessis ... ciuitatem ... laetissimus introiit.”

Pro denique legendum est benigne.

8. 10. „Edictis propositis impunitateque promissa desertores ad procinctum uocabat ... quo monitu ut redire plerique, incentiuo percitus retentusque anxiiis curis, Ciuilem ... recitum Britannias ... ad se poposcerat mitti.”

Non intellego quid sibi uelit incentiuo sic absolute positum. Suspisor olim scriptum fuisse continuo. Vitiose Gelenius edidit retentusque. In libro Vat. est percitur ei et usque. Restitue igitur percitus exesusque. Cf. Cic. Tusc. III. 13; Catull. 66. 23 Val. Flac. II. 136; IV. 470.

9. 4. „Et quoniam adest liber locus dicendi quae sentimus, aperte loquimur.”

Immo potius „locus libere dicendi.”

9. 7. „Tali successu latrones praetumidos palantesque per uaria confidentius, interfectis aliquibus, ad latebrosa montium saxa quae incolunt excitae tandem copiae contruserunt.”

Ita editur locus ex recensione Gelenii. Num recte dubito. In Vat. est „ad latebrosa animantium saxa quae incolunt.” Legendum uidetur „ad latebrosa auia montium saxa<que> quae incolunt.” Cf. XXXI. 7. 2.

9. 8. „Praetextatus praefecturam urbis sublimius curans, per integritatis multiplices actus et probitatis... adeptus est... ut cum timeretur, amorem non perderet ciuium.”

Pro sublimius suadeo ut scribatur sollicitius. Cf. Suet. Claud. 18: „annonae curam sollicitissime semper egi”; Vlp. Dig. XXVI. 7. 3 „sollicite curare aliquid.”

10. 5. Parabatur post haec lentioribus curis ... in Alamannos expeditio solitis grauior.”

Corrige „<in>entioribus curis.” Cf. Liu. XXV. 22; Quint. X. 1. 111.

10. 7. „Per regiones longo itu porrectas sensim gradiens miles inritator ad pugnandum uelut repertis barbaris minaciter infrendebat.”

Editum est itu ex coniectura Gelenii. In V. est nitu; suspicor „longo <tr>actu.”

11. 2. „Probus erat interdum timidus ad audaces, contra timidos celsior, ut uideretur, cum sibi fideret, de cothurno stridere tragico, et ubi paueret, omni humilior socco.”

Verbum stridere debetur Eyssenhardtio, quo ineptius uix quidquam excogitari potest. In V. est de cotur nostri re-crangi quo. Vera lectio uidetur „se cothurno erigere tragico, et ubi paueret, comico humilior socco.”

11. 5 de eodem Probo haec leguntur „suspiciosus tamen et munitus suoapte ingenio fuit et subamarum adridens blandiens-que interdum, ut noceat. id autem perspicuum est in eiusmodi moribus malum, tum maxime cum celari posse existimatur; ita implacabilis et directus, ut si laedere quemquam instituisset, nec exorari posset nec ad ignoscendum erroribus inclinari.”

Nisi omnia fallunt, hic locus corruptissimis annumerandus

est. Priora ita corrigere uelim ut legatur suspiciosus tamen et timidus suoapte ingenio fuit etsi subamarum adridens blandiensque coll. Cic. Verr. II. 5. 29. 74: „conscientia te timidum suspiciosumque faciebat.” A sequentibus manus abstineo. Si uerum est quod annotauit Eyssenhardt, „id autem” in V. secunda manu scriptum esse, conicere possis u.u. „perspicuum est in eiusmodi moribus malum tum maxime, cum celari posse existimatur” a ludi magistro olim in margine esse adscripta, Ammianum uero scripsisse „interdum, ut constat, ita implacabilis” cett. Videant acutiores.

11. 6. „In summis diuitiarum et dignitatum culminibus anxius et sollicitus, ideoque semper leuibus morbis afflictus.”

Tollas ocius, quaeso, ridiculam lectionem morbis. Probus, praefectus praetorio, ut erat anxius et sollicitus, leuibus nimirum populi motibus adfligebatur.

12. 7. „Multis post haec ultro citroque dictitatis, heulanteque muliere truces mariti fortunas, proditionis acerrimi compulsores in misericordiam flexi mutauere consilium.”

Corrige <a>troces mariti fortunas, i. e. acerbis, infelices. Cf. Vell. II. 15. 2; 16. 4.

LIBER XXVIII.

1. 12. „Vt congeminata potestas ... altiores consarcinaret aerumnas, Maximino ... sociauit ad haec cognoscenda, quae in multorum pericula struebantur, Leonem notarium.

Legas, quaeso, acriores.

1. 22. „Hymetius ad oppidum ductus Ocriculum, audiendus ab Ampelio ... data sibi copia rectius imperatoris praesidium appellauit.”

Legendum puto <in>tentius. In V. est tectius.

1. 33. „Litteris recitatis ita homo ferus exarsit, ut machinas

omnes in Aginatium deinde commoueret, uelut serpens uulnere noti cuiusdam adtritus."

Pro noti, quod nihil est, legendum est molis.

1. 38. „Ob quae implacabilitate ultra adposita iam pergente, manus uinculis sunt artatae complurium, ortuque nobiles inculti uidebantur et anxii."

Immo potius „inquieta ... et anxii."

1. 39. „Prorsus enim sic agebatur, ut nec in alienis malis quorundam exarescerent lacrimae: quod in uariis et confragosis actibus uitae plerumque contingit.

Emendes quaeso „arduis et confragosis."

1. 48. „Eumenius et Abienus post Victorini obitum, quo iuuante uixere securius, Simplicii aduentu perterrefacti, non secus uolentis magna cum minis, ad secreta receptacula se contulerunt."

Scriptis Ammianus „non secus uoluentes magna in animis." In V. est „non secus uoluentes magna cum nimis."

1. 51. Postquam relatum est seruum quendam Apaudulum, noctu ad Simplicium praegressum ea indicia fecisse per quae Eumenius et Abienus e latebris protracti sint, Abienumque continuo morte esse multatum, ita pergit narratio: „haec, ut gesta sunt, auritus ad principem Simplicius retulit."

V. auritus coniecturae Eyssenhardtii debetur, quam vereor ut cuiquam sit probaturus. In Vat. est maugitus. Fere non dubito quin uera sit lectio mane citus.

1. 55. „Iudex ... ad id solum, quod promisit intentus ... iusso Aginatio statui, agmina fecit introire carnificum" cett.

Quia in Vat. est „iuseo sub Aginatio statui", legendum puto „iusso sub<ito> A. statui." Cf. seqq.: „Aginatius ad supplicium duci pronuntiatus abrupte."

2. 3. „Per multos dies conpaginatae formae e roboribus, coniectaeque in alueum, fixis refixisque aliquotiens prope ingen-

tibus stilis, fluctibus erectis confundebantur, auulsaque ui gurgitis interibant."

V. confundebantur dedit Gelenius. In Vat. est confidebantur. Scripsit Ammianus conlidebantur. — Et sic iam Gronovius.

2. 11. „Maratocupreni grassatores ideo formidati erant quod mercatorum militumque honoratorum specie sine strepitu ullo diffusi, opimas domos uillas et oppida persuadebant."

Extrema uerba prae edita sunt ex coniectura Gelenii. In Vat. est et opes persuadabant. Legendum est et turres persuastabant.

2. 12. „Nec quisquam aduentum eorum cauere poterat inopinum, non destinata sed uaria petentium et longinqua et quaque uentus duxerat, prorumpentium."

Lege „quoquo euentus duxerat." In V. est quaque uentus.

2. 14. „Verum cum exuuiis referti multorum, rapiendi dulcedine nihil praetermitterent, intercepti imperiali motu, oppressi interiorem omnes ad unum."

Corrigas „intercepti imperiali nutu" i. e. iussu imperatoris.

3. 4. Valentinus quidam „ob graue crimen actus in Britannias exsul, quietis inpatiens malefica bestia ad res perniciosas consurgebat et nouas, in Theodosium tumore quodam, quem solum resistere posse nefandis cogitationibus aduertebat."

Scribendum reor „ut malefica bestia ad res perniciosas consurgebat et noxias." — Post quodam lacunam exstare satis manifestum est. Fortasse excidit inflatus.

4. 3. „Post hunc urbem rexit Ampelius ... ex magistro officiorum ad proconsulatum geminum, indeque ... ad praefecturae culmen euectus, laetus alia et ad populi fauorem adipiscendum aptissimus, non numquam tamen rigidus atque utinam in proposito perseuerans."

Sic Eyssenhardt. Multo melius haec edidit Gardthausen, qui,

quum in V. scriptum esse uideret „euetus lectus alia”, „lectus” tamquam dittographiam expuncto, scripsit „euectus, alias ad p. f. a. aptissimus.” At plura supersunt emendatione egentia. Pro magistro enim rectius legetur magisterio. Praeterea dubitari nequit, quin utinam uox sit corrupta et mutila. Ammiano reddendum censeo „rigidus atque pertinax et in proposito perseuerans.”

4. 16. Ita autem pauci sunt inter eos seueri uindices delictorum, ut, si aquam calidam tardius attulerit seruus, trecentis adfingi uerberibus iubeatur: si hominem sponte occiderit propria, instantibus plurimis ut damnetur reus, dominus hactenus exclamat „quid faciat maniosus et nequam?”

Pro reus suadeo ut legatur protinus, quia in V. est iremus. — Maniosus dedit Gelenius, quod Latinum uerbum non est. In V. legitur ma mosus. Spatium nouem litterarum explere uelim scribendo „ma<nifesto ra>biosus.”

4. 18. „Pars nobilium, si agros uisuri processerunt longius, aut alienis laboribus uenaturi, Alexandri Magni itinera se putant aequiperasse uel Caesaris: aut si a lacu Auerni lembis inuecti sunt pictis Puteolos, uelleris certamen, maxime cum id uapurato audeant tempore.”

Vehementer disciplicet „uelleris certamen”, quod legitur ex coniectura Hirschfeldii. Ineptissime enim Argonautarum expeditio uelleris certamen uocatur. Ammiano reddas quaeso „Duilli certamen”. Hoc scilicet aequiperare delicatuli illi homines sibi uidebantur qui aestiuo tempore Campaniae litus legebant. — In V. est „uelle certamen.”

4. 19. Vt quisquam nobilium effeminatorum „balneo egressus tenuissimis se terserit linteis, solutis pressoriis uestes luce nitentes ambigua diligenter explorat ... tandemque electis aliquot inuolutus, receptis anulis, quos, ne uiolenter humoribus, famulo tradiderat, digitis ut metatis abit.”

Non „digitis ut metatis”, sed „digitis umectatis” olim scriptum fuit. Tam manifestò haec glossatorem sapiunt, ut iure e contextu tollenda censuerit Ernstius.

4. 25. „Alius, si creditorem suum flagitare molestius aduerterit debitum, ad aurigam confugit audentem omnia praelicenter, eumque ut ueneficum curat urgeri.”

Non intellego quamobrem auriga potissimum eligatur, qui litem insidiarum et calumniae plenam intendat. Suspisor olim scriptum fuisse causi<di>cum.

4. 26. „Parte alia uxor ... maritum testari conpellit, hocque idem ut faciat uxor urget maritus instanter: et periti iuris altrinsecus adesciuntur isdemque subseruntur genitalium extorum interpretes controuersi.”

Vitiose editum uidetur „genitalium extorum”. Conicio „genitalium aëtorum interpretes” i. e. horoscopos, quos Ammianus XXIX. 1. 5 „fatorum per genituras interpretes” dixit.

4. 32. „Vnde si ad theatralem uentum fuerit uilitatem, artifices scaenarii per sibilos exploduntur, si qui sibi aere humiliorem non conciliauerit plebem.”

Nihil est aere humiliorem. Legas quaeso aura mobiliorem. Cf. Ouid. A. A. III. 698.

4. 32. „Si explodentium defuerit strepitus ... peregrinos uociferantur pelli debere ... et taetris uocibus et absurdis; quae longe abhorrent a studiis et uoluntate ueteris illius plebis.”

Pro defuerit requiro deferuerit.

4. 34 gulosi homines depinguntur, qui per totum diem in popinis quasi habitant „nauseam horridae carnis, dum excoquitur, intentius despectantes.”

Scribendum est „nauseam horrendam carnis.”

6. 27. „Palladius cogitans quas criminum coxerit moles, in statione ... obseruata custodum absentia ... innodata gutture laquei nexibus interiit.”

Legendum est „quas ... co<nge>sserit moles.”

LIBER XXIX.

1. 9. „His addebat Fidustius ... omnia quae praedixit, se indicante Theodorum per Enserium [?] didicisse, uirum praestabili scientia litterarum abundeque honoratum.”

Immo potius praestabilem.

1. 13. „Cumque nec carceres publici iam distenti inclusorum iam cateruas, nec privata domicilia sustinerent constipatione uaporata confertas, quoniam uinculis maxima pars eorum attinebatur, et suam et proximi cuiusque uicem omnes horrebant.”

Non intellego „constipatione uaporata.” Conicio elaborata, qua lectione recepta, seqq. „quoniam uinculis m. p. e. attinebatur” demum rite explicari posse mihi uidentur.

1. 27. Valens totus deuius ab aequitate dilapsus, iamque eruditior ad laedendum in modum harenariae ferae, si admotus quisquam fabricae diffugisset, ad ultimam rabiem saeuibat.”

Quin fabricae uox sit corrupta nemo certe dubitabit. De emendatione haereo. Fortasse olim fuit „si admotus quis carnicinae.”

1. 31. „Hac linteis quidam indumentis amictus ... litato conceptis carminibus numine praescitionum auctore, caerimoniali scientia supersistit: cortinulis pensilem anulum librans, sartum ex carbaseo filo perquam leui, mysticis disciplinis initiatum.”

Emendatiorem hunc locum edidit Gardthausen, qui abiecto cortinulis, quod Valesio debetur, scribendum putauit „ac linteis quidam indumentis amictus ... supersistit cortinulae sacerdos.” Inseruit sacerdos, ut lacunam expleret nouem litterarum, quae est in V. in quo haec leguntur: „cortinules pensile manulum.” Potius pro hac ... quidam legerim ac ... quidem. Deinde seqq. ita constituere uelim ut legatur „supersistit cortinae res<ponsurus> pensilem anulum librans ... mysticis disciplinis initiatus.” Ridicule enim le-

gitor „anulum ... initiatum.” Porro nullo modo fero praescitionum. Non extat uox praescitio. Ammiano reddendum est praesagitionum. Cf. Cic. de Din. I. 66 et 123. Cassiod. Var. 12. 19. —

Praesagitiones legendum quoque uidetur XVIII. 4. 1, ubi rex Persarum narratur „praestationes omnes consuluisse de futuris”, ut est in V.; Gronouius dedit praesciones, nomen substantiuum, quod sine exemplo est.

1. 43. „Constrictus etiam Diogenes laqueis impiae falsitatis, uir nobili prosapia editus, ingenio facundia forensi susuitateque praestans.”

Forensi dedit Gelenius. In V. est fortis. Legendum est „facundia oris.”

2. 3. „Indefensi bonis ablati, nullo contacti delicto, promisce iuuenes alique membris omnibus capti ad supplicia sellis gestatoris ducebantur.”

Conicio „iuuenes <inu>alidique.”

2. 11. „Cumque nodosis coartationibus aequitate diu iactata et nexibili adseueratione perdit nebulae durante, nullam confessionem exprimere tormenta graui potuissent”, cett.

Pro iactata praetulerim laqueata. Non exstat porro adiectiuum nexibilis. Scripsit A. inflexibili.

2. 15. Postquam narrauit honoratos complures, inter quos et consulares, Valentis iussu praecessisse funus Heliodori, nefarii hominis, sic pergit: „horret nunc reminisci quo iustitio humilitati tot rerum apices uisebantur.”

Corrigendum est qua tristitia. Magna tristitia homines afficiebantur, cum tot nobiles homines humilitates uiderent.

2. 22. „Festus administrata Syria magisterioque morum peracto, bona lenitudinis et ruerentia reliquit exempla.”

Corrige „bona lenitudinis et clementiae r. exempla.”

2. 25. „Philosophum quendam Coeranum, haud exilis meriti uirum ... tormentorum inmanitate inultum occidit.”

In V. est inmanitatem ultum. Hauptius: inmanitate multa. Malim inmanitate ultima.

5. 19. „Dux conperit Firmum per speciem fauentis et supplicis tectiore consilio id moliri ut nihil hostile metuentem exercitum ... conturbaret.”

Legendum est „per speciem parentis et supplicis.” Cf. Vell. II. 23. 6.

5. 56. „Theodosius ibi paulisper moratus Sitifim triumphanti similis redit.”

Quia in V. est triumphanteo similis, A. scripsisse crediderim triumphanti consimilis.

6. 11. „Murorum maximam partem pacis diuturnitate contemptam et subuersam ad usque caesarum turrium minas expedit.”

Immo potius „consumptam et subuersam.”

6. 12. „Barbari ab oppugnanda urbe depulsi ... ad Equitii uertuntur indaginem et cum ad Valeriae spatia longe remota secessisse raptorum didicissent indicis, illuc properato petierant gradu.”

Vix opus est ut moneam pro petierant legendum esse penetrant.

6. 15. „Theodosius adeo obsistentes fortissime turbas confluentes oppressit, ut caesorum plurium alites iuste sanguine satiaret et feras.”

Legas quaeso „ut caesorum plurimum alites iusta sagina satiaret et feras.” — In V. est sanguinea.

LIBER XXX.

1. 18. „Hinc in illum inexplicabile auctum principis odium et doli struebantur in dies, ut per uim ei uel clam uita adimeretnr.”

Legendum est inexpiabile. Cf. Liu. XXXIX. 51: „inexpiabile odium Romanorum in Annibalem.”

4. 5. „Florebant elegantiae praeae patrociniis tribunalia, cum oratores concitae facundiae, attenti studiis doctrinarum, ingenio fide copiis ornamentisque dicendi pluribus eminebant.

Immo, opinor, „conditae facundiae.” Cf. Cic. de Orat. II. 56; Brut. 29; Quintil. XII. 10. 38.

4. 6. „Crassi et Antonii ... laureas fori speciosis certaminibus occupantes summis gloriae honoribus fruebantur.”

Malim aucupantes.

4. 13. „Cum deprauantur iudicia, foueae sunt fallaces et caecae: in quas si captus ceciderit quisquam, non nisi per multa exsiliet lustra, ad usque ipsas medullas exsuctus.”

Corrigendum est „non nisi post multa ... lustra.”

5. 19. „Dexteram stratoris militis iussit abscidi, quae eum insilientem iumento pulserat consueto, periissetque crucibiliter innocens iuuenis, ni tribunus stabuli Cerealis dirum nefas cum sui periculo distulisset.”

Pro pulserat consueto sine ulla dubitatione corrigendum est pulsarat inconsulto, quam emendationem ante me iam doctos in Germania uiros excogitasse ex Gardthausenii editione comperi. Mirum autem est neminem offendisse distulisset ineptissime editum. Scribas quaeso dispulisset.

7. 10. „Africam deinde malo repentino perturbatam discrimibus magnis exemit, cum uoraces militarium fastus ferre

nequiens Firmus, ad omnes dissensionum motus perflabiles gentes Mauricas concitasset."

Corrigas uelim „procaces militum fastus."

8. 6. „Valentinianus ... minime reputans addicti solacia status semper esse lenitudinem principum, poenas per ignes augebat et gladios."

Legendum est „poenas per ignes exigebat et gladios."

8. 10. Inuidia Valentinianus medullitus urebatur et sciens pleraque uitiorum imitari solere uirtutes, memorabat adsidue liuorem seueritatis rectae potestatis esse [inuidiam] sociam. utque sunt dignitatum apices maximi, licere sibi cuncta existimantes, et ad supplicandum contrarios exturbandosque meliores pronius inclinati, bene uestitos oderat et eruditos et opulentos et nobiles."

Ita locum edidit Gardthausen; num recte dubito. Nisi omnia fallunt, Valentinianus ut inuidiam, qua laborabat, dissimularet, persuadere omnibus uolebat, se in homines sibi suspectos grassari, non quod iis inuideret, sed ut seueritatem exerceret, quam imperatorem semper adhibere necesse esset. Quae cum ita sint, legendum conicio „memorabat adsidue rigorem erectae potestatis esse indiuiduam sociam." In V. est „liuorem seueritatem." „Seueritatem" tamquam glossema delendum puto. Erecta potestas = celsa. Indiuiduam excogitauit Valesius. Sequentia ita corrigenda arbitror ut legatur „utque sunt dignitatum apices maximi, licere sibi cuncta existimantes, ad suggillandos contrarios exturbandosque meliores pronius inclinati." In uetustioribus editonibus legebatur „suggillandum"; „supplicandum" quomodo explicari possit non uideo. Vereor enim ut cuiquam persuaserit Valesius, qui scriptum esse contendit pro „supplices i. e. humiliores reddere."

8. 14. „Nec addictis, si fors ingruisset inferior, erat ullum in principis benignitate perfugium."

Corrige infelicior.

10. 2. „Sedit summatum consilio, auulso ponte, quem com-

paginarat ante necessitas inuadens terras hostiles, ut ...
 Merobaudes protinus acciretur."

Legendum uidetur „necessitas inuadendi."

10. 3. Hocque ille, ut erat sollertis ingenii, quod euenerat
 ratus, aut forte doctus ab eo, per quem uocabatur ...
 missam ad se tesseram finxit."

Emendatius sic leges „quod euenerat <odo>ratus aut forte
 edoctus."

10. 6. „Gratianus ut erat beniuolus et peritus consanguineum pietate nimia dilexit et educauit."

Vix dubito quin uitiose editum sit peritus, quod a locis sententia prorsus alienum est. Fortasse scribendum est permitis.

LIBER. XXXI.

2. 2. „Hunni sunt prodigiosae formae set parui, ut bipedes existimes bestias uel quales in commarginandis pontibus effigiati stipites dolantur incompte."

Vv. set parui excogitauit Eysenhardt. Multo melius Gardthausen: et pauendi. Si re uera in V. legitur prodigiosae formes et pandi, quod affirmat E., malim prodigiose deformes et pauendi.

2. 21. „Proceri autem Halani paene omnes sunt et pulchri, crinibus mediocriter flauis, oculorum temperata toruitate terribiles."

Immo potius „intemperata toruitate."

5. 1. „Theruingi iam dudum transire permissi prope ripas etiam tum uagabantur, duplici impedimento adstricti, quod dum dissimulatione perniciose nec uictui congruis sunt adiuti et tenebantur consulto nefandis nundinandi commerciis."

Qui haec uel semel legerit, facile uidebit legendum esse negandis, nam nefandis omni sensu destitutum est.

5. 5. „Lupicinus ab oppidi moenibus barbaram plebem opposito milite procul arcebat, introire ad comparanda uictui necessaria, ut dicioni nostrae obnoxiam et concordem, per preces adsidue postulantem.”

Verborum hic ordo turbatus uidetur. Olim scriptum fuisse suspicor „barbaram plebem ... procul arcebat ut dicioni nostrae obnoxiam etsi introire ad comparanda uictui necessaria concordem per preces adsidue postulantem.”

5. 12. „Inundarunt Italiam ex abditis Oceani partibus Teutones repente cum Cimbris.”

Stulte editur a bditis; quasi hercle Teutones ex maris profundo emersissent! Scripsit Ammianus „ex adsitis Oceano partibus.” Vsi sunt hoc uerbo Apuleius, Flor. 2, et Ausonius, Mos. 335.

5. 12. „Marco itidem moderante imperium, unum spirando uesania gentium dissonarum, post bellorum fragores immensos, post miseriam urbium captarum et direptarum, et pessum datas prouincias integras, partes eorum exiguas reliquit intactas.”

Hunc locum, qui corruptissimis et mendosissimis adnumerandus est, prauis coniecturis multo corruptiorem et mendosiores reddidit Eyssenhartius. Ultima uerba sic describam ut leguntur in Cod. Vat. „posterius urbium captarum et direptarum et pessum concitas proratoris interitus, partes eorum exiguas reliquisset intactas.”

Ex quibus haec efficio „post exc<idium> urbium captarum et direptarum et pessime concisos pro<pul>satores interitus, partes terrarum exiguas reliquit intactas.”

6. 4. „Fritigernus frustra cum tot cladibus conluctari homines ignaros obsidendi contemplans, relicta ibi [i. e. ad Hadrianopolim] manu sufficiente abire negotio imperfecto suasit, pacem sibi esse cum parietibus memorans.”

Potius crediderim Fritigernum infecta re obsidionem tollere coactum, superbia elatum dixisse pacem sibi esse cum parietinis, quasi urbem iam semidirutam amplius vexare nollet.

7. 6. „Romani duces ... Gothos, quicquid molirentur sagaciter obseruabant: id scilicet praestruentes ut, si aliorum castra mouissent ... terga ultimorum adorti plures perfoderent confisi.”

Non intellego confisi. An olim scriptum fuit contis?

9. 4. „Perempto Farnobio, metuendo antehac incensore barbarum ... superstitibus pepercit.”

Ammiani perpetuus scribendi usus postulat ut corrigatur „incensore barbarum.” Cf. XV. 1. 2 et loci ibi a Wagnero citati.

10. 21. „Frigeridus munire properauit Succorum angustias, ne discursatores hostes et leues tamquam exaestuantes in torrentes per septentrionales provincias fusius uagarentur.”

In Vat. est exaestuaris ut in torrentes. Conicio exaestuantis uice torrentis.

15. 6. „Intrinsecus silicibus magnis obstrusae sunt portae et moenium intuta firmata.”

Pro obstrusae facile apparet legendum esse obstructae.

In fine aliquot uocabula enumerabo, quae semel tantum apud Ammianum leguntur, sed praeterea nusquam apud quemquam ex scriptoribus Latinis, quaeque, ut ex librorum erroribus orta, ex Lexicis tollenda censeo.

COLVMNARIVS adiect. — XXII. 16. 12: „Serapeum atriis columnariis amplissimis ... est exornatum.” — Legendum columnatis.

COTHURNATE. — XXVIII. 1. 4: „Phrynichus ... paulisper iucunde auditus, cum cothurnatus stilus procederet lacrimosus, indignatione damnatus est populi.” — L. „cum cothurnatus stilus procederet lacrimosus.”

DIVOLVERE. — XXVI. 4. 3. „Indeque cum uenisset Constantinopolim, multa secum ipse diuoluens.” — L. diu uolens.

EXABVTI. — XXV. 7. 8. „Quo temporis spatio, antequam hi mitterentur, si exabusus princeps paulatim terris hostilibus excessisset, profecto uenisset ad praesidia Corduenae.” — L. exacte usus.

EXNVNC. — XXI. 10. 2. „Cuius loci situm exnunc conueniet ostendi.” — L. exhinc. Cf. Ap. Met. XI. 24.

FRETALIS. — XXVIII. 2. 1. „Valentinianus magna animo concipiens et utilia, Rhenum omnem a Raetiarum exordio ad usque fretalem Oceanum magnis molibus communiebat.” — L. finalem.

INTERLVNIS. — XIX. 6. 7. „Galli morarum impatientes ... patefacta sunt egressi postica, observata nocte squalida et interluni orantes caeleste praesidium ut propitium adesset et libens.” — L. interlunio.

INTIMIDE. — XXVI. 6. 17. „Huic [i. e. Procopio] intimidus incedenti nec resistebat populus nec fauebat.” — L. ita timidus. In proxime praecedentibus narrantur armati Procopium stipantes scuta galearum cristis aptasse, metuentes ne a celsis tectis saxis uel tegularum fragmentis conflictarentur.

INVALERE. — XXI. 15. 2. „Egredi secuto die conatus inuadente morbi grauitate detentus est.” — L. inuadente.

NEXIBILIS. — XXIX. 2. 11. „Nexibili adseueratione perdit nebule durantes, nullam confessionem exprimere tormenta graua potuerunt.” — L. inflexibili.

OBLVRIDVS. — XIV. 6. 17. „Postrema multitudo spadonum obluridi distortaue lineamentorum conpage deformes.” — L. ore luridi.

PRAESCITIO. — Vid. quae annotaui ad XXIX. 1. 31.

PROCVLCATOR. — XXVII. 10. 10. „Valentinianus praedicauit, inueniri posse aliam uiam ducentem ad arduos cliuos praeter eam, quam inspexere proculcatores.” — L. procursatores. — Et sic iam Gelenius.

REPULSORIVS. — XXIV. 4. 7. „Haec dum magno molimine comparantur, Surena hostium dux iumenta adortus, quae in lucis palmaribus uescebantur, a cohortibus nostris repulsoriis cum paucorum exitio habitus frustra discessit.” — L. repulsus ocus.

SUBMIGRATIO. — XXV. 9. 1. „Postridie Bineses ... mandata regis complere festinans, promissa flagitabat instanter, et principe permittente Romano, ciuitatem ingressus, gentis suae signum ab arce extulit, submigrationem e patria ciuibz nuntians luctuosam.” — L. „signum ab arce extulit sub<lime>, migrationem e patria ciuibz nuntians.”

AD EUNAPIUM.

Mnemosyne 1880 p. 4. (Eunap. p. 56)

lege *στολήν περικείμενος*. cf. Cobet nov. lectt. 145 seq. collect. 83. 84.

Mnemos. 1880 p. 6 (Eunap. p. 62)

pro *Αεινότητος* lege *Δεινότητος*.

St. John's College

Cambridge

10 May 1886.

JOHN. E. B. MAYOR.

ADNOTATIONES INEDITAE

PETRI HOFMANNI PEERLKAMPPI

AD HORATII EPISTOLAS.

PRAEFATIO.

Quum anno MDCCCLXII exeunte Peerlkampio Indices a me confectos ad eius recensionem Horatii Satirarum mitterem, eum rogavi velletne etiam edere Epistolas praeter ultimam, quam antea adnotatione illustrarat. Optimus senex mihi respondit se animi recreandi causa prius alia agere malle, idque perfecit. Nam primum alteram Agricolae editionem absolvit, quae bienio post Leidae exiit, deinde Propertii Corneliam recensuit et illustravit, quam ego eius rogatu sequenti anno edidi, et Lamberti Hortensii librum de origine et interitu oppidi Nerdae correxit et, ut amici A. Perk desiderio satisfaceret, patrio sermone interpretatus est.

Mors impedivit ne ad Horatium rediret. Quae ad Epistolas in libellis adnotaverat, ipse delevit, sed pepercit editionis Heinsianae et Baxtero-Gesnerianae exemplis, quorum margines plurimis adnotatiunculis impleverat. Ea heredes ipsius iussu mihi donarunt.

Quae adscripta sunt partim ostendunt manum adolescentis nihilque fere continent praeter Waddelii coniecturas editas et Dukeri ineditas, sed maiorem partem a Peerlkampio provectione aetate scriptam esse probat minuta, sed nitida scriptura, qua ad ultimum vitae tempus usus est.

Has adnotationes descripsi integrasque offero iis, qui Horatium amant et acutum Peerlkampii ingenium in hoc poeta emendando et explicando suspiciunt. Si ipse epistolas edidisset, non omnia probasset, sed plura tamen retinuisset et ex doctrinae suae copiis ornavisset. Nunc prodeunt nuda et inornata, sed vel sic parente suo, nisi fallor, haud indigna.

Pauca adieci his signis () a Peerlkampii verbis distincta.

I. C. G. BOOT.

AD EPISTOLARUM LIBRUM I.

I. v. 7. *crebro. praeco*, vel *quod pro qui*.

19. Legatur hic v. post 17. Epicureus est servus. vide *Paradox*. V *ὅτι μόνος ὁ σοφὸς ἐλεύθερος καὶ πᾶς ἄφρων δούλος*. Qui regit rempubl., sibi res subiungit.

42. *Vides. Leg. vide*. Si videret, non faceret.

48. *audire*. Mercatores tot maria navigant, lucri causa: tu nil facies ut aliquid discas, quod melius est lucro? tu nihil audebis? Et eo nomine *audere* (quod Gesnerus commendat) est melius.

55. Transpone: *Haec dictata senes recinunt iuvenesque*, alioquin leg. *senesque, ut*.

90. *vultus*. Cur non *formas*? Protei mutatae formae. (cf. Sat. II. 3, 71—73).

91. *ride* Catull. *ride si sapis. Ride* pro: est quod rideas, ridiculum est.

106. Non recte intelligo hunc finem epistolae. Cf. Sat. I. 3, 125.

II. 1 seq. Homerum declamat, qui declamationes facit ex Homero. Dabantur talia argumenta ex Homero. Ita Hannibal apud Iuvenalem est *declamatio*.

15. *et ira*. Etiam in v. 13 *ira*. Sed propterea in his nil muta Hic potuisset *dira, et aestu*.

17. *rursus*. Benti. *rursum*. Sed ultima in *rursus* aliter pronunciatur ac *virtus*. Frustra hic quaerimus elegantiam in metro.

Horatius voluit esse negligentior. Facillime multi versus possunt mutari in mollius. Vitavit quo Musa magis videretur pedestris. Sunt multi versus Virgiliani coloris, quasi ostendere voluerit se posse, si vellet.

23. *nost. novit* longe melius.

27. *Nos numerus simus, fruges consumere nati.* Ita corrigit Pk. et deleto et in v. 31 post *curam* ponit signum interrogandi, additque haec: „Cum Homerus tale exemplum proposuit in Ulysse, nos illud sequemur, an procorum et Alcinoi?”

46. *Lege: cui satis est, quod contingit.* Avaro nihil satis est. In vulgatis non est recta sententia. Illud *satis* indicari debet a possidente. Contingere alicui potest, quod satis est ex opinione alterius. Si non ex opinione possidentis, hoc illi non satis est.

52. *fomenta podagrum.* Lippus non capit voluptatem e tabulis, surdus non ex cithara, podager non e fomentis. Requiritur aliquid, ex quo caperet voluptatem, si non esset podager, v. c. *fora plena*, spatia ad ambulandum.

53. *dolentes.* Sordes in aure non faciunt dolorem. Requiritur *surdas.*

III. 4. *vicinas, Abydenas.*

26. *frigida curarum fomenta* sunt leviora studia, puta carminum. Opponuntur *sapientiae.* Florus aptior erat philosophiae quam carminibus.

V. 1. *Archiacis.* Fortasse *Arcadicis.*

6. *habes.* *Lege: aves.*

7. *tibi est tuum in usum,* de quo plurima notavit Heinsius in *Advers.* (p. 515—518), an, quod forte Torquatus ille erat non admodum mundus, ut sit supellex satis munda, ut tu es, vel barbare, pro te.

19. *fecundi.* L. *facundi*, ut in Anthol. οἶνος εὐγλωσσοῦς.

VI. 4. *sunt qui formidine nulla imbuti spectent.* Non intelligo quae esse possit formido in contemplandis sole, astris, quatuor anni tempestatibus. Requiritur: *qui lenti spectent*, met een onverschillig oog. Atqui talia nos admirari oportebat, quia sunt magnifica naturae spectacula.

19. *loquentem.* P. supra vocem expunctis litteris *lo* scripsit: *Quiritum* et in superiori margine adscripsit: „Epist. I. 16, 57” (*omne forum quem spectat*). Idem ad Schol. Cruq. adnotationem

adscript: „Spectabant etiam contemptum et vilem oratorem.”

28. Supra hunc versum scripsit: „Hic pone v. 65 et 66: Si verum est, quod dicit Mimnermus, vive in amore; si aegrotus es, quaere medicinam; si recte vis vivere, quaere virtutem.”

29. *quis non? qui non?*

36. *Scilicet.* Forte leg. *Si libet.*

43. *Scribit.* At non scribebant epistolas in urbe. vid. Plut. in Caesare. Nisi hic *scribit*, quia praetori.”

51. *trans pondera.* Locus requiritur Romae, trans quem periculosum vel dextram praetereunti porrigere. Ingeniose Gesnerus. Sed pondus pro aequilibrio ita non ponitur.

VII. 10. *illinet.* „Non placet. Esset: agros nivibus corrumpet, faciet sordidos, humidos, valetudini nocentes. Requiritur aliud, v. c. *insperget*, ut notio humidi et caenosi absit.” Supra vv. *illinet agris* scripsit: *mittet in agros.*

18. Obscure dictum. Pro *teneor* aliud legendum et iunge *dono onustus.*

21. *ingratos.* Gratus non esse potest, cui dona invito obtruduntur, cui donans dicit: si tu habere non vis, dabo porcis.

24. P. comma poni iubet post *etiam* et verba sic interpretatur: „praestabo me dignum beneficiis, pro ratione qua quis de me meretur. Laudabo, si beneficia dat cum ingenio et iudicio, non ut rusticus ille Calaber. Hic me faceret *ingratum.*”

34. Si me similem putat Maecenas tali nitedulae, ut macer ad eum veniens pinguis factus discedere non possim, gratias ago pro liberalitate *et* (sic scribit pro *nec*) laudo simplicem meam ut plebei vitam.

38. *nec verbo parcius absens.* Quomodo absens audit? (Nodus solvitur scribendo *nec laudo parcius absens*, quod in codice Valarti, Guelf. 3, Dorv. 2 inventum est).

58. *lare certo.* „parvo”. (P. Horatium ita scripsisse iudicavit in Mnemosynes vol. X p. 160 et ad Carm. I. 12, 43. Sed tam hoc quam *lare curto*, quod Nic. Heinsio placebat reiiciendum est, quum iam dictum sit Menam fuisse *tenui censu*).

83. *ex nitido fit rusticus.* Fuerat quidem urbanus, sed non nitidus. Habitabat in parvo Lare, proprios unguis secatur, vendit scruta popello, et erat moribus rusticus. Talis homo, quamquam in urbe habitat, non est nitidus. Neque nitidus opponitur

rustico, nisi in externo habitu. Dicendum erat *ex praecone*, aut *ex Vulteio*.

VIII. 5. *aestus*. Exspectassem potius *frigus*. *Aestus* magis *torret*. An *Eurus* — *Auster*?

12. *ventosus. venturus* (quod in plurimis MSS. invenitur) ostendit aliquid corruptum. Requiritur instabilis, inconstans, levis.

X. 16. *momenta* pro *horribiles motus* (sic explicat Baxterus) levius est. Requiritur aliud, magis coniunctum cum *rabie* v. c. cum Leo iubas caudam movet.

19. *olet*. Lapilli non olent. Requiritur: herba durior est. *Scr. fovet*.

24. *Naturam expellas furca*. P. correxit: *Natura, expellas furca*.

37. *victor violens*. Non est *violens*, qui auxilio alterius vicit. *Victor victo* Cun. eleganter.

40. *improbis*. Qui antea fuit improbus, nunc, servus, dici non potest improbus.

XI. 1. *notaque Lesbos*. Displicet epitheton. Lesbos non nobilis erat, nisi propter Sapphonem et Erinnam. Quaere aliud epitheton Lesbo aptum. An *docta*?

8—10. *tamen* — *furentem*. Haec verba sunt Bullatii.

10. *procul e terra. a* melius.

27. P. post *currunt* ponit semicolon et hunc ordinem putat: si coelum — currunt, strenua nos exercet inertia.

XII. 10. *Natura hominum pecunia vere mutatur*. *Naturam* igitur vocat *tuam naturam*, naturam *Iccii*. Horatius eum excipit. Iccius ex philosopho non fieret luxuriosus. Pecunia eum a vita frugali ad luxuriosam non deduceret.

24. *vilis amicorum est annona* significat: amici facile parvo pretio emuntur. Vult ergo: si bonis quid deest, eos facile parabis tibi amicos sublevando. Boni amici facile parantur liberalitate.

29. *defudit*. Bentl. *defundit*. Leg. *defundet*. Fiet aureum saeculum. Cf. similia ap. Horat. et Virgil.

XIV. 5. *melior* — *res*. Utrum animus Horatii minus habeat spinarum, quam res illius, ager.

XV. 3. *supervacuas*. Non recte abest verbum, nec recte sequitur *tamen*. Pro *et tamen* mallet verbum medicorum *imperat*,

*iubet, dictat. Scribo: Antonius dictat et illis sq. Antonius trisyl-
labum ut saepe. Dictare est medicorum.*

XVI. 5 sqq. Requiritur: opaca quidem, sed ut temperiem
laudes, non frigida, nam dextra est ad orientem, sinistra ad
occidentem solem. Legendum: *vaporet. Temperiem et laudes.*

31. *nomine.* Canis vocatus respondet, hoc est venit quo vo-
catur, eoque ostendit se esse eum, qui vocatur. Sentisne te eum
esse, qui vocaris.

35. *pono tristisque recedo. P. correxit ponam — recedam.*

55. *Lege fabam — unam* (Hanc emendationem P. proposuit
in sua Satirarum editione p. 120).

XVIII. 8. *tonsa cute. L. tenta, strak, gespannen.*

11. *derisor.* Quomodo *pronus in obsequium* est *derisor*? Deri-
detur potius. An *imo — lecto*? Si imus lectus sit dominus, re-
quiritur non *derisor*, sed *admirator. imi mirator lecti.* Contrarium
est in altero *scurra*, pugnat pro nugis et semper contra dicit.

XIX. 13. *textore.* Aliud requiritur: puta *modo, mensura. an
centone?* vel *textura*, ut ipsa textura simulet Catonem. Fort.
exiguave toga simulet tritave Catonem, ut v. 38.

25. Satis tamen vehemens est in Epodis. Et dicit in Epod. 6.
Qualis Lycambae cet. Sed Horatius vult alia carmina, in quibus
nunc est argumentum Archilochium et metrum Archilochium.

AD LIBRUM II.

I. 2 seq. *moribus ornes, legibus emendes. Leg.: legibus orna,
moribus emendes.* Plutarchus de discr. amici et adul. 29 *δσιότητι
καὶ δικαιοσύνη καὶ νόμοις ἀρίστοις κοσμήσας Σικελίαν.* Contra
Bentleium (qui pro *moribus* scribi voluit *moenibus*) est, quod
Augustus urbem ornavit, non *res Italas*. (P. in annotatione ad
Const. Hugonii Sermones I. 378 Harlemi 1821 vulgatam scrip-
turam defendit).

12. *supremo fine.* Requiritur: non nisi supremo fine. In vulga-
tis est aliqua spes et solatium invidiam tamen aliquando domari.

13. P. interpungit: *Urit enim, fulgore suo qui praegravat ar-*

tes, et adscribit: „Pro *praegravat* mallet aliquid ut *obscurat*, ne duplex sit metaphora”, et supra *praegravat* scripsit *deprimit*.

17. *Nil alias ortum aut oriturum tale fatentes*. Hic est naturalis ordo.

22. *defuncta*. Lege *disiuncta*.

29. *scripta vel optima*. Non intelligo *vel*. Latinum est: *antiquissima quaeque sunt optima*, non *vel optima*. Melius: *optima scripta*, ita vel potius: *Scripta, fere optima*. Ovidius: *Optima prima fere manibus rapiuntur avaris*.

31. *oleam*. Leg. *olei*. Intra in nuce nil est olei, extra in nuce nil est duri.

38. *finis*, tempus certum, si non centum, at nonaginta vel octoginta.

46. *vello et demo*. Lege: *vellens* (= ut qui vellit) *demo*.

47. *cadat*. Cadit qui causa cadit, vincitur in disputando.

51 seq. In editione Heinsii P. adscripsit: „Non curasse, non cogitasse videtur metempsychosin esse rem stultam, seque adeo non esse potuisse alterum Homerum. Nam si verum esse credidisset, meliora carmina fecisset, ut dignus esset nomine alterius Homeri.” At in edit. Baxteri: „Locus difficilis, sic explicandus: Ennius tanti fit, ut revera habeatur alter Homerus, ut animam Homeri revera in eum transmigrasse hodie putent. Ennius ergo non est quod curet, quomodo accipiat quod de se dixit, quomodo somnia illa Pythagorea accipiantur. Accipiuntur tanquam vera, non ut somnia. In Ennium non cadit illud: *Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?*”

53. *N. in manibus non est*. L. *e manibus non est*, non de manibus ponitur, semper est in manibus. In vulgato non est recta sententia. Poeta, qui in mentibus haeret, qui ediscitur, ut est v. 60, quomodo non est in manibus? Immo frequentissimus est in manibus.

55 seqq. Quando duo ex vetustis inter se comparantur, v. c. Pacuvius cum Accio, Afranius cum Plauto, Caecilius cum Terentio, omnes laudantur diversa virtute.

75. *Iniuste totum ducit venditque poema*. Necessario requiritur: Paucissima recte dicta male efficiunt, ut totum poema commendetur. Recte *vendit*, hoc est emtores parat, *aan den man helpen*. Sed quid est *ducit*? an secum ducit, trahit ut vendatur? an a

lance? unum verbum, versus unus et alter tam gravis est momenti ut lanx ducatur et vergat eo pondere? Ducere ergo est *facere momentum*.

99. *velut si. L. velut quae*, ut Serm. I. 3, 10.

105. *nominibus rectis*. Ea dicuntur *bona*; cur non etiam *recta*?

137. *locupletem* („Multo elegantius legeretur *locupletat*“ P. ad Ep. ad Pis. p. 221).

149. *coepit*. P. supra scripsit: *coepit*.

160. *manent vestigia ruris*. Numerus quidem est emendatus, sed in rebus tamen et lingua neque hodie ea cernitur elegantia, quae esse debet.

161. Non recte *admovit acumina*. Romani non habebant *acumina*, sed a Graecis discere debebant. Lege *admovit lumina*, oculos, id est inspexit. Epist. I. 20, 19 *Cum tibi sol tepidus plures admoverit aures* ad audienda poemata. Oculos admovere notum est.

198. *mimo*. Populus nunc non spectat mimum, sed res ridiculas camelopardalim, elephantem album. Vult: Democritus putaret illum populum pulcrius spectaculum *ludo*. Ut Serm. II. 8, 79 *Nullos his mallet ludos spectasse* (et mox v. 203 *tanto cum strepitu ludi spectantur*).

260. *Sedulitas autem stulta hunc, quem diligit, urget vel urit, angit*. Stulta sedulitas est mala, ut in *male sedulus*.

II. 8. *argilla quidvis imitaberis uda*. Puer ille est *argilla uda*, ex illa argilla quidvis facies, ad quod ea uti cupies.

38. *Quid stas? Post haec cet.* P. *Quid stas post haec?*

48. P. ad h. v. adnotavit: „aestus civilis me belli rudem tulit in arma non responsura *meis lacertis*“, nihil dixit de gen. *Caesaris Augusti*. Idem in adnot. ad Sat. II. 4, 18 p. 134 sq. egit de discrimine inter *respondere* et *responsare* et in hoc versu *non responsura* mutavit in *responsatura*.

57. *quid faciam vis? Denique cet.* *Quid faciam vis denique?* quid tandem mihi faciendum putas?

70. *humane commoda*. P. corrigendum putabat: *haud sane commoda* aut *immane incommoda*.

80. *contracta*. Requiritur: *difficilia*, *periculosa*. Fortasse: *et procul* vel *Graecorum*.

87. *ut — audiret*. Unde pendet?

89. *huic ut Mucius ille.* P. pro *ut* coniecit *ita*. Ut hic illi foret Gracchus, ita ille huic foret Mucius.

96. *quid ferat.* quod praemium inde uterque auferat. Neuter alterum reprehendit; nam rursus et ipse reprehenderetur. Ergo laudamus nos invicem.

127. *Dum mea delectent mala me.* L. *dum mala delectent mea me*, vel *Dum mea me mala delectent*.

176. *haeredem alterius.* Bentleius *alternis* non recte. Nam sic unda rediret. Recte Gesnerus („quae unda undam trusit, ea non ab hac, sed a tertia superveniente impellitur”). Verum est *haeredem haeredis*. Sunt tres haeredes. Ut *nati natorum* (cf. P. ad Aen. Vol. II. p. 434).

188. *naturae deus humanae.* Genius praeest ingenio, naturae humanae. Hic talem Genium sortitur, hic alium. Prout nactus est Genium, talis est homo.

AD DIODORUM SICULUM.

Lib. XXIX. 3. (Vol. II p. 443 ed. Didot.).

Auctor est Diodorus Carthaginienses et Romanos, quum illi magnitudinem belli propositi metuentes ad Appium Claudium consulem legatos de pace misissent, acriter disputavisse. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι συμβουλευεῖν τοῖς Καρχηδονίοις ἔφασαν μὴ διδάσκειν τὰ κατὰ τὴν θάλατταν πολυπραγμονεῖν· μαθητὰς γὰρ τοὺς Ῥωμαίους αἰεὶ ὄντας γίνεσθαι κρείττους τῶν διδασκάλων.

Proferunt testimonia, quibus enumeratis concludunt: καὶ νῦν ἂν (ἐὰν) Καρχηδόνιοι διὰ ταῦτα μαθεῖν αὐτοὺς ναυμαχεῖν, ταχὺ τοὺς μαθητὰς τῶν διδασκάλων ὄψονται περιγενομένους.

Apparet deesse verbum quo tum conditionalis expleatur sententia, tum praebeatur unde infinitivus *μαθεῖν* pendeat. Si pro *διὰ ταῦτα*, quae importuna sunt, rescripseris *βιάσονται*, habebis quod desideras.

H. W. v. D. M.

THUCYDIDEA.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

(Contin. e pag. 157).

Quinto libro capite secundo non assequor quomodo ἔτι abesse possit in hisce: αἰσθόμενος ὅτι οὔτε Βρασιδᾶς ἐν τῇ Τορώνῃ (ἔτι) οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν. Itidem aliquid inserendum sequenti capite: αἰσθόμενος καθ' ὃδὸν ἐαλωκυῖαν (ἡ δὲ) ἀνεχώρησεν. Contra interpolationem odoror capite sexto, ubi illa sunt de Cleone et Brasida: ὥς τε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν δρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· ὅπερ προσεδέχετο ποιήσῃν αὐτὸν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν ὑπεριδόντα σφῶν τὸ πλῆθος τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. Multi editores αὐτόθεν expunxerunt, sed equidem potissimum Classenium sequar, qui αὐτὸν rescripsit, deinde ne nimis elumbis epexegesis sit, malo delete infinitivo ποιήσῃν, reliqua ita corrigere: ὅθεν περ προσεδέχετο αὐτὸν — ἀναβήσεσθαι. Sed utilius est paulo accuratius videre de septimo capite, necessario autem paulo plura mihi describenda erunt: Ὁ δὲ Κλέων τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἡναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασιδᾶς προσεδέχετο· τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ Ἑδρᾷ, ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν πρὸς οἷαν ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν μεθ' οἷα ἀνεπισημοσύνης καὶ μαλακίας γενήσοιτο καὶ οἰκοθεν ὥς ἄνοιε· αὐτῷ ξυνεξῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν καὶ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν ταύτῃ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν ἤγει.

Mihi quidem odium manifestum est, sed non mihi proposui quaerere, cur Thucydides tam iniquum de Cleone iudicium tulerit, et satius est animadvertere veritatis amorem in scriptore, qui letali odio occaecatus, in facie quem depingebat, lineamenta tamen fideliter servavit neque umquam delabatur ad mendacia, etiamsi falsos colores de suo addiderit feceritque livor ut omnia ei livida esse viderentur. Quid autem significant verba: *καὶ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν ταύτῳ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν ἤγε*? Duae potissimum sententiae sunt, quae hic in censum veniunt. Stahlus verba *καὶ οὐ βουλόμενος* interpretatur: *quamquam invitus*; deinde *αὐτοὺς* coniungit cum *ἀναλαβὼν ἤγε*, quae incommoda ratio est, nam quod Classenius bene observavit, hoc modo *οὐ βουλόμενος* Graece non solet usurpari. Sed magis etiam incommoda ipsius Classenii ratio est, qui coniungit: *οὐ βουλόμενος αὐτοὺς — βαρύνεσθαι*, deinde verba *διὰ τὸ ἐν ταύτῳ καθημένους* accipienda esse contendit, quasi Thucydides scripsisset: *διὰ τὸ ἐν ταύτῳ καθῆσθαι* idque etiam aliis exemplis apud Thucydidem confirmari posse clamat. Deinde provocat ad IV. 63. 1 et ad adnotationem, qua eum locum ornavit, sed mihi quidem tam contorta ratio probari non potuit. Antequam tam incredibilem rem amplectar, ut probem *διὰ τὸ καθημένους* pro *διὰ τὸ καθῆσθαι* dictum, alia omnia prius tentanda erunt, deinde tum demum *καὶ οὐ βουλόμενος*, ut cum Stahlio loquar, manus dabo, si nulla lenis et verisimilis medicina sese mihi obtulerit. Quid autem narrat Thucydides? Coactus fuit Cleo castris exire, *ἡναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδης προσεδέχετο* et profectus est speculatum, non ut hostes ad pugnam lacesseret, *κατὰ θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου*. Milites autem quamquam perosi ducis ignaviam, morae impatientes erant et *ἤχθοντο τῇ ἔδρῃ* et iamdudum *ἐν ταύτῳ καθήμενοι ἐβαρύνοντο*. Quid tum Cleo? Morem iis gessit, *αἰσθόμενος τὸν θροῦν* et, ne animi desidia ulterius corrumparentur, id quod opinor optimum factu fuit, ne ipsos quidem invitos castris eduxit ad speculandum. Id autem Graece quomodo poterit enunciari? *Αἰσθόμενος τὸν θροῦν, οὕτω βουλομένους αὐτοὺς, διὰ τὸ ἐν ταύτῳ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν ἤγε*. Sic lenis mutatio faciet ut difficultatis nil quidquam supersit; usurpatum est *οὕτω*, sicuti poni solet in longiore sententia, ubi incidit apodosis. Deinde

Cleo ἐθεᾶτο τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τῇ Θράκῃ, sed tria postrema vocabula mire abundanter. Sed ut illuc redeam, quo magis cum Thucydide consuesco, eo magis sentio Thucydidem ubicumque possit, de vera Cleonis laude detrahere. Verum quotusquisque est, qui inter legendum non sequatur aliquod praeiudicium, quod ab ineunte aetate imprudens imbuat?

Quod octavo capite Herwerdenus commendat: τῶν Ἀθηναίων ὅτι περ καθαρὸν ἐξῆλθε, ita iam Thucydidem correxerat Cobetus ad Hyperidem p. 71. Sed paulo gravius est vitium sequenti capite: τὸ γὰρ ἐπὶν ὕστερον δεινότερον τοῖς πολέμοις τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου. Herwerdeno in *Studiis Thuc.* p. 70 spuria visa sunt verba καὶ μαχομένου, quae certe neutiquam, inquit, servari poterunt, nisi ἤδη addideris. Recte ita suspicatus est, sed emendationem non perficies nisi collato Aenea Tactico qui in Poliorcetico c. 38 Thucydidis non immemor fuit: τὸ ἐπὶν μᾶλλον οἱ πολέμοι φοβοῦνται τοῦ ὑπάρχοντος καὶ παρόντος ἤδη. Deinde in iis, quae brevi post sequuntur: νομίσατε — ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑπάρχειν καὶ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις κεκληῖσθαι ἢ Ἀθηναίων δούλοις, ἐὰν τᾶρις ἀνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως πράξητε, ultimum vocabulum non potest sed debet abesse.

Absurdum est quod legitur V. 10: ὑπὸ τὰς πύλας ἴκων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὥς ἐξιόντων ὑποφαίνονται. Interpretatur Classenius: *im eigentlichen Sinne unter dem Thor, in dem Zwischenraum zwischen der Pforte und der Schwelle werden sie, so weit es auf diese Art möglich war, wahrgenommen.* — *Allen bezieht sich auf die genaue Beobachtung der Späher.* Hocine ipse credidit Classenius? *So weit es auf diese Art möglich war!* Sed res semper et ubique absurda est et praesertim Amphipoli speculatores illi stulto consilio usi sunt. Etiam Grotus Hist. Gr. VI. 470 hic dormitavit: *So conspicuous was the interior of the city to spectators without, that the temple of Athens, and Brasidas with its ministers around him, performing the ceremony of sacrifice, was distinctly recognized. The fact was made known to Kleon as he stood on the high ridge taking his survey, while at*

the same time those who had gone near to the gates reported that the feet of many horses and men were beginning to be seen under them, as if preparing for a sally. Scilicet quum postrema scribebat, iam erat oblitus conspicuous esse the interior of the city. Non abiicio quod olim emendaram: σποδδς πολλή — ὕποφαίνεται et miror quod editores certam correctionem nondum in textum intulerunt. Est autem operae pretium simillimam indicare corruptelam Arist. Lysistr. 173, ubi Valckenaerius scripsit: οὐχ ἄς πόδας κ' ἔχωντι, quod in libris est σπουδᾶς vel σποδάς. Deinde Brasidas exclamat: οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι· δῆλοι δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν, ubi Grotius correxit μενοῦσι, sed vix genuinum esse credo quod sequitur: οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται, οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπιδόντας· nam hoc milites non docendi erant.

Itidem certa mihi videtur esse correctio c. 11. Ceciderunt ad Amphipolin Athenienses sexcenti, sed Lacedaemonii septem tantum, διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι, sed nulla fuerat προεκφόβησις et Athenienses, ut supra dictum est, τῷ ἀδοκῆτῳ ἑξκρίνης ἐθουβήθησαν et hoc ipsum Brasidas egerat, ut Athenienses nil tale exspectantes de improvise adoriretur itaque inserta negatione necessario legendum est: ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ μὴ προεκφοβήσεως. Manifesta res est: appellat Classenius προεκφόβησιν die Verbreitung der Angst noch ehe es zum Schlagen kam, sed nil tale acciderat et Brasidas adortus fuerat Athenienses πεφοβημένους τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ ἐκπεπληγμένους. Dices autem fortasse medicinam temerariam videri, nisi negationis insertionem aliunde probare possim. Itaque bene factum quod Dio Cassius Vol. I. p. 152 Df. locum imitatus est: διαφθειρόμενοι τῇ γοῦν εὐτυχίᾳ τῆς μὴ προεκφοβήσεως ἐπεκουφίζοντο. Nunc luculento exemplo apparet, quanti sit Thucydidem perpetuo conferre cum iis, qui flosculos suos ex illo horto decerpere solent. Non fuit προεκφόβησις, nam hostes necopinato instabant nec potuit Cleo copias in aciem educere: hinc ceciderunt Athenienses sexcenti, sed Brasida excepto Lacedaemonii fere incruentam victoriam reportaverunt. Non opinor fieri posse ut nunc mihi quis contradicat.

Capite V. 17: πολλὰς δικαιοῦσαι προενεγκόντων ἀλλήλοις, non peius certe est quod Dio Cassius Vol. I. p. 10 Df. hinc habet: προσενεγκόντων. Cap. 18 Herwerdenus non recordatus fuisse videtur quod legerat *Mnem.* VII. 415 et quod ibi urbs Πτελεὼν memoratur, adscribere iuvat locum Stephani Byzantii: Πτελεὼν· πόλις Ἰωνίας καὶ Τρωάδος καὶ τῶν παραθαλαττίων Ἀχαιῶν, ubi planissime corrigendum est: τῶν περὶ Θεσσαλίαν Ἀχαιῶν. Simillimum vitium nisi fallor, nondum correctum fuit in Schol. ad Hom. Iliad. K 266: προειπὼν ἐν θαλάσῃ κατοικεῖν τὸν Ἀμύντορα, ubi vides verum esse ἐν Θεσσαλίᾳ.

Cap. 22: παρόντων πρέσβων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, nonne praestat ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων? Cap. 32: ἐνθυμούμενοι τὰς ἐν ταῖς μάχαις ξυμφοράς, non negligendum videtur Pollucem qui locum laudat, hic legisse ἐνθυμιζόμενοι eandemque formam ab Suida inventam fuisse apud Dionem Cassium. Cap. 34 Clearidas copias e Thracia reduxit non adeo μετὰ τὰς σπονδὰς, sed κατὰ τὰς σπονδὰς, quibus paruit quamquam invitus, cf. c. 21, et postquam supra de Lepreo multa iam dicta sunt, sero est nunc demum addere, esse Lepreum κείμενον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἠλείας. Sed leve hoc: magis me advertit quod nimium absonum est: τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου ληθόντας σφῶν καὶ τὰ ὅπλα παραδόντας, δέισαντες μὴ τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθῆσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερίσωσιν. ἤδη καὶ ἀρχὰς τινὰς ἔχοντας ἀτίμους ἐποίησαν, ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε ὥς μὴτε ἀρχεῖν μὴτε πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίους εἶναι· ὕστερον δ' αὖθις χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο. Aut rem non intellexit ipse Thucydides, aut ego Thucydidem non intelligo, aut Spartani mortalium stultissimi fuerant, nec persapio, quid attinuerit miserorum hominum animos insigni iniuria exacerbare et provocare ad rebellandum. Nihil certe est, quod docti viri conferunt minimam apud Romanos capitis deminutionem, cuius diversissima ratio est, vel ἀτιμίαν κατὰ πρόσταξιν, de qua Andocides tam confuse et perplexe retulit, ut nemo hucusque eam paragraphum explanare potuerit. Parum prodest cum Herwerdeno restituere Atticam formam ἐλασσώσεσθαι et, si quid est corrigendum paulo tamen melius intelligam: ἐλαθῆσεσθαι. Ἄγος ἐλαύνειν supra crebro habuimus.

Cap. 37 requiritur: *ἔδοντο τῶν αὐτῶν ὄνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος, non τούτων*. Cap. 42. dirutum Panactum Spartani reddunt Atheniensibus, *νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι*, necessarium est reponere: *οὕτως ἀποδιδόναι*, qua de re Herwerdenus non debuerat dubitare. Cap. 43 de Alcibiade suppleendum est: *ᾧ ἔδδκει μὲν καὶ (αὐτῷ) ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους μᾶλλον χωρεῖν*, idem autem ille non *φρονήματι φιλονικῶν ἡναντιοῦτο*, sed *ἀντιφιλονικῶν*, quo modo Dio Cassius locutus est XXXVII. 38. Cap. V. 45 quod Cobetus ad Hyper. p. 47 pro *παραγαγόντες* rescripsit *παραγαγόντος*, id editores fugisse videtur; correctio tamen mihi videtur valde probabilis, cum praesertim hoc ipsum *παραγαγόντος* de eadem re eodem modo legatur extremo capite 46, in quo praeterea me offendunt verba: *εἰπεῖν ἐκέλευον ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείους ξυμμάχους πεποιῆσθαι*. Hic probò sane, quod Herwerdenus deleuit coniunctionem *ὅτι*, sed estne praeterea opus pro nominativo *σφεῖς* accusativum *σφᾶς* reponere? Iubetne hoc Grammatica? Vehementer dubito. Primum id quod est *σφεῖς*, quum forma librariis parum cognita sit, tantum non semper corrumpitur saepeque restituenda est, sed factumne umquam est, ut eandem formam tam parum sibi intellectam librarii inferrent in textum? Saepe, fateor, pro *σφᾶς* rescribere debemus *σφεῖς*, sed nonne temerarium est pro *σφεῖς* reponere *σφᾶς*? Deinde concedo quod negari non potest, si mathematici linguae leges scripsissent, accusativum *σφᾶς* necessarium fuisse, sed quas populus leges inter loquendum observat, strictae quidem sunt, sed tamen ad normam diversam. Ostendebam nuper Flaviū Josephum in eiusmodi sententiis perspicuitatis causa perpetuo delabi ad nominativos. Josephi exemplum recusas? Sed Herodotus eodem modo, iam statim ab introitu operis: *τοὺς δὲ ὑποκρίνασθαι ὡς οὐδὲ ἐκεῖνοι Ἰοῦς τῆς Ἀργείης ἔδοσαν σφι δίκας τῆς ἀρπαγῆς· οὐδὲ ὧν ΑΤΤΟΙ δώσειν ἐκείνοισι itidemque II. 118 et IV. 15*. Etiam atque etiam videndum est, antequam nominativum *σφεῖς*, sicubi inveniatur, abiicere audeamus. Ipse quoque Thucydides VIII. 48: *(Φρύνιχος ἔφη) τοὺς τε καλοὺς κάγαθους ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν σφίσι πράγματα παρέξειν τοῦ δήμου -- καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι ΑΚΡΙΤΟΙ ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν*.

In eodem capite de Nicia legimus: ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῇ ἔχων ἀπέλθῃ καὶ διαβληθῇ. Herwerdeno concedo hoc incommode dictum esse, sed quod Classenium secutus se malle scribit: μὴ (ἐὰν) πάντα — ἀπέλθῃ, διαβληθῇ, poterimus fortasse faciliorem inire rationem: ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῇ ἔχων ἀπελθὼν προσδιαβληθῇ. Cap. 48: ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπισρατεύειν δὲ μηδενί, non opus est exponere cur praeferam futurum ξυνεπισρατεύειν et insiticia esse videantur verba: ἀλλήλοις βοηθεῖν. De capite 49 egi ad Isaeum *Μηκτ.* XVI 386 et conatus sum ostendere esse legendum ἐκ τοῦ Ὀλυμπιακοῦ νόμου et expungendum esse σφᾶς et inserto numero corrigendum esse: ἐς Λέπρεον χιλίους ὀπλίτας. In eodem capite: οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον — οὐχ ὥς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, contorte dictum est, sed quod interpretes locum difficilem esse perhibent, nodum mihi in scirpo quaerere videntur, nec sequar certe Classenium, qui contendit οὐχ ὥς νομίζοντας dictum esse pro: ὥς οὐ νομίζοντας. Mihi quidem omnia facilia erunt, modo corrigere liceat: οὐχ οὕτω νομίζοντες. Respondent Lacedaemonii se bona fide bellum intulisse, cum ignorant ludos iam indictos esse, quod postquam resciverunt, ὅπλα οὐδαμῶς ἐτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Nihil in his verbis obscurum est. Quodsi iam erunt induciae, inquirunt, a quo tempore primum apud Eleos nuntiatae erunt — πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς ἐπαγγέλλουσιν, nihil deinde attinet ἐπαγγεῖλαι ἐτι ἐς Λακεδαίμονα vel alio quovis et dummodo Elei norint, satis erit.

Metu perculsi Elei ne Lacedaemonii vim inferrent, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον. Miror: audi modo Classenium: *ungewöhnlicher Ausdruck: „mit der kampfbereiten jüngern Mannschaft.“ — Die Beschränkung auf die νεώτεροι tritt hinzu wegen des besonderen Umstandes, dass der übrige Theil der Bevölkerung für die Festfeier zu sorgen hatte.* Mirum, inquam, iunioribus potissimum ad ludos non datum fuisse aditum; aequius fuerat talem rem senioribus mandare, cum praesertim adessent mille Argivi et totidem Mantinenses et Athenienses equitatum mississent. Sed salva res est: iuniores de more ludos spectarunt et Elei ξὺν ὅπλοις τῶν ἱερῶν φυλακὴν εἶχον.

Ferri non debet quod de sacrificio legimus c. 53: ὁ δέον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεμπον Ἐπιδαύριοι· nihil novi convenientius quam ἐπιτελεῖν, sed alii iudicent. Itidem haud certa correctio c. 60: καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες — εἶπον, ubi nihil melius invenire potui quam ἀπῆλθον. Cap. 62 plane supervacanea verba sunt: ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο. Cap. 63 Agis rex prodictionis insimulatus postulat ut ad bellum dimittatur: ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ ῥύσσεσθαι τὰς αἰτίας στρατευόμενος. Hic satis constat ῥύσσεσθαι esse corruptum; sed quid latet? Corrigunt fere viri docti λύσσεσθαι vel ἀπολύσσεσθαι, nec negandum hoc verbum Thucydidem ponere potuisse; sed estne satis credibile tam tritum verbum ita corrumpi potuisse, ut fieret ῥύσσεσθαι? Latet, nisi fallor, aliquid exquisite dictum, quod cuiusmodi fuerit, non habeo pro certo dicere, sed perscribere iuvat quid coniecerim: ἔργῳ γὰρ ἀποδράσσεσθαι τὰς αἰτίας. Sed multo certius est aliquid excidisse c. 65, ubi de aqua sermo fit, περὶ οὗπερ — Μαντινῆς καὶ Τεγεᾶται πολεμοῦσιν, nam quod in oculos incurrit, supplendum est (ἀεὶ) πολεμοῦσιν.

Multum torsit interpretes quod legitur V. 66: μάλις α δὴ Λακεδαιμόνιοι ἐς ὃ ἐμέμνηντο, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν. Ipsum locum si inspexeris, id facile verum esse comperies quod Classenius scribit: *Von einem Erstaunen oder einer Bestürzung der Lakedämonier kann hier unmöglich die Rede sein. Offenbar berichtet Thuk. das Folgende als ein besonders ausgezeichnetes Beispiel ihrer trefflichen militärischen Organisation, und das muss in dem Satze μάλις α δὴ, κτ., schon ausgesprochen sein, da der Fortschritt διὰ βραχείας γὰρ sich als Ausführung davon ankündigt.* Sequitur locum pessime corruptum esse idque omnes consentiunt. Campius pro ἐξεπλάγησαν correxit ἐξεφάνησαν et admirabile est infelicem suspiciunculam ipsi Meinekio potuisse probari, nam Stahlus recte negavit significari haec posse: *sie zeigten sich mehr denn jemals als Lacedämonier.* Madvigius tentavit: Λακεδαιμόνιοις — ἐξεπλάγησαν, sed, ut alia taceam, nunc verbo idoneum subjectum deerit. Stahlus tandem eo pervenit, ut lacunam statueret post ἐξεπλάγησαν et suppleret: ὅμως δὲ διὰ τάχους ὥς ἐς μάχην ἀντικατέστησαν, sed haec ultima ratio est, quam equidem nisi desperata re non amplectar, nec praeterea

Sexto libro capite tertio miror locutionem: *μετὰ Συρακούσας οἰκισθείσας*, post Syracusas conditas. Scio quidem Classenium ad IV. 63 nihil intentatum reliquisse, ut Graecis vindicaret dicendi formulam quae Latinae linguae vel maxime propria est, sed apud Graecos aut raro aut numquam invenitur; nec tamen dubito, quin nunc quidem *οἰκισθείσας* expungendum sit, quum id ipsum *μετὰ Συρακούσας* recte legatur capite quinto. Decimo capite Lacedaemoniis *διὰ ξυμφορῶν ἢ ξύμβασις καὶ ἐκ τοῦ αἰσχύονος κατ' ἀνάγκην ἐγένετο*: hoc recte, sed non fero quod hodie additum est: *ἐκ τοῦ αἰσχύονος ἢ ἡμῖν*, nam Nicias certe non Atheniensibus turpem pacem esse iudicabat, quam ipse suaserat. Mox: *εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν*, requiritur, nisi fallor, eo sensu *καταλάβοιεν*. Undecimo capite: *τὰ γὰρ διὰ πλείους πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα*, post *πλείους* Herwerdenus inseri iussit *μάλιστα*, sed satis fortasse est corrigere *πάντως*. Deinde in sententia paulo longiore: *ὅπερ νῦν ὑμεῖς — πεπόνθατε — καταφρονήσαντες ἤδη καὶ Σικελίας ἐφίεσθε*, eleganter scribi poterit *πεπονθότες*. Denique: *ὅπως πόλιν δι' ὀλιγαρχίας ἐπιβουλεύουσιν ὁξέως φυλαξόμεθα*, Herwerdenus edidit quod Badhamus emendavit δι' ὀλίγου: nescio autem ubi Badhamus ita correxerit et quibus argumentis usus sit ad suspicionem confirmandam; sed donec hoc rescivero, dixerim praestare *διὰ Φιλαρχίας*.

Cap. 12 haud satis scio an recte emendaverit Herwerdenus verba: *μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἐλλαμπρύνεσθαι*, ubi de coniectura edidit *λαμπρύνεσθαι*, etenim dativum pendere ab eo quod est *ἐμπαράσχητε*. Deinde provocat ad cap. 16 ubi recte: *χορηγίαις ἢ ἄλλῃ τῷ λαμπρύνομαι*, quae verba Dionem Cassium ante oculos habuisse dixerim XLII. 49, sed scribit idem LXXIII. 10: *τῷ ἔργῳ ἐλλαμπρυνόμενοι* itaque Codicum scripturae haud leve pondus vides accedere. Sed est operae pretium paulo accuratius videre de VI. 17, ubi Alcibiades Niciam his verbis redarguit: *καὶ ταῦτα ἢ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι ἐς τὴν Πελοποννησίῳν δύναμιν λόγοις τε πρέπουσιν ὁμίλησε καὶ ὀργῇ πῖσιν παρασχομένη ἔπεισε*. Licet Badhamus fortasse recte *παρὰ φύσιν* transposuerit post *δοκοῦσα εἶναι* maxima tamen offensio in verbo *ὁμίλησε*. Primum

Classenius locum ita interpretatur: *diese Verbindung hat meine Jugend gegen die Macht der Peloponnesier zu Stande gebracht.* Quod quum ne ipsi quidem satis posset placere, in critica annotatione eodem rediit. Apparet interpretes inde ab Valla omnem lapidem movisse, ut idoneam sententiam elicerent, sed omnes frustra fuerunt. Vertit Arnoldus: *so I dealt with the Peloponnesian power with all discreetness of speech.* Vertit Didotus: *et tout cela, c'est ma jeunesse, c'est cette folie, que l'on prétend extraordinaire, qui l'entreprirent contre la puissance Péloponnésienne, et qui par des discours convenables et en donnant de la confiance à la colere, persuaderent de ne jamais craindre cette puissance.* Eleganter satis: etiamne satis accurate? id merito dubitatur. Accuratius certe Stahlus: *hierbei hat meine Jugend sich in zweckmässigen Reden bewegt:* sed estne tamen hoc *ὁμιλεῖν*? Haec atque alia postquam Classenius retulit: *in der That,* inquit, *würde Alles klar und verständlich, wenn ὁμίλησε fehlte.* Quid tum? Num eliciemus e textu? Hoc quidem temerarium est. Tandem quasi ad incitas redactus promit suspicionem esse scribendum *ὁμῶς* vel *ὁμίλοις*, quod non magis cuiusquam assensum extorquebit quam id Badhamus proposuit *ὁμιλήσασα*. Sed ante omnia videamus, quid dicere Aloibiades debuerit. Illud, opinor: profuit vobis, o Athenienses, illa mea adulescentia, nec verbis tantum, sed etiam reapse vobis profuit. Deinde pergit: *καὶ νῦν μὴ πεφύβησθε αὐτήν, ἀλλ' ἕως ἐγὼ τε ἔτι ἀκμάζω μετ' αὐτῆς καὶ ὁ Νικίας εὐτυχῆς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἐκατέρου ἡμῶν ΩΦΕΛΙΑΙ.* Quid igitur latet? Nimirum *ὠφέλησε*. Verbum non addam.

Cap. VI. 18: *καὶ οὐκ ἐκ ταύτου ἐπισκεπτέον ὑμῖν τοῖς ἄλλοις τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰπιτηδεύματα ἐς τὸ ὁμοῖον μεταλήψεσθε,* scribit Herwerdenus corruptum esse *ἐπισκεπτέον* et assentior: quid rescribendum? Interpretatur Classenius: *ihr dürft nicht nach Ruhe trachten: so nur hier von Th. gebraucht.* Nonne hoc ducit ad *ἐπισπεύεον*? Sed multo certior correctio est eorum, quae in extremo capite inveniuntur, ubi docet Thucydides *τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέςατα τούτους οἰκεῖν, οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις, εἰάν καὶ χεῖρω ἢ, ἤκιστα διαφόρως πολιτεύωσιν.* Servavit Thucydidis manum Jamblichus in vita

Pythagorae § 176: τὸ μένειν ἐν τοῖς πατρίοις ἤθεσί τε καὶ νομίμοις ἐδοκίμαζον οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, κἂν ἢ μικρῷ χεῖρω ἐτέρων.

Cap. 21 describuntur Athenienses ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν ἀπαρτίσαντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμερινῶν ἄγγελον ῥάδιον ἐλθεῖν. Displieuit hoc participium Popponi, qui ἀπάραντες et Meinekio, qui ἀπαντήσαντες coniecit. Fieri potest ut corrupta scriptura sit, sed si est corrupta, lectio tamen antiqua est, nam hinc ductum est quod habet Dio Cassius XL 15: ἐς ἀλλοτριωτάτην σφίσι καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ κατέσασιν ἀπαρτῶντες similiterque idem alibi, veluti LII. 18: καὶ μὴ με νομίση ἀπαρτῶν ἀπὸ τῆς παρούσης ὑποθέσεως τὸν λόγον vel LI. 4: πολὺ ἀπὸ σφῶν ἀπαρτῶντος αὐτοῦ. Sed remanent praeterea quaedam in hoc loco valde obscura et impedita, de quibus Classenius dixit. Cap. 24 sperabat ὁ πολὺς ὄμιλος καὶ στρατιώτης ἐν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἶσιν καὶ προσκτήσεσθαι δύναμιν, sed non poterit servari στρατιώτης et fortasse verius est: σασιῶδης. Cap. 31 incredibile est scripsisse Thucydidem: ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θεὸν ἦκεν ὥς ἐπ' ἀξιοχρεῶν. καὶ ἄπισον διάνοιαν, sed multitudo sine dubio convenit spectatum ἀξιοχρεῶν καὶ ἄπισον δύναμιν eaque ipsa non fuit πολυτελεσάτη δὴ καὶ εὐπρεπεσάτη, quae nimis tenuis laus est, sed ἐκπρεπεσάτη. Infra autem recte legimus fuisse inter trierarchos aemulationem ut sua cuiusque navis εὐπρεπείᾳ conspicua foret. Sed in hoc ipso capite gravius vitium hucusque mira ratione omnes latuit. Praebuit civitas naves κενὰς ἐξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δ' ὀπλιταγωγούς: sed primum hoc semper fiebat, nec dignum erat quod disertis verbis commemoraretur; deinde inutile est tale quid addere in descriptione pulcherrimae classis, qualem Athenae numquam antea viderant. Exhaustum propemodum aerarium fuerat, ut maxima classis quam diligentissime ornaretur: ridiculum est in tali argumento narrare civitatem praebuisse ναῦς κενάς. Sed quid cesso veram lectionem promere? Dedit civitas naves κενὰς quidem, verum hoc nunc nihil ad rem, sed καινάς. Et quis Aristophanis nunc non recordatur:

ἐγὼ σε ποιήσω τριη-
ραρχεῖν, ἀναλίσκοντα τῶν
σαντοῦ, παλαιὰν ναῦν ἔχοντ',

εἰς ἣν ἀναλῶν οὐκ ἐφέ-
 ξεις οὐδὲ ναυπηγούμενος·
 διαμηχανήσομαι θ' ὅπως
 ἂν ἰσίων σαπρὸν λάβῃς.

Notum est veterum naves per breve tempus imperiosum aequor durare potuisse et de trierarchia Boeckhius abunde satisfaciet.

Cap. 33: γινώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι ἢ λέγοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι, operae pretium est scire haec verba Dionem Cassium in suum usum convertisse LIII 3, sed eum pro ἄφρονες scripsisse κόβαλοι. Deinde in eodem capite: ἡμῖν οὐκ ἀνέλπισον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι, praestat nisi fallor τὰ αὐτὰ τοῦτο. Cap. 34 μένοντες πολιορκοῖντ' ἂν, fortasse praestat: ἐκπολιορκοῖντ' ἂν. Cap. 36 in Athenagorae verbis: τοὺς μὲν Ἀθηναίους ὅσις μὴ βούλεται οὕτω κακῶς φρονῆσαι καὶ ὑποχειρίους ὑμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἐλθόντας, ἢ δειλὸς ἐστὶν ἢ τῇ πόλει οὐκ εὖνους, necessarium est ὥς. Cap. 37: μέγα γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι, expunctum velim adiectivum κούφαις. Itidem vera lectio nullo negotio restitui poterit c. 38: ἦτοι λόγοις γε τοιοῖςδε καὶ ἔτι τούτων κακουργότεροις ἢ ἔργοις καταπλήξαντας, nam apparet corrigendum esse: ἦτοι λόγοις γε τοιοῖςδε ἢ ἔτι τούτων κακουργότεροις ἔργοις.

Non mihi persuadeo sincerum esse c. 44: οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾷ οὐδ' ἄσει, nam πόλις utique appellanda fuisset, quod et per se apparet et confirmatur c. 50. Quid latet? Nempe forte sequuntur verba ὕδατι δὲ καὶ ὄρμῃ illudque ὕδατι ita corruptum fuit ut oreretur οὐδ' ἄσει. Cap. 46 sermo fit de Rheginis, quos Atheniensium duces πρῶτους ἤρξαντο πείθειν καὶ εἰκὸς ἦν μάλισα, sed ἤρξαντο mire languet et non dubito quin vera scriptura sit ἡξίωσαν, sicuti recte legitur VI. 87: ἀξιῶσμεν πείθειν. Sed sequitur gravius vitium, de quo sanando mihi cum editoribus non convenit. Ostendunt Segestani Atheniensium legatis sacra vasa in aede Veneris Erycinae, ἀδύτα ἀργυρᾷ πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως παρίεχτο. De sententia horum verborum, opinor, constat. Narrat Grotus VII. 146: *the plate and donatives were exhibited before them;*

abundant in number, and striking to the eye, yet composed mostly of silvergilt vessels, which, though falsely passed off as solid gold, were in reality of little pecuniary value. Verum cum hoc in Graecis non insit, Meinekius correxit ἐπάργυρα idque Herwerdeno probavit. Equidem non assentior: argentea vasa deaurata dicenda sunt ὑπάργυρα vel quod eodem redit ἐπίχρυσα. Multorum testimoniis de eo usu constat. Iam attigi hoc argumentum ad Heliodorum in *Mnem.* XII. 160. Menandri versiculus est: οὐδ' αὐτός εἰμι σὺν θεοῖς ὑπόξυλος, nam hoc adiectivum, ut ait Phrynichus, κεῖται ἐπὶ λαμπρῶν μὲν ἔξωθεν καὶ ἐπιεικῶν, πονηρῶν δὲ τὰ ἔνδον. Usurpatur enim metaphorice ἀπὸ τῶν ἐκ ξύλου σκευῶν οἷς ἐπιπολῆς ἐλήλαται ἄργυρος. Sequitur τὰ ὑπὲρ χρυσα rariissima esse nec novi praeter Bruti baculum et trabem in aede Hierosolymitana; sed Plato *Rep.* IV. 415 rectissime divisit homines in ὑποχρύσους, ὑπαργύρους, ὑποχάλκους et ὑποσιδήρους, qui deinceps futuri erant φύλακες, ἐπίκουροι, δημιουργοὶ et γεωργοί. Nec mercator apud Heliodorum p. 250. 54 ὑπὲρ χρυσοῦς fuit multoque etiam minus ἐπίχρυσοῦς, sed πολὺ χρυσοῦς. Utile est praeterea considerare Boeckhii verba in *Oec. Civ.* II. p. 167: *Uebrigens ist ἐπίχρυσος von κατάχρυσος wohl zu unterscheiden: jenes ist belegt mit Goldplatten, an welchen wirklich etwas zu stehlen ist, und kann bisweilen mit χρυσοῦς vertauscht werden: dieses ist bloss mit Goldschaum überzogen, oder bei Metall leicht vergoldet, kann aber freilich, wenn man allein auf den äussern Schein sieht, auch mit χρυσοῦς gegeben werden; περίχρυσος endlich ist rings mit Gold beschlagen oder eingefasst. Asservatur in arce Athenarum συβήνη ἐλεφαντίνη παρὰ Μηθυμναίων, quae C. I. G. 150 dicitur κατάχρυσος et in alia inscriptione apud Boeckhium p. 298 ἐπίχρυσος. et hoc potest ferri et illud, sed eadem illa συβήνη tertio loco, apud Boeckhium p. 300, fit ὑποχρυσοῦς. Est hoc miro modo absurdum, nam quod ἐλεφάντινον est, non poterit idem esse ὑπόχρυσον, sed notum est χρυσελεφάντινον signum Minervae. Licebit, opinor, reponere adiectivum ἐπίχρυσος et miror Boeckhium hic non attendisse animum, quum p. 323 agens de C. I. G. 159 non tulerit coniuncta adiectiva σιδηροῦς et ὑπηργυρωμένος, quae tamen tulisset Fourmontus, et commendaverit ἐπηργυρωμένος. Sed ad Thucydidem redeo, apud quem ὑπάργυρα iam satis stabilitum est. Classenius vulgatum*

textum tuetur, sed etiam in versione quam addidit, pellucet in Graeco textu vitium: *Th. sagt — dass das Tempelgeräthe — viel kostbarer aussah — ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως*. Num *kostbarer*? Num pretiosius? Quorsum hic comparativus pertinet? Ni legas ὑπάργυρα, non facile dixeris quae duae res hic inter sese comparentur.

Cap. 51 διαπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, plane supervacaneum est addere ἐς τὸ Ῥήγιον. Cap. 53 incommode interpolata verba sunt: διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν. Contra excidit aliquid c. 54, ubi ostendit Thucydides Athenienses περὶ τῶν σφετέρων τυράννων οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας, ubi supplendum: περὶ τοῦ γενομένου (φόνου). Cap. 60: πολλοὶ τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσποτηρίῳ ἦσαν καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο, placet: ἀνάπαυλα. Deinde: τὸ δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε οὐδ' ὕστερον ἔχει εἰπεῖν, mire dictum est pro εἶχεν. Turpius est quod brevi post Charmides Andocidi persuasit αὐτόν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι. Displicuit illud ποιησάμενον Classenio itaque correxit σπείσάμενον, quod merito magis displicuit Herwerdeno *Mnem.* XIX. 158, nec tamen sequar eundem, dum suspicatur esse ποιεῖσθαι ἄδειαν precibus impunitatem sibi impetrare, cum ipse populus ἄδειαν ποιεῖν dici debeat. Explicatio quae idoneis exemplis non potest confirmari, ejusmodi est ut probari debeat, donec probabilis correctio inventa fuerit. Talis autem est, uti arbitror. αἰτήσάμενον. Observavi eandem corruptelam apud Demosthenem c. Aristog. I § 31: μὴ τοσαύτη σπάνις ἀνδρῶν γένοιτο τῇ πόλει ὥστε παρ' Ἀριστογείτονος τῶν καλῶν τι ποιήσασθαι, ubi αἰτήσασθαι arridet et apud Dionem Cassium LVII. 18: ὁ δὲ Πίσων ἐς τὸ βουλευτήριον ἐπὶ τῷ φόνῳ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου ἐσχαθεὶς ἀναβολὴν τε τινα ἐποιήσατο καὶ ἑαυτὸν κατεχρήσατο, itidem necessarium judico: ἤτήσατο. Sed ut illuc redeam, dicitur ἄδειαν δοῦναι, ψηφίζεσθαι, εὔρεσθαι et eodem modo, uti aequum est, αἰτήσασθαι.

Cap. 62: ἐς τοὺς ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιὰν κελεύοντες πέμπειν, Classenius scribit περιέπεμπον, Herwerdenus περιήγγελλον. possis etiam ἐπρεσβεύσαντο vel πρέσβεις ἀπέ-

σειλαν. Sequenti capite: ἐς τὰ περὶ τῆς Σικελίας πολὺ ἐπὶ σφῶν ἐφαίνοντο, mire φαίνεσθαι dicuntur qui discesserunt et, quod vitium longe frequentissimum est, malo: ἐφέροντο. Vertit Classenius: *da sie sich auf ihrer Fahrt an der jenseitigen Küste nur entfernt von ihnen gezeigt hatten*, sed incurrit in oculos quam langueat in his verbis quod inutiliter additur: *an der jenseitigen Küste*, quod aut delendum erit, aut scribendum, sicuti dixi ἐφέροντο. Deinde Syracusani Athenienses in dies magis coeperunt contemnere: ἔτι πλέον κατεφρόνησαν, sed initio certe hostes minime contemserant dixitque modo scriptor: κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην ἀνεθάρσουν μᾶλλον, unde praestare dixerim ἐπὶ πλέον. Mox: ἡξίουσαν τοὺς στρατηγούς, οἷον δὲ ὄχλος φιλεῖ θαρσύνεσθαι ποιεῖν, ἄγειν σφᾶς ἐπὶ Κατάνην, sed in hac sententia otiosum est addere θαρσύνεσθαι. Cap. 64: εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσκοντας, corrigo: εἶναι δ' ἐν ταῦθα.

Cap. VI. 68: πολλῇ μὲν παραινέσει τί δεῖ χρῆσθαι, οἱ πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα· non haec causa est, cur Nicias verbis supersedeat, quod una sit eademque omnium causa, nam neque hoc verum erat, neque ad rem quidquam pertinebat, sed res jam ad discrimen adducta videbatur: inerit hoc in: ἐπ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα. Cap. 82: ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν, ὡς εἰκότως ἔχομεν, necessarium mihi videtur: ἄρχομεν. Deinde: τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότερον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, conjectum fuit: ἰσχύομεν vel ἡρκοῦμεν vel ἀσφαλῶς οἰκοῦμεν vel οὐκ ἀδικοῦμεν vel ἄρχομεν. His tentaminibus jam accedat mea suspicio: θαλασσοκρατοῦμεν.

In oratione ad Lacedaemonios Alcibiades c. 89: τῆς πόλεως δημοκρατουμένης τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν τοῖς παροῦσιν ἔπεσθαι, nemo non videt quid Alcibiades voluerit dicere, sed perperam appellat τὰ παρόντα, quae sequi eum oportebat. Vitium est ortum ex ea confusione, quam supra notavimus, quum Thucydidem Jamblichi ope emendabamus et Alcibiades coactus debuit τοῖς πατρίοις ἔπεσθαι: haec excusatio ad rem pertinet. Cap. 91 cavendum esse contendit, ne Athenienses novam in Siciliam expeditionem mittant, ἄλλην ἐπικουρίαν πέμπωσιν, sed hoc necessario dicendum est ἐπιπέμπωσιν. Deinde auctor est ut

Deceleam occupent: μόνου αὐτοῦ νομίζουσι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οὐ διαπεπειρᾶσθαι· hic Meinekius conjecit οὐχὶ πεπειρᾶσθαι, Herwerdenus οὐ δὴ πεπειρᾶσθαι, mihi in mentem venerat: οὐδέπω πεπειρᾶσθαι. Sed in extremo capite sequitur locus, de quo pluribus videndum erit. Decelea communita inquit, οἷς ἡ χώρα κατεσκευάσαι τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς τὰ μὲν ληφθέντα, τὰ δὲ αὐτόματα ἤξει· καὶ τὰς τοῦ Λαυρείου τῶν ἀργυρείων μεταλλῶν προσόδους καὶ ὅσ' ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφελοῦνται εὐθὺς ἀποστερησονται, μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσόδου, οἱ τὰ παρ' ὑμῶν νομίσαντες ἤδη κατὰ κράτος πολεμεῖσθαι ὀλιγορήσουσιν. Triplex erit incommodum: ex metallis Laureoticis pecunia non redibit in aerarium, carebunt cives agrorum proventu et socii populum negligentius colent. Nihil potest esse facilius intellectu, sed incredibili modo cum agrorum proventu conjungitur δικαστηρίων mentio. Multi hoc non tulerunt et conjecerunt vel δεκατευτηρίων vel ἐργαστηρίων. Contra disputat Clasenius et luculenter evincit neque hoc neque illud ferri debere, nec describam quae rectissime exposita sunt. Sed quid est δικαστηρίων? Qui hoc tuentur, provocant fere ad Boeckhium, qui Oecon. Civ. I. 461 enumerat *die Gericht- und Strafgeder. Bei einem einheimischen Kriege tritt ein Gerichtstillstand ein*: fieri potest, nec tamen legimus primis annis belli, quo tempore cives in urbem essent compulsi, dum Archidamus fines vastaret, ex illo justitio insigne aliquod detrimentum fuisse acceptum. Deinde poena temere litigantium raro prodest facultatibus privatorum civium et justitium aerario etiam utile erit, quum iudiciis nulla merces persolvenda sit. *Wäre hier von einer Kleinigkeit die Rede, so hätte Alkibiades seinen Plan schlecht unterstützt*: est haec quam appellamus petitio principii, nam hoc ipsum quaeritur, quibus argumentis Alcibiades Deceleae munitionem commendaverit. *Die Einträglichkeit dieser Gelder wurde erhöht durch die Verpflichtung der Bundesgenossen in Athen Recht zu suchen; und diese Einnahme war wegen der Verwendung zum Richtersold für die Einzelnen als Zuschuss zu ihrem Lebensunterhalt sehr wichtig*. Sed de sociis hic non cogitandum est, nam dicitur de iis, uti vidimus, tertio loco et praeterea, quamdiu Athenienses mari imperium tenebant, etiamsi Decelea communita foret, nihilo tamen secius sicuti antea nunc quoque Athenas com-

meare poterant. Ταύτης οὖν τῆς πάσης προσόδου σερήσεσθαι ἐμελλον οἱ Ἀθηναῖοι, πολεμίων αὐτοῖς ἰδρυμένων ἐν τῇ χώρᾳ καὶ σχολὴν οὐ παρεχόντων δικάζεσθαι. Scholiastae verba sunt, qui vulgatam scripturam, uti vides, interpretatur; sed equidem potius crediderim agricolas in urbem compulsos otio abundasse debbatque id potius lucro apponi, si imminueretur numerus τῶν δικάζομένων, nam effrenata litigandi licentia poterit homines ad paupertatem redigere, poterit fortasse meum thesaurum in tuos loculos transferre, sed aerarii emolumentum aut parvum aut nullum est, neque expedit cives ab suis occupationibus avocari, ut otiosi in tribunali sedeant et aurem praebeant oratorum clamoribus et conviciis. Quo me cumque verto, non perspicio quid illud δικάσῃων tandem significet. Reiicio, uti dixi, δεκατευτηρίων, nam pleraeque merces mari advehebantur; reiicio ἐργαστηρίων, nam officinarum major numerus fuit in urbe et in Piraeo; sed quid est δικάσῃων? Non magis hoc video. Herwerdenus in editione significat sibi quoque δικάσῃων non vacare suspicione, nec tamen multum tribuisse videtur conjecturis illis duabus, quae solae hucusque prolatae fuerunt. Absoluto autem opere in praefatione scribit, nunc se credere vocabulum δικάσῃων ab eruditis injuria tentari: fecisse imprimis ut hoc sibi persuaderet, Lysiae locum XVII. 3: ἐν μὲν οὖν τῇ πολέμῳ, διότι οὐκ ἦσαν δίκαι, οὐ δυνατοὶ ἦμεν παρ' αὐτῶν ἁ ὀφειλον πράξεσθαι. Equidem nondum manus dare possum. Quodsi justitium fuit per omnes illos annos, quibus Spartani Deceleam tenuerunt — quamquam non negligendum est Alcibiadem illo tempore nondum scire potuisse, quam exitiosa clades Atheniensium in fatis esset — sed fac eum de justitio tot annorum cogitavisse, si cives jam nullam propter judicandi officium mercedem acciperent, tanto maior pecuniae vis in aerario supererat ad bellum sustentandum, nec propterea sese quasi succis poplitibus ad militiam accingebant; quin et clausa tribunalia vires populo addere debuerunt, quum ad classem parandam nervus rerum largius suppeteret. Sed jam tempus est dicere ad quam suspicionem equidem devenerim. Primo loco dixit orator de metallis Laureoticis; tertio loco de pecunia quam socii quotannis conferebant; secundo loco conjunguntur reditus ἀπὸ γῆ; et reditus ἀπὸ δικάσῃων. Mordicus tenebo has duas esse spe-

cies, sed *unum* genus, quod *rure* quaerendum est cuiusmodi fuerit. Qui sunt reditus ἀπὸ γῆς? Vinum est, opinor, ficus, oleum: vide et alios et Mullero-Strübingium in libro de Aristophane p. 153. Poterisne adiciere quartum genus, quod est quidam ἀπὸ γῆς, sed tamen alio modo, ita ut ea res diserte et specialiter, ut hodie loquimur, potnerit memorari, cum praesertim propter eximiam praestantiam digna esset, quae iuxta oleum inter pretiosissimos proventus agrorum recenseretur? Appropinquantibus hostibus pecus in Euboeam transportabatur, vide Thucyd. II. 14. Quid igitur solum restat? Sed iam nimis multa, nam qui haec legent, iam ipsi incident in cogitationem mellis mentionem fieri debuisse. Mella Hymettia satis celebrata sunt et belli tempore, credo, carius venibant. Hinc intellige Trygaei verba in Pace vs. 253:

οὗτος, παραινῶ σοι μέλιτι χρῆσθ' ἀτέρως.

τετρωβόλου τοῦτ' ἐστὶ· Φείδου τὰ ττικῶ.

Quodsi autem forte dubitas an mel exportatum fuerit, conferre poteris Machonis testimonium apud Athen. XII. p. 582 F. Provenit autem oleum, provenit vinum, provenit ficus ἀπὸ γῆς· undenam autem mel? Dixerim ἀπὸ κηρίων. Ὅσ' ἀπὸ γῆς καὶ κηρίων probabilis certe scriptura est. Alcibiades diserte mel memoravit, sicuti hodie in non dissimili argumento Amstelodamenses de saccharo loquerentur. Etiam apud Cantacuzenum locus est ubi idem vocabulum periit: legitur III. 49 p. 293. 6: μέλιτος γὰρ ἐμφορούμενοι καὶ κρεῶν, ὧν ἡ χώρα μάλιστα εὐπορεῖ, εἴτα ἀποθλίβοντες καὶ σαφυλὰς καὶ τοῦ ἀπορρέοντος αὐτίκα ἐμφορούμενοι, εἰς πυρετοὺς ἐνέπιπτον καὶ φθόας, ubi itidem κηρίων reponendum est. Scribit Aristo Ceus apud Athenaeum II. 38 F, τὸ κηλούμενον νέκταρ κατασκευάζειν τινὰς περὶ τὸν Λυδία· Ὀλυμπον, οἶνον καὶ κηρία συγκιρνάντας ἐς ταῦτά καὶ τὰ τῶν ἀνθῶν εὐώδη. Multa supersunt in Cantacuzeni libris portentose corrupta, quae nemo curat emendare. Ὅδ' οὖν πάρεργον tria exempla dabo. Legitur II. 7 p. 353. 21: καὶ τὸν βασιλέως Ἰππον ἔτρωσαν τραύμασι μὲν καιρίοις, ἐπέσῃσε δὲ ὅσον ἀπαλλάξαι τῶν βαρβάρων. Vertit interpres: Ita tamen cecidit ut rex e barbaris se eriperet. Emendandum est, uti vides, ἐπέζησε, neque Imperator τὸ πεσεῖν potuit appellare πεσῆσαι. Legitur II. 10 p. 370. 22: ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ ἔτεσιν αὐτὸς περιεποιεῖ τε τὴν νῆσον (Chium) ἑαυτῷ

ὑποποιούμενος τοὺς Χίους καὶ Ὀχύρου τὴν πόλιν τὰ τε πεπονη-
κότα ἀνοικοδομῶν καὶ εἰ που δέοι τοῖς τείχεσιν ὕψος προστιθείς.
Vertit interpres: *Ochyrum* oppidum instauravit; itaque eum
latuit verbum Ὀχύρου. Legitur IV. 2 p. 14. 13 in epistula
Bartholomaei ad papam Clementem VI, postquam Cantacuzenus
rerum potitus est: οὐδέποτε ἀπ' αἰῶνος ἤκουσαι τοσαύτην ἀνδρὸς
ἀρετὴν γεγονέναι, οὔτε Ὀκταβιανῷ τῷ βασιλεῖ οὔτε Θεοδοσίῳ,
οὔτε μὲν Ἀύγουστο τῷ Καίσαρι, ὡς οὐς ἡδυνήθη τῇ τῶν ὀπλων
δυνάμει καταστρωννύναι εἰς γῆν, τοῦτοις δοῦναι τὸν ἑαυτοῦ χρηστὸν
ἔλεον. Credis fortasse ignoravisse monachum, Octavianum esse
eundem qui postea Augustus nuncupatus sit. Sed brevi post
scribit idem ad Imbertum Viennensem p. 18. 10 et laudat τὸ
τοῦ μετὰ Ἰούλιον Καίσαρα βεβασιλευκότος Ὀκταβιανοῦ Φιλάνθρω-
πον. Quid igitur scribendum? Opinor: οὔτε μὲν αὐτῷ τῷ Καίσαρι.
Contrarium vitium deprehendi apud Procopium Bell. Pers. II.
12 p. 207. 3: ὁ μὲν αὐτὸς ἐπὶ πλείστον τὰ ποιούμενα εἰς τὸ
ἀκριβὲς ἔβλεπε, ubi corrigendum est ὁ μὲν Ἀύγουστος. Inaspice
locum et res incurret in oculos.

(*Continuantur*).

Amstelodami,
d. 5 m. Octobr. 1885.

AD DIODORUM SIOULUM.

Lib. XXIX. 19 (Vol. II. p. 480 ed. Didot.).

ὅτι Φίλιππος ἀνείδιξε τοῖς Θετταλοῖς ὡς τῆς ἐλευθερίας ἀνελ-
πίστως διὰ Ῥωμαίων κυριεύσαντες λοιδοροῦσι τοὺς προγεγονότας
κυρίους, οὐκ εἰδότες ὅτι οὐπω πᾶς αὐτοῖς ὁ ἥλιος δέδυκε. τούτου δὲ
τοῦ λόγου βιβνέντος, ὑπόνοια τοῖς ἀκούουσιν εἰσέπεσεν ὡς Φιλίππου
διαπολεμήσοντος πρὸς Ῥωμαίους, καὶ παροξυνθέντες ἔκριναν μηδε-
μίαν πόλιν * τῶν κατὰ Μακεδονίαν οὐσῶν ἔχειν Φίλιππον.

Operae pretium est comparare locum Livii, lib. XXIX c. 26,
nam quae Polybius de illa disceptatione narravit, ea in excerptis
de Legationibus ad nihil fere venerunt. Apud Livium versus
finem c.l. legimus: „causa cognita, pronuntiarunt legati, placere
.... antiquis Macedoniae terminis regnum finiri.”

Comparatio declarat haud temere me suadere ut apud Dio-
dorum legatur: μηδεμίαν πόλιν πλὴν τῶν κατὰ Μακεδονίαν κτέ.

H. W. v. D. M.

HOMERICA. ✓

SCRIPSIT

J. VAN LEEUWEN JR.

DE SECUNDAE PERSONAE FORMIS IN -αι VEL -ο DESINENTIBUS.

In Homeri carminibus syllabam -σθαι frequenter elidi videmus, item primas personas in -μαι desinentes, nec non tertias personas in -ται et -το. Neque quicquam in his elisionibus commemoratu dignum est, cum apud posteros idem mos perduraverit. Hic illic errores inde sunt orti, e. g. Φύει pro Φύεται in notissimo versu Z 149:

ὣς ἀνδρῶν γενεὴ ἣ μὲν Φύει (leg. Φύεθ') ἣ δ' ἀπολήγει,
vel δαμνῶ ἐπεί pro δάμνατ'(αι) λ 221, de quibus dixi Vol. XIII pag. 210. sq. Sed mera haec sunt sphalmata scribarum, neque ea magnopere admirabilia; quivis enim intelligit ex AT vel ET potuisse nasci AI vel EI.

Aliter de secunda persona numeri singularis iudicari solet. In homerico, qualis ad nos pervenit, textu secundae personae medialis modo plena forma legitur, in -εο, -αο, -εαι, -ηαι desinens, modo more posteriorum temporum contracta in -ου (-ευ), -ω, -η. Nusquam vero, si unum alterumque locum excipis, quos infra indicabo, syllaba finalis -ο vel -αι elisione supprimitur. Sed nos omnes, quibus grammaticae studium cordi est, tum demum contenti esse solemus atque quieti, cum non solum rem aliquam addidicerimus, sed etiam rei causam et rationem perspexerimus; tum demum laeti nobis dicimus τούτο

χαίρω προσμαθών. Itaque non possumus non rogare, quid tandem in causa fuerit, cur poetae epici in primae tertiaeque personae exitu syllabam -αι sexcenties eliderent, sed nunquam in fine secundae; cur literam -ο, quam elisioni fere natam dicas, et passim elisam reperiās apud omnes omnium aetatum scriptores cum pedestres tum poetas, elidere praefracte recusaverint veteres illi vates, ubi clauderet verbi formam quae ad secundam personam pertineret.

Qualis causa cum frustra quaeratur, suspicio oboritur, non ipsorum poetarum sed recentioris aetatis hunc esse morem, fortasse nonnisi sero natorum grammaticorum esse regulam. Quam suspicionem auget dialecti Homericæ indoles, a formis contractis aliena.

Non inutilem igitur operam facturum esse mihi videor, si locos Homericos, huc pertinentes, in unum conspectum colligam omnes, quos quidem observaverim; nec tamen multos me fugisse puto. Rationem *hymnorum* quoque habui nec non carminum Hesiodeorum; praeterea adscripsi quos in promptu habebam aliorum veterum poetarum locos.

Prohibere non potui — sed quis poterat? — quominus pulvere aridior evaderet catalogus, isque satis longus. Operam tamen dedi, ut quam arctissimis finibus circumscriberetur. Et ne quem deterreat praelonga series formarum et locorum nullo inter se vinculo iunctorum, in ipso disputationis nostrae limine proponam conclusionem, quae attente Homerum perlegenti se offert, et ex catalogo nostro ita confirmatur ut iam non videatur ad dubitari nedum convelli posse. En igitur id quod dico:

secundae personae formae contractae non reperiuntur nisi in thesi, et iis tantum locis ubi sequatur vocabulum a litera vocali incipiens. Paucissimi vero, qui huic canoni repugnant, versus — et quis expectet in crisi homerica leges sine ulla exceptione valentes? — sed pauci versus, canoni nostro repugnantes, probabiliter fere omnes corrigi possunt.

Quid igitur? Numquid statuendum est, poetas homericos miro consensu omnes constanter observasse legem quam proposuimus? — legem, si tamen lex sit, cuius nulla causa compareat idonea? — legem, quam libidinis potius appelles testimonium?

Numquid credibile est, hac una in re, quae ratione plane careat, usque adeo concinisse homines, ceteroquin ingenio arte dictione passim discrepantes suique saepe dissimillimos?

Dudum audire mihi videor lectorem clamantem: Desine tandem! quid mortuum iugulare pergis? Si est ut tu dicis, palam res est, et vel invitis grammaticis hanc legem, ultro se offerentem, proponemus et crisi homericæ pro fundamento substruamus:

verborum formae, in -εαι, -ηαι, -εο, -αο, (-ησαι, -ησο) desinentes, numquam contrahuntur apud Homerum, sed, perinde atque alia vocabula, elisione decurtari possunt *).

Itaque, quod unum superest agendum, vera me modo contendisse ostendam, qua unica via id ostendi potest, nempe afferendo omnes formas homericas huc pertinentes. Primus fiat index formarum plenarum. Parvis numerorum figuris indicavi qua versuum sede occurrant. Videbimus, formas in dactylum exeuntes plerumque in 4° pede esse collocatas, et formas quae desinant in bacchium tantum non semper claudere versum.

Indicativus praesentis.

ἀναίνεαι ξ 149 ⁴ .	δύνασαι A 393 ²⁻³ , Π 515 ²⁻⁴ ,
ἀμέρδεαι Φ 290 ⁴ .	δ 374 ²⁻³ .
ἄπτεαι κ 379 ⁴ .	ἔδεαι Ω 129 ¹⁻² .
βάλλεαι E 879 ⁴ , I 435 ¹ , T 196 ¹ .	ἔζεαι (immo ἔζεο †) κ 378.
βούλεαι ρ 404 ⁴ , σ 364 ¹ .	εἶρεαι Γ 177 ⁴ , K 416 ⁵ , O 247 ⁵ ,
δαίνυσαι Φ 290 ¹ .	Ω 390 ⁴ , α 231 ⁴ , δ 492 ⁴ ,
δάμνασαι γ 214 ⁴ .	η 243 ⁴ , λ 463 ⁴ , ο 390 ⁴ , 402 ⁴ ,
δεδρίσσεαι N 810 ⁵ , Hymn. Merc.	τ 171 ⁴ , ψ 99 ⁴ , ω 478 ⁴ .
163 ⁴ .	ἐμπάζεαι π 422 ⁴ .
καταδέρκεαι Hymn. Cer. 70 ⁴ .	ἐπιτέλλεαι K 61 ⁴ , Ψ 95 ⁴ .
δεύεαι B 229 ⁴ , E 636 ⁵ , Ψ 484 ¹ .	ἐρύκεαι δ 373 ⁴ .
δίζεαι λ 100 ²⁻³ .	ἐρχεαι K 82 ⁵ , 385 ⁵ , X 483 ¹ ,

*) Breviter, pro libri consilio, indicatam, non vero comprobata habes hanc regulam in *Compendio dictionis homericæ*, quod scholarum in usum ante hos tres annos cum amico Mendes da Costa edidi (Taaleigen der hom. Gedichten pag. 64 infra).

†) Nihili est forma ἔζεαι, neque metro convenit, sequitur enim εἶσο.

- ι 448^s, κ 281^s, 284^a, π 27^a, μέμφεται B 225^a.
 Theognid. 1374^a. μῆδαι ε 173^a.
 εὔχεται Λ 388^s, N 447^s, ι 529^s, μνάσαι π 431^{a-s} *).
 χ 321^s, Hymn. Merc. 378^s. μυθέσαι θ 180^{s-3}.
 ἔχεται σ 123^{a-5}, υ 200^{a-5}. νέσαι λ 114^{s-3}, μ 141^{s-3} †).
 (ἐ)τέλδαι Ξ 269^a, ε 210^a, ψ 6^a. νέμσαι ι 449^{s-4}.
 τέλπειαι Ι 40^a, φ 314¹. νοσφίζσαι ψ 98^a.
 ἰππάζσαι Ψ 426^a. δίσαι Α 561^a, γ 255^a, κ 380^a.
 κέλσαι Α 74^{s-3}, 134^{s-4}, M 235¹⁻², οἷχσαι T 342^a.
 Ξ 96^{s-3}, Σ 286¹⁻², ε 98^{s-8}, δλοφύρειαι Π 17^a, φ 106^s, χ 232^a.
 ι 274^{s-3}. ἀποπαύσαι Π 721^a.
 κήδαι Z 55^s, H 204^s, ρ 397^s. πίλνασαι (vulgo πιλνᾷ) Hymn.
 κορύσσαι K 37^a. Cer. 115¹.
 λαβρεύσαι Ψ 474^a, 478^a. πιφάυσκαι Π 12^a, Hesiod.
 λήθαι Ι 259^a, Λ 790^a. Theog. 655^a.
 λιλαίαι Γ 399^a, Ξ 331^a, ι 451^a, τέρπειαι δ 372^a, Hymn. Apoll.
 λ 380^a, ο 327^a. 146^s.
 λίσσαι δ 347^a, ρ 138^a. τοξάζσαι χ 27^a.
 μαίνσαι ι 350^a. φράζσαι Α 554^a.
 μαντεύσαι Π 859^a, T 420^a. χαρίζσαι N 633^a.
 μάχσαι P 471^{s-4}.

Indicativus imperfecti.

- ἄζω ι 478^a. ὀπίζω X 332^a.
 ᾽βούλω θ 204^s. ᾽πελέσκειο X 433^a.
 ἠϋχέω Σ 75^a. ἐφαίνεο Theognid. 455^a, Sapph.
 ᾽καίω ω 67¹. fr. 34.
 ἐπελήθεο Hesiod. Theog. 560^s. ἐχαρίζω ω 283^a.
 ἐμάρναο χ 228^a. ᾠχέω π 24^a, 142^a, ρ 42^a.
 μετετροπαλίζω T 190^s.

Indicativus futuri.

- αἰρήσεται K 235^a. ἀνιήσεται Theogn. 991^a.
 ἀκούσεται O 96^a, H. Merc. 334^a. ἀπεχθάνεται β 202^{a-5}.

*) Vulgo τοῦ νῦν τοῖτον ἔτιμον ἔδειξ, μνάει δὲ γυναῖκα. Scribendum esse μνάει apparet.

†) Absurde Colices μυθεῖται et νεῖται, quae nemini, opinor, adhuc sana videntur.

- ἀποτίσαι λ 118⁵.
 ἀπώσαι α 270⁴.
 αὐγάσαι Hesiod. Oper. 478¹⁻².
 ἀφέξει M 248⁴.
 βήσαι Θ 165⁴.
 βιήσαι Theogn. 1307⁴.
 γνώσαι K 88¹, π 310¹.
 δαήσαι γ 187⁴, τ 325⁴.
 δέξει Σ 89⁵.
 δευήσαι ζ 192⁴, ξ 510⁴.
 δυνήσαι A 241⁴, 562⁴, N 729⁴.
 δύσαι I 231⁵, Ψ 622⁴, υ 53⁵.
 ἐλεύσαι A 132⁴, δ 390⁴, 424⁴,
 κ 267⁴, 540⁴, Theognid. 1285⁴,
 1333⁴.
 ἐ(σ)σαι A 563³⁻⁵, I 605³⁻⁴,
 K 453⁴, Σ 95⁴, T 182¹, X 486¹,
 β 270⁴, Hymn. Ap. 365¹, Hes.
 Oper. 310¹, Theogn. 884³⁻⁵.
 εὔξει A 431⁴.
 ἔψαι Ω 733¹.
 εἶσαι H 226⁴, Φ 292⁵, β 40⁵,
 π 246⁴, ω 506⁴.
 εἶξει μ 117⁴.
 θεύσαι Ψ 623¹.
- ἴξει μ 39⁴, 127⁴.
 κείσαι Σ 338⁵, x 513⁵, Sapph.
 fr. 68.
 κιχήσαι δ 546⁴.
 λέξει η 319¹.
 μαθήσαι Theogn. 35⁴.
 μαχέσσαι Ψ 621⁴.
 μήσαι Hymn. Apoll. 322.
 μνήσαι Theogn. 100.
 μυθήσαι α 124⁴, τ 500⁴.
 νεμεσήσαι K 115⁴, α 158⁴, 389⁴.
 οπάσσαι K 238⁴.
 ὀψαι Δ 353¹, Θ 471¹, I 359¹,
 Ξ 145⁵, Ω 601¹, υ 293⁴, ω 511¹,
 Hymn. Merc. 181⁴.
 πείσαι I 74⁴, O 178⁴, Solon.
 fragm. 20, 1⁴.
 πεύσαι Σ 19¹.
 πωλήσαι E 350⁴.
 σαώσαι Φ 309⁴.
 τέξει λ 249¹.
 τεύξει Hes. Oper. 401⁴.
 ὑποθήσαι δ 163⁴.
 φεύξει Theogn. 1299⁴.
 φιλήσαι α 123⁴, ο 281⁴.

Indicativus aoristī.

- ἐβήσεο Hymn. Apoll. 141⁴.
 ἐβιώσαο θ 468⁵.
 ἔγενεο Hes. Theogn. 657⁴⁻⁵.
 ἐγείναο E 880⁴.
 διεδάσσαο Hes. Theogn. 544⁵.
 ἐδαμάσσαο ι 516⁵.
- ἐτείσαο I 645⁴ (sic Aristarchus,
 vid. Schol.; vulgo -σω).
 εἴλεο X 18⁴.
 εἰρύσαο Φ 230¹⁻² *).
 ἐλύσαο A 401⁵, Ω 685⁴.
 ἔπλεο A 418¹, X 281⁵.

*) Mihi videtur legendum esse ἔρρυσσας:

οὐ σύ γε βουλάς | ἔρρυσσας Κρονίωνος.

- ἔσπεο K 285⁴. θ 573⁵, ξ 188⁴, ο 489⁴, Hymn.
 ἔσσυο Π 585¹, ι 447⁵. Ap. 243⁴, 282¹, Cer. 218²,
 ἔσχεο Ο 374⁴, Τ 84⁴, Ω 518⁴, Stesichor. fr. 26.
 ν 133⁴. Ἰψαο Α 454⁴, Π 237⁴.
 ἔνθεο Z 326⁵. *κιχήσαο Hymn. Ap. 240⁴.
 ἦραο Xenophan. fr. 5⁵, Simonid. μεθηρμόσαο Erinnae fr. 6 (in fine
 fr. 147⁵. Sed utroque loco pentametri).
 ἦρεο praestat, quoniam non ab *μήσαο Ξ 253⁵, λ 474⁵ *).
 αἶρεσθαι sed ab ἄρνυσθαι de- δλοφύραο λ 418⁵.
 ducta est forma. *ρύσαο Alcaei fr. 33, 4.
 *θηήσαο ω 90⁵. ὠδύσαο α 62⁵⁻⁶.
 ἴκεο I 56⁵, K 448⁴, Ξ 104⁴, T 186⁴, ὤλεο Ω 725⁴, λ 556⁴.

Indicativus perfecti.

- βέβληαι (immo βέβλησαι) E 284¹⁻², N 251²⁻³.
 δεδάκρυσαι Π 7²⁻³.
 μέμνηαι (immo μέμνησαι) Φ 442¹⁻³.

Indicativus futuri exacti.

- κεκλήσεαι Hymn. Merc. 292⁴, Hymn. Vener. 149⁴.
 κεχολώσεαι E 421⁴, 762⁴.
 πεφήσεαι N 829⁴, χ 217⁴.

Subiunctivus praesentis.

- δαινύεαι θ 243¹⁻² +). μάχηαι Θ 420⁶.
 βούληαι Hes. Oper. 647¹⁻³. μέδηαι μ 137⁶.
 δύνηαι Hes. Scut. 121⁶, Oper. νήηαι Α 32⁶.
 350⁶. νέμηαι Τ 185⁶, υ 336⁶.
 εἶρηαι α 188⁵. πέννηαι Theogn. 929⁶.
 λίσσηαι μ 53²⁻³. σίνηαι λ 112²⁻³, 139²⁻³.

*) Vulgo τίπτ' ἔτι μῆζον ἐνὶ φρεσὶ μῆσαι ἔργον; Mihi non dubium videtur quin *μήσαο ἔργον sit scribendum cum Cobeto.

+) Libri δαινύη, media syllaba vitiose producta. Cf. τ 328.

Subiunctivus aoristi.

ἀπέχθαι I 614 ⁴⁻⁵ .	Λ 208 ⁶ , P 622 ⁶ , T 336 ⁶ , 429 ,
ἀποτίσσει π 255 ⁵ .	β 307 ⁶ , δ 545 ⁶ , ε 168 ⁶ , ζ 804 ⁶ ,
ἄρῃαι Π 84 ⁶ , Hes. Scut. 107 ⁶ ,	η 319 ⁶ , λ 122 ³ , ο 36 ⁶ , Hes.
Oper. 632 ⁶ .	Oper. 291 ⁶ (var. ἵκηται), 468 ⁶ ,
συμβλήσαι T 335 ⁵ *).	fragm. 178 ⁶ Goettl. (182
γείνεται υ 202 ⁵ .	Rzach).
γένῃαι Θ 282 ⁶ , Λ 797 ⁶ , κ 486 ⁶ .	κατάθῃαι Hes. Oper. 601 ³ .
δηλήσεται Ψ 428 ⁴ .	ἰλάσσειαι A 147 ⁴ .
ἐντύνεται ζ 331 ¹⁻² +).	δλῃαι Γ 417 ⁶ .
ἐπαύρηαι Ο 17 ²⁻³ .	δνήσαι Z 260 ⁴ §).
εὔξειαι Hymn. Vener. 287 ⁴ .	πειρήσεται ν 336 ⁴ .
φερύσσειαι T 311 ⁴ .	πίθῃαι A 207 ⁶ , Φ 293 ⁶ , Ψ 82 ⁶ .
φίδῃαι Θ 105 ⁶ , N 229 ⁶ , P 652 ⁶ ,	πύθῃαι E 351 ⁶ , P 685 ⁶ , Ω 592 ⁶ ,
Σ 135 ⁶ , T 144 ³ , ζ 311 ⁶ , ρ 448 ⁶ ,	γ 15 ⁶ , δ 494 ⁶ .
σ 269 ⁶ , ψ 5 ⁶ .	χολώσεται Ξ 310 ⁴ .
ἵκηαι Z 143 ⁶ , Θ 478 ⁶ , 482 ³ ,	

Imperativus praesentis.

αἶδεο Hymn. 16,1 ⁴ , 19,1 ⁴ .	αἶδεο Φ 74 ⁴ , X 82 ⁴ , χ 312 ⁴ , 344 ⁴ ,
ἄζεο E 830 ⁴ .	Theogn. 1331 ⁴ .

* Sic enim, Cobeto duce, corrigendum est vulgatum *συμβλήσαι*.

† Sed vitiosa est haec forma, in qua ferri non potest *υ* correptum; ἐντύνῃ scribendum est, ut sit forma *praesentis*. Vid. infra pag. 355.

§) Vulgatum est hoc loco:

ἔπειτα δὲ καὶ τὸς δνήσαι, αἱ κε πίησθα.

Sed scribendum est:

ἔπειτα δὲ κ' αὐτὸς δνήσαι.

Inaudita enim est in homericis crasis coniunctionis *καί* cum vocabulo sequenti. Loci quatuor quibus praeterea invenitur hi sunt:

B 238 ἢ ῥά τί τοι χῆμεῖς προσαμύνομεν ἢδὲ καὶ οὐκ.

Legatur ἢ τι καὶ ἔμμεσ τοι. Nam delere *καί*, quod omittit Vindobonensis, non sinit nos contextus.

ζ 282 βέλτερον εἰ καὶ τῇ περ ἐποιχομένη πόσιν ἤδρε.

Suspicio corrigendum esse εἰ καὶ τῇ περ: *bono factum si vel sic tandem maritum invenit, quoniam nos Phaeaces ei sordidius omnes.*

N 734 δὲ καὶ τὸς lege cum Hermanno δὲ τ' αὐτὸς.

γ 255 ἢ τοι μὲν τάδε καὶ τὸς δῖαι ὥς κεν ἐτύχῃ. Quis non corrigat τὰ καὶ αὐτὸς!

- αἰδεῖτο Ω 503³, ι 269³. (Mira forma, quam contractione natam esse non crediderim.)
 αἶρεο Α 275⁵, τ 263⁴.
 ἀκαχίζεο Ζ 486⁵.
 ὕπαλεύεο Hes. Oper. 760⁵. (Forma mihi suspecta.)
 ἀμείβεο ρ 393⁴.
 ἀνακοίνεο Theogn. 73⁴. (Forma vitiosa.)
 ἀρμόζεο ε 162⁵.
 αὐγάσδεο Carm. pop. 17 Bergk.
 ἄρχεο Hymn. 31, 1⁵.
 βάλλεο Α 297⁵, Δ 39⁵, Ε 259⁵, Ι 611⁵, Κ 447⁵, Π 851⁵, Φ 94⁵, Ψ 313⁵, λ 454⁵, π 281⁵, 299⁵, ρ 548⁵, τ 236⁵, 495⁵, 570⁵, Hymn. Apoll. 261⁵, Hes. Oper. 107⁵, 274⁵.
 βιάζεο Theogn. 547⁴.
 βούλεο Theogn. 145¹.
 γουνάζεο Χ 345⁴.
 εἶρεο Ο 93⁴.
 ἔλκεο Α 210⁵, Hymn. 6, 26⁵, Theogn. 30⁴.
 ἐμπάζεο α 305⁵.
 ἔπεο Σ 387¹⁻², ξ 45¹⁻².
 ἐπιλήθεο Hesiod. Oper. 275⁵.
 ἐπιτέλλεο Α 295⁴.
 ἐποιχεο Theogn. 353⁴.
 ἔρχεο Ε 429⁴, Ζ 86⁴, 270¹, Ι 43¹, 603¹, Κ 85⁴, Μ 343¹, Ο 54¹, 221¹, Χ 56³, κ 320¹, 402¹, ρ 508¹, 529¹, 544¹, 599⁴, χ 397¹, Hymn. Cer. 361¹ et 23, 4¹, Theogn. 331⁵.
 εὐχεο Δ 101¹, Π 844⁴, Τ 105¹, Ω 287⁴, ρ 50¹, ψ 59⁴, Anacr. fr. 111¹, Simonid. fr. 166.
 ἔχεο Π 501¹⁻², Ρ 559²⁻³, Theogn. 32 (in fine pentametri).
 τέλπεο Τ 201¹, 432¹, Theogn. 47¹.
 τεργάζεο (sic enim scripserim pro vulgato ἐργάζεω) Hesiod. Oper. 397⁴.
 θαρήσσεο Τ 36⁴.
 ἴστασο χ 233⁴.
 ἴσχεο Α 214⁴, Β 247¹, λ 251¹, χ 356¹, 367⁴, 411⁴, ω 543¹, Hymn. Vener. 291¹.
 λιλαίεο λ 223⁴, χ 349⁴.
 λίσσεο Ω 467¹.
 μαίεο μ 220⁴.
 μαίνεο Scolion n° 22 Bergk.
 μαντεύεο β 178⁴.
 μάρναο (rectius, opinor, μάρνασο) Π 497⁵.
 μεγαλύνεο Sapph. fr. 35.
 μειλίσσεο γ 96⁴, δ 326⁴.
 μείρεο Ι 616⁵.
 μέλπεο Hymn. Merc. 476¹.
 μῆδεο Β 360⁴.
 μίμεο Simonid. fr. 29.
 μιμνήσκειο Χ 268⁴, κ 472⁴.
 μάρναο Ο 475¹, Π 497⁵.
 μεγαλίζεο Κ 69⁵.
 δδύρεο Ω 549⁴, ε 160⁴.
 δπίζεο Hymn. Vener. 291⁵, Theogn. 1297⁵.
 παύεο Α 422⁵.
 πείθεο Α 214⁴, 565⁵, Β 360⁵, Δ 412⁵, Π 83¹, Η. Merc. 378¹, Cer. 467⁴, Theogn. 1351⁵.
 πιφαύσκεο Φ 99⁴, 333⁴.
 προκαλίζεο σ 20⁴.

προτίσσει ψ 365 ⁴ .	Ω 354 ¹ , ϑ 71 ¹ , ο 167 ¹ , ρ 595 ⁵ ,
σκέπτεο P 652 ¹ , Theogn. 1095 ¹ .	Theogn. 100 ¹ , 557 ¹ .
τέρπεο ν 61 ⁴ , ξ 443 ⁵ , ο 391 ⁴ .	Φεῖδεο Hes. Oper. 604 ⁵ .
Φάο π 168 ⁴ .	Φυλάσσειο Hes. Oper. 491 ⁴ ,
Φεῖδεο π 185 ⁵ , χ 54 ⁵ .	Praxill. fr. 4.
Φθέγγεο K 67 ¹ , 85 ¹ .	χαρίζεο ξ 387 ⁴ .
Φράζεο E 440 ¹ , Ξ 3 ¹ , 470 ¹ ,	χάζεο E 440 ⁴ , Π 707 ¹ , P 13 ¹ .
Π 446 ¹ , P 144 ¹ , X 358 ¹ ,	χώεο ψ 213 ⁴ .

Imperativus aoristi.

ἄμπνυο X 222 ⁴ .	ω 248 ⁵ , 265 ⁴ , Hes. Oper. 27 ⁵ ,
βήσειο E 109 ⁵ , 221 ⁴ , Θ 105 ⁴ ,	627 ⁵ , Theogn. 1321 ⁵ .
Λ 512 ⁴ .	λέξεο I 617 ⁵ , τ 598 ⁴ .
δύσειο Π 129 ¹ , Σ 134 ⁴ , Τ 36 ⁴ ,	δρσειο Γ 250 ¹ , Π 126 ¹ , Σ 170 ¹ ,
ρ 276 ¹ , Hes. Scut. 108 ³ .	Φ 331 ¹ , Hymn. Vener. 178 ¹ .
ἐγρειο κ 159 ¹ , ο 46 ¹ , ψ 5 ¹ .	σπεῖτο μοι K 285. Corrigendum
ἔξειο Λ 407 ⁴ , Ζ 354 ⁴ .	esse ἔσπεδ' μ' probasse mihi
εἴρειο Α 550 ⁴ .	videor in Vol. XIII pag. 193.
εὔρειο τ 403 ⁴ .	σχέο Α 393 ⁴ , 514 ⁴ , 586 ⁴ , E 382 ⁴ ,
θέο Α 76 ⁴ , Δ 410 ⁵ , Ζ 334 ⁴ , I 639 ⁴ ,	H 110 ⁴ , K 321 ⁴ , Φ 379 ² ,
Ξ 219 ⁵ , κ 333 ⁴ , ο 27 ⁵ , 318 ⁴ ,	Ψ 587 ¹ , Ω 549 ¹ , *Phocyl. 35 ⁴ .
π 259 ⁴ , ρ 153 ⁵ , σ 129 ⁴ , τ 268 ⁵ ,	Φάο π 168 ⁴ , σ 171 ⁴ .

Longum catalogum ad finem perduximus. Quamquam ne brevior etiam aequo evaserit vereor, omissis formis quae commemorari debebant; nam nihil a me fuisse neglectum, id vix ausim sperare.

Iam recenseantur formae quarum ultima syllaba, si libris credimus, contrahitur cum penultima, sed revera, ut intelleximus, elisione est premenda. Quales formae longe sunt rariores, sed tamen satis crebrae.

Indicativus praesentis.

δεύε' (δεύη) α 254 ¹ .	μετατρέπε' (μετατρέπη) Α 160 ⁴ .
ἐρχε' (ἐρχη) Hymn. Merc. 156.	μυθέε' β 202 ¹ (μυθεαι libri, quae

nihili est forma. Vide infra pag. 354).

νεμεσίζε' (νεμεσίζη) E 757³, 872².

πείθε' (πείθη) o 541¹.

πειράε' (πειράῃ) Φ 459¹.

De locis corruptis Ω 390 et 433, ubi item πειρά versus initio legitur, infra agemus; cf. pag. 348 et 350.

Indicativus imperfecti.

ἀκαχίζε' (-ζευ) λ 486⁵.

δαίνυ' (vel δαίνυσ', quod praefero) Ω 63¹.

ἐέλπε' Φ 583. Sic certe scribendum arbitror pro vulgato ἥδη πτυ μάλ' ἔολπας ἐνὶ Φρεσί, quem versum alii aliter refixerunt.

ἐκλε' Ω 202¹. Sic traditum est hoc loco, qui egregie igitur facit ad corroborandam nostram opinionem; en enim extat forma, qualem poscimus, elisa. Sed utinam illud

ἐκλεο sanum videretur; quod qua ratione a κλέ(ρ)ομαι sit deductum equidem me non intelligere fateor. Suspicio 'κ λ ε / ε' pro κλειεο legendum esse. Activi certe forma κλείω satis nota est et cum πλείω θείω etc. comparanda.

ἐρχε' (ἐρχευ) ζ 69¹.

εὔχε' Γ 430³. Hoc loco incolomis evasit forma sincera; cf. infra pag. 356.

ἡράε' (ἡρῶ) σ 176¹.

ῥύσκε' (ῥύσκει) Ω 730¹.

Indicativus futuri.

βέε' vel potius βίε' (βέη) Π 852⁴, Ω 131⁴.

γνώσε' (γνώση) Β 365¹, Theogn. 1100⁴, 1170¹.

δέξε' Z 46². Vulgo δέξαι, sed non imperativo locus esse videtur hoc versu et similibus, vid. infra pag. 354.

ἔσε' (ἔση) τ 254⁴, Theocrit. 24, 76⁴, Arist. Av. 979 in oraculo.

ἔσσε' (ἔσση) Theogn. 252¹.

καταθήσε' (καταθήση) Theogn. 409⁵ et fortasse 1161⁵.

οἶσε' (οἶση) Ψ 441⁵.

ᾔψε' (ᾔψει) Ψ 620¹, μ 101⁵.

τεύξε' (τεύξη) τ 314¹. — Sed locus hic admodum suspectus est propter duram synalophen:

οὗτ' Ὀδυσσεὺς ἐτὶ τοῖκον ἐλεύσεται,
οὕτε σὺ πομπῆς | τεύξη, ἐπεὶ οὐ
τοῖοι σημαντορές εἰσ' ἐνὶ τοίκῳ.

Quapropter malim: quod etiam o 330 deest:
 τεύξεαι· οὐ τοῖσι etc. — οὐ τοι τοιοῦδ' εἶσιν ὑποδρηστῆρες
 Tute neglexeris illud ἐπεῖ, ἐκείνων *).

Indicativus aoristi.

ἔγενε' (γένευσ) E 897⁴. ἔπλε' (ἐπλευσ) I 54⁵, Π 29⁵, Ψ 69⁵,
 εἶλε' (εἶλευσ) P 206¹. 891⁵, Theogn. 1313¹.
 ἐκρέμασ' (ἐκρέμω) O 18³, 21¹. ἤρε' (ab ἐρέσθαι) Sapph. fr. 1, 15.
 ἐκτῆσα' (ἐκτῆσω) ω 193⁵. ἤρε' (ab ἀρέσθαι, libri ἤρα') ω 33⁵.
 ἐπεφράσα' (ἐπεφράσω) Φ 410⁴. ἴκε' (ἴκευ) ν 4³.

Indicativus perfecti.

βέβλησ' (βέβληαι) Λ 380¹.
 ἦσ' O 245¹.
 μέμνησ' (μέμνη) O 18³, T 188², Φ 396², ω 115².

Horum versuum notabilis est primus, propter iteratam elisionem:

ἦ οὐ μέμνησ' ὅτε τ' ἐκρέμασ' ὕψοθεν
 (Libri ἦ οὐ μέμνη ὅτε τε κρέμω ὕψοθεν †).

Versuum O 18 et ω 115 initium imitatur Theocritus 5, 116:

ἦ οὐ μέμνασ' ὅκ' ἐγώ etc.

Elisum μέμνησ' legitur etiam apud Aristoph. Av. 1054.

Indicativus futuri exacti.

κεκλήσε' (κεκλήσῃ) Γ 138⁵ §).

Subiunctivus praesentis.

δαινύε' (δαινύῃ) τ 328¹.

*) Quamquam ne hunc quidem versum sanum esse, patet ex forma ἐκείνων ab Homeri dialecto aliena. Suspicio poetam dedisse:

κεῖνων οὐ τοιοῦτοι (i. e. qualis tu es) ὑποδρηστῆρες ἔασι.

†) Ingeniose Naberns ἦτε σ' ἐκρέμασ'(α).

§) Vitiosa est in hoc versu particula κε, cum futuro iuncta:

τῇ δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήσε' ἄκοιτις.

Quod qui evicit Herwerdenus (Révue de Philologie 1882 pag. 22 sqq.), praefereendam censet Vindobonensis Codicis scripturam τῇ δέ γε νικήσαντι.

μίσγη' (μίσγει) B 232⁴.
κατίσχη' (κατίσχει) B 233⁴. } correxit Curtius.
ἐντύνη' ζ 331-2. Vulgo vitiose ἐντύνει, vide supra pag. 341.

Subiunctivus aoristi.

μνήσε' ἐμεῖ, ὅτι (μνήσῃ ἐμεῦ) θ 462¹.

Imperativus praesentis.

βάλλε' (βάλλευ) μ 218 ¹ .	loco forma sincera servata est:
γίνε' (γίνου) Theogn. 1226 ⁴ .	vide infra pag. 356.
ἔπε' (ἔπευ) K 146 ¹ , N 381 ¹ , 465 ¹ ,	πείθε' (πείθει) Ξ 235 ¹ .
Ο 556 ¹ , ο 281 ¹ , ψ 52 ¹ , 78 ¹ .	πέλε' (πέλευ) Ω 219 ⁴ , Theogn.
ἔρχε' (ἔρχευ) Z 280 ¹ , Ψ 893 ¹ ,	1073 ⁵ .
κ 288 ¹ , π 270 ³ , σ 174 ¹ .	πύθε' (πύθει) Hymn. Apoll. 363 ³ .
εὖχε' δ 752 ¹ . Sic ipsi libri ex-	σκούζε' (σκούζει) ψ 209 ³ .
hibent hoc loco, vide infra	Φράζε' (Φράζει) Ι 251 ¹ , ν 376 ¹ ,
pag. 356.	π 257 ¹ . Item in oraculo iocoso
ἴζε' (ἴζει) Γ 162 ⁵ , Η 115 ³ .	Arist. Equit. 1015 et 1030.
ἴστασ' Ρ 31 ⁵ , Τ 197 ⁵ , Hes. Scut.	ψεύδε' Δ 404 ³ . Integra superest
449.	forma, vide infra pag. 356.
παύε' Ι 260 ¹ , α 340 ⁵ . Utroque	

Imperativus aoristi.

ἔζε' (ἔζει) Ω 522³.
ἔλε' (ἔλευ) Ν 294⁴, Hes. Theog. 549¹.

Imperativus perfecti.

κέϊσ' Φ 184¹.

Denique loci aliquot indicandi et, si fieri possit, corrigendi supersunt, quibus formae leguntur contractae, sive ante litteram consonam sive in versus fine sive in arsi positae, ita ut dissolvi nequeant. Quales formas ab Homeri lingua et usu alienas esse, claro iam, ut spero atque confido, perspeximus.

I.

Traiectione verborum in integrum restitui possunt debentque quinque versus qui sequuntur:

P 142: μάχης ἄρα πολλὸν ἐδεύεο.

Immo:

μάχης ἄρα 'δεύεο πολλόν.

Cum semel δεύεο πολλόν pronunciari coeptum esset hoc loco, metrum vitiosum (iam enim versus esse videbatur spondiacus, desinens in disyllabum) movit cantores ut permutarent ultima bina vocabula.

Ω 290: ἀλλ' εὖχευ σύ γ' ἔπειτα.

Lege:

ἀλλὰ σύ γ' εὖχε' ἔπειτα,

quod etiam a Christio commendari video.

κ 337: ὦ Κίρκη, πῶς γὰρ με κέλη σοὶ ἦπιον εἶναι.

Vitiosa haec esse indicat hiatus post σοί, qui ut concessus sit, corripitur σοι, in thesi enim collocatum est. Omnino igitur est corrigendum:

ὦ Κίρκη, πῶς γὰρ κέλεαι με σοὶ ἦπιον εἶναι.

Verborum ordinem, ne metrum rueret scilicet, mutarunt qui putabant πῶς γὰρ κέλη με esse pronunciandum. — Apud Fickium occupatam video hanc emendationem.

ρ 401: μήτ' οὖν μητέρ' ἐμὴν ἄζευ τό γε μήτε τιν' ἄλλον.

Immo:

μήτ' οὖν ἄζεο μητέρ' ἐμὴν.

Facile intellegimus, traiecisse verba qui μήτ' οὖν ἄζεο dicendum autumarent; sic enim metrum nascitur admodum ingratum.

ψ 20: ἀλλ' ἄγε νῦν κατὰβηθι καὶ ἄψ ἔρχεο μέγαρόνδε.

Emenda:

καὶ ἔρχεο ἄψ μέγαρόνδε.

Post quartum dactylum hiatus concessus est; sed vitium sonabat id, quod pronunciandum censebant posterī, καὶ ἔρχεο ἄψ; quapropter versum turbarunt.

II.

Delendum est vocabulum otiosum his quinque locis:

B 367: γνώσεαι δ' εἰ.

Legatur γνώσεαι εἰ cum Barnesio, cui merito obtemperavit Christius.

Ω 434: ὅς με κέλεῖ.

Immo ὅς κέλεαι. Lenis correctio, a Christio quoque reperta, et per se satis ut spero probabilis, praeterea defenditur versu simillimo M 235:

ὅς κέλεαι Ζηνὸς μὲν ἐριγδούποιο λαθέσθαι.

δ 812: καὶ με κέλεαι.

ε 174: ἧ με κέλεαι.

utroque loco delendum est pronomen με. Idem de his versibus valet quod de Ω 434.

ζ 297: αὐτὰρ ἐπὶν ἡμέας ἔλπη ποτὶ δώματ' ἀφίχθαι.

Me si audis, rescribes:

αὐτὰρ ἐπεὶ κ' ἡμᾶς ἔλπηται δώματ' ἀφίχθαι.

III.

Alia forma substituenda est locis gemellis:

Δ 264 et Τ 139: ἀλλ' ὄρσεν Πτόλεμόνδε.

Immo, Nauckio duce:

ἀλλ' ὄρσο Πτόλεμόνδε,

ut alibi ὄρσο Θέτις (Ω 88).

IV.

Sententiae corruptae indicium est forma contracta tribus locis:

Ω 390: πείρᾳ ἐμεῖο γεραιῆ, καὶ εἴρεαι Ἑκτορα δῖον.

Admodum verisimile duco, cum Nauckio imperativum esse restituendum; a poeta igitur profectum esse:

πείρα' ἐμεῖο γεραιῆ, καὶ εἴρεο Ἑκτορα δῖον.

Sic δ 545 πείρα' ὅπως κεν δὴ σὴν πατρίδα γαῖαν ἴκηαι.

Activo genitivum subiungi posse, discimus e versu M 301

(= ζ 134) *μήλων πειρήσοντα*. Fatendum tamen est, hanc conjecturam aliquanto incertiore fieri versu vicino Ω 433, mox afferendo, ubi idem illud *πειρᾶ* legitur, et illo quidem loco, ut videtur, citra spem sanandi.

σ 10: *τεῖκε γέρον προθύρου, μὴ δὲ τάχα καὶ ποδὸς ἔλκη*.

Hoc loco, nisi omnia me fallunt, vocabulum *ἔλκη* non corruptum est, sed per errorem ad passivum refertur, cum revera activi sit forma. Pro δὲ, quod prorsus abundat, legendum est *τις*:

μή τις τάχα καὶ ποδὸς ἔλκη.

Conferatur ρ 479:

μή σε νέοι διὰ δῶμα φέρυσσω.

Notum est illud *τις*, quo quis se ipsum tecte vel potius ironice indicat; e. g. A 289:

ἄ τιν' οὐ πείσεσθαι δῖω

quibus non obtemperaturum esse arbitror certum quendam hominem, quem nominare nunc nolo.

δ 395: *αὐτὴ νυν φράζεε σὺ λόχον θεϊοιο γέροντος*.

Immo:

αὐτὴ νυν σὺ φράζεε λόχον,

tu igitur ipsa nobis indica quo dolo captari possit senex marinus.

Prorsus ut λ 22 legitur:

ἤμιν δφρ' ἐς χῶρον ἀφικόμεθ' ὃν φράσε Κίρκη.

Et Hymn. Vener. 128:

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ ἔδειξε καὶ ἔφρασεν.

Quae vulgata exhibet, *ipsa excogita dolum*, sensum praebent a contextu alienum. Dii enim πάντα ρίσκασι, neque igitur opus est ut multa arte multoque labore inveniat Idothea, quam Menelaus h. l. alloquitur, qua ratione pater Proteus possit occupari. Immo heros supplex eam orat ut scientiam, quam ipsa, utpote dea, promptam habeat atque paratam, ipsi sibi impertiat.

Tandem pervenimus ad illos locos, satis quidem raros, sed tamen quam vellem crebriores, quorum aut nullam aut minus certam correctionem in promptu habeo.

N 817: ὅπότε Φεύγων | ἀρήσῃ Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοισ' ἀθανάτοισι.
 Fortasse non male: πατρὶ Διὶ ἀρήσε' ἰδ' ἄλλοισ' ἀθανάτοισι.
 Sed ut invertere liceat ordinem vocabulorum Διὶ πατρὶ vereor.

Ω 433: πειρᾷ ἐμεῖο γεραιῇ νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
 ὅς με κέλῃ σέο δῶρα παρέξ Ἀχιλλῆα δέχεσθαι.

Alterum versum sanari posse deleto pronomine με, supra pag. 348 vidimus. Priore vero quid faciam, prorsus me nescire fateor; simillimum est initium versus vicini 390, quem modo tetigimus.

ε 377: οὕτω νῦν κακὰ πολλὰ παθὼν ἀλώω κατὰ πόντον.
 Forma sincera ἀλάεο vix metro adaptari poterat, nisi forte hunc in modum:

οὕτω νῦν κατὰ πόντον ἀλάεο πολλὰ μογήσας.

ζ 32: ὄφρα τάχιστα

ἐντύνεαι, ἐπεὶ οὐ τοι ἔτι δῆν παρθένος ἔσσεαι.

Pro ἐντύνεαι scribendum esse ἐντύνῃ, supra (pag. 341) monuimus. In versus vero fine fortasse minus offensionis habet forma ἔσσεαι per synizesin pronuncianda. Licebat tamen poetae contractionem vitare, hoc vel simili modo verba disponendo:

ὄφρα τάχιστα | ἐντύνῃ · οὐ δῆν ἔτι παρθένος ἔσσεαι ἀδμῆς.

Quam suspicionem, quantumvis incertam, et exempli gratia potius a me prolata quam quo contendam revera ita scripsisse poetam, ne quis tamen plane temerariam et de nihilo fictam esse statuat, moneo, vocabulum παρθένος non nisi hoc uno versu sine epitheto reperiri, contra παρθένος ἀδμῆς legi in exitu duorum versuum vicinorum 109 et 228.

λ 251: νῦν δ' ἔρχεο πρὸς δῶμα, καὶ ἴσχεο μὴδ' ὀνομήνης.
 Quidni ἔρχεο νῦν πρὸς (vel potius προτὶ) δῶμα.

ρ 22: ἀλλ' ἔρχεο· ἐμὲ δ' ἄξει ἀνὴρ ὅδε ὃν σὺ κελεύεις.
 Dubitanter propono:

ἔρχεο· αὐτὰρ ἐμ' ἄξει ἀνὴρ etc.

ρ 282: ἀλλ' ἔρχεο προπάροιθεν, ἐγὼ δ' ὑπολείβομαι αὐτοῦ,
 οὐ γάρ τι πληγέων ἀδᾶμῶν οὐδὲ βολᾶων.

Pro αὐτοῦ procul dubio restituendum est αὖθι, et pro οὐ γάρ τι πληγέων longe praestare mihi videtur οὐ τι πληγῶν, deleta vocula γάρ, quae molesta potius quam necessaria est hoc loco. Sed illud ἔρχεο quomodo sit corrigendum, incertum est; ἔρχεο δὲ tentavi, sed alia quoque possunt suggeri, neque placet versuum trium exordium ἀλλ' ἔρχεο modo sic modo aliter refictum.

ψ 254: ἀλλ' ἔρχεο, λέκτρονδ' ἵομεν γύναι.

Sensui bene consulueris, si scribas:

ἀλλὰ πάρος λέκτρονδ' ἵομεν γύναι,

id est: *sed priusquam longos meos errores tibi enarrem, cubitum capius.* Videatur contextus.

ο 310: ἀλλὰ μοι εὖ θ' ὑπόθεο καὶ ἄμ' ἡγεμόν' ἐσθλὸν ὄπασσον. Proba forma σύνθεο legitur in proxima vicinia vs. 318; sed ὑπόθεο nullo pacto potuisse metro adaptari, quivis videt. Quapropter medela fortasse est petenda ex Iliadis versu

Λ 788: ἀλλ' εὖ τοι φάσθαι πυκινὸν γένος ἢδ' ὑποθέσθαι.

Nostro quoque loco, ni fallor, imperativi loco poeta adhibuerat infinitivum. Quid si scripsit:

ἀλλ' εὖ μοι ὑποθέσθαι ἄμ' ἡγεμόν' ἐσθλὸν ὄπασσας.

ω 323: ἀλλ' ἴσχεο κλαυθμοῖο γόοιό τε δακρυόεντος.

Quidni ἴσχεο δέ?

Iam omnes percensuimus locos huc pertinentes. Vidimus, in Iliade duos tantummodo occurrere locos sanatu difficiles, in Odyssea octo, ita tamen ut horum quoque unus et alter non plane depositus esse videatur sed cui cum aliqua fiducia subveniri possit. Neque igitur conqueri nos decet, quod interdum violatam cernamus legem, sexcentis locis firmiter stabilitam; immo mirandum est potius, quod in tanta hexametrorum abundantia non plura reperiantur indicia sequioris aetatis, quae epicae dictionis rationes aut ignoraret aut parum curaret.

Nec vero dubito quin ea omnia corrigenda sint, si fieri pos-

sit, in quacunque operis Homericici parte occurrant. Nam ne posterioris quidem aevi interpolatores, — ne „Cynaethi” quidem illi vel quocumque nomine gaudent — adamabant formas contractas; vidimus enim formas illas et rarissimas esse et per totum corpus Homericorum carminum satis aequabiliter dispersas, non vero in recentioribus partibus frequentiores esse quam in antiquissimis. Quin etiam ab Hymnis exulant; nulla in hymno Apollinis, quem tamen septimo demum saeculo ab ipso illo Cynaetho scriptum esse contendunt (adstipulante nuper Fickio), legitur forma in -*η* vel -*ω* desinens, sed *ἐπιτέρπεται, μήσεται, ἔσσειαι, ἐβήσσει, κιχήσαιο, ἀφίκεο, βάλλεο, πύθε'* (*πύθευ*); nec per cunctos hymnos plures offendi formas contractas quam hasce tres: Hymn. Merc. 34 *ἀλλ' οἶσω σ' ἐς δῶμα λαβών ὄφελός τι μοι ἔσσειαι*.

405 *πῶς ἐδύνω, δολομήτι, δύω βόε δειροτομήσαι*.

Cerer. 398 *εἰ δ' ἐπάσω, πάλιν αὖτις ἰοῦσ' ὑπὸ κεύθεσι γαίης*.

Itaque, ut hoc utar, formam *πειρᾶ* in Iliadis exitu nihilo magis ferendam censeo quam si in Achillis Agamemnonisque iurgis legeretur; neque *ἴσχει ω* 323 ideo excusari posse credo, quod inter recentissimas Odysseae partes videatur referendum Ulyxis cum patre colloquium.

Immerito autem a Duentzero (Fragm. Ep. p. 29) Homero vindicari hexametrum anonymum quem Athenaeus VII p. 317a affert, forma imperativi in -*ου* probat:

τοῖσιν ἐφαρμόζου, ὦν ἂν τὸν δῆμον ἵκηαι 1)

Quod vero *Demodocus* (fr. 6) forma *δικάζει* utitur, et Phocylides fr. 3, 8 forma *εὐχου*, hoc non amplius ad nostram disputationem pertinere videtur, multoque etiam minus in Pseudo-Phocylide *παράσχου* vs. 23, 29, *ἀμφιβαλοῦ* 31, *λωβήσῃ* 38, *ἀμείβου* 49, *γαυροῦ* 53, *τρύχου* 55, *χαλίνου* 57, *μιμοῦ* 77, *ὀφει* 79, *γένῃ* 83 etc. Hanc tamen utilitatem affert formarum contractarum in carmine pseudepigrapho ubertas, quod claro inde apparet quantum distet ficticia lingua ab antiquorum poetarum sermone nativo; plures enim intra paucos versus offendimus formas in -*ου*, -*η* etc. exeuntes, quam ex cunctis Homeri carminibus corradi poterant. Et tamen Homeri linguam sibi loqui videbatur sero

1) Si certo sciremus antiquum esse, *ἐφαρμόζεσθ'* videretur corrigendum; nam praestat abstinuisse manus.

natus hic poeta quisquis fuit. Nec leve hinc accedit argumentum opinioni illorum qui Batrachomyomachiam Alexandriae scriptam esse contendunt (conf. Herwerdenus Mnemos. 1882 pag. 163 sqq.). Nam cum in hoc carmine, quod in enarrandis rebus paene totum versatur, non nisi quatuor formae reperiantur secundae personae, ad nostram disputationem pertinentes, ex his duae vitiose sunt formatae, nempe ποιῆ (pro ποιεαι) vs. 32 et πορεύσῃ (pro πορεύσεαι) vs. 174; contra recte habent ὄλῃαι et εἰσαφίκηαι vs. 63 sq.

Diligentius indicandi sunt loci Hesiodi, qui satis rari sunt nec nisi in Operibus leguntur:

Oper. 299 ἐργάζεω Πέρση, δῖον γένος etc.

„ 312 εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργός.

„ 339 ἡμὲν ὅτ' εὐνάζῃ, καὶ ὅτ' ἂν φάος ἱερὸν ἔλθῃ.

„ 341 ὄφρ' ἄλλον ὦνῃ κλῆρον, μὴ τὸν τεὸν ἄλλος.

„ 408 μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὃ δ' ἀρνήται, σὺ δὲ τητῇ.

„ 477 εὐοχθέων δ' ἵξεαι πόλιον (r)έαρ, οὐδὲ πρὸς ἄλλους | αὐγάσεαι.

„ 545 sq. ὕετοῦ ἀμφιβάλλῃ ἀλέην, κεφαλῇφι δ' ὕπερθε πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' οὐατα μὴ παταδεύῃ.

„ 738 ποσσὶ περᾶν, πρὶν γ' εὔξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα.

Quos versus indicasse satis habeo, non vero iis emendandis videtur immorandum esse, ne oleum atque operam perdamus; recentiorum enim formarum sordibus ita squalet Hesiodi dictio, in Operibus praesertim, ut vix in pristinum nitorem restitui posse videatur. Non tamen ἵξεαι (vs. 477) disyllabum eiusdem esse poetae qui πόλιον ῥέαρ diceret, patere arbitror.

Denique *Theognidea* conferamus, quo melius etiam appareat quid posterior aetas discrepet a vetustiore graecitate. Notavi hasce formas contractas:

Vs. 61 ποιεῦ, 65 γνώσῃ, 71 βούλεω, 129 εὔχου, 171 εὔχου, 217 ἐφέπου, ibid. γίγνου, 220 ἔρχεω, 238 πωτήσῃ, 239 παρέσῃ, 633 βουλεύου, 657 ἀσῶ, 753 ποιοῦ, 1032 ἄχθου, 1050 βάλεω, 1073 ἐφέπου, 1085 ἐπίστη, 1106 ἔση, 1179 αἰδοῦ, 1242 ἔση, 1272 ἐγένου, 1362 ἀντελάβου.

Hactenus sola ratione et metro ducibus conati sumus evincere, pro formis contractis in Homero semper et ubique elisas esse restituendas. Nec tamen testimoniis omnino destituti hanc disputationem suscepimus. Nam quemadmodum lux solis et aer prorsus intercipi et excludi se non patiuntur, sed, ut ianuis fenestrisque obturatis arceantur, per lapidum tamen commissuras rimasque tabulatorum sese insinuant, sic veritatis quoque lux, quot et quantiscunque involucris obducta sit, tandem aliquando transfulget. Quod non solum in rebus gravissimis vitae usus quotidianus nos docet, sed etiam in levibus quaestiunculis, qualis haec est, idem apparet.

Videamus versum β 202:

μύθεαι ἀκράαντον, ἀπεχθάνεαι δ' ἔτι μάλλον.

Nihil est μύθεαι, nam a μυθέομαι non nisi μυθέεαι potest formari, itaque patet μυθέε' ἀκράαντον esse scribendum. Atqui ... id ipsum extat in textu qui ad nos pervenit; nam MTΘEAI ex MTΘEE corruptum est, ut sexcenties ε et αι confundi nemo nescit. Hic igitur obtinet decantatum illud: τί οὐκ ἐπιστάμενοι διδάσκομεν; Scribae enim nos docent veram lectionem quam tamen ipsi ignorent, et errore suo nos ab errore revocant. Nisi errassent, nos hoc loco μυθῆ procul dubio legeremus in codicibus.

Simillimus, opinor, fuit casus versus Z 46, qui recurrit A 131:

ζώγρει, Ἀτρεὺς υἱέ, σὺ δ' ἄξια δέξαι ἄποινα.

Nam imperativo in priore quidem versus parte locus est, deinde vero, ut flectatur Menelai mens, addi debet promissum; *me si servaveris, splendida lútρα accipies, divitiis enim cumulabit te pater meus*. Itaque δέξαι ni fallor dedit poeta, et nos ΔΕΕΕ, id est δέξε' pro δέξαι, scribere decet; ita ut totus versus, restituto pronomine με, quo aegre caremus, et diducto in tres syllabas imperativo ζώγρει, hanc induat formam:

ζώγρεέ μ', Ἀτρεὺς υἱέ, σὺ δ' ἄξια δέξε' ἄποινα.

Sic Dolo K 378:

ζωγρέετ', αὐτὰρ ἐγὼν ἐμὲ λύσομαι.

Cui correctioni non levis auctoritas accedit ex papyro vetustissimo Bankesiano, in quo libri Ω maior pars exstat; nam Ω 137, ubi vulgo legitur:

ἀλλ' ἄγε δὴ λῦσον, νεκροῖο δὲ δέξαι ἄποινα,

in papyro ΔΕΞΕ extat; illo quoque loco igitur scribatur

δέξε' ἄποινα,

nec non Ω 555:

λῦσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσι γίδω· σὺ δὲ δέξε' ἄποινα
πολλὰ, τὰ τοι φέρομεν etc. ¹⁾).

Idem fere valet de vs. δ 810 sqq.:

τίπτε, κασιγνήτη, δεῦρ' ἤλυθες; οὐ τι πάρος γε
πώλεις, ἐπεὶ μάλα πολλὸν ἀπόπροθι δώματα ναίεις·
καί με κέλει παύσασθαι δῖζυός ἢδ' ὀδυνάων.

In tertio versu delendum esse pronomen με, supra statuimus. Illud vero πώλεις, vel πώλε' ut nonnulli codices exhibent, manifesto vitio laborat. Πωλέομαι homericum est: πώλομαι non extat neque extare potest, sed πέλομαι brevior huius verbi est forma, ut nemo ignorat. Admodum igitur probabiliter Nauckius pro ἐπεὶ scribi iubet ὥς. Equidem de delendo ἐπεὶ (ut τ 314) cogitarem, nisi parum sic cohaerere videretur sententia ²⁾. Apparet igitur, ΠΩΛΕΑΙΕΠΕΙ ex ΠΩΛΕΕΑΙ esse natum, et ipsa igitur vitiosa huius versus lectio novum affert argumentum ad melius etiam confirmandam nostram opinionem. Scribamus:

πωλέε' ὥς μάλα πολλὸν ἀπόπροθι δώματα ναίεις.

Maioris etiam pretii est versus ζ 33:

ὄφρα τάχιστα

ἐντύνει, ἐπεὶ οὐ τοι ἔτι δὴν παρθένος ἔσσει.

De cuius versus ultimo vocabulo supra pag. 350 dictum est. Nunc vero prima vox est diudicanda. Verbum ἐντύνειν èt in tempore praesenti èt in aoristo productam habet vocalem ὤ, et necessario productam habere debet. Hoc igitur loco una forma

1) Christius Proleg. pag. 183 mecum consentire videtur: „cum δέξαι nisi ante vocales non inveniatur, nescio an δέξε' ἄποινα scribendum sit.” — Videtur, inquam, revera enim plane dissentit; nam caeteris quoque locis, quibus occurrit forma δέξαι, E 227, P 480, Ω 429, in δέξε' mutandam esse censet, si verba eius, supra allata, bene intelligo; ibi vero futuro nullus est locus, sed imperativi foret forma δέξε', et cum ὕρσει igitur esset comparanda.

Versu autem Ω 429 pro δέξαι ἐμεῦ πάρα legendum videri δέξ' ἐμέθεν πάρα, monui Vol. XIII pag. 216.

2) Possis etiam:

πωλέει· ἐπεὶ ἢ μάλ' ἀπόπροθι δώματα ναίεις,

sed nimis longe sic recedas a textu recepto.

ἐντύνηαι, id est coniunctivus praesentis, ferri potest; quam vero formam textus exhibet ἐντύνεαι, in ea corripitur utraque vocalis. Vitium igitur legimus, sed vitium quod statim evanescit cum literis ionicis substituimus atticas; ENTTEAI enim veteres cantores hoc loco per elisionem pronunciabant:

ἐντύνῃ ἐπεὶ οὗ etc.

Felix error tribus locis Δ 404, I 260, α 240 veram lectionem ad nos transmisit intactam:

Δ 404: Ἀτρεΐδῃ, μὴ ψεύδε' ἐπιστάμενος σάφα ρεῖπειν.

I 260: παύε', ἔα δὲ χόλον θυμαλγέα.

α 340: ταύτης δ' ἀποπαύε' αἰοιδῆς.

Pro activi enim formis ψεύδε et παύε haberi poterant formae elisae ψεύδε' et παύε', et hac de causa incolumes evaserunt, cum alibi constanter -ευ scribi soleat in mss. et editionibus. Veram hanc esse explicationem, ostendit accentus παύε quem I 260 complures codices exhibent.

Alia de causa ab interitu servatae sunt formae ἦσαι et δαίνυο:

Ο 244: ἦσ' ὀλιγηπελέων.

Ω 63: δαίνυ' ἔχων φόρμιγγα.

Non corruptum est ἦσ' pro ἦσαι, neque δαίνυ' pro δαίνυο, quia contractione corrumpi non poterant. Ceteroquin mihi δαίνυσ' potius scribendum videtur.

Binis locis Γ 430 et δ 752 εὔχε' (pro εὔχεο) in plerisque mss. legitur; quae forma cui casui salutem debeat nescio; ut enim sibi constarent grammatici, εὔχευ h. l. scribere debebant. Quapropter haud inepte fortasse suspiceris, confusum fuisse cum εὔχεα.

K 146 legitur quidem ἔπει, sed in scholiis hoc extat Didymi testimonium: Ἀρίσταρχος χωρὶς τοῦ ὤ „ἀλλ' ἔπε' ὀφρα". — Potestne fieri ut ad activum hanc formam Aristarchus retulerit et ἔπε igitur scripserit?

Tandem commemoratus esto versus η 52:

δέσποιναν μὲν πρῶτα κιχῆσαι ἐν μεγάροις.

Vocum ἐνὶ μεγάροισι combinatio adeo nota est Homerum lectitantibus, ut si quid in ea mutetur, suspicionem moveat vitii. Hoc quoque loco vix dubium videtur quin praepositioni reddenda sit litera finalis, scribendo

κιχῆσε' ἐνὶ μεγάροισι.

Innumeris fere locis ἐν pro ἐνὶ in Homericum textum irrepsit ¹⁾. Sic e.g. etiam λ 537 pro γίγνεται ἐν πολέμῳ Homero restituendum est γίγνεται ἐνὶ πολέμῳ, et H 272 non ἀσπιδὶ ἐγχρίμφθεις est legendum sed, praeunte Aristarcho, ἀσπιδ' ἐνιχρίμφθεις.

Quae observavimus, magna ex parte non nova esse scio; et maiorem etiam, quam sciam, eorum partem iamdudum occupatam esse persuasum habeo, cum reputo quanta industria his praesertim annis textus Homericus fuerit excussus ²⁾. Nec tamen inutile fuisse accuratius in hanc quaestionem inquirere, sperare licet; video enim vel viros, quos admirari facilius est quam pro meritis laudare, fallacibus his formis deceptos in errores nonnumquam incidisse. Nauckium dico; qui si mente tenuisset legem de qua agimus, non corruptum censuisset versum Ψ 620:

οὐ γὰρ ἔτ' αὐτὸν

ἔψη ἐν Ἀργεῖοισι.

Legere enim proponebat ἔψαι ἐν Δαναοῖσι. Quam coniecturam etsi minime temerariam esse in praefatione Iliad. II pag. xii ostendit, facile tamen ea carebimus; nam ut restituatur sincera forma ἔψαι, nihil requiritur praeter apostrophi signum:

ἔψε' ἐν Ἀργεῖοισι.

Vix feliciter res cessit Nauckio ξ 443:

ἔσθιε δαιμόνιε ξείνων, καὶ τέρπεο τοῖσδε,

nam ut τοῖσδε emendaret, de coniectura proposuit καὶ τοῖσι/δε τέρπευ. Poterat tamen, aliquanto simplicius, et fortasse probabilius:

καὶ τέρπεο τοῖσι.

Sed etiamsi hoc minus placeat, id quidem iam constare spero,

1) Prorsus contraria doceri a Larocho Zeitschr. f. oest. Gymn. 1876 p. 414 non necio. Equidem ἐνὶ et πρὸς restituenda censeo sicubi per metrum liceat.

2) Christium mecum facere ex eius Editione Iliadis (proleg. p. 182 sq.) vidi.

eum qui *τέρπεο* in *τέρπευ* deformat, ulcus sanare ulcere. Quapropter versus Ω 354, quem Nauckius subsimili coniectura vexavit, nonnisi in transitu hic indicatus esto.

Neque obtemperandum igitur Nauckio I 605, pro verbis corruptis

οὐκέθ' ὁμῶς τιμῆς ἔσεαι, πόλεμόν περ ἀλαλκῶν
 corrigere iubenti:

οὐκέθ' ὁμῶς τιμῆς τεύξῃ δῆτους περ ἀλαλκῶν.

Praestat enim servare lectionem traditam, quantumvis vitiosam, quam obtrudere Homero formam parum homericam *τεύξῃ*. Fortasse poeta scripsit, certe salva grammatica scribere potuit:

οὐκ ἐν ὁμῇ τιμῇ ἔσεαι, πόλεμόν περ ἀλαλκῶν.

Quod Menradus apud Christium proposuit *οὐκέτι τιμῆς ἔσεαι*, id mihi quidem admodum languere videtur.

Ex antiquioribus God. Hermannus commemoratus esto, qui Orphic. pag. 722 docte et copiose de hiatu disputans, Homero formas contractas vindicat; „vehementer enim” ipsa eius verba afferenda videntur „secum pugnassent Graeci poetae, si formas „vocabulorum, ob id ipsum inventas ut locum deficientis in versu syllabae explerent, rursus decurtare, „quam communibus formis uti maluissent.” Hoc igitur argumento usus, quod mireris a tali viro et hoc quo vivimus saeculo proferri potuisse, est enim *ἀρχαῖον καὶ διπολιῶδες καὶ τετρίγων ἀνάμεστον*, poetae abiudicat Πηληϊάδα, *σε, ἔ, 'Οδυσῆ, εἰπέμεν, ἔμμεν, ἔμεϊ*, et, quod unum ad nostram disputationem pertinet, non *ἔρχε* sed *ἔρχευ* Homericum esse contendit.

Ab Apollonio Rhodio meliora edoceri poterat; qui, quantumvis ridiculis erroribus se implicet dum Homerum sibi videtur imitari, hac certe in re usum Homericum accurate observavit; nam contractis formis non nisi sequente vocali utitur, ita ut claro appareat eum intellexisse quid de hoc contractionis genere sit statuendum; e. g. IV 357 *τῶν δ' οὔτι' μετατρέπη ὄσ' ἀγόρευες*, IV 743 *ὁμόγνιος ἔπλευ ἔμεϊο* ¹⁾).

1) In *Callimacho* non eadem est diligentia; e. g. Hymn. Dian. 31 *φ ἔρευ τέκας*, 39 *ῥσσῃ καί*, 112 *ἱβάλεν*, etc.

Neque *Aristarchus* satis perspectum habuit usum *Homerum*. Si habuisset, numquam dubitasset de vera lectione versus Δ 205:

ὄφρα ῥίδης Μενέλαον ἀρήϊον ἀρχὸν Ἀχαιῶν.

Aristarchus enim χωρίς τοῦ σίγμα ῥίδη (pro ῥιδηαι) legendum censebat, idque per editiones etiamnunc circumfertur, — pessime tamen, si quid veri in iis quae observavimus. Ceterum, etiamsi optime *Homerica* forma esset ῥίδη pro ῥιδηαι, hoc tamen versu non medialem sed activam formam requiri, posset effici e versu vicino 195, ubi eadem omnia enunciantur, sed in tertiam personam collata:

ὄφρα ῥίδη Μενέλαον ἀρήϊον ἀρχὸν Ἀχαιῶν,

et bene factum quod hic certe metrum respuebat medii formam ῥιδηται.

Prorsus idem valet de versu ο 432:

ὄφρα ῥίδη πατρός καὶ μητέρος ὑψερεφές δῶ.

immo ῥίδης, quod complures codd. exhibent.

Sic etiam λ 94 ὄφρα ῥίδης νέκυας *Zenodoti* est lectio, ῥίδη *Aristarchea*, illa proba, haec procul dubio falsa; quam tamen, nimis ut solet docilis, in textum recepit *Larochius*. Alia huius erroris exempla habes A 203, Γ 163, [N 449, O 32].

Sic *Aristarchus* Ξ 199 δάμνα pro δάμνασαι sanum iudicabat. Sic I 225 pro ἐπιδευεῖς, quod exhibet vulgata, ἐπιδεύει (vel ἐπιδεύη) scribendum esse contendebat, „χωρίς τοῦ σίγμα.“ Quod etiamsi sensum praeberet optimum, reicienda tamen esset forma non *homerica*, et corruptum igitur esse hunc versum apparet. Nuper *Naberus* (*Mnemos.* XII pag. 355) proposuit ἐπιδευτις (scilicet ἐστι).

Simili vitio laborat σ 107, sed nullo negotio potest sanari:

μή που τι κακὸν καὶ μεῖζον ἐπαύρη.

Immo ἐπαύρης, quemadmodum in tertia persona ἐπαύρη et ἐπαύροι (A 391 et N 649) legitur. Ne novissimus quidem *Odysseae* editor *Fick*, ille tamen non caecus *Aristarchi* admirator, et vetustis formis restituendis perpetuo intentus, huc videtur satis attendisse; scripsit enim hoc loco ἐπαύρεαι, quae forma èt per synizesin, vitiosam ut vidimus, esset pronuncianda, et ne sincera quidem esset forma, brevi enim vocali ε pro η esset formata. Subiunctivi vocalem in iis tantummodo aoristis secun-

dis legitime corripī, quorum stirps exeat in literam vocalem, ita ut optime in homericiis dicatur *στήμεν βλήεαι* et similia, non vero *λάβεαι* dici possit pro *λάβηαι*, vel (ut hoc loco) *ἐπαύρεαι* pro *ἐπαύρηαι*, id verbo monuisse sufficiat, nota enim res est et minime dubia, ut arbitror. Itaque, si legeretur *ἐπαύρεαι* nostro loco, omnes machinae admovendae essent ut proba forma reduceretur; vitiosam vero formam qui in textum invehit, cum facillima emendatio ad manum sit et dudum a correctore editionis florentinae (Demetrio Chalcondyla) reperta, eum, si calidius iudices, caecutire dicas volentem, sin modeste et leniter, ut philologos decet, concedendum tamen erit errasse hoc loco virum audacem et sagacem.

Denique nominatus esto doctus Anglus Leaf, qui nuper in Diario Philologico 1885 pag. 240 de verbi *ἔπειν* et *ἔπεσθαι* propria potestate admodum probabiliter disputavit; sed versu α 175 cum Harleiano codice et scholiis legendum esse *μεθέπη* pro *μεθέπεις*, frustra contendit, siquidem *μεθέπη* parum homericam esse formam iam vidimus. Donec igitur veriora inventa fuerint, servemus vulgatam, licet vitii suspectam:

ἢ ἐ νέον μεθέπεις ἢ καὶ πατρώιος ἔσσι | ξείνος.

Haec dudum collecta et maximam partem perscripta cum nuper, aliquid otii nactus, in disputationis formam tandem redegissem et typothetis tradidissem, ecce defertur ad me liber, a prelo recens, viri docti JOS. MENRAD, *de Contractionis et synizeseos usu Homérico*, Monachii 1886. Quem magna cum expectatione et vel puerili quadam trepidatione statim arripui, nec mora, uno tenore ad finem usque perlegi. Videbam enim in hoc libro tractari quaestiones, in quibus multum ipse per hosce quinque annos sum versatus. Neque spe cecidi; perquam enim utilem librum in lucem prodiisse mox intellexi; in quo multi, sine dubio, mecum agnoscent solidam et vere Germanam eruditionem: pauci fortasse tam penitus quam ego persentire poterunt. quanti laboris quantaque patientiae fuerit, ex poesi homerica expiscari omnia vocabula quae per contractionem proferuntur aut pro-

ferri vulgo videntur, et immensam illam congeriem lucido ordine distribuere disponere diiudicare. Gratulor igitur viro docto, qui e Christi disciplina prodiit, et non meo solum nomine ut arbitror, sed omnium quibus lingua homerica, id est lingua graeca, curae est, ex animi sententia ei grates ago. Et ut ingenuè fatear quod iucundum fortasse ei erit legenti: de hoc, quod pertractavit, argumento commentationem satis amplam conscribere ego quoque mihi olim proposueram; sed partim novi gravissimique muneris negotiis districtus, partim victus taedio voculas corradendi, partim vero de utilitate laboris suscepti desperans, illud consilium mihi abiciendum esse duxi et binas tantummodo particulas operis absolvi, quarum altera, quae est de *pronominum formis homericis*, in Mnemosynes volumine XIII extat, altera in hisce quae praecedunt paginis cum lectoribus benevolis est communicata. Nunc vero gaudeo quod provincia, quam deserui, tam strenue suscepta est a viro eruditionis et industriae pleno; et opus, quod mihi olim agendum proposueram, nunc ita peractum esse video ut mea qualemcumque allaturus eram cura minime adhuc desideretur.

Casus autem ita tulit ut vir doctus Menrad librum suum ad finem fere perduxisset priusquam disputatio mea de Pronominibus homericis, praecedenti anno edita, ei innotuisset; deinde vero, a Nauckio ut scribit admonitus, priorem certe meae scriptionis partem legit, alteram inspicere non potuit, ut videtur. Si inspexisset, in hac quoque, ut in priore, multa occupata invenisset. Quod nolim a quoquam ita accipiat, quasi mea ab eo repetam; immo πάντα κοινὰ τῶν φίλων, et amicos esse censeo omnes qui horum studiorum communi vinculo iuncti sunt, neque quis quando dixerit primus, referre arbitror, sed quam vere dictum sit. Cum illo gaudeo, quod et de summa rerum plane nobis convenit, et vel in multorum locorum emendatione concinimus; eadem scilicet via profecti eodem pervenimus, neutrum igitur a recto tramite aberrasse nobis invicem certe, fortasse etiam aliis, facile probabimus. Indicatos autem apud Menradum inveni locos aliquot, quos ego neglexeram, et risi cum ex adnotatione pag. 101 ¹⁾ intelligerem, in forma εὖ

1) Quod in eadem adnotatione scribit Menrad, με .ω 257 τεῦ e versus initio,

(ρεῦ) diudicanda omissos a me esse versus quatuor (I 377, T 464, Ω 293, 311) — ipse enim simillimum Christii errorem notaveram, in eadem forma commissum.

Nunc vero percurram eius librum, ut nonnulla indicem quae minus recte ab eo disputata esse mihi videntur.

De formis supra a me tractatis quae protulit, ea cum perlegerem non inveni quod meis adderem, sed pleraque verissime ab eo diudicata esse vidi. Manifestum errorem unum tantum deprehendi. In fine enim paginae 151 haec scribit:

„ἐλπεο T 201 et 432, si verbum quod insequitur *δειδιξέσθαι* „proprie *δειδιξέσθαι* scribendum erit, necessarium videtur; at „digamma, ut alibi in *δεινός δεῖσε δειδία δειδοικα* sic in *δειδίσσομαι* restitui non potest Σ 164, qui versus procul dubio vetustior est quam T 201, videtur aetate antecedere T 432.”

Haec cum legerem, satis mirari non potui quod vir eruditus tam mirifice diversissima quaeque in unum coniceret et perturbaret. Mox vero recordatus sum, me de eadem hac stirpe non ita diu ante legisse simile quid, et evolutis Christii Prolegomenis vidi, discipulum a magistro in errorem abduci se passum fuisse. Quo magis pro virili obnitendum censeo, ne bis prolatus error inveterescat, percrebrescat, auctoritatem aliquam assequatur: nihil enim lolio vivacius.

Christius igitur, ex quo Menradum pendere manifestum est, Prolegom. pag. 167 lectores rogat ut excusatum se habeant „quod neque *δειλός* scribere ausus sit, neque *δειδία δειδοικα δειδω* ¹⁾ „*δειδίσσομαι δειδήμων*, ne iusto plures locos violentius tentare „cogeretur.” — Equidem non excusandum sed magnopere laudandum duco editorem, quod non violentius tentaverit locos sanissimos quo inveheret vocabula quae nulla vidit aetas aut videre potuit. A stirpe *δρι* - *δρι* - *δρι*, quam digammo non caruisse hodie constat ex certissimis indiciis et ipsorum lapidum testimoniis, (ab ipso Christio proleg. p. 109 et 167 indicatis), ducuntur adiectiva *δειλός* et *δεινός*, quae possintne restitui in

non e carminis aetate excusasse,” errat; nihil dixi nisi, quod vix potest negari, legi illam formam versus initio, sed recte illo loco legi neque puto neque ianui, *μεινομένη γὰρ ἔν.*

1) Quod portentum fovere quam cum Cobeto et Nauckio procurare mavult.

textu Homerico necne, nunc non quaero, et verbum *ἔδρεια*, *δέδρεια* vel *δέδρια*, quod *ἔδδρεια*, *δεῖδρεια*, *δεῖδρια* vulgo scribitur. Si vero *δεῖδρεια* et *δεῖδρια* scribas, nihilo prudentius agas quam si verbi *κρύπτειν*, ut hoc utar, perfectum formares *κρέκρυφα*, et *κτέκτημαι* *μένεμνημαι* posceres pro *κέκτημαι* *μέμνημαι*. Prima litera reduplicationi inservit, secunda non item. Pudet talia proferre, quasi pueros doceam, non vero viros, quos doctrina et aetate me longe antecedere probe scio, ab errore dehorter. Sed vides, lector benigne, huic *metuendi* et *terrendi* verbo vere terrificam quandam vim inesse, quae

βλάψεν ἐνὶ στήθεσσι νόον πύκα περ Φρονούντων.

Praesentis autem forma *δεῖδρυσσμαι*, quae haec disputandi attulit mihi occasionem, reduplicatione sine dubio est formata, ut *μιμνήσκω* *κικλήσκω* et quae sunt alia. Cum vero in talibus formis regnet vocalis *ι*, *δεῖδρυσσμαι* potius scribendum censerem, nisi etiam in verbo *τερίσκω* (*ἔϊσκω*) literam *ε* reduplicationi temporis praesentis inservire viderem. Itaque *δεδρυσσμαι* confidenter hactenus scripsi et scribere pergam, nec non *δέδρεια* et *δεδρήμων*. His vero perlectis si concedat mihi Menradus, ne cogitari quidem posse de synizesi in forma dactylica *τέλπεο* locis quos indicavit gemellis T 201 et 432:

τέλπεο δεδρῖξεσθαι, ἐπεὶ σάφα τοῖδα καὶ αὐτός,
operae pretium fecisse me dicam ¹⁾.

Nominum formae contractae complures corrigendae mihi videntur potius quam ex recentioris aetatis usu vel quacunque de causa excusandae.

Et formam *ἀκραῆ β* 421, ut ab hac initium faciam, dissolvendam censeo:

ἀκραέα ζέφυρον, κελάδοντ' ἐπὶ ροῖνοπα πόντον.

Neque me movet vocalis *α* correpta, quae in *Ἀλιάης*, *δυσάης*, *ὑπεράης*, id est in arsi, producat; eadem enim correptio extat apud Hesiodum Oper. 594:

ἄντιον ἀκρᾶέος ζεφύρου τρέψαντα πρόσωπον,

1) Nihil igitur attinet rogare, quo sensu in verbis allatis contendat Menradus, hunc versum priore loco recentioris aetatis esse quam altero. Dixeri tamen de versu, qui bis legatur, bis idem esse statuendum.

licet quinto versu post legatur:

χάρῳ ἐν εὐαεῖ καὶ εὐτροχάλῳ ἐν ἀλώῃ.

Itaque aut Homero concedendum ἀκράτεια, aut Hesiodo, quod minime suaserim, invitis libris obtrudendum ἀκράειυς.

Neque dissimilis videtur ratio vocis ζαῖν μ 313:

ὄρσεν ἐπὶ ζαῖν ἄνεμον νεφεληγερέτα Ζεὺς | λαίλαπι θεσπεσίῃ.

Nam si licuit Hesiodo Theog. 253:

πνοιᾶς τε ζαῖων ἀνέμων,

quam praeclaram Bergkii emendationem vulgati ζαθέων merito in textum recepit Rzach, quidni Homero quoque concedamus ζαίης? Quid tamen hoc loco restituendum sit, latet adhuc; neque prodest locus simillimus ι 67.

Inter formas contractas non retulerim cum Menrado ἐπιδευεῖς I 225, graviter enim corruptus est hic versus, quem supra tetigimus pag. 359,

Et sine dubio correctione indiget forma ἐναργεῖς in trium versuum exitu:

γ 131: *χαλεποὶ δὲ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς,*

η 201: *ἀεὶ γὰρ τὸ πάρος γε θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς,*

π 161: *οὐ γὰρ πῶς πάντεσσι θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς.*

Immo corrigatur ἐναργέες, adiectivum adverbii loco positum.

Neque necessario ferendam censeo synizesin in hoc versu:

δ 757: *δῶματ' ὅθ' ὑπερεφεία καὶ ἀπόπροθι πίνοντας ἀγρούς.*

Nam, nisi deterreat forte hiatus, post primum tamen dactylum non vitiosus, nihil obstat quominus singularem numerum substituamus:

δῶμά τε ὑπερεφές καὶ ἀπόπροθι πίνοντας ἀγρούς.

Nisi omnia me fallunt, compluribus Odysseae locis, ut hic, δῶμα in δῶματ' est mutatum a posteriore aetate, quae hiatibus explendis studeret. Exemplo sit ρ 479:

μή σε νέοι διὰ δῶματ' ἐρύσσωσ' εἴ' ἀγορεύεις,

immo διὰ δῶμα ρερύσσωσ'.

Et sic passim ante caesuram: β 259, 288, 381, 394, δ 621, 720, 799, ι 7, κ 546, ο 313, 489, ρ 230, 402, 531, σ 417, τ 194, υ 248, 298, 325, 331, ω 183, 271.

Nulla quoque negotio expungi potest forma suspecta τεμένη
λ 185¹⁾:

Τηλέμαχος τεμένη νέμεται καὶ δαΐτας ἐρίσας | δαίνυται.

Unum enim τέμενος Telemacho sufficiet opinor, ut Bellerophonti (Z 194), Meleagro (I 578), Sarpedoni (M 313), Aeneae (T 184), Iphitioni (T 391), Alcinoο (ζ 293), et confidenter igitur sic corrigo:

Τηλέμαχος τέμενος νέμεται.

Errorem peperit, opinor, vocabuli sequentis initium.

Eadem medela Menradus, praeunte Christio, persanavit ver-
sum O 444, ubi de Teucro legimus:

μάλα δ' ὦκα βέλεα Τρώεσσιν ἐφίει,

immo βέλος, quod non solum grammatica hoc loco poscit at-
que flagitat, sed etiam contextus; unus enim Clitus a Teucro
hac sagitta transfigitur, et mox legimus (vs. 458):

Τεῦκρος δ' ἄλλον δῖστον ἐφ' Ἑκτορι χαλκοκορυστῇ
αἶνυτο.

De verborum formis contractis aliter censeo quam
Menradus; sed haec quaestio quoniam paucis verbis tractari
nequit, et spatii vix quidquam in hoc fasciculo superesse monet
typographus, de ea quid mihi statuendum videatur alia occasione
exponam.

1) Typothetae errore apud Menradum λ 183 legitur.

IN ANTHOLOGIAM PALATINAM COMMENTATIO CRITICA ALTERA.

SCRIPSIT

H. VAN HERWERDEN.

Posteaquam a. 1874 in *Mnemosynes* Vol. II², 302—346 egi de multis Anthologiae Graecae locis emendandis, complures viri docti vario ut fit successu in eodem negotio versati sunt, ultimus LEO STERNBACH, qui in opere inscripto *Meletemata Graeca* (vol. I, Vindobonae 1886) tot tantaque dedit magnae doctrinae et rarae sagacitatis specimina, ut nullius obrectare meritis visurus sim, si dixerō post Heckerum paene neminem exstitisse, qui Anthologiae poetis aequae profuerit. Ex iis quae ipse ultimis annis annotavi neque ab aliis occupata intellexi (quamquam facillime fieri potest ut hic illic acta agam, quod si ita sit, lectorum veniam imploro), hac occasione selegi quae futuro Anthologiae editori non plane inutilia esse mihi persuaderem.

CAPUT II.

CHRISTODORUS in *descriptione statuarum* vs. 14 dicit de AESCINI oratore

λασίης δὲ συνείρυσε κύκλα παρειῆς.

Male vertit in Didotiana interpres: *villosae TOLLEBAT genae oculos orbes*, cum debuisset *genas CONTRAHEBAT*, quod poeta signum esse voluit intenta mente meditantis, sequitur enim στείνετο

γὰρ πυκινῆσι μεληδόσιν. Paulo infra (20) est de Aristophane: συνιστάμεναι δὲ παρειαὶ || ἀνέρος ἀμφιέλισσαν ἐμαντεύοντο μενοινῆν. Ut hic dixit κύκλα παρειῆς pro παρειῇ, ita infra vs. 136 de Hercule κύκλον ὑπῆνης pro ὑπῆνῃ (cf. 194) et v. 301 de Mercurio κύκλον ὀπωπῆς pro ὀπωπῇ. Ad formam heteroclitam κύκλα ex Anthologia comparanda sunt θύρσα, δάκτυλα, χαλινά, στίχα facta ad exemplum vetustarum formarum δεσμά, σταθμά et σῖτα. — Omnino multa in versione Latina reperiuntur reprehendenda. Sic v. 299 sqq., ubi est de Mercurio:

εἶχε γὰρ ἤδη

δεξιὸν ὀκλάζοντα βοὸν πόδα, τῷ ἔπι λαιῖν

χειρα ταθεῖς ἀνέπεμπεν ἐς αἰθέρα κύκλον ὀπωπῆς,

ineptissime vertitur „cui sinistram manum *intendens*”, licet quae poetae mens fuerit iam non latuerit Grotium, elegantissime ut solebat vertentem

iam poplite dextro

nititur incumbens, manus est protenta sinistra.

Non meliora reperies cap. IV 3, 51:

καὶ λόφον αὐχένετα καταγνάμπουσα τενόντων,

i. e. si interpretem audimus „et cristam superbam inclinans *sub cervicem*”, licet poeta, qui pleonastice dixit λόφος τενόντων, voluerit „et superbam inclinans cervicem.” Nec probro quod cap. V 263, 3 in his AGATHIAE versibus:

Αἰεὶ σὺ Φθονέεις (o lychne) τῇ Κύπριδι, καὶ γὰρ ὃθ' Ἡρώ

ἤρμωσε Λειάνδρῳ . . . θυμέ, τὸ λοιπὸν ἔα.

vertit „quum Hero se *iunxit* Leandro” non intellegens Ἡρώ esse Accusativum et verbi ἤρμωσε subiectum esse Κύπρις! Nec multo fuit felicior VII, 606, 3:

τύμβον ἔχει Θεόδωρος ἐπ' ἐλπίδι κρέσσονι μοίρῃς

ὀλβιος ἐν καμάτοις, ὀλβιος ἐν θανάτῳ

interpretans „cum spe *meliore quam fatum*” pro spe *meliore fati*, i. e. spe *fati melioris*, ut recte praeiverat Grotius. Cf. eiusdem PAULI *Silentiarii* epigr. 609:

Ἀττικὸς ἐς ξυνὴν με παναγρέος ἐλπίδα μοίρῃς

θυμῷ θαρσαλεῶ ζῶν ἐλάχηνε τάφον.

Non magis admittenda eiusdem interpretatio VI, 104, 5, ubi βουστρόφα δεσμά τενόντων vertit „vincula *crurum*”, quamquam optime iam Grotius „et stimulos *colloque* boves versantia lora.”

Idem VII 407 κοσμεῖ male interpretatur *ornat*, ubi valet *τάττει*, ἐξετάζει et XII, 129, 3 ὡς καλός male vertit *ut pulcher*. Cf. ib. 130, 2. Nec ib. 134, ἐλάνθανεν est *nobis insciis*, sed *sibi vis conscius*. Pessime idem XVI, 41, 7 γραφίς reddit voce *stilus*, cum sit pictoris *penicillus*, ut XVI, 178, et saepe ponatur pro ipsa *imagine picta*. Cf. ibi 36, 4. 45, 2. 77, 1. 78, 1, 5. 181, 3. Plus veniae habere videtur in subobscuro ANYTES epigrammate, quod legitur A. P. IX, 144:

Κύπριδος οὗτος ὁ χῶρος, ἐπεὶ Φίλον ἔπλετο τήνῃ
αἰὲν ἀπ' ἠπείρου λαμπρὸν ὄρῃν πέλαγος,
ὄφρα Φίλον ταύτῃσι τελεῇ πλόον· ἀμφὶ δὲ πόντος
δειμαίνει, λιπαρὸν δερκόμενος ξόανον.

vertens „circa vero pontus TERRET EOS splendidam cernens statuam.” Inepta tamen et subridicula ita nascitur sententia, et procul dubio θῆλυς Ὅμηρος verbo δειμαίνειν tribuit vim intransitivam dixitque (turbidum) mare signi Veneris deae marinae conspectu territum placari. Quod iam intellexerat Grotius haec ita reddens *et TREMAT ipsam || effigiem pulchram dum videt, unda maris*. Videlicet vertit Planudeam, quae mihi quidem potior videtur, lectionem πλόον· ἀμφὶ δὲ πόντος δειμαίνειν, κτέ. Non alio sensu poetriae imitator ANTIPATER in praegresso epigrammate (vs. 3) scripsit:

πόντῳ γὰρ ἐπὶ πλατὺ δειμαίνοντι
χαίρω καὶ ναύταις εἰς ἐμὲ σωζομένοις.

ubi iterum male interpretes „late terreni.” Unum fortasse haud inutiliter addam, quia mala interpretatio causa exstitit cur hodie in lexicis unicum afferatur exemplum formae mediae verbi ἀτενίζειν. Nempe legitur A. P. XVI, 204:

Πραξιτέλης ὃν ἔπασχε διηκριβῶσεν Ἔρωτα
ἐξ ἰδίης ἔλκων ἀρχέτυπον κραδίης,
Φρόνῃ μισθὸν ἐμεῖο διδοὺς ἐμέ. Φίλτρα δὲ τίκτω
οὐκέτι τοξεύων, ἀλλ' ἀτενίζόμενος.

et interpretantur „sed acriter intuens”, licet iam Grotius poetae mentem perspexerit vertens „VIDEOR si modo, sat ferio.” Quae interpretatio, vel si ἀτενίζεσθαι pro ἀτενίζειν dici posse constaret, me iudice tamen unice probanda foret. Cupidinis signum admirabili arte sculptum a Praxitele quin rectissime dicatur a spectatoribus ἀτενίζεσθαι noli dubitare, ἀτενίζομεν

autem spectantium pectora amore incendere egregie dixit poeta.

Post longiorem digressionem redeo ad CHRISTODORI *statuarum descriptionem*, in qua me advertit vs. 230

εἶτε Μίλων Σικελῆς ἔρυμα χθονός.

ubi non me primum mirari suspicor poetastrum sic dedisse pro Ἴταλῆς, quod numeri permittebant. Cf. A. P. VII 741 et Plan. (XVI) 235, 2; 290, 2. Si revera ita scripsit, aut ignorabat Milonem Crotoniatem vel Crotonem Italiae urbem fuisse, quod parum probabile, aut doctrinae speciem exhibere voluit, cum accepisset quondam Siculos, priusquam insulam occuparent, habitavisse Italiam, quae opinio neque ipsa admodum mihi placet. Rem non expedio.

Vitii immunes esse videntur vs. 288, ubi sic scribit de signo Veneris:

καὶ τριτάτην θάμβησα πάλιν χρυσὴν Ἀφροδίτην
Φάρει κόλπον ἔχουσαν ἐπίσκιον· ἀμφὶ δὲ μαζοῖς
κεστὸς ἔλιξ κεχάλαστο, χαρὶς δ' ἐνενήχετο κεστῷ

miro sane verbi ἐννήχεσθαι usu, sic fere adhibiti ut Homericum ἐπενήνοθε. Eleganter Grotius „in summo diffusa est gratia cesto.” Improperie etiam Theocritus XXIII, 61 verbo ἐπινήχεσθαι usus est, sed ita ut imaginis causa melius appareat: νᾶμα δ' ἐφοινίχθη· παιδὸς (occisi in balneo Cupidinis simulacro) δ' ἐπενάχετο φωνά. Perversissimo vero usu idem Christodorus numerum ordinalem pro cardinali posuit vs. 380 scribens de Herodoto:

Ἡρόδοτος πολυίδρις, δὲ ὠγυγίαν κλέα φωτῶν,
ὅσσα περ ἡπείρων δυὰς ἤγαγεν, ὅσσα περ αἰῶν
ἔδρακεν ἐρπύζων, ἐν ἅταις ἀνεθήκατο Μούσαις.

nisi forte putamus subesse librarii errorem confundentis, quod saepissime factum, litteras ν et ρ, et poetastrum dedisse ἐραταῖς. Sed fortasse alii in sequiorum poetarum carminibus magis versati plura huius abusus exempla excitabunt. Quare nihil affirmo.

CAPUT III.

Ep. 5, 1 Κρεσφόντου γενέτην πέφνες τὸ πάρος, Πολυφόντα,
κουριδῆς ἀλόχου λέκτρα θέλων μιάναι.

„Audaci systole μιάναι” ait Iacobsius „in versus gratiam facta.”

Multa sane et portentosa sibi in hoc genere permittunt sequiores poetae cogentibus numeris, ut οἰκτίρω correpta vocali legitur VII 267, 4 (οἰκτίρετε in fine pentametri), ἐρίσσα pro ἐρείσσα V 14, 13; χένας pro χήνας VII 546; πρένος pro πρήνος VI 253; ξερὸν pro ξηρὸν VI, 304; μορίς pro μωρίς XI 305; δανίσας pro δανέλσας XI, 309, infra III, 14, 4 et alibi εἴασι mensura dactylica, saepe Μακηδών et Μακηδονία, id genus alia. — Hic tamen numeris non cogeatur versifex; constabunt enim, si transposueris:

κουριδὴς ἀλόχου λέκτρα μιᾷν' ἐθέλων.

Similis cogitatio Dindorfium infra ep. 14, 3 impulit ut rescriberet:

ὅς σε δὴ αἵματι φύρσε κατάξια, θηρσὶ βορᾶν δέ
pro θηρσὶ δὲ βορράν.

Ep. 8, 3

ἀλλὰ σε νῦν Ἀχέροντος ἐπὶ ῥηγμῖσι γεγῶσαν
θαμβεῖ, ἀνὰ γλυκερὰν μητέρα δερκόμενος.

Aptissima est hic *revisendi* notio, quam poetae composito ἀναδέρκεσθαι tribuere licebat ad analogiam τοῦ ἀναβλέπειν aliorumque verborum sic compositorum, neque igitur necessaria est Wilamowitzi coniectura ἀνὰ ξ pro ἀνὰ.

Ep. 11, 1

Ἐτλης καὶ σὺ λέχη Δανάης, Πολύδεκτα, μαιίνειν
δυσφήμεις εὐναῖς τῷ Διὶ μεμψαμένης.

Nuptiae mortalium mulierum cum superis e veterum sententia vix recte dicuntur δύσφημοι, et melius epigrammatis auctor scripsisset (et scripsit fortasse) δυστήνοις εὐναῖς, sive potius δυστήνους εὐνάς, nam licet dativum rei admittat verbum μέμψεσθαι, duplex dativus rei simul et personae non recte cum eo iungitur. Accusativos iam requirebat Heckerus, sed Duebneri non tulit assensum.

Ep. 18, 3

Ἦδυχαρὴς γὰρ ἔην κόπος ἀνδράσι χῶριος οὗτος,
μητρὸς ἐπ' εὐσεβίῃ κλεινὸν ἔθεντο πόνον.

Necessarium inter utrumque versum vinculum restituebat Iscob-

sus corrigendo *μητρὸς ὅτ' εὐσεβίῃ κτέ.* Cum tamen insolentius dictum videatur *μητρὸς εὐσέβεια* pro *εἰς s. πρὸς s. περὶ μητέρα*, et *εὐσεβίῃ* iam bis in brevi carmine occurrat (vs. 2 et 5), fieri potest ut verius emendemus:

μητρὸς ἐπεὶ σεβίσει κλεινὸν ἔθεντο πόνον.

Forma *σέβις*, qua Clemens Alexandrinus usus est VI p. 760 et 795, cadit in hanc aetatem, et praegresso ac sequenti subst. *εὐσέβεια* facile oblitterari potuit.

In sequentibus versibus

*χαίροιτ' οὖν ἱεροῖσιν ἐπ' εὐσεβίῃ κλυτοὶ ἄνδρες,
καὶ τὸν ἀπ' αἰώνων μῦθον ἔχοιτε μόνον.*

non optime intellego quibusnam sacris gaudere iubeantur Cleobis et Biton, quorum statuas poeta alloquitur. Num sacris, quae ante mille, an quot, annos matri ipsorum ope peragere contigerat? Hoc vero nimis ineptum. An forte scripserat poeta:

χαίροιτ' οὖν ἱεροὶ καὶ ἐπ' εὐσεβίῃ κλυτοὶ ἄνδρες, κτέ.

Salvete igitur vos sancti ob pietatemque inclityi viri?

CAPUT IV.

Carm. 2, 1

*Ἀνθεὰ σοι δρέψας Ἑλικώνια, καὶ κλυτοδένδρου
Πιερίης κείρας πρωτοφύτους κάλυκας
καὶ σελίδος νεαρῆς θερίσας στάχυν, ἀντανέπλεξα
τοῖς Μελεαγρείοις ὥς Ἴκελον στεφάνοις.*

Non fero numerorum fulcrum ὥς, neque placet στεφάνοις pro eo quod ratio suadet στεφάνον. ΠΗΛΠΡΟ reddiderim:

ἀντανέπλεξα

τοῖς Μελεαγρείοις τὸν δ' Ἴκελον στεφάνον.

vel potius: *τοῦ σδ' ἱκέλους στεφάνους.*

Carm. 3, 47.

*Μὴ τις ὑπαυχενίοιο λιπῶν ζωστήρα λεπάδνου
βάρβαρος ἐς βασιλῆα βριημάχον ὄμμα τανύσση.*

Non tantum ὑπαυχενίοιο refingendum est cum aliis in ἑπαυχενίοιο (cf. A. P. VI 34 et Pind. P. II, 172), sed praeterea suspectum mihi est λιπῶν ab ΑΓΑΘΙΑ usurpatum pro ἀποβαλλών. Nec tamen sub eo latet βαλὼν, sed, nisi fallor, ΔΙΚΩΝ, δίκων. An licet suspicari μὴ τις ἀπ' αὐχενίοιο δίκων κτέ? Diversum quidem

quod alibi legitur αὐχένιοι τένοντες, nec plane simile αὐχένια χαῖται, quod dixit ARCHIAS Ep. 12, sed Hesychius auctor est Antiphanem αὐχένιους vocasse χιτῶνος εἶδος.

CAPUT V.

Ep. 40

Τῆς μητρὸς μὴ ἄκουε, Φιλουμένη· ἦν γὰρ ἀπέλθω
καὶ θῶ ἄπαξ ἔξω τὸν πόδα τῆς πόλεως,
τῶν καταπαίζόντων μὴ σχῆς λόγον, ἀλλ' ἀ γ' ἐκείνους
ἐμπαίξας ἄρξαι πλεῖον ἐμοῦ τι ποεῖν·
πάντα λίθον κίνει. Σαυτὴν τρέφε, καὶ γράφε πρὸς με
εἰς ποίην ἄκτὴν εὐφρόσυνον γέγονας.
Εὐτακτεῖν πειρῶ· τὸ δ' ἐνοίκιον, ἦν τι περισσὸν
γένηται, καὶ ἐμοὶ φρόντισον ἱμάτιον κτέ.

Vs. 2, sq. legendum videtur:

ἀλλ' ἀ γ' ἐκείνους

ἐμπαίξας ἄρξαι πλεῖον ἐμοὶ τι ποεῖν.

Ut enim ipse aliquid proficiat, ista uxori suadere videtur turpis leno maritus. Quod deinde sequitur εὐτακτεῖν πειρῶ Grotius vertit *composite te gere*, interpretes Didotianus, praeëunte Jacobsio, *modestiam praeferre tenta*. Altera interpretatio sententiae quidem satis convenit, sed callide verbis Graecis addit quae his deest necessariam *simulandi* notionem. Vertendum fortasse: *Bene rem administrare templa*, nam tale quid loci tenor manifesto postulat, nec, quoniam εὐτακτεῖν propriè significat *bonum servare ordinem*, incredibile est verbum sic usurpari potuisse, licet fatear me hunc usum exemplis demonstrare non posse. Si de corruptela cogitandum, suspicari possis εὐ πράσσειν. Sed praeter solitum quoque NICARCHUS mox usurpavit ἐνοίκιον, quod hic significare videtur cohabitandi (et concumbendi) pretium, quod moechus sive moechi uxori soluturi sint.

Ep. 55, 7.

μέχρις ἀπεσπείσθῃ λευκὸν μένος ἀμφοτέροισιν,
καὶ Δωρὶς παρέτοις ἐξεχύθῃ μέλεσιν.

Audacter dictum nec fortasse sollicitandum, etsi in promptu est conicere λευκὸν γένος, ut sane scriptum mallet a DIOSCORIDIS.

Ep. 77

Εἰ τοῖνυ χάριν εἶχε γυνὴ μετὰ Κύπριδος εὐνήν,
οὐκ ἂν τοι κόρον ἔσχεν ἀνὴρ ἀλόχοισιν ὀμιλῶν.
πᾶσαι γὰρ μετὰ Κύπριν ἀτερπτεῖς εἰσὶ γυναῖκες.

Cum γυνὴ nude dictum sit non addito ἄλλη vel ἑτέρη, sequitur ut hoc carmen pertineat ad *puerilem*, prorsus ut huius capitis, quod mulierum amori consecratum est, epigrammata 117, 122, 145 et 167. Ad τοῖνυ vs. 1 mente supplendum est *qualem hic habet*, sed fortasse brevissimum poematum capite truncatum est.

Ep. 167

Τετὸς ἦν καὶ νύξ καὶ τὸ τρίτον ἄλγος ἔρῳ τι
[οἶνος καὶ] βορέης ψυχρός, ἐγὼ δὲ μόνος.

Probabiliter correctum est ἔρῳντι, praeterea vero futuro editori auctor sum ut perabsurdum veteris lacunae supplementum οἶνος καὶ uncinis includat. Frustra enim ex litteris ΟΙΝΟΚΑΙ elicias quod sententiae aptum sit. Nec sufficit quod proposuit olim Geelius αἰνότατον, nam cum pluvia et tenebrae et ventus frigidus mala sint tantummodo iis qui foris versentur amatoribus, consentaneum est ut ASCLEPIADES necessariam illam notionem addidisse existimemus. Quod si recte statuo, fortasse locum concedes huic coniecturae:

Τετὸς ἦν καὶ νύξ καὶ τὸ τρίτον ἄλγος ἔρῳντι
<ἐνδίῳ> βορέης ψυχρός, ἐγὼ δὲ μόνος.

Amatori sub iove frigido versanti.

Similis crisis exercenda videtur in POSIDIPPI loco infra V, 211 sic scripto:

[Δάκρυα] καὶ κῶμοι, τί μ' ἐγείρετε, πρὶν πόδας ἄραι
ἐκ πυρός, εἰς ἑτέραν Κύπριδος ἀνθρακίην;

Ubi deleta librariorum supplemento apte expleveris:

<ψαλλοὶ> καὶ κῶμοι, τί μ' ἐγείρετε κτέ.

ut est XI, 41, 5 apud PHILODEMUM:

Ἄλλ' ἔτι μοι ψαλλός τε λάλος κῶμοί τε μέλονται

aut, si mavis:

<ψάλλματα> καὶ κῶμοι, cl. XI 34, 1.

His scriptis video similiter locum temptare Polakium Mnem. VI° 415 supplentem:

<ὄργια> καὶ κῶμοι κτέ.

cl. XII 119, 1 et 5.

Non admodum diversi generis est quod mentem meam subiit legenti BIANORIS epigramma A. P. IX 428, ubi in primis versibus

Σάρδιες αἱ τὸ πάλαι Γύγου πόλις, αἷ τ' Ἀλυάττου

[Σάρδιες], αἱ βασιλεῖ Περσὶς ἐν Ἀσιάδι,

valde mihi displicet repetitum Σάρδιες, quia oratio sic instituta est, ut menti repetendum sit e priore versu τὸ πάλαι πόλις. Quare nescio an librarii oscitantia nomen repetitum sit, neglecto alius Lydorum regis nomine, quod poeta cum Alyatte coniunxerit. Nempe fuisse olim suspicor:

αἷ τ' Ἀλυάττου

<Κροίσου τ'>, αἱ βασιλεῖ Περσὶς ἐν Ἀσιάδι.

Ep. 178, 7

Τοίγαρ πεπράσεται (Cupido). Εἴ τις ἀπόπλους

ἔμπορος ὠνεῖσθαι παῖδα θέλει, προσίτω.

Permīro usu adiectivum ἀπόπλους hic significat eum qui in eo est ut avehatur. Si contuleris ἐπιθάνατος mortī proximū, moribundus, ἐπίτοκος (Att. ἐπίτεξ) quae in eo est ut pariat, alia, potius expectes MELRAGRUM in suavissimo carmine scripsisse:

Εἴ τις ἐπίπλους κτέ.

i. e. in eo ut vela faciat.

Ep. 179

Ναὶ τὰν Κύπριν, Ἔρω, φλέξω τὰ σὰ πάντα πυρώσας
τόξα τε καὶ Σκυθικὴν ἰοδόκον φαρέτρην.

Φλέξω, ναί. Τί μάταια γελᾷς;

Solet in repetendo verbo vocula ναί poni inter utrumque, ut supra apud RUFINUM ep. 40, 9:

Ἦν ἐν γαστρὶ λάβης, τέκε, ναὶ τέκε.

Sic MELRAGRO reddiderim: ναὶ φλέξω.

Ep. 184, 5

Οὐχ ὁ περιβλεπτός Κλέων; κἂν μὴ... τί δ' ἀπειλῶ;

ἔρρε, κακὸν κοίτης θηρίον, ἔρρε τάχος.

Miror neminem haesisse in κοίτης θηρίον. Vix autem dubito quin

κακὸν κοίτης ex uno adiectivo composito depravatam sit. Venit in mentem MELLAGRUM dare potuisse

ἔρρε, κακὸν ῥεπτεῖς θηρίον, ἔρρε τάχος.

Vocabulo usus est Apollonius Rhodius III, 595.

Ep. 213.

Πυθιάς, εἰ μὲν ἔχει τιν', ἀπέρχομαι· εἰ δὲ καθεύδει

ᾧδε μόνῃ, μικρόν, πρὸς Διός, εἰσκάλεσαι.

Εἶπε δὲ σημεῖον μεθύων ὅτι καὶ διὰ κλωπῶν

ἦλθον, Ἐρωτι θρασεῖ χρώμενος ἡγεμόνι.

Cod. v. 2 ἐκκάλεσαι, unde recte Sternbach εἰσκάλεσαι, cum vulgo e Meinekii correctione ἐσκαλέσαις legeretur. Sed aqua mihi haeret in vs. tertio, ubi perabsurde amatoris ebrietas signum vocatur, quo puella eum agnita sit. Mira mehercules commendatio! Punctum temporis non dubito quin μεθύων depravatam sit. Num forte POSIDIPPUS scripserat:

Εἶπε δὲ σημεῖον, μέσσων ὅτι καὶ διὰ κλωπῶν

ἦλθον, Ἐρωτι θρασεῖ φρώμενος ἡγεμόνι?

Vix tamen puto, quia καὶ (vel) habet quod displiceat. Quaerendus videtur genetivus pluralis substantivi, quod commodè iungatur cum voce κλωπῶν, velut ξιφέων aut νεφέων. Interea vide an unica inserta litterula locus salvus sit:

μεθύ(σ)ων ὅτι καὶ διὰ κλωπῶν κτέ.

i. e. per ebrios grassatoresque nocturnos.

Ep. 226, 7.

ἔξ ὑμέων γάρ,

Φεῦ, πυρὸς ἐς τόσσην ἤλθομεν ἐργασίην.

Parum eleganter et obscure PAULUS Silentarius ita dixit eodem sensu quo alii Anthologiae poetae πυρκαϊάν vel ἀνθρακίην usurpant. ASCLEPIADES VII, 217, 4 δι' ὅσης ἤλθετε πυρκαϊῆς. POSIDIPPUS V, 211 κῶμοι, τί μ' ἐγείρετε, πρὶν πόδας ἄραι || ἐκ πυρός, εἰς ἐτέραν Κύπριδος ἀνθρακίην. Incertus poeta XII, 17 οὐ μοι θήλυς ἔρως ἐγκάρδιος, ἀλλὰ με πυρσοί || ἄρσενες ἀσβέστω θῆκαν ὑπ' ἀνθρακίῃ. MELLAGER XII, 72 ἔστη γὰρ ὑπ' αὐγᾶς = ὀφθαλμῶν (Damis Heracliti), βληθεὶς κηρὸς ἐς ἀνθρακίην. ASCLEPIADES XII, 166, 4 καὶ πάντως τέφρην θέσθε με κἀνθρακίην.

Ep. 238, 5

οὗτος (gladius) ἐμοὶ ποθέοντι συνέμπορος, οὐδὲ κατόπτρου
δεύομαι, ἐν δ' αὐτῷ δέρομαι αὐτὸν ἐγώ
καὶ καλὸς ὡς ἐν ἔρωτι. κτέ.

Haud satis perspicio quo pacto verba καὶ — ἔρωτι cum praegressis cohaereant. Alii καλὸς ad gladium, alii haud dubie rectius ad loquentem referunt.

Scripserim equidem:

ἐν δ' αὐτῷ δέρομαι αὐτὸν ἐγώ,
εἰ καλός, ὡς ἐν ἔρωτι.

i. e. *nec speculo indigeo, sed in eo me ipsum contemplor an pulcher sim, ut fit in amore*. Amantes de specie sua ne amatis displiceat solliciti, speculum interrogare assolent. Ceterum δέρομαι αὐτόν, pro quo Hermannus reposuit δέρομαι ἐμαυτόν, nescio an in Byzantino poeta MACEDONIO offensione careat. Similiter Byzantini sermonis est quod sequitur σὺ δ' ἦν ἀπ' ἐμεῖο λάθῃαι pro ἐπ' — λάθῃαι, ut dicunt antiqui.

Ep. 249, 3

ἀγκὰς ἐλκυσα μ' ἔχεις παρὰ σὸν λέχος.

Nisi forte statuendum, quod nemo faciet, Byzantinos susque deque habuisse omnes praepositiones IRENAEO, *referendario*, reddendum est κατὰ σὸν λέχος.

Ep. 255, 13

ῥεῖά τις ἡμερίδος στελέχη δύο σύμπλοκα λύσει
στρεπτὰ πολυχρονίῳ πλέγματι συμφυέα,
ἢ κείνους φιλέοντας.

Pessime PAULUS *Silentiarius* habuit ρεῖα pro comparativo, nam vereor ne ipsum, non librarios, corrigeres scribendo: ῥήιον ἡμερίδος — λύσεις.

Ep. 273, 1

Ἦ πάρος ἀγλαΐῃσι μετάρσιος, ἢ πλοκαμῖδας
σειομένη πλεκτάς καὶ σοβαρευομένη.

Ex hac verborum compositione apparet nomen πλοκαμῖς apud Byzantinos primitivam notionem prorsus exuisse. Nemini enim auctor sim ut πεκτάς vel πλείστας, quorum neutrum plane aptum est, pro πλεκτάς substituat. Cf. infra ad IX, 177.

Ep. 274, 1

Τὴν πρὶν ἐνεσφρήγισεν Ἐρως [θρασὺς] εἰκόνα μορφῆς
ἡμετέρης θερμῷ βένθει σῆς κραδίης.

Recte editor „θρασὺς accessit ex Planude; aptius vocabulum excidisse patet”. Vix autem aptius reperietur quam γλυκύς, ut arbitror.

Ep. 279, 5

Ἄ πόσα τὴν Κυθέρειαν ἐπώμοσεν ἔσπερος ἦξειν,
ἀλλ' οὐτ' ἀνθρώπων φέιδεται οὔτε θεῶν.

De hominibus dictum recte habet φέιδεται, de diis non item. De utrisque optime PAULUS dixisset κήδεταί. *Nec mortales Cleorhantís curat nec immortales.* — Etiam evidentior est utriusque verbi confusio A. P. X, 101:

Ἦνιδε καὶ χέρσου τὸ γεωτόμον ὄπλον ἐρέσσει
καὶ τὸν ὑπουθατίαν μόσχον ἄγει δάμαλις,
βουτὰν μὲν τρομέουσα διώκτορα, τὸν δὲ μένουσα
νῆπιον, ἀμφοτέρων εὐστοχα φειδομένη.

Manifesto enim BIANOR dicere debuit κηδομένη. Simili errore Bonitzius olim liberavit plaudentibus omnibus Sophoclem Antig. 414 reponendo ἀκηδήσοι pro ἀφειδήσοι.

Ep. 286, 3

ποῖος ἄρης ἢ τάρβος ἀπείριτον, ἢ τίς αἰδῶς
τούσδε διακρίνοι πλέγματα βαλλομένους;

Permire dictum, nec quidquam simile legere me memini. Nisi Byzantini isti versifices multa sibi permitterent a sano sermonis usu discrepantia, confidentius dicerem subesse librarii errorem et PAULUM scripsisse πλέγμασι θαλομένους. Sed nihil aliud voluisse videtur quam ἀμφιβάλλοντας ἀλλήλους.

Ep. 298, 5

κάλλος ὑπόσχοι
ψυχῆς ἀμπλακίην, αἴτιον ἀμπλακίης.

Nota breviloquentiam pro ὑπόσχοι δίκην ἀμπλακίης, prorsus ut Euripides Electr. 1318 dixit:

καὶ ἐπ' ἀλλοτρίοις ψήφοις φόνον
μητρὸς ὑφέξω.

pro φόνου δίκην ὑφέξω.

CAPUT VI.

Ep. 27, 7

θαλασσοπόρος πόρε Βαίτων.

Admodum epigrammatum auctoribus placent huiusmodi assonantiae. Sic infra 180, 5 sq. οἷς ἄμπα χερσαίαισιν, ἄμ' ἡερίαισιν ἐν ἄγραις || 'Αγρεῦ, ἄμ' ἐν πλαταῖς, ὡς πρίν, ἄρωγός ἴθι, et 206, 9 πατρός 'Αριστοτέλους συνομώνυμος· αἱ συνομήθεις || ἄλικες Οὐρανίη δῶρα Κυθηριάδι et VII 62 σῶμα δὲ γῇ γηγενές 'Ατθίς ἔχει. Sic X 21, 4 a Philippo luditur in ἡμίσπαστον et παστῶν, X 119 in σώματα et δώματα, id genus alia, quae omnia adscribere nil attinet. Utile tamen est observasse etiam idcirco quod ducere potest ad depravatorum locorum emendationem, ut v. c. Duebnero A. P. X 103 PHILODEMO admodum probabiliter pro corruptis verbis εἰς κολοκορδόκαλα restituere contigit εὐκολα χορδόκολα. Ipse hac observatione fretus aliquid infra pag. 405 tentabo ad XII 65. Saepiuscule etiam verbis luditur per totum epigramma, ut in Simonideo illo VI 216

Σῶσος καὶ Σωσὼ σωτήρια τόνδ' ἀνέθηκαν

Σῶσος μὲν σωθεῖς, Σωσὼ δ' ὅτι Σῶσος ἐσώθη.

Ep. 65, 1

Τὸν τροχόντα μόλιβδον, ὃς ἀτραπὸν οἶδε χαράσσειν

ὀρθὰ παραξύνων ἰθυτενῇ κανόνα,

καὶ χάλυβα σκληρὸν καλαμηνόφρον κτέ.

Perinepte calami scalprum vocatur *calami esor*, sed non dubito quin PAULUS scriptum reliquerit:

καὶ χάλυβα σκληρὸν καλαμηνόφρον,

ut DAMOCHARIS in epigr. 63, 7 idem instrumentum vocavit γλύφανον καλάμου et JULIANUS (ex praefectis Aegypti) in similis argumenti carmine 68, 7 γλυπτῆρα σιδήρεον.

Ep. 66. 7

σπόγγον, ἄλδς βλάστημα, χυτῆς λειμῶνα θαλάσσης.

Spongiam, qua veteres utebantur ad abstergendos calamos (cf. VI 295, 2 et 65, 8), dici potuisse a Paulo *pratium* maris nemo credet et recte negavit editor. Latere suspiceris sub corrupta voce nomen plantae terrestris, cui comparari potuerit spongia

Num forte latet *λειχήνα*, musci genus, quod arboribus in-
nascitur, ut scopolis submarinis spongia?

Ep. 68, 1

Αὐλακας ἰθυπόρων γραφίδων κύκλοισι χαράσσω
ἀνθεμά σοι τροχόεις οὗτος ἐμὸς μόλιβος.
καὶ μολίβῳ χρωστῇρι κανὼν τύπον ὁρθὸν ὀπάζων
καὶ λίθος εὐσχιδέων θηγαλὴν καλάμῳ.

„Κύκλοισι *si sanum*, ait Duebner, intellegendum videtur *rotunda sua figura*, quippe rotundum est plumbum, *κυκλοτερές, τροχόειν, κυκλομόλιβον supra*”. Scil. ep. 62 et 65. Adde *γυρός* ep. 64 et *τροχαλός* ep. 66. Dubitasse videtur de sanitate, quod propter additum epitheton *τροχόεις* fere abundat *κύκλοισι*: recte si dubitavit, facillima coniectura propter creberrimam litterarum α et β confusionem resciri possit *βύβλοισι* (praep. enim *ἐν* ab his poetis saepe neglegitur), sed recte virum desideratissimum optimeque de his litteris meritum, in quem, mortuum praesertim, nollem tam inhumane invecus esset Sternbachius (Melet. Gr. I in prooemio), subdubitasse dubito. Si quid in his versibus depravati est, id potius cadit in *τύπον vs. 3tio*. Facilius certe intellegerem:

καὶ μολίβῳ χρωστῇσι κανὼν πόρον ὁρθὸν ὀπάζων.

Cf. 66, 1 *ἀπλανέος μόλιβον γραπτῆρα κέλευθον*; 67, 1 *ἀκλινέας γραφίδεσσιν ἀπιθύνοντα πορείας* — *μόλιβδον*, 65, 1 *μόλιβδον, ὃς ἀτραπὸν οἶδε χαράσσειν ὁρθὰ παραξύνων ἰθυτενῇ κανόνα*, 64, 4 *κανόνα γραμμῆς ἰθυπόρου ταμῖν*, 63, 2 *κανόνα γραφίδων ἰθυτάτων* (malim *ἰθυπόρων*) *φύλακα*. Eodem sensu possis quoque *τρίβον* pro *τύπον* conicere, sed nescio tamen an non sit sollicitandum *τύπον ὁρθόν*, sed intellegendum *χάραγμα ἰθυτενές s. ἰθυπόρον*.

Ep. 74, 3.

ἡ μέγα καυχάζουσα λεοντοφόνους ἐπὶ νίκαις.

In AGATHIA nemo mirabitur hanc formam pro *καυχάζουσα*, sed novo usu huic verbo tribuit non *cachinnandi*, sed *iubilandi* notionem, licet cognatum verbum Homericum eam vim habens in promptu esset, si scribere voluisset *καυχάλωσα*.

Ep. 99

Κόφας ἐκ Φηγοῦ σε τὸν αὐτόφλοιον ἔθηκεν
 Πᾶνα Φιλοξενίδης, ὃ κλυτὸς αἰγελάτης,
 θύσας αἰγιβάτην πολὺν τράγον, ἐν τε γάλακτι
 πρωτογόνῳ βωμὸς τοὺς ἱεροὺς μεθύσας.
 Ἄνθ' ὧν ἐν σηκοῖς διδυμητόκοι αἶγες ἔσονται
 γαστέρα, Φεύγουσαι τρηχὺν ὀδόντα λύκου.

In suavi hoc PHILIPPI Thessalonicensis epigrammate misere per-
 ἔλκει istud γαστέρα initio versus ultimi, neque igitur quid-
 quam proficitur Bothii coniectura γαστέρι. Gravior aliquis sub-
 est error, neque enim neglegendum est ἔσονται in codice Pal.
 adscriptum esse a correctore. Fortasse:

Ἄνθ' ὧν ἐν σηκοῖς διδυμητόκον αἶγες ἔχοιεν
 γαστέρα, κτῆ.

Pro quibus sacris utinam in stabulis geminos pariant capellas. Ad
 ἀνθ' ὧν cf. clausulas epigrammatum 105, 154, 182, 251. Sed
 vide an servato διδυμητόκοι scribere sufficiat:

Ἄνθ' ὧν ἐν σηκοῖς διδυμητόκοι αἶγες ἔχοιεν
 γαστέρα,

ut γαστέρα sit *foetum*, quo sensu vocabulum adhibuit Phi-
 lostratus in vita Apollonii Tyanensis III 39.

Ep. 171, 5

Οὐ γὰρ ὑπὲρ πελάγους μόνον κάτθεσαν, ἀλλὰ καὶ ἐν γῇ κτῆ.

Sic codex Pal., Planudes autem, quod cum corruptelae signo
 recepit Duebner, ἄνθεσαν. Violentae sunt et prorsus improba-
 biles Heckeri et Duebneri coniecturae ἄψαντ' et ἤνθεεν. Nisi
 vehementer fallor, tam codicis lectio quam Planudea sunt plum-
 bei veterum correctorum conatus emendandae veteris et genui-
 nae scripturae θέσαν, quae optime numeris conveniet, simulac
 pro μόνον revocaveris formam dialecticam μοῦνον. Lege:

Οὐ γὰρ ὑπὲρ πελάγους μοῦνον θέσαν, ἀλλὰ καὶ ἐν γῇ
 ἀβρὸν ἀδουλώτου φέγγος ἐλευθερίας.

Ne forte pro μοῦνον requiras μῶνον, vid. Ahrensium de dial.
 Dor. pag. 162. Τιθέναι φέγγος tam recte dici quam φάος nemo.
 opinor, negabit. — Optime autem in huius epigrammatis (quod
 ALCAEO Messenio tribuit Bergk) initio pro αὐτῷ Sternbach
 Mel. Gr. I, p. 134 correxit αὐτῶ, i. e. αὐτοῦ.

Ep. 193, 5

σοι τὰ δίκτυα τὰμφίβληστρα ταῦτα,
δαῖμον, εἶσατο τοῖς ἑθαλπε γῆρας.

Interpretantur „quibus *fovere* senectam”. Vellem FLAOCUS usus esset verbo minus ambiguo, nam *θάλλειν* non raro adhibetur in malam partem, ut sit *cruciare*, *vexare*, quae notio hic minime inepta est, si poeta voluit significare Damoetam piscatorum artis suae instrumenta, quibus tractandis senio impar iam esset, dedicasse Priapo, *μογερῶ γῆραϊ τειρόμενον*, ut est in fine ARCHIAE poematii praecedentis. Ita enim sententia foret „quibus (hucusque) senectutem suam vexabat”. Vulgarem tamen interpretationem non impugno, dico tantum incertam videri.

Ep. 208 ANTIPATRI Thessalonicensis est epigramma, quod recurrit Cap. IX post ep. 365 cum lemmate: *εἰς τρεῖς πάλαι πόρναις, λαβούσας δὲ ἄνδρας καὶ σωφρονισθείσας*. Consensu depravata sunt ultima, sic scripta:

Πᾶσαι δ' ἄσται ἔσαν καὶ ἑταιρίδες· ἀλλὰ τυχοῦσαι

Κύριδος εὐκρήτου, νῦν ἐνός εἰσι μία.

Pro corrupto *ἄσται* altero loco est *αἱ τρεῖς ἄσται*. Equidem non dubito quin ACTAI hic, ut alibi saepe, confusum sit cum ATTAI et corrigendum sit:

πᾶσαι δ' αὖται ἔσαν πρὶν ἑταιρίδες κτέ.

Ep. 220, 15

ἰρὴν σοι θαλάμην, ζώαγρια καὶ λαλάγημα.

Vox semel lecta sed optime formata, quam temere coniectura sua *πλατάγημα* sollicitavit Iacobs. Cf. *λαλαγή*, *λαλαγεῖν*, *λαλαγητής* et *λάλημα* apud Soph. Ant. 320 et Eur. Andr. 987. Idem instrumentum *λάλα κύμβαλα* infra vocatur ep. 234, 5 ex certa Meinekii emendatione.

Ep. 224 THEODORIDAE est ἐπὶ κοχλίᾳ θαλασσίῳ. Legitur vs. 3 sqq.

Παίγνιον ἀντριάσιν Διονύσιος ἄνετο Νύμφαις

— δῶρον δ' ἐξ ἱερᾶς εἰμι Πελωριάδος —

υἶδς Πρωτάρχου· σκολιδς δ' ἐξέπτυσσε πορθμῆς,

ῥφρ' εἶην λιπαρῶν παίγνιον Ἀντριάδων.

Molesta hoc carmen tautologia liberetur, si statuere liceat Dionysium hunc Protarchi filium aetate admodum iuvenili cochleam (aptissimum sane puerulo donarium cochlea qua *ludercant* Nymphae) Antriasi dedicasse. Ita enim facili mutatione scribere possimus:

Παῖδ' ἰον ἀντριάσιν Διονύσιος κτέ.

Ep. 225, 3

τέκνα θεῶν, δέξασθε Φιλήτιδος ἱερὰ ταῦτα
δράγματα — — ἀλλὰ καὶ οὕτως
ἡρῶσαι Λιβύων χαίρετε δεσπότηδες.

Oppositio in sequentibus valde probabilem reddunt Geelii coniecturam παῦρα pro ταῦτα. Nisi forte eodem sensu dictum praefere τυτθά.

Ep. 230, 3

Δᾶμις δ' κυρτευτής, ψάμμω κέρασ αἰὲν ἐρεῖδων.

„Bene monstravit Toupius, ait Boissonade, κέρασ esse cornu „hamo superimpositum, sed quid esset ψάμμω κέρασ ἐρεῖδειν „non docuit.” Difficultatem expedire sibi videtur Duebner scribendo „videtur illos αἰγιαλοὺς alluere mare haud profundum, „ut demissus hamus attingeret arenas.” Permirum est neutrum animadvertisse κυρτευτή, i. e. ei qui nassa piscatur, nihil esse cum hamo, itaque κέρασ longe aliud hic significet necesse esse. Suspiceris ferme esse baculum vel paxillum aliquem (superne ut arbitror inflexum), qui arenae litoris infixus aptatam ei passam impediret quominus fluctibus undique marinis cedens abripere-
tur. De aliis quoque instrumentis non corneis, velut antenna, vocabula κέρασ et cornu improprie usurpari notum est.

Ep. 250, 3

Ἄλλὰ δέχου μνιαιοῦ βαθυρραῖνοιο τάπητος
ἐνδυτὸν εὐανθεῖ πορφύρῃ εἰδόμενον.

Sola lenitate commendatur Heckeri coniectura βαθυρραῖνου, quod minime potest significare, ut putabat, villosum, estque elephanto quidem aptum sed molli tapeti ineptissimum epitheton. Propter versum sequentem credo de saturo (cf. Verg. Ge. IV, 325), quo tapetis lana penitus imbuta fuerit, colore ANTIPHILUM loquentem scripsisse:

Ἄλλὰ δέχου μνιαροῖο βαθυχράντοιο τάπητος
ἐνδυτὸν εὐανθεῖ πορφύρῃ εἰδόμενον.

i. e. βαθυχρόου.

Ep. 328

Τὴν τριτάτην χαρίτων ἀπ' ἐμεῦ πάλι λάμβανε βύβλον,
Καῖσαρ, ἰσηρίθμου σύμβολον εὐεπίης,
Νεῖλος ὅπως καὶ τήνδε δι' Ἑλλάδος ἰθύνουσιν
τῇ χθονὶ σὴ πέμψει δῶρον ἀοιδότατον.

Cum certissima sit Heckeri correctio (vs. 4) χθονὶ σὴ pro χθονίῃ, alterum hemistichium, in quo nullum praeterea mendum est, efficit numerum 7472, itaque iusto maiorem, nam prius efficit summam 7372. Quoniam vero etiam in hoc omnia sanissima sint, non video quo alio modo LEONIDAE lusus constare possit quam si sumimus eum στοιβῆς δίκην inseruisse Homericam voculam saepiuscule a versificibus pleonastice additam et dedisse:

Τὴν τριτάτην χαρίτων <β> ἀπ' ἐμεῦ πάλι λάμβανε βύβλον.
Calculorum errorem commisisse poetam in epigrammate, quo Imperatori disertis verbis artificium suum annuntiat, nequaquam probabile est.

CAEPT VII.

Ep. I, 1

Ἡρώων τὸν ἀοιδὸν Ἴφ' ἐνὶ παῖδες Ὅμηρον
ἤκαχον, ἐκ Μοιρέων γρῖφον ὑφηνάμενοι.

Tam sententia quam caesura suadent ut verba ἐκ Μοιρέων jungamus potius cum praegressis quam cum sequentibus. Transponatur igitur virgula post Μοιρέων vel potius omnino deleatur, arctissime enim sequentia praecedentibus cohaerent.

Eadem opera de aliis quibusdam locis videamus perperam, ut mihi quidem videtur, distinctis. A. P. IX, 17 σιγῶ, φθεγομένη παλάμης θελξίφρονα παλμόν, || νεύματι φωνήεσσα ἀπαγγέλλουσα σιωπῇν. Dele virgulam post σιγῶ. A. P. IX, 733 Τὰν βοῦν τάνδε Μύρων, ξεῖν', ἐπλασεν, ἂν δὲ μέσχος || ὥς ζῶσαν σαίνει, ματέρα δερκόμενος. Deleatur virgula post σαίνει. X, 116 „Οὐκ ἔτι γήμας, ὅστις οὐ χειμάζεται” || λέγουσι πάντες,

καὶ γαμοῦσιν εἰδότες. Verborum ordo legitimus, quem deserere poetam numeri cogeant, est οὐκ ἔστιν ὅστις γήμας οὐ χειμάζεται, itaque Graeca demum nascitur oratio, deleta absurda virgula post γήμας. Poetae comici esse verba primus vidit Duebner. Similiter mox (X) ep. 123, 5 temere virgula incisum est post πάντα et 124, 3 post γαμετή. Locum X 216, 4 sic interpunge: "Ἠλπιστα τοῦτ' ἂν ἐγώ; || ἦλπιστα τοῦτο, Κράτιππε; μανήσομαι εἰ, λύκος εἶναι || πᾶσι λέγων, ἐφάνη ἐξαπίνης ἔριφος. Vulgo post Κράτιππε ponitur virgula, non interrogandi signum, quo tamen opus est, quia in re paene incredibili repetitur quaestio. Cf. v. c. XII, 141. De locis XII, 111 et XVI, 273 infra videbimus. Denique loco XII, 250 deleatur virgula post ἄξιος.

Ep. 10, 4

δεύόμεναι σποδίῃ Θρηίκιον πλόκαμον

dicuntur ab ignoto poeta Thraciae mulieres Orphea lugentes. Valde suspectum est δεύω usurpatum de sicca materie, qualis est pulvis. Mihi quidem nihil aptius succurrit quam βαινόμεναι, ut est apud Homerum ἴπποι βαινόντο κονίῃ Π. IX 282.

Ep. 12, 1

Ἄρτι λοχευομένην σε μελισσοτόκων ἔαρ ὕμνων,
ἄρτι δὲ κυκνέῳ φεγγομένην στόματι,
ἤλασεν εἰς Ἀχέροντα διὰ πλατὺ κῦμα καμόντων
Μοῖρα, λινοκλώστου δεσπότης ἡλακᾶτης.

Miror neminem, quod certe sciam, haesisse in vs. 3tio manifesto depravato, quandoquidem, si ipse Acheron dictus est πλατὺ κῦμα καμόντων misere abundat vocula διὰ, sin figurate ignotus poeta ita vocavit umbras, ut Aeschylus Sept. 64 (cf. 108 et 1069) dixit κῦμα στρατοῦ, absurde ea verba secuntur post εἰς Ἀχέροντα, quia Acheron traiciendus, priusquam per umbras anima pelli possit. Nec vero hoc voluisse elegantem horum versuum auctorem, quibus lugetur praematura Erinnae poetriae obitus, etiam idcirco iudico, quod fluvii mentio illam imaginem excludebat. Ne multa: leni manu refingendum:

ἤλασεν εἰς Ἀχέροντ', αἰᾶτ', πλατὺ κῦμα καμόντων
Μοῖρα, κτέ.,

Quam facile ex ΑΙΑΙ potuerit fieri ΔΙΑ vides.

Eadem confusio pessumdedisse mihi videtur MELLAGRI epigramma in hoc ipso capite num. 476

Δάκρυά σοι καὶ νέρθε διὰ χθονός, Ἥλιοδώρα,
 δωροῦμαι, στοργᾷς λείψανον, εἰς Ἀἶδαν,
 δάκρυα δυσδακρύτῳ.

Nam prorsus ineptum est νέρθε διὰ χθονός, et facilius ferrem Planudeam lectionem νέρθεν ὑπὸ χθ., quae tamen haud dubie ipsius coniectura est neque ea admodum felix. Tu redde mecum poetae:

Δάκρυά σοι καὶ νέρθ' αἰατὶ χθονός, Ἥλιοδώρα,
 δωροῦμαι κτέ.

Ep. 20

ἑσβέσθης, γηραιὲ Σοφόκλεες, ἄνθος ἀοιδῶν,
 οἶνωπὸν Βάκχου βότρυν ἐρεπτόμενος.

Elegans epigramma, quod Simonidi scilicet tributum SIMIAE Rhodii esse probabiliter disputat Sternbach Melet. Gr. I p. 111 sq., non amplius intellexerunt Sophoclis biographi figurato sermone nihil aliud significare quam Sophoclem poesin artemque tragicam ad mortem usque coluisse, et ineptissima hinc propagata est fabella de modo quo summus poeta obierit. Qua non contentus serus poetaster A. P. VII 621 semibarbaro sermone cecinit:

Ἐνθάδ' ἐγὼ Σοφοκλῆς στυγερὸν δόμον Ἀΐδος ἑσβην
 κάμμορος, εἶδατι Σαρδῶφι σελίνοιο γελάσκων.
 Ὡς μὲν ἐγὼν, ἕτεροι δ' ἄλλως· πάντες δέ τε πάντως.

Ep. 42 est carmen in Callimachea Αἴτια

Ἄ μέγα Βαττιάδαο σοφοῦ περίπυστον ὄνειαρ,
 ἧ ῥ' ἔτεδν κεράων, οὐδ' ἐλέφαντος ἕης·
 τοῖα γὰρ ἄμμιν ἔφηνας, ἄτ' οὐ πάρος ἀνέρες ἴδμεν
 ἄμφι τε ἀθανάτους, ἄμφι τε ἡμιθέους.

Longe alia est locorum ratio ubi πάρος noto usu Homérico iungitur cum tempore Praesenti. Hic vero quia πάρος valet *antea* (antequam tu docuisti), necessarium est ἤσμεν, quod latet sub Planudea lectio ἴσμεν. Hiatum duplicem in vs. 4to facile incertus auctor vitasset scribendo

ἄμφότερ', ἀθανάτους ἄμφι καὶ ἡμιθέους.

sed vulgata lectio fortasse non est sollicitanda. Receptam autem oportuit certam Meinekii emendationem *θυειρον* pro *θυειαρ* in versu primo.

Ep. 49

Ἄ Μακέτις σε κέκυθε τάφου κόνις· ἀλλὰ πυρῶν
Ζανὶ κεραυνεῖω, γαῖαν * ἀπηχθίσας.

Τρίς γὰρ ἐπαστράψας, Εὐριπίδῃ, ἐκ Διδὸς αἰθὴρ
ἤγνισε τὰν θνατὰν σήματος ἱστορίαν.

Non mihi persuadet Iacobsius BIANOREM tam obscure dicere potuisse „id quod in hoc tumulto mortale esse intelligebamus.”
Temptare lubet:

ἤγνισε τὰν θνατὰν σήματος (σώματος?) εὖ σποδιάν.
bene lustravit mortales monumenti (corporis?) cineres.

Ad σποδιάν cf. VII 279, 2. 435, 4. IX 549, 4. al.

Ep. 79, 3

Λὰξ γὰρ καὶ τοκέων ἀσίῳι, ξένε, δύσφρονος ἄνδρα
ὕλακτευν.

Heracliti verba miserrime depravata nec facili coniectura sananda frustra hucusque temptata sunt. Hoc certe tenendum esse non obliterari oportere parentum mentionem propter similia Leonidae verba de Hipponacte VII 408, 3 ὁ καὶ τοκέων καταβαύξας bene observatum est. Collato notissimo versu Theognideo 847, proponere ausim:

Λὰξ γὰρ καὶ τοκέεσσ' ἐπιβάς, ξένε κτέ.

De ultimis huius ΜΕΛΕΑΓΡΙ poematii verbis egi Mn. II, 319.

Ep. 141, 3

σῆμα δέ τοι πτελέησι συνηρεφὲς ἀμφοικομεῦσι
Νύμφαι.

Dubites utrum ANTIPHILUS suo marte compositum finxerit a verbo Homérico quod est κομέειν = κομίζειν, an ab adiectivo ἀμφίκομος verbum derivaverit, ut voluerit *frondibus cingunt*. Obscuritatem vitasset scribendo ἀμφοιπολεῦσι, quod an ei reddendum sit dubito.

Ep. 156, 6

ἐνθάδ' ἰαύει,

παισὶ λιπὼν ἰξὺν καὶ πτερὰ καὶ καλάμους.

Falsa videtur Wilamowitzi coniectura ἡέρα, quia aer est τῶν κοινῶν neque ab Eumelo liberis cum ceteris bonis relinqui poterat. Recte praeunte Brodaeo *retia* interpretari videtur Duebner. Offensioni vix est quod de his sermo non fuit in priore hemistichio. Similiter, quod aliquanto tamen gravius, ANTISTHIUS VI 237 narrat in primo versu Gallum Cybelae dedicasse *vestes* et *cincinnos*, in ultimo autem *solos cincinnos* commemorat.

Ep. 185, 3

ἢ δέ με θρῆψαμένη Πομπήϊη ἀντὶ θυγατρὸς,

κλαυσαμένη τύμβῳ θῆκεν ἐλευθερίῳ

πῦρ ἔτερον σπεύδουσα.

Quando Pompeia ancillam suam tumulto condebat, non amplius ei ἔσπευδε faces nuptiales, itaque ANTIPATER Thessalonicensis dare debuit σπεύσασα.

Ep. 207, 2

λάγων

ἐν κόλποις στέργουσα διέτρεφεν ἃ γλυκερόχρους

Φάνιον, εἰαρινότ' ἄνθεσι βοσκόμενον.

Manifesto Phanium dici non potuit a poeta leporem *floribus* pavisse, sed *herbis* aut *oleribus*. Notandus hic apud MELLAGRUM vocabuli usus, cuius alterum exemplum ignoro. Vocabulum Indicum *ándhas*, quod Graeco respondet, revera *herbam* significat.

Ep. 276, 5 de naufrago semivorato a piscibus et humato a piscatoribus cum piscibus, quos uno iactu cum cadavere ceperant, ait ΗΓΕΑΣΙΡΡΟΣ:

᾿Ω χθών, τὸν ναυηγὸν ἔχεις ὄλον· ἀντὶ δὲ λοιπῆς

σαρκὸς τοὺς σαρκῶν γευσασμένους ἐπέχεις.

Etiamsi voculam δὲ pro γὰρ usurpatam statuamus cum interpretibus, sententia aperte falsa est. Debebat aut:

᾿Ω χθών, τὸν ναυηγὸν μὲν οὐχ ὄλον, ἀντὶ δὲ λοιπῆς

σαρκὸς τοὺς σαρκῶν γευσασμένους ἐπέχεις.

aut, quod minus mihi arridet, εἰ οὐχ ὄλον, ἀντὶ γε λοιπῆς κτέ., in quo οὐχ, quia arcte iungendum cum ὄλον, non soloecum

est. Superscriptum interpretamentum ἔχεις pro μὲν οὐχ, ut fit, in textum irrepsisse videtur.

Ep. 365

Ἀϊδῶν δὲ ταύτης καλαμῶδεος ὕδατι λίμνης
 κωπεύεις νεκύων βᾶριν, ἐλεῶν δδύνης,
 τῷ Κινύρου τὴν χεῖρα βατηρίδος ἐκβαίνοντι
 κλίμακος ἐκτείνας, δέξο, κελαινὲ Χάρων.

Ἐλεῶν infelicissima est correctiuncula pro ἐλῶν, quod optime iam Iacobs refinxerat in ἐλῶν, i. e. ἐλαύνων. Quo admissso Dilthey vidit sub δδύνης latere cymbae epitheton, quod ἀδινῆς esse coniecit. Equidem ita Charonis cymbam satis clare dici potuisse non facile credam et praetulerim κυανῆν, ferrugineam, aut χθονίην, ut est apud ANTIPATRUM VII 464, 1.

Ἡ που σὲ χθονίας, Ἀρετημιάς, ἐξ ἀκάτοιο
 Κωκυτοῦ θεμέναν ἶχνος ἐπ' αἶδι.

Ceterum non temere, ut Duebnero visum, loco nostro Salmasius et Heckerus pro ἐκβαίνοντι requirebant ἐμβαίνοντι, nam cum sequens δέξο eo tendit, tum κλίμακος ἐκβαίνειν Graece dici non posse crediderim. Sed lenius etiam rescribi potest ΕΙCβαίνοντι, quod unciali scriptura ab ΕΚβαίνοντι vix differt. Quo recepto, iunge κλίμακος ἐκτείνας.

Ep. 366, 4

τοὺς πάντων κρέσσονας ἀθλοφόρων.

Quia Menestratus et Menander, de quibus hic sermo fit, revera fuerant athletae, nescio an receptam oportuerit superscriptam in codice correctionem ἀθλοφόρους.

Ep. 370

Βάκχῳ καὶ Μούσῃσι μεμηλότα, τὸν Διοπείθους
 Κεκοπίδην ὑπ' ἐμοί, ξεῖνε, Μένανδρον ἔχω,
 ἐν πυρὶ τὴν ὀλίγην δὲ ἔχει· κόριν· εἰ δὲ Μένανδρον
 δίξῃαι, δῆεις ἐν Διδῶς ἢ μακάρων.

Nimia olim moliebar Mn. II^a, 323. Corrigere sufficit:

εἴπερ τὴν ὀλίγην δὲ ἔχω κόριν· εἰ δὲ μιν αὐτὸν
 δίξῃαι, δῆεις κτέ.

Nam in protasi commode ex apodosi suppleas δίξῃαι.

Ep. 397

Οὐχ ὅδε δειλαιος Σατύρου τάφος, οὐδ' ὑπὸ ταύτῃ,
ὥς λόγος, εὐνῆται πυρκαῖῃ Σάτυρος.

Si nemo adhuc monuit, requiri praesens tempus εὐνῆται, ego moneo, sin quis monuit, iterum monens nihil delinquam. Ionica forma fraudi fuit librario. — Aliud in accentu vitium me advertit A. P. XI 102

ἐξαίρων ποτ' ἄκανθαν ὁ λιπτακινδὸς Διδώρος
αὐτὸς ἐτρύπησεν τῷ ποδὶ τὴν βελονήν

ubi mirum sit, si primus intellexerim corrigendum esse ἐξαίρων, *eximens*.

Ep. 400. LEONIDAS Tarentinus carmen, quo celebravit Aristocrates laudes, permire claudit his verbis:

Γαῖ' ἐρατὴ, τοῖον ἔχεις φθίμενον.

Mireris enim *amabilem* dici a poeta tellurem, quae tam egregium virum, cuius virtutes modo celebravit, abscondat. Num forte dixerat Γαῖ', ἀρετὴν τοῖον (οἶον?) κτέ. i. e. *tantae* (quantae?) *virtutis hominem*, an vulgatam lectionem ita licet tueri ut dicamus caram esse terram quae cari viri reliquias gremio suo condat? Minus dubitarem, si primi versus:

Ἡρίον, οἶον νυκτὶ καταφθιμένοιο καλύπτεις
ὅστέον, οἷον, γαῖ', ἀμφέχανες κεφαλήν.

omni carerent expostulatione. Indicent alii.

Ep. 445, 1

Μαντιάδας, ὃ ξεῖνε, καὶ Εὐστρατος, υἱὲς Ἐχέλλου.

Exstant nomina Ἐχέλας et Ἐχελος, sed Ἐχελλος ignotum est. Num forte scribendum Ἐχέκλου? Vide tamen GUST. MEYERUM, Gramm. Graec. ed. II, pag. 280.

Ep. 519, 1

Δαίμονα τίς δ' εὖ οἶδε τὸν αὖριον κτέ.;

Suspectum est δὲ in epigrammatis initio. Conieci τίς δὲ εὖ οἶδε.

Ep. 576, 1

Κάτθανες, ὃ Πύρρων; B. ἐπέχω. A. πυμάτην μετὰ μοῖραν
φῆς ἐπέχειν; B. ἐπέχω. A. Σκέψιν ἔπαυσε τάφος.

Facetum JULIANI epigramma perdidit insulsa clausula, nam in aprico est viatorem post Pyrrhonis responsa dixisse ipsum contrarium eius quod traditur. Requiro:

σκέψιν ἔσωσε τάφος.

Fortasse superscriptum interpretamentum οὐκ ἔπαυσε causa fuit corruptelae.

Ep. 600 et 601, 4 de eiusdem Anastasiae aetate qua diem obiit diversa tradunt. Nam priore loco scribitur:

ἔκκαϊδεκέτιν, Φεῦ, κατέχει σε τάφος

altero: πέμπτον ἐφ' ἑνδεκάτῳ πικρὸν ἄγουσαν ἔτος.

Aut igitur priore loco poetaster metro coactus anno fecit eam maiorem, aut altero scripserat ἔκτον ἐφ' ἑνδεκάτῳ. Prius crediderim.

Ep. 628, 5

Παῖδι γάρ, ὃ τύμβῳ δίδης ὑπεθήκατε βάλου,
οὐνομα καὶ μορφὴν αὐτὸς ἔδωκεν Ἔρω.

Recte in δίδης haeserunt critici, sed nihil reconditius latere puto quam ἰδίδης. Perfrequens est apud sequiores praesertim hic adiectivi ἴδιος usus ut ponatur pro pronomine possessivo. Sententia: *Puero enim, quem vos (o insulae) propriae (i. e. vestrae) glebae tumulto supposuistis, nomen atque formam ipse dedit Amor.* CRINAGORAE est epigramma.

Ep. 690, 4

τῇ ῥα καὶ ἐς μακάρων νῆσον ἔβης, Πυθέα.

Una beatorum insula apud veteres, quod sciam, praeterea bis tantum commemoratur, sed utrobique incerta scriptura est. Nempe apud Herodotum III, 26 recentior (eademque saepe melior) codicum familia pro νῆσος habet νῆσοι, quam lectionem probat Cobet Mnem. XI², 271. Eadem varietas est apud Pindarum Ol. II, 70 ἐνθα μακάρων || νῆσον ὠκεανίδες, ubi unus veterum codicum cum recentioribus omnibus habet νῆσος, quam tamen Accusativi plur. correptionem Pindaro abiudicavit Bergk in ed. IVta Lyr. Gr., quem hoc epigramma praeteriisse videtur.

Ep. 695

Ὅρῃς πρόσωπον Κασσίας τῆς σώφρονος.
 Εἰ καὶ τέθυκε, ταῖς ἀρεταῖς γνωρίζεται
 ψυχῆς τὸ κάλλος μᾶλλον ἢ τοῦ σώματος.

Sanam sententiam non exculpo. Distingue et corrige:

Ὅρῃς πρόσωπον Κασσίας τῆς σώφρονος,
 εἰ καὶ τέθυκε. Ταῖς <δ> ἀρεταῖς γνωρίζεται
 ψυχῆς τὸ κάλλος μᾶλλον ἢ τοῦ σώματος.

Ep. 707, 9.

εὐαδὲ μοι θύρῶν κτύπος οὐ χερὶ καινοτομηθεὶς
 τῇ φιλοκινδύνῃ φροντίδι Σωσιθέου.

Reliquis coniecturis accedat mea εὐ παρακαινοτομηθεὶς.

CAPUT IX.

Ep. 43. PARMENIONIS Macedonis:

Ἄρκεϊ μοι χλαίνης λιτὸν σκέπας, οὐδὲ τραπέζαις
 δουλεύσω, Μουσέων ἄνθεα βοσκόμενος.

Μισῶν πλοῦτον ἄνουν, κολάκων τροφόν, οὐδὲ παρ' ὄφρυν
 στήσομαι· οἷδ' ὀλίγης δαιτὸς ἐλευθερίην.

Ferri nequit participium, quo servato οὐδὲ significat, quod non tolerat loci sententia, *ne-quidem*. Corrigendum Μισῶ πλοῦτον κτέ. — Num recte habeat παρ' ὄφρυν στήσομαι, quae interpretantur „ad superbum nutum *stabo* (debuerunt saltem *existam*, *consistam*)” dubitans, cogitavi de reponendo οὐδ' ὑπέροφρυν κτήσομαι, *neq. superbi venabor amicitiam*, sed vereor ut sic dici possit pro προσκτήσομαι aut φίλον κτήσομαι, quare abstineo manum.

Ep. 64. ASCLEPIADAE vel ARCHIAE:

Αὐταὶ ποιμαίνοντα μεσημβρινὰ μῆλ' ἀ σε Μοῦσαι
 ἔδρακον ἐν κραναοῖς οὔρεσιν, Ἑσίοδε,
 καὶ σοὶ καλλιπέτηλον ἐρυσσάμεναι περὶ πᾶσαι
 ὥρεξαν δάφνας ἱερὰν ἀκρεμόνα.

Heckerus apte sed violenter ἐρασάμεναι περὶ πάντων, Jacob-sius lenius sed parum apte ἐρεισάμεναι πέρι πᾶσαι coniecerunt. Accedat mea coniectura ἐλίσσόμεναι πέρι πᾶσαι. Musae, ut Gratiae et Nymphae, agunt choreas.

Ep. 65

Γῇ μὲν ἔαρ κόσμος πολυδένδρεος, αἰθέρι δ' ἄστρον,
Ἑλλάδι δ' ἦδε χθών, οἷδε δὲ τῇ πρόλει.

Cum per se parum aptum est κόσμος πολυδένδρεος, tum sic scribi vetant verba sequentia, ubi astra, regio (Attica?), homines κόσμος dicuntur, sed non πολυδένδρεος, ut arbitror. Recaptam oportuit Planudeam lectionem πολυδένδρεον, licet multum verear, ne carminis auctor anonymus ver non πολυδένδρεον (nam tot hieme arbores sunt quot verno tempore) sed φιλοδένδρεον dixerit. Epigramma venustissimum est, antiqua simplicitate et concinnitate conspicuum, Simonide dignius quam multa quae ei tribuuntur. In altero versu malim: οἷδε δὲ τῇ πρόλει.

Ep. 69

Μητρυῖης δύσμηνης αἰὲν ἁόλος, οὐδ' ἐν ἔρωτι
ἦπιος· οἶδα πάθῃ σὺ φρονος Ἰκ πολύτου.

In tali re aptior foret et usitatio secunda persona οἶσθα, ut est supra ep. 68 in simili loco Φαίδρην γυνῶθι καὶ Ἰκ πολύτου.

Non eadem est ratio epigr. 43, 4 οἶδ' ὀλίγης δαιτὸς ἐλευθερίην, ubi ineptum foret οἶσθ', ut inspicienti locum apparebit.

Ep. 70

Τραυλὰ μινυρομένα, Πανδιονὶ παρθένε, Φωνᾷ,
Τηρέος οὐ θεμιτῶν ἀψαμένα λεχέων,
τίπτε παναμέριος γοάεις ἀνὰ δῶμα, χελιδόν;
παύε', ἐπεὶ σε μένει καὶ κατόπιν δάκρυα.

Parum usitatum est etiam apud sequiores παύου, sed aut παῦε Graeci dicebant aut παῦσαι, quare nescio an Planudes ΜΝΑΣΑΙ-CAE manum servavit scribendo:

Παῦσαι, ἐπεὶ σε κτέ.

Vs. 2 nescio an praestet ἀψαμένου, quia Terei non Philomelae notatur flagitium.

Ep. 89, 5

Μὴ νεμέσα, Δήμητερ, ἀπὸ χθονὸς εἰ βροτὸν οὖσαν
κούραι τοῖς γαίης σπέρμασιν ἤμφλίσαν.

Nico mater, cum spicas in agro legens aestivo calore occubisset, a filiabus rogo ἐκ κκλάμης ἀσταχύων facto imposita com-

buritur. Dubites autem an calamis imposita recte dicta sit iis ἀμφιένυσθαι, quare fieri potest ut PHILIPPUS Thessalonicensis non ita scripserit, sed ἡγίασαν. Etiam v. 2 non praesto sana esse verba Νικῶ σὺν κούραις ἡερολόγει στάχυνας, non enim satis intellego interpretationem *summas aricas legebat*, quia integras aristas legere solent mulierculae. In promptu quidem est suspicari ἡερολόγει, sed potestne ἀερολογεῖν significare ἐν ἀγρῷ λέγειν? Similiter tamen ἀγρομενής Hesychio teste significabat: ὁ ἐν ἀγρῷ διατρίβων καὶ εἰς ἄστὺ μὴ καταβαίνων, et comparari poterunt οἰκογενής, οἰκόσιτος, οἰκόθρεπτος, οἰκοσιτεῖν, alia.

Ep. 92

Ἄρκεϊ τέττιγας μεθύσαι δρόσος· ἀλλὰ πίνοντες
ἀεῖδειν κύκνων εἰσὶ γεγωνότεροι.

Ὡς καὶ αἰοδὸς ἀνὴρ ξενίων χάριν ἀνταποδοῦναι
ὕμνους εὐέρκτους οἶδε, παθὼν ὀλίγα.

Optime nuper Nauckius *Mélanges Gr. R. IV, 171* ANTIPATRO Thessalonicensi reddidit εὐκρέκτους — λαβὼν, sed depravata reliquit quae secuntur:

Τοῦνεκα σοι πρώτως μὲν ἀμείβομαι· ἣν δ' ἐθέλωσιν
Μοῖραι, πολλάκι μὲν κίσειαι ἐν σελίσιν.

Manifesto enim sententia postulat:

Τοῦνεκα τοῖς δέ σε πρώτον ἀμείβομαι· κτέ.

Quibus emendationibus receptis nihil amplius in eleganti poematio quisquam requiret.

Ep. 127

Ἄν περιλειφθῇ μικρὸν ἐν ἄγκεσιν ἡδέος οἴνου,
εἰς δ' ἐὺ τρέπεται τοῦτο τὸ λειπόμενον.

Immo εἰς δ' ἐος τρέπεται, *vertitur in acetum*, ut est apud Antiphanem, quem contulit Schol. Wech.,

<Σφδρ> ἐστὶν ἡμῖν ὁ βίος οἶνω προσφερέης·

Ὅταν ἤ τὸ λοιπὸν πικρὸν, ὅξος γίγνεται.

Ep. 171

Ὅργανα Μουσάων, τὰ πολύστονα βιβλία πωλῶ,
εἰς ἑτέρας τέχνης ἔργα μετερχόμενος·

Περιίδες, σῶζοισθε· λόγοι, συντάσσομαι ὑμῖν·
σύνταξις γὰρ ἐμοὶ καὶ θάνατον παρέχει.

Difficile dictu est utrum cum Iacobsio vertendum sit „litterae, valedico vobis” an „orationes (i. e. causae orandae) vobis me adiungo, ad vos me confero” quo pacto Grotius locum intellexisse videtur facetissime vertens:

nam malo dicere causas

quam mortis causam dicere Grammaticam.

Utroque enim sensu et λόγοι et verbum συντάσσομαι gaudent. Optio si facienda, hanc sententiam praefero, quia priore interpretatione admissa utroque versiculi membro paene idem dicitur, nec tamen illa inepta est, ita ut paene dubites an quaesita amphibolia huius lusus auctor, PALLADAS Alexandrinus, usus esse existimandus sit.

Ep. 177

Αἴαντος παρὰ τύμβον ἀταρβήτοιο παραστὰς
Φρῦξ ἐπέων κακῆς ἤρχεν ἐπεσβολίης.

Brunekii et Boissonadii coniecturae δεδαώς et αἶοντι ineptae sunt, Duebneriana ἤρωι violenta. An fuit:

Φρῦξ ὕπείοντι κακῆς ἤρχεν ἐπεσβολίης.

in iacentem sub tumulo? Sed cf. πλοκαμίδας πλεκτάς V, 273.

Ep. 180

Τύχη καπηλεύουσα πάντα τὸν βίον,
ἀσυγκέραστον τὴν φύσιν κεκτημένη,
καὶ συγκυκῶσα καὶ μεταντλοῦσ' αὐτὴν πάλιν,
καὶ τὴν κάπηλός ἐστι νῦν τις, οὐ θεά,
τέχνην λαχοῦσα τὴν τρόπων ἐπαξίαν.

Nescio an praestet αὕτη κάπηλός ἐστι νῦν τις, οὐ θεά. Nam notioni ipsa vix locus est, siquidem Fortunam iam olim cauponam quodammodo fuisse poeta dixerat. An scribendum πάντῃ κάπηλός ἐστι νῦν τις, *propterea nunc caupona est?* Sic puto.

Ep. 254. Permire a PHILIPPO Thessalonicensi Philaenion, quae postquam tres liberos suos morte amiserat alieni pueri ab ipsa educti obitum luget, εὐπαις vocatur in pulchri carminis versu quarto:

Ἥ δ' εὐπαις θετὸν υἱὸν ἀνήγαγον· ἀλλὰ με δαίμων
ἤθελε μὴδ' ἄλλης μητρὸς ἔχειν χάριτα.

Sed vix dubito quin scripserit: Ἡ δύσπικς, nam optime habet asyndeton post exclamationem:

ἢ γὰρ ἐώλπειν

πάντως μοι ζήσσειν τοῦτον ὃν οὐκ ἔτεκον.

Quam qui non admittat poterit υἱάδ' pro υἱόν, sed nihil opus.

Ep. 260, 4

γνώριμον οὐδ' αὐτῇ Λαῖδι Λαῖς ἔτι.

In sententia non generali neutro praedicati generi locus non esse videtur. Requiro γνώριμος.

Ep. 270

κωμάζω χρύσειον ἐς ἐσπερίων χορὸν ἄστρον
λεύσσω, οὐδ' ἄλλων λαξ ἐβάρυν' ἄορος·
στέψας δ' ἀνθόβολον κρατὸς τρίχα τὴν κελαδεινὴν
πηκτίδα μουσποδαῖς χερσὶν ἐπηρέθισα,
καὶ τάδε δρῶν εὐκοσμον ἔχω βίον· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς
κόσμον ἀνευθε λύρης ἔπλετο καὶ στεφάνου.

In hoc obscuro et corrupto MARCI ARGENTARI epigrammate, a multis frustra temptato, hoc tantum propter πηκτίδα videre mihi videor vs. 2 latere *idiarum* mentionem, pro quo *gravisono* (βαρυβρόμους vocat Euripides) instrumento comissantibus proprio poeta εὐκοσμίας χάριν lyram pulsare se dicat. Haec sententia quin sit non dubito. Restitutio partim incerta. Temptavi

οὐδ' αὐλὸν κλάγξα βάρυν καθ' ὁδοῦς.

Cum intransitive instrumenta musica volgo κλάζειν dicantur, saepe autem transitive idem verbum usurpetur, licuit, opinor, poetae ita loqui. — Pro ἀνθόβολον vs. sequenti fortasse verius est ἀνθοκόμον.

Ep. 281, 3

Θρηκίης Φάτνης παλαιὸς λόγος εἰς ἑμὸν δμμα
ἤλυθε.

Non is erat Planudes qui pro παλαιός, quod nullam habet difficultatem, ex coniectura reponeret πολιδός, quam lectionem elegantem verissime vocavit Iacobsius, immerito reprehensus a Duebnero. Ego quin vera sit nullus dubito, cll. Eur. El. 701.

Aesch. Suppl. 673. Plat. Tim. p. 22 B. Compara etiam usum vocabulorum γέρων et τριγέρων.

Ep. 325

Πρὶν μὲν ἀλικύστοιο πέτρας ἐνὶ βένθεσιν ἡμῶν
εὐαλδὲς πόντου Φῦκος ἀπαινούμενα.

Corrige πέτρας ἐνὶ κεύθεσιν. Litteras κ et β, υ et ν perpetuo a scribis confunduntur. Obiter moneo in Homeri Od. XVII 316

οὐ μὲν γὰρ τι φύγεσκε βαθείης βένθεσιν ὕλης
propter additum βαθείης unice mihi probari lectionem τάρφειν
commemoratam a Schol. Cf. Il. E 555. N 606.

Ep. 340, 5

εἰ δὲ Κελαινίτης ποιμὴν πάρος οὐ περ αἰείσας
ἐγνώθη, Φοίβου κεινὸν ἔδειξεν ἔρις.

Duebner recepit Schneideri coniecturam πατρός οὐ πέρι ἄσας ||
ὠγκώθη, quae tamen verba manifesto significare nequeunt „a
patre suo melius modulatus superbivit“. Nihilominus ὠγκώθη
vere coniectum videtur, quo admissio equidem DIOSCORIDI red-
diderim:

εἰ δὲ Κελαινίτης ποιμὴν πατρός ὡς (οὐ?) ὑπεράρας
ὠγκώθη, Φοίβου κεινὸν ἔδειξεν ἔρις.

Ep. 363, 13 ΜΕΛΕΑΓΡΟ reddatur σίμβλῳ ἐνήμεναι (apoc)
ἐργάζονται — κάλλεα κηροῦ pro ἐφήμεναι, quod absurdum.

Ep. 375, 4 ἡμιδαές σκύβαλον sine exemplo dictum pro ἡμί-
βρωτον. Non credo ἡμιδαές aliud significare posse quam ἡμίβρω-
τον. Loco V 183, 4 ΡΟΣΙΔΙΠΠΟ ex Suida pro ἡμιδαές iam resti-
tutum est ἡμιδεές, idemque pro eodem ΝΙΚΑΝΔΡΟ Alexiph. 55.
Hic aut ἡμιδεές aut ἡμιδακές requiro.

Ep. 377. Perquam ineleganter PALLADAS: τινασσομένων γὰρ
ὑπερθευ || καρπὸς ὑπὲρ κεφαλῆς κτέ., cum sine offensione di-
cere potuisset ἄνωθεν — ὑπὲρ.

Ep. 384, 19. Ait mensis October:

Τίς δέ κ' ἔμεϊτο πέλοι γλυκερώτερος, ὃς μέθυ χεύω,
ληνῶ ἐπεὶ κατ' ἄγω Βάκχον ἀπ' οἰνοπέδου;

Requiro ἐπεὶ κ' ἀγάγω.

Ep. 391, 3

κεῖται δέ σφιν ἄγων οὐ χαλκίῳ ἀμφὶ λέβητος,
ἀλλ' ὅστις ζῶαν εἴσεται ἢ θάνατον.

Quia vita in hoc certamine victori praemium est, deque praemio sollemni usu adhibetur verbum *Φέρεσθαι*, sine controversia in hoc DIOTIMI carmine praestat Planudea lectio *οἴσεται*, licet aliter iudicarint Meinekius et Duebnerus. Quos si forte male habebat *Φέρεσθαι* dictum de morte, reputandum ἄθλον et *praemium καταχρηστικῶς* etiam de rebus malis adhiberi.

Ep. 397 3. Lacaena mulier ad filium, quem e pugna fugientem gladio transfodit:

Ζῶων μὲν σέο μητρὸς διαμπερὲς αἵσχος ἀνάπτεις,
καὶ κρατερῆς Σπάρτης πάτρια θεσμὰ λύεις,
ἦν δὲ θάνης παλαμῆσιν ἑμαῖς, μήτηρ μὲν ἀκούσω
δύσμορος, ἀλλ' ἐν ἐμῇ πατρίδι σωζομένη.

Callide vertit Grotius „ut in patria *sospite* sospes ero”, optime quidem, si scriptum exstaret: ἀλλὰ (ἐν) σὴ πατρίδι σωζομένη. Quoniam autem librariorum pro lubitu iota τὸ προσγεγραμμένον aut addere aut neglegere constat, data optione non dubitandum quin hic edendum sit *σωζομένη*, ut vertendum sit „sed in salva mea patria (ita sc. audiam)”. Hoc enim postulat praegressi distichi oppositio. Se suamque salutem non curat generosa mulier: curat tantum patriae felicitatem, in qua sospite quantumvis misera mater vivere non recusat.

Ep. 413 ANTIPHILI Byzantini:

Ἦ τερεινθάδης, ὀλιγάμπελος, οἷά τε βαιή,
νησίς, ἀλλ' ὀμαλὴ πᾶσα καὶ ἀστύφελος·
αἱ δ' ἀγχοῦ μεγάλαι τε καὶ εὐρέες, ἀλλ' ἐπὶ πουλὺ
τρηχαῖαι· μεγέθει τοῦτο περισσότεραι.
Καρποῖς, οὐ σταδίσιον ἐρίζομεν· οὐδὲ γὰρ αὐλάξ
Λιγύπτου Λιβύης ψάμμου ἐπιστρέφεται.

Vs. 4to depravatam est τοῦτο, quod pro μόνον dici non posse vix opus est affirmare, et, etiamsi posset, ne sic quidem satis apta procederet sententia. Continuata oratione, rescribendum:

τρηχέται. Μεγέθει δ' εἴ τι περισσότεραι,
καρπός, οὐ σταδίοισιν ἐρίζομεν· κτέ.

Ep. 421, 5

Ἦ β' ὑμᾶς ἐδίδαξεν ἕνα τρόπον ἢ ποτε λευκή
Δῆλος, ἐρημαίου δαίμονος ἀρξαμένη.

Rogaverat in praegressis ANTIPATER Macedo Cycladas, an tunc temporis desertae imitatae sint Siphni et Pholegandri exemplum, his autem quae adscripsi contendit eas potius Delum secutas esse. Interpretatur Jacobsius ἕνα per τὸν αὐτόν, quod etiamsi significare posset, non addito dativo nec iunctis vocabulis καὶ τὸν αὐτόν vel καὶ ὅμοιον, obscuram tamen praeberet sententiam. Equidem scripserim ἐδίδαξεν ἐδὲν τρόπον κτέ.

Ep. 446. IULIANUS Aegyptius posteaquam septem versibus demonstravit variis vivendi rationibus sua propria esse oblectamenta, et ultimo loco dixit hominem coelibem, curis quippe vacuum, aequè felicem esse atque liberorum patrem, contra quam expectes poematum claudit hoc versu:

Ἐνθεν θάρσος ἔχων ζῶε, Φύττει γένος.

Optimo enim iure praemissis illis expectes hanc sententiam: *Propterea securus vive, faciens quod libet.*

Ἐνθεν θάρσος ἔχων ζῶε, Φύσει τε χρέο.

i. e. *et genio indulge.* Notus est omnibus versus Aristophaneus χρῶ τῇ φύσει, σκίρτα, γέλα, νόμιζε μηδὲν αἰσχρόν. Ultima epigrammatis litterae partim evanidae a librariis ex ingenio suppletæ esse videntur.

Ep. 482

Οὐτίδαναι μερόπων, εἰ καὶ μέγα βέζομεν ἔργον,
οὐτινος εἰς μνήμην δηρὸν ἐπερχόμεθα·
οἱ δ' ἀγαθοί, κῆν μηδὲν, ἀναπνεύσωσι δὲ μοῦνον,
ὥς Λιβὺς εἶπεν ἀνὴρ, τοῦτ' ἀδάμαντι μένει.

Si hodie illud sive Callimachi sive Eratosthenis dictum alibi exstaret, vix dubito quin eius ope hic restituere liceret, quod

solum intellego, τοῦτ' ἀδάμαντα μένει, hoc adamantis vim sustinet, nunquam interibit.

Notum oraculum apud Herodotum VII 141, 3

σοὶ δὲ τὸδ' αὐτὶς ἐρέω ἀδάμαντι πελάσσας

i. e. quod adamanti ligavi, firmum, nihil habet quo hic traditam lectionem tuearis.

Ep. 505, 11

Δαφνοκόμοις Φοίβοιο παρὰ τριπόδεσσι Κελεύω

Κλειώ, μαντοσύνης Μοῦσα καὶ ἱστορίης.

Miror Duebnerum, qui κελεύω male sanum esse intellexerit, non perspexisse corrigendum esse ΠΟλεύω, versor.

Ep. 514

Ἐς γάμον ἔξευξεν με νεοζεύκτοιο Προκίλλης

τὸν νυμφῶν θαλάμοις αἰὲν αἰδόμενον,

εὐξάμενος τάδε Μῆνις ὁ κωμικὸς „ὦ Ἰμέναιε,

ἔρχεο καὶ νύμφῃ καὶ γαμέοντι φίλος.”

CRINAGORAS scripserat ἔξῃρξεν, quod verbum de canentibus sollemne est; ut dicitur ἐξάρχειν παιᾶνα et ὕμνον, ita ἐξάρχειν ὑμέναιον optime dictum erit. Cogitavi etiam de corrigendo ἔξευξεν, sed illud praefero.

Ep. 517, 1 Ὀρφεὺς θήρας ἔπειθε pro ἔθελε dixit ANTIPATER, ut CRINAGORAS 562, 7 Ὀρφεὺς θήρας ἔπεισε.

Ep. 543, 5

ἀκρότατον δ' ἐς γῆν κλίνας ἄμα κεῦροπον ἄμμα

θηρὸς τὴν τόσσην ἐξεκύλισε βίην.

Verba sensu cassa. Conieci:

ἀκρότατον δ' ἐς γῆν κλῖναν κέρας εὖστροφον ἄμμα κτέ.

i. e. εὖστροφον δὲ ἄμμα κλῖναν ἀκρότατον κέρας ἐς γῆν ἐξεκύλισε τὴν θηρὸς τόσσην βίην.

Ep. 653

„Τῆς ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάροιεν ἔθηκαν”

ἔννεπεν Ἀσκραῖος, δῶμα τόδε προλέγων.

Κλίμακα γὰρ ταναῆν περὶ κενκαφηδίτι ταρσῶ,

ἰδρῶτι πλαδαρὴν ἀμφεδίηνα κόμην·

ὕψοθι δ' εἰσενόησα θαλασσαιὴν περιωπὴν.
 Ναὶ τάχα τῆς Ἀρετῆς πιστότατον θάλαμος.
 AGATHIAS scripsisse videtur αἰπύτατος θάλαμος.

Ep. 709

Εὐρώταν ὡς ἄρτι διάβροχον ἐν τε βεέθροισι
 εἴλκυσ' ὁ τεχνίτης ἐν πυρὶ λουσάμενον·
 πᾶσι γὰρ ἐν κώλοισι ὕδατούμενος ἀμφινέενυκεν
 ἐκ κορυφῆς ἐς ἄκρους ὑγροροῶν ὄνυχας.
 Ἄ δὲ τέχνα ποταμῷ συνεπήρικεν· ἃ τίς ὁ πείσας
 χαλκὸν κομᾶζειν ὕδατος ὑγρότερον;

Absurde librarii corruperunt quod pulchre PHILIPPUS de egregio opere dixerat:

ἃ τίς ὁ πείσας
 χαλκὸν κυμαίνειν ὕδατος ὑγρότερον;

Ep. 754

Εἴπ' ἄγε μοι, κρύσταλλε, λίθῳ πεπυκασμένον ὕδωρ
 τίς πῆξεν; B. βορέης. A. ἡ τίς ἔλυσε; B. νότος.

Immo καὶ τίς ἔλυσε; Saep̄e utramque voculam confundi a librariis quis ignorat?

Ep. 755, 3

αὐτὴν ἂν τις σκύλλαν ὀττοσατο τηλόθι λεύσσων κτέ.

Editum oportuit ὀττοσατο.

Ep. 814 3

εἰ δὲ τόσην τὸ λοστρόν ἔχει χάριν, οὐδὲν ὀνήσει
 ὁ φθόνος, εἰ, Νύμφαι, πᾶν ἀπέλειπεν ὕδωρ.

Corrigatur ἐπέλειπεν, deficeret.

CAPUT X.

Ep. 54

οὐ ποιεῖ θάνατον μόνον ἡ φθίσις· ἀλλὰ τὸν αὐτὸν
 καὶ πολλὴ παχύτης πολλάκις εἰργάσατο.

Vitiose dictum τὸν αὐτὸν, quod contra PALLADAE mentem significaret idem genus mortis. Ambigo corrigamne ἀλλὰ γὰρ αὐτὸν κτέ. an ἀλλὰ καὶ αὐτὸν || ἡ πολλὴ παχύτης κτλ.

Ep. 86 Οὐ θαψιλῶς μὲν, ἀλλ' ὅμως καὶ γὰρ τρέφω
παῖδας γυναῖκα δοῦλον ὄρνιθας κύνα·

κόλαξ γὰρ οὐδεὶς τοὺς ἐμοὺς πατεῖ δόμους.

Malim κόλαξ δ' ἄρ' οὐδεὶς, nam si recte PALLADAM intellego, dicere vult adulatores tam parcam et pauperem domum contemnere. Ὅρνιθας hic et alibi imperite interpres Latinus vertit *aves*, non, ut debebat, *gallinas*.

Ep. 90, 5

Ἑλληνές ἐσμεν ἄνδρες ἐσποδωμένοι,

PALLADAM ἐσκοτωμένοι, *occascati*, *stolidi*, scripsisse, ut σκοτούμενος dixit 96, 6, crederem, nisi retineret scholiasta adnotans ἐσποδωμένοι ἀντὶ τοῦ οὐδὲν ἤδη ὄντες, ἡφανισμένοι.

CAPUT XI.

Ep. 9

Μὴ πάλι μοι μετὰ δόρκον, ὅτ' οὐκέτι γαστέρα πείθω,
οὐθата καὶ χοίρων ἀντιτίθει τεμάχῃ.

Fero πείθω, sed malim πείθει, relatum ad sequentia.

Ep. 26, 3 ὀβείνεκεν barbarum est pro ὀβούνεκεν.

E. 31, 2 ὥρυν. Producitur vocalis, itaque lege ὥρυν.

Ep. 58, 1

Ἦθελον οὐ χρυσὸν τε καὶ ἄστεα μυρία γαίης
οὐδ' ὅσα τὰς Θήβας εἶπεν Ὀμηρος ἔχειν·
ἀλλ' ἵνα μοι τροχόεσσα κύλιξ βλύσσειε λυαίῳ,
χείλεος ἀενάῳ νάματι λουομένου,
καὶ γεραῶν σὺν ἐπινε λάλος χορὸς, οἱ δὲ περισσὸν
ἄνδρες ἐργατῖναι κάμνον ἐφ' ἡμερίσιν.

Vides MACEDONEM, qui recte et ordine Indicativo usus est in sequentibus, soloece vs. 3tio usurpare Optativum, licet numeri permitterent ἔβλυζε. Eosdem soloecismos reperies cap. V 174, 4 Φοιτῆσαι et 84, 2 χαρίσῃ pro Φοιτήσεν et χορίσω. Non melius PAULUS Silentarius XVI, 277 dedit αἶθε — ἔσθενε —, ὧς κεν — ἐβελγόμεθα, ubi rectius scripsisset καὶ κεν (et fortasse

scripsit, saepe enim confunduntur a librariis καί et ώς), ut IOANNES grammaticus IX 629 habet αἴθε -- ἐκάθηρα -- καί κεν -- ἐφησθα.

Ep. 63, 6

Αὐτίκα δ' ἡμετέροιο πινὼν κρητῆρα Λυαίου
παισὶ Καναστραίοις μάρναμαι, ἣν ἐθέλῃς.

Aut cum Brodaeο pro παισὶ corrigendum παῖσι, aut pro Καναστραίοις legendum Καναστραίων.

Ep. 221

Οὐχ ὅτι τὸν κάλαμον λείχεις, διὰ τοῦτο σε μισῶ,
ἀλλ' ὅτι τοῦτο ποιεῖς καὶ δίχα τοῦ καλάμου.

Duebner „fellatricem alloqui videtur, quae simul cunnilingua erat.” Quo pacto hoc e verbis Graecis effici possit, neutiquam video, nam fac, quod D. sumsisse videtur, κάλαμον dici potuisse τὸ πῖος, ita cunnilinguae mentionem desidero. Potius crediderim poetam alloqui librarium vel scribam cunnilingam, ut sit in solo λείχεις ambiguitas, et τοῦτο ποιεῖς sit huc tantum referendum, non simul ad τὸν κάλαμον.

Ep. 241

Τὸ στόμα χῶ πρῶκτὸς ταῦτόν, Θεόδωρε, σοῦ ὄζει,
ᾧστε διαγινῶναι τοῖς Φυσικοῖς καλὸν ἦν.

Ἡ γράψαι σε ἔδει ποῖον στόμα, ποῖον ὁ πρῶκτὸς.

Hecker hiatum removet transponendo σε γράψαι, melius sane quam Boissonade qui σ' ἂν ἔδει coniecit. Ego, cum hic *inacribendi* expectetur notio, nescio an NIOARCHO reddendum sit per tmesin:

Ἡ γράψαι σ' ἔπ' ἔδει κτέ.

Ep. 279

Οὐδεὶς γραμματικῶν δύναται ποτε [ἄρτιος] εἶναι
δργὴν καὶ μῆνιν καὶ χόλον εὐθύς ἔχων.

Optime ineptum lacunae supplementum, quod abest a libro Palatino, delerunt editores. Non placet quod supplevit Iacobinus μέτριος, nam sententia potius εὐκολος vel ἱλαρὸς postulat.

Ep. 314

Ἐζήτουν πινάκων πόθεν οὔνομα τοῦτο καλέσσω,
καὶ παρὰ σοὶ κληθεὶς, εὗρον ὅθεν λέγεται κτέ.

Aptius videtur κάλεσσαν.

Ep. 319

Ἀνθρακίων δέκα μέτρα φέρων, ἔσο. καὶ σὺ πολίτης·
ἦν δὲ καὶ ὁ ἀγάγης, αὐτὸς ὁ Τριπτόλεμος κτέ.

In salso hoc AUTOMEDONTIS epigrammate, quo perstringitur Atheniensium in civitate donanda levitas, miror imperativi pro futuro usum. Nam ἔσο suapte natura significat *esse debes*, *esse te iubeo*, non *esse poteris*, nec *eris*. An ἔσο καὶ librarii σφάλμα est pro ἔσεαι?

Ep. 335

ὦ τλῆμον Κυνέγειρε, καὶ ἐν ζωῆς καὶ ἀπελθών,
ὥς αἰεὶ κόπτη ῥήματι καὶ κοπίσιν.
πρόσθε μὲν ἐν πολέμοισι τῇ πέσε μαρναμένη χεῖρ,
νῦν δέ σ' ὁ γραμματικὸς καὶ ποδὸς ἐστέρισεν.

Scholiasta: ὅτι δέον διφθογογραφεῖσθαι τὴν προπαραλήγουσαν διὰ τοῦ ε ψιλοῦ γράφουσιν. Nihil falsius, nam Κυναίγειρος absurda est compositio, eamque formam e vitiosa sequiorum confusione diphthongi et vocalis natam esse constat. Aut igitur ignotus poeta vehementer falsus est, aut aliud voluit. Nec sane video quo pacto dicere potuerit, grammaticum introducenda vocali Cynegirum pede privasse, cum hic potius dicendus esset ita pede (sc. dactylo) eum auxisse. Nisi igitur me fallit opinio, ipsum contrarium eius quod scholiastae videtur significare voluit poeta, carpitque nescio quem ineptum grammaticum, quod introducenda diphthongo (dactylo) pede Cynegirum privarit.

Ep. 345, 2

μηκεδανὸν καράκαλλον ὕπερ δαπέδοιο κομίζεις.

Si nondum quis monuit, corrigi iubeo ὕπερ. Cf. 392, 1. 397, 4.

Ep. 422. Correcto accentu reponatur Βησᾶς pro Βήσας, licet apud scholiastam aequè prave scriptum sit Βήσαντα.

CAPUT XII.

Ep. 24

Εἴ μοι χαρτὸς ἐμὸς Πολέμων καὶ σῶος ἀνέλθαι
οἶος ἂ . . . κοίρανε, πεμπόμενος.

Soli criticorum in explenda lacuna traditae litterae A rationem habuerunt Boissonade et Meineke, conicientes ille οἶος ἀταὶ πάτρης, hic τοῖος οἶς ἄρ' ἦν, sed neutra ratione intellegitur, quem deum poeta alloquatur. Ad sententiam igitur rectius Salmasius οἶος ἔην, Δήλου, et Hermannus Δήλι' ὁποῖος ἔην rescripserunt. Sed servari poterit tradita littera, si supplebimus:

οἶος Ἄ[πολλων ἔην] κοίρανε πεμπόμενος.

Cf. 25, 1. 26, 4. 27, 3.

Ep. 53 ad Stratonis Musam puerilem non pertinet, neque epigrammata 73. 82. 83. 113. 114. 131. 147. 153, quae omnia aptiorem locum invenissent in Cap. V.

Ep. 50, 4 τί ζῶν ἐν σποδίῃ τίθεται; ASOLEPIADES melius scripsisset κείσεται ἐν σποδίῃ. Cf. Meleager ep. 74, 2.

Ep. 65

Εἰ Ζεὺς κείνος ἔτ' ἐστίν, ὃ καὶ Γανυμήδεος ἀκμὴν
ἄρπάξας, ἴν' ἔχη νέκταρος οἶνοχόον,
καῖμοι τὸν καλὸν ἐστὶ <καλὸν> σπλάγχνοισι Μυλσκον
κρύπτειν, μὴ με λάθῃ παιδὶ βαλὼν πτέρυγας.

Facillime post καλὸν ἐστὶ elabi potuisse quod ΜΕΛΕΑΓΡΟ reddidi καλὸν nemo negabit. Ad assonantiam cf. quae scripsi supra ad VI, 27, 7. Alii ἔστιν <ὑπὸ>, ἔστιν <ἐνι> vel <ἐξ> ἐστὶν coniecerunt.

Ep. 81

Ψυχὰ πάται δυσέρωτες, ὅσοι φλόγα τὰν φιλόπαιδα
οἶδατε, τοῦ πικροῦ γευσάμενοι μέλιτος.
Ψυχρὸν ὕδωρ νίψαι ψυχρὸν, τάχος, ἄρτι τακείσης
ἐκ χιόνος τῇ 'μῇ χεῖτε περὶ κραδίῃ κτέ.

Probanda videtur Salmasii coniectura ψυχροπόται in versu primo. tum in versu tertio vide an lenissima correctione νῆψαι refingere

liceat, quod valeat ut saepe ἀνανῆψαι, ἀναλαβεῖν, quo me te-
ficiam.

Ep. 104

Οὐμὸς ἔρως παρ' ἐμοὶ μενέτω μόνον· ἦν δὲ πρὸς ἄλλους
Φοιτήσῃ, μισῶ κοινὸν ἔρωτα, Κύπρι.

Incredibile dictu est editorem non recepisse Planudeam lectio-
nem μόνῳ.

Ep. 111

Πτανὸς ἔρως, σὺ δὲ ποσσὶ ταχύς· τὸ δὲ κάλλος ὁμοῖον
ἀμφοτέρων· τόξοις, Εὐβίε, λειπόμεθα.

Sic interpunge. Vulgo ineptissime: ὁμοῖον· ἀμφοτέρων τόξοις,
κτέ., qua distinctione funditus interiit sententia. Vid. ad VII 1, 1.

Ep. 124, 3

καὶ γὰρ μοι ἐνύπνιος ἦλθε Φαρέτρην
ἀνταίρων, καὶ δούς ὥχρετ' ἀλεκτρυόνας,
ἀλλότε μειδιδών, ὅτε δ' οὐ φίλος κτέ.

Expectabam potius num. sing. ἀλεκτρυόνα. Ceterum ambigo
utrum cum Boissonadio cl. ep. 44 statuum eo munere signifi-
cari tantummodo in genus amorem an potius augurium τοῦ
ὁμόλεκτρον ἔσεσθαι, cum Sophocles (fr. 730) ἀλέκτωρ dixerit pro
ὁμόλεκτωρ. Pro hac sententia nescio an faciat quod alibi amato-
res donantes videmus eiusmodi munuscula amasiis, hic vero
amatori dat Echodemus amasius in somnis ei conspectus idque
arcum gestans ut Cupido.

Ep. 141

Ἐφθέγξω, ναὶ Κύπριν, ἃ μὴ θέμις, ὧ μέγα τολμᾶν
θυμὲ μαθών· Θήρων σοὶ καλὸς οὐκ ἐφάνη;
σοὶ καλὸς οὐκ ἐφάνη; ἀλλ' αὐτὸς ὑπέστης
οὐδὲ Διὸς πτήξας πῦρ τὸ κεραυνοβόλον κτέ.

Neque ἀλλὰ neque αὐτὸς est huius loci. Sententia tale quid
postulat:

<τόδ'> ἄλαστος ὑπέστης

οὐδὲ Διὸς πτήξας πῦρ τὸ κεραυνοβόλον;

Ut hic ἄλαστος, sic τρισάλαστε dixit MRLBAGNER ep. 137, 1. Cf.
XVI, 265, 1.

Cum hoc loco statim iungam ep. 186, 5

Ἦξει σοι πάγων, κακὸν ἔσχατον, ἀλλὰ μέγιστον
καὶ τότε ἐπιγνώσῃ τί σπάνις ἐστὶ φίλων,

ubi STRATONEM αἰὲν ἄλαστον aut <ἤδ'> ἀλίαστον dedisse
suspiciatus sum.

Ep. 150, 7

Ἐσθ' ἀμὲν χάκαστὰς ἀφειδέα πρὸς τὸν Ἑρωτα.

Bentleius rescribens καὶ παστὰς recte perspexit de thalamo,
i. e. matrimonio, sermonem esse, sed lenius conicere potuerat
χάκαστὰς, addito articulo, ut paucis ante versibus est χί-
λιμός.

Ep. 159, 3

Ναὶ γὰρ δὴ τὰ σά, κοῦρε, τὰ καὶ κωφοῖσι λαλεῦντα
δμματα, καὶ μὰ τὸ σὸν Φαίδρὸν ἐπισκύνιον, κτέ.

Durius e praegressis ante μὰ repeti debet ναί, et nescio an ef-
ficacior sit oratio, si sine copula rescribimus:

ναὶ μὰ τὸ σὸν Φαίδρὸν ἐπισκύνιον.

In praegresso versu ipse MELEAGER de industria propter λαλεῦντα
pro τυφλοῖσι scripsisse videtur κωφοῖσι, licet pravo artificio ita
scripserit. Neutrum enim prorsus aptum est.

Ep. 165

Λευκανθῆς Κλεόβουλος· ὃ δ' ἀντὶ τοῦδε μελίχρους

Σώπολις, οἱ δισσοὶ Κύπριδος ἀνθοφόροι.

Τοῦνεκα μοι παίδων ἔπεται πόθος· κτέ.

Ignava et MELEAGRO indigna oratio, quem dedisse suspicor:

τοῦνεκα τοῖν παίδοιν με πεδᾷ πόθος·

Ep. 171. Εὐφραγόρην corruptum nomen, sub quo latere
potest Εὐαγόρην vel Εὐφρανίην.

Ep. 202, 4 ἔδραμεν ἂν μου ὕστερον. Immo ὕστερος.

Ep. 206

Ἦν τούτῳ Φωνῆς τὸ μέσον λάβε, καὶ κατακλίνας
ζεύγνυε, καὶ πρῶσας πρόσπεσε, καὶ κάτεχε.

Nihil eorum quae coniecta video sufficit. Vide num forte reliquis felicior fuerim temptans:

*Ην τοι Φωνήσω, <’μέ> μέσον λάβε, κτέ.

Ep. 228

Παῖδα μὲν ἡλιτόμηνον ἐς ἄφρονα καιρὸν ἀμαρτεῖν,
τῷ πείθοντι φέρει πλεῖον ὕβρισμα φίλῳ·

*Ἦδη δ’ ἐν νεότητι παρήλिका παιδικὰ πάσχειν
τῷ παρέχοντι πάλιν τοῦτο δις αἰσχρότερον.

Depravatum esse ἐν νεότητι clamat sententia, quae postulat ipsum contrarium οὐ νέῳ ὄντι quod per attractionem dictum pro οὐ νέον ὄντα (nisi forte hoc ipsum praefers) propter sequens τῷ παρέχοντι, i. e. ipsi τῷ πάσχοντι (cf. v. c. 238, 1). Iunge παρήλικά παιδικά, *puerilia aetati non congrua*.

Ep. 238, 7

Τοῦτ’ ἐστὶν πάντως τὸ προοίμιον· εἰς γὰρ ἀμοιβήν,
ὡς λέγεται, κνήθειν οἶδεν ὅνος τὸν ὕνον.

Quid sibi hic velit προοίμιον, prorsus obscurum est. In praegressis enim STRATON laudaverat canum invicem sibi praebentium aequitatem. Propter sequens proverbium expectes „hoc utique illud est quod est in proverbio”, sed ita sine exemplo poetaster scripserit προοίμιον pro παροιμία vel παροιμιῶδες. Nec tamen melius reperiō. Videant alii.

Ep. 253. Loquitur ab amasio illusus amator, qui saltando ebrietatem, quam re venerea se restincturum frustra speraverat, nunc restinguere conatur. Nihil causae esse arbitror cur cum editore statuamus quaedam ex hoc epigrammate excidisse.

Ep. 256, 5

Ναὶ μὲν Ἡράκλειτον ἐπέπλεον, ὡς ἀπ’ ἀκάνθης
εἰς ῥόδον· κτέ.

Pro εἰς Iacobs ὡς, Boissonade τῖς (sic), Duebner τὸ coniecerunt. Legendum puto:

ὡς ἀπ’ ἀκάνθης

εἰ ῥόδον·

quae satis trita est dicendi ratio.

Praeter commemoratos in hoc carmine pueros Meleager XIX alius celebravit. Inter omnes primū locum occupat ΜΥΙΣΤΗΣ Tyrius insigni forma puer, quem duodecies celebravit, praeterquam hic epp. 23. 59. 65. 70. 10. 106. 110. 144. 154. 159. 167.

CAP. XIII.

Ep. 13, 3 Κυδωνιάτας Κορσίλας εἰργάξατο.
Vera lectio est εἰργάσσατο. Vid. C. I. A. I, 403.

Ep. 16, 3 Μόναν δέ με Φαμί γυναικῶν
Ἑλλάδος ἐκ πάσας τόνδε λαβεῖν στέφανον.
Propter pronominiis emphasin melius ederetur δ' ἐμέ Φαμί vel
δ' ἐμέ Φαμί.

Ep. 19, 11. SIMONIDI reddenda antiqua forma ΦΛΕΙΟΥΝΤΙ pro
ΦΛΙΟΥΝΤΙ.

Ep. 20, 2 τέκνον μελαίνης Γῆς, χαρίεντας αὐλοῦς κτέ.
Non temere Boissonade, quod ineptus sit numerus singularis
coniecit παῖδας, sed lenius corrigas τέκη, lenissime τόκον.

Ep. 23, 3.
ὃς πρέσβυς ὀγδώκοντ' ἐτέων τὸν ἐκ νέων ἔθαψεν
ἤδη τι τέχνη καὶ σοφὸν λέγοντα.
Sub absurdo ΕΚΝΕΩΝ quin delitescat defuncti filioli nomen
vix dubito. Fueritne tamen Εἰσίωv, an Ἐχέλεων, an Εὐξέων
nemo facile dixerit.

CAPUT XIV.

Ep. 28, 5 δεύτερον αὖτε Γίγαντας ἀολλέας ἄλλοθεν ἄλλος
ἐκπέμπω πολλαῖς χεῖρεσιν ἐλκομένους.

Corrigendum δεύτατον, nam duo iam in praegressis huius
griphi auctor labores commemoravit τοῦ κανθάρου. Hunc enim
quadruplici vocabuli sensu significari verissime statuit Fröhner.

Videatur OHLEBT, *Rätsel und Gesellschaftsspiele der alten Griechen*, Berlin 1886, pag. 152 sq., qui tamen ipse parum probabiliter τὸν ὄνον intellegendum esse existimat. .

CAPUT XV.

Ep. 19

Ἀσκληπιάδης ἰατρὸς ἤρπασιν κόρην.

Μετὰ τὴν Φθορὰν δὲ τοῦ γάμου τῆς ἄρπαγῆς

ἐκάλεσε πλῆθος εἰς τὸν αὐθέντην γάμον

ἀνδρῶν χορευτῶν καὶ γυναικῶν ἀθλίων κτῆ.

Pessimorum versuum auctor scribere tamen non potuit quod omni sensu cassum est. Voluit certe dicere:

Μετὰ δὲ Φθορὰν τῆς παρθένου τῆς ἤρπασεν.

Cod. μετὰ δὲ τὴν Φθορὰν. Quid vero scripserit ignoro.

Ep. 40, 15

σήματος ἔκτοθι οὔσαι καὶ ἐζόμεναι περὶ τύμβῳ.

Immo ἔκτοθ' οὔσαι.

Vs. 37 legerim:

ἀλλ' ὅτι δὴ β' ἴκοντο πολυκλαύστῳ ἐπὶ τύμβῳ

pro ἰκάνοντο et ἐν). Quod ἐπὶ τύμβῳ pro ἐπὶ τύμβον dixit in isto versifice nihil curo.

CAPUT XVI (Appendix Planudea).

Ep. 28

Ἐλλὰς μὲν Θήβας προτέρως προὔκρινεν ἐν αὐλοῖς·

Θῆβαι δὲ Πρόνομον, παῖδα τὸν Οἰνιάδου.

Requiritur πρῶτας.

Ep. 83

Αἴαν Τιμομάχου πλέον ἢ πατρός, ἤρπασε τέχνα

τὴν φύσιν· ὃ γράψας εἶδε σε μαινόμενον,

καὶ συνελυσσέθη χεῖρ ἀνέρι, καὶ τὰ κεραστὰ

δάκρυα τοὺς λύπης πάντας ἔμιξε πόνους.

Correxerim:

καὶ κεράσσασα

δάκρυα τοὺς λύπης πάντας ἔμιξε πόνους.

Ad δάκρυα cf. 111, 3 sq. 113, 7 sq., ad ἔμιξε 103, 4 et 225, 2.
Num insuper pro πόνους legendum τόνους?

Ep. 86, 5

ἀχρεΐως γέλασόν με κτέ.

Homerus Od. XVIII, 163 ἀχρεΐον ἐνέλασσε, unde Cratinus (fr. 323 Kock): χαῖρ', ὦ μέγ' ἀχρειογέλως ὅμιλε, ταῖς ἐπιβδαῖς κτέ.

Ep. 137, 5

Ἔρρε, καὶ ἐν κηρῷ παιδοκτόνε. Σῶν γὰρ ἀμέτρων
ζηλῶν εἰς ἃ θέλεις καὶ γραφίς αἰσθάνεται.

Conieci χοῖα θέλεις, vel οἶά τε λῆς, *Tuam enim zelotypiam, o Medea, et qualia animo agites etiam pictura sentit.*

Ep. 150, 5

Λίσσεται ἃ τλάμων ψυχᾶς ὕπερ, ἐν βλεφάροις δὲ
παρβενικᾶς ὁ Φρυγῶν κεῖται ὅλος πόλεμος.

Cum Polyxena secundum Euripidem, quem tamen sequitur carminis auctor POLLIANUS, ut apparet e versu praegresso τὰν αἰδῶ γυμνὰν σώφρονι κρύπτε πέπλω, NON orat pro vita, tum cum tali sententia pugnant sequentia verba ἐν βλεφάροις δὲ κτέ. Hinc consentaneum mihi videtur poetam scripsisse:

Λίσσεται οὐ τλάμων ψυχᾶς ὕπερ

licet postpositum οὐ displiceat. Sed quid non cogit istos versifices dira numerorum necessitas?

Ep. 167, 5

Τοίους Πραξιτέλης κάμε δαίμονας, ἄλλον ἐπ' ἄλλας
γᾶς, ἵνα μὴ δισσῶ πάντα θέροιτο πυρί.

Nempe Praxiteles Venerem Cnidi, Cupidinem Thespiis sculpserat. Attamen non intellegimus, quid locorum diversitate profectum videatur poetae, si tamen omnia flagrandi potentiam utrique Deo tribueret. Ita enim duplici omnia igni arderent non aliter quam si eodem loco ambo signa posita essent. Sine controversia igitur Sidonius ANTIPATER scripsit:

ἵνα μὴ δισσῶ ταῦτ' ἃ θέροιτο πυρί.

Ep. 175

Ἦ λίθος ὡς Παφίη θωρήξατο, ἢ τάχα μᾶλλον
εἶδε λίθον Παφίη, καὶ ὤμοσεν· Ἦθελον εἶναι.

Verba obscurissima et miserrime depravata sic temptavi:

Ἦ λίθος, ὡς Παφίην ἴδ', ὀρέξατο, ἢ τάχα μᾶλλον κτῆ.
Aut lapis, ut Parhiam vidit, se extendit, i. e. vivere coepit, cett.
Cf. epp. 246, 268, 317.

Ep. 180. Describitur a DEMOCRITO Venus e mari emergens

στέρνα μόνον φαίνουσα, τὰ καὶ θέμις· εἰ δὲ τοιήδε
κείνη, συγχέισθω θυμὸς Ἐνυαλίου.

Permirus imperativi usus, qui si sanus est, significat *conturbatur
necesse est*. Sed fortasse poeta scripserat:

συγχέισθ' οὐ θαῦμά γ' Ἐνυάλιον.

Confundi Mariem non sane mirum est.

Ep. 195, 2

αἰθομένης ἤφατο τίς Φαρέτρης,
καὶ τὰς ὠκυβόλους περιηγέας ἐσφίηκσε
χεῖρας, ὑπὸ στιβαρῶ κίονι δησάμενος;

Non subligatus sed adligatus columnae Cupido describitur, itaque dudum redditum oportuit PHILIPPO πρὸς στιβαρῶ κίονι, ut recte de eodem est infra apud ANTIPATRUM 197, 1:

Τίς δὴ σὰς καλάμας πρὸς κίονα δῆσεν ἀφύκτοις
ἄμμασι;

Ep. 229, 1.

Ἐξ αὐτοῦ Διδὸς ἐστὶν ὁ Φίλτατος ἐκχυτος οὗτος.

Nota mirabilem usum vocis ἐκχυτος pro ἐκγονος, ἀπορρώξ, nusquam enim ἐκχεῖν pro ἐκφύειν usurpatum reperies. Minus mirarer ἐκφυτος ita usurpatum, sed id vocabulum nusquam, quod sciam, traditum est.

Ep. 231, 3

ὄφρα μοι ἐρσέντα κατ' οὔρεα ταῦτα νέμοιτο
πόρτιες ἡυκνῶν δραπετόμενον σταχύων.

Manifesto hunc ANTITES locum non intellexit Grotius vertens „et Cereris carpant mitia dona boves” nec fortasse Latinus ap. Didot.

interpres *σταχύων* reddens voce Latina *spica*. Intellegenda planta quaedam ob similitudinem aristarum ita dicta, quam memorant Theophrastus C. P. V 15, 5; Dioscorides III 120; Plinius XXIV 15, 18 et Hesychius s. v. Eundem vide sub *ν αἰγίλωψ*. Ridiculi sunt boves *roscidis in montibus carpentes aristas*.

Ep. 242

Ὦς βαρὺ τοῦτο, Πρίηπε, καὶ εὖ τετυλωμένον ὄπλον
 πᾶν ἔπὸ βουβώνων ἀθρόον ἐκ κέχυκας
 εἰς γάμον οὐκ ἀνέτοιμον.

Parum apte ΕΡΧΟΥΣ, si ita scripsit, verbo *ἐκχεῖν*, *effundere* usus est de rigido „porrecto ab inguine palo.” Debebat *ἐκτέτακας*, verum adeo supini sunt saepe sequiores hi poetastri in verborum delectu, ut fortasse nihil mutare sit satius.

Ep. 251, 6

Ἄ μέγα θαῦμα·

Φλέξει τις πυρὶ πῦρ· ἤψατ' Ἐρωτος Ἐρωσ.

Concinnitas postulat *Φλέξεν*.

Ep. 266, 3

Νεῦρα σε μανύει τετανυσμένα καὶ φλέβες ἄρθρων,
 καὶ κενεὰ σαρκῶν ψυχολιπῆς δύναμις.

Quid sibi velit *vis nudata carnibus et deficiens anima*, quam in ceteris criteriis dicit ignotus poeta indicare Momi imaginem, non exputo. Sine dubio voluit *corpus exsangue*, quare conieci:

καὶ κενεὰ σαρκῶν ψυχολιπῆς τε φύσις.

Ep. 273

τοίγαρ ἀνῆαι

ὀρνυται δολιχῶν ὀππόσαι ἐκ πυρετῶν,
 καὶ ὀπόσαι τμηθέντος ἐπὶ χροδὸς ἄρκια θείναι
 Φάρμακα, πρηγίης οἶσθα καὶ Ἠπίδνης.

CRINAGORAS Praxagorae medico his versibus tribuit summam tam morborum quam vulnerum curandorum peritiam, sed ut intellegi queant, mutata interpunctione sic emendandi sunt:

καὶ ὀπόσαι τμηθέντος ἀπὸ χροδός, ἄρκια θείναι
 Φάρμακα πρηγίης οἶσθα παρ' Ἠπίδνης.

Verte „quotquot enim dolores longis e febris et quotquot e vulneribus oriuntur, his utilia et efficacia dare remedia didicisti ab Epiona”. Ἀρκία νόστων remedia similiter dixit Nicander Theriac. 837. Vulgata lectio ideo ferri nequit, quia ridicula foret medico laus nosse quidem febrium dolores, quos multo sane melius noverant ipsi aegrotantes, et ignorare dolorum illorum remedia. Erunt fortasse qui praep. ἐπὶ sic tueantur, ut tmesin statuunt pro ἐπιτμηθέντος, et genetivum absolutum. At usus verbi ἐπιτέμνειν excluderet gravia vulnera, nec mirum est, loco semel male interpuncto et intellecto, Planudem aliumve pro ἀπὸ substituisse ἐπὶ, ut species saltem aliqua sententiae existeret.

Ep. 294, 3. De Homeri patria ANYTE:

ἢ τὸ μὲν ἄγνωστον, ὃ δ' ἀθανάτοις ἴσος ἦρως
ταῖς Μούσαις ἔλιπεν πατρίδα καὶ γενεήν.

Quid hoc sibi velit, non satis intellego. Agitur enim de Homeri patria, non de patria Musarum, nec castis sororibus genus tribuere fas erat. An poetria dederat τὰς Μούσας, ut intellegerentur ipsa Homeri carmina, in quibus perpetuo habitat, quaeque tamquam filias reliquerit, quemadmodum fere Epaminondas filias se relinquere dixit opera sua, pugnas in Leuctris et ad Mantineam?

Ep. 307

Ἦδ' ὡς ὁ πρέσβυς ἐκ μέθης Ἀνακρέων
ὕπεσκέλισται καὶ τὸ λῶπος ἔλκεται
ἑσάχρῃ γυίων· τῶν δὲ βλαυτίων τὸ μὲν
ὅμως φυλάσσει, θάτερον δ' ἀπώλεσεν.

Pro inepto ὅμως Iacobs nec satis apte nec leniter ἀκμνή, i. e. ἔτι, coniecit. Legerim:

τῶν δὲ βλαυτίων τὸ μὲν
μόλις φυλάσσει, θάτερον δ' ἀπώλεσεν.

quod graphice dictum est. Eadem confusio perdidit locum Dionysii Hal. Arch. I 64, 3, ubi lege κρατοῦσι δὲ μόλις οἱ σὺν Αἰνείᾳ pro δ' ὅμως, quod cur ferri nequeat exposui nuper in Adn. Crit. ad Dion. libr. III primos in *Verslagen en Mededeelingen der Kon. Academie van Wetenschappen* III 3, 75, ubi loci remedium me adhuc latebat.

Ep. 335

Πορφύριον Κάλχαντος Ἄναξ καὶ δῆμος ἐγείρει,
πολλοῖς εὐκαμάτοις βριθόμενον στεφάνοις,
πᾶσι μεθ' ἡνιόχοισι νεώτατον, ὅσσον ἄριστον,
ἀλλὰ τόσον νίκης κάρτος ἐνεγκάμενον.

Ἐπρεπε μὲν χρυσέῳ ἐν ἀγάλματι, μὴδ' ἐνὶ χαλκῷ
τοῦτον τοῖς ἄλλοις εἴκελον ἐστάμεναι.

Multum vereor ut mutanda codicis lectione μιν in μὴν vini docti recte hoc epigramma emendarint. Cadit enim in oculos π. 2 iam continere causam, cur Imperator et populus Porphyrium aurigam statuae honore dignum censuerint, itaque inutilem huic periodo adhaerere, ut nunc editur, versum quartum. Is vero versus optime ordietur novam sententiam, quod si admitteris, locus non erit particulae μὴν, sed erit pronomini. Quod si ita est, vitii sedes est τοῦτον. Legerim:

Ἀλλὰ τόσον νίκης κάρτος ἐνεγκάμενον
ἔπρεπε μιν χρυσέῳ ἐν ἀγάλματι, μὴδ' ἐνὶ χαλκῷ
τούτῳ τοῖς ἄλλοις εἴκελον ἐστάμεναι.

Ep. 336, 4

ἡνία καὶ ζώνην ἱπτότιν ἀνθέμενος.

Ζώνη hic idem significare videtur quod veteribus est ζεύγη. Eodem sensu est apud Agathiam IV 3, 47

Μὴ τις ὑπαυχενίοιο λιπὼν ζωστῆρα λεπάδνου κτέ.

de quo loco supra egimus. Notavi propterea quod in lexiis de hoc usu siletur.

Ep. 386, 4

καὶ νῦν γραφεῖς ἔστηκεν ὕψοῦ σὺν δίφρῳ.

Fortasse THOMAS dedit ὕψος ἐν δίφρῳ.

Scribebam m. Aprili a. 1886.

Traiecti a. Rh.

THUCYDIDEA.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

(Contin. e pag. 334).

In septimo libro capite secundo malo ἥσθοντο quam ἥσθά-
νοντο, sed gravius est quod offendit capite quarto. Plemmyrium
Nicias praesidio firmat et additur causa: ῥῥων αὐτῷ ἐφαίνεται ἡ
ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι. Neque hoc obscurum est et
pergit interpretari Thucydides: δι' ἐλάσσονος γὰρ ἐφορμήσειν
σφᾶς· hoc quoque intelligo, sed quid est quod continuo sequitur:
καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαναγωγὰς
ποιήσεσθαι, εἰάν τι ναυτικῷ κινῶνται; Primum si bene assequor
quid sit ἐπανάγεσθαι et ἐπαναγωγὴν ποιῆσθαι, bis fere idem
dicitur; deinde quam est insolitum εἰάν τι ναυτικῷ κινῶνται,
quod necessario mutato subjecto de Syracusanis intelligendum
est. Sequuntur fere editores lectionem Vaticani Codicis, nam
reliqui habent ἐπαγωγὰς. Hoc quid sit et alibi saepe apparet
et c. 24, ubi commemoratur ἡ ἐπαγωγή τῶν ἐπιτηδείων indeque
VI 103: τὰ δ' ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ ἐσῆγετο fere malim ἐπῆ-
γετο. Sed obstat quominus illic ἐπαγωγὰς amplectamur, illud
εἰάν τι ναυτικῷ κινῶνται, quod etiamsi obscure dictum sit, tamen
nullo modo poterit nisi de hostibus intelligi. Quid autem, si
Nicias eam navium stationem elegit, quo facilius commestus
subvehi possent, etiamsi forte, quod jam tum praesagiebat
animo, navali pugna inferior discessisset? Si concedis Thucydi-

dem hoc potuisse scribere, facile est receptam scripturam ita immutare, ut revera ita dixisse videatur. Cepit Plemmyrium, quod εἰ τειχισθεῖη, ῥᾶν αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι· δι' ἐλάσσονος γὰρ ἐφορμήσειν σφᾶς καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαγωγὰς ποιήσεσθαι, ἐάν τι ναυτικῷ ἡττῶνται. Addam, quod attentos lectores fugere non potest, sic demum bene dictum esse ὥσπερ νῦν, nam mari nondum pugnatum fuerat; quod haud parum incommodum est, si ἐπαναγωγὰς retinere velis. Sed ad pugnam navalem dixeris perinde fuisse, utrum hanc stationem an illam Athenienses eligerent. Deinde quod legitur οἱ πολλοὶ διεφθείροντο, est de eo supplemento Codicis B Arnoldus adeundus et quod Syracusani equites in Olympieo in praesidio collocarunt, ne Athenienses κακουργήσοντες ἐξίδιεν, quia prohibuerunt quidem quominus latius vagarentur, nec tamen castris compellere potuerunt, praestabit legere: ἵνα μὴ κακουργήσοντες ἐξιδόντες λανθάνοιεν.

Quinto capite Photius qui locum laudavit, non legit ἐντὶς λίαν, sed λίαν ἐντός. In extremo octavo capite quaedam corrupta sunt, ad quorum emendationem adhiberi debebit Dio Cassius XLVII 36: αὐτοὶ τε διὰ φυλακῆς μᾶλλον ἢ διὰ κινδύνων τὸ στρατόπεδον ἐποιοῦντο, sed mihi quidem emendatio non successit. Non vacat mendo c. 11 in Niciae Epistula: τὰ πρότερον πραχθέντα ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴξε· an scribendum est γραφέντα? Cap. 12: τὸ ναυτικὸν ἤκμαζε τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι, difficile est non suspicari τῶν ξύλων verum esse et αἱ νῆες τοσοῦτον ἤδη χρόνον θαλασσεύουσαι, dici certe solent σαλεύουσαι. Sequitur c. 13 illud ἐπ' αὐτομολίας προφάσει, quod multorum temerariis coniecturis infame est; tandem Herwerdenus post Grotum et Classenium eo devenit, *Stud.* p. 156, ut locum sanum esse putaret, credo quod nulla probabilis correctio hucusque excogitari potuit, nam quod interpretatur: oblata transfugiendi ad hostes occasione, ne ipse quidem tuebitur, si quid melius et convenientius ex traditis literarum ductibus erui potuerit. Est sermo de sociis navalibus, qui appropinquante ruina faciunt quod mures solent. Duae quasi hominum species distinguuntur: οἱ δ' ὑπὸ μεγάλου μισθοῦ τὸ πρῶτον ἐπαφέντες καὶ οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖσθαι, ἐπεὶ δὲ παρὰ γνώμην ναυτικὸν τε δὴ καὶ τᾶλλα ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνθεστᾶ

ὄρωσιν, οἱ μὲν ἐπ' αὐτομολίας προφάσει ἀπέρχονται οἱ ὡς ἕκαστοι δύνανται· πολλὴ δ' ἡ Σικελία. Deinde de altera hominum specie: εἰς δ' οἱ καὶ αὐτοὶ ἐμπορευόμενοι, ἀνδράποδα Ἑκκαρικὰ ἀντεμβιβάσαντες ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς τριηράρχους τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῆρηται. Et hi homines et illi delabuntur venia impetrata, dum fere pro concessio habetur, quod trierarchi non possunt vetare; supra enim iam fuit sermo de transfugis: οἱ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλον καθεστήκαμεν, αὐτομολοῦσι, καὶ οἱ ξένοι οἱ μὲν ἀναγκασοὶ ἐσβάντες εὐθὺς κατὰ πόλεις ἀποχωροῦσιν. Deinde sequitur id de duplici hominum genere quos vidimus, qui sponte neque ἀναγκασοὶ naves conscenderunt et nunc venia impetrata quoquoqueversus dilabuntur. Quid tandem interest inter duas species, quae tam diserte inter sese opponuntur? Nempe qui secundo loco memorantur, ut digredi liceat, dant vicarium, mancipium aliquod Ἑκκαρικὸν itaque, quia de altero negat qui ait de altero, illi vicarium non dant. Cur tandem? quia eo praetextu utebantur, se non debere invitos retineri, quod suis impensis in expeditionis venissent societatem. Iam id quomodo literarum ductibus convenienter poterit elici e corruptis verbis ἐπ' αὐτομολίας προφάσει? Forte recordatus sum notissimi Musaei versiculi: αὐτὸς ἐὼν ἐρέτης, αὐτόσολος, αὐτόματος νηὺς et conferat mihi quis apud Henricum Stephanum quomodo usurpetur adiectivum αὐτόσολος. Mortuus in epigrammate quodam: αὐτόσολος ἦλθεν εἰς Ἀἶθρην νεκύων πορθμίδος οὐ χατέων: venit igitur suo periculo, proprio Marte, alienae opis non indigus, sibi soli parens, nulli alieno imperio subiectus, οὐκ ἀναγκαστός denique et Charoni mercedem non persoluturus. Eodem modo illi ἐπ' αὐτοσολίας προφάσει ἀπέρχονται, neque etiamsi velis, retrahi possis: πολλὴ δ' ἡ Σικελία.

Sequitur c. 14: βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν, οἱ ἐξορμῶντές τε ναῦν καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. Haec, inquit Herwerdenus, suum Oedipum expectant. Temerarium fortasse est difficilem locum attingere, sed non semper difficilia sunt, quae difficillima videntur esse. Qui homines ἐξορμῶσι τὴν ναῦν? Sunt certe iidem qui ξυνέχουσι τὴν εἰρεσίαν, quo nomine fere necessario remiges ipsos intelligere debebimus. Haec fortasse etiam mens Classenii fuit, quamquam eius verba

parum intelligo: *Beide Ausdrücke fassen die wichtigsten Erfordernisse eines guten Ruderers zusammen: so wohl das Schiff rasch in Bewegung zu setzen, wie auch das in Bewegung begriffene Rudern der Mannschaft rechtzeitig inne zu halten.* Sunt igitur navium praefecti, quorum pauci sunt secundum Niciam, qui remiges in ordinem cogunt et continent et imperare didicerunt atque hinc potissimum laxata disciplina *βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος.* Poterit igitur fortasse commendari: *ὀλίγοι τῶν ναυάρχων,* nam utitur generali nomine Nicias, quia non tantum trierarchorum hoc erat vitium, sed praefectorum omnium, etiam in sociorum navibus.

Cap. VII. 18: *τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγγένητό τις βῶμῃ,* vidi quidem quae Classenius et ad hunc locum disputavit et ad vs. 31 in critica adnotatione, et tamen malo *δρμὴ* scribere; deinde in sententia paulo longiore, quam confer apud ipsum pro *ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Λακεδαιμονίων* malo *ἐς δίκας προκαλουμένων σφῶν* et induendum id quod sequitur *οἱ Λακεδαιμόνιοι:* nihil opus est hoc pluribus demonstrare. Cap. 22 de minore Syracusarum portu, *οὗ ἦν καὶ τὸ νεώριον αὐτοῖς,* olim ostendere volui esse legendum: *οὗ ἦν καὶ ἕτερον νεώριον* sed non est hoc satis, nam quod sequitur: *ἀπὴντων ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ νεωρίου περιπλεύσας,* ibi quoque eadem de causa requiritur: *ἐκ τοῦ ἑτέρου νεωρίου.* Cap. 27: *τὸ ἔχειν αὐτοὺς πολυτελὲς ἐφαίνετο,* alere milites est nisi fallor *τρέφειν.* Cap. 28 Herwerdenus recte contra Badhamum tutatus est verbum *περιοίσσειν,* quod confirmatur Dionis Cassii loco Vol. I p. 31 Df. Sed paulo gravius vitium est c. 31 de Corinthiorum navibus, quae *οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον ναυμαχεῖν τε μέλλουσι.* Apparet hoc ferri non posse, itaque alii deleverunt obiectum *τὸν πόλεμον,* alii scripsere: *καταλείπουσι τὸν πορθμὸν,* alii *καταλύουσι τὴν φυλακὴν.* Commendo medicinam paulo elegantiore: *καταλύουσι τὸν σῆμαθον.* Imprimis evidens correctio est, si quis meminerit quam frequenter soleant confundi Π et ΣΤ. Causam dicet Bastius in Commentatione palaeographica p. 931 et alia exempla dedi in Lance Satura p. 7. Ex Photio suppleri poterit c. 33: *οἱ πρότερον περιορώμενοι (τὸν πολέμον) ξυσάντες ἐβοήθουν.* Cap. 34 malo: *διὰ τὴν τῶν Κορινθίων οὐκ ἐπαναγωγὴν quam*

οὐκέτι. Cap. 38 praestat ταύτης δ' ἡμέρας quam τῆς δ' ἡμέρας. Cap. 42: τῷ στρατεύματι ὡς ἐκ κακῶν βόμῃ τις ἐγγένητο, arridet ἐπεγένητο. Adducit ad moenia Demosthenes machinas c. 43; deinde, ὡς δ' αὐτῷ παραγαγόντι κατεκάλυθον ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναί, κτέ., hic miror quod in tam accurata descriptione id omissum est, quod vel maxime scire interest, quomodo machinae incendio deletae sint, nec facile, si ortum esset incendium, continuo addidisset scriptor: καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλοντες ἀπεκρούοντο, nam ipsum incendium fuisset Atheniensibus impedimento, quominus ad muros accederent; hinc mihi subnata suspicio est, esse legendum: κατεκάλυθον. Hoc variis modis fieri potuit, sed saepe dictu quam factu facilius fuit ignem conicere in hostium opera, cf. IV. 100.

Cap. 47 Demosthenes auctor est, ut Athenienses domum abeant, ἕως ἔτι τὸ πέλαγος οἶόν τε περαιούσθαι καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γούν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. Hic quid est τοῦ στρατεύματος? Parum proficimus Classenii adnotatione: *so lange es möglich wäre, wenigstens mit den neuangekommenen Schiffen ihres Gesammtheeres (wenn auch auf die übrigen Theile wenig zu rechnen sei) den Sieg zu gewinnen*. Hic recte Herwerdenus: si genetivus partitivus est, male abundat; deinde non ineptum fore scribit τοῦ πορθμοῦ, quod certe longe melius quam περαιώματος vel θεραπεύματος, quae coniecturae parum felices Reiskio et Madvigio debentur. Nec tamen difficile est verum invenire; emenda: τοῦ στόματος ταῖς γούν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. Eodem modo τὸ τοῦ λιμένος στόμα simpliciter στόμα dictum fuit c. 23. Unde sit natum vitium, satis notum esse arbitror. In iis quae continuo sequuntur iteranda videtur praepositio: ὠφελιμώτερον ἔφη εἶναι πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτελιζοντας τὸν πόλεμον ποιῆσθαι ἢ (πρὸς) Συρακοσίους.

Initio capitis 49 Herwerdenus *Mnem.* XII 176 paulo longiorem interpolationem, quippe qua nihil novi continetur, in suspicionem vocavit; sed mihi nondum ab omni parte persuasit et praestabit fortasse ante tentare num corrupta verba emendare possis, quam ad ultimam rationem recurras. Primum quod leve est, inserenda videtur praepositio: πολὺ τὸ βουλόμενον (ἐπὶ) τοῖς Ἀθηναίοις

γίνεσθαι τὰ πράγματα· sed multo gravior oritur quaestio de illis: ἅμα ταῖς γούν ναυσὶν ἢ πρότερον θαρσύνει κρατηθεῖς. Dicent interpretes quid deinceps ab editoribus tentatum sit, ut ex hisce vocabulis aliquem tolerabilem sensum extunderent, sed libenter concedo nihil eorum ferri posse. Sequar meum institutum: quid apte dici potuit? Opinor, Niciam ab obsidione recedere noluisse, quum magis etiam quam antea navibus confideret, si forte terra superaretur; illud certe videmus, quamdiu licuerit, maluisse Niciam terra quam mari rem gerere, cf. VI. 99, quum navalem pugnam quantum posset, evitaret. Hoc quomodo Graece dici poterit? Ἄμα ταῖς γούν ναυσὶν (μᾶλλον) ἢ πρότερον θαρσύνει ἐκ κρατηθείη. In illud μᾶλλον etiam Herwerdenus olim inciderat. In extremo capite: ὑπόνοια μὴ τι καὶ πλέον εἰδώς δ Νικίας ἰσχυρίζεται, praefero indicativum ἰσχυρίζετο.

Cap. 53 vulgo editur: ἀντεμνηχανήσαντό τε σβεσθήρια κωλύματα καὶ παύσαντες τὴν τε φλόγα καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγύς τὴν δλκάδα τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν. Orationis scabritiem Classenius ita excusavit: *die Wirkung des σβεσθήρια tritt in παύσαντες τὴν φλόγα, des κωλύματα in τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγύς τὴν δλκάδα hervor.* Nihil horum Herwerdeno persuaderi potuit itaque cum Badhamo rectissime verba καὶ παύσαντες τὴν φλόγα transposuit post τὴν δλκάδα. Perficies autem correctionem si praeterea pro καὶ τὸ rescripseris ὥς itaque sine ulla offensione intelligitur: ἀντεμνηχανήσαντό τε σβεσθήρια κωλύματα ὥς μὴ προσελθεῖν ἐγγύς τὴν δλκάδα, καὶ παύσαντες τὴν φλόγα τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν. Cap. 57 dixi *Mnem.* XIX. 251, cur αὐτοῖωνες malim et spuria sunt verba: [ὅτι θάλλάσσης ἐκράτουν οἱ Ἀθηναῖοι] et Δωριῆς ἐπὶ Δωριᾶς μετ' [Ἀθηναίων] Ἰώνων.

Athenienses in portu Syracusarum postremum dimicaturi, novo modo naves instruxerant, cum locorum angustiiis includerentur et circumcirca hostes omnia obtinerent, ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχη, πολεμίας οὐσης. Hoc postquam Nicias exsecutus est ita pergit c. 63: ὧν χρὴ μεμνημένους διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύννησθε καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι ἐς αὐτήν, ἀλλὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεῶς μὴ πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύεσθαι ἢ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου κατασρώματος ὀπλίτας ἀπαράξειτε.

Tacent interpretes, sed mihi quidem difficile visum est intelligere, cur Athenienses Nicias vetet *ἐξωθεῖσθαι ἐς τὴν γῆν*, quod tum apte dictum esset, si hoc ipsum in navali pugna olim saepe fecissent illudque artificium Phormio aliive duces diligenter docuissent. Sed nec nunc neque olim debebant *ἐξωθεῖσθαι ἐς τὴν γῆν*, quae res semper et ubique perniciem affert. Iam dixerat Nicias quam in re deserere vellet in pugna, quae iam instabat, eam rationem qua Athenienses hucusque plurimum valuissent: *τὸ μὴτ' αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι μὴτ' ἐκείνους ἔἴν ὠφέλιμον φαίνεται*. Si legeretur: *καὶ μὴ ἀνακρούεσθαι* eorum verborum loco quae non intelligimus, nihil praeterea requireremus. Sed poterimusne hoc ipsum levi mutatione obtinere? Ita, opinor: *ὦν χρὴ μεμνημένους διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνηθε καὶ μὴ ὡς εἴθισθε, ἀλλὰ ξυμπεσούσης κτῆ*. ΩΣΕΙΘΙΣΘΕ primum factum est ΩΣΕΙΘΕΙΣΘΑΙ et ΕΞΩΘΕΙΣΘΑΙ, deinde ut hoc tamen aliquid significaret, adscriptum fuit *ἐς αὐτήν*. Extrema huius capitis verba sunt: *μετ' ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν ἢ ὑμετέρα ἐπισήμη κρείσσων ἐστὶν ἐτέρας εὐτυχούσης βώμης, sed longe praefero βύμης*. Est βύμη quam Itali nisi fallor hodie *furiam* appellant.

Cap. 69. Nicias describitur in cohortatione ad milites, *πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαίταν ἐξουσίας*. Verum ubi est *ἀνεπιτάκτος ἐξουσία*, ibi licentia potius est quam libertas et eleganter corrigere poteris: *αὐτεπιτάκτου* neque nihil est hoc vocabulum a Dione Cassio usurpari LXXVIII. 39. Cap. 71 uterque terrester exercitus in litore expositus *πολὺν τὸν ἀγῶνα* — *εἶχε*, sed Plutarchus de Glor. Athen. 618, qui hunc locum descripsit, *ἄλασον ἀγῶνα* appellavit. Quaerere coepi quid fortasse lateret, nam nemo certe credet *ἄλασον* debere probari et dixerim nunc *ἄπλετον ἀγῶνα* a Plutarcho fuisse dictum eaque lectio poterit fortasse ipsi Thucydidi utiliter reddi; nihil tamen definitio, sed Dio Cassius vocabulum saepissime usurpavit. Cap. 73 describit Syracusanos *ἀπὸ ναυμαχίας μεγάλης ἀναπεπαυμένους*· hic adnotavit Herwerdenus se exspectasse *ἀναπαυομένους*, sed, credo, participium delendum est: *τοὺς δ' ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης* — *οὐ δοκεῖν ἂν ῥαδίως ἐθελῆσαι ὑπακούσαι*· hic praeterea nihil requiro.

Stulte erratum fuit c. 75: οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματῖαι τε καὶ ἀσθενεῖς πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν. Classenius coniecit ὀρώσιν et rogat Herwerdenus num forte verum sit ἀπιοῦσι. Equidem commendabo: ἐξιούσι, quod et correctionis facilitate sese commendat et fortasse lectum fuit a Dione Cassio XLI. 9. Deinde in verbis quae editores multum torserunt: εἰ τῷ δὲ προλίποι ἡ βῶμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθεασμῶν καὶ οἰμωγῆς ὑπολειπόμενοι, satis est: εἰ τῷ δὲ προλίποι τὸ σῶμα, neque id quod est βῶμη habet Dio Cassius XL. 25. Ferri autem nequaquam potest οὐκ ἄνευ ὀλίγων, sed quod scribit Herwerdenus corruptum esse ὀλίγων, id fere dubito, nec viri docti coniiciendo multum profecerunt; mihi negatio insiticia visa est: ἄνευ ὀλίγων = μετὰ πολλῶν, sed ad eum modum etiam alia ratione correctio institui poterit. Cap. 78: βουλόμενοι . . . ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν φερέσθαι, nonne praestat: μετὰ σφῶν ἀποφέρεσθαι? Cap. 81 quod Herwerdenus cum Lobeckio edidit ξυνειληθέντες pro ἀνειληθέντες, haud satis evidens medicina mihi videtur propter Hesychium, qui hoc ipsum ἀνειληθέντες in Lexico suo enotavit, et Dionis Cassii auctoritatem XLIII. 2 et Appiani Exped. Alex. 4. 5.

Paulo diligentius videndum est de c. 84. Ibi describitur quomodo tandem Athenienses ad Assinarum flumen pervenerint. Instantibus hostibus, dum alter alterum praevertere conabatur, χαλεπὴν ἤδη τὴν διέβασιν ἐποιοῦν· ἄθροοι γὰρ ἀναγκάζόμενοι χωρεῖν ἐπέπιπτον τε ἀλλήλοις καὶ κατεπάτου. Magna tum clades accepta fuit, sed nihil ad eam, quae patrum memoria ad Berezinam accepta est. Pergit Thucydides: περὶ τε τοῖς δορατῖοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, οἱ δ' ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον. Rem si spectas, apparet quid scriptor voluerit narrare: in illo tumultu inextricabili multi statim in ripa perierunt, alii delapui in flumen suffocati sunt. Quod attinet ad participium ἐμπαλασσόμενοι, quomodo corruptum legatur apud Dionem Cassium et quid secundum Aelium Dionysium significet, egi ἐν λογίῳ Ἑρμῇ p. 423, nec describam, quod ad Dionis magis emendationem pertinet, quam ad Thucydidis intelligentiam. Satis est scire secundum Scholiastam ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον significare: συμπλεκόμενοι κατέπιπτον. Sed quid est περὶ τοῖς δορατῖοις διε-

Φθείροντο? Per se hoc optime intelligitur: afferunt viri docti Plutarchi locum: κατὰ πρανοῦς φερόμενοι τοῖς δόρασι περιέπιπτον αὐτοὶ τοῖς ἑαυτῶν, nec dubium est quin eandem scripturam Lucianus in codice suo invenerit, cum Zeux. c. 10 locum ita imitetur: περιπειρόμενοι ὑπ' ἀλλήλων τοῖς δορατίοις et ducit eodem Aelius Dionysius scribens: ἐμπαλασσόμενοι· ἀντὶ τοῦ ἐμπλεκόμενοι, περιπειρόμενοι δόρατι, Φυρόμενοι. Sed lectionem quantumvis vetustam veram esse nego. Veluti quod Aelio Dionysio ἐμπαλασσόμενοι est περιπειρόμενοι δόρατι, id certe non probandum, nam si quidem Thucydides scripsit, quod hodie in libris est, debemus locum necessario intelligere, quemadmodum Arnoldus intellexit: *it is evident that the words εὐθύς διεφθείροντο refer to περὶ τοῖς δορατίοις and οἱ — κατέρρεον το σκεύεσιν*, quamquam hoc si sequeris, δόρατια illa nihil pertinebunt ad participium ἐμπαλασσόμενοι. Sed legerint Lucianus et Aelius Dionysius idem hoc, quod hodie quoque legimus: novi tamen quam vetustae admodum librorum Graecorum corruptelae sint, quos sanae rationi numquam anteponam et quid tandem est περὶ τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν? Praepositionem cum dativo iunctam eodem modo Thucydides habet I 69: τὸν βάρβαρον περὶ αὐτῷ σφαλέντα. Intellego, inquam, περὶ δορατίοις ἐμπαλασσόμενοι, sed absurdum fere est in tam horrenda clade hastarum mentionem coniungere cum sarcinis. Instabat periculum, credo, ab utrisque, sed non eodem modo: etiamsi unus et alter iaculo transfixus fuerit, dum omnia confundebantur in globum, dum alter alterum trudebat, longe tamen plurimi, uti aequum est, perierunt περὶ τοῖς σκεύεσιν, sub sarcinis suffocati, depulsi, conculcati. Nec fortasse alienum est adscribere verba Adolphi Thiers: postquam, inquit, ad Berezinam perventum est, *on se serrait, on se foulait, on montait sur ceux qui étaient trop faibles pour se soutenir, et on les écrasait sous ses pieds*. Mitto dicere in ea consternatione maius fuisse ab gladiis periculum quam ab hastis itaque Dio Cassius XLVII. 44: συμπλεκόμενοι τινες τὸ μὲν παλεῖν ἀλλήλους ἀφγροῦντο, τῇ δὲ δὴ συμμίζει καὶ τῶν ξιφῶν καὶ τῶν σωματῶν διώλλυντο. Sensit hoc Herwerdenus, qui, exspectes potius inquit, pro σκεύεσιν, ξυστοῖς vel ξίφεσιν vel aliquid eiusmodi, *Stud.* p. 103, sed in editione suspicionem non recepit, credo, quod non satis evidens videbatur. Ita est: locus alit vitium,

sed corruptum est *δορατίοις*, non *σκεύεσιν*. Poterimusne invenire probabilem medicinam? Videamus. Cuiusmodi hoc agmen fuit? Legimus hoc c. 75: οἱ τε ἄλλοι ἔφερον πάντες ὅτι τις εὐνὰτο χρήσιμον, καὶ οἱ ὀπλίται καὶ οἱ ἵππῃς παρὰ τὸ εἰωθὸς τὰ σφέτερ' αὐτῶν σιτία ἐπὶ τοῖς ὅπλοις, οἱ μὲν ἀπορίᾳ ἀκολουθῶν, οἱ δ' ἀπισίᾳ. Atque hic commode Xenophontis recordeo in *Cyrop.* II. 3. 14: ἡμεῖς δὲ γε ἐν μεγάλοις φορτίοις καὶ βαδίζειν καὶ τρέχειν ἠναγκάζομεθα· ὥςτε νῦν ἐμοὶ δοκεῖν τὸ τῶν ὅπλων φόρημα πτεροῖς μᾶλλον εὐικέναι ἢ φορτίῳ. Hoc ipsum est: περὶ τε τοῖς φορτίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, κτέ. Thucydidis locum Dio Cassius haud semel imitatus est et operae pretium est considerare XXXVI. 49: ἐν ταύτῳ τοῖς τε ἵπποις καὶ ταῖς καμήλαις καὶ παντοδαποῖς οὔσι καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ἀναστρεφόμενοι· hic Thucydidem respici apparet, nam mox sequitur: καὶ τούτου ῥῆγον ἄτε καὶ ἀλλήλοις ἐμπλαζόμενοι ἐφθείροντο. Sed quid est παντοδαποῖς οὔσι? Scribe uncialibus literis ΠΑΝΤΟΔΑΠΟΙΣΟΤΣΙ et emicabit vera lectio ΠΑΝΤΟΔΑΠΟΙΣΣΚΕΤΕΣΙ, h. e. παντοδαποῖς σκεύεσι. Verbum non addam.

Nondum hoc Thucydidis caput dimittere possum. Οἱ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλισα ἔσφαζον. Dixeris non Peloponnesios sed Syracusanos hoc fecisse itaque reponendum esse οἱ τε Συρακόσιοι. Quamquam sunt qui vulgatam scripturam excusare velint, tuto tamen Syracusanorum nomen reponi poterit, nam qui modo attendit animum, saepe videbit multos mortales et dum scribunt et inter loquendum, nescio quo memoriae vitio nomina propria confundere et Titium appellare, quem rectissime Maevium esse norunt. In Thucydidis libris confusa sunt Atheniensium et Thebanorum nomina VI. 95 et alia exempla dedi ad Longum *Mnem.* XVI. 215 et ad Iulianum *Mnem.* XXII. 403. Nunc autem praeterea aliquid accedit, quod incertum qua de causa viri docti elevare conantur: Longinus c. 38 locum laudavit recteque legit: οἱ τε Συρακόσιοι ἐπικαταβάντες. Hic credo Herwerdenum in longo opere non attendisse animum, nam minime dubito quin eum nunc poeniteat scripsisse quod scripserit.

In octavo libro statim ab initio mihi cum Classenio res est,

qui notum locum ita edendum curavit: ἡπίστουν — μὴ οὕτω γε ἄγαν πασσυδί διεφθάρθαι. hanc enim esse lectionem Vaticani codicis, cui in hoc ultimo libro plurimum auctoritatis tribuendum sit, cum reliqui habeant οὕτω γε ἂν πασσυδί. Herwerdenus autem omisit conferre *Mnem.* X. 93, ubi Cobetus de Aelii Dionysii adnotatione quae apud Photium superest: πασσυδί· παντελῶς ὁ Θουκυδίδης· μὴ οὕτω τε πασσυδί διεφθάρθαι· ὅπερ ἀγνοήσαντες τινες γράφουσι πασσυδί. Suspicionem, inquit Cobetus, Aelium Dionysium probare formam πασσυδί et relicere vulgarem librorum scripturam πανσυδί. Sed nihil liquido definiri aut demonstrari potest et parum refert, quia de vocabuli significatione nulla esse potest dubitatio. Ita Cobetus; sed mihi diversa forma fuisse videtur, quam Aelius Dionysius improbavit, nempe πασσυρί, quod vocabulum non effugit Pollucis reprehensionem IX. 143. Sed videmus illud ἄγαν non lectum fuisse in grammatici codice, deinde facile concedimus Cobeto, ἄγαν πασσυδί risum movere, quod ridicule dictum sit et liquido possumus affirmare, non magis illud ἄγαν lectum fuisse in Thucydidis libro, quo Dio Cassius usus est, nam locum *terdecies* imitatus est, neque umquam absurdum illud ἄγαν adscripsit. Hinc concludit Cobetus veram esse scriptoris manum: μὴ οὕτω γε πασσυδί διεφθάρθαι, quod particula ἂν apud Dionysium itidem desit, neque ullus omnino ei locus sit. Verum enimvero de hoc postremo dubito: contuli enim II. 102: ἐδόκει ἱκανῶς ἂν κεχῶσθαι, V. 46: εἰπεῖν ὅτι, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείους ξυμμάχους πεποιῆσθαι, VIII. 2: διαλογιζόμενοι κινδύνων ἀπηλλάχθαι ἂν τὸ λοιπόν et his locis laudatis, locum de quo agimus nil mali suspicatus Dobraeus exscripsit *Advers.* I p. 108. Aut fallor aut verum est: μὴ οὕτω γε ἂν πασσυδί διεφθάρθαι tantumque de Vaticani Codicis auctoritate detractum esse vides. *They did not believe that it could have been so utterly destroyed:* recte vertit Arnoldus. Ceterum ἄγαν itidem abundare videtur I. 75: ἄρ' ἄξιοί ἐσμεν μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακείσθαι;

Ad secundum caput adverbium ἐβελοντί ex textu ab Herwerdeno eximitur; sciendum tamen est, etiam Dionem Cassium ita loqui XXXVIII. 20. Capite quinto spuria videntur inutilia verba: ὃς ἐς Εὐβοίαν πλεῖν ἐμελλε et quod scribit Herwerdenus

se primum correxisse ἀποκτενεῖν pro ἀποκτεῖναι, meminī diu ante iam eodem modo scripsisse Cobetum *Mnem.* III. 171, et ante Cobetum iam Reiskius ita correxerat, cf. Herbetius contra Cobetum p. 18. Octavo capite et alia remanet difficultas, quam frustra remove re studui et obscura verba sunt, Lacedaemonios iam contemptui habuisse Athenienses, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολὺ πω ἐφαίνετο. Sciendum est in Vaticano libro legi οὐδὲν αὐτῶν, in aliis autem quibusdam αὐτῶν οὐδὲν· sed mihi quidem haec verba scribenda videntur: ὅτι ναυτικὸν αὐτῶν οὐδέ πω ἐφαίνετο· fuerant enim in nova classe extruenda occupati, c. 4, et haud ita diu post iam navibus triginta septem navigabant, c. 10. Sed in paucis ridiculum est quod de Spartanis legimus c. 11: ἀθυμήσαντες ὅτι πρῶτον ἀπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπαισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς αὐτῶν οὐκέτι διεννοοῦντο πέμπειν. Scribit Classenius hoc solo loco apud Thucydidem *Ionicum* bellum appellari; sed recte potuit, opinor, *Ionicum* bellum dici, quod magnam partem in Ionia gestum est; id quaeritur poterintne Spartani *tunc temporis* *Ionicum* bellum appellare? Narratur aliquando, nam notus iocus est, Fredericus Magnus in concione ad milites haec verba fecisse: Aggredimur hodie, inquit, commilitones, septennale bellum. Vero nomine non minus ridiculum est hic mentionem facere τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου. Quid autem Spartani? Non Ioniam, opinor, reformidabant, sed mare, quum viderent se ne post Siculam quidem cladem Atheniensibus pares esse posse. Quin igitur corrigimus: ἀθυμήσαντες ὅτι πρῶτον ἀπτόμενοι τοῦ ναυτικοῦ πολέμου ἔπαισαν.

Cap. 12. Alcibiades Endio persuadere conatur ut ne belli gerendi gloriam Agidi regi concedat: ἔτυχε γὰρ τῷ Ἀγίδι αὐτὸς διάφορος ὢν. Satis novimus fuisse inimicitias inter Alcibiadem et Agidem idque Thucydides mox narrabit ipse c. 45: sed nunc ut intelligamus, quid sit factum ut Endius Alcibiadi morem gereret, illud fuit scribendum, Endium odisse Agidem, quod praeterea ipsa re apparuit. Sed hoc si vere suspicatus sum, οὗτος praestabit scribere. Si servabis αὐτὸς, quod de Alcibiade necessario intelligendum est, non rectissime poteris continuo sequi: καὶ ὁ μὲν πείσας (Alcibiades) . . . ἀνήγετο.

Cap. 13. Peloponnesiorum naves ex Sicilia redeunt et inci-

dunt in Atheniensium classem: *περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι καὶ κοπεῖσθαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν . . . διαφυγεῖν τοὺς Ἀθηναίους κατέπλευσαν εἰς τὴν Κόρινθον. Malo: ἀνακοπεῖσθαι*. coactae fuerant cursum mutare, nam numero longe inferiores pugnam detractarant. Sed palmaris exstat emendatio c. 29: *εἰς γὰρ πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τρία τάλαντα ἑδίδου τοῦ μηνός*, ubi Madvigius plaudentibus omnibus emendavit *τριάκοντα*, sed parvum vitium remanet eluendum. Significavit Tissaphernes in posterum sociorum navalium diurnum stipendium fore trium obolorum, quum hucusque unius drachmae fuisset. Itaque quoniam $200 \times 30 = 6000$, daturus erat quot mensibus unum talentum in binas naves, quum dedisset hucusque tantumdem in singulas. *Ἑρμοκράτους δ' ἀντειπόντος . . . ὁμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἐκάσῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν*. *εἰς γὰρ πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τριάκοντα τάλαντα ἑδίδου*. Quantum igitur quotidie dabatur? Nempe oboli $3\frac{1}{2}$, vel, si id mavis, quotmensibus drachmae $16\frac{1}{2}$. Tam incommoda est ea ratio ut, si nihil melius suppeteret, quamquam invitus cogerer Madvigii emendationem improbare. Sed aliud quid latet. Non cessit Hermocrati Tissaphernes: professus enim est, se in dies obolos ternos esse daturum, sed hoc tamen dedit enixis precibus, ut pro undecim navibus daret quantum satis esset navibus duodecim, scilicet ut ex illis navibus undecim una honoratiorem militiam haberet et socii *duplex* stipendium acciperent. Aperta res est et nunc demum plane intelligi potest quod continuo sequitur: *καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἑδίδοδο*. Sed postquam sententiam explicavimus, locum relegamus: *Ἑρμοκράτους δ' ἀντειπόντος, . . ὁμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἐκάσῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν*. Cogita nunc quid ὁμως significet, quid παρὰ πέντε ναῦς, quid ratio denique postulet et probabis meam suspicionem: ὁμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς ὅτι πλέον ἀνδρὶ ἐκάσῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν. ΠΑΡΑ πέντε ναῦς. nimirum exceptis quinque navibus, quae duplex stipendium accepturae erant:

$$\frac{50 \times \frac{1}{2} \times 200 \times 30 + 5 \times 1 \times 200 \times 30}{6000} = 25 + 5 = 30 \text{ talenta}$$

et κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον quotiescumque novae naves advenissent, daturum se esse sponderat Persa pro undecim navibus non

talenta 5½ sed 6, nam in undecima quaque navi honoratior militia futura erat. Uti vides, nisi inserta negatione, haec significatio in Thucydidis verbis non inerit.

Cap. 35. Vix sana videntur verba: ταῖς περὶ Τριόπιον οὔσαις, si conferas cum proxime sequentibus: τὰς ἐπὶ τῷ Τριοπίῳ φρουρούσας, sed de emendatione nihil definire ausim. In Alcibiadis verbis c. 47: ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ βούλεται καὶ οὐ πονηρίᾳ οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλοῦσθαι κατελθὼν — συμπολιτεύειν, recte deletum fuit οὐδὲ δημοκρατίᾳ, sed quid est καὶ οὐ πονηρίᾳ? Latet fortasse: καὶ οὐ πολυαρχίᾳ vel simile quid. Sequenti capite βασιλεῖ τε οὐκ εὐπορον εἶναι — Ἀθηναίοις προσθέμενον εἰς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν, prorsus requiro εὐλογον, quod speciem habet. Cap. 50 supervacanea verba sunt τὸ ἐν τῇ Σάμῳ quae itidem abundant VIII. 89. Satis impedita sunt quae narrantur c. VIII. 52, sed prima verba facilia erunt, si levem maculam eluerimus: Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρνην παρεσκεύαζε καὶ ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσαι τοῖς Ἀθηναίοις, δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρήσαν, βουλόμενον δὲ ὁμῶς, εἰ δύναιτό πως πεισθῆναι. Quid significat βούλομαι εἰ δύναμαι πεισθῆναι? Dicere id arduum est, sed nihil est quod editores non tentant. Audiamus Classenium. „Zu βουλόμενον δὲ ὁμῶς ist aus dem vorigen φίλον εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις zu verstehen. Alk. suchte den Tiss. für die Athener zu gewinnen: dieser fürchtete sich zwar vor der Uebermacht der Lakedaemonier (und scheute sich daher vor dem Uebertritt), eigentlich aber wünschte er die athenische Allianz, wenn er nur durch genügende Gründe überzeugt werden konnte (dass er den Schritt mit Sicherheit thun könnte).” Nego haec omnia inesse in verbis: εἰ δύναιτό πως πεισθῆναι et alii itidem, opinor, negabunt id scripsisse Thucydidem, quod, in tam simplici sententia praesertim, sine commentario nemo intelligere possit. Ne hoc quidem Classenius ostendere potuit, quod necessarium fuit, prolata quaedam ab Alcibiade argumenta fuisse, quae Tissaphernem hucusque latuissent; quin et plane contra erat, nam quod Lichas dixerat non esse prodendas sociorum in Asia urbes, id ad Alcibiadem relatum fuerat, sed colloquio Tissaphernes praesens interfuerat. In Monacensi libro legitur πιστευθῆναι eaque lectio Krügero et

Herbstio placuit, sed Classenio concedo, hoc etiam difficilius intellectu esse. Nolo diutius hisce immorari et lectores satis considerare poterunt num tam contortis interpretationibus acquiescere debeant. Mihi quidem simplicissima res videtur: reponendum est: βουλόμενον δὲ ὅμως εἰ δύναιτό πως ξυμβῆναι. Videat mihi quis quam recte nunc reliqua adnectantur nec negligendum est c. 56: τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος ὥς τὸν Τισσαφέρνην ὡς μέγιστα αἰτοῦντα μὴ ξυμβῆναι.

Cap. 71: οὐδὲ ἐν τῷ παρόντι πάνυ τι πισεύων μὴ οὐκέτι ταράσσεσθαι αὐτούς, praefero futurum ταραξέσθαι. Cap. 76: Ἀλκιβιάδην ἄσμενον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν, quia ea παρέχομεν quae in nostra potestate sunt, scripserim: πράξειν. Cap. 79: προσεδέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς Χίου ναυσὶν ἐπ' Ἀβύδου ἀφικομέναις προσβοηθήσειν sensit Classenius, quam hoc esset absonum: für ἀφικομέναις erwartet man vielmehr ein Verbum der Absicht, wie ἀφωρμημέναις, als des Erfolgs. Itaque non vidit rescribendum esse, quod facile inventu est: ἀπ' Ἀβύδου ἀφικόμενον. Sed est paulo utilius considerare c. 83. Queruntur Spartani et indigne ferunt, quod Tissaphernes maligne stipendium praebet: καὶ εἰ μὴ τις ἢ διαναυμαχήσει ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν τροφὴν ἔξει, ἀπολείψειν τοὺς ἀνθρώπους τὰς ναῦς. Hic quid est ἀπαλλάξεται? Respondent interpretes: Scil. ad Pharnabazum. Ita est: iamdudum hic Spartanos evocarat et stipendium fuerat pollicitus, τροφὴν ἐτοῖμος ἦν παρέχειν, ut est c. 80. Sed hoc me male habet, quod nemo haec verba intelliget, nisi antea in margine legerit, quo sensu illud ἀπαλλάξεται accipiendum sit. Est, fateor, interdum obscurus Thucydides, sed quae apud eum obscura sunt, alio modo sunt obscura et in tam simplici narratione, non est locus obscuritati. Sed quid cesso? Lege: ἀποδείξεται, deinde fortasse verius est ὅθεν τροφὴν ἔξουσιν, sed non minus bene poterit scribi: ὅθεν τροφὴν παρέξει.

In eodem capite quod legitur: ἐπιφέροντα ὄργας Τισσαφέρνηι, explicatur ab Scholiasta: τὸ ἐπιφέρειν ὄργην ἐπὶ τοῦ χαρίζεσθαι καὶ συγχωρεῖν ἔταττον οἱ παλαιοί, deinde hoc probat collato Cratini loco, de quo praeter Meinekium etiam Cobetus adeundus ad Platon. Com. p. 25. Obiter addo eandem locutionem periisse

apud Platonem Legg. IX. 879 C, ubi philosophus demonstrat, quantus honos senibus ab iunioribus tribui debeat: *ἔοικε δὲ νέῳ παντὶ ὑπὸ γέροντος πληγέντι ῥαθύμως ὀργὴν ὑποφέρειν*. Satis intelligitur scribendum esse *ὀργὴν ἐπιφέρειν*, quo facto sponte excidet quo turbatur sententia, adverbium *ῥαθύμως*. Praeter hos tres locos, cum per multos annos animum sedulo attenderem nullum alium umquam invenire potui.

Inimicitiae erant inter Hermocratem et Tissaphernem, c. 85: *ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ ἀεὶ ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως*, sed stipendia non persolvebat Tissaphernes itaque scriptor dedit, quod plane contrarium est *τῆς οὐκ ἀποδόσεως*, sicuti recte legitur V 35: *κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν*. Mire dicitur c. 88 Alcibiades *ὑποσχόμενος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ ἀσφαλῇ καὶ μεγάλην χάριν* et pollicitus est, opinor, *ἀσφαλῇ καὶ μεγάλην χρεῖαν*. Cap. 89 locus est propemodum conclamatus, cui post multorum infelicia tentamina non iuvat immorari: simpliciter dicam transpositis verbis mihi scribendum videri: *οὕτως ἀδεῶς ἔφασαν ἀππλλαξείειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν*, nam servabo illud *ἀδεῶς* nec tantum tribuo Vaticano Codici, quantum in hoc octavo libro Classenium fecisse video; nec certe c. 87 scribam: *ὅπως μηδετέροις προσθέμενος ἰσχυροτέρους ποιήσει* pro *μηδετέρους*, qua in re fere miror quod Herwerdenus Classenium secutus est. Sed malo digitum intendere in c. 90, ubi legimus Quadringentos illos Eetioniam communiisse; iam ab iis secesserat Theramenes itaque criminabatur id quod his verbis Thucydides perscripsit: *ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὕτη, ὡς ἔφη Θηραμένης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, οὐχ ἵνα τοὺς ἐκ Σάμου ἐὰν βίῃ ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται εἰς τὸν Πειριαιᾶ, ἀλλὰ ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον ὅταν βούλωνται καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ δέξωνται*. Ne ineleganter recurrat verbum *δέξωνται*, expuncto *ἐς τὸν Πειραιᾶ*, commendo: *οὐχ ἵνα τοὺς ἐκ Σάμου, ἐὰν βίῃ ἐπιπλέωσιν, ἀλέξωνται*. Quamquam favet Antiphonti, non tamen negat Thucydides Theramenem hoc vere fuisse criminatum. Nec minus ridicule dictum est c. 92: *διόπερ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο πυλίδας ἔχον καὶ ἐσόδους καὶ ἐπεσαγωγὰς τῶν πολεμίων ἐτείχιζον*, nam absonus est pluralis numerus et stultum est credere commodiora loca fuisse ad hostes quam ad suos acci-

piendos. Aliud quid latet, quod non difficile inventu est: nempe commemoravit scriptor *ἐπεσαγωγὰς τῶν ἐπιτηδείων*, quod cuiusmodi fuerit vide c. 90; nempe munitionibus etiam porticus continebatur, *ἐς ἣν καὶ τὸν σῆτον ἡνάγκαζον πάντας τὸν ὑπάρχοντά τε (ἐσκομίζειν) καὶ τὸν ἐσπλέοντα ἐξαιρεῖσθαι καὶ ἐντεῦθεν προακροῦντας πωλεῖν*, quamquam ne hoc quidem vitii immune est.

Cap. 95 pro *ἀναγαγόμενοι* malo sane *ἀνταναγαγόμενοι*. Deinde qui Athenienses post navalem pugnam confugerunt Eretriam *χπλεπώτατα ἐπραξαν*, hoc quivis intelliget, neque opus additamento *φονευόμενοι ὑπ' αὐτῶν*. Eodem modo Aristogiton VI. 57: *οὐ βᾶδῶς διετέθη*, quod satis est, nec quisquam adscripsit *σρεβλωθεὶς ἀπέθανε* vel simile quid. Sed pluribus videndum erit de c. 102. Sesti Atheniensium naves duodeviginti in statione erant, sed nunciato appropinquare Mindarum Spartanorum navarchum cum classe multo maiore cui pares esse non poterant, clam conantur praetores ex angustiis enavigare in patens Aegaeum mare: *τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἔω κατιδόντες τὴν δίωξιν εὐθὺς ποιοῦμενοι οὐ φθάνουσι πάσαις, ἀλλ' αἱ μὲν πλείους ἐπὶ τῆς Ἰμβρου καὶ Λήμνου διέφυγον, κτέ.* Hic statim subit mirari quod sit *δίωξιν ποιοῦμενοι*. Num forte qui pugnam detractant, *δίωξιν ποιοῦνται*? Difficile est credere. Audiamus Classenium. *Ποιοῦμενοι: so lesen alle Hss. Die neuern Herausgeber haben meistens nach Dobrees Vorschlag ποιομένου geschrieben: doch ist der angehängte Genetiv wenig geeignet, den bedeutsamen Umstand auszudrücken; auch passt das εὐθὺς nicht zu dem Nebensatze.* Concedo: nec satis credibile est in tam perspicua sententia librariorum pro *ποιομένου* substituisse *ποιούμενοι*. Deinde si statim Mindarus Athenienses adortus fuisset, quum longe maiorem navium numerum haberet, exspectamus non paucis exceptis reliquas naves omnes salvas effugisse, sed paucis exceptis reliquas omnes fuisse captas. *Herbst vermutet διώσιν für δίωξιν. Aber da die attischen Schiffe sich so sehr wie möglich an der Nordküste gehalten haben, und die peloponnesischen von Süden herankommen, scheint mir von einem Durchbruch nicht die Rede sein zu können.* Hoc quoque concedo, nec novi verbum *διωθεῖν* et nomen *διώσιν* hoc modo usurpari. Soll geändert werden, so würde ich *ποιομένους* vorziehen; wodurch die Verfolgung wenigstens als die

Hauptsache erscheint. Verum quod in ποιούμενου displicet, itidem mihi displicet in ποιουμένας. *Bis eine bessere Hilfe gefunden ist, begnüge ich mich mit der Erklärung des Schol. διῶξιν, Φυγῆν.* Ad incitas redactus est Classenius et cuinam persuadebit quod serio scribit vulgatam significare: *sie wandten sogleich die äusserste Eile an (um von ihnen nach aussen vorbeizukommen)?* Videamus numquid felix hora nobis suppeditet. Primum improbamus ποιούμενου vel ποιουμένας nec tangemus nominativum ποιούμενοι: itaque vitiosum est διῶξιν, nam in alium evelli, quod sententia flagitat, non dicitur sane διῶξιν ποιῆσθαι, quod solito modo usurpatur III. 33. Latere contendo artis vocabulum, sicuti alibi Thucydides ἀποσιμοῦν usurpavit. Quoniam apud ipsum scriptorem tale vocabulum quod requirimus, non invenitur, pergamus legere Xenophontis Hellenica. Statim ab initio legimus contrarium eius rei quam modo apud Thucydidem habuimus; nunc enim Lacedaemonii fugam capessunt. Non gravabor locum describere: Δωριεὺς ὁ Διαγόρου ἐκ Ῥόδου ἐς Ἑλλάσποντον εἰσέπλει ἀρχομένου χειμῶνος, τέτταρσι καὶ δέκα ναυσὶν ἅμα ἡμέρᾳ· κατιδὼν δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων ἡμεροσκόπος ἐσήμηνε τοῖς στρατηγοῖς, οἱ δ' ἀνηγάγοντο ἐπ' αὐτὸν εἴκοσι ναυσὶν, ἃς ὁ Δωριεὺς φυγῶν πρὸς τὴν γῆν ἀνεβίβαζε τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις, ὥς ἤνοιγε περὶ τὸ Ῥοίτειον. Quid hoc significat ἀνολγεῖν? Apparet vere vidisse Schneiderum: e locis arctioribus evadere in spatiosius mare. Componit etiam locum nescio cuius Anglici scriptoris: *As we opened the gulf, we saw some cultivated spots.* Non minus disertus locus est Hell. I. 5. 13: οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τοῦ Νοτίου καθελκύσαντες τὰς λοιπὰς τριήρεις, ἀνήχθησαν ὡς ἕκαστος ἤνοιξεν. Itidem Hell. I. 6. 21: τῶν δὲ ἐφορμούντων ὡς ἕκαστος ἤνοιγον, τὰς τε ἀγκύρας ἀποκόπτοντες καὶ ἐγειρόμενοι ἐβοήθουν τεταραγμένοι, τυχόντες ἐν τῇ γῇ ἀριστοποιούμενοι. Iam vides ἀνολγεῖν eos qui ex Hellesponto navigant in mare Aegaeum, ex angustiis in patentem locum. Quid igitur apud Thucydidem scribendum est? Opinor: τὴν ἀνοιξιν εὐθὺς ποιούμενοι et incurrit in oculos quam facili opera confundi possint ΔΙΩΞΙΣ et ΑΝΟΙΞΙΣ. Τὴν ἀνοιξιν εὐθὺς ποιούμενοι οὐ φθάνουσι πάταις: exspecto quid alii de ea correctione pronunciaturi sint.

Amstelodami,

d. 10 m. Octobr. 1885.

CATULLIANA.

CATULLUM mihi abhinc annum relegenti et volnera quae scriptor elegantissimus ab aevo situque plurima accepit, quoad possem, sanare instituenti provenerunt hae quae sequuntur emendationes, nec admodum, ut mihi videbantur, a veritate abhorrentes nec, quantum scirem, ab aliis occupatae.

II.

5 Passer, deliciae meae puellae,
 quicum ludere, quem in sinu tenere,
 quoi primum digitum dare appetenti
 et acris solet incitare morsus,
 cum desiderio meo nitenti
 carum nescio quid lubet iocari,
 et solaciolum sui doloris
 credo ut cum gravis acquiescet ardor.

Ultimos versus quos ad codicum exemplum exhibui corruptos esse constat itaque coniectura opus est, sed eadem levi ne in vaga omnia atque inania abeamus. in totius loci sententia enarranda multum vidit Munro noster in Catulli Interpretationibus p. 7, cum doceret *gravem ardorem* plane aliud esse ac *dolorem*, cum illud quidem animi incensi impotentem cupidinem significaret, hoc autem absentem requirentis aegrum quoddam desiderium. sed ordinem versuum frustra ille molitur. tu, aliam corruptelae originem circumspiciens, Fuffetiana fata et disiecti membra poetae agnosces. Ex CREDIT factum est *cred(o) ut quo*

modo *si illa ex Sulla* (XIV. 9) et *quare ex ex qua rex* (LXVI. 11) ut duo tantum exempla ex multis proferam.

VI. 6.

10 nam te non viduas iacere noctes
nequiquam tacitum cubile clamat
sertis ac Syrio fragrans olivo
pulvinusque peraeque et hic et illic
 attritus tremulique quassa lecti
 argutatio inambulatioque.

in tacito cubili eodemque clamante nequiquam desudarunt editores. sed omnia corrumpit qui *nequiquam* legit. interprete locus indiget, non emendatore; cuius haec sententia est, nisi tot viros doctos latuisset, apertissima — nequiquam *Flavium* (te) tacere cum eum non viduas iacere noctes cubile ipsum clamaret. pergo ad decimum versum in quo depravatum esse *quassa* nemo infitatur. sententiamprehendisse mihi ipse videor; de verbo, si nostrum non placet, videant alii. tremere lectum Catullus dicit etiam tum cum nulla sit, quae quidem cernatur, tremendi causa. itaque vana atque inanis videtur esse argutatio illa et inambulatio aut, ut ipsis litterarum vestigiis insistam, *CASSA*. quae quidem vox alibi quoque usurpatur de eo cui rei ac veritatis nihil subsit, velut apud Ciceronem Tusc. Disp. 5. 119 'omne quod honestum nos et laudabile esse dicimus id illi *cassum* quiddam et *inani* vocis sono decoratum esse dicunt'. hic lectuli motus omnibus cassus esse videtur, illo excepto qui veram eius causam intellexit.

XXIX. 15.

parum expatratum an parum helluatum est?
paterna prima lacinata sunt bona,
secunda praeda Pontica, inde tertia
Hibera quam scit amnis aurifer Tagus:
hunc gallie timet et britannie.

depravatissimum versum, ut est in Codicibus, descripsi. in quo olim ego prima verba ita emendabam ut *hunc* ex *huicne* ortum esse putarem, dissoluta syllaba sicut apud Statium in hoc ipso vocabulo. nunc vero cum *huicne* pro *huicine* nusquam dictum

offenderim, in Baehrensii invento *eeine* acquiescendum puto. ad reliquum versum accedo, in quo timori nullum esse locum iam perspexerat Baehrensii, ex *timet et* eruens *optima et*. melius erat ULTIMA ET ut cum *prima, secunda, tertia* quadret. iam illud admoneo *ultima* nominativo esse et ad praedam spectare ne Baehrensii memor pro accusativo accipias. indignabundus Catullus: 'qui paterna bona primo lancinavit, secundo Ponti praedam, tertio Hiberiae devoravit, eine Galliae et Britanniae praeda ultima concedetur?'

23.

eone nomine urbis opulentissime
socer generque perdidistis omnia?

in re paene desperata fas est omnia experiri dum modo ne sana cum vitiatas recidas. itaque, *urbis* Catullo relinquentes, in *opulentissime* gravissime corruptum omnes copias convertamus. ac fateor quidem mihi olim *oblitiissimi* sive potius, forma vocabuli totiens Catullo reddenda, *oblitiissimae* placuisse, sed deerant exempla ita nude positi. nunc ipsum superlativum prave inlatum esse duco. compendiose enim scriptum, ut in Codice Oxoniensi, *opuletissimē* facile potuit ex errore nasci. ex duobus verbis conflatum videtur. alterum alii o esse viderunt, alterum PUTAMINA (*pulemine*) esse suspicor. nam de *t l, a e* litteris sescentiens in Catullo confusis nihil opus est dicere. duos locos tantum adfero qui doceant *putamina* hic idem significare posse ac Graece *καθάματα*. Non. 2. 685 'putamina non solum arborum sunt verum omnium rerum purgamenta; nam quicquid ex quacumque re proicitur, putamen appellatur: Plautus in Captivis 'nucleum amisi, reliqui pigneri putamina'. Q. Curt. 10, 2 'omnia potius toleraturi quam purgamenta quaedam *urbis* suae, tunc etiam exsilii admitterent.'

LXI. 225 (217).

sit suo similis patri
Manlio et facile insciis
noscitetur ab omnibus
et pudicitiam suam
matris indicet ore.

suam codices errore manifesto, *suae* editores iudicio pravo.

non enim debuerunt praetermittere in his potissimum versibus Catullum id egisse ne in fine langueretur, quod evincunt *patri, insciis, omnibus*, vi sua quidque positum, illud autem *suae* plane superesse. quid quod comparati loci 197 'bonum | non abscondis amorem', 227 'valentem | exercete inventam' rectam emendandi demonstrant viam, hic, sicut illic, proximorum versuum fines alterum nomine, alterum adiectivo terminatum inter se respondere? itaque suo reponendum. hoc Baehrensio in interpretatione ad locum placere cum gaudio video.

LXII. 21.

qui natam possis complexu avellere matris
complexu matris retinentem avellere natam.

pessime abundat locutio quod Baehrensio quoque vidit, *retinente* coniciens. sed falsus idem 'belle enim, inquit, si quid sentio, matris complexus ipse dicitur retinere sive non velle dimittere filiam qua in re maior opprobrii vis quam in filia reluctante'. hoc 'belle' suum sibi habeat. nam ceteris non probabit. unde enim maior vis in una reluctante quam in duabus? debuit Catullus dicere invitas distrahi et matrem et filiam; et dixit. nata complexu matris avellitur, ipsa quoque COMPLEXUM (*compleri*) matris retinens.

LXIV. 11.

illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.

In codice oxoniensi (o) haec ita leguntur *illa rudem cursu p̃eā imbuit aphritite*, adscripto in margine a prima manu *prorā*; in codice quem g vocant *illa rudem cursu p̃imam imbuit amphitritem*. hinc patet in archetypo quem V nominant scriptum fuisse *p̃eā* (sive *p̃oā*) *āphrititē*, supra scripto *p̃ima* ut quid sit *imbuit* magis intellegatur. Catullus quid scripserit, haud difficile est cernere. nam quod editores sibi finxerunt Amphitriten imbuisse navem, a loco toto alienum est. admiratur enim Amphitrite navem, ut in v. 15 'aequoreae monstrum Nereides admirantes', non illa Amphitriten; et verbum *imbuit* per se hoc satis significat. itaque, expulso additamento *prima*, legendum est illa r. cursu PRORA imbuit Amphitritem.

CX. 1.

Aufilena, bonae semper laudantur amicae;
 accipiunt pretium quae facere instituunt.
 tu quod promisisti mihi quod mentita inimica es:
 quod nec das et fers saepe facis facinus.

bene corrigunt *promisti* et ad *promisse* vs. 5 accommodatissime. sed *mentita* quoque vitiosum est. nam et ipsum sub-obscurum est nisi *es* accesserit et praesens desideratur. vitio utrique medentes MENTIRE reponimus. similia peccavit librariorum, in carmine LXIII. 17 *evitastis* scripto pro *evirastis* et in c. XII. 1 *Matrucine* pro *Marrucine*. nam de *a* et *e* litteris confusis supervacaneum est dicere.

CXV.

Mentula habet instar triginta iugera prati,
 quadraginta arvi cetera sunt maria.
 cur non divitiis Croesum superare potis sit
 uno qui in saltu tot bona possideat,
 prata arva ingentis silvas saltusque paludesque
 usque ad Hyperboreos et mare ad Oceanum?
 omnia magna haec sunt tamen ipse est maximus ultor
 non homo sed vero mentula magna minax.

in carmine obscuriore et pluribus mendis laborante non ea sumus confidentia ut omnia speremus expedire. satis erit si unum sed illud maximum et ad totius carminis intellectum gravissime pertinens vitium sustulerimus. ac principio quidem illud tenendum est ineptissime in ultimo versu de solo Mamurra cogitari. belle enim Catullus qui primo versu mentulam eum appellaverat, mentulam magnam et minacem ultimo appellaturus erat. huc accedit quod omnia maiora sunt quam pro Mamurra. quid dicam de Firmani illius saltus magnitudine qui, cum triginta prati iugera, quadraginta arvi haberet, is esset in quo Mamurra prata arva ingentes silvas saltus paludes, immo maria quoque possideret? qui usque ad Hyperboreos et Oceanum porrigeretur? haec omnia perplexa atque absurda sunt nisi perpexeris alia describi, alia intellegi. magnus sane Firmanus saltus sed certis finibus idem terminatus. unde ergo haec infinita

Catullus? terrarum, puto, dominos quosdam tangebat, Europae atque Asiae victores. nunc de verbis ipsis videamus. multi post *ultor* pro quo *multo horum* cetera coniciunt distinguunt sed ipsa verborum ratio docet post *maximus* distinguendum. atque hoc quidem facile erat. nunc in ipsam mali sedem pervenimus in qua expugnanda omnibus auxiliis utendum est, Catulli imprimis qui ipse sibi opitulabitur dum modo per viros doctos liceat. quid? qui unum atque idem verbum ita frequentat ut duobus versibus *magnus* — *maximus* — *magna* continua serie conectat. eum nihil agere credis? an quicquam de Magno illo subolet? Catullo accedat Sacerdos (apud Keilium Grammat. tom. VI p. 461) cuius haec verba sunt: 'et illud (sc. ἀστειμὸς) erat de Pompeio qui coloris erat rubei sed animi inverecundi *quem non pudet et rubet non est homo sed ropio*. ropio autem est aut minium aut piscis robeus aut penis'. haec ad nostrum locum nihil pertinere contendis? ropionem et mentulam non idem esse contendito. quid quod ipso vocabulo Catullum alibi usum esse citra coniecturam est (XXXVII. 10)? iam omnia in perspicuo sunt. innuit Catullus Mamurram tantum apud Pompeium Magnum gratia valere ut ipse ALTER Magnus sit, cum acerbissima idem amborum irrisione qui non homines sed mentulas magnas appellet. restat ut de *minaci mentula* pauca dicam. haec Passeratio ex Enniano versu 'machina multa minax minitatur maxima muris' detorta videbantur. qui locus si Catullo obversabatur, *μηχανοποιον*, credo, Mamurram deridebat. sed nescio an hoc epitheton suam vim habet. constat enim fascini vim fuisse anticipem ut non modo nocitura depelleret sed etiam ipsum aliquando noceret. vide quae de fascino 'malum minitante' — sic enim appellat — disputavit Michaelis in Actis Hellenicae apud Britannos Societatis, tom. VI p. 314. affert idem complura fascinorum exempla cruribus instructorum atque unum quidem barbato ore ad figuram hominis accomodatum. itaque ne hic quidem absurde dicas Mamurram qui iam Pompeius alter sit: in modum fascini gentibus omnibus minari.

Cantabrigiae
mense Aprili MDCCLXXXVI.

J. P. POSTGATE.

Carminis XXIX versum 20 retractanti mihi iam minus placet Bæhrensianum *eeine* nam *hic* pronomen multo magis accommodatum est loco quam *is*, quod vel ex v. 21 liquet. accedit huc quod festinantius negaveram *hicne hæcne* similia apud Latinos scriptores extare. Propertius certe habet IV (V) 3 11 *hæcne* marita fides? et fortasse etiam aliunde exempla supeditabunt. his permotus rationibus, HUIONE pro eo quod codices habent *hunc* rursus prolato iudicia virorum doctorum saltem periclitabor. — quod ad carmen CXV attinet, iam video Schwabium Catulli carmina iterum edentem (Berolini MDCCLXXXVI) nostrum *alter* et ipsum coniecisse; sed dubitanter eundem et nisi fallor, imprudentem. nam et in textu habet *maximus ullro* ut eum apertum sit etiam suum *alter* cum iis quæ præcedant coniuncturum, et de Pompeio quod maximum est nihil usquam dicit. qua re non concedo ei idem atque nos invenisse sed easdem tantum litteras.

Iam LUCANI duos locos corrigam.

Phars. III versus 277—279 hoc ordine leguntur:

quaque fretum torrens Maeotidos egerit undas

Pontus et Herculeis aufertur gloria metis

Oceanumque negat solas admittere Gades.

sensu, si quid video, nullo. transponantur igitur inter se versus et in hunc modum interpungantur; nihil facilius erit:

quaque fretum torrens Maeotidos egerit undas,

Oceanumque negat solas admittere Gades 279

Pontus, et Herculeis aufertur gloria metis. 278

iam Weisius perspexerat *negat* ad *Pontum* spectare sed perplexe idem enuntiando nihil expederat. vix opus est dicere *fretum torrens* Cimmerium Bosporum esse, de quo cum freto Gaditano comparato audi ad hunc locum Bentleium. "secutus est", inquit, "Lucanus eorum qui multi erant opinionem qui Oceanum Scythicum in Maeotida paludem, et inde in Euxinum et Mediterraneum influere putabant. Plin. Hist. 2. 67 hunc Oceani irrumpentis alveum *fretum torrens* appellat."

Phars. VII 504

nec fortuna diu, rerum tot pondera vertens,
abstulit ingentes fato torrente ruinas.

In loco depravato iam *vergens* correxerunt sed *pondera* quoque corruptum est. tu ablativum repone PONDERE. ut ad cetera veniam, neque *abstulit* idem atque *distulit* significare potest (quod post Scholiastem hariolantur) neque illud ipsum *distulit* (quod placuit Bentleio) in *abstulit* abire potuit. vocabulum quaerenti quod loco satis faciat, duo subiere; alterum *sustulit* ut sit perfectum a verbo *sufferre* (ut apud Cic. N. D. III 33. 82) et idem quod *sustinuit* valeat. sed magis placet ABSTINERE. ruinas *abstinere* dicitur qui in mora est quo minus ruat aliquid; et totius loci haec sententia est: Fortuna quae tot rerum pondere impulsa nutabat fati ruentis et omnia secum trahentis violentiam non amplius continere potuit. tralatio ducta est a mole redundanti ab fluvio victa et aquas iam per se immittente.

Cantabrigiae a. d. III Non. Iul.

AD DIODORUM SICULUM.

Lib. XXIX. 24. Vol. II p. 482 ed. Didot.).

Agitur de P. Cornelio Scipione Africano. Πάλιν δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ χρείας ἐμπεσοῦσης χρημάτων καὶ τοῦ ταμίου οὐ φάσκοντος ἀνοίξειν, αὐτὸς * χη τὰς κλεῖς παρελάμβανεν, ὡς τοῦτο πράξων· αὐτὸς γὰρ καὶ τοῦ κλείειν τοὺς ταμίους ὑπάρχειν αἴτιος.

Apud Polybium lib. XXIV 9a (pag. 692 ed. Didot.) haec ita narrantur: Πρόπλιος, ἐν τῷ συνεδρίῳ χρείας ποτὲ χρημάτων οὔσης εἰς τινὰ κατεπείγουσαν οἰκονομίαν, τοῦ δὲ ταμίου διὰ τινὰ νόμον οὐ φάσκοντος ἀνοίξειν τὸ ταμιεῖον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, αὐτὸς ἔφη λαβὼν τὰς κλεῖς ἀνοίξειν· αὐτὸς γὰρ αἴτιος γεγονέναι καὶ τοῦ κλείεσθαι τὸ ταμιεῖον.

Hinc apud Diodorum suppleverim et emendaverim: αὐτὸς ἔφη τὰς κλεῖς παραλαμβάνειν κτέ.

H. W. v. D. M.

AD XENOPHONTEM.

Anab. III. 2. 33. ἀλλ' εἰ μὲν τις ἄλλου δεῖ πρὸς τούτοις οἷς λέγει Ξενοφῶν, καὶ αὐτίκα ἐξέσται ποιεῖν, ἃ δὲ νῦν εἴρηκε δοκεῖ μοι ὡς τάχιστα ψηφίσασθαι ἀριστον εἶναι. Pro ποιεῖν commendo σκοπεῖν.

Memorab. I. 2. 24. διὰ δύναμιν δὲ τὴν ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς συμμαχοῖς ὑπὸ πολλῶν καὶ δυνατῶν κολακεύειν ἀνθρώπων δια-
βρυπτόμενος. Praetulerim: δεῖνῶν.

Ibid. I. 2. 34. εἰ μὲν γὰρ σὺν τοῖς ὀρθῶς, δῆλον ὅτι ἀφεκτέον (ἄν) εἴη τοῦ ὀρθῶς λέγειν. Particula abesse nequit.

Ibid. I. 2. 53. τῆς ψυχῆς ἐξελεύσεως, ἐν ᾗ μόνῃ γίγνεται φρόνησις, τὸ σῶμα τοῦ οἰκειοτάτου ἀνθρώπου τὴν ταχίστην ἐξ-
ἐγκαντες ἀφανίζουσιν. Ne subiecto sententia careat repono: ἀν-
θρωποι.

Ibid. I. 3. 7. τὸν δὲ Ὀδυσσεῖα Ἑρμοῦ τε ὑποθημοσύνη καὶ αὐτὸν ἐγκρατῇ ὄντα [καὶ] ἀποσχόμενον τὸ ὑπὲρ τὸν καιρὸν τῶν τοιούτων ἄπτεσθαι, διὰ ταῦτα οὐ γενέσθαι ὕν. Nullus copulae est locus; duplex causa redditur, cur Ulysses 'Circes poculis' abstinnerit.

Ibid. I. 4. 10. Supplendum: ὅσω μεγαλοπρεπέστερον (ὅν) ἀξιοῖ σε θεραπεύειν.

Ibid. I. 4. 18. ὥσπερ ἀνθρώπους θεραπεύων γινώσκεις τοὺς ἀντιθεραπεύειν ἐθέλοντας καὶ χαρίζμενος τοὺς ἀντιχα-
ρίζομένους. Nonne τοὺς ἀντιχαρίζεσθαι?

Ibid. II. 1. 16. ἄρα οὐ τὴν μὲν λαγνείαν αὐτῶν τῇ λιμῇ σωφρονίζουσιν; Aptius videtur: τὴν λιχνείαν. Salacitias servo-
rum dominis non multum nocet, opinor.

Ibid. II. 1. 17. οἱ εἰς τὴν βασιλικὴν τέχνην παιδεύομενοι,

ἣν δοκεῖς μοι σὺ νομίζειν εὐδαιμονίαν εἶναι. Absurde
ars regnandi summa felicitas vocatur. Repone: τύχην.

Ibid. II. 2. 13. εἰν δὲ τις γονέας μὴ θεραπεύη, τούτῳ δίκην
 τε ἐπιτίθῃσι καὶ ἀποδοκιμάζουσα οὐκ ἔφ' ἄρχειν τοῦτον. Suspi-
 cionem movet iteratum pronomen; non tamen eliminandum
 censeo, sed pro τούτῳ corrigendum: τούτου.

Ibid. III. 2. 4. δεῖ οὖν τὸν στρατηγούντα τοῦτο παρασκευ-
 ᾶζειν τοῖς ἐλομένοις αὐτόν [στρατηγόν]. Deleatur puerile em-
 blema.

Ibid. III. 3. 12. Supplendum: οὐδὲ εὐανδρία ἐν ἄλλῃ πόλει
 (οὐδεμιᾷ) ὁμοία τῇ ἐνθάδε συνάγεται; et 7. 7. τί δὲ οἶει δια-
 φέρειν δ σὺ ποιεῖς (ποιεῖν) ἢ τῶν ἀσκήτων ὄντα κρείττω τοὺς
 ιδιώτας φοβεῖσθαι; et 4. 12. οἷς οἱ (μὲν) ἐπιστάμενοι χρῆσθαι...
 οἱ δὲ μὴ ἐπιστάμενοι. Eodem remedio utendum 6. 1. τῶν (μὲν)
 ἄλλων οἰκείων τε καὶ φίλων Σωκράτης δέ.

Ibid. III. 7. 3. ἐν ταῖς συνουσίαις, ἔφη, αἷς σύνει τοῖς
 τὰ τῆς πόλεως πράττουσι. Praetulerim: ἄς σύνει.

Ibid. III. 11. 18. χρῆσον τοίνυν μοι, ἔφη, τὴν ἴσχυρα, ἵνα ἐπὶ
 σοὶ πρῶτον ἔλκω αὐτήν. Necessarium videtur: πρῶτῳ.

Ibid. III. 12. 6. ἐπεὶ καὶ ἐν ᾧ δοκεῖς ἐλαχίστην σῶματος
 χρεῖαν εἶναι. Nihil eiusmodi Epigenes affirmaverat. Scriben-
 dum: δοκεῖ ἐλαχίστη σῶματος χρεῖα εἶναι.

Ibid. IV. 3. 10. τί γὰρ ἄλλο ζῶον αἰγῶν τε καὶ οἰῶν
 καὶ ὄνων καὶ τῶν ἄλλων [ζώων] τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαύει ὅσα
 ἄνθρωποι; Apparet ζώων insiticiū esse.

Oeconomica. C. 1. 19. καὶ ὅτι πονηρότατοί γέ εἰσιν οὐδὲ σὲ
 λανθάνουσιν, εἴπερ πονηρίαν γε νομίζεις ἀργίαν τ' εἶναι καὶ
 μαλακίαν ψυχῆς καὶ ἀμέλειαν. Malim certe: πονηράν sive
 πονηρόν.

C. II. 1. Corrige: ἐπεὶ καὶ περὶ ἐμοῦ λέγεις pro εἰ et mox
 supplendum: πόσον (μὲν) ἂν πόσον δέ, et in 59: παρὰ τοῦ
 ὠφελησόμενοι (εἰς σέ) ἀποβλέπουσι.

Ibid. C. 3. 9. ἄλλως τε καὶ τῶν αὐτῶν [ὄντων] ἀγαθῶν εἰς
 τε τὴν χρῆσιν καὶ κερδαλέων εἰς πώλησιν ὄντων. Aut delendum
 aut ἱππῶν substituendum.

Ibid. C. 5. 1. Supplendum arbitror: ταῦτα δέ, ὦ Κριτόβουλε,
 ἐγὼ διηγοῦμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης. (ἴν' εἰδῆς) ὅτι τῆς γεωργίας
 οὐδ' οἱ πάνυ μακάριοι δύνανται ἀπέχεσθαι, et in 52: ταῦτα ἵ

γῇ φέρει (τοῖς) ἐργαζομένοις, et in 5. 16: ὅπως (παρὰ)μένειν ἐθέλωσι.

Ibid. C. 6. 6. Emenda: πολεμίων ἐπὶ τὴν χώραν ἰόντων pro εἰς et ἀφ' ἐμένους τῆς γῆς pro ὑφ' ἐμένους.

Ibid. C. 7. 9. πρὸς θεῶν, ἔφην ἐγώ, ὃ Ἰσχομάχε, τί πρῶτον διδάσκειν ἤρχου αὐτήν, [διηγοῦ μοι]· ὥς ἐγὼ ταῦτ' ἂν ἡδión σου διηγουμένου ἀκούοιμι κ. τ. λ. Spuria videntur.

Ibid. C. 7. 21. στεγνῶν δὲ δεῖται [καὶ] ἡ τῶν νεογνῶν τέκνων παιδοτροφία, στεγνῶν δὲ καὶ αἱ ἐκ τοῦ καρποῦ σιτοποιῖαι [ῥέονται]. Includa melius absunt. Suspectum quoque est in 5. 31: ἀμελῶν τῶν ἔργων τῶν ἐαυτοῦ ἢ πράττων τὰ τῆς γυναικὸς [ἔργα].

Ibid. C. 7. 41. ἄλλαι δὲ τοι, ἔφην ἐγώ, ἴδιαι ἐπιμέλειαι, ὃ γύναι, ἡδεῖαί σοι γίγνονται. Quia de te futura agitur, repouendum: γενήσονται.

K. G. P. SCHWARTZ.

AD DIODORUM SICULUM.

Liber XI Cap. 77. οὐ μὲν ἀθρόως γε διέφυγε τηλικούτοις ἀνομήμασιν ἐπιβαλόμενος, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς ἀναιρεθεὶς ἀδελόν ἔσχε τὴν τοῦ βίου τελευτήν. Emendandum: ἀθροῶς γε et ἀζηλον.

K. G. P. S.

AD CICERONEM.

De Re publica II, 29, 51. Quare prima sit haec forma et species et origo tyranni, inventa nobis in ea re publica, quam auspiciato Romulus condiderit, non in illa, quam, ut perscripsit Plato, sibi ipse Socrates *peripatetico* illo in sermone depinxerit.

Bernaysius Hermae Vol. III, 315 (1869): „Dass ein sokratisch-platonischer Dialog nimmermehr ein peripatetischer, d. h. aristotelischer, genannt werden konnte, braucht wohl nur gesagt und nicht weiter bewiesen zu werden. In dem Palimpsest erkannten die verschiedenen Vergleicher folgende Züge: PERIPEATETO. Darin liegt *tripartito*. Bekanntlich sind die Dialoge Politeia, Timaeos, Kritias nicht erst von späteren Grammatikern, sondern von Platon selbst zu einer Trilogie verbunden und sollen in der That nur ein einziges in drei Theile zerfallendes Gespräch bilden.“

Recte Bernaysius monet illud *peripatetico* absurdum esse.

Quod tamen substituit *tripartito*, id duas ob causas mihi quidem huc non quadrare videtur. Una est, quod nihil video quo Cicero moveri potuerit ut hoc potissimum loco tripartitum appellaret dialogum. Altera, quod in *peripateato* et *tripartito* non ea est similitudo ductuum, unde confusionis causa atque ratio perluceat. Mea sententia Cicero scripsit: ΠΕΡΙΠΟΛΙΤΕΙΩΝ, quae vocabula graeca latinis litteris a librario exarata sunt. Hinc error. Cicero duas memorans res publicas, „quam auspiciato Romulus condiderit“, et „quam Socrates depinxerit“, agit hic de forma, specie et origine tyranni. Plato, quem Cicero in toto suo opere auctorem habuit, etiam ubi aliter res sese habere videtur, de iisdem rebus agit in libro nono Rei publicae suae, ubi loquitur περὶ πολιτείας. Id ipsum Ciceronem indicare voluisse existimo.

Πολιτεία, civitatis gubernandae ratio, latine nisi per periphrasin reddi nequit.

H. WAS.

AD DIONYSIUM HALICARNASSENSEM.

Pag. 125. ἐπὶ τῶν ἀκρωτηρίων τινός. Repone: ἐνός, ut paullo supra.

Pag. 143. μαθόντα δὲ τὸν Αἰνείαν καὶ δαιμόνιον τι νομίσαντα τὸ χρῆμα [τῆς Φωνῆς] εἶναι. Deleatur futile glossema.

Pag. 145. σίδηρον καὶ ξύλα καὶ τὰς γεωργικὰς παρὰσκευάς. Immo vero: κατασκευάς, supellectilem.

Pag. 152. ἐπιθυμία πάντας ἔσχεν ἰσχυρὰ τοῦ παρ' ἀλλήλων ἀπολαῦσαι χρησίμου. Commendo: τοῦ (τι) παρ' ἀλλήλων ἀπολαῦσαι χρήσιμον. Quid tritius quam ἀγαθόν, κακόν, φλαυρόν τι ἀπολαῦσαι τινος, similia?

Pag. 185. Remum urbem a se conditam a suo nomine Romanam dixisse memorat, deinde ταύτην χρόνους τινὰς ἐρημωθεῖσαν ἐτέρας αὐθις ἐλθούσης ἀποικίας, ἣν Ἀλβανοὶ ἔστειλαν ἡγουμένου Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου, τὴν ἀρχαίαν κτίσιν ἀπολαβεῖν. Si quis mecum ignorat, quid sit: τὴν κτίσιν ἀπολαμβάνειν, comprobabit, spero, quod substituere non dubito: τὴν ἀρχαίαν κλῆσιν ἀπολαβεῖν. Urbs, quae per aliquot annos deserta fuerat, cum denuo conderetur, pristinum nomen recuperabat.

Pag. 195. τὸ τῆς ὕψεως γνώριμον εἰς ἀσαφές ὡς μάλιστα εἰδύνατο καθιστάντα. Praetulerim: μεθιστάντα.

Pag. 217. βιασάμενοι δὲ τὴν εἴσοδον ἀθρόα ὄρμῃ πάντες οὐ πολλοῖς ὀπλίταις φρουρουμένην ἀποσφάττουσιν εὐπετῶς Ἀμόλιον. Facile apparet haec transponenda esse. *Primo impetu ostio potiti sunt.*

Pag. 237. τέως δὲ ἦν αὐλία βουφορβίων τε καὶ ποιμνίων καὶ τῶν ἄλλων καταγωγῶν βοτῆρων. Iniuria fit bonis pastoribus, qui cum *armentis* et *gregibus* componuntur. An fortasse legendum: τῶν ἀλωμένων καταγωγῶν βοτῆρων?

Pag. 238. ἀπὸ πολλοῦ τοῦ κατ' ἀρχὰς ἐξαποσταλέντος. Hinc restitue articulum in Pag. 227: ἐκ πανὺ πολλοῦ (τοῦ) κατ' ἀρχὰς γενομένου πλήθους.

Pag. 239. οὐδ' ὅταν ἐμφύλιοι ταραχαὶ τὸ κοινὸν κατὰσχωσι, τῶν ἰδίων οἴκων καὶ ἐνδιαιτημάτων τὰς καταφυγὰς ὑπάρχειν τινὶ ἀκινδύνους. Supplendum arbitror: τὰς (κατασκευὰς) καταφυγὰς ὑ. τ. ἀκινδύνους. Contra interpolatum videtur quod initio Pag. 240 legitur: οὐτ' ἐν τῷ ἀκινδύνῳ βεβηκέναι [θαρρεῖν] τὸ ἐπιβουλευόμενον, et quod Pag. 248: παρὰ τὸ βούλημα τοῦ θεοῦ [κωλύοντος].

Pag. 253. τεκμήριον δὲ τούτου παρέχουσιν. Admodum suspectum pro παρέχονται.

Pag. 256. Φιλανθρώπους καὶ πολιτικὰς κατεργαζόμενος αὐτὰν τὰς συζυγίας. Multo usitatius foret: ἀπεργαζόμενος.

Pag. 286. ὡς ἐρωτικῶν τε οἰστρῶν ἐλευθερώσοντες τούτους βίους καὶ ζήλων ἀλληλοκτόνων ἐξελεύμενοι. Num recte dici potest: τὸν βίον ζήλου ἐξαίρετῶσθαι pro: *invidiam e vita tollere*? Repone: ζήλον ἀλληλοκτόνον. Contra *genetivum pluralem pro accusativo singulari* praetulerim in Pag. 288: τιμιώτατόν τε καρπῶν (pro καρπόν) καὶ ἀρχαιότατον εἶναι νομίζοντες τὰς ζέας.

Pag. 293. καθάπερ ἐπὶ Μαλλίου Τορκουάτου καὶ πολλῶν ἄλλων παρελήφαμεν. Nota res ἐπὶ et περὶ saepissime confundi.

Pag. 296. Expungendum est: εἰδώς, nam ὀλισθαίνοντες aequae ac παραγινομένουσιν a voce ὄρων suspensum est.

Pag. 320. Tatium consilium iniisse a Pisone traditur, quo ex pacto arma Tarpeiae traderet quidem, sed usum adimeret καὶ αὐτίκα διατεινόμενον ὡς μάλιστα ἰσχύος εἶχε ῥῖψαι τὸν θυρεὸν κατὰ τῆς κόρης καὶ τοῖς ἄλλοις παρακελεύσασθαι [ταὐτὸ ποιεῖν]. Pro αὐτίκα, quod prorsus superfluum videtur, oppositum: καὶ τοῖς ἄλλοις παρακελεύσασθαι potius ducit ad αὐτὸν τε, deleto quod misere languet, in fine ταὐτὸ ποιεῖν.

Pag. 323. τῷ δὲ καμόντι καὶ διωκομένῳ. Requiro: κάμνοντι, ut passim.

Pag. 335. καὶ τὰς Φράτρας . . . ἐπωνύμους τῶν γυναικῶν ποιῆσαι· τοσαύτας γὰρ εἶναι [γυναῖκας] τὰς ἐπιπρεβευσάμενας. Deleatur glossema incommode interpositum. Mox pro παλαίτερὸν τε λέγων repone quod Dionysio sollemne est: παλαίτερον ἔστι.

Pag. 339. ἐξ ἧς ὀρμηθέντας τότε Σαβίνους εἰς τὴν Ῥεατίνην ἐμβαλεῖν Ἀβοριγίνων αὐτὴν κατοικούντων. Kiesslingius: 'malim ποτέ'. Mihi potius τότε post αὐτὴν ponendum videtur.

Pag. 347. ἐπειδὴ δικαιοτέρα ἐδόκουν λέγειν. Mire pro δίκαια.

Pag. 357. ἑτεροὶ δέκα τὴν ἀρχὴν παρελάμβανον καὶ παρ' ἐκείνων αὐθις ἄλλοι. Suspisor fuisse: ἄλλοι I I (δέκα).

Pag. 367. ἦν δέ τι μέρος οὐκ ὀλίγον ὃ οὔτε γῆς εἴληφε μοῖραν οὔτε λείας. Immo vero: εἴληφει.

Pag. 377. Supplendum: ὧν οἱ τε ἱεροφάνται τὴν γνῶσιν ἔχουσι (μόνοι) καὶ αἱ παρθένοι. Mox restituatur: Φυγουσῶν pro Φευγουσῶν.

Pag. 380. τὰς μὲν ἄλλο τι τῶν ἐλαττόνων ἀμαρτανούσας ἰάβδοις μαστιγοῦντες, τὰς δὲ φθαρείσας κ.τ.λ. Et sententia et quod opponitur: φθαρείσας ducunt ad: ἀμαρτούσας.

Pag. 381. Suppleverim: τῆς τότε αὐτὸ φυλαττούσης (ἱερείας) Αἰμιλίας.

Pag. 386. καὶ εἰσιν οἱ σάλιοι κατὰ γοῦν τὴν ἐμὴν γνῶσιν Ἑλληνικῶ μεθερμηνευθέντες ὀνόματι Κούρητες. Requiro quod sexcenties in huiusmodi sententia apud Dionysium occurrit: εἶεν ἄν. Neque γνῶσιν sanum videtur pro γνώμην.

Pag. 388. ὥς ἐκ πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων συμβάλλομαι, μάλιστα δὲ ἐκ τῶν περὶ τὰς πομπὰς τάς τε ἐν ἵπποδρόμῳ καὶ τὰς ἐν τοῖς θεάτροις γιγνομένας. Qui hoc agit, facile sentiet: γιγνομένων a loci ratione requiri.

Pag. 411. αἰτήσαντας ὑπὲρ ὧν ἠδίκηντο Ῥωμαῖοι δίκας παρ' Ἀλβανῶν [λαβεῖν]. Insiticius est: λαβεῖν; nam passim: δίκας αἰτεῖν, res repetere legitur. Una opera deleatur participium in Pag. 415: ὑπὸ λύπης τε καὶ ἀμηχανίας [κρατούμενον] ἐκουσίῳ χρῆσασθαι τελευτῇ.

Pag. 420. ἤρχετο δ' ὁ Ἀλβανὸς πρότερος τοιάδε λέγων. Vitiose pro ἤρχε, ut mox: πρῶτος ἠξίωσα pro πρότερος.

Pag. 432. τοῦ δὲ Λατίνων ἔθνους, εἰ καὶ μηδένος τῶν ἄλλων [ἔθνων], ἠγεῖσθαι δικαιοῦμεν. Quis talia addere solet?

Pag. 444. θεός τις ἔοικεν Φανεράν τὴν εὐνοίαν πεποιῆσθαι. Soloece pro ποιῆσαι. Cf. infra. Pag. 553.

Pag. 445. τεκμαίρομαι γάρ τινα καὶ παρ' ὑμῖν ἔριν ἐν πολλοῖς εἶναι τῶν ἀντιποιομένων ἀρετῆς. Expectabam: ἐν ἀλλήλοις.

Pag. 464. Interpolatorem redolent: οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς, ᾧ μισρὰ σύ, τοῖς κοινοῖς [τῆς πατρίδος] χαίρεις οὐτ' ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ταῖς ἰδίαις [τῆς οἰκίας] ἀλγεῖς.

Pag. 474. ἱκετεύω δὲ ὑμᾶς ἀπόρρητα ποιήσασθαι, εἰ μή με

διεργάσεσθε. Locum, quem violenti coniectura vexavit Schnellius, ita leniter refinge: εἰ δὲ μή, με διεργάσεσθε.

Pag. 480. παραστῇ δὲ μηδενὶ ἡμῶν δέος ἂν ταῦτα ἐθέλῃ πράττειν μὴ συνθήκας λύσῃ. ἐθέλῃ huius loci non videtur. Repone: μέλλῃ.

Pag. 502. τοῖς δ' ἐταίροις αὐτοῦ καὶ συνειδόσι τὴν προδοσίαν [αὐτοῦ]. Indicasse haec sufficit.

Pag. 514. καὶ τῆς φρονήσεως τῆς περὶ τὰ δεινὰ. Iterum περι et παρά inepte confusa.

Pag. 540. Scribendum: ἐκεῖσε μετενέγκασθαι τὴν οἰκῆσιν pro ἐκεῖ.

Pag. 545. οὐ μὴν ἐδέξέ γε καὶ ταύτην πολιορκίᾳ τε παραστήσασθαι καὶ πόνῳ. Vitio manifesto pro χρόνῳ.

Pag. 553. ἡ μέντοι μετὰ τὸν ἀγῶνα διάνοια ἐκατέρων οὐχ ἰμοῖα γενομένη φανεροῦς ἐποίησε τοὺς κρείττον ἀγωνισαμένους [τῶν ἐτέρων]. Melius aberit.

Pag. 833. ἡμεῖς δὲ ἄνδρες γενόμενοι γυναικῶν χεῖρους ἀρετῇ γενησόμεθα; Commendo: φανησόμεθα.

Pag. 1683. λέξον ἡμῖν, πότερα ἀκυροῖς τῆς Κασσίου γνώμης μέρος τὸ κατὰ τοὺς συμμαχοὺς. . . . ἢ καὶ θάτερον [ἀκυροῖς] ἀξίον κ. τ. λ. Supplendum: θάτερον μόνον, et alterum: ἀκυροῖς delendum.

Pag. 2051. ἔτυχε δὲ καὶ τότε ὁ ἀνὴρ τῶν κατ' ἀγρὸν ἔργων τι διαπραττόμενος. Praetulerim: ἔργον.

Pag. 2160. ὥσπερ ἀλούσης [πολέμῳ] κατὰ κράτος τῆς πόλεως. Glossema manifestum.

Liber XIV. C. 10. ὥστε μηδὲ τοῖς ἀγριωτάτοις τῶν βαρβάρων ὑπερβολὴν τῆς εἰς τὰ δμόφyla παρανομίας παρალიπεῖν. Constanter dicitur: ὑπερβολὴν ἀπολιπεῖν.

Liber XV. C. 1. In certamine inter Gallum et Valerium Corvinum Gallus ἀνέτεινε τὸν θυρεὸν ὡς ἀπελάσων τὸν δρυν· ὁ δὲ Ῥωμαῖος ἔτι μετεωρίζοντος τὸ ὄπλον ἀκολουθήσας κάτωθεν ὑποφέρει τὸ ξίφος καὶ ἀναιρεῖ τὸν Κελτόν. Nihil est ἀκολουθήσας, nam comminus pugnabant neque Gallus loco cesserat; corruptum videtur ex: ὀκλάσας.

Ibid. C. 3: ἐν οἷς ἦν τὸ πλεῖον μέρος ἀνεστίων καὶ κατάχρεον καὶ τὴν οἶκοι πενίαν ἀσμένως ἀποδιδρασκόντων. Inepte pro ἀποδεδρακόντων.

K. G. P. SCHWARTZ.

cf. 1/2

FEB 7 1938

